Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Nicolas de Lyra

Postilla Nicolai

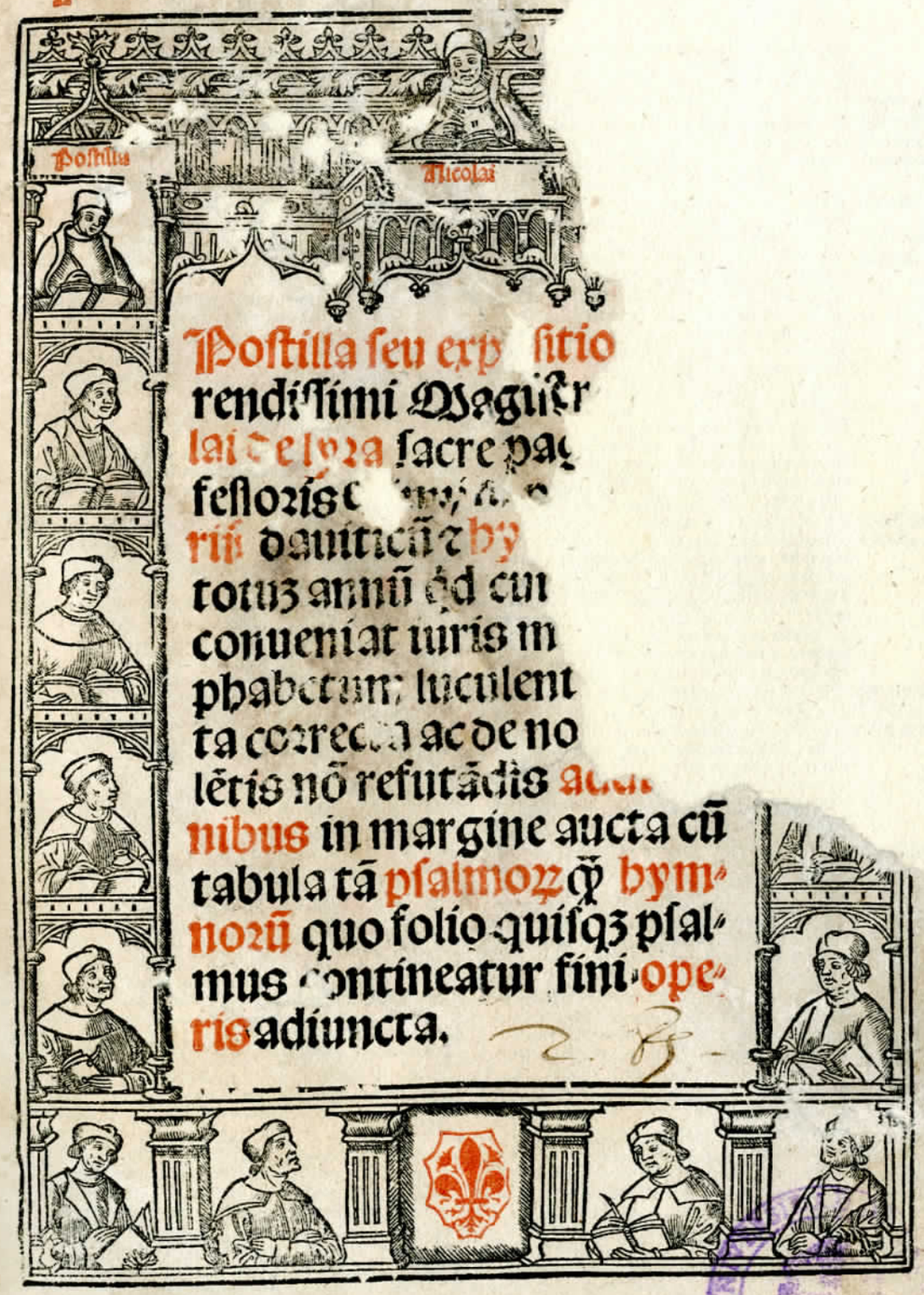

Postilla seu exp sitio
rendissimi Magistr
lai de lyra sacre pag
fessoris c[illegible]
ris dauitici & by
totus annis ad cui
conueniat iuris m
phabetum; luculent
ta correcta ac de no
letis nō refutādis ad
nibus in margine aucta cū
tabula tā psalmorū q̄ hym-
norū quo folio quisq; psal-
mus contineatur fini opē-
ris adiuncta.

179876

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Postilla venerabilis fratris Nicolai de lyra super psalterium feliciter incipit.

Propheta magnus surrexit in nobis. Luc.vij. Quãuis liber psalmorũ apud he
breos inter agiographa cõputetur: tñ apud latinos inter libros prophericos re
putatur: nec immeritoq; dauid qui fecit ꝓ. saltem pro maiori parte nõ solum — Inter ꝓ
dicit propheta: sed etiã eximius pphetarũ: vt dicit in principio glose sup librum reputat li
psalmorũ: ppter qd cõuenienter dicit de eo verbũ propositũ: ppheta magnus tẽ. ber psal
In quo quidẽ verbo possunt notari quattuor causarum huius libri scz efficiẽs: materia morum.
lis: formalis: et finalis. ¶ causa autẽ efficiẽs duplex est scz principalis et instrumẽta — De causis
lis: principalis autẽ est ipse deus reuelans misteria in hoc lib. descripta. Instru
mentalis autẽ est ipse dauid cui fm Aug. oia contẽta in hoc lib. fuerũt reuelata
et ab eo descripta. Scom ꝙ hiero. et hy[illegible]ũ et oes doctores hebraicos dauid nõ — Efficiens
fecit oes psal. sed maiorẽ partẽ. Plures aut alij aliquos psal. scripserũt vt moyse; duplex.
salomõ et aliqui alij: vt magis patet: et infra pseqẽdo per titulos ꝓ. Psalmi tñ
facti a dauid et alijs collecti fuerũt et in vno lib. cõgregati: q dicit liber psalmorũ: et
hoc per esdrã scribã et pphetã: vel per alium prophetã sanctũ quicũq; fuerit. vt dicit hiero. in plogo sup libũ
istum q in modernis bibliis cõiter nõ habet. Tenetur tñ cõiter a doctorib' nris q esdras q legem cõbustã a
chaldeis reparauit psalmos a diuersis factos in hoc volumine cõgregauit: non tñ dicit auctor libri seu cã effi
cens instrumẽtalis: cz magis ipse dauid: q maiorẽ partem psalmorũ feci[illegible]tum cũ a maiori parte denomi
natur. Hec autẽ causa efficiens duplex scz principalis et instrumẽtalis ta[illegible]cum dicit propheta: ad actum
eum propheticũ cõcurrit deus mentem pphete tangens seu eleuans [illegible]supernaturalẽ cognitionẽ et mens
prophete hoc modo tacta seu illuminata: oportet cũ q simul sint mo[illegible]actu et res mota ppter qd dixit
dñs Nume. xij. Si quis inter vos prophetam dñi fuerit in visione apparebo [illegible]: aut per somnũ loquar. In quo
verbo tangũtur duo modi prophetãdi ad quos oes modi pphetie proprie dicte reducũtur prout infra ma
gis videbit. Vnus est in vigilia qui notatur cum dicitur in visione apparebo ei. Alius est in somno: qui notat
cum dicit aut per somnũ loquar. In vtroq; tñ modo cõcurrit deus vt agens principale: et mens prophete vt
agens instrumẽtale: qd patet per hoc qd dicit in visione apparebo ei scz in v[illegible]ia veritatez supernaturalẽ ei
ostendẽs. Aut per somnũ loquar occulta sibi reuelãs. Et sic pz primũ scz c[illegible]fectiua. Scdo tangit causa De cã ma
materialis siue subiectiua cum dicit magnus. Ad cuius intellectũ sciendũ q [illegible]pheta aliquis dicit magnus teriali.
et pphetia eius magna dupliciter. Vno modo intensiue: et hoc tanto magis [illegible]contingit quãto clarior est cogni
tio ipsius pphete: et fm hoc dauid dicit propheta magnus: vñ et in principio glose sup istum librum dicit. Alij
prophete per qualitatẽ rerũ imagines atq; verborũ tegumẽta pphetauerũt: dau[illegible] aut solius spũsancti instin
ctu sine omni exteriori adminiculo suam edidit propheticã. Et hic mod[illegible]entior propheticus: vt infra
magis videbit cum agetur de gradib' prophetie. Sed hic modus mag[illegible]pphetie magis pertinet ad
causam formalẽ que cõsistit in mõ tractandi q ad subiectiuã. Alio mõ accipi magnitudo pphete seu prophe
tie extẽsiue scz qñ ad plura se extendit: et hoc pertinet ad causam subiectiuã seu materialẽ. Et hoc modo pro — Magnitu
pheta in hoc libro contẽta dicitur magna: q quodãmodo se extẽdit ad oia que in sacra scriptura cõtinent. do accipit
Scõm cũ Cassiodorũ super librũ istũ totus christ' quantũ ad caput et mẽbra est subiectũ in tota sacra scri duplicter
ptura accipiendo subiectũ pro materia. Et similiter fm eum totus xpus est materia huius libri: differenti
tñ modo in tota scriptura sacra: q hic est subiectũ seu materia p modũ laudis ppter qd dicitur liber psal. i.
laudũ diuinarũ: propter qd etiam ab alijs doctorib' cõiter dicitur q continet totã sacram scripturã per mo
dum diuine laudis. Et idẽ de magnitudine materie huius libri potest dici illud. Exo. iij. Vadã et videbo vi
sionem hanc magnã: quod est verbũ moysi qui interpretatur extractus de aquis: q nullus est aptus ad consi
derationẽ veritatis in hoc libro contẽte nisi fuerit extractus ab aquis voluptatũ presentis vite: vnde dicitur
Esa. xxviij. Quem intelligere faciet auditum scz dominus. Et respõdet propheta: ablactatos a lacte auulsos — Causa for
ab vberibus. i. a corporis voluptatibus. Tertio in verbo ppositio rangitur causa formalis cum dicit surrexit. malis.
Circa qd sciẽdũ q duplex est forma. s. forma tractãdi et forma tractat'. Forma tractat' est diuisio libri de qua
dicetur post in libri prosecutione. Forma ꝙo tractãdi est modus agendi: qui in proposito est modus deũ lau — Quid sit
dandi vt predictũ est: quicquid ergo in hoc libro continetur per modũ diuine laudis ponitur. Laus ꝙo diuina oratio.
oratio est seu species orationis. Oratio autem fm Damascenũ est ascensus mentis in deum: quiquidẽ ascẽsus
notatur cum dicitur surrexit: propter quod in ps. lxxj. Exurge gloria mea exurge ꝛc. Gloria est clara noticia
cum laude. Cognitio autẽ ipsius dauid in hoc libro contẽta fuit valde clara quantũ se extendit cognitio pro
phetica: vt iam in parte tactũ est: et postea plenius tangẽt. Est etiã descripta per modũ diuine laudis vt dictũ
est: ideo bene vocat gloria ppter qd dixit dauid. Exurge gloria mea: et addit. Exurge psalterium et cytharа: q
aliqui psal. ab eo descripti cantabãtur in musico instrumẽto quod vocat psalterium: et aliqui in cytharа: vt vide — De causa
bitur in pseqẽdo. sicut et modo aliqui cantus siue note magis proprie cantant in viola: et alij in alijs instru finali.
mentis. Quarto tãgitur causa finalis cũ dicit in nobis. i. ad vtilitatẽ et salutẽ nostrã: homo cũ eo q est capax
dei p cognitionẽ et am[illegible] ordinat' ad quendã finem supernaturalẽ fm illud Esa. lxiiij. qd oculus nõ vidit
nec auris audiuit et in cor hominis nõ ascẽdit: quod preparauit deus diligẽtibus se. Et q ad finẽ totaliter incognitũ
nullus põt se dirigere: et ideo necessariũ fuit aliq[illegible] diuinitus hoibus reuelari p que dirigent in finẽ supnaturalẽ.
hmõi autẽ est sacra scriptura reuelata. Propter qd de ea di. apls ad Ro. xv. ca. Quecũq; scripta sunt ad nostrã doctri
nam scripta sunt: vt per patientiã et consolationẽ scripturarũ spem habeamus que spes est expectatio certa fu
ture beatitudinis. Liber autẽ psal. cõtinet totã sacrã scripturã per modũ laudis: ideo est toti ecclesie valde vti
lis ad spem et ad cõsecutionẽ future beatitudinis: de quo possumus dicere illud Luce. j. Erexit cornu salutis no
bis in domo dauid pueri sui. Deus enim sanctus et benedictus erexit nobis cornu salutis. i. scripturã sacrã efficacẽ
ad consequendã salutẽ que est scriptura libri psalmorum vt dictum est in domo dauid pueri sui: q dauid pro
maiori parte fuit auctor huius libri per quẽ si corde teneatur et opere impleatur in presenti gratia habebit:
et gloria in futuro. Quod nobis concedat qui est benedictus in secula seculorum. Amen.

Universidad de Deusto Biblioteca

AD euidentiam maiorē hui⁹ libri anteꝙ descendā ad textū hui⁹ libri querit̄ vtrū dauid fuerit eximius pphetarū. Et arguitur p̄io ꝙ nō: q: deut. vlti. dr̄. Non surrexit vltra ppheta in isrl̄ sicut moyses ⁊c. ergo videt̄ ꝙ moyses fuerit excellentior ppheta ꝙ dauid. Itē3 mach. xj. dr̄. Inter natos mulierū nō surrexit maior iohāne baptista qui fuit ppheta: ergo dauid non fuit eo excellentior. In cōtrariū arguitur per glosam psal. supra allegatā q̄ dicit ꝙ dauid fuit eximius pphetarū. Rn̄sio. qm̄ ista q̄stio mota est pp̄ter intellectū pphetarū gn̄aliter: ideo quattuor hic sunt videnda. Primū est de quibus fit reuelatio pphetica. Scōm de gradib⁹ pphetie. Tertiū de vario tactu spūsancti circa mentē pphete. Quartū de cōparatione ipsius dauid ad alios pphetas. Circa primū sciendū est ꝙ ppheta fm̄ nominis interp̄tationē dr̄ quasi procul fans: q: denūciat ea q̄

Quattuor videnda.

procul sunt seu remota a naturali cognitione humana ⁊ ideo de talibus est ppheta. Huiusmodi vero sunt in triplici gradu: q: quedā sunt sic remota pp̄ter cognitionē rei cognoscēde: aliqua ex cognoscētis cōditiōe et aliqua pp̄ter modū cognoscēdi. Primū adhuc est in triplici gradu. Primus est pp̄ter rei cognoscēde emīnē

De gradibus.

tiā cuiusmodi sunt diuina marie circa psonaꝝ ppria. ideo de talib⁹ facte sunt reuelatiōes pphetice. Esa. vj. Per seraphin ter sanctus clamātia: ⁊ clarius est in nouo testamēto vt hr̄. j. Joh. v. Tres sunt q̄ testimonium dant in celo. pater verbū ⁊ spūssanctus. ⁊ hi tres vnū sunt. Scōs gradus est pp̄ter rei cognoscēde latētiā. cuiusmodi sunt cordiū secreta soli deo cognita. Vn̄ ⁊ cogitatio symonis magi per reuelationē fuit cognita pe

Quot modis capit̄ distantia.

tro. Act. viij. Unde dixit ei. In felle amaritudinis ⁊ obligatiōe iniquitatis video te esse. Cogitabat em̄ gratiā spūssancti vendere. Tertius est pp̄ter rei cognoscēde distantiā que distātia vno mō accipitur ex parte loci: ⁊ hoc modo helyseus per spm̄ pphetícū distās per magnū spaciū vidit giezi accipientē munera a naamā syro vt habetur. iiij. reg. v. Alio modo accipitur distātia ex parte tpis sc3 preteriti vel futuri. presens em̄ tps non distat a nobis. De distantibus v[...] fm̄ preteritū facta fuit reuelatio moysi qn̄ pphetauit de creatiōe mundi. vt dicit Grego. sup ezechielē [...] distantibus vero fm̄ futurū fiunt cōiter reuelationes pphetice: vt pz intuēti sacram scripturā pp̄ter q[...] [pr]ophetia diffinitur a Cassiodoro sic. Prophetia est diuina ispiratio rerū

Quid sit pphetia.

euent⁹ imobili veritatē denūcians. [S]ecūdo aliqua sunt remota a cognitiōe nostra pp̄ter cognitionē cognoscentis ⁊ hoc pp̄ter aliquē cogno[...]is defectū qui suppletur p spm̄ pphetícū. Et hoc modo abdias silonites cognouit vxorē hieroboam d[...]ū suā igredientē ꝙuis cecus esset: vt habetur. iij. reg. xiiij. Tertio mō aliqua sunt remota a cognitione humana pp̄ter cognoscēdi modū. sicut salomō habuit noticiā animalium ⁊ plantaꝝ. vt habetur. iij. reg. iiij. No[n] per exercitium studij: sed per inspirationē spūsancti. Circa secūdū notandū ꝙ ad pphetiā pprie dictā requiritur cognitio intellectiua fm̄ ꝙ habetur Daniel. x. Intelligētia opus est in visione: ⁊ ideo si alicui fa[...]o colcetur aliq̄d ad pphetiā ptinēs absꝙ tali intelligētia nō dr̄ ppheta nisi forsan valde large ⁊ impro[...] qd contingit tripliciter. Uno mō sicut in visione sicut pharao vidit spicas. Gen. xlj. Et balthasar manū scribētē in pariete. Dan. v. ille dormiēs. iste vigilans. neuter tamen eorum fuit ppheta. q: visionem non intellexit sed ioseph: ⁊ Daniel qui visiones intellexerunt. Secundo hoc contingit

In q̄b⁹ cōtingit pro phetia.

in locutione sicut cayphas. Joh. xj. dixit ꝙ propheticum dī. Expedit vobis vt vnus moriatur pro populo et non tota gens pereat. Inten[de]bat em̄ solum dare consilium de morte xp̄i ꝙ esset expediens ꝙuis esset innocens ne occasione ipsius venirent romani ⁊ tollerent locū ⁊ gentem: sed a spiritusancto factum est ꝙ hoc consilium sic protulit ꝙ mors xp̄i futura foret pro salute spirituali totius mundi ⁊ ipso Caypha hoc ignorante ⁊ propter hoc non fuit propheta proprie loquendo: sicut nec asina balaā fuit animal rationale ꝙuis per linguam eius fuerit prolatū verbū rationale angelo linguam illius mouente absꝙ tamē cognitiōe asine sicut plenius dixi super Johan. Tertio modo contingit hoc in operatione scilicet quando spiritussanct⁹ impellit aliquem ad aliquid agendum quod habet prosperum euentum ꝙuis homo sic motus hoc ignoret sicut Judic. xj. dicitur de iepte ꝙ irruit in eum spiritus domini scilicet ad pugnandum contra filios ammon: tamen non fuit sibi reuelata victoria futura: ⁊ propter hoc non dicitur propheta: sed talis motus vocatur spiritussancti instinctus qui est casus prophetie fm̄ doctores idest aliquid deficiens a ratione prophetie: ⁊ talis motus est similis motui ipsius bene fortunati qui mouetur ad aliquid bene agendū sine tamen ratione ⁊ cognitione premia: vt habetur in libro de bona fortuna. fortuna differt tamen quia motus bene fortunati est a causa naturali: scilicet ab influentia orbis vel intelligentie motricis: vt dicunt aliqui vel ab vtraꝙ simul vt dicunt alij. Motus autem iepte et consimiliū est a causa supernaturali scilicet ex motione spiritus diuini. Iste tamē instinctus magis appropinquat ad rationem prophetie vt videtur ꝙ alij duo mo

Quid req̄rit̄ ad rōnē pphetie.

di predicti. Igitur q: ad rationē pphetie vere requiritur intelligentia vt dictum est: ideo fm̄ varietatē intelligentie accipiuntur gradus prophetie: q: ille gradus est excellentior vbi ceteris paribus est intelligentia clarior: dū tamen pphetie limites non trāscendat vt magis videbitur infra. Primus igitur gradus est qn̄ cum visione alicui cōmunicata datur visionis intelligentia: sicut hiere. vidit ollam succēsam: ⁊ facies eius a facie aquilonis: vt habetur hiere. j. ⁊ intellexit per hoc signari exercitū regis babylonis venturū ad cōburēdam ciuitatem hierusalem. Scōs gradus est quādo non fit talis visio seu apparitio. s3 auditur vox instruens de aliquo supernaturali sicut. j. reg. iij. samuel audiuit vocem dn̄i sibi loquentis. nec tn̄ vidit aliquā effigiem sibi apparentē quod pz ex hoc ꝙ credidit esse vocē hely ipsum vocantis: vt habetur ibidē. ⁊ iste gradus pphetie est excellentior predicto: quia voces sunt signa magis expressiua veritatis ꝙ figure predicte. Tertius aūt gradus est qn̄ non solū auditur vox instruens: sed etiā cum hoc apparet psona aliqua loquens propter qd

Grad⁹ variat̄ tripliciter.

iste gradus est excellentior predictis. Iste tamē gradus variatur tripliciter: q: psona instruens seu apparēs in aliqua effigie aliqn̄ est hō sanctus: sicut. ij. macha. xv. habetur ꝙ onias iam defunctus apparuit iude machabeo dicens ei de hieremia ppheta sibi apparente hic est qui multū orat p pplo ⁊ vniuersa sancta ciuitate hierl̄m ⁊c. Aliqn̄ est angelus de quo nō oportet exemplū ponere: q: reuelationes ve. ac no. te. vt cōiter leguntur sic facte. Aliqn̄ est effigies representans ipm̄ deū: sicut Esdre. vj. dr̄. Uidi dn̄m sedētē super soliū excelsum ⁊c. Et sequitur ibidē. Et audiui vocē dn̄i dicētis mihi quē mittā ⁊c. Et iste terti⁹ gradus pphetie est excellentior scōo: ⁊ scōs pmo: sicut de⁹ est excellētior angelo ⁊ angelus hoie. Cōsiderādū aūt ꝙ oēs isti gradus pphetie vere p̄dicti variant̄ dupliciter: q: tales apparitiones aliqn̄ fiunt in somno: ⁊ tūc vocant̄ reuelatiōes p somnia aliqn̄ autem in vigilia: ⁊ proprie vocantur visiones. Et iste secundus modus qui vocat̄ visio est excellentior altero q: maior illustratio mentis requiritur ad hoc ꝙ ipsa somnia distracta p operationes sensuū exteriorꝝ in vigilia capiat intelligibilē veritatē de supernaturalibus ꝙ in somnio in quo sensib⁹ exterior

bus quietatis anima magis disponitur ad capiendū hmōi veritatē. E cōtraria aūt est in cognitiōe accepta via naturali q̄ accipitur per viā sensus memorie experimenti: vt dr̄. j. metaphi. ⁊ iō talis cognitio nō pōt accipi in somno. Ad illū aūt modū pphetie qui fit in somno reducitur ille q̄ fit in raptu vel extasi: q: pro tūc nō est vsus sensuū exteriorꝝ sicut nec in somno. Quartus aūt gradus pphetie proprie dicte est qn̄ sine ap

Quart⁹ gradus.

paritione alicuius figure vel signi sensibilis capit̄ veritas intelligibilis de occultis p diuinā reuelationem ⁊ hoc mō facte sunt reuelationes ipsi dauid vt dr̄ in principio glose super p̄s. vt superius est allegatum. Et iste gradus pphetie est excellētior ceteris p̄dictis. sicut em̄ ille diceretur melioris ingenij ⁊ clarioris q̄ caperet veritatē cōclusionū geometricaliū3 sine descriptione figurarū sensibiliū ꝙ ille q̄ capere nō posset absꝙ tali descriptione: sic in cognitiōe pphetica illa mens videtur excellentius diuinit⁹ illustrata: que veritatē intelligibilē capit absꝙ sensibilibus signis cuiusmodi sunt figure ⁊ voces supradicte ꝙ illa q̄ capit sub talibus signis sensibilib⁹: ⁊ sic pz secundū principale vz veritas graduū pphetie. Circa tertiū sciendū ꝙ spūs

De spiritusācto.

sanctus aliqn̄ tangit mentē pphete de p̄nti tm̄ ⁊ nō de futuro nec p̄terito. sicut actuū. x. de nuncijs cornelij dixit spūssanctus petro. Ecce viri tres q̄runt te. Et sic tunc facta est ei reuelatio de p̄senti non tn̄ de p̄terita visiōe cornelij qua vidit angelū sibi dicentē. Mitte viros in ioppē ⁊ accersi simonē ⁊c. quā visionē petrus postea cognouit p reuelationē cornelij sicut ibidē habetur. similiter nec de descensu spūssancti futuro sup corneliū ⁊ eius amicos verbū petri audituros propter qd petrus hoc vidēs fuit valde admiratus: qd non fuisset si precognouisset. Aliqn̄ vero spūssanct⁹ tangit mentē pphete tm̄ de p̄terito: sicut moysi facta fuit reuelatio creationis mūdi cū dixit. In principio creauit ⁊c. Aliqn̄ vero tangit tm̄ de futuro: sicut Gen. xxvij. Isaac bn̄dicens filio suo Jacob cognouit ea q̄ circa eum erant futura: tn̄ ipsu3 p̄ntem nō cognouit: q: credebat ipsum esse esau: nec consiliū rebecce preteritū qd dederat Jacob p petitiōe bn̄dictionis paterne. Aliqn̄ aūt tangit de p̄nti ⁊ futuro simul. sicut Gen. xlviij. Jacob q̄ p̄ senectute videre nō poterat manassem et effraim p̄ntes p spm̄ propheticū cognouit propter qd cancellatis manibus dextrā sup minorē posuit. et q̄d esset futuꝝ vtriꝙ fratri predixit. Aliqn̄ vero tāgit de p̄nti preterito ⁊ futuro: sicut Luce. j. dicit̄ ꝙ elizabeth

de maria

ad salutationē marie repleta est spūsancto: ⁊ exclamauit voce magna ⁊ dixit. Benedicta tu inter mulieres: ⁊ bn̄dictus fructus ventris tui. Ex quo pz ꝙ cognouit p spiritū eam habere in vtero presentialiter dei filium. Seq̄tur ibidē. Et beata q̄ credidisti sc3 angelo nūcianti tibi cōceptionē christi. Ex quo pz ꝙ fuit illustrata de mō cōceptiōis p̄terito similiter fuit tacta de futuro. Un̄ subditur. Perficient̄ ea q̄ dicta sunt tibi a dn̄o. Spūssanct⁹ em̄ operat̄ in mentib⁹ hoīm prout vult: ⁊ ideo non solū modis predictis: sed etiā alijs pōt eas tangere: tn̄ ille tactus q̄ est de p̄nti preterito et futuro est pfectior: ꝙ ille qui est de duobus tm̄. ⁊ ille q̄ est de duobus ꝙ de vno solo: inter illos q̄ sunt de vno solo: ille qui est de futuris ꝯtingentibus videtur pfectior: q: futura sunt magis remota a cognitione nr̄a ꝙ presentia vel preterita que pn̄t etiam via naturali cognosci licet nō illo mō quo spū pphetico cognoscunt̄. His predictis descendendū est ad quartū principale qd est de cōparatiōe dauid ad alios pphetas. Circa qd sciendū ꝙ dd̄ pōt cōparari ad pphetas noui testamenti cuiusmodi fuerunt apl̄i: ⁊ sic dauid nō fuit excellentior pphetarū q: apostoli fuerunt in secretis diuinis magis illuminati: ⁊ in maiori plenitudine receperunt grām spūssancti. vt habetur. ij. ad Cor. iij. Si aūt cōparetur ad pphetas veteris testamenti: sic adhuc non fuit excellentior pphetarum vt dicit sanctus Thomas de aquino. ij. ij. sed moyses fuit eo excellentior: cuius rationē principalem assignat. eo ꝙ fuit ei cōcessum videre diuinā essentiam in p̄nti vita existenti: fm̄ ꝙ dicit Augu. ad paulinā de videndo deū l. Dictu3 est aūt supra ꝙ gradus pphetie excellentior est. vbi est cognitio clarior. ⁊ sic dicit ꝙ moyses fuit excellētior

De moyse.

simpliciter: tn̄ dauid fm̄ quid fuit excellentior: q: plura christi mysteria magis expressit. Ad hoc etiā inducit rōnem sc̄dam ex parte denunciationis. q: Moyses pphetiā suam denūciauit toti pplo iudeoꝝ non sic aūt dauid nec alij prophete. Tertiā rōnem ad hoc adducit ex parte ꝯfirmationis pphetie nūciate qd est p

Quomō dauid fuit excellentior ꝙ moyses.

miracula. Maiora em̄ signa fecit moyses in egypto in mari rubro ⁊ in deserto ꝙ dauid ⁊ alij pphete. S3 quicq̄d sit de ꝯclusiōe rationes tn̄ inducte nō videntur valere ad propositū. q: claritas cognitionis actum prophetādi excludēs non pōt ꝯstituere excellentiorē gradu3 prophetie. q: idē ꝯstitueret ⁊ excluderet. vt videtur. visio aūt diuine essentie excludit actū prophetandi sicut ⁊ actu3 fidei. q: vterꝙ actus est necessario enigmaticus. ⁊ iō visio diuine essentie nō pōt cōstituere excellētiorē gradum prophetie: licet faciat clariorem cognitionē seu aliquē clarius cognoscentē propter hoc superius dixi ꝙ claritas cognitionis maior cōstituit excellentiorē gradu3 prophetie: dum tn̄ talis claritas limites cognitionis prophetie non trāscendat. Preterea si predicta rō valeret sequitur ꝙ moyses fuit excellentior oībus apostolis propter paulum quib⁹ non fuit ꝯcessum videre diuinā essentiam in vita p̄nti. qd tn̄ ipse negat ibidē dicens ꝙ apostoli fuerunt excellentiores moyse: ergo ex tali visione non potest dici vt videtur ꝙ moyses fuit excellentior propheta ipso dauid. Similiter ratio scōa non videtur valere: q: denūciatio prophetie est aliquid sequēs cognitionē propheticam ⁊ ideo nō videtur variare gradū prophetie ex hoc ꝙ pluribus vel paucioribus denunciat̄. Similiter tertia non valet eadē rōne: q: ꝯfirmatio p signū seq̄tur prophetiā. vn̄ et Joā. bap. nullū signū fecit vt dicit̄ Jo. x. ⁊ tn̄ a dicto doctore ꝓcedit̄ maior propheta ipso moyse. Silr̄ nec ex gradib⁹ pphetie supra positis pōt dici moyses excellētior dd̄ q: excellentior grad⁹ est capere veritatē supnaturalē absꝙ q̄buscūꝙ figuris ⁊ signis sensibilibus q̄ gradus fuit in dauid vt dictu3 est p glosa3 psal. p̄allegatā. Et idem vr̄ p illud qd habet̄. ij. Regū. xxiij. sicut lux aurore oriente sole mane absꝙ nubibus rutilat qd dr̄ de dauid. Uisiones em̄ imaginarie ⁊ signa sensibilia q̄cunꝙ sunt quasi quedā nubes claritatē solis excedentē virtutē visus nr̄i nobis contemperantē. ille em̄ acutioris ⁊ fortioris visus est qui claritatē solis pōt bene nude intueri ꝙ ille qui

Dera. fa.

non pōt absꝙ ꝯtēperamento tali. ⁊ iō dauid qui absꝙ signis sensibilibus capiebat radiū diuine lucis habuit excellentissimū gradu3 pphetie cognitionis: ⁊ l3 moyses eundē gradu3 habuerit fz ꝙ dicitur. Nume. xij. de ipso palā ⁊ non p enigmata deū vidit. i. absꝙ figuris ⁊ sensibilibus signis vt ibidē fuit expositum. tn̄ nō habuit totiens nec ita cōiter tales illustrationes sicut dauid. Itē fm̄ ꝙ dicit doctor predictus dauid plenius ⁊ clarius expressit mysteria christi ꝙ moyses. lex aūt ve. ⁊ prophete ordinabantur ad xp̄m sicut ad finem. vnde dicit apostolus Gal. iij. lex pedagogus noster fuit in christo. ⁊ Actuum. x. dicitur de christo huic oēs prophete testimoniu3 perhibent. ⁊ rab. moy. dicit in libro directionis perplexorū: ꝙ omnes prophete

nõ sunt locuti nisi ad dies messie: ideo cũ finis sit nobilior his que ad finẽ ꝓphetie ad dauid videtur sortiri quẽdã excellentiã: ꝛ hoc ex h ꝙ christi mysteria sic expressit: ꝛ iõ ꝓbabiliter videt posse dici excellẽtior propheta ipso moyse: Quis moyses excellẽtior fuerit alijs predictis qui prophetiã transcendũt vel eã sequũt: beatus etiã Grego. expresse dicit ꝙ dauid clariorẽ cognitionẽꝙ̃ moyses habuerit homel. iiij. sup finẽ Ezechi.
De hiere. Ad primũ dicendum ꝙ illud est verbum iosue scribẽtis de moyse: ꝛ tẽpore iosue non surrexerat propheta maior moyse tñ nõ est contra illud dictum ꝙ postea maior surrexerit ꝛ oportet hoc dicere saltē de ꝓphetis no. te. vt ꝑdictum est. Ad scḋm dicit ꝙ Joan. bap. pertinet ad no. te. vñ dicit saluator Mat. xi. Lex atq; prophete vsq; ad Joannẽ. s. exclusiue: vnde in prophetia iob in nouo scribitur test. ꝛ ideo excellẽtior dicitur prophetis ve. test. Ad maiorẽ autem euidentiam dicendorum sciendum ꝙ Hie. transtulit psalmo. j. fm. lxx. interpretes. qḋ psal. romanũ dicitur eo ꝙ ecclesia beati petri illo vtitur. Scḋo fecit aliã translationem non multũ distantẽ a prima: ꝛ tñ magis appropinquantẽ he. ꝛ vocatur ps. gallicanum eo ꝙ Dama. papa ad rogatum Hie. illud fecit cantari in ecclesijs gallicanis: ꝓpter hoc ꝙ dicitur in regula fratru3 minorũ clerici faciant diuinũ offm̃ fm ordinẽ romane ecclesie excepto psal. q: fratres vtuntur ps. gallicano. Tertio ad ꝑces sophonij qui frequenter disputabat cũ iudeis. q̃ solum recipiũt illud qḋ est in heb. fecit translationē3 immediate acceptam ab heb. propter quod vocatur ps. Hiero. iuxta heb. veritatem: media aũt trãsla. est cõior inter latinos. ꝛ iõ in expositione huius libri intendo eam ꝓsequi: ꝛ vbi notabiliter discrepat a heb. vel ad transla. Hie. iuxta heb. veritatem tangã illud fm gratia3 a dño deo mihi datam. Notandũ ꝙ fm qḋ
De titulo dicit hiero. in prologo sup lib. ps. xvij. sunt ps. sine titu. alij autem sunt intitulati: et hoc idem patet in hebreo qui autem sunt intitulati ꝛ qualiter ꝛ quid non videbitur in prosecutione. De titu. autem istis communis est opi. latinorum ꝙ appositi fuerunt ab esdra ps. in hoc volumine colligente ꝛ congregante vt supra dictum est: tamen apud heb. sunt autentici sicut ꝛ psal. ceteri sicut ꝛ primus ps. ab esdra per modum prologi cõpositus siue appositus inter ps. cõputatur vt infra dicetur. Sed cõtra hoc videtur illud quod dicit hiero. in epistola ad paulinum in descriptione viri iusti: cum eũ dauid arbori que est in paradiso cõpararet inter ceteras virtutes: hoc etiam intulit in lege domini voluntas eius: et in lege eius meditabitur die ac nocte: hoc aũt assumptu3 est de primo ps. ergo dauid fecit eũ ꝛ nõ esdras. Dicendũ ꝙ hoc nomen dauid
Quot modis accipitur dd. aliqñ accipitur pro libro psal. ꝛ sic dicit Hiero. in ꝓlogo allegato qui premittitur libris regũ ꝙ inter agiographa primus liber est iob: secundus dauid ꝛ sic cõsequẽter: et hoc modo accipit hiero. in proposito cum dicitur cũ eu3 dauid ligno paradisi cõpararet ꝛc. i. lib. ps. vnde cõsequẽter in eadẽ epistola enumerat li. ve. ac no. test. Et est similis modus loquendi cum dicitur dauid comparat sicut cum dicitur euangelium hoc dicit. i. lib. euangeliorum: ꝛ ideo non valet argumentum: q: dauid non est hic nomen actoris libri ps. quorum fuerunt multi actores vt dicetur in expositione primi ps.

Incipit prologus beati Hieronymi presbyteri in psalterio.

PSalterium rome dudũ poposcitus emendara3: ꝛ iuxta septuaginta interpretes: licet cursim magna tñ ex parte correxeram. Qḋ q: rursum videtis o paula ꝛ eustochiu3 scriptorum vitio deprauatũ plusꝙ̃ antiquum errorẽ ꝙ̃ nouam emendationem valere me cogitis velut quodã nouali scissum iam aruum exerceam: ꝛ obliquis sulcis renascẽtes spinas eradicẽ equum esse dicentes: vt qḋ crebro male pullulat crebrius succidatur. Vñ cõsueta ꝑfatione cõmoneo tã vos quibus forte labor iste desudat ꝙ̃ eos q exemplaria istius modi habere voluerint vt q̃ diligenter emendaui cũ cura ꝛ diligentia transcribat. Notet sibi vnus-
De prologo a beato hiero. facto. quisq; vel iacentẽ lineã vel radientia signa id est obelos vel asteriscos et vbicũq; viderit virgulam precedente3 ab ea vsq; ad duo puncta que impressimus sciat in lxx. translatoribus plus haberi. Ubi aũt ꝑspexerit stelle similitudinẽ de hebreis voluminib9 additu3 nouerit eque vsq; ad duo puncta iuxta theodotionis dũtaxat editionẽ: qui simplicitate sermonis a lxx. interpretibus non discordat. Hec ergo ꝛ vobis ꝛ studioso cuiq; fecisse me sciẽs non ambigo multos fore: qui vel inuidia vel supercilio malint contendere videri preclara ꝙ̃ discere ꝛ de turbulento magis riuo ꝙ̃ de purissimo fonte potare.

Finit prologus.

Incipit liber Hieronymi vel soliloquiorum.

BEatus vir. Quãuis beatus Aug. di. ipsum dauid fuisse actorẽ oĩm psal. tñ Hiero. hic diligẽtius studuit circa textũ sacre scripture ꝓpter qḋ in hoc est magis sibi assentiendũ dicit ꝯtrariu3. in ꝓlogo eñ sup psal. noiat. x. actores psal. s. dauid: moysen: salomõ: tres filios chore: asaph: ethan: heman. ꝛ idithũ. ꝑter etiã istos dicit ꝙ plures ps. facti sũt ab alijs sctis ꝓphetis quo2 noia ignorant. — Opinio erronea.

Psalmus primus.

BEat9[a] vir qui nõ abijt i cõsilio impio2: ꝛ[b] in via peccato2 nõ stetit: ꝛ[c] in cathedra pestilẽtie nõ sedit. Sed[d] in lege dñi volũtas ei9: ꝛ[e] in lege eius meditabitur die ac nocte. Et erit[f] tanꝙ̃ lignũ quod plãtatũ est secus decursus aqua2: qḋ fructum suum dabit in tẽpore suo. Et foliũ[g] ei9 nõ defluet: et oĩa[h] quecũq; faciet ꝓsperabunt. Non sic[i] impij non[k] sic

rant. vñ ꝛ aliq̃ ps. sunt sine ti. ꝛ aliqui habẽtes titu. nõ exprimũt noia acto2: vt videbit infra ꝓsequẽdo. Sil'r ra. sa. sup pricipiũ lib. ps. noiat. x. actores ipo2. s. melchisedech: abraham: moysen: dauid salomonẽ: ꝛ asaph. tres filios chore. ꝛ idithũ. ꝛ sic in aliq̃ differt a hiero. q: ponit abrahã ꝛ melchisedech iter actores psal. ꝛ omittit hemã ꝛ ethan. Quid tñ videat verius videbit in locis suis ꝓseqñdo. Uideret ꝫ forsitan alicui ꝙ fm actores psal. liber iste posset diuidi. s3 hoc nõ pot cõuenienter fieri. q: ps vni9 actoris nõ ponunt segregatim ad vnã partẽ: q: inter ps. dauid ponunt plures de psal. alio2: ꝛ inter ps. aliorũ a dauid ponunt aliq̃ psal. ipi9 dauid. Itẽ post psal. lxxi. in cui9 fine ponit i heb. expliciũt psal. dḋ filij isay ponunt plures psal. ab ipo dḋ intitulati tã ab actore. Nõ aũt hui9 ẽ: q: fm ꝙ dicit Hie. in ꝓlogo sup ps. psalmi a diuersis actorib9 ꝯpositi postea p tps fuerũt in vno libro collecti ꝛ sicut inueniebant sicut scribebantur ꝓpter qḋ aliq̃ psal. ꝑus facti posterius sunt scripti q: tardi9 fuerũt inuẽti. Et eodẽ mõ de actorib9: ꝛ q: oẽs psal. vni9 acto2 nõ fuerũt simul inuẽti nec imediate vnus post aliũ. s3 i medio fuerũt inuẽti aliqui psal. alio2 docto2: ꝓpter ꝙ liber iste nõ pot diuidi s3 ordinẽ acto2 nec ẽt tẽpo2 vt pt3 ex dictis nec etiã materiarũ. q: in diuer. psal. ꝛ diuerso2 acto2 ꝛ distãter scripti eadẽ materia freqñter tangit et ecõuerso aliqñ in eodẽ psal. de diuersis materijs agit ꝓpter qḋ nõ video hũ qualr artificiose posset diuidi liber iste nisi in quodã gñali. q: primo ponit ꝑfatio: scḋo executio: ꝛ tertio principalr intẽta ꝯclusio. scḋa pars incipit in principio scḋi psal. tertia in principio. cxlv. Lauda aĩa mea dñm. Huius eñ libri intentio est diuina laudatio. — Ratio.

Circa primũ sciendũ ꝙ hic ps. est sine ti. in heb. ꝛ hoc idem dicit hiero. in ꝓlogo sup psal. ꝓpter qḋ si in aliquibus libris inueniat scriptũ psal. dḋ. non vr esse verũ: sed magis ab aliquo nescio quo pro sua volũtate appositũ sed magis vr iste psal. esse cõpositus ab illo q̃ psal. collegit ꝛ in hoc libro redegit: q̃ fm cõem opinionẽ ꝛ magis verisimilẽ credit fuisse esdras vt supra dictũ est: ꝛ sue collectioni hũc ps. preposuit p modũ cuiusdã ꝓlogi: qui tñ vere dr psal. alijs cõpaginatus fm ꝙ habetur actuũ. xiij. vbi dicit sicut scriptũ est ps. ij. filius meus es tu ego hodie genui te. qḋ habet psal. sequẽ. qui nõ posset vere secundus dici nisi iste esset primus. ꝛ merito inter psal. cõputat: q: esdras spm ꝓpheticũ habuit: ꝛ eius liber inter scripturas canonicas ponit. Igit in hoc psal. qui p modũ prefationis ponit. Esdras inducit ad studiu3 sacre scripture qui in hoc li. ꝯtinet p modũ laudis diuine. ꝛ hoc facit duplr. primo excludẽdo a fidelib9 doctrinã puersa3. scḋo cõcludẽdo in eis doctrinã catholicã ꝛ sanã ibi. Sed in lege. Circa primũ sciendũ ꝙ i doctrina puersa hic est ꝓcessus. q: primo ad eã audiendã aliq̃s ab infidelib9 inducit: ꝛ hoc excludit dicẽs. a Beatus vir q̃ nõ abijt in ꝯsilio impio2. i. infideliũ. sicut eñ pietas ꝓprie respicit cultũ legis diuine: ita impietas p oppositũ studium doctrine puerse. ille aũt q̃ se elongat ab ea dr btũs beatitudie celesti nõ in re s3 in spe sicut dicit phũs i. ethi. ꝙ pueros beatificam9 q̃uis nõ sint adhuc capaces felicitatis politice: s3 q: ad hoc dispositi p ꝯditione3 indolis bone. — Respicit cultũ legis diuine.

Scḋo in doctrina puersa aliq̃s p seqñtes auditũ habituat: ꝛ hoc excludit cũ dr. b Et in via pctõrum nõ stetit. Per stationẽ eñ que imobilitatẽ importat habit9 doctrine puerse significat q: habitus est de difficili mobilis. Tertio habituat9 in doctrina puersa doctor alio2 efficit ad sui ꝛ alio2 casum miseru3 ꝛ hoc excludit cũ dr. c Et in cathedra pesti ꝛc. In heb. habet: ꝛ in cathedra deriso2 nõ sedit peruerse eñ doctrine doctores fm veritatẽ sunt derisores: q: errores docẽt sub specie veritatis. d Sed in lege. Hic pñr ꝯcludit ꝙ ifidelib9 oportet esse exercitũ sacre scripture. ꝛ primo ondit hmõi exercitiũ: ꝛ scḋo exercitij ꝑmiu3 ibi. Et foliũ eius ꝛc. Circa primũ sciendũ ꝙ sicut in ꝓgressu puerse doctrine triplex est grad9 vt predictũ est: sic in ꝓgressu sane doctrine. Primus est intenta auditio ꝛ deuota qḋ notat cũ dr. d Sed in lege ꝛc. Scḋs est habituatio firma qḋ subditur. e Sed in lege ꝛc. p frequẽtem eñ meditationem habitus scie gñatur ꝛ firmat. Tertius est alio2 instructio ꝑficua ex habitu ꝓcedens ꝛ hoc notat cũ subdit. f Et erit ꝛc. discipulus eñ audiens deuote ꝛ intẽte accepit fructũ sacre scripture a doctore s3 qñ habituatus incipit docere tũc dat hmõi fructu3, alijs tpe sue doctrine. Cõparat aũt merito talis doctor ligno sec9 decursus aqua2 plãtato: q: fidelibus doctorib9 eccl'ie affluunt fluenta diuine gratie ꝛ tandẽ glorie: fm ꝙ dr Eccl. xxiiij. Qui elucidant me vitã eternã habebunt. Sancti eñ doctores sunt sacre scripture: q̃ vera sapientia est: elucidatores. — Triplex ẽ gradus.

g Et foliũ ꝛc. Hic pñr ponitur predicti exercitij premium: et primo ondit qualiter fidelibus concedit. secundo qualiter peruersis doctoribus denegatur: ibi. Non sic impij. Circa primũ dicit. g Et foliũ ꝛc. fluxus eñ folio2 est signũ mortificationis arbo2: sed vigor ꝛ ꝑmanentia eo2 signum est euidens vite ipso2. vita aũt spiritualis in ꝑsenti habet p gratiã vsq; ad finẽ cõtinuatã et ꝙ̃tũ ad hoc dicit. g Et foliũ ꝛc. i. doctor fidelis a gratia ꝛ charitate nõ decidet: q: in premiũ sui laboris cõceditur ei in presenti ꝯtinuatio gratie ꝛ adoptio glorie in futuro. ideo subdit. h Et oĩa ꝛc. q: per opera sua ad beatitudinem sempiternã deducet. Ro. viij. Diligẽtib9 deũ oĩa cooperant in bonũ ꝛc. i Nõ sic impij. Hic pñr dictũ premissi a puersis doctoribus excludit ꝛ scḋo ratio hui9 reddit ibi. Qm nouit. Circa primũ dicit. i Nõ sic impij. q: puersis doctoribus primo denegat vita gratie ꝛ scḋo vita glie ibi replicatur. k Nõ sic cõparat aũt doctor peruersus pulueri p ventu3 deiecto: q: doctor puersus ad fingendũ errores ꝛ periculosas nouitates p ventũ superbie ꝛ inanis glie impellit: vt ꝛ primo deijcit in foueã culpe ꝛ postremo in foueã gehẽne: ꝓpter — Vita hominis hr in medio ꝓgram ꝛ hoc spiritualiter in celo p gloriam.

Universidad de Deusto Biblioteca

q̄ð subdit. l ℂ Jō nō ⁊c. lꝫ em̄ in iudicio extremo oēs ḡnaliter resurgant: tn̄ doctores peruersi ⁊ sui sequaces nō resurgent ad eoꝝ exultationē: sꝫ ad maiorē sui depressionē: q: tunc deijcient in foueā gehēne in aīa simul ⁊ corpore. Et q: nō soluꝫ dānabunt puersi doctores: sꝫ etiā doctrine ipsoꝝ imitatores p mala operatiō subditur. m ℂ Neqꝫ ⁊c. sic em̄ dꝫ scribi in cōsilio: q: in heb. ⁊ in transla. hie. accepta immediate ab hebraica veritate habetur i ꝯgregatiōe iustoꝝ. ista aūt ꝯgregatio est in beatitudine celesti ſm q̄ dr̄ p̄s. xlvi. principes populoꝝ ꝯgregati sunt cū deo abraā.

Resurrectio erit ꝓpter perfectā premiatiōez bonoꝝ et punitionē maloꝝ rū et q̄n to sen.

sed tanq̄ puluis quē proijcit vēt⁹ a facie terre. Jdeo[l] nō resurgūt ipij in iudicio: neqꝫ[m] peccatores i cōsilio iustoꝝ. Qm̄ nouit[n] dn̄s viā iustoꝝ: ⁊[o] iter ipioꝝ pibit.

n ℂ Qm̄ nouit. Hic cōsequenter rō p̄dictorum redditur. s. quare grā ⁊ gloria peruersis doctoribus denegat ⁊ bonis ꝯcedit cum dr̄. n ℂ Qm̄ nouit ⁊c. i. ꝓcessum eorum p vias p̄ntis vite nouit noticia approbatiōis. vias aūt puersoꝝ nouit noticia reprobatiōis. iō subdit. o ℂ Et iter ipioꝝ peribit: q: iter eoꝝ p viam p̄ntis vite in morte terminat ad dānationez anime. ⁊ in futuro iudicio ad dānationē anime simul ⁊ corpis terminabitur: ⁊ sic oīno peribunt peruersi absqꝫ aliqua spe redeundi.

ℂ Psalmus secundus.

In inferno dānati perpetuo supplicio torquebunt q: si semp vixissent semp peccare voluissent. Richar, iiij.

Quare fremuerunt gentes. Hic cōsequēter incipit executio hui⁹ ti. seu narratio. Et pōt diuidi in duas partes: q: primo agitur de christi regno: scdo de eius sacerdotio. est em̄ christus rex et sacerdos vt declarat apl's ad heb. Scda incipit psal. cix. Vn̄ in illo p̄s. dr̄ de christo. Tu es sacer. in eter. ⁊c. ista tn̄ diuisio non est precisa: q: in prima parte etiam aliq̄n agitur de christi sacerdotio: ⁊ in scd̄a de eius regno. non em̄ in hoc libro apparet mihi artificialis diuisio ꝓpter supradicta: tn̄ prima pars pōt diuidi in septē partes ſm septē eius distinctiones. scda incipit in p̄nci. secundi nocturni. tertia in princi. tertij. ⁊ sic de alijs. ℂ Circa primam partē non video aliam diuisionez rōnalem nisi q̄ quilibet p̄s. p se exponat ⁊ maxime q: intendo q̄ntū potero sensum inquirere literalē. Sciēdum igitur q̄ iste p̄s. in heb. ⁊ in transla. hie. que est iuxta hebraicā veritatē est oīno sine titu. ⁊ iō si in aliquibus libris inueniatur aliquis ti. vt p̄s. dauid vel aliquis hmōi: non est de textu sed est appositus ab aliquo expositore sicut ⁊ in multis alijs p̄s. ꝓpter q̄ð de ti. p̄s. prout cōiter scribunt in biblijs parum est curādum: sed solū prout scribunt in heb. ⁊ in transla. hie. iuxta heb. Igitur q: iste p̄s. non hꝫ titu. ex ti. nō apparet quis fuerit actor huius p̄s. dicunt aūt heb. moderni q̄ dauid fecit hunc p̄s. laudādo deū de victoria habita de philisteis qui ascenderūt ad pugnandū contra eum q̄n audierūt euz fuisse inunctū publice sup totum israel: vt habet. ij. Reg. v. licet em̄ primo fuisset inunctus in domo patris sui p samuelē vt habet. j. reg. xvj. hoc tn̄ fuit secrete ⁊ postea super tribū iuda solū vt habetur. ij. Reg. ij. tn̄ postea fuit inunctus publice sup totuꝫ populū israel quo audito philistei ascenderūt vt destruerent regnū eius: ⁊ ſm istuꝫ intellectū exponunt heb. moderni psal. istum dicentes. Quare fremuerunt gētes. i. philistei. q: oēs qui nō erant de gēte iudeoꝝ vocabant gentes siue gentiles: vt habet in nouo ⁊ ve. testa. in pluribus locis. Et populi diuersarum. s. ciuitatū in terra philisteoꝝ existentiū meditati sunt inania. Jntendebāt em̄ destruere regnuꝫ dd̄ sed frustrati fuerūt ab intētione sua. Astiterūt reges terre. i. quinqꝫ philistinoꝝ satrape. Et principes qui sub eis regebāt populuꝫ terre. Cōuenerunt in vnū aduersus dn̄m. q: venerūt ꝯtra dauid qui erat inunct⁹ in regē ex ordinatione diuina ⁊ sic dicebat christus dn̄i. i. vnctus ex ordinatione diuina: ⁊ sic venerunt ꝯtra dn̄m. s. ad destruenduꝫ eius ordinationē. Dirūpamus vincula eoꝝ ſm hunc intellectum verba sunt philistinoruꝫ seipsos exortantiū ad bellandū ꝯtra dauid ne regnū eius inualesceret et sic subijceret sibi philisteos quibus filij israel prius erāt subiecti. Et hoc mō loquebant. j. reg. iij. Cōfortamini ⁊ estote viri philistijm: ⁊ ne seruiatis hebreis sicut illi seruierūt vobis cōfortamini ⁊ bellate. Et sic loquebant in ꝓposito ne essent alligati iugo seruitutis sub hebreis dicētes. Dirūpamus ⁊c. Qui habitat in celis verbum est ipsius dauid ōndentis q̄ virtute diuina fuerūt frustrati ab intentione sua: q: eius virtute fuerunt appellati: vt habet. ij. reg. v. ⁊ sic fuerūt ab eo derisi. Tunc loquet ad eos in ira sua. i. vindicta que fuit locutio dn̄i p factum. vn̄ subditur. Ego aūt ꝯstitutus sum ⁊c. in heb. habet. Ego aūt constitui regē meū. ⁊ in trāsla. hie. iuxta hebraicā veritatē. Ego aūt orditus sum regē meum ⁊ ſm hoc est verbū dn̄i loquētis de dauid inuncto in regē de ordinatione dn̄i. q. d. dn̄s philisteis frustra nitimini contra regē, dd̄ quem institui: q: nō potestis resistere mee ordinationi. Sup syon montē sctm̄ eius: q: hierusalē erat metropolis in regno israel. ⁊ in mōte syon erat fortaliciū illius ciuitatis ⁊ domus regis ibi fuit tēplū edificatū diuino cultui deputatū. Predicans p̄ceptum eius in heb. habet. Narrabo dei p̄ceptuꝫ vel statutū: ⁊ est principiū versus sequentis: ⁊ similiter est in transla. hie. iuxta hebraicū q̄ð exponit sic Ra. sa. vt sit verbū ipsius dd̄ dicētis. Dn̄s precepit mihi vt enerrē alijs illud q̄ð seq̄tur. Dn̄s dixit ad me p reuelationē. Fili⁹ meus es tu. i. amicabilis sicut filius. Ego hodie genui te: q̄ð exponit Ra. ioseph sic. i. magnificaui te ꝯstituēs te principē sup populū israel qui dr̄ primogenitus filius meus ⁊ p ꝯn̄s tu specialiꝫ mō es fili⁹ meus. Postula a me q̄n debebis ꝯtra gētiles pugnare dabo tibi victoriā: ideo subditur. Et dabo tibi gentes ⁊c. Reges eos in virga ferrea. i. subijcies in gladio. Et tanq̄ vas figuli cōfringes eos di. ra. sa. q̄ hoc spāliter fuit impletū q̄n dauid sup filios amon debellatos circumegit ferrata carpenta. diuisitqꝫ cultris ⁊ transduxit eos in typo laterū vt habetur. ij. reg. xij. lateres aūt fiunt de luto sicut vasa figuli. Et nunc reges intelligite. Hic cōuertit dauid verbū suuꝫ ad hortandū reges, ⁊ iudices ⁊ potētes terre vt attendāt se habere deū regē ⁊ iudicem sup se cui dn̄t seruire in reuerentia ⁊ timore ne deuient a via veritatis ⁊ iusticie: ⁊ pꝫ satis litera ſm istū intellectum. Licet autem intellectui predicto in multis ꝯsonet litera: non tn̄ videtur mihi ad p̄sens tenenda. primo q: litera in pluribus discordat vt videbitur. scdo qua apl's ad heb. j. p illud q̄ð dicitur in hoc p̄s. ꝓbat christū esse maiorē angelis di. ad quē em̄ aliq̄n dixit angeloꝝ. Filius meus es tu ego hodie genui te. ꝓbatio aūt non valet ex sensu mystico: sed tn̄ ex literali ſm q̄ dicit Aug. contra Vincentiū donastitā. Et ideo ſm apostolum q̄ sciuit vetus testamentū p eruditionē gamalielis: ⁊ pfectius p illuminationē spūssancti: pꝫ dicere q̄ iste p̄s. intelligitur ad literā de christo. Itē actuum. iiij. apl'i post receptionē spūssancti hunc psal. allegauerūt ⁊ anq̄ de christo dictū vt patebit infra. Item Ra. sa. in principio glo. huius psal. di. sic. Magistri nostri exposuerunt hunc psal. de rege messia p quē intelligitur christus in lege ⁊ pphetis promissus; vn̄ subdit; sed ad intelle-

Mat. psal.

De hierusalem.

Ra. sa. expositio.

Opi. Ra. sa.

De quo exponit p̄s.

ctum psalmi planū. i. literalē: ⁊ propter responsionē ad hereticos exponit de dauid. Ex hoc dicto Ra. sa. tria habemus. Vnū est q̄ doctores hebreoꝝ antiqui intellexerūt hunc p̄s. de christo ad literā. Scd̄m est q̄ propter responsionē ad hereticos Ra. sa. ⁊ alij posteriores doctores exposuerūt hunc p̄s. de dauid vocat autē hereticos ꝯuersos de iudaismo ad fidē catholicaꝫ q̄ ꝯtra alios pmanentes in pfidia iudaica arguebāt de h̄ psal. non pōt aūt argumentū fieri nisi ex sensu literali vt supra, dictū est. ⁊ sic pꝫ ſm hoīes literatos de iudaismo ꝯuersos q̄ p̄s. iste intelligit de xp̄o ad literā sic igitur duo p̄dicta in verbo ra. sa. inclusa vera sunt. Sꝫ tertiū q̄ð ibi includit videt omnino ꝯfictū. s. q̄ p̄s. iste ad literam exponendus sit de dauid. iō q: cōfitet q̄ antiqui doctores heb. hunc p̄s. exposuerūt de christo qui tm̄ sequebant lrām seu sensuꝫ literalem. Iteꝫ q: confitet q̄ expositio huius psal. de dauid est propter respōsionē ad conuersos ex quo vr̄ conficta ad euadendū apparenter cōuersoꝝ argumēta. Ego igitur volens sequi doctrinā apl'oꝝ ⁊ dicta doctoruꝫ heb. antiquoꝝ exponā hunc psal. de xp̄o ad lrām improbando ex textu expositionē p̄dictā ra. sa. ⁊ modernoꝝ heb. ꝯuenio tn̄ cū ipsis

ℂ Psalmus dauid. ij.

Quare[a] fremuerūt gētes: ⁊[b] populi meditati[c] sūt inania. Astiterūt[d] reges terre ⁊ pricipes[e] cōuenerūt[f] in vnū: aduersus[g] dn̄m ⁊ aduersus christum: ei⁹. Dirumpamus[h] vincula eoꝝ ⁊ proijciam⁹ a nobis iuguꝫ ipsoꝝ. Qui habitat[i] i celis irridebit eos: ⁊ dn̄s subsannabit eos. Tūc[k] loquetur ad eos in ira sua: ⁊ i furore suo ꝯturbabit eos. Ego[l] aūt ꝯstitutus sū rex ab eo sup[m] syon montē sanctū eius: predicās[n] prece-

in h̄ q̄ ipse p̄s. sit fact⁹ a dauid. q: lꝫ hoc nō appareat ex titulo cū null⁹ sit ibi. vt p̄dictū est: nec ex processu p̄s. q̄ de xp̄o itelligend⁹ est tn̄ hoc apparet manifeste ex alia scriptura canonica. q: actuū. iiij. c. apl'i spūsctō repleti dixerūt. Dn̄e tu q̄ fecisti celū ⁊ terrā ⁊ oīa q̄ in eis sunt q̄ spūsancto p os p̄ris n̄ri dauid dixisti. Quare fremuerūt gētes ⁊c. ex q̄ pꝫ q̄ iste p̄s. a dd̄ descript⁹ ē in q̄ describit regnū xp̄i. Et diuidit p̄s. iste i tres ptes: q: p̄mo describit regni xp̄i istitutio. scdo istituti dilatatio: ibi. Postula a me. tertio dilatati veneratio: ibi. Et nūc reges. Circa primū p̄mo ponit remotio ipedimēti. scdo stabilitio regni: ibi. Ego aūt ꝯstitut⁹ suꝫ. Circa primū sciendū q̄ regnū xp̄i voluerūt impedire ꝑsequētes xp̄m in ꝑsona ꝓpria ⁊ etiā in mēbris suis ꝑsequentes aūt eū in ꝑsona ꝓpria fuerūt principes iudeoꝝ herodes ⁊ pōti⁹ pylatus q̄ facti sunt amici in ꝑsecutione xp̄i. Luc. xxiij. Istoꝝ aūt aliq̄ fuerūt gētiles. s. pōtius pylatus ⁊ sui milites christū crucifigētes. iudei aūt fuerūt herodes ⁊ principes sacerdotū ipm accusantes ⁊ mortē eius neq̄ter ꝓcurantes ⁊ hoc mō exponitur lrā ista actuū. iiij. vn̄ post illud verbū supra allegatū. Quare fremuerūt gētes: ⁊ ppl'i meditati sunt inania. Astiterūt reges terre: ⁊ principes ꝯuenerūt in vnū aduersus dn̄m ⁊ aduersus xp̄m eius subdit immediate p expositiōe ꝯuenerūt em̄ vere in ciuitate ista aduersus sanctū puerū tuū iesuꝫ quē vnxisti herodes ⁊ pōtius pylatus cū gētib⁹ ⁊ ppl'is israel ⁊c. Primo igit in hoc p̄s. ponit ꝑsecutio christi a gentib⁹ in ḡnali cū dicitur. a ℂ Quare fremuerūt gentes. i. gētiles ⁊ est verbū ipsius dauid admirātis maliciā ꝑsecutorū christi quā preuidebat in spū. scdo a iudeis in generali cum dr̄. b ℂ Et ppl'i. s. israel. c ℂ Meditati sunt inania cogitātes p mortē christi destruere regnū eius: cū tn̄ p hoc fuerit exaltatū ⁊ dilatatū. vn̄ post resurrectionē suam dicit Mat. vlti. Data est mihi oīs potestas in celo ⁊ in terra. tertio describitur ꝑsecutio xp̄i a iudeis ⁊ gentilibus magis in speciali cum dr̄. d ℂ Astiterūt reges terre. i. herodes qui vocat rex galilee. Marc. vj. Mat. xiiij. ⁊ pōtius pylatus q̄ tenebat ꝓ tunc in iudea locū iperatoris. vn̄ Centurio sub eo cōstitutus vocatur regulus Jo. iiij. e ℂ Principes. s. iudeorum vel sacerdotū. f ℂ Cōuenerunt in vnum ad tractandū de morte christi: vt expresse dicunt quatuor euangeliste iō subditur. g ℂ Aduersus christū eius ex hoc aūt q̄ð dicitur hic aduersus christū eius absolute apparet q̄ nō intelligitur de dauid sed de christo in lege ⁊ pphetis promisso: q: vbicunqꝫ in veteri testō sit sermo de christo dn̄i intelligitur de christo in lege ⁊ prophetis ꝓmisso q̄ anthonomatice dr̄ christ⁹ nisi p lrām p̄cedentē vel subsequētē manifeste appareat q̄ sermo sit de alio qui dicitur christus denoīatiue. sicut. ij. reg. j. dixit dauid de saule. Quō ausus fuisti mittere manuꝫ tuā in christum dn̄i. Dixerat em̄ ille adolescens se saulē interfecisse. similiter Esa. xlv. Hec dicit dn̄s christo meo cyro cuius apprehēdit dexterā ⁊c. Sꝫ in hoc loco nō apparet q̄ dauid dicitur hic christus dn̄i: nec ex titu. p̄s. vt iā visuꝫ est. q: nō hꝫ nec ex processu psal. vt iam visum est ⁊ amplius videbitur. et ideo de christo ad literā intelligit. h ℂ Dirūpamus ⁊c. verbū est ipsius dauid preuidentis in spūsancto q̄ colligationē predictoꝝ contra xp̄m forēt destruende ⁊ puniēde ⁊ pontius pylatus in vindictaꝫ mortis christi fuit p imperatorē romanū in exiliū missus ⁊ similiter herodes de regno deiectus ⁊ in exilium relegatus et principes iudeorū: ⁊ totus ppl's p Titū ⁊ Vespasianū occisus ⁊ captiuatus ſm q̄ expresse narrat ioseph et scholas. histo. ideo subdit. i ℂ Qui hitat. q: machinati fuerūt in christi mortē ne pderēt locū ⁊ gentē vt habetur Jo. xi. ⁊ vt impedirēt regnū christi. ⁊ ꝯtigit eis cōtrariū q: p hoc perdiderunt locū ⁊ gentē: ⁊ regnum christi fuit exaltatū ⁊ dilatatū. vn̄ ⁊ ad hoc subdit. k ℂ Tunc loquetur ira ⁊ furor: in deo nō hn̄t locuꝫ ꝓprie sed significāt acerbitatē vindicte quā fecit de⁹ ꝑsequētib⁹ xp̄m vt dictuꝫ est: ⁊ sic de⁹ admodū irati vel furentis se habuit. l ℂ Ego aūt descripta remotiōe impedimenti regni christi: hic ꝯsequēter ponitur stabilitio eiusdē regni cū dicitur. l ℂ Ego aūt ⁊c. ⁊ ſꝫ transla. q̄ vocatur psalterium gallicanū est verbū christi hoīs quē deus pr̄ ꝯstituit regē sup oēm creaturā. ſm q̄ dr̄ ad heb. j. Quē ꝯstituit heredeꝫ vniuersorum. m ℂ Super syon ⁊c. Signuꝫ aūt euidēs glorificatiōis christi ⁊ stabilitionis in regno celesti fuit missio spūssancti in signo visibili ſm q̄ð dicit Jo. vij. quasi circa finē. c. Nōdum erat spiritus dat⁹: q: nondū erat iesus glorificatus. Hec aūt missio in signo visibili facta fuit ad lrām in mōte syon sup centūuiginti noīa. ſm q̄ dicit Hier. in epl'a ad paulinū ⁊ satis habet actuū. j. ⁊. ij. n ℂ Predicās ⁊c. in mōte ⁊ em̄ syon fuit tēpluꝫ in quo christus pluries ꝑsonaliter p̄dicauit. vt testant. iiij. euāge. ⁊ ibi p̄dicauit p̄cepta moralia dei. ex illo etiā loco exierunt apl'i ad p̄dicanduꝫ p orbē verbū dei: sicut p̄dictū fuerat Esa. ij. De syon exibit lex ⁊ v̄bum dn̄i de hierusalē. Scd̄m aūt transla. Hier. iuxta hebraicā veritatē q̄ sic hꝫ. Narrabo dei p̄ceptuꝫ. ⁊ est p̄ncipiū versus seq̄ntis; ⁊ seq̄tur in eodē versu. Ego aūt ordinatus suꝫ. i. feci vel statui regē meū: v̄bū est xp̄i ōndentis ex

Psal. diuisio.

Persecutio xp̄i a iudeis.

De pylato.

Quare iudei xp̄m mori fecerunt.

Signum glorificatiōis xp̄i.

Universidad de Deusto Biblioteca

voluntate seu precepto dei p̄ris quõ deus pater istituit euꝫ regē sup oīa. o ℂ Dn̄s dixit ⁊c. ꝯ vtrāqꝫ trāsla. ⁊ apostoli sniam Heb.j.istud est verbū xp̄i declarātis suā eternā gn̄ationē a patre cū dicitur ei in persona patris. p ℂ Ego hodie genui te.i.eternaliter.in eternitate eñ nihil trāsit in p̄terituꝫ nec expectat in futurum:⁊ ideo eterna gn̄atio filij a patre ꝯuenienter exprimitur p p̄ñs tēpus cuꝫ dicitur hodie. gn̄atio aūt ipsius dauid iam transierat in preterituꝫ.⁊ similiter sua promotio ad regnuꝫ:⁊ iõ hoc verbū nō potest intelligi de dauid vt videtur maxime cū apostolus dicat ad heb.j. Ad quē eñ dixit aliqñ angelo:ñ filius meus es tu ego hodie genui te.q.d.ad nullū ⁊ multominꝰ pōt dici de dō quia angeli sancti sunt magis filij dei p adoptionē gratie q̄ dauid ⁊ magnis magnificāti sm q dicitur Mat.xj. Qui aūt minor est in regno celoꝝ maior est illo. Vñ ⁊ dicuntur filij dei. Jo.j. Cū qꝫ assistere [illegible] filij dei ⁊c. ⁊ tñ filiatio hec expressa non pōt intelligi de aliquo angeloꝝ q̄tuncumqꝫ magnū ꝯ apostolum ⁊ multominus de dauid. ex quo seq̄tur q hec filiatio hic expressa intelligitur de filiatione naturali xp̄i q̄ p̄cedit eternaliter

ptum eiꝰ. Dn̄s[o] dixit ad me filius meus es tu ego[p] hodie genui te. Postula[q] a me ⁊[r] dabo tibi gētes hereditatē tuā ⁊ possessionē[s] tuā terminos terre. Reges[t] eos in virga ferrea:⁊ tanq̄ vas figuli cōfringes eos. Et nūc[u] reges itelligite:erudimini[x] q iudicatis terrā. Seruite[y] dn̄o in timore:⁊[z] exultate ei cū[a] tremore. Apprehēdite[b] disciplinā nequādo[c] irascatur dn̄s ⁊ pereatis[d] de via iusta. Cum[e] exarcerit in breui ira eius:beati[f] omnes qui confidunt in eo.

a p̄re. q ℂ Postula a me. Hic p̄ñr describit regni xp̄i dilatatio q̄ facta est p hoc q p̄ncipes terre ⁊ ppl̄i p magna parte supposuerūt colla sua iugo xp̄i p fidē eiꝰ obediēdo:⁊ pfectius subijcitur circa finē mundi ⁊ pfectissime, in extremo iudicio qñ oīa pfecte erunt subiecta christo:vt dicit apostolus ad heb.ij.⁊ hoc est qd̄ dicit q ℂ Postula a me. verbū est dei patris ad filiuꝫ quē filius frequenter orauit p salute fideliū q̄ est p fides. christi. r ℂ Et dabo ⁊c.in veteri eñ testamēto iudei dicebant hereditas ⁊ pars dei.sed q: ad p̄dicationes christi ⁊ apostoloꝝ remāserunt obstinati in infidelitate:⁊ gētiles receperūt fidē christi deuote.vt pꝫ ex decursu libri act.aploꝝ.iõ gentiles hic merito dicunt hereditas christi. s ℂ Et possessionē ⁊c. q: a tpe apostoloꝝ fides christi diuulgata est p orbē vniuersuꝫ sm qd̄ dicitur infra p̄s.xviij. In omnē terraꝫ exiuit sonꝰ eoꝝ. Per hoc etiā patet q hic p̄s.non pōt exponi de dauid ad lr̄am vt videtur:q: regnū eius nō se extendit vsqꝫ ad terminos terre:sed fuit satis strictū. Nec valet si dicat q scriptura hic loquit de terminis terre isrl'. Cum q: illos terminos nō obtinuit dauid:q: nō fuerunt integraliter obtenti vsqꝫ ad tēpus salomonis filij sui. Cum q: indefinita videtur equipollere vniuersali. t ℂ Reges eos ⁊c.p hoc designat potestas christi insuperabilis ⁊ eterna.sm q dictū fuerat Dañ.vij. Aspiciebā in visione noctis.⁊ ecce cū nubibus celi quasi filius hois veniebat ⁊ vsqꝫ ad antiquū dieꝝ puenit.⁊ in conspectu eius obtulerunt eū:⁊ dedit ei potestatem ⁊ honorē ⁊ regnum ⁊ subditur. Potestas eius potestas eterna que nō auferetur:⁊ regnum qd̄ nō corrumpetur.vel p virgaꝫ ferreā potest intelligi gladius materialis principiū christianoꝝ q̄ rebelles christo tanq̄ ministri eius debellauerunt:sicut patet tempore Caroli magni ⁊ alioꝝ principū fideliuꝫ qui cōtra infideles victoriosissime se habuerūt. v ℂ Et nunc reges. Hic cōsequenter describitur regni christi debita veneratio:q: cum sit rex regū:dn̄s dominantium.vt habetur Apoc.xvij. Omnes reges potentes ⁊ domini debent ipsum debite venerari.ideo dicitur. v ℂ Et nunc reges intelligite.ipsius christi regiaꝫ maiestatē. x ℂ Erudimini ⁊c.id est scitōte vos habere superiorē iudicem omnia clare intuenteꝫ.sm q dicit Heb.iiij. Omnia nuda ⁊ aperta sunt oculis eius. y ℂ Seruite ⁊c.scꝫ filiali. z ℂ Et exultate ei.per cordis deuotionem ⁊ eleuationē in deū:vnde dicitur exultatio quasi extra saltatio. a ℂ Cum tremore. hoc additur ne dicta exultatio in dissolutionem vertatur sicut faciunt dissolute cantantes in ecclesia cum tñ oīs cantus ecclesiasticus ad excitanduꝫ deuotionē fideliuꝫ ordinetur. b ℂ Apprehendite disciplinam.i.subijcite vos humiliter discipline christi. In transla.vero Hiero.iuxta hebraicū habetur Adorate pure:scꝫ deū adoratione latrie sine fictione.antiqui hebrei dicunt hic. Osculamini filium.i.facite christo debitum homagium de cuius filiatione eterna agitur in hoc p̄s.vt predictum est.⁊ bene dicit osculamini. q: facientes homagium fidelitatis alicui ipsiuꝫ osculantur:⁊ de isto osculo dicitur Cant.j. Osculetur me osculo oris sui ⁊c. Ratio autē dicte diuersitatis in hac litera est q: in hebraico sunt ibi due dictiones equiuoce.prima est verbum ⁊ significat apprehendire:⁊ adorare:⁊ osculamini.tñ frequentius accipitur pro osculamini. alia dictio sic sonat bar.⁊ significat disciplinam ⁊ puritatem ⁊ filium:tñ frequentius accipitur pro filio:vnde dicitur Mat.xvj. Beatus es symon bariona:scꝫ filius iona.literam autem sequens satis conuenienter potest cōiungi triplici litere predicte cū dicitur. c ℂ Nequando irascat. Si non apprehendatis eius disciplinam vt si nō adoretis eum pure:vel si non osculemini filium facientes ei debitū homagiū ⁊ per ꝯsequens. d ℂ Pereatis de via iusta.i.a via veritatis declinando. Et q: ad taleꝫ declinationem sequitur diuina punitio ⁊ frequenter in p̄nti:quod est signū diuine clementie in illis qui sustinent patienter: iõ subditur. e ℂ Cum exarserit in breui ira eius:inferendo vindictam in presenti. ⁊ bñ dicitur in breui:q: breuis est oīs pena presentis vite respectu future. f ℂ Beati omnes qui ⁊c.qui in afflictione positi non franguntur in impatientia seu desperatione:sed fiducialiter expectant remunerationē vite future.

Si i xp̄o sit filiatio eterna a p̄re ⁊ tēporalis a m̄re nō ppter hoc sequitur q in xp̄o fuerint due filiationes q: filiatio p̄supponit patreꝫ ⁊ matrē et q christꝰ sit bis filius ex sij.son.

Latria debetur deo xp̄o ⁊ imagini christi.

Principiū vite est disciplina pfectio v̄tutis bonū virtutis est beatitudo.bo.in libro ad nouicios

ℂ Psalmus.iij.

Domine quid ⁊c. Iste est primus p̄s.inter habentes titulos:vt patet in hebraico ⁊ in transla. Hiero.iuxta hebraicum. Et est tit.eius talis psal. dauid cum fugeret a facie absalon filij sui. In quo titu.apparet actor p̄s.scꝫ dauid ⁊ materia eius:quia in illa fuga dauid coram domino se humiliauit:flens operto capite:et nudis pedibus incedens.vt habetur.ij. Regum. xv. ⁊ iniurias sibi illatas semel verbis ⁊ factis patienter sustinens vt habetur ibidem.xv. ⁊ orauit dominū vt respiceret afflictionem suam ⁊ intellexit a domino se auditum. Et [illegible] his fecit hunc psalmum et plures alios vt patebit infra. Igitur diuidit psalmus iste in tres partes: quia primo describitur multitudo persequentium. secundo dei assistentis adiutorium vel presidium.ibi. Tu auteꝫ

dn̄e. Tertio aduersarioꝝ exterminiū.ibi. Qm̄ tu percussisti. Circa primū dicit. a ℂ Dn̄e quid multiplicati ⁊c.q: sicut dicitur.ij.reg.xv. Facta est cōiuratio valida.scꝫ cōtra dauid populus cōcurrens augebat cum absalon. Et subditur ibidem. Venit ergo nuncius ad dauid dicens. Toto corde vniuersus populus israel sequitur absalon. b ℂ Multi dicunt ⁊c.i.de anima mea. c ℂ Non est ⁊c.ad cuius intellectū scienduꝫ q bersabee vxor vrie fuit neptis achitophel.⁊ propter hoc fuit principalis consiliarius absalon in rebellione

ℂ Psalmus dauid cum fugeret a facie absalon filij sui. Psalmus.iij.

Domine[a] qd multiplicati sunt q tribulāt me:multi insurgūt aduersū me. Multi[b] dicūt aīe mee:non[c] est salus ipsi in deo eiꝰ. Tu[d] autē dn̄e susceptor meꝰ es glīa[e] mea ⁊ exaltās caput meū. Voce[f] mea ad[g] dn̄m clamaui ⁊ exaudiuit me de mōte[h] sctō suo. Ego[i] dormiui ⁊ soporatꝰ sū ⁊[k] exurrexi:q:[l] dn̄s suscepit me. Nō[m] timebo milia ppl̄i circūdātis[n] me:exurge[o] dn̄e saluū me fac deꝰ meꝰ. Qm̄[p] tu percussisti oēs aduersātes mihi sine cā:dētes[q] peccatorū cōtriuisti. Dn̄i[r] est salꝰ et sup[s] populū tuum benedictio tua.

cōtra dauid patrē suuꝫ:⁊ ad inducēdū populum ad ipsius dauid psecutionem dicebat q dauid erat ipsi deo odiosus ppter adulteriū cuꝫ bersabee ⁊ homicidiū viri sui vrie: ideo ppl̄s israel cepit vulgariter dicere de dauid. Et qui furatus est ouem ⁊ interfecit pastorem poterit esse saluatio.q.d.nō. Ouē aūt vocabat bersabee:q: sic vocatur in parabola nathan prophete.ij.regū.xij. Pastorem aūt vocabat vriam: qui ipsam nutrierat vt in eadeꝫ parabola dicitur:⁊ sm hoc dicebat dauid. Multi dicunt anime mee:nō est salꝰ ipsi in deo eius. Sed q: dauid p reuelationem intellexit deum respexisse humiliationem suā ⁊ audiuisse eius orationē.iõ subdit d ℂ Tu autem domine ⁊c.vbi incipit secunda pars in qua describitur assistentia diuini adiutorij cū dicitur. d ℂ Tu aūt domine ⁊c. ptegens me in persecutione absalon. e ℂ Gloria mea ⁊c.q: vidit se rediturū ad gloriam regni sui ⁊ exultationē suaꝫ. vñ erat fugitiuus:iõ subdit. f ℂ Voce mea.s.cordis ⁊ oris. g ℂ Ad dominum cla.⁊c.in psecutiōe.absalon ⁊ exaudiuit me.i.de mōte syon in quo erat tabernaculū ad qd̄ arca diu fuerat reportata de p̄cepto dauid p sadoch ⁊ abiathar sacerdotes:vt habet.ij.reg.xv. ⁊ ibi fiebāt sacrificia ⁊ orationes p ipso dauid:vel aliter. h ℂ De mōte ⁊c.id est de celoꝝ habitaculo.ad hoc eñ fiebāt oratiōes ⁊ sacrificia in mōte syon vt exaudirent in celo:sicut habet.iij.reg.in oratione salomonis.tu exaudies in celo ⁊c. i ℂ Ego dormiui ⁊c.sopor aūt in sacra scriptura accipit p magna tristicia.vñ Geñ.xlv.dicitur de iacob q̄ fuerat nimis tristis ⁊ ꝯtinue de ioseph quē credebat mortuū nunciauerūt ei dicentes. Joseph filius tuꝰ viuit:⁊ dn̄atur in tota terra egypti:quo audito iacob quasi de graui somno euigilās ⁊c.⁊ sic loquit dauid Ego dormi.⁊c.quasi absorptus pre tristicia de afflictione sua ⁊ ppl̄i occasione sui ⁊ malicia absalon filij sui. k ℂ Et exurrexi.a tali tristicia. l ℂ Q: dn̄s ⁊c.in sua ptectione:iõ subdit. m ℂ Nō ti.⁊c.existentis cum absalon. n ℂ Circundātis me.intētio eñ erat absalon ⁊ ppl̄i qui cū eo erāt sic obsidere dauid in aliqua ciuitate q nō posset aliqualr̄ euadere. Vñ.ij.reg.xvij.cū dixisset chusi se dauid q si vrbē aliquā fuerit igressus circundabit oīs ppl̄s israel ciuitati illi funes ⁊ trahemus eā in torrentē vt nō reperiat nec calculus q̄dem ex ea subdit. Dixitqꝫ absalon ⁊ oēs viri israel melius in ꝯsiliū chusi ⁊c. o ℂ Exurge dn̄e ⁊c.victoria eñ quā habuit de absalon fuit magis virtute diuina q̄ humana. p ℂ Qm̄ tu. Hec est tertia pars in qua describit aduersarioꝝ exterminiū cū dicitur. p ℂ Qm̄ tu ⁊c.absalon eñ ⁊ populus qui erat cū eo persecuti fuerūt dauid sine causa iusta ex parte sua:sed moti fuerūt ppria malicia. q ℂ Dentes ⁊c.s.achitophel ⁊ alioꝝ qui detractionibus suis mordebāt dauid di.ei qui rapuit oueꝫ ⁊ interfecit pastorē poterit esse saluatio.q.d.nō sicut supra allegatū est. Dētes aūt istoꝝ fuerunt ꝯtriti:q: achitophel se suspendit:vt habetur.ij.reg.xvij.⁊ magna pars populi in bello cecidit ⁊ alia pars debellata ⁊ cōtrita fugit.vt habet.ij.reg.xviij. r ℂ Domini est salus.hoc dicit cōtra illud qd̄ dicebat populus ei qui rapuit ⁊c.q: sibi dictū fuerat a dn̄o per nathan pphetā de peccato illo dn̄s trāstulit peccatuꝫ tuū.ij.reg.xij.vel q: magis virtute diuina q̄ humana fuerat dauid saluatus a psecutiōe absalon ⁊ populus qui erat cū dauid:ideo subditur. s ℂ Et sup populū ⁊c.vel hoc dixit dauid in fine huiꝰ p̄s.imprecādo populo suo multiplicationē bonoꝝ spūalium ⁊ tēporalium:que frequēter in sacra scriptura p benedictionē designant. Mystice p absalon patris persecutorem intelligitur quilibet tyrannus apostatans a fide psequens christuꝫ patrē suuꝫ in mēbris suis:qualis fuit iulianus apostata:sed q̄tuncūqꝫ talis ptāte ⁊ multitudine sibi adherente fulciat.tñ finaliter deijcit ⁊ frequēter in p̄nti:sicut iulianus apostota fuit occisus a sancto mercurio ad hoc p gloriosaꝫ virginē misso ⁊ semp in futuro nisi peniteat ante mortē:⁊ ad hanc sniam pōt faciliter huius p̄s.litera applicari.

Quare fiebāt orationes in mōte syon.

Qua virtute dd̄ fuit saluatus a persecutione absalon.

ℂ Psalmus.iiij.

Cum inuocarem. Huic p̄s.p̄mittit titulꝰ talis ꝯ heb.ad victoriā in organis psal.dauid. Dicit aūt Ra.sa.q p hoc q dicitur ad victoriā intelligitur q̄ p̄s.iste cantabatur a leuitis cū quodā conatu vniꝰ chori ad superandū alterū ⁊ econuerso:sicut in eccl'ia in cātu alicuius prosē vnꝰ chorus nititur alterū superare. Per hoc aūt q subditur. In organis itelligit q cātus huius p̄s.magis erat aptus decātari in instr̄o musico qd̄ vocatur organa q̄ in alijs musicis instrumentis:sicut vna nota magis appropriatur vielle q̄ in alio musico instrumento. Per hoc aūt quod dicitur psal.dauid:ostendit q fuit auctor huius p̄s. Ad intellectū vero p̄dictū reducitur titulꝰ huiꝰ psal.qui ponitur in transla.hiero.iuxta heb.qui talis est. Victori in psal.canticū dauid. Et q dicitur victori:subintelligitur choro leuitarū:q: vnus chorus nitebatur aliū vincere modo predicto ⁊ cuꝫ subditur. In p̄s.accipitur cantus pro instrumento in quo scꝫ p organis.sicut ecōuerso aliqñ ponitur instrumentuꝫ musicum p cātu qui in eo cantatur:sicut dicitur cōmuniter viella facit tripudiare quia sonus vielle facit hoc quod additur. Canticum dauid.id enim penitus significat sicut psal.dauid quod expositum est. Ad eundē intellectū reducitur titu.qui cōmuniter ponitur in biblijs q̄ talis est. In finem psal.cātici dauid. Finis

De materia psal.

De leuitis

6

Universidad de Deusto Biblioteca

eſſi hꝫ rōnem vltimi ⁊ optimi.ij.phyſi. Leuite aūt in cātu hui⁹ p̄s faciebāt vltimū de potentia vt pꝫ ꝑ p̄re dictā: ⁊ hoc erat etiā optimū in gn̄e diuinarū laudū.cetera huius ti.patēt ex dictis. Igit̄ ex p̄dictis titu.apparet manifeſte auctoꝛ huius p̄s.ſcꝫ dauid ſed materia nō apparet ꝑpter qđ apud hebreos ⁊ ſimiliter apđ latinos varie exponit̄ etiā in ſenſu lr̄ali quē pꝛout potero intēdo pſequi: ⁊ ꝑpter breuitatē ſectandā omiſſis varijs expoſitionibus.vnā accipio q̄ mihi vr̄ magis ꝯuenire litere ⁊ etiā rationi.ſ.ꝙ iſte p̄s ſit gratiarū actio ipſius dauid pꝛo eius liberatione qn̄ ſaul ⁊ eius exercit⁹ cingebāt dauid et viros eius in modū coꝛone: ⁊ dauid deſperabat ſe poſſe euadere: ⁊ tūc venit nūcius ad ſaul di. feſtina ⁊ veni q̄m iffunderūt ſe philiſtijm ſup terrā: ⁊ tunc fuit cōpulſus dimittere dauid ⁊ viros eius: vt habet̄.j.reg.xxiij. non eſt eñ veriſimile quin dauid egerit pſalmū ſpālēꝫ reddēdo deo gr̄as de iſta liberatione: nec inuenitur ali⁹ pſal.ad hoc appꝛopꝛiatus: lꝫ in aliquibus alijs p̄s fiat mētio de hoc bñficio cū aliquib⁹ alijs: q: idem bñficiū in pluribꝰ p̄s recolitur.vt pꝫ de eductiōe populi iſrael de egypto ꝑpter qđ hic p̄s. huic intellectui videtur ſatis rationabiliter applicari. Igit̄

Pſal. diuiſio.

ſm hunc ſenſuꝫ p̄s.iſte diuiditur in tres partes. q: pꝛimo ponitur gratiarūactio de dicta liberatiōe. ſcđo ſubdit̄ aduerſarioꝝ allocutio ꝑ iniq̄ pſecutiōe.ibi. Filij hoim. tertio reſumit̄ diuina laudatio in pſalmi ꝯſūmatione ibi. Dediſti leticiam: ſicut frequēter fit in cantilenis: ꝙ ab eodē incipiūt et ad idē terminant̄. Circa pꝛimū dđ gr̄as agens dixit. a ℭ Cū inuocarē. deū deuote oꝛando. b ℭ Exaudiuit me de manu ſaul liberādo. c ℭ Deus iuſticie mee.i.iuſticie mee auctoꝛ: ſquātū hoīeꝫ iuſtificat. ⁊ remuneratoꝛ inquantū pꝛo operibus iuſticie mee remunerat: iđ ſubditur. d ℭ In tribulatione.eo ꝙ erā circūdatus a ſaule ⁊ exercitu eius. e ℭ Dilataſti mihi faciendo eū recedere: ⁊ ſic habui ſpaciū dilatuꝫ ad eundem ſm ꝓpoſitū volūtatis mee. f ℭ Miſerere mei ⁊c. in futuro ſicut feciſti in p̄terito. bñficium eñ obtentuꝫ pꝛeſtat fiduciam ad aliud obtinendum.

Aduerſarios alloquitur dauid.

g ℭ Filij hoim. Hic pn̄r dauid aduerſarios ſuos alloquitur pꝛo iniqua perſecutione: ⁊ pꝛimo arguit eos de peccatis iam perpetratis. ſecundo inducit eos ad deſiſtendum ab inchoatis.ibi. Iraſcimini.tertio ad exercendū opera equitatis: ibi. Sacrificate. Circa pꝛimum dicit ſic. g ℭ Filij hoim.i.rationabiliter ⁊ iuſte viuentium quales fuerunt abꝛaā Iſaac ⁊ Iacob. ex quib⁹ deſcenderunt ſaul ⁊ viri eius. h ℭ Uſqꝫquo graui coꝛde.i.aggrauati ex peccati cōſuetudie. i ℭ Diligitis vanitatē id eſt tanto affectu anhelatis ad me vane pſequendū: ſicut eñ medicina dicit̄ vana que fruſtratur fine intēto ſcꝫ ſanitate. vt habetur Ex.ij.phyſicoꝝ ita pſecutio ſaulis cōtra dauid dicitur vana. q: fruſtrabitur intentio pſequentium intendentium capere dauid ⁊ occidere.

Aliqū mēdaciū eſt pctm̄ veniale aliquā domoꝛtale. ex. ij. ſen.

k ℭ Et queritis mendacium. In hoc tangit dauid cauſaꝫ ſue pſecutionis in parte: q: aliqui adulatoꝛes ⁊ detractoꝛes peſſimi adinueniebant mēdacia contra dauid dicentes ſauli ꝙ dauid querebat euꝫ occidere pꝛopter qđ dauid dixit ſauli de ſpelunca exeūti pꝛimi Regū.xxiiij. Quare auditis verba hoim loquentium dauid querit malum aduerſum te: ecce hodie viderūt oculi tui ꝙ tradiderit te dominus in manu mea in ſpelunca ⁊c. Tranſlatio vero Hier.iuxta hebꝛaīcum habet. Filij viri vſqꝫquo incliti ignominioſe diligitis vanitatem querentes mendacium ſemper: ⁊ ad eundem intellectum reducitur cum enim dicitur. Filij viri id eſt hominum virtuoſoꝛum Abꝛaam Iſaac ⁊ Iacob. ⁊ ponitur hic ſingulare pꝛo plurali: ſcilicet viri pꝛo viroꝛum.

Singulare ꝑ plu.

ſicut Exo.viij.dicit̄. Uenit muſca grauiſſima.i.multitudo muſcarū. Uſqꝫquo incliti.i.vos qui deberetis eſſe incliti moꝛibus: ſicut eſtis incliti ex parentib⁹. Ignominioſe diligitis vanitatem.i.affectatis me perſequi vane vt ſupꝛa expoſituꝫ eſt. quod eſt vobis ignominioſum. Unde dicit dauid ſauli.j. reg.xxiiij. quem perſequeris rex iſrael. quem perſequeris canem moꝛtuum perſequeris et pulicē vnū. q.d. hoc eſt tibi valde ignominioſum. Querentes mendacium exponatur ſicut ſupꝛa. l ℭ Scitote quoniā dominus mirificauit.i.mirabilem fecit. m ℭ Sanctum ſuū. id eſt me ipſum quē fecit mirabilem vocando de gregibus ad regni iura per ſamuelem vngēdo me in reges ⁊ me liberando frequenter mirabili modo de ſaule ⁊ exercitu ſuo. vocat autem ſe dauid ſanctum nō iactāter ſed gratanter hoc attribuēs deo q̄ ſanctificauit ipſuꝫ. in trāſla. Hiero. iuxta heb. habet̄. Miſericoꝛdem ſuum q: virtus miſericoꝛdie pollebat in dauid q: ſauli in manibus eius tradito pluries pepercit vt pꝫ .j. regum.xxiiij.⁊.xxvj. n ℭ Exaudiet me ⁊c. In periculis futuris ſicut in pꝛeteritis.

Ubi peccatū inchoatur manifeſtat̄ ⁊ cōſummat̄

o ℭ Iraſcimini. Hic conſequenter dauid inducit aduerſarios ſuos ad deſiſtendum a peccatis inchoatis. Circa quod ſciendum ꝙ peccatum inchoatur in cogitatiōe ⁊ manifeſtat̄ in locutione: ⁊ cōſummatur in operatione. Dicit igitur aduerſarijs ſuis. o ℭ Iraſcimini ⁊c. id eſt iram quam contra me accepiſtis nolite opere conſummare. p ℭ Que dicitis ⁊c. cogitando me perſequi. q ℭ Et in cubilibus veſtris.i.in tentoꝛijs ⁊ locis ſolitarijs cōtra me tractatis. r ℭ Compungimini per contritionē ⁊ cōpunctionem a perſecutione talium deſiſtatis In tranſla.hiero.iuxta hebꝛaicum habetur. Loquimini in coꝛdibus veſtris ſuper cubilia veſtra ⁊ tacete et in eundem ſenſum reducitur. q.d. qui cogitatis contra me ſolitarij non ſoluꝫ deſiſtatis ab opere: ſed etiam a manifeſtatione per locutionem cum alijs. s ℭ Sacrificate. Hic cōſequenter inducit aduerſarios ad opera iuſtitie. cuius ſunt due partes: ſcilicet declinare a malo ad qđ inducit in parte pꝛecedēti: ⁊ facere bonum ad quod inducit in hac parte dicens. s ℭ Sacrificate ſacrificium iuſtitie id eſt exercete opera iuſticie iuſte viuendo cum pꝛoximo qđ eſt ſacrificium acceptum deo. t ℭ Et ſperate in domino de recipiendo pꝛo talibus pꝛemium: ſed q: poſſet aliquis querere que ſunt iſta bona opera iuſticie: ideo in perſona taliū ſubdit dicens. v ℭ Multi dicunt ⁊c. ⁊ hic eſt pꝛincipiuꝫ verſus in heb. ⁊ in tranſla. Hiero.iuxta hebꝛaicū ꝙ autem iſta queſtio nulla ſit ⁊ quod per ignoꝛantiam iuſticie pꝛedicte nullus excuſetur a peccato oñdit

ℭ Victoꝛi in pſalmis cāticum dauid.iiij.

Cum[a] inuocarē exaudiuit[b] me de⁹[c] iuſticie mee: i[d] tribulatōe dilataſti[e] mihi. Miſerere[f] mei: ⁊ exaudi oꝛonēꝫ meā. Filij[g] hoiꝫ vſqꝫquo[h] graui coꝛde: vt qd diligitis vanitatē[i] ⁊ queritis[k] mendaciū. Scitote[l] q̄m mirificauit dn̄s ſanctū ſuuꝫ[m] dn̄s exaudiet me[n] cū clamauero ad euꝫ. Iraſcimini[o] ⁊ nolite peccare que[p] dicitis in coꝛdibus veſtris: ⁊[q] in cubilibus veſtris cōpūgimini[r]. Sacrificate[s] ſacrificiū iuſticie et[t] ſperate i domino: multi[u] dicūt qs oñdit nobis bona.

dicens. x ℭ Signatum eſt ⁊c. lumen enim naturalem intellectus humani quod eſt quedam impꝛeſſio diuini luminis eo ꝙ homo ſm partem intellectiuam eſt ad imaginem dei: ſufficienter oſtendit que ſint opera iuſticie: quia ſicut pꝛima pꝛincipia ſpeculabilium ſunt per ſe nota: ita et operabilium ex quibus poſſunt deduci concluſiones in lumine naturalis rationis: pꝛopter quod dicit Apoſto.ad rom.ij. gentes que legem non habent: naturaliter ea q̄ legis ſunt faciunt ipſi ſibi ſunt lex qui oſtendunt opus legis ſcriptum in coꝛdibus ſuis. y ℭ Dediſti leticiam. hic incipit verſus ſequens in heb. et in tranſla. hiero. iuxta hebꝛaicum vbi dauid reſumit confeſſionem laudis diuine in p̄s. cōſummatione dicēs. y ℭ Dediſti leticiaꝫ in coꝛde meo non ſolum de liberatione mea de manu ſaul: ſed etiam de liberatione populi iſrael ab infeſtatione philiſtinoꝛū qui venerant ad occidendum ⁊ depꝛedandum populum et vaſtandum bona eoꝛum: quibus per ſaulem debellatis et fugatis populus iſrael collegit pacifice fruct⁹ terre ſue: ideo ſubditur. z ℭ A fructu frumenti ⁊c. et per iſta tria intelliguntur alia terrenaſcentia: tamen in heb. non eſt olei nec in tranſlatione hieronȳ.iuxta heb. a ℭ In pace in idipſm ⁊c. hoc dicit dauid in perſona ſua: quia ad tempus fuit a perſecu-

De dauid

tione ſaul ſecurus: et ſic potuit doꝛmire et quieſcere ſecure: ſimiliter hoc dicit in perſona populi qui liberatus ab infeſtatione philiſtinoꝝ potuit ſecure quieſcere et doꝛmire. b ℭ Quoniā tu ⁊c. hoc dicit dauid pꝛo perſona pꝛopꝛia: quia fuit certificatus per diuinā reuelationeꝫ de conſecutione regni tēpoꝛalis poſt moꝛtem ſaulis. ⁊ finaliter de cōſecutione regni eterni: tū per moꝛtē chꝛiſti ad quod nos perducat ⁊c. Moꝛaliter exponēdo pſal. iſtum per ſaulem qui abutens interpꝛetatur demon poteſt intelligi: qui bonis naturalibus a deo ſibi datis que remanſerunt in eo continue abutitur. per dauid qui interpꝛetatur manu foꝛtis intelligitur quilibet fidelis qui cum dei adiutoꝛio eius inſultibus reſiſtere nititur ſm illud pꝛima petri.v. Aduerſarius veſter

De malicia dyaboli.

dyabolus tanq̄ leo rugiens circuit querens quem deuoꝛet cui reſiſtite foꝛtes in fide. Et cum per internam conſolationem ſeu diuinam reuelationē ſe intelligit exauditum contra demonem inuehitur. eius virtutem contēnendo. et per deuotionem in deum erigitur gratias agendo.

ℭ Pſalmus.v.

Verba mea. Huic p̄s. pꝛemittitur titu. talis ſm heb. Ad victoꝛiā ſuper hanehilot p̄s. dauid. Ad cuius intellectū ſciendum ꝙ in hac dictione hanehilot lyha non eſt de ſubſtantia vocabuli ſed

Materia.

eſt articulare accuſatiui caſus in hebꝛeo: ſicut cum dicit̄ in latino o magiſter. lyo nō eſt de ſubſtantia dictionis ſed eſt articulare vocatiui caſus. Nehilot autē dictio hebꝛaica eſt equiuoca ad ſignificandū quoddā inſtrumentū muſicū: ⁊ ſic eſt nomen ſingulare ⁊ ſm hec ſenſus huius titu. eſt p̄s. dauid ſuper nehilot. i. aptus ad cantandū in tali muſico inſtrumento ad victoꝛiā.i. cum conatu leuitarū ſiue cantoꝛum pꝛout expoſitū eſt in titu. p̄s. pꝛecedētis. et ad ſignificandum hereditates in plurali. q: eſt plurale huius nois nehila qđ ſignificat hereditatē. Simile habet̄ frequēter in latino. pila cū vt eſt inſtr̄m terendi eſt ſinguiare. ⁊ vt ſignat iacula eſt nomē plurale. vñ ꝟſus. Pila terit pul-

De pila pl'is nū. ⁊ et pila ſingularis.

tes. ſꝫ pila gerunt̄ in hoſtes. Et ſm hoc ſenſus p̄dicti ti. ſm aliquos hebꝛeos eſt p̄s. dđ ſup hereditates.i.ꝑ conſeruationē hereditarū duodecim tribuū iſrael dicit eñ ra.ſa. ꝙ p̄s. iſte fact⁹ eſt a dđ ad hoc ꝙ ſacerdotes ⁊ leuite decātarent ipm ad iperrādū diuinū auxiliū ꝯtra hoſtes iſrl' irruētes in terrā ſuā. ⁊ ſic iſta dictio nehilot ſm vtrāqꝫ ſignificationē ponit̄ in hoc titulo: q: denotat materiā p̄i. ⁊ inſtr̄m in quo cantabat̄. q: leuite cantabāt p̄s. vocib⁹ humanis ⁊ inſtrumētis muſicis. Advictoꝛiā.i. cū conatu cantoꝝ. vt ſupꝛa expoſitū eſt. In idē redit titulus poſit⁹ in trāſla. hiero. iuxta heb. q̄ talis eſt. Victoꝛi ſup hereditatib⁹ cātici dauid. hoc aūt qđ dicit̄ victoꝛi vel advictoꝛiā ſm heb. pōt referri ad modū cantādi leuitarū qui erat cū quodā conatu. vincēdi vt dictū eſt p̄s. pꝛecedēti. vel pōt referri ad ipſum deū cui dirigebāt hmōi cantus vt eſſet victoꝛ hoſtiū. Igitur ſm ſenſum iſtū p̄s. iſte diuidit̄ in duas partes: q: pꝛimo deſcribit̄ cantādi modus: ⁊ ſcđo effect⁹ ibi. Mane exaudies. Circa pꝛimū dicit̄ in pſona cuiuſlibet cantoꝛis deputati ad decantationē hui⁹ p̄s. a ℭ Verba ⁊c. exaudiēdo ea in effectu. b ℭ Intellige ⁊c.i. intentionē effect⁹. vñ in heb. habet̄ cogitationē meā: q: oꝛatio dꝫ eē vocalis ⁊ mētalis. c ℭ Intēde voci oꝛatiōis mee. replicatio eſt eiuſdē ſnie ſicut frequēter fit in his q̄ pnunciātur ex magno affectu. d ℭ Rex me⁹ ⁊ deus meus.i. rex meus ꝑ ſpecialē ꝓuidentiā ⁊ ꝓtectionē: lꝫ eñ ſit rex oim ꝑ potentiā et generale regimē: tñ dicebat̄ ſpāliter rex hebꝛeoꝝ ꝑ ſpecialē curā ⁊ ꝓtectionē q: dedit illi pplo quē eduxerat de egypto ꝑ multa ſigna ⁊ ꝓdigia in mōte ſynai legē diuinā ſm ꝙ dr̄ p̄s.cxlvij. Nō fecit taliter oī nationi: ⁊ iudicia ſua nō manifeſtauit eis. e ℭ Et deus me⁹: lꝫ eñ ſit deus oīm ꝑ creationē: tñ dicebat̄ deus iudeoꝝ ſpāliter ꝓ verū cultū ⁊ fidē gentib⁹ alijs ad idolatriā deditis. f ℭ Q̄m ad te oꝛabo. ⁊ nō ad idola ſicut gētiles faciebant: ⁊ ſic apparet modus cantādi deuotus. g ℭ Dn̄e mane exaudies. Hic incipit ꝟſus in hebꝛeo. ⁊ in trāſla. hiero. iuxta hebꝛeos vbi ponitur oꝛatiōis ſiue p̄s. effectus q̄ eſt duplex. ſ. deiectio hoſtiū ⁊ ꝓtectio ciuium. ſecūdus ponit̄ ibi. Et letētur. pꝛīa in tres: q: pꝛimo petit̄ hoſtiū deiectio. ſcđo adhuc ſubditur de petēdi modo ibi. Ego aūt. Tertio reſumit̄ ipſa petitio ibi. Dn̄e deduc me. Circa pꝛimū dr̄. h ℭ Mane exaudies.i. exaudias.

De futuro indicatiui pꝛo optatiuo modo ſm hebꝛeos.

hebꝛei eñ non habēt modū optatiuū: ſꝫ pꝛo eo vtūtur futuro indicatiui. i ℭ Vocē meā. faciēdo de hoſtib⁹ vindictā ⁊ dicit mane duplici rōne pꝛima eſt: q: illa hoꝛa in ſcriptura dicit̄ apta ad faciendū vindictā de pctōꝛibus: ſm qđ dr̄ infra p̄s.c. In matutino interficiebā oēs pctōꝛes terre. vñ ⁊ illa hoꝛa fecit dn̄s vindictā de egyptijs ſubmergēdo eos in mari rubꝛo: ſm qđ habet̄ Exo.xiiij. Iā ꝑ aduenerat vigilia matutina: ⁊ ecce reſpiciēs dn̄s ſup caſtra egyptioꝝ per colūnam ignis ⁊ nubis interfecit exercitū eoꝝ: ⁊ ſubuertit rotas curruū ferebāturqꝫ in pꝛofundū. Secūda ratio eſt q: illa hoꝛa ſurgebāt ſacerdotes ⁊ leuite et diſponebant ſe ad offerendū ſacrificium matutinum quod cum diuinis laudibus offerebatur ideo ſubditur. k ℭ Mane aſtabo tibi.

Signatum[x] eſt ſuper nos lumen vultus tui dn̄e: Dediſti[y] leticiam in coꝛde meo. A fructu[z] frumēti vini et olei ſui multiplicati ſunt. In pace[a] in idipſum doꝛmiā et requieſcā. Q̄m tu[b] dn̄e ſingulariter in ſpe conſtituiſti me.

ℭ Victoꝛi ſuper hereditatibus canticoꝛum dauid.

ℭ Pſalmus.v.

Verba[a] mea auribus percipe dn̄e: intellige[b] clamoꝛem meum. Intende[c] voci oꝛationis mee: rex meus[d] et[e] deus meus. Quoniā[f] ad te oꝛabo domine[g]: mane[h] exaudies vocem[i] meam. Mane[k] aſtabo tibi

Universidad de Deusto Biblioteca

paratus ad tuum obsequium. l ¶ Et videbo deiectionem hostium per te cuius causa subdit. m ¶ Quoniam non deus ⁊c. sicut demones qui a gentilibus pro diis colebantur ideo subditur. n ¶ Nec habitabit ⁊c. idest idolatra malo igne ignitus. licet enim deus sit vbiq per essentiam presentiam ⁊ potentiam. tamen dicebatur specialiter habitare in hierusalem. sm q dicitur .ij. paral. vj. Elegi hierusalem vt sit nomē meum in ea. ⁊ hoc ratione templi suo cultui deputati. et ideo iuxta eum dicebantur habitare iudei in regno iudee. cuius metropolis erat hierusalē ⁊ ideo non erat dignum q gentiles habitarent in terra illa qui erant dediti ydolatrie.

Nullū violentū perpetuū ari.

o ¶ Nec permanebunt iniusti. idest hostes nostri inuadentes nos iniuste. p ¶ Ante oculos tuos per approbationem sed magis deiicies eos per reprobationem. q ¶ Odisti omnes ⁊c. idest aduersarios nostros inique persequentes. r ¶ Perdes oēs ⁊c. q2 multi de gentibus circa iudeos existentibus fraudulenter simulabant cum iudeis amicitiam cū tamē quererēt eoꝝ subuersionē. sm q habet neemie. vj. s ¶ Virū sanguinū. i. effusores sanguinis inocētis. t ¶ Et dolosum. amicitiam vt decipiat simulantē. quales erant hostes iudeorū. v ¶ Abhominabit dñs. eum. a se reiiciendo. x ¶ Ego autē in multitudine misericordie tue. Hic dñr adhuc subditur de psallendi seu orandi mō cuz dicitur in persona cuiuslibet cantoris huius ps. Ego autem in multitudine ⁊ incipit hic versus in heb. ⁊ in transla. hiero. iuxta heb. x ¶ Ego autem in multitudine mie tue. i. psumens de tua mia non de mea iusticia. y ¶ Introibo in domū tuā. idest templum tuo nomini dedicatum. z ¶ Adorabo ad templū sanctū tuum. quia iudei etiā extra

Sanguis humoꝛ sāguinis effusoꝛ ꝑ genico pctm

De iudeis

et [l] videbo: quoniam [m] non deus volens iniquitatem tu es. Neq [n] habitabit iuxta te malignus: neq [o] permanebunt iniusti ante [p] oculos tuos. Odisti [q] omnes qui operantur iniquitatem: perdes [r] omnes qui loquūtur mendacium. Virum [s] sanguinum ⁊ [t] dolosum abhominabitur [v] dominus ego [x] autem in multitudine misericordie tue. Introibo [y] in domū tuam: adorabo [z] ad templum sanctum tuum in timore [a] tuo. Domine [b] deduc me in iusticia tua ppter inimicos meos: dirige [c] in conspectu tuo viam meam. Qm [d] non est in ore eorū veritas: cor [e] eorum vanuz est. Sepulchrū [f] patens est guttur eoꝝ linguis suis dolose [g] agebāt: iudica [h] illos deus. Decidant [i] a cogitationibus suis sm [k] multitudinem impietatū eoꝝ expelle eos: qm [l] irritauerūt te dñe. Et [m] letentur oēs q sperant in te: ineternū [n] exultabūt. et [o] habitabis in eis. Et gloriabunt [p] in te oēs qui diligūt nomen tuū: quoniam [q] tu benedices iusto. Dñe [r] vt scuto [s] bone voluntatis tue coronasti [t] nos.

hierl'm existētes versa facie versus hierl'm adorabāt vt hr. ij. paral. vj. Dan. vj. a ¶ In timore tuo. i. reuerēdo mō. b ¶ Dñe deduc me in iusticia tua. Hic dñr resumitur petitio de subiectione hostiū cuz dr in psona populi iudaici. b ¶ Domine deduc me in iusticia tua ppter inimicos meos. idest deduc me in ptectione tua vt sim instrumentum iusticie tue ad deiiciendum hostes me iniuste persequentes. c ¶ Dirige in cōspectu tuo viam meam: faciendo eam prosperam: ⁊ ad hoc allegat aduersariorum maliciam tanq causam dicens d ¶ Quoniam non est in ore eorum veritas. quia post simulationem amicitie inimicitias exercebant vt supra dictum est. e ¶ Cor eorum vanum est. nihil habens amicitie stabilis. f ¶ Sepulchrum patens est guttur eorum. q.d. vellent nos si possent deglutire. g ¶ Dolose agebant prius amicitiam simulando. h ¶ Iudica me deus condēnando eos ad penam ⁊ interitum. vnde in transla. hie. iuxta heb. habet cōdēna eos deus. i ¶ Decidāt a cogitationibus suis. quibus cogitant nos pdere ⁊ hereditates nostras possidere. k ¶ Secundum multitudinem ⁊c. Multiplicatio enim peccatoruz meretur exterminium gētis. l ¶ Qm irritauerunt te dñe. attribuendo veritatem tuam idolis ⁊ demonibus. secūdum q dr ps. xv. Oēs dii gentiū demonia ⁊c. m ¶ Et letentur oēs ⁊c. Hic cōsequenter ponit secūdus effectus qui est ciuium ptectio cum dicit. Et letentur oēs qui sperant in te habita victoria de aduersariis ex qua causat leticia. n ¶ Ineternuz exultabunt. i. exultent: q2 sicut dixi hebrei p modo optatiuo vtuntur futuro indicatiui ⁊ dicit ineternuz. vt in presenti in dño gaudeant ipm laudando: ⁊ perfectius in futuro. o ¶ Et habitabis in eis. in pñti p gratiam ⁊ in futuro p gloriam ideo subditur. p ¶ Et gliabuntur in te omnes ⁊c. et subdit cā. q ¶ Qm tu benedices ⁊c. in bonis temporalibus ⁊ spūalibus multiplicando: ⁊ subdit pro victoria de aduersariis gratiarū actio cum dicitur in fine psalmi. r ¶ Dñe ⁊c. i. per tuā bonam voluntatem: nō per nostram iusticiaz vel fortitudinem. s ¶ Scuto. s. tue ptectionis ⁊ defensionis. t ¶ Coronasti nos. dando victoriā de aduersariis nostris que per coronationē designantur: eo q corona victorib' antiquitus donabatur. Sm autem sensum allegoricum iste ps. est oratio ecclesie contra infideles: terrā fidelium inuadentes sm vero sensum moralem: est oratio ecclesie contra demones fideles suis tēptationibus persequentes: ⁊ querentes eos deiicere a cōsecutione hereditatis eterne sed istos sensus non intendo prosequi exponendo totaliter: tum q2 de facili a quolibet intelligēte potest ad hoc applicari littera huius ps. tum q2 alii doctores ⁊ expositores valde sufficiēter prosecuti sunt istas expositiones.

Triplex ē via sc3 inocentie penitētie et patientie.

Mos āntiquorum.

Psalmus. vj.

Domine ne. Huic ps. pponitur talis tit. in hebreo. Ad victoriam in organis super octauā. ps. dauid. Et sm hebreos octaua est hic nomē instrumenti musici: eo q octo chordas habeat sic noīati sicut monochorda q est instrm musicū ab vnitate chorde noiatur. Sm h igit sensus huius tituli est. psalm' dd sup octauā. i. aptus decātari in instro tali. Ad victoriā in organis i. in cantibus eo modo quo cantores conabant in canticis vnus chorus aliū supare sicut supra expositū est in titulo psalmi quarti. ⁊ sic organis nō est hic nomē instrumēti s3 cātus. Et propter hoc hiero. in transla. iuxta heb. pro organis transtulit hic in psalmis dicens. Victori in psalmis psalmus dauid super octauā. ⁊ patet expositio ex his dictis ⁊ in titulo psalmi quarti ⁊ similiter etiam patet expositio tituli qui cōiter ponitur in bibliis q talis est. In finē psalmus dauid p octaua: q2 per finem hic intelligitur vltimū de potentia in conatu cantorū sicut dictū fuit supra titulo quarti psalmi. Igit ex predictis apparet q dd actor fuerit hui' ps. s3 materia seu de q fecerit nō appet ppter qd varie ⁊ multipliciter exponit apud hebreos ⁊ latinos ⁊ ppt breuitatē sectādā vnā expositionē accipio que mihi vr sfc rōnabi

De materia psal.

Auctor psal. ⁊ q̄re fecit.

lius applicari. scilicet q dauid fecerit istū psalmū petens misericordiā super offensam diuinam: quia iactanter ⁊ cōtra legē iussit populū numerari absq datione argenti quod in tali numeratione precipit dari Ex. xxx. ca. propter qd gaad ppheta de mandato dñi dixit ei. Triū tibi datur optio ⁊c. vt habet. ij. Reg. xxiiij. Et ibidem subditur. Dixit autem Dauid ad gaad: coarto: vndiq nimis ⁊c. Dauid videbat sequi penam horribilem super se ⁊ sup populum occasione sui. Et sm hoc iste ps. in duas partes diuidit: q2 primo ponitur ipsius

¶ Victori in psalmis. ps. dauid super octauam.
¶ Psalmus sextus.

Domine [a] ne in furore tuo arguas me neq in ira tua corripias me. Miserere [b] mei domine qm infirmus sum: sana me dñe qm cōturbata sunt ossa mea. Et [c] aīa mea turbata est valde: sed [d] tu dñe vsquequo. Conuertere [e] dñe ⁊ [f] eripe aīam meā: saluū [g] me fac propter miam tuā. Quoniā [h] nō est i morte qui [i] memor sit tui in inferno [k] aūt quis confitebit tibi. Laboraui [l] in gemitu meo: lauabo [m] p singulas noctes lectū meū lachrimis meis stratū meū rigabo. Turbatus [n] est a furore oculus meus: inueteraui [o] inter [p] oēs inimicos meos. Discedite [q] a me oēs qui operamini iniquitatem qm [r] exaudiuit dominus vocem fletus mei. Exaudiuit [s] dñs deprecationem meam: dñs orationē meam suscepit. Erubescant [t] ⁊ cōturbentur vehementer oēs inimici mei conuertantur [v] ⁊ erubescant [x] valde velociter.

dauid mirabiliter afflicti deuota petitio. secūdo ipsius dei exauditio ibi. Discedite a me. Circa primum Dauid primo implorat diuinam misericordiam. secundo ad ipsam obtinendā allegat suam penitentiā ibi. Laboraui. Circa primū dicit sic. a ¶ Domine ne in furore tuo arguas me idest ne punias secundum rigorem iusticie tue: sed magis secundū dulcorem tue misericordie. ⁊ di. in furore tuo alludēdo ei qd scribit. ij. Reg. xxiiij. de populi numeratiōe. Et addidit furor domini irasci cōtra israel: cōmouitq Dauid dicentē ad ioab. vade numera israel ⁊ iudam. b ¶ Miserere ⁊c. ex visione enī angeli percutiētis populum pro numeratione predicta dauid fuit ita territus q decetero fuit quasi languidus intm q nō calefiebat vestibus: vt habetur. iij. Reg. Et huius langude frigiditatis vna causa fuit iste terror vt dicunt doctores sicut exposui. iij. Reg. j. c ¶ Et anima mea ⁊c. videns enim angelū cedentē populum occasione sui ita fuit turbatus q dixit ad dominum. Ego sum qui peccaui: ego sum qui inique egi: isti qui oues sunt quid fecerunt vertatur obsecro ira tua cōtra me ⁊ contra domuz patris mei: vt habet. ij. Reg. vltimo. d ¶ Sed tu domine vsquequo sustinebis populi persecutionem ⁊ meam afflictionem. Et est modus loquendi decurtatus: sicut homo anxiatus ⁊ territus non profert intentionem suaz complete sed truncat. e ¶ Conuertere domine. de rigore iusticie ad dulcorem misericordie. f ¶ Et eripe animam meam. de isto timore ⁊ afflictione. g ¶ Saluum me fac propter misericordiā tuam. non propter iusticiam meam cum inique egerim. Et ad allegationem diuine misericordie subdit per modum cause. h ¶ Quoniam non est in morte idest post mortem. i ¶ Qui memor sit. tui. Memoria fructuosa quantum ad eos qui decedunt in peccato mortali: ideo subditur. k ¶ In inferno autem quis confitebitur tibi scilicet confessione laudis diuine: quasi dicat nullus eo q in iferno nulla est redemptio: timebat enim dauid ne magna pars populi que moriebatur subito in illa pestilentia trium dierum decederet in peccato mortali: et sic damnaretur quod erat ei valde lugubre sicut et mors filii sui absalon qui eius ipsum persequeretur eo q probabiliter credebat ipsum in peccato mortali decessisse sicut dictum fuit. ij. Reg. xviij. l ¶ Laboraui in gemitu meo. Hic consequenter dauid pro impetratione diuine misericordie allegat penitentiam suam de peccato commisso di. l ¶ Laboraui in gemitu meo: pre anxietate cordis non potens continere a gemitu etiam coram hominibus de die in diem quod est durum et laboriosum maiestati regie. m ¶ Lauabo per singulas noctes ⁊c. quia de nocte in secreto cubili magis erumpebat in signis penitentie per profluum lachrymarum propter peccatum commissum. n ¶ Turbatus est a furore oculus meus. idest a dolore cordis. Vnde in hebreo et in transla. hiero. iuxta heb. pro furore habetur amaritudine ex qua profluebant lachryme in tanta abundantia q visus acies caligabat. o ¶ Inueteraui. idest ad interitum corporis et anime propinquaui sm illud Heb. viij. Quod antiquatur et senescit propter interitum est. p ¶ Inter inimicos meos. scilicet sathan ⁊ sathelites suos qui me prouocant ad peccatum numerationis populi sm q habetur. j. paral. xxj. Consurrexit autem sathan contra israel et incitauit dauid vt numeraret israel. q ¶ Discedite a me. Hec est secunda pars principalis huius psalmi in qua ponitur diuina exauditio de qua certificatus fuit dauid per verbum gaad prophete dicentis sibi de mandato domini q edificaret altare in area ornam iebuzei ⁊ sibi sacrificaret: deus autem non precepit sibi offerre sacrificium ab homine nisi placatus erga eum. Secundo hoc intellexit per descensum ignis de celo super holocaustum suum vt habetur. j. paral. xxj. qui descensus signum est diuine placationis et acceptionis sicut dictum fuit Gen. iiij. de oblatione abel. ⁊ iij. Reg. xviij. de oblatione helie. Non est autem verisimile q dauid tantū beneficium transierit sine speciali gratiarum actione nec inuenit alius ps. dauid ad hoc applicatus: propter hoc dixi in principio huius ps. q ad istam sententiam rōnabiliter applicatur. dicit igitur dauid. q ¶ Discedite a me omnes qui operamini iniquitatem. idest tu sathā et sathelites tui qui me concitastis ad numerationem populi. r ¶ Quoniam exaudiuit dominus vocē fletus mei. sicut enim demones ingerunt peccatoribus vt faciant omnes ruere de peccato in peccatū. sic refugiunt quando vident peccatorem a deo exauditum ⁊ liberatum: q2 cū superbissimi sint abhorrent ab hominibus deuinci ⁊c. s ¶ Exaudiuit dominus deprecationē ⁊c. replicatio est eiusdem sententie ad ostendendū maiorē gratitudinem diuine grē sibi facte. t ¶ Erubescāt ⁊ cōturbētur vehementer oēs inimici mei. reuertitur ad exprimendū in erubescentiā ⁊ turbationē demonum qñ vidēt peccatorem resurgere ⁊ deum sibi placatum ppter causaz dictā. v ¶ Cōuertant. nō cōuersiōe pnie que nō cadit in demonibus sed erubescētie retrocedendo a me a deo exaudito sm multitudinē sue misericordie. iō subdit. x ¶ Erubescāt

In deo est mia quantū ad effectū qui est expellere miseriam, peri. rōne proprietatis: ratiōe prātis: rōne experimentalis necessitatis ⁊ nō qntuz ad affectū q2 est passio angel[i] p accidēs ondit se visibilem.

Quadruplex est timor. s. mūdanus virtuosus seruilis initialis filialis.

Demōes tentāt homines vt ruant in peccatum vt dānari sint vt ipsi demones plongant iudicium.

Universidad de Deusto Biblioteca

Magr̄ sen. tētiarū. ij. distin. xvj. duplex est grā. s. operans ⁊ cooperans

valde velociter:qȝ diuina gratia in instāti infundit:⁊ per hoc diabolica instātia confusa cito repellit. Iste autē psalm⁹ pōt exponi moraliter de quolibet peccatore veraciter penitēte ⁊ implorāte diuinā misericordiā ꝑ sua liberatione a culpa cōmissa ⁊ pena incursa:⁊ post longā ⁊ deuotā orationē probabiliter se estimat a dn̄o exauditum per datā sibi diuinitus internā consolationē ꝑpter quod iste psal. inter psalmos penitentiales est primus:sed hāc expositionē nō intendo prosequi. Tū qȝ de facili ad hoc pōt littera applicari: tū qȝ doctores nostri expositionē ⁊ cōsimiles nō solū sufficienter:sed etiā sufficiētissime pertractauerūt: et in scriptis multipl'r reliqrūt. ¶ psalm⁹. vij.

¶ Pro ignorātia dauid quando cecinit dn̄o super verba ethiopis filij gemini. Psalmus septimus.

D Omine[a] deus[b] me⁹[c] in te[d] speraui saluū[e] me fac:ex omnib⁹ persequētib⁹ me, ⁊ libera[f] me. Nequā[g] rapiat vt leo animā meā[h] dum non[i] est qui redimat neqȝ qui saluū faciat. Dn̄e[k] deus me⁹ si feci istud[l] si est[m] iniquitas in manibus meis. Si[n] reddidi retribuentib⁹ mihi mala decidam[o] merito ab inimicis meis inanis.

D Omine deus meus in te speraui ⁊c. Huic psalmo ꝓponit̄ talis titulus in hebre. Ignorātia dauid quā cecinit dn̄o super verba chus filij gemini Ad cuius intellectū sciendū ꝙ chus hic accipit̄ pro chusi quod est nomē proprium ⁊ appellatiuū. Et ſm hoc est hic duplex expositio hui⁹ tituli et psalmi. Prima est prout chusi est nomē proprium cuiusdā hoīs qui fuit amicus ipsius dauid. vt habet̄. ij. Reg. xv. quid ad instantiā dauid finxit se fiere cū absalon vt impediret consiliū achitophel:⁊ significaret ipsi dauid ea que tractarent̄ cōtra eum in cōsilio absalon qđ fecit. ij. Regū xvij. Et ideo qn̄ dauid audiuit ꝙ achitophel dederat consiliū ꝙ ipse cū duodecim milib⁹ bellatorū persequeretur dauid in cāpestrib⁹ anteꝙ posset ingredi aliquod fortaliciū. Et ad suggestionē chusi in angustia posit⁹: disponeret se ad transeundū iordanē vt esset in loco tutiori:ne forte sciret consiliū achitophel contra eū fecit hunc psal. petēs a dn̄o ab illo periculo liberari. Et ad hanc sententiā satis cōcordat lr̄a ps. sed littera tituli videtur discordare:cum dicat̄. Ignorantia dauid quā cecinit ⁊c. qȝ ſm oēs expositores ignorātia accipit hic pro peccato ignorātie quod cōmittitur ex ignorātia crassa que non excusat a pctō:persecutio autē quā sustinuit dauid ab absalon:⁊ achitophel eius cōsiliario fuit ei inflicta ꝑpter adulteriū cōmissum cū bersabee ⁊ homicidium vrie ſm ꝙ predixit ei nathā propheta. ij. reg. xij. Hec dicit dn̄s. Ecce ego suscitabo super te malū de domo tua ⁊c. Dicta ꝟo peccata non fuerūt cōmissa per ignorantiā:sed ex certa scientia vt patet. ij. Reg. xj. Item qȝ chusi predictus non videt̄ fuisse de stirpe gemini:tum qȝ vocatur arachites. ij. Reg. xv. tū qȝ nō est verisimile ꝙ dauid fecisset sibi amicū familiarē ⁊ consiliariū hominē de stirpe gemini de qua fuerat saul eius persecutor et ideo est alia expositio quā sequitur ra. sa. ⁊ ionathā filius oziel in translatione caldaica: quod chus siue chusi est hic nomen appellatiuū ⁊ significat ethiopē. Et hoc idem sentit hiero. qui in transla. sua iuxta heb. huic psal. premittit talē ti. ꝑ ignorantia dauid q̄ cecinit dn̄o sup ꝟba ethiopis filij gemini. Et vocat̄ ethiops ipse saul eo ꝙ fuit denigrat⁹ in fama ⁊ morib⁹ ꝑ iniqua ꝑsecutione dauid ⁊ horrēda occisione sacerdotū nobe in odiū dauid vt habet̄. j. Reg. xxij. cuius occasionis dauid fuit culpabilis per ignorantiā crassam eo ꝙ ꝑsente doech idumeo petiuit panes et gladiū ab achimelech sacerdote:vnde qn̄ abiathar filius achimelech fugit ad dauid nunciādo ei mortē patris sui ⁊ alioȝ sacerdotū. vt habetur. j. reg. xxij. dauid culpā suā recognoscens dixit ad abiathar:ego sum reus oīm aīarum patris tui:⁊ cām huius assignās dixit sciebā eīm. i. scire poterā ⁊ debebā illa die ꝙ cum ibi esset doech idumeus ꝓculdubio annūciaret sauli:⁊ ideo dauid fecit hunc psal. orando dn̄m vt remitteret̄ sibi dictū ignorātie pctm̄:ita ꝙ ꝑpter hoc non traderet̄ in manus saulis ⁊ alioȝ ipsum persequentiū ⁊ ſm hoc sensus huius ti. est. Ignorātia dauid. i. culpa ignorātie dauid predicta quā cecinit dn̄o: id est propter quā remittendā cecinit dn̄o hunc psal. Sup verba ethiopis. i. ꝑpter verba saulis denigrati in fama ⁊ moribus. Filij gemini qȝ saul fuit de stirpe gemini vt habet̄. j. Reg. ix. Per verba autē ista saulis intelligitur preceptū eius qui precepit doech idumeo interficere sacerdotes dn̄i:⁊ ciuitatē coȝ percutere in ore gladij viros ⁊ mulieres paruulos ⁊ lactātes. vt habet̄. j. Reg. xxij. Ad istum aūt intellectū vadit ti. hic. in transla. iuxta hebre. Et ptȝ ex dictis. Aliud etiā psal. fecit dauid cōtra maliciā ipsius doech:vt videbit̄ infra. Dn̄e de⁹ meus ⁊c. Igit̄ ſm sn̄iam predictā quā tenēt heb. ⁊ hiero. idē videt̄ sentire ex ti. ps. Psal. iste in duas partes diuiditur:qȝ primo dauid petit suā liberationē ibi. Dn̄e deus. scđo ad hoc allegat multiplicē rationem ibi. Dn̄e deus meus. Circa primū dicit sic. a ¶ Dn̄e per oīm generalē gubernationē. b ¶ Deus per creationem. c ¶ Meus ꝑ specialē cultū ⁊ deuotionē. d ¶ In te speraui. s. de tua pietate confidēs plus ꝙ de mea equitate. e ¶ Saluū me fac ⁊c. a saule ⁊ suis cōplicib⁹ me persequētibus ꝓtegēdo. f ¶ Et libera me ab ipsis afficurando. g ¶ Nequādo rapiat vt leo crudelissimus. h ¶ Animā meā:per occisionē a corpore separando. i ¶ Dum non ⁊c. ex horrenda enī occisione sacerdotū propter ꝙ dauid ipse sciebat ꝙ si caderet in manu saulis nullo precio posset redimi:nec per humanā potentiā saluari eo ꝙ saul tenebat potentiā regni. k. ¶ Domine deus. Hic consequenter dauid pro sua liberatione allegat triplicem rationē. prima accipitur ex sua innocentia:secūda ex diuina iusticia ibi. Exurge dn̄e. tertia ex persequentiū nequitia ibi. Consumetur neq̄tia peccatoȝ. Circa primū dauid allegat suā innocentiā in precādo sibi malū si in ipso fit cōtrariū di. k. ¶ Domine deus meus exponat̄ sicut prius. l ¶ Si feci istud. de p̄terito ꝙ. s. quesierim mortē saulis ꝑut sibi ab eo ⁊ detractorib⁹ imponebat̄ vn̄ dixit ei dauid. j. reg. xxiiij. quare audis verba hoīm loquentiū dauid querit malum aduersum te ⁊c. m ¶ Si est iniq̄tas ⁊c. querens facere de futuro quod mihi imponitur vt dictum est. n ¶ Si reddidi ⁊c. hoc est si ꝑsequētib⁹. me reddidi malū ꝑ malo qđ ptȝ ex hoc ꝙ saul ꝑsequendo dauid bis cecidit in manus eius ita ꝙ potuit eū occidere. vt habetur. j. Reg. xvj. ⁊. xxiiij. ⁊ tn̄ dauid ei pepcit. o ¶ Decidam. i. sine ꝟtute. ita ꝙ nō possiȝ me aliqualiter ab eis defendere. ⁊ ſm hāc litterā dauid imprecat̄ sibi malū pene nisi fuerit innocēs a predictis. In hebre. aūt ⁊ in trāsla. hiero. iuxta hebre. sic habet̄. Si reddidi retribuētibus mihi malū. ⁊ dimisi hostes meos vacuos spoliando saulē ⁊ hoīes suos bonis suis. immo hastā saulis et ciphum aque que acceperat in tentorio saulis in certū signum ꝙ poterat eum occidere restitit vt habetur. j. Reg. xxvj. ⁊ ſm istā litterā que verior videtur in fine huius versus. Si reddidi ⁊c. dauid nō imprecat̄ sibi malū

Magister sniaȝ. ij. disti. xxij. duplex ē ignorantia. s. vincibilis ⁊ inuincibilis.

Magister sniaȝ ibidē excusatio omnis tollitur vbi mādatum non ignoratur

Chus appellatiue accipitur.

Cā quare dauid fec̄ istum psalmum.

Isto i psalmo duo notātur q̄ dauid facit primo petit liberationē. ij. allegat multiplicē rationem.

Saul cecidit in manus dauid j. Regum xvj.

sed allegat innocētiā suam:sed in principio versus sequētis incipit hoc deprecari di. p ¶ Persequatur ⁊c. in meipsum nisi fuerim innocens a predictis. q ¶ Et comprehendat ita ꝙ non possim effugere. r Et cōculcet ⁊c. me occidendo ita ꝙ cadauer meū ꝯculcet̄ ab hoībus ⁊ bestijs. s ¶ Et gl'iam meā. i. gloriā regni israel mihi a deo ꝓmissam ꝑ samuelē. t ¶ In puluerē deducat ꝑ cadaueris mei incinerationē. v Exurge. Hic pn̄r allegat rōnē sue liberationis ex ꝑte diuine iusticie di. v ¶ Exurge dn̄e in ira tua. i. i effectu iusticie tue ꝑ vindictā. x ¶ Et exaltare in fini. ⁊c. tuā iusticiā ostendendo. y ¶ Et exurge dn̄e deus me⁹ ⁊c. i. sicut tu mādasti iudicib⁹ facere vindictā de malis:ita facias tu vindictā de meis ꝑsecutorib⁹:qȝ nō habeo iudicē in terra ad quē possim recurrere:eo ꝙ me persequit̄ rex terre. z ¶ Et synagoga ⁊c. Hic incipit versus ⁊ est sensus. congregatio ppl'oȝ circūdabit te. s. circa tēplū in quo est habitatio tua orādo ꝑ vindicta iusticie fienda cōtra gentiles eos ꝑsequētes iō subdit̄. a ¶ Et ꝑpter hāc ⁊c. i. ꝑpter iusticiā faciēdam ⁊ ostēdēdā de supernis ꝓcede:dicit̄ eīm deus quodammodo procedere in altum qn̄ effectum sue potētie ostēdit:q̄ prius nō apparebat. b ¶ Dn̄s iudicat populos:dicuntur aūt hic ppl'i iudeoȝ aduersarij de q̄bus fuerūt viri frequēter vindicati diuinitus ꝑpter orōnē eoȝ deuotā. sicut ptȝ in libris regū ⁊ in libris iosue ⁊ iudicū. ⁊ iō dauid cōsimiliter petit vindicari nō zelo vindicte:sed amore iusticie di. c ¶ Judica me ⁊c. ⁊ patet sentētia ex dictis. d ¶ Consumet̄. Hic consequenter propter suam liberationē allegat persequētiū maliciam. d ¶ Consumetur nequitia in transla. hiero. iuxta hebre. habetur. Consumet̄ ⁊ in idem redit. id est terminat̄ ⁊ in hebre. habet̄ finiat̄. e ¶ Pctōruȝ i. saul ⁊ suoȝ satellitū me nequiter occidere querētiū:⁊ ista neq̄tia fuit terminata quātū ad effectū: qn̄ dō timēs incidere in manu saulis fugit ad terrā philistinorū ſm qđ dr̄. j. Reg. xxvij. ⁊ nūciatū est sauli ꝙ fugisset dauid in geth ⁊ nō addidit vltra vt q̄reret desperās se posse capere eū. f ¶ Et diriges iustū. s. me seruuȝ tuū. g ¶ Scrutās corda ⁊ renes deus. i. tu deus facies predicta qui es. g ¶ Scrutans corda. i. clare videns cogitationes. h ¶ Et renes. i. delectationes q̄ ꝑ renes designātur:eo ꝙ delectationes venereorum q̄ sunt magis vehementes vigent in renibus viroȝ ſm qđ dicit Grego. omel'. xxxij. qȝ viris luxuria in lumbis sit feminis in vmbilico testatur dn̄s de diabolo ad beatū iob loquitur dicēs virtus eius in lumbis eius:et fortitudo illius in vmbiculo ventris eius. Uidebat enim deus clare cogitationes iniquas saulis querētis occidere innocētem. ⁊ delectationes eius malas:eo ꝙ assuetus malis delectabat̄ in eis:ſm quod dicit̄ prouer. ij. de talibus. Qui letantur cū male fecerint ⁊ exultant in rebus pessimis. Et cogitatiōes dauid rectas et eius delectationes bonas propter quod dignum erat vt a deo dirigeret̄ ⁊ adiuuaretur:ideo subditur. i ¶ Justum adiutorium meum ⁊c. Et patet litera ex dictis. k ¶ Deus iudex iustus reddens iustis ⁊ iniquis ſm suam iusticiam ⁊ iniquitatem perpetratam. l ¶ Fortis quia nullus potest impedire eius voluntatem. m ¶ Et patiens:quia non statim punit iniquitatem perpetratam sed expectat dans tempus penitentie. ideo subdit̄. n Nunquid irascitur. i. nunquid infert vindictam statim cū aliquis cōmittit contra eū offensam. q. d. non sed expectat tempus debitū dans penitentie locum:sed quia quādo peccatores hac dei patientia abutunt̄ grauius puniuntur:ideo subditur. o ¶ Nisi conuersi fueritis. tu saul ⁊ satellites tui a malis vestris. p ¶ Gladium suum vibrauit ad vos perforandū quod fuit impletum in mōte gelboe vbi saul irruit super gladium suū qui dicitur hic gladius dn̄i ex hoc qđ illud factum fuit ex ordine diuine iusticie inquantū fuit penale. q ¶ Arcū suū tetendit ⁊c. quia ibideȝ saul fuit vulneratus a sagittarijs. vt habet̄. j. Reg. vlti. Quorū arcus dicuntur arcus dn̄i:eo ꝙ ordine sue iusticie fuit sic vulneratus. et non solum saul fuit sic mortuus:sed etiam cōplices eius. r ¶ Et in eo parauit vasa. i. instrumenta mortifera:quia in hebreo instrumēta cuiuslibet artis dicuntur vasa ⁊ ideo ostendēs que sint ista vasa subdit. s ¶ Sagittas ⁊c. sagitte eniȝ ille quarū ferra igniuntur anteꝙ proijciantur grauius nocēt propter qđ talibus sagittis aliq̄n vtunt̄ in bellis maxime contra obsessos:sagitte aūt philistinorū que dicunt̄ sagitte dei ratione p̄dicta fuerunt valde graues sauli ⁊ suis complicibus ⁊ ideo sagittis ardentibus comparant̄. causa aūt huius nocumenti subditur cū dicitur. t ¶ Ecce parturit iniusticiā ⁊c. Hic est ordo preposterus: quia cōceptio precedit parturitionem saul autem primo concepit dolorem ⁊ inuidiā cōtra dauid dolēs qđ plus probitas dauid laudaret̄ cum cātaret̄ in choris. Percussit saul mille ⁊ dauid decē milia. vt habetur. j. reg. xviij. Parturit aūt iniusticiā qn̄ dolore inuidie inualescēte q̄ similis est dolori mulieris parturientis filiam suam dedit ipsi dauid vt eū faceret ruere gladio philistinorū. ita ꝙ sub simulatiōe amicitie querebat eū interficere ſm ꝙ habet̄. j. reg. xviij. peperit aūt iniquitatē qn̄ aperte ⁊ manifeste voluit eum interficere vt habet̄. j. reg. xix. tunc eīm manifeste apparuit malicia sua q̄ prius latebat in ipsi⁹ corde sicut in partu apparet fetus qui prius latebat in ventre. v ¶ Lacū aperuit ⁊c. qȝ saul quesiuit occasionē dauid per philisteos vt dictum est ⁊ ipse incidit in hoc malū qȝ ab eis occisus fuit ideo subdit̄. x ¶ Conuertetur dolor ei⁹ in malū quod ex dolore inuidie cōcepit contra me conuertet̄ sup eū ⁊ patet litera ex dictis ⁊ patet etiā ex dictis ꝙ dauid hic ꝓphetando predixit mortē saulis modū ⁊ eius cām. y ¶ Cōfitebor. hic vlti. i fine psal.

Persequatur[p] inimicus aīaȝ meā ⁊ cōprehēdat[q] et cōculcet[r] in terra vitā meā ⁊[s] gloriā meā in puluerē[t] deducat. Exurge[v] dn̄e in ira tua ⁊[x] exaltare in finibus inimicoȝ meorū. Et[y] exurge dn̄e de⁹ me⁹ in p̄cepto qđ mādasti ⁊[z] synagoga populorū circundabit te. Et[a] ꝑpter hāc in altū regredere:dn̄s[b] iudicat populos. Judica[c] me dn̄e ſm iusticiā meā ⁊ ſm innocētiā meā sup me. Cōsumet̄[d] neq̄tia pctōrū[e] ⁊[f] diriges iustū scrutās[g] corda ⁊ renes[h] deus. Justū[i] adiutoriū meū a dn̄o q saluos facit rectos corde. Deus[k] iudex iust⁹ fortis[l] ⁊ patiēs[m] nūq̄d[n] irascit̄ ꝑ singl'os dies. Nisi[o] ꝯuersi fueritis gladiū[p] suū vibrauit arcū[q] suū tetendit ⁊ parauit illū. Et in eo[r] parauit vasa mortis sagittas[s] suas ardentib⁹ effecit. Ecce[t] parturit iniusticiā ꝯcepit dolorē:⁊ peperit iniquitatē. Lacū[v] aperuit ⁊ effodit eū ⁊ incidit in foueaȝ quam fecit. Conuertetur[x] dolor eius in caput eius:⁊ in verticeȝ ipsius iniquitas eius descendet. Confitebor[y] dn̄o ſm iusticiam eius ⁊ psallam nomini domini altissimi.

Triplex ē gloria. s. beata sancta et vana.

In dō nō est ira pro illa passione sed per signum.

Uindicatio ad satisfactionē animi irati ⁊ in malū primi pctm̄ē xxiij. q. iij si eccl'ia. ⁊ c. q̄squis xpian⁹ ⁊. c. eauidicta. si ꝟo fit ex zelo iusticie non. q. v. non vos.

Justicia diuina facit vt i pugnēt mali in mortis articulo.

Ordo preposterus.

conuertit se dauid ad laudẽ dei de sua liberatione a persecutione saulis ſm ordinẽ diuine iusticie ⁊ ptꝫ litera. Moralr posset exponi ps. iste vt sit oratio cuiuslibet positi in afflictione corporali ex persecutione iniusta vel in afflictiõe spũali ex tẽtatione demonũ, maligna petentis diuinitus liberari allegando suã innocẽtiam ⁊ persecutorũ maliciã: ⁊ ptrãseo tñ q: ad hoc põt litera de facili applicari ſm pdicta: tum q: sicut pdixi itẽdo insistere sensui literali. ℂ Psalmus.viij.

ℂ Victori p torcularib⁹. ps. dd. viij.
Domine[a] dñs[b] nr. q̃[c] admirabile est[d] nomen tuũ in vniuersa terra. Quoniã[e] eleuata est magnificentia tua super[f] celos Ex[g] ore infantiũ ⁊ lactantium pfecisti laudẽ ppter[h] inimicos vt[i] destruas inimicũ ⁊ vltorẽ. Qm̃[k] videbo celos tuos opera digitorũ tuorũ lunã ⁊ stellas que tu fundasti. Quid[l] est homo ꝙ memor es eius[m] aut[n] filius hois qm̃ visitas[o] eum. Minuisti[p] eum paulominus ab angelis gloria[q] ⁊ honore coronasti eum ⁊[r] constituisti eum sup opa manuũ tuarũ. Oĩa[s] subiecisti sub pedibus eius: oues[t] ⁊ boues vniuersas insup ⁊ pecora campi. Volucres celi ⁊ pisces maris qui perambulãt semitas maris. Dñe[v] dñs noster: q̃ admirabile est nomẽ tuum in vniuersa terra.

Locutio grãmaticalis.

Domine dñs noster. Huic ps. pponit talis tit. in heb. Ad victoriã sup hagutit ps. dauid. Ad cuius intellectũ sciẽdum ꝙ hec syllaba ha q̃ pponitur huic vocabulo gutit est articulare accusatiui casus ĩ he. sicut in gallico dicimus: le maistre. Hec syllaba le est articulare acti casus ⁊ nominatiui. sed in latino nõ ponit talis articulatio q: casus distinguũtur ⁊ cognoscunt per variationẽ vocabuli in fine cũ dicit magister magistri magistro magistrũ nisi in vocatiuo casu vbi dr: aliqñ o magister: ita ꝙ li o est articulare vcti casus. igit si supradictus ti. huius ps. de hebreo ponatur in latino debet sic dici ad victoriã vel victori sup gutit. ps. dd. ita ꝙ hec prepositio sup sufficiẽter exprimit actm̃ casuꝫ in hoc vocabulo gutit ꝙ est nomẽ heb. equocũ vt dicũt heb. q: vno mõ est nomẽ cuiusdam instrumẽti musici sic vocati hebraice eo ꝙ pmo factũ fuit in geth ciuitate philistinorũ: ⁊ sic exponit ra. salo. pdictũ ti. ps. dd est iste sup. sup gutit. i. aptus decãtari in tali instrumẽto musico: eo ꝙ diuersi cãtus diuersis instrũis appropriant ad victoriã siue victori. i. in q̃daꝫ conatu leuitarũ quorum vnus chor⁹ conabat ĩ cãtãdo supare alterũ sicut pleni⁹ fuit dcm̃ supra in ti. ps. iiij. Alij xo heb. dicũt ꝙ gutit hic accipit ĩ alia significatione vcꝫ put significat torcular: dicẽtes ꝙ p hoc intelligitur edõ siue esau q̃ dr torcular. Esai. lxiij. vbi dr. Quis est iste qui venit de edõ tinctis vestibus de bosra ⁊ sequit. Quare rubrũ est indumẽtũ tuũ ⁊ vestimẽta tua sicut calcantiũ in torculari. ⁊ rñdet. torcular calcaui solus. Dicunt eñi ꝙ hic scriptura loq̃tur de messia in cuius aduẽtu expectãt regnũ romanũ p regnũ edõ designatũ calcãdũ ⁊ subijciẽdũ iudeis p regeꝫ messiã. sicut torcular calcat. ⁊ intelligũt regnũ romanũ put aliqñ continuit sub se oĩa regna terre q̃ expectãt subijciẽda p regẽ messiã ⁊ maxime pplm catholicũ romane ecclie subiectũ. Et sic exponũt ti. predictus Victori sup torcular. i. regi messie deuicturo edõ pdicto mõ. ps. dd. i. dicat ad laudẽ ei⁹ ps. fact⁹ ab ipso dauid cũ dr. Dñe dñs nr ⁊c. Igit ptꝫ ꝙ ſm heb. antiquos iste ps. est de victoria facta p christũ qđ verũ ẽ q: hoc expresse dicit saluat. matt. xxj. allegãs aliqđ dictũ in hoc ps. scriptũ de ipso ꝙ cũ pueri in tẽplo ad ei⁹ laudeꝫ clamarent. Osanna filio dauid pncipes sacerdotũ indignati dixerũt ei audis q̃d isti dicũt. q. d. nõ deberes sustinere talẽ falsum applausum. ⁊ rñdit eis. Nunq̃d nõ legistis q: ex ore infantiũ ⁊ lactentium pfecisti laudẽ. i. vos q̃ legistis scripturas deberetis intelligere ꝙ hoc scriptũ est de me hoc etiã patet p aplm in epla ad heb. ij. vbi magnã ptẽ huius psal. induxit tanq̃ dictã de xpo ⁊ p ɔñs psal. dicit sic. Quid est hõ ꝙ memor ẽ ei⁹ ⁊c. vsq ibi. Omnia subiecisti sub pedib⁹ eius. Et postea subdit exponendo de christo di. Eum aũt qui modico ꝙ angeli minoratus est videamus iesum p passionem mortis gloria ⁊ honore coronatum. Nec põt dici ꝙ iste expositiones fuerint mistice sed sunt literales: q: christus loquebat legisperitis ⁊ apostolus hebreis q̃ nõ attendebãt nisi ad sensum literalẽ: ppter ꝙ hebrei antiqui bene dixerũt dicẽdo ꝙ iste psal. est de christo intelligend⁹ ad literã ⁊ ꝙ romanũ imperium erat ei subijciendũ sicut videmus impletũ in capite a cõstantini tpe. Alie etiã ptes orbis christo subijcientur añ finẽ mũdi vt est pphetatũ p dañ. vij. Ois populus trib⁹ ⁊ lingue seruiẽt ei. sed istud qđ iudei expectãt. s. futurũ messiã est falsum: accipiẽdo igit illud quod est veritatis falsitatẽ dimittẽdo põt exponi ti. heb. supraposit⁹ ⁊ ti. hiero. in trãsla. iuxta hebraicum q̃ est oĩo similis nisi ꝙ ponit plurale p singulari. sic. Victori p torcularib⁹ psal. dauid. i. regi christo victori pro torcularib⁹. i. p meritis suarũ passionũ: q̃ torcularia dicunt si accipiant pres passionis siue torcular si accipiatur tota passio simul eo ꝙ sanguis eius ibi fuit expressus sicut sanguis vue in torcularibus seu torculari⁹ hoc ĩ spinee corone impositiõe flagellatione ⁊ pedum: manuum ɔfictione ⁊ lateris transfictione p que habuit plenã victoriã ⁊ glorie coronã ⁊ exultationẽ sup oĩa creata psalmus dauid. i. iste psalmus fact⁹ est a dauid ad eius gloriã ⁊ honorẽ. Ad diuisionẽ igit huius psal. ſm sniam ti. predictã considerãdum est ꝙ licet triumphus christi fuerit meritorius rõne humanitatis patientis rõne cuius est sup omnia exaltatus ſm ꝙ dicit aplus Phili. ij. Humiliauit semetipsum factus obediẽs vsq ad mortem: mortẽ autẽ crucis: propter ꝙ ⁊ deus exaltauit illum ⁊ donauit illi nomẽ qđ est sup omne nomẽ: tñ fuit effectiue virtute diuinitatis: vt ptꝫ auctoritate apli inducta ⁊ iõ psal. dd ɔfitetur in christo potestatẽ diuinitatis: ⁊ secundo ɔditionẽ humanitatis ibi. Quid est hõ. Circa primum dicit. a ℂ Dñe. oim p generalẽ gubernationẽ. b ℂ Dñs nr. p spãlem cultuꝫ ⁊ fidẽ: q: ex semine dauid assumpsit carnẽ. c ℂ ꝙ admirabile. i. valde admirabile. d ℂ Est nomẽ tuũ ⁊c. propter qđ dicit aplus post verba premissa. Exultauit illum ⁊ dedit illi nomẽ quod est sup omne nomẽ. Illa aũt q̃ superexcellẽtia sunt incõprehẽsibilia sunt a nobis: ⁊ p ɔñs sunt admirabilia. e ℂ Qm̃ eleuata est magnificẽtia ⁊c. i. ipse christ⁹ qui rõne deitatis dicit dei sapientia: ⁊ virt⁹ ſm ꝙ dicit aplus. j. ad Cor. j. Predicam⁹ xpm dei virtutẽ ⁊ dei sapiẽtiã. In istis aũt duob⁹ ɔsistit magnificentia eo ꝙ p ista duo fiũt magna facta circa q̃ ppie est magnificẽtia vt hr. iiij. Ethi. ⁊ nomẽ magnificẽtie hoc ostẽdit. f ℂ Sup celos. i. sup omnẽ creaturã celestẽ etiam angelicam sicut dicit apls heb. j. tanto melior angelis effectus quãto differentius pre illis nomẽ hereditauit ⁊c. g ℂ Ex ore infantium ⁊c. diuinitas aũt christi fuit confessa ab angelis ɔfessione laudis ab hora natiuitatis put hr Lu. ij. Et subito facta est cum angelo multitudo militie celestis exercitus laudãtiũ deum ⁊c. Sed laus ista fuit pfecta qñ pueri in templo clamabant cõfitẽtes diuinitatem christi dicentes. Osanna. i. obsecro salua in excelsis. Salutẽ eñi celestem nullus dat nisi deus ſꝫ ꝙ dicit in psal. grãm ⁊ gloriam dabit dñs. Pueri aũt isti nõ erãt hoies literati: q: ex scientia legis ⁊ prophetarũ possent cognoscere diuinitatẽ christi ⁊ sic cõfiteri ppter ꝙ ista laus videtur processisse a spiritusancto linguas eorũ mouente sicut locutio asine balaam non fuit ab ea nisi passiue tantum sed effectiue fuit ab angelo linguam eius mouente, ⁊ sic ista laus puerorum videt perfectior fuisse q̃ angelorum quantum ad

Acceptio hui⁹ vocabuli gutit.

Docet de q̃ sit iste psal. ĩ sensu allegorico.

Acceptio metaphorica.

Diuisio psalmi istius.

christ⁹ q̃tũ ad ei⁹ corp⁹ fuit ɔcept⁹ de purissimo sanguine xgis marie q̃ erat de pgenie dauid.

hoc qđ efficiebatur hoc mõ immediate a spiritusancto qui precellit omnes angelos in infinitũ. h ℂ Propter inimicos cõfutãdos: q: per istam laudem ⁊ scripture interpretationem a xpo factã principes sacerdotũ xpo inimicãtes fuerũt cõfusi. i ℂ Ut destruas inimicũ ⁊c. i. populũ iudaicũ xpm psequẽtẽ qui fuit ei⁹ inimicus: ⁊ etiã vltor inquãtum sub titulo vltionis iniurie legis mosaice eũ psequebãtur imponẽtes sibi trãsgressionẽ legis in violatione sabbati ⁊ quibusdã alijs: ⁊ iste populus vltor ⁊ inimicus ppter hoc postea fuit destructus p romanos xpo eos ad hoc incitãte ex ordine sue iustitie. k ℂ Qm̃ videbo. Hic cõsequẽter dauid exprimit in xpo cõditionẽ humanitatis quãtum ad humilitationem eius ⁊ exaltationem dicens. k ℂ Qm̃ videbo celos ⁊c. i. celũ sydereuꝫ in quo sunt stelle. ⁊ empireũ in quo sunt angeli: eminentiã eorũ ɔsiderãdo respectu nature hũane in se cõsiderate: ideo subdit. l ℂ Quid est hõ id est natura humana respectu angelice. q. d. modicũ quid. ⁊ tñ. m ℂ Memor es eius eam a peccato liberãdo: videt eñi deus quodãmodo oblitus fuisse humane nature quã diu dimisit eã sub malo culpe ⁊ pene: ⁊ recordatus ipsius qñ venit liberare eã sicut petebat dauid: veni ad liberãdũ nos ⁊c. hoc autẽ nature angelice nõ fecit cui⁹ peccatũ nõ remediauit. n ℂ Aut filius hominis. i. fili⁹ virginis: q: homo est gñis cõis. q. d. natura humana xpi in se cõsiderata minor est angelica ⁊ tñ. o ℂ Visitas eum assumendo illã naturã in supposito verbi vt sic esset vnus fili⁹ virginis ⁊ dei: hoc autẽ nõ fecit de⁹ nature angelice: q: nusq̃ angelos apprehendit: sed semẽ abrae vt dr hebre. ij. p ℂ Minuisti eum ⁊c. in sua passione: q: angeli nõ sunt hoc modo passibiles. s. passione corpali. q ℂ Gloria ⁊c. q: p meritũ sue passionis resurrexit ⁊ ascẽdit in celũ ⁊ coronat⁹ sup angelos sedet ad dexterã dei patris ſm qđ dr Mar. vlti. Et dñs quidã iesus postq̃ locutus est eis assumpt⁹ est in celũ ⁊ sedet a dextris dei. r ℂ Et cõstituisti ⁊c. ppter qđ dñs post resurrectionẽ suã. Math. vlti. di. Data est mihi oĩs potestas in celo ⁊ in terra ⁊ ideo subdit. s ℂ Oĩa subiecisti. q: etiã ãgeli supremi sunt hoi xpo subiecti. t ℂ Oues ⁊c. istud addit ad remouẽdũ errorẽ illorũ q̃ dixerũt ꝙ diuina puidẽtia nõ se extẽdit ad sua inferiora ſꝫ tm̃ ad superiora in quorũ persona dr Job. xxij. Circa cardines celi pambulat nec nostra cõsiderat. v ℂ Dñe dñs noster ⁊c. Hic in fine psal. resumit dauid primũ versum sicut in cantilenis fieri solet ꝙ ĩ fine reiterat principiũ: ⁊ iõ exponat sicut pri⁹. Moraliter aũt posset exponi ps. iste q̃ ẽ de xpo capite vt visuꝫ est de quolibet fideli q̃ est mẽbrũ xpi qui p virtutẽ humilitatis ⁊ patiẽtie p diuinã virtutẽ sublimat ad coronã glorie ad quam nos perducat amen.

Bonauẽ. di. ij. scđi sen. deus nobilius cõstituit naturam angelicã q̃ hũanã rõne loci quo fuit creata in vite puritate in seruitij facilitate in premij citiori receptione.

Psalmus nonus.

Confitebor tibi dñe. Huic psal. talis pponit titulus in hebreo. Ad victoriã almutlabẽ. ps. dauid ad cui⁹ itellectũ sciẽdũ ꝙ hec dictio almut ab aliquib⁹ ĩ duas ptes diuidit ⁊ sic est sensus Sup mortẽ labẽ importat filiationẽ ⁊ hoc modo accepit hie. in trãsla. iuxta heb. di. sic. Victori sup mortẽ filij ps. dauid. ⁊ ſm hoc aliqui expositores nostri dixerũt ꝙ dauid fecit hũc psal. p morte filij sui absalon. Sed btũs Aug. hoc reprobat ⁊ merito vt vr: q: dauid in morte absalon nõ cecinit carmẽ leticie: sed magis carmẽ lugubre. di. Fili mi absalon quis mihi tribuat vt ego moriar p te ⁊c. ij. Reg. xviij. In hoc aũt psal. exprimit carmẽ letitie: q: in secũdo versu dicitur. Letabor ⁊ exultabo in te ⁊c. ⁊ circa mediũ psal. Exultabo in salutari tuo. Alij dixerũt ꝙ dauid fecit hũc psal. gratias agẽs de morte primogenitorũ egypti in exitu israel de egypto vt hr Exo. xij. ⁊ sic est predicti ti. sensus ad victoriã super mortem filij. i. filiorũ accipiẽdo singulare pro plurali: sed ista expositio non habet magnam apparẽtiã quia in toto psal. isto nõ fit mẽtio aperta de ista pcussione primogenitorũ egypti nec de exitu filiorum israel de egypto. Itẽ hec expositio hec predicta improbãtur p hoc qđ predicta dictio hebraica almut in omnibus biblijs hebraicis quas ego vidi scribit p vna dictione ⁊ sic nõ põt signare post mortem. Accipiẽdo igit almut put est vna dictio adhuc ſm heb. habet triplicem significationẽ: q: vno modo est nomẽ instrumẽti musici in quo cantabat iste ps. vt dicũt aliqui hebrei. Sed hãc expositionẽ vt inconuenientem dimittit ra. sa. Alio mõ iuuẽtutem sicut alma in heb. significat iuuẽculam. ⁊ hãc sequitur ra. sa. di. ꝙ dauid in spũsancto preuidit iuuenes fortes de israel captiuãdos p romanos: ⁊ postea p maximũ tẽpus reuelãdos ſꝫ nõ in eisdẽ numero p regem messiam quem in aduẽtu suo dixit subiecturũ orbem terrarum iudeis. ⁊ sic est sensus ti. predicti sup iuuẽtutẽ filij. i. filiorũ ⁊c. Sed hec expositio supponit falsum ⁊ erroneum scꝫ spm̃ esse vẽturũ: ⁊ iõ totaliter est vitãda. Tertio almut significat occultationẽ. ⁊ ſm hoc ponit titu. hui⁹ psal. cõiter in biblijs nostris. In finem pro occultis filij ps. dauid quã significationẽ sequũtur Aug. ⁊ Cassi. ppter qđ intẽdo eã sequi. Ad cui⁹ intellectum sciẽdũ ꝙ duplex est iudicium diuinũ vnũ est iudiciũ discretionis quo discernunt fideles ab ifidelibus: ⁊ hoc potissime incepit a predicatione xpi ⁊ aplorũ q: iusto dei iudicio ſꝫ occulto nobis aliqui cõuersi sunt ad fidẽ ⁊ alij in infidelitate indurati. Cui⁹ rõ est nobis valde occulta. vnde cũ apls dixisset Ro. ix. cuius vult miseret ⁊ quẽ vult indurat. Et postea. xj. Vide ergo bonitatẽ ⁊ seueritatem dei in eos quidem qui non credũt seueritateꝫ in te autem bonitatem dei si pmãseris. post ea subdit. O altitudo diuitiarũ sapiẽtie ⁊ sciẽtie dei: q̃ incõprehẽsibilia sunt iudicia eius. Et ps. xxxv. Judicia tua abyssus multa. Aliud est autẽ iudiciũ dei qđ dicitur iudicium discussionis ꝙ erit in fine mundi et licet illud iudicium futurũ sit valde clarum q: manifestabunt etiã occulta cordium: tñ est modo nobis valde occultũ ſm ꝙ dicit saluator. Math. xxiiij. De die aũt illa ⁊ hora nemo scit neq angeli in celo nisi solus pater. Utrũq aũt iudicium datũ est ipsi xpo ſm ꝙ ipse dicit. Joh. v. Pater omne iudicium dedit filio. ⁊ de isto duplici iudicio sibi dato quod preuidit dauid in spũsancto fecit hũc psal. ⁊ sic est sensus ti. predicti. In finẽ p occultis ⁊c. i. iste ps. factus est a dauid pro occultis filij. i. pro duplici iudicio predicto dato filio. In finẽ id est dirigens nõ ad cõsiderationẽ finis mũdi ⁊ beatitudinis que tũc retribuetur iustis tanq̃ vltimus finis et sic iste ps. est de iudiciaria potestate xpi sicut precedens ps. de sua exaltatione q̃tũ ad sensum literalem.

Aliquorũ opinio.

Reprobatio illius.

Aliorũ opinio.

Duplex ẽ iudiciũ diuinum.

Xpus habet potestatem iudicandi ĩ q̃tũ deus potestate ppria in q̃tum hõ potestate delegata.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto Biblioteca

Non enim omnis expositio ps. de christo est mystica sicut supra ostensum est ps.ij.⁊.viij. Et idẽ dicẽdũ est de isto. plura enim ⁊ expressi⁹ pphetauit dauid de xpo q̃ alij pphete ppter quod dicitur eximius pphetarũ sicut dictũ fuit in principio hui⁹ libri. Igit̃ sm hoc iste ps. diuidit̃ in duas partes: q2 primo dauid se cantare predicit. scdo materiã sui cantus subiũgit ibi. in cõuertẽdo. Circa primũ di. sic. a ¶ Cõfitebor tibi dñe. s. confessione laudis. b ¶ In toto corde. i. itellectu ⁊ affectu. c ¶ Narrabo oĩa excellẽtia mirabilia tua que

Quid sit exultatio

sunt i duob⁹ iudicijs tuis nobis valde occultis: ⁊ hoc est hyperbolica locutio sicut dicit̃. Tota ciuitas currit ad tale spectaculũ ad denotãdũ multitudinẽ euntiũ q̃uis multi nõ vadãt sic sunt multa dei mirabilia q̃ nõ narrantur in hoc ps. tñ dr̃: oĩa mirabilia ad denotandũ magnitudinem hoꝝ mirabilium. d ¶ Letabor interi⁹. e ¶ Et exultabo exterius: dicit̃ enim exultatio quasi extra saltatio vnde infra ps. lxxxiij. Cor meum ⁊ caro mea exultauerũt in deũ viuũ: q2 sm hoc dicit beatus Gre. omel. j. Quis iudiciũ futurũ terribile sit iniustis: tñ iustis erit materia exultationis ppter qd di. saluator de illo iudicio apostolis. Luce. xxj. His aũt fieri icipiẽtibus respicite ⁊ leuate capita vestra. i. exhilarate corda put exponit gre. cui⁹ rõ est: qm̃ appropinquat redẽptio vestra. f ¶ Psallaz ⁊c. In futuro enim iudicio apparebit xpi sublimitas cui⁹ in primo aduẽtu ostẽsa est humilitas. f ¶ In cõuertẽdo. Hic pñr dauid exprimit materiã sui cantus q̃ est duplex iudiciũ pdictũ. ⁊ primo exprimit iudiciũ discretionis: ⁊ scdo iudiciũ discussionis ibi. Cõuertant̃ ⁊c. primo di. f ¶ In cõuertẽdo ⁊c. q. d. ppter hoc letabor ⁊ exultabo in te q2 inimicus meus. s. diabolus q̃ icitauit dauid ad numerãdũ ppl'm. vt hr̃. ij. Reg. ⁊. j. paral'. xxj. et etiã inimic⁹ humani gñis: i cui⁹ etiã psonaz loquebat̃ dauid. ⁊ nõ solum in sua pte cõuertet̃.

Damnati videbunt xpm in iusticio habẽtem faciẽ igneã.

De demonibus.

¶ In finem pro occultis. ps. dauid. ix.

Confitebor[a] tibi dñe in[b] toto corde meo: narrabo[c] oĩa mirabilia tua. Letabor[d] ⁊ exultabo[e] in te psallam[f] nomini tuo altissime. In[f] conuertẽdo inimicũ meũ retrorsum[g]: infirmabuntur[h] ⁊[i] peribũt a facie tua. Quoniam[k] fecisti iudicium meum ⁊ causam meam: sedisti[l] super thronum qui iudicas iustitiam. Increpasti[m] gentes et[n] peribit impius: nomẽ[o] eorum delesti ineternum ⁊ in seculum seculi. Inimici[p] defecerunt[q] framee in finem: ⁊[r] ciuitates eorũ destruxisti. Perijt[r] memoria eorũ cũ sonitu[s]: ⁊[t] dñs in eternũ permanet. Parauit[u] in iudicio thronũ suuz ⁊ ipse iudicabit orbez terre in equitate: iudicabit populos in iustitia. Et fact⁹[x] est dñs refugium pauperi adiutor[y] in opportunitatibus in tribulatiõe[z] Et sperent[a] in te qui nouerunt nomen tuum: qm̃ nõ[b] dereliquisti querentes[c] te dñe. Psallite[d] dño qui[e] habitat in syon: annũciate[f] inter gentes studia ei⁹. Qm̃[g] requirens sanguinem eorum recordatus est: non est

g ¶ Retrorsum: q2 a parte predicationis xpi ⁊ apostolorum frequẽter demones fuerũt expulsi ⁊ fugati vt pz in euãgelio Johã. xij. Nunc iudiciũ est mũdi: nũc princeps mũdi eijcietur foras. ⁊ in acti. apostoloꝝ i plurib⁹ locis. h ¶ Infirmabũt: q2 potestas demonũ fuit debilitata ne possent tm̃ nocere hoibus quãtum ante ideo subdit̃. i ¶ Et peribũt ⁊c. reputabãt enim in hoc quodãmodo se perire q2 arcebãtur a nocumẽto hoim. vt dicit̃ Mar. j. Quid nobis ⁊ tibi iesu nazarene venisti ante tempus perdere nos. k ¶ Qm̃ fecisti ⁊c. i. facies tempore xpi a me descensuri sm carnẽ ⁊ loquit̃ de futuro p modũ preteriti ppter incertitudinẽ pphetie quo modo loquẽdi frequenter vtuntur pphete. l ¶ Sedisti super thronum ⁊c. p hoc designat̃ potestas iudiciaria xpi q̃tum ad iudiciũ discretionis q̃ fideles credẽtes ab obstinatis ifidelib⁹ sunt separati: ideo subdit̃. m ¶ Increpasti gẽtes p pdicationẽ apostolorum de ydolatria cui erant subdite. n ¶ Et peribit impius. i. diabolus q2 gẽtes predicationẽ apostolorum recipiẽtes fregerũt ydola in quib⁹ demones colebãtur. o ¶ Nomẽ eoꝝ delesti: q2 pri⁹ vocabãtur pagani modo xpiani ⁊ noia ydoloꝝ perierũt de terra: sicut pdictũ fuit zach. xiij. In illa die dicit dñs: pdã noia ydoloꝝ de terra: ⁊ nõ memorabũtur vltra. p ¶ Inimici defecerũt framee. i. gladij diaboli quibus quasi innumerabiliter sauciabãt genus humanum. q ¶ Defecerũt q2 p magna parte eoꝝ potestas diminuta est p christũ ⁊ apostolos vt predictũ est. r ¶ Et ciuitates ⁊c. multe enim ciuitates cultui demonũ dedit per principes catholicos sunt destructe vt p karolũ magnũ ⁊ alios ⁊ alios principes christianos. r ¶ Perijt ⁊c. i. ydolatria ⁊ ydoloꝝ. s ¶ Cum sonitu. i. p sonitũ predicationis apostoloꝝ ⁊ alioꝝ predicatoꝝ: vt predictum est supra vel aliter. s ¶ Cum sonitu. s. armoꝝ. ⁊ tubarũ q̃ solẽt fieri in bellis quãtũ ad illos qui perierant christianorũ armis. t ¶ Et dñs ⁊c. q2 regnũ dñi nostri iesu xpi stabile est ineternum. v ¶ Parauit ⁊c. Per hoc notat̃ xpi potestas iudiciaria q̃tum ad iudiciũ discretionis vt dictũ est supra: ⁊ est repetitio eiusdem sententie sicut frequenter fit in canticis. x ¶ Et factus est ⁊c. in populo catholico qui fuit valde pauper ⁊ abiectus in principio. y ¶ Adiutor in opportunitatibus: id est in tempore oportuno quod est tribulationis tẽpus ideo subditur. z ¶ In tribulatione scz martyrum tpe quoꝝ fuit adiutor: vt tormẽta nõ solum sustinerẽt patienter sed etiam gaudẽter. Act. v. Ibãt apti gaudẽtes a cõspectu cõsilij qm̃ digni habiti sunt pro nomine iesu cõtumeliã pati: ideo subditur. a ¶ Et sperẽt in te ⁊c. p verã fidẽ. b ¶ Qm̃ nõ dereliquisti absq3 consolatione. c ¶ Querentes te: moribus ⁊ fide: ⁊ ideo pro tantis beneficijs subdit propheta. d ¶ Psallite domino gratias agendo. e ¶ Qui habitat in syon: id est in ciuitate celesti hic expressa p syon que specula interpretatur: quia ibi facie ad faciem deus videtur: ⁊ ideo lz sit vbiq3 p essentiã ⁊ presentiam ⁊ potentiam: tamen in celo specialiter habitat per apertam visionem. f ¶ Annunciate inter gentes studia eius id est legem euangelicam quam studiose docuit verbo ⁊ facto. vt dicitur Actuum. j. Cepit iesus facere ⁊ docere. Hec autem annunciatio euangelij fuit iniuncta discipulis christi iudeis ipsam repellentibus propter quod Paulus ⁊ Barnabas dixerũt. Actuum. xiij. Vobis oportebat primo loqui verbum dei: sed quoniam repellitis illud et indignos vos iudicatis eterne vite ecce conuertimur ad gentes: sic enim precepit nobis deus. g ¶ Quoniam requirens ⁊ construatur sic. Non est oblitus: scilicet ipse dominus. Clamorem pauperum. id est martyrum. Quoniam recordatus est scilicet clamoris ipsorum. Requirens sanguinem eorum de manu tyrannorum: aliquando per penam temporalem; aliquando per eter-

Oẽs demões nõ erũt in inferno nisi post iudicium vl'e. ps. qm̃ facies et sic de alijs.

Xpi potestas iudiciaria.

Triplex ẽ fides mortua ⁊ virtuosa.

Quomodo deus est vbiq3.

Deus punit tripliciter.

nam: ⁊ aliqñ vtroq3 modo. h ¶ Miserere mei dñe. loquitur in persona ecclesie. i ¶ Vide humilitatẽ ⁊c. id est afflictionẽ mihi illatã a tyrannis. k ¶ Qui exaltas ⁊c. sicut in primitiua ecclesia iohãnes euãgelista ante portã latinam in feruẽtis olei doliũ missus tanq3 fortis athleta exijt vnct⁹ nõ adustus. ⁊ paulus in damasco ⁊ hierusalẽ de ianuis mortis fuit diuinitus saluatus: vt habet̃ Act. ix. xxxj. ⁊ multi alij christi discipuli sic fuerũt saluati. l ¶ Vt annunciẽ oẽs laudationes tuas in portis filie syon. i. ecclesia militãte q̃ est filia

oblitus clamorẽ pauperũ. Miserere[h] mei dñe vide[i] humilitatẽ meã de inimicis meis. Qui exaltas[k] me de portis mortis: vt ãnnũciẽ[l] oẽs laudatiões tuas i portis filie syõ. Exultabo[m] i salutari tuo. ifixe[n] sunt gẽtes in iteritu quẽ fecerũt. In laqueo[o] isto quẽ absconderũt: cõprehẽsus est pes eoꝝ. Cognoscet[p] dñs iudicia faciens: in opibus manuũ suarũ cõprehẽsus est pctõr. Cõuertant̃[q] pctõres i infernuz: oẽs[r] gẽtes que obliuiscunt̃ deũ. Qm̃ nõ[s] i finẽ obliuio[t] erit pauperis. patiẽtia[u] pauper non pibit in finẽ. Exurge[x] dñe non pfortet̃ hõ iudicent̃[y] gẽtes in pspectu[z] tuo. Cõstitue[a] dñe legislatorẽ sup eos. vt sciãt[b] gẽtes qm̃ hoies sũt. vt qd[c] dñe recessisti lõge despicis[d] i opportunitatib⁹ in tribulatiõe. Dũ[e] supbit impius incẽdit̃ paup[f] cõprehẽdunt̃[g] in psilijs[h] qbus cogitãt. Qm̃[i] laudatur pctõr i desiderijs aĩe sue: ⁊ iniquus bñdicitur ⁊ exacerbauit[k] dñm pctõr: sm[l] multitudinez ire sue nõ[m] queret. Nõ[n] est deus i cõspectu eius: inqnate[o] sunt vie illius in oĩ tpe. Auferũtur[p] iudicia tua a

triũphantis. Ad hoc enim fuit iohãnes pdicto modo saluatus vt annunciaret pdicationes xpi in gratia: ⁊ apocalypsim scriberet septez ecclesijs q̃ sunt in asia. Similiter paulus vt predicaret euangeliũ gentib⁹: vt dr̃ Act. ix. Vas electionis mihi est iste vt portet nomen meũ corã gentib⁹ ⁊ regibus. Et ex eadẽ causa mors iminens multis sanctis fuit diuinitus retardata: vt pz in eoꝝ actibus: ppter qd ex tãto bñficio a dauid pmiso subdit. m ¶ Exultabo in salutari tuo. quo sic saluabis electos tuos. n ¶ Infixe ⁊c. q2 multi tyrãni in gentilitate obstinati in psecutione martirũ subito mortui sunt ⁊ in iferno demersi. sicut egeas in psecutiõe andree a demone suffocatus interijt: ⁊ Quintianus sctã agatha iterfecta dei iudicio in flumine interijt: ⁊ siliter de multis alijs accidit: vt pz i legẽdis sanctoꝝ. o ¶ In laqueo ⁊c. q2 plures tyrãni laqueuz mortis parãtes xpianis poccupati sunt morte diuino iudicio ⁊ sic frustrati sunt ab intẽtione sicut iulianus apostata in bello persarum occisus est a btõ mercurio iaz ante defuncto ad pces sancti basilij ⁊ populi sui. eo q2 ciuitatẽ ⁊ populum disposuerat destruere in suo reditu de illo bello. et sic cõprehensus est pes eius in laqueũ mortis quẽ alijs pparauerat. Et ex hoc ex pdictis effectibus concludit. p ¶ Cognoscetur ⁊c. quia per effectus iusticie apparet potestas iudiciaria christi quantum ad iudicium discretionis. q ¶ Conuertantur. Hic consequenter dauid loquitur de iudicio discussionis quod erit in fine mundi ⁊ primo describit hmõi iudiciũ. scdo tempus antixpi preuiuum: ibi. Vt quid domine. Circa primũ dicit. q ¶ Cõuertant̃ pctõres in infernũ: quod erit quãdo per sñiam iudicis xpi deijcient̃ in inferni profundũ: ⁊ cuiusmodi sint isti peccatores subdit dicens. r ¶ Omnes gẽtes ⁊c. s. in fine vite moriẽtes sine remedio penitẽtie. Et q2 sicut mali punient̃ ita boni premiabunt̃. ideo subdit̃. s ¶ Qm̃ non in finẽ hoc est in finali iudicio. t ¶ Obliuio erit paupis vr̃ enim pauperũ obliuisci in pñti nõ liberãs eos de malis pñtis vite cũ tñ possit. sz tũc recordabit̃ qñ eoꝝ patiẽtia remunerabit̃. ideo subdit̃. v ¶ Patiẽtia ⁊c. q2 sicut p sñiaz finalis iudicij iniusti ibũt in suppliciũ eternũ: ita iusti in vitã eternã: vt habetur Mat. xxv. Et q2 hoc est desiderabile iustis. ideo petit dauid. x ¶ Exurgẽ ⁊c. per potestatẽ iudiciariam sup alios homines: quia talis potestas auferetur in finali iudicio. ideo subditur. y ¶ Iudicentur gentes ⁊c. gñaliter sine exceptione. z ¶ In conspectu tuo. sed q2 potestas iudiciaria data est ipsi xpo vt supra dictũ est. ideo subdit̃. a ¶ Constitue dñe legislatorem. s. xpm legislatorem euangelij ad iudicandum eos. sm qd dicitur Actuum. x. Ipse est qui constitutus est iudex viuorum ⁊ mortuorum. b ¶ Sciant gentes qm̃ homines sunt puri. excepto xpo qui est deus ⁊ homo qui in iudicio apparebit in forma humana in qua iudicatus fuit coraz pylato: iudicabit tñ auctoritatiue per formã deitatis. c ¶ Vt quid domine. Hic psequenter dauid describit tempus antichristi qui erit finali iudicio preuiũ vbi primo ponitur antichristi persecutio ⁊ secundo eius deiectio. ibi. Exurge domine. Circa primum sciendum q2 tanta est futura persecutio ecclesie tempore antichristi vt dicatur deus eam deseruisse si posset fieri: quam dauid preuidens in spiritu di. c ¶ Vt quid domine recessisti id est. recedes tempore antichristi. loquens de futuro per modũ preteriti rõne predicta videtur enim deus recedere quodãmodo a fidelib⁹ qñ nõ liberat eos cũ possit a tãtis psecutiõib⁹. d ¶ Despicis ⁊c. Illos enim videt̃ deus despicere tanq3 rem nullius pcij quos nõ liberat tpe oportuno qd est tps tribulatiõis. e ¶ Dũ superbit impius. i. antixps. ⁊ loquit̃ de futuro p modũ presentis ppter certitudinẽ pphetie. f ¶ Incẽdit̃ pauper. i. populus xpianus sibi obediens cruciat̃ omni genere cruciatus quod p incẽdium designat̃ in scriptura ⁊ aliquos ad irã incendet. g ¶ Comprehenduntur. i. comprehendẽtur. vñ in transla. Hiero. iuxta heb. hr̃. Capientur. s. antixps ⁊ satellites eius qui sm dicta doctoꝝ antiquoꝝ in mõte oliueti sublimabitur ⁊ magna pars adherentiũ sibi. de quo dicit apostolus. ij. ad Thessa. ij. Tunc reuelabitur ille iniquus: quẽ dñs noster iesus interficiet spiritu oris sui. h ¶ In cõsilijs quibus cogitant: q2 sicut cogitabũt cruciare xpianos sic a deo cruciabunt̃. i ¶ Qñ laudat̃ pctõr. i. antixps sibi adulantibus: q̃ dicit̃ hõ pctĩ ⁊ iniquus. ij. ad Thes. ij. k ¶ Et exacerbauit ⁊c. ex nimia adulatione adherentiũ sibi. eleuabit̃ in tantã supiam q2 blasphemabit dñm puocans iram dei. l ¶ Scdm multitudinẽ ire sue. i. ire dei q̃ se prouocate. m ¶ Non queret scz pniam: sed moriet̃ in obstinatione: ideo subditur. n ¶ Non est deus ⁊c. i. nullius reputatiõis coram se: quia de ipso eijcitur. ij. ad Thes. ij. Quid aduersatur ⁊ extollit̃ supra oẽ quod dr̃ deus aut quod colitur. ita vt in tẽplo dei sedeat ostẽdens se tanq3 ipẽ sit deus. o ¶ Inquinate ⁊c. q2 semper occupabit̃ in pctõ[illegible] pollutione. p ¶ Auferũtur iudicia ⁊c. q2 in nullo t[illegible] diuina iudicia ipsa se vẽtura p[illegible] ob-

Triplex ẽ mors. s. i. euitabil' formidabilis ⁊ desiderabilis.

Iudiciuz extremũ.

Infern⁹ ẽ in centro terre terre circumquaq3 cõclusus.

Xps iudicabit inq̃tũ hõ potestate cõcessa.

De antichristo.

De Ira i pceptorio suo scripsit d antichristo.

Universidad de Deusto Biblioteca

stinatione nimia. q ℭOim inimicoꝝ ꝛc. potētia seductiōe pplos sibi subijciēs. r ℭDixit em̄ ꝛc. q: ex nimia elatiōe reputabit dn̄iū suū stabile. s ℭSine malo: id est ex presumpta securitate dicet ero sine malo cuiuscūq pene. t ℭCuius maledictiōe os plenū est: blasphemādo xp̄m. v ℭEt amaritudie. precipies inobediētes sibi amaritudie vite preduci. x ℭEt dolo. q: v̄bis dolosis mltos decipiet. y ℭSub lingua ei⁹ labor ꝛ dolor: q: p̄cipiet iferre laborē ꝛ dolorē sanctis. z ℭSedet in isidijs meditādo imponere insidias sctis. a ℭCū diuitib⁹ hui⁹ seculi:

facie ei⁹. oīm[q] inimicoꝝ suoꝝ dn̄abit. Dixit[r] em̄ in corde suo: nō mouebor a gn̄atiōe in gn̄ationem sine [s] malo. Cui⁹[t] maledictiōe os plenū ē ꝛ [u] amaritudie et dolo [x] sub [y] lingua ei⁹ labor ꝛ dolor. Sedet[z] in insidijs cū diuitib⁹[a] in occultis. vt interficiat[b] innocentē. oculi[c] ei⁹ in pauperē respiciūt[d] insidiatur in abscōdito quasi leo in spelūca sua. Insidiat vt rapiat pauperē. rapere[e] dū attrahit eū i laqueo[f] suo humiliabit eū: inclinabit[g] se ꝛ cadet[h] cū[i] dn̄at⁹ fuerit pauperū. Dixit em̄[k] i corde suo oblit⁹ ē de⁹. auertit [l] faciē suā ne videar i finē. Exurge[m] dn̄e de⁹ ꝛ exaltet[n] man⁹ sua ne[o] obliuiscaris pauperꝝ. Propt[p] qd irritauit impi⁹ deū: dixit em̄[q] in corde suo nō requiret. Uides[r] qm̄[r] tu laborē ꝛ dolorē ꝯsideras[s] vt tradas[t] eos i man⁹[u] tuas tibi derelict⁹ ē[x] pauper: orphano[y] tu[z] eris adiutor. Cōtere[a] brachiū pctōris [b] et maligni q̄ret[c] pctm̄ illi⁹ ꝛ nō[d] inueniet. Dn̄s regnabit[e] ieternū ꝛ i seculū seculi. pibitis gētes de terra illi⁹. Desideriū pauperꝝ exaudiuit dn̄s p̄pationē cordis eoꝝ exaudiuit auris tua. Judicate[f] pupillo ꝛ huili: vt[g] nō apponat vltra magnificare se hō sup terrā.

ℭUictori dd ps.x.

In domino[a] ꝯfido quō[b] dicitis aīe mee transmigra in mōtē sicut passer[c]. Quoniam ecce[d] peccatores intenderunt archum parauerūt sagittas suas in pha

in hoc sibi adherētib⁹. b ℭUt interficiat innocētē: id est populū fidelē sibi nō obedientē. c ℭOculi ei⁹ in pauperē. i. in pplm xp̄ianū tūc depauperādū ꝯsiderās qualiter possit destruere ip̄ꝫ. iō subdit. d ℭInsidiatur ꝛc. ꝛ pꝫ litera ex dictis. e ℭRapere dū attrahit eū: q: quos tormētis flectere nō poterit v̄bis dolosis ad se trahere studebit q: aliquos dolositate decipiet iō subditur. f ℭIn laqueo ꝛc. sꝫ q: ꝓpter hec finaliter deijciet. iō subdit. g ℭInclinabit se. non volūtarie sꝫ diuia v̄tute. h ℭEt cadet. s. a dn̄o suo. i ℭCū dn̄at⁹ fuerit pauperꝝ. s. xp̄ianoꝝ suo tpe subiectoꝝ. ꝛ cā hui⁹ deiectionis subdit cū dr. k ℭDixit em̄ ꝛc. nō habēs noticiā factoꝝ meoꝝ. l ℭAuertit faciē ꝛc. ex quo videt ꝙ antixp̄s futur⁹ fautor hui⁹ erroris sit ꝙ diuia ꝓuidētia nō se extēdebat ad ista inferiora. m ℭExurge dn̄e.

Antixp̄i deiectio.

Hic ꝯn̄r describit ipsi⁹ antixp̄i finalis deiectio q̄ fiet v̄tute diuia ad p̄ces sctōꝝ qd ꝓuidens dd de hoc silr orās di. m ℭExurge dn̄e de⁹ videbit em̄ quasi dormire antixp̄i tempore eo ꝙ tāta mala ꝑmittat eū ꝛ ꝑ ꝯn̄s videbit surgere quando incipiet eū deijcere n ℭEt exaltetur man⁹. i. potestas tua ad eū deijciēdū ꝛ ꝑcutiēdū. o ℭNe obliuiscaris pauperū dimittēdo eos in antixp̄i ꝑsecutione ꝛ suoꝝ. p ℭPropter qd ꝛc. i. ātixp̄s suis blasphemijs cōtra eū. q ℭDixit em̄ ꝛc. facta mea ad puniēdū tāꝗ nesciēs ea vt p̄dictū est vel impotēs ad me restringēdum et tn̄ nō est ita. ꝛ iō subdit. r ℭUides de⁹ cui⁹ oculis oīa sūt nuda ꝛ apta. r ℭQm̄ tu ꝛc. q̄s infliget sāctis suis antixp̄s. s ℭCōsideras. diligēter ad puniēdū. t ℭUt tradas eoꝝ. s. antixp̄ꝫ ꝛ satellites suos. v ℭIn man⁹ tuas. s. iusticie tue. x ℭTibi derelict⁹ est paup. i. popul⁹ xp̄ian⁹. y ℭOrphano. i. pplo xp̄iano q̄ antixp̄i tpe videbit q̄si sine patre ꝓtegēte ꝛ matre ꝯpatiente.

Similitudo de antixp̄i eiectiōe.

z ℭTu eris adiutor accipiēs eos in man⁹ tue mie. a ℭCōtere brachiū. i. ptātē. b ℭPctōris et maligni. i. antixp̄i q̄ dr hō pctī ꝛ fili⁹ ꝑditiōis. ij. Thes. ij. c ℭQueret pctm̄ illi⁹. i. diligēter discutiet neq̄tia ipsi⁹ an sit ampli⁹ vtilis ad purgatiōeꝫ electoꝝ. d ℭEt nō inueniet. Ab hoc vltra vtilis: eo ꝙ sufficiēter erūt purgati: ꝛ sic antixp̄s cū suis deijciet in ignē inferni: sicut pr̄ ꝓijcit virgā i ignē post debitā filij castigationē ꝛ q: tū apparebit manifesta ptās ꝛ dn̄iū xp̄i iō subdit. e ℭDn̄s regnabit q: ieternū ptās ei⁹ ptās est eterna q̄ nō auferet: regnū ei⁹ qd nō corrūpetur vt dr Dan. ij. Peribitis gētes. i. tu antixp̄e ꝛ tui ꝯplices: ꝛ q: hoc erit ad petitionē sctōꝝ. iō subdit Desideriū pauperꝝ exaudiuit dn̄s ꝛc. finaliter ꝯcludit dd. f ℭJudicate pupillo ꝛ hūili. i. pro populo catholico ꝛ fideli qd erit in extremo iudicio. g ℭUt nō apponat ꝛc. i. ātixp̄s q̄ erit hō pur⁹ lꝫ ꝑ maliciā a demōe obsessus ꝓpt qd ostēdet se tāꝗ sit de⁹ vt dr. ij. Thes. ij. ps. x.

Psalm⁹ expōitur dupl'r.

In dn̄o ꝯfido ꝛc. Huic ps. p̄ponit talis tit. in heb. Ad victoriā dd. In trāsla. v̄o hie. iusta hebreū dr Uictori dd. est eadē sn̄ia. Exponit aūt dupl'r. vno mō ꝙ dd fecit hūc psal. ad laudē dei victoris: vel q̄ dedit dd victoriā de īimicis. Alio mō ꝙ dd. fecit hūc psal. decātandū a leuitis cū cognatu q̄ vn⁹ chor⁹ nitebat aliū supare: vt dictū est supra ps. iiij.

Alio quorum opinio quare dd hūc psalmūꝫ fecit.

De materia aut hui⁹ psal. dicit ra. sa. ꝙ dd fecit hūc psal. qn̄ fugiēs ꝑsecutionē saulis di. illud qd hr. j. re. xxvj. Maledicti sūt in cōspectu dn̄i q̄ eiecerūt me hodie vt nō ihabitē i hereditate dn̄i dicētes vade sui dijs alienis. Et postea subdit q̄n fugit ad regē geth. sꝫ lr̄a psal. nō vr̄ cōcordare cū dr. In dn̄o ꝯfido quō dicitis aīe mee: trāsmigra i mōteꝫ sicut passer fugiēs saulis ꝑsecutionē. Ista lr̄a magis vr̄ sonare ꝙ remāserit i terra ex diuia ꝯfidētia. Et eodē mō iprobatur opinio q̄ dicit ꝙ dd fecerit hūc psalmū eo ꝙ dd ad instātiā viroꝝ suoꝝ fugit ad loca mōtuosa q̄ erāt tutiora: vt hr. j. reg. i plurib⁹ locis: nō tn̄ ꝯfidebat i mōtib⁹ illis: sꝫ i dn̄o.

De lyra d quo psal. iste est exponēd⁹.

Lr̄a em̄ hui⁹ psal. magis vr̄ sonare ꝙ detestat⁹ fuerit fugā. ꝛ iō vr̄ mihi saluo meliori iudicio ꝙ iste psal. sit exponēd⁹ de reuersiōe dd i terrā iuda ex diuia ꝯfidētia: vt hr̄. j. reg. vbi dr ꝙ dd fugit ad regē moab cui gad ꝓpħa dixit ex pte dn̄i. Noli manere i p̄sidio: sꝫ ꝓficiscere ꝛ vade i terrā iuda qd fecit ꝯfidēs de ꝓtectiōe diuia. Igit ꝑm h̄ psal. iste diuidit i duas ptes q: primo ponit ꝯfidētia dd in ꝑsecutiōe. scdo assistētia dei in eius ꝓtectiōe ibi. dn̄s in tēplo. Circa primū dr sic. a ℭIn dn̄o ꝯfido. i. i ei⁹ ꝓtectiōe assecurat⁹ ex v̄bis gad ꝓphe. b ℭQuō ꝛc. i. fuge extra terrā isrl'

facie saulis. c ℭSicut passer euolās a facie sagittātis ꝛ dirigit dauid v̄bū illd ad viros q̄ cū eo erāt q̄ dictā fugā sibi ꝯsulerāt eo ꝙ mlti eoꝝ eēnt amaro aīo ꝛ oppressi ere alieno vt hr. j. re. xxij. d ℭQm̄ ecce pctōres intēderūt hoc allegabāt viri dd di. fuge sicut passer terrā isrl': q: saul ꝛ cōplices ei⁹ oībus modis querūt te interficere. e ℭUt sagittēt i obscuro. i. insidiose. f ℭRectos corde. i. dauid ꝛ fratres ei⁹. g ℭQm̄ hic dirigit dauid sermonē ad deū di. g ℭQm̄ quē ꝑfecisti. i. alchimelech sacerdotē quē in statu ꝑfecto fecisti.

ad dauid dirigit sermonem.

retra: vt[e] sagittēt i obscuro rectos[f] corde. Qm̄[g] quē ꝑfecisti destruxerūt[h]: iust⁹[i] aūt qd fecit. Dn̄s[k] i tēplo sctō suo: dn̄s in celo sedes ei⁹. Oculi[l] eius i pauperē respiciūt: palpebre[m] ei⁹ interrogāt filios hoiꝫ. Dn̄s[n] interrogat iustū ꝛ[o] ipiū q aūt[p] diligit iniqtatē odit aiam suā. Pluet[q] sup pctōres laq̄os ignis[r]: sulphur et sp̄us ꝓcellarū pars calicis eoꝝ. Qm̄[s] iustus dn̄s ꝛ iusticias dilexit: equitatem[t] vidit vultus eius.

ℭAd victoriā sup octauā canti. Dauid. ps. xj.

Saluū[a] me fac dn̄e qm̄[b] defecit sctūs qm̄ diminute sūt v̄itates a[c] filijs hoim. Uana[d] locuti vnusq̄sq ad ꝓximum suū: labia[e] dolosa i corde[f] ꝛ corde locuti sūt. Disperdat[g] dn̄s vniuersa labia dolosa: ꝛ[h] liguā magniloquā. Qui[i] dixerūt: linguā[k] nr̄aꝫ magnificabim⁹: labia[l] nr̄a a nobis sūt q̄s[m] nr̄ de⁹ est. Propter miseriā[n] iopū ꝛ gemitū pauperꝝ nūc[o] exurgā dicit dn̄s. Ponā[p] i salutari fiducialr[q] agā i eo. Eloq̄a[r] dn̄i eloq̄a[s] casta argētū[t] igne examinatū ꝓbatū terre purgatū septuplū. Tu[u] dn̄e ꝯuabis nos ꝛ[x] custodies nos a gn̄atiōe hac i[a] eternū. In[b] circuitu ipij ambulāt ꝑm altitudinē[c] tuā multiplicasti[d] filios hoim.

h ℭDestruxerūt. s. saul ꝛ doech ꝛ alij cōplices ei⁹ cū alijs sacerdotib⁹: vt hr. j. reg. xxij. in odiū dauid. iō di. i ℭJustus aūt q̄d fecit. q. d. alchimelech iustus nihil fecerat dignū morte vel. i ℭJustus. i. dauid q̄ nihil fecerat ꝓpter qd tāta strages ꝓpter eū deberet fieri. k ℭDn̄s. Hic ꝯn̄r describit diuia assistētia in dauid ꝓtectiōe cū dr. k ℭDn̄s in tēplo ꝛc. vbi a sctis angelis videbit clare ꝛ sic est ibi mō sp̄ali nō em̄ pōt intelligi hoc de tēplo materiali qd nōdū erat factū a salomone.

De q̄ templo itelligebat dauid.

l ℭOculi ei⁹ in pauperē respiciūt i. in dauid in pplm ei⁹ depaupatum: q: cū eo erāt multi debitis multis obligati: vt dictū est supra respiciebāt aūt oculi dei ipꝫ dauid ip̄m ꝓtegēdo. m ℭPalpebre ei⁹ ꝛc. i. scrutantur actus ꝛ cogitatiōes eoꝝ. n ℭDn̄s interrogat iustū. ad remunerādū. o ℭEt impiū. ad puniēdū tpib⁹ tn̄ debit. p ℭQui aūt ꝛc. q: ꝑ hoc ducetur ad gehennā. In trāsla. hiero. iuxta hebraicum habet sic. Dn̄s iustum ꝓbat. i. approbat impiū aūt ꝛ diligentem iniquitatē ꝛ odit aīa ei⁹ scꝫ dei p̄parans ei penam ꝑ suis iniq̄tatibus: ideo subditur. q ℭPluet sup pctōres laqueos ignis: q: frequēter subito iprouise moriūt quasi capti laqueo. r ℭIgnis et sulphur ꝛc. q: in gehenna est tāta pena ꝙ verbis non pōt bn̄ exprimi. s ℭQm̄ iust⁹ ꝛc. sicut oē aīal diligit simile sibi. t ℭEquitatē ꝛc. ad remunerādum sicut videt iniq̄tatē ad puniendū: vt dictum est.

Metaphorica locutio.

ℭPsalmus. xj.

Saluum me fac. Huic ps. preponit ti. talis in hebre. Ad victoriā sup octauā cāticū dauid. Et hic accipit octauo ꝑ instrumēto octo cordarū in quo cātabat canticū sicut dictū fuit supra ps. vj. Istum aūt psal. dauid fecit qn̄ fugiēs de ceila saluatus fuit cū viris suis de ꝓditiōe habitatoꝝ ceile q̄ tractauerūt de ꝓditiōe ei⁹ i manu saulis: vt haberēt fauorē ei⁹: reddētes ipi dd ꝛ viris eius malū ꝑ bono: q: saluauerat eos de philisteis: vt hr. j. reg. xxiij. dicit igit.

Quando dauid fecit istum psalmū.

a ℭSaluū me fac dn̄e ꝛc. de ciuitate ceile. b ℭQm̄ ꝛc. operꝝ ꝛ verboꝝ. c ℭA filijs hoim. i. ab habitatorib⁹ ceile: q̄ dicunt hic filij hoim ꝛ nō dei. ꝛ ideo dr. d ℭUana locuti sunt ꝛc. mutuo se exhortātes ꝛ occulte ad ꝓdendū dauid in fauorē regis saulis. e ℭLabia dolosa. supple hn̄t viri ceile. f ℭIn corde ꝛc. q: in v̄bis suis p̄tendebāt ipi dauid felicitatē ꝛ inter se cōtrarium tractabāt. g ℭDisperdat dn̄s vniuersa labia dolosa. i. labia ceiletarū. h ℭEt linguā magniloquā ꝛc. q: erāt ꝓtendētes v̄bis ipsi dauid ꝙ fecerāt magna ꝑ eo vel. h ℭLinguā magniloquā. q: ciues ceile dicebāt se facere magnū ꝑ rege saule: vt sic haberent eius gratiā si traderent ei dauid. iō subditur. i ℭQui dixerūt. i. inter se tractauerūt. k ℭLinguā nostrā magnificabimus. q: ꝓdēdo dauid magna ꝑ saule faciem⁹: ꝛ sic habebimus oportunitatē magnā petēdi ab eo.

Deliberatio ciuiuꝫ ceile: vt placꝫ saule.

l ℭLabia ꝛc. i. verba q̄ tractamus ꝯ dauid ꝓcedūt a nobis ꝛ non ex alioꝝ suggestione: ꝛ sic erūt magis placita corā rege: ꝛ q̄ essent illa verba subdit. m ℭQuis noster dn̄s est. sic em̄ dicebāt. Quis dubitat quin saul sit dn̄s noster ꝛ nō dauid: ꝛ iō debemus ei fauere: sed ratio nō valet q: ratio erat ꝯ deū ꝛ iusticiā. n ℭPropter miseriā. Hic ꝯn̄r ponit ipsius dei ꝓtectio circa dauid. cum dr in ꝑsona eius. n ℭPropter ꝛc. scꝫ dauid et virorum eius qui multas miserias sustinebant tanꝗ fugitiui ꝛ depauperati. o ℭNunc exurgaꝫ. ad eos protegēdum a dicta ꝓditione. p ℭPonā in salutari. i. in ephot vbi dn̄s dedit responsum salutis ipi dauid petenti. j. Reg. xxiij. Si tradent mei viri ceile ꝛ eos qui mecum sunt in manu saulis: et dixit dn̄s tradent. Et subdit. Nunciatū est sauli ꝙ fugeret dauid de ceila: ꝛ saluatus esset. q ℭFiducialiter ꝛc. i. in dauid ad hoc em̄ saluabit deus dauid vt ppls per eū ꝓtegeret ꝛ fiducialiter ageret. r ℭEloquia dn̄i. que locut⁹ est ad abiathar reuelādo ꝓditionem habitatoꝝ ceile. s ℭEloquia casta. sine macula falsitatis. t ℭArgētum igne ꝛc. hoc additur ad exprimendum certitudinē veritatis in verbis diuinis: ideo subdit dauid.

Causa.

v ℭTu domine ꝛc. scꝫ protegendo contra predictā proditionem. x ℭEt custodies nos ꝛc. i. ab habitoribus ceile et a saule. a ℭIneternum: q: non permittes cadere in manibus eorum. b ℭIn circuitu ꝛc. i. habitatores ceile: ꝛ ipse saul qui querebat dauid et viros eius deceptionibus inuoluere. c ℭScdm̄ altitudinē tuam. id est ꝑm altitudinem cōsilij tui quod est incōprehensibile. d ℭMultiplicasti ꝛc. id est saul doech. ꝛ alios eorum cōplices ꝛ ceile habitatores in mea persecutiōe ad exercitū patiētie mee ꝛ meritū vite future. Posset autem iste psalmus exponi moraliter de quolibet viro iusto in persecutionibus possit: contra quem parantur machinationes fieri. Quos tamen totum conuertit ad meritum sue patientie; et ipse est sperans ab

Man⁹ ꝓtectio manus ptās manus pars manus vidi-

cra:man⁹ opus.

oib⁹ liberari auxilio diuine gratie:sed pertranseo:q: de facili pōt litera ad hāc sniam applicari. ps.xij.

Exposi- tio psal. De q̄ ma- teria ē fa ctus.

[V]squequo dñe. huic ps. ꝑponit talis titu. in heb. ad victoriā dauid. vl' sm Hie. victori dauid quod in idē redit. Et exponit dupl'r. Uno modo vt sit sensus per supplectionē. Iste psal. fact⁹ a dauid decātād⁹ ad victoriā. i. cū quo dā conatu leuitarū: vt frequēter supra ē expositū. Alio mō vt sit sensus. Iste ps. fact⁹ est a dauid ad laudē dei victoris sup oīa vel qui pstat victoriā de materia aūt hui⁹ ps. dicit ra. sa. q̄ fact⁹ est de quatuor regnis per q̄ affligēdi erāt filij israel. Primū est regnū babyloniorū quod destruxit ciuitatem hierl'm ⁊ templū captiuauit populū sub nabuchodonosor rege: vt habet. iiij. Reg. vlt. Scdm est regnū psarū sub q̄ fuit ꝓhibita reedificatio templi vt hr Esd. iiij. c. Tertiū est regnū grecorū p qd fuit positū idolū abhominatiōis i tēplo ⁊ populus occis⁹ ⁊ ꝯpuls⁹ ad idolatriā sub antiocho rege: vt hr. i. Macha. i. c. ij. ⁊ iij. Quartū est regnū romanorū p qd fuit iterū tēplū destructū ⁊ ciuitas ⁊ ppl's captiuat⁹ sub tito ⁊ vespasiano ipatorib⁹: ⁊ a pria afflictiōe fuerūt liberati filij isr'l p kyrū q̄ remisit captiuitatē dās licētiā reedificādi tēplū: sm q̄ hr. i.

Opinio sua defi- cit i duo bus.

Esd. i. A scda p dariū sub quo ꝯsummatū ē tēplū sm q̄ habet. i. Esd. vi. A tertia per machabeos. vt pz. i. ⁊ ij. Macha. Ad quartā expectāt liberari p regē messiā: sed istud dictū deficit in duob⁹. Unū: ē q: supponit falsum. s. xpm venturū: ⁊ q̄ debeat terminari ista captiuitas iudeorū q̄ vsq ad finē mūdi durabit sm q̄ dicitur. Amos. ij. Sup trib⁹ sceleribus iuda ⁊ sup quartū nō couertā qd sic exponit. vno modo q̄ lz scelera tria propter q̄ incurrerūt tres primas afflictiōes fuerūt eis remissa q̄tū ad hoc q̄ liberarent: nō tū quartū scel⁹: qd fuit vēditio ⁊ occisio xpi propter q̄ sūt in hac captiuitate remittet eis sic q̄ ab ista captiuitate liberent. Scdm est q̄ dicit ppl'm israel grauiter afflictū a regno persarū qd nō est verū: q: illud regnū remisit captiuitatē babylonie vt dictū est: ⁊ permisit filios israel habitare in terra sua pacifice ⁊ vti legib⁹ suis. Nec illd impedimētū reedificatiōis tēpli fuit a regib⁹ persarū. vt dicit ra. sa. sup primū Esd. sed a samaritanis quibus fuit cōcessū q̄ nō permitterēt ciuitatis reedificationē. ⁊ sub hoc pretextu ꝓhibuerūt reedificationem tēpli plus faciētes q̄ eis mādatū fuerat a rege. Unde ⁊ postea cōsummatū est tēplū sub dario rege psarū. Et ex decursu. i. Esd. ⁊ Neemie apparet q̄ regnū illud tractauit iudeos satis humane: ꝑpter qd dr Eze. i. q̄ illud regnū designat per faciē hoīs: q: illud regnū satis hūane filios israel tractauit. Sequēdo igit dictus ra. sa. in parte dimittēdū est regnū romanorū ⁊ regnū persarū rōnib⁹ pdictis: ⁊ loco ipsorū est accipiēdū regnū assyriorū. q: captiuauit regnū israel tpe osee. vt hr. iiij. Reg. xvij. Et regnū egyptiorū qd afflixit regnū

Facit da uid q̄tu- or q̄ōes.

iuda tpe ioathā quē pharao nechao victū misit in egyptū: imponēs terre tributū magnū. vt habetur. iiij. Reg. xxiij. Et sic tertiū regnū est babyloniorū: ⁊ quartū grecorū. igit sm istā sniam dauid preuidēs quatuor afflictiones predictas sibi succedentes facit quatuor q̄stiones petēs ⁊ desiderās eas terminari. d. in psona ppli isr'l. a ¶ Usquequo ⁊c. s. in populo meo mihi successuro permittēdo eum affligi ab assyrijs. b ¶ In finē. i. tandiu. videt em̄ afflicto q̄ nūq̄ debeat termīari sua afflictio. c ¶ Usquequo auertis ⁊c. tādiu dimittēdo populū meū i egyptiorū seruiture. d ¶ Quādiu ⁊c. tractās ⁊ cōsiderās quō possim liberari a captiuitate babylonica: ⁊ loquit dauid i psona iesu filij iosedech ⁊ zorobabel filij salatiel: qui frequēter meditabātur ⁊ deū deprecabāt de captiuitatis hui⁹ reditu: ⁊ dñs exaudiuit eos: q: fact⁹ est sub eorū ducatu. vt habet. i. Esd. e ¶ Dolorē ⁊c. i. oī die. q: de destructiōe ciuitatis hierusalē ⁊ templi dolebāt quasi cōtinue. f ¶ Usquequo ⁊c. i. anthiochus q̄ p superbiā ita fuit eleuatus vt videret sibi. q̄ haberet pelagus ad iter agēdū ⁊ terrā ad nauigādū ꝑpter mētis elationē. vt. dr. ij. Macha. vi. g ¶ Sup me: q: ppl'm israel afflixit ⁊ nimis suppeditauit ⁊ iō ꝓpheta subdit. h ¶ Respice oculo tue mie. i ¶ Exaudi me liberādo a tanta tribulatione. k ¶ Dñe per oīm gubernationē. l ¶ De⁹ per creationē. m ¶ Me⁹ per verū cultū ⁊ fidē. n ¶ Illumina ⁊c. lumine cōsolationis tue. o ¶ Ne vnq̄ ⁊c. morte mortalis. culpe: ⁊ per ꝯns in mortem gehēne tactus in patiētia et desperatione sub tanta tribulatiōe. p ¶ Neq̄ ⁊c. i. diabol⁹. q ¶ Preualui ⁊c. quod ꝯtingit quādo aliquē deijcit a morte culpe in mortē gehēne. r ¶ Qui tribulāt ⁊c. ad hoc ei senacherib. ⁊ pharao ⁊ nabuc. tribulauerūt filios israel vt trāsferrēt eos de terra sua. vñ senach. trāstulit filios israel in assyrios: nabuchodonosor tres tribus in babylonem. ⁊ pharaon ioathā in egyptum. vt supra dictū est. Similiter anthiochus tribulauit iudeos vt faceret eos trāsire ī gētilē ritum. s ¶ Ego aūt ⁊c. iō iniusticia mea. t ¶ Speraui ab istis tribulationibus liberari. ideo subdit. v ¶ Exultabit cor meū ⁊c. leticia interiori. x ¶ Cantabo domino leticia exteriori. id est sm q̄. d. infra ps. lxxxij. Cor meū ⁊ caro mea exultauerunt in deū vnum.

¶ Victori dauid. psal. xij.

[V]squequo[a] dñe obliuisceris me i finē[b] vsqueq[c] auertis faciē tuā a me. Quādiu[d] ponā ꝯsilia i aīa mea: et dolorē[e] in corde meo p diē. Usqueq[f] exaltabit inimicus me⁹ sup[g] me respice[h] ⁊ exaudi[i] me dñe[k] de⁹[l] me⁹[m]. Illumina oculos meos[n] ne[o] vnq̄ obdormiā i morte nequādo[p] dicat inimic⁹ me⁹ pualui[q] aduers⁹ eū. Qui[r] tribulāt me exultabūt si mot⁹ fuero ego[s] aūt i mia tua spaui[t]. Exultabit[v] cor meū i salutari tuo cātabo[x] dño q bōa tribuit mihi: ⁊ psallā noī dñi altissimi.

¶ Psalmus. xiij.

Opinio aliquorū de mate- ria ps. Exposi- tio ra. sa.

[D]ixit insipiēs. Huic ps. ponit talis ti. in heb. Ad victoriā dauid. ⁊ exponat sicut supra psal. pcedēti. De materia aūt hui⁹ ps. dicūt aliq̄ q̄ est de senacherib q̄ per nūcios ⁊ lrās blasphemauit deū isr'l vt hr. iiij. regū. xviij. ⁊ xix. di. q̄ non posset eruere ezechiā de manib⁹ suis. et sic negabat diuinā potētiā ⁊ p ꝯns deū: q: est idē cū sua potētia ⁊ lrā hui⁹ ps. satis pōt ad hoc applicari excepto vsu vltio q̄ videt discordare q̄ facit mētionē de reditu captiuitatis plebis iudaice. Senacherib aūt nō captiuauit ezechiā ⁊ ppl'm eius. et licet captiuauerit osee regē israel et eius populū illa tamē captiuitas nō est reducta nec reducetur secūdū sniam iudeorū ꝑpter qd ra. sa. exponit hūc ps. de nabucho. q̄ blasphemauit deū israel verbo ⁊ fctō qñ iussit incendi eius templū p nabuzardā qd nō fecisset si reputasset eū verū deū ⁊ sm hoc diuidit iste psal. i. iiij. partes: q: pmo.

describitur nabucho. ⁊ populi sui malicia. scdo circa hoc examinatio diuina: ibi. Dñs de celo. tertio debita pena: ibi. Nōne cognoscēt. quarto liberatio populi israel ⁊ dei misericordia: ibi. Quis dabit. Circa pmū dr: a ¶ Dixit insipiēs. scz nabu. ⁊ ei⁹ exercit⁹. b ¶ Nō est de⁹. nō negabat generaliter deū: q: colebat deuz suū vt hr Dan. i. sed negabat deū israel eē verū potētissimū: qd est falsuz ⁊ erroneū. c ¶ Corrupti sunt luxuria: q: babylonij erāt luxuriosi. d ¶ Et abhominabiles. idolatria q̄ est deo abhominabilis vñ ⁊ frequēter

¶ Ad victoriā dauid ps. xiij.

[D]ixit[a] insipiēs in corde suo nō[b] est de⁹. Corrupti[c] sūt ⁊ abhominabiles facti[d] sūt in studijs[e] suis non est[f] q faciat bonū nō[g] est vsq ad vnū. Dñs[h] de celo ꝓspexit super filios hoīm: vt[i] videat si est intelligēs aut[k] requirēs deū. Omnes[l] declinauerunt simul[m] inutiles facti sunt nō[n] est q faciat bonū nō[o] est vsq ad vnū. Sepulchrū[p] patēs ē guttur eorum linguis[q] suis dolose agebāt venenū aspidū sub labijs eorū. Quorū os[r] maledictiōe ⁊[s] amaritudie plenum est: veloces pedes eorū ad effūdēdū sanguinem. Contritio[t] ⁊ ifelicitas in vijs eorū ⁊[v] viā pacis non cognouerūt. nō[x] ē timor dei añ oculos eorū. Nōne[y] cognoscēt oēs q operātur iniquitatē q[z] deuorēt plebē meā sicut escā[l] panis. Dñm[a] non inuocauerūt illic trepidauerūt[b] timore vbi nō erat timor. Qm̄[c] dñs i generatiōe iusta ē: ꝯsiliū[d] iopis ꝯfudistis[e] qm̄[f] dñs spes[g] ei⁹ ē q̄s[h] dabit ex syō[i] salutare[i] isr'l cū[k] auertit dñs captiuitatem plebis sue exultabit[l] iacob ⁊ letabit israel. ¶ Psalm⁹ dauid. xiiij.

[D]omine[a] q̄s habitabit in tabernaculo tuo

Exod. xx. nō habebis deos alienos.

in sacra sc̄ptura noīatur abhoīatio. e ¶ In studijs ⁊c. q: talia studiose ⁊ a ꝓposito excercebat. f ¶ Nō est q̄ ⁊c. scz meritoriū: licet aliqñ faceret aliqd bonū de gñe. g ¶ Nō est vsq ⁊c. hoc nō est i heb. nec in trāsla. hie. iuxta heb. sed infra ponit vbi exponetur. h ¶ Dñs de celo. Hic ꝯsequēter ponitur dicte malicie examinatio cū dicit. h ¶ Dñs de ce. ⁊c. q: nihil penit⁹ potest latere ipsum. i ¶ Ut videat ⁊c. per veram cognitionem. k ¶ Aut requirēs deū p bonā operationē: et quales predictos inuenerint ostēditur. l ¶ Oēs declinauerūt a rectitudīe iusticie. m ¶ Simul inutiles ⁊c. dicit aūt res inutilis que nō valet ad finē intentū. sicut medicina que nō valet ad sanitatē. Homo autē ordinat ad felicitatē ad quā isti erāt inepti. n ¶ Nō est qui faciat bonū. scz meritorium: qd nō pōt eē sine fide ⁊ charitate. o ¶ Nō est vsq ad vnū. ita qd nec talis vn⁹ reperit in eis: q: sine fide impossibile ē placere deo vt dr ad heb. xj. Aliter exponitur. o ¶ Nō est vsq ad vnū. exceptiue. i. i oībus populis nō est nisi vn⁹ ppl's iudaic⁹ q̄ de deo habeat legē verā ⁊ cultū. Lex em̄ data in monte synai solū fuit data populo iudaico. p ¶ Sepulchrū patēs ⁊c. q: nitebātur deglutire populū iudaicū. q ¶ Linguis suis ⁊c. quia malū qd iferre nō poterāt potestate: inferre q̄rebāt fraudulētijs ⁊ dolositate. r ¶ Quorum os maledictiōe ⁊c. i. blasphemijs ꝯ deū. s ¶ Et amaritudine ⁊c. ꝯ dei ppl'm quē videbāt iterfici ⁊ ad amaritudinē deduci mortis: iō subdit. Ueloces pedes eorū ⁊c. t ¶ Cōtritio ⁊c. Ad h' em̄ discurrebāt p terrā isr'l vt ppl's iudaic⁹ totaliter ꝯtereret ⁊ ad miseriā deduceret. v ¶ Uiā pacis nō cognouerūt. i. tenere noluerūt: ⁊ cā hui⁹ subdit cū dr. x ¶ Nō est timor ⁊c. scriptū est puer. xv. p timorē dñi declinatiōis a malo: ⁊ iō subtracto hui⁹ timoris retinaculo currūt hoīes ad malū sine freno. y ¶ Nōne ⁊c. Hic ꝯnr ponit pdictorū pctōrū pena cū dr: nōne cognoscēt oēs q̄ opant iniq̄tatē. s. dei iusticiā. q. d. sic quaz cognoscēt p pene sibi iflicte expientiā. z ¶ Qui deuorāt ⁊c. q: delectātur i occisiōe sicut isapidi cibi comestiōe sm illud puer. i. Letant cū male fecerint ⁊ exultāt i reb⁹ pessimis. a ¶ Dñm nō inuocauerūt. i. afflictiōe positi: q: nō crediderūt i eū. ꝑpter qd dr Ro. x. Qūo inuocabūt in quē nō crediderūt b ¶ Illic trepidauerūt ⁊c. sm qd scribit puer. xxviij. Fugit ipius nemine ꝑsequēte. Dicit aūt Ra. sa. q̄ hoc fuit ipletū in balthasar nepote nabuchodonosor: q̄ vidēs manū scribētē in pariete fuit ita territ⁹ q̄ cōpages renū ei⁹ soluebant ⁊ genua ei⁹ ad se inuicē colligebant ex nimio tremore. vt hr Dan. v. ⁊ tñ man⁹ illa eū nō tāgebat nec sciebat q̄d significabat. c ¶ Qm̄ dñs ⁊c. in heb. nō est pncipiū vsus sz finis vsus est pcedētis vbi reddit cā dicti timoris: eo ei q̄ dñs est in gñatione iusta. s. in ꝯgregatiōe iustorū imittit ab eo talis timor aliqñ malis hoīb⁹. d ¶ Cōsiliū. hic ē principiū vsus ⁊ est sensus. d ¶ Cōsiliū inopis. i. ppli isr'l depaupati. f ¶ Cōfudistis. tu nabuchod. ⁊ exercitus tu⁹. i. ꝯfusibile ⁊ opprobriosuz dixistis: ⁊ qd sit illd ꝯsiliū subdit. g ¶ Qm̄ dñs ⁊c. Improꝑabant em̄ filijs isr'l babylonij in captiuitatē ductis q̄ spabāt i deo q̄ sic pmiserat eos captiuari. h ¶ Quis dabit ⁊c. Hic vltimo ponit liberatio ppli isr'l ex dei misericordia cū dr p modū optātis. h ¶ Quis dabit ex syō. i. ex celo a syon designato: eo q̄ ibi fuit tēplū dñi. vel alit. h ¶ Quis dabit ex syō p modū negātis. i ¶ Salutare isr'l q. d. null⁹. q: i captiuitate babylonica destructū fuit tēplū: vt hr. iiij. reg. vlti. ⁊ sic nō poterat ibi offerri sacrificiū p salute isr'l ⁊ sic liberatio ab illa captiuitate ex sola dei liberalitate erat expectāda. ꝑpt qd subditur. k ¶ Cū auerterit ⁊c. reducēdo eā babylone. l ¶ Exultabit ⁊c. q: redierūt cū magna leticia ⁊ exultatiōe. Moraliter aūt posset exponi ps. iste de q̄libet pctōre i malis suis obstinato: q̄ lz vbis ꝯfiteat deū: tñ negat facto sm illd ad Tim. i. Cōfiteant vbis se nosse deū: factis aūt negāt. Cui⁹ maliciā de⁹ examinat ⁊ punit ⁊ innocentē de manu ei⁹ eripuit. Et sm predicta ad hāc sniam pōt de facili litera applicari. ¶ Psalmus. xiiij.

q̄d sit res inutilis.

Duobus mōis exponit nō ē vsq ad vnum.

In q̄ hō fuit ipletum.

Duplex expositio

Expō moralis ps.

[D]omine q̄s habitabit ⁊c. huic ps. pmittit talis ti. in heb. psal. dauid ex quo apparet auctor psal. De materia aūt hui⁹ dicūt aliqui q̄ dauid fecit hūc psal. ad ostendendū quis esset dign⁹ habitare in terra israel i securitate ⁊ absq trāsmigratione. scz ille q̄ habet cōditiones in hoc ps. descriptas cū dicit. Qui ingredit sine macula ⁊c. vsq in finē ps. Promisit em̄ deus illis illi⁹ terre habitationē q̄diu colerēt eū ⁊ facerēt iusticiā: ⁊ eos de terra expellere qñ facerēt cōtrariū. vt pz Deut. xj. in plurib⁹ locis ve. te. Et cū dicit. a ¶ Dñe q̄s ⁊c. p tabernaculū ⁊ montē intelligit ciuitas hierusalem cui⁹ vna pars erat in mōte ⁊ in illa fuit tēplū: ⁊ p hierusalē qui erat metropolis in iudea intelligitur

Habet d pnsadi. iij c. q̄ admissa. gregori⁹. q̄ pctā plangit nec tñ deserit pene grauiori se subijcit.

Universidad de Deusto Biblioteca

Diuisio psalmi.

tota terra illa:ꝛ ad hoc pōt satis applicari litera hui⁹ ps̄. Uidetur tñ mihi ꝙ dauid fecit hūc psal. p sacerdotibus ꝛ leuitis in tēplo ministrantib⁹ dño:ꝛ ideo tenebant ad maiorē pfectionē ꝙ cōis ppl's sicut eccl'ie ministri ꝙ laici. Et sm̄ hoc diuiditur iste ps̄. in tres ptes:qꝛ pmo dauid circa hoc mouet qōnem, scd̄o ponit solutionem qstionis:ibi. Qui ingreditur. tertio ɔclusionē:ibi. Qui facit hec. Circa primum dicit. a ¶ Dñe qs ꝛc.i.qs est dign⁹ tibi seruire in loco sancto vbi est archa testamēti.ꝛ dixit in tabernaculo:qꝛ tpe dauid archa fuit in tabernaculo qđ ei tetēdit: vt habet.j. Para.xvj. b ¶ Aut requiescet. hoc est i quiete mētis ꝛ corporis tibi seruiet. c ¶ In monte sancto tuo.i.in monte moria quem elegit deus vt ibi fundaret tēplū suo nomini dedicandum. d ¶ Qui ingredit ꝛc. Hic dñr ponit dauid responsionē describēdo pfectiones que in ministris dñi reqrebatur cū dicitur. d ¶ Qui ingreditur ꝛc. scꝫ corporis ꝛ mētis. precipit em̄ Leui.xxj. ꝙ hō de semine aaron habēs maculā corporalē repellatur a sacerdotio vt pleni⁹ declaratū fuit ibidē ꝛ multo magis est indign⁹ ministrare deo hn̄s maculam mortalis culpe. e ¶ Et operatur iusticiam:qꝛ nō sufficit declinare a malo nisi etiā operetur bonū. f ¶ Qui loquitur ꝛc.i. put existit i corde suo:ꝛ hoc facit quedā virtus q a philosopho.iiij. ethico. veritas nominatur: per quam homo talem in verbis ꝛ factis se ostendit exterius qualis est interius g ¶ Non egit ꝛc. alium verbis decipiendo. h ¶ Nec fecit ꝛc. in facto. i ¶ Et opprobrium ꝛc. defectus eorum pteritos improperādo vel ad eoꝝ infamiam alijs propalando. k ¶ Ad nihilum ꝛc. qꝛ sm̄ veritatem nō est aliquo honore dignus: eo ꝙ honor deferēdus est alicui in testimonium sue virtutis: vt habet. iiij. lib. ethi. l ¶ Timētes autem dñm.i. vere virtuosos. m ¶ Glorificat eos manifeste et publice honorando. Reuerētia enim delata alicui in testimoniū sue virtutis etiam in secreto vel corā paucis dicit honor. Si aūt hoc fiat publice ꝛ corā multis dicit gloria quasi quedā claria. g mutata c a claritate dicta. n ¶ Qui iurat ꝛc. qꝛ facit iuramentū bonū ꝛ tenet ipm. In transla. hie. iuxta heb. habetur sic. Iurat vt se affligat p ieiunia ꝛ vigilias: carnē castigando ꝛ nō mutat iuramentū seruando. Tamē ibi ponitur iuramentū p voto: qꝛ vtrūqꝫ est obligatoriū. o ¶ Qui pecuniā ꝛc. etiā gentili: vt dicit glosa hebre. Et p hoc videtur ꝙ iste psal. de pfectione sacerdotū ꝛ non cōmunis ppli intelligatur vt dictū est: qꝛ lex moysi pmittebat cōi populo tradere ad vsurā alieno qui nō erat de gente iudeoꝝ: vt habet Deut. xxiij. Sed hoc nō pmittebatur sacerdotibus q debebāt esse maioris perfectiōis. p ¶ Et munera sup innocentē non accepit: ad accelerandū ei iusticie iudiciū. Cū enim aliquis casus dubi⁹ accedebat in aliqua ciuitate extra hierusalē vt habet Deut. xvij. Et p determinatione illius iudicij nō erat licitū eis aliqd accipere p mercede. q ¶ Qui facit hec. Hic dñr dauid infert conclusionē di. q ¶ Qui facit hec. q dicta sunt in hoc ps̄. r ¶ Non cōmouebitur. i. nō amouebitur tanq̄ indignus a suo ministerio. s ¶ In eternū. i. vita psenti: nec etiā a premio in vita futura. Cōtraria vero faciens amouebit: sm̄ qđ dicit Esa. xxij. c. Uade ꝛ ingredere ad deū q habitat in tabernaculo ad sobnam prepositū templi ppter maliciā suā dicens ei. Quid tu hic: aut quasi quis hic: et subditur. Ecce faciet te dominus hic asportari sicut asportatur gallus gallinacius ꝛc. Moraliter aūt posset exponi psal. iste de perfectione ministroꝝ ecclesie: ꝛ posset textus applicari de facili: sed pertrāseo intendēs sensui literali.

Arist. iiij ethi. qlis vnusq̄sqꝫ est talia opatur.

Duplex ē iuramentum. s. iudiciale et extraiudiciale.

Cōclusio psalmi.

Moralis expositio

aut[b] quis requiescet[c] in mōte sancto tuo. Qui[d] igreditur sine macula ꝛ[e] opat iusticiā. Qui[f] loquit veritatē in corde suo: q nō[g] egit dolū in lingua sua. Nec[h] fecit primo suo malū: ꝛ[i] opprobriū nō accepit aduersus primos suos. Ad nihilū deduct⁹[k] est i ɔspectu eius malign⁹: timētes[l] aūt dñz glorificat[m]. Qui iurat[n] pximo suo ꝛ nō decipit. q pecuniā[o] suā non dedit ad vsurā: ꝛ munera[p] sup innocentē nō accepit. Qui[q] facit hec: non cōmouebitur[r] ineternum[s].

¶ Humilis: simplicis. Psal. dd. xv.

COnserua[a] me dñe qm̄ speraui[b] i te: dixi dño[c]

¶ Psalmus.xv.

COnserua me dñe qm̄ ꝛc. Huic ps̄. preponit titu. talis in heb. Humilis ꝛ simplicis psal. dauid qđ exponūt aliq de psona ipsius dauid simplicis ꝛ humilis: vt ptꝫ ex decursu.j. reg. ꝛ.ij. potētis a deo ɔseruari in psecutionib⁹ saulis ꝛ absalon filij sui: sꝫ hoc nō videt verū: qꝛ petr⁹ apl's ad intelligendū scripturas diuinit⁹ illustratus dicit hūc ps̄. intelligendū esse de xp̄o ꝛ nō de dauid. Act. ij. vbi sic dicit de christo. Quē deus suscitauit solutis dolorib⁹ inferni iuxta qđ impossibile erat teneri illū ab eo qđ probat per lr̄am huius psal. di. Dauid em̄ dicit in eum. i. in christum vel in ppl'm christianū. Prouidebant dño coram me semper ꝛc. vsqꝫ ibi. Notas mihi fecisti vias vite replebis me iocūditate cū facie tua allegans literas hui⁹ psal. sm̄. lxx. transla. q erat autentica: ꝛ subdit eam exponēdo. Uiri fratres liceat audēter dicere ad vos de patriarcha Dauid qm̄ defunctus est sepult⁹: ꝛ sepulchrū ei⁹ est apud nos vsqꝫ in hodiernū diē. quasi dicat hec scriptura nō intelligit de eo sꝫ de xp̄o: cui⁹ resurrectionē preuidit in spiritusancto. iō subdit ibidē. Prouidens locus est de resurrectione christi: quia neqꝫ derelictus est in inferno: nec caro eius vidit corruptionem. Ex quo patet manifeste quod intentio beati Petri est hunc psalmum debere intelligi non de persona dauid sed de resurrectione christi. Et ideo querere hic alium sensum literalem videtur quodā modo iudaisare. Igitur sm̄ istam sententiam exponitur titul⁹ predictus. Humilis et simplicis dauid. i. iste psalm⁹ fact⁹ est a dauid ad laudē hūilis ꝛ simplicis scꝫ xp̄i qui de seipo dicit. Mat. xj. Discite a me: qꝛ mitis sum ꝛ hūilis corde. Et sm̄ hoc iste psal. diuiditur in duas ptes: qꝛ prīo describit hois xp̄i actio virtuosa. secūdo ei⁹ resurrectio gl'iosa ibi. Propter hoc letatū est ꝛc. Circa primū describit prīo actio xp̄i virtuosa erga deū. secūdo erga primū ibi. Sanctis qui in terra sunt. Tertio iterū erga deū ibi benedicā dominū. Circa primū dicit dauid in psona xp̄i hominis. a ¶ Conserua me dñe. per talē modū loquebat christus hō deo patri transeat a me calix iste. Mat. xxvj. b ¶ Qm̄ speraui in te licet aūt in xp̄o nō fuerit spes prout est virt⁹ theologica eo ꝙ ab instāti conceptionis sue fruebat fruitiōe beata: ꝛ sic erat ibi intentio q nō stat cū spe q virtus theologica habēs deū nō habitū pro obiecto. tñ in xp̄o fuit spes glorie corporis ante resurrectionē quā a deo spectabat. c ¶ Dixi dño ꝛc. sic loquebat deo patri positus in passione. Hely hely lamazabathani: qđ interpretat deus meus de⁹ meus

Petrus ait Act. ij hūc ps̄. itelligi de christo.

Magr̄ sententiaꝝ. iij distī. xxj. resurgebat scd̄m carnē q mortua erat non sm̄ vbū qđ apud deū semper manebat.

vt quid dereliquisti me. Mat. xxvij. d ¶ Oīm bonoꝝ ꝛc. de⁹ aūt pater nullo creato bono eget ꝛ iō nō eget bonis ipsius xp̄i ꝛ hois. e ¶ Sctis. Hic dñr describit actio xp̄i erga primū ꝛ pmo quātū ad apl'os dicēs. e ¶ Sctis ꝛc. apl'is alijsqꝫ discipulis xp̄i. f ¶ Mirificauit ꝛc. i. mirabiles fecit in eis illustrādo eos scia ad pdicādū ꝛ cōfirmādū miraculis predicatiōes eoꝝ. iste tñ actiōes xp̄i ei cōpetebāt rōne deitatis. Et qꝛ p pdicatiōes apostoloꝝ ɔuerse sunt gētes ad fidēq pus erāt idolatrie dedite: iō subdit. g ¶ Multiplicate ꝛc.i. infirmitates idolatrie gentiliū qđ ptꝫ ex trāslatiōe hiero. iuxta heb. vbi dr̄. Multiplicabūt idola eoꝝ. h ¶ Postea accelerauerūt: qꝛ dimissis idolis ad fidē xp̄i velocit cucurrerūt iudeis remanētib⁹ in infidelitate p maiori pte. i ¶ Nō cōgregabo ꝛc. i. delubra vbi conueniebant ad colendum idola k ¶ De sanguinib⁹ qꝛ fiebat sacrificiū idolis de sanguinib⁹ animaliū: ꝛ aliqn̄ de sanguinib⁹ hoiꝫ: ꝛ talia cōuēticula xp̄s p apl'os nō cōgregauit: sꝫ magis dissipauit. l ¶ Nec memor ꝛc. Et vocat hic xp̄s labia sua labia gētiliū ɔuersoꝝ q sunt mēbra xp̄i Sacra em̄ scriptura frequēter sub vno cōtextu litere loquēdo de xp̄o capite trāsit ad ei⁹ mēbra et ecōtrario sm̄ ꝙ dicit Isid. lib. de summo bono: put plenius declaraui in principio geñ. Gētiles aūt cōuersi ad fidē catholicā iuramēta p idolū ꝛ talia vba q faciebāt ad eoꝝ reuerētiā totalit dimiserūt tāq̄ oblita cui⁹ rō subdit m ¶ Dñs pars ꝛc. i. pars mea hereditaria: dñm em̄ iesū xp̄m elegerūt ɔuersi ad fidē p parte sua hereditaria. n ¶ Et calicis mei. i. passiōis mee q p calicē designātur in scriptura. Unde saluator de sua passione dixit. Mat. xxvij. Si nō pōt hic calix trāsire nisi bibā illū ꝛc. Multi aūt gētiles ante cōuersionē christū psequētes amore christi postea ad passionē se prōpte ꝛ letātes obtulerūt: ꝛ hoc propter spes hereditatis eterne ɔsequēde: iō subdit. o ¶ Tu es qui restitues ꝛc. p ¶ Funes ceciderūt mihi in preclaris. i. in apostolis q pre ceteris fuerūt illuminati a spiritu sancto: ꝛ ipsi p sortes missi fuerūt ad predicādū: q sortes apostoloꝝ p funes intelligūt. Unde in libro Josue sortes. x. tribuū frequēter ibi nominat funes ꝛ funiculi. Et loquit hic scriptura in psona christi trāseūdo de membris ad caput. q ¶ Etem̄ he. ꝛc. i. ecclesia fideliū: q vocat hereditas xp̄i sicut scribit in psona dñi hiere. lj. Qui fecit oīa ipse est ꝛ isrl' sceptrū hereditatis ei⁹ dñs exercituū nomē ei⁹. r ¶ Bñdicā. Hic reuertitur scriptura ad actionē xp̄i hois erga deū dicēs in psona ei⁹. r ¶ Bñdicā dñm grās agēdo deo patri sicut hr̄. Job. xj. Pater grās ago tibi qm̄ exaudisti me ꝛc. s ¶ Qui tribuit mihi intellectū: qꝛ aīa xp̄i ab instanti creationis sue fuit repleta sciētijs. t ¶ Insuper ꝛ vsqꝫ ad noctē. i. vsqꝫ ad mortē que i scriptura nox vocat. v ¶ Increpuerūt me renes mei. i. iudei de cōsanguinitate mea nati. Christus em̄ sm̄ carnē natus fuit de iudeis parētela aūt ei⁹ designat per renes eo ꝙ ibi viget virtus generatiua in seru virili. Iudei aūt increpauerūt xp̄m i vita dicētes ei. Demoniū habes. Johā. viij. Et dicētes xp̄o. Ecce hō vorax ꝛ potator vini et peccatoꝝ ꝛ publicanoꝝ amic⁹. Mat. xj. Et in passiōe dicebāt. Uach. qui destruis tēplū dei ꝛc. Mat. xxviij. v ¶ Prouidebā ꝛc. qꝛ aīa christi ab instāti creationis habuit cōtinue claritatē diuine visiōis. x ¶ Qm̄ ꝛc. humanitas aūt xp̄i est organū diuinitati ɔiunctū: ꝛ ideo nō pōt moueri ad aliqd nisi sm̄ voluntatē diuinitatis: ppter qđ in xp̄o nō potuit esse aliqs motus inordinatus insurgēs ex pdictis iniurijs vel ex qbuscunqꝫ causis alijs. y ¶ Propter hoc ꝛc. Hic dñr describit ipsius xp̄i gloriosa resurrectio cū dicit. y ¶ Propter hoc. i. ppter resurrectionē meā que infra ponit: q erat cā leticie ordinate ipsi xp̄o. Certitudo em̄ boni expectati est cā delectamēti qꝛ ppter certitudinē obtinendi bonū futurū iā apprehēdit quasi psens: ꝛ sic est causa delectationis q est bono apprehēso in psenti. z ¶ Insuper ꝛc. scꝫ resurrectiōis future. a ¶ Qm̄ ꝛc. i. in limbo sanctoꝝ patrum vbi aīa christi fuit per. xxxix. horas tm̄. s. ab hora nona ferie sexte in qua fuit separata a corpore vsqꝫ ad diluculū diei dñice qñ fuit corpori reiuncta. ideo subdit. b ¶ Nec dabis sanctum tuum id est corpus meū totaliter impollutū. c ¶ Uidere corruptionē. i. incinerationē vel putrefactionem. Fuit tamen ibi corruptio accipiendo p morte qꝛ corpus xp̄i fuit vere mortuū per separationeꝫ aīe. d ¶ Notas mihi ꝛc. accelerādo tēpus resurrectionis mee. e ¶ Adimplebis ꝛc. qꝛ tūc gl'ia aīe christi quā habuit a principio ꝛ que cōsistit in videndo deo facie ad faciē fuit deriuata ad corpus sua resurrectione qꝛ extūc habuit corpus gloriosum. f ¶ Delectationes ꝛc. qꝛ christus assumptus est ad dexterā patris sm̄ ꝙ dicitur Mar. vlti. Et dñs quidē postq̄ locutus est eis assumptus est in celum ꝛ sedet ad dexterā dei. g ¶ Usqꝫ in finem. id est ineternū: qꝛ dignitas cessionis huius inerit christo homini sempiterne durationis. Moraliter autem posset exponi ps̄. iste de quolibet fideli. qui est membrū christi expectās resurrectionem futuram ꝛ positionem sui ad dexteram cum alijs electis.

Magister ibi xp̄s i quo fuerit bona patrie credidit qdē ꝛ sperauit nec tñ fidei virtutes nec spem habuit.

deus me⁹ es tu qm̄[d] bonoꝝ meoꝝ nō eges. Sctis[e] qui sunt in terra ei⁹ mirificauit[f] oēs volūtates meas in eis. Multiplicate[g] sunt infirmitates eoꝝ: postea[h] accelerauerūt. Nō[i] cōgregabo cōuēticula eorū de[k] sanguinib⁹: nec[l] memor ero noī meoꝝ p labia mea. Dñs[m] ps hereditatis mee. et[n] calicis mei tu[o] es q restitues hereditatē meā mihi. Funes[p] ceciderūt mihi in preclaris et em̄[q] hereditas mea preclara est mihi. Bñdicā[r] dñm q[s] tribuit mihi intellectū: insup[t] ꝛ vsqꝫ ad noctē icrepuerūt me renes mei. Prouidebā[u] dñm i cōspectu meo semp: qm̄[x] a dextris ē mihi nec cōmouear. Propter[y] hoc letatū est cor meū ꝛ exultauit lingua mea: insup[z] ꝛ caro mea requiescet i spe. Qm̄[a] nō dereliqs aīaꝫ meā in inferno: nec[b] dabis sctm̄ tuum videre[c] corruptionē. Notas[d] mihi fecisti vias vite adimplebis[e] me leticia cū vultu tuo delectatiōes[f] in dextera tua vsqꝫ[g] in finē.

¶ Oratio dauid Psalmus. xvj.

Calix vas calix passio: calix sanguis: calix poculum.

Grās deo: grās ago ꝛ refero dr̄.

Designatio parentele xp̄i p renes.

Tertio sententiaꝝ.

Christus nō assumpsit oēs nr̄os defectus.

Per quot horas aīa xp̄i fuit i limbo patrum.

¶ Psalmus.xvj.

EXaudi domine. Huic psalmo preponitur talis titulus in hebre. ꝛ in transla. hiero. Oratio dauid Ex quo patet auctor huius ps̄. accipiēdo large psal. p oratione: qꝛ accipiēdo psal. pprie vt dicit a psallendo publice vel cum instrumēto musico. sic non est ps̄. sed est oratio dauid in secreto facta apud deum pro liberatione sua a persecutione saulis propter quod ꝛ multas alias fecit orationes. Et diuidit in duas partes. Et primo vt sua oratio exaudiat allegat dauid suā innocētiam

ps̄. accipit large et pprie. ps̄i. diuisio.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de De… Biblioteca

Secūdo saulis ⁊ suoꝝ satellitū maliciā. Jsta eñ duo faciūt orationē alicuius exaudibilē. scd'a ibi. A resistēti bus. Circa primū dicit. a ¶ Exaudi dn̄e iusticiā meā.i. meipm ꝑpter iusticiā meā quā tenui erga saul ⁊ do mum suā ꝑ q̄bus dauid multiplr ⁊ fideliter laborauit: vt pꝫ ex decursu.j.Reg.ij. b ¶ Auribus ꝑcipe ora tionem meā loquif de deo ꝑ modū humanū: q: in deo nō sunt lineamēta corporis. c ¶ Non in labijs dolo sis.i. orationē ꝑcipe factā a me veraciter ex corde ⁊ nō labijs tm̄: sicut orō eoꝝ de q̄bus dr̄. Esa.xxix. Hic popu lus labijs me honorat: cor aūt eoꝝ lōge est a me.

Docꝫ q̄ño faciēda ē oratio.

d ¶ De vultu tuo iudiciū meū ꝑdeat. q.d. parat' sum sustinere quicq̄d decreueris vnde dicebat sauli.j.Reg.xxvj. Si dn̄s icitat te aduersum me odoret sacrificiū. e ¶ Oculi tui videant equitatem inter me ⁊ saulem. f ¶ Probasti cor meū q: homo videt ea que patēt: deus aūt intuetur cor. vt hr̄.j.Reg.vj. g ¶ Et visitasti nocte cognoscēdo ⁊ examinādo cogitatiōes meas nocturnas q̄ magis latent: diurne enim aliq̄n per aliqua iudicia hoībus patēt. h ¶ Igne me examinasti: scꝫ igne tribulationis me purificātis ab aliquibus meis insolētijs sine q̄bus nō trāsit vita humana ſm qd̓ dr̄ eccle.ij. In igne ꝑbaf aurum ⁊ ī camino argētū ⁊ hoīes receptibiles in camino tribulatiōis. i ¶ Et nō est inuēta in me iniq̄tas. nō intēdit dauid ꝑ hoc se dicere immunem ab om̄i pctō: sꝫ q: nō fecerat aliq̄d iniquū erga saul vnde deberet eū ꝑsequi: sed magis pepercit ei a morte cū posset eum occidere. vt patet.j.Regū.xxiiij.et.xxvj. k ¶ Ut non loquatur os meum opera hominum: q: non solum cōtra saul eum persequentē non extendit manum suā percutiendo eū cum posset vt dictū est: sed nec etiā relaxauit os suū irreuerēter de ipo loquēdo sꝫ magis reuerēter: vt dixit.j.Reg.xxvj. Nūc ergo oro dn̄e mi rex ꝟba fui tui ⁊c. l ¶ Propter ꝟba q̄ dixisti. Leui.xix. Nō queras vltionem nec memor eris iniurie ciuium tuoꝝ.

Nō est vltio q̄rēda Leui.xix.

Exaudi[a] dn̄e iusticiā meā intēde deprecationē meā. Auribus[b] ꝑcipe orōnē meā nō[c] in labijs dolosis. De[d] vultu tuo iudiciū meū ꝑdeat. oculi[e] tui videāt eq̄tatē ꝑbasti[f] cor meū et[g] visitasti nocte igne[h] me examinasti et[i] nō est inuenta in me iniq̄tas. Ut[k] non loquat os meū opa hoīm. ꝑpter[l] ꝟba labioꝝ tuoꝝ ego[m] custodiui vias duras. Perfice[n] gressus meos in semitis tuis vt[o] nō moueātur vestigia mea. Ego[p] clamaui q̄m exaudisti me de'. iclina[q] aurē tuā mihi ⁊ exaudi ꝟba mea. mirifica[r] mias tuas q saluos facis sperātes i te. A[s] resistētib' dextere tue custodi[t] me vt pupillā oculi. Sub[u] vmbra alarū tuaꝝ ꝑtege me a[x] facie ipioꝝ q me[y] afflixerūt. Inimici mei[z] aiaꝫ meā circūdederūt. adipē[a] suū ꝯcluserūt os[b] eoꝝ locutū est superbiā. Proijciētes[c] me nūc circūdederūt[d] me. oculos[e] suos statuerūt declinare i terrā. Susceperūt[f] me sicut leo paratus ad ꝑdā. et[g] sicut catulus leonis habitās i abditis. Exurge[h] dn̄e ꝑueni eū et[i] supplāta eū eripe[k] aiam meā ab ipio: frameaꝫ[l] tuā ab[m] inimicis man' tue. Dn̄e[n] a paucis de terra diuido[o] eos

m ¶ Ego ⁊c. q: ꝑpter verba tua ꝑdicta ego pepci sauli nō querēs vltionē ⁊ sic oportuit me esse ꝓfugum in mōtibus ⁊ rupib' in q̄b' sunt vie dure. q̄ si īterfecissem nō oportuisset me ꝑ tales vias ābulare. n ¶ Perfice gressus meos ⁊c. vt nō declinē a via ꝟitatis. o ¶ Ut nō ⁊c. a rectitudine iusticie. p ¶ Ego clamaui ⁊c. ex hoc q̄ iā alias saluasti me habeo speꝫ iterū exaudiri ꝑpter qd̓ iteꝝ clamaui deprecādo di. q ¶ Inclina aurem tuā mihi ⁊c. loquif de deo more hūano q̄ inclinat aurē suā alicui q̄n vult eū exaudire. r ¶ Mirifica mias tuas.i. fac eas mirabiles. me pauperē liberādo a rege tā potēte ⁊ iniquo. s ¶ A resistētibus. Hic cōsequenter dauid ꝑ exauditione sue orōnis allegat nequitiā saulis di. s ¶ A resistētib' dextere tue. man' que est organū organoꝝ designat opus diuinū ita q̄ opus mie dr̄ manus dextera opus sue iusticie sinistra ſm qd̓ dr̄ Mat.xxv. Statuet oues a dextris. hedos aūt a sinistris. Dn̄s aūt posuit dexterā suā sup dauid ex sua mia vngēdo eum in regē ꝑ samuelē cui dextere saul ⁊ sui cōplices resistebāt. t ¶ Custodi me vt pupillam oculi.i. ita diligēter q̄ nō possint nocere mihi. v ¶ Sub vmbra alarū tuaꝝ ꝑtege me.i. ad modū galline sollicite ꝑtegētis pullos suos sub alis ne miluus possit eos radere. x ¶ A facie impioꝝ.i. saulis ⁊ satellitum suoꝝ. y ¶ Qui me afflixerūt ꝑsequēdo ad mortē de loco ad locū. z ¶ Inimici ⁊c. q̄n saul ⁊ viri eius cingebāt dauid ⁊ viros suos i modū corone: ita q̄ dauid desperabat se posse euadere.j.Reg.xxiij. a ¶ Adipem suū concluserūt. ꝑsequendo me obstinate absq̄ vlla misericordia. ꝑ talē modum loquif Jo. in cano.iij. Qui viderit fratrem suū necessitatē habere ⁊ clauserit viscera sua ab eo ⁊c. b ¶ Os eoꝝ locutū est. superbiam dicētes se me occidere ꝯ diuinam ordinationē q̄ disposuit me regnare post saulē. c ¶ Proijciētes me id est suis ꝑsecutionib' me eijciētes a cōi hoīm societate. d ¶ Circūdederunt me. mihi tendētes insidias circūquaq̄. e ¶ Oculos ⁊c. intuitu eñ regni terreni persequebaf dauid ad mortē ne regnū saulis trāsiret ad eum ⁊ ad domū suā. f ¶ Susceperunt me sicut leo paratus ad ꝑdam.i. apte me ꝑsequētes cū maxima crudelitate. g ¶ Et sicut catulus leonis habitās in abditis. q: cū hoc etiā querebant capere dauid occultis insidijs: ⁊ ideo exclamauit dauid dicēs. h ¶ Exurge dn̄e preueni. ⁊ loquitur de preterito per modum futuri: quia erat iam liberatus de inimicis suis vt dictum est: sed facit hoc ad exprimendum statum in quo fuerat positus in ꝑsecutione dicit igif. h ¶ Exurge dn̄e preueni eū dando ei impedimentū ne perueniat. ad intentum sicut dictū est.j.Regū.xxiij. quādo cingebat dauid in modum corone ne possit euadere: ⁊ ex ordinatione diuina venit subito nuncius dicēs ad euꝫ. Festina et veni q̄m infuderūt se philistei super terram et sic pro tūc dimisit ꝑsequi dauid. i ¶ Et supplanta eū. quod factū est quādo saul persequēs dauid ad mortē cecidit in manus eius: ita q̄ dauid poterat eū occidere: vt habetur.j.Reg.xxiiij.et.xxvj. k ¶ Eripe aiam meā ab impio.i. a saule. l ¶ Frameam tuā.i. me qui sum gladius tuus ad destructionē infidelium. aliter nō potuisset iterfecisse goliath gigantē: nec totiēs debellasset philisteos nisi diuina ꝟtute [...]gnasset. m ¶ Ab inimicis man' tue.i. a saule ⁊ suis cōplicib' qui inimicātur tuis operib' in me. n ¶ Dn̄e a paucis.i. a me ⁊ viris meis q̄ pauci sum' respectu saulis ⁊ exercit' eius. o ¶ Deinde ⁊c. ita q̄ ... viuēt nō pos

Humana locutio sit moderna

Sili'tudo

Elemosina est de ꝑcepto legis nature legis diuine et legis canonice: ⁊ hoc affirmatiue.

sint nos cōtingere nec capere. p ¶ De abscōditis tuis.i. diuitijs tēporalib' que diuino iudicio lꝫ nobis occulto frequēter conceduntur hominibus malis. q ¶ Adimpletus est venter eorum scꝫ saulis ⁊ amicoꝝ eius qui erant pleni talibus bonis ꝑpter potētiam regni temporalis. r ¶ Saturati sunt filijs: q: mali homines aliq̄n dispēsatiōe dei occulta nō solū abūdāt bonis tpalib': sed etiā in multitudine ꝑlis. s ¶ Et dimiserūt ⁊c. q: etiā post mortē suam abūdāt filij eoꝝ vel aliter: q: cū saule mortui sunt in monte gelboe illi qui erant fortes ⁊ robusti: ⁊ sic relicta sunt bona eorum paruulis suis remanentib' ⁊ q̄ respectu interfectoꝝ erant nullius momēti sed quia dauid nō cōfidebat in talibus bonis temporalibus ⁊ terrenis: sed in spiritualibus ⁊ eternis: ideo subdit. t ¶ Ego aūt in iustitia apparebo scꝫ legali que continet omnes virtutes v ¶ Apparebo cōspectui tuo: in presenti per gratiā: ⁊ in futuro ꝑ gloriam: ⁊ ideo subditur. x ¶ Satiabor: cum apparuerit gloria tua: q: satiat appetitum humanum eo q̄ ibi cōsequitur bonum infinitum. Moraliter pōt exponi ꝑs. iste de quolibet fideli posito in magna tribulatiōe corporis ⁊ anime petenti inde misericorditer diuinitus liberari: ⁊ ſm predicta litera potest faciliter applicari. ¶ Psalmus.xvij.

Ibi apparet de clementia.

Moralis expositio

in vita eorum: de[p] abscōditis tuis adimplet[q] est venter eoꝝ. Saturati[r] sunt filijs: ⁊ dimiserūt[s] reliquias suas paruulis suis. Ego[t] aūt in iustitia apparebo[u] cōspectui tuo: satiabor[x] cum aparuerit gloria tua. ¶ Ad victoriā seruo dn̄i dauid qui locutus est verba carminis hui' in die qua liberauit eū dn̄s de manu oīm inimicoꝝ ei' de manu saul ⁊ dixit. ꝑs.xvij. Diligā[a] te dn̄e fortitudo[b] mea dn̄s[c] firmamentū meū ⁊[d] refugiū meū ⁊[e] liberator meus. Deus[f] meus adiutor meus: ⁊[g] sperabo in eum. Protector[h] meus ⁊[i] cornu salutis mee: ⁊[k] susceptor me'. Laudās inuocabo[l] dn̄m ⁊[m] ab inimicis meis saluus ero. Circūdederūt[n] me dolores mortis: ⁊[o] torrentes iniquitatis conturbauerunt me. Dolores[p] inferni circūdederunt me preoccupauerunt me laquei mortis. In[q] tribulatione mea inuocaui dn̄m: ⁊ ad deū meū clamaui. Et exaudiuit[r] de templo sancto suo vocem[s] meā. ⁊[t] clamor meus in cōspectu eius introiuit in aures eius. Commota[u] est ⁊ cōtremuit terra fundamenta montium cōturbata sunt ⁊ cōmota sunt. q̄m[x] irat' est eis. Ascēdit[y] fum' in ira ei' ⁊[z] ignis a facie ei' exarsit carbones succēsi sūt ab eo. Inclinauit[a]

Diligā te domine. Huic psalmo preponitur talis titu. in hebre. Ad victoriam seruo domini dauid qui locutus est verba carminis huius in die qua liberauit eum dominus de manu omnium inimicoꝝ eius: ⁊ de manu saul: ⁊ dixit. Diligā te dn̄e ⁊c. In hoc aūt titulo apparet author ꝑs. hui' scꝫ dauid ⁊ materia eius: q: sicut precedens ꝑs. est: oratio vt dauid liberaref a ꝑsecutionibus inimicoꝝ suoꝝ: ita iste ꝑs. est gratiaꝝ actio ꝑ liberatione ab inimicis iaꝫ adepta. per hoc autē q̄ in fine ti. dicif de manu oīm inimicorum eius in qua generalitate includitur etiā saul: ⁊ nihilomin' addif ⁊ de manu saul intelligitur q̄ ꝑsecutio saulis pōderabat supra oēs alias ꝑsecutiones ſm q̄ dicit hic ra.sa. Diuidif aūt iste ꝑs. in duas ptes. q: primo ponif liberationis dauid narratio. scd'o intēta cōclusio ibi. Uiuit dn̄s. Prima in tres: q: primo ponif dei liberantis efficacia. scd'o liberatiōis materia ibi. Laudās inuocabo. Tertio liberatiōis forma ibi. Misit de somno. Circa primū dicit dauid. a ¶ Diligā te dn̄e. charitatiua dilectiōe. b ¶ Fortitudo mea.i. q̄ dedisti mihi firmitatē cōtra isult' aduersarioꝝ. c ¶ Dn̄s firmamētū meū.i. dās mihi firmitatē patiētie ⁊ tolerātiā aduersarioꝝ. d ¶ Et refugiū meū i magnitudine timētiū ꝑiculoꝝ. e ¶ Et liberator me'. de manu ꝑualētiū inimicoꝝ. f ¶ De' me' adiutor me' sine cui' adiutorio iā nō potuissem euasisse aduersarios. g ¶ Et sperabo in eo. de ꝑmio vite future. h ¶ Protector me' ꝯ īsurgētes hostes. i ¶ Et cornu salutis mee. repellēs ⁊ cōcutiens inimicos aduersarios fortes. k ¶ Et susceptor me'. cū declinaui hostes me fortiores. l ¶ Laudās Hic pn̄r ponif liberatiōis materia ⁊ ꝑmo ponit liberationē sui. scd'o liberationē israel de terra egypti ibi. Cōmota est. cui' rō īfra dicef. Circa primū ponit materiā sue liberatiōis scꝫ mala illata sibi ab aduersarijs suis tā spūalia q̄ corꝑalia ⁊ q̄tū ad hoc dicit. l ¶ Laudās inuocabo dn̄m. ꝑ euasione maloꝝ q̄ sequunf cū dicif. m ¶ Et ab inimicis ⁊c.i. sicut dn̄s me saluauit ab inimicis meis corꝑalib'.s. saule ⁊ absalon ⁊ eorum cōplicib' ita spero q̄ saluabit me ab inimicis spūalib'.s. demonibus. n ¶ Circūdederūt me ⁊c. fuit eñ dauid aliq̄n ita circūdat' ab aduersarijs q̄ desperabat se posse euadere vt dictū est ꝑs. ꝑcedēti. o ¶ Et torrētes ⁊c. q: ꝑpter iniq̄tatē ei' cōmissam ꝯtra vriā i adulterio vxoris sue ⁊ homicidio vrie sustinuit ꝑsecutionē absalon filij sui: vt hr̄.ij.Reg.xij. Et ꝑpter iniq̄tatē numeratiōis ppl'i sustinuit magnā turbationē ⁊ anxietatē ai ex pestilentia ppl'i sui: vt hr̄.ij.Reg.xxiiij. ⁊ ppf hoc subdit. p ¶ Dolores iferni ⁊c. q: dolore mor' rogauit vt gladi' angeli ꝑcutiētis ppl'm verteref i eū: vt hr̄.ij.Reg.xxiiij. ⁊ sic descēderet ad ifernū vbi descendebāt oēs moriētes aū xp̄i aduētū. q ¶ In tribulatiōe mea iuocaui dn̄m. ꝑ liberatione a ꝑdictis malis. r ¶ Et exaudiuit ⁊c.i. de celo q̄ ē tēplū glīe dei. s ¶ Uocē meā.i. sua gr̄a dādo mihi liberationem. t ¶ Et clamor ⁊c. loq̄f deo more hūano: q̄ clamor petētis itroire aures postulati dr̄ q̄n ei' orō exaudif v ¶ Cōmota est. hic ꝯñr dauid itroducit liberationē israel ab egypto ꝑ sue liberatiōis exēplo: q: sicut dicit ra.sa. mod' antiquoꝝ hebreoꝝ fuit i pticularib' liberationib' facere mētionē de liberatiōe egyptiaca q̄ fuit gn̄alis toti pplo. ⁊ hoc pꝫ i plurib' locis sacre scripture di. ergo. v ¶ Cōmota ē ⁊c.i. habitātes i terra ſm modū cōeꝫ loquēdi: q: ꝑpter plagas egypti oēs habitātes egyptū fuerūt ꝯterriti ⁊ cōmoti: vt pꝫ i Exo. ⁊ etiā ad lr̄am iter plagas illas facte fuerūt chorūscatiōes ⁊ tonitrua horribilia. vt hr̄ Exo.viij. ita q̄ videbaf tremere tota terra ⁊ cōmoueri mōtiū fundamēta. x ¶ Qm̄ irat' ē eis. talia eñ erāt cōtra egyptios diuine iracūdie signa. y ¶ Ascēdit fum' ⁊c. loq̄f de deo ad modū hoīs irati de cui' ore ⁊ narib' exit fum'. z ¶ Et ignis ⁊c. q: ignis ⁊ grādo mixta piter ferebāf ad punitionē egyptioꝝ: vt hr̄ Exo.ix. Et iste ignis dr̄ a facie dei exarsisse: q: ꝑcessit de ei' ꝑcepto ⁊ volūtate. a ¶ Inclinauit celos ⁊c. nō ꝑ loci mutationē q̄ deo ē ipossibilis: sed

In tit. a[?] parex psalmi materia.

ꝑi diuisio

Thimo.j. finis precepti est charitas. de corde puro ⁊ cōsciētia bona.

Hic ponit liberationis materiam.

Universidad de Deusto Biblioteca

per effect⁹ exhibitionē egyptios ī terra puniēdo ⁊ hebreos liberādo. b ¶Et caligo ⁊c. q: fecit tenebras palpabiles trib⁹ dieb⁹ i egypto vt hr̄ Exo.x. c ¶Et ascēdit ⁊c. p hoc eñ designat velocitas diuini subsidij ad liberationē ppli de egypto: q: oēs filios israel eadē die duxit simul cū tñ essent in maximo numero vt hr̄ Exo.xij. d ¶Et posuit tenebras ⁊c. hoc intelligitur de nube existēte inter exercitū egyptiorū ⁊ filios israel sup mare rubrū que erat obscurissima ⁊ densissima ex pte egyptiorū: ita q nō poterāt accedere ad filios israel: ⁊ in nube illa erat angelus psonā dñi representās: vt habet Exod. xiiij. ideo dicit hic. Latibulū suū ⁊ tabernaculū. e ¶Tenebrosa aqua ⁊c. q: ex nubis densitate fluebāt pluuie grosse ad mai⁹ impedimētū egyptiorum vertitū q: nubes illa ex pte filiorū israel illuminabat noctē: vt ibidē d: .iō subditur. f ¶Pre fulgure ⁊c. q: illa nube circa vigiliā matutinā facta sunt tonitrua et fulgura rotas currū subuertētia: iō subdit. g ¶Nubes trāsierūt ⁊c. Ex quo p3 snia vsq ibi. h ¶Et misit sagittas suas. i. fulgura q̄ a deo mittebāt sicut sagitte sup egyptios iō subdit. i ¶Et cōturbauit ⁊c. ita enim fuerūt egyptij cōturbati q volentes fugere aquas maris currebāt cōtra eos fm q habetur Exo.xiiij. fugiētib⁹ egyptijs occurrerūt aque ⁊c. k ¶Et apparuerūt ⁊c. in fundo eñ maris sunt fontes aquarū in aliquib⁹ locis q̄ nō apparēt nisi denudet fundus maris qd tūc fuit vt filij israel trāsirēt p aluum maris. iō subdit. l ¶Et reuelata ⁊c. i. partes terre existētes sub aquis maris q̄ hic dicunt fundamēta orbis ad silitudinē fundamenti domus artificialis in quo fundamēto ē ps inferior: q: sup terrā sunt alia elemēta ⁊ superi⁹ corpa celestia. m ¶Ab increpatione ⁊c. p hoc ostēdit a quo pcessit talis punitio cōtra egyptios. s. a dei vindicta contra eos. n ¶Misit de. Hic dñr describit forma liberationis ipsius dauid q̄ facta est diuina virtute: ⁊ primo describit forma liberatiōis ei⁹ per modū euasionis de manu aduersariorū. Scdo p modū insecutionis ⁊ destructionis eorum ibi. Qm̄ in te eripiar. Prima in duas in partē principalē ⁊ incidentalē. secūda ibi. Cū sctō sctūs eris. Circa primū dicit dauid. n ¶Misit de summo. i. de celo vnde venit auxilium mihi. o ¶Et accepit. scz deus.

Quid per tenebras intelligit

Locutio metaphorica.

Nō quare fontes aquarū apparuerunt.

Similitudo de orbis fundamēto.

celos ⁊ descendit: ⁊[b] caligo sub pedib⁹ eius. Et ascēdit[c] super cherubin: ⁊ volauit super pennas ventorū. Et posuit[d] tenebras latibulū suū: in circuitu eius tabernaculum ei⁹: tenebrosa[e] aqua in nubibus aeris. Pre fulgure[f] in conspectu eius nubes[g] transierunt: grādo ⁊ carbones ignis: ⁊ intonuit de celo domin⁹ ⁊ altissimus dedit vocem suam: grando ⁊ carbones ignis. Et misit sagittas[h] suas ⁊ dissipauit eos: fulgura multiplicauit ⁊ conturbauit[i] eos. Et[k] apparuerūt fontes aquarū: ⁊[l] reuelata sunt fundamēta orbis terrarū. Ab[m] increpatione tua dñe: ab inspiratione spūs ire tue. Misit[n] de summo ⁊[o] accepit me[p]: et[q] assumpsit me de aqs multis. Eripuit[r] me de inimicis meis fortissimis ⁊[r] ab his q oderūt me: qm̄[s] cōfortati sunt sup me. Preuenerūt[t] me i die afflictionis mee: ⁊ fact⁹[v] est dñs ptector me⁹. Et[x] eduxisti me i latitudinē: saluū me fecit qm̄ voluit me. Et[y] retribuet mihi dñs fm iustitiā meā: ⁊[z] fm puritatē manuū mearū retribuet mihi. Qr[a] custodiui vias dñi: nec[b] ipie gessi a deo meo. Qm̄[c] oia indicia ei⁹ in cōspectu meo: ⁊[d] iustitias ei⁹ nō repuli[e] a me. Et[f] ero imaculat⁹ cū eo: ⁊[g] obseruabo me ab iniqtate mea. Et[h] retribuet mihi dñs fm iustitiā meā ⁊ fm puritatē manuū mearū in cōspectu oculorū ei⁹. Cū[i] sctō sctūs[k] eris ⁊[l] cū viro innocēte inocēs[m] eris. ⁊ cū electo[n] electus[o] eris ⁊ cum puerso puerteris. Qm̄[p] populū humilē saluū facies: ⁊ oculos superborum humiliabis. Qm̄[q] tu illlumi-

p ¶Me liberādo grā ⁊ virtute. q ¶Et assumpsit ⁊c. i. de tribulationib⁹ multis saule ⁊ absalone me psequētibus. Quod aūt p aquas tribulationes intelligantur p3 Esa. viij. vbi dicitur. Adducet dñs sup eos aquas fluminis fortes ⁊ multas regē assyriorum ⁊ omnem gloriā eius. i. exercitus ei⁹. r ¶Eripuit ⁊c. s. a saule ⁊ absalone. r ¶Et ab his q̄ ⁊c. i. siba filio botri ⁊ sibi adherētib⁹: vt habet. ij. Reg.xx. s ¶Qm̄ cōfortati sunt super me. habētes magnā potētiā ppter multitudinē sibi adherētē. t ¶Preuenerunt me in die ⁊c. q: saul ita preuenit dauid q ad modum corone circūdedit dauid: ppter qd desperabat se posse euadere: vt hr̄. j. reg. xxiij. Et achitophel dedit absalon ɔsiliū vt psequeret dauid ita q preueniret eū anteq posset intrare aliqd fortaliciū vt habet. ij. Reg. xvij. Et siba filius botri cōcitauit rebellionē contra dauid anteq redisset ad ciuitatē ⁊ domū regiā. v ¶Et factus est dñs ptector me⁹: q: ex ordinatione diuina saul compulsus fuit insecutionē dauid dimittere: eo q philisthym infunderāt sup terrā israel: vt habet. j. Reg. xxiij. ⁊ nutu dei cōsiliū achitophel fuit dissipatū: vt hr̄. ij. Reg. xvij. ⁊ caput fuit ei amputatū de cōsilio mulieris sapientis ⁊ hoc deo fauēte. vt hr̄. ij. Reg. xx. x ¶Et eduxit ⁊c. s. regni israel predictis tribulationib⁹ terminatis. y ¶Et retribuet ⁊c. ex hoc eñ q dedit mihi bona tpalia spero ab eo ɔsequi eterna. z ¶Et fm puritatem manuū. i. operū q̄ p man⁹ designant eo q manib⁹ operamur. a ¶Quia custodiui ⁊c. quātum ad precepta moralia affirmatiua. b ¶Nec impie ⁊c. agēdo cōtra negatiua. c ¶Qm̄ ⁊c. exequendo pcepta eius iudicialia. d ¶Et iusticias ei⁹. i. cerimonias ei⁹. e ¶Nō repuli a me. eas dimittēdo. f ¶Et ero immaculat⁹ ⁊c. q: nō patitur cōsortiū maculatorū cū sit sctūs sctōrū. g ¶Et obseruabo me ⁊c. i. cauebo a recidiuo. adulterij ⁊ homicidie i facto vrie ⁊ cōsilijb⁹. h ¶Et retribuet ⁊c. exponit iste versus sicut supra. i ¶Cū sctō. Hec est pars incidentalis in qua dauid incidētaliter ostendit dei misericordiam ad benignitatem generaliter erga bonos q particulariter locutus fuerat de bonitate dei erga se propter suam innocentiam, dicens. Cum sctō ⁊c. verbū est dauid ad deū. q. d. sanct⁹ te sanctum cōfitebit a quo sua sanctitas deriuat vel aliter. i ¶Cū sancto. s. q̄ sancte viuit. k ¶Sāct⁹ eris. suā sanctitatē augmētādo. l ¶Et cū viro inocēte. i. q̄ malū alijs nō facit. m ¶Innocēs eris malū ei nō īferēdo nisi forsan malū tpalis pene ad purgationē culpe pterite vel ad exercitiū sue patiētie qd cecidit ei ad bonū vite eterne. n ¶Et cū electo. ad vitā eternā p predestinationē. o ¶Electus eris: q: eligit te omissis alijs. p ¶Qm̄ tu ⁊c. fm q d̄r Jacobi. iiij. Deus supbis resistit: humilib⁹ aūt dat grām. q ¶Qm̄ tu illuminas ⁊c. lucerna ē lumē intell.

Triplex ē bonū. scz tpale spirituale ⁊ eternum.

Facit vnū incidens.

Augustinus in libro de pdestinatione sanctorū pre

⁊ ideo lumē naturale intellectus humani positi in corpore terreno bñ dicitur lucerna: hāc deus lucernam illuminat qñ lumini nature addidit lumē grē: q: grā pficit naturā. r ¶Deus meus ⁊c. Lumē ei naturale cōparatū ad deū tenebra est sicut ⁊ quelibet creatura. ⁊ iō dauid petit ipsum illuminari grā diuina vel aliter. Tenebre dicunt hic opa meritoria p pctm̄ mortale extincta q̄ recuperata gratia viuificant ⁊ illuminātur. s ¶Qm̄ in te. hic pñr describit liberatio dauid p modū insecutiōis aduersariorū cum d: Quoniam in te eripiar. i. p te eripiar a tētatione. Tentatus ei fuit dd occidere nabal cū oibus de domo sua a q̄ tētatione fuit erept⁹ p v̄bum abigail a deo ad hoc directe: ppter q dixit ei dd. Bñdict⁹ dñs de⁹ isrl' q̄ misit te hodie i occursum meū vt hr̄. j. reg. xxv. t Et in deo: id est in v̄tute dei mei. v ¶Trāsgrediar murū capiēdo aduersarios intra suū fortaliciū qd factū est qñ cepit fortaliciū iebuzeorū in hierusalē: vt hr̄. ij. reg. v. ⁊ qñ cepit rabath filiorū ammō vt hr̄. ij. reg. xij. x ¶De⁹ meus ⁊c. ista est lex diuia in q̄ nō est aliq̄ imundicia: cōcessa tāq licita: l3 aliq̄ fuerit pmissa ppter mai⁹ periculū euitādū sicut vsura cū extraneis ne fratres suos vsura grauarēt: ⁊ libellus repudij ne vxores occiderēt. Deut. xxiij. ⁊ xxiiij. y ¶Eloqa dñi ⁊c. i. pura ⁊ mūda sicut metalla in fornace probata. z ¶Protector est ⁊c. s. ipse deus: si tñ ista spes proueniat ex grā ⁊ meritis aliter eñ nō esset spes sed presumptio. a ¶Qm̄ quis ⁊c. q. d. nullus. quoniā alij sunt dij tantum participatiue. s. hoies sancti fm illud ps. lxxxj. Ego dixi dij estis vel sunt dij falsi sicut idola gentium b ¶Deus qui precinxit me virtute. corporali contra hostes visibiles: ⁊ spirituali contra hostes inuisibiles. c ¶Et posuit ⁊c. auferens a me maculā adulterij cū bersabee ⁊ homicidij vrie: que macule fuerūt purgate per patientiā quā deus dedit dauid in persecutione absalō fm q predixit ei nathan ppheta vt habetur. ij. reg. xij. d ¶Qui perficit ⁊c. dando mihi agilitatē ad hostes meos insequēdū. e ¶Et sup excelsa ⁊c. id est stabiles in regia dignitate. f ¶Qui docet ⁊c. q: de⁹ docuit eū artē pliandi. g ¶Et posuisti ⁊c. dās mihi fortitudinē conuenietē ad exequēdū pliādi artē. h ¶Et dedisti mihi ptectionē ⁊c. q. d. fortitudo mea parū posset

destiatio est grē pparatio Duplex expositio.

in lege diuina nō ē imūdicia ⁊ oim pfectissimus

Triplex ē tps. s. moderādade testandat ⁊ amplexāda.

nas lucernā meā: dñe deus meus[r] illuminas tenebras meas. Qm̄ in te[s] eripiar a temptatione: ⁊[t] in deo meo transgrediar murum[v]. Deus[x] meus impolluta vita eius eloqa[y] dñi igne examinata protector[z] est oim sperātiū in se. Qm̄[a] quis de⁹ preter dñz aut quis de⁹ preter deū nostrū. Deus[b] qui pcinxit me virtute ⁊[c] posuit immaculatā viā meā. Qui[d] perfecit pedes meos tāq ceruorū: ⁊[e] sup excelsa statuens me. Qui[f] docet man⁹ meas ad pliū: ⁊[g] posuisti vt arcū ereū brachia mea. Et dedisti[h] mihi ptectionez salutis tue: ⁊ dextera tua suscepit me. Et disciplina[i] tua correxit me in finē: ⁊[k] disciplina tua ipsa me docebit. Dilatasti[l] gressus meos subt⁹ me: ⁊ nō sunt infirmata vestigia mea. Persequar[m] inimicos meos: ⁊ cōprehēdam illos: ⁊[n] non couertar donec deficiāt. Confringā[o] illos nec poterunt stare: cadent subtus pedes meos. Et pcinxisti[p] me virtute ad bellum ⁊ supplantasti[q] insurgentes in me subtus me. Et[r] inimicos meos dedisti mihi dorsū: ⁊[s] odiētes me disperdidisti. Clamauerūt[t] nec erat q saluos faceret ad[v] dñm nec exaudiuit eos. Et cōminuā[x] eos vt puluerē ante faciem venti vt lutum planetarū delebo eos. Eripies[y] me de cōtradictiōib⁹[z] populi: cōstitues[a] me in caput[b] gentium. Populus[c] quez nō cognoui seruiuit[d] mihi: in auditu[e] auris obediuit mihi. Filij[f] alieni mētiti sunt mihi filij alieni[g] inueterati sunt et[h] claudicauerunt a semitis suis. Uiuit[i] domin⁹

nisi ptectio tua adesset. i ¶Et disciplia tua ⁊c. p tribulatōes tpales me corrigēdo. k ¶Et disciplia tua ipsa me docebit. q: vexatio a deo inflicta dat intellectū. l ¶Dilatasti gressus ⁊c. in heb. hr̄ passus meos: q: qñ pedes sunt ɔiūcti hō disposit⁹ est ad cadēdū. s3 qñ sunt ɔueniēter elōgati: tūc est disposit⁹ ad firmius stādū. ⁊ p hoc intelligit firmitas in statu regio q̄ iuerat ipsi dauid a deo. m ¶Persequar inimicos meos ⁊ ɔphēdā illos: q: nō potuerūt manū meā effugere. n ¶Et nō ɔuertar ab eorū insecutiōe. o ¶Cōfringā illos q cōtingit in filijs amō: qs capta ciuitate regia trucidauit ⁊ trāsire fecit sup eos ferrea carpēta traducēs eos in typo laterū vt hr̄. ij. reg. xij. p ¶Et precinxisti me virtute ad bellādū ɔ goliath getheū ⁊ ɔtra alios philistinos qs diuina virtute frequēter debellauit. q ¶Et supplātasti insur. ⁊c. s. philisteos ⁊ alios populos infideles qs dauid redegit sub tributo vt hr̄. ij. reg. viij. r ¶Et inimicos meos ⁊c. cōuertēdo eos in fugā ɔ me. s ¶Et odiētes me disperdidisti. s. saulem ⁊ absalō ⁊ sibā filiū botricū adherētibus sibi. t ¶Clamauerūt ⁊c. deficiēte eius auxilio humano. v ¶Ad dñm clama. ⁊c. q: erāt indigni auxilio diuino. x ¶Et cōminuā eos ⁊c. tāq destitutos ab omni auxilio humano ⁊ diuino vt dctm̄ est. y ¶Eripies me. i. eripuisti. z ¶De contradictionibus populi. s. qñ super absalō ⁊ siba filio botri populus israel rebellans contradixit mihi. a ¶Cōstitues me. i. constituisti. b ¶In caput gentium conseruans mihi stabilitatē regni: ⁊ q: dñium dauid se extēdedat etiā ad alias gētes in circuitu q̄ erant idolatre vt philistei ⁊ ammonite ⁊ ceteri: iō subdit. c ¶Populus quē nō cognoui noticia approbationis ppter eorū idolatriam. d ¶Seruiuit mihi obediēdi ⁊ tributū reddēdo: ⁊ q: nō solū obediebāt dauid in ppria psona sed etiā nūcijs ab eo missis: iō subdit. e ¶In auditu auris obediuit mihi. Uerūtamē q: iste gētes recesserūt ab obediētia regni dauid tpe roboā regis nepotis sui ⁊ aliorū sequētiū. iō subdit. f ¶Filij alieni ⁊c. q: iurauerāt ei seruire ⁊ successorib⁹ suis. g ¶Filij alieni inueterati sunt. L3 eñ principio bñ obedierit: tñ ipso decedēte ab obediētia declinauerūt iō subdit. h ¶Et claudicauerūt a semitis suis in heb. hr̄ et timebunt in clausuris suis: ⁊ in transla. hiero. iuxta heb. hr̄. Et cōtrahētur in angustijs suis ⁊ in eandem sententiam reuertitur. q: hoies rebellare volētes recludunt se a sua in ciuitatibus ⁊ locis muratis timētes inuadi ab illis cōtra quos rebellāt. Istā aūt rebellionē futurā dauid puidit in spiritu. i ¶Uiuit dñs. Hic ponitur huius ps. intenta conclusio videlicet diuini nois magnificatio pro beneficijs predictis cum dicitur. Uiuit

De populi ɔditiōib⁹ tpis p tēpore possitio.

Psal. conclusio.

dñs q: est vita per essentiã ⁊ oĩa viuunt in eo ſm qḋ ḋ: Joh.j. Qḋ factũ est in ipso vita erat:q: creatura vt est in deo est ipsa creatrix essentia que est ꝙ intelligere diuinũ intelligere aũt est supmus gradus vite ⁊ q: intelligere diuinũ est optimũ:eo ꝙ vnico actu intelligit pfecte se ⁊ oĩa alia.iõ dicit philo.xĩ.metha.ꝙ de⁹ viuit vita nobilissima sempiterna ⁊ optima. k ¶ Et benedict⁹ ⁊c.ex beneficijs mihi collatis. l ¶ Et exaltet deus ⁊c.non in se cum sit magnitudinis infinite:sed in creaturis ipsum laudantibus. m ¶ Deus qui duas vindictas mihi ⁊ patet sententia et dictis vsq ibi. n ¶ Propterea cõfitebor tibi confessione laudis tue. o ¶ In nationib⁹. q: ps.tacti a dauid deriuati sunt ad oẽs nationes in xp̃o credẽtes. p ¶ Magnificans salutes regis ei⁹.i.salutes meas qui sũ rex eo institut⁹. q ¶ Et faciẽs ⁊c.i.vncto in rege de eius mãdato per samuelẽ vt hr̃ supra j.Reg.xvj. r ¶ Et semini eius vsq in seculũ.q: deus dedit regnũ ipsi dauid ꝑ se ⁊ successorib⁹ suis: vt hr̃.ij.Re.xvij. ¶ Psal.xviij.

Quid sit intelligere.

Opinio hebreorũ

[C]Eli enarrãt gliam dei. Huic ps. ꝓponitur talis ti. in heb. Ad victoriã.ps dd.⁊in trãsla. hiero.iuxta heb. victori cantico dauid ⁊ est supra expositi⁹ i suo sili psal. xij. Dicũt hebrei ꝙ iste psalmus fact⁹ est a dauid p gratiarũ actione de datione legis qḋ fuit magnũ beneficiũ ⁊ spãliter datũ filijs israel vt habeť infra p̃s. cxlvij. Qui annũciat verbũ suũ iacob iusticias ⁊c.nõ fecit taliter omni nationi ⁊c. ⁊ ſm istũ intellectũ psalm̃. iste diuidiť in duas partes:q: primo dḋ ostẽdit magnitudinẽ diuine sapientie gñaliter ex excellẽtibus creaturis p quas deueniť in cognitionẽ creatoris.scḋo spãlr ex datione legis:ibi.Lex dñi imaculata.circa primũ sciẽdũ ꝙ dḋ declaratiõnẽ diuine sapiẽtie nõ ẽ vs⁹ creaturis spũalibus cuiusmodi sunt angeli q: nõ sunt visibiles ſʒ corpib⁹ celestib⁹ q̃ sũt manifesta oib⁹ di. a ¶ Celi.i.orbes plãtaꝝ b ¶ Enarrãt gloriã dei.i.parenter ostẽdunt magnitudinẽ sue potẽtie ⁊ ordinẽ sue sapiẽtie. c ¶ Et opa manuũ eius.i.magnitudinẽ sue ṽtuť. d ¶ Annunciat firmamẽtũ.in quo sunt stelle fixe.Ex his em̃ creaturis excellẽtib⁹ declarať ordo diuine virtutis ⁊ sapiẽtie ſm qḋ ḋ: Sap.xiij. A magnitudine speciei ⁊ creature poterit cognoscibilr creator horum videri. e ¶ Dies diei eructat ṽbum:⁊ nox ⁊c.variatio em̃ dierũ ſʒ longitudinem ⁊ breuitatem caliditatem ⁊ frigiditatẽ ⁊ alias variationes que p motũ celi causanť ſm certas periodos ordinate reiteranť oñdũt potẽtiaʒ ⁊ sapiẽtiam motoris primi.s.dei.Et q: ista sunt oib⁹ nota vel pñt esse:iõ subdiť f ¶ Nõ sunt loquele ⁊c. ß est gẽtes tã diuersarũ linguarũ. g ¶ Quorũ nõ audianť ⁊c.q: oẽs habitãtes in terra p p̃dicta pñt edoceri de diuina sapientia ⁊ potẽtia ac si docerenť p sonũ vocis humane. h ¶ In sole posuit tabernaculũ suũ:in hebre.⁊ in transla.hiero.iuxta hebre.hr̃ sic.Soli posuit tabernaculũ in eis:⁊ est finis versus p̃cedentis:et sic exponiť q: sol in medio planetarũ poniť.hʒ em̃ tres supra se:martẽ iouẽ ⁊ saturnũ.⁊ tres infra se venerẽ mercuriũ ⁊ lunã.⁊ sic in orbibus planetarum qui celi dicuntur habet habitaculũ ⁊ sic fit spãlis mentio de sole magis ꝙ̃ de alijs stellis:q: per ipsum ⁊ eius effectus magis innotescit ordo diuine sapiẽtie hominib⁹. i ¶ Et ipse ⁊c.q: in ortu suo egreditur de emispherio nobis occulto ordiat⁹ suis radijs sicut spõsus egreditur de thalamo suo cõposit⁹ ornamẽtis. k ¶ Exultauit vt gygas ⁊c.i.ad agẽdũ cursuʒ suũ velocẽ ſm ꝙ ḋ: ij.esd.iiij. Velox cursus solis 9uertit i gyro celũ i locũ suũ i vna die.q: vna die naturali circuit totũ celũ qḋ est ita magnũ ꝙ terra nõ ẽ q̃si pũctul⁹ respectu ei⁹ ex quo apparet primi motoris virtus sapiẽtia ⁊ ingẽs potẽtia. l ¶ A sũmo celo ⁊c.i.ab oriẽte que ẽ pricipalior ps celi. m ¶ Egressio ei⁹ vsq ad occidẽtẽ. n ¶ Et occursus eius ḋ nocte. o ¶ Usq ad summũ ei⁹:reuertẽdo in oriẽtẽ ſm ꝙ ḋ: eccl'.j. Oriť sol ⁊ occidit ⁊ ad locũ suũ reuertiť ⁊c. p ¶ Nec ẽ q̃ ⁊c.q: de die causat dolorẽ i hemisperio nr̃o:⁊ de nocte in hemisperio opposito. q ¶ Lex dñi imaculata ⁊c. Hic 9ñr oñdiť ordo diuie sapiẽtie spãlr ex legis datiõe q̃ disponebat ad xp̃m dei sapiam ⁊ ṽtutẽ vt dicit apl's Gal.iij. Lex pedagog⁹ nr̃ fuit in xp̃o. Et p̃mo describiť legis date 9ditio. secũdo ei⁹ obseruatio ibi. Desiderabilia. Circa primũ ḋ:. q ¶ Lex dñi q: dñs dedit eã i mõte synai. r ¶ Immaculata:q: nõ 9cedit aliq̃d imũdũ tã ꝙ̃ licitũ lʒ pmittat aliqḋ min⁹ malũ ad mai⁹ malũ euitãdũ vt dictuʒ est p̃s.p̃cedẽti. s ¶ Cõuertẽs aĩas.ad ipm deũ ⁊ loquiť hic de quiq libris moysi q̃ ꝓprie dicunť lex apud heb. t ¶ Testimoniũ dñi fidele.q̃tũ ad libros ꝓphetales:quoꝝ dicta fidelr iplenť. v ¶ Sapientia ⁊c. quãtũ ad alios libros ve.te.q̃ dicũtur agiographa iter q̃s 9tinenť libri sapiẽtiales ad eruditionẽ puuloꝝ vt hr̃ pue.j.pabole salomonis ⁊c. subdiť vt deť puulis astutia ⁊ adolescẽti scia ⁊ intellect⁹. x ¶ Iusticie dñi recte. q: ad cultũ diuinũ erãt instituta. y ¶ Letificãtes corda.q: leuite cãtabãt i sacrificioꝝ oblatiõe. Alia erãt p̃cepta moralia inter que precipua sunt precepta decalogi ⁊ quãtũ ad hoc diciť. z ¶ Preceptũ dñi lucidũ illuminãs ⁊c.q: precepta decalogi sunt q̃si quedã 9clusiones imediate edite a iure naturali vt dictũ fuit exo.xx.ideo

Psalmi diuisio.

Quid sit enarrare

Sol habʒ tres plãetas supra se.

Opera solis.

In q̃ sol causat suũ calorẽ.

Moysi in mõte synai dedit legẽ.

Triplex ẽ sapia. scʒ studiosa: vitiosa et ṽtuosa.

De preceptis in lege moysi.

et[k] bñdict⁹ de⁹ m⁹ ⁊ exaltet[l] de⁹ salutis mee. Deus[m] qui duas vindictas mihi.⁊ subdis populos sub me liberator me⁹ de inimicis meis iracũdis. Et ab insurgẽtib⁹ in me exaltabis me:a viro iniquo eripies me. Propterea[n] confitebor tibi i nationibus[o] dñe ⁊ nomini tuo psalmũ dicã. Magnificans[p] salutes regis eius:et[q] faciens misericordiã xp̃o suo dauid:⁊[r] semini eius vsq in seculum.

¶ Victori cãticũ dauid. Psalmus.xviij.

[C]Eli[a] enarrãt[b] gliam dei:⁊ opa[c] manuũ eius annunciat[d] firmamentum. Dies[e] diei eructat verbũ ⁊ nox nocti indicat scientiaʒ. Nõ[f] sunt loquele neq sermones quorũ[g] nõ audianť voces eorum. In omnẽ terram exiuit sonus eorum:⁊ in fines orbis terre verba eorum. In sole[h] posuit tabernaculũ suum:⁊[i] ipse tanq̃ sponsus procedens de thalamo suo. Exultauit[k] vt gygas ad currendam viam:a[l] sũmo celo egressio[m] eius. Et occursus[n] ei⁹ vsq[o] ad summum eius:nec[p] est qui se abscondat a calore eius. Lex[q] dñi immaculata[r] conuertẽs animas[s] testimonium[t] domini fidele sapientiã[v] prestans puulis. Iusticie[x] dñi recte letificãtes[y] corda:p̃ceptum[z] domini lucidũ illuminãs oculos. Timor[a] dñi sanctus pmanet in seculũ seculi:iudicia[b] dñi vera iustificata in semetipsa. Desiderabilia[c] super[d] aurũ ⁊ lapidẽ p̃cio suʒ mltũ:⁊[e] dulciora super[f] mel ⁊ fauũ. Etem̃[g] seruus tu⁹ custodit[h] ea:in[i] custodiẽdis illis retributio multa. Delicta[k] q̃s itelligit ab occultis[l] meis mũda me ⁊[m] ab alienis parce ſuo tuo. Si[n] mei nõ fuerint domiati tũc[o] immaculat⁹ ero:⁊[p] emũdabor a delicto maxio. Et erũt vt[q] 9placeãt eloquia oris mei et meditatio[r] cordis mei in cõspectu tuo semp. Domine[s] adiutor meus:⁊[t] redemptor meus.

sunt lucide ⁊ clare. a ¶ Timor dñi sctũs.q: popul⁹ audiendo vocẽ dñi dãtis precepta decalogi fuit valde perterrit⁹ vt hr̃ Exo.xx.cui⁹ timoris debet eẽ memoria ꝑpetua:iõ subdiť. Permanet in seculũ seculi. Alia precepta fuerũt iudicialia.⁊ quãtũ ad hoc ḋ:. b ¶ Iudicia dñi ⁊c.q: cõtinẽt ⁊ manifestant iusticiã sicut apparet de lege talionis ⁊ de multis alijs Exo.xx.et.xxij. c ¶ Desiderabilia. Hic describitur 9sequẽter legis obseruatio q̃ p̃mo debet eẽ in corde:iõ p̃mo diciť. c. ¶ Desiderabilia sup. sunt p̃cepta diuia. d ¶ Super au.⁊c.inquãtũ spiritualia corporalibus p̃ferũtur. e ¶ Et dulciora. gustui mentis mee. f ¶ Sup mel ⁊.fa.i.magis ꝙ̃ sit mel et fauũ gustui corporis ⁊ ratione iã dicta.secũdo debẽt cõseruari in opere:ideo subditur. g ¶ Etem̃ seru⁹ tuus.qui vere seruit tibi. h ¶ Custodit ea:⁊c.ope adimplẽdo. i ¶ In custodiẽdis illis ⁊c.scʒ beatitudo futura. Sʒ q: iã i lege sũt multa precepta scʒ sexcẽta et vndeci ſm hebreos ideo difficile est obseruare ea absq delicto:ideo subdiť. k ¶ Delicta q̃s intelligit.q.di.null⁹ pfecte:iõ subdit dauid. l ¶ Ab ocultis meis mũda me.dulcedine misericordie tue. m ¶ Et ab alienis ⁊c.delictũ em̃ alteri⁹ trãsit ad aliquẽ ꝓpter suã negligẽtiã qñ negligit eos corrigere loco et tempore q̃s debet.⁊ ħ correctiõe fraterna 9tũ ad oẽs vel correctione coactiua q̃tũ ad p̃latos et principes de quib⁹ erat dauid:⁊ iõ merito dicit. Ab alienis parce ſuo tuo.q: impossibile est vel saltẽ difficile trãsire sine defectu in tali correctiõe. n ¶ Si mei ⁊c.defect⁹ ꝓprij vel alieni,mõ dicto. o ¶ Tũc imaculat⁹ ero.in cõsciẽtia ꝓpria. p ¶ Et emũdabor.quia qui cauet minora peccata:cauet etiã maiora. Aliter exponiť ab aliquib⁹ ab illo loco. Ab alienis:hoc est ab infidelib⁹ q̃ sũt alieni a fide. Parce ſuo tuo. itaq nõ habeãt potẽtiã supernã.per quã inducãt me a pctõ infidelitatis sue:sicut antiochus cogebat iudeos trãsire ad ritũ gentilẽ ⁊ idolatrie:vt hr̃.ij. Macha.vj.ideo subditur. Si mei nõ fuerint dominati.i.infideles. Tũc imaculat⁹ ero.ab eoꝝ culpa. Et emũdabor a delicto maxio.i.ab idolatria ad quã me nõ cogẽt:⁊ sic manebo mũdus ab ea. q ¶ Et erũt vt cõplaceãt eloquia oris mei.q: eloquia ex corde mundo 9cedẽtia sunt deo placita. r ¶ Et meditatio cordis mei ⁊c.ad recognoscẽdũ ⁊ amãduʒ veraciter. s ¶ Dñe adiutor me⁹ in tribulationib⁹ superueniẽtib⁹. t ¶ Et redẽptor meus.de egypti ſuiture in qua dicit se dḋ redemptuʒ in suis patrib⁹. Licet aũt ista expositio satis 9cordet litere:tñ nõ videť cõueniẽs vt dicať expositio literalis. Primo q: paul⁹ apostolus in lege ꝓphetis edoctus per eruditionẽ humanã ⁊ diuinã allegat literã huius p̃s.dictã de publicatione euãgelij per apostolos et discipulos christi. Ro.x.cõcludẽs. Ergo fides ex auditu:audit⁹ aũt per verbũ christi. Sed dico Nũquid nõ audierũt.q.d. sic:ꝙ probat per literam hui⁹ p̃s.di. Et quidẽ in oẽm terrã exiuit son⁹ eoꝝ:⁊ in fines orbis terre verba eoꝝ:iterum in fine huius p̃s:dicitur. Domine adiutor meus et redemptor meus:per hoc em̃ ꝙ dicitur redemptor me⁹: absolute intelligitur ille qui est redemptor anthonomatice:sicut cũ diciť phũs: absolute intelligitur aristoteles. Redemptio autem anthonomatice dictus in scriptura est ipse christus. Redemptio enim a captiuitate egypti fuit particularis vnius populi. Redemptio autẽ facta per christum est generalis totius mundi. Quã redemptiõnẽ preuidit in spiritu prophetico ipse dauid:quia clarius ⁊ diffusius scripsit mysteria christi ꝙ̃ alij:vt dictum est in principio huius libri:⁊ de hoc fecit hunc psal. Igitur ſm istum intellectuʒ p̃s.iste in tres partes diuiditur:q: p̃mo describitur euãgelij publicatio.scḋo supplicati 9ditio:ibi. Lex domini. tertio eiusdem obseruatio:ibi. Desiderabilia. Circa p̃muʒ dicitur Celi.i. apostoli qui dicunť hic celi metaphorice:q: fuerunt excellenter illuminati ⁊ in deum eleuati. Tali modo loquẽdi vsus est Esa.j.c. Audite celi ⁊ aurib⁹ pcipe terra. Nõ em̃ alloquebať corpora celestia ⁊ terrã que est elemẽtum:q: nõ habent sensum ⁊ intellectuʒ:sed sub noĩe celoꝝ alloquebatur maiores in populo:⁊ sub noĩe terre minores.sicut Judic.ix.sub noĩe rami intelligiť abimelech ſm sensum literarem:⁊ sic in ꝓposito apl'i nominãtur celi:cum diciť celi enarrẽt gloriã dei.quã christus habuit in miraculis ⁊ gloriaʒ sue resurrectiõis et ascensionis:hoc narrauerũt verbo sue predicationis. Et opera manuuʒ eius annũciat firmamẽtũ:per firmamentuʒ in quo sunt stelle fixe intelligiť eccl'ia quãtuʒ ad doctores sanctos: vt diciť Dañ.xij. Qui autem docti fuerunt fulgebunt quasi splendor firmamẽti:qui ad iusticiã erudiunt plurimos quasi stelle in perpetuas eternitates. Dies diei eructat verbuʒ.per diẽ intelligiť nouuʒ testamẽtuʒ i quo est veritas reuelata. per noctẽ vero vet⁹ testamẽtuʒ:in quo veritas erat sub figuris ⁊ velaminibus obumbrata.sic em̃ loquitur apl's ad Ro.xiij. Nox precessit:dies autẽ appropinquauit loquẽs de tp̃e veteris testamẽti ⁊ noui. Est igiť sensus. Dies diei.i.nouuʒ testamẽtuʒ a quatuor euãgelistis ⁊ apl'is descriptũ populo xp̃iano. Eructat ṽbũ i.annũciat verbũ incarnatuʒ. Et nox nocti indicat sciẽtiã.q: vet⁹ testamẽtuʒ iudeis annũciauit christi mysteriuʒ lʒ magis occulte.sicut pʒ esdre.ix. Paruulus natus est nobis:⁊ filius datus est nobis.⁊ vocabitur nomẽ ei⁹ admirabilis cõsi. Deus fortis ⁊c. In quo ostendiť humanitas christi ⁊ diuitias ei⁹. Et in multis alijs locis sacre scripture veteris testamẽti descripta sunt mysteria christi:licet min⁹ clare ꝙ̃ tempore veritatis reuelate. Nõ sunt loquele neq sermones:q: apl'is alijsq discipulis cuʒ eis existẽtib⁹ i die penthecostes data est gratia linguaruʒ vt possent predicare euãgeliuʒ christi linguis oĩm gentium vt habetur Actuũ.ij. quia spiritussanctus in linguis igneis cecidit super apl'os ⁊ alios discipulos.de quibus dicitur ibidẽ.j.ca. Erãt autẽ turbe hominuʒ fere cẽtuʒ viginti. In oẽʒ terrã exiuit sonus eoꝝ:q: viuẽte beato petro fides xp̃i predicata est vsq in franciam que est in vltimo clymate versus occidẽtẽ.vnde ⁊ senonis fundata est ecclesia in nomine beati petri viui:quia ipso viuente consecrata est. Cum igitur apostoli aliiq discipuli christi exierũt de hierusalẽ ad publicãduʒ euãgeliũ per orbẽ ſm ꝙ hr̃ actuũ.j. Eritis mihi testes in hierusalem

De expositione.

Qḋ predicta expositio non videť q̃ sit et dat causas.

p̃s. diuisio.

Quid per diẽ itelligitur et p noctem.

Spũssanct⁹ descẽdit super apl'os in die pẽth. in liguis igneis:q: est calefactiu⁹ purgatiu⁹: et illuminatiuus.

et in omni iudea ꝛ samaria vsq; ad vltimū terre. Hierusalē aūt sita est in medio clymate. ꝛ ideo sicut euāgelium publicatū est viuēte btō petro vsq; ad vltimū clyma versus occidentē: ita intelligendum est versus alias partes mūdi. In sole posuit tabernaculū suū.i.in btā ꝟgine: q̄ noiatur sol ꝓpter plenitudinē grē: q: in ipsa habitauit xp̄s sicut in tabernaculo: ꝓpter qd̄ in ꝑsona ei⁹ d᷑: Eccle.xxiiij. Qui creauit me requieuit in tabernaculo meo. Et ipe tanq̄ spōsus ꝓcedēs de thalamo.i.de ꝟginali vtero ad desposandā sibi ecclesiā. Exultauit vt gygas. ꝓpter magnitudinē ꝟtutis. Ad currendā viā vite ꝑsentis. fm ꝟo lrāz hebraicā ꝛ Hiero. in trāsla. in quib⁹ sic habet. Soli posuit tabernaculū suū in eis: exponēdū est de xp̄o q̄ est sol iusticie. cuius tabernaculū est humanitas q̄ est tabernaculū diuinitatis. Et hoc tabernaculū posuit de⁹ pr̄ in eis.i.in apl̄is alijsq; discipulis cū quib⁹ familiariter habitauit. fm qd̄ d᷑: Joh.j. Verbū caro factū est ꝛ habitauit in nobis ꝛc. Et ipse tanq̄ spōsus ꝓcedens de thalamo suo. hoc est de virginali vtero. sicut prius exponat vsq; ibi. A summo celo egressio eius in incarnatiōe in qua visitauit nos oriēs ex alto. Et occursus ei⁹ vsq; ad summū eius i sua bn̄dicta ascēsione in qua ascēdit ad dexterā patris: vt hr̄ Mat.vlti. Nec est q̄ se abscōdat a calore eius. Hic est ardor charitatis ipsius q̄ se extēdit ad oēs q̄tum est de se: vt d᷑ Luc.xij. Ignē veni mittere in terrā: ꝛ q̄d volo nisi ascendat. Lex dn̄i. hic ꝯn̄r describit euāgelij publicati ꝯditio cū d᷑: Lex dn̄i. q: imediate tradita est a dn̄o incarnato: vt pꝫ Mat.v. Aperiēs os suū docebat eos dicēs beati paupes ꝛc. Lex aūt mosaica lꝫ sit data a deo. non tñ fuit data imediate ab ipo sed mediate angelo q̄ in ꝑsona dn̄i loquebat ei ꝓpter qd̄ in Exod. aliqn̄ angelus aliqn̄ dn̄s noiatur fm q͂ dicit btūs Gregorius ꝛ btūs Stephanus Act.vij. dicit de moyse. Hic est q̄ fuit in ecclesia i solitudine cū angelo q̄ loquebat ei in mōte synai ꝛ cū patrib⁹ nostris. Et infra codē capitulo argueris iudeos dicit. Qui accepistis legē in dispositiōe angelorū ꝛ nō custodistis. Conuertens aīas.i. ordinans motus interiores aie. Lex autē mosayca ordinabat actus exteriores. de motibus aūt interiorū parum se intromisit ꝓpter qd̄ dicit in glosa Philip.iij. q͂ lex vetus ꝓhibebat manum nō animū. ꝛ Mat.v. dicit audistis q: dictum est antiquis. Non occides: qui aūt occiderit reus erit iudicio. Ego aūt dico vobis q: omnis q̄ irascitur fratri suo reus erit iudicio. Testimonium dn̄i.i. euangeliū. Fidele q: adimplet q͂ ꝓmittit inducēs obseruatores ad vitā beatā. qd̄ non faciebat lex vetus fm qd̄ dicitur Hebre.vij. Nihil ad perfectū adduxit lex. Sapientiam ꝑstans paruulis.i. apostolis alijsq; xp̄i discipulis q̄ erāt simplices ꝛ humiles: fm qd̄ dicit saluator Mat.xj. Confitebor tibi pr̄ dn̄e celi ꝛ terre q: abscondisti hec a sapientibus ꝛ prudentib⁹ et reuelasti ea paruulis. Justicie dn̄i recte.i. cōsilia euāgelia iustificāt ꝛ certificant ꝛ dirigunt hoiēm ad vite perfectionē. Letificantes corda ex cōsolatione diuina ꝓpter qd̄ de ipsis dicit saluator. Mat.xiij. Simile est regnū celorū thesauro abscondito in agro: quē cū inuenit homo abscondit ꝛ pre gaudio illius vadit ꝛ vendit omnia que habet ꝛ emit agrum illum. Quod exponens Gregorius dicit. Thesaurus absconditus est celeste desiderium ager vero in quo thesaurus abscōditur est disciplina studij celestis que consistit in obseruantia consiliorū. Preceptum dn̄i lucidum q: clare ꝛ lucide traditum est euāgelium in quo veritas est reuelata. Timor domini sanctus.i. timor filialis obediētie ꝛ reuerētie. Permanet in seculū seculi. q: permanet etiā in beatitudine. ꝛ hic timor dn̄i pertinet ad nouū testamentū. Timor autem pene magis pertinebat ad vetus quia terrore penarum a peccatis retrahebat ꝓpter qd̄ in terroribus fuit datū. vt hr̄ Exo.xx. Judicia domini vera quia iudicium domini extremū in quo christus iudicauit erit verissimum iustificata in semetipsa: q: cuilibet manifeste patebit equitas illius iudicij. ꝛ vocat hic iudicia pluraliter eo q͂ erit omnium generaliter. Aliter pōt exponi. Judicia dn̄i ꝛc.i. sentētie a domino date in textu euangelij que sunt vere ꝛ iuste. ꝛ hec expositio magis concordat litere sequenti. Desiderabilia. Hic consequenter describitur euangelij publicati obseruatio q̄ primo deest in effectu: ꝛ quantum ad hoc dicitur. Desiderabilia super aurum ꝛ lapidem ꝛc. non solū quantum spiritualia corporalibus preferūtur: sed etiam quantum euangelium lege mosayca excellenti⁹ ꝛ perfectius inuenitur. vt patet ex predictis. Secundo in affectu: ꝛ quantum ad hoc dicitur. Etenim seruus tuus id est bonus christianus ꝛ maxime in statu perfectionis positus qui nō solum tenetur ad ꝑcepta: sed etiam ad consilia. Custodit ea. id est custodiet opere adimplendo. Retributio multa. q: fm mensuram meriti maius ꝛ minus premium habetur. Et quia sicut dictum est: lex euangelica non solum ordinat motus exteriores: sed etiam interiores ꝛ non solum dat precepta: sed etiam consilia in quibus homo potest de facili deficere absq; hoc q͂ auertat. ideo subditur. Delicta quis intelligit. q.d. nullus perfecte ideo subditur. Ab occultis meis munda me domine. talia remittendo. Et ab alienis parce seruo que possunt ei imputari rōne negligentie correctionis fraterne quantum ad omnes: vel correctiōis coactiue q̄tum ad prelatos ꝛ principes vt predictum est. Si mei non fuerint dn̄ati. defectus predicti tūc immaculatus ero. in presentis vite termino. Et mundabor a delicto maximo. id est in morte inueniar mūdus a quolibet peccato mortali: quod ꝛ si tunc non sit maximum ex genere: tamē est maximum ex temporis conditione: eo q͂ extunc non est remediabile: sicut nec peccatum demonum: q: sicut dicit damascenus quod est hoibus mors: et hoc est angelis casus. Et erunt vt complaceant eloquia oris mei.i. orationes mee vocales. Et meditatio cordis mei.i. mētales. In cōspectu tuo semper.i. tibi placentes. Illud eñi quod est placidum alicui libenter respicit ab eodem. fm qd̄ dicitur Geñ.iiij. Respicit dn̄s ad abel ꝛ ad munera ei⁹ ad cayn vero ꝛ ad munera eius nō respicit. Dn̄s adiutor meus. in tribulationibus ꝛ pressuris. Et redemptor meus. precio tui sanguinis fm illud.j. Petri.j. Non eñi auro vel argento redempti estis de vana vestra cōuersatione paterne traditionis: sed ꝑcioso sanguine quasi agni incontaminati ꝛ immaculati iesu christi domini nostri.

Verbum caro fctm̄ est capit pars pro toto.

Similitudo d'regno celorum.

Describitur euangelij obseruatio.

In euangelijs cōtenta de ꝯcilio sūt et non de precepto.

❡Psalmus.xix.

E Xaudiat te dn̄s ꝛc. Huic psal. ꝑponit talis titulus in hebreo. Ad victoriā dd̄ psal. q̄ pōt vno modo exponi sicut supra ps̄.xij. Alio mō q: sicut dicit Rab.sa. iste ps̄. fact⁹ fuit a dauid postq̄ viri eius iurauerunt dicentes. Jam nō egredieris nobiscū in bellū nec extinguas lucernā israel. vt habet ij. Reg.xxj. Plus enim poterat adiuuare existens in prelio suis orationibus absens q̄ pugnando corporis viribus presens: sicut et moyses fortius dimicauit precibus cōtra amalech: q̄ exercitus ab eo missus armis instructus. vt habetur Exodi.xvij. vnde ibidem dicitur. Cumq; eleuaret moyses manus suas deuote orando vincebat israel. si autem paululū remisisset supabat amalech. Est igitur sensus predicti tituli Psalmus dauid: id est factis ab ipso dauid. Ad victoriam scilicet impetrandam pro exercitu suo. ꝛ hoc

est qd̄ d᷑. a ❡Exaudiat te domin⁹ in die ꝛc. dādo victoriā de aduersarijs. b ❡Protegat te q̄ es exercit⁹ israel. c ❡Nomē dei iacob.i. ꝟtus nois dei ꝑ te inuocata. d ❡Mittat tibi auxilium de sācto.i. de celo sanctos tibi assistētes in bello. e ❡Et de syon tueat te: id est meritis orationū et sacrificiorū q̄ fiebāt in monte. eo qd̄ erat ibi archa testamēti in tabernaculo qd̄ terendit ei dauid. vt habet primo Paralyp.xvj. et ibi faciebat fieri ꝑ populo suo ꝓcedenti ad bellū: ideo subdit.

❡Ad victoriā Psalmus dauid.xix.

E Xaudiat[a] te dn̄s i die tribulatiōis: protegat[b] te nomē[c] dei iacob. Mittat[d] tibi auxiliū de sācto ꝛ[e] de syō tueat te. Memor[f] sit ois sacrificij tui: ꝛ[g] holocaustū tuū pigue fiat. Tribuat[h] tibi fm cor tuū ꝛ[i] oē ꝯsiliū tuū cōfirmet. Letabimur[k] in salutari tuo ꝛ i noie dei nr̄i magnificabimur. Impleat[l] dn̄s oēs petitiones tuas nūc cognoui[m] qm̄[n] saluū fecit dn̄s xp̄ꝫ suū. Exaudiet[o] illū de celo scō suo in potētatibus[p] salus dextre ei⁹. Hi i currib⁹[q] ꝛ hi in eqs: nos[r] aūt i noie dei nr̄i innocabim⁹. Ipi[s] obligati sunt et ceciderūt nos[t] aūt surrexim⁹ ꝛ[v] erecti sum⁹. Dn̄e[x] saluū fac regē ꝛ[y] exaudi i die q̄ inuocauerim⁹ te.

❡Victori canticū dd̄. Psal.xx.

D Omie[a] i ꝟtute[b] tua letabit rex: ꝛ[c] sup salutare tuū exultabit[d] vehemēt. Desideriū[e] cordis ei⁹ tribuisti ei ꝛ[f] volūtate labiorū ei⁹ nō[g] fraudasti eū. Qm̄ ꝑuenisti[h] eū i bn̄dictionib⁹ dulcedinis: posuisti[i] i capite ei⁹ coronā de lapide precioso. Vitaꝫ[k]

f ❡Memor sit ois sacrificij tui. id est sacrificij pro te oblati. g ❡Et holocaustū tuū pingue fiat.i. deo acceptū. h ❡Tribuat tibi fm cor tuū.i. victoriā de aduersarijs ad q̄ eñ tendit cor oim existētiū i ꝑlijs. i ❡Et omne ꝯsiliū tuū cōfir. ꝛc. scribit eñ. Eccle.j. Melior est sapientia q̄ arma bellica. ꝛ iō in bellis maxime valēt cōsilia bona q̄ cōfirmātur qn̄ victoria obtinet: ad quā victoriā sequitur victorū leticia: fm qd̄ d᷑ Esa.ix. Letabūt corā te sicut q̄ letant in messe sicut exultāt victores capta preda ꝛc. iō subdit. k ❡Letabimur in salutari tuo ꝛc. cui⁹ ꝟtute aduersarios exultamur. l ❡Impleat dn̄s ꝛc. de ꝓtectiōe ei⁹ habenda ꝛ victoria obtinenda quib⁹ habitis infert. m ❡Nunc cognoui per expiētiā beneficij diuini. n ❡Qm̄ saluū fecit dn̄s xp̄ꝫ suū.i. dauid de mādato ei⁹ inunctū q̄ d᷑ saluatus in salute sui exercit⁹. o ❡Exaudiet illū auxiliū tribuēdo. p ❡In potentatib⁹ sal⁹ dextre ei⁹.i. ꝑ angelos sanctos potētes q̄ sunt ad dexterā ei⁹. q ❡Hi in currib⁹ ꝛc. sup. ꝯfidūt scꝫ aduersarij nr̄i. r ❡Nos aūt in noie dei ꝛc. sperātes victoriā ꝯsequi ꝟtute ei⁹. s ❡Ipi obligati sunt i. ob supbiā suā ligati cathenis et cōpedib⁹ tanq̄ victi. t ❡Nos autē surreximus. eis preualēdo nō nostra sed tua ꝟtute. iō subditur. v ❡Et erecti sum⁹ auxilio. man⁹ tue. x ❡Dn̄e saluū fac regē.i. meipsuꝫ saluādo exercituꝫ meuꝫ cuius salus redūdat in me. y ❡Exaudi nos in die ꝛc.i. in die belli in q̄ solēt hoies inuocare dn̄m forti⁹ rōne iminētis periculi. Moraliter pōt exponi ps̄. iste vt sit orō ecclesie ꝑ exercitu ꝓcedēte ad bellū ꝯtra inimicos fide vl' iusticie ꝑ defensiōe regni cetera patēt.

Similitudo

Experientia ē rerū magistra

Magr̄ scē tēriarū .ij. radix oiꝫ malorū ē supbia.

Moralis expositio

Psalmus.xx.

D Omine in ꝟtute tua ꝛc. Huic ps̄. ꝑmittit talis titu. in heb. Ad victoriā ps̄. dauid ꝛ in transla. hie. iuxta hebreū. Victori cāticū dauid. ꝛ pꝫ expositio ex dictꝫ supra ps̄.x. ex q̄ pꝫ auctor ps̄. scꝫ dauid. de materia aūt ei⁹ dicit ra.sa. Magistri nr̄i exposuerūt hūc ps̄. de rege messia.i. xp̄o. Et ibidē subdit q͂ ad hoc iduxerūt cōcordātiā q̄ hr̄. Dan.vij. de xp̄o vbi d᷑ sic. Ecce cū nubib⁹ celi q̄si fili⁹ hois veniebat: ꝛ vsq; ad antiquū dierū ꝑuenit. ꝛ in cōspectu ei⁹ obtulerūt eū ꝛ dedit ei ptātes ꝛ honoreꝫ ꝛ regnū ꝛ oēs ppl'i trib⁹ ꝛ lingue suiēt ipi. ptās ei⁹ ptās eterna q̄ nō auferet: ꝛ regnuꝫ qd̄ nō corrūpet. Per magros aūt suos intelligit ra.sa. doctores hebreorū antiquos. Dixit tñ q͂ iste psal conuenienter exponit de rege dauid ꝓpter rñsionē ad hereticos ꝑ q̄s intelligit ꝯuersos hebreos q̄ ex lr̄a hui⁹ psal. ꝛ expositiōe ei⁹ fm antiq̄s ꝯtra iudeos sui tp̄is arguebāt. Ex q̄bus pꝫ q͂ iste ps̄. ad lr̄aꝫ de xp̄o ē intelligēd⁹ fm antiq̄s hebreos ꝛ iō aliā expositiōeꝫ literalem seq̄ vel querere. vt pote de rege dauid vel alio quocūq; ē magis iudaisare q̄ iudaisabāt hebrei antiq̄ ꝛ dare occasionē modernis iudeis defendēdi suū errorem ꝓpter qd̄ expositio de rege dauid videt esse ꝯficta. vt pꝫ ꝑ ꝑdicta. Psal. igit iste ad lr̄am exponēdus est de magnificētia regni xp̄i q̄ cōsistit in exaltatione ꝛ aduersariorū depressione. q̄ ponit ibi. inueniat man⁹ tua ꝛc. Igit circa primū dauid in spūsancto ꝑuidens xp̄i hois regnū ad qd̄ fuit exaltat⁹ in hūanitate dei patris virtute. fm q͂ d᷑ Act.ij. Dextera igit dei exaltata ꝛc. dicit sic. a ❡Dn̄e.i. o tu dn̄e deus pr̄. b ❡In virtute tua letabit rex.i. xp̄s rex regū ꝛ dn̄s dn̄antiū qui inq̄tum hō letabat de ꝟtute diuina in qua faciebat miracula ꝛ mētes simpliciū illustrabat sapiētia: fm q͂ d᷑ Luce.x. In ipa hora exultauit in spūsancto ꝛ dixit. Cōfitebor tibi pater celi ꝛ terre q̄ abscōdisti hec a sapiētibus ꝛ prudentibus et reuelasti ea paruulis. c ❡Et super salutare tuuꝫ.i. q: disposuisti saluare mundū per ipm̄. d ❡Exultabit vehemēter.i. valde. q: excessus nō habet in xp̄o locum. e ❡Desiderium cordis tribuisti ei. de sui corpis glorificatione ꝛ credentium vocatione que multum desiderauit ꝛ rōnabiliter. f ❡Et voluntate ꝛc.i. orationibus suis volūtatem interiorē exprimentib⁹ labijs. g ❡Non fraudasti eū q: fuit exauditus in oibus orationib⁹ suis que precedebant ex volūtate deliberatiua q̄ semper erat ꝯformis volūtati diuine. que semp implet. h ❡Qm̄ preuenisti eū ꝛc. ista ꝑuentio fuit a tpe abrahe. cui dictū fuit a dn̄o Geñ.xxij. Et benedicētur in semine tuo oēs gentes terre. qd̄ semen est xp̄s. Et in sancta helizabeth dicēte virgini marie. Luc.j. et bn̄dictus fructus ventris tui. Aliter exponitur. Preuenisti euꝫ in benedictionibus id est donis spiritussancti ꝛ charismatib⁹ quibus aīa xp̄i fuit repleta ab instanti creationis ꝛ sic preuenta. i ❡Posuisti in capite ꝛc. dādo ei dignitatem regiā sup oēm creaturā. ꝛ hoc auctoritatiue a principio vnionis cuꝫ deitate executiue autem in sua resurrectione. propter quod tunc dicit apostolis Mat.vlti. Data est mihi oīs potestas in celo et in terra. k ❡Vitam petijt a te scilicet gloriosam q̄tum ad corpus quā obtinuit in sua resurrectiōe. ideo subditur.

Psalm̄. d xp̄o est exposit⁹ fm aliquos.

Christus fecit miracula sꝫ triplicem differentiam.

Qm̄ ꝑuenisti duplicit exponitur.

Universidad de D
Biblioteca

l ¶ Et tribuisti ei. q: xp̄s resurgens ex mortuis iam non moritur. mors illi vltra non dn̄abitur: s̄m q̄ dicit apl's Ro.vi. ideo subdit. m ¶ Longitudinē rc.i. eternaliter. n ¶ Magna est rc.i. in xp̄o cui⁹ magna fuit gloria in sua ascensione. o ¶ Gloriā rc. qd̄ impletū fuit qn̄ xp̄s in humanitate ascendendus positus est ad dexterā patris: vt h̄r Marci vlti. p ¶ Qm̄ dabis rc. oēs em̄ bn̄dictiones eccl'ie fiunt in noīe xp̄i sicut p̄dictum fuit abrahe: vt h̄r supra. q ¶ Letificabis rc. q: q̄to humanitas xp̄i ceteris creaturis intellectualibus ppinquior r ꝯiūctior est deitati: tāto clarius videt eā: r ea fruit delectabili⁹. r ¶ Qm̄ rc. licet em̄ in xp̄o nō fuerit spes q̄ est virt⁹ theologica: tn̄ fuit in eo spes q̄ est certa expectatio future gl'ie quā ante passionez nō habuit q̄tum ad corpus sed eā sperauit. s ¶ Et in mia rc. q: humanitas xp̄i a v̄bo misericorditer assumpta nūq̄ fuit ab eo separata nec separabitur: q: etiā in triduo mortis corp⁹ existens in sepulchro fuit vnitū verbo r aīa que erat in limbo. t ¶ Inueniat. descripta magnificētia regni xp̄i r ei⁹ exaltatiōe. Hic ꝯn̄r describit eiusdē magnificētia i aduersarioꝝ depressiōe cū d̄r. t ¶ Inueniat man⁹ tua rc. circa qd̄ sciendū q̄ vtraq3 d̄r man⁹ dei.i. operatiua virt⁹ aliqn̄ q̄ accipit in bono r tunc manus eius dextera respicit bona eterna r sinistra ei⁹ bona tēporalia: s̄m qd̄ d̄r Prouer.iij. Longitudo dieꝝ in dextera eius: r in sinistra eius diuitie r gl'ia. Aliqn̄ aūt respicit malum pene: qd̄ a deo intelligitur iuste. r s̄m hoc d̄r. Heb.x. Horrendū est incidere in man⁹ dei viuentis. Et tūc p sinistrā intelligit minor punitio: et per dexterā q̄ fortius pcutit grauior. Et s̄m hoc d̄r. t ¶ Inueniat man⁹ tua: puniēs pctā. v ¶ Omnibus inimicis tuis. q̄tuz ad penā cōez. x ¶ Dextera tua graui⁹ puniēs ex spālī cā. y ¶ Inueniet rc. Sicut em̄ diligere deū est act⁹ p̄cipu⁹: ita odire eū est act⁹ pessim⁹ eo q̄ odiū dei directo opponit charitati. z ¶ Pones eos vt clibanū ignis. inuoluēdo eos igne gehēne. a ¶ In tpe vult⁹ tui.i. iudicij tui qn̄ pones faciē tuā ad eos ꝯdēnandū. b ¶ Dn̄s in ira sua.i. i vindicta sua. c ¶ Cōturbabit eos pferens ꝯ eos sn̄iaz. d ¶ Et deuorabit eos ignis.s. gehēne nō ꝯsumēdo sz eternaliter affligēdo. e ¶ Fructū eoꝝ rc.i. bona tpalia totaliter ab eo auferes: q̄b⁹ fruebat. f ¶ Et semen eoꝝ.i. imitatores. g ¶ A filijs hoim.i. a societate sanctoꝝ. Posset etiā lr̄a ab illo loco. Inueniat rc. exponi de punitiōe iudeoꝝ p morte xp̄i: pp̄ter quā ciuitatē hierl'm et tēplum icenderūt romani r ppl'm partim occiderūt: r partim captiuū p mundū dispserūt. r q̄tum ad hoc subdit. Qm̄ declinauerūt in te mala.s. pene xp̄m occidētes r affligētes. Cogitauerūt ꝯsilia q̄ nō potuerunt stabilire. d̄r em̄ Johā.xi. q̄ habuerūt ꝯsiliū interficiēdi xp̄m ne occasiōe ei⁹ venirēt romani r tollerēt locū et gentē. Et hoc ꝯsiliū nō fuit stabilitū: sed magis accidit ꝯriuz. q: pp̄ter mortē xp̄i romani destruxerūt locū et gentē: vt dictū est. Qm̄ pones eos dorsuz.i. terga v̄tentes corā aduersarijs r i reliquijs tuis h̄ est pseq̄ntibus paucis. Prepabilis vultū eoꝝ oī ꝯfusioni q̄ magis apparet i vultu q̄ in ceteris ptib⁹ corpis. Prosequēdo v̄o expositionē de finali punitiōe: vt supra dictū est resumēda est ab illo loco. h ¶ Qm̄ declinauerūt ponit cā finalis punitiōis q̄ est pn̄a finalis q̄ notat cū d̄r. Qm̄ declinauerūt in te.i. ꝯ te. i ¶ Mala.i. pctā q̄ sunt contra deū r bn̄ dicit. Declinauerūt: q: sicut declinatio in grāmatica est de casu in casuz: sic declinatio a iusticia est ruendo de pctō in pctm̄: q: sicut dicit Grego. peccatū qd̄ p pn̄iam nō delet mox suo pōdere ad aliud trahit: tandē ad pfundū ꝯtēptus r obstinationis deducit: s̄m q̄ dicit Prouer.xviij. Impius cū in pfundū pctōꝝ venerit: contēnit. k ¶ Cogitauerūt rc. q: repētine tollunt de felicitate tpali: in qua cogitabant pmanere. l ¶ Qm̄ pones eos dorsum a facie tua eos deijciendo in infernū s̄m qd̄ d̄r Mat.xxv. Discedite a me maledicti in ignē eternū. m ¶ In reliquijs tuis.i. i demonib⁹ q̄ sunt a te totaliter relicti: tanq̄ irreuisibiles ad bonum. n ¶ Preparabis vultū eoꝝ imitādo ad eos societatē eoꝝ. vn̄ d̄r. Mat.xxv. Discedite a me rc. et subdit. qui p̄paratus est diabolo et angelis eius. In fine ꝯcludit psalmiūta dicēs. o ¶ Exaltare dn̄e rc. qd̄ maxime apparebit in finali iudicio. p ¶ Cantabimus rc. q: electi in patria ꝯtinue cātabunt laudes diuinas s̄m illud p̄s.lxxxiij. Beati qui habitant in domo tua dn̄e in secula seculoꝝ laudabunt te. Moraliter potest exponi psal. iste de quolibet iusto regnum suū bene regente.s. q̄tum ad vires interiores et sensus et actus exteriores cū dei adiutorio: propter quod coronabitur finaliter in celo: et eius inimici scilicet demones puniuntur in inferno.

magister tertio allegando augu. tal' fuit illa susceptio q̄ faceret deū hominē deoꝝ que non mutata remansit in tridue

petijt ad te r[l] tribuisti ei: lōgitudinē[m] dieꝝ in seculū et in seculū seculi. Magna[n] est gl'ia ei⁹ i salutari tuo: gloriā[o] r magnū decorez ipones sup eū. Qm̄[p] dabis eū in bn̄dictionē in seculū seculi letificabis[q] eū i gaudio cū vultu tuo. Qm̄[r] rex spat i dn̄o: r[s] in mia altissimi nō cōmonebit. Inueniat[t] man⁹ tua oībus[v] inimicis tuis: dextera[x] tua ineniet[y] oēs q te oderūt. Pones[z] eos vt clibanū ignis i tpe[a] vult⁹ tui dn̄s[b] i ira sua ꝯturbabit[c] eos r[d] deuorabit eos ignis. Fructū[e] eoꝝ de terra pdes: r[f] semē eoꝝ a[g] filijs hoiz. Qm̄[h] declinauerunt in te mala[i]: cogitauerūt[k] ꝯsilia q̄ non potuerūt stabilire. Qm̄[l] pones eos deorsum: in[m] reliquijs tuis p̄parabis[n] vultus eoꝝ. Exaltare[o] dn̄e in virtute tua: cātabimus[p] r psallemus virtutes tuas.

¶ Ad vincendū p cerua matutina. Psal. xxj.

Pctm̄ est deformitas quaz de⁹ detestat bonū.

¶ Psalmus .xxi.

DEus deus meus re. rc. Antiqui hebrei hūc psal. exposuerūt de tribulatione cōtra iudeos per Aman excitata: in qua aduersarij eoꝝ ad certā diē se preparabāt ad occidendū eos et spoliandum tractātes inter se modo occidēdi r affligēdi p confixionē manuū r pedum in ligno sicut aman preparauerat mardocheo: vt h̄r H̄ester.vij. et vestes r spolia eorum inter se diuidebāt per verba: r litera huius psal. satis posset ad hanc sn̄iam applicari. Dixerūt igit q̄ cū d̄r in ti. huius psal. qui talis est in hebre. Advincendū p cerua matutina psal. dauid. Cerua matutina dicit hester regina q̄ de liberatione ppl'i sui valde fuit puigil et sollicita. Rab. sa. q̄ per ceruaz matutinā hic intelligitur ꝯgregatio ppl'i israel q̄ cerua vocat: vt d̄r Prouerb.v. Cerua charissima et gratissimus hinulus: q̄ fuit valde afflicta per nabuchodonosor ipsam spoliantē r partim occidētem r partim captiuantem: sed per orationes sanctoꝝ huius congregationis in orationibus vigilantium fuit liberata cyri. Et q̄uis possit ad hoc litera applicari: tn̄ iste expositiones r cōsimiles nō possunt esse vere si dicātur literales.

Qud̄ hebre. hunc psal. exposuerūt hester regina.

primo q: christus Mat.xxvij. ptulit principiū hui⁹ psal. tanq̄ dictū de psona p̄pria dicēs in cruce. Hely hely lamazabatani: qd̄ est interpretatū de⁹ meus deus meus vt q̄d dereliq̄sti me. sic em̄ iste psal. incipit in heb. et in trāsla. hiero. iuxta heb. q̄ aūt i trāsla. cōi interponit Respice in me. nō est in heb. nec in trāsla. hiero. dicta sed fuit additū a .lxx. interp̄tibus. Et pz sic s̄m sn̄iam saluatoris p̄cipiū hui⁹ psal. r p ꝯn̄s tot⁹ psal. ad lr̄am de ip̄o esse intelligēd⁹. Itē Mat.xxvij. d̄r q̄ illud q̄ infra scribit in h̄ psal. diuiserūt sibi vestimēta mea rc. impletū fuit in xp̄o. Et idē d̄r Jo.xix. Itē paul⁹ apl's q̄ sciuit legē p exercitiū studij. r postea plenī⁹ p istructionē sp̄ussancti allegat lr̄am hui⁹ psal. de xp̄o dictā Heb.ij. dicēs de credētibus in xp̄o. Non ꝯfidit eos fratres vocare scz xp̄s dicēs in p̄s. Annūciabo nomē tuum fratrib⁹ meis. i medio ecclesie laudabo te. Propter qd̄ merito q̄dam noie theodorus q̄ exposuit hūc psal. ad lr̄am de dauid posito i psecutione saulis a qua tn̄ diuinit⁹ fuit liberatus pp̄ter hec r q̄daz alia fuit ꝯdēnat⁹ in synodo toletana. Igitur sequēdo xp̄i. Mat. Jo. r Pauli sn̄iam et determinationē eccl'ie iste p̄s exponēd⁹ est ad lr̄am de xp̄i passione a qua fuit diuinit⁹ liberatus i sua gloriosa resurrectiōe. Scd̄m hec igit in ti. hui⁹ p̄s. sup̄a posito p ceruā matutinā intelligit hūanitas xp̄i: q: sicut cerua de nocte latitat i cubili suo a quo i mane ꝯsilit apparēs in manifesto sic humanitas xp̄i tpe noctis.i. i triduo sue mortis latuit q̄si in cubili: corp⁹ in sepulchro: r aīa sctōꝝ lymbo: sz in mane tertia die resurgēs apparuit marie magdalene r postea discipulis i manifesto: nec mirādū sic hūanitas xp̄i metaphorice d̄r cerua: q: tali mō loquēdi frequent vtit scriptura: sicut Gen.xlix. d̄r. Neptalim ceruus emissus dans eloquia pulchritudinis. a ¶ Deus de⁹ meus rc. p̄s iste diuidit in duas ptes: q: primo describit passio xp̄i ex carnis isirmitate: scd̄o eius resurrectio ex deitatis v̄tute sibi. Tu aūt dn̄e. Prima in tres: q: tractat xp̄m passum p̄mo circa passionē xp̄i describit ei⁹ derelictio a p̄re scd̄o eius derisio a iudeorum gēte ibi. Ego aūt sum v̄mis r non hō rc. Tertio ei⁹ afflictio in passiōe ibi. Qm̄ tu es q̄ extraxisti rc. Circa primū dauid p̄uidens i sp̄ū xp̄i passionē in psona ei⁹ dicit. a ¶ Deus de⁹ meus.i. o tu pater de⁹ meus rōne humanitatis a te create. b ¶ Respice i me. positū in afflictiōe: tn̄ hoc nō est in hebreo: vt p̄dictū est. c ¶ Quare dereliquisti me i manib⁹ iudeoꝝ me psequētiū traditū eoꝝ volūtati. d ¶ Lōge a salute mea scz corporali: q: nō fuit p̄seruatus a morte. e ¶ Verba delictoꝝ meoꝝ delicta populi sua dicit: tum pp̄ter membroꝝ r capitis affinitatē: tn̄ q: fecit ea sua quodāmodo sustinēdo p eis penā. In heb. aūt r i trāsla. hie ro. iuxta heb. habet sic. Verba rugitus mei vel clamoris mei: q: xp̄s clamauit in cruce voce magna di. Hely hely rc. Mat.xxvij. f ¶ Deus meus clamabo per diē. q: circa horā nonā diei clamauit in cruce Hely hely. vt dicitur Matth.xxvij. g ¶ Et nocte precedente similiter clamauit ad patrē pro sua liberatione dicens Pater mi si possibile est trāseat a me calix iste. h ¶ Et non exaudies: q: nō fuit exauditus i ista oratione: non em̄ procedebat ex volūtate deliberatiua: sed ex ratione afflictionis r motuū sensitiue partis: ad ostendendā in christo veritatē humane nature de cuius itegritate est pars sensitiua. i ¶ Et nō ad insipientiam mihi. supple hoc cōtingit q̄ nō sum exauditus: imo in hoc apparuit maxima eius sapiētia r q̄tū ad diuinitatem r q̄tuz ad humanitatē: q: iste modus liberationis humane nature fuit cōuenientissimus: vt sic homo penam solueret qui debebat r deus redimeret q̄ poterat. k ¶ Tu aūt rc.i. oīa sancte facis r ordinate. licet aliquādo aliter ignorātib⁹ videat. l ¶ In te sperauerunt rc. de seruitute egypti. de captiuitate babylonis que liberatiōes fuerunt quedā figure huius liberationis per mortē meam facte. m ¶ Ego autem. Hic consequēter describit ipsius christi derisio cum d̄r in persona eius. Ego aūt sum vermis.i. vilis r abhominabilis in cōspectu iudeoꝝ. vnde exposuerunt in faciem eius r colaphis eum ceciderunt tanq̄ contemptibilem: vt habetur Mat.xxvi. n ¶ Et nō homo.i. nō vtens rōne sed magis demonis agitatione. vnde dicebant ei Johan.vij. Demoniū habes. o ¶ Opprobrium hominū.i. maiorum scilicet sacerdotum phariseorum. p ¶ Et abiectio plebis scilicet populi cōmunis: licet em̄ populus primo eum honorauerit: postea tamen deceptus a sacerdotibus eum contempsit. Mat.xxvij. Pretereūtes aūt blasphemabant: ideo subditur. q ¶ Oēs videntes rc. scz tā maiores q̄ minores: vt dictum est. r ¶ Locuti sunt labijs me vituperando r blasphemādo. s ¶ Et mouerūt caput. me sicut falsuz pphetā notādo: q̄d aūt dicerēt sacerdotes cū blasphemātes subdit. t ¶ Sp̄auit in dn̄o eripiat eū rc. vn̄ scribit Mat.xxvij. Pricipes sacerdotū illudētes cū seniorib⁹ r scribis dicebāt. Alios saluos fecit: seip̄z nō p̄t saluū facere subdit. Cōfidit in deū liberet nūc eū si vult. v ¶ Qm̄ tu es. Hic ꝯn̄r describit passionis afflictio in qua verus hō recurrit ad diuinū auxiliū di. Qm̄ tu es q̄ extraxisti me rc.i. sup naturā nasci me fecisti de v̄gine. x ¶ Spes mea rc. q: sicut supra dctm̄ est: in xp̄o erat spes inq̄tū in eo erat certa expectatio future glorie q̄ ad corpus. y ¶ In te piectus sum ex vtero.i. tibi in supposito v̄bi vnit⁹ a cōceptiōis p̄ncipio. z ¶ De vētre rc.i. deū meū te cognoui: q: aīa xp̄i ab instāti conceptiōis fuit replera v̄tutibus r sciētijs. a ¶ Ne discesseris a me subtrahēdo auxiliū tuū: cuius cām subdit. b ¶ Qm̄ tribulatio rc.i. acerbitas maxia mee passiōis. c ¶ Qm̄ nō est q̄ adiuuet eripiē do de manib⁹ iudeoꝝ sicut supra dictū est h̄ petitio r ꝯsimiles erāt rōnis nō p se: sz v̄itatē nature passibilis ōndētis. d ¶ Circūdederūt me vituli mlti.i. iudei q̄ ppt isolētiā r carnis petulātiā vocāt vituli. e ¶ Thauri

DEus[a] deus me⁹ respice[b] in me quare[c] me dereliq̄sti lōge[d] a salute mea v̄ba[e] delictorum meoꝝ. De⁹ me⁹[f] clamabo p diē et[g] nō exaudies: r[h] nocte r[i] nō ad isipiētiam mihi. Tu[k] autē in sancto habitas: laus israel. in[l] te spauerūt p̄res nostri. sperauerūt r liberasti eos. Ad te clamauerūt r salui facti sunt in te spauerūt et non sunt cōfusi. Ego[m] aūt sum vermis r[n] nō hō. opprobrium[o] hoim et[p] abiectio plebis. Omnes[q] videntes me deriserūt me locuti[r] sunt labijs r[s] mouerūt caput. Sperauit[t] in deo eripiat eum: saluum faciat eū qm̄ vult eum. Qm̄[v] tu es q extraxisti me de vētre: spes[x] mea ab vberib⁹ matris mee: in te[y] piect⁹ sum ex vtero. De[z] vētre mris mee de⁹ me⁹ es tu. ne[a] discesseris a me. Qm̄[b] tribulatio p̄xima est qm̄ non[c] est q adiuuet. Circūdederūt[d] me vituli multi: thauri[e] pingues

Quid sit hely lamazabathani.

De app̄ritiōe xp̄i post resurrectiōez.

Diuisio psalmi.

Christ⁹ dicebat vermis i terra sine patre humano.

Magr̄ sententiaz i iij.

ri pingues ⁊c. q: iudei erãt auari ⁊ diuitijs impregnati. f ℂ Aperuerunt super me os suũ. desiderãtes me deuorare. g ℂ Sicut leo rapiẽs ⁊ rugiẽs: ex crudelitatẽ magnitudine. h ℂ Sicut aqua ⁊c. aqua enĩ pfectius effundit de vase q̃ alij liq̃res: q: de alijs liquorib⁹ effusis remanet vapor ⁊ odor. p hoc itelligit q̃ iudei ita intẽdebant eũ annihilare vt de eo nulla memoria remaneret. i ℂ Et dispsa ⁊c. i. discipuli q̃ debebãt eẽ alijs robustiores: tñ imminẽte passiõe eũ relinquẽtes fugierũt dispsi: ppter qđ p̃dixit ei xp̃s Jo. xvj. Venit hora vt dispgamini vnusq̃sq3 in ppria et me solũ reliquatis: vt aliter ⁊ magis iuxta lrã3. h ℂ Sicut aqua ⁊c. i. destitut⁹ vigore in pte sensitiua ppter passiõis horrorẽ iminentis. i ℂ Et dispsa ⁊c. i. a iũcturis dissoluta. Tali modo dr Gen. x. Dñe in visiõe tua dissolute sunt cõpages mee: ⁊ nihil remãsit ĩ me viriũ. k ℂ Factũ ẽ ⁊c. sicut enĩ cera a calore ignis resoluit sic cor humanũ inquãtũ est sensitiue ptis organũ horrore terribilis iminentis passionis. ⁊ h̃ hoc fuit in xp̃o. nõ tñ fuit ĩ eo aliq̃d deordinatũ. Ad cui⁹ pleniorẽ itellectũ sciẽdũ q̃ rõ deliberatiua aliter mitigat seu minuit dolorẽ interiorẽ aĩe ⁊ aliter dolorem exteriorẽ sensibilẽ in carne: q: primũ dolorẽ mitigat inq̃tũ ibi ponit modũ vtutis. itaq3 nõ transgredit limites recte rõnis: ⁊ h̃ maxime fuit in xp̃o. scdm aũt dolorẽ non mitigat seu diminuit directe. q: nõ obediunt ptĩ itellectiue. diminuit tñ indirecte: q: obediuit p quandã redundãtiã vtutis aĩe ad corpus ⁊ hoc nõ fuit ĩ xp̃o: q: sicut dr Damasce. ordinatione diuina factũ est vt q̃libet ps faceret id qđ erat sibi ppriũ: vt sic dolor sensibilis ĩ christo esset maxim⁹ ⁊ maxime meritori⁹ inq̃tũ a rõne deliberatiua erat maxime accept⁹ ppter salutẽ hũanĩ generis. ⁊ ad exprimẽdũ magnitudinẽ hui⁹ doloris sensibilis dic. a sunt ista de xp̃o. Effusus sũ sicut aqua. l ℂ Aruit tanq̃ testa ⁊c. q: humor existẽs in corpe xp̃i fuit quasi exhaustus p sudorẽ sanguis: de quo habetur Luc. xxij. ⁊ p extractionẽ sanguis in flagellatiõe coronatiõe: manuũ ⁊ pedũ pfixiõe ⁊ lateris apiõe. ĩ cuius signũ post sanguinẽ exiuit aqua: vt hr̃ Joh. xix. ad ostẽdendũ q̃ corp⁹ remãsit quasi exangue post sanguĩnem arefactũ ⁊ oĩa ossa mea turbata sunt: q: deficiẽte sanguine deficit vtus ossiu3. m ℂ Et lingua ⁊c. pre defectu humoris. n ℂ Et in puluerẽ ⁊c. i. ad mortẽ p quã corpa redigunt in puluerẽ tñ corp⁹ xp̃i ab h̃ fuit preseruatũ p sue resurrectiõis accelerationẽ: vt dictũ fuit supra ps. xv. o ℂ Qm̃ circũdederũt me canes. i. iudei se hñtes ad me nõ sicut hoies s3 sicut canes rabidi. p ℂ Consiliũ malignãtiũ ⁊c. qđ dr Math. xxvij. Mane aũt facto 9siliũ inierũt oẽs pncipes sacerdotũ ⁊ seniores ppl'i aduersus iesum vt eũ morti traderẽt ⁊ vinctũ adduxerũt ⁊ tradiderũt pontio pylato presidi. q ℂ Foderũt manus meas ⁊c. clauis in cruce perforando ⁊ hoc fecerũt milites psidi q̃ erãt gẽtiles. hoc tñ factũ fuit ad iportunã3 pcẽ iudeorũ. r ℂ Dinumerauerunt ⁊c. i. dinumerare potuerũt. Ad cuius intellectũ sciẽdum q̃ qñ aliquis affigebat cruci prius accipiebatur mẽsura corporis sui a manu ĩ manũ ẽm latitudinẽ ⁊ a spatulis vsq3 ad pedes ẽm lõgitudinẽ: vt in ligno crucis fierẽt foramina p q̃ claui facilius possent trãsire: ⁊ sic factũ fuit de christo quãdo aũt vna manus fuit perforata et affixa humores currerũt ad locũ illũ: q: naturalit currũt ad locum lesũ ⁊ sic fuerunt nerui retracti ad illã pte3. ⁊ ideo ad hoc q̃ alia manus reduceretur ad locum foraminis in ligno facti oportuit ea violenter trahi cũ chordis. Et idẽ intelligendũ est de pedib⁹ ppter lesionẽ factã in partib⁹ superioribus: ppter qđ ex tali violenta corporis extẽsione apparebãt ossiũ iuncture: q: xp̃s nudus fuit crucifixus. ⁊ sic poterant ossa ei⁹ dinumerari. s ℂ Ipsi vo ⁊c. existimãtes me purũ hoiem eo q̃ videbãt me talia passu3. t ℂ Diuiserũt ⁊c. ẽm qđ dr Jo. xix. Acceperũt vestimẽta ei⁹ ⁊ fecerũt quatuor partes vnicuiq3 militi partem vnam. v ℂ Et sup vestẽ ⁊c. ⁊ sup tunicã eius icõsutilẽ: vt dr ibidẽ. Et q: nõ erat 9ueniẽter diuisibilis miserunt sortem q̃s hrẽt eã totã. x ℂ Tu aũt dñe. Hic 9sequenter describit christi resurrectio et deitatis virtute: quam christus hõ pmo postulat di. x ℂ Tu aũt dñe ⁊c. qđ factũ est p accelerationẽ sue resurrectiõis q̃ facta est tertia die. y ℂ Erue a framea de⁹ aĩa3 meã. i. a morte violẽta q̃ gladio solet inferri: qđ factũ est p hoc l3 plage sibi inflicte ⁊ tormẽta de sua natura deducerẽt hoiem purũ vsq3 ad separationẽ aĩe a corpe: tñ non fuit sic separata in xp̃o sed propria volũtate ẽm q̃ dixerat in Job. x. ego pono animã meã ⁊ nemo tollit eã a me. s3 ego pono eã a meipso. i. pro volũtate mea. Qđ etiã fuit ostẽsum p magnitudinẽ clamoris in morte que nõ potuit esse naturaliter in hoie sic ppinquo morti ppter qđ centurio vidẽs q̃ sic clamans expirasset ait. Vere hic hõ filius dei erat: vt hr̃ Mar. xv. z ℂ Et de manu ⁊c. i. de ptãte iferni deuorãtis auide sicut canis. a ℂ Salua me ⁊c. i. iudaici ppl'i quem vocat leonẽ ppter crudelitatẽ. b ℂ Et a cornib⁹ vnicorniũ. i. a p̃sumptiõe et supbia militũ q̃ me putabãt custodire ĩtra sepulchrũ. c ℂ Narrabo nomẽ ⁊c. i. aplis aliisq3 discipulis q̃bus manifestauit suã resurrectionẽ factã virtute dei pris: ẽm q̃ exprimit apl's heb. ij. vt dictũ est supra. d ℂ In medio ecclie ⁊c. i. in medio 9gregatiõis fideliũ: i q̃ post resurrectionẽ anuñciauit virtutẽ dei pr̃is ad laudẽ ⁊ gl'ia3 sui nois. vel aliter. d ℂ In medio ecclie ⁊c. faciã te laudari p aplos aliosq3 credẽtes: q̃ i die pẽthecostes recepta gr̃a spũssc̃ti loq̃bant varijs liguis magnalia dei Act. ij. e ℂ Qui timetis dñm. Hic 9ñs ex tãto bñficio icitat alios ad laudandũ deũ dicẽs. e ℂ Qui timetis dñ3. timore filiali. f ℂ Laudate eũ corde ⁊ ore. g ℂ Vniuersum semẽ iacob. i. vniuersi imitatores fidei eius ⁊ operũ. h ℂ Glorificate eũ corã oibus absq3 timore ⁊ verecũdia honorãtes eum: q: gloria est honor exhibitus alicui corã multitudinem in testimonium

Christus p̃reuidit oia mala que ĩ passione habuit.

Christi crucifix⁹

Christus hũit triplicem vestem.

obsederũt me. Aperuerũt[f] super me os suum: sicut[g] leo rapiẽs et rugiens. Sicut[h] aqua effusus sum: ⁊[i] dispersa sunt oĩa ossa mea. Factũ[k] est cor meũ tanq̃ cera liquescẽs: ĩ medio vẽtris mei. Aruit[l] tãq̃ testa virtus mea: ⁊[m] ligua mea adhesit faucib⁹ meis: ⁊[n] ĩ puluerẽ mortis deduxisti me. Qm̃[o] circũdederũt me canes multi cõsiliũ[p] malignãtiũ obsedit me. Foderũt[q] man⁹ meas ⁊ pedes meos dinumerauerũt[r] oĩa ossa mea. Ipsi vo[s] 9siderauerũt ⁊ ĩspexerũt me: diuiserũt[t] sibi vestimẽta mea: ⁊[v] sup vestẽ meã miserũt sortẽ. Tu[x] aũt dñe ne elõgaueris auxiliũ tuũ a me. ad defensionẽ meã 9spice. Erue[y] a framea de⁹ aĩa3 meã: ⁊[z] de manu canis vnicã meã. Salua[a] me ex ore leonis: ⁊[b] a cornib⁹ vnicorniũ hũilitatẽ meã. Narrabo[c] nomẽ tuum fratrib⁹ meis: ĩ medio ecclie[d] laudabo te. Qui[e] timetis dñ3 laudate[f] eũ vniuersũ[g] semẽ iacob gl'ificate[h] eũ

tie vtutis: vt dicit cõmẽtator super pmũ eth. i ℂ Timeat eũ ⁊c. nõ carnaliter s3 spiritualiter: ẽm q̃ distinguit apostol⁹ Ro. ij. israel ẽm carnẽ ⁊ ẽm spiritũ. k ℂ Qm̃ nõ despexit deprecationẽ pauperis. i. xp̃i q: in paupertate fuit nat⁹ 9uersat⁹ ⁊ mortu⁹: q: nudus crucifixus ⁊ in alieno sepulchro sepult⁹. l ℂ Nec auertit faciem suã a me ⁊c. q: xp̃s in oĩ orone sua pcedente ex volũtate deliberatiua fuit exaudit⁹ vt dictũ est supra psal. xx. m ℂ Apud te ⁊c. verbũ est xp̃i ad patrẽ directũ: q: xp̃s in noĩe patris laudat in ecclesia per orbe3 terrarũ diffusa. n ℂ Vota mea. i. corpus meũ ⁊ sanguinẽ meũ volũtarie a me oblatũ in cruce. o ℂ Reddã 9uertẽdo substãtia3 panis ⁊ vini ĩ corpus meũ ⁊ sanguinẽ in sacramẽto eucharistie. Ipse est enĩ sacerdos summ⁹ q̃ hãc cõsecrationẽ efficit virtute diuinitatis. Sacerdos aũt ecclesiasticus est minister pferens vba cõsecratiõis ĩ nomine ei⁹. p ℂ In cõspectu timẽtiũ eũ. i. fideliũ coram q̃bus ã ecclia 9ficit hoc sacr̃m. q ℂ Edẽs pauperes. i. vere hũiles. r ℂ Et saturabũt: q: proficit eis hoc sacr̃m. s ℂ Et laudabunt dñm: q: cũ diuinis laudib⁹ ⁊ gratiar actionibus d3 accipi h̃ sacr̃m. t ℂ Viuent corda ⁊c. q: viuificat spũaliter et eternaliter. Joh. vj. Si quis mãducauerit ex hoc pane viuet ineternũ. v ℂ Reminiscẽt ⁊c. vbũ ẽ ipsius dđ p̃uidẽtis 9uersionẽ oĩm gẽtiu3 ad fidẽ christi aũ finem mũdi. iđ. subdit. x ℂ Et adorabunt. adoratiõe latrie. y ℂ Vniuerse ⁊c. sicut sup dictũ est Dan. vij. Oĩs populus trib⁹ ⁊ ligue seruiẽt ei. z ℂ Qm̃ dñi est regnũ gñaliter. a ℂ Et ipe sc3 christus q̃ idẽ est cũ patre deitatis rõne. b ℂ Manducauerũt ⁊c. i. repleti diuitijs ⁊ honorib⁹. cuiusmodi sunt principes xp̃iani q̃ deuote manducãt corpus christi. Et hñ⁹ dr Mãducauerũt ⁊ adorauerũt: q: nullus debet corpus xp̃i sumere nisi adoret. c ℂ In cõspectu ei⁹ cadẽt. ex latrie reuerentia. qđ pt3 ex eo qđ dicit in heb. ⁊ in trãsla. hiero. iuxta heb. Et curuabũt genu. qđ est pprie signũ pur diffusius declaraui Hester. iij. d ℂ Oĩs q̃ ⁊c. i. oẽs mortales hoies. e ℂ Et aĩa ⁊c. q: dauid habuit fidem christi venturi. f ℂ Et semen ⁊c. i. imitatores mee fidei. In hebre. aũt hr̃. Et animã suã nõ viuificauit: cui 9cordat trãsla. hiero. iuxta heb. q̃ sic habet. Et aĩa ei⁹ nõ viuet: ⁊ est finis versus precedẽtis ⁊ ẽm hoc redditur causa ei⁹ qđ supradictũ ẽ ⁊ adorabũt ⁊c. Et hoc enim q̃ xp̃s hũiliter ⁊ charitatiue exposuit se mori pro humano gñe meruit talẽ honore3 ẽm qđ dr Phil'. ij. hũiliauit semetipsu3 fct̃us obediẽs vsq3 ad mortẽ. morte3 aũt crucis: ppter qđ ⁊ de⁹ exaltauit illu3 ⁊ donauit illi nomẽ qđ est sup oẽ nomẽ: vt ĩ noĩe iesu omne genu flectatur ⁊c. f ℂ Et semẽ meũ ⁊c. i. fideles qui sunt semẽ christi. g ℂ Annũciabit dño gñatio ventura. i. populi q̃ regenerãtur in xp̃o aqua ⁊ spũ sancto: q̃ tpe dauid adhuc erat ventura ⁊ p orbem diuulgãda. h ℂ Et annũciabũt celi. i. ipsi apl'i aliiq3 discipuli xp̃i q̃ noiati sunt celi supra psal. xviij. i ℂ Iusticiã ei⁹ i. xp̃i: ⁊ nõ iusticiã ex opib⁹ legis ex q̃bus nõ iustificabat ad plenũ hõ: vt hr̃ Ro. iij. k ℂ Populo q̃ nascet. i. populo xp̃iano ex aqua ⁊ spũscrõ nascituro. l ℂ Quẽ fecit dñs spãli ⁊ nouo gñe factionis: de qua dr. nos fecit: vt essem⁹ iusti in cõspectu ei⁹: vbi dicit glosa. Prima factio fuit de nihilo scđa de sanguie pprio: ⁊ ideo magis est attẽdenda ⁊ 9siderãda q̃ pma. Moraliter aũt põt exponi ps iste de q̃libet fideli q̃ est mẽbrũ xp̃i qui in afflictiõe mẽtis vel corpis posit⁹ petit a deo liberari a q̃bus cũ dei adiutorio resurgit saltẽ spũaliter et si nõ corporaliter q: de⁹ permittit aliquãdo fideles suos in afflictionib⁹ corporalib⁹ mori: vt per meritũ patiẽtie perueniant ad maius premiũ celestis glorie.

Timeat[i] eũ omne semẽ israel qm̃ non[k] spreuit neq3 despexit deprecationẽ pauperis. Nec[l] auertit facie3 sua3 a me: ⁊ cũ clamarẽ ad eũ exaudiuit me. Apud[m] te: laus mea in ecclesia magna: vota[n] mea reddã[o] in[p] cõspectu timẽtiũ eũ. Edent[q] pauperes ⁊[r] saturabũtur ⁊[s] laudabũt dñm q̃ requirũt eum: viuent[t] corda eoru3 in seculu3 seculi. Reminiscẽtur[v] ⁊ cõuertẽtur ad dñm vniuersi fines terre. Et[x] adorabũt in cõspectu ei⁹. vniuerse[y] familie gẽtiũ. Qm̃[z] domini est regnum: ⁊[a] ipe dñabitur gentiu3. Manducauerũt[b] et adorauerũt oẽs pigues terre in[c] cõspectu ei⁹ cadẽt omnes[d] qui descẽdũt in terram. Et[e] anima mea illi viuet: ⁊[f] semen meu3 seruiet ipsi. Annunciabit[g] domino generatio ventura: et[h] anunciabũt celi insticiam[i] eius populo[k] q̃ nascetur que3[l] fecit dominus

ℂ Canticum dauid. Psalmus.xxij.

Votũ p̃missio votum desiderium.

Adoratio latrie est honor dđ dũtaxat debit⁹ ex tertio sẽtentiarũ.

In xp̃o fuit necessitas moriendi necessitate voluntarie assumpta. Ric. super. iij.

Psalmus.xxij.

D Ominus regit me ⁊c. Huic ps premittit talis titu. ĩ heb. Psal. dđ ⁊ ĩ trãsla. hiero. iuxta hebraicũ. Cãticũ dauid ⁊ idẽ est q: cãtus ⁊ ps idẽ significãt. Et pt3 expõ ex supradictis: nisi q̃ dicit hic ra. sa. q̃ aliq̃n. spũsscũs prius tangebat mentẽ dauid. ⁊ postea canebat ps. ⁊ in ti. talis ps. p̃ponit canticũ noĩ ipsius dđ. Aliq̃n aũt ecõtrario dauid ĩcipiebat canere cũ instrumẽto ad exercitãdũ deuotionẽ suã. sicut legit. iiij. Reg. iij. de heliseo. Cũq3 caneret psaltes fact⁹ ẽ ĩ eũ spũs dñi ⁊c. Et post dauid sentiebat tactũ spũssc̃ti. Et ĩ ti. psal. sic facti p̃ponit vl' p̃mittit nomẽ dđ cãtico. Dñs regit me ⁊c. dicũt aliq̃ q̃ dauid fecit hũc psal. p̃uidẽs ĩ spũ captiuitates babylonice reditũ ĩ cuius psona dicit. Dñs regit me. q: rediij ĩ terrã israel diuia gubernatiõe. Et mihi deerit: q: ĩ via defectũ notabilẽ nõ habui. In loco pascue ibi me collocauit. i. in terra israel q̃ est fertilis. Sed istud nõ bñ cõsonat ei qđ dr Nee. v. vbi dr q̃ populus q̃ redierat captiuitate erat in tanta pauptate: q̃ aliqui disponebãt vẽdere filios suos ⁊ filias in seruiturẽ et alij possessiones suas: vt possent hr̃e alimẽta ad viuendũ: ppter qđ ra. sa. aliter exponit sc3 de psona ipsius dauid q̃ timore saulis cũ viris suis ad regẽ moab fugit: vt hr̃. j. Reg. xxij. Sed q: cũ dauid fuerũt hoies fugitiui et debitis obligati: ⁊ p 9sequẽs ad ydolatriã ⁊ alia mala pni: gad ppheta de mãdato dñi dixit ipsi dđ q̃ nõ maneret ibi: s3 iret ĩ terrã iuda: qđ ⁊ fecit. vñ ibi subdit. Et pfect⁹ ẽ dauid ⁊ venit ĩ saltũ areth: 9fidẽs de prouisione diuina: ⁊ dicit ra. sa. q̃ diuina vtute fact⁹ est ille locus abũdãs fructib⁹ ⁊ aĩalibus ⁊ irriguus fontib⁹: vt dauid ⁊ viri ei⁹ possent sustẽtari ibi ⁊ nõ haberẽt occasionẽ ydolatrãdi remanẽtes ĩ terra moab que erat ydolatrie dedita. Põt etiã dici absq3 tali miraculo: q̃ ille saltus erat fertilis ⁊ abũdãs victualib⁹ et q̃ fuerit ille salt⁹ de quo dr. j. Reg. xiiij. oẽsq3 terre vulg⁹ venit in saltu3 in quo erat mel sup faciẽ agri sc3 fluens de arborib⁹ in q̃bus apes mellificabãt in magna abundantia ⁊ de eadẽ materia est ps. x. supra positus. Differt tñ in hoc q̃ ille est gratiarum actio de ptectione cõtra inuasiones saulis: ille vero de prouisio-

Ps. moralis expositio de q̃libet fideli

Aliquorũ opinio q̃ re dauid fecit hũc psal.

Ps3 sñia.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto Biblioteca

ne dei in victualibus. Scdm igit hunc sensum dicit dauid. a ℭ Dñs regit me ⁊c. hoc dicebat de viris suis timētib⁹ redire in terrā iuda pre inopia: eo ꝙ erāt debitis obligati: vt hr̃. j. reg. xxij. ⁊ est sensus. a ℭ Dñs regit me. p pphetā suū in terrā iuda me reuocādo. b ℭ Et nihil ⁊c. ex quo enī me i terrā suo cultui dedito reuocauit teneo firmiter ꝙ deuictu ɔuenienti mihi ⁊ societati mee puidebit. c ℭ In loco pascue. i. bone sufficiētie vel bn̄ sufficiētis ad viuēdū: vt p̄dictū est ex quo pꝫ sniā ei⁹ qd̄ subdit. e ℭ Sup aquā ⁊c. q: prius timore saulis volebā manere i terra gētiliū modo volo ɔtrīu. f ℭ Deduxit me ⁊c. i. reduxit me i locū sue culture q̄ est iusticia pfecta. g ℭ Propter nomē suū. i. ne ego vel viri mei aliq̄d agerem⁹ ɔ honorē nois sui: vt p̄dictū est. h ℭ Nā ⁊ si ⁊c. i. in piculo mortis ex psecutiōe saulis intra regnū suū. i ℭ Nō timebo mala. ab eo cogitata. k ℭ Qm̄ tu mecū es. tāq̄ defēsor fortis. Et i h̄ dirigit dd̄ verbū suū ad ipꝫ deū. l ℭ Uirga tua ⁊ ba. ⁊c. i. defensiōes tue: ⁊ q̄ designant noib⁹ baculi ⁊ virge. m ℭ Parasti ⁊c. i. victū sufficientē. n ℭ Aduersus ⁊c. s. saul ⁊ ei⁹ cōplices. o ℭ Impinguasti ⁊c. q. d. nō solū puidisti mihi de cibo sꝫ ēt de pot⁹ ɔueniētiq̄ cōdimento qd̄ noīe olei designat. p ℭ Et calix ⁊c. i. nō solū mihi puidisti de cibo: sꝫ etiā de potu ɔueniēti. q ℭ Et mia ⁊c. puidēdo mihi sufficiēter succedēte tpe. r ℭ Et vt inhabitē in domo dñi. i. i terra vbi viget cult⁹ dei. s ℭ In lōgitudine dieꝝ. Moralit pōt expoui. ps iste de hoie deuoto fugiēte a sclo tanq̄ a loco piculoso ⁊ itrāte locū religiōis maxime medicātis ɔfidēs de diuia puisiōe et defensiōe ab aduersarijs nō solū corporis sed etiam mentis.

Ad quez dirigit dauid verbuz suū.

Moralis expositio

Dominus[a] regit me ⁊[b] nihil mihi deerit in loco[c] pascue ibi me[d] collocauit. Super[e] aquam refectionis educauit me: animā meam conuertit. Deduxit[f] me sup semitas iusticie: ppter nomē[g] suū. Nam[h] et si ambulauero in medio vmbre mortis: non[i] timebo mala: qm̄[k] tu mecū es. Uirga[l] tua et baculus tuus: ipsa me cōsolata sunt. Parasti[m] in ɔspectu meo mēsam: aduersus[n] eos q tribulāt me. Impinguasti[o] in oleo caput meū: ⁊[p] calix me⁹ inebriās q̄ preclar⁹ est. Et[q] mia tua subsequetur me oībus diebus vite mee. Et[r] vt inhabitē in domo dñi in longitudine[s] dierū.

ℭ Canticum dauid. Psalmus. xxiij.

Domini[a] est terra ⁊ plenitudo ei⁹ orbis[b] terrarum et vniuersi qui habitāt in eo. Quia[c] ipse sup maria fundauit eū: ⁊ super flumina pparauit eum. Quis[d] ascēdet in montē dñi: aut[e] qs stabit in loco sancto ei⁹. Innocēs[f] manib⁹ ⁊ mūdo[g] corde qui[h] nō accepit i vano aiaꝫ suā: nec[i] iurauit i dolo pxio suo.

ℭ Psalmus. xxiij.

Domini est terra. Huic ps preponit talis ti. in heb. ⁊ i trāsla. hiero. iuxta heb. Cāticuꝫ dauid vt patet expositio ex dictis p̄cedētis psal. dicūt aūt aliq̄ ꝙ dauid in h̄ psal. describit gn̄ale dn̄iuꝫ dei sup oēm creaturā: ⁊ pncipiuꝫ psal. satis cōsonat cū dr̄. Dñi est terra ⁊c. ꝫ finis psal. videt ad aliud in spāli tendere cū dr̄. Attollite portas principes vestras ⁊c. ppter qd̄ ra. sa. aliter exponit dicēs ꝙ ɔstructo tēplo p salomonē cū archa portaret a sacerdotib⁹ vt poneret in tēplo intra sancta sanctoꝝ porte clauserūt se: nec fuerūt apte donec sacerdotes canerēt psal. cxxxj. Memēto dñe dauid. ⁊ cū venerūt ad locū illū psal. ppter dauid seruū tuū nō auertas faciē xpi tui. i. salomonis in regno tuo iuncti. sicut plenius dixi. ij. Paral. vj. ⁊ iij. Reg. viij. ⁊ tūc porte fuerūt aperte ⁊ archa fuit introducta i locū suū. Dauid igit h̄ preuidens in spū sancto fecit hūc psal. ⁊ ps. cxxxj. Nec obstat ꝙ isti duo psal. in hoc loco sunt ita distāter ab inuicem situati. q: sicut dixit hiero. in plogo hui⁹ libri psal. fuerūt scripti in hoc lib. nō fm ordinē q̄ erant facti sed fm ordinē quo fuerūt repti. Cōtingit aūt in aliq̄b⁹ ꝙ illi qui erāt pmo facti fuerūt vltimo vel de vltimis reperti: sicut pꝫ de psal. cxliij. Bn̄dictus dñs deus meus q̄ doces manus meas ad preliū: quē fm hiero. fecit dauid de victoria habita ɔ goliath philisteū: ⁊ sic fuit prim⁹ vel saltē de pmis factis a dauid. Et ecōtra terti⁹ psal. quē fecit dauid fugiēdo a facie filij sui absalon fuit de vltimo factis scꝫ circa finē vite dauid. ⁊ sic dicendum est de istis duobus psal. licet fuerint de ppinquo facti: tamen fuerūt distanter reperti: ⁊ sic in hoc volumine scripti. Igitur fm sensum istū psal. iste diuiditur in duas ptes: quia primo describitur circa templum salomonis debitus cultus: secūdo arche ingressus ibi. Attollite portas. Circa primuꝫ dauid primo pbat dei cultum: secūdo per modū questionis declarat colendi modū ibi. Quis ascendet in montē dñi. Circa primum facit talē rationē. Ille qui est deus oīm per creationē ⁊ dñs per generalē gubernationē est summe colēdus: sic est de deo israel cuius cultui deputatum fuit templū: ergo ⁊c. Huius rationis ponitur i m̄ minor cum dr̄. a ℭ Dñi est terra ⁊c. per plenitudinē intelligunt animalia ex terre nascentia. b ℭ Orbis terraꝝ ⁊c. p hoc tollitur error manichei. q̄ dixit ista inferiora corruptibilia nō deesse a bono: sed a malo qui posuit duo principia vnum boni ⁊ alterū mali. c ℭ Quia ipse super maria ⁊c. nō per hoc intelligendū ꝙ maria sint simpliciter inferius terra cū terra sit infimū elemētum ⁊ grauissimum sed solum fm aliquas partes terre scꝫ ripas maris quē supereminēt aque per talē modū loquēdi dicimus ꝙ normandia est supra mare occeanuꝫ et terra ianuensis sup mare mediterraneū. ⁊ similiter de fluminibus ꝙ parisius est supra secanā ⁊ aurelianis super ligerim: ⁊ sic de alijs. Ad hoc enī sunt terre situate sup maria et flumina vt deseruiant vtilitati hoim in nauigatiōibus ⁊ piscationib⁹ ⁊ alijs vtilitatibus. d ℭ Quis ascēdet ⁊c. q. d. ex quo est ita excellēter colēdus q̄s erit ad istū cultū dign⁹: ⁊ ideo dicit. d ℭ Quis ascēdet in mōtē dñi. i. in monte moria in quo fundatum fuit templū ⁊ dño dedicatū: vt hr̃. ij. Paral. iij. e ℭ Aut quis stabit ⁊c. stabiliter ibi ministrādo p vite sue merito. Et rn̄det ppha di. f ℭ Innocēs manibus. i. operib⁹ q̄ per man⁹ designant eo ꝙ manus est organum organorum: vt dr̄. iij. de aīa. g ℭ Et mūdo corde: q: nō sufficit mūdicia exterior nisi etiam sit interior. h ℭ Qui nō accepit in vano aīaꝫ suā: applicādo eam totaliter bonis terrenis q̄ vana sunt fm ꝙ dr̄ Eccle. j. Uanitas vanitatū ⁊c. sed magis applicat eam bonis spūalibus ⁊ eternis: cū ipsa sit creatura spūalis et immortalis. i ℭ Nec iurauit in dolo pximo suo: ipsum fallaciter decipiendo: sed magis cū eo veritatē custo-

Facit rationem.

Diuisiones sunt periculose ⁊ dānabiles nociue ⁊ instabiles i fructuose et steriles.

diendo. k ℭ Hic accipiet bn̄dictionē a dño. i. multiplicationē in bonis tpalib⁹ ⁊ spūalib⁹. l ℭ Et misericordiā ⁊c. q: si ex fragilitate humana aliqn̄ peccauerit penitēs: misericordiaꝫ a deo obtinebit. m ℭ Hec est gn̄atio querētiū eū q: a talib⁹ bn̄ q̄ritur ⁊ inuenit. n ℭ Attollite portas principes vr̄as. Hic cōstāter describitur arche ingressus q̄ fact⁹ fuit miraculose tpe salomonis: vt p̄dictū est io dr̄. Attollite portas. i. separate vnam ab altera. o ℭ Principes. i. o vos angelice ṽtutes ad locū sancti custodiā deputate. ppter quod Gene. xxviij. Jacob vidit suā scalā cui⁹ summitas tangebat celū ⁊ pes terrā scꝫ in monte moria vbi fuit templū fūdatū postea. ⁊ vidit angelos descēdentes ad reuerētiā loci et custodiā sicut dictū fuit ibidē Similiter iosephus de iudaico bello dicit ꝙ an̄ templi destructionēꝫ p tytū ⁊ vespasianū precesserunt multa signa destructionis templi: inter que ponit illud. s. in festo pēthecostes cū sacerdotes nocte intrarēt templū ad agēduꝫ res diuinas pmo senserūt quēdā strepitū ⁊ motūt et postea subito audierūt vocē dicentē. Migremus hic. q̄ fuit vox angeloꝝ deserētiū locuꝫ ppter maliciā inhabitātiuꝫ. Clausio ṽo portarū templi ɔtra sacerdotes portātes archaꝫ dñi ⁊ eaꝝ apertio fuerūt facte ministerio angelico propter qd̄ dr̄. Attollite portas principes vr̄as. i. aperite eas. In hebreo et in trāsla. hiero. iuxta hebre. hr̃. Leuate porte capita vr̄a. i. separate ptes vr̄as superiores ṽtute diuina: et p ɔñs partes inferiores et in idē redit: q: angeli sunt executores mandati diuini. p ℭ Et eleuamini. i. separamini a magnificētia dei. q ℭ Porte eternales. q: dñs pmiserat ponere nomē suū in templo illo in sempiternū. i. absq̄ temporis determinatiōe dū tn̄ ibi fideliter ei seruiretur: fm qd̄ dr̄. iij. Reg. ix. Sāctificaui domū hāc quā edificasti vt ponereꝫ nomē meū ibi in sempiternū ⁊c. r ℭ Et introibit ⁊c. i. archa testamenti sup aquā erant sedes dei in ppiciatorio sicut meli⁹ fuit expositum Exo. xxv. s ℭ Quis est iste rex glorie. ammiratiue dicit: q: excellētia glorie ei⁹ ⁊ honore omni ē creature admirabilis ppter qd̄ respondetur. t ℭ Dñs fortis ⁊ potēs ɔtra oēs potestates terrenas que nihil sunt in cōspectu ei⁹. v ℭ Attollite portas. exponat sicut pus: q: repetitio est eiusdeꝫ ad maioreꝫ ɔfirmatiōeꝫ vsq̄ ibi. x ℭ Dñs ṽtutū. i. angelicaꝝ potestatū: p hoc ostēdit ꝙ nō solū preest creaturis inferiorib⁹. sꝫ etiā superioribus. y ℭ Ipse est rex: glorie. i. sup oīa gloriosus ⁊ bn̄dictus in secula seculoꝝ. Qui aūt vult tenere pmā expositionē videlicꝫ ꝙ in hoc psal. describat solū gn̄ale dn̄iuꝫ dei, satis pꝫ expositio ex p̄dictis vsq̄ ad locū illū. Attollite portas ⁊c. vbi loquitur de deo more humano: q: homini excedentis magnitudinis requiritur altior itroit⁹: et p hoc insinuat ppheta ꝙ altitudo dei excedit oēꝫ mensurā creatā. cetera possunt de facili huic sententie applicari.

Quare dr̄ attollite portas.

Admiratiua locutio.

Hic accipiet[k] bn̄dictionē a dño: ⁊[l] miaꝫ a deo salutari suo. Hec[m] est generatio querētiū eum: querētiū faciem dei iacob. Attollite[n] portas pricipes[o] vestras: et[p] eleuamini porte[q] eternales: et[r] introibit rex glie. Quis est[s] iste rex glorie: dñs fortis[t] ⁊ potēs dñs potens in prelio. Attollite[v] portas principes vestras: ⁊ eleuamini porte eternales ⁊ itroibit rex glie. Quis est iste rex glorie: dñs[x] virtutū ipse[y] est rex glorie.

ℭ Semper dauid. Psal. xxiiij.

Ad te[a] dñe leuaui aīam meā: de⁹[b] meus in te cōfido nō erubescā. Neq̄[c] irrideāt me inimici mei: etenī[d] vniuersi qui sustinent te non cōfundētur[e]. Cōfundant[f] oēs iniqua agentes supuacue[g]. Uias[h] tuas domine demōstra mihi: et[i] semitas tuas edoce

ℭ Psalmus. xxiiij.

Ad te dñe leuaui. Iste est pmus ps. alphabeticus q: versus incipiūt ordinate a literis alphabeti hebraici. Primus ṽsus ab alech. scd̄s a beth. ⁊ sic ɔñr hoc excepto ꝙ hic omittūtur due litere scꝫ vau ⁊ coph. q: nullus ṽsus p eas incipit. Sed tn̄ in hoc ps sunt. xxij. ṽsus sicut sunt ⁊. xxij. litere hebraice q: q̄tuor ṽsus p duas lr̄as incipiunt. s. xviij. ⁊. xix. p literā res ⁊. xvj. ⁊. xvij. p literaꝫ phe. Dicūt aliq̄ ꝙ iste litere sic ponūtur in principijs ṽsuuꝫ ad designādū aliq̄d mysticū. Sed hebrei de hoc nihil dicūt in aliqua scriptura quā viderim. Et iō aliq̄ dicūt ꝙ factum fuit ad quēdā moduꝫ specialē dictādi: q: tūc currebat sicut i illo hymno. A solis ortu cardie. ṽsus incipiūt p literas alphabeti latini. Primus ab a scd̄s a b. ⁊ sic ɔsequēter vsq̄ ad g. inclusiue vt pꝫ intuēti. Ad te dñe leuaui ⁊c. Huic psal. preponit talis titu. in heb. Dauid. ⁊ nō pl⁹ nisi ꝙ pmittit litera lamech ad designāduꝫ ꝙ dd̄ ē hic datiui casus: quasi diceret ipsi dd̄. In trāsla. aūt hiero. iuxta heb. additur hec dictio semp in ti. sic Semper dd̄. Sed saluo iudicio meliori nō videt bn̄ addita in titu. q: ly semp ē vltia dictio psalmi p̄cedentis in biblijs hebraicis quas vidi: ⁊ sic nō ptinet ad titu. hui⁹ psalmus. Per hoc aūt ꝙ in hoc ti. nō ponit cāticū. nec psal. sicut in alijs cōiter ostēditur ꝙ nō ē psal. pprie dict⁹ a psallēdo: sꝫ ē simplex orō quā fecit dd̄ p liberatiōe sua a psecutiōe saulis ppter quā multas orōnes fecit sicut dictū ē supra psal. xvj. Scd̄m hoc ergo diuiditur hec orō i quatuor: q: pmo dd̄ petit i duob⁹ inter deuia hui⁹ vite directionē. scd̄o impedimēti remotionē ibi. Reminiscere miserationū tuaꝝ tertio termini degustationē ibi. Quis est hō. quarto a pressuris liberationē ppter quietionē cōtemplatiōeꝫ. ibi. Oculi mei. Circa pmū pmittit modū sue petitiōis dicēs. a ℭ Ad te dñe leuaui ⁊c. q: orō est ascensus vel eleuatio mētis in deū fm Damasce. b ℭ De⁹ me⁹ in te cōfido. i. i tua bonitate nō mea equitate. vn̄ infra petit remissionē sue culpe. c ℭ Neq̄ irrideāt ⁊c. i. saul et ɔplices sui me tenēdo ⁊ morte turpi affligēdo: qd̄ etiā timebat saul sibi iferri a philisteis. vt hr̃. j. Reg. vlti. ppt qd̄ petiit ab armigero suo iterfici ab eo dicēs. Euagina gladiū tuū ⁊ interfice me ne forte veniant incircūcisi isti ⁊ interficiāt me illudentes mihi. d ℭ Et enī vniuersi ⁊c. i. q̄ sustinēt psecutiōes ppter te sicut ego sustineo. e ℭ Nō cōfūdētur. finaliter seu eternaliter: licꝫ aliqn̄ ɔfūdātur ad tp̄s seu tpalit⁹. Consequēter ostēdit q̄ sunt digni cōfundi eternaliter dicēs. f ℭ Cōfundātur oēs ⁊c. i. ydolatre ⁊ innocentiū psecutores g ℭ Superuacue. i. inutilis ⁊ infructuose: imo multū dānose. Cōsequēter format petitionē suā dicēs. h ℭ Uias tuas ⁊c. ducēdo per viā iusticie inter deuia hui⁹ vite q̄ null⁹ absq̄ tuo auxilio pōt sufficiēter euitare. i ℭ Et semitas tuas edoce me. Semita strictior est ⁊ rectior via cōi: ⁊ per hoc dauid petit nō solū dirigi in iusticia cōmuni necessaria ad salutem: sed cum hoc i iusticia excedere q̄ ten-

Opinio aliquorum.

dit ad pfectionē. k ¶ Dirige me in veritate tua ꝛc.que.s.nō pōt haberi hūana inuestigatiōe. l ¶ Quia tu es deꝰ saluatoꝛ meꝰ ad quā salutē dirigi nō possuꝫ nisi p illustrationē.hō em̄ diuinitus oꝛdinaꝛ ad finem excedētē cognitionē naturalē ſm qd dꝛ.Esa.liiij.Oculus nō vidit nec auris audiuit ꝛ in coꝛ hoīs nō ascēdit que pparasti diligētibꝰ te.Ad finē aūt incognitū totaliter nullꝰ pōt se dirigere.ꝛ iō opꝫ hoīeꝫ edoceri a deo ad cōsecutionē salutis eterne. m ¶ Et te sustinui ꝛc.i. ppter te sustinui psecutionē saulis cōtinue ppter qd decēs ē vt me ↄsoleris p tuas illustrationes. n ¶ Reminiscere.Postq̄ dd petijt diuinā directiōeꝫ iter deuia huiꝰ vite.hic ↄñr petit offēdiculi remotiōeꝫ qd i via recta pōt impedire.hoc aūt est pctm̄ impediēs a recto pcessu.ad hāc aūt remotionē impetrādaꝫ allegat pmo miāꝫ dicens. n Reminiscere ꝛc. Misericoꝛdia pprie loquēdo est actꝰ iterioꝛ miserātis.miseratio vo effectus exterioꝛ.et vtrūq̄ allegat dd.s.actū diuine mie q̄ ē idē q̄ ipe deꝰ.ꝛ effectū eiꝰ q̄ recipiꝛ i eo cuiꝰ miseretur. o ¶ Que a seculo sunt.i.a mūdi principio.In oībꝰ em̄ opibꝰ diuinis relucet effectus diuīe miseratiōis. Cū ↄsequēter dauid petit pcti remissionē. p ¶ Delicta iuuētutꝭ mee.i.pctā ex passione ↄmissa q: passiones magis dominaꝛ tpe iuuētutis. q ¶ Et ignorantias meas.i.pctā q̄ sunt p ignoꝛantiā cōmissa. r ¶ Ne memineris.ad me puniēduꝫ de pctis ppetratꝭ ex certa malicia nō loquiꝛ. q: pctā q̄ fecit ex certa scientia fuerunt facta post moꝛtē saulis.vt homicidiū vrie ꝛ his similia.hāc vo oꝛationē fecit existēs in psecutione saulis vt pdictū est. s ¶ Scd̄m miāꝫ

Pctm̄ cō mittiꝛ p infirmitatē ignorantiā et pꝛopꝛiaꝫ maliciā.

me.Dirige[k] me i veritate tua ꝛ doce me q:[l] tu es saltoꝛ meꝰ ꝛ[m] te sustinui tota die.Reminiscere[n] miserationū tuaꝝ dñe:ꝛ miarū tuarū q̄ a[o] sclo sunt.Delicta[p] iuuētutis mee et[q] ignorātias meas ne[r] memineris.Scd̄m[s] miāꝫ tuā memēto[t] mei tu ppter[u] bonitatē tuā dñe.Dulcis[x] ꝛ rectꝰ dñs:ppter[y] hoc legē dabit delinquētibꝰ in via[z].Diriget[a] māsuetos in iudicio[b]:docebit[c] mites vias suas.Uniuerse[d] vie domini mia[e] ꝛ veritas requirētibꝰ[f] testamētū eiꝰ ꝛ[g] testimonia eiꝰ.Propter[h] nomē tuū dñe propiciaberis[i] pctō meo:multū est[k] em̄.Quis[l] est hō q timet dñm: legē[m] statuit ei in via quā elegit. Aia[n] eiꝰ i bonis demorabitur:et[o] semen eiꝰ hereditabit terraꝫ.Firmamentuꝫ[p] est dñs timentibus eum:et[q] testamentum ipsius:vt manifestetur illis.Oculi[r] mei semper ad dñm q̄m[s] ipse euellet de laqueo pedes meos respi-

tuā.ꝛ nō scdꝫ iusticiā meā. t ¶ Memēto mei tu.remittēdo culpā ꝛ dādo gratiā. v ¶ Propter bonitateꝫ tuā dñe.de natura em̄ boni est vt sit diffusiuū.ꝛ iō bonitati me infinite cōdecēs est vt diffūdat se erga penitentes remittēdo eis culpā ꝛ cōferēdo gratiā. x ¶ Dulcis ꝛ rectꝰ dñs.i.misericoꝛs ꝛ iustꝰ:q: dulcedo misecoꝛdie sine rectitudie iusticie nō est misericoꝛdia sꝫ pusillanimitas:ꝛ iusticia sine misericoꝛdia est crudelitas: ppter qd dicit Greg.in pastoꝛali libꝛo.s.Inesse bonis rectoꝛibꝰ debet iuste ↄsulēs mia ꝛ pie seruiēs disciplina ne iusticia sit aspera ꝛ pietas sit remissa.sit ergo amoꝛ sꝫ nō emoliēs:sit ꝫelus sꝫ nō exasperans:sit pietas.sꝫ nō plus q̄ expedit parcēs. y ¶ Propterhoc ꝛc.q̄ lex est:vt si vere peniteāt miāꝫ ↄsequanꝛ:sin aūt eternaliter puniant tāq̄ sua mia abutētes. z ¶ In via scꝫ psentis vite q: post moꝛtē nō est locꝰ penitētie. a ¶ Diriget māsuetos.i.tractabiles ꝛ benignos q: māsuetudo ē quedā mētis tractabilitas. b ¶ In iudicio.i.i pceptis iudicialibꝰ suādis per q̄ hō bn̄ se hꝫ ad pximū. c ¶ Docebit mites ꝛc.q̄tū ad cerimonialia pcepta diuini cultꝰ p q̄ hō se bn̄ hꝫ ad deū. d ¶ Uniuerse vie dñi.i.opa eiꝰ q̄ sunt q̄daꝫ vie deueniēdi in cognitionē ipsius. e ¶ Misericoꝛdia ꝛ veritas.i.iusticia q: licꝫ in aliq̄bꝰ eiꝰ opibꝰ magis appareat eiꝰ miāꝫ vt in pmiatiōe sctoꝝ:tn̄ ibi est etiā iusticia inq̄tū deꝰ oꝛdinauit q̄ p talibus opibꝰ redderet pmiū eternuꝫ ppter qd dicit apl's.ij.ad Thi.iiij.Bonū certamē certaui:cursuꝫ ↄsummaui:fidē suaui.iō reposita est mihi coꝛona iusticie quā reddet mihi dñs i illo die iustus iudex.Et similiꝛ licꝫ i aliq̄bus opibꝰ magis iusticia appareat:vt i dānatiōe maloꝝ.tn̄ ibi est mia inq̄tuꝫ punit circa cōdignū:q: tāta est offensa q̄uis ille q̄ offenditur:ꝛ iō in q̄libet pctō moꝛtali incurriꝛ de rigoꝛe iusticie pena infinita etiā intensiue si posset eē. f ¶ Requirentibꝰ testm̄ eiꝰ.i.legē a deo datā. g ¶ Et testimonia eius per oꝛacula pphetaꝝ.Illis em̄ qui scrutantur talia apparēt q̄ vniuerse vie dñi sunt mia ꝛ veritas:vel aliter. g ¶ Requirētibꝰ.i.custodiētibꝰ legē et prophetaruꝫ monita.apparet p experientiā diuinoꝝ beneficioꝝ q̄ vniuerse vie dñi sunt mia ꝛ vitas ꝛ hoc magis cōsonat litere hiero.iuxta heb.q̄ sic hꝫ.His qui custodiūt pactū eis ꝛ iustificationē eiꝰ.Ulterius concludit dauid petitionē suaꝫ de emissione peccatoꝝ di. h ¶ Propter nomē tuū dñe.i.ppter declarationem bonitatis tue. i ¶ Propiciaberis pctō meo.ipsiuꝫ remittendo. k ¶ Multū est enim.i.excedēs facultatē virtutis mee ad satisfaciendum.quia de nullo pctō pōt hō satisfacere nisi ex dei dono nullum enim opus est satisfactoꝝ absq̄ diuina gratia factum. l ¶ Quis est homo.Hic ↄñr dauid petit vite future degustationem di. l ¶ Quis est hō ꝛc.timoꝛe finali:ꝛ p ↄñs cōsolationes eius sentiens.q.d.istud est summū desiderandū:cuius causa subdiꝛ cū dꝛ. m ¶ Legeꝫ statuit ꝛc.scꝫ legē diuinā.ꝛ legē nature que dirigūt in viam iusticie que est pꝛe oībus eligēda. n ¶ Aia eius ꝛc.scꝫ in bonis diuine gre ꝛ cōsolationis a q̄bus p pctm̄ moꝛtale nō amouebitur. o ¶ Et semē eiꝰ hereditabit terrā:hoc exponiꝛ ab aliquibꝰ de terra israel quam habitauit ille ppl's q̄diu deo debite seruiuit:ꝛ inde fuit eiectꝰ q̄n ad ydolatriaꝫ declinauit.vt ptꝫ.iiij.Reg. Sed meliꝰ exponiꝛ de terra viuētiū:pmiū em̄ est finis meriti.ꝛ p ↄñs meliꝰ ipsoꝝ:q: finis est melioꝛ his que sunt ad finē.opa aūt meritoꝛia sunt maioꝛa bona q̄ hereditas terrena:ꝛ iō non pōt habere rationem finis respectu o[illegible] meritoꝛij:pꝛopter qd vbicūq̄ in sacra scriptura p opibus virtutū pmittunꝛ bona terrena q̄n premiuꝫ int[illegible]igūtur bona spūalia ꝛ eterna tāq̄ pꝛincipaliter intenta. p ¶ Firmamētū est ꝛc.q: stabilitantes in bono.In hebꝛeo.hꝛ.Cōsiliū dñi timētibꝰ eū:ꝛ in trāsla.hiero.iuxta hebꝛaicū hꝛ.Secretuꝫ dñi ꝛc. Et in idē reuertitur.q: dās aliquibus bonū ↄsiliūꝫ ipsos firmat ꝛ stabilit.ꝛ litera hec vltima magis cōsonat sequēti. q ¶ Et testamētū ꝛc.q: occulta legis diuine reuelātur talibus. r ¶ Oculi mei.Hic ↄñr dauid petit sibi liberationē a tribulationibꝰ vt quietiꝰ possit vacare cōtemplatiōi ꝛ diuinis consolationibꝰ di. r ¶ Oculi mei semper ad dñm ꝛc. cuius vtute confido.iō subditur. s ¶ Q̄m euellet ꝛc.ab insidijs

Aristo.in ethi.qualis est iniuria q̄lis ē persona i quā fit iniuriam.

Dauid cōclusio.

Qui facit iste q̄ dat bonū cōsilium.

mihi per saulē pparatis. t ¶ Respice in me tu dñe pietatis affectū:ꝛ miserere mei in effectu. v ¶ Quia vnicus respectu multitudinis saulē sequētis p talē modū dꝛ cōiter.rex est solꝰ q̄n hꝫ paucā gentē secū respectiue. x ¶ Et paup suꝫ ego.respectu saulis:q: ego suꝫ fugitiuus ꝛ ipe est rex in ptāte cōstitutꝰ. y ¶ Tribulationes coꝛdis mei multiplicate sunt q: in fauoꝛeꝫ saulis multi ↄsequebanꝛ dauid sicut ptꝫ.i.reg.de cypheis ꝛ habitatoꝛibus ceile. a ¶ De necessitatibꝰ meis erue me.i.tribulationibꝰ imminētibus p q̄s necesse habeo trāsire. b ¶ Uide hūilitatē meaꝫ in coꝛde. c ¶ Et laboꝛē meū i coꝛpe. d ¶ Et dimitte vniuersa ꝛc.acceptādo ista p satisfactiōe. e ¶ Respice inimicos meos.ad eos repꝛimendum. f ¶ Q̄m multiplicati sunt et iō nō possuꝫ euadere nisi per tuū adiutoꝛium. g ¶ Et odio iniquo oderūt me:scꝫ eo q̄ tua sancta volūtate oꝛdinasti me regnare et q: ↄsequūtur me p bono ope qd feci cum saule ꝛ populo eiꝰ p eis exponēdo me periculis:vt ptꝫ.i.reg.iij.pluribꝰ locis:ꝛ sic reddūt mihi mala p bonis. h ¶ Custodi animaꝫ meā.i.vitā meam:q: aia viuificat. i ¶ Et erue me de periculis mihi pparaꝛ. k ¶ Nō erubescā.captꝰ ab aduersarijs. l ¶ Q̄m speraui in te.q: tu es ptectoꝛ in te sperantium. m ¶ Innocētes ꝛ recti ꝛc.licꝫ aūt in principio fuge dauid aliq̄ oppꝛessi debitis adhesissent ei vt hꝛ.i.reg.xxij.tn̄ postea aliq̄ boni ꝛ iusti cōsiderātes ipsius saulis maliciā ꝛ dauid innocentiā de diuersis tribubꝰ israel venerūt ad dauid adherētes ei vt hꝛ.i.paral.xij. n ¶ Q: sustinui te.i.ppter te iniquaꝫ saulis psecutionē:ꝛ q: ad bonū pꝛincipē ptinet nō solū bonū pprie optare sꝫ etiā ↄmūeꝛ ideo subdit dauid depcādo.o ¶ Libera deꝰ

Effectus mie ē tollere pctā ab hoie.

Triplex ē hūilitas: s. vitiosa doloꝛosa ꝛ vtuosa

Moꝛalis expositio

ce[t] in me ꝛ miserere mei: q:[u] vnicꝰ et[x] paup sum ego. Tribulatiōes[y] coꝛdis mei multiplicate sunt: de[a] necessitatibꝰ meis erue me.Uide[b] hūilitatē meā ꝛ[c] laborē meū:ꝛ[d] dimitte vniuersa delicta mea.Respice[e] inimicos meos q̄m[f] multiplicati sunt ꝛ[g] odio iniquo oderunt me.Custodi[h] aiam meā ꝛ[i] erue me: non[k] erubescam q̄m[l] speraui in te.Innocētes[m] et recti adheserunt mihi q:[n] sustinui te.Libera[o] deus israel:ex[p] omibus tribulationibus suis. ¶ Psalmus.xx.

Udica me[a] dñe q̄m[b] in inocētia mea ingressus[c] sum:ꝛ[d] in dño sperās nō infirmabor.Proba[e] me dñe ꝛ tenta me:vre renes[f] meos et [g] coꝛ meū.Q̄m[h] mia tua aū oculos meos ē:ꝛ[i] cōplacui in vitate tua.Nō[k] sedi cū ↄsilio vanitatis ꝛ[l] cū iniq̄ gerētibꝰ nō itroibo.Odiui[m] eccl'aꝫ malignātiū ꝛ[n] cū impijs nō sedebo.Lauabo[o] iter inocētes manꝰ meas:ꝛ[p] circūdabo altare tuū dñe.Ut[q] audiā vocē laudis tue:ꝛ[r] enarrē

israel.i.bonos de populo israel. p ¶ Ex oībus tribulationibꝰ.i.a coꝛpalibus ꝛ spūalibus.Moꝛaliter posset exponi psal.iste de quolibet fideli existēte in afflictione spūali a deo petēte liberari: qui debet facere easdem petitiones cum ipso dauid.

¶ Psalmus.xxv.

Udica me dñe q̄m ꝛc.Huic ps.pꝛemittiꝛ talis ti.in heb.dd nisi q̄ pmittiꝛ lra lamech ad designādum q̄ dd est datiui casus.In trāsla.hiero.iuxta heb.nihil pponiꝛ.Patet aūt sn̄a huiꝰ tit.ex pi pcedēti.Dicūt aūt aliq̄ q̄ dd fecit hūc psal.fugiēs psecutionē saulis ꝛ petēs ab eo liberari.vñ i lra dꝛ.Ne pdas cū impijs deꝰ aiaꝫ meā ꝛ cū viris sanguinū vitā meā.De materia tn̄ huiꝰ psal.determinata nō inueni aliq̄d notabiliter dictū ppter qd saluo melioꝛi iudicio videꝛ mihi q̄ iste ps sit exponēdus de statu dd q̄n post moꝛtē saulis de rn̄so dñi itrauit regnū manēs i hebꝛon cū adherētibꝰ sibi:vt habeꝛ.ij.Reg.ij.Et q: sola domꝰ iuda seq̄batur ipm dauid reliquꝰ aūt ppl's erat cū isbosech filio saul:iō dauid oꝛauit vt statꝰ suus ↄsperareꝛ.Igiꝛ ſm hoc psal.iste diuidiꝛ in duas ptes:q: pmo dd petit se ↄsperari in bonis.scdo pseruari a malis ibi.Ne pdas cū ipijs.Prima i duas:q: pꝛimo petit ↄsperitatē in statu regni scdo in cultu dei ibi.Lauabo.Circa pꝛimum dicit sic dd. a ¶ Judica me dñe.i.cām regni termina pꝛo me. b ¶ Q̄m ego ꝛc.i.absq̄ psumptiōe ꝛ ambitiōe. c ¶ Ingressus suꝫ regnū p tuū rn̄suꝫ. d ¶ Et in dño sperans ꝛc.ſm q̄ dꝛ.ij.reg.iij.dauid pficiēs ꝛ semp seipo robustioꝛ domꝰ saulis decrescēs q̄tidie.Et q: innocentia dauid de ingressu regni nō erat oībꝰ nota:iō petit eā manifestari dicēs. e ¶ Proba me ꝛc.pbatio aūt ꝛ tētatio ad h oꝛdinanꝛ vt aliq̄d ignotū manifesteꝛ ipi tentanti:ꝛ sic hō tētat aliū deo aūt nihil ē ignotū:ꝛ iō nō tentat vt sibi aliq̄d manifesteꝛ sꝫ alijs sicut Geñ.xxij.dꝛ.Tētauit deꝰ abꝛahā ꝛc.q: p hoc q̄ ad pceptū dei patris fuit filiū imolare:notū fuit alijs bonū obediētie sue ſm q̄ plenꝰ dictū fuit ibidē.Et hoc modo petijt dauid se tētari a dño deo:vt eiꝰ inocētia fieret alijs manifesta vt sic libētiꝰ se ei subijcerēt:ꝛ sic factū fuit:q: per hoc qd dd in moꝛte abner fleuit ꝛ ieiunauit cognouit ppl's eiꝰ ꝛ isrl' vniuersus q̄ nō fuisset interfectꝰ de scitu eiꝰ.ſm q̄ hꝛ.ij.reg.iij.Et cognouit oē vulgꝰ ꝛ vniuersus isrl' in die illa q̄m nō actū fuisset a rege vt occideretur abner.Siliter p hoc q̄ nō fuit letatꝰ d moꝛte isbosech regis:sꝫ magis iterfectoꝛes eiꝰ moꝛte puniuit vt hꝛ.i.Reg.iiij.notū fuit oibꝰ q̄ nō ex ambitiōe vel psumptiōe q̄rebat regnū sꝫ ex diuīa oꝛdinatiōe ppꝛ qd statim subdiꝛ.c.v.Q̄m vniuerse tribꝰ isrl' venerūt ad eū in ebrō vt vngerēt eū regē:ꝛ q: ad pfectā innocētiā reqriꝛ mūdicia coꝛdis ꝛ coꝛpis:iō subdiꝛ. f ¶ Ure renes meos.pseruādo me a pctis carnalibꝰ. g ¶ Et coꝛ meū pseruādo me a pctis spūalibꝰ. h ¶ Q̄m mia ꝛc.ipam iugiꝛ meditādo. i ¶ Et cōplacui ꝛc.in ipa delectando iō supple. k ¶ Non sedi ꝛc.i.cū hoībus psumptuose incedere volētibꝰ q̄rens ab eis ↄsiliū de mō intrādi regnū. l ¶ Et cū iniqua ꝛc.cū ioab ꝛ abisai ꝛ eoꝝ cōplicibꝰ:q̄ iniq̄ interfecerūt abner. m ¶ Odiui eccl'iam malignantiū scꝫ rechab ꝛ baana qui erāt pncipes latronū ꝛ insidiose occiderūt suuꝫ isbosech.ij. Reg.iiij. n ¶ Et cū impijs ꝛc.q: talibꝰ nō fauit:sꝫ magis eos interfici iussit. o ¶ Lauabo.Hic ↄñr petit ↄspitatē in cultu dei di.Lauabo ꝛc.i.vtinā lauēꝫ:hebꝛei em̄ nō hn̄t modū optatiuū sꝫ vtunꝛ pꝛo eo futuro indicatiui.Per manus aūt designātur opera:eo q̄ manus est oꝛganū oꝛganoꝝ.vt dꝛ.iij.de aia p hoc aūt petit dauid sanctitatē vite q̄ requiritur i cultu dei:ideo subdiꝛ. p ¶ Et circūdabo altare tuū dñe.i.veniā ad offerēdas oblatiōes ꝛ sacrificia.tn̄ per sacerdotes ad quoꝝ officiū spectat talia offerre. q ¶ Ut audiā vocem laudis.q: in talibus oblationibus leuite cātoꝛes cantabāt diuinas laudes. r ¶ Et enarrē vniuersa mirabilia tua.i.faciā enarrari p leuitas.q: dd fecit cātica a leuitis decātāda:vt hꝛ.i.Reg.xvi.ꝛ.i.Esd.iij.

psalmi diuisio.

Tētat deus vt probet.

Quid ad pfectū requiritur

Petit psperitatē

Universidad de Deusto Biblioteca

s ¶ Dñe dilexi decorē dom⁹. ꝓpter hoc em̄ adduxit archā testamēti in hierusalē iuxta domū regiā vt haberet cultū dei ꝓpe se. Et fecit eā introduci iuxta tabernaculū qđ ei tetenderat ꝛ ꝑparauerat magnificē vt hꝫ.j.paral'.xv. Et voluit ei etiā edificare domū cedrinā: vt hꝫ.j.paral'.xvij. ſ3 dñs fecit hoc edificiū retardari vſq̄ ad templū salomonis filij sui. Dauid tñ ꝑparauit impensas. vt.ij.paral'.xix. Et dedit salomoni descriptionē templi ꝛ oim̄ edificior ꝛ vtensiliū. t ¶ Et locū ꝛc.i.locū q̄ vocat sanctū sanctor in quo erat archa testi ꝛ ꝓpiciatoriū qđ erat quasi sedes dei sicut pleni⁹ exposui. Exo. xxv. v ¶ Ne perdas. Hic ꝯsequēter dauid petit ꝑseruari a malis di. Ne pdas.i.ꝑdi ꝑmittas. x ¶ Cū impijs.i.cū male se habētib⁹ erga deū. Pietas em̄ est diuin⁹ cult⁹: ꝛ iō impietas diuino cultui opponit. y ¶ Et cū viris sanguinu3 i.cū hoibus male se habētib⁹ ad primū sicut sunt homicide ꝛ raptores q̄ dicūtur viri sanguinū.i. multi sanguinis effusores cuiusmodi sunt raptores de alieno labore ꝛ sanguine viuētes. 3 ¶ In quor manib⁹ ꝛc.q: semp parati sūt iniq̄ agere. a ¶ Et dextera ꝛc.i. pro q̄bus innocētes cōdēnauerūt seu interfecerunt. b ¶ Ego aūt ꝛc.in fine ps. repetit innocētiā suā circa ingressum regni quā allegauerat i principio sicut frequēter fit in canticis: in q̄bus principiū repetit i fine: verūtamē q: ꝑsentē vitā nō transit aliquis sine culpa aliqua: iō subditur. Redime me et miserere mei. c ¶ Pes em̄ meus.i.affectio mea. d ¶ Stetit in directo appetēs rectitudinē iusticie. e ¶ In ecclesijs bñdicā te dñe. de bñficijs mihi collatis a te. Moralr posset exponi ps iste de quolibet fideli qui veniēs ad etatē adultā debet regnū suū ingredi bñ regēdo mot⁹ interiores ꝛ act⁹ exteriores: ꝛ q: ꝓpꝫ ꝓnitatē sensuū ad malū patit difficultatē circa regni hui⁹ statū: iō debet deū sollicite depcari vt ꝓsperet stat⁹ sui regni ad laudē ꝛ cultū nominis diuini ꝛ pōt hec litera de facili applicari.

Quid sit pietas.

Magnis ꝓgenies humor sanguis peccatum.

Mi diuisio.

vniuersa mirabilia tua. Dñe[f] dilexi decorē domus tue: ꝛ[t] locū habitatiōis glie tue. Ne[v] pdas cum[x] impijs de⁹ alā meā: ꝛ[y] cū viris sanguinū vitā meā. In[3] quor manib⁹ iniq̄tates sunt: dextera[a] eor repleta est mūerib⁹. Ego[b] aūt in inocētia mea ingressus su3 redime me ꝛ miserere mei. Pes[c] em̄ meus stetit[d] in directo in[e] ecclesijs benedicā te domine.

¶ In finē psal. dđ priusq̄ liniretur. ps.xxvj.

DOmin⁹[a] illuminatio mea: et[b] salus mea quē[c] timebo. Dñs[d] protector vite mee a[e] quo trepidabo. Du3[f] appropiāt sup me nocētes: vt[g] edāt carnes[h] meas. Qui[i] tribulāt me inimici mei: ipi[k] infirmati sunt ꝛ ceciderūt. Si[l] cōsistāt aduersum me castra: non timebit[m] cor meum. Si[n] exurgat aduersu3 me preliū: in hoc ego sperabo. Unam[o] petij[p] a domino hanc[q] requiram vt[r] inhabitem in domo domini omnibus diebus vite mee. Ut[s] videam voluntatem[t] domini: ꝛ[u] visitem templū eius. Qm̄[x] abscōdit me in tabernaculo suo

¶ Psalmus.xxvj.

DOminus illuminatio mea ꝛc. Huic ps. ꝑponit talis ti. in heb. Dauid ꝑponit tñ litera lamech ad designādū q̄ est dti casus. In trāsla. ꝟo hier. Nihil ꝑponit ſ3 absolute dr dauid: ꝛ ꝑ hoc appet auctor psal. s. dauid. De materia aūt hui⁹ ꝑt tpe q̄ factus fuerit dr hiero. i ꝓlogo hui⁹ libri q̄ dauid fecit hūc pm post mortē saulis anteq̄ vngeret in regē: ꝛ fm h̄ nō pōt itelligi de vnctiōe qua inunctus fuit a samuele. sicut hꝫ.j.reg.xvj. q: illa inūctio fuit lōge añ mortē saulis: post mortē ꝟo saulis bis fuit inūctus. ꝑmo sup tribu iuda. vt hꝫ.ij.reg.ij.ca. Scđo sup totū isrl'. vt hꝫ.ij.re.v. De qua tñ istar duar vnctionum fact⁹ fuerit hic psal. hic. nō dr: videt tñ q̄ fact⁹ fuerit ꝑ secūda q: ꝑma fuit ꝑticularis: ꝛ fm q̄d: ista aūt generalis ꝛ simplr. Dicūt aūt hebrei ꝛ est satis ꝟisimile q̄ qñ deus ꝓmouet aliquē ad aliquā dignitatē dat sibi grā ꝑ quā ꝯueniēter possit exequi illā. ꝛ hoc nisi ꝓmot⁹ ponat sibi obicē ꝓpter qđ dđ ad illā vnctionē deuote se ꝑparauit. ꝛ hūc psal. fecit. Et diuidit in tres ꝑtes fm tria petita a dđ necessaria ad exequendū debite regie dignitatis offm̄. Primū est ꝯ aduersarios ꝯstantia. scđ3 est circa diuinū cultū diligētia. q: ꝑ ip̄m reges regnāt. tertiū est in bonis ꝑseuerātia sine q̄ alia sunt inutilia. scđ3 petit ibi. Unā petij a dño. tertiū ibi. Adiutor me⁹ esto. Circa primū dr dauid. a ¶ Dñs illuminatio mea.i cognitiōe agendor q̄ maxime reqrit in rege. b ¶ Et salus mea. in ꝑiculis bellor. c ¶ Quē timebo. timore filialis reuerētie. d ¶ Dñs protector vite mee ꝯ hostes. e ¶ A quo trepidabo. qñ em̄ hostes veniūt ꝯ aliquē regē d3 formidare ne hos dñs permiserit ꝓpter suā culpā: iō subdit. f ¶ Dū appropiāt sup me nocētes.i.mihi ꝛ pplo meo nocere volētes. g ¶ Ut edāt.i. edi faciāt a feris ꝛ auib⁹. h ¶ Carnes meas.i.pplī mei iterficiēdi. Et q: dđ ex cōtritione aduersarior suor diuīa ꝟtute iā fctā ꝯfidebat de futura: iō dicit. i ¶ Qui tribulāt me inimici mei.i. tribulauerūt de ꝑterito: q: i libro psal. q̄ cōpositus est metrice. rōne metri freq̄nter ponit tp̄s vnū ꝑ alio. et q: loquētes ex magno affectu frequēter mutāt modū loq̄ndi de ꝑterito in futur ꝛ cōtra. Hic āt liber fact⁹ est ꝑ modū orōnis seu diuie laudis i q̄b⁹ reqrit affect⁹ deuotiōis. k ¶ Ipsi infirmati ꝛc. s. saul doech ꝛ isbosech ꝛ ꝯplices eor. l ¶ Si ꝯsistāt ꝛc. de futuro. m ¶ Non timebit cor meū ꝯfidēs ex diuio adiutorio sicut innuit de ꝑterito. iō subdit. n ¶ Si exurgat ꝛc. sicut factū ē post inunctionē ꝑdictā. vt hꝫ reg.v. Audierūt q̄ philistijm q̄ vnxissent dđ in regē sup isrl': ꝛ ascēderūt vniuersi vt q̄rerent dđ. Et sequit ibidē. Et ꝯsuluit dđ dñm di. Si ascēdā ad philistijm: ꝛ si dabis eos i manu mea. Et dixit ad dđ. Ascēde q: tradēs tradā tibi philistijm i manu tua. o ¶ Unā petij. Hic ꝯñr dauid petit circa diuinū cultū diligentiam dicēs. Unam. s. rem. p ¶ Petij a dño. ꝑ ceteris. q ¶ Hanc requirā depcādo dñm ꝑseueranter ꝑ obtētu ipsi⁹: q: ad hoc q̄ petitio sit exaudibilis a deo nō solū requirit q̄ sic pia ꝛ ꝑ se sicut ista. sed etiā q̄ sit ꝑseuerans. Et q̄ sit dicta petitio dicit. r ¶ Ut inhabitē in domo dñi ꝛc. id est q̄ domus habitationis mee sit prope locum cultus diuini. s ¶ Ut videam.i.sciam. t ¶ Uoluntatē dñi. q: ibi dabant diuina responsa. v ¶ Et visitē tēplu3 eius. ad adorandū ibidē ꝛ frequēter offerendū. Et dicit tēplū q: habuit ꝓpositū edificādi ip̄m vt est dictum ꝑs. precedenti. Et vna causa huius ꝓpositi subditur. x ¶ Qm̄ abscōdit me in tabernaculo suo.i.in sui cultus loco. s. qñ fugiēs saulē ip̄m interficere volentē venit in nobe ab abimelech sacerdotem ꝛ ibi accepit panem et

Ille est timor quez charitas excludit ille est timor q̄ permanet in sclm sclī magr sententiarū iij. distin. xxxiij.

Tēpus ꝑ tempore.

Dauid petit diligētiam.

gladiū: vt dicit.j.reg.xxj.c. y ¶ In die malor. in heb. habet. In die pessima: eo q̄ illa die ibi erat doech idumeus qui retulit sauli hoc factū ex quo secuta est occisio sacerdotū.j.reg.xxij. 3 ¶ In petra exaltauit me.i. in loco sic vocato. qñ saul ꝛ viri eius cingebāt dauid ꝛ viros ei⁹ in modū corone: ita q̄ dauid desperabat se posse euadere. ꝛ a deo factū fuit q̄ nūcius venit ad saul dicēs. Festina ꝛ veni qm̄ infuderunt se philistijm sup terrā. Reuersus est ergo saul desistēs ꝑsequi dauid. ꝛ subdit ibi. Propter h̄ vocauerūt locū illū petrā diuidētem.j.Reg.xij. a ¶ Et nūc exaltauit caput meū. coronādo me corona regni isrl' pacifice et quiete. b ¶ Circuiui. frequentando locū diuini cultus. c ¶ Et imolaui ꝛc. ꝑ sacerdotum man⁹. d ¶ Hostiā vociferatiōis: q: hostie offerebant cū vociferatiōe diuine laudis per cātores. e ¶ Cantabo ꝛc. q: ip̄emet dauid cātabat corā archa. fm q̄ habet.ij.reg.vj. f ¶ Exaudi dñe ꝛc.i.orationem. g ¶ Qua clamaui ad te. orādo ex magno affectu ꝑ bono regni statu. ꝛ tuo cultu: vt pꝫ per ꝑdicta. h ¶ Tibi dixit cor meū. q: nō solū orabat voce sed ꝛ mēte. i ¶ Exq̄uit te ꝛc.i. facies corporis exterior ꝛ facies mētis iterior. k ¶ Faciem tuā dñe requirā. id est gratiā tuā. Et loquitur de deo more humano. q: qñ petēs est sibi gratiosus ꝟtit faciē ad eū. qñ aūt displicet: auertit. ideo subdit. l ¶ Ne auertas ꝛc. mihi tuā gratiā denegādo. m ¶ Ne declines ꝛc. talis eī declinatio faciei apud hoies signu3 est hoīs irati. n ¶ Adiutor me⁹. Hic ꝯñr dauid petit ꝑseuerantiā in bonis di. Adiutor me⁹ esto dñe. q. d. sine tuo adiutorio nullum est op⁹ bonū. o ¶ Ne derelinquas me. q: tūc nō possē in bono stare. p ¶ Neq̄ despicias me ꝛc. Illa em̄ q̄ sic relinquūt despici vident. Et subdit cām necessitatis ꝑdicti adiutorij di. q ¶ Qm̄ pater meus ꝛc.i.adā et eua. dereliquerūt me expositū miserijs ꝑsentis vite: q: per eor transgressionē deriuat ad oēs hoies originale pctm̄: per quod habēt ꝓnitatem ad malū ꝛ difficultatē ad bonū. r ¶ Dñs aūt assumpsit me q: recurrentibus ad eū non denegat suū auxilium cōtra difficultatem ad bonū: ꝛ ꝓnitatem ad malum iō subditur. s ¶ Legem pone ꝛc. lex dicit a ligādo dicit igitur legē pone ꝛc. q. d. ita liga me lege naturali ꝛ diuina: vt nō declinē a via regia mandator tuor. t ¶ Et dirige me ꝛc. ꝑ semitam q̄ est arctior ꝛ erectior intelligit perfectio maior q̄ est superogationis quā dauid desiderabat. v ¶ Ne tradideris me ꝛc.i.in volūtates malignorum spirituū mihi aduersantiū. x ¶ Qm̄ insurrexerūt ꝛc. Demones em̄ de iustor innocētia requisiti falsum respondet et ꝯ eos allegāt: sicut pꝫ Johan.j. q̄ sathan requisitus a dño de innocētia sancti iob falsu3 respondit ꝛ cōtra eū falsum allegauit dicēs. Numq̄d frustra timet iob deū ꝛc. y ¶ Et mentita est ꝛc. q: sathā mēdax est ꝛ pr ei⁹.i.inuētor mēdacij. vt dr Joh.viij. Aliter exponit ab aliq̄b⁹ ab illo loco. Legē pone mihi dñe ꝛc. q̄ est petitio dauid petētis vt a deo sic dirigat q̄ a saule ꝛ ei⁹ cōplicib⁹ nō capiat. Et q̄ subdit. Qm̄ isurrexerūt in te testes iniq̄. s. illi q̄ erga saul falso diffamabāt dđ. fm q̄ ip̄e dixit.j.reg.xxiiij. Quare audis ꝟba hoīs loquētiū dauid q̄rit malū aduersum te. S3 ꝑma expositio magis cōsonat lr̄e ꝑcedenti ꝛ subseq̄nti: q̄ loquit de ꝑseuerātia dauid in bonis post mortē saulis: ꝓpter qđ ex tali ꝑseuerātia quā a deo obtinere sperabat cōcludit in fine ps. 3 ¶ Credo videre bona dñi. electis repromissa. a ¶ In terra viuētiu3.i.in vita btā: q̄ est eterna. Spes em̄ est certa expectatio future btitudinis ex grā ꝛ meritis ꝓueniēs: ꝓpter qđ dauid exhortat seip̄m loquēs ad seipsu3 q̄si ad aliū dicēs. b ¶ Expecta dñm.i.ꝑ ꝟtutem spei btitudinē ab ipso spectando. c ¶ Viriliter age. de bono i meli⁹ ꝓficiēdo. d ¶ Et cōfortet cor tuū virtute diuine gratie q̄ stabilit cor. ꝓpter qđ dr heb.xiij. Optimū est gratia stabilire cor. e ¶ Et sustine dñ3 patiēter ferēdo ei⁹ discipline flagellū q: ip̄e vulnerat ꝛ medet ꝑcutit ꝛ man⁹ eius sanabunt. Job.v. Moraliter aūt pōt exponi ps. iste vt sit oratio cuiuslibet sapiētis ad vnctionē regiā: seu pontificalē deuote ꝑparantis: q: primo d3 petere constantiam contra insultus malignor spirituū scđo diligentiā circa diuinū cultū. tertio ꝑseuerātiā in bonis vt pertingat ad finale premiū: q: qui perseuerauerit vsq̄ in finem hec salutis erit. Mat.x.

in[y] die malor: protexit me in abscōdito tabernaculi sui. In[3] petra exaltauit me: ꝛ nūc[a] exaltauit caput meū sup inimicos meos. Circuiui[b] ꝛ[c] imolaui i tabernaculo ei⁹ hostiā[d] vociferatiōis cātabo[e] et psalmū dicā dño. Exaudi[f] dñe vocē meā q̄ clamaui[g] ad te miserere mei ꝛ exaudi me. Tibi dixit cor[h] meū exq̄siuit[i] te facies mea: faciē[k] tuā dñe reqrā. Ne[l] auertas faciē tuā a me: ne[m] declines i ira a ꝟuo tuo. Adiutor[n] me⁹ esto ne[o] derelinq̄s me: neq̄[p] despicias me deus salutaris meus. Qm̄ pr[q] me⁹ ꝛ mr̄ mea dereliq̄rūt me dñs āt[r] assumpsit me. Legē[s] pone mihi dñe i via tua: ꝛ[t] dirige me i semita recta ꝓpꝫ inimicos meos. Ne[u] tradideris me i aias tribulātiū me: qm̄[x] isurrexerūt i me testes iniqui: et[y] mētita est iniq̄tas sibi. Credo[3] videre bona dñi in terra[a] viuentiū. Expecta[b] dominum viriliter[c] age ꝛ confortetur[d] cor tuum et[e] sustine dominum.

¶ David. Psalmus.xxvij.

AD te[a] dñe clamabo de⁹[b] me⁹ ne sileas

¶ Psalmus.xxvij.

AD te dñe clamabo ꝛc. Huic ps. ꝑmittit talis ti. in heb. ꝛ in transla. sicut ps. precedenti ꝓpter qđ ex dictis pꝫ expositio. De materia aūt huius psal. ꝛ tēpore quo fact⁹ fuerit videt mihi saluo meliori iudicio q̄ dauid fecit hūc psal. in ꝑsecutiōe absalon ꝯ ip̄m qñ dauid fugiēs de hierl'm timore absalon ascēdebat cliuū oliuar nudis pedib⁹ incedēs flens ꝛ operto capite ꝛ sadoch ꝛ abiathar apportauerūt archam dei volētes ip̄m cōcomitari: ꝛ ascēdit abiathar ad ꝯsulēdum dñ3. vt hꝫ.ij.Reg.xv. Sed tūc nō habuit respōsum ꝓpter qđ dđ reputauit deū sibi nō esse adhuc placatū: ꝓpter qđ iussit archā reportare in ciuitatē ad locū suū sua comitatiua reputās se indignū. Et tūc ascēdēs summitatē montis vnde tabernaculū dñi clare videbat. ex illo loco orauit ꝟsa facie ad locū sanctū: sicut solit⁹ erat facere qñ veniebat ad locū illū sicut ꝛ nūc fideles a loco vñ pōt videri ecclesia alicui⁹ scti ibi adorāt. Et tūc ꝟisimile est q̄ tunc fecerit psal. istū ꝑ sua liberatiōe ab illa ꝑsecutiōe ꝛ ꝑ spm̄ itellexerit se auditū. Et fm hoc diuidit iste psal. q: primo ponit ipsius dauid deuota petitio. scđo ei⁹ exauditio. ibi bñdictus dñs. Circa primum dicit sic. a ¶ Ad te dñe clamabo.i.ex magno affectu orabo. Et q̄ sit orō subdit cū dr. b ¶ Deus me⁹ ne sileas a me.

Petitio i orōne d3 eē iusta.

Poti⁹ cor de q̄ ore eariidē ē hosten.

Firmiter tene ꝛ nullaten⁹ dubites oē3 hoie3 q̄ ꝯcubitu3 viri ꝛ mulieris accipitur in peccatō originali nasci. de consecr. di. v.

Alia expositio.

Moralis expositio.

materia psal.

Quare dauid ñ habuit rñsū a dño.

Diuisio psalmi.

denegando mihi r̄nsum per sp̄m tuū:sicut negasti mihi petenti p abiathar sacerdotē. c ¶ Nequādo taceas
a me repetitio est eiusdez ad maiorē effectus expositionē. d ¶ Et assimilabor ꝛc.i.reputabo me mortuū si
nō des mihi respōsum. e ¶ Exaudi dn̄e vocē ꝛc.i.ne differas longe me exaudire. f ¶ Dū extollo manus
meas ꝛc.q: versa facie orabat ad locū vbi erat tabernaculū.in quo loco p sp̄m sciebat fundandū esse tēpluz.
g ¶ Ne simul tradas me cū peccatoribus:q̄ sunt digni morte tēporali. h ¶ Et cū operantib⁹ iiquitatē ne

a me nequādo[c] taceas a me et[d] assimilabor descenti
tibus in lacū.Exaudi[e] dn̄e vocē orōnis mee dū oro
ad te:dū extollo[f] man⁹ meas ad tēplū sctm̄ tuū. Ne
simul[g] tradas me cū pctōrib⁹:ꝛ[h] cū opantibus iniq
tatem ne pdas me.Qui[i] loquunt pacem cū ꝓximo
suo mala aūt in cordib⁹ eoꝝ.Da[k] illis sm̄ opa eoꝝ.
et[l] sm̄ nequitiā adinuētionē ipoꝝ.Secundū[m] opera
manuū eoꝝ tribue illis:redde retributionē eoꝝ ipis.
Qm̄ nō[n] itellexerūt opa dn̄i:ꝛ[o] i opa manuū ei⁹ de-
strues illos ꝛ nō edificabis eos.Bn̄dict⁹[p] dn̄s qm̄ ex
audiuit[q] vocē depcatiōis mee.dn̄s[r] adiutor me⁹ ꝛ p
tector[s] me⁹ ꝛ[t] i ipo spauit cor meū ꝛ adiut⁹[u] suz.Et[x]
reflorūit caro mea:et ex volūtate[y] mea ꝯfitebor[z] ei.
Dn̄s[a] fortitudo plebis sue:ꝛ[b] ptector saluationum
xp̄i sui ē.Saluū[c] fac pp̄lm tuū dn̄e:ꝛ[d] benedic here-
ditati tue.Et rege[e] eos ꝛ[f] extolle illos vsq꜃[g] ieternū.

¶ Canticum dauid. Psalmus.xxviij.

Afferte[a] dn̄o filij dei[b]: afferte[c] dn̄o filios
arietum.Afferte[d] dn̄o gloriam ꝛ hono
rem afferte[e] dn̄o gloriam nomini eius
adorate[f] dominuz in atrio sancto eius.
Vox[g] domini super aquas.deus male-

perdas me:pditione gehenne.ꝛ qui sunt illi
ostendit dicēs. i ¶ Qui loquunt pacē cuz
ꝓximo suo mala aūt in cordibus eoꝝ.i.me-
cum:et de talibus erat achitophel q̄ fuerat
cōsiliarius dauid.Et simil'r absalon q̄ in ver
bis ꝛ signis fingebat se diligere dauid vt pa
trem suū.ꝛ tn̄ machinabat ꝯtra dauid i ma
lum:q: absalon de cōsilio achitophel cōspi-
rauit ꝯ patrē:vt habet.ij.Reg.xv. k ¶ Da
illis ꝛc.eos sm̄ demerita puniendo:qd̄ dixit
dauid non zelo vindicte sz iusticie. l ¶ Et
sm̄ nequitiā ꝛc.i.sm̄ nequitiā ab eis studio
se inuentā:q: de cōsilio achitophel sub spe-
cie deuotionis iuit absalō ad locū ꝯspiratio
nis fiende ꝯ patrē.ij.Reg.xv. m ¶ Scd̄m
opa manuū eoꝝ ꝛc.Repetitio est eiusdez ad
Repetitio eiusd. maiorē expressionē. n ¶ Qm̄ nō intellexe-
runt opa dn̄i ꝛc.i.opera a dn̄o p̄cepta q̄ sunt
sancta ꝛ bona.talia nō intellexerūt practice
q̄uis achitophel q̄ erat valde sapiēs intelle
rit speculatiue. o ¶ Et in opera ꝛc.q: ab-
salon sine filio mortu⁹ ꝛ interfect⁹ est. vt hr̄
ij.Regū.xviij.ꝛ achitophel suspēdio interijt.
ij.Regū.xvij.ꝛ vtrūq꜃ cōfigit iudicio diuino.
Descptio petitiōis, dō q̄tum ados ei⁹ demōes. p ¶ Benedictus dn̄s. Hic ꝯn̄r describit pe
titionis dauid exauditio quā in spiritu p̄ui
dit in generali non tn̄ quantū ad oēs condi
tiones particulares dicit igitur. p ¶ Be-
nedictus dn̄s tanq̄ gratus de diuino bene-
ficio. q ¶ Qm̄ exaudiuit ꝛc.i.exaudiendā
reuelauit. r ¶ Dn̄s adiutor meus i factis
arduis. s ¶ Et protector meus in pericu
lis. t ¶ Et in ipso sperauit cor meū ꝛ non
Quid sit caro reflorere. lingua tm̄. v ¶ Et adiut⁹ sum.eo q꜄ spaui vero corde ꝛ ore. x ¶ Et reflorūit caro mea:q: ex leticia cordis
interioris fit quedā refluētia in carne exteriori sm̄ qd̄ dr̄ ꝓuer.xvij. Animus gaudēs etatē floridā facit:sp̄s
aūt tristis desiccat ossa. y ¶ Et ex volūtate mea.i.mot⁹ ꝓprie deuotiōis. z ¶ Cōfitebor ei ꝯfessiōe laudis.
Et quid ꝯfiteat subdit dicēs. a ¶ Dn̄s fortitudo plebis sue q̄si dicat ego ꝛ plebs mea cū sim⁹ pauci nō pos
semus resistere nisi v̄tute diuina. b ¶ Et ptector ꝛc.i.mei q̄ suz xp̄s ei⁹.q: p eū in regē vnct⁹. Et q: ad bonū
principē ptinet desiderare bonū ppl'i sui:iō subdit dō dicēs. c ¶ Saluū me fac ꝛc.i piculis. d ¶ Et bn̄dic
hereditati tue.multiplicādo pp̄lm tuū in bonis tpalibus ꝛ sp̄ualib⁹. e ¶ Et rege eos ꝛc.ne deuiēt a via iu
sticie. f ¶ Et extolle illos pducēdo eos ad celsitudinē celestis gl'ie. g ¶ Vsq꜃ i eternū.i.sine fine. Morali
ter aūt pōt exponi psal.iste de quolibet fideli posito i afflictiōe corpali vel mētali:ꝛ iō deuote se petit libera-
ri diuinit⁹:ꝛ sentiens se a dn̄o exauditū studet eum deuote regratiari. Cetera patent. ¶ Psalmus.xxviij.
Afferte dn̄o filij dei ꝛc. Huic psal. p̄mittit talis ti.in heb.psal.dd̄. In trāsla. xo hiero. dr̄ cāticū dd̄
et in idē redit: ꝛ patet expositio ex dictis supra psal.xxij.ꝛ.xxiij. De materia aūt hui⁹ psal. dicit
De materia psal. opio hieronymi. hiero.in ꝓlogo hui⁹ libri:q꜄ dauid fecit hūc psal.in ꝯsūmatione tabernaculi qd̄ fecit ad reponē
dū archā dn̄i:vt hr̄.j.Paral.xvj.quo ꝯsummato erat ibi deo deuote offerendū ꝛ seruiendū.ꝛ sm̄
hoc iste psal.diuidit in duas ptes.q: primo dauid inuitat ad offerendū deo deuote. scd̄o decla-
rat q꜄ seruiendū est ei hūiliter ꝛ prōpte ibi. Vox dn̄i. Circa primuz dicit sic. a ¶ Afferte dn̄o filij dei.i. vox
filij israel q̄ estis filij dei tanq̄ ab eo spāliter electi ꝛ dilecti:sm̄ q꜄ ip̄e dicit Exodi.iiij. Filius meus p̄mogeni
Sacerdotes dn̄r regale sacerdotiū gēs scta gen⁹ electū populus acq̄sitionis. tus israel. Vel aliter. b ¶ Filij dei.i. vos sacerdotes et ministri q̄ inter filios israel estis specialiter electi
ad cultū dei. c ¶ Afferte filios arietū.hoc dr̄ ppter iuge sacrificiū in quo offerebant quotidie duo agni im
maculati vnus in mane ꝛ ali⁹ in vespere:ꝛ p hoc intelligunt alie oblationes ꝛ sacrificia q̄ offerebant medio
tempore q: ante sacrificiū matutinum nō poterat fieri aliqua oblatio seu sacrificiū. similiter nec post iuge
sacrificiū vespertinū. d ¶ Afferte dn̄o ꝛc. omnia opera vestra bona ad eius gloriam dirigendo: sm̄ q꜄ dicit
apostolus.j.Corinth.x. Omnia in gloria dei facite. Hoc autem facit fides operans per dilectionē in quibus
consistit cultus dei interior:propter quod dicit Aug in enchiridion. Fide spe ꝛ charitate diligit deus seu co-
litur. e ¶ Afferte gloriam nomini eius.i.nomini eius tetragrāmaton quod habetur in tanta reuerentia
apud hebreos q꜄ non nominabatur in publico sed tantum in templo in benedictionibus sacerdotum super
populum. f ¶ Adorate dn̄m ꝛc.i.in atrio sacerdotū vbi fiebant sacrificia:quod erat sanctius alio atrio in
quo erant alij vulgares ad adorandum ꝛ audiendum verbum diuinum. g ¶ Vox dn̄i. Hic consequēter
dauid declarat q꜄ deo sit obediendum prompte: ꝛ hoc per multa exempla virtutis diuine cui nullus potest
resistere. Primum exēpluz de transitu maris rubri cū dicitur. g ¶ Vox dn̄i ꝛc.q: sicut dictū fuit. Exo.xiiij.

de nube inter media inter castra israel ꝛ egyptioꝝ diuino iussu processerūt tonitrua ꝛ fulgura subuertētia
rotas curruū egyptioꝝ:ꝛ aque reuerse sunt sup egyptios. iō subdit. h ¶ Dn̄s sup aquas multas. Scd̄m
exemplū ē in datione legis q̄ facta est terrorib⁹ diuine v̄tutis: sm̄ q꜄ dr̄ Exod.xix. Iā aduenerat dies terti⁹.
et mane claruerat:ꝛ ecce ceperūt audiri tonitrua ꝛ micare fulgura ꝛ nubes densissima operuit montē clā-
gorq꜃ buccine vehemētis perstrepebat.ꝛ q̄tuz ad hoc dicit. i ¶ Vox dn̄i i v̄tute. postea locut⁹ ē dn̄s di.

statis intonuit:dn̄s[h] sup aq̄s multas. Vox[i] dn̄i in
v̄tute:vox[k] dn̄i i magnificētia. Vox[l] dn̄i ꝯfrigētis ce
dros:ꝛ cōfringet[m] dn̄s cedros libani. Et[n] cōminu
et eos tanq̄ vitulū libani[o] dilect⁹ quēadmodū[p] fi-
lius vnicornu. Vox[q] dn̄i intercidētis flāmā ignis:
vox[r] dn̄i ꝯcutiētis desertū.ꝛ[s] cōmonebit dn̄s desertū
cades. Vox[t] dn̄i preparātis ceruos:et[u] reuelabit cō
densa[x]:et[y] in templo ei⁹ oēs dicēt gloriā. Dn̄s[z] di
luuiū ihabitare[a] facit[b] sedebit dn̄s rex[c] ineternum.
Dominus[d] virtutē populo suo dabit[e] dn̄s benedi
cet[f] populo[g] suo in pace[h].

Ego suz dn̄s de⁹ tu⁹ q̄ eduxi te de terra egy-
pti:ꝛ ꝯsequēter ponūt decē p̄cepta decalogi
et quātū ad hoc dr̄. k ¶ Vox dn̄i i magni-
ficētia. Loquebat em̄ sicut rex magnific⁹ im
ponēs p̄cepta:ꝛ q: filij israel fuerūt pterriti
sm̄ q꜄ dicitur ibi. Et pterriti ac pauore cōcus
si steterūt pcul dicentes moysi. Loquere tu
nobis et audiemus nō loquatur nobis dn̄s
ne forte moriamur. et quātuz ad hoc dicitur
l ¶ Vox dn̄i ꝯfringētis cedros.i. maiores il
lius ppl'i: q̄ cōfracti timore sic loqbāt moysi.
m ¶ Et cōfringet dn̄s cedros libani. hoc ad
ditur ad denotāduz magnitudinē pncipum Quare ponitur cedros libani.
illi⁹ ppl'i q̄ erāt capita tribuū. In mōte em̄ li-
bani crescūt maiores cedri q̄ alibi. n ¶ Et
comminuet eos tanq̄ vitulum. id est sicut
vitulum pascentem in libano qui ex modico
sonitu ꝛ fragore terretur ꝛ tremit. sic isti fue
runt mirabiliter territi vt predictum est: et
quasi cōminuti in mēte ꝯsiderātes diuinam
maiestatem et suā fragilitatē reputauerūt se quasi nihil ꝛ sicut res cōminuta q: tn̄ moyses nō fuit i aliquo
territ⁹ vn̄ dicit ad ppl'm. Noli timere ꝛc.ꝛ subdit. Moyses aūt accessit ad caliginē in qua erat dn̄s. iō subdi
tur. o ¶ Et dilect⁹ scz moyses q̄ fuit deo dilect⁹ ꝛ hoibus: vt hr̄ Eccle.xlv. p ¶ Quēadmodū ꝛc.i. securus
et imperterrit⁹ sicut vnicornis. In trāsla. aūt hiero. iuxta heb. sic hr̄. Et disperdet eas q̄si vitulū libani et
sarion quasi fili⁹ rinocerontis. Et est eadē sentētia q: multū territi dispergūt. vn̄ de filijs israel dr̄ vbi supra
perterriti ac pauore cōcussi steterūt pcul. Et sarion.i. fili⁹ p quē intelligit moyses a deo predilect⁹. Sicut
filius q̄si filius rinocerontis.i. ita impauidus sicut rinoceron qd̄ idē significat qd̄ vnicornis. Tertiū exem Tertiū exemplum.
pluz ē de vindicta dn̄i facta i deserto de chore ꝛ cōplicib⁹ ei⁹: vt hr̄ Nume.xvj. ex qua aliqui fuerūt cōbusti
per ignē a deo imissuz:ꝛ aliq̄ a terra absorpti. quātū ad hoc dicit. q ¶ Vox dn̄i itercidētis ꝛc. q: aaron pro
illa plaga sedāda obtulit thimiama ꝛ sic cessauit incendiū sm̄ qd̄ dr̄ Num.xvj. Obtulit thimiama ꝛ stans in
ter mortuos ꝛ viuos p populo deprecatus est ꝛ plaga cessauit. r ¶ Vox dn̄i cōcutiēt. desertuz: q: tunc
fuit terremot⁹ ꝛ terra aperuit os suū ꝛ deglutiuit chore dathan ꝛ abyron ꝛ tabernacula eoꝝ. s ¶ Et cō-
mouebit ꝛc. hoc addit q: hoc factū accidit in deserto cades vbi manserūt filij israel lōgo tpe. vt hr̄ Leuit.j.
Quartū exemplū ponit cū dr̄. t ¶ Vox dn̄i p̄parātis ceruos. Dicūt heb. Vox dn̄i occidēt ceruas. Hic. in
transla. iuxta heb. dicit. Vox obstetricās ceruas. ꝛ sm̄ hoc ista litera multipliciter exponitur. Ra. sa. expo-
nit tpe messe in quo vt dicit iudei abūdabūt oibus delicijs ac bonis ꝛ sic ad volūtatē eoꝝ dn̄s interficiet Tre multiplex expositio.
ceruos ꝛ alia aīalia siluestria q̄ sunt comestibilia. Sed hoc dictū fūdat sup errorē eoꝝ q̄ dicūt vitā futurā fo
re aīales cib⁹ idigēte sicut dixit pleni⁹ sup Gen.j.ca. Et i hoc errore cōueniūt cū tartaris ꝛ saracenis. Dictio
aūt hebraica hic posita equiuoca est ad designādū occisionē obstetricationē ꝛ p̄parationē. sm̄ aūt transla.
Hiero. iuxta heb. ponit de v̄tute dei dātis ceruis v̄tutē pariendi ꝛ etiā nutriēdi fet⁹ ita vt suppleat ibi vicē
obstetricis. sm̄ aūt literā cōmunē pōt exponi de terra neptalim sm̄ q꜄ scribit Gen.xlix. Neptalim ceruus
emissus dās eloquia pulchritudinis qd̄ exponit a doctorib⁹ hebraicis ꝛ latinis: eo q꜄ i sorte neptalim erat Tralis expositio d terra neptalim.
terra p̄mitiua aū alias sortes pferēs fruct⁹ suos sicut ceru⁹ veloci⁹ currit alijs aīalib⁹. ꝛ ppter hoc de illis
fiebāt sacrificia in solēnitate paschali de granis nouis: ꝛ tūc leuite cātabāt diuinas laudes q̄ sunt eloquia
pulchritudinis. Secūdū hoc igit per ceruos hic itelligūt fruct⁹ de terra neptalim veloces ad maturescē-
dū p̄ alijs sicut ceru⁹ velocior ē i cursu alijs aīalibus q̄ quidē velocitas fiebat diuia v̄tute oia pducēte. ꝛ
sm̄ hoc dr̄. Vox dn̄i p̄parātis ceruos ꝛ q: de illis fructib⁹ fiebat oblatio i solēnitate paschali. vt dictū est:
ideo subdit. v ¶ Et reuelabit. scz atriū sacerdotuz ꝛ templuz q: tūc aperiebāt ad solēni⁹ celebrāduz di-
uina. ꝛ dr̄. x ¶ Condensa. eo q꜄ vulgus nō habebat illuc ascēsuz liberuz. y ¶ Et in templo ei⁹ oēs di-
cent gloriā: q: tūc diuie laudes forti⁹ cātabāt p leuitas ꝛ sacerdotes tn̄ hic accipit templū p tabernaculo
qd̄ p̄parauit arche dn̄i. ꝛ frequēter accipit vnuz pro alio in veteri testamēto. z ¶ Domin⁹ diluuiuz. Hic
consequenter ponitur quintum exemplum de diluuio quod tempore noe fuit: tamē inductum diuina vir- De archa Noe.
tute super terram ad puniendum hominuz maliciam: vt hr̄ Gen.vij. ꝛ quātum ad hoc dicitur. z ¶ Dn̄s
diluuium. id est terram dissipatam per diluuium. a ¶ Inhabitare facit. per multiplicationē hoiz ꝛ aīa
lium que in archa reseruauit. b ¶ Et sedebit dominus tanq̄ iudex oīm. c ¶ Rex ineternuz. sm̄ illud Correspōdet sacramentum baptism primo mirabili.
esdre.ix. Multiplicabitur ei⁹ imperiuz ꝛ regni ei⁹ nō erit finis. Vltimo dauid imprecatur populo dicens.
d ¶ Domin⁹ v̄tutē. scz patiētie in aduersis. e ¶ Dabit populo suo.i. det hebrei em̄ non habēt modum
optatiui sed pro eo vtuntur futuro indicatiui modi. f ¶ Dn̄s bn̄dicet.i. benedicat. g ¶ Populo suo
eū in bonis tēporalib⁹ et sp̄ualib⁹ multiplicādo. h ¶ In pace. q: sicut dicit Pris. Si q̄rat q̄d est summuz
bonū in vita bn̄ r̄ndet pax. mystice posset exponi p̄s iste de materiali eccl'ia in q̄ quotidie offert agn⁹ imacu
latus iesus xp̄s ad honorē dei p̄ris seu toti⁹ trinitat cui seruiēdū est ꝛ prōpte obediēdū ppter mirabilia q̄ fa Secūdo correspōdet.
cit in celo ꝛ i terr. Prio mirabili corrn̄det sacramētū baptismi sm̄ illd̄ Cori.x. Oēs i moyse baptizati sūt in
nube ꝛ i mari. Scd̄o exēplo corrn̄det publicatio euāgelij: p quā ꝯfracti sūt cedri libani.i. pncipes scl'i submit

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto Biblioteca

Quid tertio. Quid quarto. Quid quinto.

tentes humiliter colla sua iugo fidei. Tertio exemplo correspõdet repressio ignis iussu dei ꝯburẽdi ꝟtutem amittẽtis ĩ multis martyrib⁹: sicut p3 ex eoꝝ legẽdis ꝛ terremot⁹ opprimẽs tyrãnos ꝛ eoꝝ ministros ꝛ corruere faciẽs templa idoloꝝ: sicut p3 in legẽdis pluriũ martyꝝ. Quartu3 ꝟo exemplũ repꝛesentat ꝑmitiue ecclesie statũ q: tũc sicut terra ꝑmitiua ꝓtulit multos fideles gaudẽter ꝛ prompte currẽtes ad martyrium qđ fuit materia exultationis ciuiũ celestiũ in templo glorie deũ iugiter laudantiũ. Quĩtũ exemplũ ꝑfigurauit statũ mũdi añ incarnationẽ xp̄i. ĩ quo deo ꝑmittẽte suo iusto iudicio inundauit diluuiũ vitioꝝ: s3 ꝑ xp̄3 ꝛ apostolos tãq̃ ꝑ alterum noe ꝛ filios eius habitata est terra ex multiplicatiõe fideliũ. Psalmus.xxix.

Exaltabo te dñe. Huic psal. ꝑmittitur talis ti. in heb. ꝛ ĩ transla. hic iuxta hebre. Psalm⁹ cãtici de ꝑdicatiõe dom⁹ dd. Circa qđ sciendũ ꝙ ista dedicatio non fuit dom⁹ dauid in qua habitauit. l3 aliq̃ h̄ dicãt et male. q: nõ legit illi⁹ dom⁹ aliq̃ dedicatio sed templi edificati ꝑ salomonẽ qđ hic dr: q: voluit templu edificare. vt hr̃. ij. Regũ. vij. s3 de mãdato dñi edificiũ fuit retardatu3 vsq3 ad tp̄s salomõis filij sui. dauid tñ tradidit ei descriptionẽ templi ꝛ edificioꝝ in circuitu ꝛ vtensiliũ. ꝛ ꝑparauit impensas saltẽ pro magna pte. vt hr̃. j. parali. xxviij. ppter qđ hic dr dom⁹ dd. dicũt aũt hebrei ꝛ satis verisimilit put pleni⁹ declaratũ fuit. iij. reg. viij. ꝛ. ij. parali. vj. ꝙ in dedicatiõe templi cũ sacerdotes portãtes archã vellẽt eã trãsferre de tabernaculo dauid in quo fuerat ꝛ itroducere in tra sãcta sctõꝝ. porte templi clauserũt se nec fuerũt reserate donec leuite cantantes ps. cxxxj. venirẽt ad locũ illũ. Propter dd suũ tuũ ne auertas faciẽ xp̄i tui. i. salomõis in regẽ iuncti. ꝛ tũc porte fuerũt reserate. Quod vidẽtes oẽs populi cognouerũt qđ pctm̃ dauid de adulterio bersabee ꝛ homicidio vrie erat totaliter a deo remissũ. vsq3 ad tp̄s illud plures de populo tenebãt ꝯtrariũ. Igit dd h̄ ꝓuidens in spiritu fecit hũc psal. ĩ quo describit ꝑdicti pcti ꝯmissionẽ ex sua fragilitate. ꝛ ciusdẽ remissionẽ ex dei mia et benignitate. Scdm hoc iste ps. diuidit ĩ duas partes q: pmo dd ꝯfitet diuinã benignitatẽ vel bonitatẽ. Scdo ppriã fragilitatẽ ibi. Ego aũt dixi. Circa pmũ dd pmo dei bonitatẽ ꝯfitet. scdo alios ad idẽ hortatur. ibi Psallite. Circa pmũ dicit sic.

¶ Psalm⁹ cantici in dedicatiõe dom⁹ dd. ps. xxix.

Exaltabo[a] te dñe quoniã suscepisti[b] me: nec[c] delectasti inimicos meos sup me. Dñe[d] de⁹ me⁹ clamaui ad te. ꝛ[e] sanasti me. Dñe[f] eduxisti ab iferno aiaz meaz saluasti me a descẽdẽtib⁹ ĩ lacũ. Psallite[g] dño sãcti ei⁹: ꝛ[h] ꝯfitemini mẽorie sãctitatis ei⁹. Qm̃[i] ira ĩ indignatiõe ei⁹: ꝛ vita ĩ volũtate ei⁹. Ad[k] vesperũ demorabit flet⁹: ꝛ ad matutinũ leticia. Ego[l] aũt dixi ĩ abũdãtia mea: nõ mouebor[m] ineternum. Dñe[n] ĩ volũtate tua prestitisti decori meo ꝟtutez. Auertisti[o] faciẽ tuam a me: ꝛ[p] fact⁹ su3 ꝯturbatus. Ad[q] te dñe clamabo: ꝛ[r] ad deũ meũ depcabor. Que[s] vtilitas ĩ sãguĩe meo: dũ[t] descẽdo ĩ corruptiõe3. Nũ[u]quid ꝯfitebit tibi puluis: aut ãnũciabit ꝟitatẽ tuã. Audiuit[x] dñs ꝛ[y] misert⁹ ẽ mei. dñs[z] fact⁹ ẽ adiutor me⁹. Cõuertisti[a] plãctũ meum in[b] gaudium mihi. concidisti[c] saccum meũ ꝛ[d] circundedisti me leticia.

materia psalmi. Diuisio psalmi. Exhortatio.

a ¶ Exaltabo te dñe nomẽ tuũ publice collaudãdo. b ¶ Qm̃ suscepisti me ĩ tua gratia post tãta flagitia a me ppetrata. s. ĩ adulterio bersabee ꝛ homicidio vrie. c ¶ Nec delectasti inimicos ꝛc. s. achitophel ꝛ absalon q̃ iducebãt populũ ad me ꝑsequẽdũ allegãtes ꝯtra me ꝑdictũ flagitiũ: tñ finalit nõ fuerũt delectati q: achitophel se suspẽdit: ꝛ absalon ĩ bello iterijt ꝛ magna ps populi sequẽtis ipm. d ¶ Dñe de⁹ ꝛc. corde ꝛ ore. e ¶ Et sanasti me a ꝑdicti peccati vulnere. f ¶ Dñe eduxisti ꝛc. q: ppter dicta flagitia erã dign⁹ gehẽna: s3 tu saluasti me tua mia. g ¶ Psallite dño. Hic cõsequenter alios hortat ad laudãdũ deũ de mia sibi facta. g ¶ Psallite dño sãcti ei⁹: id est vos sacerdotes diuino cultui deputati ꝛ sãctificati. h ¶ Et ꝯfitemini ꝛc. ꝯfessiõe laudis ad quoꝝ cõfessionẽ cũ dicerẽt. Memẽto dñe dauid. aperte fuerũt porte templi vt dictũ est psal. precedẽtis ti. ꝛ sic oibus apparuit peccatũ dauid a deo dimissu3. i ¶ Qm̃ ira ꝛc. cito trãsiẽs: vñ in heb. ꝛ in trãsla. hiero. iuxta heb. hr̃. Qm̃ ad momẽtũ ira ei⁹ ꝛ vita in volũtate eius q: non vult deus mortẽ peccatoris sed vt magis cõuertatur ꝛ viuat. Ezech. xviij. Quia eius misericordia superexaltat iudicium. Jaco. ij. k ¶ Ad vesperum ꝛc. q. d. si in vespere inducat fletum peccatores puniendo cito transibit: ꝛ mane dabit leticiam eos consolando. l ¶ Ego aũt dixi. Hic cõsequẽter dauid cõfitetur propriam fragilitatẽ: ꝛ circa hoc primo declarat suã miseriã. ꝛ scdo dei clementiam ibi. Audiuit dñs. Circa pmũ dicit. l ¶ Ego aũt ꝛc. i. in pncipio regni mei qñ abũdaui bonis tẽporalib⁹ ꝛ spũalibus m ¶ Non mouebor ineternum a via veritatis ꝛ iusticie. Ex hoc em̃ ꝙ in ꝑsecutiõe saulis posit⁹ diu innocentiam seruauerat vt p3 ex decursu. j. Reg. de cetero eandã innocẽtiã se tenere cõfidebat ideo dicebat n ¶ Dñe in volũtate tua ꝑstitisti decori meo ꝟtutẽ. fuit em̃ decorus corpe. vt hr̃. j. reg. xvj. ꝛ magis mẽte virtutis decore. Uerutñ q: in hoc nimis cõfidebat: deus ad horã eũ dimisit. ꝛ sic grauiter peccãdo fragilitatẽ suã cognouit: ꝛ hoc est qđ addit. o ¶ Auertisti faciẽ tuã a me ad horã me derelinquẽdo fragilitati mee. p ¶ Et fact⁹ su3 ꝯturbat⁹. q: ꝑ sathanã ĩ flagitia ꝗuis deiect⁹. q ¶ Ad te dñe clamabo. corde ꝛ ore. r ¶ Et ad deũ meũ depcabor ꝑ dictoꝝ pctõꝝ remissiõe allegãdo qđ sequit. s ¶ Que vtilitas ĩ sãguĩe meo i. ĩ pctõ meo ex q̃ merui ꝙ sãguis me⁹ effũderet. t ¶ Dũ descẽdo ĩ corruptiõe3. i. si ppter eũ icurrã mortẽ corpis ꝛ gehẽne. q. d. nulla. vñ sequit. v ¶ Nũquid ꝯfitebit tibi puluis. s. corpis mei ĩcinerati. q. d. nõ. et iõ meli⁹ est vt mihi ĩ emittas ꝛ culpã ꝛ penã eternã eã cõmutãdo ĩ penã tpalẽ. x ¶ Audiuit dñs. Hic pñr ꝯfitetur diuinã clemẽtiã dicẽs. x ¶ Audiuit dñs. depcatiõe3 meã exaudiẽdo. y ¶ Et misert⁹ ẽ mei. meũ flagitiũ remittẽdo z ¶ Dñs fact⁹ ꝛc. ĩsult⁹ sathane a me repellẽdo. a ¶ Cõuertisti plãctũ meũ. de pcti ꝯmissiõe. b ¶ In gaudiũ mihi. d ei⁹ remissiõe. c ¶ Cõcidisti saccũ meũ. vestẽ lugubrẽ dponẽdo. d ¶ Et circũdedisti me leticiã iteri⁹ ꝯsulẽdo. Hoc ãt scdm fuit qñ post pctm̃ bersabee ꝛ vrie ꝯmissu3 ieiunauit dd ꝛ fleuit iacẽs sup terrã ĩfirmato puulo d bersabee nato. vt hr̃. ij. re. xij. Postea mortuo puero surrexit d luctu: ꝛ mutata veste lugubri lot⁹ ꝛ vnct⁹ ẽ ĩ signũ exultatiõis. Cognouit eĩ pctm̃ suũ dimissu3 ꝗtũ ad culpã ꝛ penã ꝑ pñ luctũ suũ et

Ad iustificationes in. xij. req̃ritur grẽ infusio. Richar. iiij. disti. xiiij. arg. iiij. q. j.

De ei⁹ remissione.

pueri mortẽ. e ¶ Ut cãtet tibi gloria mea. laude publica ꝛ clara. f ¶ Et nõ cõpungar. remorsu ꝯsciẽ mee et pcti cõmissione: qđ cognoui esse dimissum ꝗtũ ad reatũ culpe. g ¶ Dñe deus me⁹ ꝛc. q: ĩ patria erit confessio laudis diuine ꝑfecta. psal. xxxiij. Beati q̃ habitant ĩ domo tua dñe in secula seculoꝝ laudabũt te. Moraliter posset exponi ps iste de quolibet fideli q̃ reuelatione diuina seu ꝓbabili ꝯiectura cognoscit aliquod graue pctm̃ a deo sibi dimissu3 ppter qđ grãs agit collaudãdo dei bonitatẽ ꝛ recognoscẽdo suã fragilitatẽ.

Moralis expositio

Ut[e] cãtet tibi gloria mea ꝛ[f] nõ cõpungar: dñe[g] deus meus ineternũ confitebor tibi.

¶ Uictori. Psalmus.xxx.

In[a] te dñe speraui nõ[b] cõfundar ineternu3 in[c] iusticia tua libera me. Inclina[d] ad me aurẽ tua3 accelera[e] vt eruas me. Esto[f] mihi in deũ ꝓtectorẽ et[g] ĩ domũ refugij: vt saluũ me facies. Qm̃[h] fortitudo mea ꝛ refugiũ meũ es tu: ꝛ ppter[i] nomẽ tuũ deduces me et[k] enutries me. Educes[l] me de laq̃o quẽ absconderunt mihi: qm̃ tu es protector meus. In[m] manus tuas cõmendo spm̃ meũ: redemisti[n] me dñe deus veritatis. Odisti[o] obseruãtes vanitates superuacue[p]. Ego[q] autẽ in dño speraui exultabo[i] ꝛ letabor in mia tua. Qm̃[k] respexisti humilitatẽ meã: saluasti[l] de necessitatib⁹ aiam[m] meã. Nec[n] ꝯclusisti me in manib⁹ inimici: statuisti[o] ĩ loco spacioso pedes meos. Misere mei[p] dñe qm̃ tribulor: ꝯturbatus[q] est in ira oculus me⁹: aĩa[r] mea ꝛ vẽter[s] meus. Qm̃[t] defecit in dolore vita mea: ꝛ ãni mei ĩ gemitib⁹. Infirmata[u]

¶ Psalmus.xxx.

In te dñe speraui. Huic psal. ꝑmittitur talis ti. in heb. Ad victoriam psal. dd. Et in transla. hier. iuxta heb. Uictori ps dd. Et p3 expositio ex dictis supra psal. x. et. iiij. In aliq̃bus aũt libris additur. Pro extasi. s3 nõ est in hebraico nec in trãsla. hie. iuxta hebraicum. ꝛ ideo videtur ab aliquo doctore appositu3 forsan pro eo ꝙ infra dr. Ego aũt dixi in excessu mẽtis mee ꝛc. Excessus em̃ mentis ꝛ extasis idẽ significant. Ex titulo autem apparet auctor psal. sc3 dd. sed materia nõ apparet: propter qđ varie exponit. Dicunt enim aliq̃ ꝙ dauid fecerit hũc psal. loquẽs in persona populi de captiuitate babylonica liberati: ꝑuidẽs in spũ hanc liberationẽ. Aliqui aũt dicũt ꝙ fecit hũc psal. loq̃ns in ꝑsona ppl̃i israel liberati de seruitute philistinoꝝ ꝑ ipsum dauid. Sed lr̃a hui⁹ psal. nõ vr̃ bene ꝯcordare. propter qđ ra. sa. dicit ꝙ fecit hũc psal. existẽs ĩ ꝑsecutiõe saulis ꝑ qua multos psalmos fecit: q: lõgo tpe durauit. ꝛ fecit hũc psalmum grãs agẽdo. eo ꝙ multa pericula ꝑterita ia3 euaserat: ꝛ orãdo ꝓ euasione ꝑsentiũ ꝛ futuroꝝ q̃ formidabat. igit scdm hãc sniam q̃ videt mihi litere magis cõsona: ps iste diuidit in duas ptes: q: pmo dd ostẽdit ꝑsecutionis sue acerbitatẽ. scdo diuine retributionis equitatem. ibi erubescant impij. Prima in duas: q: primo ostenditur confidentie dauid stabilitas. ꝛ scdo persecutiõis atrocitas. ibi Misere. Circa pmũ dicit sic dd. a ¶ In te dñe spaui. sicut in ꝓtectore forti. b ¶ Nõ cõfundar ĩ eternũ. l3 ꝯfundar ad tp̄s: q: erat exul ꝛ fugitiu⁹ ꝛ tãq̃ lesor regie maiestatis. c ¶ In iusticia ꝛc. q: ꝯfido de ea nõ de mea. d ¶ Inclina ꝛc. loquit de deo more hũano: cui⁹ ẽ aurẽ suã inclinare ad illud qđ vult audire vel exaudire. e ¶ Accelera ꝛc. ne deficiã in ꝑsecutione. f ¶ Esto mihi ꝛc. in pñtib⁹ periculis. g ¶ Et in domũ refugij. ꝓ futuris. h ¶ Qm̃ fortitudo ꝛc. hoies em̃ etiã illi q̃ erant de tribu iuda ꝛ dauid non audebãt eũ recipe timore saulis regis: imo etiã cũ eo erãt in ꝑsecutione dauid scdm ꝙ dr. j. Reg. xxiij. ꝙ si in terra se abscõderit ꝑscrutabor eũ in cunctis milibus iuda. i ¶ Et ppter nomẽ ꝛc. ꝓtalem viã ꝙ saul nõ poterit me capere. k ¶ Et enutries me. s. in desertis locis vbi nõ possum ab hominibus victualia habere. l ¶ Educes me ꝛc. de occultis insidijs ziphoꝝ ꝛ consiliũ qđ faciebant cõtra dauid in fauorẽ saulis: vt hr̃. j. Reg. xxiij. m ¶ In manus tuas cõmendo spm̃ meum. q: non habebo ꝓtectionem seu defensionẽ ex parte hominum. n ¶ Redemisti me dñe deus veritatis. q: dauid de seruitute egypti redẽptus fuerat in patribus antiquis. o ¶ Odisti obseruantes vanitates. i. somnia auguria ꝛ cõsimilia ꝑ quoꝝ obseruationẽ aliq̃ ceperãt euadere periculũ. p ¶ Superuacue. q: talis obseruatio inutilis est imo nociua: q: est supstitiosa. q ¶ Ego aũt in dño speraui. nõ in talibus somnijs vanis. i ¶ Exultabo et letabor in mia tua. me litante ab angustia ꝛ sicut persecutio est causa tristicie: sic liberatio est causa leticie. k ¶ Quoniã respexisti humilitatem meã. Excelsus enim deus humilia respicit: scdm ꝙ dicit psal. cxxxvj. l ¶ Saluasti de necessitatibus. id est de periculis vrgẽtibus in quibus homo est necessitatus. m ¶ Animam meã. id est vitam meam: ꝛ que fuerunt illa pericula vrgentia subdit. n ¶ Nec cõclusisti me in manibus inimici scilicet saulis ꝛ exercitus eius qui cingebant dauid ꝛ viros eius in modum corone ita ꝙ dauid desperabat se posse euadere: vt habetur. j. Regum. xxiij. o ¶ Statuisti in loco spacioso pedes meos. quia tunc ex ordinatione diuina nuncius venit ad saul dicẽs. Festina ꝛ veni: quidam infuderunt philistijm super terram ꝛ sic fuit compulsus recedere ꝛ dauid qui fuit conclusus potuit quo voluit abire. p ¶ Miserere. Hic cõsequenter describitur persecutionis acerbitas cum dicitur. p ¶ Miserere mei domine ꝛc. pondere malorum presentium ꝛ timore futurorum imminentium. q ¶ Conturbatus est in ira oculus ꝛc. ista ira erat per zelum non per vitium: tamen ex ea dicitur oculus corporis turbari: quia passio ire maxime apparet in facie et in oculis potissime. r ¶ Anima mea. quia ira per zelum oculum mentis turbat: sed ira que est per vitium illum excecat. s ¶ Et venter meus quia passio ire imutat totum corpus. t ¶ Quoniam defecit ꝛc. id est ad defectionem fuit disposita ex doloribus ꝛ angustijs: vnde de ipso dicitur. iij. Regũ. j. Et rex dauid senuerat habebatq3 etatis plurimos dies: cũq3 operiretur vestibus non calefaciebat: et tamen tũc non habebat nisi. lxx. annos: quia triginta annorum erat cũ regnare cepisset. ꝛ. xl. annis tm̃ regnauit: vt habetur. iij. reg. v. Qđ em̃ ita cito venit ad seniũ ꝛ mortem vna cã fuit sc3 ppter dolores ꝛ angustias quas in ꝑsecutiõe saulis sustinuit. v ¶ Infirmata est ꝛc. in illa em̃ persecutione multas paupertates sustinuit tanq̃ fugitiuus. vnde

De materia psalmi. Aliquorum opinio. psalmi diuisio. Ille tiro erat humanus. Capitur man⁹ pro ꝓtectiõe.

et ab abimelech panes esuriens petijt:vt habet.j.Reg.xxj.ꝛ ab nabal subsidiū victus:vt hr̄.j.Regū.xxv.ex defectu aūt victus debilitat corporis v̄tus. x ℂSuper oēs ꝛc.q: eis ꝑ opprobrio dicebant ꝙ erāt amici proditoris regis ꝫ falso. y ℂEt timor notis meis.q: timore saulis nō audebāt eū recipere ꝛ timebāt occasione eius dānificari a rege. z ℂQui videbāt me foras:hoc est in desertis vbi erā fugitiu⁹. a ℂFugierunt a me.timētes ne imponeret eis ꝙ essent de mea gēte. b ℂOblivioni datus ꝛc.s. amicoꝝ meorum. c ℂTanq̄ mortuus.de quo dr̄ vulgariter.

est in pauptate v̄tus mea:ꝛ ossa mea ꝯturbata sunt
Sup[x] oēs īimicos meos fact⁹ suꝫ opprobriū vicinis
meis valde:ꝛ[y] timor notis meis.Qui[z] videbant me
foras fugierūt[a] me.obliviōi[b] dat⁹ suꝫ tanq̄[c] mortu⁹
a corde.Factus[d] suꝫ tāq̄ vas ꝑditū:qm̄[e] audivi vitu
perationē multoꝝ cōmorātiū in circuitu.In[f] eo dū
cōuenirēt simul aduersuꝫ me:accipe[g] aīam meā ꝯsi-
liati sunt.Ego[h] aūt i te spaui dn̄e dixi[i] deus me⁹ es
tu:in[k] manib⁹ tuis sortes mee.Eripe[l] me de manu
inimicoꝝ meoꝝ:ꝛ[m] a ꝑsequētib⁹me.Illustra[n] faciē
tuā sup ſuū tuū saluū[o] me fac mīa tua dn̄e[p]:nō ꝯfū-
dar qm̄[q] iuocaui te.Erubescāt[r] ipij ꝛ[s] deducant in
infernū:muta[t] fiāt labia dolosa.Que[v] loquunt ad-
uersus iustū iniq̄tatē[x]:in[y] supbia et[z] i abusiōe.Quā[z]
magna multitudo[a] dulcedis tue dn̄e:quē abscōdisti
timētib⁹te.Perfecisti[b] eis[c] q sperāt i te:i[d] ꝯspectu fi
lioꝝ hoiꝫ.Abscōdes[e] eos i abscodito faciei tue:a[f] cō
turbatiōe hoiꝫ.Protege[g] eos i tabernaculo tuo:a[h]
cōtradictiōe linguaꝝ.Bn̄dict⁹[i] dn̄s qm̄ mirificanit
miam suā mihi:i[k] ciuitate[k] munita.Ego aūt dixi i ex
cessu[l] mētis mee:piect⁹[m] sū a facie oculoꝝ tuoꝝ.Idō
exaudisti[n] vocē orōnis mee:dū[o] clamarē ad te.Dili
gite[p] dn̄ꝫ oēs sancti eius qm̄ veritatē[q] requiret dn̄s:

Mortuus nō hꝫ amicū. d ℂFact⁹ suꝫ ꝛc. de quo null⁹ sperat recuperationē. e ℂQm̄ audivi vituperationē multoꝝ ꝛc.vnde ꝛ nabal cui⁹ māsio erat in carmelo in quo dauid ꝛ viri eius sepe latitabāt.vitupauit dauid ꝛ viros ei⁹ di.Quid est dauid ꝛ q̄s est fili⁹ isai: quasi dicat nullius momenti et subdit.Hodie increuerūt serui qui fugiunt dn̄os suos. f ℂIn eo dū ꝯuenirent simul ꝛc. saul ꝛ exercitus eius. g ℂAccipere aīam meā ꝛc. q: de morte mea tractabant. h ℂEgo autem in te spaui.tanq̄ in meo ꝓtectore. i ℂDixi deus me⁹ es tu ꝑ verā fidē ꝛ cultū. k ℂIn manibus tuis ꝛc.i.sortes tam vite q̄ mortis mee sunt in tua dispōne.i heb.habet.In manibus tuis tpa mea.i. ad viuendū q̄tuꝫ sibi placuerit ꝛ nō plus. l ℂEripe me de manu ꝛc.s. saulis ꝛ suoꝝ cōplicū. m ℂEt a ꝑsequētib⁹me q̄cūq̄ alia occasione. n ℂIllustra faciē ꝛc. sup memetipm̄ me tua gratia illustrādo. o ℂSaluū me fac ꝛc.nō mea iusticia. p ℂDn̄e nō ꝯfundar.ab aduersarijs captus seu acerbitate ꝑsecutiōis in patientiam fract⁹. q ℂQm̄ inuocaui ꝛc. q: potēs es me exaudire. r ℂErubescant.Descripta acerbitate ꝑsecutiōis.Hic ꝯñr describit eq̄tas diuine retributiōis: ꝛ primo q̄tum ad ꝑsequentes.scd̄o q̄tuꝫ ad ꝑsecutionē sustinentes ibi.Quā magna.Circa pmū dr̄.r.ℂErubescant ipij nō potētes assequi suū intentū in persecutione iustoꝝ:sicut tyrāni intēdētes ꝑ tormēta auertere martyres a fide ꝛ nōvalētes erubescāt ꝛ ꝯfundant de coꝝ tolerātia:sicut ptꝫ de daciano ꝛ vincētio ꝛ de pascano ꝛ scā lucia ꝛ multis alijs:ꝛ saul ꝑsequēs dd̄ cū cape nōvalens reuertebat in domū suā ꝯfusus.j.reg.xxiij.ꝛ.xxiiij. s ℂEt deducantur i infernū post vitā istā si in sua malicia ꝑseuerēt.Hoc aūt dicebat dd̄ nō zelo vindicte sed zelo diuine iusticie cui est applaudēdū.fm̄ hoc ps.lvij.Letabit iust⁹cū viderit vindictā ꝛc. t ℂMuta fiāt ꝛc.i.saulis q̄ aliq̄n vocabat dd̄ filiū:sicut hr̄.j.re.xxiiij.vbi dr̄ Dixit saul.Nūq̄d h vox tua est fili mi dd̄ ꝛ leuauit saul vocē suā ꝛ fleuit q̄si ei ꝯpatiēs:ad horā tū postea q̄siuit eū ad mortē.Et labes habitatoꝝ ceile ꝛ ziphaeoꝝ q̄ ꝓtendebant amicitiā ad dd̄ i v̄bis ꝛ tū q̄rebāt eū tradere in manib⁹saulis:vt pꝫ.j.re.xxiij.ꝛ.xxvj. v ℂQue loquunt aduersus iustū.i.memetipꝫ q̄ ēt nihil eis nocui sed bn̄ feci. x ℂIniq̄tatē.de me dicētes ꝙ q̄rerem malū sauli regi fm̄ ꝙ hr̄.j.reg.xxiiij. y ℂIn supbia ꝛ in abusiōe q: aliq̄ de dd̄ loq̄bant supbe iactantes se vt caperēt regis inimicū ꝛ aliq̄ in abusiōe:mēdaciter detrahētes ipi dd̄:vt haberēt graꝫ saulis. z ℂQuam magna multitudo.Hic ꝯñr describit eq̄tas diuine retributiōis q̄tuꝫ ad sustinētes patient ꝑsecutiōeꝫ ꝓpt deū:ꝛ pmo facit dd̄ qd̄ dictū est.scd̄o ex h inuitat fideles ad patient sustinēdū ibi.diligite dn̄m.Circa pmū di. z ℂQuā magna.i.valde magna. a ℂMultitudo dul.ꝛc.i futura btītudine:q: ocul⁹nō vidit nec auris audiuit q̄ ꝓparasti diligētib⁹te:vt hr̄ Esa.lxiiij. b ℂPerfecisti.i.ꝑfectā rē fecisti ꝛ ꝓparasti. c ℂEis q̄ sperāt i te.spe debita q̄ ē ex grā ꝛ meritis ꝓueniēs. d ℂIn ꝯspectu filioꝝ hoiꝫ q̄ nō timēt nec erubescūt suā speꝫ ꝯfidere corā hoib⁹ eos ꝑsequētib⁹. e ℂAbscōdes eos i ascōdito faciei tue.i.corā facie tua q̄ hoib⁹ hui⁹ mūdi est abscōdita. f ℂA ꝯturbatiōe hoiꝫ:q: visi sūt oculi insipiētiū mori.illi aūt sunt i pace:vt hr̄ Sap.iij.Et q: nō solū ꝓtegit eos in futuro seculo:sed etiā aliq̄n in p̄nti:iō subditur. g ℂProtege eos ꝛc.spāliter eos:ꝓtegens in p̄senti seculo. h ℂA cōtradictiōe linguaꝝ.s.ab illis q̄ linguis suis tractabāt de morte eoꝝ.ꝛ quia istud ꝯtingit ipi dauid ob habitatorib⁹ceile q̄ tractabāt inter seipsuꝫ tradere in manib⁹saulis: vt hr̄.j.reg.xxiij.iō grās agēs deo subdit di. i ℂBn̄dict⁹dn̄s qm̄ mirificauit ꝛc. me liberādo mirabilr. k ℂIn ciuitate munita.i.in ceila in q̄ credidit eū saul cape eo ꝙ erat ciuitas fortis ꝛ clausa fm̄ ꝙ hr̄.j.reg.xxiij.Nūciatū est aūt saul ꝙ venisset dd̄ in ceilā.ꝛ ait saul.Tradidit eū dn̄s i man⁹meas ꝯclususq̄ est igressus vrbē in q̄ porte ꝛ sere sunt. l ℂEgo aūt dixi i excelsu mētis mee.in trāsla.hier.iuxta heb.hr̄.Ego aūt dixi in stupore meo:stupor eū est q̄dam excessus mētis.Dauid aūt tūc fuit posit⁹ in magno stupore qñ audiuit ꝙ saul veniebat ad occidēdū eū ꝛ ꝙ viri ceile traderēt eū in manu saul:ꝛ tunc dicit dd̄ dn̄o. m ℂProiect⁹sum a facie oculoꝝ tuoꝝ.q.d.vꝫ ꝙ ego sim posit⁹extra custodiā tuā. n ℂIdeo exaudisti vocē orōnis mee.mirabiliter liberādo. o ℂDum clamarē ad te.corde ꝛ ore positus in tanta anxietate. p ℂDiligite dn̄m. hic ꝯñr inuitat fideles ad patienter tolerandū di. p ℂDiligite dn̄ꝫ oēs sancti ei⁹.ita ꝙ nō recedatis ab amore ei⁹ positi in tribulatione. q ℂQm̄ v̄itatem req̄ret dn̄s,bene remunerādo vos ꝓ v̄ris angustijs ꝛ laboribus.

Uindicta est appellāda zelo diuine iusticie.

Nēo deus vidit vnquam.

Universidad de Deusto Biblioteca

r ℂEt retribuet abūdāter faciētib⁹ superbiā.i.vestris ꝑsecutorib⁹ eos debite puniēdo:iō subdit. s ℂUiriliter agite in bonis perseuerādo ꝛ prosperādo. t ℂEt ꝯfortetur cor vestrum tribulatiōes sufferendo. v ℂOēs q̄ sperātis in dn̄o.spe debita q̄ est certa expectatio future beatitudinis ex grā ꝛ meritis ꝓueniēs. Expositio aūt hui⁹ psal.ꝛ sequētis ꝛ ꝯsimiles ꝫ sint historiales seu literales respectu ipsius dauid sunt tū morales respectu nostri scꝫ inq̄tum dauid dedit nobis exempla virtutis.

et retribuet[r] abūdāter faciētib⁹ supbiā.Viriliter[s] agi
te ꝛ[t] cōfortetur cor vestrū:oēs[v] q sperātis in dn̄o.

ℂEruditio dauid.Psalmus.xxxj.

Beati[a] quoꝝ remisse sunt iniquitates ꝛ[b]
quoꝝ tecta sunt pctā.Btūs[c] vir cui nō
imputauit dn̄s pctm̄:nec[d] est in spiritu
eius dolus.Qm̄ tacui[e] inueterauerūt[f]
ossa mea dum[g] clamarem tota die.Qm̄
die[h] ac nocte grauata est super me man⁹ tua:ꝯuer-
sus[i] sum in erumna mea duꝫ configitur spina.Deli
ctuꝫ[k] meū cognituꝫ tibi feci:ꝛ[l] iniusticiaꝫ meā non
abscōdi.Dixi[m] confitebor[n] aduersum me iniusticiā
meam dn̄o.et tu[o] remisisti impietatem[p] peccati mei.
Pro hac[q] orabit[r] ad te omnis sanctus in[s] tempore
oportuno.Veruntamen[t] in diluuio aquaꝝ multa-

ℂPsalmus.xxxj.

Beati quorum remisse sunt iniquitates.Huic psal.ꝓmittit talis tit.in heb.Dauid eruditio et ꝓponit litera lamech. ad designādum ꝙ dauid est datiui casus.in trāsla.hiero.iuxta hebre.ponit sic.Eruditio dauid.tū nō mutatur sensus.ꝑ hoc em̄ ꝙ ponit hic Eruditio:datur intelligi ꝙ aliquid ꝓfunduꝫ fuit ipsi dauid reuelatuꝫ:ſꝫ q̄d sit illud nō apparet in spāli ex litera titu. ꝓpter qd̄ varie circa hoc dr̄ ab hebreis doctorib⁹ et latinis:et omissis alijs accipio vnū modū dicēdi q̄ videtur mihi magis ꝓbabilis:ꝛ magis ꝯsonibus litere ꝛ ipm̄ ꝑsequitur Rab.sa.hebreus videlicꝫ ꝙ dauid fecerit hūc psal.qñ sibi fuit reuelatum a deo dimissuꝫ sibi pctm̄ adulterij cū bersabee ꝛ homicidij vrie qd̄ nō potest sciri ab aliquo nisi ꝑ specialeꝫ dei reuelationem alioqui sciret aliq̄s certitudinaliter se habere gratiā sine qua nō remittit culpa qd̄ est cōtra illud Eccle.ix. Nemo scit vtrū amore an odio dignus sit.Sciēdū igit ꝙ circa dimissionē dicti pcti facte fuerit reuelatiōes diuine.Prima fuit facta ipsi nathā ꝓphete cui fuit reuelata dimissio dicti pcti q̄tū ad partes pene ipso dd̄ pctm̄ suum humiliter recognoscēte:vt habetur.ij.Reg.xij.Et dicit dauid ad nathan.Peccaui dn̄o.Dixitq̄ nathan ad dd̄ Dn̄s quoq̄ trāstulit pctm̄ tuū nō morieris ꝛc.Mors em̄ corporalis quā dauid meruerat:ꝓpter humilē ꝯfessionē suā trāslata fuit ad puerū de bersabee natū:tā cū h ꝓdixit sibi nathan ꝙ esset affligēdus temporaliter:ꝛ ꝙ dn̄s suscitaret cōtra eū maluꝫ de domo sua: vt ibidē hr̄:ꝛ reuelatiōes nō fuerīt facte ipsi dauid immediate:quia tunc nō erat dignus postea tamen per penitētias et orationes deuotas meruit vt sibi reuelaretur dimissio peccati predicti quantum ad culpam:et de hoc fecit hunc ps.In quo primo gratias agit de peccati dimissione.scd̄o orat vt preseruetur a recidiuatione ibi.Pro hac orabit.Prima in duas:quia pmo describit remissionis culpe fructum secundo remittendi modum ibi.Quoniam tacui.Circa primuꝫ dicit. a ℂBeati quoꝝ remisse sunt iniquitates.quantum ad culpā.Isti em̄ sunt beati in spe et si non adhuc in re.Remissio enim culpe non fit nisi per gratiam que est quedam arra glorie. b ℂEt quoꝝ tecta sunt peccata scꝫ ipsi deo non quia possit ei aliquid celari aut tegi:sed quia respicit ad vlterius punienda saltem pena eterna:et propter hoc subdit. c ℂBeatus vir cui non imputauit dominus peccatum:ad eternaliter puniendum. d ℂNec est in spiritu eius dolus.quia vere penitet mente sicut exterius ore. e ℂQuoniā tacui.Hic consequenter ostēditur remissionis mod⁹:et quia opposita iuxta se posita magis elucescūt ideo describitur primo remissiōis impedimentum.secundo eiusdem factiuum ibi.Delictuꝫ meum. Circa pmuꝫ sciendum ꝙ impedimentum remissionis culpe et eius celatio sub sanctitatis speciei propter quod dicitur Prouerbiorum.xxviij.Qui abscondit scelera sua non dirigetur. Dauid autem peccatum cum bersabe celauit et propter eius maiorem celationem Uriam occidi fecit.et sic de peccato in peccatum miserabiliter ruit deo iuste permittente et diabolo operāte:et hoc est quod dicit dauid. e ℂQuoniam tacui. scelus meum abscondendo. f ℂInueterauerunt ossa mea.id est vires anime ex peccatorum cōtractione que per ossa designantur in quibus consistit robur corporis sicut in viribus anime robur mentis maxime in viribus intellectiuis. g ℂDum clamarē ꝛc.iste clamor nō erat confessionis peccatorum sed anxietas timoris ne super eum appareret diuinū iudiciū in aliqua manifesta punitione. Ex verecundia em̄ nō aperiebat peccata sua faciendo pro eis debita sacrificia in lege precepta:que pro varijs peccatis varie imponuntur:ꝛ sic merito formidabat ne super eum veniret vindicta diuina:vt apparet ex hoc quod dicit. h ℂQuoniā die ac nocte ꝛc.id est continue timui aggrauationem manus tue super me. i ℂCōuersus sum in erūna mea ꝛc.s. contritione. Ad verbum nathan ꝓphete fuit contritus et confessus peccata verecundia deposita:vt habetur.ij.Regum.xij. k ℂDelictum.Hic consequenter ponitur id quod est remissionis culpe factiuuꝫ quod est humilis et vera confessio quam fecit dauid ad verbū nathan prophete vt dictum est ꝛ hoc est quod dicit. k ℂDelictum meum cognitum ꝛc.per veram confessionem ꝛ satisfactionem ꝛ sacrificiorum oblationem. l ℂEt iniusticiam meam non abscondi.post nathan reprehensionē. m ℂDixi.i.firmiter proposui ꝛ opere impleui. n ℂConfitebor aduersum me iniusticiā meam domino.modo predicto. o ℂEt tu remisisti.per gratiam tuam. p ℂImpietatem peccati mei.quantum ad culpam. q ℂPro hac orabit.hic cōsequenter dauid orat vt preseruetur a recidiuo:et primo facit qd̄ dictū est.secundo ponit monitionem erga alios ibi. Nolite fieri.Circa pmū dicit sic. q ℂPro hac.scꝫ re q̄ postea subditur.vnde ꝛ in trāslatio.hieronymus habetur. Pro hac ora.ꝛc. r ℂOrabit ad te omnis sanctus id est a culpa ꝑpetrata per te emendatus s ℂIn tempore oportuno quod est tempus remissionis culpe tunc enim preces sunt exaudibiles:q: in gratia facte.ꝛ pro quo sit orandum subditur cum dr̄. t ℂVeruntamen in diluuio aquarum multarum

Opinio ra.sa.

Hoc itelligit proprie.

Triplex est meritū ꝛ congrui digni ꝛ condigni bona.ij.sēt.

Beatitudo est vltimus finis vite humane Ric. sup v.disti.in xlix. ar.j. q.ij.

Que nō pōt eē sine clara dei vniōe et ꝑfecta dilectiōe idē.q.vj.

Universidad de Deusto
Biblioteca

id est temptationuz vehemētiuz. v ¶Ad eū nō approximabūt scȝ pctā per pctī recidiuū de hoc debet oīa re deū oīs emēdatus a pctō:ꝛ sic orabat dauid.iō subdit. x ¶Tu es refugiuz meū ꝛc.in adulterij ꝛ homicidij perpetratiōe. y ¶Exultatio mea in relaxando culpā q: sicut cōmissio culpe est penitentibus causa tristicie:ita est remissio causa leticie. z ¶Erue me.i.a demonib⁹ qͥrentibus me impellere ad recidiuū fm q dicitur.j.Petri.v.Aduersarius vester diabol⁹ tanq leo rugiēs circuit querēs quē deuoret. a ¶Intellectū tibi dabo fm hebreū hoc allegat dauid p causa qua debebat eū preseruare a culpa: et cōiungit sic litere precedenti. Erue me a circūdātib⁹ me.i.a demonibus me temptantibus:q: dixisti mihi. a ¶Intellectū tibi dabo.ad cognoscēdū agēda. b ¶Et instruā te.ad vitāduz vitāda c ¶Firmabo ꝛc.sicut sup rē quā volo custodire cū diligētia.q eūi vult diligēter custodire rē aliquā habet attentos oculos sup ipsaz. Et si queritur vbi dixit ista dñs dauid.pōt respōderi q hec dixit.ij.Reg.vij.vbi dicit sic. Ego te tuli de pascuis ꝛc.ꝛ subdit. Et fui tecū in oībus vbicūq ambulasti ꝛ.j.Paralipo.xvij.vbi eadez dicūt. d ¶Nolite fieri. Hic ɔsequēter dauid circa alios facit monitionē vt caueant a pctīs q: boni principis est non solū cogitare de se sed etiā de sua gente.ꝛ pmo facit suam

Diabol⁹ tētat homines vt ruat i peccatū vt iudiciū velle impediat.

ruz:ad[u] euz nō approximabūt. Tu[x] es refugiū meuz a tribulatione q circūdedit me:exultatio mea[y] erue me[z] a circundātibus me. Intellectū[a] tibi dabo ꝛ[b] instruaz te in via hac qua gradieris:firmabo[c] super te oculos meos. Nolite[d] fieri sicut equ⁹ ꝛ mul⁹ qbus[e] nō est intellectus. In chamo[f] ꝛ freno maxillas eoꝝ cōstringe q nō approximāt ad te. Multa[g] flagella pctōris:speranteȝ[h] aūt i dño misericordia[i] circūdabit. Letamini[k] i domino ꝛ[l] exultate iusti et[m] gloriamini omnes recti corde.

¶Psalmus.xxxij.

Exultate[a] iusti in dño:rectos[b] decet col-

Questio respōsio.

monitionē.secūdo subdit retributionē.ibi. Multa. Circa pmū dicit. d ¶Nolite fieri ꝛc.i.sequētes appetitus sensitiuū viuentes vita brutali. e ¶Quibus nō est intellect⁹: quasi dicat est nulla culpa in brutis animalib⁹ q: nō hȝ intellectuz per quē possunt refrenare appetitū sensitiuuz:sȝ in hoībus rationē habentibus est hoc valde culpabile:q: p rationē possunt appetitū sensitiuū refrenare. Et iō de hoībus appetitum sensitiuuz sequētibus dauid depcatur deū. f ¶In chamo.ꝛc.i.eos q noluit obedire tibi sicut equus indomitus penis ꝛ labori⁹ eos affligē:ita q pena dante eis intellectuz obediāt tibi ad nutū sicut frequēter legitur in iudi.q filij israel deo recalcitrātes per idolatriā tradebātur in man⁹ affligētiuz eos ꝛ sic reuertebātur ad veꝝ dei cultuz. g ¶Multa flagella. Hic ɔsequēter ponit sue monitionis retributionē dicens. Multa flagella pctōris.i.multe pene pctōribus obstinatis in inferno sunt reseruate.fm illud Deute.xxxij. vbi enumeratis multis flagellis dicit. Nōne hec ɔdita sunt apud me ꝛ signata in thesauris meis. Mea est vltio ꝛ ego retribuam eis in tpe ꝛc. h ¶Sperantē aūt in dño spe debita q est certa expectatio future beatitudinis ex gratia ꝛ meritis pueniēs. i ¶Misericordia circūdabit.in futura beatitudie:in qua ex dei mīa circunquaq habebit materiā leticie supra se in visione diuina infra se vidēdo infernū ꝛ tormenta que euasit ex dei grā circa se ꝛ sanctoꝝ ꝛ angeloꝝ societate grata.iō in fine ps.excitat iustos ad laudē dei dicēs. k ¶Letamini in dño gaudio interiori. l ¶Et exultate gaudio exteriori:q exultatio dicitur quasi extra saltatio.inq̄tum gaudiuz mētis prorumpit exterius in vocibus diuine laudis. m ¶Et gloriamini oēs recti corde.quia fm q dicit apostolus.ij.Cor.j. Gloria nostra hec est testimoniuz conscientie nostre. Hec est recta gloriatio quando conscientia non remordet de graui peccato.

¶Psalmus.xxxij.

Exultate iusti in dño ꝛc. Huic psal.nō pmittit tit.aliquis in heb.propter qd dixerūt aliqui q non est psal.distinctus a pcedēti ꝛ occasione huius dicti respexi tres biblias hebraicas ꝛ tres libros hebraicos editos sup libꝛuz ps.ꝛ in oībus inueni hūc ps.distinctuz a pcedenti nō solū in signatione per spaciū vacuū inter duos psal.sed etiā i quotatiōe:q: iste ps.apud heb.quotatur.xxxij. precedens aūt.xxxj.ꝛ eodē modo trāsla.hiero.iuxta heb.distinguūt a precedēti p literā magnam capitalez in principio ꝛ p quotationē:q: hic ps.ab eo quotat.xxxij.ꝛ pcedēs.xxxj. Itē hiero.in plogo li.ps. facit mentionē de psalmis coniunctis apud heb.qui tū sunt distincti apud nos: et etiā econtra de coniunctis apud nos:distinctis tū apud heb.sicut ꝛ apud latinos saltem a tempore beati hiero.quod diu valde est q floruit scilicet tempore datiani ꝛ valentiniani imperatoꝝ.qui ceperunt imperare anno domini ccclxxxj. Hoc aūt opus fuit scriptū anno dñi.M.cccxxvj. Motiuuz etiā alioꝝ nō valet:quia multi sunt psalmi sine titu.ꝛ distincti ab alijs.videlicet.xvij.vt di.beatus hiero.in prologo lib.ps. Etiam habuimus de tribus scȝ de primo ꝛ secundo ꝛ isto.et de alijs videbitur inferius:prosequendo igitur ex ti.non potest videri quis fuerit auctor huius ps.quia titu.non habet nec inueni hoc clare determinatum nisi fm intentionez Aug.qui dicit omnes ps.factos a dauid:sed hanc intentionē non intendo sequi sicut dixi a principio huius lib. Tenenduz tū est q hic ps.sicut ꝛ alij factus fuerit ab aliquo sancto ppheta quicūq fuerit ille scilicet dauid vl alius:ꝛ ex circūstātia litere videt factus ad hoc q per leuitas cantaretur i templo ppter qd satis probabile est qd dauid cū fecerit q diuinas laudes p leuitas in templo decantandas pro magna parte ɔposuit:vt hȝ.j.Paral.ꝛ.j.Esdre.iij. Igit iste ps.in duas partes diuidit:q: pmo auctor huius ps.inducit fideles ad dei preconiuz:ꝛ secundo ostendit huius pconij pmiū ibi. Beata gens. Prima in duas q: pmo inducit ad dei laudationē.secundo ad hoc inducit triplicez rationē ibi Quia rectū est. Circa primuz dicit sic. a ¶Exultate iusti in domino.i.d est extra vos in deum saltate per deuotionem. b ¶Rectos decet collaudatio et hoc duplici ratione:vna accipitur ex parte laudantis decens enim est vt laudet deum de rectitudine sua quam habere non potest nisi ex diuina gratia.que subijcit partem anime superiorem ipsi deo:et vires inferiores rationi et tamen in hoc consistit hominis rectitudo. Alia ratio accipitur ex parte dei:quia cū eius bonitas ꝛ maiestas sint infinite pces pctōꝝ corā eo sunt indigne fm illd Eccle.xv. Nō est speciosa laus i ore

Opinio Augustini a quo psal.iste est fact⁹.

Diuisio psal.

peccatoris sed decenter audiatur. c ¶Cōfitemini dño ɔfessione laudis. d ¶In cythara ꝛ psalterio ꝛc. Exprimunt aūt hic ista musica instrumēta:quia diuine laudes cātabantur in templo per leuitas nō soluz vocibus humanis:sed etiaz musicis instrumētis:vt ptȝ.iij.reg.ꝛ.ij.Paral.in pluribus locis.d: aūt hic. In psalterio decē chordarū.illud eūi instrumētuz fuit factū in veneratione decē decalogi pceptoꝝ. e ¶Cātate illi cāticū nouū. Si eūi amor carnalis ꝛ lasciuus semp facit inuenire cātilenas ꝛ nouos cātandi modos multomagis amor diuinus semp facit adinuenire nouos modos deuotionis et laudis diuine. f ¶Quia rectū est. Hic cōsequēter ad pbādū suū ppositū inducit triplicē rationez.scda ponitur ibi. Verbo dñi.tertia ibi. Dñs dissipat. Prima vero rō accipitur ex dei fidelitate:q: fidelitas est in oībus laudāda: et maxime fidelitas diuina q est excellētissima:ꝛ hoc est qd dicitur. f ¶Quia rectū est verbū dñi ꝛc.q.d. Bene debetis laudare deū q: verbū dñi rectuz. g ¶Et oīa opa eius in fide.i.in fidelitate. Rectū eūi d: cui⁹ mediū nō erit ab extremis. Vbū aūt mediū est inter intentionē loquētis ꝛ eius effectuz.et ideo nūc est verbuz rectū qn nō declinat ab intētione loquētis ꝛ eius opere:et sic est in deo q: ei⁹ verbū pducit effectus put egreditur ab eius intētiōe. Fidelitas aūt dei cōsistit i sua iusticia mīa temperata:iō subdit.

laudatio. Cōfitemini[c] dño in cithara[d] in psalterio decē chordarū psallite illi Cātate[e] illi cāticū nouū: bene psallite ei in vociferatiōe. Q:[f] rectū est vbum domini:ꝛ[g] oīa opera eius in fide. Diligit misericordiaz[h] ꝛ iudiciū:misericordia[i] dñi plena ē terra. Verbo[k] dñi celi firmati sunt:ꝛ[l] spiritu oris eius omnis[m] virtus eorū congregans[n] sicut in vtre aquas maris ponēs[o] in thesauris abissos. Timeat[p] dñm omnis terra:ab[q] eo aūt cōmoueātur oēs inhabitātes orbē Quoniaz[r] ipse dixit ꝛ facta sunt:ipse mandauit et creata sunt. Dominus[s] dissipat cōsilia gentium:reprobat[t] autez cogitationes populoꝝ:ꝛ[u] reprobat

creatura rōnalis creata ad laudāduz deū magister sētēt. ij. distin.

h ¶Diligit mīaz ꝛ iudiciū. Judiciū eūi est effectus iusticie sed q: mīa superaltat iudiciū: vt hȝ Jaco.ij. ideo sequitur. i ¶Mīa dñi plena est terra. k ¶Verbo dñi. Huic pponitur scda rō diuine laudis q accipitur ex infinita dei ptāte ꝛ pmo ponit ipsa rō.scdo ex hoc sequēs vtilis monitio ibi. Timeat dñm. Circa primū pmo declarat infinitas potestatis diuine in corporib⁹ celestib⁹ cū d:. k ¶Verbo dñi celi firmati sunt.q.d. rationabile est vt deū laudetis:qui est tāte potestatis q solo ei⁹ vbo celi firmati sunt.i.stabiles et incorruptibiles facti: q: nō sunt susceptiui peregrinarū impressionū etiā fm pbȝ. l ¶Et spū oris eius hoc est verbo ipsius:ꝛ loquit de deo hūano more:q: vbū pgrediēs de ore hoīs format ex aere respirato ab ala:fm q hȝ.ij. de ala. Aer autē vocat frequenter spūs in scriptura. m ¶Oīs vtus eoꝝ. In trāsla.hiero. iuxta heb.hȝ.Oīs ornat⁹ eoꝝ.p quē intelligūtur stelle:ꝛ in idē redit:q: in varijs stellis sunt varie vtutes et influētie. Consequēter ostēdit potestas diuia in corporib⁹ inferiorib⁹ cū d:. n ¶Congregās sicut i vtre aquas maris. Ex hoc dicūt aliq q aque maris in occeano sunt ɔ naturā suā detente:ita q si sibi dimitterentur fluerēt sup terras:q: sunt altiores terra vt dicūt in medio occeani. Sed hoc nō videt verum q: oīa grauida fluida tēdūt ad cētrū vndiq fm angulū rectū:ꝛ iō sicut aque occeani sunt dimissiores terra iuxta ripam: ita in medio:q: equaliter tēdunt vndiq ad cētrū.vū dicit Aug.sup Geū.q de⁹ sic res quas cōdidit administrat vt eas pprios mot⁹ agere finat:qd nō esset si aque occeani plus distarēt a cētro mundi ꝛ eius medio q littore:igit ɔgregatio aquaꝝ in vnū locū.vt hȝ Geū.j.fctā fuit p hoc q aū tertiū diē aque per modum euaporationis eleuate erāt sup terrā:ꝛ p aerē diffuse sed tertia die dedit eis de⁹ densitatē debitā et sic occupauerūt minorē locum. fecit etiam concauitates ꝛ cauernositates in terra q ppter suam soliditatem bene pōt habere aliquas suas partes a centro mūdi magis distātes alijs:vt ptȝ in altis montibus in qbus concauitatibus congregarentur aque:et apparet arida ad habitationē hominum ꝛ animaliū:sicut dictuz fuit plenius Geū.j. Aque tū stāt in occeano tanq in naturali loco. Et sic dicuntur ibi cōgregate sicut aque in vtre:quia prius erant alibi diffuse vt dictū est. o ¶Ponēs in thesauris abyssos id est iferiores aquas maris que sunt hominibus occulte:sicut illa que reponūtur in thesauris. Quod autē aque maris nominētur abyssi vel abyssus patet Geū.j.ibi ꝛ tenebre erant super faciem abyssi ꝛ spiritus domini ferebat super aquas.ibi enim signatur nomine abyssi ꝛ aquarum idem:vt dictum fuit plenius ibidē. p ¶Timeat dominum. Hic ɔsequēter ex dictis ponit vtilis monitio:cū dicitur. Timeat dominū omnis terra.i.habitantes in terra:quia terra est elementum insensibile in quo non cadit timor. q ¶Ab eo autez ɔmoueātur commotione timoris:ꝛ est repetitio eiusdem sententie ad maiorem expressionem ꝛ rationē huius timoris subdit dicens. r ¶Quoniam ipse dixit ꝛ facta sunt.sicut enim simplici volūtate omnia creauit ex nihilo ita potest in nihilum redigere:et ideo merito debet eum creatura rationalis timere:et hoc timore filiali. s ¶Dominus dissipat consilia hic ponitur tertia ratio diuine laudis que accipitur ex gubernationis seu dominij generalitate:q: potest oīa secundum q sibi placet promouere ꝛ impedire:et hoc est quod dicitur Dominus dissipat ꝛc. Hoc apparet ex eo qd habetur Gene.xj.in filijs noe.qui habuerunt inter se cōsilium edificādi turrim cuius cacumē pertingeret celum sed dominus reprobauit consilium eorum.ita cōfundēs labiū eorū.vt nō intelligeret vir suū pximum:ꝛ sic desisterunt ab opere suo inchoato. t ¶Reprobat autem ꝛc. Hoc apparuit in egyptijs cogitantibus filios israel capere inter desertū et mare rubrum sed dominus eos submersit ꝛ filios israel liberauit vt habetur Exo.xiiij. v ¶Et reprobat cōsilia principū.sicut ptȝ in libro Josue. quia multi reges cōuenerunt in inuicē vt iterficerēt Josue ꝛ filios israel.sȝ fuerūt debellati ꝛ occisi. Aliter aūt pōt exponi iste versus de machinationib⁹ cōtra dauid a deo dissipatis cū d:. s ¶Dñs dissipat ꝛc.i.saul.ꝛ suoꝝ satellitū:q ɔsequebant dauid more gētiliū infideliū sed nō ipsi obtinuerūt intētū t ¶Reprobat aūt ꝛc.i.phūistinoꝝ qd audiētes dauid inunctū super israel venerūt cū exercitu magno ad dissipandū eius regnum:sed ipsi virtute diuina magis q humana debellati fuerunt ab eo et subiugati. vt habet.ij.reg.v. v ¶Et reprobat consilia principum.i.absalon ꝛ achitophel.ꝛ eoꝝ q erant principales:in tribubus israel cōtra dauid ɔsurgentium:sed p magna parte fuerūt occisi ꝛ reliqui fugati.vt habet.ij.reg.

Cōtinēs p cōtēto.

Creare ē ex nihilo. ad qd facit magi. ij. sniaruz

Alia expō

Universidad de Deusto Biblioteca

Acceptio psilij dei.

xviij. Et q: hec facta sunt diuia virtute et puidētia q in sua dispositiōe nō fallit.iō subdit. x ❡ Cōsiliū aūt dñi ineternū manet.q: licz diuia sententia aliqn mutet.vt ptz de niniuitis.Jone.iij.tñ ei⁹ psiliū nō mutatur.Cōsiliū eñi dei ppriē accipitur sm diuinā ordinationē put est in seipso.Sentētia aūt aliqn accipit sm merita hoim et demerita q sunt variabilia. a ❡ Beata gens.Hic pñr describit diuīe laudatiōis sue cult⁹ premiū et pmo ponit ipm pmiū.scdo hui⁹ pmij cā siue pncipium ibi.De celo respexit.Circa pmū sciēdū sm q dicit Boe.de cōso.lib.iij. Beatitudo ē status oīz bonoz aggregatiōe pfect⁹ q in re habebitur i patria in fruitiōe de cui⁹ bonitas est infinita. Ad hāc aūt btitudinē peruenit per verū dei cultū sm qd dicit saluator. Joh. xij. Ubi ego suz illic et minister me⁹ erit.et sic habet in spe in via p verz et debituz dei cultū et hoc est qd dr. a ❡ Btā gens cui⁹ est dñs deus ei⁹.per verā fidem et debitum cultum. b ❡ Popul⁹ quē elegit.electiōe pdestinationis q infallibiliter psequtur effectū:iō subditur. c ❡ In hrditatē sibi:q: pdestinati immobilr adherebūt deo i patria celesti:ita q erūt hereditas dei:et de⁹ erit hrditas ipoz: q: illos qs sic pdestiauit ab eterno vocat tpaliter ad fidē suā et iustificat p gratiā finalē et sic psequēter eos magnificat p gloriā sm q dicit aplus.Ro.viij.Quos pdestinauit hos vocauit:et qs vocauit hos et iustificauit:et qs iustificauit hos et magnificauit:et sic q prius fuerant beati in spe facti sunt beati in re.

Predestinatus dr: qui ad eo est volut⁹ ad vitam eternā finalit habendam. Scot⁹ super.j.senten.

consilia principū. Consilium[x] aūt dñi ineternū manet:cogitatiōes cordis ei⁹ in gñatiōe et gñationem. Btā[a] gēs cui⁹ est dñs de⁹ ei⁹ ppls[b] quē elegit in hereditatez[c] sibi. De[d] celo respexit dñs:vidit[e] oēs filios hoim. De[f] pparato habitaculo suo respexit sup omnes q habitāt terrā. Quis[g] finxit sigillatiz corda eoz q intelligit oīa opa eoruz. Non saluatur[h] rex p multā virtutez:et[i] gygas nō saluabit in multitudine virtutis sue. Fallax[k] equus ad salutem:in abūdātia aūt virtutis sue nō saluabitur. Ecce[l] oculi dñi super metuētes euz:et[m] in eis q sperant super[n] mia ei⁹. Ut eruat[o] a morte aīas eorū:et[p] alat eos in fame. Aia[q] nra sustinet dñm qm adiutor[r] et protector noster est

d ❡ De celo etc. Hic consequenter ostendit huius premiationis principium:et primo ostendit propositum.secundo declarat per exemplum ibi. Non saluator rex. Circa primum sciendum q opera meritoria non sunt prima causa propter quaz aliqui premiantur in vita beata sm q declarat apostolus Roñ.ix.de iacob et esau dicens:cum nondum nati fuissent aut aliquid boni aut mali egissent dictum est q maior seruiet minori:sicut scriptum est. Jacob dilexi Esau autem odio habui. Nec etiam meritorum futurorum preuisio:immo preparatio gratie in tempore procedit ex eterna pdestinatione vt predictum est:et hoc est quod dicitur. d ❡ De celo prospexit dominus.et accipitur hic celum summe trinitatis: q idem est quod deus:quia ab eterno omnia preuidit in seipso ideo subditur. e ❡ Uidit omnes filios hominum.scz equales in naturalibus:sed aliquos elegit ex speciali gratia ad participationem beatitudinis supernaturalis ad quā non pōt homo attingere ex naturalibus. f ❡ De preparato habitaculo etc.repetitio est eiusdem ad maiorē affirmationē. Et quos sic elegit ex sua mera voluntate et gratia:hos disposuit iustificare in tempore per gratiam finalem alijs dimissis ideo subdit. g ❡ Qui finxit sigillatim corda eoz.id est animas quas creauit eiusdē nature in specie:distinctas indiuidualiter et ppter hoc dicitur sigillatim. In translatione vero hiero.iuxta hebraicū habetur. Fingens pariter cor eoruz.id est corda. quia ponitur hic singulare pro plurali sicut Exo.viij. Uenit musca grauissima. Quod autem dicit hiero.hoc pariter referendum est ad vnitacem specificam animaz. Ratio autē diuersitatis hui⁹ litere ē q dictio hebraica hic posita scz iahad aliquādo accipitur pro singularitate aliqn pro simultate.lxx.autē interpretes acceperunt vnā significationem. Hieronymus autē in translatione iuxta heb.accepit aliā. Et credo q in hoc loco.lxx.interpretes melius acceperunt:et licet anime sint eiusdem speciei:tamē variant in operationibus coniuncte corporib⁹:quia aliquando declinant ad bonum verum et aliquando ad bonum apparens tantuz:et sm hoc diuersificātur status bonoz et maloz et hec omnia sunt deo clarissime nota:ideo subditur. Quis intelligit omnia opera eoruz. h ❡ Non saluatur rex. Hic declarat propositum per exemplum scz q diuina puidētia est primum principium salutis hoim tam in corporalib⁹ q in spūalib⁹ temporalib⁹ et eternis.et primo ponit exemplum in reprobatis.secūdo in electis ibi. Ecce oculi. Circa primū dicitur sic h ❡ Non saluat rex per multā virtutē scz sui exercitus nisi cū hoc habeat diuinā protectionē.hoc apparet. Nume.xxj.de seon rege qui cū excercitu fortissimo egressus est obuiam filijs israel:sz statim cecidit i plio. i ❡ Et gygas nō saluabitur etc.hoc apparet ibidem de og rege basan qui solus remanserat de stirpe gigantum vt dicitur Deuterono.iij.et tñ statim cecidit coram filijs israel.similiter in golia gigante quem dauid adhuc adolescens ictu lapidis interfecit. k ❡ Fallax equus ad salutem.hoc apparet i pharaone et exercitu eiusdem de quo scribitur Exod.xv. Ingressus est eques pharao cū currib⁹ et equitib⁹ ei⁹ in mare:et reduxit super eos dominus aquas maris. Ista autē dicta sunt ad ostendēdum q si non potuerūt saluari corporaliter et temporaliter virtute humana multominus poterunt consequi salutem spiritualem et eternam absq dei gratia speciali. l ❡ Ecce oculi domini. Hic consequēter ponitur exemplum qtum ad bonos cū dicitur. Ecce oculi domini super metuētes eum: vt eos diligēter custodiat sicut homo figit oculos sup rem quam vult diligēter custodire.et si aliqn permittat eos tribulari temporaliter:hoc tñ est ad bonū ipozuz vt per patiētie meritum habeant maius pmium.ideo subditur. m ❡ Et in eis qui sperāt.et.i.p eis qui sperant. n ❡ Super mia ei⁹.et in quo sperāt subdit cū dr. o ❡ Ut eruat a morte.s.culpe. p ❡ Et alat eos in fame scz pane celesti dānatis esuriētib⁹.sm qd dr Esa.lxv. Hec dicit dñs de⁹ ecce serui me comedent et vos esurietis etc. Et q: dñs aliqn liberat sperātes in se nō solum in futuro:sed etiā in pñti:iō pōt aliter exponi.et eruat a morte:sicut Helyam eruit de manu iezabel eū occidere volētis:et pauit eū tpe famis per coruos et mulierē viduā.vt hr.iij.reg.xvij. Et eodē modo fuit de pphetis quos abscōdit abdias ne interficerentur p iezabel:et pauit eos pane et aqua vt habetur.iij.Regum.xvij.ppter quod subdit auctor hui⁹ ps. g ❡ Anima nostra sustinet dñm.i. patiēter expectat ei⁹ bñplacitū. r ❡ Qm adiutor etc.in futuro:et aliqn

Duplex ē bonū veruz apparens.

De pharaone.

in presenti pro suo beneplacito vt dictum est. s ❡ Q: in eo etc.q.d.si tribulamur exterius:tamen consolamur ab eo interius:et q: ista cōsolatio procedit ex spe retributionis future:ideo subditur.et in nomine scto eius sperabimus:propter quod finaliter orando concludit. ❡ Fiat misericordia tua domine super nos quemadmodum sperauimus in te:et hoc spe debita que est certa expectatio future beatitudinis ex gratia et meritis prouenientis.

Q[s] in eo letabit cornu nrz:et in noie sctō ei⁹ sperabimus. Fiat[t] mia tua dñe sup nos:quemadmodū sperauimus in te.

❡ Psalmus dauid quādo pmutauit os suū coraz abimelech et eiecit euz et abijt. Psalmus.xxxiij

BEnedicā[a] dñm in[b] oī tpe:semper[c] laus eius in ore meo. In[d] dño laudabit aīa mea:audiāt[e] māsueti[f] et letēt. Magnificate[g] dñz mecū et exultem⁹ nomē ei⁹ in idipz. Exqsiui[h] dñz et exaudiuit me:et ex oib⁹ tribulatiōib⁹ meis eripuit me. Accedite[i] ad eū

❡ Psalmus.xxxiij.

BEnedicam dñm in oī tpe etc. Hic est scōs psal. alphabeticus:q: incipiūt vsus ordinate p literas alphabeti hebraici hoc excepto q omittitur hic litera sexta scilicz vau quia null⁹ vsus p eā incipit tñ sunt hic.xxij. versus sicut sunt.xxij.litere heb.q: sunt hic duo vsus incipiētes p literam phe.scz.xvj.et xxij. Ad qd aūt posite sint iste litere in principijs vsuū dictū fuit supra psal.xxiiij. Hic aūt psal.pmittitur talis ti.in heb. Dauid qñ cōmutauit rōnē suā corā abimelech et fugauit eū et abijt. huic tñ noī dd pmitit lamech lra ad designādū q ē dti casus:et ē sēsus. Ipi dd fuit b psal.p graz actiōe qñ pmutauit rōnē suam.i. verbū suuz et similis ibi ponitur in trāslatio.hiero.iuxta heb.vbi sic habetur. Dauid qñ pmutauit os suum:et accipitur os pro verbo prolato ore coram abimelech et eiecit eū:et abijt. Ad cuius intellectū sciendum q ista duo noīa abimelech et achimelech habēt magnā cōueniētiā ppter qd dixerūt aliq q signat eandē psonā dicētes q dauid fecit hūc psal.qñ fugiēs saulē venit i nobe ad abimelech sacerdotē.vt hr.j.re.xxj. Et tunc mutauit os suuz corā eo.q: nō dixit se fugitiuū sed pro negocijs vrgētibus a rege missuz. Sed huic dicto contraiatur quod sequitur in predicto titulo. Et fugauit eum vel eiecit quia abimelech non fugauit dd:sed magis eū amicabiliter et honorifice suscepit pbens ei panes et gladium.vt hr ibidē ppter qd aliter exponitur cōmuniter a doctorib⁹ heb.et latinis de fuga dauid ad achis regē geth.ad quē fugit recedens ab achimelech.erat enim binomius:q: vocabat abimelech.nomine regni et achis nomine persone secundum q dicit ra.sa.sicut imperatores romani dicebantur cesares nomine imperij.et tamen habebāt proprium nomē personale scilicet iulius augustus tyberius:et sic de alijs. Et hoc dictuz consonat ei qd dicitur Geñ.xx.et.xxvj. q abraam iuit ad pergrinādū in geraram vbi regnauit abimelech et similiter postea p magnum tempus ysaac. Illa aūt ciuitas que antiquitus dicebatur gerara postea vocata fuit geth. De gerara enim dicitur q erat in palestina:q est terra philistinoz.et idē dr de geth.et quilibet rex vocabatur abimelech noīe regni. Qñ autē dauid fugit in geth fuit cognitus a philisteis.vnde dixerūt. Nunquid iste ē dauid rex terre.q.d.bonum esset euz interficere ne veniat ad regnū et inualescat cōtra nos.ppter qd adduxerūt eum ad achis vt moreret propter qd dauid in tali periculo positus simulauit se insanum.sz illd poeticum. Stulticiam simulare loco prudentia summa est et iō achis tanq insanientē eum eiecit.et sic dauid de periculo liberatus abijt.et pro gratiarumactione hunc psal.composuit. Igitur sm hoc iste ps.in duas partes diuiditur: q: pmo dauid de sua liberatiōe dño regratiat:secundo alios ad bonum hortat ibi ascēdite ad eū. Prima in duas q: pmo ponitur gratiarūactio:et secūdo eiusdem augmentatio.ibi. Magnificate dominus mecum. Circa primuz dicit dauid. a ❡ Benedicā dñm ei.regratiando. b ❡ In omni tpe:scz psperitatis et aduersitatis contra multos qui benedicunt deum tantummodo tempore prosperitatis secundum illud zachari.xj. Benedictus dominus deus quoniam diuites facti sumus.sed maledicunt tempore aduersitatis:vnde vxor iob dicebat ei in aduersitate posito. Benedic deo et morere.id est maledic.vt ibidem fuit expositum iob.ij. c ❡ Semper laus eius in ore meo.ly semper non importat hic continuitatem. Nō eñi potest hō mortalis cōtinuare diuinaz laudē:quia oportet q aliquando interrumpat ex fragilitate carnis saltem tempore dormitionis.sed importat frequentiam.sicut de homine ecclesiam frequentante dicitur. q semper est in ecclesia.licet aliquibus temporibus fit extra. d ❡ In domino laudabitur anima mea.i. si in me fit aliquid laudabile totuz attribuatur deo a quo illud habeo. e ❡ In domino laudabitur anima mea quasi dicat de laudibus hominum non curo.quia frequenter laudant quod est vituperabile et econtra sed laudari a deo desidero cuius laus est vera. Laudat autem deus hominem quando per aliquē effectum vel signum prebet ei virtutis testimonium. Et hoc modo loquitur apostolus.ij. Chorinthios.x. Qui gloriatur in domino glorietur.non enim qui seipsum commendat ille probatus est:id est approbat⁹. sed quem dominus cōmemorat.hoc eniz modo deus pluries cōmendauit. e ❡ Audiāt mansueti et letentur.mansuetudo est virtus ire repressiua.que inter alias virtutes maxime in dauid apparuit:q: saul eum persequēs ad mortē bis in manus ei⁹ cecidit et tñ nō solū ei pepercit:sed etiā viros suos ab ei⁹ iterfectione repressit:vt hr.j.reg.xxiiij.et.xxvj. Et ppter hāc māsuetudinē spāliter de⁹ ipm in bonis tpalib⁹ et spūalibus multiplicauit.sz q ipe dr.ij.reg.xxij. Māsuetudo mea multiplicauit me ppter qd dicit dd hic. e ❡ Audiāt māsueti.bona mihi a deo collata p māsuetudine mea. f ❡ Et letent sciētes q ita fiet eis. g ❡ Magnificate. Hic pñr ponit gratiarū actiōis augmētatio. Reputabat enim dauid diuinū bñficium erga se ita magnum q nō sufficiebat ad regratiandū:et ideo inuitat alios ad adiuuandum ipm dicens. g ❡ Magnificate dñm mecū etc.de beneficio mihi collato ppter qd subdit. h ❡ Exquisiui dñz et exaudiuit me etc.et pts litera. i ❡ Accedite. Hic cōsequenter dauid alios ad bonū hortat primo ad bonū vite cōtemplatiue per quam homo ordinatur ad deum:secundo ad bonum actiue vite per quā ordinatur ad primum:ibi. Uenite filij audite me. Prima in duas:q: primo ponit exhortationem.secundo inducit ad hoc rationē:ibi. Iste pauper clamauit. Circa primum dicit. i ❡ Accedite ad eum,scilicet ad deum,ad quem acceditur nō passibus

Pro quo accipitur os.

Cato latt.

Psal.

Qui semper iportat.

Laus dr vana tripliciter.

Universidad de Deusto Biblioteca

corporis sed affectibus mẽtis p verã cognitionẽ ⁊ amorẽ:ideo subdit. k ¶Et illuminamini deus enim est lux.vt habet Ioh.i.⁊ ideo sicut accedens ad lumen vel lucẽ corporaliter illuminat:sic accedens ad deũ per bonũ mentis affectũ spiritualiter illustratur. l ¶Et facies vestre nõ confundent.i.nõ patiemini repulsam in orationib⁹ vestris.Illius enim facies cõfundit cuius petitio repellitur. m ¶Iste pauper.Hic adducit ad suum ppositum rationẽ:⁊ primo exẽplo sui dicens. m ¶Iste pauper clamauit.i.ego qui sum exul pauper ⁊ fugitiuus. n ¶Et dñs exaudiuit eum liberando a philisteis mõ supradicto. o ¶Et de oĩbus tribulationib⁹ ⁊c.q: nõ solum fuit modo saluat⁹ a philisteis:sꝫ etiã de manibus saulis q̃ conat⁹ fuerat occidere eũ: vt habet.i.Reg.in pluribus locis.q.d.si ego qui sũ paup ⁊ fugitiuus inueni gratiã apud deum similiter illi q̃ vero corde accedunt ad deũ:secũdo inducit rõnem ex parte spũs angelici dicẽs.Immittit.s.in futurũ sue xtutis. p ¶Angelus dñi ⁊c.hoc ptꝫ in plurib⁹ locis sacre scripture.vnde ⁊ angel⁹ liberauit loth a sodomis.Gen.xix.⁊ tres pueros de camino ignis.Dan.iij.vbi dr q angelus dñi descẽdit cum azaria ⁊ socij eius in fornacem ⁊ excussit flammã ignis de fornace:⁊ similiter liberauit danielẽ de lacu leonũ.Dan.vi.Hoc allegat dauid ad ostendendũ ꝯdescensionẽ angelorum erga eos q̃ corde vero ⁊ puro accedũt ad deum.Tertio adducit rõnes ex pte ipsius dei dicens. q ¶Gustate ⁊ videte:quasi dicat experimẽto potestis probare. r ¶Qm suauis est dñs.⁊ loquit ad modũ hoĩm dulcedinem vini pbantiũ:q: primo modicũ degustant ⁊ ex hoc cognita eius dulcedine alliciunt ad amplius gustandũ:sic deuoti primo pcipientes aliquid de dulcedine dei amplius alliciunt ad amplius sentiendũ.Sed aduertẽdũ q pbantes dulcedinẽ vini illud modicum qd pregustant sup linguam diu retinẽt:⁊ sic sentientes diuinã bonitatẽ debent eã q̃diu possunt retinere q: hoc est quoddã preludiũ beatitudinis future.ppter qd dicit. s ¶Beatus vir ⁊c.Talis enim pregustatio diuine dulcedinis auget spem future btitudinis.Licet aũt aliqñ apud hoies nimia familiaritas cõtemptum:talis tñ familiaritas dei ad hoiem qua ei cõicat in p̃senti vita suam dulcedinẽ magis auget reuerentiam filialẽ hoĩs ad deũ:ideo subditur. t ¶Timete dñm omnes sancti ⁊c.Ex hoc enim q sentiũt in se diuinam presentiam modo predicto sufficit eis p omni bono:imo alia bona eis decipiunt nisi q̃tum necessitas exigit.Econtrario aũt est de cupidis hui⁹ mundi q̃bus oĩa deficiunt:ppter qd subditur. v ¶Diuites eguerunt:q: sm q dicit Hiero.in epistola ad paulinũ.Antiquitus dictũ est.Auaro deest tam qd habet q̃ qd non habet:iõ subditur. x ¶Et esurierũt q: nõ audent frui bonis habitis:sꝫ ea relinquũt alijs. y ¶Inquirentes aũt dñm.fide ⁊ deuotione. z ¶Non minuent omni bono.q: abundãt in bonis spũalibus.Temporalia vero quãtuncũq modica eis sufficiunt:immo p diuinis computantur.Unde dicit apl's.i.Timo.vi.Habentes alimenta ⁊ q̃bus tegamur his cõtenti sumus.Et hierony.in epistola ad paulinũ.Uictus ⁊ vestitus diuitie sunt xpianorum. a ¶Uenite filij.Hic cõsequenter hortatur ad bonum vite actiue que cõsistit in vitatione peccati ⁊ operatione boni ad proximũ.Timor autem dñi facit vitare peccatũ.sm illud prouer.xv.Per timorem dñi recedit oĩs a malo.ideo dicit. a ¶Uenite filij per desideriũ discipline. b ¶Timorem domini docebo vos:qui est initium sapientie iustorum. c ¶Quis est homo q̃ vult vitam.scilicet beatam in qua nullus moritur. d ¶Diligit dies ⁊c.in beatitudine celesti.vbi dies nõ interrumpentur noctibus.faciat supple quod sequitur. e ¶Prohibe linguã tuã.vbi docetur vitatio peccati oris:⁊ p̃mo respectu dei cum dicitur. f ¶A malo.scꝫ blasphemie ⁊ diuini contemptus ⁊ similium.secundo respectu proximi cum dicitur. g ¶Et labia tua ne loquãtur dolum.scilicet deceptiones falsitates ⁊ huiusmodi contra proximum. h ¶Diuerte a malo vitando peccatum operis. i ¶Et fac bonũ. Iste enim sunt due partes iusticie.Potest etiam aliter exponi. h ¶Diuerte a malo.i.obserua precepta negatiua que malũ phibent sicut non occides. i ¶Et fac bonum:id est obserua mandata affirmatiua q̃ inducunt ad bonum:sicut memẽto vt diem sabbatum sanctifices.⁊ honora patrem tuum ⁊ matrem.talis enim obseruatio ducit ad vitam beatam.Matth.xix.Si vis ad vitam ingredi serua mandata.Et sic respondet dauid ad illud qd supra quesierat.Quis est homo qui vult vitam ⁊c. k ¶Inquire pacem que est summum bonum. l ¶Et persequere eam.id est perfecte sequere quod fit quando per bona opera homo ad pacem eternam pertingit. m ¶Oculi domini.Postq̃ dauid inducit alios ad bonũ.Hic consequenter ostendit fructum.⁊ quia opposita iuxta se posita magis elucescunt.ideo mixtim agit de fructu bonorum operum et malorum dicens. m ¶Oculi domini super iustos. tanq̃ specialiter dilectos.oculis enim dirigitur ad id quod specialiter diligitur. n ¶Et aures eius ad preces eorum.tanq̃ parate ad audiendum. o ¶Uultus autem domini:scilicet ire ⁊ turbationis. p ¶Super facientes mala.vnde in hebre.sic habetur. Ira domini super facientes mala ad puniendum:ideo subditur. q ¶Ut perdat de terra ⁊c.id est de terra viuentium in qua non habebant locum.⁊ aliquando etiam perdit memoriam eorum de terra presentis vite que est morientium.post eorum vitam non remanet fama sed infamia secundum q dicitur Prouerbiorum.x. Memoria iusti cum laudibus et nomen impiorum putrescet. r ¶Clamauerunt iusti.deuote orando. s ¶Et dominus exaudiuit eos.promouendo eos in bonis. t ¶Et ex omnibus tribulationibus liberauit eos.pro-

et[k] illuminamini et[l] facies vestre nõ confundentur. Iste[m] pauper clamauit et[n] dñs exaudiuit eum:et[o] de oĩbus tribulationibus eius saluauit eũ. Immittit angelus[p] dñi in circuitu timẽtium eum ⁊ eripiet eos. Gustate[q] et videte qm̃[r] suauis est dñs: beatus[s] vir qui sperat in eo. Timete[t] dñꝫ oẽs sancti eius qm̃ nõ est inopia timentibus eũ. Diuites[v] eguerunt et[x] esurierũt ingrentes[y] aũt dñꝫ nõ[z] minuent oĩ bono. Uenite[a] filij audite me timorẽ[b] domini docebo vos. Quis[c] est hõ q vult vitã: diligit dies[d] videre bonos. Prohibe[e] linguam tuã a[f] malo:et[g] labia tua ne loquantur dolũ. Diuerte[h] a malo ⁊[i] fac bonũ: inq̃re[k] pacẽ ⁊[l] psequere eã. Oculi[m] dñi sup iustos et[n] aures eius in p̃ces eorũ. Uultus[o] aũt dñi sup[p] faciẽtes mala:vt[q] pdat de terra memoria eorũ. Clamauerũt[r] iusti et[s] dñs exaudiuit eos:et[t] ex oĩbus tribulatiõibus

Deus diligit pauperes q: fuit pauper i hoc mundo.

Timend⁹ est de⁹ timore filiali.

In q̃ consistit vita actiua.

Corrumpunt bonos mores colloquia praua.

Triplex ẽ pax p mala indifferẽs ⁊ pax gratie.

tegendo eos a malis spũalibus ⁊ etiã aliqñ a corporalibus:sicut liberauit danielẽ de lacu leonũ:⁊ tres pueros de camino ignis.pfecte tñ liberat eos qñ ducit eos ad requiẽ trãsferẽdo de malis vite p̃sentis. v ¶Iuxta est dñs his qui tribulato sũt corde.q: semp paratus est eos adiuuare eos liberãdo:vel virtutẽ patiẽtie tribuendo ad maius meritũ ipsorũ. x ¶Et humiles spũ saluabit:sm q dr pruerb.xxix.Humilẽ spũ suscipiet gloria. y ¶Multe tribulationes iustorũ:q: aliqñ dñs pmittit vt p patientie meritũ pueniat ad maius p̃mium:ideo subditur. z ¶Et de oĩbus his ⁊c.quia translati ad requiem liberantur ab omnib⁹ p̃sentis vite penalitatib⁹. a ¶Custodit dñs oĩa ossa eorũ.p ossa in quibus cõsistit robur corporis intelligũtur virtutes in quibus cõsistit robur mẽtis quas dñs custodit illesas finalit in electis suis. b ¶Mors pctõrũ pessima.Mors enim nature mala est.q: est puatio corpalis vite.mors aũt culpe peior.q: est puatio spũalis vite.sꝫ tñ nõ est pessima:q: q̃diu pctõr ẽ i p̃nti vita põt redire ad vitã spũalez p penitentiã.sꝫ mors gehẽne est pessima.a qua non est reuersio possibilis:et hic est mors pctõrũ in mortali pctõ decedentium. c ¶Et qui oderunt iustũ delinquẽt quia odiũ fratrũ est occasio multorũ malorum sicut ecõtrario amor primi est cã bonorũ:q: qui diligit primum legẽ impleuit. Ro.xiij.in heb.et in transla.hiero.iuxta heb. habetur. Interficiet impios malicia et odientes iusticiam q: malicia hominis est semp cã mortis eius spiritualis.⁊ aliqñ etiã corporalis.sicut malicia achitophel fuit occasio sue suspẽsionis:vt habetur.ij.Reg.xvij. d ¶Redimet dñs ⁊c.hoc fuit adimpletum in xpo qui nos redemit suo sanguine precioso. e ¶Et non derelinquet finaliter. f ¶Oẽs qui sperant in eo:spe formata charitate que prouenit ex gratia ⁊ meritis.et hoc intelligendum est de predestinatis.

eorũ liberauit eos. Iuxta[v] est dñs his qui tribulato sunt corde:⁊[x] hũiles spũ saluabit. Multe[y] tribulationes iustorũ:⁊[z] de oĩbus liberabit eos dñs. Custodit[a] dñs oĩa ossa eorũ vnũ ex his nõ cõteret. Mors[b] pctõrũ pessima ⁊[c] q oderũt iustũ delinquẽt. Redimet[d] dñs aĩas seruorũ suorũ ⁊[e] nõ derelinquẽt oẽs[f] q sperant in eo.

¶David psalmus.xxxiiij.

Iudica[a] dñe nocẽtes me expugna[b] ipugnãtes me. Apprehẽde arma[c] ⁊ scutũ[d] et exurge in adiutorium mihi. Effunde[e] frameam et[f] cõclude aduersus eos qui persequunt me. Dic[g] aĩe mee salus[h] tua ego sum. Cõfundantur[i] ⁊ reuereant querentes animã meam. Auertantur retrorsum ⁊ confundant cogitantes mihi mala. Fiant[k] tanq̃ pulvis ante faciẽ venti:⁊[l] angel⁹ dñi coartãs eos. Fiant[m] vie illorũ tenebre ⁊[n] lubricũ:⁊[o] angel⁹ dñi psequens eos. Qm̃[p] gratis abscõderũt[q] mihi in iteritu laquei sui:supua cue[r] exprobrauerũt aĩam meã. Ueniat[s] illi laq̃us quẽ ignorat:⁊ captio quã abscõdit appbẽdat eũ:⁊ i laq̃um cadat in idipꝫ. Aĩa[t] aũt mea exultabit i dñõ:⁊ dele-

¶Psalmus.xxxiiij.

Iudica dñe nocẽtes me.Huic ps̃ premittit talis ti.in heb.⁊ in trãsla.hie.iuxta heb.Dauid tñ in heb.preponit lr̃a lamech ad designãdũ q dd est datiui casus.⁊ est sensus.Hic ps̃.appropriat⁹ est ipi dauid tanq̃ ei⁹ auctori:⁊ sic apparet auctor hui⁹ psal.Materia aũt ei⁹ nõ sic apparet.Expositores hebrei ⁊ latini dicũt cõiter q dauid fecit hũc psalmũ ꝯtra psecutionẽ saulis petens diuinũ auxiliũ.in qua psecutiõe multos plalmos fecit q: diu durauit.Et diuidit i duas partes:q: p̃mo dauid postulat auxiliũ diuie defensionis.scdo declarat piculũ sue psecutiõis:ibi. Surgẽtes testes.Prima i tres.q: p̃mo petit auxiliũ diuinũ.scdo pphetice p̃dicit deiectiões hostiũ:ibi.Cõfundãt.tertio exprimit sue liberatiõis gaudiũ:ibi.Aĩa aũt mea exultabit i dñõ.Circa p̃mũ dicit. a ¶Iudica dñe nocẽtes me.iudicio ꝯdẽnatiõis i h̃ fctõ:q: iiuste psequũt me.sicut ptꝫ manifeste ex discursu.i.reg.quia dd nihil fore fecerat sauli aut pplo suo sꝫ fecerat eis mlta bona p quib⁹ reddebant ei mala:ppter qd subdit dd. b ¶Expugna impugnãtes me:q: nõ possũ eos expugnare. c ¶Apprehẽde arma loq̃t de deo more hũano:q: aliq̃s volẽs auxiliũ p̃stare alicui munit se armis ⁊ h̃ duplicib⁹.s.armis ad sustinẽdũ ictus:⁊ q̃tũ ad hoc dicit. d ¶Scutũ ⁊ armis q̃tũ ad inuadẽdũ ⁊ q̃tum ad hoc subdit. e ¶Effunde frameã.i.euagina gladiũ. f ¶Et cõclude aduersus eos ⁊c.ita q nõ possint ampli⁹ me psequi. g ¶Dic aĩe mee.p reuelationẽ interiorẽ. h ¶Salus tua ego sum.p effectũ exteriorẽ. i ¶Confundant.Hic pñr dauid pphetice p̃dicit deiectionẽ hostiũ.s.saulis doech ⁊ ꝯsimiliũ dicẽs.Cõfundant ⁊ reuereant ⁊c.hoc fuit impletũ qñ saul cõfusibiliter de p̃lio fugiens seip̃m interfecit.⁊ similiter doech armiger eius ⁊ magna pars ppl'i fugiẽdo interijt.⁊ isti pluries quesierãt dauid ad mortẽ. k ¶Fiant tanq̃ puluis ⁊c.q: sicut puluis non põt resistere ventorũ impulsui:sic nec saul ⁊ viri eius philistinorũ inuasioni. l ¶Et angelus dñi ⁊c.nõ enim saul ⁊ exercitus eius fuissent sic debellati a philisteis:nisi angelus dñi iusto dei iudicio fuisset cõtrarius eius p peccatis suis sm q dicitur Deuter.xxij.de filijs israel quãdo psequebatur vnus mille.⁊ duo fugarẽt decẽ milia:nõne ideo q: deus suus vendidit illos ⁊ dominus conclusit illos. m ¶Fiant vie illorũ tenebre. vt non videant nociua ad euitandum. n ¶Et lubricũ non vt possint stare. o ¶Et angelus domini persequens eos.hoc totum predixit dauid prophetice et motus zelo diuine iusticie:et causam dicte punitionis subiungit quando dicit. p ¶Quoniam gratis:id est sine causa. q ¶Absconderũt mihi ⁊c.quia saul et complices sui ponebant insidias occultas cõtra dauid.vt habetur.i.Reg.xxiij. r ¶Supuacue exprobrauerunt animam meam.dicentes vituperia de me mendaciter:vt supra expositum est frequenter. s ¶Ueniat illi laqueus ⁊c.in hoc predixit per prophetie modum mortem ipsius saulis qui voluit dauid maliciose occidere per manus philistinorũ:vt habetur.i.Regum.xviij.⁊ ipse saul ab ipsis philisteis fuit vulneratus.⁊ timẽs ab eis turpiter occidi seipsum interfecit.vt habetur.i.Reguꝫ.xxxij.⁊ sic cecidit in laqueum quẽ parauerat ipsi dauid quod a principio ignorauit. t ¶Anima autem mea.Hic consequenter exprimit gaudium de sua liberatione futura de manu saulis et omnium aduersariorum suorum di. t ¶Anima autem mea exulta-

Ostendit triplicẽ esse mortẽ.

Cui psal. est appropriatus.

Psal. diuisio.

Quid facit volẽs auxilium prestare.

Similitudo de puluere.

Universidad de Deusto Biblioteca

bit in domino sibi gratias deuote reddendo. v ¶ Et delectabitur &c. de hoc saluabit me p sue volūtatis beneplacito: non dicit de morte saulis et exercit⁹ eius de qua voluit ⁊ luxit. vt hr̄. ij. Reg. j. Sed gaudere de ppria salute ptinet ad charitatē quā hȝ homo ad seipm̄. x ¶ Omnia ossa mea dicēt. magna em̄ leticia ⁊ admiratio mētis redundat ad vires corpis. ideo dicit. x Omnia ossa mea dicēt. i. manifestabūt gestibus exultationis gratitudinē mihi pstite saluationis. y ¶ Dñe quis similis tui: q.d. nullus. a ¶ Eripiēs inopē.

Exprimit gaudium de sua liberatiōe

id est meipm̄ ⁊ populū mihi adherentē. Erat enim dauid a facie saulis fugitiuus ⁊ per cōsequens bonis suis spoliatus ꝯuenerūt etiā ad ipm hoies depauperati ⁊ debitis obligati. vt hr̄. j. Reg. xxij. ⁊ fact⁹ est eorū princeps. b ¶ De manu fortioꝝ eius. s. saulis ⁊ sui exercitus. c ¶ Egenū ⁊ pauperē &c. bona em̄ mobilia ⁊ imobilia fugitiuoꝝ fisco regio applicantur: ⁊ sic bona dauid ⁊ eoꝝ qui cū ipso erāt diripuerūt satellites saulis. d ¶ Surgentes postq̄ dauid postulauerat auxiliū diuine defensionis. Hic cōsequēter allegat piculum sue psecutionis. et primo ppositū declarat. secundo pro se ⁊ sibi compatientibus orat: ibi. Exultēt. Prima in tres: q: pmo ostēdit ppositum ex īpositione falsi. secundo ex cōspiratione cōi: ibi. Et aduersuȝ me. tertio ex adiunctione doli: ibi. Qm̄ mihi. Circa primum sciendum q multi de populo israel ad habendū gratiā saulis īponebāt dauid multa falsa quibus applaudebāt sauli: q: per hoc persecutio quā faciebat cōtra dauid videbatur esse iusta. et ex hoc aggrauabaꝫ persecutio contra dauid: ⁊ hoc est qd di. d ¶ Surgentes testes iniqui: q: aliqui de pdictis pponebant falsa ꝯ dauid de saule. et alij attestabantur ad maiorē assertioneȝ. e ¶ Que

Allegat periculū sue psecutionis.

ctabitur[u] sup salutari suo. Oīa[x] ossa mea dicēt: domine[y] qs similis tibi. Eripiēs[a] inopē de[b] manu fortiorū eius: egenū[c] ⁊ pauperē a diripiētib⁹ eū. Surgētes[d] testes iniqui: q̄ ignorabam[e] interrogabāt[f] me. Retribuebāt[g] mihi mala p bonis: sterilitatem[h] aie mee. Ego[i] aūt cū mihi molesti essent iduebar cilicio. Humiliabā[k] in ieiunio aīam meā ⁊[l] orō mea in sinu meo cōuertet. Quasi[m] pximū ⁊ quasi fratrē nostruȝ sic[n] cōplacebam: q̄si lugens[o] ⁊ cōtristatus sic humiliabar. Et[p] aduersuȝ me letati sunt ⁊ cōuenerūt congregata[q] sunt sup me flagella ⁊ ignoraui. Dissipati[r] sunt nec[s] cōpūcti tētauerūt[t] me subsannauerūt[u] me subsānatiōe frēduerūt[x] sup me dētib⁹ suis. Dñe[y] qñ respicies restitue[z] aīaȝ meā a malignitate eoꝝ a leonibus[a] vnicā[b] meā. Cōfitebor[c] tibi ī ecclia magna ī[d] populo graui laudabo[e] te. Nō[f] supgaudeāt mihi q aduersantur[g] mihi iniqui: q oderūt[h] me gratis et[i] annuunt oculis. Qm̄[k] mihi quidē pacifice loquebātur

ignorabam. i. non erā mihi cōscius istoꝝ maloꝝ. f ¶ Interrogabāt me. i. pponebant ꝯtra q̄si deberet respondere loquiꝫ de se quasi de reo q̄ habet respondere parti aduerse. g ¶ Retribuebant mihi mala p bonis. q: multa bona fecerat dauid sauli et populo eius pugnando p eis ꝯ philisteos. vt pȝ. j. Regū. in plurib⁹ locis. h ¶ Sterilitatem aie mee: q: ex psecutione saulis cogebaꝫ vitā austeram ducere in desertis ⁊ sterilibus locis. i ¶ Ego aūt cū mihi molesti essent induebar cilicio: in signū humiliatiōis ⁊ mortificationis ad impetrandū bñficium diuine cōsolationis. k ¶ Humiliabā in ieiunio animā meā. i. vitam meam animalem. l ¶ Et oratio mea in sinu meo conuerteꝫ. i. ad bonū ordinabiꝫ. ⁊ q: dauid ex psecutione saulis a charitate fraterna nō decidit: qd maxime pȝ ex hoc q: eidē in manu sua tradito bis a morte pepcit. vt hr̄. j. reg. xxiiij. et. xxvj. m ¶ Quasi pximum ideo diciꝫ. Et quasi fratrem nostrū supple reputās saulem et eius populum. n ¶ Sic complacebā in prosperitate eorum contra philisteos. vt dictum est supra psal. iiij. o ¶ Quasi lugem &c. de eorū aduersitate. vnde luxit ⁊ planxit de saulis et sui exercitus morte: vt habeꝫ. ij. reg. j. p ¶ Et aduersum me. Hic cōsequenter ostendit grauitatē sue persecutionis ⁊ ꝯspiratione cōmuni cōtra eū: q: etiā illi qui erant de tribu dauid cū saule aspirabāt ad mortem ipsius dauid: vt patet de zipheis. j. reg. xxiij. Et ibideȝ habetur q saul dixit de dauid q si terrā ingressus fuerit perscrutabor eū in milibus iuda de qua tribu erat iuda: ⁊ multomagis illis qui erant de alijs tribubus erant cū saul in persequēdo dauid: et hoc est q dicitur. p ¶ Et aduersum me &c. quia venientes cum saule ad querendum dauid pretendebant hilarem faciem ad captandam gratiam regis. q ¶ Congregata sunt &c. quia non semper preuidebat pericula sibi preparata: vt patet ex hoc q habetur. j. Reg. xxiij. vbi diciꝫ q saul et viri eius cingebant dauid ⁊ viros eius in modum corone ita q desperabat se posse euadere. Non eniȝ posuisset se in tali loco vbi sic cingi potuisset si paratum sibi periculum pscivisset. r ¶ Dissipati sunt a ꝯnexione charitatis fraterne erga me. s ¶ Nec compuncti. de sua iniquitate. t ¶ Tentauerunt me. s. capere. v ¶ Subsannauerūt. i. derisione dicta a naso rugato. dicebant enim adulatores ⁊ detractores vituperia de dauid in pñtia saulis: eius beniuolētiam captantes. x ¶ Frenduerūt super me &c. pretēdebant em̄ coram saule q vellent si possent eum deuorare: ideo contra talia conuertit se ad deū deprecandū dicēs y ¶ Dñe qñ respicies oculo tue pietatis ⁊ misericordie. z ¶ Restitue aiam meam &c. i. pone me in securitate ab eoꝝ persecutione. ita q sim restitut⁹ in pristina pace. a ¶ A leonibus. i. ab hoibus crudelibus modo leonum. b ¶ Unicā meaȝ. i. vitam meā solam licet em̄ plures essent cū dauid tñ ipm solum querebāt saul et cōplices eius interficere. c ¶ Confitebor tibi in ecclesia magna. i. vtinā cōfitear tibi cōfessione laudis in loco cultus tui. Hebrei enim nō habēt optatiuum modū sed vtuntur futuro indicatiui modi loco optatiui. d ¶ In populo graui. morib⁹ ⁊ etate cuiusmodi sunt sacerdotes et leuite. e ¶ Laudabo te. i. vtinā laudē. vna enim causa quare dauid affligebaꝫ in persecutione saulis erat ppter hoc q accedere non audebat ad locū diuini cultus. Uel pōt aliter exponi vt sit prophetia de futuro cum dicitur. Confitebor tibi &c. q: psal. a dauid facti cantabanꝫ a cultoribus dei in veteri testamento et etiam modo cantantur in nouo. f ¶ Non supgaudeant mihi. capiendo me et tenendo ad suam voluntatem. g ¶ Qui aduersantur &c. s. saul ⁊ cōplices eius. vt pȝ ex precedētibus. h ¶ Qui oderunt me gratis. i. sine causa me odiētes in cordibus suis. i ¶ Et annuūt oculis passiōes em̄ odij et ire maxime apparent in facie ⁊ in oculis potissime. k ¶ Quoniam mihi. Hic consequēter ostendit grauita

Ostendit grauitateȝ sue psecutionis.

Tētat hōs vt decipiat quintinus i sermonib⁹.

rem sue persecutionis ex adiunctione doli q̄ maxime aggrauat psecutioneȝ q: tūc nescit positus in psecutione in quib⁹ debeat cōfidere ppter qd apl's dicit. ij. ad Corint. xj. enumerat periculos in q̄bus fuerat: vltimo loco dicit. pericula in falsis fratrib⁹: q: illud fuerat maius: fm hoc igiꝫ dicit dauid. k ¶ Qm̄ mihi quidē &c. pretendētes mihi amicitiā. l ¶ Et in iracūdia terre &c. i. fm modū hoim terrenoꝝ qui aliud habēt in corde ⁊ aliud in ore. m ¶ Dolos cogitabant. s. cōtra me: vt pȝ de habitatorib⁹ ceile ⁊ zipheis. j. Reg. xxiij.

et[l] in iracūdia terre loquētes dolos[m] cogitabāt. Et dilatauerūt[n] sup me os suū dixerūt[o] euge euge viderunt[p] oculi nostri. Uidisti dñe[q] ne[r] sileas dñe[s] ne discedas a me. Exurge[t] ⁊ intēde iudicio meo de[u]⁹ me⁹ ⁊ dñs meus in cām meā. Judica[x] me fm iusticiā tuā dñe deus me⁹: ⁊[y] nō supgaudeāt mihi. Nō[z] dicāt in cordib⁹ suis euge euge aie mee: nec[a] dicāt deuorabimus eū. Erubescāt[b] et[c] reuereanꝫ simul: qui[d] gratulantur malis meis. Induanꝫ[e] ꝯfusione et[f] reuerentia: qui[g] maligna loquunꝫ sup me. Exultēt[h] ⁊ letenꝫ qui volūt iusticiā[i] meā ⁊ dicāt semp magnificeꝫ dñs qui volūt[k] pacē serui eius. Et lingua[l] mea meditabitur iusticiam tuā: ⁊ tota[m] die laudem tuam.

¶ Pro victoria suo dñi dd. ps. xxxv.

Dixit iniust⁹[a] vt delinquat in semetipo nō[b] est timor dei ante oculos ei⁹. Qm̄[c] dolose egit i ꝯspectu[d] eius vt[e] inueniaꝫ inigtas eius ad odiū. Uerba[f] ōis eius

n ¶ Et dilatauerunt &c. loquētes superbe. o ¶ Dixerūt euge euge. interiectio est gaudentis. p ¶ Uiderūt oculi nostri fugā ⁊ exilium istius hois. q ¶ Uidisti dñe hāc iniquitateȝ ꝯ me. r ¶ Ne sileas. hoc est ne dissimiles et transeas absq; debita punitione: hoc dicebat dauid nō zelo vindicte sȝ diuine iusticie. s ¶ Dñe ne discedas a me: subtrahendo brachium defensionis tue: q: nō possem tot laqueos euadere. t ¶ Exurge ⁊ intende &c. eos cōdemnando. v Deus me⁹ &c. q: nō habeo iudicē ad quē possim recurrere nisi ad te. quia pars aduersa erat rex terre. x ¶ Judica me fm iusticiā tuā. q̄ nō cōdemnat innocētes sȝ impios. y ¶ Et nō supergaudeant mihi. capiēdo me ⁊ tenēdo fm suā volūtatē. z ¶ Non dicāt in cordib⁹ &c. gaudentes de mea captiōe: sicut philistei gaudebāt de captiōe sansonis. Judi. xvj. a ¶ Nec dicant deuorabim⁹ eū. q.d. si tenerēt me statim tractarent me interficere crudeli morte. b ¶ Erubescant impij. c ¶ Et reuereātur simul. tanq̄ frustrati sua intētiōe. d ¶ Qui gratulanꝫ malis meis. i. querūt gratulari. s. saul ⁊ eius viri. e ¶ Induanꝫ confusione. f ¶ Et reuerētia. i. timore. q.d. talib⁹ circūdenꝫ vndiq; sicut vestimētum circūdat hoieȝ

Aliq̄ñ euge est nomē indeclinabile psius euge tuuȝ.

ex omni pte. g ¶ Qui maligna &c. loquētes de me falsa corā saule. h ¶ Exultent ⁊ letenꝫ. Hec est vltima pars hui⁹ psal. in q̄ dauid orauit p se ⁊ patiētibus sibi di. Exultent &c. i. approbent. i ¶ Justiciam meā &c. deum laudādo de mea liberatione a piculis grauib⁹: nō seq̄tur. k ¶ Qui volūt pacē serui eius. i. mei q̄ sum seruus dñi. l ¶ Et lingua mea &c. i. ore ⁊ corde eā cōfitebiꝫ. m ¶ Tota die laudē tuā. i. singulis diebus. Mystice aūt exponitur ps iste de christo cuius dauid fuit figura: sicut dictum fuit supra ps. ij. et. iiij. q̄ passus est in se ⁊ in mēbris suis a populo iudaico ⁊ tyrānis: ⁊ ideo in hoc psal. fm humanitatē loquens primo petit a patre seu a tota trinitate auxiliū ptectionis. ⁊ secundo exprimit grauitatē sue psecutionis: ibi. insurgentes. Quā grauitatē explicat primo ex impositione falsi: q: sibi fuit impositū q esset falsus ppheta: ⁊ mēbris suis qd esset magi ⁊ deceptoris. Secundo ex cōspiratione cōmuni: ibi. Et aduersum me: q: cōtra eum conuenerūt herodes ⁊ pontius pylatus cū principibus sacerdotū: vt supra expositū fuit. ij. ps. Tertio ex adiunctione doli: ibi. Qm̄ mihi quidā pacifice loquebanꝫ: q: multos dolos cogitauerūt ꝯ xpm: vt pȝ in textu euangelij ⁊ contra mēbra eius: vt pȝ ex actibus apostoloꝝ ⁊ epistolis pauli. Residuū aūt hui⁹ expositionis omitto: tum ppter breuitatē: tum q: satis diffuse traditur in glo. supra ps. tum q: consideratis illis q̄ sunt exposita de dauid ī hoc ps. potest de facili applicari litera huius ps. christo partim p mēbris suis in quibus se dicit persecutionem pati. Act. ix. Saule quid me persequeris.

Ultima huius pars psalmi.

Mistica pi. expō de xpo. Quomodo grauitatem explicat.

¶ Psalmus. xxxv.

Dixit iniustus vt delinquat in semetipso &c. Huic psalmo premittitur talis titulus in translatione hieronymi iuxta hebre. Pro victoria seruo domini dauid quod exponūt sic aliqui q dauid fecit hunc psalmum p victoria populi israel gloriose exeuntis de seruitute egypti ad seruiendum domino libere: fm q fuit dictum pharaoni. Exodi quinto. Hec dicit dominus deus hebre. Dimittite populū meum vt sacrificet mihi in deserto. Et licet litera huius psalmi posset ad hoc applicari: saluo tamen meliori iudicio mihi videtur melius q dauid fecit hūc psalmum de seipso a persecutione saulis pluries diuinitus liberato quod videtur ex titulo psalmi qui talis est in hebre. Ad victoriam seruo domini dauid. Et huic nomini dauid preponitur litera lamech ad ostendendum quod est datiui casus: et sic ly seruo domini non refertur ad populum israel sed ad ipsum dauid. Igitur fm hunc sensum psalmus iste diuiditur in duas partes. Et primo agitur de malignitate saulis dauid persequentis. secundo de benignitate domini ipsum liberantis: ibi. Domine in celo misericordia tua. Circa primuȝ dicitur. a ¶ Dixit iniustus vt delinquat &c. id est saul disposuit ⁊ deliberauit de interficiendo dauid licet iniuste. de qua deliberatione habetur. j. Regū. xx. Et intellexit ionathas q diffinitum esset a patre suo vt interficeretur dauid. b ¶ Non est timor ante oculos eius. q.d. Si ante oculos mētis eius timor domini poneret a tāto malo retraheretur. fm q dicitur Prouerb. xv. Per timorem dñi declinat omnis a malo. c ¶ Quoniam dolose egit. s. cum dauid faciens eum generum suum vt sic occideretur gladio philistinorum: prout habetur. j. Reg. xviij. d ¶ In conspectu eius. s. dei: quia nulla dolositas latet ei. e ¶ Ut inueniatur iniquitas &c. cū enim saul non potuit occidere dauid latenter ac dolose gladio philistinorum psecutus est eum patenter: manifestans odiū qd conceperat cōtra ipsum. f ¶ Uerba oris eius &c. quando suasit ionathe de quo cōfidebat dauid sicut de seipso q adduceret dauid vt moreret. j. Reg. xx.

Psalmi diuisio

Universidad de Deusto Biblioteca

g ¶ Noluit intelligere ⁊c.q: cum ionathas innocētiam dauid allegaret:saul intelligere noluit:sed magis indignans ionathā lancea pcutere voluit:vt ibidem d̄r. h ¶ Iniquitatē meditat⁹ ⁊c.q: de nocte vigilans cogitabat q̄n posset dauid cape ⁊ eum occidere. i ¶ Astitit omni vie nō bone.i.male:q: parat⁹ fuit pse qui dauid pvias pessimas.s.super abruptas petras q̄ solis ibicibus sunt puie:vt h̄r.j.Reg.xxiiij. Uel aliter. i ¶ Astitit omni vie nō bone:q: parat⁹erat oi ꝯsilio malo acquiescere.ideo subdit. Maliciā aūt nō odiuit.

iniquitas eius ⁊ dolus:noluit[g] intelligere vt bn̄ ageret. Iniqtatem[h] meditat⁹ est in cubili suo astitit[i] oi vie nō bone:maliciā aūt nō odiuit. Dn̄e[k] in celo mia tua et[l] veritas tua vsq; ad nubes. Iusticia[m] tua sicut mōtes dei:iudicia[n] tua abyssus multa. Hoies[o] ⁊ iumēta saluabis dn̄e quēadmodū[p] multiplicasti miaz tuā de⁹. Filij aūt[q] hoiz in tegmine[r] alaꝝ tuarū spabūt. Inebriabunt[s] ab vbertate[t] dom⁹ tue:⁊ torrēte[v] voluptatis tue potabis eos. Qm̄[x] apud te est fons vite:⁊[y] in lumie tuo videbim⁹ lumē. Pretēde[a] miaz tuā sciētibus te.⁊ iusticiā[b] tuā his q recto sunt corde. Non[c] veniet mihi pes supbie:⁊[d] man⁹ pctis nō moueat[e] me. Ibi ceciderunt[f] qui operant iniquitatem: expulsi sunt nec potuerunt stare.

Agit de benignitate dei

k ¶ Dn̄e in celo. Hic ꝯn̄r agit de benignitate dei:q̄ primo declarat gn̄aliter ibi. Non veniat mihi pes supbie. Primo ostendit gn̄aliter erga oēs creaturas viuentes vita aiali. Circa qd̄ sciendū q̄ mia superexaltat iudiciū. Iaco.ij. Unde inter dei ppŕetates tenet quādam excellentiā:qd̄ d̄r q̄ misereri est eius ppŕium.⁊ ad hoc ostendendū d̄r. k ¶ Dn̄e in celo mia tua.tanq̄ in loco supiori. l ¶ Et veritas tua vsq; ad nubes q̄ sunt inferiores celo. m ¶ Justicia tua sicut mōtes q̄ vt in pluribus sunt inferiores nubib⁹. n ¶ Judicia tua abyssus multa.i.hoib⁹ abscōdita. verūtamen q: ista apparent aliqn̄ p effect⁹ et maxime dei largitas de qua pncipaliter hic agitur:iō subdit. o ¶ Hoies ⁊ iumēta saluabis domine:q: non solum creatura rōnalis saluatur per dei prouidentiaz sed etiam brutalis. q: aialibus dat pilos p vestitu et auibus plumas:⁊ eis de victu prouidet sine sollicitudine eoꝝ. p ¶ Quēadmodū multiplicasti miam ⁊c.q.d. Et multitudine misericordie tue pcedit q̄ nō solū rōnabilibus creaturis:sed etiā irrationabilib⁹ puideres. q ¶ Filij aūt hoim. Hic consequēter ostendit diuina largitas spāliter sc; circa hoies q̄ eo ipso q̄ sunt ad imaginē dei facti sunt ad bonū excedens creaturā irrationalē ordinati.s.ad bonū rationis quo si bn̄ vtant ad beatitudinē supnaturalem vlterius deducunt:⁊ hoc est qd̄ dicitur. q ¶ Filij autē hoim.s.rationabiliter ⁊ iuste viuentium. r ¶ In tegmine alarū tuarum sperabunt.s.in beatitudine rectar abscōdita apud te:s̄m illud Esdre.lxiiij. Oculus nō vidit nec auris audiuit ⁊ in cor hois nō ascendit q̄ preparasti diligētibus te:iō subdit s ¶ Inebriabuntur id est saturabuntur:absq; tamen fastidio. t ¶ Ab vbertate domus tue:id est dom⁹ celestis glorie:⁊ s̄m q̄ dictum est supra psal.xvj. Satiabor cum apparuerit gloria tua. v ¶ Et torrente ⁊c. hoc additur ad ostendendum perfectionem refectionis glorie:quia apud nos refectio perficitur ex cibo et potu. x ¶ Quoniam apud te est fons vite.deus enim est vita per essentiam: et omnia sunt in eo vita.s̄m qd̄ dicitur Johan.j. Quod factum est:sc; in creaturis. In ipso vita erat. Creatura enim anteq̄ crearetur non erat aliud q̄ creatrix essentia que est per essentiam ipsa vita. vt dictum est. y ¶ Et in lumine tuo videbimus lumen:id est in lumine creato glorie videbimus lumen tue essentie qd̄ videri non potest ab intellectu creato nisi ad hoc eleuetur per lumen glorie fortificans lumen naturale intellectus creati:sicut nec oculus noctue posset videre lumen solis nisi aliquo addito sibi fortificaretur:propter quod dicitur.ij. metaphisice.q̄ sicut se habet oculus noctue ad lumen solis:ita intellectus noster ad ea que sunt manifestissima in natura per que intelligūtur diuina sive de se sunt manifestissima:sed virtutem intellectus nostri excedentia: sicut et lux solis est maxime visibilis:tamen improportionata noctue oculis. Et quia ad hanc visionem nō possumus pertingere nisi per diuinam gratiaz:ideo subdit dauid deprecando. a ¶ Pretende misericordiam tuam scientibus te.id est dirigentes cognitionem suam naturalem quantum possibile est ad te illustra fidei cognitione. b ¶ Et iusticiam tuam his qui recto sunt corde.id est viuentes s̄m rectum iudicium rationis rectifica rectitudine gratie tue:que sola iustificat perfecte:⁊ sic sola contingit quia gratia est pfectio nature.⁊ ideo dirigentibus se in deum quantum possibile est virtute nature non denegatur perfectio gratie. c ¶ Non veniat. Hic consequenter ostenditur diuina libertas singulariter quantum ad ipsum Dauid qui deprecando dicit. Non veniat mihi pes superbie.id est pes saulis superbi ⁊ suorū satellitum ad me pro sua voluntate conculcādum. d ¶ Et manus peccatoris.id est persuadentis mihi malum. e ¶ Non moueat me superbe a rectitudine veritatis ⁊ iusticie. Uel aliter. Non veniat ⁊c.id est demō qui per superbiam cecidit non me subijciat sibi per peccatum mortale. Et manus peccatoris id est potestas demonis in peccato obstinati. Non moueat me a statu gratie. Et vtrunq; fuit concessus aliquo modo ipi dauid ex diuina largitate:quia non fuit datus in manus saulis ipsum persequentis:⁊ licet aliquando per sathan in peccatum mortale inciderit:tamen per penitentiam surrexit et in finali gratia decessit. f ¶ Ibi ceciderunt qui ope ⁊c.quia perseuerantes in peccatis frequenter tradunt in manibus inimicorum temporaliter et in potestatem demonis finaliter.

Nō sumitur h̄ saluare ppe — *Ostendit diuina largitas.* — *Beatitudo nō indiget exteriorib⁹ bonis.* — *De beatitudine.*

¶ Psalmus.xxxvj.

Noli emulari. Huic psal.premittit titu.in heb.⁊ in transla.hiero.iuxta heb. Dauid absq; alia additione nisi q̄ in hebr.preponitur litera lamech ad designandum q̄ dauid est datiui casus.et est sensus q̄ hic psalmus appropriatur ipsi dauid tanq̄ auctori. De materia vero huius psalmi sciendum q̄ multi videntes saulem regem et doech armigerum suum. et postea absalon ⁊ achitophel ⁊ plures alios inique agētes tpaliter psperari ⁊ dd̄ innocentē:parētes suos et fratres:⁊ multos alios iustos tūc ⁊ postea tpaliter affligi declinabāt ad malū ⁊ recedebāt a bono:quasi de⁹ curā de actib⁹ hoim nō haberet. Et iō dauid fecit hūc psal. ostendens

Diuisio.

q̄ psperitas maloꝝ sit contēnenda ⁊ iustoꝝ appetenda est.q: iusti semp sunt melioris cōditionis etiā in presenti.licet hoibus bona sensibilia tm̄ ꝯsiderantibus ꝯ̄rium videatur. Diuiditur igitur iste psal.in duas partes:q: pmo facit suā deductionē.scd̄o ponit quandā monitionē:ibi. Expecta dn̄m. prima in duas:q: pmo declaratur ppositū ex eo qd̄ iusti ⁊ iniusti in p̄senti habent.scd̄o ex eo qd̄ in futuro recipiēt:ibi. Noui dn̄s. Prima in duas:q: primo ostendit ppositum ⁊ cōditio boni.scd̄o ex adiunctiōe mali:ibi. Obseruabit peccator.

¶ Dauid Psalmus.xxxvj.

Noli emulari[a] in malignātib⁹:neq;[b] zelaueris faciētes[c] iniquitatē. Qm̄[d] tanq; fenum velociter arescent:⁊ quēadmoduz olera herbaꝝ cito decident. Spera[e] in dn̄o ⁊ fac[f] bonitatē ⁊ inhabita[g] terraz: et pasceris in diuitijs ei⁹. Delectare[h] in dn̄o ⁊[i] dabit tibi petitiōes cordis tui. Reuela[k] dn̄o viā tuam et spa i eo ⁊[l] ipe faciet. Et[m] educet q̄si lumē iusticiā tuā et[n] iudiciū tanq; meridiē:subditus[o] esto dn̄o ⁊[p] ora eū. Noli[q] emulari in eo[r] qui psperatur i via sua in hoie faciente iniusticias. Desine[s] ab ira ⁊ derelinque furorē:noli[t] emulari vt maligneris. Qm̄[v] q malignant exterminabunt sustinētes[x] aūt dn̄z ipi[y] here-

Prima adhuc in duas:q: primo ostendit ppositum ex boni ꝯditione.scd̄o ex eius duratione:ibi. a ¶ Noli emulari. Circa primum dauid facit talem rōnem. Illa psperitas est melior ⁊ magis appetenda i qua q̄s assequitur maius bonū s; psperitas iustoꝝ in p̄nti est hmōi:ergo est magis appetenda. Maiorem huius rōnis dd̄ supponit tanq̄ p se manifesta:q: nihil est appetibile nisi inq̄tū bonum.⁊ iō q̄tum h; de bonitate tm̄ h; de appetibilitate. Minorē aūt declara ostendendo primo q̄ psperitas maloꝝ in p̄senti modica est. scd̄o q̄ psperitas iustoꝝ etiā in p̄senti est magna:ibi. Spera in dn̄o. Circa primum sciēdū q̄ inter bona hois bona tpalia q̄ sunt exteriora sunt modica. bona autē aie q̄ sunt virtutes ⁊ scientie sunt maxima: bona vero corpis sunt media. psperitas aūt tpalis malorum est i bonis exterioribus seu corpis tm̄.⁊ ideo nō se extēdit ad maiora bona ipsi⁹ hois ppter qd̄ nō est appetēda.⁊ hoc est qd̄ dicit.

Primum virtutis ⁊ beatitudo boni ī lib. ad nicos.

a ¶ Noli emulari in malignātibus.i.noli imitari malignātes in suis opibus. b ¶ Neq; zelaueris.i. amaueris. c ¶ Faciētes iiquitatē.tales em̄ nō sunt imitādi nec amādi inq̄tū mali:q: l; natura sit ex charitate diligēda q̄diu sunt in p̄senti vita in qua possunt ad bonū reuerti:tn̄ coꝝ malicia est odiēda:⁊ sic loquit saluator: Lu.xiiij. Si quis venit ad me ⁊ nō odit patrē suū aut matrē ⁊c.nō pōt eē meus discipulus. subdit aūt rōnem pdictoꝝ dicens. d ¶ Qm̄ tanq̄ fenū ⁊c.fenū ⁊ olus cito desiccant:q: parum in terra radicant ⁊ sic modicū attrahūt de humore virorē nutriēte ⁊ cōseruante. sic appetitus maloꝝ radicat in bono sensibili qd̄ habet modicū de bonitate:⁊ sic eius appetibilitas cito transit ⁊ ei⁹ adeptio ⁊ cōtinuatio fastidiū inducit: sicut patet de cibo quē famelicus appetit:satiat⁹ vō adhorret ⁊ reijcit. e ¶ Spera in dn̄o. Hic cōsequenter declarat q̄ iusti in p̄senti etiā assequitur maius bonū qd̄ est bonuz virtutis ⁊ non soluz bonuz v̄tutis politice que est p acquisitionē:sed etiā v̄tutis infuse q̄ est p gratiā:⁊ etiā aliquādo cuz hoc temporalē abūdantiaz licet nō semp.q: est de minoribus bonis: ppter qd̄ eorum psperitas etiā in p̄senti est appetēda.et hoc est qd̄ dicitur. e ¶ Spera in dn̄o. Figendo appetituz in summo bono. f ¶ Et fac bonitatez.i.opera bona. g ¶ Et inhabita terrā ⁊c.q: sicut dictuz est iusti cū bono v̄tutis aliqn̄ assequitur affluētiā in temporalib⁹ bonis. h ¶ Delectare in dn̄o delectatio d̄r quasi de alio letatio. Igit in dn̄o delectari est de bonitate eius letari q̄ fuggitur p cognitionē ⁊ amorem. i ¶ Et dabit tibi petitiones ⁊c.iusti enim nō petunt a deo simpliciter nisi bona gratie ⁊ virtutes q̄ semp dantur petentibus quando petunt p se ⁊ pseueranter:qd̄ faciunt iusti. de alijs autē bonis inferioribus non faciūt petitiones nisi sub conditione. sc; si expediant honori diuino et saluti sue vel aliorum:et hoc etiam modo deus eos exaudit. k ¶ Reuela domino ⁊c. nō est aliquid manifestando:q: omnia nuda ⁊ aperta sunt oculis eius etiaz ab eterno. sed in oratione corā eo tuū desiderium explicādo ⁊ directionē eius petendo. l ¶ Et ipe faciet. Quia sicut natura nō deficit i necessarijs:sic nec auctor nature multominus. m ¶ Et educet quasi lumen iusticiam tuam ponendo opera iusticie tue alijs in exemplum virtutis:s̄m q̄ dicit saluator Matt.v. Sic luceat lux vestra corā hominibus vt videant opa vestra bona. n ¶ Et iudiciū tuum ⁊c. iudiciū est effectus iusticie.⁊ p hoc designatur q̄ deus iustos facit psperari in operibus iusticie vsq; ad pfectionē debitam.⁊ per talem modū loquitur Sap. puerb. iiij. Iustorum semita quasi nix splendens ⁊ crescens vsq; ad pfectuz diem id est vsq; ad pfectionē iusticie:sicut ascensus solis pficitur in meridie:⁊ q: deus tāta bona cōfert iustis etiā in p̄senti:iō subdit. o ¶ Subditus esto dn̄o humiliter ⁊ deuote seruiendo. p ¶ Et ora eū.q.d.tunc cōfidenter poteris orare eū:q: consequeris intentum si tamen oratio sit pia pro te ⁊ perseuerans qualis est oratio iustorum. q ¶ Noli emulari. Hic ꝯsequenter ostendit q̄ prosperitas iustorum est maior etiam in presenti ⁊ hoc est duratione:q: psperitas maloꝝ cōsistit in bonis temporalibus trāsitorijs ⁊ corruptibilibus:vt p; ex p̄dictis psperitas autem iustoꝝ ꝯsistit principaliter in bonis aie que sunt incorruptibilia inq̄tum manēt in aia separata ppter qd̄ d̄r. q ¶ Noli emulari ⁊c. Hic est peccator qui nō vadit p viā legis diuine ⁊ rōnis recte: sed s̄m impetuz passionis sue. s̄m qd̄ d̄r Esdre.liij. Omnes nos quasi oues errauimus:vnusquisq; in viam suam declinauit. Et talis i via sua psperabatur:qn̄ obtinet qd̄ intendit. Ista tn̄ psperitas est magis aduersitas:q: ⁊ si sit alicuius boni tpalis additamentū:est tn̄ boni spiritualis detrimentū. s̄m q̄ dicit Aug. in sermone de innocētibus. Lucrū in archa dānum in conscientia:tulit vestē ⁊ perdidit fidē:acquirit pecuniā ⁊ amittit iusticiaz. ⁊ ideo de talibus d̄r hic. q ¶ Noli emulari.i.mutari. r ¶ In eo q̄ psperatur in via sua.i.facta illius qui predicto modo psperatur:cui⁹ psperitas est magis aduersitas iudicāda. s ¶ Desine ab ira ⁊c.s. taliū qui frequēter passiones ire nimiū excedentes patiunt ad cōplēdū suas iniq̄tates:iō subditur. t ¶ Noli emulari vt maligneris.⁊ subdit cā. v ¶ Qm̄ q̄ malignant ⁊c. saltē in morte naturali.⁊ frequenter anticipant ⁊ moriunt morte innaturali.s. gladio veneno vel aliquo hmōi. x ¶ Sustinētes aūt dn̄m.i.patiēter expectātes ei⁹ bñplacitū. y ¶ Ipsi hereditabūt terrā.s.viuētiū quā ppetuo possidebūt ⁊ frequēter i hac terra viu-

Post rationem pdictorum. — *Uirt⁹ habentē pficit eiusq; op⁹ laudabile reddit Arist.*

Universidad de Deusto Biblioteca

cius malis hoibus viuūt:ideo subdit. z ¶Et adhuc pusillū.s.tēporis. a ¶Et nō erit pctō: subtract⁹ de medio modo pdicto. b ¶Et queres locū ꝛc.q: frequēter p suis malicijs nō solū destruunt i psonis ppijs sed etiā loca eoꝝ ꝛ posteritas tota. c ¶Māsueti aūt ꝛc.exponat sicut prius:q: māsueti sunt illi q ex pectāt patiēter bnplacitū dñi. d ¶Et delectabunt in multitudine pacis.s.supne q est pfecta pax frequēter etiā in multitudine pacis tēporalis.q: māsueti nō mouent rixas ꝛ brigas ppter quas debeāt ab alijs inquieta ri.pōt etiā hoc referri ad pplm israel q diu seruiuit dño māsuete ꝛ obediēter habitauit in pace i terra a deo sibi data:vt pz ex decursu veteris testamenti. e ¶Obseruabit.hic cōsequenter ostendit q psperitas iustoꝝ sit maioꝝ q maloꝝ ex admixtione mali. q: prosperitas maloꝝ semp habz malū pene annexum.Et hoc ptingit vno modo q: sunt diuisi a seipsis.eo q sensualitas trahit ad bonum sensibile rōni ꝯrium:dictamē rōnis siue synderesis ad ꝯrium ppter qd dicit Philoso.ix. ethi.De ipsis ptendit ipsoꝝ aīa:ꝛ hoc quidē huc trahi.h aūt illuc queadmodū discrepantia.Et postea ꝯcludit di.Igit si sic miserum est esse malū fugiendū est maliciam intense. Alio modo cōtigit ex hoc q mali torquent inuidia de bono ꝟtutis qd relucet in iustis ꝛ inde est q tyrāni aliqñ plus affligebātur de patientia ꝛ magnanimitate martyꝛuz q ipi martyres de afflictione sibi illata a tyrānis sicut legit de daciano ꝛ scō vincentio. vñ dixit ei btūs vincētius.Paratus suz xpi suus ad oīa.vt dū deuotionez meā punis in corpe acerbius ipe puniaris in mēte.Et subditur.

q psperitas iustorū est melioꝝ q malorum.

ditabūt terrā.Et[z] adhuc pusillū ꝛ[a] nō erit pctōr et[b] queres locū ei⁹ ꝛ nō inuenies. Māsueti[c] aūt hereditabūt terrā et[d] delectabunt in multitudie pacis.Obseruabit[e] pctōr iustū:ꝛ stridebit sup eū dētibus suis. Dñs[f] aūt irridebit eum qm̄[g] pspicit q veniet dies eius.Gladiū[h] euaginauerūt pctōres.intēderūt arcū suū.Ut decipiāt pauperē ꝛ iopem:vt trucidāt rectos corde.Gladi⁹[i] eoꝝ intret i corda ipoꝝ:ꝛ arc⁹ eoꝝ cōfringat.Meli⁹[k] ē modicū iusto.sup[l] diuitias pctōꝝ multas.Qm̄[m] brachia pctōꝝ ꝯterent:cōfirmat[n] aūt iustos dñs.Nouit[o] dominus dies imaculatorum:et hereditas eorum in eternū erit.Non[p] confundent in tēpore malo:et[q] in dieb⁹ famis saturabunt:q: pctōres pibūt.Inimici[r] vero dñi mox vt honorificati fuerint ꝛ exaltati:deficiētes[s] queadmodū fumus deficient.Mutuabit[t] pctōr ꝛ non soluet:iustus[u] autem

Ad hec martyris verba summa voce dacianus cepit infremere:ꝛ rabidō ore cū stridore dentiū anhelare vt ostenderet perfidia se potius q martyrē dei laniare.ꝛ hoc est qd dicit hic. e ¶Obseruabit pec.ꝛc.dolēs de bono sue virtutis. f ¶Dñs aūt ꝛc.q: nō habebit intentū quo intēdebat iustū auertere a ꝟtute. g ¶Qm̄ pspicit q veniet dies eius.i.dies debite punitionis p suis malis. h ¶Gladiū euaginauerūt pctōres ꝛc. q: frequēter armāt se qtum possunt ad destruendū iustos. i ¶Gladius eoꝝ ꝛc.q: ꝛ si psecutionē inferūt iustis in corpore:xpi prius psecutionē sustinent in mēte.vt dictū est de daciano.Itē q: frequēter cōtingit diuino iudicio vt mors quā pparauerāt alijs veniat super eos sicut omā fuit suspensus in patibulo q mardocheo pparauerat.Hester.vij.Aliter pōt exponi litera de iniquo saule ꝛ dauid iusto ab illo loco. Obseruabit pctōr iustum.i.saul ipm dauid cui frequēter insidias posuit:vt hr.j.Reg.Et stridebit sup eū dentibus suis q: frequēter ex nimia ira ꝛ desiderio occidēdi eū frēduit sup ipm.Dñs aūt irridebit eū:q: ab inceto fraudauit eū non pmittens dd cadere in manu ei⁹.Qm̄ pspicit q veniat dies eius.s.mortis qua interfectus fuit a philisteis.Gladiū euaginauerūt pctōres.q: saul ꝛ ei⁹ satellites cū gladijs ꝛ arcubus frequēter qsierunt ad mortē dd ꝛ viros eius.Gladi⁹ eoꝝ intret in corda ipoꝝ.In hoc dd videt pphetice mortē saulis pdixisse ꝛ doech idumei.q: ipi irruerūt sup pprios gladios.ꝛ sic se interfecerūt.j.reg.vlt.Et arc⁹ eoꝝ ꝯfringat.tota eñ ꝟtus saulis ꝛ sui exercit⁹ fuit ibi cōfracta. k ¶Meli⁹ est modicū iusto.q: qtūcunq modicum habeat de bonis tpalib⁹ hz ibi sufficientiā:eo q appetit⁹ eius tēdit ad bona spūalia:in qbus quietat eius aīa. l ¶Sup diuitias pctōꝝ multas:in quib⁹ non hūt sufficientiā:sed magis indigentiā:q: eis abutunt p pdigalitatē seu auariciā ad virtutes declinātes.Si primo modo abutunt scz p prodigalitatē statim diuitijs euacuant:ꝛ sic ad tenendū statū suū anxiant diuitias indebite acquirendo.Si scdo modo.s.p auariciā sic incurrūt indigētiam:tū q: nō audēt vti suis diuitijs:tū q: crescēte cōcupiscētia videt eis q semp plus eis deficiat:q: si hūt centū:anhelāt ad habendū mille:ꝛ si mille ad decē milia:sic semp augmentando:ꝛ tñ postea totū perdunt in morte:ꝛ aliquādo etiā ante:q: ab eis predones vel latrones auferunt:ideo subdit. m ¶Qm̄ brachia ꝛc.i. diuitie i quibus cōfidebant. n ¶Cōfirmat aūt iustos dñs.q: a bono virtutis nō mouent in prosperis vel aduersis. o ¶Nouit dñs.Hic ꝯsequenter ostēditur psperitas iustoꝝ excellentior psperitate maloꝝ:ex eo q in futuro recipient:ꝛ primo circa hoc tangit diuersitas recepti.ꝛ secūdo merito:ibi.Apud dñm.Circa primū sciendū q iusti i futuro recipiēt p suis opib⁹ pmiū glie:mali ꝟo malū pene eterne fm q dr.Mat.xxv.Et ibūt hi in suppliciū eternū:iusti āt in vitā eternā.ꝛ hoc ē qd dr. o ¶Nouit dñs dies imaculatoꝝ.q: ipe sol⁹ nouit secreta cordiū.Multi aūt vident imaculati exteri⁹:sz sūt valde maculati iteri⁹.Et hec noticia diuina qtū ad iustos ē noticia approbatiōis.ad quā seqt pmiū retributiōis eterne:iō seqt.Et hreditas eoꝝ ieternū erit p ¶Nō ꝯfundent i tpe malo.i.i extremo iudicio:imo magis honorabunt q: tūc eis dicet.Uenite bñdicti patris mei pcipite paratū vobis regnū ab origine mūdi ꝛc.Sz ipi tūc ꝯfundent:qb⁹ tūc p oppositū dicet.Ite maledicti i ignē eternū ꝛc. q ¶Et in dieb⁹ famis saturabunt.q: tūc ipi dānati esurieēt p carētiā oīs boni:ꝛ iusti saturabunt p adeptionē sūmi boi:iō dr Esa.lxv.Serui mei comedēt ꝛ vos esurient. r ¶Inimici ꝟo ꝛc. in vita pñti.q nō ē nisi momētū respectu future. s ¶Deficiētes queadmodū fum⁹ deficiēt q: qto pl⁹ fum⁹ exaltat deficit:sic ipi qtopl⁹ fuerit exaltati i vita pñti:tāto magis deprimēt i futura sz q dr Apoc.xviij.Quātū glificauit se i delicijs:tm̄ date illis de tormētū ꝛ luctu. t ¶Mutuabit pctōr ꝛ nō soluet:mutuari ē ab alio recipe.pctōres aūt i iferno semp recipiēt penā p suis demeritis ꝛ nō soluēt q: tm̄ remanebūt obligati sicut plus s.ad penā eternā.q: i iferno nulla ē redēptio. v ¶Iust⁹ āt miseret ꝛ tribuet.iste iust⁹ vt dr ra.sa.itelligit ipe deus q miseret oim tribuit eis bona.sed meli⁹ trahit hec litera ad exprimendū miam suā quā iustis tribuit

Exēplū d daciano.

Senecta in li.qtuor vir.qcunqꝫ de transitorijs possides ñ mireris naz magni p cijtniues q: caduca est.

Judicius vniuersale malus videbit dānatio. Dānati i cētro terre puniūtur q: coꝛ habuerū ad terrena ex Ri. iij.sen.

glorie plenitudinē.iō subditur. x ¶Q: benedicētes ei.i.ipsi deo quales sunt iusti. y ¶Hereditabunt terraz.s.viuētiū. z ¶Maledicētes aūt ei:qles sunt impij. a ¶Disperibūt.eterna pditiōe. b ¶Apud dñm. Postq descripta est diuersitas iustoꝝ ꝛ impioꝝ qtuz ad receptionez pmij ꝛ pene.hic cōsequenter describitur eoꝝ diuersitas qtuz ad meritū ꝛ demeritū q sunt rōnes recipiēdi penā ꝛ pmiū.ꝛ pmo ostenditur hec varietas in opibus vite actiue ꝛ scdo ꝯtemplatiue:ibi.Os iusti.Circa pmuz dr sic. b ¶Apud dñz ꝛc. scz iusti. c Dirigetur in via pñti vt nō declinet a rectitudie iusticie.iō subdit. d ¶Et viaz eius volet.i.approbabit eam ordinans ad meritū vite eterne. e ¶Cum ceciderit. per pctm̄ veniale. f ¶Non collidetur.q: per hoc a gratia non decidet.ideo subditur. g ¶Quia dñs supponit manū suā.hui⁹ aūt manus suppositio ē diuine gratie ꝯseruatio quā habēs pōt vitare oē pctm̄ mortale sz ipā puatus nō pōt q: pctm̄ qd mox per penitentiaz nō diluitur suo pondere trahit ad aliud. vt dicit Grego. supra Ezech.sz iusti pdestinati aliqñ cadūt per pctm̄ mortale:sicut pz de dauid.iō pōt etiam exponi de casu mortalis pcti cū dr. e ¶Cuz ceciderit.per pctm̄ mortale. f ¶Non collideṫ.i.irreparabiliter nō frangetur. g ¶Q: dñs supponit manū suam.per penitētiaz eū reducēdo ad gratiam. h ¶Junior fui et em̄ senui ex hoc apparet q dauid fecit hūc psalmuz in sua senectute. i ¶Et nō vidi iustuz derelictuz.ꝛ intelligit de iusto pdestinato q si aliqñ derelinquatur a deo ppter suuz pctm̄:tñ finaliter recipitur ad statū gratie. k ¶Nec semē ei⁹ ꝛc.ꝛ accipitur hic semē pro omni ipsuz imitāte operibus bonis .Cōtra hoc videt q: dauid qui

miseretur ꝛ tribuet. Q:[x] bñdicētes ei hereditabūt[y] terraz:maledicētes[z] aūt ei desperibūt[a].Apud dñz[b] gressus hois dirigeṫ[c] et[d] viā ei⁹ volet.Cū[e] ceciderit non[f] collideṫ: q:[g] dñs supponit manū suā.Iunior[h] fui etem̄ senui ꝛ[i] nō vidi iustū derelictū:nec[k] semē ei⁹ querēs panē.Tota[l] die misereṫ ꝛ[m] ꝯmodat et semē illius in bñdictiōe[n] erit.Declina[o] a malo et[p] fac bonum:et[q] inhabita in seculum seculi.Quia domin⁹[r] amat iudiciuz ꝛ[s] nō derelinquet sanctos suos:in[t] eternuz cōseruabūtur. Iniusti[u] punientur:ꝛ[x] semē impioruz pibit.Iusti[y] aūt hereditabūt terrā ꝛ[z] ihabitabūt in sclz seculi sup eā.Os iusti[a] meditabiṫ sapiam:et[b] lingua ei⁹ loquetur iudiciū. Lex[c] dei ei⁹ i corde ipsi⁹ et[d] nō supplātabunṫ gressus ei⁹.Considerat[e] pctōr iustū:ꝛ[f] querit mortificare eū.Dñs autē[g] nō derelinquet eū in manibus eius nec[h] dānabit cū iudicabiṫ illi.Expecta[i] dñm ꝛ[k] custodi viā ei⁹ꝛ[l] exaltabit te vt[m] hereditate capias terraz cū[n] perierint pctōres videbis.

De q iusto intelligit dicūtur sic vidi iustū.

fuit iustus ꝛ predestinat⁹ qsiuit panē ab abimelech.j.Reg.xxv.ꝛ a nabal.j.Regū.xxv.Et helyas similiter a muliere sareptana.iij.Reg.xvij.Dicēdū q scriptura hic vtitur ꝛ in pluribus alijs locis cōmuni modo loquendi.dicitur aūt cōiter q null⁹ est in foro qñ sunt ibi pauci in respectu ad alias vices:q: illud qd modicuz est quasi nihil cōputatur.ij.physi.Licet aūt semez iusti aliqñ querat seu mendicet panē inuoluntarie: hoc tñ raro cōtingit nisi illis q sumunt statū mendicātiū:ꝛ rari⁹ cōtingebat tpe ve.testa.qñ dauid protulit verbū istud:q: abūdātia bonoꝝ temporaliuz p iusticie operib⁹ pmittebatur.vt pz Deut.xxviij.et.Esa.j. ca.Si volueritis ꝛ audieritis me bona terre comederis.iō subdit. l ¶Tota die miseretur qtū ad actum pietatis iteriorē. m ¶Et ꝯmodat qtuz ad effectuz exteriorē.et hoc de bonis a deo sibi collatis. n ¶Et semē illi⁹ ꝛc.i.in abundātia sufficiēti bonoꝝ spūaliū ꝛ temporaliū. o ¶Declina a malo obseruādo precepta decalogi negatiua. p ¶Et fac bonū obseruādo affirmatiue. p ¶Et inhabita in seculū seculi.i.p hoc inhabita in eterna beatitudie fm illud Matt.xix.Si vis ad vitā ingredi serua mādata.ꝛ q: vita beata a solo deo datur.iō subditur causa. r ¶Q: dñs amat iudiciū.i.opa iusticie q pcipiunt mādatis decalogi. s ¶Et nō derelinquet sanctos suos.i.pdestinatos q ab eo finaliter recipiūṫ.iō subdit. t ¶Ineternuz ꝯseruabūt.in vita beata.Et q: sicut iusti pro opibus iusticie pmiabūt:ita impij opibus iusticie punient.iō subditur. v ¶Iniusti punient in pena eterna. x ¶Et semē impioꝝ peribit.i.imitatores impietatis ipsoꝝ. y ¶Iusti aūt hereditabūt terrā.s.viuētiū. z ¶Et inhabitabūt ꝛc.i.eternaliter.vbi em̄ in ve.testa.duplicat seculuz sicut hic intelligitur ppetuitas a parte finis.ꝛ ex hoc pz q hic loquit dauid de terra viuētiū:q: terra ista inferior post iudiciū nō habitabit. a ¶Os iusti meditabit sapiētiā.Posita veritate meriti ꝛ demeriti qtuz ad iustos ꝛ impios i vita actiua:hic ꝯsequēter ponitur in vita cōtemplatiua cuz dr. a ¶Os iusti meditabit sapiētiā.i.loquit sapiētiā ex meditatiōe cordis sui pcedērē fm dictū saluatoris Matthe.xij.Ex abūdātia em̄ cordis os loqt.Homo de bono thesauro pfert bona ꝟba.Sapiētia aūt dr qsi sapida sciētia q pprie ē cū ca cognitionē diuinoꝝ. b ¶Et lingua ei⁹ ꝛc.qd importat rectitudiēz cognitiōis i agēdis ad primū. c ¶Lex dei ei⁹ i corde ipsius p iugē meditatiōez. d ¶Et nō supplātabūtur gressus ei⁹:q: nō amouebit a via iusticie p demonis vl hois suggestionē.Sicut aūt meditatio iusti est circa legē dei vt eā custodiat:ita meditatio impij vt malū pceptū pficiat:iō subdit. e ¶Cōsiderat pctōr iustū qliter ꝛ quōmō possit decipere ipsuz. f ¶Et qrit mortificare eū:q: nō solū qrit ei nocere in bonis exterioribus:sed etiā in psona ppria:nec solū qrit eū puare vita corporali sed etiam spirituali querens eum auertere a via iusticie:sed q: deus frequēter eripit iustuz de manu impij:iō subdit. g ¶Dominus aūt ꝛc.sicut patet de ioseph quem liberauit dominus de manibus fratrum suoꝝ. h ¶Nec damnabit ꝛc.i. ad petitionem eius seu voluntatem:sicut liberauit Joseph adiudicatum carceri ad petitionem mulieris inique.Gene.xxxix.Et Danielem adiudicatum leonibus ad suggestionē hominum iniquorum.Daniel.vj. i ¶Expecta dominum.Postq ostendit prosperitatez iniquoꝝ esse contemnendam ꝛ iustoꝝ appetendā: hic consequenter ponit suam monitionem:videlicet q homo committat se fideliter dispositioni diuine, nec moueatur a rectitudine iusticie ex malorum transitoria prosperitate dicens i ¶Expecta dominū id est eius dispositionem patienter. k ¶Et custodi viam eius:id est obseruando mandata eius. l ¶Et exaltabit te. de valle presentis miserie. m ¶Ut hereditate capias terram scilicet viuentium. n ¶Cum perierint peccatores videbis,beati enim vidēt damnationem malorum et est eis materia exul-

Quare dr sapiētia. ex.iiij.sē.

tationis inquātuꝫ afferſit eā ex gratia diuine miseratiōis. o ❡Uidi impiū superexaltatū.in p̄senti vita deo pmittēte. p ❡Et eleuatū sicut cedros libani:hoc est in maxima dignitate temporali.in monte em̄ libani crescūt maxime cedri.Hoc pꝫ de nerone impiissimo q̄ tn̄ impauit toti mūdo:ꝛ de mltis alijs tyrānis. q ❡Transiui ꝛ ecce nō erat.q: talis potestas ē ita breuis ꝙ nō ē nisi quidā trāsit⁹ ſm ꝙ dr̄ Sap.ij.Umbre enim transitus est tempus nostruꝫ. r ❡Quesiui eū ꝛ nō est inuētus ꝛc.q: in pfūdo inferni ē abscōditus.

Psal. iste moraliter ponitur.

s ❡Custodiui innocētiā.nulli nocumētuꝫ inferendo. t ❡Et vidi equitatē.iuste cū proximo agēdo. v ❡Quoniā sunt reliquie ꝛc. quia bona opera p meritū remanēt cū illis qui trāsferunt de hoc mūdo ceteris eis deficientibus. x ❡Iniusti aūt disperibūt. per eternā dānationē. y ❡Simul reliq̄e impiorū interibūt.i.filij q̄s reliquerūt ꝛ sunt imitatores scelerum paternoꝝ. z ❡Salus autē iustoꝝ a dn̄o.i.sal⁹ eterna q̄ datur a solo deo. a ❡Et ptector eoꝝ in tpe tribulationis.i.mortis:quia dn̄s eos ptegit a potestate demonis. b ❡Et adiuuabit eos dn̄s firmādo ɔtra tētatiōes in p̄senti. c ❡Et liberabit eos.si ceciderint ī manu īimici per peccatū. d ❡Et eruet eos p verā penitētiā. e ❡A peccatorib⁹.i.a demonib⁹ in pctō obstinatis ꝛ pseuerātib⁹. f ❡Et saluabit eos deducēdo eos ad gloriā dei. g ❡Quia sperauerūt ī eo spe debita q̄ ɔuenit ex meritis et gratia diuīa.posset etiā h̄ exprimi de ptectiōe diuina qua ptegit fideles suos ī p̄senti ab hoībus iniquis sicut liberauit filios israel de manu pharaonis:ꝛ dauid multotiēs de psecutiōe saulis:ꝛ idē posset exemplificari ī mltis alijs. Expositio autē huius psalmi tota moralis est. iō non oportet addere aliā moralitatem.

Uidi impiū[o] superexaltatū:ꝛ[p] eleuatū sicut cedros libani. Et trāsiui[q] ꝛ ecce nō erat:ꝛ q̄siui[r] eū ꝛ nō est inuentus locus ei⁹. Custodi[s] inocētiam ꝛ[t] vidi equitatē:quoniā[v] sunt reliquie hoī pacifico. Iniusti[x] autem disperibūt:simul[y] reliquie impioꝝ iteribūt. Salus aūt[z] iustoꝝ a domino ꝛ[a] ptector eoꝝ i tpe tribulatiōis. Et[b] adiuuabit eos dn̄s ꝛ[c] liberabit eos et[d] eruet eos a[e] pctōrib⁹:ꝛ[f] saluabit eos q:[g] sperauerūt in eo. ❡Cāticū dauid in cōmemoratiōeꝫ sabbati

❡Psalmus.xxxvij.

Domine[a] ne in furore tuo arguas me neq̧ in ira tua corripias me. Qm̄[b] sagitte tue infixe sunt mihi:ꝛ ɔfirmasti[c] sup me manū tuā. Nō[d] est sanitas in carne mea a facie ire tue non[d] est pax ossibus meis a[e] facie pctōꝝ meoꝝ. Qm̄ iniquitates[f] mee supgresse sunt caput meū:ꝛ[g] sicut on⁹ graue grauate sūt sup me. Putruerūt[h] ꝛ corrupte sūt cicatrices mee a[i] facie insipiētie mee. Miser[k] factus sum ꝛ[l] curuat⁹ sum vsq̧ in finē tota[m] die ɔtristat⁹ igrediebar. Qm̄[n] lūbi mei ipleti sunt illusiōibus:ꝛ[o] nō est sanitas in carne mea. Afflict⁹[p] sum ꝛ[q] humiliat⁹ suꝫ nimis rugiebā[r] a gemitu cordis mei. Dn̄e[s] ante te oē desideriū meū et[t] gemit⁹ meus a te nō est abscōdit⁹. Cor[v] meū conturbatū est:dereliqt[x] me virtus mea ꝛ[y] lumē oculorum meoꝝ ꝛ ipꝫ nō est mecū. Amici[z] mei et pximi mei:aduersuꝫ me appropinquauerūt ꝛ steterūt. Et[a] qui iuxta me erāt de lōge[b] steterūt ꝛ[c] vim faciebant qui q̄rebant aīaꝫ meā. Et qui[d] ingrebāt mala mihi locuti[e] sunt vanitates:ꝛ dolos tota die meditabant. Ego[f] aūt tanq̧ surd⁹ nō audiebā:ꝛ sicut mut⁹ non aperiēs os suū. Et fact⁹ sum sicut hō non audiēs:et non habēs in ore suo redargutiones. Qm̄ in te[g] dn̄e speraui:tu exaudies me domine deus me⁹. Quia[h] dixi nequādo[i] supgaudeāt mihi inimici mei:ꝛ[k] duꝫ cōmouent pedes mei super[l] me magna locuti sunt. Quoniā[m] ego in flagella paratus sum ꝛ[n] dolor me⁹ in conspectu meo semper. Quoniam[o] iniqtatē meā annunciabo:ꝛ[p] cogitabo pro peccato meo. Inimici[q] autem mei viuunt ꝛ confirmati sunt super me:et[r]

❡Psalmus.xxxvij.

De materia psal.

Domine ne in furore. Huic psal. p̄mittit talis titu. in heb. Psalmus dauid ad recordanduꝫ. In translatiōe xo hieronymi iuxta hebreum sic h̄r. Canticū dauid in ɔmemorationeꝫ sabbati: ꙙ aūt hieronymus addit sabbati:forsitaꝫ fuit ad denotandū ꙙ iste psal. cantabat a leuitis in diebus sabbatoꝝ:tn̄ hebrei de hoc nihil dicūt qd̄ viderim. Ex titulo xo hebraico apparet auctor psalmi.s.dauid. De materia aūt dicit ra.sa.ꙙ dauid fecit hunc psal.in psona toti⁹ populi israel collectiue ad recordādū pctā ppl'i corā deo ad humiliatiōeꝫ ꝛ diuine mīe impetratiōeꝫ. fuit em̄ consuetuꝫ apud hebreos sic recordari ɔmune pctm̄ populi. Aliqui xo expositores latini dicūt ꙙ dauid fecit hunc psal. loquēs in psona pctōꝝ diuisiue:ita tn̄ ꙙ pōt exponi de quolibꝫ pctōre. Alij aūt dicūt ꙙ fecit loquens in persona beati iob.ꝛ hunc modum pcedendi videt cassiodorus prosequi. Sed saluo meliori iudicio oēs iste expositiōes vidētur mystice ꝛ morales:propter qd̄ dicēdum ꙙ dauid fecerit hunc p̄s. de seipō ad recordanduꝫ ppria pctā coram dn̄o. Licet enim fuissent dimissa q̄tum ad culpā:ꝛ tn̄ propter ipsa sustinuit aliquam penā:timebat tamē ne adhuc alia adderētur super se vel super populum suum. Et dato ꙙ fuisset certificatus de dimissione totius culpe ꝛ pene.tamē vtile foret sibi ad sui humiliationē coram deo talia recordari. Igitur ſm hoc psal. iste diuiditur in duas partes:q: primo ponitur huiusmodi recordatio.secundo intenta cōclusio in fine psalmi.ibi. Ne derelinquas me. Circa p̄muꝫ sciendum ꙙ dauid legit peccasse notabiliter.p̄mo in facto vrie ethei:vt habet.ij.Reg.xj.secūdo in numeratione populi.ij.Reg.xxiiij. Primo igit dauid recordatur secundum ꝛ secundo p̄muꝫ ibi. Miser factus sum. Et circa vtrūq̧ recordatur culpaꝫ commissam ꝛ penam inflictam. Sciendum etiam ꙙ licet de vtroq̧ fecerit psalmos speciales:tamen fecit hunc psalmuꝫ de vtroq̧ simul. Et primo recordatur vltimū tanq̧ magis vicinuꝫ tempori in quo fecit hūc psal. di. a ❡Dn̄e ne in furore tuo arguas me.i.nō punias me ſm rigoreꝫ iusticie tue.q: hoc esset mihi importabile sed magis ſm temperamētum misericordie tue. Notāduꝫ etiā ꙙ eodem modo incipit p̄s.sextus quē fecit in anxietate positus ex populi percussione pro ipsa numeratione:vt dictū fuit ibidem. b ❡Qm̄ sagitte ꝛc. i.pene mihi denunciate ex parte tua per nathan pphetam dicētem. Hec dicit dn̄s aut septem annis veniet tibi fames in terra tua:aut tribus mensibus fugies aduersarios tuos:aut tribus diebus erit pestilentia in terra. Unde dauid istis sagittis percussus dixit. Coartor nimis vndiq̧.ij.Reg.xxiiij.ꝛc. c ❡Et ɔfirmasti ꝛc.i.firmiter disposuisti me puniri altero istoꝝ triū modoꝝ. d ❡Non est sanitas ꝛc.i.punitionis tue q: dauid videns angelum cedentem populuꝫ fuit supra moduꝫ perterrit⁹ ꝛ ex hoc in parte secuta est in carne eius tanta frigiditas ꙙ nō calefiebat vestibus vt dictum fuit.iij.Reg.j. d ❡Non est pax ossibus meis.que sunt fortiora carne. e ❡A facie peccatoꝝ meoꝝ.i.propter peccata mea:per hoc insinuans ꙙ multo plus dolebat de culpa q̄ de pena:ideo subditur. f ❡Quoniā iniquitates ꝛc.i.non sum sufficiens ad satisfaciēdū vnde ꝛ ppter hoc peccatuꝫ dauid deus percutiebat populum quod erat ipsi dauid valde graue:ideo subditur. g ❡Sicut onus ꝛc.intantum ꙙ dicebat dn̄o.ij.reg.xxiiij. Ego sum qui peccaui:ꝛ ego qui inique egi isti qui oues sunt quid fecerunt. vertatur obsecro ira tua contra me ꝛ contra domuꝫ patris mei. h ❡Putruerūt ꝛc. q: pctm̄ adulteriuꝫ qd̄ cōmiserat cū bersabee quodāmodo redijt in pctō de populi numeratiōe ideo subdit. i ❡A facie insipientie mee.i.ppter insipiētiā meaꝫ. De peccato em̄ huius numeratiōis dixit

Oppo antiquoꝝ.

Diuisio

quotidie dolendū est de peccato. magis.iiij. distin.xiiij.

dauid.ij.Reg.xxiiij. Peccaui valde in facto isto:sed p̄cor dn̄e vt transferas iniquitatē serui tui:q: stulte egi nimis. k ❡Miser factus sum. Hic pn̄r dauid recordat pctm̄ de adulterio cū bersabee et ea q̄ secuta fuerūt ad illud di. k ❡Miser factus sum.q: deo ingratus cecidi in tā enorme pctm̄. l ❡Et curuat⁹ sum vsq̧ in finē.i.deiect⁹ sum totaliter a rectitudine iusticie. m ❡Tota die cōtristatus ingrediebar.ad locū solitariuꝫ penitētie:q: postq̄ rep̄hensus fuit ab nathan ppheta de illo pctō ꝛ vrie homicidio qd̄ secutū fuerat adulterium.dr̄ de dd̄.ij.Reg.xij. et ieiunauit dauid ieiunio.ꝛ ingressus seorsum iacuit sup terrā:ꝛ subdit cām di. n ❡Qm̄ lūbi mei ꝛc. ſm ꙙ dicit Grego.omel.xxxij. Luxuria viroꝝ iacet in lūbis:ꝛ ideo lūbi dauid illusiōib⁹ fuerūt repleti qn̄ per illusionē demonis incurrit crimē adulterij. In trāsla.hie.iuxta heb.habet sic. Qm̄ lumbi mei ipleti sunt ignominia:q: valde ignominiosum fuit dd̄ incurrere tm̄ flagitium. Potest etiā hoc reduci ad feditatē quā fecit absalon accedēs publice ad vxores patris sui ad ignominiā eius:vt h̄r.ij.Reg.xvj. Qd̄ contingit dauid pctm̄ adulterij cū bersabee ꝛ homicidio vrie sicut p̄dixit ei nathā ppheta.ij.reg.xij. Hec dicit dn̄s ꝛc.sequit. Suscitabo aduersuꝫ te malū de domo tua. Et ppter hoc recordat hic dauid psecutioneꝫ quā absalon sustinuit:q: fuit in penā pctī p̄dicti. o ❡Et nō est sanitas ī carne mea:q: ex ifirmitate carnis pcedit luxuria. Lūbi aūt ꝛ caro ipsi⁹ dauid dicunt nō solū p psona sua:sꝫ ꝛ p persona filij sui absalon q: fili⁹ ē de substātia patris. p ❡Afflict⁹ suꝫ.de malicia filij mei absalon. q ❡Et humiliat⁹ sum nimis q: p eū fugitiuus fact⁹ sum de metropoli ciuitate regni mei.s.de hierl'm.vt h̄r.ij.reg.xv. ❡Rugiebā ꝛc.q: dauid doloreꝫ in corde suo existentē per signa exteriora manifestabat:nec oīno celare poterat. s ❡Dn̄e aū te ꝛc. q: te nō latet aliq̄d secretū. t ❡Et gemit⁹ me⁹ ꝛc.q.d.apponas mihi remediū. v ❡Cor meum cōturbatū est ppter p̄dicta. x ❡Derelinquit me ꝛc.quia fugiens de hierusalem ppter absalon ascendebat cliuum oliuarum scandens ꝛ flens operto capite ꝛ nudis pedibus incedens:vt habet.ij.reg.xv.ꝛ sic fuit multū fatigatus in illo itinere:maxime cum esset iam senex ꝛ etatis prouecte. y ❡Et lumen oculoruꝫ ꝛc.q: sicut erat fatigatus in corpore ita turbatus in oculis:ꝛ labore senectute.potest etiam hoc referri ad oculos mentis:q: in illa fuga turbatus et minus preuidens precipitanter dedit hereditatem miphibosech iusti sibi seruo eius pessimo detractori vt habetur.ij.reg.xvj. z ❡Amici mei ꝛc.hoc apparet de absalon filio eius ꝛ amasa nepote suo et achitophel consiliario qui persequebant dauid vsq̧ ad mortem. a ❡Et qui iuxta me erant.ante persecutionem absalon. b ❡De longe steterunt.id est a me recederunt propter timorem absalon. c ❡Et vim ꝛc.quia absalon et sui complices toto conatu suo querebant dauid ad mortem. d ❡Et qui inquirebant mala mihi.sicut semei ꝛ consimiles. e ❡Locuti sunt vanitates falsa. mihi improperantes. Dicebant enim semei egredere vir sanguinum vir ꝛ belial:vt habetur.ij.Regum.xvj. f ❡Ego autem tanq̧ surdus ꝛc. id est me audire dissimulabā patienter sustinens eius maledictionem. Unde abisai volenti ipsum interficere di. Dimitte eum vt maledicat ꝛc. Ex hoc patet sententia vsq̧ ibi. g ❡Quoniā in te domine speraui ꝛc.id est exaudias.hebrei enim nō habent optatiuū sicut supra dictū est:sed vtunt futuro indicatiui loco ei⁹. h ❡Q: dixi.s.tibi in oratione mea. i ❡Nequando supgaudeant.i. ne aliquando me teneant p voluntate sua ad me interficiendum.quod summe desiderant. k ❡Et dum cōmouentur pedes mei. fugiendo ppter absalon de ciuitate regali. l ❡Super me ꝛc.sicut patet de semei vt dictum est.ꝛ similiter achitophel dixit ad absalon.ij.reg.xvij. Eligam mihi duodecim milia viroꝝ ꝛ cōsurgens sequar dauid hac nocte:ꝛ irruā super eū quippe q̄ lassus est ꝛ solutis manibus pcutiā eū. Et sic iste iactabat se ꙙ pcuteret dd̄ fugientē. m ❡Qm̄ ego in flagella.i. prōptus aīo ad sustinendū flagella q̄ dn̄s mihi voluerit inferre.vnde dixit.ij.reg.xv. ad sadoch. Reporta archam dei in vrbē si inuenero grām in oculis dn̄i reducet me ꝛ ostēdet mihi eam ꝛ tabernaculum suū.si aūt dixerit mihi non places:presto sum faciat qd̄ bonū est coraꝫ se. n ❡Et dolor meus ꝛc. quia scio me meruisse pro peccato adulterij cum bersabee et homicidij vrie:ꝛ per talem modum loquitur infra p̄s.l. Peccatum meū contra me est semper. o ❡Qm̄ iniquitatem ꝛc. statim em̄ cam recognouit ad reprehensionem nathan pphete:vt habetur.ij.reg. Et pro expositione eius multa postea obtulit sacrificia que quodāmodo annunciabant peccata pro quibus offerebantur.q: alia sacrificia offerebantur pro peccatis ex certa malicia cōmissis:ꝛ alia pro peccatis ignorantie:vt pꝫ in leuitico. p ❡Et cogitabo ꝛc.cauēdo diligenter a recidiuo. q ❡Inimici autē mei ꝛc.scꝫ absalon ꝛ achitophel ꝛ eorum cōplices propter quorū potestatem cui nō poterat resistere cōpulsus erat fugere. r ❡Et multiplicati sunt.vnde.ij.reg.xv.dicitur. Cunq̧ immolaret victimas facta est coniuratio valida.s.cōtra dauid. populusq̧ concurrens augebatur cum absalon.et ibi subditur. Uenit igitur nuncius ad dauid di. Toto corde vniuersus israel sequitur absalon.

In anima tua sic mēoria intelligitur et volūtas.

Universidad de Deusto
Biblioteca

s ¶ Qui oderunt ⁊c. q: dauid multa bona fecerat eis. ⁊ ideo subdit. t ¶ Qui retribuunt ⁊c. me ꝑsequēdo.
v ¶ Detrahebant mihi. me infamando. x ¶ Qm̄ sequebar bonitatē. i. pro bonis q̄ feceram eis ista mihi
inferebāt tanq̄ ingratissimi. y ¶ Ne derelinquas me. Hic ponit psal. ɔclusio intēta in qua dauid deū de-
precatur vt eū preseruet a recidiuo in p̄terita mala di. y ¶ Ne derelinquas me dñe. s. in p̄dicta mala rein-
cidere. a ¶ Deus meus ⁊c. q. d. si ad modicū dimiseris me fragilitati mee nō potero tētationibus resistere
et ideo subditur. b ¶ Intende ⁊c. cōtinue
prestando mihi auxiliū. c ¶ Dñe deus sa-
lutis mee. i. a quo efficient ⁊ in quo obiectio
nem cōsistit salus vite eterne ad quā nos ꝑ-
ducat qui sine fine viuit ⁊ regnat.

Duplex contēplatio exterior ⁊ interior. mgr sen. ij.

multiplicati sunt q[s] oderūt me inique. Qui[t] retribuunt mala ꝑ bonis detrahebāt[v] mihi: qn̄ seq̄bar[x] bonitatē. Ne[y] derelinq̄s me dñe de[a] me9: ne discesseris a me. Intēde[b] i adiutoriū meū dñe[c] de9 salutis mee.

¶ Psalmus. xxxviij.

Dixi custodiam ⁊c. Huic psal. premittitur talis tit. in heb.
Ad victoriā iditū p̄s dauid. Istis tamen noībus iditū ⁊ dauid premittitur litera lamech ad
designandū q̄ sunt datiui casus. Ad intellectū aūt huius tit. cōsiderandū q̄ sicut d̄r. j. Paral.
xxv. dauid ɔstituit cātores ad diuinas laudes ducētos. lxxxviij. qui per vices canerēt diuinas
laudes in tēplo: ⁊ in istis fecit tres principales cātores. s. asaph. emā. ⁊ iditū. fecit etiam p̄s.
ab ipsis cātoribus decantādos: s̄m q̄ habet. j. Paral. xvj. et. j. Esd. iij. Est igit sensus hui9 ti.
p̄s. dauid. i. sibi appropriat9 tanq̄ auctori iditū. i. appropriatus cantoribus existentibus sub iditum per eos
decantandus. Ad victoriā. i. cū quodā conatu inq̄tum vna pars cantoꝝ nitebat superare aliā prout expo-
situm fuit supra p̄s. iiij. in transla. vero hiero. iuxta heb. ponit talis ti. Pro victoria iditum canticum dauid.
In biblijs aūt nostris cōiter d̄r sic. In finē canticū dd̄ pro iditum. Et in istis aūt tit. eadē penit9 est snīa sicut
in ti. heb. vt p3 ex dictis hic ⁊ supra p̄s. iiij. Per hūc igit ti. apparet auctor p̄s. ⁊ ꝑ quos erat decātand9 ⁊ mo
dus cātandi: sed materia nō apparet. ꝑpter qd̄ de hoc varie d̄r apud heb. ⁊ lati. Et omissis multis propter
ꝓlixitatem vitandā accipiā duos modos exponendi: qui vident mihi magis lr̄e ꝑpinqui. Unus modus est
quem ꝓsequit ra. sa. dicens q̄ dauid fecit hunc psal. ꝑ tribulationibus venturis filijs israel: vel sup populū
israel: maxime tēpore captiuitatis babylonice quā preuidit dd̄ in spū. Et ideo in hoc p̄s ostendit q̄ debeant
patienter eam sustinere cū deprecatione ad deū ꝑ eius terminatiōe. Et s̄m hoc exponit iste p̄s. sic dd̄ loque
batur in ꝑsona populi captiuati dicens. Dixi custodiā vias meas. i. cū diligentia me custodiā ⁊ nō delinquā
in lingua mea. q. d. ne aliquo modo murmurē de diuinis iudicijs qn̄ dimittit gentiles ⁊ idolatras domina-
ri ⁊ filios israel ꝑ peccatis suis ad tp̄s affligit ⁊ captiuari. Posui ori meo custodiā cū consisteret pctōr. i. po
pulus babylonicus idolatrie deditus. Aduersū me. Cū enim populus israel erat ibi in captiuitate: insidia
bantur babylonij aliquid rapere de ore eius vt possent eū accusare: ꝑpter qd̄ oportebat eū tunc maiorē cu
stodiam ori apponere. Obmutui ⁊ humiliatus sum corā babylonijs. Et silui a bonis. i. a lege diuina. vt dicit
ra. sa. q: de ea nō audebat loqui corā babylonijs. Et dolor meus renouatus est q: prius doluerat de sua ca-
ptione: ⁊ iterū de legis dei depressione. cōculcauit cor meū intra me q: ira est ascēsio sanguinis circa cor etiā
que illa est per zelū qualis est ista: ⁊ sic causabat calorē intra locutus sum in lingua mea. s. tacite orādo. No
tum fac mihi dñe finē meū. i. finē huius captiuitatis vt sic possim manifeste ⁊ publice promere v̄ba diuine
laudis vel legis. Et numerū dierū meoꝝ quis est. i. dieꝝ huius captiuitatis. Ut sciā quid desit mihi. i. quā-
tum disto a redēptione huius captiuitatis. Et pro acceleratiōe redēptionis allegat breuitatē vite humane
di. Ecce mēsurabiles. in heb. habet. Ecce palmos. palmus aūt est mēsura breuis ꝑpter qd̄ Hiero. in trāsla.
iuxta heb. dicit. Ecce breues ⁊c. idem significat quod dicitur hic. Ecce mēsurabiles. quia res breuis est de fa
cili mensurabilis. Posuisti dies meos quasi dicat nisi cito terminet ista captiuitas in ea moriar ex quo ita
breues sunt dies mei. Et substantia mea tanq̄ nihilum ante te: q: illud quod est modicum quasi nihil repu
tatur: ideo subditur. Uerūtamē vniuersa vanitas omnis homo viuens: ex quo vita eius est ita breuis: et si-
cut est parue durationis: ita est parue cognitionis. ideo subdit. Uerūtamen in imagine ptransit homo. In
heb. habetur. In obscuritate ⁊ idē signat q̄ dicitur hic. In imagine quia illud quod tantum cognoscitur in
sua imagine cognoscitur imperfecte. Et sicut homo est parue cognitionis: ita ⁊ frequenter inutilis ⁊ noxie
sollicitudinis: ideo subditur. Sed ⁊ frustra conturbatur: id est vana sollicitudine anxiatur: cuius causa sub-
ditur. Thesaurisat cū magna sollicitudine. Et cui cōgregabit ea: quia forsitā cito morietur et thesauris suis
ignotis relinquetur: ⁊ ideo concluditur q̄ sollicitudo ⁊ spes hominis est ponenda in deo cum dicit. Et nūc
que est expectatio mea: nōne dominus quasi dicat sic. Et substantia mea apud te est: ⁊ accipitur hic substā
tia pro diuitijs. Diuitie enim iustoꝝ reseruantur apud deum. s̄m illud Esa. lxiiij. Oculus nō vidit nec auris
⁊c. Et quia ex confidētia diuina insurgit homo ad deprecandum ipsum deum. ideo deprecādo dicit. Ab om
nibus iniquitatibus meis erue me non solum quantum ad culpam: sed etiam q̄tum ad ipsius captiuitatis
penam vnde subditur. Opprobrium insipienti dedisti me. id est populo babylonico idolatrie dedito. Obmu
tui ⁊ non aperui os meum ad respondendum contra illatum mihi opprobrium. Quoniam tu fecisti: subij-
ciendo me eius seruituti: ideo subdit. Amoue a me plagas tuas: id est penas istas a te mihi inflictas: quaꝝ
grauitas allegatur cum subditur. A fortitudine manus tue: id est punitionis tue. Ego defeci quasi non po-
tens vel saltem cum difficultate sustinere. Et hic terminatur versus in hebreo ⁊ in transla. hiero. iuxta heb.
et versus sequens incipit cum dicitur. Increpationibus id est duris petitionibus propter iniquitatē corri-
puisti hominem. i. israelem. q. d. licet punitio tua sit dura tamē est iusta. Et tabescere fecisti sicut araneam.
In heb. ⁊ in transla. Hiero. iuxta heb. habetur sic. Tineam animam eius. id est vitā eius reddidisti cōtenti-
bilem ⁊ conculcatam coram babylonijs. Uerūtamen vane conturbatur omnis homo. q. d. licet iuste posue
rit nos in captiuitate tamen babylonij abutuntur nostra seruitute: ⁊ contra nos prouocant sine causa: ideo
subditur deprecatio de liberatione ab ea cum dicitur. Exaudi orationē meam ⁊c. Ne sileas. i. ne dissimules
audire me. Quoniam aduena ego sum in terra babylonis. Apud te. q. d. tamen ibi colo te. Et peregrinus si-
cut omnes partes mei scilicet abraam isaac ⁊ iacob peregrinati sunt in terra aliena: vt p3 Gen. xij. et. xxvj.

p̄i materia

p̄i sensus

Quare dd̄ fecit p̄m.

Quid sit ira.

Opprobrium ex ob ⁊ ꝓbrū idē est q̄ infamia.

Remitte mihi culpam ⁊ captiuitatis penam vt refrigerer ꝑ tuam cōsolationē. Priusq̄ abeā de vita presen
ti per mortē. Et amplius nō ero sc3 i statu merendi vel in statu in quo possim in regnū iudee reuerti. Alio
modo pōt exponi psalmus de ipso dauid: ita q̄ fecerat ipm posit9 in fuga a facie absalon filij sui: postq̄ au
dierat vituperia sibi illata a semei. sicut eīm ꝑ persecutione saulis fecit multos psalmos: vt ex dictis supra
patuit ⁊ infra adhuc patebit: sic ⁊ de ꝑsecutione sibi mota ab absalon. Et videt mihi q̄ hec expositio se-
cunda est magis rōnalis ⁊ magis consonat
litere q̄ p̄cedēs. Et s̄m hoc p̄s pōt diuidi in
tres ptes: q: primo describitur ipsius dd̄ pa
tientia. ⁊ scdo eius cōfidentia: ibi. Locutus
sum. Tertio orōnis instātia: ibi. Exaudi ora
tionem meā. Circa primū dicit sic. a ¶ Di
xi. i. firmiter in corde meo exposui. b ¶ Cu
stodiam vias meas. vt non delinquā in lin-
gua mea. murmurando ꝯ deū de afflictione
mea. c ¶ Posui ori meo custodiā cū desiste
ret pctōr ⁊c. i. semei mihi maledicēs et lapi-
des ⁊ terrā ꝯ me proijciens: vt h̄r. ij. reg. xvj.
d ¶ Obmutui. nihil rn̄dendo sibi. e ¶ Et
humiliatus sum. magna eīm humiliatio erat
q̄ rex patiēter talia sustineret. f ¶ Et si-
lui. a bonis. Iste eīm semei erat dign9 morte
ꝑpter crimē lese maiestatis: ꝑpter qd̄ dixit
abisai. Quare maledicit canis moritur9 dño
meo regi. vadā ⁊ amputabo caput eius. Da
uid autē non dedit sibi licētiā s3 magis ꝓ-
hibuit. Et sic siluit a bono iusticie siēde nō
tn̄ peccauit: q: illa iniuria erat ꝯ personam
suā ⁊ poterat sine lesione iusticie dimittere
vindictā vel differre sed magis meruit susti
nendo patiēter ex hūilitate. Unde subditur
ibidē. Dimitte eū ⁊ maledicat: s3 forte respi-
ciat dñs afflictionē meā ⁊c. De duobus eīm
bonis vnū est melius altero. vn̄ dicit ap̄ls. j.
ad Corinth. vij. Qui iūgit virginē suā matri
monio bn̄ facit: et q̄ nō iungit melius facit.
g ¶ Et dolor meus renouat9 est: q: tūc re-
coluit in speciali de malicia filij sui absalon

p̄i diuisio

¶ Pro victoria iditū canticum dauid. xxxviij.
Dixi[a] custodiā[b] vias meas: vt nō delin-
quā in lingua mea. Posui[c] ori meo cu
stodiā: cū cōsisteret pctōr aduersū me
Obmutui[d] et[e] hūiliatus sū: et[f] silui a
bonis: ⁊[g] dolor me9 renouat9 est. Con
caluit[h] cor meū intra me: ⁊ i meditatiōe mea exarde
scet ignis. Locut9[i] sum i lingua mea notū[k] fac mihi
dñe finē meū. Et numerū[l] dierū meoꝝ qs ē: vt[m] sciā
qd desit mihi. Ecce[n] mēsurabiles posuisti dies me-
os et[o] substātia mea tāq̄[p] nihilū ante te. Veruntn̄[q]
vniuersa vanitas: oīs hō viuēs. Verūtamē[r] in imagi
nem ptrāsit hō: sed[s] frustra ɔturbat. Thesaurisat et
ignorat cui cōgregabit ea. Et nunc[t] q̄ est expectatio
mea nōne dñs ⁊ substātia mea apd̄ te est. Ab oīb9[x]
iniq̄tatib9 meis erue me: opprobriū[y] insipiēti dedisti
me. Obmutui[z] ⁊ nō aperui os meum qm̄ tu[y] fecisti
amoue[3] a me plagas tuas. A[a] fortitudine man9 tue
ego defeci i increpatiōib9: ꝑpter iiq̄tatē corripuisti[b]
hoiem. Et tabescere[c] fecisti sicut araneam animam
meam: veruntamen[d] vane ɔturbatur oīs hō. Exau
di[e] orationē meā dñe ⁊ deprecationē meā: auribus[f]

di. ij. Reg. xvj. Ecce filius meus q̄ egressus est de vtero meo querit animā meam: q̄tomagis nunc filius ge-
mini de qua malicia valde dolebat. vnde ⁊ mortuo absalon in sua malicia dicebat. ij. Reg. xviij. Quis mihi
tribuat vt ego moriar ꝑ te fili mi absalon. Lugēs eius damnationē sicut expositū fuit ibidē. h ¶ Conca-
luit cor meū ⁊c. ex charitate enim quā habebat ad filiū dolebat de eius culpa magis q̄ de ꝑsecutione ab eo
contra se mota. i ¶ Locutus sum. Hic pōnit describit ipsius dauid ɔfidentia: ⁊ primo describit humanum
desertum. secūdo ex hoc cōcludit q̄ de solo deo est ɔfidendum: ibi. Et nūc. Describendo aūt humanū defe-
ctum primo incipit a seipso di. i ¶ Locutus sum in lingua mea. te deprecādo corde ⁊ ore. k ¶ Notum
fac mihi dñe finem meū. i. terminū ꝑsecutionis in qua sum. l ¶ Et numerū dierū meoꝝ quis est. i. quot
diebus stabo in ista tribulatione. m ¶ Ut sciam quid desit mihi. id est quantum oportebit me vlterius
sustinere. q. d. cū difficultate possum ista sustinere. ⁊ ideo desidero finē scire. n ¶ Ecce mēsurabiles. i. bre
ues: vt supra expositū est. Posuisti dies meos. ideo subdit. o ¶ Et substātia mea. i. vita mea: vt h̄r in trās
la. Hiero. iuxta heb. p ¶ Tanq̄ nihilū ante te: q: qd̄ modicū est quasi nihil reputat. Secūdo ꝓcedit ad
ostendendū humanū defectum generaliter di. q ¶ Uerūtamen vniuersa vanitas ⁊c. q: oīs homo est ita
breuis vite q̄ quicq̄d contingit in ea debet reputari mane. ⁊ sicut est modice durationis ita est parue co-
gnitionis: ideo subditur. r ¶ Uerūtamen in imagine pertransit. homo etiā inutilis ⁊ frequēter noxie sol
licitudinis: ideo subditur. s ¶ Sed ⁊ frustra cōturbat ⁊c. et exponatur sicut in p̄cedenti expositione dictū
est. t ¶ Et nunc. Hic pōnit cōcludit q̄ de solo deo est confidendū: ex quo defectus humane fragilitatis tā
tus est dicens. Et nunc q̄ est expectatio mea ⁊c. ⁊ exponatur sicut in expositione p̄missa. Et q: de solo deo
est confidendū ideo cōuertit se ad ipsum deprecandū di. x ¶ Ab oībus iniquitatibus ⁊c. nō solū q̄tum
ad culpam sed etiā q̄tum ad penā mihi a te inflictā q̄ nō solū erat dura: sed etiā ignominiosa: ideo subdit.
y ¶ Opprobriū insipienti dedisti me. s. semei mihi maledicēti: vt p3 ex predictis. z ¶ Obmutui patiēter
sustinendo: vt p̄dictū est. y ¶ Qm̄ tu fecisti. vnde dixit dauid. ij. reg. xvj. Dñs eni precepit ei vt maledice
ret dauid: tamē peccauit semei hoc faciendo: q: iniqua volūtate hoc faciebat. Dñs enim aliq̄n malis homi
nibus vtit ad bonū: vt diffusius fuit ibi dictū. 3 ¶ Amoue a me plagas tuas. i. penas mihi iuste inflictas
a quibus nō possum liberari nisi per te. a ¶ A fortitudine man9 tue. i. punitionis tue. exponat sicut prius
ibi. b ¶ Corripuisti hoiem. i. meipm ex fragilitate hūana peccantem. c ¶ Et tabescere ⁊c. i. animā meā
vel personam reddidisti contēptibilē corā absalon ⁊ eius complicibus. d ¶ Uerūtamen vane cōturbat
omnis homo. s. de israel: s̄m q̄ d̄r. ij. Reg. xv. Toto corde vniuersus israel sequitur absalon. Et isti vane con
turbantur contra dauid: tum quia nō habebāt causam iustam: tum q: nō habuerūt intentū: sed magis cō
fusionem. e ¶ Exaudi. hic vltimo ponitur instātia orationis ipsius dauid cū dicit. e ¶ Exaudi orationē
meā ⁊c. per effectū liberatiōis mee. f ¶ Auribus percipe lachrymas meas. fleuit eni dauid in illa perse-

Tot9 mūdus p̄ciū vnius aie existimare nō potest. gre.

Man9 ꝑ punitiōe accipitur hic.

Oro capi tur tripli citer. siue cõiss ime p oi actu bono: cõi ter pactu cõtẽplati onis p̄pe pascẽsu mẽtis in deũ. bo. iiij. di. xv. ar. i. q. iiij

Moralis expositio

cutione sm q̄ dr. ij. Reg. xv. Dauid ascendebat cliuũ oliuarũ flens z operto capite z nudis pedib⁹ incedens. g ¶ Ne sileas. i. tardes seu dissimiles audire dep̄catione meã. h ¶ Quoniam aduena zc. hoc dixit q: erat fugitiuus de sua ciuitate regia. i ¶ Sicut oẽs patres mei. i. patriarche facti q̄ in terra aliena fuerũt aduene z peregrini vt p̄dictũ est. k ¶ Remitte mihi. s. adulteriũ cũ bersabee z homicidiũ vrie p̄pter qð sciebat dauid p̄secutionẽ absalon euenisse sibi: p̄ut nathã p̄pheta sibi p̄dixerat. ij. Reg. xij. Hec dicit dñs. Ecce ego suscitabo sup te malũ de domo tua zc. l ¶ Ut refrigerer p tuã ɔsolationẽ. m ¶ Pri usq̄ abeã de vita p̄senti p mortem. n ¶ Et amplius nõ ero scz in statu merẽdi: et p̄pter hoc nũc est tempus remittendi: q: post mortẽ nõ fit pcti remissio. Moraliter posset exponi psalmus iste de quolibet fideli existẽti in afflictiõe temporali p pctis suis et sustinet eã patiẽter: z cõfidẽs de diuina mia ip̄az imploret deuote z instãter. Et consideratis predictis litera huius psalmi põt ad hoc de facili applicari. ¶ Psalmus. xxxix.

percipe lachrimas meas. Ne sileas[g] qm̃ aduena[h] ego sũ apð te z peregrin⁹ sicut oẽs [i] patres mei. Remitte[k] mihi vt[l] refrigerer p̄usq̄[m] abeã. z[n] ampli⁹ nõ ero.

¶ Pro victoria cãticũ dauid. xxxix.

EXpectãs[a] expectaui dominũ z[b] intẽdit mihi. Et[c] exaudiuit p̄ces meas et[d] eduxit me de lacu miserie z de luto fecis. Et[e] statuit supra petrã pedes[f] meos. z[g] direxit gressus meos. Et[h] imisit i os meum canticum nouũ: carmẽ deo nr̃o. Uidebũt[i] multi z[k] timebũt: et sp̄abũt i dño. Btũs[l] vir cuius est nomẽ dñi spes[m]

Materia p̄i.

EXpectãs expectaui. Huic psal. p̄mittit talis ti. in heb. Ad victoriã psalm⁹ dauid. In trãsla. vero hier. iuxta heb. sic hr̃. Pro victoria cãticũ dauid z idẽ penitus significat. Expositio aũt huius tituli p3 ex dictis supra psalmo. xij. vbi ponit ɔsimilis titul⁹. Ex titulo isto apparet auctor psalmi scz dauid: sed materia nõ apparet z propter hoc varie exponitur. Dicit autẽ ra. sa. q̄ dauid fecit hũc psal. pro beneficio exhibito populo israel in exitu de egypto: q: tunc fuit eductus de seruitute dura z vili qð notatur cũ dicit. Et eduxit me de lacu miserie de luto fecis zc. Et tunc transito mari rubro cecinit cãticũ nouũ dicẽs. Cantem⁹ dño gloriose zc. Exo. xv. Et sic literam sequẽtẽ applicat ad ea q̄ facta sunt populo israel in deserto. Sed huic expositioni videt repugnare manifeste qð subdit. Sacrificiũ z oblationẽ noluisti zc. in q̄ describit euacuatio sacrificiorum z oblationẽ vete. testa. vt magis patebit prosequẽdo. Ista autẽ non fuerunt tunc reprobata sed magis a deo instituta in monte synai: propter quod aliter exponitur a doctoribus catholicis. Et dicũt aliqui q̄ dauid fecit hunc psal. pro gratiarum actione de sua liberatione a p̄secutione filij sui absalon. Sed cõtra hoc videtur q̄ circa principium huius psalmi dicitur. Misit in os meũ canticum nouũ zc. q: dauid fuit liberatus p mortẽ absalon de qua nõ cecinit carmẽ leticie: sed planxit z luxit dicens. Absalon fili mi q̄s mihi tribuat vt ego moriar p te. ij. reg. xviij. Itẽ hec expositio z ɔsimiles vident esse contra intẽtionẽ apli manifeste Heb. x. vbi inducit lr̃am hui⁹ psal. dictã ad literã in p̄sona christi: vt patebit infra literã hui⁹ psal. p̄sequendo: p̄pter qð dicere q̄ ad literã intelligat de dauid seu quocũq̄ alio z mystice tñ de christo videt esse quodã iudaici erroris cõfirmatio. Ad exponendũ aũt hũc psal. de christo due regule exponendi sacrã scripturã quas cũ alijs exposui in principio sup Gen. sunt hic repetẽde.

Dñr duo modi exponẽdi i sacra scriptura.

Prima est de dño et eius corpe qð est eccl'ia seu fideliũ cõgregatio: q: p̄pter cõnexionẽ capitis ad corpus z ecõtra sacra scriptura frequẽter sub vno cõtextu trãsit de vno in aliud loq̄ns quasi de vna p̄sona: sicut Esa. lxi. Induit me vestimento salutis z indumẽto iusticie circũdedit me q̄si spõsum decoratũ corona z quasi spõsaz ornatã monilibus suis: qð enim dr quasi spõsũ decoratũ corona referendũ est ad xp̄m: qð subdit. Quasi sponsam zc. ad corpus eius mysticũ hoc est eccl'ia: sm q̄ dicit Aug. iij. de doctrina christiana. Hoc p3 etiã clarius in nouo testamẽto. Act. ix. vbi dr. Saule saule quid me p̄sequeris. i. corpus meũ mysticũ. Saul enĩ nõ p̄sequebatur christũ in p̄sona p̄pria sed eius fideles: qð aũt subdit. Ego sum iesus nazaren⁹: ad p̄sonã dñi refertur. Alia regula est de corpore dñi bipartito: q: in corpore dñi mystico ɔtinẽtur simul mali cũ bonis vsq̄ ad diem iudicij: sed tũc segregabunt sicut pastor segregat oues ab hedis. z rõne hui⁹ cõmixtionis aliq̄n vituperant boni cũ malis. sicut Esa. j. Cognouit bos possessorẽ suũ z asin⁹ p̄sepe dñi sui. israel aũt me nõ cognouit z populus meus non intellexit. Aliq̄n autẽ mali econtra cõmendantur cũ bonis: sicut Osee. xj. Puer israel z dilexi eum.

De natiuitate xp̄i.

His igitur p̄missis psalmus iste diuiditur in tres partes: q: primo ponitur circa mysteriũ incarnationis gratiarũ actio ex parte corporis mystici. scðo hui⁹ mysterij ratio ex p̄sona christi: ibi. Sacrificiũ. Tertio deuota deprecatio p statu corporis mystici: ibi. Tu aũt domine. Circa primum dicitur in persona corporis christi mystici. a ¶ Expectãs expectaui dominũ. q: sancti patres de corpore christi mystico existentes per fidẽ cũ magno desiderio expectauerũt christi aduentũ. vnde dicebant Esa. lxiiij. Utinã disrumperes celos z descenderes. b ¶ Et intendit mihi. i. orationi fideliũ de aduẽtu christi. c ¶ Et exaudiuit preces meas in mundũ veniendo. d ¶ Et eduxit me de lacu miserie z de luto fecis: q: resurgens a mortuis eduxit sanctos patres de inferno. e ¶ Et statuit supra petrã. i. christum sm q̄ dicit apostolus. j. Corin. x. Petra autẽ erat christus. f ¶ Pedes meos. i. affectus quibus anima graditur. per p̄dicationẽ enĩ christi z apostolorum ceperunt homines ɔtemnere temporalia z totum affectum suũ ponere in deum. g ¶ Et direxit gressus meos. i. actus meos in vitam eternã. z hoc per legem euangelicã que introducit ad beatitudinem: quod lex vetus facere nõ poterat sm q̄ dicitur Hebre. vij. Nihil ad perfectũ adducit lex. h ¶ Et īmisit in os meum canticum nouũ: carmẽ deo nostro. Istud impletũ fuit quando apostoli z alij discipuli recepto spũsancto in signo visibili loquebãtur varijs linguis magnalia dei. Actuum. ij. i ¶ Uidebũt multi. quia ad vocem apostolorum. aliorũq̄ cum eis deum laudantiũ cõuenit multitudo z mente confusa est p̄enimia admiratione: vt ibidem dr. k ¶ Et timebunt z sperabunt in dño: q: auditis verbis beati petri multi cõpuncti sunt corde de christi morte: z cõuersi sunt ad fidẽ z apposite sunt in die illa anime circiter tria millia: vt ibidẽ dr. vnde z subdit. l ¶ Beatus vir cuius est nomen dñi scz iesu christi. m ¶ Spes eius. q: sm q̄ dr Act. iiij.

Qñ h̄ impletũ fuit

Fuerunt tres vocati h̄ noie iesus.

Non est aliud nomẽ sub celo datũ hominib⁹ in quo oporteat nos saluos fieri. n ¶ Et nõ respexit in vanitates. i. in leges gẽtiliũ idolatrie deditaz. o ¶ Et insanias falsas. i. errores iudeorum ɔ christũ obstinatorũ: q̄ proprie dicunt insanie: quia auertunt mentis sanitatem. Consequenter ostenditur magnitudo misterij incarnationis cũ dicitur. p ¶ Multa zc. mundũ creando et gubernando: sed satis magis fuit mirabile ipm recreando per benedictam incarnationem et passionem ideo sequitur. q ¶ Et cogitationibus tuis quib⁹

z[n] non respexit in vanitates z[o] insanias falsas. Multa[p] tu fecisti domine deus meus mirabilia tua: z[q] cogitationibus tuis non[r] est qui similis sit tibi. Annunciaui[s] et locutus sum: multiplicati[t] sunt super numerum. Sacrificium[v] z[x] oblationem noluisti[y] aures[z] autem perfecisti mihi. Holocaustum[a] et[b] pro peccato non[c] postulasti: tunc[d] dixi ecce[e] venio. In[f] capite libri scriptum[g] est de me vt facerẽ voluntatem tuã: deus[h] meus volui: z legem in medio cordis mei. Annũciaui[i] iusticiã tuã in ecclesia[k] magna: ecce[l] labia mea nõ prohibebo dñe tu scisti. Iusticiã[m] tuã nõ abscõdi in corde meo: veritatem[n] tuã z[o] salutare tuũ dixi[p]. Nõ[q] abscõdi miaz tuã: z[r] veritatẽ tuã a cõsilio multo. Tu[s] aũt dñe ne[s] lõge facias miserationes tuas a me: mia[t] z veritas tua semp susce

ab eterno disposuisti misteriũ tue incarnationis r ¶ Nõ est q̄ similis sit tibi. q. d. hoc mirabile excedit omnia alia. In heb. habet. Et cogitationes tue nobis. i. pro nobis sm q̄ transfert Hiero. in translatio. iuxta heb. z est ibi finis versus: z exponatur sicut prius Et cogitationes tue quib⁹ ab eterno disposuisti carnẽ assumere. pro nobis scilicet sunt quia sunt causa nostre salutis. r ¶ Non est qui similis sit tibi. principium est versus sequentis. z coniungitur cum littera sequenti sic. r ¶ Non est qui similis sit tibi. scilicz in mirabilibus faciẽdis maxime in mirabili incarnationis misterio. s ¶ Annunciaui et locutus sum. sm possibilitatem meam sed quia excedũt facultatem humanaz ideo subditur. t ¶ Multiplicati sunt super numerum. In translatio. Hiero. iuxta heb. habetur. Plura sunt q̄ narrari queant. scilicet mirabilia tua maxime in mysterio tue icarnationis contenta. z ideo quod dicitur hic. t ¶ Multiplicati forte est littera corrupta vicio scriptorum ponentium multiplicati pro multiplicata. vel si sit littera vera supplendum est sic. t ¶ Multiplicati sunt scilicet effectus mirabiliũ tuorũ. v ¶ Sacrificiũ. Hic consequenter ostendit mysterij incarnationis ratio z hoc in persona christi q: propheta transit de corpore ad caput per modũ predictum. Circa quod sciendũ q̄ vna causa huius benedicte incarnationis fuit ad supplendũ imperfectionem legis per ipsum iesum incarnatuz propter quod ipse dicit Matthei. v. Non veni soluere legem sed adimplere. In lege autem erant aliqua precepta cerimonialia de sacrificijs z oblationibus offerendis. Hec autem sacrificia erant imperfecta. q: nõ poterant auferre peccata. z ideo ista imperfectio fuit sublata per vnũ sacrificiũ perfectum. scilicet corpus christi in cruce oblatum quod succedit omnibus sacrificijs veteris legis. Et hoc est quod dicit apostolus ad heb. ix.

Incarnationis misterium.

Impossibile est enim per sanguinem taurorũ et hircorũ auferre peccata. ideo ingrediens mundum: scilicet dei filius per suaz incarnationem dicit. Hostiam et oblationem noluisti: corpus autem aptasti mihi. i. passibile aptuz immolationi sicut diffusius exposui super epistolam ad hebreos. et hoc est quod dicitur hic. licet aliqua vocabula sint mutata: q: christus et apostoli non semper allegauerunt scripturam veteris testamenti de verbo ad verbũ. Dicit ergo in persona christi hominis loquentis deo patri vel toti trinitati. v ¶ Sacrificiũ quod fiebat de animalibus et auibus. x ¶ Et oblationem que fiebat de reb⁹ inanimatis. vt de pane similia et oleo et similib⁹. y ¶ Noluisti. q: talia non erant deo accepta de se sicut est corpus christi: quod quotidie offertur in altari sed tantũ de fide offerentiũ. z ¶ Aures autem perfecisti mihi. ad heb. x. dr. Corpus aũt aptasti mihi: vt dictum est: tamẽ eadem est sn̄ia cũ dr. z ¶ Aures aũt perfecisti mihi. i. aures perfectas ad obediẽdũ: quo fuit in hoc qð fuit obediẽs deo patri vsq̄ ad mortẽ crucis vt habet Phili. ij. a ¶ Holocaustum hoc erat quoddã genus sacrificij qð totũ incendebat ad honorẽ dei. b ¶ Et pro peccato. i. ostiaz pro peccato cuius vna pars incendebat et alia erat sacerdotum vt diffusius dixi super leui. c ¶ Non postulasti. q: talia non fuerunt de se deo accepta: vt dictũ est. d ¶ Tũc dixi. ego christus. e ¶ Ecce venio ad offerendũ sacrificiũ acceptissimũ deo.

que sit holocaustuz.

f ¶ In capite libri. iste est liber diuine predestinationis de quo scribitur in psalmo. lxix. Deleant de libro viuentiũ zc. In capite aũt huius libri dicit esse descriptũ illud quod primo z principaliter pertinet ad diuinam predestinationem. sicut caput est principalis pars hominis. Mysteriuz aũt incarnationis christi per qð omẽs homines inducũtur ad vitam eternam siue beatam est illud quod principaliter pertinet ad diuinam predestinationem: z ideo bene dicit. f ¶ In capite libri: scz diuine predestinationis. g ¶ Scriptum est de me. propter quod dicit christus Joban. vj. Descendi de celo non vt faciam voluntatem meã sed volũtatem eius qui misit me. Et q: volũtas deliberatiua christi hois semp erat diuine voluntati conformis ideo subdit. h ¶ Deus meus volui z legẽ tuã zc. s. legem euãgelicã. i ¶ Annunciaui iusticiam tuã. i. legẽ euãgelicã q̄ cõtinet iusticiã perfectã. k ¶ In ecclesia magna. i. in templo in quo omẽs iudei conueniebãt: in quo christus frequẽter docuit vt describũt quattuor euãgeliste. Similiter in ecclesia magna p totũ orbẽ diffusa in qua christus p apostolos euãgeliũ p̄mulgauit sm q̄ dr psal. xviij. In omnẽ terrã exiuit sonus eorum. l ¶ Ecce labia mea nõ p̄hibebo. a p̄mulgatiõe veritatis euãgelice p me z alios doctores ecclie. m ¶ Iusticiã tuã nõ abscõdi in corde meo: q: christ⁹ eã manifestauit verbis z factis. n ¶ Ueritatem tuã qua impleuisti p̄missuz de christo patrib⁹ factũ. o ¶ Et salutare tuũ. i. meip̄m a te missuz p salute hominũ. p ¶ Dixi omnia ista manifesta docuit christus: vt p3 ex decursu euãgelij. q ¶ Nõ abscõdi miaz tuã. quã per me voluisti mũdo facere. r ¶ Et veritatem tuã: quia mia z veritas semper se concomitãtur in operibus dei. r ¶ A ɔsilio multo. sic debet scribi: quia sic est in heb. z in trãsla. hiero. iuxta heb. habetur in ecclia multa q̄sidẽ est.

Christi deuota dep̄catio.

s ¶ Tu autẽ dñe. Hic dñr describit ips⁹ xp̄i deuota dep̄catio pro statu corporis sui mystici. et primo quãtũ ad amotionem mali. z secũdo quãtũ ad adeptionẽ boni. ibi. Exultẽt celi. Circa primũ dicit s ¶ Tu autem dñe. i. tu de⁹ pater. s ¶ Ne lõge facias miserationes tuas a me. i. a corpore meo mystico pro quo christus legitur frequẽter orasse in euãgelio. t ¶ Misericordia z veritas tua zc. orationẽ meam semper exaudiendo. Omnis enim oratio xp̄i procedens ex volũtate deliberatiua fuit exaudita sm q̄ dicit saluator. Job. j. Ego autem sciebã quia semper me audis: quia volũtas christi deliberatiua semper fuit z est cõformis

Ex affectu hũano

⁊ sensualitatis q̃dã nõ rõnis christ⁹ petiit ⁊ voluit a morte liberari. Matth.v

voluntati diuine. Et causam huius deprecationis subdit dicens. v ¶ Quoniam circumdederunt me mala scilicet pene. x ¶ Quorum non est numerus. multe enim penalitates fuerunt inflicte christi fidelibus a principio ecclesie: vt patet in apostolis ⁊ martiribus. y ¶ Cõprehenderũt me iniquitates mee: quia a principio fuerũt aliqui mali cũ bonis in corpore christi mystico vt patet de iuda proditore et multis aliis a principio etiam insurrexerũt hereses: vt patet ex epistolis pauli ⁊ aliorum apostolorũ. Propter quod Johãnes in euãgelio suo expressit diuinitatẽ christi contra ebion et therinthum ⁊ eorum sequaces eã negantes. sm q dicit Hiero. in lib. illustriũ virorum. z ¶ Et non potui vt viderem: quia hereses insurgentes multũ obnubilabant fidem simplicium. a ¶ Multiplicate sunt super capillos ⁊c. modus est loquendi hiperbolicus ad designandum multitudinem heresum que insurrexerunt in ecclesia dei sm q: patet per Aug. de heresibus. b ¶ Complaceat tibi domine vt eruas me. idest corpus meum mysticum a malis predictis. c ¶ Domine ad adiuuandũ me respice. contra mala insurgentia de futuro. d ¶ Confundantur ⁊ reuereantur ⁊c. in. fideliũ meorum vitam cuiusmodi fuerunt tyranni in primitiua ecclesia: quorum multi fuerũt cõfusi corporaliter et temporaliter sm ordinẽ diuine iusticie: ⁊ aliqui confusi confusiõe penitentie que est confusio adducẽs gloriã: q: multi videntes patientiam martyrũ et dei virtutem circa ipsos conuertebantur ad fidem. e ¶ Qui dicunt mihi euge euge. interiectio est exultãtis q̃ aliqñ profertur ad congaudendũ: ⁊ sic proferebatur a fidelib⁹ de patiẽtia martyrũ gaudentibus aliqñ etiã profertur ad deridendũ: ⁊ sic proferebatur a martyrum persecutorib⁹. f ¶ Exultent. hic consequenter ponitur deprecatio christi pro suo corpore mystico quantũ ad adeptionẽ boni: cũ dicit f ¶ Exultent ⁊ letentur super te. deũ patrem vel totam trinitatem: de bono qd daturus es eis. g ¶ Omnes querentes te. i. fideles mei qui te querũt per verã fidem. h ¶ Et dicant semper magnificetur dñs. regratiando de bonis eius. i ¶ Qui diligunt salutare tuũ. i. me christũ quem misisti pro salute hoim. k ¶ Ego autem mendicus sum ⁊c. si hoc refertur ad personã christi certũ est q vitã valde pauperẽ duxit in hoc mũdo sicut pz ex euãgelio: si aũt referatur ad corpus christi mysticũ: sic certũ est q fuerunt ⁊ sunt multi fideles propter christũ paupertatẽ eligẽtes. l ¶ Dñs sollicitus est mei. q: sufficiẽter prouidetur talib⁹ ex prouidentia dei: sm q dicit saluator Matth. vj. Primũ querite regnũ dei ⁊ iusticiam ei⁹ ⁊ hec oia adiicientur vobis: ⁊ iõ in fine psalmi cõcluditur. m ¶ Adiutor meus. ad bonum promouendo. n ¶ Et protector meus. a malis preseruando. o ¶ Tu es deus meus ne tardaueris. mihi assistere in predictis.

perunt me. Quoniam[v] circumdederunt me mala quorum[x] non est numerus cõprehenderũt[y] me iniquitates mee: ⁊[z] non potui vt viderem. Multiplicate[a] sunt super capillos capitis mei: et cor meum dereliquit me. Complaceat[b] tibi domine vt eruas me domine[c] ad adiuuandum me respice. Confundantur[d] ⁊ reuereantur simul q̃ querunt aiam meam: vt auferant eã. Auertantur retrorsum ⁊ reuereantur: qui volunt mihi mala. Ferant cõfestim confusionem suam: qui[e] dicunt mihi euge euge. Exultent[f] ⁊ letentur super te omnes[g] querentes te: ⁊[h] dicãt semper magnificetur dominus: qui[i] diligũt salutare tuum. Ego[k] autem mendicus sum ⁊ pauper: dñs[l] sollicit⁹ est mihi. Adiutor[m] me⁹ ⁊[n] protector me⁹ tu[o] es deus me⁹ ne tardaueris.

¶ Pro victoria cãticũ dd. ps. xl.

B Eatus[a] qui intelligit super egenum ⁊ pauperem in die[b] mala liberabit eum dñs. Dñs[c] conseruet

¶ Psalmus.xl.

B Eatus qui intelligit. Huic psal. pmittitur talis ti. in heb. ad victoriam ps dd ⁊ in transla. hiero. iuxta heb. Pro victoria cãtici dauid. ⁊ idẽ penit⁹ signat. Ex predictis aũt pz expositio hui⁹ tituli: ⁊ ex titulo apparet auctor psalmi. s. dauid: sed materia hui⁹ psal. nõ apparet propter q varie depicitur a diuersis. Dicũt eñ aliqui qd dauid fecit hũc psal. p salomone filio suo quẽ disposuerat regnare post se de volũtate dñi: vt appet. j. paral. xxviij. hoc tñ nõ obstãte: Adonias frater ei⁹ volebat eũ supplãtare: vt hr. iij re. j. tñ q: habebat p se abiathar summũ sacerdotem et ioab pncipẽ militie q̃ adiuuabãt patrẽ adonie: vt hr ibidẽ: tñ q: videbat patrẽ suũ senẽ iacẽtẽ in lecto tãq̃ impotẽtẽ. s; p sapiẽtiã nathã pphe adonias fuit fraudat⁹ a pposito: ⁊ salomõ cõstitut⁹ in regno vt hr. iij. reg. j. Dicũt igitur q de hoc fecit dd hũc psal. di. a ¶ Btũs q̃ itelligit ⁊c. i. btũs sit nathã ppha q̃ posuit intellectũ suũ p salomõe egeno ⁊ paupe inqñtũ adonias volebat eũ de regno eiicere. Et sic dñr qñtũ psit lraz sequentẽ applicãt ad hãc materiã. S; hec expõ ⁊ cõsimiles videntur dissonare ab intẽtiõe saluatoris Joh. xiij. vbi allegat scripturã hui⁹ psi. tãq̃ dictã de seipso ad litterã di. S; vt impleatur scriptura. Qui mãducat meũ panẽ leuabit calcaneũ suũ 3 me. Cui concordat littera heb. in hoc psal. q̃ sic hz. Comedes panẽ meũ magnificauit sup me tellũ. Et i trãsla. hie. q̃ sic hz. Qui mãducat panẽ meũ leuauit cõtra me plãtã. Et sm oẽs expositores catholicos saluator Jo. iij. allegat scripturã de hoc psal. Dicẽdũ igitur q dd qui plura mysteria christi descripsit q̃ alij prophete. vt dictum fuit in principio huius libri preuidens passionem christi ⁊ eius resurrectionem in spiritu fecit hunc psalmũ qui sm hoc diuiditur in duas partes in prima agitur de christi passione. in secũda de eius resurrectiõe: ibi. Tu aũt dñe. Circa primum sciendũ q passio christi incepit a sua paupertate quam pati cepit ab hora natiuitatis. Et ideo primo agitur de eius paupertate. ⁊ secũdo de eius morte: ibi. Inimici. Circa primũ dicit dauid. a ¶ Btũs qui intelligit super egenum ⁊ pauperem. i. christum qui in paupertate fuit natus. vtpote de paupere matre et in paupere loco et pauperibus pannis inuolutus. similiter in paupertate conuersatus. vnde dicit de seipso Matth. viij. Vulpes foueas habent. volucres celi nidos: filius autem hominis non habet vbi caput suum reclinet. Similiter fuit in paupertate mortuus. vtpote vestibus suis spoliatus ⁊ in alieno sepulchro repositus. De isto igitur paupere dicit dauid. a ¶ Beatus qui ⁊c. id est intus legit. ita q sub paupertate quam gessit. in forma nostre humanitatis intus legit per veram fidem charitatẽ formata diuitias sue deitatis. quas dabãt intelligere opera diuine virtutis que faciebat. b ¶ In die mala liberabit eum dominus: quia talẽ fide in die iudicij liberabit dñs a potestate inimici. c ¶ Dominus

matis ps.

Opinio aliquorum

conseruet eum in corpore. d ¶ Et viuificet eum sua gratia in mente. e ¶ Beatũ faciat eum in terra scz viuentium. in qua est beatitudo vera. f ¶ Et nõ tradat eũ in animã. i. ad voluntatẽ. g ¶ Inimicorum eius corporalium ⁊ spiritualiũ. h ¶ Dñs opem ⁊c. i. cũ iacuerit super lectũ afflictus dolore corporis seu mentis. l ¶ Uniuersum stratũ eius versasti. mutat propheta modũ loquendi de tertia persona ad secundam. que mutatio fit frequenter in prophetis. Et est sensus huius littere q sic cõsoletur ⁊ sanetur a deo q nõ indigeat lecto parato ad iacendum sed magis reseruetur tanq̃ lectus quo aliquis nõ indiget amplius. per talẽ modũ saluator Joh. v. ca. dixit languido ab eo curato in probatica piscina. Surge tolle lectum tuum ⁊c. ⁊ hoc precepit ad manifestationẽ miraculi perfecte sanationis. Consequenter dauid conuertit se ad orandum pro se sicut orauerat pro aliis di. k ¶ Ego dixi dñe miserere mei cui⁹ causam subdit di. l ¶ Sana aiam meã q: peccaui tibi. in adulterio bersabee ⁊ homicidio vrie ⁊ populi numeratione. Uirtus enim diuinitatis christi que sanat peccata est eterna sm q dicit apostolus ad heb. xiij. Jesus christus heri ⁊ hodie ipse ⁊ in secula propter quod poterat saluare animam dauid a peccatis. m ¶ Inimici mei. Hic cõsequẽter agitur de christi morte: ⁊ mutat dauid modũ loquendi: quia prius locutus fuerat de christo: hic introducit christũ loquentẽ sicut psal. ij. cum locutus fuisset de christo di. Quare fremuerunt gentes. Cõsequenter introduxit christum loquentẽ in propria persona dicentem. Ego aũt constitutus sum rex ab eo ⁊c. sicut fuit ibidem expositũ: et hec mutatio fit frequenter in prophetis. igitur in persona christi dicitur. m ¶ Inimici mei dixerunt mala mihi. quia iudei dixerunt ei vituperia frequenter sicut pz Joh. viij. Nonne benedicimus nos q: samaritanus es tu: ⁊ demonium habes. n ¶ Quando morietur ⁊ peribit nomen eius frequẽter enim tractauerũt de christi morte vt sic periret memoria nominis eius. Joh. xj. Ab illo die cogitauerunt vt interficerent eũ. Alij etiam. tres euangeliste scribunt qualiter tractauerũt de eius morte. o ¶ Et si ingrediebatur ⁊c. Hic mutatur similiter modus loquendi: quia scriptura frequenter loquendo de pluribus in plurali transit ad loquendũ de illis quasi de vno eo q sunt coniuncti ad aliquod vnũ ⁊ maxime in scripturis prophetarũ: ⁊ sic dicitur hic. o ¶ Et si ingrediebatur. scilicet quilibet de inimicis meis. p ¶ Ut videret me docentem vel conuersantem. q ¶ Uana loquebatur. quia falsa referebat ad meã diffamationem. r ¶ Cor eius ⁊c. quia frequenter iudei posuerũt insidias christo vt eũ caperent in sermone vel in aliquo reprehensibili facto: sicut patet in pluribus locis in euangelio. s ¶ Egrediebatur foras ad vulgares turbas. t ¶ Et loquebatur in idipsum. diffamãdo christũ vt aduerteret deuotionẽ populi ab eo sicut habetur Joh. x. Demoniũ habet ⁊ insanit: quid eũ auditis. Potest etiam ista littera ab eo loco: Et si ingrediebatur vt videret: exponi in singulari de ipso iuda qui aliquãdo egrediebatur ad tractandũ cũ iudeis de traditione christi ⁊ iterũ ingrediebatur consortiũ christi ⁊ apostolorũ: vt videret tempus ⁊ locum quomodo possz eum caute tradere: ⁊ sic multa falsa ⁊ iniqua fingebat ⁊ dicebat hũc ⁊ inde: prout scribunt quattuor euangeliste. v ¶ Aduersum me susurrabant ⁊c. idest latenter detrahebant. x ¶ Oẽs inimici mei. scilicet scribe et pharisei: ⁊ consimiles. y ¶ Aduersum me cogitabant mala mihi. scz inferre mortem contemptibilem ⁊ dolorosam. a ¶ Uerbũ iniquum constituerũt aduersum me: qui ordinauerũt christum mortuũ in sepulchro custodire: ne eius discipuli eũ tollerent ⁊ dicerent eũ resurrexisse. vt habetur Math. xxvij. ideo subditur. b ¶ Nũquid qui dormit. i. iacet mortuus in sepulchro. c ¶ Non adijciet vt resurgat. q. d. nõ. Sic enim loquebãtur de christo mortuo illud quod de resurrectione sua predixerat contẽnando. d ¶ Etenim homo pacis mee in quo speraui. q. d. xps. Non est mirũ si iudei q̃ erant inimici mei talia dicebant ⁊ faciebant cõtra me. q: etiam discipulus meus mihi familiaris cõtra me cõspirauit cũ eis. s. iudas scarioth. ⁊ hoc est quod dr. d ¶ Etenim homo pacis mee. i. mecũ habitãs pacifice e ¶ In quo speraui. i. de quo ostendi q confiderã de eo. s. in eo q portabat ⁊ custodiebat illa q̃ ex deuotione offerebantur p necessarijs xpi ⁊ discipulorũ eius ad dandũ pauperibus: vt hr Jo. xij. ⁊ xiij. f ¶ Qui edebat panes meos. ⁊ dixit panes in plurali: q: iudas cum alijs discipulis in cena dñi duplicẽ panẽ manducauit. s. corporalẽ ⁊ sacramentalẽ: q: corpus xpi cũ alijs sumpsit. g ¶ Magnificauit super me supplantationẽ. tradẽdo me iudeis. ad hoc q esset totaliter deletus ⁊ conculcatus p mortem sed nõ habuit intentũ q: christus p hoc magis exaltationẽ habuit tertia die resurgẽdo tũc eñ dixit. Data est mihi ois potestas in celo ⁊ in terra. h ¶ Tu aũt dñe. Hic pñr agitur de xpi resurrectione cũ dr in psona christi hois. h ¶ Tu aũt dñe. i. tu deus pater vel tota trinitas. i ¶ Miserere mei. vt nõ dimittas diu aiam meã in inferno ⁊ corpus meũ in sepulchro. k ¶ Et resuscita me aiam corpori reuniẽdo. qd factũ fuit tertia die quando resurrexit in corpe glorioso p gloria eñ corporis quã nõ habuit ante resurrectionẽ legitur xps orasse Jo. xvij. l ¶ Et retribuã eis. istõ fuit adimpletũ qñ ppl's iudaicus fuit occisus ⁊ captiuat⁹ p romanos propter peccatũ quod cõmiserat in ipsũ sicut predixerat xps Lu. xix. Uidẽs iesus ciuitatẽ sanctã hierusalẽ fleuit super illã dicens. Quia si cognouisses ⁊ tu. s. mala tibi ventura sil'r fleres. m ¶ In hoc cognoui qm voluisti me. i. dilexisti vel approbasti. n ¶ Qm nõ gaudebit ⁊c. scz ppl's iudaicus. o ¶ Sup me. s. finaliter: q: quis iudei de morte xpi ad horã letati fuerũt tñ post resurrectionẽ magis fuerũt cõtristati: q: tũc fuit magis declarata gloria christi. Sed põt hic queri quomodo homo xps q̃ habuit pfectã noticiã ab instanti sue conceptionis per

eum et[d] viuificet eum et[e] beatum faciat eum in terra ⁊[f] non tradat eum in animã inimicorũ[g] eius. Dominus[h] opem ferat illi super lectũ doloris eius: vniuersum[i] stratum eius versasti in infirmitate eius. Ego[k] dixi dñe miserere mei sana[l] animã meam quia peccaui tibi. Inimici[m] mei dixerunt mala mihi: quando[n] morietur ⁊ peribit nomen eius. Et[o] si ingrediebatur vt[p] videret vana[q] loquebatur cor[r] eius: congregauit iniquitatem sibi. Egrediebatur[s] foras: et[t] loquebatur in idipsum. Aduersum[v] me susurrabant omnes[x] inimici mei aduersum[y] me: cogitabant mala mihi. Uerbum[a] iniquum constituerunt aduersum me: nunquid[b] qui dormit non[c] adijciet vt resurgat. Etenim[d] homo pacis mee in quo[e] speraui: qui[f] edebat panes meos magnificauit[g] super me supplantationem. Tu[h] autem domine miserere[i] mei ⁊[k] resuscita me: et[l] retribuam eis. In hoc[m] cognoui quoniã voluisti me: qm[n] nõ gaudebit inimic⁹ meus sup[o] me

Sens⁹ lr̃e.

Blasphemia iudeorũ christi facta.

Prauitas iudeorum

De quo littera pt exponi.

Duplex ẽ mãducandi modus corp⁹ xpi ⁊ sacramentalis ⁊ spiritualis ex iiij. senten.

Universidad de Deusto Biblioteca

suam resurrectionem cognouit erga se dilectionem vel approbationem patris. Ad hoc dicendū q preter scīā diuinā que cōpetit christo: inquātū deus ponitur in christo triplex noticia a doctoribus. Prima est q: cognoscit verbū ⁊ alia in verbo. ⁊ fm istam noticiā nō cognoscit vnā creaturam per aliā vel vnum effectū p aliū. quia in hac noticia nō sunt cognitiones volubiles ab vno ad aliud transeūtes: sed per verbū immediate alia cognoscuntur. Secunda noticia est q: a principio cōceptionis sue cognouit res in genere pprio per scientiam diuinitus infusaꝫ. ⁊ ista noticia potest dupliciter considerari. Uno modo qūtū ad acquisitionem ⁊ sic nō cognoscit vnū per aliud quia cognitio oīm q sic cognoscit simul sibi fuit infusa. Alio modo qūtum ad vsum: ⁊ sic bene cognoscit vnū per aliud sicut habens noticiam acquisitam vtendo ea aliquando cōcludit effectum per causam vel econuerso: ⁊ vnū similiter per aliud sicut de aliis modis cōcludendi: ⁊ hoc modo christus. Math. xvij. cum quesiuisset a petro reges terre a quibus recipiunt tributū a filiis suis an ab alienis. respondit petrus ab alienis. cōcludit christus: ergo filij sunt liberi. Tertia cognitio est experimentalis: q fuit acquisita per lumen intellectus agentis: ⁊ ista cognouit vnū per aliud et non solum qūtum ad vsum sed etiā qūtum ad acquisitionē: ⁊ fm hoc de christo dicit apostolus heb. v. didicit ex his que passus obedientiam. p ¶ Me aūt pp̄ter ⁊c. lꝫ enī christ⁹ nō meruerit gloriā anime sue quaꝫ ab instanti sue cōceptionis habuit tamē meruit gloriam corporis ⁊ suā exaltationē: qūtum ad hoc di. p ¶ Me autem propter innocentiā. i. propter meritū innocentis vite. q ¶ Suscepisti corpus gloriosum mihi cōferēdo ⁊ in codē a te assumendo: fm quod dr. Mar. vlti. Et dn̄s quidē iesus postq̄ locutus est eis assumptus est in celum. Et quia hec assumptio est stabilis: ꝫ q ibidē subditur. ⁊ sedet a dextris dei: ideo sequit. Et confirmasti me in conspectu tuo ineternum. vltimo in fine ps. propheta dauid gratias agit de predictis dicens. r ¶ Benedictus dn̄s deus israel quia licet sit deus omniū per creationē: tamen dicebatur deus israel per debitum cultum ⁊ veram fidem. s ¶ Fiat fiat. In heb. autē habetur. Amen amen quod importat veritatis confirmationem.

Xp̄us meruit nob̄ vitā eternā quoad sufficiētia Tho. ex. iij

Me[p] autem propter innocentiam suscepisti: ⁊[q] confirmasti me in conspectu tuo ineternum. Benedictus[r] dominus deus israel: a seculo in seculum fiat[s] fiat.

¶ Pro victoria doctissimi filiorū chore. Psalmus. xlj.

Quemadmodum[a] desiderat ceruus ad fontes aquarum: ita[b] desiderat anima mea. ad te deus. Sitiuit[c] aīa[d] mea ad deū fontem viuum: quando veniam[e] et apparebo ante faciem dei. Fuerunt[f] mihi lachrime mee panes[g] die ac nocte duꝫ[h] dicitur mihi quotidie vbi[i]

¶ Psalmus. xlj.

Quemadmodum desiderat. Huic psalmo premittitur talis titulus in heb. Advictoriam eruditio filiis chore. ⁊ huic dictioni filiis preponitur littera lamech ad designandū q est datiui casus. ⁊ est sensus q ps. iste est eruditio facta filiis chore a deo per spiritū propheticū qui cantandus est a leuitis cum quodā conatu victorie sicut supra frequenter expositū est. Tamē fm Augu. qui dicit oēs psalmos factos a dauid. iste ps. denolatur a filiis chore: nō quia ab eis factus: sed q: ab eis decātandus. Sed cōtra hoc videt. q: licet filii chore fuerīt de leuitis. tamē nō fuerunt cantores sed ianitores. vnde hr. j. paral. xxvj. Iteꝫ Ra. sa. ⁊ alii doct. heb. ⁊ hiero. q bus in hoc magis est credendū vt videtur. dicūt q iste ps. factus fuit a filiis chore. virū autē ab vno vel a pluribus eorum nō inueni dictū ad heb. Sed hic videtur sentire q fuit factus ab vno qui inter filios chore fuit excellentior. vnde ⁊ in trāsla. hiero. iuxta heb. ponit talis titul⁹. Pro victoria doctissimi filiorū chore. nec hoc dictum infringit per hoc q in titu. heb. i plurali dr. Filiis chore sicut de aliquo libro vel tractatu edito ab aliquo fratre minore frequenter dr. Hec est doctrina fratrum minorū. Sciendum igitur q licet filiis chore primo fuerint cū patre suo in illa rebellione cōtra moysen de qua habetur Numeri. xvj. tamen audita reprehēsione moysi penituerunt. aliis tamē se elōgantibus a tabernaculis chore ⁊ sibi adherentiū remanserunt vt persuaderent patri q peniteret ⁊ obediret moysi: quomodo nō acquiescēte rupta fuit terra. ⁊ chore cum sibi adherentibus pereunte factū est grande miraculū vt filii eius nō perirent. fm q dr Numeri. xvj. vbi istud miraculum fuit plenius expositum: ⁊ infra plenius dicetur ps. xlv. Ex tunc autem filii chore totis visceribus conuersi sunt ad dn̄m: ⁊ deus dedit eis spiritū propheticum ⁊ multa de futuris prophetauerunt: ⁊ psal. fecerunt quorum iste est vnus in quo agitur de statu populi israel existentis in captiuitate babylonica: quā preuiderūt in spiritu. Et diuiditur in duas partes: q: primo a dicta captiuitate liberatio postulatur. ⁊ secūdo ad hoc ratio allegatur ibi. Judica me deus q licet sit ps. distinctus ab isto apud nos ⁊ transla. hiero. in qua ponit. xlij. propter quod sic quotā q̄nis aliter nō distinxerim. tamē nō distinguit apud heb. Prima in duas: q: primo describitur desideriū liberationis secūdo tediū dilationis: ibi. Fuerūt mihi lachryme. Circa primū in persona deuotorū iudeorū in captiuitate babylonica existentiū dr. a ¶ Quemadmodū desiderat ceruus ⁊c. q vexatus a venatoribus ⁊ calefactus multū desiderat aquā. b ¶ Ita desiderat ⁊c. i. vt reducar ad locū tui cultus scilicet in hierusalē quā deus ad hoc elegerat. vt habet. ij. paral. vj. c ¶ Sitiuit. i. sūme desiderauit. d ¶ Anima mea ad deū fontem viuū. sic est in heb. ⁊ in transla. hiero. iuxta hebraicū. Sed vitio scriptorum positū est fontem in libris nostris cōmuniter propter litterarū similitudinem vel ex imperitia aliquorum correctorū qui ex ignorantia veritatis hebraice posuerunt hic fontem eo q premittitur. Quemadmodum desiderat ceruus ad fontes aquarū ⁊c. e ¶ Quando veniā. i. in loco cultus diuini. hoc modo loquitur scriptura Exo. xxiij. ter in anno apparebit omne masculinum tuum coram dn̄o deo tuo. f ¶ Fuerunt mihi. Hic cōsequēter describitur tedium dilationis. ⁊ primo ex temporis longitudine secundo ex afflictionis multitudine ibi. Abyssus. Prima in duas: quia primo exprimitur tedium. secundo subditur aliquale solatium mihi. Quare tristis es. Circa primum dicitur. f ¶ Fuerunt mihi lachryme mee. quia populus deuotus frequenter lachrymabatur in babylone pro captiuitatis longitudine magis amore cultus diuini q̄ prime: verum q̄ eū erat tunc desertum. g ¶ Panes die ac nocte. q. d. iste lachryme ex tedio procedentes auferebant mihi appetitum comedendi: sicut dicitur de anna. j. Regum. j. Porro illa flebat: et non capiebat cibum. h ¶ Dum dicitur mihi quotidie a babylonis mihi exprobrantibus. i ¶ Ubi est deus tuus. q. d. nullius virtutis est quia non potest populum suum a captiuitate liberare. et de talibus blasphemiis contra deum affligebantur he-

Denotatio psal.

Diuisio psal.

Tediū dilatiōis describit.

ni iudei supra modum: ideo subditur. k ¶ Hec recordatus sum ⁊c. cum lachrimis orādo hoc modo dicebat anna. j. Reg. j. que flendo orabat. Uinum ⁊ omne quod inebriari potest nō bibi: sed effudi animam meaꝫ in conspectu domini. l ¶ Quoniam transibo in locū tabernaculi. idest in hierusalem vbi dauid primo fecit tabernaculum ad reponendum archam dei. m ¶ Admirabilis. q: ibi dabantur diuina responsa et mirabilia. n ¶ Usq ad domum dei: q: ibi fuit edificata domus dei per salomonem ad quā trāslata fuit archa de tabernaculo quod dauid fecerat. vt habetur iij. Reg. viij. o ¶ In voce exultationis et cōfessiōis. s. diuine laudis: ibi enī leuite diuinas laudes cantabant cum mentis exultatione p ¶ Son⁹ epulantis. In transla. hiero. iuxta heb. Multitudinis festa celebrantis: et tunc est plana littera. ad idem autem pōt referri quod dicitur hic. p ¶ Sonus epulātis: q: non solum leuite diuinas laudes cantabant in pacificorū oblatione: sed etiam offerētes: quorum vna pars illius oblationis erat illa de qua epulabantur letanter coram dn̄o. q ¶ Quare tristis. Hic cōsequenter ponitur aliquale solatium qd̄ surgebat ex hoc q populus deuotus firmiter sperabat ab illa captiuitate liberari sicut per hieremiā ⁊ alios prophetas fuerat dictū. ppter qd̄ sic dicebat populus deuot⁹ loquēdo sibiipsi. q ¶ Quare tristis es aīa mea. q. d. recipias cōsolationē et subdit causam. r ¶ Spera in deo. firmiter ab eo expectādo liberationem. s ¶ Qm̄ adhuc confitebor illi cōfessione laudis in loco deputato suo cultui. et q̄lis futura sit hec confessio subditur. t ¶ Salutare vult⁹ mei idest dans mihi leticiā salutis. v ¶ Et de⁹ meus. tu es supple ⁊ non alius. x ¶ Ad meipsum aīa mea conturbata est. ppter predicta. y ¶ Propterea. ad aliqualē cōsolationem. z ¶ Memor ero tui de terra iordanis

Ponit aliquale solatium

est deus tuus. Hec[k] recordatus sum ⁊ effudi in me aīaꝫ meaꝫ quādo transibo[l] in locū tabernaculi admirabilis[m] vsqꝫ[n] ad domū dei. In[o] voce exultationis ⁊ cōfessiōis sonus[p] epulantis. Quare[q] tristis es anima mea: et quare conturbas me. Spera in[r] deo quoniā[s] adhuc cōfitebor illi: salutare[t] vultus mei et[v] deus me⁹. Ad meipm[x] anima mea conturbata est: propterea[y] memor ero tui d terra iordanis ⁊[z] hermonij a[a] mōte modico. Abyssus[b] abyssum inuocat: in[c] voce cataractarum tuarum. Oīa[d] excelsa tua et fluctus tui: super[e] me transierunt. In[f] die mandauit dn̄s mīam suam: et nocte canticū ei⁹. Apud[g] me oratio deo vite mee: dicam[h] deo susceptor meus es. Quare[i] oblitus es mei: et[k] quare cōtristat⁹ incedo dū[l] affligit me inimicus. Dum[m] confringuntur ossa mea exprobrauerunt[n] mihi: qui tribulant me inimici mei. Dū[o] dicunt mihi per singulos dies vbi est deus tuus: quare[p] tristis es anima mea ⁊ quare conturbas me. Spera in deo quoniam adhuc confitebor illi: salutare vultus mei ⁊ deus meus.

¶ Psalmus. xlij.

idest beneficiorum que fecisti in terra iordanis quando fecisti patres nostros transire per alueum arentem et postea iuerunt fm cursum suum: vt habetur Josue. iij. z ¶ Et hermonij. idest de mirabilib⁹ factis in terra hermonij que sic nominata est a monte hermon. et est prope iordanē. a ¶ A mōte modico. q: ille mōs hermon est modicus respectu montiū in terra illa existentiū. Dicit tamen Ra. sa. q mons modicus hic dicit mōs synai: q: est modicus respectu montiū in quibus mortui sunt aaron ⁊ moyses. In illo autem monte dedit deus populo israel beneficium legis vt habetur Exo. xix. et. xx. Istorum autem beneficiorum recordabantur iudei in captiuitate babylonica positi ad suā cōsolationem: quia ex illis habebant spem sue liberationis: quia sicut dicit Grego. homilia. j. Sequentium rerum certitudo est preteritorum exhibitio. b ¶ Abyssus. Hic consequenter describitur tedium dilationis ex afflictionis multitudine et mixtim describitur hic multiplex afflictio et interposita consolatio dicit ergo. b ¶ Abyssus abyssum inuocat. i. vna afflictio aliam. Dicitur enim cōmuniter q vnum dānum siue malum non venit solitarium sed adducit secum aliud: et sic fuit i proposito: quia cum malo captiuationis de terra propria euenit iudeis malum oppressionis in seruitute et laboribus duris et contemptibilibus verbis et huiusmodi. c ¶ In voce cataractarum cataracte dei dicuntur fenestre celi: que per quandā similitudinem videntur aperiri in voce tonitrui et fulguris et pluuiarū magnarum in talibus descendentium: fm q dicitur Geñ. vj. de diluuio: et cataracte celi aperte sunt per hanc similitudinem denotatur multitudo et magnitudo afflictionū que super populum israel venerūt tempore captiuitatis babylonice iusto dei iudicio pro sua iniquitate: ideo subditur. d ¶ Omnia excelsa tua et fluct⁹ tui idest pene inflicte a superioribus et inferioribus. e ¶ Super me transierunt sicut aque nimie terraꝫ cooperiunt. Uerumtamen quia in talibus debet haberi patientia: ideo subditur. f ¶ In die mandauit ⁊c. p dieꝫ intelligitur tempus prosperitatis: et per noctem tempus aduersitatis. Est igitur sensus q sicut deus in prosperitate ostendit misericordiam suam hominibus ita tempore aduersitatis quo ostendit iusticiaꝫ suam: nō debet omitti canticum laudis eius fm q dictum fuit supra psal. xxxiij. Benedicam dn̄m in omni tempore. i. tempore prosperitatis ⁊ aduersitatis: ideo subditur. g ¶ Apud me oratio deo vite mee. idest directa qui est auctor et conseruator vite mee. h ¶ Dicam deo susceptor meus es: quia populuꝫ israel suscepit tanq̄ sibi peculiarem educendo de egypto mirabiliter et dando ei legem. i ¶ Quare oblitus est mei dimittendo me tam diu in captiuitate: licet enim obliuio non cadat in deo tamen ad modum obliuiscentis se habet quando petentibus auxilium non prebet. k ¶ Et quare contristatus incedo. per viam huius vite. l ¶ Dum affligit me inimicus. idest populus babylonicus. m ¶ Dum confringuntur ossa mea. laboribus duris et verberibus: sicut in egypto fuerunt afflicti: vt patet Exodi. v. n ¶ Exprobrauerunt mihi verbis duris et blasphematoriis: ideo subditur. o ¶ Dum dicunt mihi per singulos dies vbi est deus tuus et exponatur sicut supra. p ¶ Quare tristis est anima mea. Hic interponitur consolatio ex spe liberationis et exponatur sicut supra.

A quo nominatur terra hermonij.

Quo mōte mortui sunt aarō et moyses

Patiētia tuti⁹ semper habēda nō ab extra quādo nō expedit saluari pri. mi. xxiij.

¶ Psalmus. xlij.

Iudica me deus. Postq̄ postulata est liberatio. Hic cōsequenter ad hoc allegatur rō et accipitur ex malicia gentis babylonice que erat dedita idolatrie: et ideo rōnabile videbatur q po-

Universidad de Deusto Biblioteca

pulus deum colens ab eius seruitute liberaretur:& hoc est qd dicitur. a ¶Iudica me deus.i.fm iudiciū tuū iustum libera me. b ¶Et discerne causam meam de gente non sancta.idest babylonica idolatrie dedita. c ¶Ab homine iniquo &c.quia populus babylonicus non solum male se habebat erga deum per idolatriaz sed etiam erga homines per iniusticiā.Et causa dicte liberationis allegatur cum subditur. d ¶Quia tu es deus fortitudo mea.quasi dicat.non possum liberari per me sed solum ex tua fortitudine. e ¶Quare me repulisti a ciuitate et terra deputata tuo cultui. f ¶Et quare tristis incedo &c.exponatur sicut supra. g ¶Emitte lucem tuaz. ad ducēdū nos de terra babylonica.sicut emisisti ad educēdum patres nostros de egypto sicut habetur Exo.xiij. Nunq̄ defuit colūna nubis per diē neq̄ colūna ignis p noctē coram populo. h ¶Et veritatez tuā.qua promisisti per moysen nos liberare de captiuitate qñ reuerteremur ad te. Deut.xxx. Si ad cardines celi fueris dissipatus inde, retrahet te dñs deus tuus ad terram quam possederunt patres tui. i ¶Ipsa me deduxerūt idest deducet.loquitur propheta de futuro per modum preteriti propter certitudinem prophetie et hic modus loquendi frequens est in prophetis.vnde Esa.ix.dicitur de christo pro tunc futuro. Paruulus natus est nobis. k ¶In montem sanctum tuum. iste est mons moria vbi salomon edificauit templum.vt habetur.ij.paral.iij. l ¶Et in tabernacula tua.dicuntur hic tabernacula loca que erāt circa tēplum orationi deputata. m ¶Et introibo ad altare dei.i. ad offerendum sacrificia & oblationes q̄ offerebantur i altari holocaustorū et offerēdū timiama super altare incēsi. n ¶Ad deū q̄ letificat iuuentutē meā.Iuuēt⁹ aūt populi iudaici fuit i exitu de egypto fm q̄ dicit dñs p hieremiā ij.cap.Recordatus sum adolescentiā tuā qñ secuta es me in deserto.Et ista iuuentus fuit quodāmodo renouata in liberatione ppl'i de captiuitate babylonica fm q̄ dr infra psal.cj. Renouabit vt aquile iuuētus tua. o ¶Confitebor tibi in cythara.qr diuine laudes cantabātur a leuitis nō solū humanis vocib⁹:sed etiā musicis instrumētis.vt habet.j.parali.xxv. p ¶Quare tristis es aīa mea.exponatur sicut supra. Mystice posset exponi ps.iste a principio.Quēadmodū desiderat &c.de qualibet psona deuota q̄ cōsiderās miseriā psentis vite reputat se eē in captiuitate babylonis q̄ cōfusio interptat:& ideo totis pcordijs suspirat de presenti seculo nūq̄ eripi & ad terrā suam q̄ est terra viuentiū pduci fm q̄ dicebat paulus apl's de seipso philip.j.c.Desideriū habens dissolui & esse cū christo.& ideo talis persona sic deuota plangit se esse in miseria vite presentis & deprecatur pduci ad gloriā celestis vite vbi deum suū videbit facie ad faciem & vbi erit laus iugis fm qd dicit infra psal.lxxxiij. Beati q̄ habitāt in domo tua domine:in secula seculoz laudabunt te. Et huic sentētie consideratis predictis posset littera huius psalmi faciliter applicari:ppter quod ptranseo:& qr sensui litterali insistere ppono fm gratiā a deo mihi datam.

Ppl's babylonicus erga deuz & homies male se habebat.

Tempus p tēpore.

Quō laudes cantabant a leuitis

Vbi videbunt etiā xp̄m ocul' corpalib⁹ q̄cunq̄ loco celi empyrei fuerūt. Rich. iiij.di.xlix. arti.iiij.q. vij.

Iudica[a] me de⁹ et[b] discerne causaz meā de gente nō sancta ab[c] homine iniquo et, doloso erue me. Quia[d].tu es deus fortitudo mea: quare[e] me repulisti et[f] quare tristis incedo dum affligit me inimicus. Emitte[g] lucez tuam et[h] veritatē tuā: ipsa[i] me deduxerunt. et adduxerunt in montē[k] sanctuz tuū et[l] in tabernacula tua. Et introibo[m] ad altare dei ad[n] deū qui letificat iuuentutē meā. Cōfitebor[o] tibi i cythara deus de⁹ meus quare[p] tristis es aīa mea et quare conturbas me Spera in deo qm̄ adhuc confitebor illi salutare vultus mei et deus meus.

¶Ad victoriā filijs chore eruditio. ps.xliij.

Deus[a] auribus nostris audiuimus: patres nostri annunciauerūt nobis. Opus[b] quod operatus es in diebus eorum: et in dieb⁹ antiquis. Manus[c] tua gētes[d] disperdidit et[d] plantasti eos afflixisti[e] populos et[f] ex

¶Psalmus.xliij.

Deus auribus nostris.Huic psal.premittit talis ti.in heb.Ad victoriā filijs chore eruditio.Et exponat sicut titu.psal.precedētis q̄ est idem in sententia cum isto & etiā in verbis:nisi q̄ hec dictio eruditio ponit hic in fine:ibi aūt ponitur in secūdo loco.de materia aūt hui⁹ psal.dicūt aliqui q̄ psal.iste est de statu captiuitatis babylonice:q̄ preuisa fuit a filijs chore:vt supra dictū est.ita q̄ in hoc psal.recordant beneficia populo israel prestita & miserie in quibus erāt in babylone & petit liberatio ab ipsis.sed fm hoc psal.iste non differt a precedēte in sentētia nisi forte modicū:ppter qd alij exponūt de statu ppl'i in captiuitate facta p romanos i qua sunt mō.Sed hoc nō videtur rōnabiliter dictū qr ab ista captiuitate non reducētur ad terrā natiuitatis sue. Vñ dr Luc.xxj.de ista captiuitate.Captiui ducētur in oēs gētes & hierl'm a gentib⁹ calcabitur donec impleatur tpa nationū.Et iō de ista captiuitate nō diceret ppheta illud qd ponit in fine huius psal.Exurge dñe adiuua nos & redime nos &c.Et iō saluo meliori iudicio mihi videt melius dicendū q̄ psal.iste sit factus de psecutione quā sustinuit ppl's iudaicus sub anthiocho nobili.vt hr.j.ex.ij. Macha.quā in spū preuiderūt filij chore.Scdm hoc igit iste psal.diuidit in tres partes:qr primo describit antiquoz dei beneficioz recordatio.scdo presentiū maloz deploratio:ibi.Nunc aūt repulisti.tertio p liberatione depcatio:ibi.Hec oia. Prima adhuc in duas qr primo recordātur pterita facta.scdo verba:ibi.Tu es ipse. Circa primū dr. a ¶Deus aurib⁹ nostris audiuimus &c.Scdm q̄ dicit ra.sa.& bene ex ista littera ptz q̄ filij chore nō loquebātur de seipsis:qr mirabilia q̄ fecit deus in exitu de egypto & in deserto pplo israel nō cognouerūt p narrationē patrū suoz:quia ipsimet oculis pprijs viderūt.& iō loquūtur p pplo tunc futuro:qd impletū fuit tpe machabeorū quo ppl's existens in magna afflictione recolebat bñficia antiquis patrib⁹ collata.Vñ &.ij. Macha.dicitur de iuda machabeo.Amouit aūt eos de auxilijs dei q̄ facta sunt erga parētes:& q̄ sub sennacherib cent ū.lxxxv.milia perierunt &c.ideo subditur. b ¶Opus qd operat⁹ es in dieb⁹ eoz.i.moysi & iosue & alioz patrum. c ¶Manus tua gentes disperdidit.q̄ habitabat in terra promissionis:qd impletū est tpe iosue. d ¶Et plantasti eos:scz filios israel in eadem terra. e ¶Afflixisti pplos.quia aliqui coz fuerūt in prelijs trucidati.vtpote chananei & iebusei. f ¶Et expulisti eos.qr aliqui coz recesserunt pre timore ante ingressum filiorū israel

Materia psal.

Parētes pēr & mr̄e tm̄ dicit.

vt dictum fuit in libro iosue.Sed quia victorie iste fuerunt facte diuina virtute magis q̄ humana.ideo subditur.Nec enim in gladio suo possiderunt terram:et patet littera. g ¶Tu es ipse.Hic consequenter recolūtur antiquorum verba:quia Iosue & alij bellatores illius temporis videntes victorias mirabiles quas deus dabat eis:attribuebant eas diuine virtuti:et ita sperabant de futuris:et ideo sic dicebāt. g ¶Tu es ipse rex meus.per specialem gubernationē propter qd etiam deus dedit illi populo legē fm q̄ dicitur infra ps.cxlvj. Non fecit taliter omni nationi:& iudicia tua non manifestauit eis. Et hoc fuit qr xp̄s de illo ppl'o erat nasciturus. h ¶Et de⁹ me⁹ per speciale cultum. i ¶Qui mandas salutes iacob.i.victorias i bellis ppl's enim iudaicus exiuit de iacob p.xij. patriarchas a q̄bus denoiate sunt.xij.tribus israel. k ¶In te.idest per tuam virtutem. l ¶Inimicos nostros ventilabimus.i.fugere faciemus. m ¶Cornu.idest potestate nobis a te data. Sicut enim de preterito & de presenti habebant victorias virtute dei:ita sperabāt de futuro. n ¶Et in nomine tuo &c. idest nullo modo timebimus de eorum insultib⁹ de tua virtute confidentes:ideo subditur. o ¶Nō enim in arcu meo &c.et patet littera vsq̄ ibi. p ¶In deo laudabimur tota die.idest si laudemur de talibus victorijs totū attribuatur deo et non nobis. q ¶Et in nomie tuo cōfitebimur.cōfessione laudis p beneficijs collatis nobis. r ¶In seculum.hoc est semp in futuro. s ¶Nunc autē.Hic consequenter recoluntur miserie in quibus erat populus iudaicus tempore antiochi regis: cum dicitur.Nunc autē repulisti:qr videbatur gens iudeorū a deo repulsa sicut mulier cui dabat libellus repudij. t ¶Et confudisti nos. Unde dicitur.j. Macha.j. Et vniuersa dom⁹ iacob induit confusionem:& maxime qr antiochus rex posuit abhominandum ydolum desolationis super altare dei. vt dicitur ibidem. v ¶Et non &c.in heb.et in transla.hierony. habetur in exercitibus nostris:et idem est.tū quia iudei non poterant tunc cgregare exercitum:tū qr si tunc congregarēt pugnare tamen cōtra antiochum regē non auderēt. x ¶Auertisti nos &c.i.surgere nos fecisti:& inimicos nostros nos insequi.vnde dicit.j. Machabeo.ij.q̄ Matathias & filij eius fugerunt ad mōtes.& q̄ multi secuti fuerūt eos y ¶Et qui oderunt &c.qr antiochus & milites sui rapiebant bona iudeorū. z ¶Dedisti nos &c.que interficiūtur vt edantur sic tempore antiochi multi de iudeis valde fueruut interfecti. a ¶Et in gentibus dispersisti nos:quia multi de eis tunc fuerunt capti:et alijs gentibus in seruitute venditi. b ¶Vendidisti populū tuum sine precio:tot enim de iudeis vendebantur q̄ dabantur pro modico precio:quod quasi pro nihilo reputabatur.ideo subditur. a ¶Et nō fuit multitudo.scz pecunie vel ementiū. b ¶In cōmutationibus eorum:et propter hoc precium erat modicum et quasi nullum qr pauci erant emptores respectu vendentiū. De hac enim venditione iudeorum & captiuatione & occisione dicitur.ij. Macha.v. Erant autez toto triduo lxxx.milia interfecti.xl.milia vincti.non minus aūt venūdati. c ¶Posuisti nos opprobrium vicinis nostris idest gentilibus qui erant circa terram promissionis:qui gaudebant de infortunio iudeorum exprobantes eis et deridentes eos:ideo subditur. d ¶Posuisti nos &c.quando enim loquebantur de infortunio aliquorum ponebant pro exemplo vel similitudine infortunium iudeorum. e ¶Cōmotionem capitis &c. solent enim homines mouere capita pre admiratione quando vident aliquid magnū repente deletum et annichilatum qualis erat status iudeorum. f ¶Tota die verecundia &c.idest occurrit mihi occasio verecūdandi. g ¶Et confusio faciei mee &c.homo enī confusus solet faciem operire & se q̄tum potest abscōdere. h ¶A voce exprobrantis &c.cōtra populum iudaicum. i ¶A facie inimici &c.qr non solum molestabant eos verbis:sed etiam factis. k ¶Hec omnia.Hic consequenter ponitur deprecatio pro liberatiōe et primo ad hoc allegatur ratio ex parte populi afflicti.scdo ex parte dei:ibi.Exurge.Ratio autem que debet mouere deū ad liberandum populum afflictū ex parte eius est quando sustinet patienter et non mouetur a lege dei:sic fuit in proposito:quia in persecutione regis antiochi licet aliqui iudei legem dereliquerunt: tamen maior pars satis stetit in lege dei:et pro ea sustinens afflictiones et tormenta exquisita vt habetur.j. Machabeo.et.ij.et hoc est quod dicitur hic. k ¶Hec omnia.scz mala supradicta. l ¶Venerunt super nos &c. quia colimus te sicut deum nostrum. m ¶Et inique non egimus &c.in testamento tuo:mandata legis tue transgrediendo. n ¶Et non recessit &c.per apostasiam a fide. o ¶Et declinasti semitas &c.qr per afflictiones quas sustinemus.videtur q̄ repuleris nos a te. p ¶Humiliasti nos &c.quia iudei tempore illo fugerunt ad loca deserta que erant afflictiua:ita q̄ habebant afflictionē super afflictionem.vnde dicit.ij. Macha.v. Iudas autē machabeus secessit in desertum locum ibiq̄ inter feras vitam in montibus cum suis agebant:et feni cibo vescentes demorabantur.vnde hic in heb.et in trāsla.hiero.iuxta heb.habet in loco draconū p quo nos habemus in loco afflictionis. q ¶Et cooperuit nos vmbra mortis.qr in q̄libet momēto erāt in mortis piculo.

Qua virtute victorie fuerūt facte.

pulisti eos. Nec enim in gladio suo possederunt terram et brachium eorum non saluabit eos. Sed dextera tua et brachium tuū et illuminatio vultus tui: qm̄ complacuisti in eis. Tu[g] es ipse rex me⁹ et[h] deus meus: quoniā[i] mandas salutes iacob. In[k] te inimicos[l] nostros ventilabimus cornu[m] et[n] in nomine tuo spernemus insurgētes in nobis. Non[o] enim in arcu meo sperabo: et gladius meus non saluabit me. Saluasti enim nos de affligentibus nos.et odientes nos confudisti. In[p] deo laudabimur tota die: et[q] in nomine tuo confitebimur in[r] seculū. Nunc[s] autē repulisti et[t] confudisti nos: et[v] nō egredieris in virtutibus nostris. Auertisti[x] nos retrorsuz post inimicos nostros et[y] qui oderūt nos diripiebāt sibi. Dedisti[z] nos tanq̄ oues escarū: et[a] in gentib⁹ dispsisti nos. Vendisti[b] populū tuū sine precio: et[a] nō fuit multitudo in[b] cōmutationibus eorū. Posuisti[c] nos opprobrium vicinis nostris: subsannationē: et derisum his qui sunt in circuitu nostro. Posuisti[d] nos in similitudinē gentibus cōmotionē[e] capitis in populis. Tota[f] die verecūdia mea ptra me est: &[g] ɔfusio faciei mee cooperuit[h] me. A voce[h] exprobrātis & obloquētis: a[i] facie inimici & psequētis. Hec[k] oia venerunt[l] super nos nec obliti sumus te: et[m] inique non egimus in testamēto tuo. Et[n] nō recessit retro cor nostrum: et[o] declinasti semitas nostras a via tua Qm̄ humiliasti[p] nos in loco afflictionis: et[q] cooperuit

Recipiēs bñficium ab aliquo iure naturali tenet antidora idest ad sole repēdēda.ff.per. here.l.sed si lege.

Ponitur depcatio pro liberatione.

Universidad de ... Biblioteca

Est idolum vita duris obnoxia fatis gaguinus.

r ¶ Si obliti sumus &c. eius recordationē debitis tēporis omittendo. s ¶ Et si expandim⁹ manus &c. scelus idolatrie cōmittendo. t ¶ Nonne deus requiret ista. ad puniendū suo iusto iudicio. q.d. sic vnde subditur. v ¶ Ipse enim nouit &c. hoc dicitur cōtra errorem gentiliū quorūdam qui negabant diuinā puidentiam se extendere ad actus hominū. x ¶ Quā propter te. idest ppter custodiā legis tue. y ¶ Mortificamur tota die. iusserat enim anthiochus interfici iudeos q̄ nollent ad ritū gentilium transire vt habet. j. Machab. j. z ¶ Exurge. Hic cōsequenter ad liberationem populi allegatur ratio ex parte dei cui seruiebat popul⁹ iudaicus. & ipse poterat eum liberare in momento: ideo dicit. z ¶ Exurge. & loquitur de deo more humano: q: ille qui oppresso vult auxiliū ferre surgit ad adiuuandū ipm. a ¶ Quare obdormis dñe: deus enim ad modū dormiētis dicitur se habere: quando permittit malos dñari & iustos tribulari vnde quando aliqua talia videntur cōmuniter dicitur de⁹ dormit. b ¶ Exurge. reperitur hoc verbū ad exprimendum desideriū liberationis. c ¶ Et ne repellas. scilicet preces nostras. d ¶ In finem. i. finaliter. e ¶ Quare faciem tuā auertis. loquitur de deo more humano: q: q̄diu orationem aliquorū nō exaudit faciē suam auertit. f ¶ Obliuisceris inopie nostre in tanta enim inopia erant q̄ feni cibo vescebantur vt predictū est. g ¶ Et tribu-

Allegatio rationis.

Alia p vita accipitur.

nos vmbra mortis. Si[r] obliti sumus nomen dei nostri et[s] si expandimus manus nostras ad deum alienum. Nonne[t] deus requiret ista ipse[v] non nouit abscondita cordis. Quoniā[x] propter te mortificamur[y] tota die estimati sumus sicut oues occisionis. Exurge[z] quare[a] obdormis domine: exurge[b] &[c] ne repellas in finem[d]. Quare[e] faciem tuam auertis obliuisceris[f] inopie nostre et[g] tribulationis nostre. Quoniā[h] humiliata est in puluere anima nostra conglutinatus[i] est in terra[k] venter noster. Exurge[l] domine adiuua nos et[m] redime nos propter nomen tuum.

¶ Victori pro lilijs chore filiorum eruditionis canticum amantissimum. Psalmus. xliiij.

lationis nostre. quia multis modis & varijs tribulantur. vt patet. j. Mach. x. ij. h ¶ Quoniā humiliata est in tribulatione anima nostra. i. vita nostra. tum q: in signū humilitatis nostre vel humiliationis ponebant cinerem super capita sua sicut mos erat iudeorū: tum q: habitabāt in montibus inter feras vt dictū est. vbi nō habebant lectisternia sed iacebant in pulueribus: & ideo subditur. i ¶ Conglutinatus. i. immediate adherens. k ¶ In terra venter noster: q: nec etiam paleas habebant quas inter se & terram ponerēt ideo cōcluditur. l ¶ Exurge dñe adiuua nos. tantis malis oppressos. m ¶ Et redime nos ppter nomen tuum quod colimus ne ex malis que sustinemus veniat apud gentiles in contemptū. Moraliter potest exponi ps iste de quolibet fideli in magna afflictione posito mentis vel corporis vel vtroq; modo: qui tamen patienter sustinet: pristina beneficia dei sibi collata recolens vt se ostendat gratū & per consequens dispositū ad alia in futuro recipienda: & sic vlterius explicat mala que sustinet corā deo petēs humiliter & deuote ab eis liberari diuina misericordia & virtute.

¶ Psalmus. xliiij.

Grāmatica locutio

Eructauit. Huic psal. premittit talis titu. in heb. Ad victoriā super sosanim filijs chore eruditio cantici dilectionū. Circa qd sciendū q̄ iudei moderni dicūt q̄ hoc nomen sosanim significat rosas in plurali. hiero. aūt transfert lilia qui ponit hic talem titu. Victori pro lilijs filiorū chore eruditionis canticū amantissimū. credo tamen q̄ hiero. melius dicit in proposito & q̄ tēpore suo iudei dicebant significationē dicte dictionis lilia in plurali: & lilium quādo ponit in singulari ipsius. vnde in toto veteri testamento vbicunq; est ista dictio in singulari vel in plurali hiero. transfert lilia vel liliū & in quadā glosa hebraica super locū istū ego repperi sic dictū. Victoria super lilia. Quicqd tamen sit de significatione ista vel illa: nō mutatur tamen sententia apud hebreos nec apud latinos: q: sm hebreos per lilia vel rosas hic intelligūtur filij israel qui alios populos in fide excellebant & in cultu vnius dei. & in isto ps. exprimit prosperitas filiorū israel que fuit preuisa in spiritu a filijs chore: & hoc ab vno eorū vel pluribus sicut expositū fuit supra ps. xl. tamē de ista prosperitate varie dicit ad heb. Dicunt enī aliqui q̄ fuit illa quā habuerunt sub rege assuero ad procurationem regine hester. & sm hoc ps. iste loquitur ad litterā de rege assuero & regina hester & flatu prospero iudeorū tempore illo. Alij dicūt q̄ loquitur de prosperitate que fuit sub salomone que satis apparet. iij. Regū. et. ij. paral. Et sm hoc ps. iste loquitur ad litterā de rege salomone & filia pharaonis eius vxore. Vel sm alios de regina saba que venit ad regem salomonē & dedit ei. cxx. talenta auri & aromata multa nimis et gēmas preciosas. vt habetur. iij. regū x. Aliqui aūt doctores catholici dicunt q̄ psalmus iste loquitur ad litteram de rege dauid & bersabee ex quibus descenderūt multi reges boni & iusti vt ezechias & iosias & plures alij per rosas vel lilia designantur. sed oēs iste expositiones vel consimiles excludūtur per hoc q̄ de rege de quo fit sermo in hoc psal. dicitur vt pz ex decursu littere. Sedes tua deus in seculū seculi: virga directionis. Item postea subditur de rege et regina simul. Audi filia & vide & inclina aurem tuā &c. & subditur. Et cōcupiscet rex decorē tuū: quoniā ipse est dominus deus tuus & adorabūt eum. Et in transla. hiero. iuxta heb. habet. Et concupiscet rex decorē tuū: q: ipse est deus tuus & adorabūt eum. De assuero autē & salomone vel dauid seu quocūq; alio rege mortali non pōt dici q̄ sit deus & latria adorandus. item heb. j. apostolus allegat hūc psal. dictū ad litterā de christo dī. Ad filium aūt. Thronus tuus de⁹ in seculū seculi. ppter qd ps iste loquitur ad litterā de rege imortali iesu christo qui est vere deus latria adorandus et de sua sponsa ecclesia tanq̄ de regina. Item in transla. chaldeica que apud hebreos est autentica & vocatur tergum: vt vbi nos habemus in hoc psalmo. Speciosus forma pre filijs hominū: habetur sic. Pulchritudo tua rex messia maior q̄ filiorum hominis. Ex quo patet q̄ psalmus iste intelligitur de christo etiā sm heb. igitur sm hoc potest exponi titu. predictus. Ad victoriam super lilia &c. vt sit sensus psal. iste est eruditio facta per spiritūsanctum filijs chore cantici dilectionū super lilia: idest de cantico dilectionū christi & ecclesie per lilia designatorū. quia christus virgo est et ecclesia mater & virgo. et hic psal. idem est q̄ illud canticū decantandū ad victoriā. i. cū quodam cognatu leuitarū: sicut frequenter superius expositū est. & ad eundem intellectū se facili potest reduci titulus hiero. vt patet de se. Secundū igitur hunc sensum psalmus iste diuiditur in duas partes: q: primo premittitur quedā prefatio. & scdo subdit nar-

Materia psal.

opinio antiquorum

Aliorū opinio de materia ps.

Latria est honor soli deo debitus

De quo intelligit ps.

ratio: ibi. Speciosus forma. Premittit aūt prefatio: q: de maxima re loquit ps iste. s. de dulcissima dilectione xpi & ecclie. In qua pfatione primo ponit principale agens hui⁹ psalmi scz spūssanctus in quadā plenitudine cū dr. a ¶ Eructauit cor meū. sicut enī venter ex plenitudine cibi corporalis emittit eructationē. sic cor pphete ex plenitudine gre emisit hūc sermonē: iō subdit. b ¶ Verbū bonū. q: est mysterij xpi & ecclie expressiuū: & ideo nō solū bonū sed etiā optimū. Et in hoc in quodā gnali tāgit materia hui⁹ psalmi. Tertio ostendit intentio cū subdit. c ¶ Dico ego opera mea regi. id est ad laudē regis regum iesu xpi. Quarto modus loquēdi cū dicitur. d ¶ Lingua mea calamus scribe &c. i. spūssancti qui in docendo nō indiget interuallo tēporis. e ¶ Speciosus forma. Hic pñr ponitur narratio. et primo describit regis xpi magnificētia. scdo spōse decentia: ibi. Astitit regina. Tertio plis cōuenientia: ibi. Adducētur. Circa primū primo describit xpi magnificentia q̄tum ad humanitatē. scdo q̄tum ad deitatē: ibi. Sedes tua deus. Ista tñ diuisio non est pcisa: q: in prima parte fit aliq̄ mentio de deitate. & i scda pte de hūanitate sz est a pluri. Circa pmū sciēdū q̄ speciositas optime sedet in principe ppter qd dicitur. Species priami digna est imperio: quantum ad hoc dicitur de christo. e ¶ Speciosus forma pre filijs hominum. fuit enim speciosus pre alijs ex parte corporis: quia corpus eius fuit formatum spiritussancti virtute in cuius opere non potest esse error nec defectus.

pi diuisio

Eructauit[a] cor meū verbū[b] bonū dico[c] ego opera mea regi. Lingua mea[d] calamus scribe velociter scribētis. Speciosus[e] forma: pre filijs hominū. Diffusa[f] est gratia i labijs tuis ppterea[g] bndixit te deus ineternū. Accingere[h] gladio tuo sup[i] femur tuū potētissime. Specie[k] tua & pulchritudine tua: intende[l] prospere procede[m] et[n] regna. Propter[o] veritatem et[p] mānsuetudinem et[q] iusticiam &[r] deducet te mirabiliter dextera tua. Sagitte[s] tue acute ppli sub te cadent: in corda inimicorū regis. Sedes tua[t] deus in seculum[v] seculi: virga[x] directiōis virga regni tui. Dilexisti[y] iusticiā & odisti iniquitatē: propterea vnxit[z] te deus de⁹ tuus oleo leticie pre cōsortibus[a] tuis

De regis magnificentia.

Requiescet spūs sapientie & intellectus Esa. xi.

Similiter ex parte aie: q: ab instāti creationis fuit repleta omnibus gratijs virtutibus & scientijs: sm q̄ dr Joh. iij. q̄ datus est ei spūs non ad mensurā. Scdo in principe sedet optime eloquentie claritas & q̄tum ad hoc subditur. f ¶ Diffusa est gratia in labijs tuis. vnde dr Luc. iiij. Mirabant oēs in verbis q̄ pcedebant de ore eius. g ¶ Propterea bndixit te deus ineternū. ista benedictio est glorie corporis collatio & ad celum assumptio quā non habuit xps a principio sed ex virtutis merito. Tertio in principe requirit pbitas: & quātum ad hoc subdit. h ¶ Accingere gladio. non materiali quo xps non fuit vsus: īmo vsum eius prohibuit petro. Joh. xviij. Dixit ergo iesus petro. Mitte gladiū tuum in vaginā. & ideo gladius hic intelligit verbum dei: sm q̄ dicit apl's. Ephe. vj. Et gladium spūs qd est verbū dei. Et isto gladio vsus fuit xps suo verbo prescindens vita et errores. i ¶ Super femur tuū. per femur vbi viget vis generatiua intelligit hūana natura in qua christus pdicauit & docuit. Cōsequēter redit ad describendū expressius speciositatē di. k ¶ Specie tua & pulchritudine tua. Circa qd sciendū q̄ speciositas ppie consistit in vacuitate coloris & pportione membrorū sz ad pulchritudinē cū istis requirit debita pfectio q̄titatis. Unde. iiij. ethico. dr q̄ parui possunt dici formosi & cōmensurati non tñ pulchri. In christo aūt nihil defuit de his q̄ pertinent ad debitā formositatem & pfectionem corporis & aie ideo non solū a specie sed etiā a pulchritudine cōmendatur. l ¶ Intende prospere: id est psperitati populi tui. ad hoc enim tendebat intētio christi. m ¶ Procede per viam immortalis vite. n ¶ Et regna. q: ea finita obtinuit regnum q̄tum ad executionē ppter qd in sua resurrectione dixit apostolus Mat. vltimo. Data est mihi omnis potestas in celo & in terra. Et quia gloriam corporis quam tunc habuit ex merito pcedenti accepit vt iam dictum est: ideo subditur. o ¶ Propter veritatem scz vite et doctrine. p ¶ Et mansuetudinē. quia modestias et iniurias sustinuit sine mentis perturbatione sm q̄ predixerat Esa. xli. Non erit tristis neq; turbulentus. q ¶ Et iusticiā abundantem quam fecit in passione sua offerendo seipsum deo patri p offensa generis humani: & sic fecit reconciliationē per viam iusticie. r ¶ Et deducet te mirabiliter dextera tua. per dexteram que est pars mobilior & fortior intelligitur diuinitas xpi cuius organū coniunctum erat humanitas et ideo in omnibus mouebatur sm motum deitatis. s ¶ Sagitte tua &c. sm q̄ dixit ra. sa. lrā ista est reuersa sicut in pluribus locis sacre scripture: & ad habendū planū intellectū eius sic est situanda. Sagitte tue acute cadent inimicorū regis populi sub te. Per sagittas q̄ misse a longe feriunt intelliguntur apli a christo missi ad predicandum & destinati. vt habetur Marci vlti. Euntes docete omnes gentes. et iste sagitte ceciderunt in corda inimicorum christi ita penetrantes corda infidelium & gentilium q̄ multi conuersi sunt ad fidem per orbem vniuersum: & sic facti sunt de īimicis amici: ideo subdit. Sub te: id est sub obediētia tua christe. t ¶ Sedes tua. hic cōsequenter describit magnificentia regis christi q̄tum ad deitatē: tamen cum hoc adiūngit de humanitate: q: iste due nature sunt inseparabiliter coniuncte in vno supposito. dicit igitur. t ¶ Sedes tua. id est maiestas regia. Unde in heb. in transla. hiero. iuxta heb. habetur. Thronus tuus deus. thronus autē dicit proprie sedes regie maiestatis. v ¶ In seculum seculi. in heb. habetur. Ollam. veed: & significat in seculū seculi & vltra: & est regula apud hebreos: q̄ vbicunq; sic scribitur intelligitur duratio ppetua a parte finis et aliquando ab vtraq; parte. Ex quo patet q̄ hic fit sermo de regno christi de quo scribit Dan. vij. Potestas eius potestas eterna q̄ non auferetur: & regnum eius quod non corrūpetur. x ¶ Uirga directionis virga regni tui. Distinguitur enim regnum a tyrannide per hoc qd tyrannus querit vtilitatem propriam per subditorum oppressionem. rex autem bonum cōmune subditorum per eorum directionem sm lineam veritatis & iusticie. y ¶ Dilexisti iusticiam &c. hoc autem dicitur de christo ratione humanitatis propter illud quod subditur. z ¶ Unxit te deus &c. christus enim i humana natura vnctus fuit plenitudine gratie ab instanti creationis anime. a ¶ Pre consortibus tuis. i. omnibus intellectualibus creaturis: propter

Xpi ptās.

Oblatus q: ipse voluit.

Quid per de: terā intelligit.

De christi magnificentia.

Universidad de De Biblioteca

Mirrha[b] ꝛ gutta ꝛ cassia a vestimētis[c] tuis a[d] domibus eburneis:ex[e] qb⁹ delectauerūt te filie[f] reguꝫ in honore tuo. Astitit[g] regia a[h] dextris tuis i vestitu[i] deaurato:circundata[k] varietate. Audi[l] filia et[m] vide[n] iclina aurē tuā:ꝛ[o] obliuiscere pplꝫ tuū ꝛ[p] domuꝫ patris tui. Et cōcupiscet[q] rex decoreꝫ tuū:qm̄ ipe[r] ē dñs de⁹ tu⁹ ꝛ adorabūt eū. Et filie[s] tiri in muneribus vultuꝫ[t] tuū depcabunt oēs diuites plebis. Ois gloria[v] eius filie regis abint⁹:i fimbrijs[a] aureis circūamicta[b] varietatib⁹. Adducētur[c] regi virgines post eā:pxime[d] ei⁹ auferent tibi. Afferētur[e] in leticia ꝛ exultatiōe:adducētur[f] i templum regis Pro[a] patrib⁹ tuis nati[b] sunt tibi filij:ꝯstitues[c] eos principes sup omnē terraꝫ. Memores[d] erūt nois tui dñe: in omni gñatiōe ꝛ gñationem. Propterea[e] populi confitebūtur[f] tibi in eternuꝫ[g]:ꝛ in seculum seculi.

quod dicitur Joh.iij.ꝙ datus est ei spūs nō ad mensurā. b ℭ Myrrha ꝛ gutta ꝛ cassia.p istas species aromaticas possunt intelligi aromata q̄ sancte mulieres emerūt ad vngendū corp⁹ dñi:q: de talib⁹ speciebus erant ꝯfecta. Et q: corp⁹ dñicū erat q̄si vestimētū de deitatis ſm qđ scribit. Phil.ij.ca. Habitu inuēt⁹ vt hō ideo subditur. c ℭ A vestimētis tuis.ꝛ d: in plurali propter diuersas partes corporis. d ℭ A domibus eburn is. dom⁹ eburnee sunt pirides facte de chore vel alabastro qđ ē simile chori;in quibus illa aromata erāt reposita sicut i domib⁹ suis. e ℭ Ex quibus delectauerūt te filie.q: deuotio illarum mulierū fuit accepta xp̄o:licꝫ nō vnxerint corp⁹ ei⁹ q: nō inuenerūt eū i sepulchro iam em̄ surrexerat teste angelo. f ℭ Filie regum. inter em̄ mulieres illas fuerūt maria iacobi ꝛ maria salome q̄ fuerūt sorores beate v̄ginis marie ex parte matris de qua certuꝫ est ꝙ descēdit in stirpe dauid ꝛ aliorū reguꝫ a dauid descēdētiuꝫ:ꝛ idem verisimile est de suis sororib⁹:ideo subdit hic. f ℭ Filie reguꝫ in honore tuo.qua illā vnctionē facere volebāt ad xp̄i honorē. g ℭ Astitit.hic consequenter describit regine decētia cū d:. Astitit regina scꝫ ecclesia xp̄i sponsa. h ℭ A dextris tuis.i.in potiorib⁹ bonis ei⁹ qđ ptꝫ de ecclesia triumphāte q̄ est bonis xp̄i celestis glorie. Similiter de militante q̄ astat ip̄i xp̄o in bonis gratie q̄ sunt maxia bona presentis vite. i ℭ In vestititu deaurato. per hoc intelligit decor sapientie q̄ refulget in ecclesia. k ℭ Circūdata varietate. scilꝫ carissima virtutū. l ℭ Audi filia.legē euāgelicā.sicut em̄ ecclesia est xp̄i sponsa ita et eius filia. m ℭ Et vide intelligēdo. n ℭ Et inclina aurē tuā.ad obediēduꝫ ope adimplendo. o ℭ Et obliuiscere populuꝫ tuuꝫ.i.iudaicū populū de quo descēdit p̄mitiua ecclesia sicut ptꝫ in apostolis q̄ fuerūt natione iudei. p ℭ Et domū patris tui.i.synagogam siue templum in quo conueniebāt iudei ad sacrificia offerendum.q̄ cessauerunt eo ꝙ essent figure oblationis corporis christi in cruce: ꝛ ideo illis sacrificijs legalibus ꝛ imperfectis successit sacrificiuꝫ vnuꝫ pfectissimū scꝫ eucharistie sacramētum. q ℭ Et cōcupiscet rex decorē tuū.q: xp̄s rex delectatur i cultu spirituali ecclesie q̄ est pulchrior q̄ cult⁹ exterior synagoge in auro templi ꝛ similib⁹ ꝯsistēs. r ℭ Qm̄ ipe ē dñs de⁹ tu⁹ ꝛc. Propter h̄ xp̄s dicebat. Job.iiij. Spūs est deus ꝛ eos q̄ adorāt in spiritu ꝛ veritate oportet adorare. s ℭ Et filie tiri i munerib⁹.tirus fuit ciuitas gentiuꝫ:ꝛ iō p filias tiri intelligūt ciuitates gētiliū designādo a parte totū. Et multe ciuitates gentiliū cōuerse sunt ad fidē p p̄dicationē aplorū offerētes xp̄o munera deuote. t ℭ Vultū tuū ꝛc.videm⁹ em̄ adimpletum ꝙ p̄ncipes mūdi ꝛ potētes honorāt xp̄ꝫ ꝛ ecclesiā suā humiliter se subijciēdo eis. v ℭ Ois gloria ei⁹ ꝛc.gloria em̄ ecclesie ꝯsistit i ornatu interiori charismatū ꝛ v̄tutū ꝛ nō magno apparatu exteriori: sicut synagoga gloriabat i parietib⁹ templi deauratis ꝛ vasis aureis ꝛ ceteris p̄ciosis i ministeriū templi deputatis:iō subdit. ℭ In fimbrijs aureis.i.sapiētie doctrinis. b ℭ Circūamicta varietatib⁹.s.diuersorū statuū q̄ sunt i eccl'ia dei ꝛ i varietatib⁹ charismatū ꝛ v̄tutū q̄ sunt i psonis hmōi statuū. c ℭ Adducent regi. Descripta magnificētia regis ꝛ regine i seipsis:hic cōsequēter idē ostēdit i ꝑle p̄cedēte ab eis:nō per carnalem gñationē sed spiritualē:scꝫ p fidē ꝛ sacramēta. Et p̄mo agit de filiab⁹.scđo de filijs ibi. Pro patribus. Circa primū dicitur. c ℭ Adducētur regi virgines ꝛc.loquitur hic de sponsa p similitudinē regine quā sequunt domicelle ad ei⁹ honorē.vn̄ in heb.dicit sic:in brodatis ducetur ad regē virgines sequūtur eam.ꝛ in trāsla.hiero.iuxta heb.hr. In scutulatis ducetur:hoc est in vestibus pulchre ꝛ varie depictis et ornatis ducetur ecclesia sponsa ad regem christum:ꝛ virgines sequuntur eam:quia multe nobiles puelle spreto maritali thoro virginitatē suā consecrauerūt xp̄o qđ cedit ad honorē ecclesie. d ℭ Proxime eius auferentur tibi.ꝛ in transla.bt̄i hiero.habetur. Amice eius ducētur tibi.hmōi em̄ virgines ꝯsecrate sunt amice ecclesie totū ordinat ad honorē sponsi xp̄i. e ℭ Afferent in leticia ꝛ exultatiōe.s. mētis:aliter enī talis cōsecratio non placet xp̄o:vt pote si fieret per violētiā. Potest etiā dici aliter. e ℭ Afferent in leticia ꝛc.q: talia facta pfectionis fiunt angelis sanctis p̄curantibus qui de talibus letantur ꝛ exultant.q: scribit Luc.xv.ꝙ gaudent de penitētia peccatorū:ꝛ per ꝯsequens de p̄motione iustorū ad opera superrogationis. f ℭ Adducent in tēplum regis.i.ad seruiendū xp̄o regi:aliter nō ei placerēt sed magis displicerēt:sicut patet de virginibus quē consecrabant ad seruiendū dee veste. a ℭ Pro patribus tuis. Hic ꝯsequēter agitur de filijs:ꝛ ꝯuertit psal.verbū suū ad regem xp̄m dicens. a ℭ Pro patribus tuis.i.loco patrū tuorū ſm humanam naturā qui fuerunt patriarche reges sancti et prophete ex quibus descendit christus ſm carnem. b ℭ Nati sunt tibi filij.i.apostoli ꝛ.lxx.discipuli qui patriarchis ꝛ pphetis successerūt. c ℭ Cōstitues eos principes super omnē terrā.in spiritualibus:q: constituti sunt episcopi p diuersas orbis partes. d ℭ Memores erunt nominis tui ꝛc.q: per doctrinā quā seminauerunt ꝛ quā in scripto dimiserunt reduxerūt ꝛ reducent ad memoriā facta regis xp̄i generationibus sibi succedētib⁹ vsq̄ ad finē mūdi.iō subdit. e ℭ Propterea populi.credentes per eorum doctrinam. f ℭ Confitebūtur tibi.in cōfessionibus laudis. g ℭ In eternum ꝛ in seculum seculi.q: ista laus non solum est in presenti sed erit potior in futurum: ſm ꝙ d: infra psal.lxxxiij. Beati qui habitant in domo tua domine:in secula seculorum laudabunt te.

ℭ Psalmus.xlv.

Anīa xp̄i ab instanti sue creatōis fuit perfecte bēā ꝯtuꝫ a pte superiori. ex.iij.sēt.

In q̄ xp̄s delectat.

In q̄ consistit glīa ecclesie.

De quo loquitur

Virginitas ē maioris meriti q̄ castitas cōiugalis. Ri.xxxiiij ar.v.q.ij.

ℭ Victori filiorū chore pro iuuētutib⁹ cāticum.

ℭ Psalmus.xlv.

Deus[a] noster refugiuꝫ[b] ꝛ virt⁹:adiutor[c] in tribulationib⁹ q̄ inuenerūt nos nimis. Propterea[d] nō timebim⁹ dū turbabit terra:ꝛ[e] trāsferēt mōtes i cor maris. Sonuerunt[f] et turbate sunt aque eorū conturbati sunt mōtes i fortitudie ei⁹. Fluminis[g] impet⁹ letificat[h] ciuitatē dei sctificauit[i] tabernaculū suū altissim⁹. De⁹[k] i medio ei⁹ nō ꝯmouebit:adiuuabit[l] eā de⁹ mane diluclo. Cōturbate[m] sūt gētes ꝛ[n] in

Deus noster refugiū ꝛc. Huic psal. p̄ponit talis titulus in heb. Ad victoriā filijs chore sup alamot canticum:ꝛ dicūt aliq̄ hebrei ꝙ alamot est nomē musici instrumēti:sup qđ vel in quo cantabat psalmus iste. Alij vero dicūt ꝙ est nomē cōmune:ꝛ significat iuuentutes in plurali.ꝛ isti melius dicunt vt credo:ꝛ hāc sententiā sequit hiero.in trāsla.iuxta heb.vbi ponit talē titulum. Victori filiorū chore p iuuētutib⁹ cāti. Dicūt aūt aliqui expositores catholici ꝙ dauid fecit psal.hunc confitens diuinam ꝓtectionē circa se ꝛ circa regnū suū. Sed ꝙ tpe dauid vel filij eius fuerit talis terremot⁹ qualis describit i principio hui⁹ psal. cū d:. Propterea nō timebimus duꝫ turbabit terra ꝛ trāsferent mōtes ꝛc.nō inuenit.ꝓpter hoc dicit. Ra.sa.ꝛ alij hebrei:ꝙ filij chore fecerint hūc psal.qn̄ miraculose fuerūt saluati pereūte chore.scꝫ patre eorū cū alijs mltis.ſm ꝙ d: Nume.xxvj. Et factū est grāde miraculū vt pereūte filij eius nō perirēt. Dicit aūt Rab.sa.ꝛ satis verisimiliter:ꝙ istud miraculū fuit:q: ad dictū moysi alij recesserūt a tabernaculis chore et sociorū ei⁹:vt hr̄. Nume.xvij. Filij aūt chore remāserunt suadētes patri vt obediret moysi:ꝛ tunc ip̄o nō acquiescente subito aperta fuit terra ꝛ chore cū suis complicib⁹ ad infernū descēdētib⁹ filij ei⁹ diuina virtute steterūt in aere in medio illi⁹ aperture:quousq̄ terra sub pedib⁹ eorū fuit reclusa:ꝛ hoc fuit grāde miraculuꝫ. Si em̄ cū alijs recessissent de tabernaculo patris sui an̄ terre aperturam nullū fuisset miraculū de salute eorū:sicut neq̄ de salute aliorū. Viso igit hoc miraculo dei circa se cōuersi fuerūt a deo toto corde.ꝛ requieuit in eis spūs prophetie ꝛ fecerūt hūc psal. ꝛ in istis bene dicit ra.sa.vt credo ꝛ ad hoc concordat ti.p̄s.supra positus. Ad victoriam filijs sup iuuentutes cāticū vt sit sensus psal.iste appropriat filijs chore vt auctorib⁹ qui est cāticuꝫ super iuuētutes scilicet filiorū chore miraculose saluatus vt dictū est. Ad victoriā.i.q̄ est psal.decantādus a leuitis cū quodā conatu victorie sicut frequenter supra expositus est. dicit aūt Rab.salo.vlteri⁹ ꝙ in psal. denūciauerūt filij chore simile signum in futuro fiēdū de quo dixerūt. Nonne. timebim⁹ dū turbabit terra ꝛc. Sed q: tale signū nō legit postea factuꝫ marie tpe filiorū chore:videt meli⁹ dicēduꝫ ꝙ fecerūt hūc p̄s.grās agētes deo de liberatiōe sua:ꝛ cū hoc denunciantes aliqua circa filios israel de proximo ventura. Et p̄mo ponit primū.secundo secundū.ibi. Fluminis impetus. Circa p̄mū dicit. a ℭ Deus noster.per veraꝫ fidē ꝛ ꝓfessionē. b ℭ Refugiū.v̄tutis sup. est nobis:iō subditur. c ℭ Adiutor in tribulationib⁹ ꝛc.in hoc ꝙ terra aperta est sub pedibus nostris.et saluasti nos pereūtibus alijs. d ℭ Propterea nō timebimus dū turbabitur terra nō timuimus vidētes manifeste auxiliū gratie tue:ꝛ loquuntur de p̄terito per moduꝫ futuri:ꝛ hic modus loquendi est frequenter in prophetis:sicut econuerso frequēter in prophetis loquūtur de futuro per modū preteriti. Vel aliter vt sit locutio de futuro:vt sit sensus. Propterea quia saluasti nos in terremotu tam mirabili et horribili. Non timebimus dum turbabitur terra:id est si accidat casus similis vel etiam magis horribilis:et hoc de tua bonitate ꝛ potētia confisi. e ℭ Et transferentur montes ꝛc.id est si contingeret motus terre tam horribilis:ꝛ quod ex hoc montes propinqui mari caderent in mare sicut aliquando contigit in terremotibus magnis. Et quia ex tali casu causatur sonus terribilis ꝛ turbatio aquarū maris ideo subditur. f ℭ Sonuerunt et turbate sunt ꝛc. Ex dictis ptꝫ ꝙ iste psal.est primus inter illos quos fecerunt filij chore:q: fecerunt ipsum pro gratiarūactione sue liberationis et saluationis:et tūc primo requieuit in eis spirit⁹ pphetie vt p̄dictum est: tamē nō est scriptus in primo loco:q: psalmi scripti fuerunt in lib. psalmorū ſm ordinem quo reperiebantur: ꝛ aliquādo priores posterius reperiebantur sicut fuit dictum in principio huius libri. g ℭ Fluminis impetus. hic consequenter describitur futurorum prenūciatio in spiritu prophetico. Circa quod sciendum est ꝙ dicta terre ruptura contigit quando filij israel erant in deserto. Primum autem mirabile quod deus fecit eis in exitu de deserto fuit transitus iordanis mirabilis. secundum autem fuit destructio chananeorū terribilis.ꝛ primo denunciatur primum secundo secundum.ibi. Conturbate sunt gētes. Circa primum sic dicitur. g ℭ Fluminis impetus .id est cursus iordanis impetuosus. h ℭ Letificat ciuitatem dei.id est letificat populum israel qui dicitur ciuitas dei. Ciuitas enim est ciuium vnitas .populus autem israel vnitus erat in cultu vnius veri dei.et ideo merito vocatur ciuitas dei quā ciuitatē letificat rursus iordanis dupliciter. Vno mō quia stetit vt populus transiret per alueū siccum. vt habetur Josue.iij. Alio modo q: postq̄ trāsierat populus iordanis iuit cursuꝫ suū sicut ante fecerat.vt habetur Josue.iiij. i ℭ Sanctificauit tabernaculum suum ꝛc. hic accipitur tabernaculum pro arca scilicet continens p cōtento.sicut aliquando fit econuerso.sicut cōmuniter dicitur dolium est bonuꝫ ratione bonitatis vini in eo contenti. Archam autē testamenti tunc deus sanctificauit id est eius sanctitatē ostendit quia statim cū sacerdotes eam portantes posuerūt pedes in aqua iordanis:cursus aque superuenientis stetit ꝛ quando exierūt de iordanis alueo cursus iordanis solitus reincepit.vt habet Josue.iij.ꝛ.iiij.. k ℭ De⁹ in medio ꝛc. id est in medio populi israel qui dicitur ciuitas dei.ita ꝙ dimittat eā subtrahendo suuꝫ auxiliū ideo subditur. l ℭ Adiuuabit eam deus mane diluculo.id est valde p̄mpte ꝛ cito. m ℭ Conturbate sunt. Hic denunciatur scđm.s.destructio chananeorū et aliorum in terra promissa habitantium.quia cum audierunt siccationem iordanis diuina virtute pro transitu filiorum israel dissolutum est cor eorum.et non remansit in eis spiritus timentes introituꝫ filiorum israel.vt habetur Josue.v.et hoc est quod dicitur. m ℭ Conturbate sunt gētes in terra promissa habitantes. n ℭ Et inclinata sunt regna.id est deiecta sunt ab audacia ꝛ fortitudine sua ꝛ dicit regna in plurali,quia.xxx.reges ꝛ vnus fuerunt debellati a Josue ꝛ filijs israel

Opinio antiq̄rū.

Sēs⁹ p̄i.

Locutio p̄teriti p modū futuri.

Sensus.

Duplex letificatio ciui p iordanis

Universidad de Deusto Biblioteca

Quō constitit terremot⁹.

vt habetur Josue.vj. o ¶ Dedit vocem suam scʒ dñs:et hoc per sacerdotes qui de pcepto ei⁹ in circuitu hierico tubis clangebāt:⁊ die septimo ex tali clāgore ⁊ ppli clamore muri hierico fundit⁹ euersi corruerūt: vt hꝫ Josue.vj.⁊ q: hoc fctm̄ fuit p terremotū a deo imissuʒ:iō subdit. p ¶ Mota ē terra. Iste ꝟo terremotus nō ɔtingit a cā naturali.ſʒ diuina ꝟtute:iō seq̄t. q ¶ Dñs ꝟtutū nobiscū:susceptor nr̄.i.acceptator deprecationū nr̄ar. r ¶ Uenite p deuotionē. n ¶ Et videte p attētionē. t ¶ Opera dñi q: illud factū contingit virtute diuina nō hūana. v ¶ Que posuit pdigia. In heb.⁊ in trāsla.hiero.iuxta hebraicū habetur. Solitudines .q: ciuitas hierico fuit posita sub maledico ad reedificanduʒ vt habetur Josue.vj. Maledict⁹ vir corā dño q̄ suscitauerit ⁊ reedificauerit ciuitatem hierico. x ¶ Auferens bella vsq ad finem terre quia habitatores terre pmissionis ita fuerūt debellati per iosue ⁊ filios israel ꝙ nullus audebat bellum mouere ɔtra eos sʒ quod dicitur Josue vndecimo Quieuitq terra a prelijs ideo subdit. y ¶ Arcuʒ conteret ⁊ cōfringet arma ⁊c.quoniā p talia nō potuerūt resistere filijs israel.⁊ q: ista fiebant diuina virtute ideo subditur in psona dñi. z ¶ Uacate et videte.p attentionem. a ¶ Qm̄ ego sum deus.cui⁹ virtuti nullus pōt resistere. b ¶ Exaltabor in gētibus in earuʒ mirabili ɔtritione. c ¶ Et exaltabor in terra.q: p effectuʒ videbitur ꝙ null⁹ pōt mihi resistere. d ¶ Dñs ꝟtutū nobiscū susceptor ⁊c.istud ꝟbū ē filioꝝ chore ɔfidētiuʒ in fine psal.se saluatos de terre apertura diuina virtute. ¶ Psalmus.xlvj.

Voluntati diuine resistere pōt nullus.

Materia p̄i.

clinata sunt regna:dedit[o] vocē suaʒ mota[p] est terra. Domin⁹[q] virtutū nobiscuʒ:susceptor noster de⁹ iacob. Uenite[r] et[s] videte opa[t] dñi que[u] posuit pdigia super terrā auferens[x] bella vsq ad finē terre. Arcū[y] conteret ⁊ cōfringet arma ⁊ scuta cōburet igni. Uacate[z] ⁊ videte qm̄[a] ego sum deus:exaltabor[b] in gentibus ⁊[c] exaltabor in terra. Dñs[d] virtutū nobiscū: susceptor noster deus iacob.

¶ Ad victoriā filijs chore. Psalmus dauid.xlvj

Omnes[a] gētes plaudite[b] manib⁹:iubilate deo in voce exultatiōis. Qm̄ dñs[c] excelsus terribilis[d] rex magnus sup oēm terrā. Subiecit[e] populos nobis:⁊[f] gentes sub pedibus nostris. Elegit[g] nobis hereditatem suam speciē[h] iacob quā[i] dilexit. Ascendit[k] deus in iubilo:et dominus in voce tube. Psallite[l] deo nr̄o psallite:psallite regi nr̄o psallite. Quoniā rex[m] oīs terre de⁹:psallite[n] sapiēter. Regnabit[o] deus super gentes deus[p] sedet super sedē sanctā suā

p̄i diuisio

Omnes gētes plaudite.huic psal. preponitur talis ti.in heb. Ad victoriā.filijs chore psal.⁊ ptʒ sens⁹ hui⁹ ti.⁊ supradictis.i h̄ aūt p̄o spū pphetico ponit grāꝝ actio a filijs chore p victoria futura sub Josue de ppl'is habitātib⁹ i terra chanaā circa quā exp̄mūt hic aliq̄ bñficia i speciali q̄ non fuerūt exp̄ssa psal.pcedēti ⁊ diuidit i duas ptes:q: p̄mo ppl's israel ad dei laudē iducit.scd̄o ad h̄ rō iducit.ibi.Qm̄ dño. Circa p̄mū d:. a ¶ Oēs gētes.i.oēs trib⁹ isrl'.vñ in heb.hꝫ Oēs ppli.⁊ sil'r in trāsla.hiero.iuxta heb. Hoc em̄ nomē gētes ɔmunit accipit p gētilib⁹ q̄ nō erāt de filijs israel.Sʒ h̄ nomē ppli idifferēter accipit pro iudeis ⁊ gētilib⁹. b ¶ Plaudite manib⁹ ⁊c.in signū exultatiōis.in heb.hꝫ. Tāgite man⁹ scʒ instrumēta musica i q̄bus diuīe laudes cātabāt a leuitis cū h̄ etiā vocib⁹ hūanis.iō subdit. Jubilate deo i voce exultationis. c ¶ Qm̄ dñs ⁊c.Hic ɔsequēter rō ad hoc inducit.⁊ scd̄o diuina laus resumit.ibi.psallite.Circa primū p̄mo accipit rō diuine laudis ex sua excellētia cū dicitur. c ¶ Quoniā dñs excelsus q: trāscēdis oēs intellectū creatū.⁊ p ɔsequēs oēm laudē sibi oblatā s̄m ꝙ d: eccle.xliij. Bñdicētes dñʒ exaltate euʒ q̄ntum potestis:maior est em̄ oī laude. Scd̄o adducit ratio ex ei⁹ beneficijs cū d:. d ¶ Terribilis scʒ hostib⁹ nr̄is qō magis exp̄mit cū d:. e ¶ Subiecit ppl'os nobis.i.chananeos ⁊ amorreos aliosq q̄ habitabāt i terra promissiōis. In heb.aūt hꝫ. Pestilētiauit populos meos.i.pestilētia eos pcussit p nobis vt haberem⁹ victoriam:⁊ hoc factū fuit pugnāte iosue ɔtra eos:s̄m qō dicit iosue.x.Cūq fugerēt filios israel ⁊ essent i descēsu bethor: dñs misit sup eos magnos lapides de celo vsq ad azecha:⁊ mortui sunt multo plures lapidibus grandinis q̄ quos pcusserūt gladio filij israel. f ¶ Et gētes sub pedib⁹ nostris.hoc fuit impletū in quinq regib⁹ q̄ tūc fugerūt i speluncā vt ibidē hꝫ.⁊ post ea inde educti sunt ad iosue. Et ait ad pncipes exercit⁹ qui secū erāt. Ite ponite pedes vr̄os sup colla regū istoꝝ:⁊ seq̄t postea. Sic faciet dñs cūctis hostib⁹ vr̄is contra q̄s dimicabitis. g ¶ Elegit nobis ⁊c. dicebat em̄ terra pmissiōis speciali mō hereditas dei:eo ꝙ ibi viguit cult⁹ dei. h ¶ Speciē iacob in heb.hꝫ gloriā iacob.de h̄ em̄ gloriat⁹ fuit iacob p̄triarcha ꝙ illa terra fuit sibi ⁊ sue semini pmissa.vl' pōt ibi accipi iacob p ppl'o israel descēdēte a iacob ⁊ sic ē sensus. h ¶ Speciēʒ iacob.i.terrā speciosaʒ q̄ dedit ppl'o descēdēti de iacob. i ¶ Quā dilexit.⁊ istud pōt referri ad psonam p̄triarche iacob de q̄ dixit dñs malach.j.iacob dilexi esau aūt odio habui vl' ad pplʒ descēdētē de iacob q̄ fuit ppl's peculiaris ipsi⁹ dei. vt hꝫ.Deut.vij. k ¶ Ascēdit dñs i iubilo.iste ascēs⁹ fuit qñ habita ē victoria de populis habitātib⁹ i terra pmissiōis s̄m ꝙ d: iosue.xxj.Quieuitq terra a p̄lijs.Filij aūt israel posuerūt tabernaculū domini in sylo:vt hꝫ Josue.xviij. Congregati sunt oēs filij israel in sylo. ibi fixerunt tabernaculum testimonij ⁊ fuit eis terra subiecta. Sylo aūt est i sorte ephrā que est terra mōtuosa.tabernaculū aūt fuit apportatū de galgalis q̄ loc⁹ ē ppe iordanē ⁊ sic dimissiōr..ppt qō portātes tabernaculū ad locū sylo icedebant ascēdēdo:⁊ p talē modū d: de⁹ ascēdisse ppiciatoriū qō erat supra archā. ⁊ erat q̄si sedes dei sicut dictū fuit exo.xxv. Illa aūt deportatio fuit cū nihilo diuīaꝝ laudū q̄ cātabāt vocib⁹ hūanis ⁊ musicis instrumentis:⁊ lʒ h̄ nō sit scriptū Josue.xviij.tñ hoc pbabilit d: ex alijs locis scripture q̄b⁹ archa legit deportata cū tali solēnitate ⁊ hꝫ.ij.reg.vj.qñ archa fuit deportata ad locū quē parauerat dd.⁊ similit.iij.reg.viij. l ¶ Psallite.hic pro predictis dei beneficijs laus eius resumitur cū dicitur. Psallite deo nr̄o.⁊ d: q̄nquies psallite ad maiorē inuitationē s̄m numerū q̄nq librorū moysi cui⁹ causa subditur. m ¶ Qm̄ rex oīs terre deus.iō excellenter laudādus.iō subdit. n ¶ Psallite sapiēter.i.mature ⁊ deuote:⁊ nō insolēter seu dissolute. o ¶ Regnabit deus sup gētes.lʒ em̄ modo regnet tamē perfectius apparebit regnū suū in futuro iudicio. p ¶ Deus sedet super sedem sanctam suam.i.super ppiciatorium s̄m modū p̄dictum:vel sup celū

Acceptio hoꝝ noīʒ gētes populi.

In q̄bus hoc fuit implētum.

In q̄ est sylo.

Quāt q̄n quies d: psallite dat cām.

Empireū a pīr ꝙ ē ignis ē celū sup oēs celos btōruʒ loc⁹.

empireum qō figurabatur per sancta sanctoꝝ in quo erat ppiciatorium:sicut plenius dictū fuit Exo.xxv. q ¶ Principes populoꝝ.i. duodecim tribuū israel. r ¶ Congregati sunt cū deo abraam .i. ad locū diuini cultus in sydo vbi cōgregati fuerūt principes ppl'i israel:vt dictum est supra. Et dicit deus abraam: quia abraam primo publice fidē vnius dei p̄dicauit seu confessus est alijs ad idolatriā declinātibus. s ¶ Qm̄ dij fortes terre.isti sunt iudices terre israel.de quibus d: Exodi.xxij.Dijs non detrahes ⁊ pncipi ppl'i tui nō maledices. t ¶ Uehementer eleuati sunt. fuerūt multū exaltati quādo terra fuit subiecta filijs israel:⁊ locus diuini cultus in sydo stabilitus.

Principes[q] populoꝝ ɔgregati sunt[r] cū deo abraaʒ qm̄[s] dij forte terre vehementer[t] eleuati sunt.

¶ Psalmus.xlvij.

Magnus dñs ⁊ lauda. Huic psal.in heb.⁊ in trāsla.Hiero.iuxta heb. ponit talis titu. Cāticum psal.filioꝝ chore.⁊ patet snīa ex supradictis. De materia vero hui⁹ p̄i dicunt cōiter expositores nostri ꝙ psal.iste loquit ad literā de magnificētia ciuitatis hierusalē ⁊ tēpli:que salomon rex valde magnifice fecit edificari:vt habet.iij.Reg.et.ij.Paral'.⁊ hoc ad dei cultū ⁊ honorē qō preuidētes in spū filij chore dixerunt:vel dauid s̄m alios. Magnus dñs ⁊ laudabilis nimis in ciuitate dei nostri.i.in hierl'm quam deus elegit ad cultū sui noīs sui:vt hꝫ.ij.Paral'.vj. In mōte sancto eius:q: in mōte moria siue syon erat tēplum ⁊ regale palatiū. Fundat exultatiōe vniuerse terre. Tota enim terra israel exultauit in tēpli ⁊ ciuitatis edificatione ⁊ consummatione.multi etiam de alijs terris aliquando veniebant ad tēplum causa deuotionis. Mons syon latera aquilonis: q: syon est in parte aquilonari ciuitatis hierusalem:vt dicunt aliqui.s̄m alios magis est in parte australi.⁊ sic litera esset exponenda. Mons syon scʒ a parte australi. Latera aquilonis.i.pars ei opposita in hierusalē. Ciuitas regis magni.id est faciunt ciuitatē regis nostri.i. dei:ad cuius cultum est electa causa deuotionis. Deus in domibus eius cognoscetur:q: in edificijs ad diuinū cultum deputatis non solum fiebant sacrificia:sed etiā ibi vigebat doctrina legis ⁊ pphetarum.vnde ⁊ xp̄s in euangelio frequēter legitur docuisse in tēplo ⁊ in sancta sanctorum:⁊ ibi etiam dabant diuina responsa. Cum suscipiet eam pmouendo ciuitatem ad hanc gloriā.vnde et in transla. Hiero.habet sic. Deus in domibus eius agnitus est in auxiliādo. Qm̄ ecce reges terre ɔgregati sunt ⁊c.q: multi reges audiētes famā salomonis veniebant ad audiendū eius sapientiam:⁊ ad vidēdum ipsius et ciuitatis magnificētiam. Ipsi videntes sic admirati sunt:q: maiora videbant q̄ audierant:et ideo multum admirant:s̄m ꝙ dicit de regina saba.iij.Regū.x. Turbati sunt et cōmoti sunt:q: ipsi vel saltē multi eoꝝ inuidia percussi turbat.vt dicunt isti. Tremor apprehendit eos:q: timebāt de suis regnis expelli per potentiam salomonis:⁊ sic torquebatur doloribus multis:ideo subdit. Ibi dolores ⁊c. in spiritu vehementi conteres naues tarsis.istud refert ad iosaphat regem iude:qui ad similitudinem salomonis fecit naues ad afferendum aurum de ophir:sed tēpestate insurgente confracte sunt eo qō contraxerat amicitiam cum ochozia rege israel pessimo:vt hꝫ.ij.Paral'.xx. Sicut audiuimus sic vidimus.ista sunt verba hoīm tempore salomonis existentiū:qui videntes ciuitatis hierl'm magnificentiam dicebant se videre impletum qō a filijs chore ⁊ alijs pphetis audierant esse p̄dictum. Suscepimus deus misericordiā tuam ⁊c. q: in templo a salomone edificato dabant diuina respōsa ⁊ alia bñficia. Scd̄m nomen tuū deus quod est immensum. Sic et laus tua in fines terre:scʒ diffusa est.vnde dicit dauid.j.Paral'.xxij. Domus quaʒ edificari volo dño talis debet esse vt in oibus regionibus nominetur. Letetur mons syon.i.habitātes in eo propter loci magnificentiam. Et exultent filie iude.i.ciuitates iude: ppter iudicia tua dñe.per que subiecisti nobis gētes in circuitu nostro. Circūdate syon ⁊ complectimini eam.validis muris ⁊ munitiōibus. Narrate in turribus ei⁹ laudes dei cuius beneficijs hec fiunt. Ponite corda vestra in virtute eius:totum ei attribuēdo. Et distribuite domos eius.i. distinctis officijs ad dei gloriam disponite:vt enarretis in progenie altera.id est filijs vestris succedentibus dei beneficia:ideo subditur qm̄ hic est deus noster ipse ⁊c. Licet autem hec expositio videatur in pluribus litere concordare:tamen in aliquibus discordat scʒ ab illo loco dum dicitur. Quoniam ecce reges terre congregati sunt:quod non videtur posse intelligi ad literam de regibus venientibus ad regem salomonē:vt audirent eius sapiētiam:quia de illis dicitur.j.Paralip.ix. Omnesq reges terrarum desiderabant videre faciem salomonis:vt audirēt eius sapientiam. Desideriū autem si compleatur delectat animā: vt habet in Prouerbijs. ⁊ ideo valde dissonat qō subditur in hoc psal. Ipsi videntes sic admirati sunt conturbati sunt ⁊c.imo magis de eius visione gaudebāt ⁊ de eius amicitia acquisita letantes recedebāt: sicut patet ibidem de regina sabba. Et idem pbabiliter intelligitur de alijs qui simili causa ad salomonē veniebant. Item qō sequitur in spū vehementi dicunt referri ad iosaphat:qō nō videt conueniēter dictum eo ꝙ fuit quintus rex a salomone ppter qō fictitiū videt ꝙ scriptura in eodē cōtextu faciat talē saltum propter quod aliqui alij hebrei exponūt p̄s.istum de rege messia per quē intelligunt xp̄m futurū.in cui⁹ aduētu expectāt hierusalē ⁊ tēplum reedificari magis magnifice q̄ vnq̄ fuerit.⁊ sic exponūt lr̄am istam. Magn⁹ dñs et laudabilis nimis in ciuitate dei nostri.vsq ad locū illum reges terre. Qui exponunt locū illum de regib⁹ gog ⁊ magog.⁊ alijs regibus sibi adiungēdis quos dicūt venturos contra hierl'm sic reedificatam: sed destruentur p regeʒ messiam. Et ad hoc inducūt scripturam Ezech.xxxviij.vsq ad finē eiusdem libri.ideo subditur. Conturbati sunt cōmoti sunt ⁊c.q: non solum venient per terram sed etiam p mare in nauibus suis: quas conteret dñs.ideo subditur. In spiritu vehementi cōteres:⁊ tūc filij israel videntes ista dei beneficia dicent. Sicut audiuimus scilicet per dicta prophetaruʒ sic vidimus in ciuitate dei nostri esse adimpletum: et sic applicant literam sequētem ad suum ppositum. Sed expositio hec est erronea: q: supponit christum venturum in mūdum sicut probaui diffusius per scripturas vet.testa.in quadam questione quā disputaui de aduentu christi.que in pluribus locis habet propter qō saluo meliori iudicio videt mihi melius dicēduʒ ꝙ iste psal.exponēdus est ad literam de christo.cuius aduētus iam trāsijt in quo aduentu ciuitatem hierusalem ⁊ tēplum magis glorificauit sine cōparatione q̄ vnq̄ fuerit.q: ibi fuit oblatus a beata virgine.⁊ ibidem plures docuit ⁊ in hierusalem cum discipulis suis imminēte passione cenauit ⁊ in hierusalem pro nobis morti fuit adiudicatus:⁊ ppe portā ciuitatis passus. Johā.xix. In ciuitate aūt hierusalem primo discipulis

De materia p̄i.

Magn⁹ hic q̄litatē denotat q̄ntitateʒ autē non.

Hec expositio i aliquo discordat.

O p̄o aliquorū de quib⁹ regibus exponit.

Universidad de Deusto Biblioteca

suis manifestauit suā resurrectionē: ⁊ de monte oliueti q̄ est iuxta hierl'm ascendit in celū ⁊ apl'is in monte syon existētibus misit in signo visibili spm̄sanctū: fm q̄ dicit Hiero. in ep'la ad paulinū de oībus diuine scripture libris.vij.c. que epistola ponit in pncipio bibliarū nostrarū tpe moderno: ⁊ ꝓpter ista et alia multa in quib⁹ deus noster ⁊ homo in vna ꝑsona ciuitatē glorificauit ⁊ templū: vt d: Aggei.ij. Adhuc vnū modicum est ⁊ subdit. Et veniet desiderat⁹ cūctis gētibus ⁊ īplebo domū istā glīa dicit dn̄s exercituū. ⁊ ibidem subdit: magna erit glīa domus isti⁹ nouissime p̄riusq̄ prime ⁊ certū est q̄ ꝓpheta loqbatur de tēplo q̄ reedificabat post reditū de captiuitate babylonica: ⁊ istud q̄si nulli⁹ reputationis fuit respectu tēpli pmi qd̄ edificauerat salomon in edificijs hmōi: ꝓpter qd̄ in nullo pōt x̄bus ꝓphe verificari nisi p hoc q̄ xp̄s glorificauit ip̄m p p̄dicta adhuc enim stabat illud tēplum. igit fm hūc sensuz psal. iste diuidit in tres ptes: q: primo ponit prophetie denūciatio. scd̄o eiusdē denūciatiōis impletio: ibi. Sicut audiuimus. Tertio īpletionis publicatio: ibi. Circūdate syon. Circa primum d:. a ¶ Magnus dn̄s ⁊c. ⁊ hoc ex suis magnis bn̄ficijs. b ¶ In ciuitate dei nostri.s. hierl'm que fuit electa ad cultū dei. c ¶ In monte scō eius: q: in pte ciuitatis in qua erat mons syon erat tēplū diuino cultui deputatū: ⁊ iō dicebat mōs sctūs: q: sctm̄ in vna significatione idē est q̄ diuino cultui deputatū: ꝓpter q̄ vestes sacerdotales dicūtur scē ⁊c. diuio cultui deputate. i locis aūt istis fuerūt p̄dicta bn̄ficia ad dei laudē exhibita ex hoc eccl'ia. d ¶ Fundat ī fide catho

p̄i diuisio

Quare d: mōs sanctus.

¶ Canticum psal. filiorum chore. ps.xlvij.

MAgnus[a] dn̄s ⁊ laudabilis nimis: in ciuitate[b] dei nostri in[c] mōte scō eius. Fundatur[d] exultatiōe[e] vniuerse terre: mons[f] syon latera aquilonis ciuitas regis magni. Deus[g] in domib⁹ ei⁹ cognoscet: cū[h] suscipiet eā. Qm̄[i] ecce reges terre ꝯgregati sunt: ꝯuenerūt i vnū. Ipsi[k] vidētes sic admirati sunt cōturbati[l] sunt commoti sunt tremor[m] apprehendit eos. Ibi[n] dolores vt parturiētis: in spū[o] vehemēti cōteres naues tharsis. Sicut[q] audiuim⁹ sic vidimus in[r] ciuitate[f] dn̄i virtutū: in ciuitate dei nr̄i deus[t] fundauit eā ineternū. Suscepim⁹[u] de⁹ miaz tuā: i medio tēpli tui. Scd̄m[x] nomē tuū deus sic ⁊[y] laus tua in fines terre: iusticia[z] plena[a] est dextera tua. Letet[b] mōs syon et[c] exultēt filie iude ꝓpter[d] iudicia tua dn̄e. Circūdate[e] syon et

lica per xp̄m ibidē p̄dicātem in ꝑsona ꝓpria etiā miracula facientē. ⁊ p apl'os postea: vt habet Act.ij. cap. e ¶ Exultatione vniuerse terre. id est ad exultationem vniuerse terre: q: fides catholica de hierusalem ad alias partes orbis per predicationem discipulorum christi est deriuata: fm q̄ erat predictum Esa.ij.cap. De syon exibit lex ⁊ verbū dn̄i de hierusalem: qd̄ est cā exultationis oībus fidelibus. f ¶ Mons syon latera aquilonis: quia sicut dictū est mons syon est in aquilonari parte hierusalem. g ¶ Deus in domibus ⁊c. Christus enim deus et homo in templo fuit cognitus a sancto symeone iusto: ⁊ ab anna prophetissa ⁊ alijs fidelibus. h ¶ Cum suscipiet eam.s. hierusalem ꝓmouendo eam ad talem gloriaz: vnde ⁊ in trāsla. Hier. iuxta heb. habet. In auxiliando. i ¶ Qm̄ ecce reges terre. isti fuerunt tres reges qui venerūt ad adorandum xp̄m natum. k ¶ Ipsi videntes sic admirati sunt.s. videntes stellā ductricē ad puerū iesum et eius matrem. l ¶ Cōturbati sunt cōmoti sunt istud refert ad herodē regē ⁊ suos fautores: q̄ audiētes x̄ba p̄dictorum fuerūt valde cōturbati: fm q̄ d: Mat.ij. Audiēs aūt herodes rex turbatus est ⁊ oīs hierosolyma cum illo: ⁊ q: aduentus regū fuit causa turbationis herodis ⁊ suorū: vt dictū est. ideo sub eodē contextu ponitur vnū iuxta aliud: sicut effectus iuxta cām ⁊ econuerso ⁊ etiam fm modū loquēdi scripture q̄ variat de bonis ad malos fm illā regulā exponēdo sacram scripturā quā posui in principio Gen̄. q̄ est de corpore dn̄i bipartito q: in eo ꝯtinētur boni ⁊ mali: ⁊ ꝓpter talem cōiunctionē in vno corpore frequēter fit trāsitus de vno ad aliud. Et hoc modo spōsa in canticis dicit. Nigra sum: sed formosa. nigra ꝓpter pctōres: formosa ꝓpter iustos. sicut ibidem plenius fuit expositus. ⁊ hoc modo pōt dici in ꝓposito q̄ scriptura sub vno cōtextu loquēdo de regibus cupiētibus xp̄m adorare trāsit ad loquendū de herode ⁊ suis fautorib⁹ querentib⁹ eum occidere. m ¶ Tremor apprehēdit eos. eo q̄ herodes timuit regnū suum pdere: ⁊ q: ex hoc iterius torquebatur. ideo subditur. n ¶ Ibi dolores vt parturientis. istud pōt referri ad dolores matrū. quarū filios herodes occidi fecit ꝓpter xp̄m. Mat.ij. o ¶ In spū vehementi ⁊c. In hebreo ⁊ in transla. Hier. iuxta hebreū habetur. In spū vredinis: ⁊ d: ab vro vris. Herodes enī audiēs q̄ magi redissent in terrā suā p mare in nauibus tharsis iratus eas succēdit: vt hr̄ in scholastica historia: ⁊ sic adimpleta ē ꝓphetia ista. q ¶ Sicut audiuimus. Hic ꝯn̄r ponit ꝓphetie adimpletio cum d:. Sicut audiuim⁹.s. a filijs chore vel alijs prophetis. r ¶ Sic vidimus adimpletū in aduētu xp̄i. ⁊ loquit hic psal. in ꝑsona fidelium qui dicebāt adimpletū xp̄i misterium. s ¶ In ciuitate dei virtutū. i. angelorū angeli enī sancti ꝓpter reuerētiā diuini cult⁹ frequētabant locū illū. t ¶ Deus fundauit ⁊c. q: xp̄s deus ⁊ hō fundauit eā in fide catholica vt p̄dictū est: q̄ fundatio stabilis est ineternū. v ¶ Suscepimus deus aīam tuā ⁊c. hoc fuit adimpletū qn̄ xp̄s p quē mīam dei consecuti sumus oblat⁹ vbi fuit: ⁊ veritatē euangelicā docuit. x ¶ Scd̄m nomē tuū deus. i. fm magnitudinē nōis tui q̄ est infinita. y ¶ Sic ⁊ laus tua in fines terre. i. diffusa est p orbē terraꝝ p p̄dicationē aplorū. z ¶ Iusticia.s. abundante q̄ continet in veritate euāgelij. a ¶ Plena est dextera tua. i. ꝓpiciatio seu largitas tua p quē est p orbez diffusa. b ¶ Letet mons syon. vn̄ doctrina euāgelica accepit exordiū. vt p̄dictū est. c ¶ Et exultent filie iude. i. ciuitates iude in q̄b⁹ p̄dicauit xp̄s in ꝓpria ꝑsona. d ¶ Propter iudicia tua dn̄e. eis p te denūciata. e ¶ Circundare. hic ꝯn̄r describit impletiōis dicte ꝓmulgatio: q̄ facta est per apl'os q̄ adimpletū christi misteriū cōstanter publicauerūt in hierl'm ⁊ ciuitatib⁹ ꝓpinquis ⁊ remotis: fm q̄ dicit eis xp̄s Act.i. Eritis mihi testes in hierl'm ⁊ in omni iudea ⁊c. Et hoc est qd̄ d: eis in spū ꝓphetico. e ¶ Circūdate syon qm̄ in mōte syon vbi erat tēplum ⁊ etiā in alijs locis p hierl'm cōstanter discurrebant publicādo fidem xp̄i ⁊ miraculis confirmabāt intantū q̄ in plateis ponebant infirmi in lectulis veniente Petro: vt saltem vmbra illius obumbraret quemq̄ illorū ⁊ liberarentur ab infirmitate sua: vt habetur

Stella q̄ tres ad xp̄m duxit reges fuit d̄ nouo creata

Quō xp̄s a regib⁹ fuit adoratus.

Act.v. f ¶ Narrate in turribus eius. i. publice ⁊ manifeste: sicut p̄cones clamātes in turribus audiunt de tota ciuitate. g ¶ Ponite corda vestra in x̄tute eius. i. ipsius xp̄i: in cuius virtute magnalia faciebāt apl'i. vt habet in actibus aplorū. h ¶ Et distribuite domos ei⁹. i. ordinate loca ad cultū ipsius: qd̄ fecerūt apostoli primo in hierl'm ⁊ ciuitatibus iude postea vero in vrbe terrarū vbiq̄: fm q̄ habet ex eorū actibus. ideo subditur. i ¶ Ut enarretis in ꝓgenie altera. i. gētilitate q̄ erat altera ꝓgenies a iudea: q: primo p̄dicaue

Ad p̄dicādum xp̄s misit apostolos dicens illis ite p̄dicate euāgeliū oī creature et hoī q̄ habet pticipationez oīm creatura.

cōplectimini eā: narrate[f] in turrib⁹ ei⁹. Ponite[g] corda vr̄a i x̄tute ei⁹ ⁊[h] distribuite domos ei⁹ vt enarretis[i] in ꝓgenie altera. Qm̄[k] hic est dn̄s deus[l] noster ineternū[m] ⁊ i sclm seculi: ip̄e[n] reget nos in secula.

¶ Uictori filiorū chore canticum. Psalmus.xlviij.

AUdite[a] hec oēs gentes: aurib⁹[b] pcipite oēs qui habitatis orbem. Quicq̄[c] terrigene ⁊ filij hominū: simul i vnū diues et paup. Os meū[d] loquetur sapiētiā et meditatio[e] cordis mei prudētiā. Inclinabo[f] i parabolā aurem meam: aperiam in[g] psalterio ꝓpositionē meā. Cur timebo[h] i die mala iniquitas[i] calcanei mei circūdabit me. Qui[k] cōfidūt in virtute[l] sua: ⁊ i[m] multitudie diuitiaꝝ suaꝝ gloriant. Frater[n] nō redimet[o] homo: ⁊ nō[p] dabit deo placationē suā

runt apostoli ⁊ xp̄i discipuli iudeis: ⁊ postea gentibus p orbē diffusis. Quid aūt p̄dicauerint ostendit cū subdit. k ¶ Qm̄ hic ē dn̄s deus.s. xp̄s cuius diuinitatem predicauerūt. l ¶ Deus noster q̄ se dedit nobis ⁊ nō soluz in p̄senti p grāz. sed etiā in futuro p gloriam ideo seq̄tur. m ¶ Ineternū ⁊ in seculū seculi ip̄e reget nos in secula. Heb. aūt dicunt ipse reget nos suauiter: q: diuina ꝓuidentia attingit a fine vsq̄ ad finē fortiter: ⁊ disponit oīa suauiter. Hiero. aūt in transla. iuxta heb. dicit. n ¶ Ip̄e reget nos. q: tūc magis apparebit q̄ ip̄e est rector xp̄ianorū in hoc q̄ deficiētibus hūanis auxilijs habebit spālem curā ipsorū. Ratio aūt hui⁹ diuersitatis in litera ista: q: in hebr. sic habet ipse reget nos almut. almut aūt si sint due dictiones signat super mortē vel in morte ⁊ sic accepit Hier. si aūt sit vna dictio: sic signat secula ī plurali prout hz lr̄a cōis. vel iuuentutē loco cui⁹ hebrei dicūt suauiter. eo q̄ homo puerū suum paruulū ducit ī suauitate ⁊ nō rigore. fm q̄ dicit Rab.sa. super istum locū. Hiero. tn̄ minus bn̄ videt dicere. q: oībus biblijs hebraicis q̄s vidi almut hic est vna dictio ⁊ nō due. ¶ Psalm⁹.xlviij.

diuisio p̄s

Audite hec. Huic psal. p̄mittitur talis ti. in heb. Ad victoriā filijs chore p̄s ⁊ in trāsla. Hier. iuxta heb. Uictori filiorū chore canticū tit. aūt cōis est: in finē filijs chore psal. ⁊ est eadem sentētia in istis: vt pꝫ ex dictis supra p̄s.iiij. Et pꝫ expositio ex supradictis. Sciendū tn̄ q̄ fm Aug. p̄s iste intitulat a filijs chore. q: ab eis decātādus sed a dauid factus: fm x̄o Hiero. ⁊ docto. heb. quibus videtur mihi magis in hoc assentiendū iste p̄s. ⁊ alij sic intitulati a filijs chore fuerunt ab eis facti. scꝫ ab vno eorum vel pluribus vt dictū fuit supra psal.xli. ⁊ ex dictis ibidē pꝫ expositio hui⁹ ti. Diuiditur aūt iste p̄s in duas partes: scꝫ in ꝓhemium ⁊ tractatū. scd̄a incipit ibi. Cur timebo. Circa primū primo reddunt auditores beniuoli ex cōi vtilitate doctrine cum d:. a ¶ Audite hec oēs. q.d. illud qd̄ est hic dicēdū vtile est p bono cōi oīm. b ¶ Auribus percipite. i. aure corpis ⁊ mētis. c ¶ Quicq̄ terrigene. i. quarūcunq̄ nationū ⁊ statuū: ideo subdit. Simul in vnū diues ⁊ pauper. Scd̄o reddunt attenti ex dicendorū ꝓfunditate cū d:. d ¶ Os meū loquet sapientiā q̄ est noticia de altissimis. e ¶ Et meditatio cordis mei prudētiam q̄ est directiua in agibilibus humanis. Tertio reddunt dociles ex modi loquendi intelligibilitate cū d:. f ¶ Inclinabo in parabolā aurē meā. i. applicabo intellectū meū ad intelligendū verba legis ⁊ ꝓphetarū: q̄ frequēter sunt parabolica: ⁊ tūc potero lucide tradere alijs ipsa. iō subdit. Aperiā i. lucide tradā. g ¶ In psal. ⁊c. ⁊ dī. ī psal. q: iste psal. erat aptus decātari ī tali instrumēto. h ¶ Cur timebo. Hic ꝯn̄r ponitur tractatus in quo p̄mo mouet quedaz questio ⁊ soluit ⁊ scd̄o declaratur solutio ibi. Qui confidūt. Tertio ex hoc quedā monitio īducitur ibi. Ne timueris. Circa primū sciendū q̄ ista q̄stio est de extremo iudicio quod erit valde formidabile iniustis delectabile tn̄ iustis tūc videntib⁹ vindictā de pctōribus: fm q̄ d: psal.lvij. Letabit iustus cū viderit vindictā manus suas lauabit in sanguine pctōꝝ. Propter quod saluator Luce.xxi. loquens de aduentu ad iudiciū dicebat discipulis suis. His aūt fieri insipientib⁹ respicite et leuate capita vestra. i. exhilarare corda vestra: fm q̄ exponit Grego. Scd̄m hoc igitur p̄s mouet questionem dicens. h ¶ Cur timebo in die mala. id est in die iudicij. q̄ frequenter vocat dies mala in scripturis veteris testamēti ⁊ noui: ⁊ loquitur in ꝑsona generis humani in quo sunt plures mali q̄ boni fm q̄ dicitur Eccle.i. Stultorū infinitus est numerus. cōsequenter respondet ad questionē dicēs. i ¶ Iniquitas calcanei mei circūdabit me. i. in hoc habeo timere in iudicio si iniquitas circūdet me sicut rethe inuoluēs auem captam vel bestiam. ⁊ ideo dicitur. i ¶ Calcanei mei. i. operis mei: quia calcaneum hoīs facit vestigium in puluere: opera autem hoīm aliquando vocantur in scriptura vestigia eorū: ⁊ in hoc intelligitur pars opposita: videlicet q̄ absoluti ab iniquitate nō habebūt tunc timere. k ¶ Qui confidunt. Hic cōsequenter declarat dicta solutio: ⁊ p̄mo quantū ad iniustos. secūdo quantū ad iustos: ibi. Et dn̄abuntur eorum iusti. Circa primū sciendū q̄ iniquitas circundans impiū propter quā in iudicio condēnabitur ex duobus principaliter oritur scilicet ex presentis prosperitatis inordinato appetitu. ⁊ ex future felicitatis contemptu. primo ergo declaratur primū: ⁊ secundo secundū: ibi. Non videbit interitū. Circa primū dicitur. k ¶ Qui cōfidunt. i. fiduciam ⁊ fidem ponūt. l ¶ In virtute sua. i. in potestate tēporali in se ⁊ amicis suis. m ¶ In multitudine diuitiarum ⁊c. tanq̄ in summo bono. ⁊ per ꝯsequens in abyssum peccatorū labuntur: in quam ista duo faciunt ruere: tales inquam in futuro iudicio habebant timere: cuius causa subditur cum dicitur. n ¶ Frater nō redimet: quia nullus ad illā sententiā poterit redimi precio amicorū suorum fm q̄ dicit ꝓuerb.vi. zelus ⁊ furor viri non parcet in die vindicte. nec acquiescet precibus cuiusq̄: nec recipiet pro redemptione dona plurima. o ¶ Redimet homo. interrogatiue: quasi dicatur ipse peccator poterit ne se redimere. q.d. non ideo sequitur. p ¶ Non dabit deo placationem. i. sacrificium vel oblationem: vnde placaretur

Lex ē ars hōeste viuendi ligās hoīez ad sui obseruātiā. Franc. de maro.ij. senten.

Stultus d: qui cōsiderāter agit.

Ex duob⁹ orit si q̄s ex q̄b⁹ impius condēnabit.

Universidad de Deusto Biblioteca

sibi deus. q ¶ Et precium redēptionis ⁊c.similiter nō poterit dare:q: erit extra statū merendi:propter ꝙ sequitur. r ¶ Et laborabit ineternū.i.affligit̃ pena eterna. s ¶ Et viuet ⁊c.vt semp̄ sentiat penā que a non viuētibus nō sentitur ꝑpter qđ d: Apocal.ix.In diebus illis querēt hoīes mortē ⁊ eam nō inuenient:⁊ desiderabunt mori ⁊ fugient mors ab eis:⁊ hoc modo exponit Hieronymus passum istū. t ¶ Nō videbit. Hic declarat̃ scđm.ex hoc enim ꝙ hoīes mundani vidēt iustos ⁊ iniustos sapiētes ⁊ stultos simul mori.re-

putant ꝙ nō sit alia vita post mortē in q̄ isti premient̃ ⁊ illi punient̃:⁊ hec est occasio currendi ad vitia sine freno.vn̄ ⁊ in ꝑsona talium d: Sap.ij.Ex nihilo nati sum⁹ ⁊ post hec erimus tanq̄ si nō fuerim⁹.⁊ postea ɔcluditur. Uenite ergo ⁊ fruamur bonis q̄ sunt:⁊ subditur.Nullū pratū sit qđ nō ꝑtranseat luxuria nostra:⁊ p ɔ̄ns tales ponūt finē suū vltimum in vita ista:nec p ɔsequens post mortē querunt aliq̄d nisi ꝙ remaneāt in hoīm memoria:s; ad penā inferni deueniūt p talia:ergo fm istā snīam d: hic. t ¶ Nō videbit ⁊c. sc; gehēne. v ¶ Cum viderit sapientes ⁊c. id est hō carnalis:eo ꝙ videt sapiētes q̄ sunt iusti:⁊ insipiētes qui sunt iniusti siliter mori nō credūt esse interitū gehēne. x ¶ Etrelinquēt alienis diuitias suas.trāseūdo de vita p̄senti:q: sicut iniusti nō portāt secū diuitias suas:sic nec iusti. y ¶ Et sepulchra eorum in hebreo ⁊ in trāsla.Hiero.iuxta heb. habetur.Et interiora eo⁊ ⁊ in idem redit.q: sepulchrū sit intra terrā:⁊ ideo sepulchra sūt interiora habitacula mortuo⁊. z ¶ Dom⁹ illo⁊ ineternū reputant em̄ isti ꝙ iusti ⁊ iniusti post mortē nihil habeāt in se nisi ꝙ cadauera eorum in sepulchris remanent absq̄ alia resurrectione futura. ꝑpter quod querunt ꝑpetuari q̄tum possunt in vita ista faciendo aliqua ad eo⁊ famā post mortē. vnde

Oēs resurgēt in eisde; locis i q̄b⁹ fuerūt sepulti.Ri. v.di.xliiij ar.v.q.iij

Et[q] preciū redēptionis anime sue et[r] laborabit ineternū:⁊[s] viuet adhuc in finē.Non[t] videbit interitū cum[u] viderit sapiētes morietes:simul insipiēs ⁊ stultus peribūt.Et[x] relinquēt alienis diuitias suas:et[y] sepulchra eo⁊ domus[z] illo⁊ ieternū.Tabernacula[a] eo⁊ in ꝑgenie ⁊ progenie:vocauerunt[b] noīa sua in[a] terris suis.Homo[b] cū in honore esset nō intellexit: cōparatus[c] est inmētis insipiētib⁹ et[d] similis factus est illis.Hec[e] via illo⁊ scādalu;[f] ipsis:⁊[g] postea i ore suo cōplacebunt.Sicut[h] oues in iferno[i] positi sunt: mors depascet[k] eos.Et[l] dn̄abuntur eo⁊ iusti in matutino:⁊[m] auxiliū eo⁊ veterascet in[n] inferno a[o] gl̄ia eorum.Uerūtamē[p] de⁹ redimet aiam meā de manu inferni:cū accepit[q] me.Ne[r] timueris cū[s] diues factus fuerit hō:et[t] cū multiplicata fuerit gl̄ia dom⁹ eius. Qm̄[u] cū interierit nō sumet[x] oia:neq;[y] descendet cū eo gloria eius.Quia[a] aia eius i vita ipsius benedicetur:confitebitur[b] tibi cum[c] bn̄feceris ei. Introibit[d] vsq; in progenies patrum suo⁊:⁊ vsq;[e] ineternū nō videbit lumē.Hō cum[f] in honore esset nō intellexit

subditur. a ¶ Tabernacula eo⁊ ⁊c.faciūt em̄ aliqua magna ⁊ fortia edificia q̄ possunt ꝑmanere i multis generatiōibus vt sic in illis remaneat eo⁊ fama.iō subdit̃. b ¶ Uocauerūt noīa sua.i.quesierūt vocari p famā remanentē. a ¶ In terris suis.q: hō magis curat de fama sua i vita ⁊ postvitā in terra ꝑpria:q̄ in aliena.simile legit̃.ij.Reg.xviij.de absalon vbi d:.Porro absalō erexerat sibi titulū cū adhuc viueret. dixerat em̄ nō habeo filiū in quo sc; maneat memoria mei.⁊ hō erit monumētū noīs mei ⁊c.Huius aūt erroris causa subdit̃. b ¶ Homo cū in honore ⁊c.honor hoīs ɔsistit in hoc ꝙ fact⁹ est ad imaginē dei capax ipsi⁹ per cognitionē ⁊ amorē ⁊ ordinat̃ ad beatitudinē eternā quā hō carnalis nō intelligit vt dictū est.vn̄ subditur. c ¶ Cōparatus est iumētis ⁊c.eo ꝙ elegit vitā voluptuosam q̄ vocat̃ vita pecudū.j.Ethi. d ¶ Et similis ⁊c.q: subtracto honore imaginis nō differt hō a brutis.vn̄ in ꝑsona taliū carnaliū d: Eccle.iij. Un⁹ est interitus hoīs ⁊ iumento⁊ ⁊ eque vtriusq; conditio:sicut moritur homo sic ⁊ illa moriunt̃ nec habet aliquid iumēto amplius. e ¶ Hec via illo⁊.i.ꝑcessus taliū in vita p̄senti. f ¶ Scādalū ipsis:q: facit eos ruere de peccato in peccatū vt predictū est. g ¶ Et postea ⁊c. q: iactant se de tali via tanq̄ assecuti felicitatem homini possibilē.Sed q: nō vidēt nec ɔsiderant penā sibi paratā post mortē ideo subdit̃. h ¶ Sicut oues.sc; ducte ad occisionē hoc ignorātes sic isti. i ¶ In inferno positi sunt post mortē. k ¶ Mors depas.⁊c.mors gehenne q̄ semp affliget eos ⁊ ruminabit sicut vermes corrodūt cadaueri sepulchro. l ¶ Et dn̄a.Hic ɔsequenter declarat solutionē supra positā q̄tum ad iustos q̄ nō habēt timere in iudicio:sed magis letari vt supra dictū est:⁊ hoc est quod d:. l ¶ Et dn̄abuntur eo⁊ ⁊c.quādo iudex veniens sua claritate illuminauit vniuersa q̄ prius erāt in nocte q: tūc clare discernent̃ pn̄s ab impijs.⁊ isti i beatitudie dn̄abuntur:⁊ illi in infernū destruent̃.iō subdit̃. m ¶ Et auxiliū eo⁊ quod habebant ab amicis carnalib⁹ in vita presenti. n ¶ Ueterascet in inferno:q: totaliter cessabit. o ¶ A gloria eo⁊ supple erit transitus ad maximā ɔfusionē:sed q: isti a talibus erūt liberi:ideo subdit̃. p ¶ Uerūtamen deus ⁊c.i.de potestate et⁹ et loquitur hic psal.in ꝑsona cuiuslibet iusti. q ¶ Cū acceperit me.sc; de presenti vita.vel aliter.Cū acceperit me.i.me receperit ad suā gratiā. r ¶ Ne timueris.Hic ex p̄dictis ponit̃ quedā vtilis monitio.s. ꝙ homo nō turbet̃ seu admiret̃ cū viderit aliquos malos in p̄senti ꝑsperari.⁊ se talib⁹ ꝑuari: q: totū erit oppositum in futuro.⁊ hoc est ꝙ d:.Ne timueris.q̄si miser ⁊ priuatus oībus bonis. s ¶ Cū diues fact⁹ fuerit hō.viuēs carnaliter ⁊ mūdane. t ¶ Et cū multiplicata fuerit ⁊c.in parētib⁹ ⁊ ꝑle. v ¶ Qm̄ cū interierit p mortē cito ⁊ repēte. x ¶ Nō sumet oīa min⁹ dicit plus signat.s.ꝙ nulla portabit:iō subdit̃. y ¶ Neq; descēdet ⁊c.i.felicitas vite p̄n̄tis. a ¶ Q: aīa ⁊c.i.cōmēdabit̃ ab adulatorib⁹ q̄ assistūt talib⁹. b ¶ Cōfitebitur tibi te cōmēdās. c ¶ Cū bn̄feceris ei.i.opatus fueris ad ei⁹ lucrū tpale vel honorē vel aliq̄d sile. d ¶ Introibit vsq; in ꝑgenies ⁊c.descēdens cū eis ad infernū sicut fuit imitator paterno⁊ scele⁊. e ¶ Usq; ineternū nō videbit lumē gratie ⁊ glorie:q: in inferno nulla est redēptio.p hoc aūt intelligit̃ oppositū de iustis.s.ꝙ videbūt lumē gratie ⁊ gl̄ie eternalit̃. Ultimo repetit cām erroris hoīm carnaliū cū d:. f ¶ Homo cum esset in honore ⁊c.et exponat̃ sicut prius.Ad hoc em̄ repetitur vt per hoc intelligatur ꝙ est v̄bum memoria dignum ⁊ debet imprimi in cordibus hominum. ¶ Psalmus.xlix.

Ignorat hō btitudinem.

Oī; gn̄aliū corruptibiliu; materia ē vna philosoph⁹.

Infern⁹ ab infero qui ibiđ pene dānatis ife runtur.

De iudicio vbi.

In q̄ persona loq̄tur p̄s.

DEus deo⁊ dn̄s locu.Huic psal.in heb.⁊ in trāsla.hie.iuxta heb. ꝑponit̃ talis titu.Psalm⁹ asaph Et fm Aug. attribuit̃ ei solū sicut cātori.q: fuit vn⁹ de p̄ncipalib⁹ cātorib⁹:vt h̃r.j.Paral.dauid aūt sicut auctori.fm ĥo hic.⁊ oēs heb.q̄bus in hoc magis assentio:asaph.nō fuit tantū cātor:s; etiam ꝑpheta:⁊ fecit hūc psal,⁊ plures alios vt videbit̃ infra.De materia ĥo hui⁹ p̄s.dicūt aliqui doctores catholi.ꝙ psalmus iste loq̄tur de datione legis in monte synai ad quem venit dn̄s in terrore tonitrui ⁊ fulguris.vt habet̃ Exo.xix.Sed ɔtra hoc videt̃ ꝙ in prin.hui⁹ psal. dicitur.Deus deo⁊ dn̄s locut⁹ est et vocauit terram a solis ortu vsq; ad occasu;.⁊ vbi est finis p̄mi ṽsus in heb.⁊ in trāsla.hie. iuxta heb.Ad dationē aūt legis mosayce nō vocauit dominus habitatores terre a solis ortu vsq; ad occasu;: s; tm̄ ppl'm iudaicū:cui soli data est lex illa:eo ꝙ x̄ps de populo illo fm carne; erat nascitur⁹:vt dictū fuit in princi. exod.Item in hoc psalmo nō fit mentio de monte synai in quo data est lex mosayca:s; solu; de mōte syon in quo data fuit lex euāgelica:q: x̄ps ibi docuit et super apostolos sp̄m̄sanctu; misit ad ɔfirmationē euāgelice legis.iō d: hic.ex syon species decoris eius. ita in hoc psal.fit mētio de reprobatione sacrificio⁊ ve.le.fm ꝙ d: infra.Non accipiā de domo tua vitulos:⁊ postea.Nunq̄d māducabo carnes thaurorum.In datione vero legis in monte synai nō fuerūt reprobata veteris sacrificia sed magis instituta et approbata ꝑpter qđ dicit rab.sa.hebre⁹ ꝙ iste p̄s.loquitur ad literā de rege messia.i.de x̄po cui⁹ aduētus erat manifest⁹:q: tūc fient multa miracula ṽtute diuina.inter q̄ vt dicit erit vnū sc; ꝙ oēs iudei p orbem dispersi q̄si in momēto cōgregabunt̃ ad ip; in hierl'm.⁊ fm hoc exponit qđ subdit̃.Cōgregate illi sanctos eius.Et sic ɔsequēter applicat lr̄a; ad suu; ꝑpositū put pōt.Omittatur igit̃ opinio eius q̄tū ad hoc quod continet falsitatis.s.ꝙ christ⁹ sit ventur⁹ in mūdū ⁊ iudei ɔgregādi ad ip;:⁊ accipiat̃ id qđ ē veritatis.s.ꝙ iste p̄s loquit̃ ad literā de rege messia q̄ est x̄ps de⁹ noster.Et diuiditur in duas partes q: p̄mo describitur aduētus x̄pi scđo ṽtus sui euāgelij ibi:Audi ppl's me⁹.Prima in duas fm duplicē x̄pi aduētū .s.in carnem vel mūdu; ⁊ ad iudiciū.⁊ p̄mo agit̃ de p̄mo.scđo de secūdo ibi.De⁹ manifeste veniet.Circa p̄mū sciendu; ꝙ dij aliq̄n in plurali dicunt̃ in scriptura ꝑphete ⁊ hoīes sancti q: pre alijs sunt participes deitatis:⁊ hoc modo d: infra p̄s.lxxxi. Ego dixi dij estis ⁊ filij excelsi oēs fm ꝙ exponit saluator Joh.x.ca.di.Illos dixit deos ad quos sermo dei factus est fm hoc igit̃ d: hic.

cōparatus est iumētis insipiētibus ⁊ similis factus est illis.

¶ Psalmus asaph.xlix.

DEus[a] deo⁊ dn̄s locut⁹[b] ē:⁊[c] vocauit terrā.A solis ortu vsq; ad occasū:ex[d] syō species decoris ei⁹.De⁹[e] manifeste veniet:deus noster ⁊[f] nō silebit.Ignis in ɔspectu[g] ei⁹ exardescet:⁊[h] i circuitu ei⁹ tempestas valida.Aduocauit[i] celū desursu;.⁊[k] terrā discernere[l] populū suū.Cōgregate[m] illi sanctos eius[n] q[o] ordināt testamētū ei⁹ sup sacrificia.Et annunciabūt celi iusticiā ei⁹: qm̄ de⁹ iudex est.Audi[p]

p̄s diuisio

Sensus.

a ¶ De⁹ deo⁊ dn̄s.ille q̄ est vnus deus ver⁹ ⁊ dn̄s dn̄o⁊.i. sancto⁊ ꝑpheta⁊.licet em̄ sit dn̄s oī; gn̄aliter tm̄ isto⁊ est dn̄s specialiter inq̄tu; obediūt ei:sicut fidelis seru⁹ dn̄o suo. b ¶ Locut⁹ est sc; i hūanitate nobis assumpta:vn̄ d: Joh.viij.Principiū q̄ ⁊ loquor vobis. c ¶ Et vocauit terrā a solis ortu vsq; ad occasu;:hic est finis vt predictū est:⁊ est sensus ꝙ vocauit habitātes in terra ab ortu solis vsq; ad occasu; ad euāgelicā lege; p se ⁊ p apostolos quos misit in mundū fm ꝙ d: p̄s.xviij.In oēm terram exiuit sonus eo⁊ ⁊c.Lex aūt mosayca fuit data tm̄ vni populo.s. iudaico. d ¶ Ex syon spēs decoris eius x̄ps em̄ docuit euangeliū in monte syon:⁊ ad eius confirmationē ibide; spiritūsanctum sup apostolos misit ex quo facti sunt cōstantes ⁊ loquētes oībus linguis ⁊ inde exirēt ad predicandū in diuersis partibus orbis sicut predictū fuerat Esa.ij.De syon exibit lex ⁊ verbū dn̄i de hierl'm.et hoc est qđ dicit hic. d ¶ Ex syon spēs decoris eius:q: puritas legis euāgelice inde deriuata est ad alias partes terre. e ¶ Deus manifeste veniet.Hic ɔ̄nr agitur de aduētu ad iudiciū qui erit valde manifestus fm ꝙ dicit saluator Matth.xxiiij.Sicut fulgur exit ab oriente ⁊ apparet vsq; ad occidentē:ita erit aduētus filij hominis.⁊ hoc est quod d:.Deus manifeste veniet.quia deus ⁊ humana natura apparebit in iudicio in qua fuit iudicatus corā pylato:sed apparebit in forma gloriosa omnibus manifesta. f ¶ Et nō silebit quia pferet snīam cōtra impios di.Ite maledicti ⁊c.⁊ pro iustis di.Uenite benedicti patris mei ⁊c.vt h̃r Matt. xxv. g ¶ Ignis in cōspectu eius exardescet:hoc dicitur de igne flagrationis qui precedet aduentū iudicis. h ¶ Et in circuitu eius tēpestas valida intm̄ ꝙ admirabitur omnis creatura. i ¶ Aduocauit celum de sursum quia angeli cum eo descendent ad iudicium.fm ꝙ ipsemet dicit Matth.xvj.Filius hominis vēturus est in gloria dei patris sui cum angelis suis.⁊ tunc reddet vnicuiq; fm opera sua. k ¶ Et terra; q: ad preceptu; eius mortui de terra resurgent Joā.v.Omnes qui in monumētis sunt audiēt vocem filij dei. l ¶ Discernere populu; suum.tunc em̄ discernētur pij ab impijs sicut segregantur oues ab hedis ⁊ ibunt impij ad suppliciū eternū.iusti aūt ad vitam eternā vt h̃r Matt.xxv.iō subditur. m ¶ Congregate illi.i. christo. n ¶ Sanctos eius.sicut membra capiti.⁊ dirigitur hoc verbum ad angelos sctōs qui erūt executores diuini iudicij in hoc. o ¶ Qui or.⁊c.duplex aūt est testamentū.s.vetus ⁊ nouū.in veteri autē testō fuerunt multa sacrificia:q: imperfecta.In nouo aute; testō est vnū perfectissimū in quo christus immolatur. s.eucharistia quod institutū est a x̄po q̄tu; ad id quod est essentiale. S; circa solēnitatē hui⁹ sacrificij multa sunt ordinata a sctis patrib⁹ noui testa.⁊ eodē modo fuit de sacrificijs veteris legis sctis patribus illius tpis.⁊ isti patres:⁊ illi x̄po aggregabunt̃. p ¶ Audi populus.Hic ɔ̄nr describitur virt⁹ euāgelij q̄ cōsistit principaliter in duob⁹.s.in actoris conditiōe:⁊ sacrificij oblatiōe q: p ɔditione; actoris oīa vera probātur ⁊ ad sacramentū eucharistie oīa sacramenta noue legis ordinant̃.Primo igitur ponitur primū.secundo secūdū ibi. Nō in sacrificijs.Circa primū sciendu; ꝙ propria cōditio christi qui est actor euāgelij est ꝙ de⁹ est ⁊ homo verus in vna persona.vnde dicit leo papa.Patris enim periculi est si in filio dei vera hūanitas est aut patris neget̃ equalitas.Hūanitate; em̄ declarauit inter homines conseruādo in natura passibili deitatem aūt verbis ⁊ factis ostēdendo ⁊ hoc est qđ dicitur hic in persona eius. p ¶ Audi populus ⁊c.christus

Cui fuit data lex mosayca.

Boni nullum habebūt errorē vidēdo x̄p; in die iudicij.

Universidad de Deusto Biblioteca

populus meꝰ ⁊ loquar israel ⁊[q] testificabor tibi:deus[r] deꝰ tuus ego sum. Non[s] in sacrificijs tuis arguā[t] te: holocausta[u] autē tua in conspectu tuo sunt semper. Non[x] accipiā de domo tua vitulos:neq̄ de gregibꝰ tuis hyrcos. Qm̄ mee sunt oēs fere syluarū:iumenta in mōtibus ⁊ boues. Cognoui[y] oīa volatilia celi:⁊[z] pulchritudo agri meū est. Si[a] esuriero nō dicā tibi meus ē eñ orbis terre ⁊ plenitudo eiꝰ. Nūqd[b] manducabo carnes thaurorū:aut sanguinē hyrcorū potabo. Jmmola[c] deo sacrificiū laudis:⁊[d] redde altissimo vota tua. Et inuoca[e] me i die[f] tribulatiōis eruā[g] te ⁊[h] honorificabis me. Pctōri[i] aūt dixit deꝰ:q̄re[k] tu enarras iusticias meas:⁊ assumis[l] testamētū meū p os tuū. Tu[m] vo odisti disciplinā ⁊[n] piecisti ꝑmōes meos retrorsū. Si videbas[o] furē currebas cū eo:⁊[p] cū adulteris portionē tuā pōebas. Os[q] tuū abūdauit malicia:⁊[r] ligua tua ɔcinabat dolos. Sedēs[s] aduersus fratrē tuū loquebaris ⁊[t] aduersum filiū matris tue ponebas[u] scandalū hec fecisti[x] ⁊ tacui. Existi-

eṁ in ꝓpria ꝑsona ꝑdicauit filijs israel.⁊ si aliqñ alijs ꝑdicauit vt samaritanis.tñ hoc fuit ita raro ꝙ pro
nihilo reputat̄ respectiue.ꝓpter qḋ ḋr Mat.xv.nō sū missꝰ nisi ad oues q̄ perierūt domꝰ israel. q ¶Et
testificabor tibi v̄bis ⁊ factis. r ¶Deus deꝰ tuꝰ ego sum.deitatē autē testificatꝰ est verbis Joh.x.Ego et
pater meꝰ vnū sumꝰ:⁊ in multis alijs locis similiter factis faciēdo miracula per imperiū tanq̄ ꝓpria po
testate:quod est solius deitatis:sed dicit.Deus tuus q: naturam humanā deitati vnitam sumpsit de popu
lo israel:q: beata virgo descendit de semine
dauid.Per hoc aūt ꝙ auctor euāgelij decla-
rauit suā deitatem firmitatē dedit verbis ⁊
factis suis q̄ in euāgelijs ɔtinent cū deo qui
est ipsa veritas non possit tradi aliqua falsi
tas. s ¶Nō in sacrificijs.Hic ɔsequenter
ostenditur euāgelij virtꝰ q̄tū ad euchari-
stie sacrificiū.⁊ pmo declarat̄ ppositū.Scḋo
Diuisio.
concluditur intētū ibi.Intelligite hec.Pri
ma in duas q: pmo ponitur sacrificiorū vete
ris legis euacuatio:et scḋo sacrificijs noue
Sacramēta veteris legis pmittebāt tm̄ ⁊ significabant ꝟ aūt dant salutem.
legis stabilitio:ibi.Jmmola deo.circa pmū
sciendū ꝙ sacrificia veteris legis habuerūt
cursū vsq̄ ad mortē xpi ꝟ ex tūc fuerūt mor
tua:poterāt tm̄ seruari vsq̄ ad publicationē
euāgelij dū tm̄ homines nō ponerēt ibi fidē
post publicationē aūt euāgelij sunt mortife
ra.Dicit ergo. s ¶Nō in sacrificijs.s.vete
ris testamēti. t ¶Arguā te tanq̄ reprehen
sibilē si omittatur ⁊ hoc a tpe passionis q:
Augu.ad volentianum.
vsq̄ tunc offerenda erant ex dei obedientia.
u ¶Holocausta autem tua in ɔspectu meo
sunt semper.In heb.⁊ in trāsla.hie. habet̄.
Et holocausta tua corā me sunt semp.⁊ ꝑm
ꝙ dicit ra.sa.⁊ bn̄ ratione huiꝰ copulatiue
⁊ ly nō qḋ est in principio v̄sus hic resumi-
tur:et est sensus ⁊ holocausta tua non sunt
coram me semp.i. de cetero nō sunt mihi ac
cepta.Et hoc modo loquit̄ scriptura psal.ꝑcedētis vbi ḋr.Nō dabit deo placationē suā ⁊ pciū redemptio-
De sacrificijs vet. legis.
nis anime sue subintelligit̄ similiter nō dabit vt supra dictū est. x ¶Nō accipiā de domo tua vetulos ⁊c.
q.d.sacrificia veteris legis nō sunt mihi ampliꝰ accepta rōne obediētie ita nec rōne indigētie:nec a parte
animaliū tuorū quasi eis indigeā:q: oīa animalia tā domestica q̄ siluestria mea sunt. y ¶Cognoui oīa
volatilia celi:hoc dicit q: de aliqbꝰ auibꝰ fiebāt sacrificia scꝫ de turturibus colūbis ⁊ passeribus. z ¶Et
pulchritudo agri meū est:q: fiebant oblationes in rege frugibus. a ¶Si esuriero nō dicā tibi.id est si
ita esset ꝙ esurirē nō oporteret ꝙ a te aliquid peterē cū oīa in potestate mea habeā:ꝟ q: sicut deus mō nō
indiget talibus ꝓpter defectū rerū:sic nec ex ɔditiōe sue nature cui repugnat comedere ⁊ bibere inq̄tum
De sacrificijs noue legis.
deus ideo sequit̄. b Nunqd manducabo ⁊c.q.d.nō. c ¶Jmmola deo.Hic ɔnr describit̄ sacrificij noue legis
stabilitio.⁊ pmo immolatio huius sacrificij ꝑcipit̄.scḋo minister indebitus excludit̄:ibi.Peccatori.Circa
primum sciendū ꝙ xp̄s instituēdo eucharistie sacramētū simul ꝑcepit huius sacrificij exercitium ꝑm ꝙ ḋr
Luce.xxij.cū dixisset.Hoc est corpus meū qḋ p vobis tradet̄.statim subdit̄.Hoc facite in meā cōmemora-
tionē.⁊ hoc ē qḋ ḋr hic. c ¶Jmmola deo sacrificiū laudi.i.eucharistie qḋ immolat̄ cū laudibus diuinis.
d ¶Et redde altissimo vota q̄ pmisisti i baptismo inq̄tū ad oēs catholicos:⁊ i susceptiōe sacri ordinis:vel
professionē religiōis q̄tū ad clericos ⁊ religiosos.q.d.sine istis sacramētū eucharistie nō reciperet̄ digne a
laicis ⁊ ab inferioribus.nec administraret̄ digne a ministris eccl'ie ⁊ supioribus iō subdit̄ e ¶Et inuoca
me si feceris ista. f ¶Jn die tribulatiōis.i.tentatiōis. g ¶Eruam te.q: sicut ḋr.j.corinth.x.Fidelis aūt
est deꝰ q̄ nō patiet̄ vos tētari vltra id qḋ potestis ꝟ faciat cū tētatiōe ꝓuentum vt possitis sustineri. h ¶Et
honorificabis me digne recipiēdo vl' administrādo sacr̄m eucharistie. i ¶Pctōri.Hic ɔnr minister inde-
bitꝰ excludit̄ cū ḋr.Pctōri aūt dixit deꝰ ipꝫ repellēdo. k ¶Quare tu enarras iusticias ⁊c.euāgeliū i missa
recitādo vl' exponēdo. l ¶Et assumis testamētū ⁊c. q: cpl'a ⁊c.q̄ sequunt̄ vel dicūt̄ i missa accipiūt̄ p ma
iori pte de veteri vl' nouo testō. m ¶Tu vo odisti disciplinā mādata supiorū ɔtemnēdo ⁊ etiā mea.iō subdi
tur. n ¶Proiecisti ꝑmones meos retrorsū.qḋ explicat magis i particulari dicēs. o ¶Sꝫ videbas furē
⁊c.in furto eiꝰ pticipādo:vel exemplo illiꝰ furtū aliud cōmittēdo.sequēdo ɔcupiscētiā oculorū. p ¶Et
cum adulteris portionē ⁊c. sequēdo concupiscentiā carnis. q ¶Os tuū abundauit malicia.i.malis v̄bis
et superbis sequēdo superbie.Secundum autem sequitur. r ¶Et lingua tua concin.⁊c.in heb.habetur
A quo ꝓcedit blasphemia.
Blasphemiaꝫ.pctm̄ eñ blasphemie procedit ex magna elatiōe superbie.Secundum autē literam nostram
illud refert ad deceptionē proximi cū dicitur. r ¶Et lingua tua concinnabat dolos.id est colorabat falsa
et mendacia ad p̄ximi deceptionē. s ¶Sedens aduersus fratrem ⁊c.falso accusando eum in iudicio vel
calumniose ipsum obiurgando. t ¶Et aduersus filium matris tuē.id est aduersus catholicum ecclesie
matris tue filium. u ¶Ponebas scandalum prebendo ei occasionē ruine ex verbis tuis malis ⁊ factis.
Quid sit scandalū
Scandalum enim est dictum vel factum minus rectum prebens alteri occasionem ruine.ꝙ autem omnia
mala ista predicta sint in multis ecclesie ministris tam clericis q̄ etiam religiosis malis apparet ad sen-
sum.et hoc prebent laicis et simplicibus materiam scādali. x ¶Hec fecisti ⁊ tacui.quia deus mala no-
stra non statim punit,sed frequenter differt secundum ordinē sapientie sue.⁊ ideo videtur malis q̄ non

masti[y] inique ꝙ ero tui similis:arguā[z] te ⁊[a] statuā ꝯ faciē tuā. Intelligite[b] hec q obliuiscimini deū neq̄[c] rapiat ⁊[d] nō sit q eripiat. Sacrificiū[e] laudis honorificabit[f] me:⁊[g] illic iter quo ostendā illi salutare[h] dei.

¶Ad victoriā dauid ps.cū venit ad eū Nathan propheta quādo intrauit ad bersabee. Psalmꝰ.l.

MIserere mei[a] deus.secūdū magnā misericordiā tuā. Et ꝑm[b] multitudinem miserationū tuarū:dele iniquitatem meam. Amplius[c] laua me ab iniquitate mea:⁊ a pctō meo mūda me. Qm̄[d] iniquitatē meā ego cognosco:⁊[e] pctm̄ meū ꝯ me ē semper. Tibi[f] soli peccaui ⁊[g] malū corā te feci vt[h] iustificeris in ꝑmonibꝰ tuis:⁊[i] vincas cum iudicaris. Ecce[k] eñ in iniqtatibꝰ cōceptus sum ⁊[l] in peccatis cōcepit me mater mea. Ecce eñ[m] veritatē dilexisti incerta[n] ⁊ occulta sapientie tue manifestasti mihi. Asperges[o]

debeat alias punire.ideo subdit̄. y ¶Existimasti inique ⁊c.i.ꝙ nō displiceāt mihi peccata tua eo ꝙ nō sta
tim punio ipa sed expecto tp̄s debitū:iō subdit̄. z ¶Arguā te saltē i morte. a ¶Et statuā ꝯ faciē tuā p
remorsum ɔsciētie tue q̄ est magna pena in dānatis ꝓpter qḋ vocat̄ v̄mis cōsciētie mordēs ⁊ corrodēs cōti
De pena dānatorū que dicit̄ vermis.
nue.Esa.lxvj.Uermis eorū nō moriet̄:⁊ ignis eorū nō extinguet̄. b ¶Jntelligite.Hic vlteriꝰ ponit̄ intēta
cōclusio q: ꝑdicta ad ꝟ sunt iducta ꝙ mali aū mortē corrigant̄ ⁊ sic p sacr̄m eucharistie qḋ ḋr viaticū ad pa
triā reducant̄.⁊ hoc est qḋ ḋr. b ¶Intelli
gite hec q̄ obliuiscimini deū eiꝰ mādata con
temnendo. c ¶Neqñ rapiat.s.vos de pñti
vita. d ¶Et nō sit q̄ eripiat.q: i iferno nul
la est redēptio. e ¶Sacrificiū laudis.s.eu-
charistie:vt dctm̄ est. f ¶Honorificabit me.
si pmissa debita penitētia recipiat̄ ⁊ admi-
nistret̄. g ¶Et illic iter q̄ ostendā illi.i.vir
tute huiꝰ sacrificij. h ¶Salutare dei.i.vita
beata in qua est salus nostra ad quē nos p-
ducat ⁊c. ¶Psalmus.l.
Materia psi.
MIserere mei deꝰ.Huic ps pmitti
tur talis ti.in heb.⁊ i trāsla.hie.
⁊ de cetero p talē modū loquēdi
intelligat̄ trāsla.Hie. iuxta heb.
Institutio psal.
vt breuiꝰ scribat̄. Ad victoriā ps
dauid eñ venit ad eū nathā ꝓpheta qñ ītra-
uit ad bersabee. Circa qḋ sciendū ꝙ hoc nō
fuit imediate post adulteriū cū bersabee sed
qñ post mortē vrie dd accepit ī vxorē bersabee
tūc eñ venit nathā ad arguendū dd:vt hr̄.ij.
reg.xij. Et tūc dd pctm̄ suū recognoscēs di-
Quō differunt remissio et iustificatio.
xit peccaui dño:⁊ de pnīa illa fecit psal. istū.
⁊ sic ptꝫ auctor ⁊ materia huiꝰ psal. q̄ diuidit̄
in duas ptes.⁊ i prima dd petit culpe remis
sionem.Scḋa gr̄e restitutionē:ibi.Asperges me.Licet aūt ista duo sint idē re:q: nō remittit̄ pctm̄ nisi p gra
tiam iustificātem.Differūt tñ rōne:q: remissio culpe respicit maculā q̄ abijcit̄:iustificatio grām qua acq̄rit̄.
Prima i duas:q: pmo ponit̄ imploratio remissiōis.scḋo ad hoc inducit̄ allegatio multiplicis psuasiōis:ibi.
Qm̄ iniquitatē.Circa pmum dicit dauid. a ¶Miserere mei deus ⁊c.ꝑm Aug.mīa miseris necessaria est.
et ideo dauid implorādo magnā mīam ɔfitetur suā magnā miseriā. Et in hoc oñdit culpe sue grauitatem.
b ¶Et ꝑm multitudinē miserationū tuarū.implorādo miserationū multudinē oñdit sue culpe multiplici
tatem.q: pmo peccauit adulterando.scḋo pctm̄ celare volēdo.tertio in modo celādi.q: volebat introducere
falsum heredē inducēs vriā ad dormiendū cū vxore sua vt sic puer ɔceptus de dauid ascriberet̄ vrie. quar-
to in hoc ꝙ nō potēs ꝟ facere vriā fidelissimū militē suū fecit occidi pditorie.q̄nto q: occasiōe mortis ipsius
plures alij de seruis dauid fuerūt mortui:vt hr̄.ij.reg.xj. c ¶Amplius laua me ⁊c.in hoc eñ ꝙ petit am-
pliorem lotionē ⁊ mundationē oñdit peti sui diuturnitatē macule eñ in vestibꝰ recēter ꝯcte de facili abluū
tur:sed inueterate de difficili a tpe autē quo dd cōmisit adulteriū cū bersabee vsq̄ ad rephensionē p nathan
trāsiuit annus vel circiter qḋ ptꝫ ex hoc ꝙ puer quē ɔcepit bersabee de dd iam erat natus.vñ ⁊ dicit sibi na
than filius q̄ natus est tibi morte moriet̄. d ¶Qm̄ iniqtatem.hic ɔnr inducit̄ psuasio ad impetrandā di-
ctam remissionē.⁊ pma accipit̄ ex pte vere penitētie ipsiꝰ dd ꝓpter quā deus pctā remittit:⁊ hoc est qḋ ḋr.
d ¶Qm̄ iniqtatem meā ego cognosco.q.d. miserere mei:q: iniqtatem meā tanq̄ penitēs v̄e recognosco. Prima ratio.
e ¶Et pctm̄ cōtra me est semp.i.horridū mihi est:sicut aduersariꝰ existēs ɔtinue ꝯ me p̄sentialiter.Scḋa
ratio accipit̄ ex pte veritatis diuine ad quē ptinet iplere qḋ pmisit.Promiserat aūt deꝰ dauid aū pctā ꝑdi-
cta ꝙ firmaret regnū eius ad posteros:⁊ ꝙ filius suꝰ edificaret tēplū dñi:quā pmissionē multi dicebāt im-
peditā ⁊ frustratā ꝓpter vrie occisionē:ꝓpter qḋ dauid ad pctī sui remissionē allegat dicte pmissionis iple-
tionem fiendā di. f ¶Tibi soli peccaui.s.tanq̄ iudici ⁊ punire potēti peccauerat eñ ꝯ vriā ⁊ alios occisiōe
huius interfectos:tñ q: erat rex nō habebat iudicē ⁊ supiorem q̄ posset eū punire nisi deū. g ¶Et malum Tertia psuasio.
coram te feci.⁊ subintelligit̄ remitte mihi. h ¶Ut iustificeris i sermōibꝰ tuis.i.vt pmissio tua mihi facta
impleat̄ ꝓut decet tuā veritatē. i ¶Et vincas cū iudicaris.faciendo ɔrium illius qḋ de re iudicat̄ a mul
tis.s.ꝙ tua pmissio mihi facta sit retracta.Jn heb.hr̄.Et mūdaberis cū iudicaris.i. apparebis mūdus ad-
implendo pmissū.cū tñ de te a malis iudicet̄ contrariū modo ꝑdicto.Tertia psuasio accipit̄ ex hūana fra
gilitate ex qua pctm̄ eius est remissibile.nō sit aūt pctm̄ angeli ī quo nō est talis fragilitas ⁊ ꝟ est qḋ dicit̄.
Adā non solū peccauit se ipsuꝫ sed oē genus humanū magr̄. ij. sentē.
k ¶Ecce eñ in inqtatibus ɔceptus sum:q: hō descendēs ab adā p carnalē gñatiōnē:in vnione aīe ad cor-
pus cōtrahit originale pctm̄ qḋ est ad pctā actualia inclinatiuū rōne fomitis remanētis etiā in illis q̄ mun-
dati sunt ab originali q̄tum est culpa. l ¶¶Et in pctīs ɔcepit me mater mea.repetitio est eiusdē ad ma
iorem expressionē.Quarta psuasio accipit̄ ex diuina veritate ⁊ est eadē cum scḋa repetit̄ tñ hic sub alijs ver
bis eo ꝙ est efficatior alijs sicut cōiter fit in psuasionibꝰ ꝙ ratio magis efficax sub alijs v̄bis pluries repli-
catur.dicit ergo. m ¶Ecce eñ veritatē dilexisti.tu q̄ es ipsa veritas.q.d.et ɔsequēti dicēs est ꝙ pmissio-
nes tue verificentur. n ¶Incerta ⁊ occulta ⁊c.ad occulta enim diuine sapientie pertinent futura contin
gentia.de quibus erat pmissio ipsi dauid facta de successione regni in filijs:et de descensu christi de semine
eius.q.d.decet vt ista impleatur:que non implerētur nisi peccatum mihi remitteres. o ¶Asperges me. Petit dd gr̄e restitutionē.
Hic cōsequenter petit dauid gratie restitutionē.⁊ primo ponitur sua petitio.scḋo ad hoc inducit̄ multiplex
persuasio:ibi.Docebo.Primo ergo petit gratiā iustificantem dicēs. o ¶Asperges.i.asp̄gas.Hebrei enim

Universidad de Deusto Biblioteca

non habēt optatiuū modum.sed ꝑ eo vtunt futuro indicatiui. p ¶ Isopo ⁊ mundabor.loquit de munda
De q̄ mū datiōe loquitur.
tione spūali p modū emundationis corporalis q: emūdatio leprosi ⁊ cōtaminati ex tactu morticinij fiebat
cum isopo.vt hr in Leui.⁊ in hoc confitet dauid se icurrisse leprā ⁊ mortē spūalem. q ¶ Lauabis me.i.la
ues me aqua tue gratie.de qua dr Ezech.xxxvi.Effundā sup vos aquā mundā ⁊ mundabimini ab oib⁹ ini
quitatibus vestris. r ¶ Et sup niuē dealbabor.q: dealbatio spūalis maior est corpali ⁊ melior:q: ibidem
est esse maius ⁊ melius q̄to spūalia corpali
bus pferuntur. Scḋo petit dauid spm̄ pphe
tie q̄ ab eo recesserat ꝑpter peccata p̄dicta
di. s ¶ Auditui meo dabis gaudiū.i.des
Isop⁹ herba et instrumentu3 ad aquā aspgendā q̄p pe illoꝝ.
gaudiū auditui meo.p hoc ꝙ facias me au
dire aurib⁹ mentis reuelationes tuas sicut
ante. t ¶ Et exultabūt ossa humiliata.i.tā
ta erit exultatio in mēte mea ꝙ redundabit
ad corpus meū in terra humiliatū.q: ex pe
nitentia dauid iacuit i terra.ij. Regum.xij.
v ¶ Auerte faciē tuā ⁊c.vt non aspicias ea
amplius ad puniendū. x ¶ Et oēs iniqui
tates meas dele.sicut delent scripture de q̄
bus nō curat. ⁊ q: hoc nō pōt fieri sine gra
tia iustificāte.iō repetit petitione iam posi
ta de iustificatiōe p grām:sicut effectuose pe
tentes replicant suas petitiones.ideo dicit.
Petit dd spm̄ prophetie.
y ¶ Cor mundū crea in me de⁹:⁊ dicit crea
q: gratia iustificās de potentia subiecti non
educitur sed in aīa deo creatur. z ¶ Et spi
ritū rectū.i.recte tēdentē in deū. a ¶ In
noua in visceribus meis: qd fit p grē restitu
tionem. Scḋo repetit petitionē de grā pro
phetie di. b ¶ Ne proijcias me a facie tua
subtrahēdo a me tua secreta. c ¶ Et spm̄
sanctū tuū.s.ppheticū. d ¶ Ne auferas a
me.mihi nō restituēdo.q: adhuc tunc care
bat.ideo subdit. e ¶ Redde mihi leticiā salutaris tui.i.salutare tuū me letificās. f ¶ Et spū principali

me dn̄e ysopo ⁊[p] mūdabor:lauabis[q] me ⁊[r] sup niuē
dealbabor. Auditui[s] meo dabis gaudiū ⁊ leticiā:⁊[t]
exultabunt ossa humiliata. Auerte[u] faciē tuā a pec
catis meis ⁊[x] oēs iniqtates meas dele. Cor[y] mūdū
crea i me de⁹ ⁊[z] spm̄ rectū innoua i viscerib⁹[a] meis.
Ne[b] pijcias me a facie tua:⁊[c] spiritū sanctū tuū ne[d]
auferas a me. Redde[e] mihi leticiā salutaris tui:⁊[f]
spiritu pricipali cōfirma[g] me. Docebo[h] iniquos vi
as[i] tuas ⁊[k] impij ad te conuertentur. Libera[l] me de
sanguinib⁹ de⁹ de⁹ salutis mee ⁊[m] exultabit lingua
mea iusticiā[n] tuā. Dn̄e[o] labia mea aperies: ⁊ os me
um annūciabit laudē tuā. Qm̄[p] si voluisses sacrificiū
dedissem vtiq₃ holocaustis nō delectaberis. Sacrifi
cium[q] deo spūs cōtribulat⁹ cor cōtritū ⁊ humiliatū
deus nō despicies. Benigne[r] fac dn̄e i bona volūta
te tua syon[s] vt[t] edificent muri hierusalē. Tūc[u] acce
ptabis sacrificiu3 iusticie oblationes ⁊ holocausta:
tunc[x] imponent super altare tuum vitulos.

Multiplicis psuasionis iudicio.
i.in spūsancto. g ¶ Cōfirma me.pseruādo me a recidiuo. h ¶ Docebo iniq̄s. Hic ꝯnr ad p̄dictā petitionē
impetrandā inducit multiplex psuasio.⁊ pmo accipit ex pte boni ad alios deriuādi cū dr. h ¶ Docebo ini
quos.q.d.si mihi perēti grām restitueris hoēs iniq̄ et pnsa mea edocti penitebūt.⁊ sequit. i ¶ Uias tuas
id est mādata tua. k ¶ Et impij ad te ꝯuertent.p penitētiā:⁊ dicunt impij ꝑprie peccātes ꝯ deū. iniq̄ vo
contra ꝑximū.tn̄ frequēter vnū p alio accipit. Scḋa psuasio accipit ex bono qd euenit ipi dauid deū laudā
do ex restōne sue iusticie.⁊ hoc est qd dr. l ¶ Libera me de sanguinib⁹.i. a pena mortis quā incurri ꝑpter
effusiones sanguinū vrie ⁊ alioꝝ occasione eius interfectoꝝ. m ¶ Et exultabit lingua mea iusticiā tuam.
videtur ꝙ deberet dicere miā3 tuā. Ad hoc dicendū ꝙ in oibus dei operib⁹ semp se cōcomitant mīa ⁊ iusti
cia:⁊ ideo cū dr hic. n ¶ Iusticiā tuā.subintelligit mīa tēperata.⁊ sic fuit in ꝑposito: q: licet dauid nō ha
buerit tūc penā mortis quā incurrerat in ppria psona tn̄ eā habuit in psona filij sui de bersabee nati:vt hr
ij.reg.xij.cū hoc etiā psecutionē grauē sustinuit a filio suo absalō ꝯ eū motā in penā huius pctī sicut dr.ij.
reg.xij. Suscitabo aduersum te malū de domo tua. o ¶ Dn̄e labia mea aperies.id est aperies vt supra di
ctum est.⁊ in hoc petit dauid restitutionē gratie:q: illi soli qui sunt i gratia possunt debite corā deo os suū
Quod acq̄rit remissio peccati.
aperire ad ipm laudandū:nō est laus speciosa in ore pctōris. Eccle.v. Tertia persuasio accipit ex promptitu
dine ipsius dauid ad satisfaciendū:q̄ notatur cū dicitur. p ¶ Qm̄ si voluisses ⁊c.paratus eram ⁊ sum face
re. Circa qd sciendū ꝙ sacrificia veteris legis nō erant deo accepta de se sed tm̄ ex fide ⁊ deuotione offeren
tium.ꝑpter qd dicitur Gen.iiij. Respexit dn̄s ad abel ⁊ ad munera eius:q: nō respexit ad munera nisi ꝑ
pter bonitatē offerentis.⁊ideo dauid ante remissionē peccati nō erat in statu offerēdi:ita ꝙ sue oblatiōes
essent deo accepte. Remissio aūt peccati acq̄ritur ex cōtritione sufficiēti:ideo subditur. q ¶ Sacrificium
deo spiritus cōtribulatus ⁊c.q: sacrificia deo oblata nō erāt accepta nisi p̄cedente ꝯtritione debita. Quar
ta aūt persuasio accipitur ex diuina virtute:q: deus ante ꝑmiserat dauid templū edificandū p filiu3 suum
nasciturū.vt habetur.ij.reg.vij.qd impletū nō fuisset si dauid ꝑpter pctm̄ vrie mortuus fuisset sm rigorem
iusticie:⁊ q: decet deū adimplere ꝑmissum.iō hoc allegat dauid di. r ¶ Benigne fac dn̄e ⁊c.i.pcede ma
gis sm dulcorē mie q̄ sm rigorē iusticie. s ¶ Syon.i.in mōte syon ⁊ que sit illa bona voluntas ostendit
di. t ¶ Ut edificent muri hierusalē.i.muri templi in hierl'm. Per filiū meum:qd fuit edificatū in illa pte
vbi est mons syon.tn̄ cum hoc clausit salomon hierusalem triplici muro.vt dictū fuit.iij.reg.v. v ¶ Tunc
acceptabis sacrificiū iusticie.i.post restitutionē iusticie mee sacrificium meū erit acceptabile. vel pōt hoc
referri ad sacrificia salomonis oblata templo edificato:quoꝝ acceptionē deus ostendit p descensum ignis
de celo super ea.vt habet.ij. Paral.vij. x ¶ Tunc imponent sup altare tuū vitulos:⁊ tunc enim cū maiori
deuotione ⁊ fiducia obtulerunt ibi sacerdotes sacrificia.

¶ Psalmus.lj.

De materia psal.
QUid gloriaris. Huic ps pmittit talis tit.in heb. Ad victoriā psal.dd qn̄ venit doech idumeus ⁊
annūciauit sauli ⁊ dixit ei. Uenit dd in domū achimelech.⁊ i trāsla. Hier.ponit ti.eiusdē sni3 l3
vba aliquātulū sint mutata. De hac aūt annūciatiōe hr.j.re.xxij.q: cū saul turbat⁹ de hoc ꝙ dd
euasisset man⁹ ei⁹ ꝯq̄rit de suis suis tā q̄ fautorib⁹ ipsi⁹ dd. Iste doech dixit sauli ꝙ viderat dd
in domo achimelech sacerdotis:⁊ ꝙ dederat ei panes ⁊ gladiū:adiūgēs falsū s3 opīonem aliquoꝝ

sicut modus est relatoꝝ.s3 ꝙ achimelech.ꝯsuluisset p dauid deū:tn̄ ꝯtrariu3 videtur mihi ꝑbabili⁹ s3 ꝙ
non ꝯsuluit sicut ibidē pleni⁹ fuit expositū ꝑpter qd saul irat⁹ iussit sacerdotes vxores ⁊ puulos interfici: Diuisio
et ciuitatē eoꝝ destrui:cui⁹ iussiōis doech cū suis satellitib⁹ fuit executor.vt ibidē hr.⁊ de hoc fecit dauid
psal. istu3 ⁊ diuidit i duas ptes:q: pmo malicia doech arguit.scḋo innocētia dauid ostenditur:vt opposita
iuxta se posita magis elucescāt ibi. Ego aūt. Prima in tres:q: pmo dauid arguit doech maliciā. Scḋo predi

¶ Ad victoriā ps.dauid qn̄:venit ad eū doech idu
meus ⁊ nunciauit sauli ⁊ dixit ei:venit dauid in do
mum achimelech. ¶ Psalmus.lj.
QUid[a] gloriaris i malicia.q[b] potēs es in
iniqtate. Tota[c] die in iusticiā cogitauit
lingua tua sicut nouacula[d] acuta fecisti
dolū. Dilexisti[e] maliciā sup benignita
tē iniqtatē magis q̄ loqui eqtatē. Dile
xisti[f] oīa vba pcipitatiōis:ligua[g] dolosa. Proterea[h]
de⁹ destruct te in finē:euellet[i] te ⁊ emigrabit te de ta
bernaculo tuo ⁊[k] radicē tuā de terra viuentiū. Uide
būt[l] iusti ⁊[m] timebūt ⁊[n] sup eū ridebūt:⁊[o] dicēt ecce
homo q nō posuit deū adiutorē suū. Sed[p] sperauit
in multitudīe diuitiaꝝ suaꝝ ⁊[q] p̄ualuit in vanitate[r]
sua. Ego[s] aūt sicut oliua fructifera i domo dei:spe
raui in[t] mīa dei ineternū ⁊ in seculū seculi. Confite
bor[u] tibi in seculum q:[x] fecisti ⁊[y] expectabo nomen
tuum qm̄ bonū est[z] in cōspectu sanctoꝝ tuorum.

cit penā3:ibi. Propterea destruet te. Tertio
ostendit vtilitatis ꝯsequētiā ibi. Uidebunt
iusti. Circa primū dicit. a ¶ Quid gloria
ris i malicia.quasi dicat.hec est pessima glo
ria:q: ꝑpria est illoꝝ q̄ peccāt ex certa mali
cia ⁊ habitu:signū eīn habit⁹ ꝯnati est dele
ctatio i ope.ij. Ethi.ꝑpter qd dr ꝑuer.j. Qui
letantur cū male fecerint:⁊ exultāt i rebus
pessimis. b ¶ Qui potēs es in iniquitate
i. potēter exercuisti iniqtatē sacerdotes vxo
res eoꝝ ac paruulos occidēdo.vt dictū ē. In
heb.⁊ in trāsla hie.sic hr. Quid gloriaris in
malicia potēs mīa dei tota die.ita ꝙ ly tota
die qd est principiū versus scḋi in trāsla.no
stra est finis pmi in heb.⁊ in trāsla.hiero.et
est sensus. Quid gloriaris in malicia potēs
i. q̄d gloriaris eo qd malicia3 tuā potenter
exercuisti in ope ⁊ in sacerdotum occisione.
Mīa dei tota die.i. mīa dei q̄ tota die susti
net te in vita debuisset te retraxisse a tanta
malicia. c ¶ Tota die iniusticiam ⁊c. In
heb.⁊ in trāsla.hie.sic incipit vsus iste. Insi
dias cogitauit lingua tua:tn̄ nō mutat snia
iste ei doech q̄ ꝯtinue isidiabat dd ⁊ amicis
ei⁹ ipos sauli falso accusādo.q̄ erat iiustū.
d ¶ Sicut nouacula acuta fecisti dolū.no
uacula bn̄ acuta aufert pilos q̄si isensibilr.

Doech aūt:sic dolositates suas colorabat ꝙ saul nō pcipiebat.⁊q: faciebat vb ex habitu ꝙ causat delectatio
nē in ope vt dictū est.iō seq̄tur. e ¶ Dilexisti maliciā ⁊c.⁊ p3 lrā vsq₃. f ¶ Dilexisti oīa vba p̄cipitatiōis.i.
verba saulis q̄bus p̄cipitāter p̄cepit sacerdotes occidi.ad qd eū induxisti. g ¶ Lingua dolosa vt p3 per
predicta. h ¶ Propterea hic ꝯnr dauid i spū ꝑphetico p̄dicit:ipsius doech penā di. Propterea de⁹ destru Ponitur vtilitatis ꝯseq̄ntia
erte in finē l3 modo sis potēs cū rege. i ¶ Euellet te:⁊c.aīa3 de corpe auferēdo.qd fuit impletū in monte
gelboe:vbi doech iusto dei iudicio iterfecit se ꝑut dictū fuit.j.reg.vl. k ¶ Et radicē tuā de terra viuētiū.
hoc fuit impletū qn̄ dd fecit interfici filiū doech in q̄ sperabat post mortē suā manere sicut in quadā radice
remanēte.vt dictū fuit.j.reg.vl.⁊.ij.reg.j. l ¶ Uidebūt iusti.hic ꝯnr ponit vtilitatē ꝯna q: iusti videntes Ostenditur dd innocētia.
punitionē iniquoꝝ ex h̄ magis firmant in bono ꝯtennunt ꝓsperitatē maloꝝ ⁊ h̄ est qd dr. l ¶ Uidebunt
iusti.s.doech destructionē. m ¶ Et timebūt magis offēdere deū q̄ an̄. n ¶ Et sup eū ridebunt ꝯtēnen
tes ei⁹ ꝓsperitatē p̄teritā. o ¶ Et dicēt ⁊c.p bona merita. q ¶ Sed sperauit i multitudīe diuitiaꝝ.quā
male acquisiuit sauli adulādo ⁊ munera ab illis q̄ habebāt negociari cū rege male accipiēdo. q ¶ Et p̄ua
luit ad tps:q: inter seruos saulis erat potētissim⁹ vt hr.j.reg. r ¶ In vanitate sua:q: ꝓsperitas ei⁹ tran
siuit velut vmbra. s ¶ Ego aūt. Hic ꝯnr ondit ipsius dauid innocētia:q: ꝑpter doech ⁊ saulis maliciā
non reliquit suā inocētiā qd p3 ex hoc ꝙ sauli bis in sua manu tradito bis a morte pcipit.vt hr.j.Reg.xxiiij.
et.xxvj.⁊ hoc est qd di. s ¶ Ego aūt sicut ⁊c.nō ē p hoc intelligēdū ꝙ aliqua arbor oliue esset iuxta domu3
dei:q: p̄cipit Deut.xvj. Nō plātabis lucū iuxta altare dn̄i dei tui nec₃ vllā arborē:s3 oliuā fructiferā hic in
telligitur oleū qd de fructu oliue:exprimit q̄ lucerne in domo dei replebant sm qd dr Leuit.xxiiij. Precipe
filijs israel vt auferāt oleū de lignis oliuaꝝ purissimū ad ꝯcinnēdas lucernas istaꝝ autē lucernaru3 alique
ardebāt de nocte ⁊ de die lic3 plures arderēt de nocte ē igit sensus. s ¶ Ego aūt sicut oliua ⁊c.i.sicut fru
ctus oliue ē fomētu3 ꝯtinue luminis i domo dei.sic innocentia mea lucebit corā deo nec extinguet p doech
vel saulis nequitiā. t ¶ Speraui in mīa dei ineternū ⁊c.i.nō tm̄ in vita p̄nti s3 etiā in futuro.iō subdit. Mīe dn̄i nō o mensuras ponere pōt nec tēpore diffinire. de pe. distin.j.
v ¶ Cōfitebor tibi in seculū.ꝯfessiōe laudis. x ¶ Q: fecisti mihi miā3 in p̄nti. y ¶ Et expectabo nomē
tuū in futura retributiōe iustoꝝ. z ¶ Qm̄ bonū est ⁊c.q̄ laudāt ꝯtinue nomē tuū:s3 in ꝯspectu iniquoꝝ3
non est bonū qui frequēter verbis ⁊ factis blasphemant ip3. Moraliter aūt posset exponi ps iste de q̄libet
iniquo detractore q̄ per detractiōes ⁊ adulatiōes suas excitat aliquē potentē ad innocētu3 persecutione3
pro quo ꝯsequitur finaliter penā eternā. ⁊ cū hoc aliqn̄ temporalem ⁊ ad hoc ꝯsideratis p̄dictis potest de
facili applicari litera huius psalmi.

¶ Psalmus.lij.

Moralis expositio. Opīo aliquorum.
DIxit insipiens. Huic ps.in heb.premittit talis tit. Ab victoriā sup mahalat eruditio dauid. Et
dicunt aliqui heb.ꝙ mahalat est hic nomē instrumenti musici cui appropriabat cātus huius
psalmi. Alij autem dicūt ꝙ significat choꝝ.et hoc modo accipit hiero.in transla. sua vbi ponit
talem tit. Uictori per choꝝ eruditio dauid. Sm ergo hanc significationē quam credo veriorem
sensus huius tit.est ꝙ dauid fecit hunc ps.decātandum a choro leuitarū cu3 quodam conatu
victorie sicut supra frequenter est expositum. In aliquib⁹ biblijs tit.predicto additur p ama
lech:sed hoc est falsum.quia hebreus et hiero.non habent:nec ps iste factus contra amalech. vt videbit in
processu. Sciendum ergo ꝙ ps.xiij.est multu3 similis isti in sentencia et verbis vt p3 intuenti ꝑpter qd di

Universidad de Deusto Biblioteca

cit Ra.sa. ꝙ dauid fecit hūc psal. contra titū qui destruxit templū scd̄m ⁊ populū iudaicū partim iterfecit partim captiuauit. sicut fecerat psal.xiij. ꝯ nabuchodonosor regē babylonis qui primū templū destruxit et populū captiuauit. Dicit etiā ra.sa. ꝙ in aduētu messie tēplum reedificabit ⁊ iudei p orbē dispsi in momēto congregabunt. sed hoc est falsum ⁊ erroneū: vt supra dictū est frequēter. ppter ꝙ ps iste pōt exponi ad afflictionem iudeorum p regnū grecorum: quo multi iudei fuerūt interfecti ⁊ multi captiuati ⁊ maxime tpe antiochi illustris: ppter cui⁹ tyrānidi iudei quē remāserāt in terra fugerūt ad mōtes ⁊ ad alia loca relinquētes oīa q̄ habebāt in ciuitatib⁹ ⁊ villis. vt hr̄.i. Macha.ij. ab hac aūt miseria seu captiuitate fuerunt subleuati p machabeos q̄ ciuitatē ⁊ templū recupauerūt ⁊ infideles de iudee finib⁹ eiecerūt: qd̄ puidēs dauid i spū fecit hūc psal. q̄ diuidit in quatuor partes: q: primo describit grecorum et spāliter antiochi militia. scd̄o examiatio diuina: ibi. Deus de celo pspexit. tertio debita pena: ibi. Nōne scient oēs ⁊c. ⁊ quarto liberatio populi ex dei mia: ibi. Quis dabit ex syō. Circa primum dr. a ¶ Dixit insipiens. i. antiochus. b ¶ Non est de⁹: q: cultū veri dei amouit de hierusalē ⁊ ciuitatibus iudee: ⁊ idolū posuit super altare dei. vt hr̄.i. Macha.i. ⁊ sic facto ⁊ verbo negabat verū deum. c ¶ Corrupti sunt. in pctō luxurie. greci eñ erāt luxuriosi et de antiocho nobili qui fuit figura ātixpi dicit spāliter Daniel.xj.c. et erit cōcupiscentijs feminarū.

De materia psal.

¶ Victori per chorum eruditio dauid. Psal.lij.

DIxit insipiēs[a] in corde suo: nō[b] est de⁹. Corrupti[c] sunt ⁊[d] abhoiabiles facti sūt in iniqtatib⁹ nō[e] ē q faciat bonū. De⁹[f] de celo pspexit sup filios hoim: vt[g] videat si est intelligēs aut[h] reqrens deū. Oēs declinauerūt[i] simul[k] inutiles facti sūt nō[l] est q faciat bonū: nō ē vsq;[m] ad vnū. Nōne[n] sciēt oēs q opant iniqtatē: q[o] deuorāt plebē meā vt cibū panis. Deū[p] nō inuocauerūt: illic repudiauerūt[q] timore vbi non fuit timor. Qm̄[r] de⁹ dissipauit ossa eorum qui hoibus placent: cōfusi[s] sunt qm̄ deus spreuit eos. Quis[t] dabit ex syon salutare[v] israel cum[x] auertit dñs captiuitatem plebis sue: exultabit[y] iacob ⁊ letabitur israel.

Dona inimicorum nō pbat altissim⁹ nec respicit i oblatiōibus eorū xxiij.q.v.

d ¶ Et abhoiabiles facti sunt. pctō idolatrie qd̄ vocat abhominatio frequēter in scriptura. Et de antiocho dr.i. Macha.i. ꝙ edificauit abhominādū idolū sup altare dei. e ¶ Nō est q̄ faciat bonū: scilicet meritoriū qd̄ fieri nō pōt sine fide ⁊ charitate: licet aliqū facerēt aliqd bonū de genere. Non est vsq; ad vnū hoc nō est in heb. nec in trāsla. hiero. sed infra ponet vbi exponetur. f ¶ De⁹ de celo. hic cōsequēter ponit examinatio malicie cū dr. Deus de celo ⁊c. q: nihil penit⁹ latet ipm ⁊ hoc specialiter dicit contra illos q̄ negabāt diuinā puidentiā se extendere ad act⁹ humanos. g ¶ Ut videat si est intelligens per verā cognitionē. h ¶ Aut requirēs deū p bonā opationē q̄les aūt inuenti fuerūt subdit. i ¶ Oēs declinauerūt a rectitudie iusticie. k ¶ Simul inutiles facti sunt. id est inepti ad cōsecutionē vite beate sicut medicina dr inutilis q̄ est inepta ad ꝯsecutionē sanitatis. l ¶ Nō ē q̄ faciat bonū. exponit vt supra

Duplex expositio.

m ¶ Non est vsq; ad vnū. qd̄ dupliciter exponit: vno modo inclusiue vt sit sensus ꝙ nec vnicus talis reperitur in eis: scilicet in hoib⁹ anthiochi. quia sine fide impossibile est placere deo. Heb.xj. Alio mō exclusiue vt sit sensus. In oībus pplis nō est nisi vnus q̄ de deo habeat leges verā ⁊ cultū scz populus iudaicus cui data fuit lex in monte synai. de qua datione dicitur infra psal.cxlvij. Non fecit taliter omni nationi. ⁊ iudicia sua nō manifestauit eis. n ¶ Nōne sciēt. Hic ꝯsequēter ponit determinatio pene debite cuz dicitur Nonne sciēt ⁊c. q.d. immo ipi sciēt dei iusticiam per pene infigende experientiam. vnde in persona talium dicitur Sapien.v. Lassati sumus in via iniquitatis ⁊ perditionis ⁊c. ⁊ subditur postea. Talia dixerunt hi qui in inferno positi sunt. o ¶ Qui deuorant ⁊c. i. ita delectant in spoliatione et occisione innocentum ac si comederent bonū cibū. p ¶ Deum non inuocauerunt. q: nō crediderūt in eum: ppter quod dicitur Ro.x. Quomodo inuocabunt eum in quē crediderunt. q ¶ Illic trepidauerunt timore ⁊c. sm ꝙ scribit Prouer.xxviij. Fugit impius nemine persequente. ppter eñ mala que fecerunt timent in omni loco sibi insidiari ⁊ in omni cibo impotionari. ppter qd̄ dicit Boe.i. de ꝯsola. de dionysio tyrāno: qui propter mala que fecerat erat in cōtinuo timore fortis sue periculorum expertus tyrānus regni metus pendētis super verticem gladij terrore simulauit. cum eñ quidam amicus suus diceret eū felicem fecit eū sedere in solio regali ⁊ optima cibaria fecit apponi ⁊ super caput sedentis gladiū acutissimū tenui filo appendi: quem percipiens ille qui sedebat nullo modo comedere poterat: sed pre timore timebat ⁊ pallebat tūc dixit ei dionysius. Quomodo dicis me felicem qui continue sunt in tali statu quali tu es modo. r ¶ Qm̄ deus dissipauit ossa eorum: id est virtutem eorū. Qui hominibus placent. sicut sunt vane gloriosi applausu hoim et adulationibus delectati de diuino beneplacito nō curantes. in hebr. habetur. Deus dispergit ossa obsidentium te. ⁊ in transla. hierony. Circundantium te. ⁊ idē est ⁊ refertur ad antiochū ⁊ eius exercitum qui obsederunt et destruxerunt ciuitates iudee: sed ipsi postea fuerunt fugati ⁊ debellati a machabeis et antiochus miserabiliter mortuus fuit in montibus cadens enim de curru habuit ossa collisa. ⁊ tandē miserabiliter mortuus est vt habetur.ij. Macha.ix. s ¶ Confusi sunt quoniā deus spreuit eos. intantum eñ ferebat anthiochus ex languore a deo inmisso q̄ eius fetore exercitus grauabatur vt ibidem habetur: qd̄ erat maxima confusio sibi ⁊ toti exercitu. t ¶ Quis dabit. Hic consequenter describitur populi liberatio ex dei misericordia ⁊ loquitur dauid per modum optantis ad exprimendum desiderium huius liberationis dicens. t ¶ Quis dabit ex syon. id est ex habitantibus seu ministrantibus in templo quod erat in monte syon. v ¶ Salutare israel. id est remedium contra antiochū ⁊ eius exercitum ⁊ hoc fuit adimpletum quando dominus dedit constantiam et audaciam matathie et filijs eius ad pugnandum pro populo qui matathias fuit sacerdos ministrans in templo et mansit in hierusalem vt habetur.j. Machabeorū.ij. x ¶ Cum auerteret dominus. captiuitatez inductam per antiochum. y ¶ Exultabit iacob et delectabitur israel: quod factum fuit quando iudas machabeus et populus qui erat cū eo recuperata ciuitate mūdauerunt templum reedificantes altare. ⁊ super illud offerētes cū gaudio magno, vt habetur.j. Machab.

Loquit d timore hūano.

Hic describit ppli liberatio.

.iiij. vnde ibidem dr. Facta est leticia in populo magna valde. Moraliter aūt potest exponi psalmus iste de quolibet peccatore in malis suis obstinato: qui licet confiteatur deuz verbis negat tamen factis: sm illud apostoli ad tytū.i. Confitent se nosse deum factis autē negant cuius malicias deus examinat ⁊ punit: ⁊ innocentem de manu eius eripit. ⁊ huic sentētie de facili cōsideratis predictis potest litera applicari.

Moralis expositio

¶ Psalmus.liij.

¶ Ad victoriā in organis eruditio dauid quādo venerunt ziphei ⁊ dixerunt sauli. Nōne dauid abscōditus est apud nos. ¶ Psalmus.liij.

DEus[a] in noīe tuo saluum[b] me fac: ⁊[c] in virtute tua iudica me. Deus[d] exaudi orationē meā auribus[e] pcipe vba oris mei. Qm̄[f] alieni insurrexerūt aduersuz me ⁊[g] fortes qsierunt aiaz meā: ⁊ nō[h] pposuerūt deū an ꝯspectū suū. Ecce[i] eñ de⁹ adiuuat me: ⁊[k] dñs susceptor est aie mee. Auerte[l] mala inimicis meis et[m] in vitate tua disperde illos. Uoluntarie[n] sacrificabo tibi: et[o] cōfitebor noī tuo dñe qm̄ bonū est. Qm̄[p] ex omni tribulatiōe eripuisti me: et[q] sup inimicos meos despexit oculus meus.

¶ Uictori in psalmo eruditio dd. Psalmus.liiij.

EXaudi[a] de⁹ orōnē meā ⁊ ne despexeris depcationez meā: intēde mihi ⁊ exaudi me. Cōtristat⁹[b] suz i exercitatiōe mea ⁊[c] cōturbat⁹ suz a voce inimici: ⁊[d] a tribulatiōe petōris. Qm̄[e] declinauerūt i me iniqtates ⁊[f] i ira molesti erāt mihi. Cor[g] meū ꝯturbatū ē in me: ⁊[h] formido mortis cecidit sup me. Timor[i] ⁊[k] tre

DEus in noīe tuo. Huic ps pmittitur talis titu. in heb. Ad victoriam in organis eruditio dauid qn̄ venerūt ziphei ⁊ dixerūt sauli. Nōne dd abscōditus est apud nos: vt hr̄.i. Reg.xxiij. ⁊ xxvj. Quis cū essent de tribu iuda sicut ⁊ dauid: tū in fauorem regis voluerūt eum tradere in man⁹ eius. ⁊ sic ex hoc tit. pz auctor ⁊ materia hui⁹ psi i gñali. p hoc autē qd̄ dicit in organis signatur ꝙ cantus psalmi appropriatus erat huic istrumento. qd̄ dicit organa tit. etiā cōsimilis ponitur in trāslatiōe Hiero. sed ponit ibi ps.s. cantus p instrumento: sicut dictū fuit supra ps.iiij. Diuidit autē iste psal. in duas partes q: primo dauid posuit suā deprecationē. scd̄o vt sit magis exaudibilis facit deo votū seu pmissionem: ibi. Uoluntarie. Circa primū dr. a ¶ Deus in noīe tuo. i. in virtute noīs tui a me inuocati. b ¶ Saluū me fac. a zipheis mihi insidiantibus ⁊ saule ⁊ viris ei⁹ me psequētibus. c ¶ Et in virtute tua iudica me. i. p me cōseruans meā innocētiam: ⁊ puniens eorum maliciam. d ¶ Deus exaudi orationē meam p ꝯdescēsum tue saluationis. e ¶ Auribus percipe vba oris mei. loquit de deo more hois qui inclinat aurē ad petitionem quā vult exaudire. f ¶ Qm̄ alieni insurrexerunt aduersuz me. i. ziphei volētes me prodere ⁊ i hoc alienati sunt a me: q̄uis sint de tribu mea. g ¶ Et fortes quesierūt aiam meā. i. saul rex ⁊ exercit⁹ eius. h ¶ Et non pposuerunt deū ante conspectū suū. q: dei timore postposito qrunt me innocentez interficere. i ¶ Ecce enim deus adiuuat me. i. spero ꝙ me adiuuabit in hac tribulatiōe. k ¶ Et dñs susceptor est anime mee. i. conseruator vite mee. l ¶ Auerte mala inimicis meis. i. aduerte ad me mala ab inimicis cōtra me cogitata ⁊ cōuerte super eos capita: sm ꝙ dr pueb.xj. In insidijs suis capient iniqui. m ¶ Et in veritate tua disperde illos. ita ꝙ nō possint pficere qd̄ cogitant cōtra me sicut veraciter pmisisti innocentiaz cōseruare. n ¶ Uoluntarie. Hic dñr dauid pmissionē deo facit vt sua deprecatio sit magis exaudibilis dicēs. Uoluntarie sacrificabo tibi sacrificiū laudis. ⁊ etiā sacrificium legis qn̄ potero ad locū diuini cultus accedere. q: protunc nō poterat eo ꝙ exul ⁊ fugitiuus erat. o ¶ Et cōfitebor ⁊c. i. cōfitebor nomini tuo dñe: ꝯfessione laudis bonitatē quā mihi exhibuisti. p ¶ Qm̄ ex omni tribulatiōe eripuisti me. de quo spero ꝙ sic fiet de futuro. ideo subditur. q ¶ Et sup inimicos meos despexit oculus meus. i. p nihilo cōputaui eorum insidias cōtra me cōfidens de tua bonitate nō de meis meritis vel virtute. Moraliter aūt potest exponi iste psal. cōtra relatores pessimos excitātes potētes ꝯ innocētes: quorum insidias innocētes euadūt ex diuina bonitate.

Materia psi.

diuisio psi

Dauid facit depcationem.

Moralis expositio

¶ Psalmus.liiij.

EXaudi deus. Huic psal. pmittit talis titu. in heb. Ad victoriā in organis eruditio dauid. ⁊ est sensus ꝙ dauid erudit⁹ a dño fecit hūc psal. ad eruditionē aliorum: qui ps decātandus est in organis cū qdā conatu victorie: sicut frequēter expositū est supra. titul⁹ aūt Hier. est eiusdē snie lz aliquantulū differat in lr̄a q̄ talis est. Uictori in psalmo eruditio dd. De materia vo hui⁹ psal. varie dr: sed illud qd̄ videt mihi pbabilius ⁊ magis ꝯsonū litere est ꝙ dd fecit hūc psal. grās agēs deo qn̄ fugiēs de ceila saluat⁹ fuit de manib⁹ saul q̄ volebat eū in ceila obsidere: ⁊ de manib⁹ ppli ceile q̄ disponebāt eū sauli tradere: vt hr̄.i. reg.xxiij. cū tū saluasset pplm illū de manib⁹ philistinorum: vt hr̄ ibidē. Igitur iste psal. diuidit in tres ptes: q: primo dauid orādo suū piculū exprimit. scd̄o ceile pplm arguit: ibi. Precipita dñe. Tertio circa se diuinū bñficiū recolit: ibi. Ego aūt dei. Circa primū dei auxiliū inuocat dr. a ¶ Exaudi de⁹ orationē meā. ⁊ qualiter eandē sniaz replicat sub alijs verbis ad ostendendū magnū affectū sue orōnis. scd̄o cāz allegat dr. b ¶ Cōtristat⁹ ⁊c. i. eo ꝙ p exercitū armorum liberaui ceile pplz: ⁊ tū tanq̄ ingrat⁹ voluit me tradere in man⁹ saulis. c ¶ Et ꝯturbat⁹ sum a voce inimici. i. saulis q̄ dicit me obsidere in ceila vt audiui. d ¶ Et a tribulatiōe petōris. i. a tribulatiōe mihi pparata per dolū ppli ceile q̄ in hoc peccauit grauissime. e ¶ Qm̄ declinauerūt ⁊c. illi eñ q̄ volebāt eū tradere i manu saulis dicebāt eū reū esse lese maiestatis querendū manū saulis ppter qd̄ nō debebāt eū saluare: lz pugnasset p eis. f ¶ Et in ira molesti erāt mihi: q̄uis nō meruissem: sz magis oppositū: ideo subdit. g ¶ Cor meū ⁊c. ex istorum dolo ⁊ etiā meo periculo: ideo subdit. h ¶ Et formido ⁊c. tū ppter potentiā saulis me psequētis tū ppter nequitiā ppli tradere me disponentis. i ¶ Timor in corde. k ¶ Et tremor. in corpe causa-

Materia psalmi.

Sēsus psi

psi diuisio

In quo timor ⁊ i q̄ tremor.

Universidad de Deusto Biblioteca

cus ex timore. l ¶ Venerunt sup me. ꝓpter ꝑdicta. m ¶ Et contexerunt ⁊c.i. aduersantes dure. aduersantes em̄ in sacra scriptura frequēter tenebre noīantur. n ¶ Et dixi ⁊c.timuit em̄ dauid ne ciues clauderent portas:⁊ sic nō posset exire ꝑ sua voluntate ad saluādū se ⁊ viros suos q̄ erant cū eo:q: tū de ciuitate exijt:ideo subdit. o ¶ Ecce elōgaui fugiēs saulē ⁊ ppl'z ceile. p ¶ Et māsi in solitudine.i.in deserto:ſm ꝙ habet.j.Reg.xxiij. q ¶ Expectant ⁊c.q.d.licet manus saulis ꝑ tunc euasisset tū magis confidebant de ꝓtectione dei ꝙ de asperitate deserti:q: saul postea q̄siuit eū sup abruptissimas petras q̄ solis ibicibus puie sunt:vt hr̄.j.Reg.xxiiij. r ¶ A pusillanimitate spūs.i.a timore nimio cū erā in ceila reclusus. s ¶ Et tēpestate.s.saulis volētis me obsidere. t ¶ Precipita. Hic ꝑn̄r dauid arguit ppl'm ceile ⁊ primo eoꝝ culpā:scdo penā debitā:ibi. Veniat mors. Circa pmū dicit orādo. t ¶ Precipita dn̄e ⁊ diuide linguas eoꝝ.i.fac habitatores ceile:ita ꝑcipitanter loq̄ ⁊ discordēter ad inuicē:ꝙ nō possint ꝑficere suā ꝑditionē tradendo me i manib' saulis. v ¶ Qm̄ vidi.i. certitudinaliter intellexi. x ¶ Iniq̄tatē ⁊c. q: querūt me inique tradere ꝯdicentes innocentie mee: vt pz ꝑ predicta vel dicit ꝯdictionem:q: nō oēs cōcordabant ad tradēdū eū. y ¶ Die ac nocte ⁊c.q: aliq̄ intantū erāt maligni ꝙ discurrebāt sup muros ad vidēdum ne dauid exiret donec saul cū suo exercitu venisset z ¶ Et labor ⁊c. q: maligni ⁊ iniusti in hoc laborabāt nocte ⁊ die. a ¶ Et nō ⁊c. q: in ciuitate ceile erāt aliq̄ publici vsurarij. et mercatores fraudulēti. b ¶ Qm̄ si ⁊c.eo ꝙ sibi nocuissent. c ¶ Sustinuissē vtiq̄.i. habuissem cām sustinēdi patienter. d ¶ Et si is q̄ oderat me. manifeste. e ¶ Sup me magna locut' fuisset.cōminādo mihi mortē vel aliq̄d tale f ¶ Abscondissem me ⁊c. Si vidissē me īpotentē ad resistendū. g ¶ Tu vero hō vnanimis.alloquit populū ceile sub noīe hoīs qui ostenderat sibi amicitiā tanꝙ habens cū eo vnā mentē. h ¶ Dux meus. q: per nunciū adduxerat dauid ad defensionem sue ciuitatis. i ¶ Et notus meus. ex noticia em̄ quā habebat dd̄ cū eis venit citi'

De duobus dd̄ arguit ppl'z ceile.

Vsurari' iniqu' est tripl'r. pmo i deū scdo in ꝓximū. tertio in seipsum.

mor venerūt[l] sup me:⁊[m] cōtexerūt me tenebre. Et dixi[n] quis dabit mihi pēnas sicut colūbe: ⁊ volabo et requiescā. Ecce[o] elōgaui fugiēs:⁊[p] mansi in solitudine. Expectabamus[q] eū q saluū me fecit a[r] pusillanimitate spūs ⁊[s] tēpestate. Precipita[t] dn̄e ⁊ diuide linguas eoꝝ.qm̄[v] vidi iniqtatem[x] ⁊ cōtradictionē in ciuitate. Die[y] ac nocte circūdabit eā sup muros eius iniqtas:et[z] labor in medio ei' ⁊ iniusticia. Et nō[a] defecit de plateis ei' vsura ⁊ dol'. Qm̄ si[b] inimic' meus maledixisset mihi:sustinuissē[c] vtiq̄. Et si is q[d] oderat me sup me magna locut'[e] fuisset:abscōdissē[f] me forsitan ab eo. Tu[g] vo homo vnanimis:dux[h] meus et[i] notus me'. Qui[k] simul mecū dulces capiebas cibos:i domo[l] dei ambulauim' cū consensu. Veniat mors[m] sup illos:⁊[n] descendāt in īfernū viuētes. Qm̄ neqtie[o] in habitaculis eoꝝ:in medio eoꝝ. Ego[p] aūt ad deū clamaui:et[q] dn̄s saluauit me. Vespere[r] ⁊ mane ⁊ meridie narrabo[s] ⁊ annūciabo et[t] exaudiet vocem meā. Redimet[v] in pace aīaz meā ab[x] his q appropinquant mihi:qm̄[y] inter multos erāt mecū. Exaudiet[z] deus et[a] humiliabit illos q est ante[b] secula. Non[c] em̄ ē illis cōmutatio ⁊[d] nō timuerūt deū:extēdit[e] manū suā in retribuēdo. Cōtaminauerūt[f] testamentū eius:diuisi[g] sunt ab ira vultus eius:⁊ appropinquauit cor illi'. Molliti[h] sunt sermones ei' super

in eoꝝ auxiliū. k ¶ Qui simul ⁊c.q: ppl's ille comedebat cū dauid sicut cū amico familiari. in heb.habet. Dulcorabimus cōsilium.⁊ in trāsla.Hiero. Qui simul habuim' dulce secretū.q: maiores ciuitatis ceile aliquando tractabāt cōsilia cū dauid in signū amicitie. l ¶ In domo ⁊c.in heb.habet. Cū fremitu.i.cū turba magna.vt exponit Ra.sa.⁊ in idē redit:q: qn̄ multi cōsentiunt vadunt simul in turba. Sciendū autē ꝙ domus dei nō accipit hic ꝑ tēplo qd̄ erat in hierl'm qd̄ dauid tunc nō poterat nec audebat ascēdere:sed accipitur ꝑ schola vel synagoga q̄ habebatur in qualibet ciuitate iudeoꝝ:nō ad sacrificandū:q: hoc solū erat licitum fieri in hierusalē:sed q: ppl's ibi conueniebat ad audiendū legē ⁊ ad adorandū deū. m ¶ Veniat mors. Hic ꝑn̄r predixit penā debitā di. Veniat mors sup illos. hoc dicit dauid nō zelo vīdicte:sed zelo diuine iusticie:vel aliter. m ¶ Veniat ⁊c.i.digni sunt ꝙ veniat sup illos mors. n ¶ Et descēdāt ⁊c. sicut chore ⁊ cōplices eius:vt hr̄ Nume.xvj.eoꝙ īgrati de bn̄ficijs moysi rebellauerūt ei.ita fecerūt habitatores ceile ipi dauid:vt pz ex predictis. o ¶ Qm̄ nequitie.s.multe sunt in eis:vt patet per predicta. p ¶ Ego aūt. Hic tertio dauid recolit circa se dei bn̄ficium tanꝙ gratus di. Ego aūt ad deuz clamaui tanꝙ ad saluatorē meū. q ¶ Et dn̄s saluauit me.de manibus saulis et habitatorum ceile. r ¶ Vespere ⁊ mane ⁊ meridie.i.tribus tēporibus ꝑ diem. s ¶ Narrabo ⁊ annūciabo diuina beneficia mihi collata:sicut legitur de daniele. Dan.vj.ꝙ tribus tēporibus in die adorabat deum cōtra hierusalē. t ¶ Et exaudiet ⁊c.de futuro sicut exaudiuit de preterito. v ¶ Redimet ⁊c.i.vitā meā. x ¶ Ab his q̄ appropinquāt mihi.i.a ꝑditoribus ceile qui appropinquant mihi in signū amicitie. y ¶ Qm̄ inter multos erāt mecū.i.in magno numero assistebant mihi ad me ꝑdendū:⁊ in h̄ erat grauē periculum.tum q: erāt multi:tum quia dolosi. z ¶ Exaudiet deus.me.scilz deprecantem. a ¶ Et humiliabit illos ad nihilum deijciendo. b ¶ Qui est ante secula.i. ille q̄ est deus eternus ⁊ potēs oīa ⁊ in cām hui' adiectiōis subdit. c ¶ Nō em̄ est illis cōmutatio de pctō ad penitentiā:ſz sunt obstinati.⁊ sic nō merent veniā. d ¶ Et nō timuerūt deū.ſz magis ꝯtēpserunt sicut dicit de obstinato Prouerb.xviij. Impius cū in ꝑfundū pctōꝝ venerit contēnit:sic d̄r. e ¶ Extēdit manum suā in retribuēdo.ſm alios refertur ad ppl'm ceile q̄ nitebat retribuere ipi dauid malū ꝓ bono ſm alios refertur ad deū qui hz manū extensam ad reddendū penam ꝓ pctō tpe tū debito:sed in ordine iusticie sue et huic cōsonat litera sequēs cū d̄r. f ¶ Contaminauerunt testamentū eius.i.dei legē. que ꝓhibet persequi innocentem. g ¶ Diuisi sunt ab ira vultus eius ⁊c.i. vultus populi ceile.qui in vultu erant pacifici cum dauid.⁊ contrarium habebant in corde. h ¶ Molliti sunt sermones eius super oleum ⁊c. quia in presen-

Pro q̄ accipit domus dei.

Qua intentione dauid dicit veniat mors sup illos.

tia dauid loquebantur amicabilia ⁊ pacifica:⁊ in occulto tractabāt ꝯtraria. i ¶ Iacta sup dn̄m curam tuaz. Hic dauid alloquit seipm vt in deo ponat spē suaz. k ¶ Et ipe te enutriet q: in desertis locis lōgo tempore vixit dauid cū viris suis per dei ꝓuidētiaz specialē:vt pz.j.Regū. l ¶ Et nō dabit ineternum fluctuationē iusto.i.ipsi dauid:⁊ loquit de se tanꝙ de alio fluctuationē aūt vocat ꝑsecutionē saulis ꝑ quā dauid ꝯpellebatur fugere de loco ad locum:q̄ nō semꝑ durauit q: mortuo saule dauid regē inunctus fuit.

Dauid alloquitur seipsum.

oleū:⁊ ipsi sunt iacula. Iacta[i] sup dominū curā tuā et[k] ipse te nutriet:⁊[l] nō dabit ieternū fluctuationē iusto. Tu[m] vero deus deduces eos in puteū[n] interitus. Viri[o] sanguinū ⁊ dolosi non[p] dimidiabūt dies suos ego[q] autem sperabo in te domine.

¶ Victori ꝑ colūba mulꝫtam eo ꝙ ꝑcul abierit dd̄ humilis et simplex qn̄ tenuerūt eū philistei i geth.

¶ Psalmus.lv.

Miserere[a] mei deus qm̄ conculcauit me hō tota die īpugnans tribulauit me. Cōculcauerūt me iimici mei tota die: qm̄[b] multi bellātes aduersū me. Ab[c] altitudīe diei timebo:ego[d] vo in te spabo. In[e] deo laudabo ſmōes meos i[f] deo spaui:nō timebo qd faciat mihi caro. Tota[g] die vba mea expectabāt ad-

m ¶ Tu vero de' ⁊c.scꝫ ꝑditores ⁊ ꝑsecutores meos. n ¶ In puteū interit' hoc ē ad mortē:⁊ subdit cāz di. o ¶ Viri sanguinū et dolosi.i.querētes effundere sanguinē innocentē ⁊ dolose. p ¶ Nō dīdimiabūt dies suos.i.nō viuēt ſm medietatē vite sue naturalis:q: mors taliū ꝯmuniter accelerat ſm dictū saluatoris Matt.xxvj. Oēs q̄ acceperūt gladiū:gladio peribunt. q ¶ Ego autē sperabo in te dn̄e liberantē me a periculis:ita ꝙ viuā ſm totū cursuz vite mee qd̄ patet ex.iij.reg.j.vbi d̄r. Et rex dd̄ senuerat habebatq̄ etatis plurimos dies. Moraliter autē pōt exponi iste psal.de quolibet iusto in ꝑsecutione posito ꝯtra quē etiā ab ingratis fabricātur machinationes dolose: ꝓpter qd̄ orat deuote ab istis liberari quez dn̄s exaudiuit ⁊ aduersarios ei' puniuit et ad hoc potest de facili applicari litera consideratis predictis.

Moralis expositio

¶ Psalmus.lv.

Miserere mei de'.huic psal. premittitur talis tit.in heb. Ad victoriam super colūbā mutā elōgationē dauid miktā.qn̄ tenuerūt eū philist.in geth. Ad cui' intellectū:sciēdū ꝙ ſm aliquos heb.miktā est dictio cōposita ex mik ⁊ tā:⁊ sic significat humilē simplicē vel ꝑfectum. ⁊ hoc modo accipit hic. qui ponit talem titu. Victori pro columba muta:eo ꝙ procul abierit dauid humilis et simplex quando tenuerunt eū phili.in geth.⁊ ſm istum sensum oportet hic supplere per talem modum dauid humilis ⁊ simplex supple fecit psal. istum quando tenuerunt eum ⁊c. Secundum alios vero miktā est nomen cantici specialis.sicut mottetus apud nos vel kquitus:vt dicit rab. sa.ꝙ significat canticum pulchrum vel decentem:et ſm hoc est sensus titul.heb. Miktam dauid.i.canticum dauid decens ab eo factum quando tenuerunt eū philistei. De ista autem tentatione dicunt aliqui expositores nostri ꝙ intelligitur quando iesbidonob philisteus nisus fuit percutere dauid; presidioq̄ ei fuit abisai filius saruie:et percussum philisteum interfecit.vt habetur.ij.regum.xxj.sed istud non videtur verum:quia dauid non fuit ibi captus immo habuit victoriam:preterea illud bellum non fuit in geth et ideo Ra.sa.exponit hoc de dauid qn̄ fugiens a facie saul venit ad achis regē geth.quē cū cognouissent philistei dixerūt nunq̄d non iste est dauid rex terre.vt hr̄.j.Reg.xxj.⁊ tūc tenuerunt eū adducētes ad achis vt interficeret:sed achis credēs eū esse furiosum eiecit eū:⁊ sic saluatus fuit. De hoc ergo dd̄ fecit hūc ps.⁊ similiter.xxxiij.sicut dictū fuit ibidē.sed ps.xxxiij.magis respicit euasionē dauid ad mādatū achis ꝓpter ꝙ ille ps incipit a gratiarū actione sic Bn̄dicam dn̄m in omni tpe ⁊c.iste aūt ps magis respicit captionē ipsi' per quā fuit in periculo ꝓpter qd̄ incipit ab imploratione diuine mie sic. Miserere mei deus ⁊c. De eadem enim materia dauid aliquando plures ps.fecit vt satis patuit per supradicta. Sciendum etiā ꝙ dauid hic vocatur colūba muta elongationū.columba q: fuit sine felle amaritudinis quia saulē ipsum ꝑsequentem ad mortē bis saluauit a morte.vt habetur.j.reg.xxiij.⁊.xxvj. Muta q: tētus a philisteis nō audebat loqui idioma hebraicum. sed mutauit os corā achis ne amplius cognosceret:vt habet.j.reg.xxj. Dicitur etiam columba elongationū q: timore saulis fugerat extra terram israel ad terrā philistinoꝝ q̄d aūt significetur per hoc qd̄ dicitur in tit. Ad victoriā frequēter dictū est.s.cognatus leuitaꝝ:⁊ sic pz sn̄ia tit.hebraici et similiter titu. Hie.qui est eadē in substātia. Patet etiā actor huius ps.⁊ materia in gn̄ali:ſm hoc igit ps iste diuiditur in tres partes:quia primo ponitur ipsius dauid deprecatio.scdo deprecatiōis exauditio:ibi. Sicut sustinuerunt.vel potius ibi. Pro nihilo vt videbit.tertio gratiaꝝ actio:ibi. In deo laudabo. Circa primum dicit dauid. a ¶ Miserere mei deus ⁊c.i.hoīes eo mō loquēdi quo d̄r Exod.viij. Venit musca grauissima.i.multitudo muscaꝝ ⁊c.plures em̄ philistei tenebāt eū.īpugnātes eū ⁊ ꝯculcantes sicut morte dignum:io subdit. b ¶ Qm̄ multi bellātes ⁊c.q: querebāt eū occidere:vt ꝑdictum est. In heb.hr̄ sic. Multi bellantes aduersuz me altissime.q.d.tu de' q̄ es altissim' libera me ab ista multitudine a qua nō possum me defendere.⁊ vsus scd̄s incipit sic. Quacūq̄ die timebo ⁊c.⁊ tūc lr̄a est plana cū subditur. Ego vero in te sperabo:in quacūq̄ die occurrerit mihi materia timēdi.⁊ sic pro eo qd̄ dicit in principio hui' vsus in trāsla.nostra. c ¶ Ab altitudine qd̄ est de pn̄ti vsu in heb.est Aptissime.⁊ hoc mō signant vsus i trāsla.Hie. potest et exponi trāsla.nostra sic. c ¶ Ab altitudine diei timebo.i.tpe alte diei q: fugitiui q̄lis erat dd̄ magis timēt de die ꝙ de nocte q: nō possunt ita de facili se abscōdere ⁊ euadere de die sicut de nocte. d ¶ Ego vero in te spabo.i.in quocūq̄ timore nō desꝑabo:ſz magis spabo de tua ꝓtectiōe. e ¶ In deo laudabo ⁊c. te deuote depcando. f ¶ In deo spabo ⁊c.i.hō carnalis nec ꝑ hoc intēdit a se excludere oēm timorē hois. sed tm̄ timorē q̄ deijcit in desꝑationē ꝓpter qd̄ simul ponit. In deo spabo. g ¶ Tota die ⁊c. oīa verba de me dicta ad meā laudē retorq̄bant in meā ꝯdēnationē dicebāt em̄ phili.nūquid nō iste est dauid rex terre. Nōne huic cātabāt ꝑ choros dicētes,percussit saul mille:⁊ dauid decē milia.⁊ ex istis ꝯcludebāt ꝙ debe-

Materia psalmi.

Opinio aliquoꝝ ex-

Materia psi i gn̄ali

Duplex expositio

Victoria dauid.

Universidad de Deusto Biblioteca

ret occidi ne posset viteri⁹eis nocere vt hr̃.j.reg.xxi.iō subditur. h ℂO ēs cogi.⁊c.i.ad inferēdū mihi ma
lum. i ℂInhabitabūt ⁊ abscōdent.i.publice ⁊ occulte q̃runt mihi nocere. k ℂIpi calcaneū meū ob
seruabunt:q̃rentes me supplātare ⁊ hic videtur dauid ꝓphetice loqui de malis q̄ quesierūt philistei facere
sibi:qn̄ audierūt ipm̄ eē vnctū in regē sup israel:q: tūc q̄sierunt eū occidere vt hr̃.ij.reg.v. l ℂSicut sup.
⁊c.in heb.⁊ in trāsla.hie.hr̃.Expectātes aiaȝ meā.i.sperātes auferre aiaȝ meā de corpore et ꝯiungit cū ista

uersum me oēs[b] cogitatiōes eoꝝ i malū. Inhabitabunt[i] et abscōdent:ipi calcaneū[k] meū obseruabunt. Sicut[l] sustinuerūt aiam meā p[m] nihilo saluos facies illos:i ira[n] populos[o] ꝯfringes[p]. Deus[q] vitā meam annūciaui tibi:posuisti[r] lachrimas meas in ꝯspectu tuo. Sicut[s] et i pmissiōe tua:tūc[t] ꝯuertentur inimici mei retrorsuȝ. In[u] quacūq; die iuocauero te:ecce cognoui qm̄ de⁹ me⁹ es. In[x] deo laudabo vbū i[y] dño laudabo ſmonē:in deo speraui[z] nō[a] timebo quid faciat mihi homo. In me[b] sūt deus vota tua.que reddā[c] laudatiōes tibi. Qm̄ eripuisti[d] aiaȝ meā de morte ⁊ pedes meos de lapsu:vt placeā[e] coram deo in[f] lumine viuentium.

ℂAd victoriā ne dispdas dauid miletam qn̄ fugit a facie saul regis israel in speluncā. ℂPsalmus.lv.

precedenti imediate:q: est finis huius vsus
et sequens versus incipit ibi.pro nihilo.
m ℂPro nihilo. Hec est pars scđa hui⁹ ps.
in qua describit exauditio ipsius dauid de-
precantis ⁊ pmo q̄tū ad repromissionē ad-
Scđa huius pars psalmi. uersariorum dr̃. m ℂPro nihilo saluos
facies illos.interrogatiue.⁊ ē sensus salua-
bis aduersarios meos.pro nihilo.i.q̄ nihil
boni fecerūt:sed eī mala.q.d.non decet iu
sticiā tuā.iō subdit. n ℂIn ira.i.vindicta.
iusticie tue. o ℂPopulos philistinorum.
p ℂConfringes; deus ita q̄ ly de⁹ est finis
hui⁹ vsus. In heb.⁊ i trāsla. hie. ⁊ i trāsla.
cōmuni est principiū versus sequētis.⁊ hoc
Quando hō fuit impletum. fuit adimpletū qn̄ philistei veniētes ad de-
struēdum regnū dauid fuerūt diuia virtute
debellati magis q̄ humana propter qd̄ tunc
dicit dauid. Diuisit dn̄s coram me inimicos
meos sicut diuidūt aque:vt habet.ij.reg.v.
q ℂDeus vitaȝ meā ⁊c.i.pericula vite mee
annūciaui tibi in mea oratione. r ℂPosui
sti lachrymas ⁊c.eas exaudiēdo. s ℂSi-
cut ⁊ in pmissione tua.i.sicut pmisisti mihi
me in periculis custodire. t ℂTūc ꝯuertēt inimici mei retrorsuȝ.i.cū me exaudieris deprecātem aduersa-
rij mei fugiēt.q.d.hoc semp attribuā vtuti tue ⁊ nō mee. Litera hebraica sic hȝ ab illo loco. De⁹ vitā meaȝ
⁊c.monitionē meā numerasti pone lachrimā in vtre tuo.nōne in nūero tuo tūc ꝯuertētur inimici mei re-
trorsum ⁊ est sensus. Morationem meam numerasti.i.ad loca ad quefugi a facie saulis. Pone lachrimaȝ
meā in vtre tuo:vt sit reposita corā te q̄si in vase mie tue ad exaudiēdū. Nōne i nūero tuo supple erit.q.d.
sic q: tu pones eā in nūero tuo cū alijs anxietatibus quas sustinui. Tunc ꝯuertent inimici mei retrorsum.
trāsla.vo hie.sic hȝ. Secretiora mea tu nūerasti.i.nullū meū secretū abscōditū est tibi. Repone lachrimā
meā i vtre tuo:exponat sicut pus.sȝ nō i narratiōe tua:qua feres sniaȝ ꝯ malos. Tūc ꝯuertent ⁊c.expona
Tertia hui⁹ pars psalmi. tur sicut pus. v ℂIn quacūq; die iuocauero te sinceriter ⁊ deuote. v Ecce cognoui qm̄ deus meus es.
exaudiēdo me ⁊ saluādo. x ℂIn deo. Hec est tertia ps hui⁹psal.i qua ponit ipsius dauid grãrū actio p
sua liberatiōe dicētis. x ℂIn deo laudabo.i.tuū factū seu bn̄ficiū grãs referēdo. y ℂIn dn̄o laudabo
sermonē.repetitio ē eiusdē ad maiorē effect⁹ expressionē. z ℂIn deo sperabo ⁊c.q̄ me proteget de futuro
sicut fecit de preterito. a ℂNō timebo ⁊c.timore deijciēte me in desperationē vel nimis pturbāte ratio-
nem. b ℂIn me sunt de⁹vota ⁊c.fecerat eī aliqua vota spālia xp̄i deo si liberaret eū ab illo piculo:licet
nō sint expressa i scriptura:q̄ desiderabat adimplere. c ℂQue reddāt laudationes tibi.i.ad laudē nois
tui:⁊ subdit causaȝ dicēs. d ℂQm̄ eripuisti animā meā ⁊c.i.q: pfecisti illō ꝓpter quod voui tibi:⁊ ideo
iustuȝ est vt reddā vota tibi. e ℂUt placeā corā deo.in heb.⁊ in trāsla.hiero.hr̃:vt ambulē corā deo.pro
cedēdo de bono in meli⁹. f ℂIn lumie viuētiuȝ.i.q̄diu ero in vita pn̄ti vel. f ℂIn lumie viuētiuȝ:
Moralis expositio hoc est in lumie gratie qua viuit in deo. Moraliter pōt exponi psalmus iste de quocūq; fideli qui positus
in mortis periculo orat deum deuote p sua liberatione.⁊ a deo exauditus agit gratias deo tanq̄ gratus.

ℂPsalmus.lvi.

De materia psi. MIserere mei de⁹. Huic psal.premittit talis titu.in heb. Ad victoriā ne disperdas dauid miletā
qn̄ fugit a facie saul i speluncā. Ad cui⁹intellectū sciēdū:q̄ dauid legit bis fugisse in speluncā
a facie saul.pmo in speluncā ad ollaȝ.vbi venerāt ad eū illi qui erant de cognatione sua ⁊ alij
qui erant in angustia constituti:⁊ factus est eoꝝ principes.j.reg.xxij.⁊ de ista non loquitur hic
quia de ista fuga intitulatus est alius psal.cxlj.fm q̄ dicit hiero.in prologo super psal. Secū
do quando saul.persequebatur dauid super abruptissimas petras:que solis ibicib⁹ sunt puie
vt habetur.j. reg.xxiiij.et tunc saul intrauit eandam speluncam ad purgandum ventrem. Dauid autem
et viri eius fugientes saul prius intrauerant eandem speluncam latitantes in eius interiori parte: ⁊ tūc
viri dauid voluerunt saulem occidere:sed dauid hoc impediuit et silenter oram clamidis saul abscidit et
cum exisset saul de spelunca post eum abijt clamans ⁊ ostendit eipannum precisum in argumentum q̄
Ultima pars psi. potuerat eum occidisse si voluisset. Quod recognoscens saul gratias egit ipi dauid:⁊ recedens cū exercitu
suo a psecutiōe dauid tūc ad tp̄s cessauit.⁊ de fuga dauid ad hāc speluncā loquit titulus hui⁹ psal.⁊ sic ptȝ
vltima pars huius tituli. Ad intellectū vero pme partis ptȝ ex dictis q̄ dauid erat in periculo mortis qn̄
fugit ad speluncā illā:ꝓpter qd̄ in titu.huius psal.loquens deo dixit. Ne disperdas.i. ne disperdi pmittas
dauid miletā.i.ipsius dauid canticū dicēs vel suaue:vt dixit Ra.sa.q.d.dauid si pmitteres me pirenō pos-
sem amplius cātica dulcia ad laudē tuā facere ⁊ dicere:q̄ aūt pponitur. Ad victoriā signat conatū leuitarū
in cantu huius ps.vt frequenter dictū est. Scđm alios vero miletā signat humilem ⁊ simplicē:vt dictū est
psal.pcedenti.⁊ sic posuit hiero.titu.huius psal.di. Pro victoria videlicet non disperdas dauid humilem ⁊
diuisio psi simplicē quādo fugit a facie saulis in speluncā.⁊ ptȝ snia ex dictis:igitur psal.iste in tres partes diuiditur

quia primo ponitur ipsius dauid anxia depcatio.scđo diuina exauditio:ibi misit de celo.tertio gratiarum
actio:ibi. Exaltare. Circa pmum dicit. a ℂMiserere mei ⁊c.⁊ fm qd̄ dicit ra.sa.semel dicit miserere mei In deo ē minia rō ne ꝓprie tatis rōe
deus petēs ne occideret a saule.scđo petens ne saul occideret ab ipso.vn̄ tūc dicit dauid. Propinquius sit
mihi dn̄s vt nō mittā manū meā in xp̄o dn̄i.j. Regū.xxiiij.pōt etiā di.i.q̄ replicat miserere mei ad maiorē
expressionē sui affect⁹:sicut frequēter in orationib⁹ deuotis. b ℂQm̄ in te ⁊c. hic dicit allegādo q̄ de⁹ de
beat sui misereri:q: ꝓpriū est ipsius presta- ptātis ratiōe expimētalis necessitatis.
re miaȝ illis q̄ habēt i ipo fiduciā. c ℂEt in
vmbra alarū tuaruȝ sperabo:sicut pull⁹ sub
alis matris sue ne rapiat a miluo. d ℂDo
nec trāseat iniquitas.scȝ saulis me psequent̄
e ℂClamabo corde ⁊ ore. f ℂAd deū al-
tissimū ⁊ per ꝯsequēs potētissimum ad me
saluāduȝ g ℂDeuȝ q̄ bn̄ fecit mihi.de pte
rito ⁊ sic spero q̄ faciet de futuro. In trāsla.
hiero.hr̃. Deū vltorē meū:q: nolebat accipe
vltionē de saul manu propria:sȝ expectabat
eam de manu diuina vn̄ dicebat. vlciscat me
deus de te.man⁹ aūt mea nō sit in te.j. Reg.
xxiiij. h ℂMisit de celo.hic cōsequēter de
scribit diuia exauditio cū dr̃. Misit de celo ⁊
liberauit me.oē eīm bn̄ficiū a deo pstitū cō-
uenienter dr̃ celit⁹ datū. i ℂDedit i oppro
briuȝ cōculcātes me.j.saul ⁊ viros ei⁹ q̄ren-
tes me occidere:⁊ sic me dare i ꝯculcationeȝ
hoiȝ ⁊ bestiarū. Qd̄ aūt dauid tūc exprobra
uerit sauli ⁊ viris ei⁹ hr̃.j. Reg.xxiiij.vbi dr̃.
Dixitq; ad saul.quare audis verba hoim lo-
quentiuȝ. Dauid q̄rit malū aduersum te ⁊c.
et postea. Quē psequeris rex israel. quē pse
queris.canē mortuū psequeris ⁊ pulicē vi-
uum.q.d.hoc vertitur in opprobrium tuuȝ.
k ℂMisit deus miaȝ suā ⁊ veritatē suā.i. Pro grãrū actiōe
iusticiā suā:q: semper cōcomitant̄ se in ope-
ribus diuinis. l ℂEt eripuit animā meā de medio catuloꝝ leonū.i.hoiȝ ferociū.cuiusmodi erāt saul et

MIserere[a] mei deus miserere mei:qm̄[b] in te cōfidit anima mea. Et[c] in vmbra alaruȝ tuarū sperabo:donec[d] transeat iniq̄tas. Clamabo[e] ad[f] deū altissimū: deuȝ[g] qui bene fecit mihi. Misit[h] de celo ⁊ liberauit me dedit[i] in oprobriū conculcātes me. Misit[k] deus miam suam et veritatem suam et[l] eripuit aiam meā de medio catuloꝝ leonū dormiui[m] conturbatus. Filij[n] hominum dentes[o] eoꝝ arma ⁊ sagitte:et[p] lingua eorum gladius auct⁹. Exaltare[q] super celos de⁹ ⁊[r] in omni terra gloria tua. Laqueū[s] parauerūt pedib⁹ meis.⁊ incuruauerūt[t] aiaȝ meā. Foderūt[u] ante faciē meam foueā:⁊[x] inciderūt in eā. Paratuȝ[y] cor meum deus paratū cor meū:cantabo[z] ⁊ psalmū dicaȝ. Exurge[a] gloria mea exurge[b] psalteriū.⁊ cythara exurgā[c] diluculo. Confitebor[d] tibi in populis dn̄e:⁊ psalmuȝ dicam tibi in gētibus. quoniā magnificata[e] est vsq; ad celos mia tua:⁊[f] vsq; ad nubes veritas tua. Exaltare[g] super celos de⁹ et super oēm terrā gloria tua.

satellites eius. m ℂDormiui cōturbat⁹.qm̄ fui in psecutiōe eoꝝ posit⁹ hō eīm posit⁹ in tali psecutiōe nō
pōt dormire quiete. In trāsla.hie.hr̃. Aia mea dormiuit i medio leonū ferociū:⁊ pōt reduci ad eādē senten
tiam.vt ptȝ. n ℂFilij hoiȝ.cū saule existētiū. o ℂDentes eoꝝ arma ⁊ sagitte.q: parati sunt mala dice-
re.de ꝓpe p obiurgationē.⁊ de lōge p detractionē sicut sagitte a longe pcutiūt. p ℂEt lingua eoꝝ gladi⁹
acut⁹ q: sicut gladi⁹ acut⁹ separat ꝯiūcta naturaliter sic doech ⁊ alij ꝯsiles p suas detractiones ⁊ obnes di
uidebāt amicitiā inter dauid ⁊ saulē:cū tn̄ saul deberet eū naturaliter diligere sicut generū suū. q ℂExal
tare.hic ꝯsir ponit grãrū actio.cū dr̃. Exaltare sup celos.i.laus tua magnificet ab āgelis scis. r ℂEt in
oēm terrā gloria tua.supple manifestet a cūctis hoibus deuotis:⁊ subdit cāȝ ex parte sui dicens. s ℂLa-
queū parauerūt ⁊c.i.posuerūt insidias ad me capiēdū. t ℂIncuruauerūt aiaȝ meā.i.scuruare voluerūt
vitā meā deijciēdo me in mortē. v ℂFoderūt aū faciē meā foueā.q̄rentes me ad mortē. x ℂEt incide-
runt in eā.q: saul in q̄tū q̄ in pncipe erat tot⁹exercit⁹i vtute intrauit i speluncā in q̄ dauid potuisset eū si vo-
luisset occidere vt pdictū ē: ⁊ q: ex hoc habebat materiā laudādi deū subdit. y ℂParatū cor meū deus
ad te laudāduȝ tibi ⁊ seruiēduȝ:⁊ replicat idē dicēs Paratū ⁊c.ad ostēdēdū manū affectū:⁊ eodeȝ modo dr̃.
z ℂCātabo ⁊ psalmū dicā.q: est replicatio eiusdem per alia vba. a ℂExurge gloria mea. gloria est clara
noticia cū laude ⁊ sic dauid seipsuȝ excitat ad cognoscēduȝ diuīa bn̄ficia in laudib⁹ diuinis. b ℂExurge
psalteriuȝ ⁊ cythara hoc dicit:q: alique laudes diuine cōuenietī⁹ cātabant̄ in psalterio et alique magis in
cythara. c ℂExurgā diluculo.i.prompte ⁊ expedite aīo volēti. d ℂCōfitebor tibi in ppl'is dn̄e preuidit
eīm dauid in spū q̄ laudes diuie ab eo cōposite cātande erāt in futuro in diuersis ppl'is ⁊ gētibus sicut ad-
impletū videm⁹. e ℂQm̄ magnificata est vsq; ad celos mia tua. hoc fuit adimpletū tpe Josue qn̄ sol ste-
tit spacio vni⁹ diei vt israel haberet planā victoriā.vt hr̃ Josue.x. f ℂEt vsq; ad nubes vitas tua.qd̄ fuit
etiaȝ tūc adimpletū qn̄ dn̄s misit lapides magnos de nubib⁹ sup aduersarios israel:vt ibidē hr̃. g ℂExal
tare super celos de⁹:⁊ sup oēm terrā gloria tua exponatur sicut supra. Moraliter pōt exponi psal.iste sicut
precedēs:q: est similis materia in vtroq; ⁊ eadē diuisio:vt ptȝ p pdicta. ℂPsalmus.lvij. Moralis expositio

SIvere vtiq;. Huic psal.pmittit talis tit.in heb.sȝ ra.sa. Ad victoriā ne disperdas dauid suaue
cāticuȝ dicens. fm vero hierony.titulus talis est victori vt nō disperdas dauid humilē ⁊ sim-
plicem:⁊ ptȝ expositio vtriusq; p pdicta in titu.psal.precedētis. De materia vero huius psal. De materia psal.
dicit ra.salo.q̄ dd̄ fecit hūc psal.qn̄ saul ad denūciationē ziphеorū exiuit cū trib⁹milib⁹virorū
electorū ad querendū dauid:vt habet.j.reg.xxvj.qd̄ cū cognouisset dd̄ p exploratores suos ac
cepto secū abisai clā venit ad castra saulis de nocte ⁊ iuenit oēs dormiētes ⁊ cum abisai vellet Psdiuisio
saulē occidere. Dauid h̄ phibuit:⁊ assūpta hasta q̄ erat ad caput eius cū cypho aque recessert inde. Cuȝ sic
essent elongati q̄ erāt in loco tuto dauid clamauit fortiter euigilās abner ⁊ ppl'm:inculpans eos de hoc q̄
male custodierūt dn̄m suū ostēdens p hastam ⁊ cyphū aque q̄ potuerat saulē occidisse si voluisset:⁊ per hoc
declarauit maliciam saulis ⁊ aliorū ipsoꝝ innocētē psequētiuȝ igit̄ fm hoc psal.iste diuidit̄ in duas ptes in
prima dd̄.ostēdit saulis ⁊ satellitū suoꝝ maliciā.⁊ in scđa dicit penā debitā.ibi deus cōteret. Circa primum

Universidad de Deusto Biblioteca

di. a ℭ Si vere vtiq̧ iusticiā loquimini.i.si iusticiam vultis loqui. b ℭ Recte iudicate iudices.q.d.per hastam ꝛ cyphū aque potestis manifeste perpēdere iusticiā ꝛ innocētiā meā erga saul.ꝛ ei⁹ malicias cōtra me. c ℭ Filij hoīs rationabiliter ꝛ iuste viuētiū tales eīn fuerūt patriarche ex q̄b⁹ descēderat saul ꝛ populus eius:ꝛ ex hoc deberēt moueri ad recte iudicādū ꝛ viuēdū.s; q: faciebāt ꝯtrariū:iō subdit. d ℭ Et enim in corde ꝛc.i.iniquitates quas cogitatis in cordib⁹ vestris opere adimpletis. e ℭ Iniusticias manus vestre concinant.id est ornāt vel palliāt apparāti iusticia ꝛ falsa.in heb.hr̄.Iniq̄tatem manib⁹ vestre cōpōderate.i.iniquitatem qua me psequimini pōderate ꝯ me innocentiā meā:vt sic videatis ei⁹ grauitatem et ab ea cessetis:ꝛ eādem sniam h; lr̄a Hier. que talis est. Iniquitates manuū vestrarum appendite scz in statera iusta:mō iam dicto. f ℭ Alienati sunt pctōres a vulua ꝛc.h̄ d: pro tanto.q: hoīes puersi in suis opibus dicuntur male nati ſm ꝯmunē modū loquēdi ra.sa. exponit:hoc de illis q̄ cū adhuc in vtero matris existūt p aliqua signa figurant eorum vita mala futura:sicut esau in vtero matris impellebat fratrē suū iacob. g ℭ Furor illis ſm similitudinē serpētis:i hebr.hr̄ Venenū illis ꝛ ad eundem sensum refert:q: serpentes ex ira ꝛ furore effundūt venenum. h ℭ Sicut aspidis surde ꝛ obturātis aures suas:q: vidēs incantatorem ponit vnā aurē contra terrā ꝛ aliā obturat cauda sua ne audiat carmē incantatoris sic pctōres obstinati qualis erat saul ꝛ ei⁹ viri noluūt audire vnde reuocentur a suo errore. i ℭ Deus cōteret hic cōsequēter dauid predixit penā talibus debitam.ꝛ primo p̄dicit huiusmodi penam. secundo vtilitatem inde sequētem:ibi. Letabitur. Circa p̄mum dicit sic. i ℭ Deus cōteret dentes eoꝝ q̄bus mordebāt alios verbis iniuriosis ꝛ detractorijs.dicebāt eīn ipsum dauid eē reū crimine lese maiestatis:cum tn̄ bonum regis ꝛ regni q̄siuisset. k ℭ Molas leonum ferociū.i.saul doech ꝛ cōsimiliū ad modum leonū ferocium. l ℭ Confringet dn̄s.qd̄ fuit impletū in mōte gelboe vbi mortu⁹ fuit saul ꝛ doech:ꝛ multi alij. m ℭ Ad nihilū deueniēt ꝛc.q: regnū fuit amotū a saul ꝛ posteris eius. n ℭ Intēdit arcū suū ꝛc. istud pōt referri ad deū q̄ pcussionē maloꝝ ſm ordinē iusticie sue parat inferēdā debito tpe.pōt etiā referri ad quēlibet obstinatū in suo malo q̄ semp tēdit arcum sue malicie ad nocēdū alijs q̄diu pōt viuere.Et huic ꝯcordat trāsla.Hiero.q̄ sic h;. Intendūt arcū suū donec cōterētur. o ℭ Sicut cera q̄ fluit auferētur.de presenti vita morte repētina in heb.hr̄.Quasi limax tabefactus auferētur.ꝛ in trāsla.hiero.Quasi vermis tabefactus ptrāseā.ꝛ est eadē sentētia licet sint alia verba:q:p vtrūq; designat subtractio pctōꝝ repētina. p ℭ Supercecidit ignis.i. punitione a deo imissa. Et nō viderūt solē subtracti de hoc mūdo p mortē.in heb.Occidit abortiuū mulieris q̄ nō vidit solē ꝛ similiter i trāsla.hiero.ꝛ ē eadē sentētia per h̄ intelligit punitio diuīa q̄ pctōres ad nihilū deducit. q ℭ Priusq̄ intelligerent spine vestre rhannū per spinas intelligūtur hic filij paruuli inimicorum:vt dicit ra.sa.per rhannū q̄ acuti⁹ pūgit intellgūt filij eoꝝ adulti q̄ pl⁹ de eoꝝ malo sciūt ꝛ faciūt.ꝛ ſm h̄ ē sensus. q ℭ Priusq̄ intelligerent spine vestre.i.anq̄ filij vr̄i paruuli haberēt tm̄ intellectū q̄ possent ita male agere sicut adulti. r ℭ Sicut viuētes sic in ira absorbet eos.i.eo tempore quo sperabitur de duratione vite eoꝝ deus auferet eos subito de presenti vita de trans.hiero.sic hr̄.Anq̄ crescāt spine vestre in rhamnum:anteq̄ veniant ad maliciā rhāni modo supra exposito. Quasi viuētes in ira tempestas rapiet eos.ꝛ est litera planior et eadē sententia.in heb.aūt hr̄. Sicut viuens in ira absorbet eos:refertur ad deū q̄ sicut viuēs.i.viuidus et fortis cui⁹ potestati nō pōt resistī:sic i ira absorbet eos auferens repētine de p̄senti vita. s ℭ Letabit. Hic cōsequēter ponitur vtilitas sequens ex maloꝝ punitione cū d:.Letabitur ꝛc.i.pctōꝝ punitiōe nō motus zelo vindicte pprie.sed zelo diuine iusticie. t ℭ Man⁹ suas lauabit.i.opa sua magis iustificabit:ſm illud Apoca.xxij.Iustus iustificetur adhuc. v ℭ In sanguine pctōris.i.in punitione eius qui est occasio meliorationis vite sue ſm illō Prouer.xxi.Mulctato pestilēte sapiētior erit paruulus. x ℭ Et dicet hō i.quicūq; rōnabiliter loquēs y ℭ Si vtiq; est fructus iustoꝝ accipit hic si p q:ꝛquia:ex punitione pctōꝝ affirmabit p̄miū iustoꝝ.per locū est a cōtrarijs. z ℭ Vtiq; est de⁹ ꝛc.i.dans sententiā pro eis nō solū in futuro sed etiā frequenter in presenti.

Dauid p̄dicit penam.

Ad quod refertur.

q̄d p spinas intelligitur.

Ad qd̄ refertur.

Si quia si nō si vt est coniūctio ꝯditionalis sumitur.

ℭ Victori vt non disp̄das dauid humilem et simplicem. Psalmus.lvij.

SI vere vtiq; iusticiā loq̄mini recte[b] iudicate filij[c] hominū.Eteni in[d] corde iniquitates opamini in terra iniusticias[e] man⁹ vestre cōcinnāt.Alienati[f] sūt peccatores a vulua:errauerunt ab vtero locuti sūt falsa.Furor[g] illis ſm similitudinē serpētis:sicut aspidis[h] surde ꝛ obturātis aures suas.Que non exaudiet vocē icantātiū.ꝛ venefici incantātis sapiēter.Deus[i] cōteret dentes eoꝝ i ore ipsorum:molas[k] leonū confringet[l] dn̄s.Ad nihilum[m] deueniēt tanq̄ aqua decurrens intendit[n] arcum suū donec infirmētur.Sicut[o] cera que fluit auferentur:super cecidit[p] ignis et non viderunt solem.Priusq̄[q] intelligerēt spine vestre rhannum:sicut[r] viuentes sic in ira absorbet eos.Letabitur[s] iust⁹ cū viderit vīdictā:man⁹[t] suas lauabit i sanguine[v] pctōris.Et[x] dicet hō si vtiq;[y] est fruct⁹ iusto:vtiq;[z] ē de⁹ iudicās eos i terra.

ℭ Victori vt nō disperdas dauid humilem ꝛ simplicem quādo misit saul ꝛ custodierūt domum ad occidendum eum. Psalmus.lviij.

ℭ Psalmus.lviij.

ERipe me.Huic p̄s.p̄mittit talis ti.in heb.Ad victoriā ne disperdas dauid cāticū dicens q̄n misit saul ꝛ custodierūt domū ad occidēdū eū hoc hr̄.j. reg.xix.q̄ saul voluit p̄cutere lancea dd̄ psallētē corā eo:s; declinauit dd̄ ictū ꝛ iuit ad domū suā ꝛ tūc saul misit satellites suos nocte illa in domū dd̄ vt custodirēt eū ꝛ interficerēt mane.qd̄ cum annūciasset michol ipi dd̄ deposuit eū p fenestrā:ꝛ sic abijt ꝛ saluat⁹ est. Igit q: tūc fuit dd̄ i mortis periculo:iō sic incepit ti.huius psal. Ne disperdas.i.ne disperdi p̄mittas tu dn̄e de⁹ me⁹ Dauid cāticū:q: si perit

ret vlterius laudes tuas nō cātaret.in trāsla.hiero.incipit sic ti. Victori ꝛ nō disperdas dauid humilem et simplicem residuū huius ti. est sicut in heb. Et ex supra dictis pt; snīa hui⁹ ti.pt; etiā actor p̄s.s.dd̄ ꝛ materia eius in ḡnali. Ad habendū aūt eius noticiam in spāli p̄s.iste diuiditur in tres partes q: p̄mo ponitur ipsius dauid deuota petitio.scd̄o dei exauditio:ibi. Et tu dn̄e.tertio p exauditiōe gratiarum actio:ibi. Ego autem cantabo. Prima adhuc in tres:q: p̄mo dauid in sua petitiōe allegat suā angustiā.secundo propriam innocentiā:ibi Neq; iniquitas.tertio aduersariorum nequitiā:ibi. Intende Circa p̄mū di. a ℭ Eripe me ꝛc. q.d.nō possum eripi sine tuo adiutorio. b ℭ Et ab insurgē.ꝛc. q: ad captādum saulis beniuolentiā multi insurgebāt ad capiēdum dd̄ q̄uis esset innocēs: iō subdit. c ℭ Eripe me de ope.ꝛc.q: sciēt p seq̄bant innocētē. d ℭ Et de viris san.ꝛc.i. de viris parat ad effūdēdū sanguinē innocētem e ℭ Q: ecce ceperūt ꝛc.id est meipm a patre pricipali que est aīa designās totū reputabant eīn se dd̄ cepisse:eo q̄ custodiebāt domū i qua erat.reputātes q̄ nō posset eos effugere.iō subdit. f ℭ Irruerūt in ꝛc.quorum fortitudini nō possum bellādo resistere. g ℭ Neq; iniquitas.Hic pn̄r allegat suā innocentiā di. Neq; iniq̄tas mea peccando ꝯtra primum. h ℭ Neq; pctm̄ meū peccando ꝯ deū.supple meruerūt istā psecutionē iō subdit. i ℭ Sine iniq̄tate cucurri cursu vite pn̄tis. k ℭ Et dilexi opa mea ad finē debitū. in trāsla.hiero.hr̄. Et illi currūt ꝛ pparāt. ꝛ ſm hoc refertur ad satellites saulis q̄ discurrebāt tanq̄ parati ad dauid occisionē.iō subdit. l ℭ Exurge in occursum meū ad liberandū me anteq̄ me occidāt. m ℭ Et vide meam innocētiam ꝛ eoꝝ maliciam. n ℭ Et tu dn̄e ꝛ pro.i.tu dn̄e. o ℭ Deus virtutū.i.angelorum. p ℭ De⁹ israel per verā fidē ꝛ specialem cultū. q ℭ Intende. Hic cōsequēter vt sua oratio sit exaudibilis allegat aduersariorum maliciā.ꝛ p̄mo explicat eoꝝ culpā:scd̄o predixit penā debitā:ibi. Deus ostendit. Circa primum d:. q ℭ Intende ad visitādas oēs gētes:q: diuina prouidētia se extendit ad oēs tam iustos q̄ iniustos ad reddendum ei ſm merita ꝛ demerita:ideo subdit. r ℭ Nō miserearis oībus q̄ operant iniq̄tatē ex certa malicia ꝛ obstinata:q: tales sint īdigni misericordia s ℭ Cōuertent ad vesperā.satellites eīn saul venerūt vespe ad custodiendū domū dd̄ ꝛ nocte vt predictū est. t ℭ Et famā patient vt canes.i.magno desiderio querentes occidere dauid. In heb.hr̄. Et latrēt vt canes q: iter se loq̄bant quō eū occiderēt. v ℭ Et circuibūt ciuitatē:q: nō solū custodiebāt domū dauid sed aliq̄ eoꝝ currebāt p vicos ne man⁹ eoꝝ euaderet vl q: postq̄ sciuerūt eū fugisse scrutabāt loca ciuitat si forte alicubi lateret. x ℭ Ecce loquent in ore suo ꝛ gladi⁹ ꝛc.q: inter se tractabant de dauid occisione. y ℭ Q̄m q̄s audiuit.i.ac si null⁹ eos audiret.vn̄ i trāsla.hiero.hr̄.Quasi nemo audiat tn̄ michol audiuit et ipi dauid ānūciauit. z ℭ Et tu dn̄e deridebis eos. Hic pn̄r describit petitiōis exauditio:ꝛ p̄mo q̄tū ad ipsius dauid liberationē.scd̄o q̄tum ad aduersarioꝝ punitiōem ibi. Deus ostēdit. Circa p̄mum dicit. z ℭ Et tu dn̄e deridebis eos.frustrādo eos ab intentiōe:q: cū obsiderēt domū dauid fugit p fenestrā vt dictum est. a ℭ Ad nihilū deduces oēs gētes malignātes similiter sicut ꝛ isti. b ℭ Fortitudinē meā ad te custodiam i.exponendā tuo seruitio. c ℭ Q: de⁹ susceptor meus es.liberādo a querētibus me occidere. d ℭ Deus meus mīa preueniet me:q: deus misericorditer liberauit dauid anteq̄ veniret mane in quo saul disposuerat eum occidere. e ℭ Deus ostendit. Hic ꝯsequēter ponit exauditio petitiōis dauid q̄tum ad aduersariorum punitionē cū d:. e ℭ Deus ostendit mihi sup inimicos meos.i.sup saul ꝛ satellites suos. f ℭ Ne occidas eos.vlciscēdo de manu ppria q: hoc faciā per alios in iusticia mea licet aūt nō sit scriptū q̄ de⁹ mortem saulis ꝛ suoꝝ satellitū dauid reuelauerit:tn̄ hoc credendū est:eo q̄ cum esset propheta hoc dicit:ꝛ hoc dauid adimpleuit:quia sauli bis manibus eius tradito a morte pepercit vt habetur.j.Reg.xxiiij.et.xxvj. g ℭ Nequando obliuiscantur populi mei suis psecutoribus misereri. Hec eīn mīa dauid regis data est in exemplū toti⁹ plebis. h ℭ Dispge illos in virtute tua.hoc fuit adimpletū in mōte gelboe quando coram philisteis ceperūt p diuersas vias fugere.j.Reg.vlt. i ℭ Delictum oris eorum ꝛc.resumat ly depone cū dicit. Delictū oris ꝛc.q: verba q̄bus saul ꝛ doech disponebant dauid interficere fuerūt deposita et deiecta quando ceciderunt in monte gelboe. k ℭ Et comprehendātur ꝛc.q̄diu eīn saul fuit humilis placuit deo et electus fuit in regem: q̄n supbiuit dn̄s eum abiecit:vt hr̄.j.Reg.xv. l ℭ Et de execratione ꝛc.q̄ imminente morte saulis reprehēsus fuit a samuele sibi apparente de trangressionibus suis vt habetur.j.Reg. xxviij. m ℭ Et scient per experientiam punitionis:ꝛ reuelationē samuelis. n ℭ Q: de⁹ dominabit iacob. transferens regnū ad dauid ꝛ domū eius. o ℭ Conuertent ad vesperam ꝛ famē patientur.istud refertur ad famē inductam tempore dauid in terra israel.vt habetur.ij.Reg.xxi.que fuit inducta a trib⁹ annis propter peccatū saulis q: iniuste occiderat gabaonitas,vt ibidem dicitur.ꝛ. iō illi de cognatione et tri-

De materia p̄i.

Allegat innocētiam.

Virt⁹ p angeloꝝ ordine accipit aliq̄n p habitu aīo optimo.

Describitur petitionis et auditio.

Deus misericordiam agit cū vno q̄ alio. Ri. iiij. dist. xlvj.ar.s. q.iiij.

ERipe[a] me de inimicis meis de⁹ me⁹.ꝛ[b] ab insurgētib⁹ in me libera me. Eripe[c] me de operātib⁹ iniquitatē:ꝛ de viris[d] sāguinū salua me. Q:[e] ecce ceperūt animā meā:irruerūt[f] i me fortes. Neq;[g] iniq̄tas mea neq;[h] pctm̄ meū dn̄e. sine iniq̄tate[i] cucurri ꝛ[k] dilexi. Exurge[l] i occursū meū ꝛ[m] vide:ꝛ[n] tu dn̄e de⁹[o] virtutū deus[p] israel. Intēde[q] ad visitādū oēs gētes:nō[r] miserearis oīb⁹ q̄ operant iniq̄tatem. Cōuertentur[s] ad vesperā ꝛ[t] famē patiēt vt canes ꝛ circuibūt[v] ciuitatē. Ecce[x] loquētur in ore suo et gladius in labijs eorum:q̄m q̄s[y] audiuit. Et[z] tu domine deridebis eos:ꝛ ad[a] nihilū deduces oēs gentes. Fortitudinē[b] meā ad te custodiā:q:[c] de⁹ susceptor me⁹ es de⁹ me⁹ mīa ei⁹ p̄ueniet me. De⁹[e] oñdit mihi sup inimicos meos ne[f] occidas eos neq̄n[g] obliuiscāt populi mei. Dispge[h] illos i virtute tua:ꝛ depone eos ptector me⁹ dn̄e. Delictū[i] oris eoꝝ ſmonē labiorū ipsorū ꝛ[k] cōprehendant in supbia sua. Et[l] de execratiōe ꝛ mēdacio annunciabūtur in cōsummatione:in ira cōsummatiōis ꝛ nō erunt. Et[m] scient q:[n] de⁹ dominabit iacob.ꝛ finium terre. Conuertentur[o] ad ve

bu saulis in illa fame fuerunt grauius afflicti: τ ideo q̄tum ad hoc dicit. Cōuertētur ad vesperā: reuertendo ad proprias domos de agro vel alio laboritio sicut moris est. Et famē patient: q: non inueniēt ibi vnde reficientur. p ¶ Circuibūt ciuitatem. querendo victum p mendicitatē. q ¶ Ipsi dispgentur. transeūdo ad alia loca que tempore illis famis erāt afflicta. r ¶ Ad manducandum. id est ad querendum victum. s ¶ Si vero τc. τ accipitur hic si pro q: non inueniebant ad sufficientiā: ideo subditur. t ¶ Et murmurabūt: p impatientiam: q: multi eoꝝ impatiēter illam penuriā sustinebant. v ¶ Ego autem. hec est vltima pars hui' psal. i qua ponit ipsius dauid gratiaꝝ actio pro sua liberatione: cum dicitur. v ¶ Ego autē cātabo. id est i deuotis cāticis laudabo. x ¶ Fortitudinem tuam qua me eripuisti de insidijs saulis. y ¶ Et exaltabo mane τc. id est summo mane surgam ad magnificanduꝫ misericordiam tuā τ subdit causam. z ¶ Qr fact' est susceptor meus. de aduersariorum meorum manib'. a ¶ In die tribulatiōis mee: q: disponebāt oīno me occidere. b ¶ Adiutor meus tibi psallā τc. repetitio ē eiusdeꝫ sententie ad maiorē expressionē deuotionis sue. Moraliter posset exponi ps. iste de quolibet fideli in angustia existente: q: p preces suas meretur liberari τ psecutores suos puniri. Allegorice vero exponetur de xp̄o per dauid figurato quia custoditus fuit in sepulchro tanq̄ alter dauid in domo: sed hoc nō obstante per diuinā potentiā resurrexit et iudei q̄ illū in sepulchro fecerēt custodiri in penā hui' fuerūt p romanos captiuati et per orbeꝫ dispersi: tamen ad vesperā hui' mūdi conuertētur ad xp̄m: τ famē patiētur per fidei christiane zelum ɔtra hereses sicut canes latrantes τ fidem xp̄i cum feruore τ magno desiderio p̄dicantes: sed de hac expositiōe breuiter pertranseo: q: diffuse tradit in glosa ordinaria sup libruꝫ psalmorum. ¶ Psalmus. lix.

Ultīa p̄i pars.

Expō allegorica.

sperā τ famē patientur vt canes. τ circuibūt[p] ciuitatē. Ipsi[q] dispgentur ad[r] manducāduꝫ si[s] vero nō fuerint saturati τ[t] murmurabūt. Ego[v] autem cātabo fortitudinem tuā[x] τ[y] exaltabo mane m̄iam tuā. Qr[z] factus es susceptor meus: τ refugium meū in[a] die tribulationis mee. Adiutor[b] meus tibi psallā q: deus susceptor meus es deus meus m̄ia tua.

¶ Victori p filijs testimoniuꝫ humilisq̄ pfecti dō ad doceduꝫ qñ pugnauit aduersus syriā mesopotamie soba: τ reuersus est ioab τ pcussit edon in valle salinarum duodecim milia. Psalmus. lix.

Eus repulisti. Huic psal. premittitur talis titu. in heb. sm rab. sa. Ad victoriā super rose testimonium suaue cāticum dauid ad docēdum qñ pugnauit contra aram fluuiorum τ syrias soba τ reuersus est ioab et percussit edon in valle salinarum. xij. milia. Ad cuius intellectus sciendum q̄ dauid misit Ioab τ omnem exercitum bellatorum contra filios amon qui iniuriati fuerant nuncijs dd. vt habetur. ij. re. x. τ debellatis filijs amon et syrijs qui venerunt in eorum auxilium ioab rediit in hierlm. vt habet. ij. reg. x. τ postea dauid cuꝫ toto exercitu suo exposuit se vt iret ad pugnandum ɔtra syrios. vt habet ibidē. Di. igitur ra. sa. q̄ syri hoc audientes miserunt nuncios ad dauid dicentes q̄ nō erat ei licitum venire contra ipsos pp̄ter fedus τ iuramentum quod fecerat iacob cum labā syro. vt habetur Geñ. xxxi. ex tunc dauid consuluit sapientes legis qui responderūt ei q̄ erat licituꝫ eo q̄ syri p̄us fregerāt iuramentuꝫ veniēdo ad bellum cōtra suos dauid in auxilium amonitarum. vt dictū est. τ q: cusantathā rex syrie impugnauerat filios israel eos subijciens seruituti sue per octo annos. vt habetur Iud. iij. Dicit igitur rab. sa. q̄ in tit. predicto per rosam intelligit cecus sapientum: qui testificat' fuit ipsi dauid q̄ licite poterat contra syrios ad belluꝫ procedere: et q̄tum ad hoc dicitur. Super rose testimoniū. i. responsum datū ipsi dauid per cetum sapientum de quo responso τ victorijs sequentibus que tangunt in quodam generali in ti. cuꝫ subdit. Quando percussit aram fluuiorum τc. fecit dd psal. istum sm hoc igitur sensus huius ti. est. Canticum suaue dauid supple est iste ps ab eo factus Super rose testimonium: id est propter responsum sibi datuꝫ a cetu sapientū per rosam designato. Ad docendum scilicet ipsum dauid q̄ licitū erat sibi pugnare cōtra syrios. quid autem significet. Ad victoriam in principio ti. frequēter supra dictū est. Quando percussit aram fluuiorum. aram est nomen ciuitatis in qua habitabat laban syrus: et dicitur fluuiorū quia erat in medio duoꝝ fluuiorum: propter qd alio nomine vocatur mesopotamia a meso quod est medium in greco τ potamus quod est fluuius. Et reuersus est ioab. s. in hierusalem debellatis amonitis τ syris vt predictuꝫ est. Et percussit edon τc. ista victoria attribuitur dauid. ij. reg. viij. vbi dicitur Facit quoq̄ sibi dauid nomen cū reuerteretur capta syria in valle salinarum cesis duodeciꝫ milibus. τ sequitur. Et facta est vniuersa idumea seruiens dauid. Et. j. Paral. attribuitur abisay. de quo dr. j. Paral. xviij. Abisay vero filius saruie percussit edon in valle salinarum. Hic autem attribuitur ipsi ioab. Dicendum q̄ isti tres fuerūt in illa victoria: q: facta fuit in reditu dauid de syria ad quā capiendā iuerat cū toto exercitu suo vt predictū est. Et attribuit hec victoria ipi dauid tāq̄ regi ioab vero tanq̄ principi militie: abisay vero tanq̄ duci vni' aciei qui fecit pbitatē notabilē in illa victoria pp̄ter qd attribuitur abisay tanq̄ duci. Non est enim incōueniēs idē attribui diuersis psōnis rōnibus diuersis. xij. milia. j. Paral. xviij. ponitur. xix. milia nec est cōtradictio: q: minor numerus includitur i maiori: nec ponitur hic minor numerus cū precisione partis excedētis. que. j. paral. exprimitur. In trāsla. vero hiero. talis ti. ponitur victori p lilijs testimoniuꝫ hūilis τ pfecti dauid ad docendū qñ pugnauit aduersus syriam mesopotamie soba τ versus est ioab τ pcussit edō in valle salinaꝝ. xij. milia. Ad cui' intellectū sciendum q̄ vbicūq̄ i veteri testamēto hiero. trāffert liliū vel lilia. hebrei dicūt rosaꝫ vel rosas sicut dictū fuit supra ps. xliiij. id idē imputatur p vtrūq̄. s. cetus sapientū. Et licet hic ponat singulare. s. rosa sꝫ heb. hier. tū trāffert plurale dicens lilijs: eo q̄ quilibet de cetu sapientū poterat dici rosa vel liliū pp̄ter pulchritudinem sapientie. τ sic totus cetu dr lilia in plurali qd subdit. Humilis τ pfecti da. id est: quia dictio hebraica mikatam sm rab. sa. signat canticū decēs vel pulchrū sm hiero. vero humilem τ pfectū. quod aūt dicitur. Testimoniū humilis τ pfecti dauid: nō dr testimoniū dauid eo q̄ dederit ipsum: sed q: a sapientib' fuit sibi datum. vt predictum est. et sic patet expositio ti. hiero. ex his que dicta sunt in expositione tituli hebraici.

De materia p̄i

Sensus

Cui attribuitur victoria.

Mo:sve te, testa.

a ¶ Deus repulisti. Ad intellectū huius psal. sciendū q̄ anteq̄ regnū israel fuisset in manu dauid simpliciter fuerat multiplr afflictum τ vastatū: vt ptꝫ tpe iudicū. τ in p̄ncipio regni saul in quo philistei tenebant ipm in tāta seruitute q̄ faber ferrari' nō erat in tota terra israel cauerāt eñi philistei ne facerēt hebrei gladium aut lanceā ne possent rebellare: vt hr. j. Reg. xiij. Itē mortuo saule philistei intrauerūt ciuitates regni israel vñ fugerat ppls: τ habitauerūt ibi, vt hr. j. Reg. xxxi. Itē post mortē saul facta est lōga ɔcertatio de regno inter domū dauid τ domuꝫ saul. vt hr. ij. reg. iij. pp̄ter qd gētiles in circuitu regni israel exeūtes multiplr vastauerūt illud nō habētes validā resistentiā pp̄ter dictā cōtentionē dd igit hec ɔsiderās fecit psal. istuꝫ in quo p̄mo vestationē regni plāgit. scdo restitutionē ei' pphetice p̄dicit: ibi. vt liberēt. Circa p̄muꝫ dr. a ¶ Deus repulisti nos. pp̄ter pctā nr̄a. b ¶ Et destruxisti nos. i. destrui pmisisti. c ¶ Irat' es. ɔ regnū israel tēporibus p̄teritis: vt ptꝫ ex dictis. d ¶ Et misert' es nobis. q: regnū in pte cōseruasti. e ¶ Cōmouisti terrā τc. i. cōmoueri τ ɔturbari pmisisti habitātes in terra nr̄a ab aduersarijs. f ¶ Sana ɔtritiōes ei' tpe meo. g ¶ Ostēdisti pplo tuo dura. pp̄ter ei' pctā. h ¶ Potasti nos. vino cōpūctiōis. i trāsla. hier. hr Uino meroris. τ idē est q: meror est cōpūctio de pctis. i ¶ Dedisti metuentib' te significationeꝫ. respectu futuri temporis. k ¶ Ut fugiāt a facie arcus. tue iusticie que extēta est ad pcutiādū peccātes. τ hic arcus effugit cauēdo a pctis. l ¶ Ut liberentur. Hic ɔñr restitutionē τ ampliationē regni p̄dicit. scdo cui attribuēdū sit ōndit: ibi. Quis deducet. Circa p̄mū incipit orādo di. l ¶ Ut liberent. dilecti tui. i. ppls isrl q̄ dr dilectus a deo. Osee. xi. Puer isrl τ dilexi eū. m ¶ Saluum fac. s. populū israel. n ¶ Dextera tua. q. d. nō pōt fieri virtute humana. o ¶ Et exaudi me dep̄cantem p regno meo. Et ad hoc ipetrandū allegat diuinā pmissionē di. p ¶ Deus locut' est in sancto suo. i. samuele: cui dñs reuelauit futurā regni psperitatē tpe dauid pp̄ter qd dixit. j. Reg. xiij. Quesiuit sibi dñs virum iuxta cor suū τ pcepit ei vt eēt dux sup populū suū. τ reuelationē hāc samuel dixit ipi dauid pp̄ter qd subdit. q ¶ Letabor in deo salutari meo. r ¶ Et ptibor sichimā. i. diuidā spolia terre sichen bellatoribus meis q̄ fuerat occupata aduersarijs regni israel. s ¶ Et conuallē tabernaculoꝝ metibor: loc' est pe iordanē vbi iacob reuertens de mesopotamia declinās esau fratrē suū fixit tētoria. τ appellauit nomen loci illius sochoch. i. tabernacula. Geñ. xxxiij. illa eñi vallis erat de regno israel sꝫ occupata fuit ab aduersarijs q̄bus expulsis dauid restituit terrā filijs israel vnicuiq̄ sm mēsurā sibi debitā: τ q: in istis dauid fuit ab aduersarijs q̄bus expulsis dauid restituit terrā filijs israel vnicuiq̄ sm mēsurā sibi debitā: τ q: in istis dauid fuit adiut' spāliter ab aliq̄bus tribubus: ideo ɔñr exprimit eas di. t ¶ Meus est galaad. ibi fuerūt hoies bellicosi sicut iair τ iepte: de q̄bus descenderūt hoies fortes. v ¶ Et me' est manasses. hoc dicit q̄tū ad illā partē q̄ erat circa iordanē de qua fuit gedeon vir fortis. x ¶ Ephraim. fortitudo capitis mei. i. regni mei. y ¶ Iuda rex meus. i. custos τ defensor regni mei. Iste eñi due trib' fuerunt fortiores τ bellicosiores alijs pp̄ter qd fuerūt: situate in duabus extremitatibus regni tribus ephraim in extremitate aquilonari: τ tribus iuda in extremitate australi: sicut plenius fuit dictū cū agerē de diuisione terre i libro iosue. z ¶ Moab olla spei mee. id est semper spero in deo q̄ terra moab erit mihi subdita ad seruiendū sicut olla q: homo vtitur in ministeriū suū. in heb. habetur. Moab olla lauationis mee. i. popul' moab erit mihi ita subiectus sicut olla ad lotionē pedum p̄parata. a ¶ In idumeā extendaꝫ calciamentū meum. i. calcabo eam τ subijciam p plenā victoriā. b ¶ Mihi alienigene subditi sunt. id est alienationes in circuitu regni mei mihi sunt subiecte. In heb. hr. mihi philistena associata est. i. addita regno meo q: seruiūt dauid sub tributo: vt habet. ij. Reg. viij. c ¶ Quis deducet. Hic ɔñr ostēdit q̄ p̄dicte victorie sunt deo attribuende. vnde dicit dauid. Quis deducet me in ciuitatē munitaꝫ muris: victualibus. bellatoribus τ armis. d ¶ Quis deducet me vsq̄ in idumeā vbi erāt multi fortes τ bellicosi. rñdet. e ¶ Nōne tu deus. q. d. nullus alius pōt mihi hoc facere. f ¶ Qui repulisti nos tpibus p̄teritis: vt patet ex predictis. g ¶ Et non egredieris τc. i. exercitib' nr̄is interrogatiue. q. d. immo tu egredieris aliter nihil facere possem' pp̄ter hoc subdit. h ¶ Da nobis auxiliū τc. τ ptꝫ lr̄a ex dictis. Moraliter pōt exponi psal. iste de quolꝫ vere penitēte qui ɔsiderās regnū aīe sue p pctā p̄terita dissipatū lamētat. τ p restitutione ipsius ad statū virtutis τ gratie deprecat: ad hoc aūt adiuuat p quatuor. Primū est pura cōfessio: q̄ p iudā designat: q̄ cōfessio interpretatur. Scdm est a recidiuo p̄seruatio q̄ p manassem intelligit: eo q̄ interp̄tatur obliuio: talis eñi sic se hꝫ ad peccata p̄terita qua oblitus sit iterū operari ipa. Tertiū est boni opis multiplicatio: q̄ designat p ephraim que interp̄tatur crescens aut fertilitas. Quartū est pp̄rie cōscientie testificatio. sm illud aplī. j. Cor. j. Gloria nostra hec est testimonium consciētie nostre: τ figurat p galaad: qui interpretat aceruus testimonij τ talis subijcit sibi cōcupiscentiā carnis p moab designatā: qui interp̄tatur ex parte. hec aūt cōcupiscentia trahitur ex carnali generatione. Et concupiscentia oculoꝝ que figuratur p idumeā que terrena iterpretatur et superbiam vite que p philisteā designatur. eo q̄ ore contendens interpretatur supbi enim verbis displi-

Deus[a] repulisti nos: τ[b] destruxisti nos irat[c] es τ[d] mistus es nobis. Cōmouisti[e] terrā τ cōturbasti eā: sana[f] cōtritiones ei' q: cōmota est. Ostēdisti[g] populo tuo dura: potasti[h] nos vino cōpunctionis. Dedisti[i] metuentib' te significationē vt[k] fugiant a facie arc'. Ut liberent[l] dilecti tui saluū[m] fac dextera[n] tua: τ[o] exaudi me. Deus[p] locut' est in sancto suo letabor[q] τ[r] partibor sichimā: et[s] cōuallē tabernaculoꝝ metibor. meus[t] est galaad τ[v] me' est manasses: et[x] ephraim fortitudo capitis mei. Iuda[y] rex meus: moab[z] olla spei mee. In idumeā[a] extendā calciamētū meū: mihi alienigene[b] subditi sunt. Quis[c] deducet me i ciuitatē munitā quis[d] deducet me vsq̄ in idumeā. Nōne[e] tu deus q̄ repulisti[f] nos: τ[g] nō egredieris deus in vtutibus nostris. Da[h] nobis auxiliū de tribulatione. q: vana salus hois. In deo faciem' virtutē τ ipse ad nihilū deducet tribulantes nos.

¶ Ad victoriā super organū. Psalmus dauid. lx.

Propter pctā veniunt aduersa.

Quid sit meror.

Obstātū ad effectū de' diligit vnaꝫ creaturā plusq̄ alia bona. ij. xxxi.

Quid sit cōuallē.

Moralis expositio

Ad grām dei impetrandā q̄tuor requiruntur.

Universidad de Deusto Biblioteca

cabilibus nitunt alios contẽdere: sed q: omnia ista emanant a deo: ideo sibi est tota victoria attribuenda.

¶ Psalmus.lx.

Exaudi deus depre. Huic ps pmittitur talis ti. in heb. Ad victoriã sup organũ ipi dauid ⁊ ptz eius expositio ex dictis, supra psal. iiij. De materia aũt hui⁹ psal. dicũt doctores cõmuniter dauid fecit hũc ps. existẽs in saulis psecutiõe: sed vbi ⁊ qñ nõ d: clare. Saluo aũt meliori iudicio videt mihi ꝙ fecit istũ ps postꝙ euaserat manus saulis ipsum in modũ corone cingẽtis: vt hr. j. Reg. xxiiij. pp̃ter qd dauid ascendit iude. vt hr. j. Reg. xxiiij. ⁊ habitauit in locis tutissimis engaddi. q̃ erat ꝟsus finẽ regni saulis. vt si saul ipm insequeret posset citius exire de potestate ei⁹ pp̃ter qd ⁊ finaliter trãsiuit ad terrã philistinoꝝ vt hr. j. reg. xxvij. Sciendũ ꝙ lz ps. iiij. Cũ inuocarẽ ⁊c. sit de eadẽ materia. tñ differt ab isto. q: ille ps. iiij. est pp̃rie de bñficio illius euasionis de manu saulis ipm in modũ corone cingentis. iste vero est de hoc bñficio iã exhibito et alijs exhibendis. vt patebit in pcessu. Itẽ q: psal. quartũ fecit dauid imediate post recessuz saulis ab ipo. istũ aũt postea qñ iã dauid elõgatus erat in fine regni saulis. Igit i hoc ps. primo dñ diuina bñficia sibi pstita recolit. scdo pstanda pp̃hetic pcidit: ibi. Inhabitabo. tertio p vtrisq; gr̃as agit: ibi Sic psalmum dicã. Circa pmum incipit ab oratione deuota sicut grat⁹ ⁊ deuotus di. a ¶ Exaudi deus depcationẽ meã. ⁊ patet. b ¶ A finibus terre. s. israel.

De materia pi fm aliquorũ opinionẽ · *De quo ẽ iste ps.*

Exaudi[a] de⁹ deprecationem meã intẽde orationi mee. A finib⁹[b] terre ad[c] te clamaui dum anxiaretur[d] cor meum: in petra[e] exaltasti me. Deduxisti[f] me q: factus[g] es spes mea: turris[h] fortitudinis a facie inimici. Inhabitabo[i] i tabernaculo tuo in scla[k] ptegar[l] in velamento alarũ tuarum. Quoniam[m] tu deus me⁹ exaudisti ofonem meam: dedisti[n] hereditatem timentibus nomẽ[o] tuũ. Dies[p] sup dies regis adijcies: annos[q] eius vsq;[r] in diem generationis et generationis. Permanet[s] ineternum in conspectu dei: misericordiam[t] et veritatem eius quis requiret. Sic[u] psalmum dicam nomini tuo in seculum seculi vt[x] reddam vota mea de[y] die in diem.

¶ Ad victoriam super iditum. Psalmus.lxi.

c ¶ Ad te clamaui. faciẽs hunc psal. vt iã dictũ est vlterius recolit bñficiũ sibi pstitũ in euasiõe de manib⁹ saulis di. d ¶ Dum anxiaret cor meũ. eo ꝙ saul ⁊ eius exercit⁹ cinxerat me in modũ corone possum euadere: vñ ibidẽ d: qd dauid desp̃abat se posse euadere: pp̃ter qd anxiabat. sed sicut ibidẽ dicit ex ordinatione diuina nũcius venit ad saul dicens. Festina ⁊ veni: q: philistijm effuderunt se sup terrã propter quod fuit cõpulsus recedere a dauid pp̃ter quod vocarunt locũ illum petrã diuidentẽ. vt habetur ibidem. ⁊ hoc est quod dicitur. e ¶ In petra exaltasti me. liberãdo me a predicta anxietate. f ¶ Deduxisti me ad locum tutiorem: vt pdictum est. g ¶ Quia factus es spes mea. in omni angustia. h ¶ Turris fortitudinis a facie inimici. i. saulis me persequentis. i ¶ Inhabitabo. Hic cõsequenter pp̃hetice predicit beneficia a deo sibi prestanda. ⁊ primo in cultu diuino qd dauid desiderabat dicens. i ¶ Inhabitabo in tabernaculo tuo. dauid enĩ tetendit tabernaculuz iuxta domum suam in quo posita fuit arca: ⁊ diuinus cultus ordinatus: ⁊ dauid illum locum frequentabat. ⁊ deũ laudabat: vt habet. j. Paral. xvj. k ¶ In secula. hoc exponit Rab. sa. dicẽs ꝙ sicut dauid puidit se habitaturũ in tabernaculo dei in p̃senti seculo sic preuidit habiturũ in seculo futuro in tabernaculo dei qui est locus sanctoꝝ. l ¶ Protegat in velamento ⁊c. ita ꝙ aduersarij mei nõ poterunt me capere. Secũdo in regno cũ dicitur. m ¶ Qm tu deus meus exaudisti orationẽ meã. teneo firmiter ꝙ. n ¶ Dedisti hereditatẽ. i. regnum israel. o ¶ Timẽtibus nomẽ tuum. id est mihi ⁊ filijs meis me imitantibus hanc enĩ hereditatez dederat deus dauid auctoritatiue qñ fuit iunctus per samuelez sed executiue quando fuit inunctus in regem sup totũ israel: vt habetur. ij. Reg. v. tertiũ quantum ad vite sue cursuz cũ dicitur. p ¶ Dies sup dies regis adijcies. i. facies eũ viuere fm cursuz vite sue: ideo subdit. q ¶ Annos eius sup. multiplicabis. r ¶ Usq; in diẽ ⁊c. sic enĩ fuit de dauid. vixit enim lxx. annis. vt habet. ij. Reg. v. ⁊ sic potuit videre filios vsq; in tertiã gñationem. s ¶ Permanet ineternũ ⁊c. id est sic permanebit regnum meũ: q: christus descendit a dauid fm carnem cuius regnum est eternum. t ¶ Misericordiã ⁊ veritatẽ ⁊c. id est quis poterit explicare ꝟbum est ipsius dauid cognoscẽtis circa se misericordiam ⁊ veritatem dei inexplicabilem. v ¶ Sic psalmũ. Hic cõsequenter dauid p beneficijs predictis gratias agit di. v ¶ Sic psalmũ dicã nomini tuo ⁊c. q̃diu viuã. x ¶ Ut reddã vota mea. i. laudes a me tibi pmissas. y ¶ De die in diem. i. p singulos dies vel aliter. Sic psal. dicam id est vsq; ad finẽ mundi. quia psal. ab ipo dauid facti cantabuntur semper in ecclesia dei. ⁊ eodẽ modo redduntur ab eo pmisse laudes que sunt ibidem quod psalmi.

Quid facit dauid in isto ps · *Dauid p̃dicit bñficia a deo sibi p̃stãda et in quo* · *A q̃ descẽdit x p̃s fz ei⁹ carnẽ* · *De bñficijs a deo acceptis gr̃as dauid agit.*

¶ Psalmus.lxi.

Onne deo. Huic ps premittitur talis titu. in heb. Ad victoriã sup iditum psal. dauid dicit autem Rab. sa. ꝙ iditum est nomen instrumenti musici cui appropriabatur cantus huius ps. Alij vero dicunt q̃ iditũ est nomẽ vnius de tribus principalibus cãtoribus a dauid institutis prout dictum fuit supra psal. xxxviij. ⁊ fm hoc sensus huius titu. est ꝙ ps iste factus fuit a dauid decantandus p leuitas qui erant sub iditũ. De materia vero huius ps dicunt aliqui ꝙ dauid fecit ipm psal. postꝙ adeptus fuerat regnũ israel quãdo philistei voluerunt ipm deijcere a regno: vt habetur. ij. Regum. v. et ideo confidens de deo dicebat. Nonne deo subiecta erit anima mea ⁊c. et consequenter inuehebatur contra philisteos subdens. Quousq; irruitis super hominem ⁊c. id est sup meipsum ad me deijciendum. sed hoc non videtur bene dictum: quia de eisdem subditur. Ore suo benedicebant. scilicet mihi ⁊ corde suo maledicebant philistei aũt ⁊ alie gẽtes nõ benedicebãt sibi ore: sed maledicebant sicut ⁊ maledicebant corde. Et ideo saluo meliori iudicio videtur mihi ꝙ fecerit ps istum cum esset in psecutione saulis ⁊ hoc postꝙ ad verbum gad pp̃hete de terra moab rediit ad terram iuda: vt habetur. j. Reg. xxij. de quo etiã fecit ps. x. vt supra dictũ est, tamẽ illum fecit in suo reditu: istũ autem postꝙ per aliquod tẽpus in terra iuda mãserat. Et q: rediit ⁊ in iudea mãsit ex diuina cõfidẽtia: ideo psal. ⁊ ab ea incipit cũ d: In dño cõfido ⁊c. similiter ⁊ iste cum d: Nõne deo subiecta erit aĩa mea: ab ipo enĩ salutare meũ: igit fm hoc ps iste diuidit in duas ptes: q: pmo describit ipsius dauid de deo cõfidẽtia. scdo arguitur aduersarioꝝ suoꝝ malicia: ibi. Quousq; irruitis. Circa pmũ dicit sic. a ¶ Nonne deo subiecta erit anima mea obediendo mãdato ei⁹ p gad pp̃hetã. q. d. sic ⁊ subdit cãm di. b ¶ Ab ipso enĩ salutare meũ. i. expecto salutẽ meã in aĩa ⁊ corpe: qd pbat p hoc qd subdit. c ¶ Nam ⁊ ipse deus meus. per creationẽ. d ¶ Et salutaris me⁹ p gubernationẽ. Adiutor: c saulez me psequentẽ. e ¶ Nõ mouebor ampli⁹ de terra israel: nisi de voluntate ei⁹ ex quo enĩ ad eã redierat de mãdato dñi nõ est verisimile ꝙ eã postea exiuerit transiens ad terrã philistinoꝝ: vt hr. j. Reg. xxvij. sine diuina reuelatione spãli sibi immediate facta vel p gad seu aliũ pp̃hetaz vel p abiathar sacerdotẽ q̃ erat cũ dauid: et frequẽter cõsulebat p eo dñm: vt hr. j. reg. in plurib⁹ locis q̃uis talis reuelatio nõ sit scripta: q: nõ oĩa scripta sunt. f ¶ Quousq; irruitis. Hic dñr dauid arguit aduersariorum suoꝝ maliciã: ⁊ primo arguit eos de crudelitate. scdo de cupiditate: ibi. Uerũtamẽ vani. Prima in duas: q: pmo arguit suoꝝ psecutorum seuitiã. scdo resumit suã in deo cõfidẽtiam: ibi. Uerũtamen deo. Circa pmum dicit f ¶ Quousq; irruitis. Eu saul doech et consimiles. g ¶ In hominẽ. i. in meipsum rationabiliter ⁊ iuste viuentem: ⁊ loquit de se tanꝙ de alio. h ¶ Interficitis vniuersi vos. i. queritis me iterficere. i ¶ Tanꝙ parieti inclinato ⁊c. id est minamini mortẽ tanꝙ parieti propinquo ad ruinam. In hebr. et in transla. Hiero. sic habetur. Sicut murus inclinatus: ⁊ macerie corruẽs: ⁊ sic nõ refert ad dauid sed ad psecutores eius: ⁊ est sensus. Minamini mihi mortem: sicut murus inclinatus ⁊ maceria corruẽs minatur morte transeũtibus iuxta se. k ¶ Uerũtamen pcium meum ⁊c. sc; saul ⁊ cõsiliarij eius. Et vocat hic dauid pcium suum duas filias saulis. quaꝝ primam saul pmisit sibi dare in pcium p bellis contra philisteos gerendis ⁊ secundam quam dedit dauid pro centum pputijs philistinoꝝ: ⁊ tamen istud precium fuit a dauid repulsum: q: pma fuit data hadrieli molathite: vt habet. j. reg. xviij. ⁊ secunda post fugam dauid fuit data satiel filio lais. vt habet. ij. reg. iij. l ¶ Cucurri in siti. i. ad bellum cõtra philisteos expedite pcessi ex desiderio habẽdi filiã regis in vxorẽ. vel aliter. In siti, q: bellãtes multi sitiunt. p eo vero qd dicit hic. In siti. in heb. habet. Narrauerũt mẽdaciũ. ⁊ i trãsla. Hiero. Placuerũt sibi in mendacio. ⁊ sic refertur ad saul ⁊ consiliarios suos. qui mendacijs volebant decipere dauid. m ¶ Ore suo benedicebant saul: ⁊ sui consiliarij pretẽdentes ore: quia fierẽt gener regis ad meam exaltationem. n ¶ Et corde suo maledicebant: quia per hoc intẽdebant me morti tradere gladijs philistinoꝝ: vt habetur. j. reg. xviij. vbi dicitur. Saul autez reputabat dicens. Non sic manus mea sup eum sed sit super eum manus philistinoꝝ. o ¶ Uerũtamen. Hic dauid repetit suam confidentiam in deum: et exponatur sicut in principio psal. q: eadem est sentẽtia: vt patet in litera vsq; ibi. p ¶ In deo salutare meum. id est tota salus mea. q ¶ Et gloria mea. fm illud apostolus Corinthi. x. Qui gloriatur in domino glorietur. r ¶ Deus auxilij mei. i. dator auxilij mei tempore presenti. s ¶ Et spes mea in deo est. respectu vite future. spes enim est certa expectatio future beatitudinis ex gratia et meritis procedens vel puenienes. Et ideo hanc spem inducit fidelem populum dicẽs. t ¶ Sperate in eo omnis congregatio populi scilicet fideles. infideles enĩ nõ habent vnde vitã beatã sperare valeant. v ¶ Effundite coram illo ⁊c. preces ex deuotis cordibus pcedentes. x ¶ Deus adiutor ⁊c. sine cuius adiutorio nullũ opus est meritoriuz. y ¶ Uerũtamen postꝙ dauid arguit psecutores suos de crudelitate. Hic cõsequenter arguit eos de cupiditate: ⁊ primo arguit eoꝝ auariciam: secũdo subdit causam: ibi. Semel. Circa pmũ dicit. y ¶ Uerũtamẽ vani filij hominũ. dicunt enim vani homines qui non ordinant opera sua ad finem debitum cuiusmodi sunt auari finem suũ ponẽtes in diuitijs: sicut medicina dicitur vana que nõ ordinat ad sanitatẽ. z ¶ Mendaces filij ⁊c. homines enim cupidi in falsis ponderib⁹ student alios decipere. a ¶ De vanitate in idipsum omnia enĩ talia studia dicunt vana vel vanitates. q: sunt ad malũ ordinata: q: talia acq̃sita in morte derelinquunt. Licet enĩ rex saul talibus deceptionib⁹ non vteret in ppria persona: tamẽ q: erat cupidus qd ptz ex hoc ꝙ gabaonitas iniuste occidit cupiditate hereditatis eoꝝ ductus: vt habet. ij. Reg. xxj. credibile est ꝙ taliter per alios exercebat doech aũt idumeus ⁊ alij satellites eius per se ⁊ p alios talia exercebãt. In heb. sic habet. Mendaces filij hoim in stateris ad ascendẽduz. i. ad ponẽdum in statera. Ipsi ⁊ vanitas simul. i. sunt eiusdem ponderis. vt exponit Ra. sa. quia tales nihil valent sicut nec ipsa vanitas. b ¶ Nolite sperare in iniquitate per fraudulẽtiam. c ¶ Et rapinas nolite concupiscere. auferendo aliena per violentiam. d ¶ Diuitie si affluent ⁊c. ponẽdo ibi finẽ vltimũ. q: iste deducũt ad gehenne interituz. e ¶ Semel. Hic reddit predictorum causam. que accipit ex rigore iusticie ad puniendũ malos: ⁊ dulcore misericordie sue ad premiandum bonos. ⁊ hoc est quod dicit. Semel locutus est deus: q: in deo vnicum est ꝟbum. quo omnia

De materia pi. fz aliquorũ opinionẽ

Onne[a] deo subiecta erit anima mea: ab[b] ipso enĩ salutare meuz. Nam[c] ⁊ ipse deus me⁹ et[d] salutaris meus: susceptor meus nõ[e] mouebor ampli⁹. Quousq;[f] irruitis in hoiem[g] interficitis[h] vniuersi vos tanꝙ[i] parieti inclinato et macerie depulse. Ueruntamen[k] preciuz meũ cogitauerũt repellere: cucurri[l] in siti: ore suo[m] benedicebant ⁊[n] corde suo maledicebant. Uerũtamen[o] deo subiecta esto anima mea: que ab ipso patientia mea. Quia ipse deus meus et saluator meus adiutor me⁹ non emigrabo. In[p] deo salutare meum: et[q] gloria mea: deus[r] auxilij mei et[s] spes mea in deo est. Sperate[t] in eo omnis congregatio populi effundite[u] corã illo corda vestra deus[x] adiutor noster ineternum. Uerũtamen[y] vani filij hominum mendaces[z] filij hominum in stateris. vt deciant ipsi de[a] vanitate in ipm. Nolite[b] sperare in iniquitate ⁊[c] rapinas nolite ꝯcupiscere: diuitie[d] si affluant nolite cor apponere. Semel[e] locut⁹ es deus duo

pi diuisio · *Dauid arguit aduersariorũ maliciam ⁊ de quo.* · *mihi magistri obiurgationes necessarie incidũt. Cic. de offi.* · *Mentiri est loqui contra d ꝙ animo sentit q̃s sit illud si vnum sit nõ. Magi. sen. di. ccclxxxiij.* · *Arguit d cupiditate.* · *In furto sacrilegium ⁊ rapina prohibentur Magist. sentẽ. iij. di. xxxvj.*

Universidad de Deusto Biblioteca

exponunt τ dicuntur.licet hoibus diuersis reuelationibus notificent:ideo subdit. Duo hec audiui.τ q̄ fine illa subdit di. f ¶ Quia ptās dei est.ad puniēdū fm rigorē sue iusticie. g. ¶ Et tibi dñe mia:ad pmiandū fm dulcorē tue gratie:nec mirandū q mutat modū loquēdi de tertia psona ad secundā q: mutatio frequē ter fit in pphetis τ maxime in libro psalmorum q̄ metrice scriptus est in hebreo. h ¶ Or tu reddes τc. sicut iustus iudex qui nō pmittit aliqd malū impunitū:nec aliquod bonū irremuneratū. Moraliter pōt exponi psal.iste de quolibet iusto q̄ ex obediētia ad deū psecutiones iniustas patiēter tolerat.τ vitia psecutorum arguēs corā deo memorat et eqtatē diuine retributiōis p vtrisq expectat.

Ubi sit p phetie mutatio. Cōditio nes iudi cis. Moralis expositio

hec audiui:q[f] potestas dei est τ[g] tibi dñe mia:q[h] tu reddes vnicuiq iuxta opera sua.

Psalmus dauid cum esset i deserto iudee. lxij.

Eus[a] de⁹ me⁹:ad te de luce vigilo. Sitiuit[b] i te aia mea:q̄ multipliciter[c] tibi caro mea. In terra[d] deserta iuia[e] τ inaquosa sic i scto apparui[f] tibi:vt[g] viderez virtutē tuā τ[h] gloriā tuā. Qm[i] melior est misericordia tua sup vitas:labia[k] mea laudabūt te. Sic[l] benedicā te i vita mea:et[m] in nomine tuo leuabo[n] man⁹ meas. Sicut[o] adipe τ pinguedine repleatur aia mea:τ[p] labijs exultationis laudabit os meum. Sic[q] memor fui tui sup stratū meum in matutinis meditabor in te q: fuisti adiutor meus. Et in velamēto[r] alarū tuarū exultabo adhesit[s] anima mea post te:me[t] suscepit dextera tua. Ipsi[v] vo inuanū[x] quesierūt animā meā:introibūt[y] in inferiora terre: tradentur[z] in manus gladij:partes[a] vulpiū erunt. Rex[b] vero letabitur in deo laudabunt[c] oēs qui iurāt in eo:q:[d] obstructum est os loquentium iniqua.

¶ Psalmus.lxij.

Opinio falsa d cō positiōe ps.

Eus deus meus ad te. Huic psal. premittit talis tit.i heb. Psalm⁹ dauid cū esset in deserto iudee.τ similis ti.ponit in transla.Hier. Et ex hoc pz falsitas ti.q̄ cōiter ponit in biblijs nostris. ps dauid cū esset in deserto idumee. Itē q: oēs expositores tā hebrei q̄ latini dicūt q dd fecit hūc psal.fugiēs a facie saulis i tota aūt illa fuga nō legit dd fuisse i idumea:sed tm in terra moab τ terra isrl' τ vltio terra philistinorum. ppt qd sicut dixi a pncipio de titul'porum parū est curādū nisi p q̄nto accipiunt imediate ad heb.vel i trāsl. hie.iuxta heb.q: i alijs multa sunt apposita fm fantasias expositorum. De materia vo hui⁹ psal.sciendū q dauid in pncipio psecutionis sue a saule fugit ad regē moab:vt hr.i. Reg. xxij. Sz inde ad dictū gad pphete redijt ad terrā iuda:vt ibidem dr:τ habitauit in locis desertis:q: in ciuitatib⁹ nō poterat habitare ppter psecutionē saulis:τ ideo indiguit consolationib⁹ diuinis.q: erat in terra sui psecutoris:tū q: erat in locis desertis τ sterilibus omnib⁹ bonis decēs fuit q deus eū consolaretur: q: ad eius mandatū venerat ad locū illum .τ de istis fecit dauid psal.istum in quo primo gloriat de cōsolationib⁹ diuinis. scdo vaticinat deiectionem suis aduersarijs:ibi: Ipsi vero.tertio letat in laudib⁹ dditoris:ibi. Rex vero. Circa primū dixit sic. a ¶ Deus deus meus ad te τc.q: summo mane ad diuias laudes cōsurgebat hoc est q principes qui vsq ad aliam diē volunt dormire. b ¶ Sitiuit in te aia mea.desiderans cōsolationē tuam in hoc deserto in tēporalibus τ spūalibus τ maxime de xpo q: dauid summe desiderabat xpm de suo semine fm carnē nasciturum:q: de ipso ad dauid facta fuit repromissio:ideo subdit. c ¶ Quā multipliciter tibi caro mea.quia multi de dauid carnalit de dauid descendētes.vt ezechias:iosias:τ esayas: τ daniel:τ multi alij sancti q̄ fuerunt de semine regio hoc desiderauerūt. Unde dicit saluator apostolis Luc.x. Multi reges τ pphete desiderauerunt videre q̄ vos videtis. d ¶ In terra deserta:q: tunc dd erat in deserto iudee:vt dictū est supra. e ¶ Inuia τ inaquosa sic in sancto .i. querēs vijs τ aquis qualis est terra deserti. f ¶ Sic in sancto apparui tibi .i. sic in tali loco deserto habui illuminationē τ cōsolationem tuā:ac si essem i loco sanctuarij tui vbi fiebāt diuine reuelatiōes:eo q erat ibi arca testamēti τ cultus dei. g ¶ Ut viderē vtutē tuā.a psecutione saulis me ptegentē. h ¶ Et gl'iam tuā.q: talis ptectio cedebat ad dei gl'iaz.vel aliter. g ¶ Ut viderem vtutē tuā.i.xpm de me nasciturū q̄ est vtus dei:fm illud apl'i.i.Cor.i. Predicam⁹ xpm dei virtutē. h ¶ Et gl'iam tuā.gl'ia est clara noticia cū laude. oia aut ad noticiā ptinētia in diuinis filio appropriant:τ ideo dr dei gl'ia sicut τ dei vtus. i ¶ Qm melior est mia τc.vita em nature vite gre τ vite gl'ie dependent ex dei m'ia tanq̄ ex re meliori:iō subdit. k ¶ Labia mea τc.p cōsolationib⁹ mihi exhibitis. l ¶ Sic bndicam te in vita mea.i.in tota vita mea. m ¶ Et in noīe tuo.i. in vtute nois tui. n ¶ Leuabo manus meas:in orone deuota. o ¶ Sicut adipe τ pinguedine repleat aia mea.i.sicut corp⁹ reficit pinguib⁹ sic aia mea tuis illuminationib⁹ τ cōsolationib⁹. p ¶ Et labijs exultatiōis τc.q: de tātis bñficijs nō ero tibi igratus. q ¶ Sic memor fui tui sup stratū meū in matutinis meditabor in te:q: fuisti adiutor τc. cogitās de tua bonitate.nō solū de die sz etiā de nocte. r ¶ Et in velamēto alarū tuarū exultabo.i.de tua ptectione gaudebo. s ¶ Adhesit aia mea post te feruēti dilectiōe. t ¶ Me suscepit dextera tua.i.i sua ptectiōe τ cōsolatiōe. v ¶ Ipsi vero. Hic dñr vaticinat deiectionē suis aduersarijs di. v ¶ Ipsi vo.i.saul τ cōplices sui. x ¶ Inuanū quesierūt aiaz meā.q: frustrati sunt sua intētione:q̄ querebāt dauid occidere y ¶ Introibo in inferiora terre.q: querebant aliquādo dd in cauernis τ speluncis terre vel in inferiora terre.i. gehennā que est in inferiorib⁹ terre. z ¶ Tradent in manus gladij:q: gladio ceciderūt in mōte gelboe. a ¶ Partes vulpiū erūt.cadauera em eorum remāserūt sup terrā.ita q vulpes τ alie fere poterant deuorare. q ¶ Rex vo letabit. Hic vltimo dd letat de cōsolationib⁹ dditoris di. b ¶ Rex vo letabit in deo.τ loquit de se sicut de alio et vocat se regē:tū q: iunct⁹ fuerat p samuelē:vt hr.i.Reg.xvi.tum q: erat certificat⁹ diuina reuelatiōe q regnaret post saulē. c ¶ Laudabunt oēs qui iurāt in eo.iuramētū em debite factū est actus virtutis:q: fundat sup reuerētiā diuine veritatis:iō dr Deut.x. Per nomē illius iurabis. d ¶ Q: obstructus τc.i.doech et aliorum detractorum saulē cōtra dauid mēdaciter puocantiū;quorum os fuit obstructū;quando ceciderūt in

De materia psal.

Illi q̄ de scēderūt de proge nie dd.

Quid est gloria.

Refectio anime.

Dauid in aduersa rijs vati cinatio.

Iusiurā dus tres hz conue niētes ve ritatē iu dicium τ iusticiaz.

Sed ista defuerūt erit iura mentū sz periuriū Mag.se. dis.xxxix. tertij.

monte gelboe.τ loquitur hic dauid de futuro per modum preteriti propter certitudinem prophetie. Moraliter potest exponi psalmus iste de quolibet iusto in persecutione hominum posito qui tamen fouetur diuinis consolationibus et eius aduersarij finaliter destruuntur.propter quod in domino letatur non zelo proprie vindicte:sed iusticie diuine.

Moralis expositio

¶ Victori cāticum dauid. Psalm⁹.lxiij.

Xaudi[a] de⁹ orōnem meā cū depcor: a[b] timore iimici eripe aīam meā. Protexisti[c] me a cōuentu malignātiū:a[d] multitudie opantium[f] iniquitatem. Quia[e] exacuerūt vt gladiū liguas suas:itēderūt arcū rem amarā:vt sagittent in occultis immaculatū. Subito[g] sagittabūt eū et[h] non timebunt firmauerūt[i] sibi sermonem neq̄. Narrauerūt[k] vt absconderēt laqueos:dixerūt quis[l] videbit eos. Scrutati[m] sūt iniquitates:defecerūt[n] scrutātes scrutinio. Accedet[o] hō ad cor altum:τ[p] exaltabitur de⁹ Sagitte[q] paruulorum facte sunt plage eorum: τ infirmate sunt contra eos lingue eorum. Conturbati[r] sunt omnes q̄ videbāt eos.et[s] timuit ois homo. Annun

¶ Psalmus.lxiij.

Xaudi deus orationē meā. Huic psal. p mittit talis tit.in heb. Ad victoriā psal.dauid τ in transla. Hiero. Victori canticū dauid:et idē signāt:pz aūt expositio ex p dictis in pluribus ti.similibus. Dixit aūt Ra. sa.q doctores antiq̄ hebrei exposuerūt hunc psal.de daniele q̄ fuit de semine dauid.vnde esaias dicit regi ezechie.iiij. Reg.xx.de filijs tuis q̄ egredient ex te quos gnabis tollent τ erūt eunuchi i pallatio regis babylonis.qd fuit ipletū in daniele τ socijs ei⁹.vt hr dan.i. Dauid igit preuidens in spū q daniel de suo semine erat nascitur⁹:τ p inuidiā malignantium foret in lacū leonū pijciendus et inde mirabiliter liberād⁹ fecit hūc ps loquens in psona danielis τ fm hoc diuidit in tres ptes τ primo recolit diuinū bñficiū.scdo describit malū aduersariū:ibi. q: exacuerūt. tertio subditur bonū ɔsiderantiū:ibi. Cōturbati sunt. Circa primū dr. a ¶ Exaudi deus orationē meā cū deprecor.i. de corde pcor. taliter em daniel depcabat dñm intra lacum leonum. b ¶ A timore inimici τc.i.a timore leonum quib⁹ datus sum ad deuorandū.τ sic factū est:q: deus misit angelū suū τ cōclusit ora leonū:vt hr Dan.vi.τ sic sine timore potuit cū eis esse.τ accipit hic singulare p plurali cū dr. Inimici.i.inimicorum sicut Exod.viij. Uenit musca grauissima.i.multitudo muscarum. c ¶ Protexisti me τc.i.machinātiū malū i corde τ etiā i ope: ppter q subdit d ¶ A multitudine operātiū iniqtatē. Circa quod sciēdū q darius rex disponebat ponere danielē sup totum regnū.vt hr Dan.vi.propter qd principes τ satrape inuidētes cōgregati sunt adinuicē querētes occasionē mortis contra danielē: vt sic moreretur.ideo dicit. Protexisti me a cōuentu malignantium:q: deus ipsum mirabiliter liberauit. e ¶ Quia exacuerunt. Hic dñr describitur malū ipsorum aduersantium danieli.τ primo describit malū eorum culpe.τ scdo pene:ibi. Scrutati sunt. Circa pmū dr. e ¶ Quia exacuerūt τc. tractādo de morte innocētis danielis. f ¶ Intenderunt arcū rem amarā.in heb.hr.verbū amarū arcus aūt ferit a longe:τ isti similiter pposuerūt a longe verba per q̄ daniel finaliter moreret:vt post videbit. g ¶ Subito sagittabunt eū.hoc em intendebāt:scz ipsum finaliter ex improuiso occidere. h ¶ Et nō timebunt:q: non videbant dei vindictā sup se venturā. i ¶ Firmauerunt sibi smonē neq̄.q: erant in sua malicia obstinati. k ¶ Narrauerunt vt absconderēt laqos.i.modos capiēdi danielē maliciose. l ¶ Dixerūt qs videbit eos. q.d.nullus videbit intentum nostrū donec habeamus effectum.τ ita accidit.q: vt habetur Dan.vi.pncipes τ satrape surripuerunt regi vt poneret edictum.vt omnis qui peteret aliquam petitionē a quocunq deo τ hoie vsq ad.xxx.dies nisi a te rex mittatur in lacū leonū:τ hoc dicebāt preterito boni eius:vt sic homines magis redigerentur sub timore darij principio huius regni.vt ibidem plenius exposui:per hoc intendentes capere danielez de quo tenebant quod non dimitteret adorare deum suum propter regis edictum qd τ accidit.vt habetur ibidem. rex autem in principio non percepit eorum fraudem q: non posuisset illaz legem:quod patet ex hoc q posuit cor suum vt liberaret danielem.ne mitteretur in lacū leonū.vt habetur ibidem. m ¶ Scrutati sunt. Hic consequēter describitur malum pene cū dicitur. Scrutati sunt iniqtates q: cum magna diligētia quesierunt vias iniquas ad interficiendum danielē. n ¶ Defecerūt scrutātes scrutinio.i.defecerunt ab intento:quia finaliter daniel fuit liberatus τ ipsi fuerūt a leonibus deuorati τ iō subditur. o ¶ Accedet homo ad cor altū. In heb. habetur cor pfundū:fm illū modū loquēdi qui habet. Joh.iiij. Puteus altus est.i.profundus. Iste homo fuit darius rex q̄ pfunde cōsiderans profunditatem diuine sapientie τ iusticie in mirabili saluatione danielis a leonibus iussit accusatores eius mitti ad lacum leonū cū filijs τ vxoribus. p ¶ Exaltabitur de⁹ q: tūc dari⁹ scripsit vniuersis populis regni sui:vt oēs timerent τ pauerent deū danielis: vt hr ibidē. q ¶ Sagitte paruulorum τc.q: ppter verba qua ptulerunt ad mortē danielis querendam mortui fuerūt vt pz ex dictis τ vocant hic paruuli q̄uis essent pncipes et magni: q: ex inuidia ɔtra danielē fuerūt mortui vt dictū ē. Inuidia vo ē tristicia de bono alteri⁹ inq̄tum estimat ppri boni diminutiuū : vt dicit philosophus.ij.rethorice.et iō null⁹ inuidet alteri:nisi inq̄tū per ipm reputat se diminutiuū τ p ɔsequēs paruulū.τ iō ois inuid⁹ inq̄tū hmōi ē puulus fm q declarat btūs Greg.v.moraliū expōnēs illd Job. Paruulū occidit inuidia.ab illo vo loco iclusiue. Et exaltabit de⁹.lra hebraica sic hz. Et sagittabit eos dñs sagitta subita facti sunt ict⁹ eorum scādalizauerūt eos lingue eorum.trāsla. hiero.sic hz. Sagittabit ergo eos dñs iaculo repētino inferent plage eorum:τ corruēt in semetipos liguis suis vt pz q eadē est sñia. in heb.τ in trāsla.hie.exponit de iaculo vel sagitta diuie iusticie qua puniti fuerunt aduersarij danielis subito.q: cū crederēt eū iuenire a leonib⁹ deuoratū subito educt⁹ fuit viu⁹ τ san⁹.et ipsi piecti fuerūt leonib⁹ τ in momēto deuorati. r ¶ Cōturbati sunt. Hic dñr describit bonū considerantium:q: oēs videntes liberationē danielis mirabilē τ punitionē aduersariorum eius terribilē fuerunt mirati et timuerūt deū danielis:τ hoc ē qd dr. r ¶ Cōturbati sūt nō turbatiōe doloris sz admiratiōis. s ¶ Et ti

Psalmus d daniele

Malicia principū τ satrapa rū cliētū

De dario rege.

Quare qs inuidet al teri.

muit omnis homo deū danielis. t ¶ Annūciauerunt opera dei: q: istud factū fuit publicatū ad laudē dei per totū regnū: vt p̄dictum est. v ¶ Et facta eius intellexerūt. i. intra se legēdo meditati sunt aduertētes q hoc nō poterat fieri nisi v̄tute diuina. x ¶ Letabit iustus. i. daniel. y ¶ In dño. q: leticia sua erat debite ordinata. z ¶ Et sp̄abit in eo de futura vita obtineda. a ¶ Et laudabunt ɽc. exēplo danielis q̄ saluatus est p sua rectitudine. Moraliter pōt exponi p̄s iste de quolibet iusto ab iniq̄s vsq ad mortē calūniaȝ sustinēte. qui tñ p sua iusticia subito diuinitus liberat et eius aduersarij condēnantur.

Boni bonū p̄sideratū descriptio.

ciauerunt[t] opa dei: ɽ facta[u] eius intellexerūt. Letabitur[x] iustus in dño[y] et[z] sperabit in eo: et[a] laudabunt omnes recti corde.

¶ Victori psalmus dauid canticum. lxiiij.

Te[a] decet hymnus de⁹ in syon ɽ[b] tibi reddetur votū in hierl'm. Exaudi[c] orationē meā: ad[d] te oīs caro veniet. Verba[e] iniquoȝ p̄ualuerunt[f] sup nos: ɽ[g] ipietatib⁹ nostris tu ppiciaberis. Beatus[h] quē elegisti ɽ assumpsisti ihabitabit[i] in atrijs tuis. Replebimur[k] in bonis dom⁹ tue: sctm̄ est[l] tēplū tuū mirabile[m] in eqtate. Exaudi[n] nos de⁹ salutaris nr̄. spes oīm[o] finiū terre ɽ in mari lōge. Preparans[p] montes in virtute tua accinctus potētia: qui[q] conturbas pfundū maris sonū fluctuum eius. Turbabunt[r] gentes ɽ timebūt q̄ habitāt terminos: a[s] signis tuis: exitus[t] matutini ɽ vespe delectabis. Visitasti[u] terrā ɽ inebriasti eā: multiplicasti[x] locupletare eā. Flumē[y] dei repletū est aquis. parasti[z] cibum illoȝ qm̄ ita est p̄paratio ei⁹. Riuos[a] eius iebriās multiplica genimina eius in[b] stillicidijs eius letabit germinans[c]. Be-

¶ Psalmus. lxiiij.

De quo p̄s iste loquitur.

Te decet hymn⁹. Huic p̄s premittitur talis tit. in heb. Ad victoriā p̄s cāti. In trāsl. hō Hiero. sic hr̄. Victori p̄s dō canti. Et pz expositio ex supradictis in pluribus ti. In aliquibus aūt biblijs ponit sic ti. In finē p̄s dauid cāticū Hier. ɽ aggei vel ezechielis de verbo pegrinationis. Sed oīa ista ɽ cōsimilia si inueniant sunt q̄dam additiones facte ab expositorib⁹ eo q p̄s iste loq̄tur de reditu captiuitatis babylonice quē p̄dixerunt hiere. ɽ ezechie. ɽ agge⁹ pphetauit his q̄ redierant a captiuitate p tēpli reedificatiōe q̄ dauid p̄uidit in sp̄ū: ɽ de hoc fecit p̄s istū. Diuiditur aūt p̄s iste in duas partes q: p̄mo agit de reditu captiuitatis. scdo de statu fertilitatis ibi. Visitasti terrā ɽ inebriasti. Circa primum d̄r. a ¶ Te decet hymn⁹ deus in syon sic dicebāt redeūtes de captiuitate. eo q de⁹ illū locū elegerat ad cultū suū: vt hr̄. ij. Paral. vj. In hebreo. hr̄. Tibi silentium laudis deus i syon. Et in trāsla. Hie. Tibi silet laus deus in syō. nec est 9triū transla. nostre: q: hoc d̄r p eo q diuina laus q̄tumcūq fiat ab hoīe deficit in ifinitum a diuina magnitudine collaudata. b ¶ Et tibi reddet votum in hierusalem ɽc. q: ibi adducebant ea que domino p votū obligabātur. c ¶ Exaudi orationē meam. vox est populi redeuntis reedificationē templi postulantis. d ¶ Ad te omnis caro veniet. i. de omni natione veniēt hoīes ad te orandum qñ tēplū fuerit reedificatum. vnde Act. viij. legit q eunuchus regine cādacis a longinquis valde ptibus venit adorare deū in hierusalē in illo loco reedificato. ɽ idē fiebat de alijs mūdi ptibus. e ¶ Verba iniquoȝ. i. facta babyloniorum eo modo quo d̄r. ij. Reg. j. Quod est v̄bum quod factū est. f ¶ Preualuerunt sup nos. ppter peccata nostra nos captiuādo ɽ tēplum destruēdo. g ¶ Et impietatibus ɽc. ad terram nostraȝ nos reducendo ɽ tēplum reedificando. h ¶ Beatus quē elegisti ɽc. ad seruiēdum tibi in loco cultus tui. i ¶ Inhabitabit in atrijs tuis atria eñ erant loca circa tēplum vbi fiebāt sacrificia ɽ oblatiōes orationes legis lectiones: vt dictum fuit plenius. iij. Reg. k ¶ Replebimur in bonis domus tue: q: sacerdotes ɽ ministri viuebant de bonis oblatis in domo dei. De hostijs etiam pacificis offerentes vnam partem habebant quam coram dño letenter comedebant. l ¶ Sanctum est templum tuum. i. tuo nomine dedicatum. m ¶ Mirabile in equitate omnes enim casus difficiles ɽ dubij referebantur ibi ad sacerdotes leuiticis generis. vt habetur Deut. xvij. vt determinarent quicquid esset iustum et iniustum ɽ erat firma ɽ stabilis eorum sentētia. n ¶ Exaudi nos deus salutaris noster: in reedificatione tēpli ɽ ciuitatis. o ¶ Spes omnium ɽc. tu qui es spes omnium habitantium in mari ɽ in terra q̄tumcūq longe: quia nullū bonuȝ possumus habere nisi a te: ɽ allegatur ad hoc ex parte diuine potētie cum dicitur. p ¶ Preparans montes. id est tu qui facis et sustentas montes pro voluntate tua. q ¶ Qui conturbas ɽc. commouens tempestates sicut tibi placet: et quia ex talibus homines terrētur. ideo subditur. r ¶ Turbabuntur gētes ɽc. scȝ totius terre. s ¶ A signis tuis. i. a mirabilibus que facis in terra ɽ mari omnes tremiscunt. q. d. tu qui es tante potentie potes nos exaudire in templi ɽ ciuitatis reedificatione. ideo subditur. t ¶ Exitus matutini ɽc. oblatiōes ɽ sacrificij matutini ɽ vespertini delectabiles facies fidelibus tibi deuotis: ex hoc potissime fuit tēpli reedificatio: q: etiā a principio reditus in hierusalē reedificauerūt altare ɽ obtulerunt sup illud holocaustū dño ɽ mane ɽ vespe: vt hr̄. j. Esdre. iij. v ¶ Visitasti terrā. Hic cōsequēter dauid pphetat de statu fertilitatis future post reditū captiuitatis cuȝ d̄r. Visitasti terrā ɽ inebriasti eā. pluuijs tuis eam fecūdando. ɽ loquit de futuro p modū p̄teriti ppter certitudinem prophetie. x ¶ Multiplicasti locupletare eam quia ex fertilitate terre nascētium que sunt diuitie naturales multiplicant vlterius diuitie artificiales. y ¶ Flumē dei ɽc. Hic est fluuius iordanis qui dicitur dei fluuius quia ad ingressum arce dei nudatus fuit eius alueus vt habetur Iosue. iij. ɽ q: in illo baptizatus fuit xp̄s deus ɽ homo. z ¶ Parasti cibum ɽc. scḋm enim q aque iordanis sunt maiores vel minores. s̄m hoc terra illa pfert fructus ampliores vel pauciores. put audiui ab aliquibus q̄ habitauerūt ibi. a ¶ Riuos eius inebriās. In heb. ɽ in trāsla. hic hr̄. Sulcos eius inebriās quia cū falsi terre qui sunt quasi quidā riuuli humectantur illa que sunt seminata vel plantata ad germinanduȝ vel fructificandū disponunt. b ¶ In stillicidijs eius. i. in pluuijs de celo stillātib⁹ a deo. c ¶ Te-

Votū aliqñ est pmissio aliqū ē desideriū.

Britudo viatorū cōsistit in virtuose viuendo.

De sacerdotib⁹ legis vete.

Omnipotentia dei ē ɽ deus ɽ op̄s oīa q̄ potuit vl' Magist. sentē.

In q̄ fuit baptizatus christus.

tabitur germinās. i. terra germina pferens. que dicitur tunc letari metaphorice sicut ɽ pratū ridere qñ incipit virescere. vel d̄r terra germinās letari. q: tūc est cā leticie colentib⁹ eā ɽ habitantib⁹ in ea. d ¶ Benedices coronē ɽc. i. ex benignitate tua bñdices circulo anni dādo rores pluuias ɽ calores ɽ h'mōi temporibus debitis put expedit fecūdationi terre. iō subdit. e ¶ Et campi ɽc. scȝ fructū ɽ vocant hic culpe terre. f ¶ Pinguescent ɽc. proferēdo sine hominis cultura pascue animalibus nutriēdis ɽc. g ¶ Exultatione

metaphorica locutio.

nedices corone anni benignitatis[d] tue. ɽ[e] campi tui replebuntur vbertate. Pinguescēt[f] speciosa deserti et[g] exultatiōe colles accingētur. Induti[h] sunt arietes ouium et[i] vales abundabunt frumento: clamabunt[k] etenim hymnum dicent.

¶ Victori canticum Psalmus. lxv.

Iubilate[a] deo oīs terra. psalmuȝ dicite[b] nomini ei⁹ date[c] gloriā laudi ei⁹. Dicite[d] deo q terribilia sunt opa tua dñe: in multitudine[e] virtutis tue mentient tibi inimici tui. Oīs[f] terra adoret te et psallat tibi: psalmū dicat nomini tuo. Venite[g] et videte opa dei: terribilis[h] in cōsilijs super filios hoīm. Qui[i] 9uertit mare i aridā in[k] flumīe ptrāsibūt pede ibi[l] letabunt i ip̄o. Qui[m] dñat i v̄tute sua ineternū: oculi[n] ei⁹ sup gētes respiciūt qui[o] exasperāt nō exaltentur[p] in semetipsis. Bñdicite[q] gētes deū nr̄m: et auditaȝ facite vocē laudis ei⁹. Qui[r] posuit animaȝ

ɽc. i. herbis virentib⁹ circūdabuntur. et sic exultabūt colles metaphorice. sicut pratuȝ virens dicitur ridere. q: tales herbe sunt cā exultationis pastorib⁹ ɽ aīalib⁹. h ¶ Induti sunt ɽc. in hoc designat abundantia lanarum q̄ sunt idumēta arietum et ouium. i ¶ Et valles ɽc. in terra eñ illa in vallib⁹ seminant meliora grana. k ¶ Clamabūt etenī ɽc. dicuntur clamare ɽ hymnū dicere metaphorice. sicut supra expositū est: vel q: ex frumentis illis dabant primicie sacerdotibus ɽ decime leuitis diuinas laudes decātātibus. Moraliter pōt exponi psal. iste de quolibet vere penitente tanq̄ recedēte de babylonica captiuitate ɽ ad fertilitatē bonorum operum totis virib⁹ anhelante tam in se q̄ in alijs. ɽ cōsideratis predictis pōt ad hoc litera de facili applicari.

Moralis expositio

¶ Psalmus. lxv.

Iubilate deo. Huic psalmus premittit talis titulus in hebreos. Ad victoriam canticuȝ p̄s. Et in translatione hierony. Victori canticum psal. et patet expositio vtriusq ex supradictis in similibus titulis. Sed ex istis titulis non apparet auctor nec materia huius psal. Rabi salomon exponit hunc psalmum tanq̄ sit gratiarum actio pro liberatione futura de captiuitate ista in qua sunt iudei in diuersis partibus orbis ad quod applicat quod infra dicitur. Imposuisti homines super capita nostra. id est diuersos reges ɽ eorū satellites. Et q: ab hac captiuitate sperant liberari per messiam venturum ɽ eius templum reedificaturum vbi reddent vota que modo faciunt in captiuitate ista vt liberentur de ea. ideo subditur poste . Introibo in domum tuam in holocaustis reddam tibi vota mea: hec autem expositio fundatur super fundamentum erroneum. ɽ per consequens ruinosum: scilicet q christus sit venturus in mundum quod iam transiit in preteritum. Ideo saluo meliori iudicio videtur mihi q psalmus iste a quocunq factus sit: est gratiarum actio pro liberatione populi iudaici de egypto: de qua liberatione plures alij psalmi faciunt mentionem. Igitur s̄m hoc psalmi. iste in duas partes diuiditur: quia primo actor huius psal. inducit omnes ad dei laudationem. secundo adducit ad hoc multiplicem rationem: ibi. Venite et videte. Circa primum dicit. a ¶ Iubilate deo omnis terra. i. oēs habitantes in terra: ɽ dicitur iubilus ppie gaudium cordis quod non pōt totaliter celari cū ostendat in signo exteriori. b ¶ Psalmū dicite nomini eius. in hoc videtur esse pphetia de futuro: q̄ psal. iste esset decantādus in laudem dei a diuersis generationibus. c ¶ Date gloriam laudi eius. i. timore deposito laudate eum coram omnibus: quia gloria est clara noticia cū laude. d ¶ Dicite deo ɽc. in multiplici egyptiorum pcussione vt habetur Exo. vsq ad. xiiij. c. inclusiue. e ¶ In multitudine virtutis ɽc. loquit de preterito per modum futuri sicut frequenter fit in prophetis. ɽ maxime in libro psalmorum causa metri: q: metrice est descriptus. Pharao aūt rex egypti ɽ ei⁹ populus adeo plagis percussi frequenter asserebāt dimittere populū israel. duȝ tñ essent liberati ɽ post liberationē retractabāt vt pȝ Exo. in pluribus locis: ɽ sic mentiebantur. quia non intendebant pplm dimittere: sed tm̄ liberari a diuina percussione. f ¶ Omnis terra adoret te replicatio est sententie in primo versu posite ad maiorem expositionem affectus sicut cōmuniter fit in grarum actionibus. g ¶ Venite ɽ videre. postq̄ auctor hui⁹ psal. induxit ad dei laudationes. hic consequenter adducit ad hoc multiplicem rationē: ɽ adducitur p̄mo ratio ex mirabiliū operatiōe: ɽ scdo ex populi grauis liberatione: ibi. Benedicite tertio ex spirituali cōsolatione: ibi. Venite audite. Circa primū dicit. g ¶ Venite ɽ videte opera domini. q̄ fuerūt valde mirabilia in liberatione populi israel de egypto: vt habetur in Exodo. h ¶ Terribilis in consilijs super filios hoīm. i. super egyptios q̄ ex decreto diuini cōsilij frequenter ɽ terribiliter percutiebantur. i ¶ Qui conuertit mare in aridam. q: de⁹ mare rubrum diuisit: vt filij israel transirent per siccum: ɽ egyptij eos insequētes mergerētur in maris pfundo: vt habetur Exo. xiiij. k ¶ In flumie pertransibūt pede. i. in flumie iordanis vbi filij israel sicco pede trāsierūt Ios. iij. l ¶ Ibi letabuntur in ip̄o. q: tunc ppl's israel letat⁹ fuit in deo. m ¶ Qui dñatur in v̄tute sua ineternū. q: potestas eius ptās eterna: que nō auferet Daniel. vij. n ¶ Oculi ei⁹ sup gētes respiciūt. q: oīa nuda et aperta sunt oculis eius. Hebre. iiij. o ¶ Qui exasperāt. deo recalcitrādo. p ¶ Nō exaltētur in semetipsis ɽc. q: et si ad horam eleuentur tñ eternaliter deprimūtur. q ¶ Benedicite hic consequēter accipitur ratio diuine laudis ex liberatione a laboribus duris a quibus liberatus fuit israel in exitu de egypto: ɽ q̄tū ad hoc dicitur. Benedicite gētes deū nostrū. qui sic liberauit nos de afflictione egyptiorum. r ¶ Qui posuit aīaȝ meā ad vitaȝ. q: quāto ppl's israel plus opprimebatur ab egyptijs tanto magis multiplicabat ɽ cresceb...

Falsa opinio.

p̄i diuisio

q̄d sit glīa

Sententie replicatio

De liberatione filiorū israel de manu pharaonis.

Universidad de D... Biblio...

Universidad de Deusto Biblioteca

vt habetur Exodi.i. s ¶ Et nõ dedit ⁊c.i.nõ pmisit me cadere p idolatriã. t ¶ Qm̃ pbasti nos de⁹ non ad capiendũ noticiã de aliquo ignorato.cũ oĩa tibi nota sint ab eterno:s; vt patientiã ⁊ fidelitatẽ nostras notam faceres toti mũdo. v ¶ Igne nos examinasti.i.in afflictiõe ignis qua cogebant coquere lateres: vt habet Exo.v.ppter qd dicit dñs Hiere.xi. Eduxi eos de fornace ferrea egypti. x ¶ Induxisti nos in la queũ.i.induci pmisisti.q: pharao ⁊ serui ei⁹ semp q̃rebãt occasiões implicãdi filios israel maiorib⁹ labori bus.vñ dicebãt. Uacãt ⁊ idcirco vociferant dicẽtes.eam⁹ ⁊ sacrificem⁹ dño deo nostro. opprimãtur opibus. y ¶ Posuisti tribula tiones ⁊c.q: cogebãtur ab egyptijs portare onera grauia luti ⁊ lateris. z ¶ Imposui sti hoies ⁊c.sc; exactores pharaonis q̃ con pellebant eos ad opera nimis grauia.⁊ eos flagellabant vt hr̃ Exo.v. a ¶ Transiuim⁹ per ignẽ.i.per laborẽ ignis ad coquendum. b ¶ Et aquã quã portabãt pp̃ijs humeris ad cõmiscendũ cũ terra vt inde lateres for marentur. c ¶ Et eduxisti nos in refrige riu;.i.in libertatẽ a tãta seruitute.vel aliter a ¶ Transiuimus per ignẽ.q: murmurãte populo israel cõtra deũ in deserto accensus fuit ignis ⁊ deuorauit extremã partẽ castro rum:sed orãte moyse fuit absorptus:vt ha betur Numeri.xi. b ¶ Et aquam sc; fluuij iordanis que siccata fuit in trãsitu populi.

De puni tiõe filio ru; israel i deserto.

c ¶ Et eduxisti nos i refrigeriũ.i.ad terra; promissa; lacte ⁊ melle manante; d ¶ In troibo in domũ tuã.i.locũ tui cult⁹ non tñ vacuus.iõ subditur. e ¶ In holocaustis.i. sacrificijs ad honore; dei totaliter incensis. f ¶ Reddã tibi vota mea q̃ distinxerũt.i.di stincte et a proposito emiserunt labia mea. g ¶ Et locutũ est ⁊c.hoies em̃ in tribulatiõe existentes solẽt vota facere dño si euadant. h ¶ Holocausta medullata.i. bona et pin guia.

meaz ad vitã:⁊[f] nõ dedit i cõmotionẽ pedes meos
Qm̃ pbasti[t] nos de⁹:igne[u] nos examinasti sicut ex
aminat argẽtu;. Induxisti[x] nos i laqueũ posuisti[y]
tribulatiões in dorso nostro: imposuisti[z] homines
sup capita nostra. Transiuim⁹[a] p igne; et[b] aquam:
⁊[c] eduxisti nos i refrigeriũ. Introibo[d] i domũ tuam
in[e] holocaustis reddã[f] tibi vota mea que distinxerũt
labia mea. Et[g] locutũ est os meũ:i tribulatiõe mea.
Holocausta[h] medullata offerã[i] tibi cũ incẽso arietũ:
offerã[k] tibi oues cũ hircis. Uenite[l] audite ⁊[m] narra
bo q̃ timetis deũ:quãta fecit aie mee. Ad ipm̃[n] ore
meo clamaui:⁊[o] exultaui sub ligua mea. Iniq̃tatẽ[p]
si aspexi i corde meo: [q] nõ exaudiet dñs. Propterea[r]
exaudiuit de⁹:⁊ attẽdit voci depcatiois mee. Bene
dict⁹[s] de⁹ q nõ ãmouit oronẽ meã.⁊[t] miam suã a me.

¶ Uictori in psalmis.cãticũ carminis. Psalmus.lxvi.

DEus[a] misereat nostri ⁊[b] benedicat no
bis illuminet[c] vultũ suũ sup nos ⁊ mise
reat nostri. Ut[d] cognoscam⁹ i terra viã

Utrũ ẽ p positi su per rogã tis pmis sio deo fa cta ppt bonũ fi nẽ delibe ratiõe fir mata. Ric.iiij. distictiõe xxxviij. art.iij.q. ij. De cõ solatione populi is rael.

i ¶ Offerã tibi cũ incẽso arietũ.i.cũ arietib⁹ totaliter incensis ad honorem tuũ. k ¶ Offerẽ tibi oues cũ hircis:de istis trib⁹ fiebãt sacrificia maiora.s.de bobus hircis ⁊ arietib⁹ minora aũt fiebãt de aui bus. l ¶ Uenite. Hic consequẽter inducitur ratio diuine laudis ex spũali ɔsolatiõe cũ dr̃. Uenite ⁊ vide te oẽs q̃ timẽtis deũ. Talib⁹ em̃ narrãda sunt diuia bñficia q̃ habẽt ea in reuerẽtia nõ aũt in malicia ob stinatis q̃ despiciũt ea ppter q dicit saluator Matth.vij. Nolite dare sanctũ canib⁹ neq; margaritas vr̃as ponatis añ porcos:iõ subdit. m ¶ Et narrabo vobis ⁊c.eã spiritualiter ɔsolãdo:fuit em̃ ppl's israel val de ɔsolatus:qñ viderũt egyptios multos post trãsitũ maris rubri:⁊ in datione legis ⁊ in alijs bñficijs di uinis n ¶ Ad ipsu; ore meo clamaui.ei regratiãdo. o ¶ Et exultaui ⁊c.i.gaudiũ ⁊ dulcedinẽ sensi inte rius in corde:vñ laudarẽ exteri⁹ ore. Cõsequenter ostendit q̃bus talia ɔcedunt vel denegant:cum dicitur. p ¶ Iniquitatẽ si aspexi ⁊c. cõscius mihi mortalis peccati. q ¶ Nõ exaudiet dñs q: oro talis non est exaudibilis. r ¶ Propterea exaudiuit de⁹.supple depcationẽ meã:q: nõ fuit taliũ mihi cõsci⁹:⁊ q: hoc ex procedit ex dei bñficio:iõ subdit. s ¶ Bñdict⁹ de⁹ q̃ nõ ãmouit orationem meã.repellẽdo ppter pctĩ ma liciam. t ¶ Et miã; suã a me.supple nõ abstulit.sed magis bñficia sue mĩe ɔtulit:⁊ loquit hic scriptura de pplo israel pro illis q̃ erãt boni ⁊ deuoti.ratiõe quo; cõmẽdatur tot⁹ popul⁹:sicut ecõuerso ratiõe ma lorum vituperatur fm regulã de corpore dñi pmixto qua; posui in Gene.principio. Moraliter põt exponi psalmus iste sicut p̃cedẽs de quolibet de peccati seruitute educto tanq̃ de egypto q̃ tenebra interp̃tat.et ad dei laudẽ insurgit ex sua mirabili liberatione:q: magis est impiũ iustificare q̃ celũ ⁊ terram creare fm Aug.super Johan.⁊ ex grauium labo; euasione qui sunt in operibus peccato;.vñ dicitur in psona pecca toru; Sapien.v. Lassati sumus in via iniquitatis ⁊ perditionis.ambulauimus vias difficiles ⁊c.⁊ etiã ex diuina ɔsolatione que frequenter magis sentitur post vera; penitentiam de peccatis q̃ ante peccatorum perpetrationem.

Moralis expositio

¶ Psalmus.lxvi.

DEus misereatur nostri. Huic psal.p̃mittitur talis tit.in heb. Ad victoria; in organis psalmi cantici. Et in trãsla.hiero.dr. Uictori in psalmis canticum carminis:⁊ est eade; sententia in vtroq; titulo que pt; ex supradictis psal.iiij. Ex titulis aute; istis apparet auctor psalmi et materia. dicũt aũt circa hoc aliqui q p̃s iste est gratiarũactio pro fertilitate cuiusc̃ã anni iu dei em̃ collectis fructib⁹ cõueniebãt in septembri in hierusalẽ q̃ mẽsis erat q̃si tot⁹ festiuus quia in illo mense erat festum turbarum:⁊ festũ expiatiõis ⁊ tabernaculo;:et festum cetus seu collecte.vt habetur Leui.xxiij. Et qñ annus fuerat fertilis:cõsuetũ erat q aliquis vir sanctus et deuo tus faciebat canticum speciale pro gratiarũactione:et sic fuit de isto psal.vt dicunt:sed non exprimunt qs fuerit actor ille. Secundu; hoc igitur p̃s.iste diuiditur in duas partes:quia primo ponitur huius fertili tatis imploratio.secundo pro obtentu ipsius gratiarũactio:ibi. Confiteantur.circa primũ dr. a ¶ Deus misereatur nostri.peccata remittẽdo. b ¶ Et bñdicat nobis.in bonis spũalib⁹ ⁊ corporalibus nos multi plicando. c ¶ Illuminet vult umsuum super nos.loquitur scriptura de deo ad modum hois:qui quan do vult gratiam facere ostendit et vultũ hylarem ⁊ iocũdũ. d ¶ Ut cognoscamus in terra.id est in ferti

De mate ria psal.

litate terre. e ¶ Animã tuã.i.vestigia tue gratie per effectu; fertilitatis concesse. f ¶ In oĩbus genti bus ⁊c.i.vt sit notũ oĩb⁹ gẽtib⁹ q tu habes specialẽ curã de salute nostra:iõ subdit. g ¶ Confiteant tibi populi de⁹.i.per effectum nobis cõcessu; ɔfiteant tuã bonitatẽ ac deitatẽ ⁊ ad te cõuertant:sicut legitur q qñ iudei fuerũt liberati mirabiliter de psecutiõe aman multi gẽtiles p diuersas partes co; cerimonijs iungebantur:vt habet Hest.viij. h ¶ Letentur ⁊ exultẽt ⁊c.sicut patuit in aman q̃ diuino iudicio fuit su spensus cũ filijs suis. i ¶ Et gentes ⁊c.q:

tuam:i[e] omnib⁹ gentibus salutare tuũ[f]. Confitean
tur[g] tibi populi deus:cõfiteantur tibi ppl'i oẽs. Le
tentur[h] ⁊ exultent gẽtes qm̃ iudicas populos in eq
tate:⁊ gẽtes[i] i terra dirigis. Cõfiteantur[k] tibi ppl'i
deus:cõfiteant tibi populi omnes:terra[l] dedit fru
ctum suum. Benedicat[m] nos deus de⁹ noster:bene
dicat nos eus ⁊[n] metuãt cum omnes fines terre.

¶ Uictori dauid.

¶ Psal.cantici.lxvij.

EXurgat[a] de⁹ ⁊ dissipentur[b] inimici ei⁹
⁊[c] fugiant q̃ oderunt cũ a[d] facie ei⁹. Si
cut[e] deficit fumus deficiant:sicut luit ce

per tales effect⁹ dirigis gẽtiles ad cognitio nem tue veritatis. k ¶ Confiteantur tibi populi deus. Hic ɔsequẽter ponit gratiarũ actio p fertilitate adepta:cũ dr. k ¶ Con fiteantur tibi populi deus.sc; ɔfessione tue laudis quare debeãt sic ɔfiteri:iõ subditur. l ¶ Terra dedit fructũ ⁊c.in magna abũdã tia p tue gratie bñficiũ:iõ subdit. m ¶ Be nedicat nos de⁹ ⁊c.de futuro sicut ia; fecit de preterito. n ¶ Et metuãt ⁊c.tanq̃ iudi cem oĩm ad puniẽdu; mala potentissimum Licet aũt hec expositio in plurib⁹ cõcordet litere:tñ videtur aliquo mõ extranea q pro fertilitate in iudea q̃ est parua terra inuita rent oẽs gẽtes ⁊ ppl'i toti⁹ mũdi ad ɔfessio nem diuine laudis:⁊ maxime q: talis fertili tas nõ erat in alijs terris ppter quod saluo

De aman

Falsis ex positiois

Alia opi nio de p̃i expositio ne.

meliori iudicio videtur mihi:q psal.iste nõ est gratiarũactio p preterito beneficio:sed magis est pphetia de futuro sc; de xp̃i incarnatione:et ei⁹ conseruatione inter homines qd quidem beneficiũ fuit a sactis pa trib⁹ summe desideratum:propter quod aliquis sanctus propheta quicũq; fuerit ille videtur de hoc psal. istum fecisse di. Deus misereat nostri.mittẽdo nobis saluatorẽ. Et bñdicat nobis ɔferẽdo gratiã suã. Illu minet vultũ suũ sup nos.clarificãdo miraculis filiũ suũ q̃ dr vultus patris q: est eius imago. Ad collo.i.di citur. Trãstulit in regnũ filij dilectionis sue q̃ est imago inuisibilis dei:hoc em̃ petebat saluator. Joh.xvij. Pater clarifica filiũ tuũ. ⁊ ipe respondit. Clarificaui ⁊ ite; clarificabo:q: clarificauit eu; miraculis ante mortẽ ⁊ post resurrectionẽ. Et misereat nostri liberãdo a gehẽna p sanguinẽ filij sui:vt cognoscam⁹ i terra viam tuã.p̃s cõuertit verbũ suũ ad xp̃m:cui⁹ vita hominib⁹ fuit cognita inter hoies cõuersando:nocendo sanitates donãdo. In omnib⁹ gentib⁹ salutare tuũ:q: salus per xp̃; facta notificata est omnib⁹ gentibus per predicationẽ apostolo; fm q dicit psal.xviij. In oẽm terrã exiuit sonus eo;.⁊c. Cõfiteant tibi populi deus.cõfitendo tuam deitatẽ. Confiteantur tibi populi omnes.impendendo latrie seruitutem. Letentur et exultent gentes.de sua vocatione ad fidem xp̃i. Qm̃ iudicas populos in equitate vocando ad fidem se disponẽtes per opera iusta sine personarum acceptione.vnde petrus videns vocationẽ cornelij iusti dixit Actu.x. In veritate comperi q non est personarum acceptio apud deum:sed in omni gente qui timet deũ et operatur iusticiã acceptus est illi. ideo subdit. Et gentes in terra dirigis in viam eterne salutis. Confi teantur tibi populi deus:⁊ quid debeant confiteri subditur cum dicitur. Terra dedit fructum suum.id est virgo beata protulit filiũ.de qua terra dicitur Esaie.xlv. Aperiatur terra et germinet saluatorẽ. Et q: vo candi ad fidẽ baptizandi erant in nomine trinitatis.fm q habetur Mathei.vltimo. Eũtes docete omnes gentes baptizantes eos i nomine patris ⁊ filij et spiritussancti.ideo subditur Benedicat nos de⁹.conferẽ do gratiam baptismalẽ ⁊ dicit benedicat in singulari ad denotandum vnitatẽ essentie.⁊ deus ter ad ostẽ dendum trinitatem persona;.sicut Esa.vi. Trinitas personarum ostenditur per seraphin ter sanctus cla mantia.⁊ vnitas essentie per hoc q subditur. Deus exercituu;. Et metuant eũ oẽs fines terre.non timore seruili sed filiali qui stat cum charitate.

De⁹ nõ ẽ psonaru; acceptor.

Quõ ostẽ ditur pso na; trin⁹ et vnitas

Opinio aliquorũ de mate ria psal.

¶ Psalmus.lxvij.

EXurgat deus. Huic psal.p̃mittitur talis tit.in heb. Ad victoriã dauid.psal.cantici ⁊ in trans la.hiero. Uictori dauid.psal. cantici.⁊ est eadem sententia vtrobiq; q̃ pt; ex p̃dictis in alijs psal. Ex titu,aute; isto apparet auctor huius psal.sc; dauid. De materia vero huius psal.d.ra. salo.⁊ aliqui heb.⁊ etiam alij doctores catholici in hoc eos sequentes q dauid fecit hunc p̃s. pro gratiarũactiõe de beneficijs collatis populo israel.partim in gressu de egypto.parti; in progressu per desertum:⁊ partim in egressu terre promissionis ⁊ post egressu;. Dicũt tamẽ q ista beneficia non ponũt in hoc psal.eadẽ ordine q̃ fuerũt facta.s; q̃tum ad aliq̃ priora postponunt poste rioribus ⁊ ecõuerso:⁊ q: ista expositio est multũ intricata ⁊ in aliquib⁹ videtur extorta.⁊ cũ l' ẽt satis pli xa.iõ eã dimitto ⁊ accipiã aliã q̃ magis ɔsonat scripture no.testa. Paulus em̃ apl's ad ephe.iiij.exponit scri pturã hui⁹ psal.de missiõe spũsancti post ascensionẽ xp̃i di. Unicuiq; nr̃m data ẽ gr̃a fm mẽsurã donatio nis Jesu xp̃i ppter qd dicit. Ascẽdẽs in altũ captiuã duxit captiuitatẽ dedit dona hoib⁹.ppter qd videt q psal.iste ad literã nõ sit gratiarũ actio de p̃teritis bñficijs. s; magis pphetia de futuris p xp̃; exhibẽdis qd preuidẽs dauid i spũ fecit psal.istũ. Scdm sensu; p̃s iste in duas ptes diuidit.q: p̃mo agit de xp̃i resurre ctione scdo de ei⁹ ascẽsiõe:⁊ cũ illis agit de bñficijs seq̃ntib⁹ ad ea. scda icipit. Cãtate deo. Circa p̃mũ dauid postulat xp̃i resurrectionẽ dicẽs. a ¶ Exurgat de⁹.q: xp̃s mortu⁹ fuit ex humanitatis ĩfirmitate.s; resur rexit ex diuinitatis virtute. b ¶ Et dissipent inimici.i.iudei qui in vindictã mortis xp̃i p tytũ ⁊ vespasia nu; partim fuerũt trucidati ⁊ ptim captiuati.⁊ p orbẽ dispersi:vl' aliter. Inimici ei⁹.i.spũs maligni q̃ xp̃o resurgẽte fuerũt ɔfusi ⁊ spoliati. c ¶ Et fugiãt qui oderũt eũ.i.demones. d ¶ A facie ei⁹:q:.post resur rectionẽ in nomĩe xp̃i fugabãtur demones de obsessis. e ¶ Sicut deficit fumus deficiãt.nõ est p'b intel ligenda corruptio quãtum ad naturam eorum cum sint immortales.sed deiectio eorum a potestate quam habebant super hoies. Adorabantur enim cõmuniter in idolis que idolatria per orbem est annihilata.

De quo p̃s iste.

Xp̃s ex q̃ tuor q̃li tatib⁹ cõ positum q̃tu; ad ei⁹ hũani tatem ne cessariu; fuit mo ri necessi tate volũ tarie as sumpta

Dñm an gelorum ma lorum est ir remissibi le q: nõ ẽ pnĩe suce ptibile.

f ¶ Sic pereãt pctõres.i.demones mõ pdicto.qui pprie vocãtur peccatores:q: sunt in pctõ obstinati q:
irremediabile est pctm angeli. g ¶ Et iusti epulant ꝛc.q: post resurrectionẽ xpi fideles simul habitãtes
in hierusalẽ reficiebant in dño exultãtes.fm q ď: Act.ij. Perdurãtes vnanimiter in templo ꝛ frangentes
circa domos panẽ sumebãt cibũ cũ exultatiõe ꝛ simplicitate cordis collaudantes deũ. f ¶ Cantate.Hic
consequenter agit de xpi ascensione ꝛ ei9 beneficijs.ꝛ pmo inuitant angeli ad laudandũ xpm ascendẽtes.
Secundo hoies ibi regna terre cãtate deo.

Subdi-tio pi.

Circa primũ pmo inuitãtur angeli ad eius ministeriũ.scdo ad cõsortiũ ꝛ ad vtrũq cu3 exultatione.scda ibi.Currus dei.Prima ad huc in duas q: pmo dauid facit ppositũ.secundo ad hoc inducit exemplũ:ibi.De9 cu3 egredieris.Circa primum dicit sic Cantate deo.ꝛ dirigetur hoc vbu3 pncipaliter ad angelos q xpo ascendenti exhibebãt ministerium cũ laudib9.vñ in eius ascẽsu apparuerunt angeli.vt habet Actuũ.i. g ¶ Iter facite ei.i.ministeriũ exhibete xpo ascendẽti. non pter sui indigentiã sed ad ei9 magnificentiam. h ¶ Qui ascendit sup occasu3. In heb.hr.In arabot.ꝛ vt dicũt hebrei.nomen est prium vni9 de septẽ celis qualiter autem distinguit septẽ celos nõ est psentis speculationis sed fm eos hec est vera litera Qui ascendit in celum qd competit christo quia christus ascẽdit ad celũ empireũ quod

De xpi ascẽsiõe .s. adquẽ locum ascẽdit.

ra a facie ignis sic[f] peãt peccatores a facie dei. Et
iusti epulẽtur et exultent i conspectu dei:ꝛ delecten
tur i leticia. Cãtate deo[b] psalmu3 dicite nomini ei9
iter[g] facite ei qui[h] ascẽdit sup occasu3:dñs[i] nomẽ illi.
Exaltate cõspectu eius turbabũtur[k] a facie eius pa
tris[l] orphanorum ꝛ iudicis viduarũ. De9[m] in loco san
cto suo:de9[n] q inhabitare facit vni9 moris in domo
Qui[o] educit victos i fortitudie:similiter eos[p] q exa
sperant q habitãt[q] i sepulchris. De9[r] cũ egredieris i
cõspectu ppli tui cũ ptrãsieris[s] i deserto. Terra[t] mo
ta ẽ etẽm[u] celi distilauerũt a facie dei:synai a facie dei
isrł. Pluuiã[x] volũtariã segregabis deus hereditati
tue ꝛ ifirmata[y] ẽ:tu[z] vero pfecisti eã. Animalia[a] tua

De celo empireo

anthonomatice celu3 ď:ꝛ ideo dicitur hic celũ sine additione eadẽ vero sententia designat p hoc qd hic dicitur.Qui ascendit sup occasum.iudei eñ adorabãt ad occidẽtem sicut declaratũ fuit pleni9 in Exod.ꝛ.iij Reg.in qbus agit de dispositione tabernaculi moysi ꝛ templi salomonis.per hoc ergo q ď: xps ascendisse super occasum intelligitur ascendisse super locum adoratiõis humane sc3 ad locũ adoratiõis angelice qui locus est celum empyreũ.vbi angeli adorãt ꝛ venerant deũ.iõ de xpo subdit. i ¶ Dominus nome3 illi et dicitur domin9 absolute. q: preest omni creature fm q dicit Matth.vlti.Data est mihi oĩs potestas i celo et in tera. k ¶ Turbabunt a facie ei9.s.inimici sui de qbus dictũ est in principio hui9 psalmi. l ¶ Patris orphanorum ꝛ iudicis viduarũ. proprium enim ipsius est misereri orphani aũt ꝛ vidue magis indigẽt diuina misericordia q alie psone:ꝛ ideo christus verus deus dicitur pater orphanorum eos nutriendo.ꝛ iudex viduarum eas de iniurijs sibi illatis q eis solet inferri:eo q nõ possunt se defendere vindicãdo. m ¶ Deus in loco sancto suo.hoc est in celo empyreo:licet enim fm deitatem sic vbicunq per psentiam:essentiam et potentiam:in celo tñ empyreo dicitur esse specialiter per glorie refulgentiã:fm etiã humanitatẽ assumptã

De impij iustificatione qd bonu3 sit

est ibi sicut in loco proprio ꝛ determinato. n ¶ Deus qui inhabitare facit vnius moris in domo:per quã potest intelligi ecclesia triumphans:quia omnes ibi habitantes sunt in charitate perfecta concorditer viuentes. Potest etiam domus dei dici ecclesia militans que fuit valde vnanimis post ascensionẽ christi sub apostolis:fm quod dicitur Actuũ.iiij. Multitudinis autem credentium erat cor vnum ꝛ anima vna:nec quisq eorum que possidebat aliquid suum esse dicebat:sed erant illis omnia cõmunia. Et quia illo tempore multi de iudaismo ꝛ de gentilibus ad fidem christi conuertebantur:vt habetur Actuũ.ij.ꝛ in pluribus locis:iõ subditur. o ¶ Qui educit vinctos in fortitudine ꝛc.Circa quod sciendũ q dicit Augustin9 super Iohan. Maius est iustificare impium q creare celum ꝛ terrã:ꝛ ideo iustificare impium est op9 magne fortitudinis et maxime quando tenetur in peccato ligatus vinculo consuetudinis:et hoc notatur cum dicit. o ¶ Qui educit vinctos in fortitudine:sed adhuc maioris fortitudinis est q aliquis nõ solũ pdicto modo ligatus:sed etiã actu psequens fidem cõuertatur ꝛ de infidelitate educatur:qualis fuit paulus et plures alij:ideo subditur. p ¶ Similiter eos qui exasperant:scilicet contra christum verbis et factis.propter quod dixit christus paulo Actuum nono. Saule saule quid me persequeris. Sed adhuc difficilius videtur q aliqui mortui in infidelitate seu mortali peccato resuscitarentur:ꝛ ad fidẽ seu penitentiam reuertant sicut fuit de iuuene resuscitato a sancto Iohanne euãgelista:et de illo qui per suspendium se interfecerat resuscitato a beato Martino:ꝛ multis alijs diuina virtute sic resuscitatis in nomie christi:ideo subditur. q ¶ Qui habitabant in sepulchris.translatio Hieronymi sic habet. Educi vinctos in fortitudine.increduli autem habitauerunt in siccitatibus:et sic est alius sensus talis. Increduli scilicet in infidelitate obstinati. Habitauerũt in siccitatibus:id est caruerunt humore virtutis et gratie. r ¶ Deus cum egredieris. Hic consequenter adducitur exemplum ad propositum vel potius argumentum exemplo deductum.quia magis fuit christum in celum ascendere quam angelum in persona dei loquentem ad dandum legem super montem synai descendere. et ideo quia tunc facta fuit specialis grãtia populo fideli.multo fortius debuit in christi ascensione fieri:et hoc est quod dicitur. r ¶ Deus cum egredieris et cetera. exeuntis de egypto quem procedebat dominus per diem in columna nubis:et per noctem in columnã ignis. Exodi.xiij. s ¶ Cum pertransieris in deserto.scilicet ad montem synai. t ¶ Terra mota est. quia mons synai videbatur tremere. v ¶ Etenim celi ꝛc.i.dei descendentis in monte synai:quia nubes densissima operuit montẽ synai. Exod.xix.ex qua nube stillabant pluuie.et hoc concludit dicẽs. x ¶ Pluuia3 volũtariã ꝛc.i.multo magis ecclesiã tuã quã hereditas tua empta tuo sanguie irrigabis volũtarie pluuia gratie tue. y ¶ Et infirmata est.quia post ascensionem christi ecclesia in hierusalem collecta multas persecutiones sustinuit:vt habet Act.viij.ꝛ.ix. z ¶ Tu vero perfecisti eã.quia deus tantã vtutem contulit credentibus q ex illis psecutionib9 magis creuit ꝛ cõfirmata fuit fides catholica. a ¶ Aĩalia tua ꝛc.

Exẽplu3 — Bon9 dei

id est fideles tui9 qui i plurib9 locis sacre scripture dicunt oues dñi:ꝛ eodẽ mõ hic dicunt animalia eius et hoc mõ accipit rabi'sa. q aĩalia dei sunt filij israel. b ¶ Parasti ꝛc.i.pplo catholico qui fuit paup ꝛ abiectus in principio parasti ad sufficientiã fm qd ď: Actuũ.iiij. Gratia magna erat in oĩbus illis:neq enim quisq erit egens inter illos. c ¶ Dñs dabit ꝛc.quod fuit tũc impletũ fm qd ď: Actuũ.iiij.virtute magna reddebãt apostoli testimonium resurrectiõis dñi nostri iesu xpi. d ¶ Rex vtutũ dilecti.trãsla.hieronimi

Accipit singulare pro plurali numero.

habitabunt in ea parasti[b] in dulcedine tua pauperi
de9 Dñs[c] dabit vbũ euãgelizãtib9:virtute multa.
Rex[d] vtutũ dilecti[e] ꝛ[f]:speciei dom9 diuidet spolia[a]
Si[b] dormiatis iter medios[c] cleros pẽne[d] columbe
deargentate:ꝛ posteriora[e] deorsi ei9 i pallore[f] auri.
Dũs[g] discernit celestis reges[h] sup[i] eã niue[k] dealbabũ
tur in selmon:mons[l] dei mõs pinguis. Mõs[m] coa-
gulatus mons pinguis:vt quid[n] suspicamini mon
tes[o] coagulatos. Mons[p] in quo beneplacitum
est deo habitare in eo:etenim[q] dominus habitabit
in finem. Currus[r] dei decem[s] milibus multiplex mi
lia letantiũ:dñs in eis[t] in synai i sancto. Ascẽdisti[u] in

habet. Reges exercituũ federabunt: q: per pdicatione3 aplorum aliorumq discipulorum xpi non solũ vulgares homines:s3 multi reges principes ꝛ potẽtes:fuerunt federati cũ xpo per successore3 fidei ꝛ hoc est qd dicitur hic. d ¶ Rex virtutum.i.reges potẽtes ꝛ accipitur hic singulare pro plurali:sicut Exo.viij. Uenit musca grauissima.i.multitudo muscarum e ¶ Dilecti.i.facti sũt dilecti ipsius xpi qui est dilectus patris: fm quod ď: Marci.ij. Hic est filius me9 dilect9 ꝛc. f ¶ Et speciei domus ꝛc.q: pncipes ꝛ potẽtes conuersi ad fide3 dederũt ecclesie pciosa donaria ex qb9 est ecclesia:vt pt3 in plurib9 historijs ꝛ sanctorum legẽdis:ꝛ hoc est qd ď. f ¶ Et speciei domus.hoc est ad speciẽ ꝛ decorẽ domus dei q est ecclesia ptinet. a ¶ Diuidere spolia.hoc est diuersis ecclesijs et psonis eccle-

Quid sit cleros grece.

siasticis diuidere pdicta donaria.pñr ostẽdit qliter tpalib9 talib9 sit vtendũ:cũ ď. b ¶ Si dormiatis ad cuius intellectũ sciẽdu3 q cleros grece idẽ est qd sors latine.colũba aũt hic accipit p ecclesia q frequenter colũba noiatur in canticis.pẽne aũt hui9 colũbe sunt vtutes eã ad celestia eleuãtes:dicit ergo. b ¶ Si dormiatis.i.quiescatis: c ¶ Inter medios cleros.i.inter status ecclesie:scilicet militantis ꝛ triumphantis:qd fit qñ sic vtunt hoĩes bonis psentis vite vt nõ amittãt bona eterna:sed magis acquirãt:q: sicut diuitie impedimenta sunt reprobis:ita probis sunt adiuuamenta vtutis:vt dicit Ambrosius super lu.ꝛ sic dicit. d ¶ Penne colũbe deargẽtate sunt.q: presens vita ď: in pscientie puritate. e ¶ Et posteriora dorsi ei9.i.superiores ptes pennarum q sunt super columbe dorsu3. f ¶ In pallore auri.i.terminẽtur in perfecta charitate q hr in statu patrie. Consequẽter ostenditur p quorum ministeria de9 talia agit:cum dicitur. g ¶ Dum discernit celestis.i.pater celestis. h ¶ Reges.i.rectores. i ¶ Super.i.sup ecclesiam:qd fuit factu3 qñ deus decreuit mittere apostolos ad diuersas partes orbis ad regendã ꝛ ordinãdã ecclesiã ad cui9 regime3 ꝛ ordinationẽ apostoli instituerũt per diuersas partes orbis episcopos ꝛ sacerdotes:vt pt3 ex corum gestis:iõ subdit. k ¶ Niue dealbabunt in selmon.selmon vno modo est pprũ nomẽ cuiusdã mõtis:vt habetur Iudi.ix. Alio modo est nomẽ appellatiuũ:ꝛ significat obscuritatẽ:ꝛ sic accipit hic ab hebreis:ꝛ sic sensus hui9 litere. k ¶ Niue dealbabunt.i.sup niuẽ dealbabunt:ꝛ est modus loquendi hebraicus vnde supra psalmus quinquagesimus vbi habem9. Super niuẽ dealbabor in hebreo habet de niue dealbabor.i. plusq nix. In selmon.id est in illis q fuerunt in obscuritate errorum:q: per ministros ecclesie infideles puersi ad fidem baptizabant:ꝛ sic fuerant in obscuritate errorum super niuem dealbantur:quia maior est dealbatio mentis q corporis:quanto spiritualia corporalibus preferuntur:ꝛ q: sic augmentata fuit ecclesia:ideo subditur. l ¶ Mons dei mons pinguis.ꝛ incipit hic versus sequens precedentem in hebreo.ꝛ in trãsla. hieronymi. Et dicitur hic ecclesia mons pinguis propter abundantiam gratie diuine in primitiua ecclesia maxime. m ¶ Mons coagulatus.in hebreorum ꝛ in translatione hieronymi habetur.mons excelsus ꝛ idẽ signat:quia coagulatio hic accipitur prout importat appositionem ad rem aliquam per quam inaltatur. Et dicitur ecclesia mons excelsus vel coagulatus.quia secundum dictum saluatoris. Mathei.xiij.assimilatur grano sinapis.quod cum sit minimum ascendit arborem magnam per fidei dilationem:propter quod de ea dicitur. Esaie.ij. Erit in nouissimis diebus mons domus dei in vertice montium ꝛc. n ¶ Ut quid suspicamini ꝛc.psalmus iste conuertit sermonem ad gentiles idola colentes in delubris et phanis dicens. n ¶ Ut quid suspicamini.id est falso creditis. o ¶ Montes coagulatos.id est loca salutis extra ecclesiã esse scilicet templa vestra ꝛ idola. p ¶ Mons in quo beneplacitum est deo habitare in eo.id est ille sol9 est vere mons coagulatus ꝛ pinguis in quo bñplacitum cũ deo cohabitare cuiusmodi est ecclesia militans. Unde dicit saluator Mathei vltimo: Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus vsq ad consummationem seculi. Et ecclesia triumphans in qua eternaliter cum sanctis habitauit:ideo subditur. q ¶ Etenim dñs habitabit in finem in trãsla.hiero.habetur in sempiternũ. r ¶ Currus dei.hic consequenter psal.inuitat angelos ad deferendũ christo ascendẽti cõsortiũ.ad magnificentiã eñ regis nõ solum facit multitudo ministrantium:sed etiam multitudo associãtium:fm qd ď: Prouer.xiiij. In multitudine populi dignitas regis in paucitate vero plebis ignominia principis. Et primo inuitat psal.angelos xpi ascendẽtis consortiu3.secundo declarat ecclesie profectum:ibi. Benedictus dominus. Circa pmũ psalmista ad suum propositũ premittit exemplum de multitudine angelorum assistentium in datione legis fm q habetur Deutero.xxxiij. vbi dicitur. Dominus de synai venit.vt subdit. Et cum eo sanctorum milia.id est angelorum:vt ibide3 fuit expositu3 ꝛ hoc est qd nõ ď: hic r ¶ Currus dei dicuntur autẽ angeli dei currus dei eo q sibi subsunt:et propter hoc dicitur.in eis sedere sicut in curru vel in sede secundũ quod dicitur infra psalmum.lxxix. Qui sedes super cherubin. s ¶ Decem milibus multiplex.id est multiplicatus.vnde in hebreo legitur bis decem milia:milia letantium q: angeli sancti semper laudant deu3. t ¶ Domin9 in eis in synai in sancto id est associatus fuit per eos in legis datione super montem sanctum synai. Et ex hoc arguit quod maior multitudo debuit esse in ascensu christi dicens. v ¶ Ascendisti in altum.id est in celum empireum.

Modus agentis deo. — Quod significata h3 selmon. — Mõs pinguis ecclesia ď: — Ad quos pser mo cõuertit — Inuita ãgelos. — De liberatione exi stentium in limbo.

Universidad de Deusto Biblioteca

x ¶ Cepisti captiuitatē.i.accepisti illos q̄ in lymbo detinebant captiui:eos tecū ad celestia deducendo:q̄d fuit magis ꝙ dare legē mosaicā:ꝛ ideo debuisti habere tecū maiorē angeloꝝ multitudinē. y ¶ Accepisti dona in hominib⁹.i.accepisti dona spūssancti a deo patre seu tota trinitate distribuēda hōibus.i.apostolis aliisq; discipulis in die penthecostes. Nec est p hoc intelligēdū ꝙ xp̄s homo in sua ascensiōe acceperit spiritūsanctum: cū ab instanti ꝯceptionis fuerit plen⁹ spiritu gratie ꝛ veritatis. Johan.j. Sed pro tanto xp̄s d̄r accepisse dona spūssancti in sua ascēsione;q: ad declaratiōnē sue pfecte glorificatiōis ad dexterā patris datus fuit spūssanctus in signo visibili apostolis propter qd̄ d̄r Johan. vij. nondū erat spūs dat⁹:q: nōdū erat iesus glorificatus. Et q: spūssanct⁹ nō solū datus fuit in signo visibili apostolis q̄ iudei erant: sed etiā gentilib⁹. vt pꝫ Actuum decimo de cornelio ꝛ amicia ei⁹ ꝛ in plurib⁹ aliis locis eiusdeꝫ libri de aliis gētilib⁹:ideo subditur. z ¶ Et eñi nō credētes inhabitare dn̄ꝫ deū. quasi diceret etiaꝫ per dona spūssancti est ꝙ gentiles nos credentes:scilicet pus in vnum deum habitēt dn̄m deū ꝛ habitent ab eo:q: per gratiā sancti spūs de⁹ habitat in hominibus:ꝛ homines in deo:s̄m quod d̄r primo Johānis.iiij. Qui manet in me in charitate in deo manet:et de⁹ in eo:ꝛ ideo ly credens potest teneri nominatiue vel accusatiue.

ex.iij.sententiarū

altuꝫ cepisti[x] captiuitatē accepisti[y] dona in hominibus. Etenī[z] non credentes inhabitare dn̄m deum. Benedict⁹[a] domin⁹ die quotidie prosperuꝫ[b] iter faciet nobis:deū salutariuꝫ nostrorum. Deus[a] noster deus saluos faciendi:ꝛ[b] domini dn̄i exitus mortis. Veruntū[c] de⁹ cōfringet capita inimicorum suorum verticē[d] capilli perambulātiū i delictis suis. Dixit[e] dominus ex basan:cōuertaꝫ in pfundū maris. Vt[f] intingat pes tu⁹ in sanguie:lingua canū tuorum ex inimicis ab ipso. Viderūt[g] ingressus tuos deus ingressus dei[h] mei regis mei q[i] in sctō. Preuenerūt[k] principes cōiūcti psallētib⁹[l]:in medio iuuēcularum

a ¶ Benedictus. Hic ꝓsequēter psalmista enarrat ecclesie profectum qd̄ facit dupliciter. vno mō declarādo ei⁹ ꝓmotionē alio mō aduersarioꝝ fidei depressionē. S̄m facit ibi. Veruntamē deus. Circa p̄mū dicit. a ¶ Benedictus dn̄s de⁹ quotidie.i.per singulos dies laudetur a fidelib⁹:ꝛcausa subdit cū d̄r. b ¶ Prosperū iter faciet nobis deus salutariū nostroꝝ.promouēdo ecclesiam de bono in meli⁹ ad salutē electoꝝ. Et q: s̄m apostoluꝫ p̄mo Timothe.ij. Deus vult oēs hoīes saluos fieri:et ad agnitionē veritatis venire:iō subdit. a ¶ Deus noster deus saluos faciēdi q: ab eo est salus hominum. perditio aūt est malicia eoꝝ s̄m ꝙ d̄r Osee.xiij. Perditio tua ex te israel tantūmō, ex me auxilium tuum. b Et domini dn̄i exitus mortis.i.morte:q: sicut proprium est dei saluos facere:ita etiā a morte culpe et gehenne facere declinare. Et notandum ꝙ cum dicitur hic. Domini dn̄i nō ē nugatio:quia in hebreo sunt duo noīa. primum est nomē dn̄i tetragrāmatū:quod signat dei puram substantiam. secundum est adonay quod importat dominiū:ꝛ per consequens respectum ad creaturā:ꝛsic non est ibi nugatio:q: sunt nomina a diuersis proprietatibus imposita. propter quod hieronym⁹ transtulit domini dei mortis egressus quia vbicunq; ponitur nomen domini tetragrāmaton quod est ineffabile. Hierony. transfert hoc nomen dominus:et ideo pro adonay transtulit dei. c ¶ Verūtamen deus ꝛc. Hic consequenter declarat aduersariorum fidei deiectio:ꝛ primo quantum ad iudeos. secundo quantum ad gentiles tyrannos:ibi. Increpa feras. Prima in duas. q: primo ponitur iudeoꝝ deiectio. secundo christianorum exaltatio:ibi. Preuenerūt. Circa primum dicit. c ¶ Veruntamen deus confringet ꝛc.q.d. Quis deus velit omnes saluos fieri:tamē vult capita inimicoꝝ suorū puniri s̄m ordinē iusticie sue cuiusmodi fuerunt sacerdotes ꝛ p̄ncipes iudeorū vt habetur in textu euāgeliorum. d ¶ Verticem capilli ꝛc. id est ciuitatem hierusalē q̄ erat caput regni iudee et dicitur vertex capilli.i.capillosus:q: ꝓpter muros et turres eā circūdātes videbatur inexpugnabilis:sicut vertex capillosus dicitur fortis:ꝛ tamē fuit destructa ꝛ incensa a romanis ꝓpter peccata iudeorum eā habitātiū. Mons aūt destructionis eius subdit. e ¶ Dixit dn̄s ex ꝛc. ad cuius intellectū sciendum ꝙ iudea in qua metropolis erat hierusalem est sita ex vna parte super iordanem fluuium iuxta quem est terrā basan:vt patet ex libro Nume. et ex alio latere super mare mediterraneuꝫ. Vespasianus autē missus a Nerone cōtra iudeā aggregauit sibi exercitum ex vtroq; latere:scꝫ per terrā basan ꝛ p mare. ꝛ hoc est qd̄ dicitur. Dominus dixit:q: diuina dispositione facta est destructio iudee in vltionē mortis christi:sicut predixerat saluator Luce.xix.c. ex basan conuertam. conuertam in profundum maris.i.conuertam exercitum contra iudeam ex parte terre basan ꝛ ex parte maris. f ¶ Ut intingatur pes tuus ꝛc.q: in destructione hierusalem tanta fuit occisio iudeoꝝ. ꝙ pedes ambulantium tingebant in sanguine ꝛ canes s̄m suū appetitum poterāt sanguinē occisoꝝ lingere. A principio enim belli vsq; ad finem fuerunt decies centena milia iudeorum occisi:vt dicit Josephus libro de iudaico bello. causa autem tante occisionis subditur cum dicitur. g ¶ Viderūt ingressus tuos deus. iudei eñi viderāt processum xp̄i per terrā eoꝝ p̄dicando. miracula faciendo:ꝛ ideo erāt magis puniēdi tanq̄ excusationē sui sceleris nō habētes:ꝓpter quod dicit saluator Joh.xv.c. Si opera nō fecissem in eis que nemo alius fecit peccatū nō haberent. tūc aūt viderunt ꝛ oderāt me ꝛ patrem meum ꝛc. Et ibidē p̄mittit: Si nō venissem ꝛ locutus eis nō fuissem:peccatū non haberent nūc aūt excusationē nō habēt de peccato suo. h ¶ Ingressus dei ꝛc. in hoc psalmista confitetur deitatē christi ꝛ eius humanitateꝫ in qua ascendit a dauid ꝛ ab aliis regibus. i ¶ Qui est in sancto.i. in celo empyreo sanctis angelis ꝛ spiritib⁹ appropriato. k ¶ Preuenerūt. Hic ꝓsequēter ponit christianoꝝ laudatio: que processit nō ex zelo vindicte sed diuine iusticie cū dicitur. Preuenerunt. Circa qd̄ sciendū ꝙ anteq̄ venirent romani ad destruendā hierusalem ꝛ terrā in circuitu christiani ibidē existentes moniti angeli trāsferunt in regnū agrippe:qd̄ erat cōfederatum romanis. put habet in ecclesia. historia. ꝛ hoc est qd̄ dicitur k ¶ Preuenerūt principes.i.apostoli ꝛ alij principales inter christianos:q: sicut dictum est p̄uenerūt destructionem terre iude recedendo:ꝛ regnum agrippe transeundo ibi cum aliis fidelibus. ideo subditur. l ¶ Coniuncti psallētibus ꝛc. id est virginū deuotaruꝫ:quia a principio ecclesie alique ꝟgines fuerūt deo consecrate sicut patet de sancta tecla ꝛ de plurib⁹ aliis vt magis patebit infra:ꝛ vocantur hic tympanistrie

Dn̄o de⁹ habitat i hoībus.

De situ hierl'm.

De dstructionē iudee.

De dstructiōe hierusalem.

Ponitur xp̄ianoꝝ laudatio

non quia vterent tympanis materialibus:sꝫ q: cū apostolis insistebāt diuinis laudib⁹. ꝛ hoc modo beatus Aug. virginē mariā noiat tympanistriā in sermone de natiuitate ipsius di. Audite igit queādmodū tympanistria nostra cātauerit ait eñi. Magnificat aīa mea dn̄m ꝛc. m ¶ In ecclesiis bn̄dicite ꝛc. hoc dicit quia apostoli ꝛ primi discipuli xp̄i fuerūt de pplo israel. vt pꝫ ex decursu euangelij ꝛ ab istis tanq̄ a fontib⁹ originata est deuotio laudis in ecclesiis. n ¶¶ Ibi beniamin.i.paulus q̄ fuit de tribu beniamin. s̄m ꝙ dicit Roma.xi. qui cōuersus ad fidē iūxit se cū aliis fidelib⁹:vt h̄r Act.ix. o ¶ Adolescētulus.q: s̄m veritatē adhuc erat adolescēs qn̄ fuit cōuersus. vn̄ d̄r Act.vij. ꝛ testes deposuerunt vestimēta sua sec⁹ pedes adolescētis q̄ vocabat saul⁹: ꝛ satis cito post fuit ꝯuersus vel d̄r adolescētulus:q: iter alios aplōs fuit vltimo ad fidē vocat⁹. p ¶ In mētis excessu:q: fuit raptus vsq; ad tertiū celū:vt h̄r.ij. Cor.xij. q ¶ Principes iuda duces eorū. dn̄s eniꝫ noster iesus xp̄s fuit de tribu iuda s̄m carnē:vt h̄r Ro.j. ꝛ per ꝯn̄s iacobus iohannes simon ꝛ iudas ꝛ iacob⁹ minor ei⁹ cognati germani fuerūt de eadem tribu vt videtur ꝛ isti fuerunt cum aliis apostolis duces christianorum. In translatione Hieronymi habetur. Principes iuda in purpura sua q: ꝓpter christum sustinuerūt martyrium suo sanguine purpurati. ꝛ licet iohānes nō trāsierit p gladiū. tn̄ parat⁹ fuit sustinere martyriū qn̄ fuit missus in feruētis olei doliū. ꝓpter qd̄ dicit Aug. libro de bono cōiugali. Non est impar meritū martyrij in iohanne qui passus nō est:ꝛ in petro q̄ passus est. r ¶ Princeps zabulon ꝛ principes neptalim. iste due tribus acceperūt fortes suas p magna pte in galilea. vt h̄r in Josue. de qua fuerūt plures discipuli xp̄i. vnde vocabant galilei. Act.j.et.ij. ꝛ ideo de tribu zabulon ꝛ neptalim fuerūt ibi aliqui. s ¶ Manda deus virtuti tue verbum est psalmiste loquētis in psona primitiue ecclesie:ꝛ est sensus. s ¶ Manda deus ꝟtuti tue.i. potestati angelice q̄ tua mādata exeq̄tur.s. vt ꝓtegat nos ꝛ defendat. qd̄ tūc fuit factū:q: sicut dictū est ecclesia fideliū de monitu angeli trāsiuit ad agrippe regnū tanq̄ ad locū securū. Itē tunc petr⁹ fuit eductus de carcere p angelū Act.xij. t ¶ Cōfirma hoc deus qd̄ opatus es in nobis. nos docendo. ꝛ resurrectionem tuā manifestādo. spm̄sanctum nobis mittendo. a ¶ A tēplo tuo.q: in illo templo xp̄s frequēter docuit in monte etiā syon s̄.quo erat tēplū super aplōs aliosq; discipulos spm̄sanctū misit s̄m ꝙ dicit Hiero. in epistola ad paulinū de oībus sacre scripture libris. b ¶ Tibi offerēt reges munera. p hoc eñi ꝙ xp̄s aplōs aliosq; discipulos sic ꝯfirmauit ꝙ cōstanter fideꝫ p̄dicauerūt p orbē. multi reges cōuersi dederūt multa ꝛ magna numera ad edificationē ecclesiarū ꝛ sustentationē paupeꝝ xp̄ianoꝝ amore xp̄i:sicut pꝫ ex gestis aplōꝝ et alioꝝ xp̄i discipuloꝝ. c ¶ Increpa feras. Hic ꝯn̄r inuehit psal.ꝯ gentiles tyrannos inter quos maiores fuerūt impatores romani ꝛ eoꝝ p̄fecti q̄ conati sunt fidē catholicā destruere:vt pꝫ de nerone ꝛ domiciano decio diocletiano ꝛ valeriano ac multis aliis ꝛ q̄ꝫtum ad hoc dicit. c ¶ Increpa feras. et vocat principes romanos feras.q: dabāt feris martyres deuorādos ꝓut patet in multis martyruꝫ gestis. d ¶ Arūdinis. arūdo eñi vento mouet. ꝛ ita p̄ncipes romanoꝝ vēto vane glorie mouebant. vel q: ad quēlibet errorē idolatrie de facili cōuertebant. s̄m ꝙ dicit leo papa in s̄mone sanctoꝝ Petri ꝛ Pauli de roma ꝙ magnā credebat se fecisse religionē cū nullius gētis respuisset falsitatē. ꝛ bn̄ dicit. c ¶ Increpa feras arūdinis.q: psalmista p̄uidit cōstantinū imparatorem post multā stragē xp̄ianoꝝ deo lepra pcutiendū et a principibus aplōꝝ Petro ꝛ paulo increpandū. ꝛ sic ad fidē cōuertendū. vt h̄r in gestis beati siluestri. e ¶ Congregatio taurorum in vaccis populorum.i.principes romani qui vocati sunt fere ꝓpter crudelitatē. e ¶ Congregatio taurorum in vaccis populoꝝ cōparantur eñi tauris domesticis. qd̄ notatur p hoc qd̄ dicitur. In vaccis populorum quia tauri indomiti nō sunt sic congregati cum vaccis hoīm. erratio huius cōparationis quia nō solum conabantur subuertere xp̄ianos p tormenta tanq̄ fere. sed etiam per blandimenta tanq̄ tauri domestici ꝓmittēdo eis honores diuitias ꝛ similia dum tn̄ vellent recedere a fide xp̄iana. vt patet in multis martyꝝ gestis. ideo subditur f ¶ Et excludāt.s. a veritate fidei. g ¶ Eos qui ꝓbati sunt argento. id est magis ꝓbati in fidem q̄ argentū in fornace. h ¶ Dissipa gentes ꝛc. iste gētes sunt romani qui per bella totum orbem sibi subiugauerunt. i ¶ Venient legati ex egypto. Hic cōsequēter potest exponi de philone qui cum sociis suis de alexandria egypti fuit missus legatus ad imperatorem claudiū:ꝛ tunc contraxit familiaritatē cum petro apostolo rome existenti. ꝛ reuertens alexandriā ecclesiam sancti marci cōgregatam honorauit ꝛ in libris suis magnifice cōmendauit prout scribitur in lib. illustrium virorum. k ¶ Ethiopia p̄ueniet. ethiopia eñi est iuxta egyptum ꝛ citius ꝛ vniuersalius fuit conuersa ad xp̄m q̄ egyptus videlicet per beatum matheum apostolum qui veniens ad illam ꝓuinciam baptizauit regem ꝛ eius filium. quem a morte suscitauerat:ꝛ filiam eius ephigeniam virginē xp̄o cōsecrauit:et eam ducentis virginibus:p̄fecit et populum regni pro maiori parte baptizauit:vt habetur in predicto lib. illustrium virorum. et hoc est quod dicitur. k ¶ Ethiopia p̄ueniet:scꝫ egyptum. l ¶ Manus eius deo.i. dare deo manus per confederationem ad xp̄m. Confederatio enim in pluribus locis sacre scripture dicitur dexterarum datio:q: homines federus inientes in multis ptibus dant inuicē dexteras manus. m ¶ Regna terre. hic vltimo psalmista inuitat homines ad psallendū deo ascendenti dicēs. m ¶ Regna terre.i. habitantibus in omnib⁹ regnis terre. n ¶ Cantate dn̄o. ipsum deuote laudando. o ¶ Psallite deo qui ascendit super celum celi.i. ad extremitatem celi empyrei qd̄ est excelsius inter celos. p ¶ Ad orientē. hoc dicit:q: xp̄s ascendēs in celū ascendit de monte oliueti:vt habetur Act.j. qui mons est in orientali parte iuxta hierusalē in qua completum

timpanistriarum. In[m] ecclesijs benedicite deo dn̄o de fōtib⁹ israel. Ibi beniamin[n] adolescētulus[o] i mētis[p] excessu. Principes[q] Juda duces eoꝝ p̄ncipes[r] zabulon p̄ncipes neptaliꝫ. Mādā[s] deus virtuti tue cōfirma[t] hoc deus qd̄ operatus es in nobis. A templo[a] tuo in hierusalē tibi offerēt[b] reges munera. Increpa[c] feras arūdis[d] ꝯgregatio[e] tauroꝝ i vaccis populoꝝ:vt excludāt[f] eos[g] q ꝓbati sunt argēto. Dissipa[h] gētesq̄ bella volūt veniēt[i] legati ex egipto:ethyopia[k] p̄ueniet man⁹[l] ei⁹ deo. Regna[m] terre cātate[n] dn̄o psallite dn̄o. Psallite[o] deo q ascēdit sup celū celi:ad[p]

De q̄ gēte fuerūt apostoli dei.

De paulo.

De q̄ gēte fuit xp̄s.

De petro Dn̄o xp̄s in nobis opat⁹ est.

Expositio d̄ philone.

De situ ethiopie.

De q̄loco xp̄s ascēdit ad celum.

Universidad de Deusto Biblioteca

fuit misteriū redemptionis humane. q ¶ Ecce dabit ⁊c.hoc cōiter exponitur de voce qua xp̄s suscitabit mortuos a sepulchris in finali iudicio:sed vt cōtinuet lr̄a p̄cedētibus pōt exponi de voce p̄dicatiōis aplor̄ aliorūq; discipulor̄ xp̄i:q̄bus xp̄s ascēdens p̄cepit predicare p orbē euāgeliū:s̄m qd habet Marc.vlti.Euntes in mundū vniuersum p̄dicate euāgeliū oī creature:⁊ huic voci q̄ d̄r vox xp̄i eo q̄ fuit de ei⁹ mādato.Dedit vocē v̄tutis ɔfirmādo p̄dicationē eor̄ miraculis.vñ ibidē subdit.Illi aūt p̄fecti p̄dicauerūt vbiq; dño cooperante ⁊ sermonē ɔfirmāte sequētibus signis. r ¶ Date gl'iam deo sup israel.i.propter bona q̄ fecit isrl'.per q̄ notat ppl's xp̄ianus cui facta sunt bñficia p̄dicta.vñ d̄t apl's Roma.ij.Nō eñi q̄ in manifesto iude⁹ est:neq; qui i manifesto i carne est circūcisus sed q̄ in abscōdito iude⁹ ē ⁊ circūcisio cordis i sp̄ū nō lr̄a. s ¶ Magnificētia ei⁹ et virt⁹ eius in nubib⁹:qd exponit ab aliq̄bus in nubib⁹ materialib⁹ ex q̄b⁹ p̄cedūt pluuie choruscationes ⁊ tonitrua p q̄ appet hoīb⁹ ptās dei ⁊ ei⁹ magnificētia. Sed vt ɔtinuet lr̄a v̄r meli⁹ exponi de apl'is alijsq; discipul' ad p̄dicādū missis:de q̄b⁹ d̄r Esa.lx.Qui sunt hi q̄ vt nubes volāt.Ex istis eñi nubib⁹ p̄cesserūt pluuie sacre doctrine: s̄m illud Deut.xxxij. Cōcrescat vt pluuia doctrina mea ⁊ tonitrua annūciando tenorē diuinor̄ iudicior̄ ⁊ choruscatiōes miraculor̄ p̄pter qd subdit. t ¶ Mirabilis de⁹ in sc̄tis suis.q: p eos fecit mirabilia cecos illuminādo. leprosos mūdando: mortuos suscitādo.⁊ ɔsimilia. v ¶ Deus israel.i.ppl'i xp̄iani sicut supra expositū est. x ¶ Ip̄e dabit virtutem.opandi p̄dicta. y ¶ Et fortitudinē ad tolerādū ɔstanter illata sibi tormēta:sicut pt3 i martyribus. z ¶ Plebi sue.s.populo xp̄iano ⁊ p̄pter bñficia p̄dicta fidelibus collata ponit in fine p gratiarū actione. a ¶ Benedictus deus in donis suis in secula seculor̄ amen. Nō ammiret aliquis si totiēs in expositiōe huius psal.vsus sum sensu metaphorico q: aliter nō pōt fieri.vnde Rab.sa.⁊ponens iudaice tantum vel plus vtitur:prophete enim cōmuniter parabolice loquuntur.

De missione aplorum ad p̄dicandū.

Expō de aplis.

De miraculis sctōrū cū virtute diuina fecerunt.

orientem.Ecce[q] dabit voci sue vocē virtutis:date gloriam[r] deo super israel magnificētia[s] ei⁹ et virtus ei⁹ in nubib⁹.Mirabilis[t] de⁹ in sanctis suis:deus[v] israel[x] ipse dabit virtutē:⁊[y] fortitudinem plebi[z] sue:benedictus deus.

¶ Victori pro lilijs dauid. p̄s.lxviij.

Saluū[a] me fac deus.quoniā intrauerūt[b] aque vsque ad animam meam. Infixus[c] sum i limo profundi et[d] nō est substantia[e] Veni[e] in altitudinem maris:⁊[f] tempestas demersit me. Laboraui[g] clamās rauce[h] facte sunt fauces mee:defecerūt[i] ocli mei du3[k] spero in deū meū multiplicati[l] sūt super capillos capitis mei qui[m] oderūt me gratis.Cōfortati[n] sunt qui persecuti sunt me inimici mei iniuste:que[o] nō rapui tūc exoluebam.De[p] tu scis insipientiā meā:et[q] delicta mea a te nō sunt abscondita. Nō[r] erubescant in me qui expectāt te domine:domine virtutū.Non[s] confundātur super me:qui querūt te de⁹[t] israel. Quoniam[v] p̄pter te sustinui opprobriū:operuit[x] ɔfusio faciem meā.Extrane⁹ fact⁹[y] su3 fratribus meis. ⁊[z] peregrinus filijs matris mee.Qm̄[a] zelus dom⁹ tue comedit me:⁊[b] opprobria exprobrantium tibi ceciderunt[c] super me.Et operui[d] in ieiunio aīam mea3 et[e] factū est i opprobriū mihi.Et posuit[f] vestimētū

¶ Psalmus. lxviij.

De materia p̄i.

Saluū me fac deus.Huic p̄o premittit talis ti.in heb.Ad victoriā sup rosas dauid.In transla. vero Hiero.sic habet:victori p lilijs dauid.⁊ est eadē sentētia vtrobiq;.per hoc aūt q̄ dicitur ad victoriā vel victori significatur conatus leuitarum in cantādo.sicut frequēter dictum est. Per rosas aūt s̄m Heb.intelligunt filij israel qui fuerūt populus a deo electus.⁊ s̄m eos idē intelligunt p lilia:q: vbicūq; in veteri testamēto Hiero. transfert liliū vel lilia in pl'i: hebrei dicunt rosam vel rosas:vt dictū est supra psal.lxiiij.Filij aūt israel fuerūt in afflictiōe positi in captiuitate babylonica ⁊ in captiuitate p romanos in qua sunt adhuc. quas p̄uidit dauid: ⁊ ideo fecit hūc psal.ad literā:vt dicunt orans p liberatione eor̄:quā liberationē aliqui hebrei referunt ad captiuitatē babylonicam:aliqui ad istā in qua sunt. Aliqui expositores etiā catholici referunt hoc ad liberationē ipsius dauid et viror̄ eius de p̄secutione saulis. Et hec expositionū variatio videt quedā a v̄itate deuiatio. p̄pter qd Augu.⁊ Cassiod.dicunt q̄ hic p̄s ad literā loq̄tur de xp̄o:cuius mysteria plenius ceteris p̄phetis dauid preuidit ⁊ expressius scripsit:sicut pleni⁹ fuit dictū in principio hui⁹ libri. Et ideo p̄uidens passionem xp̄i in se ⁊ in mēbris futurā fecit hūc psal.qd pōt declarari per scripturā noui testamēti. Saluator eñi Joh.xv.de seipso dicit. Ut impleatur sermo q̄ in lege eor̄ scriptus est.Qm̄ odio habuerūt me gratis.sic qd dicit in hoc psal. Multiplicati sunt super capillos capitis mei q̄ oderūt me gratis:dicit impletū ad lr̄am in seipso. Similiter paulus apl's Ro.xi.allegat qd habetur in hoc psal.Fiat mensa eor̄ ipsis in laqueū ⁊c.dictū ad lr̄am de iudeis excecatis:eo q̄ p̄secuti sunt xp̄m.Itē Ro.xv.qd habetur infra.Et opprobria exprobrantiū tibi ceciderūt sup me.dicit dictū eē ad literā in p̄sona xp̄i.Item Joh.ij.scribitur q̄ cū xp̄s facto flagello de funiculis eiecisset ementes ⁊ vendentes de tēplo recordati sunt discipuli eius:q: scriptū est.zelus domus tue comedit me.Et p hoc insinuat euangelista q̄ hec scriptura q̄ habetur in hoc psal.tunc ad literā fuit impleta de xp̄o.p̄pter qd dicit Aug.de hoc psal.q: xp̄s hic loquitur oīno dubitare non p̄mittitur.Hic eñi verba illa expressa sunt q̄ in eius passione cōpleta sunt.apostoli etiā loquētes de xp̄o testimonia ex ip̄o psal.dederunt. Quis aūt deuiet a sentētijs eor̄:quis agnus nō sequatur arietes. Igitur s̄m hūc sensum p̄s iste diuidit in tres partes.q: p̄mo dauid loquēs in p̄sona xp̄i ⁊ corporis eius mystici petit a penis liberationē.secūdo predicit iudeor̄ punitionē:ibi.Fiat mēsa eor̄.tertio cōuertit se ad dei laudationē:ibi.Lauabo.Prima in duas. q: primo ponitur penarū explicatio.scdo petitur liberatio:ibi.Ego vero in orationē.Prima adhuc in duas. q: primo ponetur pene illate factis.scdo verbis:ibi.Qm̄ p̄pter te.Prima adhuc in duas.q: primo plangitur penarum illatio.scdo inferentiū multiplicatio:ibi.Multiplicati sunt.Circa p̄mum dicitur. a ¶ Saluum me fac deus.sc3 a penis illatis. b ¶ Qm̄ intrauerunt aque vsq; ad animā ⁊c.per quas intelliguntur p̄secutiones seu p̄sequentes.s̄m q̄ dicitur Esa.viij.Adducet dñs super eos aquas fortes ⁊ multas regem assyriorum.Et ideo hec litera pōt intelligi de capite xp̄o.quia p̄secutiones iudeor̄ intrauerūt vsq; ad animam eius.i.vsq; ad separationē anime a corpore ⁊ de corpore ejus mystico. q: stephanu3 ⁊ iacobū ⁊ plures alios occiderunt. c ¶ Infixus sum in limo p̄fundi.Hoc etiā intelligi pōt de xp̄o capite rōne sue sepulture:quia fuit positus intra terrā.Similiter de fidelibus suis quor̄ multi fuerūt in carceribus reclusi:vt habetur in actibus apostolor̄.viij.c.⁊ alijs pluribus locis. d ¶ Et nō est substantia.i.diuitie.quia xp̄s etiā p̄prijs vestibus spoliatus fuit positus in cruce.vel aliter. d ¶ Non est substātia.i.virtus subsistendi in corpe mortuo ⁊ sepulto.⁊ loquit de virtute naturali nō de diuina que nō fuit a corpore separata. e ¶ Ueni in altitudinem maris.i.in p̄fundum p̄secutionis que nomine aquarum designatur:vt supra dictum est. quelibet autem congregatio aquar̄ mare vocatur in hebreo. f ¶ Et tempestas demersit me.i. acerbitas passionis

Opinio aliquor̄.

Qñ xp̄s eiecit vendentes ⁊ ementes de tēplo hēbat faciē igneā ⁊ nullus potuit illi resistere.

Diuisio psal.

De morte xp̄i.

ex qua obijt in cruce. g ¶ Laboraui clamans.s.in cruce qñ voce magna clamās emisit sp̄m Math.xxvij. h ¶ Rauce facte sunt fauces mee. Raucedo eñi causat ex siccitate humor̄ in faucib⁹ ⁊ arterijs xp̄i aūt in passione multos humores emisit de corpore:vtpote in sanguineo sudore.de quo habet Luc.xij.In flagellatione: in corone spinee impositiōe:⁊ in manuū ⁊ pedū transfixiōe. i ¶ Defecerunt oculi mei:q: oculi ei⁹ corporales in morte fuerunt extincti. k ¶ Dū spero in deū meū:q: certitudinaliter expectabat gloriā sui corporis in resurrectiōe que facta est diuina virtute. l ¶ Multiplicati sunt.Hic ɔsequēter xp̄s homo plāgit aduersantiū multiplicationem dicēs. l ¶ Multiplicati sunt ⁊c. modus est loquēdi ad designandū magna3 aduersantium multitudinē. m ¶ Qui oderunt me gratis.i.sine causa ⁊ cū econtrario deberent eu3 diligere de bona q̄ fecerat eis veritatē docendo sanitates donādo.⁊ sic de alijs. p̄pter quod dixit eis Joan.x. Multa bona opa ostēdi vobis ex patre meo: p̄pter quod eor̄ opus vultis me lapidare.Isti aūt odientes christū fuerunt multiplicati:quia pharisei p̄mo cōceperūt eū in odiū.scdo scribe.tertio sacerdotes.⁊ vltimo populus a sacerdotibus deceptus propter quod petūt liberationē barrabe ⁊ xp̄i crucifixionē.Marci.xv. n ¶ Confortati sunt ⁊c.q: herodes ⁊ pylatus prestiterūt eis fauorē.herodes illusit eū ⁊ spreuit. Luce.xxiij.Et pylat⁹ in fauorem iudeorum dedit iniquam sententiam contra christū o ¶ Que non rapui ⁊c.modus est loquēdi p quē significat q̄ tūc soluit penā p pctis humani gñis q̄ nō cōtraxerat. p ¶ De⁹ tu scis insipiētiā meā.hoc nō intelligit de p̄sona xp̄i in qua nulla fuit insipiētia:sed omnimoda sapiētia.sed sicut passionē oīm membror̄ suorū.d.suā Act.ix. Saule saule q̄d me persequeris.⁊ 3ach.ij.Qui tangit vos tāgit pupillā oculi mei.⁊ hoc p̄pter cōnexionem capitis ad membra sic insipientiā membror̄ suor̄ et delicta sua esse dicit. Et q: pro istis penā portauit et satisfecit sicut hō satisfaciēs p debitis alterius facit quodāmō illud debitū eē suū:sicut etia3 communiter dicitur onus muli ⁊ cameli; q: illud onus d̄r esse suū solū ad portādū nō q̄tum ad possessionē ⁊ dominiu3. et bene dicit. q ¶ Delicta mea ⁊c.q: delicta eor̄ qui ea abscondunt nolentes deserere ⁊ confiteri christus non fecit sua pro eis satisfaciendo:sed solū delicta eorum qui vere contriti confitētur. r ¶ Non erubescāt ⁊c.loquitur pro sanctis patribus in limbo salutem christi expectantibus cum magno desiderio:⁊ ideo nisi ad eos descenderet christus esset eis confusio ⁊ maxime prophetis ibidem existentibus qui talia predixerant ventura nec orat christus homo dubitans de aduētu futuro:sed sicut orauit in suscitatiōe lazari:quā tamē sciebat certitudinaliter futurā.vnde dicit tunc Gratias ago tibi pater qm̄ audisti me:ego aūt sciebā quia semper me audis. Joā.xi.Sed sic orando ostendebat in se veritatē humane nature:in qua minor est patre. s ¶ Nō cōfundant ⁊c.Hoc dicit pro apostolis alijsq; discipulis quor̄ confirmationē petebat a patre:ita q̄ nō timerēt seu erubescerēt de xp̄i cōfessione:sed magis gloriarētur qd ⁊ factū fuit per missionem spiritussancti:postq; de ipsis dicitur Actuū.v. Et illi quidē ibant gaudentes a cōspectu concilij:quoniā digni habiti sunt pro noīe iesu cōtumeliā pati. t ¶ Deus israel.id est populi christiani.vt dictū est in psalmo precedenti. v ¶ Quoniā propter te.Hic cōsequenter saluator explicat penas suas in verbis dicens. v ¶ Quoniam propter te ⁊c.quia iudei vocabant eum infidelem ⁊ demoniacum.Roma.viij. Nonne bene dicimus nos quia samaritanus es ⁊ demonium habes.Et quia cum tenerent eum vinctū plures dicebāt contra eum falsu3 testimoniū Mathei.xxvi. x ¶ Operuit confusio faciem meā.quia velantes faciē suam percutiebant eum dicentes Prophetiza quis est qui te percussit.reputantes eū prophetam falsum.Luce. xvij. y ¶ Extraneus factus sum fratribus meis.i.iudeis quos vocat fratres eo q̄ ip̄e erat iude⁹. z ¶ Et peregrinus filijs matris mee scilicet sinagoge:⁊ est repetitio eiusdē sentētie per alia verba ad maiorē expressionem. a ¶ Quoniā zelus domus tue comedit me:qd ostendit xp̄s maxīe qñ de domo dei eiecit negociatores.Joā. secundo dicēs.Nolite facere domū patris mei domum negociationis. b ¶ Et opprobria exprobrantium tibi.miracula enim christi attribuebant iudei virtuti demonis Mathei.xij.Hic nō eiecit demonia nisi in beelzebub principe demoniorum que tamen fiebant virtute toti⁹ trinitatis:⁊ sic inferebāt opprobria patri. c ¶ Ceciderunt super me.quia occasione miraculor̄ que christus faciebat virtute deitatis que est cōmunis toti trinitati et maxime in suscitatione lazari iudei quesierunt occasionem mortis christi dicentes.Quid facimus qui hic homo multa signa facit ⁊c. Joannis vndecimo.Et hoc est quod dicitur. c ¶ Ceciderunt super me.obruendum morte:sicut lapides proiecti a machina cōtra turrim infrangibilem resiliunt cadentes supra domum turri coniunctam eam frangentes ⁊ destruētes:sic opprobria iudeorum proiecta contra virtutem deitatis cui nocere non poterant resilierunt supra fragilitate3 humanitatis deitati ɔiunctā ⁊ eā obruerunt morte. d ¶ Et operui in ieiunio ⁊c.christus enim ieiunauit.xl.diebus ⁊.xl.noctibus Mathei.iiij. e ¶ Et factū est ⁊c.q: dyabolus accepit ex hoc occasionē tent[illegible] xp̄m et persuadendi ei vt eū adoraret vt ibidē habet.q̄ xp̄s sibi reputauit opprobriū p̄pter qd repulit eū indignāter di.Uade sathana ⁊c. f ¶ Et posui ⁊c.doctores eñi cōmuniter dicūt q̄ per ciliciū hic intelligitur flet⁹ xp̄i in suscitatione lazari.Joā.xi.eo q̄ antiquitus flentes mortuum induebant ciliciū sed mihi videt q̄ cōuenienter p ciliciū pōt intelligi asperitas vestiū xp̄i.cū eñi reprobauerit mollicie vestiu3 Mat.xi.di.Ecce

Aequocatur raucedo.

Tenemur diliger deu3 pp tria p̄pter creationē redēptionē et bonorū largitionem.

Christi passio.

quid xp̄s ostendebat orando.

C[illegible] fratres sum⁹ s̄m q: homines sum⁹. Aug.

qua occasione dyabol⁹ temptauit xp̄3

qui mollibus vestiūtur in domib⁹ regū sunt.satis apparet ꝙ asperis vestibus vtebat:q: cepit facere ⁊ docere. Act.j.vñ ⁊ Joā.xix.dicit ꝙ ei⁹ tunica erat incōsutilis desuper cōtexta per totū:⁊ hoc mō fiūt vestes cilicine ⁊ aspere. g ¶Et factus sū illis in parabolā hoc est in derisū.q: de eo dicebāt Ecce hō vorax ⁊ potator vini publicanoꝝ ⁊ pctōꝝ amic⁹. Mat.xj. h ¶Aduersū me loquebant ⁊c.i.pncipes sacerdotū qui eum iudicauerūt mortis reū Marci.xiiij.⁊ isti vocant sedentes in porta duplici de causa.tū q: sedebāt iuxta portam templi ad docēdū ppl'm.tū q: sm modum iudicū antiquoꝝ aliqñ sedebant in portis ciuitatū ad iudicandum ppl'm in cōibus causis.romani enī retinebāt causas sanguinis. i ¶Et in me.i.de me. k ¶Psallebāt derisorie l ¶Qui bibebāt vinū.scribit eñ in quodā libello hebraico qui intitulat cōdemnatus iudicio ꝙ ppter verbū salomo. Prouerb.xxxj.Date siceram.i.potū inebriatiuū merentibus.et vinū his q̄ amaro sunt animo.Sapiētes iudeoꝝ ordinauerūt ꝙ cōdennatis ad mortē daretur plen⁹ ciphus de vino forti vt magis hylariter sustinerēt mortem.⁊ illud vinū fuit acceptū p xpo ⁊ duob⁹ latronibus cū eo crucifigendis.sed iudei vinum illud acceperūt ⁊ biberūt cū derisiōe xpi:⁊ ppter talē derisionē dicitur hic.In me psallebant qui bibebāt vinū:⁊ in loco vini predicti posuerūt acetū:vt dicit infra. Aliter etiā pōt exponi ꝙ de crucifixione xpi tanꝙ de re insolita ⁊ notabili fuerunt facte cantilene derisorie in fauorē sacerdotū q̄ ei⁹ mortem pcurauerāt tanꝙ de falso pphera volēte regnare:⁊ nō potēte.que decantabant per tabernas ⁊ sic dicit.In me psallebāt ⁊c.

xps habuit tres tunicas et hic loquitur de prima quaꝫ ci mater fecit.

De potu xpi in cruce

Alia expō

meū ciliciū:⁊[g] fact⁹ sū illis in parabolā.Aduersū[h]
me loquebant q sedebāt in porta:⁊[i] i me psallebāt[k]
qui[l] bibebāt vinū. Ego[m] vero orōnē meā ad te dñe:
tempus[n] beneplaciti de⁹.In[o] multitudie misericor
die tue exaudi me:i veritate[p] salutis tue.Eripe[q] me
de luto vt non infigar:libera[r] me ab his q oderūt me
et[s] de profūdis aquaꝝ.Nō[t] me demergat tempestas
aque:neqꝫ[v] absorbeat me pfundū neqꝫ[x] vrgeat sup
me pute⁹ os suū.Exaudi[y] me domine quoniā beni-
gna est misericordia tua:sꝫ multitudinē miserationū
tuarū respice me.Et ne[z] auertas faciē tuā a puero
tuo qm̄ tribulor velociter exaudi me. Intende[a] aie
mee ⁊[b] libera eam ppter[c] inimicos meos eripe me.
Tu[d] scis improperiū meū ⁊[e] cōfusionē meā:⁊[f] reuerē
tiā meā.In[g] cōspectu tuo sūt oēs q tribulāt me:iprō
periū[h] expectauit cor meū ⁊ miseriā.Et[i] sustinui q si-

Oēs aūt iste pene possunt ad membra xpi applicari:q: ppter xpm sustinuerūt opprobria ⁊ cōfusiōes ⁊ psecutiōes etiā ab amicis intimis tanꝙ ab extraneis afflixerūt et se ieiunijs ⁊ cilicijs ⁊ sustinuerūt et pdēnatiōes puersas a iudicib⁹ ⁊ derisiones ab ebriosis potatoribus vt patet in multis sctōꝝ martyrū gestis. m ¶Ego vero.Hic cōsequēter petit ipsius xpi capitis ⁊ membroꝝ liberatio a penis:⁊ pmo ponit dicta petitio:scdo ad hoc inducit rōnibi.Exaudi me.Circa pmum d: m ¶Ego vero orōnē.s.dirigo. n ¶Tempus beneplaciti.i.expectās tps liberatiōis sm dispositionē sue voluntatis. o ¶In multitudine ⁊c.orauit eñ xps nō solū pro se in persona:sed etiā pro membris suis qui sunt multa ideo petit multitudinē mie. p ¶In veritate salutis tue.i.salutis a me pmisse que pmissio est in veritate. q ¶Eripe me ⁊c.superi⁹ dixit infixus sū in limo:qui lim⁹ idē est qd lutū:ppter qd sciēdū ꝙ aliqñ d: aliqs infigi in lutū qñ cadit ibi:lꝫ cito resurgat sed magis pprie dicitur infigi qñ nō pōt inde retrahi.Superius aūt xps dixit se infixum in luto eo ꝙ mortuus fuit et positus in sepulchro.intra terrā.hic autem petit vt nō infigatur.i. ꝙ non diu ibi remaneat p sue resurrectionis accelerationem. r ¶Libera me ⁊c.i.iudeis a quorū potestate fuit totaliter liberatus in resurrectiōe. s ¶Et de profundis aquarū.i.psecutionū vt supra dictū ē:ad quarū pfundū homo deducit qñ occidit.⁊ in hoc suā petit resurrectionem sicut prius.p alis tamen verba qd solet fieri in talib⁹ orationibus ⁊ iō adhuc subdit. t ¶Nō me demergat tempestas aque superius dixit.⁊ tempestas demersit me.eo ꝙ mortu⁹ fuit in cruce.Quod ergo hic dicit.Non me demergat tempestas aque sensus est.i.me per mortē demersum nō diu teneat in morte. v ¶Neqꝫ absorbeat me profundū.i.corp⁹ meū intra sepulchrū nō putrefiat seu corrumpat:⁊ a vermib⁹ corrosū absorbeat. x ¶Neqꝫ vrgeat ⁊c.⁊ in hebreo habetur.Non obturet super me puteus os suum ⁊ dicitur hic puteus lymbus inferni ad quem descendit aīa xpi ad extrahendum inde patres detentos sm illud zach.ix.Tu quoqꝫ in sanguine testamenti tui eduxisti vinctos de lacu in quo non erat aqua. Sic igit petit xps vel potius dauid in persona xpi ꝙ aia xpi cito de inferno redeat ad corpus ⁊ resurrectio compleatur.ita ꝙ corpus nullam corruptionē seu putrefactionem patiat.qd ⁊ factū fuit sicut supra dictū est ps.xv. y ¶Exaudi me.Hic consequenter adducit rō sue exauditionis.⁊ accipitur primo ex parte pprietatis diuine cui⁹ pprietas est mia ⁊ benignitas.⁊ p cōs ad exaudiendū pnitas ⁊ hoc est qd d:.Exaudi me dñe qm̄ benigna est ⁊c.⁊ ptꝫ lra.Scdo accipitur ex parte obedientie xpi qui fuit obediens patri vsqꝫ ad mortē pp' qd vocat hic puer noīe enim pueri frequenter in sacra scriptura designat seruus valde obediens.⁊ sm hoc xps vocatur puer. Actuum.iiij.Conuenerunt enim vere in ciuitate ista aduersus sanctum puerum tuum iesum quem vnxisti herodes pontius pylatus ⁊c.Et sm hoc dicitur hic. z ¶Et ne auertas ⁊c.orationē meam repellēdo:⁊ loquitur de deo ad modum hominis qui auertit faciem qñ non vult exaudire deprecationē petētis. a ¶Intende anime mee idest vite mee corporali. b ¶Et libera eam resuscitādo a morte. c ¶Propter inimicos meos.i.pp iudeos qd dupliciter exponit.vno mō de iudeis obstinatis vt per resurrectionē xpi cōfundātur.Alio modo de conuertendis:vt audita christi resurrectione cōuertant:sic legit Actuum.ij.ꝙ predicante petro christi resurrectionem multi conuersi sunt ad fidem:et ibidem subditur. Et apposite sunt in die illa anime circiter tria milia. d ¶Tu scis improperium:id est mihi illatum in verbis iniuriosis:vt patet ex predictis. e ¶Et confusionem meam quia captus sum ad modum latronis. f ¶Et reuerentiam meam.hic accipitur reuerentia pro verecundia:sicut irreuerens dicitur inuerecundus ppter quod in transla.hiero.d: Ignominiam meā.i.in sputis ⁊ colaphis mihi a iudeis illatis. g ¶In cōspectu ⁊c.q.d.p volūtate tua potes eū punire. h ¶Improperiū ⁊c.q: p⁹ colaphos ⁊ sputa a iudeis illata a militib⁹ pīlatis fuit illus⁹ ⁊ crudeli occisus. i ¶Et

Nō exauditiōis.

Quare xps vocatur puer.

De petro

De flagellis xpi.

sustinui ⁊c.hoc videt falsum:q: apostoli in morte christi simul cōtristati sunt sm ꝙ dixerat eis.Joan.xvj. Amen dico vobis q: plorabitis ⁊ flebitis vos dicendum ꝙ loquit hic sm cōem modū loquēdi qui dicitur nullus adesse vbi pauci sunt respectiue:sicut dicit nullus est in ecclesia vel foro q: pauci sunt ibi sm ꝙ deberent vel consueuerant esse. ita in morte christi fuerunt pauci cōtristati:cum tñ debuissent oēs cōpati ei cui insensibilia cōpati videbantur:q: in morte christi sol obscuratus est ⁊ terra mota:⁊ petre scisse sunt.et monumenta aperta.vt ptꝫ ex decursu euāgelij. k ¶Et qui cōsolaretur.⁊ nō inueni:q: etiam principalis eius discipulus scꝫ petrus eum in sua psentia ter negauit. l ¶Et dederunt in escam meā fel:sicut dicitur Mat.xxvij.Et dederunt ei vinū bibere cū felle mixtum ⁊q: fel erat de natura sua magis edibile ꝙ potabile iō noīat ipm escā. m ¶Et in siti mea potauerunt me aceto.Joā.xix.Cū ergo accepisset Jesus acetū. n ¶Fiat mēsa.Hic consequenter predicitur iudeoꝝ punitio cum dicitur.Fiat mensa eorum.⁊c.Qñ enim hierusalem fuit obsessa a romanis iudei illuc conuenerunt ad celebrandum paschale cōuiuium qd non poterat fieri extra hierusalē.⁊ sic fuerunt illaqueati:q: fuerūt a romanis circunclusi sicut aues in laqueo. o ¶Et in retributiones penarū debitarū propter mortē xpi illatā sicut eñ predixerat Luc.xix.Circundabunt te inimici tui:⁊ coāgustabunt te ⁊c.sequitur.eo ꝙ non cognoueris tēpus visitationis tue. p ¶Et in scandalum:ruendo de malo in malum.q: primo passi sunt famē in illa obsidione:intantū ꝙ mulieres comedebant paruulos suos:vt dicit Josephus libro de iudaico bello.⁊ ex cōsequēti mortis pestilentiā ⁊ vlterius captionem ⁊ occisionē q̄tum ad multos ⁊ captiuitatē q̄tū ad alios. v ¶Obscurent oculi eorū ne videāt:q: remanētes p orbē dispersi sunt in sua infidelitate excecati sꝫ ꝙ dicit apl's Rom.xj.allegās scripturā istā. r ¶Et dorsū eoꝝ semp incuruat pōdere pctōrum sup apostoloꝝ. s ¶Effunde sup eos irā tuā.i.effectū iusticie tue. t ¶Et furor ire tue.i.rigor iusticie tue. v ¶Cōprehendat eos qd factū est in destructiōe eoꝝ p romanos. x ¶Fiat habitatio eoꝝ deserta q: romani destruxerūt ciuitates eoꝝ ⁊ loca. y ¶Et in tabernaculis eoꝝ non sit qui inhabitet.q: expulsi ⁊ captiuati fuerūt totaliter de iudea:⁊ huius punitiōis causa subdit cū dicitur. z ¶Qm̄ quē tu pcussisti persecuti sunt.s.christum occidendo eū.dicit eñ apostolus Rom.viij.de deo patre.pprio filio suo nō pepercit.sꝫ p nobis oībus tradidit illū:⁊ sic percussit eum q: psecutionibus iudeoꝝ se exposuit:hoc tñ fuit ex maxima charitate:sm ꝙ dicitur.j. Joā.iij. Sic deus dilexit mundū:vt filium suū vnigenitum daret.Sed iudei psecuti sunt eum ex inuidia ⁊ iniquitate propter qd puniti fuerunt. a ¶Et super dolorem vulnerum eorū addiderunt.q: non solum psecuti sunt ad mortem christum in persona propria sed ⁊ membra eius stephanum lapidādo. Jacobū occidendo:alios incarcerādo ⁊ flagellando.vt ptꝫ in Act.apostolorum. b ¶Appone iniquitatem:id est apponens sꝫ permittendo quia deus non est causa iniquitatis effectiue:sed tantum permissiue. c ¶Super iniquitatem eorum.q: super peccatorum cōmissionem etiā apposuerunt obstinationē:ideo subditur. d ¶Et nō intrent in iustitiam tuā reuertendo de culpa ad gratiam. e ¶Deleantur ⁊c.per finalem retributionem ⁊ eternam dānationem. f ¶Ego sum pauper.christus enim in paupertate fuit natus:conuersatus mortuus:⁊ in alieno sepulchro positus. g ¶Et dolens:q: dolor in passione christi fuit maximus. h ¶Salus tua deus suscepit me.resuscitādo a morte. i ¶Laudabo.Hic cōñr vltimo ponitur gratiarū actio cū dicitur.Laudabo nomen dei cū cantico ⁊c.non est intelligendū ꝙ ex laude humana aliquid deo accrescat: sed ipsis laudantibus. k ¶Et placebit ⁊c.sacrificium enim diuine laudis magis est deo placitum ꝙ sacrificium animalium.etiā a tempore veteris legis:q: sacrificia animalium nō erant accepta nisi ex deuotiōe offerentium.tēpore vero noue legis talia sacrificia sunt tanꝙ mortua reprobata:⁊ hoc est qd predixit saluator. Joan.iiij.Venit hora ⁊ nunc est qñ veri adoratores adorabunt patrē in spū ⁊ veritate. l ¶Videāt pauperes.i.xpiani q̄ in pmitiua ecclīa fuerūt pauperes. m ¶Et letent de mutatione cult⁹ corporalis veteris legis in spūales noue. n ¶Querite deū.in fide ⁊ charitate. o ¶Et viuet aīa vrā vita grē. p ¶Qm̄ exaudiuit paupes dñs pces eoꝝ exaudiēdo. q ¶Et vinctos suos ⁊c.patres in lymbo detētos cū xpo resurgēte:educēdo.pōt etiā hoc referri ad fideles q̄ i primitiua ecclīa in carcerib⁹ vinciebant.⁊ aliqñ fractis carcerib⁹ diuinitus liberabant. r ¶Laudent illū celi:⁊ terra.i.ciues celestes ⁊ hoīes in terra habitātes. s ¶Mare ⁊ oia reptilia in eis.nō q: talia irrationabilia deū laudēt proprie: sed q: sunt hoībus materia diuine laudis qui eū laudāt ex suis creaturis. t ¶Qm̄ deus saluū faciet syon.hoc exponitur dupliciter vno mō de ecclesia militante que per syon signatur.eo ꝙ suscepit ibi per xpi predicationē qui frequēter legitur pdicasse in templo qd erat in mōte syon:⁊ ibi cōfirmata fuit p spiritus sancti missionem in signo visibili super apostolos aliosqꝫ christi discipulos. sm ꝙ dicit hiero.in epla ad paulinū de omnibus sacre scripture libris. v ¶Et edificabunt ciuitates iude. q: apostoli aliiqꝫ discipuli de monte syon missi sunt ad predicandū per orbem vniuersum.vbi p eos costitute sunt ⁊ ordinate ecclesie q̄ dicuntur ciuitates. eo ꝙ

mul cōtristaret ⁊nō fuit:et[k] qui cōsolaret et nō inueni.
Et[l] dederunt in escā meā fel:et[m] in siti mea potaue-
runt me aceto.Fiat[n] mensa eorum coram ipsis in la
queum:et[o] in retributiones et[p] in scandalum. Ob-
scurent[q] oculi eorū ne videāt et[r] dorsum eorū semp
incurua. Effunde[s] super eos iram tuā:et[t] furor ire
tue cōprehendat[v] eos.Fiat[x] hitatio eoꝝ deserta et[y]
in tabernaculis eorū nō sit qui inhabitet.Quoniā[z]
quem tu pcussisti persecuti sunt et[a] sup dolorē vul
nerū eorum addiderūt.Appone[b] iniquitatē sup[c]
iniquitatē eoꝝ:et[d] nō intrent in iustitiā tuā.Deleā
tur[e] de libro viuentiū:et cū iustis nō scribant.Ego
[f] sum paup et dolens[g] salus[h] tua deus suscepit me.
Laudabo[i] nomen dei cū cātico:et magnificabo eū
in laude.Et[k] placebit dño sup vitulū nouellū:cor-
nua pducentē et vngulas.Videāt[l] pauperes et[m] le
tent q̄rite[n] deū et[o] viuet aia nostra.Qm̄[p] exaudiuit
pauperes dñs:et[q] victos suos nō despexit.Laudēt[r]
illū celi et terra:mare[s] et oia reptilia in eis.Quoniā[t]
deus saluū faciet syon.et[v] edificabūtur ciuitates iu-

Cōis modus loqndi.

De potu christi.

Destructionem hierusalem xps pdixit.

De iudeorū destructione.

Quare iudei fuerūt puniti.

Quō de⁹ est causa iniq̄tatis.

Quō xps fuit pauper.

Cū dñes essꝫ fact⁹ egen⁹ p nobis ad Co.viij.

Paup d: q̄ si paruꝫ potēs impetrās et potens.

Quō de⁹ q̄rēdus ē

Cōtinēs p cōtētō accipit

Duplex expo.

ciuitas est ciuiū vnitas.ibi aūt vniebanť fideles in fide et charitate.dicūť ēt ciuitates iude.i. christi q̄ sic noīatur. eo ꝙ fuit de tribu iuda sicut ⁊ Gen̄.xlix.sanson noīatur dan ſm oēs expositores catholicos.et in heb.cuȝ dr̄: dan coluber in via:q: fuit de tribu dan. x ¶Et inhabitabūt:ibi fideles xp̄i. y ¶Et hereditate acquirent eā:q: descendētibus primis alij quasi hereditarij succedūt eis. z ¶Et semen seruoꝝ eius.i. xp̄i.⁊ vocantur hic eius serui sui discipuli quoꝝ semen.i.imitatores eoꝝ possidēt ecclesias p orbē. a ¶Et qui diligunt nomē eius.existentes in charitate. b ¶Habitauerunt in ea numero et merito: q: sola charitas diuiditur inter filios pditiōis ⁊ regni. Alio modo exponiť de ecclesia triūphante q̄ syon appellatur heb. xij. Accessistis ad syon montē ⁊ ciuitatē dei viuentis hierusalem celestē.⁊ multoꝝ miliū angelorum frequentiā. Hanc autē syon celestem deus saluam fecit qn̄ per hoīes illuc ascendentes angelorum ruinā reparauit. v ¶Et edificabuntur ciuitates iude.i.xp̄i. ⁊ possunt dici he ciuitates diuersoꝝ angelorum ordines. x ¶Et inhabitabunt ibi.scił illuc assumpti. y ¶Et hereditate acquirent eam.i.immobiliter.sicut hereditas dicitur res immobilis. z ¶Et semē seruorū eius.i.fideles discipulorū xp̄i imitatores. z ¶Possidebit eam eternaliter absq̄ amissione. Et q̄ diligūt nomē eius habitabūt in ea: q: in ciuitate celesti est charitas pfecta. est eīm ibi vna vox letātiū: ⁊ vn⁹ ardor cordiū ad quā perducat ⁊c.

alia expō

De glīa

Opi. falsa.

de. Et^x inhabitabunt ibi: ⁊^y hereditate acquirent.
Et^z semē seruorū eius possidebit eam: et^a qui dili
gunt nomen eius habitabunt^b in ea.

¶Victori dauid ad recordandū. Psalmus.lxix.

Deus^a in adiutoriū meū intēde: dn̄e^b ad
adiuuandū me festina. Cōfundanť^c ⁊ re
uereanť q q̄runt aīaȝ meā. Auertanť^d
retrorsuȝ ⁊ erubescāt: q volūt mihi ma
la. Auertanť^e statī erubescētes: q^f dicūt
mihi euge euge. Exultēt^g et letēť oēs q querūt te: ⁊
^h dicāt semp magnificeť dn̄s q diligūt salutare tuū.
Ego^i vero egenus ⁊ paup suȝ deus^k adiuua me. Ad
iutor^l me⁹ ⁊^m liberator me⁹ es tu dn̄e^n ne moreris.

¶Psalmus.lxx.

¶Psalmus.lxix.

Deus in adiutoriū ⁊c. Huic ps.premittitur talis titu.in heb. Ad victoriā dauid ad recordandū In transla.hiero.sic dicitur. Victori dauid ad recordādum.⁊ est eadeȝ sn̄ia: vt pȝ ex supradictis. Quod autē dicitur hic ad recordandū.dicunt expositores cōiter ꝙ hoc dr̄ eo ꝙ dauid fecit hunc psal.ad beneficia sibi prestita a deo recordāda.ppter quod in aliquibus biblijs post illud verbum. Ad recordandū additur q: dn̄s fecit eum saluū.sed hoc additum fuit ab aliquo expositore quicūq̄ fuerit ille. q: hoc nō habetur in heb.nec in transla.hiero.iuxta heb.veritatē. Item ſm ꝙ eadē esset ratio ꝙ in quolibet psal.quem fecit dauid pro sua liberatione a periculis poneretur ad recordandū qđ non est verum: ⁊ ideo saluo meliori iudicio vr̄ mihi ꝙ hic ps.est prophetia de futuro puidit eīm dauid in spūsancto ꝙ principiū huius psal.recordandū esset in ecclesia dei in principio oīm horaꝝ canonicarū: vel iuxta principiū sicut videmus adimpletū: ⁊ propter hoc in ti.posuit ad recordandum. Itē de hoc psal.⁊ sequēti q̄ incipit. In te ⁊c. dicunt aliqui expositores ꝙ est idem ps.in heb.alijs aūt expositus ppter quod vidi plures libros hebraicos ⁊ in aliquib⁹ ponitur hic ps.in alijs aūt extinctus.primum tn̄ vr̄ mihi verius.licet hyeronimus dicat duos esse psal.q: tunc quotat.lxix.⁊ alium.lxx.non tn̄ mutatur sententia siue hoc teneť siue illud: q: vterq̄ videtur esse factus a dauid cum esset in persecutione absalon filij sui vt mihi videtur saluo meliori iudicio. Scđm igitur hunc sensum diuiditur iste ps.in duas partes: quia primo dauid petit celerē liberationem.scđo ad hoc inducit multiplicē rationeȝ: ibi. In te dn̄e speraui. Circa primum dicit. a ¶Deus in adiutoriuȝ meū intende: q: nō possum absalon filio meo ɔsistere: sicut ipsemet dicit.ij.reg.xv. Surgite ⁊ fugiamus.neq̄ eīm erit nobis effugium a facie absalon. b ¶Domine ad adiuuandū me festina.q: achitophel nitebatur eū psequi ⁊ cōprehēdere eadē nocte.vt habetur eo.ca. ⁊ absalon interfect⁹ fuit.vt habeť sequēti ca. d ¶Auertanť retrorsum ⁊ erubescāt q̄ volūt mihi mala: q: populus q̄ erat cū absalon eo deuicto fugit in tabernacula sua.vt hr̄.ij.reg.xviij.⁊ ad idē reuertiť qđ subdiť. e ¶Auertanť statim erubescētes: q: fugiētes de plio merito erubescūt. f ¶Qui dicunt mihi euge euge: interiectio est gaudētis: q: ppl's existēs cuȝ absalon erat in tāta multitudine ꝙ gaudētes dicebāt statim habebimus eū in manib⁹ nostris captū. g ¶Exultent ⁊ letenť ⁊c.i.ego ⁊ viri mei q̄ querim⁹ iusticiā tuā ⁊ p te liberari. h ¶Et dicāt semp magnificeť dn̄s de beneficijs nr̄is pstitis. i ¶Ego vero egenus ⁊c. q: in illa fuga siba pstitit ei cibaria vt hr̄.ij.reg.xvi. Et in termino berzellai galaadites ⁊ machir filius amiel pstiterūt ei necessaria vt hr̄.ij.reg.xvij.⁊ ideo subdiť. k ¶Deus adiuua me.q.d.sine tuo auxilio nō possum resistere.⁊ iō subdit. l ¶Adiutor meus.cōtra hostes inuadēs. m ¶Et liberator meus es tu.i.a periculis imminentibus. n ¶Dn̄e ne moreris.⁊ in hoc petit celerē liberationem sicut in principio.

Opi. aliquorum.

Opiñ. expositoris

Diuisio psalmi.

De fuga ppl'i absalō quare sumitur.

Hic euge ē vt interiectio gaudēť.

¶Psalmus.lxx.

In te dn̄e speraui ⁊c. Licet hic psal.nō sit alius a precedenti vt credo.q: tamen a hiero.⁊ alijs nr̄is doctis.poniť alius.iō volui ponere aliquā distinctioneȝ ⁊ ppter psal.quotationē prout habetur in libris nostris. Sciendū igitur ꝙ in aliquibus biblijs poniť hic talis titu. Psal. dauid filiorū ionab ⁊ priorum captiuorum.sed in heb.⁊ in translatio.hiero.nullus simpliciter ponitur titu.ideo iste videtur appositus ſm imaginationē vel opinionem alicuius expositoris; q: nec iste titu.videť multum cōcordare sequēti litere ppter quod sicut dictū est videtur magis scđa pars huius psal.in qua dauid ad sui liberationē a deo inducit multiplicē rationeȝ ⁊ diuiditur in duas partes: q: primo dauid inducit huiusmodi rationes.scđo pmittit multiplices gratiarū actiones: ibi. Ego autem semp sperabo. Prima in tres: q: primo inducit rationes ex parte dei.secundo ex parte sui.ibi. In te cantatio mea semper. Tertio ex parte aduersarij: ibi. Confundantur. Circa primū allegat primo dei magnificentiā: secundo eius iustitiam ibi. deus meus eripe. Circa primū sciendū ꝙ ad magnificum pertinet adiuuare confidentem de se.⁊ maxime quando habet iustitiam per se: et hoc allegat dauid dicēs.

aliquorū opi.

a ¶In te dn̄e speraui tanq̄ in adiutorio potenti. b ¶Nō cōfundar in eternū.i.finaliter q: in psecutione absalon reportauit honorē ⁊ absalon cū suis cōfusionē. c ¶In iusticia tua libera me.q.d.tibi ppriū est iustos liberare cuiusmodi suȝ ego in hac persecutione. d ¶Inclina ad me aurē tuā.loquiť de deo admodum hominis: q̄ inclinat aurē qn̄ vult exaudire deprecantem. e ¶Esto mihi in deū ptectorē ⁊c.q.d.nulla protectio aut munitio valet mihi sine te. f ¶Qm̄ firmamentū meū dans mihi firmitatē constātie. g ¶Et refugium meū es tu.in omni tribulatiōe: oīa ista ostendūt fiduciā quā habebat dauid in deo ppter quā exaudibilis erat sua petitio. h ¶Deus me⁹. hic cōsequēter dđ allegat diuinā iustitiā ad quā ptinet iniquos punire: quales erant psecutores dauid.⁊ hoc est qđ di. h ¶Deus me⁹ ⁊c.i.pctoꝝ q: multi in fauorem absalon iniuste persequebantur eū. i ¶Et de manu cōtra legē agētis.i.ipsi⁹ absalon qui agebat cōtra legē naturalē ⁊ diuinam ⁊ humanā psequēdo patre suū quē oīs lex pcepit honorare. k ¶Et iniqui.i.achitophel q̄ fuit cōsiliarius dauid.⁊ cōtra eum dabat iniqua cōsilia: ⁊ de ei⁹ cōsilio absalon cōtra patrē rebellauit: vt dictū fuit.ij.reg. xv. l ¶Qm̄ tu es ⁊c. prestās mihi patientiā in hac tribulatiōe fuit eīm valde patiens.vt habeť.ij.reg.xvi. q: iniurias semei sibi maledicentis ⁊ lapides cōtra eū mittētis valde patienter portauit. m ¶Domine spes mea ⁊c. quasi dicat nihil boni speraui obtinere nisi per te. n ¶In te cōfirmat⁹ suȝ ex vtero. non est per hoc intelligenduȝ ꝙ fuerit in vtero matris sanctificat⁹: sed hoc dicit quia in vtero matris fuit a deo protect⁹ sine qua protectione nō fuisset de vtero matris nat⁹. Unde in transla.hieronymi habeť. A te suscitatus suȝ ex vtero ⁊c. o ¶De vētre matris mee: id est ab hora natiuitatis mee vsq̄ nūc. p ¶Tu es protector me⁹.sicut fuisti anteq̄ essem nat⁹. q ¶In te cātatio mea semp. Hic adducit rōnes sumptas ex parte sui ad ostēdendū ꝙ rō sua sit exaudibilis.⁊ accipiť prima rō ex sua deuotiōe: scđa ex corporis defectione: ibi. Ne pijcias.

Quid ad magnificū factū pertinet.

Rōnū adductio.

In te dn̄e^a speraui nō^b cōfundar in eter
nuȝ: in^c iustitia tua libera me ⁊ eripe me
Inclina^d ad me aurē tuam ⁊ salua me.
Esto^e mihi in deū ptectoreȝ ⁊ in locum
munitū: vt saluū me facias. Qm̄^f firma
mentū meū: ⁊^g refugiū meū es tu. De⁹^h me⁹ eripe
me de manu pctōris: ⁊^i de manu ɔ legē agētis ⁊^k ini
qui. Qm̄^l tu es patientia mea dn̄e: dn̄e^m spes mea
a iuuentute mea. In^n te ɔfirmat⁹ suȝ ex vtero de^o vē
tre matris mee tu^p es ptector me⁹. In^q te cantatio
mea semp: tanq̄^r pdigiū fact⁹ suȝ multis. ⁊^s tu adiu
tor fortis. Repleať^t os meū laude vt^u cātem gl'iam
tuā tota die magnitudinē tuā. Ne^x pijcias me in tpe
senectutis: cū defecerit virt⁹ mea ne derelinquas me.
Qr^y dixerūt inimici mei mihi: ⁊^z q custodiebāt aīaȝ
meā ɔsiliū^a fecerūt in vnū. Dicētes^b de⁹ dereliqt eū
psequimini ⁊ ɔprehēdite eū q: nō ē q eripiat. De⁹^c ne
elongeris a me: de⁹^d me⁹ i auxiliū meū respice. Con
fundāť^e ⁊ deficiāt detrahētes aīe mee operiāť^f con
fusiōe ⁊ pudore q̄ q̄runt mala mihi. Ego^g aūt semp
sperabo ⁊^h adijciā sup oēȝ laudē tuā. Os^i meū annū
ciabit iusticiā tuā: tota die salutare tuū. Qm̄^k nō co
gnoui literaturā: introibo^l in potentias dn̄i dn̄e me

ctione: ibi. Ne pijcias. Circa primū sciendū ꝙ ad deū ptinet audire orōnes deuotoꝝ q̄lis erat dđ qui continue erat intēt⁹ diuis laudib⁹.⁊ h̄ est qđ dicit. q ¶In te cātatio mea semp.te deuote laudādo. r ¶Tanq̄ pdigium ⁊c. fuit eīm multuȝ mirabile ꝙ dđ adhuc iuuenis leonē ⁊ vrsum suffocauit ⁊ gygātē fortissimū in funda ⁊ lapide debellauit: vt hr̄.i.reg.xvij. s ¶Et tu adiutor fortis.q.d.tu fecisti ista mirabilia ⁊ nō ego.iō subdiť. t ¶Repleať os ⁊c. p diuīs bn̄ficijs. v ¶Ut cantē ⁊c.in ps.a cōpositis. x ¶Ne pijcias. Hic ɔnr accipiť rō ex pte defectiōis ipsi⁹ dđ qui iā erat senex ⁊ tēdēs ad defect⁹ roboris qn̄ absalon ɔ eū rebellauit. ad deū aūt q̄ fortissim⁹ est ptinet adiuuare deficiētes maxime in cā iusta sicut erat in pposito: ⁊ h̄ est qđ di. x ¶Ne pijcias me ⁊c.i.tpe senectutis ⁊ defectibilitatis mee nō subtrahas a me auxiliū ṽtutis tue. y ¶Qr dixerūt inimici mei mihi.i.de me qđ postea subdiť. z ¶Et custodiebāt aīam meā.i.vitā meā.s.achitophel ⁊ similes q̄ pri⁹ fuerūt ɔsiliarij dđ ⁊ custodes corpis sui. a ¶Consiliū fecerūt in vnū.i.cū ipo absalō ad me iugulandū. b ¶Dicētes deus dereliquit eū ⁊c. posuit eīm iste achitophel ī capitib⁹ populi p suā astutiā ꝙ dauid erat simplr reprobat⁹ a deo ppter adulteriū cū bersabee ⁊ homicidiū viri: sicut plenius erat dictū supra ps.iij.ad h̄ vt ppl's psequereť dđ securi⁹ tanq̄ hoīeȝ a deo reprobatū.⁊ iō subdit dđ. c ¶Deus ne elongeris a me subtrahēdo auxiliū defensiōis tue. d ¶Deus me⁹ in auxiliū meū respice. loq̄tur de deo ad modum hoīs: q̄ hȝ oculos attentos ad eū quē vult adiuuare. e ¶Confundantur ⁊ deficiant detrahētes aīe mee: qualis erat achitophel ⁊ sui sequaces: vt pȝ ex dictis. f ¶Operianť cōfusione ⁊ pudore ⁊c. qđ ⁊ factum fuit: q: achitophel sese suspēdit: vt hr̄.ij.reg.xvij.⁊ absalon pēdens in quercu p crines interfect⁹ fuit ⁊ magna ps ppl'i: ⁊ reliqua ps ɔfugibil'r fugit.ij.reg.xviij. g ¶Ego aūt.postq̄ dđ p exauditiōe sue petitionis allegauit rōnes. Hic ɔnr pmittit p ipa grarū actiones.⁊ primo facit pcessum.scđo ondit promissionis principiū ibi. Qm̄ nō cognoui.tertio redit ad ppositū ibi. Nā ⁊ ego. Circa pmum dicit. g ¶Ego aūt semp sperabo.liberari de tribulatiōibus p tuū auxiliū. h ¶Et adijciā sup oēm laudē tuā.i.ad laudes q̄s feci tibi sp adijciā alias ſm auxilia q̄ pstabis mihi. i ¶Os meū annūciabit iustitiā tuā.eam ɔfitēs ore: sicut teneo corde.ſm illud ad Rom̄.x. Corde crediť ad iustitiā: ore aūt fit ɔfessio ad salutē. k ¶Qm̄ nō cognoui. Hic ɔnr ostendiť hui⁹ pmissionis principiū impletū nō eīm pōt aliq̄s tales laudes excellenter deo soluere nisi habeat noticiā de diuinis: quā noticiā nō habuit dauid p studij exercitationē: sȝ p diuinā infusionem.⁊ hoc est qđ dicitur. Quoniam non cognoui literaturam per doctrinam humanam.quod patet ex hoc ꝙ iuuenis existens fuit deputatus ad custodiam ouium: vt patet.i. Regum.xvi.⁊ inde factus fuit armiger saulis.⁊ inde assumptus ad militiā in bello contra Goliath: vt dictum fuit.i.Reg.xvij. l ¶Introibo in potentias domini.i.ad cognoscendum eius virtutes ⁊ magnificentias p ipsius inspirationem: ideo subditur.

Aliarū ex pte defectionis.

Aīa p vita accipiť

Similitudo i locutione.

Cōfessio est salus animaꝝ. Augu.

m ¶ Deus docuisti me a iuuentute ⁊c.q: iuuenis erat qñ fuit inunct⁹ per samuelē.j.Reg.xvj.⁊ ex tūc sp̄s domini directus est in dauid vt ibidē dr̄.Et cepit pphetare ⁊ p̄s.facere. n ¶ Et vsq3 ⁊c.vixit em̄ dauid vsq3 ad senectutē fm̄ q habet.iij.Reg.j.Et rex dauid senuerat habebatq3 etatis plurimos dies:nec fuit derelictus a dño:nisi ad tempus modicū pp̄ter bersabee ⁊ vrie peccatū. o ¶ Donec annūciē brachiū tuum.i.magnitudinem v̄tutis tue. p ¶ Generationi omni q̄ ventura est.qđ pt3 impletū q: p̄s dauid a tp̄e ipsius generationib⁹ sibi succedētib⁹ resuscitati sunt et vsq3 ad finē mundi recitabuntur fideles. q ¶ Potentiā tuā ⁊c.hoc refert ad illud qđ predicitur.Donec annunciez. r ¶ Usq3 in altissima q̄ fecisti.i.facies. s ¶ Magnalia.q: de misterijs xp̄i q̄ sunt maxima diffusius et clarius scripsit q̄ ceteri pphete:vt dictū fuit in principio hui⁹ libri. t ¶ Deus q̄s similis sit tibi.q.d.nullus q: v̄tus oīs creature distat in infinitū a creatoris v̄tute. v ¶ Quantas ostendisti mihi ⁊c.s.malo pene:qđ dauid fuit i multis tribulationib⁹ ⁊ piculis mortis vt patet ex decursu.j.reg.ij. x ¶ Et conuersus erga me.oculis tue mie. y ¶ Uiuificasti me de piculis mortis eripiēdo. a ¶ Et de abyssis ⁊c.q: dauid frequēter se abscōdit in speluncis ⁊ cauernis terre. de q̄bus postea exibat deo ip̄3 de piculo educēte. b ¶ Multiplicasti ⁊c.me frequēter magnifice liberādo. c ¶ Et cōuersus ⁊c.post aduersitatē psperitatē pferendo.que tūc est magis pceptibilis ⁊ cū maioris cōsolationis. d ¶ Nam ⁊ ego.hic añr reuertit ad ppositū.s.laudes et gratiarū actiones deo pmittēdo dicēs.Nam et ego confitebor tibi confessione laudis. e ¶ In vasis psalmi.hoc est in instrumētis musicis more hebraico quo instrumēta cuiuslibet artis dicunt vasa. Dauid aūt diuinas laudes canebat nō solū voce sed etiam instrumentis musicis vt frequēter apparuit ex p̄dictis:iō subdit. f ¶ Psallā tibi in cythara scūs isrl.i.tibi q̄ es de⁹ scūs ipsi⁹ isrl. g ¶ Exultabūt labia mea cū cātauero tibi.q: magna deuotio mētis redundat etiā ad sensus corpales p delectationē. h ¶ Et aīa mea quā redemisti.i.vita mea quā eripuisti a p̄cedētibus piculis ⁊ redimes a futuris. i ¶ Sed ⁊ lingua mea ⁊c.i.ex meditatione cordis cōfitebit iustitiā tuā. k ¶ Cū cōfusi ⁊ reuersi fuerint ⁊c.qđ cōtingit absalon ⁊ achitophel.⁊ cōplicibus eo4 q̄ q̄rebāt aīa3 dauid. Moraliter pōt exponi p̄s iste de q̄libet fideli existēti i magna tribulatiōe q̄ corā deo narrat picula sibi imminentia perēs ab eis velociter liberari.⁊ pmittens deo deuote ac fideliter regratiari. ¶ Psal.lxxj.

Brachiu3 p virtutē magnitudine accipit.i nullo creatura agitur creatori. magr̄ ex iij.sen.

Timor dauid.

Ad ppositu3 reuertitur.

morabor iustitie tue soli⁹. Deus[m] docuisti me a iuuentute mea:⁊ vsq3 nunc pnunciabo mirabilia tua. Et[n] vsq3 in senectē ⁊ seniū: de⁹ ne derelinq̄s me. Donec[o] annūciē brachiū tuū: gñationi[p] omni q̄ ventura est. Potētia3[q] tuā ⁊ iusticiā tuā de⁹ vsq3[r] in altissima q̄ fecisti magnalia[s] de⁹[t] quis similis sit tibi. Quantas[v] oñdisti mihi tribulatiōes mltas ⁊ malas:⁊[x] conuersus viuificasti[y] me:⁊ et[a] de abyssis terre iterum reduxisti. Multiplicasti[b] megnificētiā tuā:⁊[c] conuersus cōsolatus es me. Nā[d] ⁊ ego cōfitebor tibi in[e] vasis psalmi:psallā[f] tibi in cythara sanct⁹ israel. Exultabūt[g] labia mea cu3 cātauero tibi:⁊[h] aīa mea quā redemisti. Sed[i] et lingua mea tota die meditabitur iusticiā tuā:cū[k] cōfusi ⁊ reuersi fuerint qui querūt mala mihi.

¶ Psalmus.lxxj.in salomonem

DEus[a] iudiciū tuū regi da:⁊[b] iusticiam tua3 filio[c] regis. Judicate[d] populū[e] tuum in iustitia[f]:⁊[g] pauperes tuos iudicio. Suscipiant[h] montes pacem[i] populo:⁊[k] colles iusticiā. Judicabit[l] pau

DEus iudicium tuum ⁊c. Huic p̄s premittitur talis tit.in heb.Salomon.⁊ in trāsla. dr̄.In salomonem.⁊ est eadē snīa.s.q p̄s iste attribuitur salomoni.hoc tamen varie exponitur.Dicūt em̄ hebrei moderni ⁊ aliqui doctores nostri q dauid fecit hūc psal.orans p filio suo salomone.vt regnū sub manus suas psperaret in iustitia ⁊ veritate ⁊ iō intitulat a salomōe tanq̄ ab eo p quo fiebat oratio.Hiero.aūt in plogo sup librū istū dicit q salomon fecit hūc psal.⁊ sic intitulatur ab eo tāq̄ ab actore.De materia v̄o hui⁹ psal.mihi vr̄ saluo meliori iudicio q nō sit psperitas regni sub salomone s3 magis sub pphetia de xp̄o rege pp̄ter plura in psal.cōtenta q̄ non p̄nt conuenienter de salomone dici.sed solū de xp̄o rege.vt patebit infra psequendo.Et hunc sensum psequit Hiero.Augu.⁊ Cas.⁊ fm̄ hoc p̄s iste in duas ptes diuidit:q: primo pphēta denunciat xp̄i regiā dignitatē. scđo et hoc collaudat diuinā maiestatē:ibi.Bñdictus dñs.Prima in duas:q: primo declarat in xp̄o auctoritas iudicis.scđo bonitas regiminis:ibi descendet.Circa p̄mum pphēta ad exprimendū ei⁹ desyderiū dere p̄nunciata p modū orōnis denūciat xp̄i potestatē iudiciariā di. a ¶ De⁹ iudiciū tuū regi da.i.tu de⁹ p̄r da regi xp̄o potestatē iudiciariā qđ factū est:vt hr̄ Jo.v.Pater oē iudiciū dedit filio. b ¶ Et iustitiā tuā.i.ptātis p̄dicte executionē c ¶ Filio regis.i.xp̄o:q̄ fm̄ deitatē fili⁹ est regis eterni.s.p̄ris:⁊ fm̄ hūanitatē est fili⁹ dauid regis:vt hr̄ Mat.j.Qui descēdit de ip̄o dđ fm̄ carnē.Ro.j.⁊ fm̄ vtrāq3 naturā data est ei ptās iudiciaria l3 em̄ eadē sit ptās p̄ris ⁊ filij in diuinis:tn̄ illā h3 fili⁹ a p̄re sicut ⁊ substantiā.⁊ filr̄ fm̄ humanitatē data est xp̄o ptās iudiciaria q: in extremo iudicio appebit in forma hūana in q̄ fuit iudicat⁹ corā pylato appuit tn̄ coram eo in natura passibili.s3 i iudicio apparebit i forma gloriosa. d ¶ Judicate ⁊c.h̄ ptinuat ei qđ p̄dicit.Et iustitiā tuā filio regis. d ¶ Judicate.i.ad iudicādū actu. e ¶ Pplm̄ tuū.i.xp̄ianu3.q̄ est ppl's p̄ris sicut filij. f ¶ In iustitia.reddēdo ei fm̄ merita. g ¶ Et pauperes tuos i iudicio.vt p abiectione qua3 sustinēt in p̄nti recipiāt exaltationē ⁊ honorē in futuro.fm̄ qđ dr̄: Mat.v.Btī paupes spū q̄m ipo4 ē regnū celo4. h ¶ Suscipiāt mōtes.i.angeli fm̄ q dr̄ infra p̄s.cxxiiij.Mōtes i circuitu eius.i.angeli:fm̄ q exponit aug. i ¶ Pacē pplo q̄ receperūt mandatū a deo denunciādo pacē fideli pplo i xp̄i natiuitate.fm̄ q hr̄ Luc.ij.Facta est cū angelo multitudo militie celestis exercitus laudātiū deū ⁊ dicentiū.Gloria in altissimis deo. ⁊ i terra pax hoībus bone volūtatis. k ¶ Et colles iustitiā.p colles q̄ sunt montes minores intelligunt apl'i aliq3 xp̄i discipuli qui acceperunt mādatū a xp̄o de pmulganda lege euāgelica in qua cōsistit iustitia fm̄ q declarat apl's Roma.iij.et.v. l ¶ Judicabit paup eres populi.hoc subdit pp̄heta ad ostēdēdū q p̄phetia sua esset

Uariaps expositio

In q̄ forma de⁹ in iudicio apparebit ⁊ quomodo.

in effectu adimplēda.⁊ exponat sicut pri⁹. m ¶ Et saluos faciet filios pauperū.i.imitatores christi ⁊ apostolo4 alio4q3 discipulo4 q̄ fuerūt pauperes euāgelici. n ¶ Et humiliabit calūniatores.i.deijciet tyrānos fideliū xp̄i psecutores sicut pt3 de nerone q̄ primā persecutionē mouit cōtra ecclesia3 ⁊ domiciano q̄ mouit secundā ⁊ vterq3 fuit de imperio deiectus.⁊ primus se interfecit. scđs a senatu iterfectus fuit et de multis alijs tyrānis idem ptingit. Uel per calūniatorem pōt intelligi antichristus q̄ aduersabitur ecclesie:⁊ extolletur sup oē qđ dicitur aut qđ colitur: quem dñs iesus interficiet spū oris sui:⁊ destruet illustratiōe aduentus sui:vt hr̄.ij.Thessa.ij. o ¶ Et pmanebit cū sole.i.eternaliter a parte post sicut sol est incorruptibilis.qđ verificatur de xp̄o nō solū q̄tu3 ad deitatē: sed et q̄tum ad humanitatē. p ¶ Et ante luna3 i. anteq̄ crearet luna qđ verificatur de xp̄o fm̄ deitatē q̄ est eterna:pp̄ter quod dr̄ heb. xiij.Jesus xp̄s heri ⁊ hodie ipse ⁊ in secula. q ¶ Descendet sicut.Hic psequēter ponit bonitas regiminis.⁊.q: incipit a mansuetudine p̄ncipis s3 qđ dr̄: psal.lxxxix.Qm̄ superuenit māsuetudo ⁊ corripiemur:iō p̄o describitur mansuetudo xp̄i. scđo magnitudo sui ip̄erij:ibi.Et dñabit.Circa primū sciendū q xp̄s in p̄mo suo aduētu nō venit in magnitudinē sue ptātis.s3 in benignitate sue humilitatis s3 q fuit pphetatū zacha.ix.Ecce rex tu⁹ venit tibi iust⁹ ⁊ saluator.⁊ ipse paup:p quo trāstulit Mat.xxj.Ecce rex tuus venit tibi māsuet⁹:⁊ hoc est qđ dr̄. q ¶ Descēdit sicut pluuia i vell⁹.i.suauis ⁊ iperceptibilr̄ descēdet i virgie p suā incarnationē.ita q latuit etiā mūdi p̄ncipē.s.demonē.Et notādū q sicut pluuia i vellere recipit ⁊ ab eo exprimit sine corruptiōe velleris:sic xp̄s fuit pceptus ⁊ nat⁹ absq3 corruptiōe virginis. r ¶ Et sicut stil. ⁊c.qui cū quadā suauitate cadit in eā:⁊ oia ista dicunt ad oñdendū benignitatē ⁊ humilitatē xp̄i in suo p̄mo aduētu. s ¶ Orietur in dieb⁹ eius iustitia.i.fides catholica q̄ ptinet pfectam iustitiā. t ¶ Et abundātia pacis.hoc exponunt aliq̄ de pace tēporali q̄ fuit p orbē vniuersum tp̄e natiuitatis xp̄i pp̄ter qđ augustus cesar tunc iussit ppl'm p totū orbē numerari.Luc.ij.sed hoc non bñ psonat litere seq̄nti que dr̄.Donec auferat luna:q: cito post insurrexerūt bella etiā in iudea:iudeis adinuicē pugnātib⁹:⁊ iterū cōtra romanos rebellantib⁹:fm̄ q dicit Josephus libro de iudaico bello pp̄ter qđ ciuitas hierusalē ⁊ terra in circuitu fuit destructa:⁊ iō melius exponit hoc de pace quā angeli clamauerunt in xp̄i natiuitate dicentes. Gloria in altissimis deo ⁊ in terra pax hoībus bone voluntatis:⁊ hoc psistit in tranquillitate cōscientie: q̄ permanet iniustis omni tp̄e. Prouer.xij. Nō ptristabit iustū quicquid ei acciderit: ⁊ sic pmanet i iustis vsq3 ad finē mūdi cui succedit pax celestis:q̄ exuperat oēm sensū:⁊ sic manet eternalit a parte finis:sicut ⁊ luna q̄ est incorruptibis. v ¶ Et dñabit.Hic añr describit magnitudo regni xp̄i:⁊ primo q̄tu3 ad eius dilatationem.scđo q̄tū ad fame diffusionē:ibi.Sit nomē.Prima in duas q: primo describit regni dilatatio.scđo adducitur ad hoc ratio ibi.Qui liberabit.Circa primū dr̄. v ¶ Et dñabit a mari vsq3 ad mare.i.sup totā terram mari circūdatā:l3 em̄ occeanus sit vnū mare tn̄ fm̄ diuersas sui partes varie noiant:vtpote mare orientale a parte orientis:⁊ occidētale a parte occidētis:⁊ eodē mō a parte austri ⁊ aquilōis. In oībus em̄ istis terris aliq̄ receperūt fidē xp̄i p p̄dicationē aplo4 alio4q3 discipulo4:fm̄ q dictū fuit supra p̄s.xviij.exponendo illud. In oēm terrā exiuit son⁹ eo4:⁊ in fines ⁊c. x ¶ Et a flumine.s.paradisi terrestris. y ¶ Usq3 ad terminos orbis terra4.⁊ in trāsla.hiero.dr̄.Usq3 ad terminos orbis terre.i.vsq3 ad terminos orbis cōstituti circa terrā p circuitū:⁊ isti termini ptēdunt vsq3 ad vltimū celū ⁊ tm̄ ptendit ptās xp̄i: propter quod dicitur Mat.vlti.Data est mihi oīs potestas in celo ⁊ in terra. Ex predictis pt3 q psal.iste nō pōt verificari ad literā de salomone:q: pax q̄ fuit sub eo nō multū durauit:s3 eo mortuo statim regnū eius scissum fuit. iij.reg.xij.immo etiā ante mortē salomonis dñs ei aduersarios propter eius pctā suscitauit.iij.reg.xj. Itē q: monarcha nō fuit:sed tm̄ in iudea ⁊ in aliquibus terris propinquis regnauit. a ¶ Corā illo procident ethiopes.Hoc puenienter pōt exponi ad literā de cyri puersione ethiopū ad christum ad p̄dicationē beati Mat.sicut dictū fuit supra psal.lxvij.exponēdo illud.Ethiopia p̄ueniet manus eius deo:⁊ fm̄ hoc dicit hic. a ¶ Corā illo procident ethiopes. fidem eius humiliter recipiendo ⁊ eū deuote orando. b ¶ Et inimici eius terram ligent.i.ethiopes qui prius erant inimici eius p idolatria3 inclinauerunt se ad ipsu3 orādum deuote ac si terrā pre deuotione ⁊ humilitate vellent lingere ⁊ in hoc impletum fuit dictum Esa.lx. capi.Uenient ad te qui detrahent tibi ⁊ adorabunt vestigia pedum tuorum. Aliter exponitur ab aliquib⁹. b ¶ Et inimici eius.de iudeis obstinatis contra christum qui in obsidione Tyti fuerunt ita fame constricti q ipsi querebant ad comedendum illa que de emundatione cibi fuerant proiecta ad terram et in sterquilinijs:sed litera magis continuatur fm̄ primam expositionem. c ¶ Reges tarsis ⁊ insule munera offerent.hoc expositum est ab aliquibus de regibus qui venerant adorare christum:qui erant de illis partibus.potest etiam hoc exponi de pluribus partibus vel nationibus que hic nominātur:quarū reges ⁊ principes fidē christi acceperūt ⁊ munera deuote dederunt ad ecclesiarū cōstructionem:⁊ pauperū christianorum sustentationem. d ¶ Et adorabunt eu3 oēs reges:oēs gentes ⁊c.qđ impletum fuit in constantini conuersione:cui tanq̄ monarche obediebant reges terre. et ipse precepit vbiq3 terrarum ad honorem christi ecclesias edificari.⁊ sic omnes reges terre adorauerunt eum.i.christum quod dupliciter potest intelligi. Uno modo quia caput eorum scilicet imperator in quo oēs alij erant in virtute adorauit christum deuote. Alio modo potest exponi q ex eius imperio permiserunt ecclesias ad honorē christi edificari. Itē alio modo potest exponi pro tempore moderno:quo idolatria fere cessauit in mundo:⁊ sic omnes reges et gentes sis subdite adorant:vnum verum deum:et per consequens christum qui est verus deus; licet non omnes

peres ⁊[m] saluos faciet filios pauperū:⁊[n] humiliabit calūniatorem. Et[o] pmanebunt cum sole ⁊[p] añ lunā in gñatione ⁊ gñationem. Descendet[q] sicut pluuia in vellus:⁊[r] sicut stillicidia stillātia super terrā. Orie[s]tur in dieb⁹ eius iusticia:⁊[t] abūdantia pacis donec auferatur luna. Et[u] dñabitur a mari vsq3 ad mare:⁊[x] a flumine vsq3[y] ad terminos orbis terra4. Corā[a] illo pcidēt ethiopes ⁊[b] inimici ei⁹ terrā ligent. Reges[c] tharsis ⁊ insule munera offerēt:reges arabū ⁊ saba dona adducēt. Et[d] adorabunt eū omnes reges:

Quod sol ⁊ luna verificāt de christo.

Bonitas regiminis.

De aduētu xp̄i in carnem quō venit.

Misit de⁹ filiū suū factū de muliere ⁊c.ad ga.iiij.

Rq̄ psistit pax. Magnitudo regni describitur.

De mari.

Dicit data est mihi inquātum est hō intelligitur: q: ei non datur q̄tu3 deus

Displicet expō de regibus.

Dupliciter intelligitur quō reges adorēt xp̄m.

reges τ gētes eis subdite credāt deū hūanū ꝑ mundi salute. e ¶Qr liberabit.Hic ꝯñr ponitur dicte di-
Dilatōis ratio. lationis ratio q̄ est iustitia.ad quā sequitur pax regni quaꝫ dederant oēs mortales:vt habet.Hester.xiij.
τ iō maxime facit ad dilationē regni et hoc est qđ dicitur. e ¶Qr liberabit pauperē a potente. quasi di-
cat merito dilatabit eius imperiū q: potentes acerbi tyrānide sup pauperes qđ factum est ꝑ hoc ꝙ maxi-
mi principes mundi subditi sunt iugo christi.τ sic inferiores τ impotentes et tyrannide eripiunt. et hoc ra-
tione potētiū τ timore xp̄i:vt pꝫ litera vsq̄

Usura ē q̄dcūq̄ ꝓ solutiōi rei mutuate accedit ipi rei vsq̄ pactione interposita vł hac itentiōe habita in ꝯtractu τ exactione habita post cōtractum hosti.in sum.

ibi. f ¶Et vsuris τc.q: summus pōtifex q̄
est christi vicarius ꝓhibet vsuras in iure ca
nonico:τ multi principes christiani eius edi
cto edocti ꝓhibent vsuras et ꝓhibuerunt.
τ ad earū restitutionē subditos cōpulerūt.
g ¶Et viuet. Hoc itelligit de vita xp̄i post
resurrectionē que est immortalis sm̄ \qđ dr
Ro.vj.Christus resurgēs ex mortuis iam nō
moritur τ ideo illa vita sola dicenda est vi-
ta simpliciter:q: vita p̄ns potius dicēda est
mors q̄ vita:sꝫ ꝙ dicit Grego.omelia.xxxv.
h ¶Et dabitur ei de auro arabie:q: post re
surrectionē christi multi principes τ poten-
tes ad fideꝫ cōuersi dederunt donaria ꝑcio-
sa ad edificationē ecclesiarū.τ sic verisimile
est ꝙ dederūt de auro arabie qđ est preciosis-
simum. i ¶Et adorabunt de ipso semper
i.pro eius beneficijs adorabūt deū. k ¶To
ta die.i.assidue:q̄tum pōt fieri bono modo
l ¶Bn̄dicent ei de suis bn̄ficijs regratian-

oēs gētes seruiēt ei. Qr[c] liberabit pauperē a potēte
τ pauperē cui non erat adiutor. Parcet pauperi et
inopi:τ aīas pauperū saluas faciet. Et[f] vsuris τ ini
quitate redimet aīas eorū:τ honorabile nomē eorū
corā illo. Et viuet[g] τ[h] dabit ei de auro arabie:τ[i] ado
rabūt de ipso semp:tota[k] die benedicēt[l] ei. Erit fir
mamētū[m] in terra[n] in sūmis mōtiū supextollet[o] sup
libanū fruct⁹ ei⁹: τ[p] florebūt de ciuitate sicut[q] fenū
terre. Sit nomeꝫ[r] eius benedictum in secula[s] ante[t]
soleꝫ permanet ei⁹. Et benedicentur[u] in ipso oēs tri-
bus terre: oēs[x] gētes magnificabunt eum. Benedi
ct⁹[y] dn̄s deus israel:q[z] facit mirabilia magna sol⁹.
Et benedictū nomē[a] maiestatis eius ineternum:τ[b]
replebitur maiestate eius omnis terra fiat[c] fiat.

do. m ¶Erit firmamētū τc.in heb.hr̄.Erit abūdantia frumēti τ in trāsla.hie.sic dr̄.Erit memorabile tri-
ticū:τ iō trāsla.cōis vr̄ corrupta ꝑ scriptores ex similitudie dictionū hn̄s firmamētū ꝑ frumentū qđ expo-
nūt hebrei dicētes ꝙ i aduētu messie quē falso expectāt frumēta crescēt in tāta altitudie sicut cedri libani et
facient spicas magnas τ latas ex q̄b⁹ vēto flāte decidet simila de q̄ iudei ꝑ sua volūtate poterūt satiari. Sꝫ
q: istud ē oīno irrationabile τ erroneū.iō meli⁹ exponit de sacro eucharistie.i q̄ xp̄s ꝯtinet vbiq̄ in eccłijs
in spē panis triticei:ꝑpter qđ se ꝯparat grano frumēti. Joā.xij.c.τ iō dr hic. m ¶Erit firmamētū.i.eucha-
ristie sacrarū. n ¶In terra τ in sūmis montiū:q: ep̄i τ sacerdotes q̄ in eccłia dei sunt q̄si mōtes sup capi-
ta sua eleuāt hoc sacrarū. o ¶Supextollet τc.q: fruct⁹ huius sacri extollit hoīem ad altitudinē celi.Jo.
Expō de sacro eucharistie. vj.Siq̄s mādūcauerit ex hoc pane viuet ineternū. p ¶Et florebūt de ciuitate.i.eccłia in q̄ vtunt fide et
charitate xp̄iani ciuitas em̄ ē ciuiū vnitas. q ¶Sicut fenū terre sicut em̄ fenū subito multiplicat sic chri-
stiani ꝑ orbem i paruo tpe fuerūt multiplicati. r ¶Sit nomē.Hic ꝯñr describit magnitudo regni xp̄i q̄tū
ad diffusionē fame.q: nomē xp̄i τ xp̄ianoꝝ dilatatū est ꝑ orbē τ magis dilatabit.τ hoc ē ꝙ dr hic. r ¶Sit
nomē eius bn̄dictū.i.solēni memoria diuulgatū. s ¶In secula.i.in gn̄ationib⁹ sibi succedētib⁹. t ¶An
solē ꝑmanet nomē.q: ab eterno est nomē xp̄i sm̄ eius deitatē.ex q̄ cuꝫ ꝑcedētib⁹ pꝫ ꝙ ps.iste non pōt ꝯue-
nienter ad lrām exponi de salomone.de cui⁹ noīe nō erat verbū nec memoria an̄ ipius tpa. v ¶Et bn̄dicē-
tur in ip̄o τc.q: in oībus partib⁹ mūdi bn̄dicunt fideles i noīe xp̄i. x ¶Oēs gētes magnificabūt eū tanq̄
saluatorē τ dn̄m oīm. y ¶Bn̄dictus.Hic vltimo ponit gr̄arumactio ꝑ bn̄ficijs ꝑdictis cuꝫ dr.Benedictus
dn̄s deus israel.i.ppl̄i xp̄iani:sicut supra expositū est. z ¶Qui facit mirabilia sol⁹ maxia em̄ mirabilia in
misterio xp̄i ꝯtinet q̄ in hoc psal.describunt:vt visuꝫ est. a ¶Et bn̄dictuꝫ nomē τc.q: angeli τ hoīes sem-
eternalr̄ laudabūt deū.sꝫ qđ hr̄ in ps.lxxxiij.Beati q̄ habitāt in domo tua dn̄e. b ¶Et replebit maiestate
eius oīs terra.qđ fuit ꝯpletū in missiōe spūssancti.q: tūc spūs dn̄i repleuit orbē terraꝝ.hoc etiā aliter expo-
nitur de miraculis fctis ꝑ orbē terraꝝ ad ꝑces sanctoꝝ q̄ miracula sunt in maiestate diuine declaratiua.
Quid sit amen. c ¶Fiat fiat.in heb.dr amē amē:qđ significat fideliter τ duplicat ad designādū hui⁹ ꝑphetie certitudinē
Cōplete sunt orones dđ filij isay sm̄ hiero.τ doctores heb.istud adiungit huic psal.τ hoc vr̄ ꝙ dauid fece-
rit huc psal.τ nō salomō. Sꝫ q̄ritur hic quō hoc sit verū ꝙ orones dđ in hoc ps.sūt ꝯplere:cū postea in hoc
Questio de oronibus dđ. libro sunt plures ps.a dđ tāq̄ ab actore ītitulati. Ad qđ rn̄det aliq̄ doctores nr̄i ꝙ hoc dr ꝑ tāto q: in h ps.
agit de xp̄i regno ad qđ oēs psal.fcti a dđ sūt ordinati tāq̄ ad finē.finis aūt iportat ꝯplemētū. Aliter autē
pōt dici τ magis lr̄aliter ꝙ ps.iste sꝫ veritatē fuit vltimo īter ps factos a dđ tn̄ nō fuit script⁹ in vltimo lo-
co:q: ps scribebant in lib.ps.sꝫ ꝙ iueniebant:sicut dictū fuit in ꝑn:hui⁹ li.τ hoc ꝯtingit ꝙ ps.cxliij.q̄ fuit
A q̄ ps. intitulat q̄tuꝫ ad cantorē. primo factus vel saltem de primis ponitur circa finem libri. quia fuit de vltimo inuentis: et eodem modo
iste qui fuit vltimo factus ponitur circa medium libri:quia sic fuit inuentus:τ hanc solutionem tangit ra-
sa.in glosa sua.

¶Psalmus.lxxij.

Uam bonus israel deus τc.Huic psal.premitittur talis titulus in heb.psal.asaph τ in trāsla.
hieron.canticum asaph et est penitus eadem sententia:secundum Augu.iste psal.intitulatur
ab asaph nō tanq̄ ab actore:sed tanq̄ a cantore:quia sm̄ eum dauid fecit omnes psal. sed ali-
quos fecit decantandos per asaph:qui erat vnus de principalibus cantoribus. Secundum ve-
Quare fecit ps. ro hiero.τ doctores hebraicos quibus videtur in hoc magis assentiendū sicut dixi a principio
huius libri asaph non solum fuit principalis cantor:sed etiaꝫ habuit spiritum prophetie et fe-
cit hunc psal.et plures alios prout videbitur infra. Fecit autem hunc psal.ad ostendendum bonitateꝫ di-
uine prouidentie que attingit a fine vsq̄ ad finem fortiter et disponit omnia suauiter. Sapientie octauo.
Licet frequēter hominibus ignorantibus τ infirmis videatur contrarium eo quod vident frequenter ma-

los tpaliter ꝓsperari τ iustos multipliciter tribulari. In hoc igit psal.sic ꝑcedit q: primo ponit intentū cō-
clusionē.scđo ad vtrāq̄ partē adducit rōnē:ibi. Mei aūt pene moti.tertio ponit veritatis determinationē:
ibi.Existimabāt.Circa primū dr. a ¶Quā bonus.i.valde bonus est supple. b ¶Deus isrł q: lꝫ sit deus
oīm ꝑ creationē:dr tn̄ de⁹ isrł ꝑ verā fidē verūtn̄ q: bonitas diuina non sentit ab iniquis:sicut nec claritas
delectabilis est oculis infirmis sed solū sentit τ degustat a bonis:iō subdit. c ¶His qui recto sunt corde:

¶Complete sunt oratiōes dauid filij isay. Canticū asaph. Psalmus.lxxij.

Uā[a] bon⁹ isrł de⁹[b]:his q[c] recto sunt cor
de. Mei[d] aūt pene moti sunt pedes: pe
ne effusi sunt gressus mei. Qr[e] zelaui su
per iniquos pacē[f] pctōꝝ vidēs. Qr[g] nō
est respect⁹ morti eoꝝ:τ[h] firmamētū in
plaga coꝝ. In[i] labore hoīm nō sunt:τ cū[k] hoīb⁹ non
flagellabunt:iō tenuit[l] eos supbia opti sunt[m] iniqta
te[n] impietate sua. Prodijt[o] quasi ex adipe iniqtas
eoꝝ.transierūt[p] in affectū cordis. Cogitauerūt[q] τ lo-
cuti[r] sunt nequitiaꝫ iniquitatē[s] in excelso locuti sunt
Posuerunt[t] in celum os suum:τ[u] lingua eoꝝ trāsi
uit in terra. Idō[x] cōuertet ppls meus hic τ[y] dies ple-
ni inuenietur[z] in eis:τ[a] dixerunt quomodo scit[b] deus
et si est scientia in excelso. Ecce[c] ipsi peccatores: τ
abundantes in seculo:obtinuerunt[d] diuitias. Et[e] di
xi ergo[f] sine cā iustificaui[g] cor meū:et[h] laui inter inno
cētes man⁹ meas. Et[i] fui flagellat⁹ tota die:et[k] casti-

q: recte tēdūt in deū sicut in summū bonuꝫ
d ¶Mei aūt.Hic consequēter arguit ad
vtrāq̄ partē τ primo ad oppositū.scđo ad ꝓ-
positū ibi. Si dicebā. Contra bonitatē diui
ne ꝓuidētie accipit ratio ex duob⁹ maxime
sc ex prosperitate maloꝝ τ ex tribulatione
iustoꝝ:τ primo arguit ex primo:scđo ex secū
do:ibi. Ideo conuertet. Pria adhuc in duas
quia primo ponitur posteritas malorum.se
cundo iniquitas ipsorū ibi. Ideo tenuit eos
Circa primū loquit propheta in persona po-
puli infirmi qui vidēs ꝓsperitatē malorum
incipit dubitare de bonitate diuine prouidē-
tie.vnde multi talia videntes dicunt deum
dormire quasi nō habeat prouidentiam de
humanis actibus sicut dicit tulius τ plures
alij:in quorum persona dicitur Joann.xxij.
Circa cardines celi pambulat nec nostra cō
siderat. Dicit ergo propheta in persona infir-
morum. d ¶Mei autem pene moti sunt
pedes τc.id est fere cecidi a rectitudine sen
tiendi de bonitate diuine ꝓuidētie. e ¶Qr
zelaui super iniquos id est motus fui ꝑ quā
dam concupiscentiam ad sequendum eos.
Unde dicit Eccle.ix.Ne zeles gloriā τ opes
peccatoꝝ.id est non concupiscas eas τ mon-
tium dicte concupiscentie.tangit dicens.
f ¶Pacē pctōꝝ vidēs.i.eoꝝ tpalē felicita-

Argumētū aduerrā ꝙ p̄tēne gatiuā et affirmatiuam

tē. Uisa em̄ magis mouent aīam ꝙ audita. Et ꝯñr magis explicat in particulari eoꝝ felicitatē dicēs. g
¶Qr nō est respect⁹ morti eoꝝ.i.nō vident cito mori:sed diu viuere τ diutius ꝙ iusti. Eccle.vij. Justus pe-
rit in iustitia τ impius multo viuit tpe in malicia sua. h ¶Et firmamētum in plaga eoꝝ.i.nō longa dura-
tio in plaga eoꝝ.q.sit firmata q: si infirment aut vulnerent cito curant habentes in promptu remedia cu-
rationum propter abundantiā diuitiaꝝ suarū. i ¶In labore hoīm nō sunt sed in delitijs τ solatijs viuūt
k ¶Et cū hoībus flagellabunt:q: propter diuitias suas eis parcit de grauib⁹ τ duris laboribus qui alijs
imponuntur τ frequenter etiam contigit ꝙ bonis iustorum in tempestatibus destructis eoꝝ bona rema-
nēt illesa. l ¶Ideo tenuit.Hic ꝯñr describit eoꝝ iniquitas cū dr.Ideo tenuit eos supbia q: tēporalis ꝓ- descriptō iniqtatis.
speritas frequenter est occasio superbiendi. Et dr tenuit q: illis superbia non est ad horam per modū pas-
sionis transeūtis:sed ꝑ modū habit⁹ ꝑmanentis. m ¶Opti sunt iniqtate peccādo ꝯtra primū. n ¶Et
impietate peccādo ꝯtra deū.q: sicut pietas significat dei cultū sic impietas eius oppositū. Et dicit opti sūt
q: vndiq̄ ad peccandū intenti sunt sicut vestitum operit hoīem circūquaq̄. o ¶Prodijt quasi ex adipe.τc.
i.ex diuitiarū pinguedine que prestant fomentum omnibus vitijs:q: pecunie obediūt oīa Eccl.x. p ¶Trā-
sierūt in affectu cordis.i.habituati sunt in malis: τ sic afficiunt τ letant in ipsis sm̄ illud ꝓuer.ij.qui letan-
tur cum malefecerint τ exultant in rebus pessimis. q ¶Cogitauerunt intellectū suū τ industriā appli-
cando ad maliciā. r ¶Et locuti sunt nequitiam:ꝑcipientes suis satellitibus exequi ipsam ad iustoꝝ affli-
ctionē:sicut patet in tyrannis tam in nouo ꝙ in veteri testō. s ¶Iniquitatem in excelso locuti sunt:blas- De nabuchodonosor.
phemias dicendo de dauid sicut pharao dicebat Exo.v.nescio dn̄m τ israel nō dimittam:τ sennacherib.iiij.
reg.xviij.dicebat ꝙ de⁹ nō posset liberare ezechiā τ populum suum de manu eius: τ in nouo testamento
multi tyranni blasphemias magnas dixerunt de xp̄o. t ¶Posuerunt in celum os suum precipientes se
adorari sicut deū ꝙ pꝫ de nabuchodonosor q̄ precepit holoferni exterminare deos oēs terre vt ipse solus Arguit.
deus diceret Judith.iij. Et gaius impator misit statuā suam:vt in ea adoraret tanq̄ deus ab vniuersis sm̄
qđ dicit iose.lib.de iudaico bello:τ alij historiographi:iō subditur. v ¶Et lingua eoꝝ transiuit in terra.
id est lingua eorum intm̄ transiuit metas rationis ac si non essent homines terreni:sed magis dij celestes. Ppls.
x ¶Ideo conuertent.Hic ꝯñr arguit iustorum aduersitatē dei. Ideo conuertet populus meus hic:quia
populus infirmus conuertitur ad considerandum prosperitatem malorum iuxta aduersitatem bonorum Argumētū ad oppositum.
y ¶Et dies pleni.s.vigilijs τ meditationibus. z ¶Inuenientur in eis in consideratione taliū. a ¶Et
dixerunt post talem considerationem. b ¶Quomodo scit deus.i.mirantur quomodo deus permittit ta-
lia si ad hec se extendat sua prouidentia ꝑpter qđ subditur repetendo breuiter prosperitatem malorum iu-
xta aduersitatē iustorum:q: opposita iuxta se posita magis elucescunt. c ¶Ecce ipsi peccatores τc.i.l ma-
lis huius seculi. d ¶Obtinuerunt diuitias quibus habentes corporales delitie τ subditur. e ¶Et di-
xi.ego exercitatus in iustitia concludens ex predictis. f ¶Ergo sine causa.i.frustra. g ¶Justificaui cor
meum cauendo a peccato cordis. h ¶Et laui inter innocentes τc.cauendo peccata operis:et causa sub-
ditur. i ¶Et fui flagellatus tota die id ē quasi continue.frequenter em̄ contingit ꝙ iusti per totam vitā
suam vel magnā partē sue vite sunt in afflictione. k ¶Et castigatio mea in matutinis.i.velociter adhi-

Universidad de Deusto Biblioteca

ℭ facti paſſionũ crit ira: ɔſolatio nũ Aug. in q̃dam ſniarum.

bita:qñ em̃ electi cadunt in pctm̃:de⁹ non differt punire vſq; in futurũ:ſed punit in preſenti ⁊ cito de curſu cõi vñ dr.ij. Macha.vj. Et em̃ multo tpe nõ ſinere peccatoribus ex ſnia agere:ſed ſtatim vltiones adhibere magni bñficij eſt iudiciũ. l ℭ Si dicebã. hic pñr arguit ad oppoſitum ex exẽplo iuſtorum q̃ frequenter legunt afflicti in vita preſenti ad magnitudinẽ premij cõſequendi in futuro ⁊ hoc eſt qð dr. l ℭ Si dicebã narrabo ſic. i. tenebo iſtam opinionẽ appendendo cũ peccatoribus temporalẽ proſperitatem. m ℭ Ecce nationẽ filior̃ tuorũ. i. iuſtorum qui ſunt filij dei p grãm. n ℭ Reprobaui q: ipſi cõtẽpſerũt terrena ⁊ patienter ſuſtinuerunt aduerſa ppter premiũ in futura vita:ſicut pater de abraã iſaac ⁊ alijs ſanctis patribus. ſ. patriarchis ⁊ pphetis. Vñ ⁊ iſaias fuit ſerratus ⁊ hieremias lapidatus ⁊ daniel in lacum leonũ proiectus ppter qð dicit Judith viij. Oẽs q̃ placuerũt deo p multas tribulationes tranſierunt fideles. ⁊ Act. xiiij. Per multas tribulationes oportet nos tranſire ad regnũ celor̃. o ℭ Exiſtimabã. Hic pñr ponit veritatẽ determinatio:ſcðo determinationis declaratio ibi. Verũtñ. Circa primũ oñditur qualiter habeat veritas huius qſtionis ſcʒ p diuinã reuelationẽ ⁊ nõ p humanã inueſtigationẽ:q: de premiatione bonorum ⁊ de punitione malor̃ in vita futura non hr̃ aliqua certitudo ex inquiſitione humana ſʒ tñ ex reuelatione diuina:⁊ hoc eſt qð dicit.

gatio mea i matutinis. Si[l] dicebãt narrabo ſic ecce[m] nationẽ filior̃ tuor̃ reprobaui[n] Exiſtimabã[o] vt cognoſcerẽ:hoc[p] labor eſt añ me. Donec[q] intrẽ i ſctuariũ dei:⁊[r] itelligã i nouiſſimis eor̃. Verũtamẽ[s] ppter dolos poſuiſti[t] eis deieciſti[u] eos dũ alleuarẽt. Quomõ[x] facti ſũt i deſolationẽ ſubito[y] defecerũt:perierũt[z] propter[a] iniqtatẽ ſuam. Velut[b] ſomniũ ſurgẽtium dñe[c] i ciuitate tua:imaginẽ ipſor̃ ad nihilũ rediges. Q:[d] inflãmatũ ẽ cor meũ:⁊[e] renes mei ɔmutati ſũt[f] ego ad nihilũ redact⁹ ſũ ⁊[g] neſciui. Vt[h] iumẽtũ factus ſũ apð te:⁊[i] ego ſemp tecũ. Tenuiſti[k] manũ dextrã ⁊[l] i volũtate tua deduxiſti me:⁊[m] cũ glã ſuſcepiſti me. Quid[n] em̃ mihi eſt in celo:⁊ a te quid volui ſup

o ℭ Exiſtimabant vt cognoſcerem. id eſt vt poſſem cognoſcere veritatem de predictis per inueſtigationẽ rõnis. p ℭ Hoc labor eſt añ me. q. d. qñtũcũq; ad hoc laborẽ nõ poſſeʒ attingere ad hanc veritatẽ. ⁊ de talibus dicit eccle. viij. Quanto plus laborauerit homo ad querendũ tanto minus inueniet. q ℭ Donec intrẽ in ſanctuarium dei. i. ad intellectum ſacre ſcripture diuinitus reuelate:quam vocant ſanctuarium eo q deus in illa loquitur ſicut in ſanctuario diuinitus reſponſa dabantur. r ℭ Et intelligã in nouiſſimis eorum. i. intelligã punitiões ⁊ premia vite future:de quibus aperta loquitur ſcriptura in veteri teſtamento ⁊ nouo in pluribus locis:duo tñ tangã ad preſens vnum de veteri teſtamento ⁊ aliud de nouo. Dañ. xij. dr. De his qui dormiũt in puluere terre euigilabũt alij in vitam eternam. ⁊ alij in opprobriũ ⁊ videãt ſemp. Similiter Mat. xxv. Ibunt hi in ſupplicium eternum. Juſti aũt in vitã eternã. s ℭ Verũtñ hic pñr dictam determinationem declarat ⁊ primo qñtũ ad penã malor̃:ſcðo qñtum ad bonum iuſtorum:ibi: q: inflãmatum eſt. Circa primũ dr. Verũtñ ppter dolos quibus iniuſti defraudauerunt ⁊ afflixerunt innocentes ⁊ iuſtos. t ℭ Poſuiſti eis. ſ. finẽ ſue proſperitatis tpalis eos ſubtrahendo de pſenti vita hoc dicit cõtra illud qð ſupra fuerat inductũ ad oppoſitũ de longa vita malorum q: non eſt reſpectus morti eor̃ q: etiã aliqñ contingit contrariũ ex diuina ordinatione:⁊ hoc ad errorẽ malorũ ⁊ ad conſolationẽ bonor̃:iõ ſubdit. v ℭ Deieciſti eos dum alleuarent. i. dum adhuc eſſent in augmento ſue proſperitatis tpalis:ſicut pʒ de antiocho illuſtri ⁊ de multis alijs tyrannis. x ℭ Q̃õ facti ſunt in deſolationem:q: non ſolum aliqñ moriũtur:ſed etiã poſſeſſiones ⁊ domicilia deſtruuntur. y ℭ Subito defecerunt. de preſenti vita. z ℭ Perierunt in gehennali pena. a ℭ Propter iniquitatem ſuaʒ. q: mortui ſunt cũ finali impenitentia. b ℭ Velut ſomnum ſurgentium:illa em̃ q̃ videntur in ſomnis non ſunt res vere ſed imaginarie:ideo ſtatim euaneſcunt homine euigilante:ſic proſperitas temporalis cõparata ad eternã nulla eſt ⁊ comparatur ſomnio: q: ſtatim euaneſcit per mortem que oculos aperit quos culpa clauſit vel clauſos tenebant in preſenti vita. c ℭ Dñe in ciuitate qð addit tua in aliquibus libris nõ eſt in hebreo. In trãſla. ſc̃o hier. ſic habet. In ciuitate eorum imaginem ipſorum ad nihilum rediges potentibus em̃ huius mundi fiebant antiquitus imagines in ciuitatibus quibus popularem reuerentiam faciebant:⁊ quando diuino iudicio eijciebant a ſua tyrannide vel poteſtate vel interficiebantur iſte imagines:in deteſtationem eorum confringebantur. Vel per imagines intelliguntur filij eorum:q: filius eſt naturalis imago patris:⁊ tales tyranni legunt frequẽter interfici cum tota prole ſua:vt hr̃ in lib. reg. in pluribus locis ⁊ in pluribus alijs hiſtorijs. d ℭ Q: inflammatum eſt cor meum. hic pñr deſcribitur premiatio bonorum in preſenti qñtum ad bona gratie ⁊ in futuro qñtũ ad bona glie:dicit igit̃ pſal. in perſona taliũ. d ℭ Q: inflãmatũ eſt cor meũ:iſtud q: non refertur ad precedentia quaſi hic reddatur ratio predictorum ſed magis ſequentium. dicit ergo. d ℭ Quia inflammatum eſt cor meũ:per dei puram dilectionem. e ℭ Et renes mei commutati ſunt per carnis concupiſcẽtie remiſſionem aut repromiſſionem que viget in renibus qñtum ad maſculos. vt dicit Gre. omelia xxxij. f ℭ Et ego ad nihilum redactus ſum quaſi dicat ex hoc q dilexi deum ⁊ ex toto corde repreſſi impetum luxurie ſecutum eſt q ego ad nihilum redactus ſum in mea reputatiõe. g ℭ Et neſciui. id eſt me ignorantẽ reputaui quanto enim hõ plus per charitatem deo cõiungitur ⁊ a carnali libidine retrahitur tãto minus ſe putat per humanitatem. ⁊ magis cognoſcit ſuam ignorantiam:ideo ſubditur. h ℭ Vt iumentum factus ſum apud te. id eſt ſcientie tue comparatione que magis excedit cognitionem humanam quã humana brutalem. i ℭ Et ego ſemper tecum. quia quando homo reſiſtit in propriã prauitatem ⁊ ignorantiam cõmittit ſeſe totaliter diuine diſpoſitioni:⁊ ipſe eũ recipit. ſm qð dr ps. liiij. Jacta ſup dñʒ curã tuã ⁊ ipſe te enutriet. ideo ſubditur. k ℭ Tenuiſti manum dexteram me dupliciter in ſua protectione recipiendo. l ℭ Et in voluntate tua deduxiſti me a dexteris pñtis vite mihi precauendo. m ℭ Et cum gloria ſuſcepiſti me de pñti miſeria ad vitã beatam transferendo:ideo ſubdit. n ℭ Quid em̃ mihi eſt in celo ⁊c. q. d. nec i celo nec i terra eſt aliqua creatura q̃ mihi ſufficiat p btitudie mea q̃ ɔſiſtit obiectiue i ſolo deo q̃ ẽ bo

Loc⁹ iuſtor̃ poſt modũ ẽ paradiſ⁹ malor̃ vero ifern⁹

deformiſ malor̃.

de ſõnis.

Mos aliquorum.

Premia bonor̃.

nitatis infinite:ideo ſubdit. o ℭ Deficit caro mea ⁊ cor meũ in ɔſideratione bonitatis tue q̃ nõ põt comprehendi a finita virtute:ſm q dr. i. Cor. ij. Q: ocul⁹ nõ vidit ⁊ auris nõ audiuit ⁊ in cor hois nõ aſcendit que pparauit de⁹ his q̃ diligũt eũ. iõ ſubdit. p ℭ De⁹ cordis mei. i. aie mee creator ⁊ bñficiator:iõ ſubdit. q ℭ Et pars mea de⁹ in eternũ. i. adimplẽs deſideriũ meũ. r ℭ Q: ecce q̃ elongãt ſe a te per pctm̃ mortale. s ℭ Peribunt pditione gehenne. t ℭ Perdidiſti oẽs ⁊c. per pctm̃ idolatrie qð in ſcriptura fornicatio nominatur. v ℭ Mihi autem adherere deo bonuʒ eſt. p fidẽ ⁊ charitatẽ in pñti. x ℭ Et ponere in dño deo ſpẽ meã. per certã future beatitudinis expectationeʒ ſpes em̃ ẽ certa expectatio future btitudinis ex gratia ⁊ meritis pueniẽs. y ℭ Vt annũciẽ ⁊c. i. illa q̃ dicunt annũciari fidelib⁹ ad gloriã tuã ⁊ eorũ vtilitatẽ z ℭ In portis filie ſyõ. hoc nõ eſt in heb. nec in trãſla. hiero. ſed fuit appoſita ab aliquo expoſitore eo q in veteri teſtamento pphete ⁊ doctores annũciabãt reuelatiões ſibi factas ⁊ legis expoſitiões i portis atrior̃ dom⁹ dñi:q erat in mõte ſyon propter qð fuit dictum Hiere. vij. Sta in porta domus domini. ⁊c. Nota.

terraʒ. Deficit[o] caro mea ⁊ cor meũ:de⁹[p] cordis mei et[q] pars mea de⁹ ineternũ. Quia[r] ecce qui elongãt ſe a te peribũt[s] perdidiſti[t] omnes q fornicãtur abs te. Mihi[u] aũt adherere deo bonuʒ eſt:⁊[x] ponere in domino deo ſpeʒ meã. Vt[y] annũciẽ omnes predicationes tuas:in[z] portis filie ſyon.

ℭ Eruditio aſaph. Pſalmus. lxxiij.

VT quid[a] de⁹ repuliſti in[b] finẽ irat⁹[c] eſt furor tu⁹ ſuper[d] oues paſcue tue. Memor[e] eſto ɔgregationis tue:quã[f] poſſediſti ab initio. Redemiſti[g] virgam hereditatis[h] tue mõs[i] ſyon i quo habitaſti in eo. Leua[k] man⁹ tuas in ſuperbias[l] eor̃ in finem quãta[m] malignat⁹ eſt inimic⁹ in ſancto[n]. Et[o] gloriati ſunt q[p] oderũt te, in medio[q] ſolẽnitatis tue. Poſuerunt[r] ſigna ſua ſigna:⁊[s] nõ cognouerũt ſicut[t] in exitu ſuper[u] ſummũ. Quaſi[x] in ſilua lignor̃ ſecurib⁹ exciderũt ianuas ei⁹ in idipſuʒ:in ſecuri ⁊ aſcia deie-

ℭ Pſalmus. lxxiij.

VT quid ⁊c. Huic pſal. pmittit talis tit. in heb. ⁊ in trãſla hie. Eruditio aſaph ⁊ habet duplicem intellectũ:q: erudit⁹ fuit a deo p reuelationẽ de cõtẽtis in hoc pſal. ⁊ ſcripſit hũc pſal. ad eruditionẽ alior̃. de materia vero huius pſal. dicit ra. ſa. q aſaph in ſpũ puidẽs captiuitatem ppli iſrael per Tytũ ⁊ veſpaſianum fiendaʒ ⁊ diu duraturã fecit hũc pſal. orans pro liberatiõe ppli ab iſta captiuitate i qua nũc eſt:quã liberationẽ expectãt iudei fieri per regẽ meſſiã q̃ reedificauit eis ciuitatẽ hieruſalẽ ⁊ templũ ⁊ reſtituet eis archam teſtamẽti ⁊ vaſa ſanctuarij:ſʒ expoſitio hʒ erroneũ fundamẽtũ ſcʒ q xps futur⁹ ſit in mundũ:cũ hoc iã trãſierit in pteritũ vt frequẽter dictũ eſt. ſimiliter qñtũ ad hoc qð dr de archa teſtamẽti ⁊ alijs vaſis ſanctuarij:q ſint eis reddẽda:q: dr Hiere. iij. In dieb⁹ illis ait dñs nec dicẽt vltra. archa teſtamẽti dñi. neq; aſcẽdet ſup cor neq; recordabuntur illi⁹:nec viſitabunt:nec fiet vltra:ppter q ſaluo meliori iudicio mihi videt̃ q pſal. iſte loquitur ad literã de captiuitate babylonica:quã puidit aſaph futurã:⁊ in h̃ ps. orauit p eius liberatiõe. Scðm igitur ſenſuʒ hũc pſal. iſte diuidit in quatuor partes. Primo em̃ aſaph p liberatiõe ppli allegat priſtinam dei amicitiã. Scðo aduerſantiũ maliciã:ibi. Leua man⁹ tuas. Tertio dei potẽtiã ibi. vſq;. Quarto ppli miſeriã ibi. Ne tradas beſtijs. Circa primũ ſciẽdũ q ad magnanimũ ptinet q ſi amic⁹ ei⁹ familiaris in aliq̃ offẽderit eũ:cit⁹ ei recõſiliari dʒ ppter priſtinã amicitiã. de⁹ autem elegit populum iſrael tanq̃ ſibi familiarem et peculiarẽ ⁊ ex hoc allegat aſaph diuinã recõciliationẽ:licet multipliciter deũ ppl's offenderit añ babylonicam captiuitatẽ:⁊ hoc eſt qð dr. a ℭ Vt q̃d de⁹ repuliſti. ſ. populũ tibi familiarẽ ⁊ electũ. b ℭ In finẽ. id eſt tãdiu ſuſtinẽdo ei⁹ captiuitatẽ. c ℭ Iratus eſt furor tu⁹. p hoc nõ eſt intelligẽd⁹ in deo aliq̃s motus paſſiõis ſʒ rigor ſue vltiõis. d ℭ Sup oues paſcue tue. i. ſup ppl'ʒ tuũ iſrl' quã pauiſti mãna. xl. annis i deſerto vſq; q̃ introduxiſti eũ in terrã melle ⁊ lacte fluentẽ:vt hr̃ Joſue. v. e ℭ Memor eſto ɔgregationis tue q: dñs ɔgregauit filios iſrl' in manaſſe qñ debuerũt egredi de egypto:vt dictũ fuit Exo. xij. f ℭ Quã poſſediſti ab initio. ſ. exitus de egypto:q: p legẽ ſuſceptã ppl's iſrl' obligauit ſe deo ad ſeruiendũ ſibi ſpãli ſuiture. g ℭ Redemiſti virgã. i. ſceptrũ regiũ. h ℭ Hereditatis tue. i. iudee q̃ dr hereditas dñi:eo q ibi viguit cultus diuin⁹:vbi aũt ſpãliter habebat locũ ſceptrũ regiũ oſtendit cũ dr. i ℭ Mons ſyõ in q̃ habitaſti in eo in mõte ſyon fuit tẽpluʒ in q̃ dicebat deus ſpãli modo habitare ⁊ etiã dom⁹ regia: ſicut frequẽter dictũ eſt ſupra. k ℭ Leua man⁹ tuas. Hic pñr allegat ppheta aduerſantiũ malitiã: ppter quã decẽs eſt q deus eã puniat:⁊ liberet detẽtos ab eis. Circa hoc pmo allegat malitiã babylonior̃ ſcðo apoſtatantiũ iudeor̃:ibi. Signa nr̃a. Circa primũ dr. k ℭ Leua man⁹ tuas. i. vtutem tue poteſtatis:q: in deo nõ habẽt locũ lineamenta corpis. l ℭ In ſupbias eor̃ in finẽ. i. ad frangendũ totaliter ſupbiam babylonior̃ qð factũ fuit qñ dñs per Cyrũ ⁊ dariũ babyloniã deſtruxit:vt hr̃ Dañ. v. ⁊ ei⁹ deſtructiõis allegat cãm mouẽtẽ. m ℭ Quãta malignat⁹ eſt inimic⁹. i. rex babylonis ⁊ ei⁹ populus. n ℭ In ſancto. i. in tẽplo diuino cultui deputato. Conſequẽter explicat magis in pticulari mala facta a babylonis in ciuitate ⁊ in tẽplo dei:cũ dr. o ℭ Et gloriati ſunt tanq̃ feciſſent ppria virtute:cũ tñ a te factum fuerit ppter populi correctionem. p ℭ Qui oderunt te. i. babylonij qui erant idolatre. q ℭ In medio ſolẽnitatis tue. i. hieruſalem quã deſtruxerunt babylonij in qua iudei manẽtes in circuitu ɔueniebãt ter in anno ad celebrandũ feſtiuitates dñi ſcʒ in feſtis paſche:penthecoſtes:⁊ tabernaculor̃:vt hr̃ Exo. xxiij. r ℭ Poſuerunt ſigna ſua. i. vexilla ſua in ſignum victorie:q: capta ciuitate caldei poſuerũt vexilla ſua ſup portas ⁊ loca ſolẽnia in ſignũ captiõis ⁊ victorie: ideo ſubdit. s ℭ Et nõ cognouerunt. ſ. chaldei h̃ facientes q ppter peccata ppli iſrael dabat deus illi tantam victoriã: ſed attribuebant ſue poteſtati. t ℭ Sicut in exitu. ſ. belli habita victoria. v ℭ Super ſummũ. i. ſup turres ⁊ loca ardua vbi i ſignũ victorie ſolẽt poni vexilla:⁊ interponit. x ℭ Quaſi in ſilua lignor̃ ſecurib⁹ exciderũt ianuas ⁊c. i. ciuitates a deo electe ita irreuerenter exciderũt ⁊ deſtruxerũt ſicut ligna de

duplex expoſitio.

Falſa opinio.

De materia pi.

pi diuiſio

De filijs iſrael.

Aduerſarior̃ malicia.

Mos in deorum.

Universidad de Deusto Biblioteca

Minis. y ¶ Incenderũt igni sanctuariũ tuũ.i.templũ tuo cultui deputatũ ⁊ dedicatũ: vt hꝫ.iiij.Reg.vlti. z ¶ In terra quasi dicat sanctuariũ tuũ qđ est in celo nõ potuerũt destruere. a ¶ Polluerunt ⁊c.q: capto templo imolauerũt suis idolis victoriã eis attribuẽtes sicut cõsueuerãt in victorijs aliaꝝ gentiũ. b ¶ Dixerunt in corde suo ⁊c.i.de hoc habuerũt cõmune cõsiliũ de chaldeis qđ subdit. c ¶ Quiescere faciam⁹ oẽs ⁊c.erat enĩ eoꝝ intẽtio vt de⁹ hebreoꝝ ampli⁹ ibi nõ coleret: ppter qđ templũ fundit⁹ destruxerũt. d ¶ Signa nostra non vidi. hic cõsequenter ppheta allegat

cerunt eã. Incenderũt[y] igni sanctuariũ tuũ in terra[z]
polluerũt[a] tabernaculũ nominis tui. Dixerunt[b] in
corde suo cognatio eoꝝ simul quiescere[c] faciam⁹ oẽs
dies festos dei a terra. Signa[d] nostra non vidimus
iã[e] nõ est ppheta: ⁊[f] nos nõ cognoscet ampli⁹. Us-
queꝙquo[g] de⁹ improperabit[h] inimic⁹: irritat[i] aduersa-
rius nomẽ tuũ in finẽ. Ut[k] qd auertis manũ tuam ⁊
dexterã tuã: de[l] medio sinu tuo in finẽ. De⁹[m] autẽ
rex noster añ secula: operat⁹[n] est salutem in medio
terre. Tu[o] cõfirmasti in virtute tua mare cõtribulasti[p]
capita draconũ in aquis. Tu[q] cõfregisti capita draco
nis: dedisti[r] eũ escã in populis ethiopũ. Tu[s] dirupi-
sti fõtes ⁊ torrẽtes tu[t] siccasti fluuios ethan. Tuus[u]
est dies ⁊ tua est nox: tu[x] fabricat⁹ es aurorã ⁊ solẽ.
Tu[y] fecisti oẽs terminos terre: estatẽ[z] ⁊ ver tu pla-
masti ea. Memor esto hui⁹ inimicus[a] improperauit
domino ⁊[b] populus insipiẽs incitauit[c] nomẽ tuum.

malitiã apostatantium iudeoꝝ. multi enĩ iudeoꝝ trãsierũt tũc ad chaldeos vt hꝫ Hie. xxxviij.⁊ illi erant acriores cõ ciuitatẽ ⁊ templum tanꝙ apostate a iudaismo sicut de rapsace q̃ iude⁹ fuerat vt hꝫ.iiij.reg.xix.et isti dicebãt. d. ¶ Signa nr̃a nõ vidim⁹.i.talia qualia data sunt patrib⁹ nostris in exitu de egypto. e ¶ Iã nõ est ppheta.q̃ annunciet nobis dei volũtatẽ ⁊ sic debem⁹ eũ derelinquere sicut dereliq̃t nos: iõ subdit. f ¶ Et nos nõ cognoscet ampli⁹.i.facta nostra non approbabit. Reputabãt enĩ deũ totaliter repulisse ppl'm iudaicũ. Sed cõtra illud qd d: hic Iã nõ est ppheta. videt manifeste qđ hꝫ. iiij. Reg.⁊ Hie.xxiij.⁊ plurib⁹ alijs capitulis ꝙ hieremias pphetabat eis in nomine dñi. ad qđ dicendũ ꝙ nõ reputabãt eũ pphetam dñi. immo ẽt illi qui remãserãt in iudaismo dicebãt ei: nõ misit te dñs ⁊ mendaciũ loqueris. hierem.xliij.⁊ multo magis apostate iudeoꝝ putabãt eũ falsũ pphetã. g ¶ Usꝙ quo. Hic cõsequẽter ppheta allegat dei potẽtiam q̃ tãta est: ꝙ solo nutu poterat destruere illos qui tantũ vituperiũ fecerãt ciuitati: et loco suo nomini deputato dicens. Usqueꝙquo deus.i.ꝙdiu Improperabit inimic⁹.improperabãt enim caldei iudeis captiuatis: q: de⁹ eoꝝ nõ esset verus de⁹ q: eos nõ saluaret.⁊ q: istud in iniuriã nõis dei resultabat subditur. i ¶ Irritat aduersarius nomẽ tuũ in finẽ.i.nimis diu.ideo subditur. k ¶ Ut qđ auertis manũ tuam ⁊c.supple extrahere. l ¶ De medio sinu tuo in finẽ.i.tandiu. Et loquit de deo ad modũ hoĩs: qui ꝙdiu differt percutere d: manũ suã in sinu tenere. Et ꝙ ista dilatio nõ pcedat ex impotẽtia ostẽdit dicens. m ¶ De⁹ aũt rex noster añ secula. qđ põt exponi dupliciter. Uno mõ sic. Rex noster q̃ est de⁹ añ secula.i.ab eterno: q: nomẽ regis cõnotat respectũ ad creaturã subditã. Alio mõ vt per secula intelligant reuolutiones multoꝝ iubileoꝝ. seculũ enĩ cõiter accipitur in sacra scriptura p reuelatione.l.annoꝝ ab exitu enĩ de egypto vsꝙ ad fundationẽ tẽpli per salomonẽ fluxerũt anni quadringẽti octoginta ⁊ inde septẽ anni vsꝙ ad cõsummationẽ eius: vt habet .iij.reg.vj. Et inde vsꝙ ad destructionẽ eius per nabuchodonosor quadringẽti.x.ꝫm doctores hebreoꝝ ⁊ sic pꝫ ꝙ multi iubilei fluxerũt ab exitu de egypto ⁊ ingressus terre pmissionis vsꝙ ad tempus asaph qui erat cõtẽporaneus ipsi dauid: ⁊ multo plures vsꝙ ad tẽpus captiuitatis babylonice p quo cõquerebãt in h psal. di. Ante secula opat⁹ est salutẽ. Et ꝫm istã expositionẽ scdaꝫ.hꝫ ante scl'a nõ notat eternitatẽ diuinitatis: sed tp̃s qđ fluxit a salute filioꝝ israel de egypto per ingressũ terre missionis vsꝙ ad ad horã qua asaph fecit hũc p̃s. vsꝙ ad captiuitatẽ babylonis. pro cuius relaxatiõe orabat. n ¶ Operatus est ⁊c. adducẽdo filios israel in signis et prodigijs in hierusalem et promissionis terre que est in medio climate terre habitabilis. o ¶ Tu cõfirmasti ⁊c. quia in trãsitu maris rubri aque erãt filijs israel pro muro a dextris ⁊ sinistris: vt habet Exod.xiiij. p ¶ Contribulasti ⁊c. q: aque reuerse sunt super egyptios. vt ibidẽ habetur. qui quidem egypti nomine draconum designantur. quia regnum egypti draco nominatur. Ezech.xxix. Draco mane qui excubas in medio fluminũ ⁊c. q ¶ Tu cõfregisti capita draconis principales egypti submergendo. r ¶ Dedisti eam escã in populis ethiopum. id est auibus coruini generis qui pascuntur cadaueribus. mare enim rubrum proiecit egyptios mortuos in mari ad litus deserti: vt habet Exodi.xiiij.⁊ sic fuerunt in escam auibus coruini generis que vocantur hic nomine draconũ. s ¶ Dirupisti fontes ⁊c. quis eduxit aquam de petra in deserto in tanta abundãtia ꝙ populus bibit ⁊ iumenta vt habetur numeri.xx. t ¶ Tu siccasti fluuios ethan. in translatio. hiero. habetur. Flumina fortia ethan. ethan enĩ vno modo est nomen propriũ cuiusdam deserti. vt habetur Numeri.xxxiij. Alio modo est nomen appellatiuum: et significat fortitudinem ⁊ sic transtulit hiero. hic. Dicit aũt Rab. sal. ꝙ per fluuios ethan seu fortitudinis intelligitur fluui⁹ iordanis qui fuit siccatus diuina virtute in transitu filioꝝ israel. Josue.iij. Et accipitur plurale pro singulari. cum dicitur fluuios.i.fluuium sicut Exod.xxxij. isti sunt dij tui israel. et tamen nõ erat nisi vnus vitulus conflatilis. v ¶ Tu⁹ est dies ⁊ tua est nox. quia tibi obediet sicut creatori. x ¶ Tu fabricatus es auroram ⁊ solem. per que intelligit creatio corpoꝝ celestiũ. y ¶ Tu fecisti omnes terminos terre. per qđ intelligitur creatio inferiorum corporũ ⁊ per hoc intelligitur vlteri⁹ creatio mediorũ z ¶ Estatem ⁊ ver ⁊c.q.d. tu es factor omnium temporũ. Omnia autem ista induxit propheta ad ostendendum magnitudinẽ diuine potestatis qua poterit liberare populum suum ⁊ vindictam accipere de blasphemijs. ideo concludit dicens. Memor esto ⁊ quid sit illud ostendit di. a ¶ Inimicus improperauit dño quia improperando captiuis iudeis ꝙ deus eos non poterat saluare improperabant ipsi deo. b ¶ Et populus insipiens.i. babylonic⁹ qui dicitur insipiẽs eo ꝙ nõ habebat verã cognitionẽ de deo i quo sola est vera sapientia. c ¶ Incitauit nomen tuum.i.ex blasphemijs nomini tuo irrogatis meruit ꝙ exci-

Quare tẽ plus fuit dstructũ.

Estiatio iudeoꝝ

De potentia.

Dicit ⁊ facta sũt io an.j.

Quõ loq̃tur d deo

duplex expositio.

q̃d denotat añ secula.

De filijs israel i deserto.

tetur iustitia tua ad faciẽdũ vindictã de ipsis. d ¶ Ne tradas. Hic vltimo allegat ppheta ppl'i israel miseriã q̃ in babylonia frequẽter dabãt morti sine cã sicut patet in tribus pueris in ignẽ proiectis eo ꝙ nolebant adorare statuã aureã. Dañ.iij.⁊ daniel fuit piectus in lacũ leonũ eo ꝙ orabat deũ. Dañ.vj. ppter qđ dicit asaph. d ¶ Ne tradas bestijs.i.leonib⁹ sicut daniel. q: non est tanta iustitia in alijs sicut in daniele quã mererent saluari vel aliter. Ne tradas bestijs.i.babylonijs bestialiter viuẽtibus ⁊ crudeliter licet ei

Miserie allegatio

Ne[d] tradas bestijs aĩas[e] cõfitẽtes[f] tibi: ⁊ aĩas paupe
rũ tuorũ ne obliuiscaris in finẽ. Respice[g] in testamẽ
tũ tuũ: q:[h] repleti sunt q[i] obscurati sunt terre domi-
bus iniq̃tatũ. Ne[k] auertat humilis fact⁹[l] cõfus⁹ pau
per[m] ⁊ inops laudabũt[n] nomẽ tuũ. Exurge[o] de⁹ iu-
dica[p] cãm tuã: memor[q] esto improperiorũ tuorũ que
ab insipiẽte sunt tota die. Ne[r] obliuiscaris voces ini
micorũ tuorũ superbia[s] eorũ q oderũt ascendit semper

¶ Victori nõ disp̃das p̃s. cãtici. asaph. p̃s. lxxiiij

COnfitebimur[a] tibi de⁹ cõfitebimur[b]: ⁊[c]
inuocabim⁹ nomẽ tuũ. Narrabim⁹[d] mi-
rabilia tua: cũ[e] accepero tp̃s ego[f] iusti-
tias iudicabo. Liquefacta[g] est terra: ⁊[h]
oẽs q habitãt i ea: et ego[i] cõfirmaui colũ
nas eius. Dixi[k] iniquis[l] nolite iniq̃[m] agere: ⁊[n] delin
quẽtib⁹ nolite exaltare cornu. Nolite[o] extollere in

extunc essent traditi babylonijs ꝙtũ ad captiuitatẽ nõ tñ ꝙtũ ad mortẽ inferendã nisi p regis sniam. e ¶ Aĩas.i.hoĩes denoĩans totũ a parte digniori: sicut Exo.j. oẽs aĩe que egresse sunt de femore iacob. f ¶ Cõfitentes ⁊c. confessione fidei ⁊ laudis. g ¶ Respice ⁊c. q̃ pmisisti filios isrl' liberare de captiuitate qñ p penitẽtiã cõuerterent ad te. Deut. xxx. Si ad cardines celi fueris dissipat⁹ inde te retrahet dñs de⁹ tuus ⁊c. Allegat etiã babyloniorũ peccãta di. h ¶ Q: repleti sunt domib⁹ iniq̃tatũ.i.iniquitatib⁹ in quib⁹ pseuerant tanquã habitãtes i domib⁹. i ¶ Qui obscurati sunt terre.i.a terrenis desyderijs q̃ obscurãt lumẽ rõnis. k ¶ Ne auertat.a tua mia. l ¶ Humilis factus cõfusus.i.populus israel p captiuitatẽ humiliat⁹ ⁊ cõfusus. m ¶ Pauper ⁊ inops.i.ppl's israel p captiuitatẽ depauperatus ⁊ inops factus. n ¶ Laudabunt nomẽ tuũ in reditu de babylone in hierl'm qđ ⁊ factũ fuit qñ zorobabel ⁊ alij cũ eo redeũtes edificauerũt altare dei vt offerrẽt i eo holocaustomata ⁊ facerẽt festũ tabernaculoꝝ. vt hꝫ.j.esd.iij. o ¶ Exurge de⁹ ad liberãdũ ppl'm tuũ. p ¶ Judica ⁊c. inferẽdo penã p iniurijs irrogatis cõtra tuã maiestatẽ iõ subdit. q ¶ Memor esto improperioꝝ ⁊c.⁊ pꝫ litera ex predictis. r ¶ Ne obliuiscaris voces inimicoꝝ.i.babyloniorũ te blasphemãtiũ ⁊ ppter hoc dicunt inimici dei: ⁊ q: erant idolatre pessimi. s ¶ Superbia eoꝝ q̃ te oderũt ascẽdit semp intm̃ enĩ ascẽdit superbia regis babylonis ꝙ faciebat se adorari tãꝙ deũ in aurea statua quã erexit Dañ.iij. put ibidẽ fuit expositũ. Moraliter põt exponi p̃s. iste vt sit oratio eccl'ie p pplo catholico: qui aliqñ p demones detinet in captiuitate peccati: ad cuius liberationem allegat primo eccl'ia dei amicitiã qua ppl'm catholicũ recepit p gratiã baptismalẽ scđo demonũ maliciã obstinatã. tertio dei potentiã ad pctõꝝ iustificationẽ: quarto ppl'i miseriã ꝙdiu detinetur in captiuitate peccati qđ per babylonẽ significatur: q: babylon confusio interpretat: ⁊ ad hoc litera potest de facili consideratis predictis applicari.

A digniori dz fieri dnoĩatio

Odio est de⁹ ⁊ impietas ei⁹

Moralis expositio.

¶ Psalmus.lxxiiij.

COnfitebimur tibi de⁹. Huic p̃s. pmittit talis tit. in heb. Ad victoriã nõ disperdas p̃s. asaph. cãtici: ⁊ in transla. hiero. Uictori nõ disp̃das psal. asaph. cãtici ⁊ est eadem snĩa vtrobiꝙ q̃ talis est. Iste est psal. cãtici asaph. ne disp̃das.i. vt non p captiuitatem disp̃das ppl'm israel sicut fecisti in captiuitate babylonica. Sicut enĩ p̃s p̃cedẽs est oratio asaph p liberatiõe ppl'i a dicta captiuitate vt dictũ est: ita iste p̃s. est descriptio ppl'i reuersi in terrã natiuitatis sue sub cyro rege: qđ aũt pmittit ad victoriã vel victori ꝫm transla. hiero. designat conatũ leuitarũ in decãtatione huius psal. vt frequẽter supra dictũ est. Scđm igit hunc sensum p̃s. iste diuidit in tres partes: q: primo describit reuersoꝝ cõditio: scđo aduersarioꝝ punitio. ibi. Dixi iniquis. tertio p ambobus gratiarum actio: ibi. Ego aũt. Circa primũ d: in psona ppl'i de captiuitate babylonica reuersi. a ¶ Confitebimur tibi deus. ꝙ iuste nos captiuasti p pctĩs nostris. b ¶ Confitebimur ꝙ misericorditer nos reuocasti. c ¶ Et inuocabimus nomẽ tuũ. ista duo cõfitendo: vñ dicit Nee.ix. de reuersis a captiuitate babylonica quater in die ⁊ quater in nocte confitebant ⁊ orabant in confessione ⁊ adoratione: de nocte confitentes dei iustitiam ⁊ de die eius mĩam: ꝫm illud p̃s. lxj. In die mandauit dñs mĩam suã: ⁊ nocte canticũ eius. d ¶ Narrabimus mirabilia hoc dicit in psona populi q̃ narrabat mirabilia dei: quibus deus patres eoꝝ liberauerat de egyptiaca captiuitate: ⁊ ipsos de captiuitate babylonica. e ¶ Cũ accepero tempus ego iustitias iudicabo. Ra. sa. coniungit hanc literã cũ precedẽte dicẽs ꝙ non est verbũ populi israel: ⁊ est sensus. Cum accepero tp̃s.i. festũ: ego iustitias iudicabo.i. laudes tuas narrabo: non sicut gentiles qui in vanitatib⁹ ⁊ idolatricis expendunt festos dies. Sed q: iudicare non inuenit dictum in sacra scriptura pro narratione laudis. ideo aliter dicitur a doctoribus nostris.s. ꝙ propheta mutat hic personam: ⁊ loquitur in persona dei dicẽtis. e ¶ Cum accepero tp̃s.i. cũ venerit tp̃s dispositũ ꝫm ordinẽ diuine sapientie mee: qđ expectatur ex omnibus operibus diuinis. f ¶ Ego iustitias ⁊c. sententias iustitie ponã in effectu: iustos de afflictionibus liberando ⁊ impios puniendo. g. Liquefacta est terra.s. israel. h ¶ Et oẽs ⁊c. q: sicut virtute ignis metalla resoluunt ⁊ liquescunt sic terra iudee ⁊ habitantes in ea ⁊ eoꝝ edificia p incẽdiũ a caldeis fuerunt destructa. i ¶ Ego confirmaui ⁊c. in reuersione de captiuitate ⁊ vocãtur hic colone terre isrl' zorobabel iesus filius iosedech. Esdras: neemias: aggeus: ⁊ zacharias prophete: ⁊ ceteri q̃ confirmauerunt corda populi ad reedificationem tẽpli ⁊ ciuitatis. k ¶ Dixi. hic consequenter describit aduersantiũ punitio: q: babylonij qui filios isrl' captiuauerũt per psas: ⁊ medos fuerunt debellati ⁊ destructi: vt hꝫ Dañ.v.⁊ ꝙtũ ad hoc d: in psona dei. k ¶ Dixi. cuius dicere est facere ꝫm illud psal. xxxij. dixit ⁊ facta sunt. l ¶ Iniquis.i. babylonijs. m ¶ Nolite inique agere: q: abstulit eis potestatẽ exercẽdi vltra suã nequitiã. n ¶ Et delinquẽtib⁹ nolite exaltare cornu.i. ptãtem regiã: q: ad medos ⁊ psas transtulit eã. Dañ.v. o ¶ Nolite extollere

de ma. p̃i

p̃i. diuisio.

Alia expõ

aduersitatis descriptio.

altuz cornu vestrū: nolite[p] loqui aduersus deū iniquitatez. Q2[q] neq3 ab oriente neq3 ab occidēte neq3 a desertis mōtibus: qm̄[r] deus iudex est. Hunc[s] humiliat & hūc exaltat: q2[u] calix i manu dñi viri[x] meri plen⁹ mixto. Et[z] inclinauit ex[a] hoc in hoc: verūtñ[b] fex ei⁹ non exinanita: bibent oēs peccatores terre. Ego[a] aūt annūciabo in seculum[b] cātabo[c] deo iacob. Et[d] oīa cornua petōr[e] cōfringant: &[f] exaltabunt cornua iusti.

Uictori i carminib⁹ ad assyrios. ps. asaph cātici. lxxv.

MOtus[a] in iudea deus: in[b] israel magnum nomē eius. Et[c] fact⁹ est i pace loc⁹[d] eius et[e] habitatio eius in syon. Ibi[f] confregit potētias[g]: arcū[h] scutū gladium et belluz. Illuminans[i] tu mirabiliter a mōtibus

Causa deiectionis potentie babylonis.

in altum, &c. repetitio est eiusdē ad maiorē cōfirmationem. p ¶ Nolite loqui aduersus &c. in hoc tangitur cā deiectionis potētie babylonis: q: cōtra deū blasphemias loquebātur: vt dictū est ps. pcedēti. q ¶ Q: neq3 ab oriēte &c. i. ex nulla parte poteris diuinū iudicium effugere: iō subdit. r ¶ Qm̄ de⁹ iudex est qui est presens vbiq3 p essentiā potentiā & psentiā. fm q d: infra. ps. cxxxviij. Si ascendero in celū tu illic es. si descēdero ad infernū ades &c. s ¶ Hunc humiliat. eū eijciens a sua ptāte. t ¶ Et tunc exaltat a statu humili & paupere & hoc facit de quolibet p sua volūtate. & hoc pz in rege babylōis quē deiecit per cyrū q a statu miserabili ad monarchiā perduxit. Cū em̄ fuit natus de filia regis astragis fuit in nemore exposit⁹ feris & auibus deuorād⁹: sed diuina v̄tute fuit saluatus & postea ad monarchiā exaltat⁹ put pleni⁹ d: in scho. hist. sup Dan. Et cā efficiēs dicte deiectionis supbor a sublimitate subditur cū d:. v ¶ Q: calix in manu dñi. per calicē in scriptura intelligit pena a deo inflicta vel infligēda. vñ hr̄ supra ps. x. Pluit super peccatores laqueos ignis sulphur & sp̄s pcellarū pars calicis eorū. x ¶ Uini meri i. puri sine aqua: & in heb. habet vini fortis y ¶ Plen⁹ mixto. i. in calice cū vio forti mixta est aliqua spēs fortificatiua & inebriatiua: sicut solet fieri in clareto: oīa ista dicuntur ad designandū acerbitatē vltionis diuine. z ¶ Et inclinauit. s. calicē suū. a ¶ Ex hoc in hoc. ad inebriādū vnū pplm post aliū puniendo peccatores successiue fm ordinē su[e] iustitie: sicut puniuit iudeos per babylonios & postea babylonios per medos & persas & postea medos & persas per grecos & grecos per romanos. b ¶ Uerūtā &c. i. fundus in quo feces resident calicis non est euacuatus: q: semp in deo remanet virtus ad puniendū petōres: ideo subdit. Bibent oēs petōres terre. a ¶ Ego aūt. Hic vltimo ponitur grāt actio p populi liberatione & aduersarior punitione cū d:. Ego aūt annūciabo. s. dei virtutē & laudē. b ¶ In seculū. q: ps. iste a tpe asaph. vsq3 nunc decātatur⁹ est ad laudē dei: & adhuc decātabit: iō subdit. c ¶ Cantabo deo iacob: licet em̄ sit deus oīm per creationem: d: tū de⁹ iacob spāliter eo q ppl's isrl' descendēs a iacob susceperat dei legē nō alij populi: vñ d: infra ps. cxlvij. Qui annunciat vbū suum iacob: iustitias & iudicia sua isrl'. Nō fecit taliter oī na. &c. d ¶ Et omnia cornua. i. superbias & potestates. e ¶ Petōr cōfringā. i. cōfringēda denuncio per potestatē diuinā vel aliter pōt dici q ppheta hic mutat modū loquēdi: q: prius dicebat in persona propria. Ego aūt annunciabo &c. & pñr transit siue descēdit ad loquēdū in psona dei di. Oīa cornua petōrū cōfringā: q: de⁹ fecit de peccatorib⁹ vindictā. & transit⁹ talis frequēter fit in pphetis & in illis maxime qui metrice scripserūt: qles fuerūt illi q ps. fecerūt. f ¶ Et exultabunt &c. i. xpi q d: anthonomatice iustus co q iustificat alios fm q d: Esa. liij. in scientia sua iustificabit suos meos multos & iniqtates ipsorū ipse portabit. In resurrectione xpi exaltata fuerūt ei⁹ cornua. put dicit Matt. vlt. data est mihi ois ptās in celo & in terra pp ter qd sanct⁹ zacharias noiauit xpm cornu Luc. j. Et erexit cornu salutis nobis in domo dd pueri sui. Christ⁹ em̄ descendit de dauid fm carnem. Ro. j. Qui factus est eim ex semine dd fm carnē. Moraliter pōt exponi ps. iste de quolibet vere penitēte qui egressus de captiuitate pcti confitet dei iustitiā & ei⁹ misericordiā & potestatem demonū contemnit & deo grās agit.

Erq̄ semine descēdit xps q ad ei⁹ carnem.

¶ Psalmus. lxxv.

MOtus in iudea de⁹. Huic psal. pmittit talis titu. in heb. Ad victoriā organis ps. asaph cātici. & i trāsla. hiero. victori a carminib⁹ ps. asaph cātici. & pz snīa vtriusq3 tituli ex dictis supra ps. iiij. De materia aūt huius ps dicit Ra. sa. q asaph pūidēs in spū afflictionē regni iudee p sennacherib tpe ezechie & eius psecutione a deo scdm qd hr̄. iiij. Reg. xix. q āgel⁹ dñi percussit in castris assyrior. clxxxv. milia qd vidēs sennacherib fugit cōfusus ad terrā suam: & ibi fuit occisus a filijs suis vt habet ibidem. fecit etiā de hoc psalmum istum: & huic concordant plures doctores & expositores catholici. propter qd intendo illud sequi. igitur scdm hoc psalmus iste diuiditur in tres partes: quia primo describitur regni iude conditio. secundo sennacherib deiectio: ibi. Ibi confregit. tertio gratiarum actio: ibi. Qm̄ cogitatio hois. Circa primum sciendum q in regno iudee metropolis erat hierusalē in qua erat templum: propter quod vigebat ibi diuinus cultus & scientia legis prophetarum & hoc est qd dicitur. a ¶ Notus in iudea deus. nō sic aūt in alijs terris vbi nō vigebat verus dei cultus: nec scientia legis & prophetarū. b ¶ In isrl' magnū nomē ei⁹ hoc est nomē dñi tetragrāmatōn: qd est ppriatū altissimo creatori: quo noie sacerdotes in tēplo būdicebāt pplm. c ¶ Et fact⁹ ē in pace. i. tpe pacis. d ¶ Loc⁹ eius. i. tēplū in quo habitat de⁹ p spālē effectum: dādo ei respōsa super ppitiatoriū: hoc em̄ templum fuit edificatum in tpe salomonis: q ppter hoc noiatus fuit salomō. i. pacific⁹: q: maxima pax fuit in regno iudee tpibus eius: vt hr̄. iij. reg. e ¶ Et habitatio eius in syō. q: tēplū fuit edificatū in illa parte ciuitatis hierl'm vbi ē mōs syon. f ¶ Ibi confregit. Hic pñr describit ipsius sennacherib deiectio eo q volebat destruere ciuitatem hierl'm & tēplū in ea edificatū cultui diuino deputatū & hoc est qd d:. f ¶ Ibi confregit scilicet deus. g ¶ Potētias. i. bellatores exercitus sennacherib. h ¶ Arcū scutū &c. i. oia instrumēta bellica q: interfectis bellatoribus arma bellica ad nihilum valebant vltra ipsi Sennacherib propter quod fuit territus & confusus vt predictum est. i ¶ Illuminans tu mirabiliter a montibus eternis. Montes eterni hic dicuntur angeli qui sunt immortales. q: ministerio angelico facta est exercitus sennacherib pstratio. & factū est hoc mirabiliter; q: corpora eorum redacta fuerunt in cineres. vestibus eor & armis remanentibus illesis.

Opi. rab. sa. d ma. pi.

ps. diuisio.

sennacherib deiectio.

eternis: turbati[k] sunt oēs insipiētes corde. Dormierunt[l] somnū suū: et[m] nihil inuenerunt oēs viri diuitiarū in manib⁹ suis. Ab[n] increpatiōe tua de⁹ iacob: dormitauerūt q ascenderunt[o] equos. Tu[p] terribilis es et[q] qs resistet tibi: ex tūc[r] ira tua. De[s] celo auditū fecisti iudiciū: terra[t] tremuit &[v] quieuit. Cū[x] exurgeret in iudicio de⁹ vt[y] saluos faceret oēs māsuetos terre. Qm̄[z] cogitatio hois cōfitebit[a] tibi: et[b] reliquie cogitationis diē festū agēt tibi. Vouete[c] & reddite dño deo vestro: omnes[d] qui in circuitu eius affertis[e] munera. Terribili &[f] ei qui aufert spiritū principum: terribili[g] apud reges terre.

ita q ezechias & viri sui sine difficultate aliqua poterant colligere arma & spolia. & p hoc illuminati sunt in cognitione diuine virtutis. In heb habet. De mōtibus rapine. & in trāsla. hiero. A montibus captiuitatis: et tunc referendū est ad mōtē syon & ad montē moriā vbi tēplū erat fundatū: q: sennacherib intēdebant spoliare & captiuare habitātes in eo: sed sacrificijs & orationib⁹ ibi factis ordinatione dei pcutit angelus castra assyrior: vt predictū est: & sic accidit cōtrariū. k ¶ Turbati sunt oēs insipiētes corde. i. bellatores sennacherib qui erant adhuc idolatre & sic incipientes de deo veram noticiā nō habentes. l ¶ Dormierūt somnū suū dormitione mortis fm q d: Joā. xj. Lazarus amicus noster dormit. i. mortu⁹ est: vt ibidē subdit. m ¶ Et nihil inuenerunt &c. q: bellatores sennacherib multas diuitias per bella acquisierant quas ibidē dimiserūt: q: mortui nihil potuerunt ibi habere & illi pauci viri q ibi remanserant ita repēte fugerūt cū sennacherib: q nihil potuerūt de illis secū portare. n ¶ Ab increpatione tua deus iacob dormitauerūt: id est mortui sunt: nō morte naturali: s3 tua virtute fm ordinē iustitie tue. o ¶ Qui ascēderunt equos. i. eqtes exercit⁹ sennacherib. p ¶ Tu terribilis es. i. iudicijs tuis. q ¶ Et quis resistet tibi. q. d. nullus. cu3 infinita sit tua v̄tus. r ¶ Ex tunc ira tua. i. statim cum decreueris punitionē alicuius pcedit in effectu fm modū tue iustitie vel snīe. s ¶ De celo auditū fecisti iudiciū: q: punitionē sennacherib & exercit⁹ eius deus nūciauit esaye. & esayas ezechie: vt hr̄. iiij. Reg. xix. t ¶ Terra tremuit. id est habitātes in terra iuda pre timore tremuerūt ex aduētu sennacherib contra eos. v ¶ Et quieuit. q: audiētes pcutionē sui exercit⁹ & fugā ei⁹ in securitate quieuerūt. iō subdit. x ¶ Cū exurgeret i iudicio de⁹. i. ad faciēdū vindictā de sennacherib & exercitu ei⁹. y ¶ Ut saluos faceret &c. i. ezechiā et pplm ei⁹. z ¶ Qm̄ cogitatio hois. Hic vltimo ponit gratiar actio p ppli liberatiōe in supbor punitiōe cū d:. Qm̄ cogitatio hois ezechie rōnabiliter viuētis & ppli sui. a ¶ Cōfitebit tibi cōfessione laudis p sua liberatione mirabili. b ¶ Et reliquie cogitatiōis &c. reliquie cogitatiōis dicunt hic memorie de illo facto q: ezechias & ppl's suus nō solū egerūt grās deo semel. s. qn̄ liberati fuerūt: s3 etiā postea qn̄ istud bñficium occurrebat memorie eor ppter qd in veteri testō fuerūt aliqua festa annuatim ordinata ad bñficia diuina recolēda sicut & festū pasche p exitu de egypto. & festū pēthecostes p datione legis: & sic de alijs. & similit in nouo testamēto de natiuitate xpi & ei⁹ resurrectiōe & ascēsione: & psimilib⁹ trāsla. hiero. hz sic. Q: meror hois confitebit tibi reliquūs merorīs accingeris: qd sic pōt exponi. Q: meror hois. s. ezechie & populi sui q fuerūt in merore positi p v̄bis & lrīs blasphematorijs 3 deum ipsius sennacherib & nuncior ei⁹: vt hr̄. iiij. reg. xix. Confitebit tibi. q: tūc ezechias orauit ad dñm confitēs q p pctis suis & populi talia cōtigissent. Reliquijs merorīs accingeris: q: postq ezechias ex merore sciderat vestimēta sua & indut⁹ fuerat sacco. vt hr̄ ibidē. Ascendit in domū dñi & expādit illas lrās blasphematorias corā altare dñi quasi accingens illud. In heb. aūt sic habet. Qm̄ ira hois cōfitebit tibi. & reliquias ire cinges vel retinebis qd exponit ra. sa. sic. Qm̄ ira hois. i. sennacherib q iratus 3 regnū iude volebat illud destruere. Confitebit tibi. i. erit occasio tibi cōfitendi cōfessione laudis: q: popul⁹ eis a psecutione ei⁹ liberatus: habuit maiorē occasionez grās agēdi deo: & se occupando in diuinis laudib⁹. Et reliquias ire cinges vel retinebis. qd exponit ra. sa. de regibus persequentibus populū israel qui quādo videbant liberationē eius mirabilē retinebātur ab ira & conuertebātur ad dei laudez: sicut nabuchodonosor ex ira fecit proijci tres pueros in caminū ignis: sed qn̄ vidit liberationem eorum mirabilē fuit conuersus in mansuetudinē deum laudans & dicens. Bñdictus deus eorū sidrac videlicet misac & abdenago. sed q: sennacherib ex liberatione ezechie & populi israel miserabili non legit cōuersus ad dei laudē sed magis ad oppositū: q: fugiēs ad terrā suā adorauit in tēplo nesraech deū suū: vt habet iiij. Reg. xix. c. Ideo aliter exponit ista lrā. Et reliquias ire cinges vel retinebis: q: sennacherib fugiēs & irā contra iudeā retinens cogitabat si posset iter exercitū pgregare ad destructionē iudee. sed fuit ipeditus a deo: ex cui⁹ ordinatione filij sui adramelech: & sirasar occiderūt eū: vt habet ibidē. Cōsequēter ppheta inuitat pplm suū ad dei laudē. c ¶ Uouete & reddite dño. i. vota q fecistis vt liberaremini a sennacherib psecutione reddite ex quo estis liberati: q: displicet infidelis pmissio. Eccli. v. d ¶ Omnes qui in exercitu ei⁹ id est de tota terra iudee q est in circuitu hierusalē & templi. e ¶ Affertis munera terribili. i. deo q terribile iudiciū fecit de sennacherib & exercitu ei⁹. in heb. & in trāsla. hier. ly terribili est finis hui⁹ v̄sus & v̄sus sequens incipit ibi. Et ei qui aufert spm̄ principū. vbi reddit ratio quare deus d̄r terribilis in fine pcedentis versus. & est sensus continuando ad lrām pcedentem. e ¶ Affertis munera terribili. et ei et pro id est. f ¶ Et ei qui aufert spm̄ principū. i. vitā eorum sicut dictum est de sennacherib & principib⁹ sui exercitus. g ¶ Terribili apud reges terre. q: alij reges terre audiētes punitionē sennacherib deum israel timuerūt. Moraliter potest exponi psal. iste de qualibet cōmunitate fideli seu persona singulari que de afflictione magna corporali temporali vel spirituali a deo magnifice liberatur. & ex hoc ad dei laudem deuote excitatur.

Gratiarū actio.

Mos antiquor de iectio.

Expō ra. sal.

Alia expositio.

Rō quare de⁹ d: terribilis

Moralis expositio

¶ Psalmus. lxxvi.

VOce mea ad dñm clamaui &c. Huic ps premittit talis tit. in heb. Ad victoriam super iditum ipsi asaph ps. & in trāsla. hiero. Victori sup iditū ps. asaph. & est eadē snīa in vtroq3: vt patet ex supradictis in pluribus locis. Dicūt enim aliqui sequētes in hoc opinionē. Augu. dicentis q dauid qui fecit omnes psal. vt dictū fuit in principio huius libri. diffusius fecit hunc psal. p persecutiōibus qs sustinuit a saule & absalon filio suo. sed 3 istud dictū est qd in tit. d: ps.

Opi. aliquorū de auctorit. psal.

Universidad de Deusto Biblioteca

asaph propter quod isti refugiunt ad interpretationem nominis dicentes q asaph interpretatur trāsiens David autē in hoc psal. instruit calcantes tribulationes huius vite per virtutē fortitudinis. ꝛ trāsilientes ad deū per cōfidentiā in ipso: sicut ipse in ꝑsecutiōe saulis ꝛ absalon filij sui super iditū. q: pmo fuit cantatus ps. iste per eū: sed ista expositio pma facie videt extorta. ppter quod rab. sa. dicit q asaph fecit hūc psal. quia habuit spiritū ppheticū: vt dictū est: ꝛ sic puidit tribulationē in qua mō sunt iudei p romanos factā:

Opi. rab. sa. de auctore ps.

de qua fecit hūc psal. orans p liberatiōe populi israel ab ista captiuitate: q: ꝛ ipse ꝛ alij iudei expectāt liberari p regē messiā venturū et sic dicitur in hoc titu. ps asaph. i. fact' ab ipso asaph super iditū dicēs q iditū nō ē hic nomē pprium vni' cantoris put accipitur. j. Paral. xxv. sꝫ est nomē appellatiuū ꝛ significat leges in plurali ſm pprietatē chaldeici sermonis q vtunt frequēter pphete ꝛ marime in h libro psalmoꝝ. ꝛ p leges intelligunt hic diuine snīe qbus decreuit ppl'm isrl' affligi p romanos ſm ordinē iustitie: q: frequēter in sacra scriptura lex accipitur p snīa q per legē pfert. Expositio aūt ista qūtum ad aliqd est falsa: sꝫ q xps sit ventur'. ꝛ iudeos per orbē dispsos in hierl'm ꝯgregaturos di. ppter qd aliter ē exponēd' iste ti. s. q asaph in spū preuidit captiuitatē babylonicā futu

Diuisio psalmi.

¶ Victori super iditū ps asaph. Psalmus. lxxvj.

Voce[a] mea ad dnm clamaui voce mea ad deū ꝛ[b] intēdit mihi. In[c] die tribulationis mee deū[d] exquisiui: manib'[e] meis nocte[f] cōtra eū[g] et[h] nō sum decept'. Renuit[i] cōsolari aia mea memor[k] fui dei et delectatus sum ꝛ[l] exercitatus sum et[m] defecit spiritus meus. Anticipauerūt[n] vigilias oculi mei: turbatus[o] sum ꝛ[p] nō sum locut'. Cogitaui[q] dies antiquos et[r] ānos eternos in mente habui. Et[s] meditat' sum nocte cum corde meo: et[t] exercitabar et[u] scopebam spiritum meum. Nunquid[x] in eternū proijciet deus

ram ppter peccata maloꝝ iudeoꝝ. vt patet. iiij. reg. in fine. ꝛ eam terminandā p orationes bonoꝝ viroꝝ. sꝫ danielis: vt ptꝫ Dan. ix. ꝛ Ezech. ꝛ alioꝝ sanctoꝝ illius tēporis. ꝛ ſm leges sue sapiētie ꝛ iustitie q per iditū signātur: ꝛ sic fecit hūc ps. de futuritione huius captiuitatis ꝛ eius terminatione. ſm hoc igit ps iste diuiditur in duas partes: q: asaph primo ppōit intentum. scdo declarat ppositum ibi. In die tribulationis. Circa primū dicit in psona ppria sanctoꝝ qui futuri erāt in captiuitate babylonica di. a ¶ Voce mea ad dnm clamaui. quia ipse orauit p liberatione illius captiuitatis future: ꝛ similiter sancti qui fuerūt tēpore captiuitatis: sꝫ Hieremias ꝛ Ezechiel Daniel ꝛ ceteri pro eodem orauerunt. b ¶ Et intendit mihi. quia a deo exauditi fuerunt: captiuitas enī illa fuit liberata in fine. lxx. annorum ſm cōmune dictum. ſm hebre. in fine. l. duorum annorum. c ¶ In die tribulationis mee. Hic cōsequenter declarat ppositum. ꝛ primo qūtum ad pdictorum sanctoꝝ orationes. secundo qūtum ad populi liberationem: ibi. Memor fui. Prima in duas: q: primo ponit oratio sanctoꝝ deuota. secundo eoꝝ afflictio ex fragilitate hūana: ibi. Nūquid in eternum. Circa primū in psona sanctoꝝ p liberatione deprecātium dr. c ¶ In die tribulationis mee. i. tēpore captiuitatis babylonice. d ¶ Deū exquisiui. i. diligēter quesiui miam eius p deuotam orationē. ideo subditur. e ¶ Manibus meis. s. ad deū extensis. f ¶ Nocte. i. tribulationis tpe qd per noctes designatur. g ¶ Cōtra eū. s. versus hierl'z vbi dicebat habitatio dei ppter tēplū qd fuerat ibi: ppter qd iudei extra terram pmissionis i captiuitate positi versa facie ꝯ hierl'm adorabāt. vt habet Dan. vj. ꝛ. iij. reg. viij. h ¶ Et non sum deceptus quia secutus est finaliter orationis effectus sꝫ liberatio populi p Cyrum regē psarum vt hr Esdre. j. ꝛ. ij. Para. vlti. In transla. hiero. habet. Manus mea nocte extēditur. s. in oratiōe tribulationis tpe. Et nō quiescit: q: sancti orabāt p liberatione populi quasi continue. i ¶ Renuit consolari anima mea. s. in corporalibus delectationib' a quib' sancti tūc se abstinebāt vt dei miaꝫ facili' impetrarent. vñ dr Dan. x. In diebus illis ego daniel lugebā triū hebdomadaꝝ diebus panē desiderabilē nō comedi ꝛc. ꝛ Hiere. dixit Baruth. Hiere. xlv. Ecce quos edificaui ego destruo sꝫ ppl'z meū israel: sequit ibi. Et tu queris tibi gaudia. q. d. nō debes querere captiuitatis tempore ppl'm dñi. k ¶ Memor fui ꝛc. q: in talibus afflictionibus deus respicit sanctos suos visitās eos spūalib' cōsolationibus. l ¶ Et exercitatus sum. in diuinis laudib'. m ¶ Et defecit spūs me'. q: aliqū hoīes deuoti ex feruēti deuotiōe rapiunt a sensib'. ꝛ sic defecit spūs qūtum ad vsum actualē exterioꝝ sensuū. Tra. hie. sic hꝫ. Recordās dei conturbabar. loqbar ꝛ deficiebat spūs meus. ꝛ eadē snīa est in heb. q sic pōt exponi. Recordatus dei. i. diuinoꝝ bñficioꝝ erga populuꝫ israel. Cōturbabar ex offensa eius: ꝯ deum ex qua meruit captiuari. Loquebar ꝯferendo diuinā bonitatē ad ppl'i igratitudinē: ꝛ ecōuerso. Et deficiat spūs me' p nimia admiratiōe: ꝛ loquit ppheta in psona ppria preuidēs ista ꝛ i psona iustoꝝ i captiuitate babylonica detētoꝝ. n ¶ Anticipauerūt vigilias oculi mei. s. excitat' a somno apui oculos meos añ vigilias. i. āteq eēt tps surgēdi ad matutinū et ad dicēdū laudes diuinas de nocte ſm modū ꝯsueuerūt: sic enī faciūt hoīes deuotiōe feruētes: q: surgunt ante alios ad orandum. o ¶ Turbatus sum. de ira dei excitata per ppl'm. p ¶ Et nō sum locut'. i. nō habui audaciā aliqd petēdi a deo p cōfusione. Sic enī loqbant tres pueri in camino ignis. Dan. iij. Et tūc nō possum' apire os: cōfusio et opprobriū facti sum' ꝛc. q ¶ Cogitaui dies antiquos. i. creationes mūdi qñ hō fact' est ad imaginē dei dominās oībus creaturis inferiorib' ꝛ tū fuit per culpā suam eiectus de delicijs paradisi sicut ꝛ nos de terra nostra. r ¶ Et annos eternos in mēte habui. repetitio est eiusdē sentētie ad maiorē expressionē. ꝛ dicūtur hic anni eterni anni primi sicut mōtes dicunt eterni in plurib' locis sacre scripture ad designādū longitudinē durationis. s ¶ Et meditatus sum nocte cum corde meo. recolēs nostrā culpā ꝛ diuinam iustitiam. t ¶ Et exercitabar. in trib' meditationibus. v ¶ Et scopebā spiritum meum. diligēter inuestigādo me ibi lateret aliqua grauis culpa dei offensiua. x ¶ Nunquid. Hic consequēter describitur iustorum afflictio ex fragilitate humana dicitur enī Prouerbio. xiij. Spes que differtur affligit animā. Justi autem in captiuitate positi sperabāt inde liberari: quia tamen ista liberatio differebatur: mēs eorum affligebatur ꝛ dicebant. x ¶ Nunquid in eternum proijciet deus nos a terra nostra. modus est loquendi hominibus in afflictione longa positis: quia sic apprehenditur ab eis ex humana fragilitate quasi semper debere

Prepositi dclaratio

Multū valet depcatio iusti assidua.

durare. y ¶ Aut non apponet vt cōplacitior sit adhuc. erga ppl'm suum qui ppter culpam suam de terra sua captiuauit tanq abiectū. z ¶ Aut in finē. hoc est totaliter. a ¶ Misericordiam suā abscidet a nobis. b ¶ A generatione in generationē. i. in generationē. i. in generationibus sibi succedentib'. c ¶ Aut obliuiscetur misereri deus nobis cum tamen eius proprietas sit misereri ꝛ parcere. d ¶ Aut continebit in ira sua misericordias suas: ita q non ostendet eas amplius ad nos tales querelas ꝛ consimiles solent fa

aut[y] nō apponet vt cōplacitior sit adhuc. Aut[z] i finē miam[a] suā abscidet: a[b] gñatione in gñationeꝫ. Aut[c] obliuiscet misereri deus: aut[d] continebit in ira mias suas. Et dixi nūc[e] cepi hec[f] mutatio dextere excelsi. Memor[g] fui operꝫ dñi q[h] memor ero ab initio mirabiliū tuoꝝ. Et[i] meditabor i oībus opibus tuis ꝛ[k] in adinuētiōib' tuis exercebor. De'[l] in sctō via tua quis[m] de' magn' sicut deus nr: tu[n] es q facis mirabilia. Notā[o] fecisti in ppl'is virtutē[p] tuam redemisti[q] in brachio tuo ppl'z[r] tuū filios iacob ꝛ ioseph. Viderūt[s] te aque ꝛ timuerūt. ꝛ[t] turbati sūt abyssi. Multitudo[u] sonitus aquarū vocē[x] dederūt nubes. Etenī[y] sagitte tue trāseunt. vox[a] tonitrui tui in rota[b]. Alluxerunt[c] chorusatiōes tue orbi terre: cōmota[d] est ꝛ ꝯtremuit terra. In mari[e] via tua: ꝛ semite tue in aqs multis: ꝛ[f] vestigia tua non cognoscentur. Deduxisti[g] oues populū tuum: in manu[h] moysi ꝛ aaron.

cere homines etiam boni in afflictione positi ex parte sensualitatis moti lꝫ per rōnē sentiant cōtrarium sicut xps ſm sensualitatem dicebat. Transeat a me calix iste: ꝛ ſm rōnes dicebat. Verūtamen nō sicut ego volo sed sicut tu: ideo subdit. e ¶ Et dixi ꝛc. In heb. et in tran. hierony. habet. Et dixi imbecilitas tua est. f ¶ Hec mutatio dextere excelsi. ꝛ est sensus. Et dixi ſm rōnis iudiciū. Imbecillitas mea est hic. i. talis que relatio quā pmisit pcedit ex imbecillitate. Mutatio dexte. excel. per dexteraꝫ intelligit mia dei: ꝛ p sinistrā ei' iustitia. est igit sensus. f ¶ Hec mutatio dxtere ꝛc. i. mutatio effect' sue pietatis: q: nos in terram israel introduxit: et nūc p sinistrā sue iustitie inde eiecit ꝛ afflixit pcessit ſm ordinē sapie ꝛ iustitie ad nostram correctionē. g ¶ Memor fui. Hic cōsequenter declarat ppositum qūtuꝫ ad ppl'i liberationem: quam declarat futurā p simile vel maius: q: ppl's israel diutius ꝛ graui' fuit afflict' i captiuitate egyptiaca q in babylonica ꝛ tamen ab illa fuit liberatus per orōnes ꝛ merita iustoꝝ: ex q ꝯcludit q multo forti' liberabit ab ista p orōnes eoꝝ. vir

Prepositi dclaratō.

tutem hui' rōnis ponit diffuse: sꝫ liberationē ppl'i de egypto diuina virtute: ꝛ pso in gñali: scdo magis in speciali: ibi viderūt te. Circa primū dicit. g ¶ Memor fui operū dñi: q fecit p liberatione ppl'i de egypto percutiēs egyptū multis plagis: vt hr in Exo. h ¶ Quia memor ero ab initio ꝛc. i. mirabiliū que fecisti in principio huius liberatiōis sꝫ apparēdo moysi in rubo in specie ignis rubū nō cōburētis. Exo. iij. ꝛ de versione virge Moysi in colubrum: ꝛ iterum in virgam: ꝛ de manu eius apparente leprosa ꝛ iterum sana: et de conuersione aque fluminis in sanguinem. que mirabilia fecit deus. in principio liberationis de Egypto mittens ad hoc Moysen. Exodi. iiij. i ¶ Et meditabor in omnibus operibus tuis que fecisti in liberationem populi de Egypto. k ¶ Et in adinuentionibus tuis exercebor. id est in preceptis legis: que specialr adinuenisti vt dares ea ppl'o de egypto exeūti. l ¶ Deus in sctō vita tua. i. in angelo sancto tuo q precedebat castra filioꝝ israel in colūna ignis ꝛ nubis ostendēs eis viā p diē ꝛ noctem. Exo. xiij. ꝛ. xiiij. ꝛ cōsequenter ps. ꝛ talibus admirās cōuertit modū loquēdi di. m ¶ Quis deus magnus sicut deus noster. q. d. nullus: q: nullus alius pōt facere opa vtutū totius creature excedētia: iō subdit. n ¶ Tu es deus q facis mirabilia nō solum hoībus: sed etiā angelis: q: mirabilia diuina nō solū excedūt facultatē humanā sed etiā angelicā. o ¶ Notam fecisti in ppl'is totius orbis terre. p ¶ Virtutē tuā. q: multiplr percussisti egyptū. ꝛ hoc per scripturas legis ꝛ pphetaꝝ que diffuse sunt ad oēs ppl'os diuulgare p predicationē apl'orum aliorūq xpi discipuloꝝ ꝛ p iudeos dispersos p orbem terrarū. q ¶ Redemisti in brachio tuo. i. in fortitudine tua q per brachiū degenerat. r ¶ Populū tuū filios iacob ꝛ ioseph dicit filios iacob qūtū ad illos quicū iacob descēderunt in egyptū de quib' hr Geñ. xlvj. ꝛ qūtum ad posteritatē eoꝝ dicit. Aut filios ioseph: q: illi fuerunt nati in egypto. ꝛ isti ꝛ illi fecerant vnum populum a deo electum eo q xps de illo ppl'o erat nasciturus. s ¶ Viderunt te. Hic describitur liberatio populi de egypto magis in speciali p diuisionem maris rubri ipsam specificādo cū dicit. s ¶ Viderūt te aque ꝛc. i. ita diuise fuerunt aque maris rubri ad imperiū tuum: ac si viderent ꝛ timerent: q: etiā insensibilis creatura obedit creatori. t ¶ Et turbati sunt abyssi. inqūtum contra naturam suam solidate sunt. ꝛ erant pro muris filijs israel a dextris: et a sinistris. Exo. xiiij. v ¶ Multitudo sonitus aquarū. q: aque maris rubri cum magno fremitu ꝛ fragore reuerse sunt sup egyptios subuertentes currus ꝛ equites eoꝝ: vt habetur ibidem. x ¶ Vocem dederūt nubes: q: dñs ex colūna ignis ꝛ nubis fecit pcedere contra egyptios fulgura ꝛ tonitrua vt dictum fuit ibidē. y ¶ Etenim sagitte tue transeunt: quia illa fulgura procedebant quasi quedam sagitte a deo immisse. a ¶ Vox tonitrui tui in rota. i. ad similitudinē rotaꝝ: quando enim additur sonus rotarum curruum videtur aliqū q sit tonitruū vel aliter. b ¶ In rota. q: sonus tonitrui causatur in nubibus que voluuntur circa terrā. c ¶ Alluxerunt chorusationes ꝛc. quia ille chorusationes ꝛ tonitrua deuenerunt ad notitiam omniū habitantium in terra: vt predictum est: iō subditur. d ¶ Commota est ꝛc. quia ex tali noticia in omnibus terre partibus aliqui moti sunt ad diuinam reuerentiam ꝛ timorē. e ¶ In mari via tua ꝛc. q: viā fecit populo suo per medium maris. f ¶ Et vestigia tua ꝛc. postq aque reuerse fuerūt ad locum suum illa via ab hominibus non fuit visa. g ¶ Deduxisti sicut oues ꝛc. per desertum ad modum ouium. h ¶ In manu moysi ꝛ aaron. q: moyses erat dux populi. ꝛ aaron frater eius summus sacerdos offerens hostias ꝛ sacrificia p salute ppl'i israel. vnde Exodi. vj. dicitur. Iste est aaron et moyses quibus precepit dominus vt educerent filios israel de egypto. Moraliter potest exponi ps. iste de quacunq congregatione fideli seu psona singulari existente in tribulatione tēporali seu spirituali rogante deum deuote ab ea libera

De rubo nō cōburente.

Ppl'i liberatio.

De moyse et aaron.

mo. expō

Universidad de Deusto Biblioteca

ri: ⁊ quātuncūq ex infirmitate humane tedio efficiatur tamen sperat diuinitus liberari exemplo precedentiū sanctoꝝ quos deus liberauit de manibus tyrānorum gloriam martyrij ad eternam beatitudinem transferēdo: ⁊ aliquando etiam in presenti vita ad tempus reseruando ad confirmationem christianorū in fide: qui videntes aliquando martyres liberari de manibus tyrānorum miraculose per hoc magis confirmabantur in fide. Psalmus.lxxvij.

Isti⁹ ps. autor fuit asaph.

Attendite popule meus ⁊c. Huic ps. pmittit talis tit. in heb. et in transla. hiero. eruditio asaph. et accipit duplr. s. actiue ⁊ passiue. q: de his q̄ in ps. cōtinent asaph fuit edoctus a parētibus: vt pꝫ in textu. ⁊ p spiritūscēm plenius: scripsit etiā psalmū istū ad eruditionē ppl'i. De materia vo hui⁹ ps. saluo meliori iudicio mihi videt ꝙ asaph fecit hūc psal. volēs ostendere ex scripturis et historijs antiqs ꝙ regnū israel ptinebat ad dauid ⁊ posteritatē ei⁹ ex diuina electione. Inter alias aūt trib⁹: tribus ephraim videbat magis aspirare ad regnū. tū q: ephraim fuit filius ioseph q̄ habuit dñium sup alios fratres suos in egypto: tū q: iacob patriarcha adoptauit ephraim ⁊ manassen in filios. vt hr̄ Gen̄. xlviij. tū q: bn̄dicens eis preposuit ephraim q̄ erat minor ipsi manasse vt ibidē habet. vn̄ ⁊ hieroboā q̄ inuasit regnū ꝯtuꝫ ad decē tribus fuit de tribu ephraim: ppter qd asaph lꝫ toti pplo isrl' in hoc psal. loqua

ℭ Eruditio asaph. Psalmus.lxxvij.

Attēdite[a] ppl'e me⁹ legē meā: iclinate[b] aurē vr̄am in vba oris mei. Aperiā[c] in parabolis os meum: loq̄r ppositiōes[d] ab initio. Quanta[e] audiuim⁹ ⁊[f] cognouim⁹ ea ⁊[g] pr̄es nr̄i narrauerūt nobis. Nō sun[h] tocculta a filijs eoꝝ. in gn̄atiōe altera. Narrātes[i] laudes dn̄i ⁊[k] virtutes eius: ⁊[l] mirabilia q̄ fecit Et[m] suscitauit testimoniū in iacob: ⁊ legeꝫ posuit in isrl'. Quāta[n] mādauit prib⁹ nr̄is notas facere ea filijs suis: vt[o] cognoscat gn̄atio altera. Filij[p] q nascent et exurgēt enarrabūt filijs suis. Ut[q] ponāt i deo spē suā ⁊[r] n obliuiscāt opa dei ⁊[s] mādata ei⁹ exqrāt. Ne[t] fiāt sicut pr̄es eoꝝ gn̄atio praua ⁊ exaspans. Gn̄atio[u] nō direxit cor suū: ⁊[x] nō est creditus cum deo spūs eius.

tur tn̄ specialr̄ ꝯ tribū ephraim inuehit. Igit fm hūc sensum ps. iste in tres partes diuidit. q: primo mō asaph pmittit quādā pfationē. ⁊ scdo subiūgit suā narrationē ibi. Quāta audiuim⁹. tertia cōcludit intentā cōclusionē: ibi. Et repulit. Circa primū asaph reddit auditores beniuolos dociles ⁊ attētos sicut solēt i pfationib⁹ fieri. reddit aūt auditores beniuolos in psona dn̄i di. a ℭ Attēdite ppl'e me⁹ ⁊c. q. d. Uos qui estis mihi ppl's peculiaris ⁊ elect⁹ debetis esse beniuoli ad audiendū legē quā pre ceteris pplis dedi vobis in mōte synai. scdo reddit eos dociles di. b ℭ Inclinate aurē ⁊c. Mod⁹ em̄ docilis discipuli est aurē suā humilr̄ inclinare ad vba magr̄i sui. tertio reddit eos attētos ex difficultate dicendoꝝ ad q̄ debēt homines attēdere dicēs. c ℭ Aperiā in pabolis os meū. vocant hic parabole facta ⁊ dicta veteris testi: quia fuerūt figure noui. i. Coꝝ. x. Oīa in figura cōtingebant illis. d ℭ Loquar ppositiōes ab initio. i. solēt tractari in te sapiētes ab antiquo. vn̄ in heb. ⁊ in trāsla. hiero. hr̄ Loquar enigmata ātiqua. e ℭ Quāta. Hic pn̄r subdit narratio in q̄ describit bonitas dei ⁊ magnitudo ppl'i in quodaꝫ gn̄ali. scdo magis in spāli: ibi. Filij ephr̄e. Circa primū ostēdit bn̄ficia dei collata pplo iudaico fuisse sufficiēter ei manifestata. vt de igratitudine nō posset p ignorantiā excusari di. e ℭ Quanta audiuim⁹. s. dei bn̄ficia collata pplo iudaico in ingressu de egypto: ⁊ in pgressu per desertū: ⁊ in ingressu terre pmissionis: q̄ diffuse scripta sunt in libris moysi ⁊ iosue ⁊ ei⁹ ministri. f ℭ Et cognouimus ea ⁊ mod⁹ cognoscēdi subdit cū dr̄. g ℭ Et pr̄es nostri ⁊c. q̄bus debem⁹ credere tanq̄ sollicitis de nr̄a salute. h ℭ Nō sunt occultata ⁊c. q: patres narrauerunt filijs in succedētibus sibi gn̄ationibus. i ℭ Narrātes laudes dn̄i. hoc refert ad illud qd premittit. Pr̄es nostri narrauerūt nobis laudes dn̄i quib⁹ Moyses ⁊ alij iusti laudauerūt deū in exitu maris rubri dicentes cātemus dn̄o gloriose ⁊c. Exo. xv. k ℭ Et virtutes ei⁹ quib⁹ pcussit egyptū decē plagis. l ℭ Et mirabilia eius q̄ fecit ducendo pr̄es nostros p mare rubrum ⁊ p desertū. m ℭ Et suscitauit ⁊c. q: post eductionē populi de egypto dedit eis legē in monte synai. Exo. xx. que vocat testimoniū: eo ꝙ decē precepta decalogi fuerūt scripta in tabulis lapideis. vt in posterū essent testimoniū diuine locutionis cū pplo. Moyses similiter scripsit Deuteronomiū ⁊ precepit poni in latere arce vt esset ibi in testimoniū cōtra pplm: vt habet Deutero. xxxi. Dicit etiā lex a ligādo: q: filij israel eā susceperūt p se ⁊ p posteris suis. ⁊ sic ligat oēs presentes ⁊ absentes futuros fm ꝙ dr̄ Deut. xxix. Nec vobis solis ego hoc fed⁹ ferio ⁊ hec in iuramēta cōfirmo: sed cūctis pn̄tibus ⁊ absentib⁹ ppter qd dr̄. n ℭ Quāta mādauit ⁊c. Ex quo em̄ pr̄es legē receperant p se ⁊ p sua posteritate tenebant eis notificare. ppter qd dr̄ Deut. vj. Narrabis filijs ea ac nepotib⁹ auis. o ℭ Ut cognoscat gn̄atio altera. q: patres tenebant notificare filijs de generatione in generationem: iō subditur. p ℭ Filij qui nascent: ⁊ patet litera ex dictis. ⁊ huius notificationis subditur causa finalis duplex. vna est adeptio boni que notatur cum dicitur. q ℭ Ut ponant in deo spem suam de futura retributione r ℭ Et nō obliuiscantur opera dei. Minus dicit ⁊ plus significat: id est in sua memoria teneant firmiter opera dei. s ℭ Et mandata eius exquirant. sanum intellectum in sapientibus inquirendo. vt sic impleant opere non solum fm verba legis sed etiam fm intentionem mandantis. Secundo causa predicte notificationis est euitatio mali: que notatur cum dicitur. t ℭ Ne fiant sicut patres eorum generatio praua ⁊ exasperans: id est dei prouocans. Quod enim patres de egypto exeuntes pro magna parte fuerunt praui ⁊ deo exasperantes: patet in fabricatione vituli aurei ⁊ in multis alijs que tangūtur in Exod. ⁊ in lib. Nume. propter quod dixit Moyses ppinquus mortis fue. Deuterono. ix. id est a die qua ingressus es de egypto semper aduersus dominum contendisti: ideo subditur. v ℭ Generatio que non direxit cor suum. ad deum eligendum et in preceptis eius ambulandum. x ℭ Et non est creditus ⁊c. quia increduli fuerunt eius promissionibus. vt patet Numeri. xiij. et loquitur hic asaph pro malis hominibus illius populi ratione quorum simul etiā vituperātur boni fm illam regulam quam ego posui in pn̄s

Nō est di gnū scia q̄ scie resurgit preceptori boeti. de dis. sco.

Bonitas dei descriptio

Xps in q̄ de⁹ dedit legeꝫ.

Und: lex

Cā notificatiōis.

cipio Gen̄. de corpore dn̄i permixto ex bonis ⁊ malis. y ℭ Filij effrem. Hic pn̄r ostēdit eius bonitatē. ⁊ populi ingratitudinē magis in spāli. ⁊ prio ꝯtrū ad ephraim tribū. scdo ꝯtrū ad totū pplm: ibi. Et obliti sunt. Circa primū sciendū: ꝙ aliq̄ hebrei exponūt hanc literā de filijs effraim qui viuēte adhuc pr̄e multiplicati sunt ⁊ fortificati. ⁊ psūptiores effecti rōnib⁹ supradictis exierūt de egypto: vt isti dicūt p viā breuiorē. ⁊ ingredi voluerūt terrā pmissionis scꝫ p terrā philistijm q̄ vicina est: vt hr̄ Exod. xiij. Sed interfecti sunt a philisteis q̄ habitāt in geth ⁊ terris circūiacētibus. eo ꝙ preoccupabāt tp̄s a deo cōstitutū qui dixit abrae Gen̄. xv. Semen eius futurū peregrinū in terra aliena quadringētis annis: q̄ nōdum erāt cōpleti sꝫ hoc nō videt verū: q: infra assignat cā hui⁹ ingratitudinis Corā pr̄ibus eoꝝ fecit mirabilia i terra egypti: nulla aūt mirabilia legunt facta p pplo israel in terra egypti an̄ tp̄s moysi qui lōgo tp̄e natus est post morteꝫ effraim patriarche. Itē ante tp̄s moysi filij israel erāt in egypto in magna seruitute ⁊ sic nō est verisimile ꝙ possent ingredi p sua volūtate ⁊ maxime cū exercitu ppter qd istud meli⁹ exponit de filijs israel q̄ contra volūtatē moysi pcesserūt

Ppl'i ingratitu- expō. hc.

Filij[y] effrē intēdentes[z] ⁊ mittētes arcū: cōuersi[a] sunt in die belli. Nō[b] custodierūt testamentū dei ⁊ in lege ei⁹ noluerunt ambulare. Et obliti[c] sunt beneficioꝝ[d] ei⁹ ⁊ mirabilium eius q̄ ostēdit eis. Corā[f] patribus eorum mirabilia in terra egypti: in[g] cāpo thaneos. Interrupit[h] mare ⁊ perduxit eos. et[i] statuit aquas quasi in vtre. Et[k] deduxit eos in nube diei: et tota nocte in illuminatione ignis. Interrupit[l] petram in heremo: et[m] adaquauit eos velut[n] in abysso multa.

ad preliū ꝯ amorreos ⁊ amalechitas. vt hr̄ Nume. xiiij. ⁊ in illis filijs effraim fuerūt principales ⁊ aliis monēres eo ꝙ p ceteris aspirabāt ad dn̄ꝫ rōnibus supradictis. ⁊ hoc est qd dr̄. y ℭ Filij effr̄e. in heb. ⁊ in trās. hiero. hr̄. Filij effraim. est em̄ idem nomē effrē ⁊ effraim. Sicut em̄ noia latina ppria frequēter variant a parte finis. vt Guillermus ⁊ guillerotus. ita etiā in heb. tn̄ eandē personam significāt. z ℭ Intēdētes ⁊ mittētes arcū. i. tendētes arcuꝫ ⁊ mittentes sagittas ex eo. a ℭ Cōuersi sunt in die belli. q̄ statim fuerūt debellati ⁊ fugerūt cōfusi. vt habet Nume. xiiij. b ℭ Nō custodierunt testamentū dei ⁊c. q: ad mandatū dei per moysem pcedere ad bellū ꝯtra aduersarios: sed volebant in egyptū diuerti vel noluerūt reuerti. ⁊ postea ppria capitositate mori perrexerūt ꝯ inhibitionē moysi facta ex parte dei: ⁊ tn̄ in susceptione legis cum alijs petiuerant ꝙ mandata dei fierent eis per moysen pmittentes ꝙ humiliter obedirent fm qd habetur Exo. xx. dicentes moysi. Loquere tu nobis ⁊ audiemus: nō loquat nobis dn̄s: ne forte moriamur. et ppter hoc dicitur hic. Non custodierunt testamentū dei ⁊ in lege ei⁹ nolue. ⁊c. c ℭ Obliti sunt. Hic consequenter describit bonitas dei ⁊ ingratitudo populi generaliter. ⁊ primo in cōparatione ad bn̄ficia dei in gressum terre pmissionis pcedentia. secundo ꝯtrum ad sequentia: ibi. Et induxit eos in mōtem sanctificationis. Prima in duas: q: primo describunt bn̄ficia dei. scdo ingratitudo ppl'i: ibi. Et apposuerūt. Prima in tres: q: primo describunt bn̄ficia pstita pplo in egypto. scdo in mari rubro: ibi. Interrupit mare. tertio in deserto: ibi interrupit petrā ⁊c. Circa primū dr̄. c ℭ Et obliti sunt. filij israel gn̄alr̄. d ℭ Beneficioꝝ eius quia flagellando egyptios ⁊ pecora eorum saluauit hebreos ⁊ substantiam eorum. e ℭ Et mirabilium eius que ostendit ⁊c. q: egyptijs existētibus in tenebris tribus diebus lux magna erat vbicūq habitabāt filij israel: vt habet Exo. x. quod fuit valde mirabile. ⁊ similiter in alijs plagis egypti a quib⁹ filij israel fuerunt immunes ⁊ saluati. f ℭ Corā patribus eorū fecit mirabilia in terra egypti. videtur ꝙ deberet dicere coram eis q: loquitur de eis qui exierūt de egypto: vt pꝫ p literā precedentē ⁊ subsequentem. Ad quod dicendum ꝙ cōmuniter filij etiam iam pueri exierūt cum patribus suis sicut fecit naason cū aminadab patre suo: ⁊ sic de alijs. Et lꝫ patres ⁊ filij illa mirabilia vidissent: tn̄ scriptura facit memoriaꝫ de pr̄ibus magis ꝙ de filijs. q: erant honorabiliores ⁊ principaliores. Potest etiam dici de mirabilib⁹ factis in persona moysi de quo dicūt hebrei ⁊ satis pbabiliter sicut ego posui super illud Exo. iiij. Quis fecit surdum ⁊ mutum videntē ⁊ cecum ꝙ cum adductus fuisset coram pharaone vt occideretur propter interfectionem egypti. Exod. ij. Speculator q̄ debebat eum occidere fuit tunc percussus cecitate ⁊ sic moyses euasit. Pharao etiam videns eum recedentem factus est mutus ad horam. ita ꝙ nō potuit seruis suis precipere vt caperent eum. ⁊ sui ita attoniti ac si essent surdi. ⁊ ceci: ⁊ sic ex talibus miraculis moyses fugit libere. Ista aūt mirabilia fuerūt facta in iuuētute moysi. qui in egressu de egypto fuit octuaginta annoꝝ. Exod. vij. ⁊ sic ista mirabilia nō fuerūt visa a iuuenibus de egypto exeuntibus. sed solum a patribus eoruꝫ. g ℭ In campo thaneos. thannis ciuitas est egypti regia. ppter quod tenebātur ibi regia consilia fm qd dicitur Esa. xix. Stulti principes thaneos sapiētes cōsiliarij pharaonis dederūt consilium insipiens. Et quia ppter obstinationeꝫ regis tota egyptus flagellabatur diuersis plagis. ciuitas regia ⁊ terra ppinqua grauiter pcutiebatur: ppter qd de illa fit specialis mentio. Similiter si referatur hec litera ad mirabilia circa moysen facta: vt predictū est verisimile est ꝙ hoc fuerit in thānis in qua frequentius rex habitabat. h ℭ Interrupit mare. Hic cōsequēter describunt dei beneficia in mari rubro exhibita: cū dicit. Interrupit mare ⁊ perduxit eos: q: sicco pede fecit eos trāsire vt hr̄ Exo. xiiij. i ℭ Et statuit aquas quasi in vtre. a quē em̄ detinētur in vtre ne affluāt: ⁊ eodē modo aque maris diuise ex vtraq parte detinebant diuina vtute ne affluerent sup filios israel: q: vt ibidē dr̄ erant eis quasi p muro a dextris ⁊ a sinistris. k ℭ Et deduxit eos in nube diei ⁊ tota nocte in illuminatiōe ignis. i. colūna nubis ⁊ ignis: vt ibidē hr̄. Et colūna nubis ptegebat eos ab ardore solis. Et colūna ignis ondebat eis viam in tenebris nocte in q̄ trāsierūt mare rubrū ⁊ alijs etiā tp̄ibus quādo de nocte incedebat exercit⁹. Utrū aūt esset vna colūna ignis ⁊ nubis vel due dictū fuit Exo. xiiij. l ℭ Interrupit. Hic ponunt bn̄ficia exhibita in deserto. nō oīa sed aliq̄ ⁊ spāliter fit hic mētio de bn̄ficio aq̄ de quo hr̄ Exo. xvij. qn̄ educte fuerūt aq̄ de petra oreb. ⁊ hoc ē ꝙ dicit. l ℭ Interrupit petrā in heremo. i. in loco sicco ⁊ deserto. m ℭ Et adaq̄uit eos. i. abūdāter potauit. n ℭ Uelut in abysso multa q: egresse fuerūt aque in magna abūdātia. q: in exercitu heb. erāt sex cētū milia absq mulierib⁹ ⁊ paruulis ⁊ pecorib⁹: ⁊ iō oportuit ꝙ esset aqua multa: vn̄ tanta multitudo ppl'i esset adaquata. Simile etiam factū legit Nume. xx. vbi dicitur ꝙ moyses pcussit virga bis silicē: ⁊ egresse sunt aque largissime ita vt popul⁹ bi

Melior expō de filijs isrl'.

Locutio grāmaticalis.

Bonitas dei dscriptio.

de moyse

Bn̄ficioꝝ di descri.

De filijs isrl' quō potati fuerunt.

beret ⁊ iumēta ⁊ ꝓpter hoc ſubdit. o ¶ Et eduxit aquā de petra ⁊c. ꝙ eni iſta eductio aque de petra fuerit alia a p̄cedēte pꝫ q: illa fuit ante datiōnē legis: iſta xo poſt. vt pꝫ intuēti librū Exo. ⁊ Nume. Sciendum tñ ꝙ illa q̄ narrant in hoc ps. ⁊ in alijs nō ſemꝑ narrant eo ordine quo fuerūt facta: ſꝫ aliqua pri⁹ facta poſtea ſcribunt ⁊ econuerſo ſicut patet in alijs libris ſacre ſcripture ⁊ maxime in illis q̄ metrice ſcripti ſunt. qualis ⁊ liber pſalmorū. p ¶ Et appoſuerūt. Hic pñr oſtendit ingratitudo ppl'i. ⁊ primo q̄tū ad ingratitudinis magnitudinē. ſcdo q̄tū ad ei⁹ multitudinē: ibi. Quotiēs exacerbauerunt. Prima in duas: q: p̄o oñdit ꝓpoſitū in his q̄ cōtigerunt ante miſſionē exploratorū. ſcdo poſt miſſionē eorū: ibi. In oībus his. prima adhuc in duas. q: p̄o deſcribit ppl'i ingratitudo. Scdo dei māſuetudo: ibi. Ideo exaudiuit dñs. Circa p̄mū d̄r. p ¶ Et appoſuerūt adhuc peccare ei. ⁊ p hoc qd̄ d̄r. Et appoſuerūt adhuc peccare ei apparet recidiuū eorū in pctō: ex quo aggrauat negociū. an̄ꝙ eni trāſiſſent mare rubrū peccauerūt ꝯ moyſen: ⁊ deum dicētes. Quid hoc facere voluiſti vt educeres nos de egypto ⁊ ſubdit. Multo eni meli⁹ eſt ſeruire egyptijs ꝙ mori in ſolitudine Exo. xiiij. q ¶ In irā excitauerūt ⁊c. i. in deſerto in quo erat defect⁹ aq̄ q: poſt trāſitū maris rubri frequēter murmurauerūt ꝯ deū ⁊ moyſen in deſerto: vt pꝫ lib. Exo. ⁊ Nume. r ¶ Et tētauerūt deū ⁊c. i. ex p̄meditatione ⁊ certa malicia. Tētare aūt eſt accipe experimētū de aliquo. iſti aūt voluerūt experiri in ſenſibili ſigno an de⁹ hr̄et curā de eis ꝓuidēdo eis de victualib⁹. iō ſubdit. s ¶ Ut pe-

Et eduxit aquā de petra: ⁊ eduxit tāꝙ flumina aq̄s appoſuerūt adhuc peccare ei: ⁊ irā excitauerūt excelſum in aq̄ſo. Et tētauerūt deū in cordib⁹ ſuis: vt peterēt eſcas aiab⁹ ſuis. Et male locuti ſunt de deo dixerūt nūqd poterit de⁹ parare mēſā ī deſerto. Qm̄ pcuſſit petrā fluxerūt aque ⁊ torrētes inūdauerunt Nunqd ⁊ panē poterit dare: aut parare menſam pplō ſuo. Ideo audiuit dominus ⁊ diſtulit: ⁊ ignis accenſus eſt in iacob ⁊ ira aſcendit in iſrael. Quia non crediderunt in deo nec ſperauerūt in ſalutaritate eius. Et mandauit nubibus deſuper: ⁊ ianuas celi aperuit. Et pluit illis manna ad manducanduꝫ ⁊ panem celi dedit eis. Panem angelorum manducauit homo: cibaria miſit eis in abundātia. Trāſtulit auſtrū de celo: et induxit in virtute ſua aphricū. Et pluit ſuper eos ſicut puluerē carnes ⁊ ſicut

Quid ſit cantare.

terēt eſcas ⁊c. i. ad ſuſtētamentū vite ipſorū cū deberēt hoc tenere firmiter ex p̄cedētibus ſignis. Legit aūt hoc bis petiuiſſe. ſemel aū datiōnē legis: vt hr̄ Exo. xvj. vbi dixerūt moyſi. Cur induxiſti nos in deſertum iſtud vt occideres oēm multitudinē iſtā fame. Et alias poſt legē datā. vt hr̄ Nume. xj. dicētes. Quis dabit nobis ad veſcendū carnes. Et q̄tū ad iſtud ſcōm ſubdit. t ¶ Et male locuti ſunt de deo. ⁊ modus loquēdi ſubdit cum d̄r. Dixerūt. v ¶ Nunqd deus poterit parare mēſam in deſerto. i. refectionē ſplendidā carnium: q: erāt attediati eſu māne dicentes Nume. xix. Aia noſtra arida eſt. nihil reſpiciūt oculi nři niſi mā. ⁊ ꝙ deus deberet hoc facere arguebant ꝑ ſignū dationis aque de petra dicentes. x ¶ Quoniam percuſſit petram. i. percuti fecit per moyſen. y ¶ Et fluxerunt aque. hoc dicit de prima eductione aque ante dationem legis que tangitur Exodi. xvj. z ¶ Et torrentes inundauerunt quia aque in magna abundantia exierunt vt ſupra dictum eſt. a ¶ Nunquid ⁊ panē poterit dare. ⁊ modo loquendi apparet ꝙ non loquebantur aſſertiue vt fideles. ſed magis dubitatiue ⁊ deum tentantes. Sciendum etiam ꝙ locutio hec non intelligitur de datione manne que preceſſit eductionem aque de petra immediate predictaꝫ quia māna fuit prius data: vt habetur Exo. xvj. ⁊ prima eductio aque de petra poſtea ſubditur Exo. xvij. Sed per petitionem panis hic intelligitur petitio cibi delicati carniū que ponitur Nume. xj. ideo ſubdit. b ¶ Aut parare mēſam populo. i. refectionem ſplendidam ⁊ delicatam. In heb. ⁊ tranſla. hiero. habetur. Aut parare carnem populo ſuo. c ¶ Ideo audiuit. Hic deſcribitur dñi manſuetudo. quia nō ſtatim puniuit eorū ingratitudinē: ſꝫ primo ipleuit eorū petitionē: ⁊ diſtulit penā tpe debito inferēdā ⁊ circa hoc primo ponit dei ordinatio. ſcdo ordinationis executio: ibi. Et mādauit. Circa primū d̄r. Ideo audiuit dñs eorū petitionē nō ꝓpter meritū. ſꝫ ad ſue potētie declarationē. d ¶ Et diſtulit inferre eis penā debitā. e ¶ Et illis accenſus eſt in iacob. i. furor dñi q̄ frequēter in ſcriptura ꝑ ignē deſignat accēſus eſt cōtra populū deſcendentē de iacob: ideo ſubdit. f ¶ Et ira dei. ⁊ ē expoſitio p̄cedētis xbi. Et pro id eſt ira dei aſcēdit in iſrl' ad puniendū ipſum vt videbit infra: ⁊ cā huius ire ſubdit cū d̄r. g ¶ Quia nō crediderūt ⁊c. ex miraculis eni p̄cedētibus debebāt credere firmiter ⁊ ſperare ꝙ de⁹ nō deficeret eis in neceſſarijs. Alr' etiā exponit ab aliquibus. Et ignis accēſus eſt in iacob: de igne q̄ deuorauit extremā partē caſtrorū. Nume. xj. ſꝫ prima expoſitio magis ꝯſonat ordini hiſtorie. h ¶ Et mādauit. Hic pñr deſcribit diuine ordinatiōis executio. ⁊ primo q̄tū ad piā exauditionē. ſcdo q̄tū ad iuſtā punitionē: ibi. Adhuc eſce. Circa primū. primo ponit exauditio petitionis panis cū d̄r. h ¶ Et mādauit nubibus deſup: q: māna data eis ꝑ pane. Exo. xvj. generabatur ſurſum in aere vbi ē loc⁹ nubiū. i ¶ Et ianuas celi. i. aerei. k ¶ Aperuit inq̄tū māna fde deſcēdere fecit: ideo ſubditur. l ¶ Et pluit illis māna. deſcēdebat eni cū rore vt hr̄ Nume. xj. Ros aūt ⁊ pluuia differūt ſolū ſm multitudinē ⁊ paucitatē materie. iō d̄r hic māna deſcēdere ꝑ modū pluuie. m ¶ Et panē celi dedit eis. i. formatū in celo aereo. n ¶ Panē angelorū ⁊c. q: māna formabat ⁊ deſcēdebat miſterio angelico. o ¶ Cibaria miſit ⁊c. q: q̄libet colligebat q̄tū edere poterat. Exo. xvj. Cōſequēter ponit petitiōis carniū exauditio cū d̄r. q ¶ Trāſtulit auſtrū de celo ⁊c. auſter eſt vēt⁹ meridionalis: quē tūc de⁹ fecit ceſſare a flatu ſuo: ⁊ fecit flare aphricū q̄ eſt vētus occidentalis. literalis tñ in verſus meridiē: q: in regione oppoſita caſtris q̄ erant verſus ventū illū erat magna multitudo coturnicū: quas vētus ille trāſportauit vltra mare rubrū ad locū vbi erāt caſtra hebreorū. vt habet Nume. xj. vbi dicit vētus aūt egrediēs a dño arrepta trans mare coturnices detulit ⁊ dimiſit in caſtra: ideo ſubdit. q ¶ Et pluit ſuper eos ſicut puluerē. i. valde abundanter. r ¶ Carnes. nō mortuas ſed viuas: ideo ſubditur. Et pro id eſt. s ¶ Sicut arenam ⁊c. dicit arenā maris ꝓpter abundantiā: q: inde habuerunt ſatis ad comedendū vſq ad menſam

Māna filijs iſrael datū habebat guſtum oīm ciborū et ſignabat ſacrm̄ altaris.

Magnitudinis dñi d̄ſtructio.

Quare deus fuit irat⁹ ꝯ filios iſrl'.

Diuiſe ordinatiōis executio.

De māna

Nume. xj. t ¶ Et ceciderūt ⁊c. ita ꝙ poterāt eas capere ſine aliqua difficultate. v ¶ Et māducauerunt ⁊ ſaturati ⁊c. q: multi tñ comederūt ꝙ vertebant in nauſeā ſm ꝙ d̄r Nume. xj. Donec exeat ꝑ nares vr̄as vertātur in nauſeā. x ¶ Et deſideriū eorū attulit eis. i. abūdātiā carniū ſicut deſiderauerāt. y ¶ Nō ſunt fraudati a deſiderio ſuo: q: cōſecuti ſunt effectū: tñ ad malū ipſorū: vt ſtatim ſubdit. z ¶ Adhuc eſce. h̄ pñr deſcribit executio diuine ordinationis q̄tū ad eorū punitionē: cū d̄r. Adhuc eſce ⁊c. q: nō totū adhuc comederāt: ⁊ ꝓbabile eſt ꝙ ipſi vt plures eorū actu comedebāt qñ dei punitio venit ſup eos: iō ſubdit. a ¶ Et ira dei aſcēdit ſup eos. i. ad puniendūꝫ eos ꝑtātiue: iō ſubdit. b ¶ Et occidit pingues eorū. i. diuites repletos diuitijs. c ¶ Et electos iſrl'. i. fortes ⁊ nobiles. q. d. ſine acceptiōe ꝑſonarū puniuit magnos ⁊ paruos morte repētina: ꝓpter qd̄ locus ille vocatus fuit ſepulchra cōcupiſcētie: q: ibi ſepelierūt pplm̄ qui deſiderauerat carnes. Nume. xj. in fine. d ¶ In oībus. hic pñr oñditur bonitas dei ⁊ ingratitudo ppl'i in his que acciderūt poſt miſſionē explorato de qua hr̄ Nume. xiij. q: exploratores de ſua legatione reuertētes terruerūt pplm̄: ita ꝙ volebant reuerti in egyptū vt hr̄ Nume. xiiij. Caleph aūt filius iephone ⁊ ioſue fili⁹ Nun. ecōtrario confortabant pplm̄ dicētes ꝙ poterant hoſtes debellare: ita faciliter ſicut poterāt comedere panem: ſed ppl's nolebat eis credere ſed magis voluit eos cum Moyſe et Aaron lapidare ⁊ hoc eſt qd̄ d̄r. d ¶ In omnibus his. i. nō obſtātibus predictis dei bñficijs ⁊ punitionibus. e ¶ Peccauerūt adhuc ex nimia ingratitudine. f ¶ Et crediderūt in mirabilibus ei⁹. q: ꝓpter miracula que fecerat educēdo eos de egypto debebāt credere firmiter ꝙ introduceret eos in terrā ꝓmiſſionis valde faciliter: qd̄ fuiſſet niſi eorum malicia impediuiſſet: ideo ſubditur. g ¶ Et defecerūt ⁊c. q: ꝓpter illud peccatū exierūt de egypto. xl. annis ⁊ ſupra ex diuina

arenā maris volatilia pēnata. Et ceciderūt ī medio caſtrorū: circa tabernacula eorū. Et māducauerūt ⁊ ſaturati ſunt nimis: ⁊ deſideriū eorū attulit eis: nō ſunt fraudati a deſiderio ſuo. Adhuc eſce eorū erāt in ore ipſorū: ⁊ ira dei aſcēdit ſup eos. Et occidit pigues eorū: ⁊ electos iſrael impediuit. In oīb⁹ his peccauerūt adhuc: ⁊ nō crediderūt in mirabilibus ei⁹. Et defecerūt in vanitate dies eorū: ⁊ anni eorū cum feſtinatiōe. Cum occideret eos querebāt eū ⁊ reuertebāt ⁊ diluculo veniebāt ad eū Et rememorati ſunt q: de⁹ adiutor eſt eorū: ⁊ deus excelſus redēptor eorū eſt. ⁊ dilexerūt eū ī ore ſuo: ⁊ in lingua ſua mētiti ſunt ei. Cor autē eorū nō erat rectū cum eo: nec fideles habiti ſunt in teſtamēto ei⁹. Ipſe autē eſt miſericors: ⁊ propicius fiet peccatis eorūꝫ: ⁊ nō diſperdet eos. Et abūdauit vt auerteret irā ſuā: et nō accendit omneꝫ irā ſuam. Et recordat⁹ eſt quia caro ſunt ſpiritus vadēs ⁊ nō rediens. Quotiens exacerbauerunt eum in deſerto in iraꝫ cōcitauerūt eū in inaquoſo. Et conuerſi ſunt ⁊ tentauerūt deū ⁊ ſctm̄ iſrl' exacerbauerūt. Nō ſunt recordati man⁹ ei⁹ die qua redemit eos de manu tribulātis. Sicut

De punitiōe filiorū iſrael.

Bonitas dei.

punitiōē illorū q̄ exierunt de egypto.

ſentētia mortui ſunt in deſerto: vt hr̄ Num. xiiij. p̄ter caleph filiū iephone: ⁊ ioſue filiū Nū. ⁊ leuitas q̄ nō fuerūt numerati a. xx. ānis ⁊ ſupra: ſed vno mēſe ⁊ ſupra vt ibidē fuit expoſitū. h ¶ Et anni eorū cum feſtinatione. q: multorū accelerata fuit rebelliōe chore. Nume. xvj. ⁊ per ſerpentes ignitos Num. xxj. ⁊ in peccato beelphegor: pro quo occiſi ſunt. xxiiij. milia hoiꝫ. Num. xxv. i ¶ Cuꝫ occiderit ⁊c. nō eſt intelligēdū de eiſdē hoibus in numero: ſed de diuerſis eiuſdē tamē ppl'i: cū deus interficeret aliq̄s ſubito. alij timebāt et miaꝫ a deo petebāt. k ¶ Et rememorati ſunt ⁊c. pugnās ꝑ eis ꝯtra exercitū pharaōis. vñ dixerūt. fugiam⁹ iſraelē. dñs pugnat ꝑ eis ꝯtra nos. Exo. xiiij. ⁊ ſimil'r ꝯtra amalech ſm ꝙ d̄r Exo. xvij. Cūq leuaret moyſes man⁹ vincebat iſrael. l ¶ Et de⁹ excelſus redēptor eorū eſt: de captiuitate egypti. Sꝫ iſta reuerſio ad deuꝫ ſaltē q̄tū ad multos nō erat ex amore iuſtitie: ſed timore pene: iō ſubdit. m ¶ Et dilexerūt eū in ore ſuo. q: in exteriorib⁹ xbis p̄tēderūt ſigna diuine dilectionis. n ¶ Et in lingua ſua mētiti ſunt ei q: ſic nō habebāt in mēte ꝓut p̄tēdebāt ore: iō ſequit. o ¶ Cor aūt eorū nō erat rectū cū eo. ꝑ verā dilectionē. p ¶ Nec fideles habiti ſunt in teſtō ei⁹. i. in p̄ceptis legis: que d̄r teſtm̄ ꝑ debitā impletionē in opatione. q ¶ Ipſe aūt eſt miſericors. q: eius ꝓpriū eſt miſereri ⁊ parcere. r ¶ Et ꝓpiti⁹ fiet peccatis eorū puniēs eos citra cōdignū. s ¶ Et nō diſperdet eos. totaliter dolēdo ſicut meruerant. t ¶ Et abūdauit vt auerteret irā ſuā. i. effectū vindicte ſue quē auertit ꝑ parte iō ſequit. v ¶ Et nō accendit ⁊c. i. vindictā: ſed ſolū partē eius: cuius cā ſubdit ex parte fragilitatis hūane: cū d̄r. x ¶ Et recordat⁹ eſt. i. ad modū recordātis ſe habuit: q: obliuio in deū nō cadit. y ¶ Quia caro ſūt. i. fragiles ⁊ ꝓni ad caſū ꝑ formitatē ex carne ꝓcedētē: ꝓpter qd̄ etiā pctm̄ hoīs remediabile eſt nō aūt angeli. qui carnē ⁊ oſſa nō habēt. z ¶ Spūs vadēs ⁊ nō rediēs. i. tēdens ad mortē ꝑ ſeparationē a corpore nō q: ſpūs hoīs moriat q̄ eſt incorruptibilis ſed q: hō cōpoſit⁹ ex corpore ⁊ ſpū moritur. Et non rediens quia ſpiritus ſeparat⁹ a corpore ad ipſum nō redit virtute nature. a ¶ Quotiēs. poſtꝙ deſcripſit ingratitudinē populi q̄tū ad ei⁹ magnitudinē. Hic pñr deſcribit eā q̄tū ad multitudinē. ⁊ primo ꝯmittēdo. ſcdo omittēdo: ibi. Nō ſunt recordati. circa primū di. a ¶ Quotiēs exacerbauerūt ⁊c. ſua pctā multipl'r reiterātes. quaſi dicat multotiēs. vñ dixit dñs Num. xiiij. Tētauerūt me iam ꝑ decem vices. tamē dicit illud anno. ij. egreſſionis de egypto a cuius egreſſu vſq ad ingreſſum terre ꝓmiſſionis fluxerūt quadraginta anni eū o patet x q ꝙ in reſiduo tēpore. xxxviij annorū multis vicibus offenderunt eum nec omnes offenſiones ſunt ſcripte: ideo ſubdit. b ¶ Et ꝯuerſi ſunt. ad mala preterita. c ¶ Et tētauerūt ⁊c. ⁊ ꝑ id eſt: id eſt deū ſanctificātē iſrael. d ¶ Exacerbauerūt. qui de ſua natura dulciſſim⁹ eſt. e ¶ Nō ſunt recordati. hic oſtēdit ꝓpoſitū ex omiſſiōe: q: tenebāt recordari beneficia eis preſtita in egypto qd̄ omittebant ex ſua ingratitudine ⁊ hoc eſt qd̄ dicitur. Non ſunt recordati ⁊c. i. poteſtatis diuine die qua redemit eos de manu tribulantis. i. pharaonis quem ſubmerſit in mare cum ſuo exercitu pro liberatione populi ſui. f ¶ Sicut poſuit in egypto ſigna ſua, id eſt decem plagas quibus percuſſit egyptum.

Reuerſio filiorūꝫ iſrael ad deū ꝓpter morē pene facta fuit.

Expō iſti⁹ l're ſpūs vadēs ⁊ nō rediens.

g ❡ Et prodigia sua ⁊c. istud est supra expositū. h ❡ Et conuertit ⁊c. vt hr̄ Exō. vij. i ❡ Misit in eos symoniā. i. muscā caninā. ista fuit plaga quarta egypti. de qua dicit̄ Exo. viij. Immittā in te ⁊ in seruos tuos ⁊ in populū tuū ⁊ in domos tuas omne genus muscaꝝ: ⁊ sic inter illas fuerunt musce canine que hic singulariter exprimunt̄ eo ꝙ fuerāt alijs grauiores. k ❡ Et ranā ⁊c. plaga ranarum fuit secunda de qua habetur Exo. viij. in prin. ⁊ ponit̄ hic singulare pro plurali. Ranā. i. ranas ⁊ idem dicendum de simonia.

posuit in egypto signa sua: ⁊[g] pdigia sua i cāpo thaneos. Et[h] conuertit in sanguinē flumina eoꝝ: ⁊ imbres eoꝝ ne biberēt. Misit[i] in eos symoniā ⁊ comedit eos ⁊[k] ranā ⁊ dispdidit eos. Et[l] dedit erugini fructus eoꝝ: ⁊[m] labores eoꝝ locuste[n]. Et[o] occidit i grādine vineas eoꝝ ⁊[p] moros eoꝝ in pruina. Et[q] tradidit grādini iumēta eoꝝ ⁊[r] possessiōes eoꝝ igni. Misit[s] i eos irā idignatiōis sue: idignationē ⁊ irā ⁊ tribulationē: imissiōes[t] p angelos malos. Viā[v] fecit semite ire sue nō pepercit[x] a morte aiarū eoꝝ: ⁊[y] iumēta eoꝝ i morte conclusit. Et[z] pcussit oē pmogenitū in terra egypti: pmitias[a] oīs laboꝝ eoꝝ i tabernaclis chā. Et[b] abstulit sicut oues populū suū ⁊[c] pduxit eos tanꝙ gregē i deserto. Et[d] deduxit eos i spe ⁊[e] nō timuerūt ⁊ inimicos eoꝝ opuit mare. Et[f] iduxit eos i mōtē sanctificationis sue: mōtē[g] quē acq̄siuit dextera ei⁹. Et[h] eiecit a facie eoꝝ gētes ⁊[i] sorte diuisit eis terrā i funiculo distributiōis. Et[k] habitare fecit in tabernaculis eoꝝ trib⁹ isrl'. Et[l] tētauerunt ⁊[m] exacerbauerunt deū excelsuꝫ[n] ⁊[o] testimonia ei⁹ nō custodierūt. Et[p] auerterūt se: ⁊[q] nō seruauerūt pactuꝫ queadmoduꝫ[r] patres eoꝝ ꝯuersi[s] sunt in arcum prauum. In[t] irā ꝯcitauerūt eū i collib⁹ suis: ⁊[u] in sculptilib⁹ suis ad emulationē euꝫ prouocauerunt. Audiuit[x] de⁹ ⁊[y] spreuit: ⁊[z] ad nihiluꝫ redigit valde israel. Et[a] repulit tabernaculū sylo tabernaculum suuꝫ vbi habitauit in hominib⁹. Et[b] tradidit in captiuitatē virtutē eoꝝ: ⁊[c] pulchri-

l ❡ Et dedit erugini. vento vrenti qui corrumpit segetes: de ista erugine nō fit mentio in Exod. q: solūmodo ponunt̄ ibi plage notabiles: cum quibus fuerunt alie que nō sunt ibi scripte. sicut dicitur hic de erugine ⁊ sequenti versu de pruina. m ❡ Et labores eorum. i. fructus per laborē eoꝝ pductos. n ❡ Locuste. i. locustis. ista fuit plaga. viij. de qua hr̄ Exo. x. o ❡ Et occidit ⁊c. ista fuit plaga. vij. de qua habetur Exod. ix. p ❡ Et moros eoꝝ in pruina. in trāsla. hiero habet in frigore folia moroꝝ corrūpente. q ❡ Et tradidit grandini iumēta eoꝝ: q: animalia tunc in cāpis exn̄tia ex manitudine grandinis fuerūt interfecta vt ibidē habet̄. r ❡ Et possessiones ⁊c. q: grādo ⁊ ignis mixta pariter ferebātur: vt ibidē hr̄. s ❡ Misit in eos iram indignationis sue. i. effectum ire sue ⁊ indignationes per plagas dictas ⁊ sequētes t ❡ Immissiōes ⁊c. hoc dr̄ ad ostēdēdum ꝙ angeli mali fuerūt executores diuine iusticie i psecutionib⁹ egypti. tn̄ aliq̄ boni angeli aliqn̄ fuit executores in talib⁹ sicut dictū fuit pleni⁹. Exo. xij. v ❡ Viā fecit semite ire sue q: puniēdo egyptios decliuabāt ab hebreis. x ❡ Nō pepercit ⁊c. indifferēter pcutiēs magnos sicut ⁊ paruos. y ❡ Et iumēta eoꝝ ⁊c. Ista fuit q̄nta plaga qua pcussit aīalia in cāpis pestilentia vt habetur. Exo. ix. in prin. z ❡ Et percussit omne pmogenituꝫ ⁊c. ista fuit decima plaga. de qua hr̄ exo. xij. in medio. ⁊c. a ❡ Primitias oīs laboris eoꝝ in tabernaculis chā. i. i tabernaculis egyptioꝝ descendētium a chan: q: mesrain fuit filius chā. vt hr̄ Geñ. x. ab isto aūt mesrain denominata est egyptus: q: ibi denominat⁹ fuit vn̄ in toto veteri testamēto. vbi i nr̄a trāslatiōe ponit̄ egypt⁹ in heb. hr̄ mesrain. b ❡ Et abstu. ⁊c. s. ppl'ꝫ isrl' diligēter custodiēdo sicut pastor custodit oues. c ❡ Et pduxit eos ⁊c. vbi pauit eos pane celesti: vt pdictū ē. d ❡ Et deduxit eos spe pueniēdi i terrā pmissaꝫ. e ❡ Et nō timuerūt. lꝫ enī timuerūt sup mare videtes exercitū egyptioꝝ appropinquātē eis tn̄ moyse eos assecurāte secuti sunt eū p mare: ita ꝙ timor ille nō fuit tātus ꝙ impediret eos a sequela moysi. f ❡ Et induxit. hic cōsequēter ostēditur bonitas dei ⁊ magnitudo populi post igressuꝫ terre pmissionis: ⁊ diuidit̄ in tres partes: q: pmo describit̄ dei bonitas: scdo populi malignitas. ibi. Et tētauerūt. tertio pene acerbitas ibi: audiuit de⁹. Circa primuꝫ dicitur. f ❡ Et ind. ⁊c. i. in hierusalē q̄ est metropolis iudee in qua edificatū fuit tēplum in monte moria. ij. para. g ❡ Montē quē ⁊c. q: fuit acquisitus magis virtute diuina ꝙ humana. h ❡ Et eiecit a facie eoꝝ gētes id est chananeos ⁊ alios ibi habitātes vt diffuse tradit̄ in lib. iosue. i ❡ Et sorte diuisit ⁊c. de qua diuisione hr̄ iosue. xiij. c. vsq; ad. xvij. c. inclusiue. k ❡ Et habitare fecit in ta. ⁊c. i. in domib⁹ ⁊ villis a gentib⁹ edificatis. l ❡ Et tētauerūt. Hic pn̄r ponit̄ ppl'i malignitas exercēdo pctā antiqua prm̄ suoꝝ cū dr̄. Et tētauerūt diffidētes de diuina ṽtute. m ❡ Et exacerbauerūt puocātes ad irā. n ❡ Deū excelsum. i. mitissimū. o ❡ Et testionia ⁊c. i. legis pcepta. p ❡ Et auerterūt se sciēt̄ recedētes a diuina suitute. q ❡ Et nō seruauerūt pactū. i. legē quā pepigerāt obsuare dicētes Exo. xxiiij. Oia q̄ locut⁹ ē dn̄s faciem⁹ ⁊ erim⁹ obediētes r ❡ Queadmodū pres eoꝝ q: adorauerūt vitulū ⁊ multiplr̄ offēderūt deū i deserto. s ❡ Cōuersi sunt ⁊c. p prōptitudinē ad male agēdū sicut arc⁹ cum impetu emittit sagittas. ❡ In irā ⁊c. Circa ꝙ sciēdū ꝙ anteꝙ poneret̄ archa dn̄i in sylo post destructionē sylo vsq; ad edificationē tēpli salomōis licitū fuit heb. offerre oblatiōes: ⁊ sacrificia votiua alibi ꝙ vbi erat archa: q: illis tēporib⁹ archa nō habuit stabilē mansionē scꝫ ꝙdiu fuit in sylo ⁊ in tēplo salomonis nō fuit hoc licitū. sicut pleni⁹ dictū fuit Deut. xij. post edificationem aūt tēpli isti imolabāt i excelsis deo ꝙ erat illicitū nisi ex dispēsatiōe spāli: sicut helias obtulit sacrificium in mōte carmeli. iij regū. xviij. ⁊ nō solū immolabāt in collib⁹ deo. sed et demonib⁹ in idolis qd̄ erat grauissimū. iō subdit̄. v ❡ Et i scu. ⁊c. i. ad vindictā eū puocauerūt. x ❡ Audiuit. hic describit̄ pene acerbitas ⁊ cū dr̄. Audiuit de⁹ pdictā populi neq̄tiā. y ❡ Et spreuit eū propter suā neq̄tiā vel malitiā. z ❡ Et ad ⁊c. tradēs eū post mortē Josue dure suituti alioꝝ pploꝝ eo ꝙ declinauerat ad idolatriaꝫ vt pꝫ ex decur. lib. iud. ⁊. j. reg. a ❡ Et repu. ⁊c. q: capta archa dn̄i que fuerat in sylo vt hr̄. j. reg. iiij. ciuitas sylo fuit destructa. b ❡ Et tradidit ⁊c tera. quia philistei fortes populi eos occiderunt ⁊ captiuauerunt. c ❡ Et pulchritu-

Depunitione filioꝝ israel.

De angel'

A q̄ denominatur egyptus.

Bonitas dī ⁊ magnitudo popli ppl'i malignus.

de archa.

dinē ⁊c. i. archam testi. que erat gloria populi israel ꝙ ceperūt philistīm ꝓpter qd̄ vxor finees moriēs dixit pmi reg. iiij. translata est gloria de israel q: capta est archa dei. d ❡ Et cōclusit in gladio populū suum i. philistinoꝝ. e ❡ Et hereditatē suā: terrā israel. f ❡ Spreuit: intātū enī erāt spreti sub seruitute philistinoꝝ. ꝙ faber ferrarius nō inueniebat̄ in israel ne heb. ibi facerēt gladiū aut lanceā. j. reg. xiij. g ❡ Iuuenes eoꝝ comedit ignis: accensus per philisteos. h ❡ Et virgines eoꝝ nō sunt lamētate q: quelibet q̄rebat

tudinē eoꝝ i man⁹ inimici. Et[d] cōclusit i gladio populū suū: ⁊[e] hereditatē suā spreuit[f] Iuuenes[g] eoꝝ comedit ignis ⁊[h] vgies eoꝝ nō sūt lamētate. Sacerdotes[i] eoꝝ i gladio ceciderūt: ⁊[k] vidue eoꝝ nō plorabāt. Et[l] excitat⁹ est tanꝙ dormiēs dn̄s tanꝙ potens[m] crapulatus a vino. Et[n] percussit inimicos suos in posteriora opprobrium[o] sempiternū dedit illis. Et[p] repulit tabernaculum ioseph: ⁊[q] tribum effrem nō elegit. Sed[r] elegit tribuꝫ iuda: montem[s] syon quē dilexit. Et[t] edificauit sicut vnicornis[u] sanctificiū suū in terra[x] quam fundauit in secula. Et[y] elegit dauid seruū suum ⁊[z] sustulit eum de gregib⁹ ouium: de[a] post fetantes accepit eum. Pascere[b] iacob seruū suum ⁊[c] israel hereditatē suā. Et[d] pauit eos in innocētia[e] cordis sui: ⁊[f] in intellectib⁹ manuū suarū deduxit[g] eos.

locū fugiēdi dimittēdo occisos insepultos ⁊ ilamētatos. i ❡ Sacerdotes eoꝝ ⁊c. s. ophni ⁊ finees. j. reg. iiij. k ❡ Et vidue eoꝝ nō plorabāt. eadē ratione qua dictū fuit de virginib⁹. l ❡ Et excitat⁹ est. Hic cōsequēter ponitur diuina cōsolatio cū dr̄. Excitat⁹ est tanꝙ dormiēs dn̄s ꝙdiu dimisit populū affligi videbatur quasi dormiēs. m ❡ Et tanꝙ potēs. sic debet scribi q: in heb. ⁊ in transla. hie. hr̄ quasi fortis crapulat⁹ a vino. ille enī qui fortis est robore qn̄ sopit⁹ est a vino nō pōt vti sua fortitudine ⁊ sic videbat̄ multi de populo dei ipō deo ꝙdiu fuerūt in tāta afflictiōe. sed tūc visus fuit eis quasi excitatus qn̄ cepit eos iuuare ⁊ aduersarios pcutere. iō subdit̄. n ❡ Et percussit inimicos suos in posteriora. q: pcussit philisteos in secretiori parte natiū. j. reg. v. ⁊ cōputrescebāt pminētes extales eoꝝ vt ibidē hr̄. o ❡ Opprobriū sempiternū dedit illis: q: coacti fuerūt remittere archā ad terrā israel vt plaga turpis ⁊ vituperabilis ab oīb⁹ cognosceret̄ q: cū archa remiserūt agnos aureos recognoscentes plagā suā vilē: q: etiam hoc factū redactū est in sacra scriptura quousq; hodie vbiq; diuulgat̄. o ❡ Et repulit. Hic ponit̄ intenta cōclusio in hoc ps. ꝙ dignitas regia ptinet ad dauid ⁊ ei⁹ posteritatē ex diuina electione ⁊ nō ad tribū effraim ⁊ hoc est qd̄ dr̄: Et repulit tabernaculū ioseph. i. ciuitatē sylo in quo reposita fuit archa in tabernaculo iosue. xviij. Et dicit̄ tabernaculū ioseph eo qd̄ sylo erat i sorte effraim filij ioseph. p ❡ Et tribū effrē nō elegit. i. effraim scꝫ ad regiā dignitatē. Hieroboā enī de tribu effraim q̄ regnauit sup decē trib⁹ nō regnauit ex diuina electiōe sed vsurpatiue ex ppl'i rebellione ꝯtra filiū salomonis vt hr̄. iij. Reg. xij. r ❡ Sed elegit tribū iuda. p dignitate regia. s ❡ Mōtē syō quē dilexit. i. elegit ad suū cultū: q: altare de mādato ei⁹ fuit ibi edificatū p dauid. ij. reg. xxiiij. ⁊ postea ibidē fuit edificatū tēplū p salomonē. ij. paral'. iij. ideo subdit̄. t ❡ Et edificauit. i. edificari fecit. v ❡ Sicut vnicornis sanctificiū suū. i. sanctū edificiū suo noī deputatū Et dixit sicut vnicornis q: sicut vnicornis nō pmittit aliō aīal ad latibulū suū accedere: sic de⁹ prohibuit oēꝫ alienigenā a sacerdotibus sibi cōsecratis intra tēplū ministrare fm̄ qd̄ scribit̄ Nume. iij. Extern⁹ q̄ accesserit ad ministrādū morte moriat̄. vnde ⁊ ozias rex q̄ voluit thurificare ibi statim fuit lepra pcussus sicut hr̄. j. paral'. xxvj. x ❡ In terrā quā fundauit in seculo. i. in iudea quā fūdauit p cultu suo ⁊ regali solio stabiliter q̄tū fuit ex parte sua: ⁊ ita fuisset nisi pctā ppl'i israel ipediuisset. y ❡ Et elegit dauid ⁊c. in tribu iuda ⁊ iter filios isay q̄uis esset minor. z ❡ Et sustulit eū de gregib⁹ ouiū. pascebat enī actualit̄ gregē qn̄ fuit vocat⁹ vt samuel vngeret eū i regē. j. reg. xvj. a ❡ De post ferātes. i. post oues fetas vn̄ trāsla. hiero. hꝫ. Sequētē fet⁹ adduxit eū id est oues habētes fet⁹. b ❡ Pascere iacob suū suū. i. populū israel descēdentem de iacob ⁊ sic de pastore ouiū fact⁹ est pastor fideliū. c ❡ Et israel hereditatē suā: vocat̄ aūt popul⁹ israel hereditas dn̄i eo qd̄ fuit specialiter a deo elect⁹: ⁊ p talē modū loquit̄ moyses. Deut. xxxij. Pars aūt dn̄i popul⁹ ei⁹ iacob funicul⁹ hereditatis ei⁹. d ❡ Et pauit eos. i. gubernauit. e ❡ In inocētia cordis sui. i. in puritate cōsciētie. f ❡ Et intellectib⁹ manuū suaꝝ. i. prudēter se habēs in opib⁹ suis fm̄ ꝙ dr̄. j. reg. xviij. In oib⁹ ꝙ vijs suis prudēter agebat dauid. g ❡ Deduxit eos vn̄. ij. reg. v. Dixerūt enī filij israel cū esset saul rex sup nos tu eras educens ⁊ reducēs israel. Mistice exponit̄ ps. iste de regno xpī cui⁹ figura fuit regnū dauid: ꝓpter qd̄ in hoc ps. primo excitat attētionē iudeoꝝ tāꝙ ad misteriū excellētissimū. scdo ostēdit bonitatē xpī ⁊ igratitudinē iudeoꝝ ab illo loco Quāta audiuim⁹ vsq; ibi. Et repulit tabernaculū ioseph oia enī beneficia ibi narrata cōtulit christ⁹ inq̄tū de⁹ ipsis iudeis. vn̄ dicit̄ in heb. xiij. Jesus xp̄s heri ⁊ hodie ipse ⁊ in secula: ⁊ lꝫ in hoc ps. arguat̄ ingratitudo iudeoꝝ generaliter tamē ingratitudo sacerdotū specialiter q̄ p ephraim designant̄ q: sicut ephraim in benedictiōe iacob fuit p posit⁹ manasse: sic sacerdotes precellebāt populū ex sua cōsecratione ⁊ isti fuerūt magis ingrati deo xp̄o q: mortē ei⁹ pcurauerūt ⁊ regnū iude qd̄ quodā speciali modo dicebat̄ regnū xpī voluerūt vsurpare rebellātes romanis vt dicit Josephus libro de iudaico bello. Ultimo asaph ab illo loco Et repulit taberbaculū ioseph ⁊ vsq; ad finē psalmi describit dilationē regni xpī ⁊c. ecclesie profectū sicut impletū videmus per orbē terrarum.

Diuina conso.

Cōclusio

Quid faciebat dd̄ qn̄ rex vocatus.

Mistica expositio

❡ Psalmus.lxxviij.

Deus venerūt gentes ⁊c. huic psal. premittitur talis tit. in heb. psal. asaph. ⁊ in transla. hiero. Canticū asaph. in hoc author apparet hui⁹ psal. De materia vero huius dicunt aliq̄ expositores nostri ꝙ loquit̄ de psecutiōe iudeoꝝ sub antiocho rege q̄ polluit tēplum ponendo ibi abhominādū idolū: ⁊ pplm̄ israel occidit q̄ nolebat trāsire ad gētilē ritū: vt hr̄ diffuse. j. ⁊. ij. Mach. Sꝫ huic expositioni nō ꝯsonat qd̄ dr̄ in pn̄. psal. posuerūt hierl'ꝫ in pomoꝝ custodiā. loco cui⁹ in heb. ponit̄ posuerūt hierl'ꝫ in aceruū. Et i transla. hiero. In aceruis lapidū p qd̄ manifeste exprimit̄ destructio ciuitatis ⁊ tēpli: qd̄ nō fecit antiochus: sed polluit tēplum ponendo ibi idolum: vt predictuꝫ est. ꝓpter qd̄ melius dicitur ꝙ psal. iste loquitur de destuctione ciuitatis ⁊

Asaph autor isti⁹ psi

Universidad de D...
Biblioteca

templi facta per nabuchodonosor regē babylonie:vt habet.iiij.reg.vlti. Et de reparatione per cyrū regem persarum qui dedit licentiam reedificandi tēplum.j.Esd.j.igit ſm hunc sensum psal. iste diuidit in duas partes:q: primo ponitur ps.lamentatio pro dicta destructiōe.secūdo eius deprecatio pro reparatione:ibi. Effunde iram tuam tertio ipsius consolatio p eruditione.ibi nos aūt.Circa primum dicitur lamentando. a ¶Deus venerūt gētes.i.babylonij qui erant gentiles. b ¶In hereditatem tuā.i.iudeam que dicebat dei hereditas:eo q eam filijs israel dedit et q: in ea fides τ cultus dei viguit vt dictū est supra psal.lxxv. Notus in iudea deus. c ¶Polluerunt templū τc.ipsum destruendo τ vasa diuini cultus asportando : τ humanis vsibus applicando. Dan.v. d ¶Posuerunt hierusalē in pomorū custodiam.Custodes enī pomorū faciunt magnū aceruū lapidum:vt desuper ascēdentes videant per totū pomeriū: τ sic ista translatio redit in idem cū transla. hiero. τ litera hebraica: vt pz per predicta. e ¶Posuerūt morticinia.i.corpora mortificata vñ transla.hiero.habet. Dederūt cadauera seruorum tuorum:q: indifferēter cū alijs occidebāt leuitas τ sacerdotes diuinis misterijs intēdētes. f ¶Escas volatilibus celi q: sup terrā remāserūt isepulta. g ¶Carnes sanctorū tuorū q: indifferēter occidebāt iustos τ peccatores exceptis paucis a deo reseruatis. h ¶Effuderūt sanguinē τc.ex dictis pz sententia. i ¶Facti sumus opprobriū vicinis nostris q: philistei τ alij i circuitu iudee habitantes faciebāt de iudeis suas derisiões subsannatio est modus derisionis dict a rugatione nasi. k ¶Usquequo dñe irasceris in finem.tenēdo populū tuū in afflictione τ captiuitate tācōtinue τ plixe. l ¶Accendet velut ignis zelus tuus : ita q nō extingat nec mitiget τ loquit psal. in psona ppli i captiuitatē ducti sicut puidebat. m ¶Effunde.hic pñr ponit psal.depcatio τ pmo implorat diuinā iustitiā 3 hostes.scdo eius misericordiā erga ciues : ibi. Ne meminer. Circa primū dr. m ¶Effunde irā tuā.i.effectū iustitie tue p vindictam. n ¶In gētes q te nō nouerūt q: nō habebāt fidē vnius veri dei:sz erāt idololatre pessimi colētes idolū belis:τ etiā drachonē. Dan. xiiij. o ¶Et in reg.q: sub rege babylonis multa regna erāt subiecta. p ¶Que nomē tuū nō inuocauerūt: q: nō habebāt eius fidē propter qd dicit apostolus Roma.x. Quomodo inuocabunt eū in quē nō crediderūt. q ¶Quia comederūt iacob.i.populū descēdentē de iacob quē dicūtur comedisse:eo q bona eius diripuerunt:τ populū in magna parte occiderunt τ captiuauerunt sicut tyrānus dicitur comedere subditos suos. r ¶Et locum eius desolauerunt:q: ciuitates iude depopulaueri sūt τ destruxerunt. s ¶Ne memineris. Hic cōsequēter implorat dei misericordiā erga ciues dī. Ne memine.iniqui.no.anti.i. ab antiquo a patribus nostris inceptarum:vt patet in processu libri iude. t ¶Cito anticipent τc.cuius anticipationis causā subdit. v ¶Q: pauperes facti τc.i.spoliati τ afflicti.ideo anticipēt nos misericordie tue ne ex nimia tristitia absorbeamur per impatiētiā seu desperationē : τ loquit asaph in persona populi infirmi cuius captiuitatē futurā preuidebat. x ¶Adiuua nos τc.qui saluasti nos de egypto τ in alijs periculis preteritis: τ in hoc allegat diuina magnificētia. modus ē magnifici libēter audire bona q cōtulit:vt habet.iiij.ethi. y ¶Et ppter gloriā nominis tui τc.q.d.q: tu nominaris deus noster τ nos populus tuus.ideo nostra tribulatio ptinet ad gloriā nominis tui. z ¶Et ppicius esto peccatis nostris ppter nomē tuū.i. ppter tuā bonitatem nō ppter nostrā iustitiā. a ¶Ne forte dicāt in gētibus.i. inter gentiles. b ¶Ubi est deus eorū.q.d.nullius momenti τ virtutis est.ex quo nō saluauit populū suū. Sic enī loquebant babylonij τ alij gētiles de deo iudeorū. c ¶Ut innotescat in nationibus corā oculis nostris vltio sanguinis seruorū tuorū qui effusus est.hic determinatur versus in heb.τ in transla.hiero.τ est sensus. Ultio sanguinis seruorū tuorū τc.qui effusus est a babylonijs innotescat in nationibus:ita q oēs nationes sciāt corā oculis nostris.ita scz q nos etiā videamus ad laudē tue iustitie sicut factum fuit de amā τ filij eius qui totā gētem iudeorū machinabat exterminare:τ videntibus iudeis fuit suspensus cum filijs suis in patibulo. Hester.vij. d ¶Introeat in conspectu τc.vt a vinculis τ carceribus absoluat. e ¶Secundum multitudinē brachij tui.i.fortitudinis tue.que per brachium designat. f ¶Posside filios mortificatorū.i.morti propinquorū ex nimia afflictione vnde trāsla.hiero.habet Filios interitus. filij aūt interitus dicūtur filij qui sunt dispositi ad interitū:sicut filij mortis qui sunt digni morte ſm modū loquendi scripture. g ¶Et redde vicinis nostris scz philisteis τ alijs nationibus in circuitu iude positis. h ¶Septuplū in sinu eorū.i.vindictā pfectā q septenario designat cuius causa subdit. i ¶Improperiū ipsorū τc.captiuitatē enim iudeorū attribuebāt impotētie diuine τ sic iustū erat q talis blasphemia puniret. k ¶Nos aūt.hic vltio ponit grāsactio p depcatiōis

ps diuisio. Destructio tēpli a babylonijs. Quid sit susanna. Metha phorica locutio. Me dei iploratio. Sensus litere et vltio sanguinis. Qui dicūtur filij iteritus. Gratiarū actio.

¶Canticū asaph. Psalmus.lxxviij.

DEus [a] venerunt gentes in hereditatē [b] tuā:polluerunt [c] templum sanctū tuū posuerunt [d] hierusalem in pomorū custodiam. Posuerunt [e] morticinia seruorū tuorū escas [f] volatilibus celi carnes [g] sanctorū tuorum bestijs terre. Effuderūt [h] sanguinē ipsorū tanq aquā in circuitu hierusalē:τ nō erat q sepeliret. Facti [i] sumus opprobrium vicinis nrīs:subsannatio τ elusio his q in circuitu nostro sunt. Usquequo [k] dñe irasceris i finē:accēdetur [l] velut ignis zelus tuus. Effunde [m] irā tuā in gētes [n] que te nō nouerūt τ [o] in regna que [p] nomē tuum nō inuocauerūt. Quia [q] cōmederūt iacob:τ [r] locū eius desolauerūt. Ne [s] memineris iniquitatū nostrarū antiquarum : cito [t] anticipēt nos mie tue q: [u] pauperes facti sumus nimis. Adiuua [x] nos deus salutaris noster:τ [y] ppter gloriā nominis tui dñe libera nos:τ [z] ppicius esto peccatis nostris ppter nomē tuū. Ne [a] forte dicant in gentibus vbi [b] est deus eorū:τ innotescat [c] in nationibus corā oculis nostris. Ultio sanguinis seruorū tuorum qui effusus est introeat [d] in cōspectu tuo gemitus cōpeditorū. Scdm magnitudinē [e] brachij tui posside [f] filios mortificatorū. Et [g] redde vicinis nrīs septuplū [h] i sinu eorū [i] improperiū ipsorū qd exprobrauerūt tibi dñe. Nos [k] autem populus tuus et [l] oues pascue tue:confitebimur [m] tibi in seculum. In [n] generatione et generationē annunciabimus laudem [o] tuam.

exauditione quā vidit asaph futurā:τ iungit secū populo tpe liberationis future eo q erat de eadem lege dicens. Nos aūt populus tuus.cui in monte synai legem dedisti. l ¶Et oues pascue tue.quia manna celesti nos pauisti. m ¶Cōfitebimur tibi in seculum confessione laudis pro liberatione nostra. τ nō solū semel:sed futuris temporibus:ideo subditur. n ¶In generatione τ generationem.id est in generationibus sibi succedētibus o ¶Annunciabimus laudem tuam qd vidimus impletū eo q psal.iste recolitur:vt sit oratio ecclesie in generationibus sibi succedētibus ad magnificationē laudis diuine Moraliter potest exponi psal.iste vt sit oratio ecclesie cōtra infideles ecclesias τ sancta loca pphanātes et occidētes populum christianum τ eius terram destruentes:propter qd ecclesia in principio huius psal.hanc deuastationem lamētatur τ secūdo deuote et humiliter pro restauratione deprecatur ibi. Effunde τc.implorando dei iustitiam cōtra infideles:τ eius misericordiam.erga fideles τ vltimo regratiatur in spe exauditiōis:ibi. Nos autem.

Moralis expositio. q̄d sit sosanym. de ma.pi. Erronea expositio.

¶Ad victoriam super lilia testimonium asaph. Psalmus.lxxix.

QUi [a] regis israel intēde:q [b] deducis velut [c] ouē ioseph. Qui [d] sedes sup cherubī: manifestare [e] corā ephraī bēiamī τ manasse.

¶Psalmus.lxxix.

QUi regis israel intēde. Huic psal.premittitur talis ti.in heb. Ad victoriā sup sosanym testimonium asaph.ps.a. Circa qd sciēdum q sosanym ſm heb.modernos significat rosas in plurali: ſm vero hiero.significat lilia:τ dicit melius vt credo:ſm q dici plenius supra in ti.psal. xliiij. tamē per hoc nō mutatur sñia:q: idē hic intelligitur per rosas τ lilia eodē modo quo dictum fuit psal.xliiij. Dicit igit rab.sa.q p lilia intelligūtur filij israel:ad hoc inducēs illud Canticorum.ij. Sicut lilium inter spinas:sic amica mea inter filias:qd exponit de synagoga seu de populo israel: lilia igitur ista post tempus asaph fuerūt in tribus notabilibus persecutionibus designatis p spinas:scz p babylonios:τ p antiochū illustrem:τ per romanos in qua sunt modo.a prima aūt psecutione fuerūt liberati per cyrū qui dedit eis libertatē redeūdi ad terrā suā deo hoc illi inspirāte.j.Esdre.j.a secūda per machabeos τ a tertia expectāt iudei liberari p messiam futurū:τ ppter hoc in hoc psal. ter dicitur Conuerte nos scz de luctu ad cōsolationem put ipse rab.sa.dicit scz qrto versu τ octauo τ vlti. Et ad hūc sensum adaptat literā huius psalmi prout pōt. Sed hec expositio est erronea qtum ad hoc q dicit xpm venturū: q: loquit de primo eius aduentu qui iā trāsiuit in preteritum prout diffuse declaraui in quadā questione de quolibet per scripturas veteris testa. Item in aliquibus valde extorte exponit literā que habet infra. Fiat manus tua sup virum dextere tue τ sup filium hominis quā confirmasti tibi quā exponit de esau per quā intelligit imperium romanum vel potius populū catholicū romane ecclesie subiectū dicit sic. Fiat manus tua.i.vindicta tua sup virū dextere tue.i.sup esau qui est vir stans.scz vt signū ad sagittā.vt faciāt vindictā dextera tua:de ipso patet q ista expositio est extorta:q: vir dextere dei τ confirmatus sibi nō accipit in scriptura:nisi in bono. Cassiodorus autem τ aliqui alij doctores catholici exponūt hunc psalmum ad literā de christo:τ bene vt credo:tum q: litera valde consonat:vt videbit exponēdo:tum q: hoc dictū cōsonat dictis hebreorum antiquorū. Dicit enī rab.moyses exponēs illud Geñ.xl.videbā corā me vitē τc.vna expositio est. Hic est israel de egypto trāsplātatus in terrā pmissionis. Alia expositio est. Hic est messias: sicut scriptū est.ps.lxxix. Et perfice eā quā plātauit dextera tua:τ est plātatio a superiori ad inferius. Et hoc dictū rab. moyses valde consonat persone xpi in quo est duplex natura:scz diuina natura τ humana: diuina ad superius:humana ad inferius. Et patet q ipse allegat hanc scripturam de messia dictā:per quē intelligit xpm. Igitur ſm hūc intellectum sensus predicti tituli cū dr. Ad victoriā sup lilia testimonium asaph ps.talis est psal.iste est testimonium sup asaph lilia vel pro lilijs:vt habet ti.hie.i.sup xpm τ ecclesiam suā vel corpus misticum que p lilia designātur:vt plenius dictum fuit sup ps.xliiij.qd aūt in titu.premittit ad victoriam significat conatum leuitarū in cantādo hūc psal.sicut frequēter supra dictum est. a ¶Qui regis τc. Ad intellectum huius psal.sciendum q vna est ecclesia vete.τ no.testa. que frequēter in vete.τ no.testa. dr vinea dei.vnde dicit Grego.omel.vij.sup euāgelium. Quis vero patrisfamilias similitudinē rectius tenet q cōditor noster qui regit quos cōdidit τ electos suos in hoc mūdo possidet quasi subiectos dñs in domo q habet vineam suam scz ecclesiam que ab abel iusto vsq ad vltimū electū qui in fine mūdi nasciturus est quot sanctos ptulit quasi tot palmites misit. Asaph igit pcessum huius vinee in spiritu preuidēs scripsit hūc psal. In quo primo describit statū huius vinee ante xpi aduētū.τ scdo post eius aduētū ibi. Deus virtutū cōuerte. Prima in duas.q: pmo premittit oratio psal.scdo pcessus huius vite:ibi. Uinea de egypto.prima adhuc in duas quia primo ponitur asaph oratio:secundo orandi ratio ibi. Excita. Circa primum dicit. a ¶Qui regis israel intende orationi mee. b ¶Qui deducis velut ouē ioseph.aliqui exponūt hoc dicētes q filij isrl de egypto exeūtes ppter inundationē nili nō potuerūt inuenire sepulchrū ioseph cuius ossa tenebant secū asportare:sicut fuit eis ipositū. Geñ.l.cap.τ qdā ouis ductu angelico notauit vsq ad locū sepulchri ioseph ad ostēdēdū locū vbi debebāt ossa eius accipere:τ ppter hoc fuit vocata ouis ioseph:q accipiēs moyses secū portauit:vt hr Exo.xiij.τ ſm hoc est sensus huius litere. b ¶Qui deducis scz populū israel p angelū precedentem castra eorum:vt hr Exod.xiij. c ¶Uelut ouē ioseph.que siir ducta fuit ad sepulchrū p angelum modo predicto:sed quia hoc dictum de oue ioseph improbaui. Exod.xiij.aliter exponenda est hec litera sic. b ¶Qui deducis ioseph.i.pplm israel denominatū ioseph eo q ipsum saluauit tempore famis in egypto. c ¶Uelut ouē.id est diligenter custodiens eum sicut pastor gregem suū. d ¶Qui sedes sup cherubim q: propiciatorium quod dicebatur sedes dei erat super cherubim sicut plenius fuit expositum. Exod.xxv. e ¶Manifestare corā ephraim τc. Iste tres tribus figebant tentoria ad occidētalem plagā tabernaculi. vt habet Nume.ij. In occidētali vero parte tabernaculi erat sanctū sanctorū.vbi erat propiciatoriū in quo dabantur diuina responsa:τ propter hoc dicit. e ¶Manifestare corā ephraim τc. dando nobis propicia

Opinio cassiodori est q iste ps de xpo exponitur. Eccl'ia veteris testamēti τ no. vnde dic. Que fuit ouis ioseph. Alia expositio d populo israel.

Universidad de ... Biblioteca

responsa. f ℭ Excita. Hic cōsequēter ponit dicte orationis ratio:q: asaph preuidebat ppl'm dñi multipliciter affligendum a diuersis ppl'is.ꝛ iō ꝑ ei⁹ liberatione precabaṫ dicēs. f ℭ Excita potentiā tuā cui nullus pōt resistere. g ℭ Et veni p effectum tue potētie. h ℭ Ut saluos facias nos.ab affligētib⁹ nos:ꝛ cōnumerat se asaph ppl'o futuris tpib⁹ affligēdo rōne predicta p̄s.precedēti. i ℭ Deus ꝟtutū.i.angelorū. k ℭ Cōuerte nos. a culpa ad gratiā ꝛ a luctu ad letitiā. l ℭ Et ostēde faciē tuā. Loquiṫ de deo ad modum hois q̄ q̄diu tenet irā ꝯtra aliquē auertit ab eo faciē sed qñ placat⁹ est ostēdit sibi faciē hylarē ꝛ in hoc petit asaph diuinā placationē. m ℭ Et salui erimus. q: sine tua gratia nō pōt nobis esse salus. n ℭ Dñe de⁹ virtutū quousq; irasceris.i.q̄diu. o ℭ Super orationē serui tui.i.sup illō de quo te rogo:scʒ de liberatione ppl'i.q.d. ista dilatatio est signū ire tue in ppl'o. p ℭ Cibabis nos. resumaṫ ly quousq;:vt sit sensus q̄diu.Cibabis nos pane lachrymarū.i.pmittas nos in captiuitate ꝛ afflictione:q: homines in tali statu viuunt in lachrymis ꝛ luctu. q ℭ In mensura.i.fm mēsurā peccatorū nostrorū.q.d.nos meruim⁹ hāc afflictionē ꝑpter peccata nostra: sed tu nos libera ex tua gratia. r ℭ Posuisti nos in cōtradictionē ꝛc.vicinis nostris q: samaritani quos rex assyriorū fecit habitare in ciuitatibus israel:vt habetur iiij.reg.xvij.odiebāt iudeos ꝛ ecōuerso . ꝛ iō impediebāt quātū poterāt reditū iudeorū in terrā suam. ꝛ postq̄ redierūt de licētia cyri fuerūt eis multū molesti:vt pʒ.j.Esdre.et Ne.quasi per totū. s ℭ Et inimici ꝛc.sicut dr Nee.iiij.factū est aūt cū audisset sanabalath q̄ edificarem⁹ murū:iratus est valde et mot⁹ nimis subsannauit iudeos ꝛc. t ℭ De⁹

Oratiōis ratio.

Excita[f] potētiā tuā ꝛ[g] veni:vt[h] saluos facias nos Deus[i] conuerte[k] nos:et[l] ostende faciē tuā:et[m] salui erimus.Domine[n] deus virtutū quousq; irasceris super[o] ofonē serui tui.Cibabis[p] nos pane lachrimarū ꝛ potū dabis nobis in lachrimis in mēsura[q].Posuisti[r] nos cōtradictionē:ꝛ[s] inimici nostri subsannauerunt nos.Deus virtutum[t] conuerte nos:ꝛ ostēde faciem tuā ꝛ salui erimus.Uineā[v] de egypto transtulisti[x] :eiecisti[y] gentes ꝛ[z] plātasti eam.Dux[a] itineris fuisti in conspectu eius:ꝛ[b] plantasti radices eius:ꝛ[c] impleuit terrā.Operuit[d] mōtes vmbra eius ꝛ arbusta ei⁹ cedros dei.Extēdit[c] palmites suos vsq; ad mare ꝛ[d] vsq; ad flumē ꝑpagines[e] ei⁹.Ut[f] quid destruxisti maceriā eius et[g] vindemiant eam omnes qui pretergrediuntur viā.Exterminauit[h] eam aper de silua:ꝛ[i] singularis ferus pastus est eā.De⁹[k] virtutum cōuerte:respice[l] de celo ꝛ vide:ꝛ[m] visita vineā[n] istā.Et[o] pfice eam quā plantauit dextera tua:et[p] sup filiū hois

Ecclesie processus ante christi aduentum.

virtutū ꝛc.exponaṫ sicut prius:q: repetitio est eiusdē sicut frequēter fit in orationib⁹. v ℭ Uinea. Hic cōsequēter describiṫ ꝑcessus ecclesie ante christi aduētū:que ꝑprio noie dr synagoga: ꝛ primo describitur ꝑcessus in ꝓsperitate.secūdo i aduersitate:ibi. Ut qd. Circa primū dicit. Uineā.i.ppl'm israel dei cultorē. Esa.v. Uineā dñi exercituū domus israel est. x ℭ De egypto trāstulisti:educēdo ppl'm illū mirabiliter de egypto que erat terra idolatrie dedita sicut agricola trāsplātat vineam de terra mala in bonā. y ℭ Eiecisti gentes de terra ꝓmissionis.vt habeṫ in libro iosue cuius victorie cōtra reges chanaan fuerūt magis virtute diuina q̄ humana. z ℭ Et plātasti eam dādo populo israel in terra ꝓmissionis quietē fm q̄ dr Iosue.xj.Cepit ergo iosue oēm terrā sicut locut⁹ est dñs ad moysen:ꝛ tradidit eā i possessionē filijs israel fm partes ꝛ tribus suas quieuitq; terra a prelijs. a ℭ Dux itineris fuisti in cōspectu eius in colūna nubis per diem:ꝛ in colūna ignis p noctē vt dux esses itineris vtroq; tpe.Exo.xiij. b ℭ Et plātasti radices eius: id est sanctos patres.vt Iosue ꝛ similes qui in cultu ꝛ fide dei erāt radicati. c ℭ Et impleuit terrā:p multiplicationē prolis. d ℭ Operuit montes vmbra eius ꝛc.per adoptionē honoris ꝛ dignitatis:qō maxime fuit tpe dauid ꝛ salomonis ꝛ aliorū regū bonorū c ℭ Extēdit palmites suos vsq; ad mare.s. mediterraneū. d ℭ Et vsq; i flumē.s.euphratē. e ℭ Propagines ei⁹ ꝛ in hoc denotaṫ dilatatio possessiōis q: tota terra intermedia subiecta fuit regno isrl' tpe salomonis vt frequēter supra dictū est. f ℭ Ut qd. Hic ꝯñr describiṫ ꝑcessus i aduersitate:cū dr. Ut qd destruxisti maceriā ei⁹.i.angelorū eo q̄ ppl's erat ꝯuersus ad idolatriā.vt pʒ.iij.et.iiij.Regū.in plurib⁹ locis vel p maceriā itelligiṫ clausura hierl'm quā destruxerūt caldei. g ℭ Et vindemiāt eā ꝛc.q: reges syrie ꝛ multi alij añ destructionē ciuitatis p nabuchodonosor ꝛ post fuerūt eis molesti bona eorū rapiētes ꝛ ppl'm occidētes.vt pʒ.iij.ꝛ.iiij.reg.ꝛ l lib. Esd.ꝛ Nee.ꝛ.j.ꝛ.ij. Macha. h ℭ Exterminauit eā aper de sylua.i. nabuchodonosor q̄ sic noiaṫ eo q̄ diu habitauit inter feras.dañ.iiij. i ℭ Et singl'aris fer⁹ depast⁹ est eā.iste fuit antioch⁹ rex q̄ fuit valde singularis in supbia q̄si haberet terrā ad nauigādū ꝛ mare ad ambulādū ꝑpter mētis elationē.ij. Mach.v.fuit etiā valde fer⁹ p tormēta inhumana ꝛ exq̄sita idducēs ppl'm isrl' ad trāsgressionē legis.ij. Mach.vij.in heb.hr.Et cōmotio agri depasta est eā p cōmotionē itelligunṫ oēs bestie q̄ cōiter mouenṫ p agrū ad depascēdū iesuʒ ꝑpter qō Hiero.trāstulit. Et oēs bestie agri depaste sunt eā.p qō pōt itelligi multitudo diuersarū gentiū q̄ erāt in exercitu antiochi ꝛ aliorū regū iudeā deuastātiū. k ℭ De⁹ virtutū.Hic ꝯñr describiṫ stat⁹ ecclie pfect⁹ post aduētū xpi. quā pfectionē petit asaph deuote dicēs.De⁹ ꝟtutū cōuerte.p cōdescētionē bonitatis tue. l ℭ Respice de celo ꝛ vide oculo tue clemētie. m ℭ Et visita in ꝓpria ꝑsona. n ℭ Uineā istā.qō factū est in sua benedicta incarnatiōe in qua visitauit nos oriēs ex alto.Luc.j. o ℭ Et pfice ꝛc.Stat⁹ eñi ve.te.fuit impfect⁹ fm qō dr hr Ad heb.vij.Nihil ad pfectū adduxit lex.sed hec pfectio reseruabiṫ xpo ꝑpter qō di. Math.v. Non veni soluere legē:sed adimplere:q: moralia p̄cepta adimpleuit cōsilia supaddēdo. iudicialia vero adimpleuit rigorē tēperādo:vt hoies cauerēt a malis.ꝛ studerēt bonis magis ducti amore boni qō est ꝓpriū pfectorū q̄ amore mali pene qō ē ipfectorū.vñ di.poeta.Oderūt peccare mali formidine pene.Oderūt peccare boni ꝟtutis amore.Cerimonialia ꝟo q̄ tm̄ figuralia erāt adimpleuit in sua incarnatione ꝛ passione cui⁹ erat figure et sacramēta efficatiora instituit q̄ confecerunt gratiam ꝛ introducūt ad gloriā:qō nō poterāt facere sacramenta veteris legis:ꝑpter qō dicūtur egena ꝛ infirma,Gal.iiij. p ℭ Et sup filium hois resumatur

processus in aduersitate.

Quis fuit nabuchodonosor.

ly respice scʒ sup xp̄m hoiem qui in euāgelio vocatur fili⁹ hois.i.virginis:q: hoc nomē homo est generis cōmunis.alij aūt sunt filij hoim scʒ viri ꝛ mulieris. q ℭ Quē cōfirmasti tibi .i.immobiliter assumpsisti:q: qō semel assumpsit nūq̄ dimisit vt dicit Damas.vñ ꝛ in triduo mortis xp̄i aīa existēs in lymbo ꝛ corp⁹ in sepulchro fuerūt cōiuncta verbo. r ℭ Incēsa igni ꝛ suffossa.per hoc intelligūtur sacerdotes iudeorū q̄ in vltionē mortis xp̄i a romanis fuerūt obsessi.ꝛ tādē incēdio tēpli aliqui eorū fuerūt mortui ꝛ alij fugerūt ad subterranea loca vbi fuerūt capti ꝛ interfecti:ideo subditur. s ℭ Ab increpatiōe vultus tui peribūt:q: ex rigore diuine iustitie q̄ hic increpatio dr in vltionē mortis xp̄i perierūt. t ℭ Fiat manus tua sup virū dextere tue.vir iste est homo ad dexteraʒ dei patris assumptus. Mar.vlti.Et dñs q̄dē iesus post q̄ locut⁹ est eis assumpt⁹ est in celū ꝛ sedet ad dextris dei.sup virū istū post ei⁹ ascēsionē facta est spāliter man⁹ diuine virtutis declarando ei⁹ gloriā ꝛ deitatem p miracula facta ab apostolis alijsq; discipulis i nomine xp̄i. v ℭ Et sup filiū hominis.ꝛ accipiṫ hic ꝛ pro id est illud qō subditur sup filiū hominis sit expositiuū illius qō premittiṫ. Sup virum dextere tue.vel p hoc homo xp̄s intelligatur de quo supra dixerat. Sup filium hois ꝛc. x ℭ Et nō descendim⁹ a te. p auersionem a fide.vnde dicit apostol⁹ Ro. viij. Quis nos separabit a charitate q̄ est in xp̄o iesu. tribulatio:fames:nuditas:aut gladius ꝛc.q.d.nō:sicut lr̄a sequēs ostēdit. y ℭ Uiuificabis nos.vita gratie.in presenti ꝛ glorie in futuro. z ℭ Et nomē tuū inuocabimus.tpaliter in presenti : et eternaliter in futuro. fm illud psal.lxxxiij.Beati qui habitāt in domo tua dñe:in secula seculorū laudabūt te. a ℭ Dñe deus virtutum cōuerte nos.ad te pfecte diligēdū. b ℭ Et ostēde nobis faciē tuā.p apertā visionē. c ℭ Et salui erimus.q: in clara visione et perfecta fruitione consistit eterna salus.

De xp̄o in triduo.

quem[q] cōfirmasti tibi.Incēsa[r] igni ꝛ suffossa:ab[s] increpatione vultus tui peribūt.Fiat[t] manus tua sup virum dextere tue:ꝛ[v] sup filium hominis que confirmasti tibi.Et[x] nō descendimus a te viuificabis[y] nos et[z] nomē tuum inuocabimus.Domine[a] deus virtutum cōuerte nos:et[b] ostēde faciē tuā ꝛ salui erimus.

ℭ Uictori in torcularibus asaph. Psalmus.lxxx.

Exultate[a] deo[b] adiutori nostro: iubilate[c] deo[d] iacob.Sumite[e] psalmum et[f] date tympanum psalterium iocundum cuʒ cythara. Buccinate[g] in neomenia tuba in insigni die[h] solēnitatis vestre.Quia[i] preceptum in israel est:et[k] iudicium deo iacob. Te-

In dei visione cōsistit beatitudo saluatorum

Psalmus. lxxx.

Exultate deo ꝛc.Huic psal.premittiṫ talis titu.in heb.Ad victoriā sup haguitit asaph. Ad cuius intellectum sciēdū q̄ prima syllaba hui⁹ dictionis haguitit nō est de substātia vocabuli: sed articulare accusatiui casus:sicut dicitur in latino.o magister.ly o non est de substantia dictionis: sed est articulare vocatiui casus guitit aūt in heb.habet duplicē significationē:q: significat instrumētum musicum sic nominatum:eo q̄ repertū fuit in ciuitate geth.vt dicit rab.sa. Significat etiā torcular:ꝛ hoc modo trāstulit hiero.q̄ ponit talē titu.victori in torcularib⁹ asaph. ita q̄ fm eū ibi accipiaṫ singulare p plurali.s.torcular p torcularibus:sicut frequēter fit in scriptura ꝛ ecōuerso. pōt aūt cōuenienter dici q̄ guitit hic accipiṫ in vtraq; significatione. Ad cuius intellectum sciēdum q̄ p̄s.iste specialiter erat decātatus in festo tubarū:vt magis videbitur prosequēdo:qō incipiebat prima die septēbris que apud hebreos est in nouilunio ꝑpinquiori eq̄noctio autūnali:siue sit ante equinoctiū siue post:siue in ipso equinoctio.illo aūt tpe cōiter cōplete sunt vindemie in terra ꝓmissionis q̄ calida est.iō de vino tūc expresso de torcularib⁹ fiebāt libamina sacrificiorū in tēplo ꝑpter qō p̄s.iste intitulaṫ a torcularib⁹ seu torculari.Itē q: leuite cantabāt psalmos nō solū vocib⁹ humanis:sed etiā musicis instrumētis:vt frequēter dictum est.ꝛ cantus hui⁹ psal.magis ꝓprie cantabaṫ instrō musico qō in heb.vocaṫ guitit ꝑpter hoc etiam iste psal.intitulaṫ aguitit ꝑut est nomē instrī musici.ꝛ sic accipiṫ in hoc titulo in significatiōe duplici.His p̄missis sciēdū q̄ vna de causis q̄b⁹ iste p̄s.cantabaṫ in festo tubarū erat p gratiarūactione de fructib⁹ āni collectis quorū collectio tūc erat cōpleta: vt dictū est.Et iō p̄s iste diuidiṫ i duas ptes:q: p̄mo iducit ppl's ad gratitudinē erga deū.scdo ostendiṫ ei⁹ igratitudo p oppositū.vt opposita iuxta se posita magis elucescant secūda ibi. In tribulatiōe.p̄ma in duas:q: p̄mo ppl's ad dei laudē incitaṫ.scdo ad hoc rō induciṫ ibi. Quia preceptū.Circa p̄mū dr. a ℭ Exultate.deuotiōe. b ℭ Deo adiutori nr̄o.in oībus periculis ꝛ negocijs. c ℭ Iubilate.ore vocis fm illud p̄s.lxxxiij.Cor meū ꝛ caro mea exultauerūt i deū viuū. d ℭ Deo iacob. Dr aūt de⁹ iacob eo q̄ votū fecit ei de cultu spāli.Geñ.xxviij.di.Si de⁹ fuerit mecū ꝛc.seq̄r. Erit mihi dñs in deū.ꝛ lapis iste quē erexi i titulū vocabiṫ dom⁹ dei ꝛc. e ℭ Sumite psalmū.ad decātādū nō solū vocib⁹ ʒ etiā instrumētis musicalibus:iō subdiṫ. f ℭ Et date tympanū. Non exprimit hic instrm guitit: q̄uis sit magis ꝓpriū cantui hui⁹ psal.q̄ alia:q: principalē mētionē fecerat de ipso in ti.p̄s.fm eñ heb.ti.fuerūt appositi in principijs psal.ab auctorib⁹ ipsorū. g ℭ Buccinate in neomenia tuba.i.in nouilunio: ꝛ dicit a neos grece qō est nouum latine.In oīb⁹ eñ nouilunijs faciebāt festū ꝑpter bñficiuʒ diuine gubernatiōis eo q̄ in nouilunio cōiter magis apparet trāsmutatio tpis:sed in nouilulio mēsis septimi cum hoc cōcurrebat festum tubarū qō erat valde solēne apud iudeos.vt hr̄ Leui.xxiij.ꝛ Nume.xxix.iō subdiṫ. h ℭ In insigni die solēnitatis vestre.i.festi tubarū.In heb.habeṫ.In termino diei festi nostri.ꝛ est eadē sniā:q: terminus dicti festi q̄rum ad ei⁹ inchoationē erat prima dies mēsis septimi.In trāsla.hiero.sic hr̄.In medio mēse dies solēnitatis vestre.ꝛ ad idem pōt referri:q: prima mēsis dies septimi est in medio anni.fm q̄ incipit annus a principio martij.Alio tm̄ modo incipit a principio septembris prout dictum fuit plenius.Geñ.vij. ꝛ Exo.xij.Si autem referaṫ hoc ad medium mensis septimi:sic dies solēnitatis refertur ad quindecimam diem eiusdem mēsis in qua incipiebāt solēnitates tabernaculorū.Leui.xxiij.ꝛ Nume.xxj. i ℭ Quia preceptum.Hic cōsequēter poniṫ dicte inductionis ratio cum dicit:q: preceptum in israel est.q.d.bene debetis deum laudare in dicta solēnitate:q: dñs precepit hoc israel in lege. Leui.xxiij.ꝛ Nume.xxj.vt predictū est. k ℭ Et iudiciū deo iacob.i.faciet vindictā de precepti omissione. Ratio vero quare precepit dñs illā

Locutio grammaticalis.

De quo vino fiebāt libamina sacrificiōrum

Intitulatio p̄i.

Mos iudeorū de festis.

ſolēnitatem tubarū fuit ꝑpter memoriā liberationis yſaac ab immolatione: vel potius ꝑpter memoriam obediētie abrae qui paratus fuit filiū immolare ⁊ ipſius iſaac q̄ paratus fuit ex eadē obediētia ad deum immolationē ſuſtinere. ſicut plenius fuit declaratum. Geñ. xxij. Unde ⁊ in feſto predicto iudei clangebāt in cornibus arietū. in memoriā arietis oblati pro yſaac. l ¶ Teſtimoniū in ioſeph poſuit illud. Dicit Rab. ſa. ꝙ eodē die poſt reuelationē annorū ioſeph eductus fuit de carcere. ⁊ ſic illa dies fuit ſolēnis etiā pro ioſeph liberatione. m ¶ Cum exiret de terra egypti. In hebreo habeť ſup terrā egypti qđ ſm iſtam expoſitionē fuit qñ ioſeph factus fuit prepoſitus ſup egyptū. ⁊ tūc iuit ad videndū terrā egypti ⁊ ad ꝓuidēdū de ꝯſeruatione frumēti. ſm ꝙ dť Geñ. xlj. Egreſſus eſt itaq̧ ad terram egypti ⁊c. n ¶ Linguā quā nō nouerat audiuit. dicit ra. ſa. ꝙ hic accipiť lingua pro idiomate: ſicut frequēter accipiť in ſcriptura ⁊ etiā in modo cōi loquēdi dicit ergo ꝙ gabriel docuit ioſeph. lxx. idiomata q̄ ante nō nouerat ſed tātū hebraicū. o ¶ Diuertit ab oneribus dorſum ei⁹: q: liberatus fuit a ſeruitute principis militie q̄ ipſuz emerat in ſeruū. Ge. xxxix. p ¶ Manus ei⁹ in cophino ſeruierūt ſicut modus eſt miniſtrātium in domib⁹ principū. Qđ aūt dictū eſt in hac expoſitiōe gabrielē oīa idiomata ioſeph docuiſſe falſuz eſt: q: ad hoc ſe nō extēdit virtus angeli vt in inſtāti vel tpe tā breui hec faciat. ſed ſolū ad virtutē ſpiritusſancti q̄ donum linguarū dedit apoſtolis. Act. ij. Preter

Ra. ſa. lingua pro idiomate accipitur

Omnibus fuit datū donū oīs linguar. Quo tpe dñs dedit preceptū moyſi de feſto tubarum.

ſtimoniū[l] in ioſeph poſuit illud: cuz exiret[m] de terra egypti linguā[n] quā nō nouerat audiuit. Diuertit[o] ab oneribus dorſuz eius: manus[p] ei⁹ in cophino ſeruierunt. In[q] tribulatione inuocaſti[r] me ⁊[s] liberaui te exaudiui[t] te in abſcōdito tēpeſtatis: ꝓbaui[u] te apud aquā cōtradictionis. Audi[x] populus meus ⁊[y] cōteſtabor te iſrael ſi[z] audieris me nō erit[a] i te de⁹ recēs: neq̧[b] adorabis deū alienū. Ego eñ ſum dñs de⁹ tu⁹ qui eduxi te de terra egypti: dilata[c] os tuū ⁊ iplebo[d] illud. Et[e] nō audiuit ppl's meus vocē meā: ⁊[f] iſrael nō intēdit mihi. Et[g] dimiſi eos ſm deſideria[h] cordis eorū ibūt[i] in adinuētionib⁹ ſuis. Si[k] populus me⁹ audiſſet[l] me: iſrael ſi[m] in vijs meis ambulaſſet. Pro[n] nihilo forſitā[o] inimicos eorū hūiliaſſez: ⁊[p] ſup tribulātes eos miſiſſez manū meā. Inimici[q] dñi mētiti ſunt

ea ſancti ⁊ doctores catholici dicūt cōiter ꝙ hoc donū primo datū fuit apoſtolis vt poſſent predicare fidē catholicā in omni lingua que ratio nō habuit locū in ioſeph. ⁊ ideo aliter exponitur hec ſcriptura ab illo loco. Teſtimoniū in ioſeph ⁊c. i. in pplo iſrael noiato noie ioſeph q: pplm illū ſaluauit in egypto tpe famis vt dictū eſt in pſal. precedenti. m ¶ Cū exiret de terra egypti. q: cito poſt exitū de egypto dedit dñs preceptum de feſto tubarū moyſi in deſerto: ſ; ſicut dictū eſt in heb. hť. Sup terrā egypti ⁊ tūc ſupplēdū eſt liberare: quia ante retinebať ppl's iſrael in aliquib⁹ ciuitatib⁹ ſub ſeruitute. vñ nō poterat exire: ſed primogenitus infectis habuerūt licētiā exeundi ad aliā terrā egypti ⁊ eundi ꝑ quā partē vellēt. n ¶ Linguam quā ⁊c. q: ppl's audiuit deū loquētē dādo. x. legis precepta. Exo. xx. o ¶ Diuertit ab ⁊c. q: ppl's de ſeruitute egyptiaca fuit diuinitus liberat⁹. in trāſlatio. hiero. hť. Amoui ab onere humerū ei⁹. ⁊ eſt eadē ſñia niſi ꝙ mutatur modus loquēdi de deo de tertia pſona ad primā: q̄ mutatio frequēs eſt in ꝓphetis. p ¶ Manus ei⁹ in cophino ſeruierūt. i. in inſtrō facto ad exportādū feces de ciuitatib⁹: ad qđ cōpellebanť filij iſrł in egypto ꝓut dictū fuit Exo. j. in heb. ⁊ in trāſla. hie. hť. Manus ei⁹ a cophino trāſierūt vel receſſerūt. et ſic referť ad tpš in quo fuerūt a dicta ſeruitute liberati: trāſlatio aūt iſta referť ad tpš quo fuerāt in ſeruitute occupati. q In tribulatione. Hic ꝯñr deſcribiť ingratitudo ppli: ⁊ primo quātū ad culpā. ſcđo q̄tū ad penā ibi. Et dimiſit eos. Circa primū dr in pſona dei ꝑmo recolētis ſua bñficia ꝑſtita. q ¶ In tribulatio. q: fuiſti oppreſſus in egypto dura ſeruitute. r ¶ Inuocaſti me. vt te liberarē. s ¶ Et liberaui te in ſignis ⁊ ꝓdigijs te reducēdo. t ¶ Exaudiui te in abſcōdito tēpeſtatis. i. qñ tēpeſtas veniebat ſup egyptios exaudiui te ſaluādo q̄ſi in abſcōdito ⁊ loco tuto. v ¶ Probaui te apud aquā ꝯdictiōis declarādo tuā ingratitudinē ⁊ rebellionē. Nume. xx. x ¶ Audi ppl's: cui ſpālē legē dei in mōte ſynai. y ¶ Et cōteſtabor te i. ero ꝯ te teſtis ſicut ⁊ iudex ſi legē meā trāſgreſſus fueris iō ſubdiť. z ¶ Si audieris me. obediēdo ei qđ dixi tibi i datiōe legis. Exo. xx. Non habebis deos alienos corā me. a ¶ Nō erit in te de⁹ recēs. i. nulla creatura naturaliter vel artificialiter facta erit apud te a te ꝓ deo reputata: oīs eñi creatura in tpe eſt facta ⁊ ꝑ ꝯñs eſt recēs reſpectu eternitatī. b ¶ Neq̧ adorabis deū alienū: vñ Exo. xxx. ſubdiť. Nō adorabis neq̧ coles. Ego eñi ſum dñs de⁹ tuus ⁊c. ⁊ nō eſt ali⁹ ſicut falſo dixiſti de vitulo. Exo. xxxij. Iſti ſunt dij tui iſrael q̄ eduxerūt te de egypto. c ¶ Dilata os tuū: petēdo tibi vitula d ¶ Et iplebo illud dādo petitionē tuā. ſi tm̄ me ſolū recognoueris. e ¶ Et nō audiuit ppl's vocē meā, mihi obediēdo f ¶ Et iſrael nō itēdit mihi mādata mea paruipēdēdo in quo apparet maxia igratitudo. g ¶ Et dimiſi eos. Hic ꝯñr poniť huius ingratitudinis ſequēs pena q̄ eſt multiplex. Prima eſt priuatio gratie ſpūalis q̄ notať cū dť. Et dimiſi eos ſubtrahendo ab eis magnā gratiā a peccatis cōſeruātem. ideo ſubdiť. h ¶ Scđm deſideria cordis eorum id eſt ſm inclinationē fomitis ad malum. i ¶ Ibūt in adinuentionibus ſuis. i. in peccatis enormibus ab ipſis inuentis. Secūda pena eſt ſubtractio ſubſidij temporalis que notatur cum dicitur. k ¶ Si popul⁹ meus. i. populus iſrael quem redemi de egypto. l ¶ Audiſſet me mihi obediendo. m ¶ Si in vijs meis ambulaſſet. precepta mea obſeruādo que ſunt vie perueniendi ad beatitudinem. Math. xix. Si vis ad vitam ingredi ſerua mandata. n ¶ Pro nihilo id eſt gratis. o ¶ Forſitā inimicos eorū humiliaſſem. eos ad nihilum deducendo: ⁊ dicit forſitan non propter mutabilitatem diuine voluntatis que eſt immutabilis: ſed propter vertibilitatem hominis de bono ad malum: propter quod frequenter impeditur diuine promiſſionis effectus: qui eſt ſub conditione ſcilicet ſi homo perſeueret in bono. p ¶ Et ſuper tribulantes ⁊c. eos interficiendo ſicut fecit pharaon in mari rubro. que ſubſidia eis nō fecit propter eorum ingratitudinem de preteritis beneficijs. Tertia pena eſt inflictio ſupplicij gehennalis: que notatur cum dicitur. q ¶ Inimici domini mentiti ſunt ei: iſti ſunt peruerſi iudei qui promiſerant obſeruare legē dei. Exo. xxiiij. di. Omnia que mādauit nobis dñs faciemus ⁊ erimus obediētes: ⁊ tū ſcienter a propoſito cito tranſgreſ-

Ingratitudo cōmittitur trib⁹ modis: ꝑmo non recognoſcēdo bñficia di et hoīm. ſcđo non laudādo: ſeu nō regratiādo de beneficiis. tertio nō recōpēſando de bñficio recepto. Tho. ij. ij. q. cvij. Pena ingratitudinis.

Universidad de Deusto Biblioteca

ſi fuerunt ex orniter vitulum cōflatilem adorātes. Exod. xxxij. r ¶ Et erit tēpus eorū in ſecula. i. tēpus punitionis huius peccati: q: licet tunc in parte fuerit punitū: vt ibidē habeť. q: ceciderūt illa die q̄ſi. xxiij. milia tū adhuc reſeruatur punitio in futurū ſm ꝙ dicit dñs moyſi poſt illā mortalitatē. Ego aūt in die vltionis viſitabo hoc pctm̄ eorū. s ¶ Et cibauit eos ⁊c. i. de pane facto de ſimila tritici: q: nō obſtāte dicta tranſgreſſione introduxit populū ad terrā ꝓmiſſam tritico abūdātem. t ¶ Et de petra ⁊c q: apes mellificabāt in rupibus terre ꝓmiſſionis vbi abūdanter mel colligitur. vnde ⁊ terra illa diciť manās melle. Exod. iij. Moraliter poteſt exponi ꝑs. iſte vt ſit gratiarū actio eccl'ie ꝑ aliquo ſeu aliquib⁹ beneficijs a dño exhibitis pplo chriſtiano verūtamē ſm dictū ſaluatoris. Math. xiij. Eccleſia eſt ſicut ſagena nondum tracta ad littus ⁊ ſic habet bonos cum malis permixtos. ideo gratitudinem bonorū cōſiderans erga deum primo in hoc pſal. in deum per exaltationē ⁊ iubiluz eleuať. ſecūdo ingratitudinem malorū conſiderans eos in perſona dñi deteſtatur: ⁊ patēt partes ſm predicta.

ei: et[r] erit tempus eorum in ſecula. Et[s] cibauit illos ex adipe frumenti: et[t] de petra melle ſaturauit eos.

¶ Pſalmus aſaph. lxxxj.

Deus[a] ſtetit in ſynagoga deorū[b] in medio[c] autem deos dijudicat. Uſq̧quo[d] iudicatis[e] iniquitatem: et[f] facies peccatorum ſumitis. Iudicate[g] egeno et pupillo humilem[h] et pauperē iuſtificate. Eripite[i] pauperē ⁊[k] egenum de manu peccatoris liberate. Neſcierunt[l] neq̧ intellexerunt in[m] tenebris ambulant. mouebuntur[n] omnia fundamenta terre. Ego[o] dixi dij eſtis: et[p] filij excelſi omnes. Uos[q] autem ſicut homines moriemini: et[r] ſicut vnus de principibus[s] cadetis. Surge[t] de⁹ iudica terram: quoniam[u] tu hereditabis in omnibus gentibus.

¶ Pſalmus. lxxxj.

Deus ſtetit i ſynagoga. huic ꝑs. premittitur talis titu. in heb. ⁊ in trāſlatio. hiero. ꝑs. aſaph ex quo apparet actor. De materia vero huius ꝑs. dicūt expoſitores heb. ⁊ catho. ꝙ aſaph fecit hunc ꝑs. contra peruerſos iudices arguens eorum nequitiā ⁊ petēs ſup hoc diuinā iuſtitiā ad lineā equitatis talia reducentē. Dicit igitur. a ¶ Deus ſtetit in ſynagoga. i. in cōgregatiōe. ⁊ dicit a ſyn qđ eſt con ⁊ goge aggregatio. b ¶ Deorum. i. iudicū ſm ꝙ dť Exod. xxij. Ad deos vtriuſq̧ cauſa peruenieť. i. ad iudices. Et dť deus noſter ſtare in cōgregatione iudicū. q: clare videt ⁊ attēte facta ⁊ dicta eorū. ideo ſubdiť. c ¶ In medio autē deos dijudicat. i. diſcernit vtrū iudices iuſte vel iniuſte iudicēt. ⁊ ideo ſubdit aſaph cōtra iudices ꝑuerſos. d ¶ Uſq̧quo. i. q̄diu. e ¶ Iudicatis iniquitatē. iuſtificādo partē iniquā ꝑpter mūera vel fauorē. f ¶ Et facies peccatorū ſumitis. i. pſonas malorū ꝑpter eorū potētiā vel aliā cauſam acceptatis. g ¶ Iudicate egeno et pupillo. eius iuſtitiā declarādo. h ¶ Humilē ⁊ pauperē iuſtificare. i. ſuā iuſtitiā cōſeruare. i ¶ Eripite pauperē. de manu diuitis iniqui. k ¶ Et egenū de manu pctōris liberate. q̄ eū calūniant iniuſte. l ¶ Neſcierūt neq̧ intellexerūt. ſcʒ talia facere nō ꝑpter ignorātiā legis ſed ꝑpter errorē electionis. quā ignorat omnis malus vt habeť. iij. ethicorū. q: etiā ille qui peccat ex certa ſcientia ignorat ſcʒ ꝙ tale malū ſit dimittendum ne priueť aliquo bono apparēti qđ tūc eligit ex ꝑuerſa affectione ipſum ad hoc inclināte: ⁊ ideo ſequitur. m ¶ In tenebris ambulāt: q: ꝑuerſitas affectus inducit tenebrā in itellectu. n ¶ Mouebunť oīa fundamēta terre. i. finali iudicio in quo iſta peruerſa ad debitū ordinē iuſtitie reducentur. o ¶ Ego dixi dij eſtis. ſ. participatiue. eo ꝙ iudices ex officio ſunt executores diuine iuſtitie. p ¶ Et filij excelſi oēs inq̄tū ad eius imaginē ſunt facti. q ¶ Uos aūt ſicut homines moriemini: q: poteſtas veſtra nō reſeruabit vos a morte. r ¶ Et ſicut vn⁹ de principib⁹. i. de angelis ſupueniētib⁹. s ¶ Cadetis in foueā gehēne per equitatē diuine ſentētie: ideo ſubditur. t ¶ Surge deus iudica terrā. i. ſurges ad iudicādū habitantes terrā ģnalr. v ¶ Qm̄ tu hereditabis in omnib⁹ gētib⁹: q: finali iudicio peracto oēs electi erūt ſubiecti ordini ſue mie immobiliter: ⁊ reprobi ordini ſue iuſtitie. Miſtice pōt exponi ꝑs. iſte cōtra ſacerdotes et ſcribas iudeorū q̄ xp̄m humilē ⁊ pauperē cōdēnauerūt ad mortē: ꝑpter qđ per diuinū iudiciū a romanis fuerunt tēpaliter occiſi ⁊ captiuati: ⁊ iudicio extremo erunt eternaliter condēnati.

Titu. ꝑs.

Unde dť ſynagoga

Tripl'ex mors prima incantabilis ſecūda deſiderabilis tertia formidabil'.

Pſalmus. lxxxij.

Deus quis ſimilis erit tibi. Huic ꝑs. premittitur talis titulus in heb. ⁊ in tranſla. hiero. Canticum aſaph ꝑs. ex quo apparet actor pſal. De materia vero ipſius dicunt cōiter expoſitores hebrei ⁊ latini ꝙ aſaph fecit hūc pſal. cōtra hoſtes inuadētes terrā ⁊ populū iudeorū: ⁊ litera cōcordat: ſed cōtra quos hoſtes vel quo tpe nō dicūt: ſed literā exponūt partim de hoſtibus q̄s habuerūt a principio exitus de egypto vſq̧ ad tempus aſaph: ⁊ partim de hoſtib⁹ qui fuerūt poſtea. Sed contra hoc videtur ꝙ de illis petit aſaph. Fac illis ſicut madian ⁊ ſyſare ⁊c. ⁊ poſtea ſubdit. Deus meus pone illos vt rotā ⁊c. Ex quibus videtur ꝙ loquitur de hoſtibus iſrael futuris poſt tempus ſuum. Non enim fit petitio de preteritis propter qđ ſaluo meliori iudicio videtur mihi ꝙ aſaph fecit hunc pſal. cōtra ſennacherib ⁊ eius exercitum ſicut de pſal. lxxv. ſupra dictū eſt. pſalmiſte enim de eadē re plures aliquādo pſalmum fecerunt ſicut ſupra pluries dictum eſt de dauid ⁊ eodem modo dicitur hic de aſaph. verūtamē pſalmus iſte differt a. lxxv. quia ille pſalmus loquitur principaliter contra ſennacherib non exprimēs populos in odium iudeorum ſibi adſtrictos. In hoc autem fit cōuerſo: quia exprimuntur principaliter populi in circuitu iudee habitantes: qui incitauerunt ſennacherib ad veniendum contra terram iuda tempore ezechie duplici ratione. vna quia inuidebant iudeis ⁊ eos odiebant. alia quia illi populi iam ſennacherib ſubditi erant qui deos eorum exterminauerāt: ſm ꝙ dicitur. iiij. Reg. xix. Vere domine diſſipauerunt reges aſſyriorum gentes et terras omnium ⁊ miſerunt deos eorum in ignem ſolatium aūt eſt miſero habere ſocium: ⁊ ideo incitauerūt ſennacherib vt veniret in iudeam ad ſubijciendum ſibi gentem ⁊ deſtruēdum inde diuinū cultum. Igitur ſm hoc pſal. iſte diuidiť in duas partes. q: aſaph primo deprecādo narrat hoſtium nequitiā. ſcđo cōtra eos implorat diuinā iuſtitiā ibi. Fac illis. Circa primum dicit.

Opi'. de lyra.

Quare aſaph fecit pſal.

ꝑs. diuiſio.

Universidad de ... Biblioteca

Transla. hiero.

a ¶ Deus quis similis erit tibi.transla.hiero.hz.Deus ne taceas tibi.⁊ ratio huius diuersitatis est:q: dictio hebraica que ponit ibi scz domū equiuoca est ad significādum similitudinē ⁊ taciturnitatē.credo tamen ista traslatio melior est in hoc q: statim subdit.Ne taceas.⁊ ideo in trāsla.hiero.est quedā apparens negatio.Exponātur igit ista trāsla. a ¶ Deus quis similis erit tibi.q.d.dij gentiū quos destruxit sennacherib non erāt similes tibi fm q dicit.iiij.reg.ix.Non em erāt dij sed opera manuum hominum:ideo subditur.

¶ Canticum psal.asaph.lxxxij.

Deus[a] quis similis erit tibi:ne[b] taceas neq[c] cōpescaris de⁹.Qm̄[d] ecce inimici tui sonuerūt[e] ⁊ qui oderūt te extulerūt[f] caput.Sup[g] populū tuū malignauerūt cōsilium ⁊[h] cogitauerūt aduersus sanctos tuos.Dixerūt[i] venite[k] ⁊ disperdamus eos de gente: ⁊ nō memoret nomē tuū israel vltra.Qm̄[l] cogitauerunt vnanimiter simul[m] aduersuz te: testamētum disposuerunt[n] tabernacula[o] idumeorum ⁊ ismaelite[p] Moab[q] ⁊ agareni[a] gebal[b] ⁊ ammon ⁊[c] amalech:alienigene[d] cū habitātib⁹[e] tyrū.Etem̄[f] assur venit cū illis factisunt in adiutoriū filijs loth.Fac[g] illis sicut madiā ⁊ cysare:sicut iābin in torrēte[h] cyson.Disperierūt[i] in endor:facti[k] sunt vt stercus terre.Pone[l] pricipes eorū sicut oreb.⁊ zeb ⁊ zebee ⁊ salmana.Oēs[m] principes eorū qui[n] dixerūt hereditatez possideamus sanctuariū dei.Deus me⁹[o] pone illos vt rotā:⁊ sicut stipulā ante faciē venti.Sicut[a] ignis qui cōburit siluā ⁊[b] sicut flāma cōburēs montes.Ita[c] psequeris illos in tēpestate tua:⁊ in ira tua turbabis eos.Imple[d] facies eorum ignominia:et[e] querent nomē tuum dñe. Erubescant[f] et cōturbentur in seculum seculi: ⁊ confundantur et pereant.Et[g] cognoscant quia[h] nomen tibi dñs:tu[i] solus altissimus in omni terra.

b ¶ Ne taceas.i.ne dissimules iniuriaz hostium nostrorū qui reputāt te deijciēduz per sennacherib sicut deos suos. c ¶ Neq cōpescaris deus.i.ne retinearis amplius ab illatiōe vindicte cui⁹ causa subdit. d ¶ Qm̄ ecce inimici tui q voluūt destruere locū cult⁹ tui. e ¶ Sonuerūt.i.ad hoc fremitu armorum ⁊ sonitu tubarū venerūt. f ¶ Extulerunt caput cōtra te supbiētes:vnde dicit sennacherib scribēs ezechie.Non seducat te de⁹ tu⁹.iiij.reg.xix.credebat em q nō posset saluare ezechiā ⁊ pplm ei⁹ de manu sua dicēs. Non igit solus poterit liberare.Nūquid liberauerūt dñi gentiū singulos ⁊c. g ¶ Sup populum tuū malignauerūt cōsiliū:vt scz excitarent sennacherib cōtra populū dei:⁊ tēplū vt dictū est. h ¶ Et cogitauerūt aduersus sanctos tuos.i.sacerdotes ⁊ leuitas tuo cultui dedicatos: sicut etiaz res inanimate dicūtur sancte eo q sunt diuino cultui deputate.vt vasa vestes ⁊ huiusmodi. i ¶ Dixerūt adinuicē.mutuo se exhortātes. k ¶ Venite ⁊ disperdamus eos de gente ⁊c.i.sic deleamus eos q nō remaneat hui⁹ gentis memoria. l ¶ Qm̄ cogitauerūt vnanimiter.i.cōcorditer in malo. m ¶ Simul aduersum te testamētum.i.pactum firmū ad destruendū terrā ⁊ exemplū cultus tui. n ¶ Disposuerūt.i.firmiter statuerūt.Et qui fuerunt isti populi explicat dicens. o ¶ Tabernacula idumeorū.i.habitātes i tabernaculis idumeorum.isti aūt descēderūt ab esau qui altero noīe vocatus est edon ⁊ sicut iste odiebat iacob fratrū suuz querēs occidere eū:vt habet Geñ.xxvij.sic idumei descendentes ab eo odiebāt filios israel descendentes a iacob. p ¶ Et ismaelite.Isti descēderāt ab ismael filio abrae.Geñ.xvj.Et odiebāt filios israel q descēderāt de isaac sicut ⁊ ismael psequbat isaac.fm qd dr Gal.iiij. q ¶ Moab.iste fuit fili⁹ loth:⁊ silr ammon q postea ponit.vt hr Geñ.xix.⁊ ab istis denominati sunt duo populi.scz moabite ⁊ ammonite ⁊ isti odiebāt populos israel imponētes eis licet falso q tulissent partē terre ipsorū qñ ascēderūt de egypto vt hr Judi.xi. a ¶ Et agareni isti fuerūt filij cethure: q alio noīe dicta ē agar:vt dictū fuit Geñ.xxv.⁊ isti odiebāt filios israel sicut ⁊ ismaelite fratres sui. b ¶ Gebal.de isto nō hr clara origo nisi forte fuerit zobal fili⁹ sceir orei. Geñ.xxxvj.Noīa em hebrea aliqñ sic variātur a pte principij sicut ⁊ latina.Nicolaus em ⁊ colinus sunt idē nomē variatū tñ a pte pncipij.Isti igit descēdētes de gebal fuerūt molesti filijs israel sicut ⁊ idumei habitatores montis sceir. c ¶ Et amalech ppls iste odiebat filios israel.⁊ primo inuasit eos in deserto cū ascēderāt de egypto.Exo.xvij. d ¶ Alienigene.in heb.⁊ hr philistei qui fuerūt multū infesti iudeis.vt pz.j.regū. e ¶ Cū habitātibus ⁊c.lz em habitatores tyri fuerūt cōfederati iudeis tpe salomonis ⁊ hyrā rege tyri. vt hr.iij.regū.v.tñ postea fuerunt eis inimici.Et oēs isti ppli fuerūt habitātes in circuitu terre filiorū israel ⁊ incitauerūt sennacherib regē assyriorū ad veniēdū cōtra regē iude tpe ezechie rōnib⁹ predictis.ideo subditur. f ¶ Etenim ⁊c.hoc nō dicit eo q filij loth essent principales in illo exercitu:sed sennacherib rex assyriorum vt dictum est:sed hoc dicit de filijs loth eo q ipsi vendicabāt ius in aliqua parte terre: vt predictū est.⁊ sic ille exercitus faciebat quodāmodo ad eorū adiutoriū. g ¶ Facillis.Hic cōsequēter asaph implorat ptra predictos hostes vindictā diuinā di.Fac illis sicut madiā ⁊ cysare quos miraculose debellauit de⁹ per brach.Judic.iiij. h ¶ In torrente cyson.bellū illud fuit prope torrētem illū:⁊ multi fuerūt ibi submersi.vnde dr Judic.v.Torrēs cyson traxit cadauera eorū. i ¶ Disperierunt in endor nomē est loci: non vt fuit illa mulier phitonissa quā cōsuluit saul.j.reg.xxviij.⁊ bellum illud fuit prope. k ¶ Facti sunt vt stercus terre:q: cadauera eorū remāserūt sup terrā insepulta. l ¶ Pone principes eorū ⁊c.istos debellauit dñs miraculose p gedeonē ⁊.ccc.viros cū eo.Judi.vij. m ¶ Oēs principes eorū.i.pplorū supra memoratorum. n ¶ Qui dixerūt ⁊c.hierusalē in qua erat tēplū dei ⁊ p cōsequēs terrā iudee cui⁹ metropolis erat hierlm. o ¶ Deus meus pone illos vt rotā.i.fac illos ineffabiles.Dicit aūt Rab.sa.q p rotā intelligitur hic quedam species tribuli seu herbe que in summitate facit quādā spherā albā lanugini similē que est modicuz flatū vēti dispgit ⁊ disparet ⁊ silr stipula flatui vēti resistere nō pōt:⁊ ita factū fuit de exercitu sennacheribi:q: angelus dñi vna nocte interfecit ibi.clxxxv.milia.vt hr.iiij.reg.xix. a ¶ Sicut ignis q cōburit siluā ex magna potētia. b ¶ Et sicut flamma cōburēs mōtes ex ardoris vehemētia. c ¶ Ita psequeris illos ⁊c.q: corpa mortuorū i exercitu sennacherib fuerūt redacta in cineres.ita q ezechias ⁊ viri ei⁹ poterāt colligere spolia absq aliq difficultate. d ¶ Imple facies eorū ignominia.qd tūc fuit spletū.q: sēnacherib magne surgens ⁊ vidēs illā pestilētiā sui exercitus fugit cū paucis ad terrā suā cōfusus. e ¶ Et querēt nomen tuum dñe.hoc non dicitur pro illo sennacherib qui vidēs illam plagā diuinitus inflictā nō quesiuit per deū penitentiam sed magis tāq idolatra pessimus adorauit in tēplo nesrab deū suū:vt habet ibidem. sed hoc dicit pro aliquibus cū eo fugientibus.qui cōsiderātes dei israel potētiā exhibuerūt sibi reuerētiā.vnde et plurimi quorū amici fuerāt in illa pestilētia mortui imputātes hoc superbie sennacherib eo q blasphemauerat deū israel disponebāt eū iterficere ppt qd cōuertit se ad adorādū deū suum promittens ei q immolaret ei duos filios adramelech ⁊ sarazar si posset illud periculū euadere: qd illi intelligentes interfecerūt eū:vt dictū est plenius.iij.regū.xix. f ¶ Erubescāt ⁊ cōturbētur in seculū seculi ⁊c. hoc dicitur de sennacherib ⁊ alijs cū eo i malo obstiatis. Frequēter em scriptura sub eodem cōtextu de malis transit ad bonos ⁊ ecōuerso. sicut dictū fuit in prin.Geñ.fm regulā illā de corpore dñi bipartito:⁊ habitū est exēplū supra ps.lxxvij.vbi dicit.Cū occideret eos querebant eū:qd nō pōt intelligi de eisdē numero:sed q: aliquib⁹ occisis ppter suā maliciā. alij hoc vidētes cōuertebātur ad deū per penitētiā saltē ad horā vt ibi dcm̄ fuit. g ¶ Et cognoscant per experiētiā pene sibi inflicte. h ¶ Quia nomē tibi dñs. ⁊ nulli alteri est diuinitas attribuēda.hoc em demones ⁊ dānati cognoscūt. i ¶ Tu solus altissimus in omni terra:q: nulli alteri pōt competere potētia infinita.Moraliter potest exponi ps.iste vt sit oratio ecclesie contra hostes fideliū referēs humiliter coram deo eorum nequitiam:⁊ super hoc petens deuote diuinam vindictam exemplo malorum antiquorū a deo iuste punitorum.

Sanctus a sancio sanciui ⁊ sanxi sanctū significat aliquid sanctum ⁊ cōsecratum facio sub sanguinē hostice ca lepin⁹ ait sanctuz a sanguinuz cōsecratū serui⁹ ait.

Asaph vi ditur. dictā implorat.

Exemplū

De bonis ad malos trāslatio.

¶ Ad victoriā Haguittit filiorū chore.Psal.lxxxiij

Quam[a] dilecta tabernacula[b] tua dñe virtutum:cōcupiscit[c] et deficit anima mea in atria dñi.Cor[d] meū ⁊ caro mea.exultauerūt in deū viuū.Etem̄[e] passer inuenit sibi domū ⁊ turtur nidū vbi reponat pullos suos.Altaria[f] tua dñe virtutū rex me⁹ ⁊ de⁹ me⁹.Beati[g] q habitāt i domo tua dñe:in[h] scl'a sclorū laudabūt te.Beat⁹[i] vir cui⁹[k] est auxiliū abs te:ascēsiōes[l] i corde suo disposuit i valle[m] lachrymarū i loco[n]

Psalmus. lxxxiij. mo.xpō.

Quā dilecta tabernacula.Huic ps.pmittit talis ti.in heb.Advictoriā sup haguittit filiorū chore ps.In qfm hiero.⁊ doctores heb.appet actor ps.vel actores scz filij chore nō tñ dicūt vtrū fuerit factus ab vno eorū vel a plurib⁹.De materia vero huius psal.dicūt docto.heb.q ps. iste exprimit desiderium filiorū israel existētiū in captiuitate ad tēpli reedificationē:sed saluo meliori iudicio videt mihi q magis exprimat desideriū sanctorū adhuc in hac valle miserie degētiū deueniendi ad gaudiū supernorū ciuiū de quorū numero erāt filij chore spm̄ ppheticū habentes ⁊ fm hoc ista dictio haguittit in duplici significatione deseruit:q: significat instrumētum musicum cui appropriatur cantus huius psal.⁊ q: significat torcular vt supra dictū est pleni⁹ ps.lxxx.eo q iste ps.pprie cantabat in mēse septēbri collectis vindemijs ⁊ in torcularib⁹ expressis. scz in festo cetus vel collecte: qd fiebat.xij.die hui⁹ mensis.vt habetur Leuit.xxiij.Nume.xxix.in memoriā vel poti⁹ figurā collectiōis sanctorum in regno celorum ppter qd illud festum dicit celeberrimū atq sanctissimū ibidē.Igit fm hoc ps. iste diuiditur in duas partes:q: primo ostenditur q felicitas superna debet sup oīa cōcupisci.fcdo subdit qualiter homo valeat ipsam adipisci:ibi.Beat⁹ vir.Circa primū dr. a ¶ Quam dilecta.i.valde dilecta. b ¶ Tabernacula tua ⁊c.i.angelorū.⁊ dicit tabernacula tua in plurali ppter diuersos beatorū status fm varia eorum merita ppter qd dicit saluator.Joā.xiiij.In domo patris mei māsiones multe sunt. c ¶ Cōcupiscit ⁊ deficit ⁊c. q: ois intellectus ⁊ affectus hois existētis in via deficit a pfecta cognitione ⁊ dilectiōe beatitudinis superni fm illud Corinth.ij.Oculus nō vidit nec auris audiuit ⁊ in cor hois nō ascēdit q preparauit de⁹ his qui diligūt illū. d ¶ Cor meū ⁊ caro mea ⁊c.fortes em motus aīe redūdant ad cor. sicut ex magno timore homines infrigidantur ⁊ pallescunt.⁊ ex maxima ira calefiūnt ⁊ rubescunt . et ideo cum anima fortiter exultat in deo fit quedam redūdātia in sensu corporeo.Consequēter ostendit q beatitudo superna quietat hominis appetitū di. e ¶ Etem̄ passer inuenit sibi domū ⁊c.i.locū ad quiescēdū.q.d.multomagis rationabilis creatura habet locū in quo quietatur.⁊ hec est beatitudo celestis ppter qd subdit. f ¶ Altaria tua dñe virtutum.i.angelorū supple sunt illa in quib⁹ quietatur appetitus humanus ⁊ vocātur hic altaria electorum diuersa consortia fm varia eorū merita.q: in illis iugiter offeruntur sacrificia diuine laudis ppter qd subditur. g ¶ Beati qui habitant in domo tua.i. in celesti beatitudine. h ¶ In secula ⁊c.In heb.habetur cela vbi nos habemus in secula seculorū.⁊ fm doc.heb.illa dictio signat perpetuitatem a parte post.⁊ ppter hoc hiero.transtulit semp.Talis autem laudatio perpetua nō pōt verificari ad literā de laude celebrata in tēplo post captiuitatem babylonicā reedificatio.tum q: illud tēplū durauit tm̄.ccccxx.annis fz hebreos.tñ q: medio tpe laus diuina fuit interrupta scz tpe anthiochi.illustris qui posuit ibi abominandū idolū ⁊ fecit ibi immolari carnes suillas ⁊ animalia immūda fm cultū idolorū.j.Macha.j. i ¶ Beatus vir.Hic cōsequēter ostēdit qualiter homo beatitudinē supnam valeat adipisci. et primo ostēditur q hoc nō potest fieri sine speciali dei adiutorio.secūdo ad hoc porrigit deprecatio:ibi.Dñe deus virtutū.Circa primū dicit. i ¶ Beatus vir.spe.q est certa expectatio future beatitudinis. k ¶ Cuius est auxiliū abs te.i.a te.Iste em due prepositiōes abs te ⁊ a idē significāt.q.d.ad beatitudinē supnam nullus pōt attingere nisi p tuū auxiliū spāle:q: excedit facultatē creature:sz ille q ad hoc p te dirigit pōt attingere:⁊ modus subdit cū dr. l ¶ Ascēsiōes in corde ⁊c.i.gradus virtutū p quos ascēditur ad celū:quos homo gratia dei illuminat⁹ in se disposuit q: vsus liberi arbitrij cū dei grā ad meritū cōcurrit. m ¶ In valle lachrymarū:hoc est in statu pñtis miserie in quo est meritū et demeritum. n ¶ In loco quē posuit.i.est cōstituit ipse de⁹ ad merendā vitā beatā ⁊ p lachrymationē ⁊ fletū.fm q dicit saluator Math.v.Bea

Ma.pi. fm hebr. docto.

Quare dr tabernacula.

In beatitudie terminatur anime appetit⁹ tā naturalis q ali⁹ Rich.iiij. dist.xlix. ar.j.q.ij. duplex rō

Modus acquirendi beatitudinem.

Sūt tres virtutes theologales:spes: fides:charitas.

ti qui lugent: quoniã consolabuntur. o ℂ Etenim benedictionem ꝛc. hic est xp̄s legislator euãgelice q̄ dat benedictionem gratie sue lugentibus pro remissione culpe commisse ꝛ pro dilatione celestis glorie. ꝛ de talib⁹ subdit. p ℂ Ibũt de virtute ꝛc. semp ꝑficiẽdo in augmẽto gratie: donec perueniãt ad terminum visionis beate. ideo subditur. q ℂ Uidebit de⁹ deoꝝ .i. sanctoꝝ angeloꝝ ꝛ electoꝝ q̄ dicũtur dij participatiue. r ℂ In syon: sc3 celesti de qua d᷑: heb. xij. Accessisti ad syon montẽ ꝛ ciuitatẽ dei viuẽtis hierusalẽ celestẽ ꝛ multoꝝ miliũ angeloꝝ frequẽtiã. s ℂ Dn̄e

Premiu3 virtutis ē beatitudo bona.

deus. Hic cõsequenter ponitur deprecatio p auxilio diuino impetrãdo ad beatitudinẽ cõsequẽdam. ꝛ primo p̄s. deprecationẽ istã prosequitur. scd̄o ad cõmẽdationẽ superne beatitudinis reuertitur ibi. Quia melior est. Circa primũ dicit psal. in ꝑsona fideliũ. s ℂ Domine de⁹ virtutũ .i. angeloꝝ vt frequẽter dictum est. t ℂ Exaudi orationẽ meã pducendo ad beatitudinẽ. v ℂ Aurib⁹ percipe ostẽdẽdo per effectũ. x ℂ Deus iacob quod dicitur eo q: fecit deo speciale votũ. vt dictum est supra p̄s. lxxx. y ℂ Protector noster cõtra insultus demonũ. z ℂ Aspice de⁹ preces nostras acceptãdo sicut d᷑: Geñ. iiij. Respexit dn̄s ad abel ꝛ ad munera eius. a ℂ Et respice ꝛc. Illi q̄ exponũt psal. istũ de desiderio existẽtiũ in captiuitate babylonica ad tẽplũ reedificãdũ exponũt hoc de zorobabel. ꝛ ali-

Existens i peccato mortali ꝛ faciēs aliquod op⁹ de gn̄e boni nihil meret generatio ad vitam eternam.

quẽ posuit. Etenim[o] benedictionẽ dabit legislator ibunt[p] de virtute in virtutem videbitur[q] deus deoꝝ in syon[r]. Domine[s] deus virtutũ exaudi[t] orationem meã: auribus[u] percipe de⁹[x] iacob. Protector[y] noster aspice[z] de⁹: ꝛ[a] respice in faciẽ christi tui. Quia[b] melior est dies vna in atrijs tuis super[c] milia. Elegi[d] abiect⁹ esse in domo[e] dei mei magis[f] q̄ habitare in tabernaculis peccatorum. Quia[g] misericordiam ꝛ veritatem diligit deus[h] gratiam[i] et[k] gloriam dabit[l] dominus: non[m] priuabit bonis eos[n] qui ambulãt in innocentia dn̄e virtutum beatus[o] homo qui sperat in te.

ℂ Dictorum filiorum chore canticum. p̄s. lxxxiiij.

qui alij de neemia sacerdote: sed vtrũq3 infringitur tum q: zorobabel nõ fuit rex nec per cõsequẽs inunctus vnde posset dici xp̄s: sĩr neemias nõ fuit sacerdos summus q̄ solus cõsecrabat p inunctionẽ pprie dictam sicut declaratũ fuit Leui. iiij. tum q: s̄m hebreos iudei nõ habuerũt aliquã vnctionẽ regũ vel pontificum post captiuitatẽ babylonicã ppter q̄d etiã rab. sa. exponit h᷑ de dauid: vt sit sensus q̄ oratio ppl̄i reuersi de captiuitate sit exaudibilis p merita ei⁹ sicut moyses in sua oratione allegabat merita patrũ abrae ysaac et iacob. Exod. xxxij. sed q: sicut dictũ est psal. iste nõ põt cõuenienter exponi ad literã de statu ppl̄i israel inter captiuitatẽ babylonicã ꝛ aduentum christi: ideo meli⁹ exponitur de iesu nazareno q̄ est vere christus anthonomatice: q: p ei⁹ meritum oẽs orationes ecclesie habẽt effectũ ppter q̄d in oĩbus orationib⁹ ecclesie ponitur in fine. p dn̄m nostrũ iesum xp̄m ꝛc. vel aliq̄d simile. b ℂ Quia melior est. Hic reuertit p̄s. ad ostẽdendũ excellẽtiã supne beatitudinis: ppter q̄ est summe desiderabilis dicẽs. Q: melior ē dies vna in atrijs tuis. i. in celestib⁹ cõsortijs: vt predictũ est supra. c ℂ Sup milia. s. bonarũ dierũ q̄ possent hr̄i in presenti vita ideo. d ℂ Elegi abiect⁹ esse. i. in humilitate viuere. sine qua ad illã beatitudinẽ nemo põt peruenire s̄m dicta salua. Luc. xviij. Quicũq3 nõ receperit regnũ dei vt puer nõ introibit in illud. i. p humilitatem vt paruulus. e ℂ In domo dei mei. i. in ecclesia militãte q̄ est domus dei inferior: sicut ecclesia triumphans est domus dei superior. f ℂ Magis q̄ habitare in tabernaculis peccatoꝝ. i. in excellẽtijs superborum: q: superbia includit in omni peccato mortali p q̄d homo subtrahit se a debita obediẽtia dei. g ℂ Quia misericordiam ꝛ veritatem. i. iustitiã. h ℂ Diligit deus: propter q̄d secõ comitãtur in operib⁹ diuinis. i ℂ Gratiam in presenti. k ℂ Et gloriã in futuro. l ℂ Dabit dn̄s. vere humilibus propter q̄d dicitur prouerbiorum. xxix. Humilem spiritũ suscipit gloria. ꝛ Jacobi. iiij. dicitur. Deus superbis resistit. humilibus dat gratiam. m ℂ Non priuabit bonis. s. gratie ꝛ glorie. n ℂ Eos qui ambulant in innocentia. licet frequenter priuentur in presenti bonis temporalibus. propter hoc concluditur in fine. o ℂ Beatus homo qui sperat in te. per spem formatam charitate ꝛ nõ in bonis trãsitorijs ꝛ caducis.

Supbia oĩm maloꝝ est radix. magr̄ ij. sen.

Oĩa corripiũtur et labuntur cum tempore. Philo.

ℂ Psalmus. lxxxiiij.

Enedixisti dn̄e terrã. Huic p̄s. premittitur talis ti. In heb. Ad victoriam filiorũ chore p̄s. ꝛ in transla. hiero. victori filioꝝ chore canticum: ꝛ est eadẽ sua vtrobiq3 que satis patet ex supradictis. De materia vero huius psal. dicũt hebrei communiter. q̄ sicut precedens loquitur s̄m opi. eorum de desiderio redeũdi de captiuitate babylonica ad reedificãdum templum sic iste p̄s. est gratiarũactio pro sua reuersione ꝛ pro bono ꝛ pacifico statu terre eis collato: sed sicut non sum secutus eorum dictum in precedenti p̄s. non sic videtur mihi sequẽdum in isto saltem in toto. q: post reditum captiuitatis babylonice nõ legitur populus israel tãtam pacem ꝛ prosperitatem habuisse vsq3 ad aduentum christi. q̄ ad hoc possit cõuenienter applicari illud q̄ infra dicitur. Conuerte nos deus salutaris noster ꝛc. vsq3 ad finem: vt videbitur prosequendo: immo populus de captiuitate babylonica reuersus fuit frequenter prohibitus ad edificationem templi. j. Esd. et in reedificatione muri ciuitatis multipliciter afflictus ꝛ impeditus propter quod vna manu faciebãt opus ꝛ altera tenebant gladium ad se defendendum ab hostibus irruentibus. Nee. iiij. Item populus reuersus de captiuitate semper seruiuit sub tributo. primo regibus persarum. postea grecorum. sicut patet in libris Esd. Nee. ꝛ Macha. ꝛ ex historia iosephi in lib. antiquitatũ: ꝛ hoc vsq3 ad tempus iude machabei. ꝛ fratrũ suorũ qui ad tempus liberauerunt populum de manu anthiochi illustris: nec tunc etiam populus habuit magnam pacem. quia iudas macha. ꝛ sui fratres in defensione populi fuerũt successiue interfecti propter q̄d videtur mihi saluo meliori iudicio q̄ p̄s. iste nõ tã est gratiarũactio pro reditu captiuitatis babylonice q̄ ppheta de liberatione perfecta per christum fienda. Ad cuius intellectum sciendum q̄ liberatio a babylonica captiuitate fuit figura liberationis per christum fiende ꝛ ideo p̄s. in hoc psal. fecit mentionem de vtraq3 vt ostenderet correspondentiam figurati et figure. Et ideo p̄s. iste diuiditur in tres partes: q: primo ponitur gratiarũactio pro liberatione temporali per cyrum. secũdo deprecatio pro liberatione spirituali fienda per christum: ibi Conuerte nos deus. tertio pro nũcio ore prophetali circa christi mysterium: ibi. Audiam quid loquat. Cir-

ca primũ dicit in ꝑsona ppl̄i de babylone reuersi. a ℂ Benedixisti dn̄e terrã tuã. i. iudeã cui⁹ metropolis sc3 hierusalẽ fuit electa a deo vt poneret nomẽ suũ ibi. ij. Paral. vj. quã d᷑: de⁹ bn̄dixisse qñ reduxit pplm̄ de captiuitate: vt ibi seruiret: iõ subdit. b ℂ Auertisti captiuitatẽ iacob. i. ppl̄i descẽdent̄ a iacob. c ℂ Remisisti ini. ꝛc. ppter quã fuit captiuata i babylone. d ℂ Operuisti oĩa pctã coꝝ. i. nõ vis ampli⁹ videre ad puniẽdũ. ꝛ loquit de pctis p̄teritis ppter q̄ popul⁹ fuerat duct⁹ in captiuitatem babylonis. e ℂ Mitigasti oẽm

Enedixisti[a] dn̄e terrã tuã: auertisti[b] captiuitatẽ iacob. Remisisti[c] iniquitatem plebis tue: operuisti[d] oĩa peccata eoꝝ Mitigasti[e] oẽm irã tuã: auertisti ab ira indignatiõis tue. Cõuerte[f] nos deus salutaris noster: ꝛ[g] auerte irã tuam a nobis. Nunquid[h] in eternũ irasceris nobis: aut[i] extendes iram tuam a generatione in generationẽ. De⁹[k] tu cõuersus viuificabis[l] nos ꝛ[m] plebs tua letabit in te. Ostende[n] nobis dn̄e miã tuã: ꝛ salutare[o] tuũ da nobis. Audiam[p] quid[q] loquatur in me dn̄s deus. qm̄[r] loquet pacem in plebem suã. Et[s] super sãctos suos: et[t] in eos qui conuertunt ad cor. Verũtñ[u] ppe timẽtes eũ salutare ipsius vt[x] inhabitet gloria i terra nostra. Misericordia[y] ꝛ veritas obuiauerũt sibi iusticia[z] pax osculate sũt. Ueritas[a] de terra[b] orta est: ꝛ[c] iusticia de celo prospexit. Etenim[d] dn̄s dabit benignitatem: ꝛ[e] terra nostra

iram tuã ꝛc. q: relaxatio pene est signũ mitigationis ire. f ℂ Cõuerte nos de⁹ salutaris noster. Hic p̄nr ponit deprecatõ p deliberatione spũali q̄ fiẽda erat p xp̄m cũ d᷑: Cõuerte nos de⁹ salutaris noster ad te clari⁹ cognoscendum ꝛ ꝑfectius amandũ q̄d factũ est per doctrinam xp̄i q̄ figuras ꝛ obscuritates vete. explanauit ꝛ rigorẽ ei⁹ temperauit propter quod dicit lex amoris: vetus te. lex timoris g ℂ Et auerte irã tuã a nobis. q̄d factũ est p xp̄i satisfactionẽ vsq3 eñ ad illã oẽs q̄tũcũq3 iusti descẽdebãt ad infernũ. ꝛ sic ira dei totaliter auersa. h ℂ Nunq̄d in eternũ irasceris nobis. q. d. non cũ parcere ꝛ misereri sit tibi ꝓprium. i ℂ Aut extẽdes irã tuã ꝛc. sibi super succedẽtibus generationib⁹. q. d. non q: aduent⁹ xp̄i fuit ꝓmissus infra certũ temp⁹: vt habetur Daniel. ix. p hebdomadas ab eo predictas. ꝛ Aggei. ij. dicitur adhuc vnũ modicum ꝛc. et subditur. Et veniet desideratus cunctis gentibus quod exponitur de xp̄o ab heb. doctores. ꝛ latinis. k ℂ Deus tu conuersus. ad nos per tuã benedictã incarnationem. l ℂ Uiuificabis nos. per tuã gratiam Joã. j. Gr̄a ꝛ veritas per iesum xp̄m facta est m ℂ Et plebs tua letabit in te per plebẽ intelligitur ppl̄s simplex ꝛ cõis. In natiuitate vero xp̄i pastores q̄ fuerũt simplices letati sunt. Luce. ij. Et reuersi sunt pastores glorificãtes ꝛ laudãtes deũ ꝛc. Similiter qñ xp̄s venit in hierusalẽ ꝓpe suã passionẽ receptus fuit a pplo cõmuni letãter. ꝛ pueris clamãtib⁹ o sanna filio dd. Mat. xxj. n ℂ Ostende nobis dn̄e misericordiã tuã. In aduẽtu eñ xp̄i in mundũ fuit visibiliter ostẽsa dei mia. In punitiõe eñ adã ꝛ diluuio ꝛ similibus fuit ostensa dei iusticia. Et salutare. ꝛ p id est. o ℂ Salutare tuũ da nobis. i. filium tuum propter quod Esa. preuidens dixit. ix. Filius datus est nobis et vocabitur nomen eius admirabilis consiliarius deus fortis ꝛc. loquitur de futuro per modum preteriti propter certitudinem prophetie. et sic secunda pars huius versus est oppositiua prime. p hoc eñ q̄ de⁹ pr̄ dedit nobis filiũ suũ in incarnatiõe õndit nobis visibiter miam suã. p ℂ Audiã. hic p̄nr p̄s. p̄nũciat dictã depcationẽ exaudiẽdã: ꝛ primo p̄nunciat incarnationẽ filij dei. scd̄o modũ incarnãdi ibi. Ueritas de terra orta est. Circa primũ dicit. Audiã attẽte. q ℂ Quid loquat in me dn̄s p internã reuelationẽ ꝛ quid sit illud subdit dicẽs. r ℂ Qm̄ loquet pacẽ in plebẽ suã. q: xp̄o nato statim angeli cãtauerũt Gloria in altissimis deo: ꝛ in terra pax hoĩbus bone voluntatis. Luce. ij. et d᷑: In plebẽ suã q̄tum ad ppl̄m israel cõem. s ℂ Et sup sanctos suos. q̄tũ ad maiores. s. doctores et dei ministros. de quib⁹ multi crediderũt in xp̄m: vt d᷑: Jo. xij. t ℂ Et in eos qui cõuertũtur ad cor. i. veraciter ꝛ ex corde cõuertunt ad xp̄m: q̄d d᷑: ppter gẽtiles q̄ relicta gentilitate fidem catholicã susceperũt deuote. In heb. ꝛ trãsla. hiero. hr̄. Et nõ cõuertunt ad stultitiã. i. ad idolatriã q̄ est maxima stultitia. s. attribuere creature deitatem. ad quam idolatriam non sunt gentiles cõuersi vel reuersi post fidem xp̄i susceptam: immo idolatria cessauit s̄m q̄d p̄dixerat dn̄s Zacha. xiij. In die illa dicit dn̄s pdã noĩa idoloꝝ de terra. v ℂ Uerũtamen prope timentes eum salutare ipsius. quia christus nõ solum prestat salutẽ his qui sunt perfecte contriti: sed et his q̄ sunt attriti q̄ dimitturit peccare ppter timorẽ dei: q̄ timor l3 sit seruilis saltẽ q̄tũ ad aliquid tamẽ itroducit charitatẽ. sicut seta filũ s̄m Aug. put allegat magr̄. iij. sen. di. xxxiiij. ꝛ iõ dicit hic q̄ est ppe timẽtes: in q̄tũ talis timor de ppinquo disponit ad charitatẽ. x ℂ Ut inhabitet gloria i terra nostra. i. xp̄s qui est gloria patris. i quo v̄bũ caro factũ est ꝛ habitauit in nobis: iõ subdit ꝛ vidim⁹ gloriã ei⁹ gloriã q̄si vnigeniti a patre. Joã. j. y ℂ Mia ꝛ veritas obuiauerũt sibi. i. simul cõuenerũt in ꝑsona xp̄i: q: ex dei misericordia verbũ assumpsit carnẽ ad complẽdũ veritatẽ ꝓmissiõis facte patrib⁹ veteris testamẽti de incarnatiõe filij dei. z ℂ Justicia ꝛ pax osculate. q: xp̄s i sua passiõe satisfecit p nobis p viã iusticie: quã iusticiã statim pax fuit osculata q: per suũ sanguinẽ pacificauit ea que sunt in celis ꝛ in terra Colo. p̄mo. a ℂ Ueritas. Hic cõsequẽter describit modũ natiuitatis xp̄i. q: nat⁹ ē de virgine ꝛ hoc est q̄d d᷑. a ℂ Ueritas. i. xp̄s qui dicit de seipso Joã. xiiij. Ego su3 via veritas ꝛ vita. b ℂ De terra orta ē. i. de virgine q̄ terra vocat. Esa. xlv. Aperiat terra ꝛ germinet. illa eñ q̄ oriunt de terra nõ oriuntur ex cõmixtione maris et femine. sic beata virgo concepit et peperit sine virili consortio: ꝛ pp hoc de isto conceptu ꝛ ortu predixit Esa. liij. Ascendet sicut virgultũ coram eo: ꝛ sicut radix de terra sitienti. i. de virgine non fecundata semine virili ꝛ s̄m doctores catho. ꝛ heb. antiquos ca. liij. Esa. loquit de xp̄o sit magis declarabitur ibidem domino concedente. c ℂ Et iusticia de celo ꝓspexit. i. pater iustus vel tota trinitas disposuit vt dei fili⁹ acciperet de virgie carnem vt sic per viam iusticie homo verus satisfaceret sicut primus homo deum offendit. Consequenter ostendit qua virtute beata virgo fuit fecundata cum dicitur. d ℂ Etenim dominus dabit benignitatẽ. i. gratie sue plenitudinem non satisfactionem mentis virginis sed etiam q̄tum ad fecundationem ventris. e ℂ Et

depcatio.

Ubi fuit õnsa dei mia ꝛ vbi iusticia.

xp̄i natiuitatis gloria.

Timor seruilis ē donum dei bona.

Universidad de Deusto Biblioteca

terra nostra.i.virgo intemerata. f ⁋Dabit fructũ suum.q: in partu virgo permansit ꝛ post partũ. Conse-
De auste ritate .s. io.bapti. in hoc mũ do. quenter agit de xp̄i p̄cursore cum dicitur. g ⁋Justitia ante eũ ambulabit.i.Joānes baptista qui d: iusti-
tia eo q penitentiã predicauit per quem fit iustitia de offensis cõmissis: ppter qd dicit saluato: Mat.xxi.
Uenit ad vos Joãnes in via iustitie. Et q: non solũ iustitiã penitentie p̄dicauit: sed etiã primo eam tenuit
in asperitate vestit⁹ ꝛ parcitate vict⁹ s̄m qd dicitur Mathei.iij. Joãnes habebat vestimẽtũ de pilis came-
lorum ꝛ zonam pelliceã circa lumbos suos
esca aũt ei⁹ locuste.ꝛ mel silvestre.iõ subdit.
h ⁋Et ponet in via.scʒ penitẽtie. i ⁋Gres-
sus suos.vt facto ostẽderet in seipso q aliis
predicaret verbo sicut de xp̄o d: Actuum.i.
Cepit iesus facere ꝛ docere.cõtra maliciã sa-
cerdotum ꝛ scribarũ de q̃bus dicit saluato:
Math.xxiij. Dicũt em̃ ꝛ nõ faciũt.q̃bus simi-
les sunt qui virtutum opa p̄dicãt verbo ꝛ de-
struunt exemplo suo malo. Psal.lxxxv.

diuisio p̃i

Inclina dñe aurem tuam.Huic
psal.p̄mittit talis titul⁹ i heb.
Oratio dauid: ex quo pʒ auto:
psal. De materia vero eius dicũt
cõiter doct.heb.ꝛ latini q dd fe-
cit hũc ps.in psecutione saulis
exñs p sua liberatione deũ orãs. Oratio aũt
s̄m Dam.ẽ petitio decentiũ a deo.hõ em̃ in
oratione nõ debet a deo petere nisi qd decet
deum laudare. ꝛ iõ dauid in hac oratiõe pri-
mo allegat exauditiõis diuĩe decẽtiã. Scdo
explicat petitiõis sue formam: ibi. Deduc me
domine. Prima i duas.q: p̃mo dauid allegã-
do dictã decentiã. Primo inducit ad hoc ra-
tiones sumptas ex parte sui. Scdo ex parte

dabit^f fructum suũ. Justicia^g ante euʒ ambulabit: et^h
ponet in via gressus^i suos.

⁋Oratio dauid. Psalmus.lxxxv.

Inclina^a dñe aureʒ tuã et exaudi me quo-
niam^b inops ꝛ pauper sum ego. Custo-
di^c animã meam q̃m^d sanct⁹ suʒ: saluum^e
fac seruũ tuuʒ de⁹ me⁹ sperantem^f in te.
Miserere^g mei dñe q̃m ad te clamaui to-
ta die: letifica^h animam serui tui: quoniam^i ad te do-
mine animã meã leuaui. Quoniam^k tu domine sua-
uis et mitis: et multe misericordie omnibus inuocã-
tibus te. Auribus^l percipe domine orationem meã:
et intende voci deprecationis mee. In^m die tribula-
tionis mee clamaui ad te: q:^n exaudisti me. Nõ est^o
similis tui in diis domine et^p nõ est s̄m opa tua. Om-
nes^q gentes quascunqꝫ fecisti venient^r et adorabunt
coram te domine et^s glorificabũt nomeʒ tuum. Quõ^t

dei: ibi. Quoniam tu dñe suauis. Circa primũ allegat tres rationes: quarũ prima accipitur ex sua indigẽtia:
quia cũ deus sit ditissimus: s̄m q d: xxi. ppositione de causis. Primũ ens cum sit diues p seipsum ꝛ non est
diues maius eo decet eum inopẽ subleuare qualis erat dauid ꝛ alii q̃ erant fugitiui cum eo s̄m qd dicit .i.
Reg.xxij. Conuenerũt ad eũ oẽs qui erant in angustia constituti ꝛ oppressi ere alieno ꝛ factus est princeps
et hoc allegat dauid di. a ⁋Inclina dñe aurem tuã ꝛc. et loquitur de deo more hominis qui inclinat au-
rem suam ad istud quod vult exaudire. b ⁋Qm̃ inops et pauper sum ego. Secunda ratio accipitur ex
sua innocentia: quia cum deus sit iustissimus. decet deũ innocentes liberare: ꝛ hoc allegat dd di. c ⁋Cu-
stodi animã.i.vitã meam. d ⁋Quoniam sanctus sum.i.innocẽs erga saulem: quod ptʒ ex hoc q cum saul
eum persequeretur: dauid saluauit eum bis a morte: vt habet .i.reg.xxiiij.ꝛ.xxvi. e ⁋Saluũ fac seruum
tuum.i.meip̄m in innocentia tibi seruientem. f ⁋Sperantẽ in te.q.d. non possem saluari de manu saulis
Tertia rõ nisi p te. Tertia rõ accipit ex orõnis istantia quã decet deũ exaudire qñ est pia ꝛ pseuerãs qualis erat orõ dd
et h̄ allegat di. g ⁋Miserere mei dñe q̃m ad te clamaui tota die.i.pseuerãter ꝛ istãter. h ⁋Letifica aiam
Quid sit serui tui liberãdo me de psecutiõe saulis. i ⁋Qm̃ ad te leuaui.i.corã te nõ solũ ore: sed ẽt corde. q: s̄m Dam.
orõ s̄m Da. orõ est eleuatio mẽtis i deũ. k ⁋Qm̃ tu. hic ɔñr allegat rões sũptas ex pte dei: ꝛ sunt q̃tuor. Prima acci-
pit ex dei clemẽtia quã decet exaudire deprecãtes. ꝛ h̄ allegat dd di. Qm̃ tu dñe suauis ꝛ mitis. l ⁋Auribus
Scda rõ. percipe orationẽ meã. dãdo mihi effectũ orõnis ꝛ depcatiõis mee. Scda rõ accipit ex dei magnificẽtia quã
decet exaudire recognoscẽtes p̄terita bñficia: q̃lis erat dd: ꝛ h̄ est qd d:. m ⁋In die tri.i.tpe hui⁹ tribula-
tionis i qua sum confidẽter clamo ad te. n ⁋Q: exaudisti me tpibus p̄teritis. dãdo mihi victoriã ɔtra vrsum
et leonẽ ꝛ ɔ Goliath gigantẽ .i.Reg.xvij. Tertia rõ accipit ex diuina potẽtia q̃ cũ sit infinita põt statim ad-
Si essent iuuare: ꝛ hoc allegat dd di. o ⁋Nõ est si͡lis tui. qd est verũ si accipiatur de diis gentiũ qui sunt dii falsi: iste
plẽs dij es solus est deus verus. Similiter si intelligatur de diis participatione cuiusmodi sunt angeli ꝛ hoies sancti:
sent oẽs q: sunt v̄tutis finite. p ⁋Et nõ est s̄m opa tua: q: ex ĩfinita tua potẽtia potes facere opa oẽm v̄tutẽ crea-
ꝛ vn⁹ pos ture transcendẽtia.q.d. tu potes me stati liberare p voluntate tua. q ⁋Oẽs gentes quascũqꝫ fecisti: hic po-
set alium nit quarta rõ q̃ accipit ex dei honorificẽtia. Propõebat em̃ dd si a saule liberaret ad regnũ pmoueret: sicut
annihila dñs dixerat p samuelẽ q edificaret dño tẽplũ famosum ꝛ augmẽtaret diuinũ cultũ: ad qd tẽplũ veniret ẽt
re qd est orõnis nõ solũ iudei: sed etiã gẽtiles longinq̃: ppter qd tẽplo edificato d: salomõ .iij.reg.viij. Insup ꝛ alieni-
falsum ex gena q̃ nõ est de pplo tuo israel cũ venerit de terra lõginqua ppter nomẽ tuũ. Audiet em̃ nomẽ tuũ magnũ
i.senten. et manus tua fortis ꝛ brachiũ tuũ extentũ vbiq: cũ venerit ꝛ orauerit i loco isto tu exaudies in celo ꝛc. ꝛ ex
hac dei honorificentia oratio dauid erat exaudibilis: ꝛ hoc est quod allegat dauid dicens. q ⁋Oẽs gen-
tes quascunqꝫ fecisti: id est aliqui ex omnibus gentibus: sicut dicitur omne animal fuit in archa Noe in qua
fuerunt aliqua indiuidua de oĩbus spẽbus animalium. vel põt dici q est hyperbole ad significandũ quod
multi de gentibus venirent: sicut d: totus populus ciuitatis currit ad tale spectaculũ ad designandũ multi-
tudinem euntiũ lʒ maior ps nõ vadat. r ⁋Uenient ꝛ adorabũt corã te dñe in tẽplo a me edificãdo: sicut em̃
voluit facere: vt ptʒ .ij.reg.vij. Hec tñ edificatio fuit dilatata vsqꝫ ad tps filii sui de p̃cepto domini ibidẽ: tã-
men dauid preparauit ipensas p magna parte ꝛ tradidit exemplar templi ꝛ edificiorum in circuitu salomo-
nis filio suo: vt habetur .i. Paral.xxviij. ꝛ sic quodammodo edificauit. s ⁋Et glorificabunt nomẽ tuum
ad honorem enim dei pertinebat q gentiles veniebant adorare in loco suo nomini deputato. t ⁋Qm̃ ma-
gnus es tu ꝛc. ex mirabilibus em̃ eius auditis in partibus lõginquis deueniebãt adorare in hierusalem vt

dictũ est in orõne salomonis. v ⁋Tu es deus solus. ex mirabilibus em̃ eius virtutẽ totius creature trã-
scendentibus. cognoscebat etiam a gentibus q erat deus ꝛ nullus alius. x ⁋Deduc post q̃ allegauit de-
centiam diuine exauditionis. Hic ɔñr ponit formã sue petitionis: ꝛ primo respectu boni operãdi: secundo
respectu mali euadẽdi. ibi. Quia mĩa. tertio respectu regni cõsequendi: ibi. Et tu dñe. Circa primum dicit. Ponit formam sue
x ⁋Deduc me domine in via tua.i.in via iustitie p quã nõ possuʒ absqꝫ deuio incedere sine tua directiõe. petitõis.

magn⁹ es tu ꝛ faciẽs mirabilia: tu^u es de⁹ sol⁹. De-
duc^x me dñe i via tua ꝛ igrediar^y in v̄itate tua: letet^z
cor meũ vt^a timeat nomẽ tuũ. Cõfitebor^b tibi dñe de⁹
meus i toto corde meo: ꝛ^c glorificabo nomẽ tuũ ine-
ternũ. Q:^d mĩa tua magna est sup me ꝛ^e eruisti^f aiaʒ
meã^g ex iferno iferiori. De⁹^h iniq isurrexerũt^i sup me:
ꝛ synagoga^k potentiũ^l q̃sierũt^m aiam meã: ꝛ^n nõ pro-
posuerũt te in ɔspectu suo. Et^o tu dñe de⁹ miserato:
et misericors: patiens ꝛ multe misericordie ꝛ^p verax.
Respice^q i me ꝛ miserere mei: da^r imperiũ tuũ puero
^s tuo: et ^t saluũ fac filiũ ancille tue. Fac^u mecũ signũ
in bonũ: vt^x videãt qui oderũt me ꝛ cõfundant. Qm̃
^y tu dñe adiuuisti me: et consolatus es me.

y ⁋Et ingrediar in veritate.i.in veritate
vite a te tradita i lege. z ⁋Letet cor meũ
ex tua consolatione. a ⁋Ut timeat ꝛc. h̄ Format petitionem.
addit ad excludẽdũ letitiã ineptã. b ⁋Cõ-
fitebor tibi ꝛc. q bonũ opus nõ habeo a me
sʒ a te. c ⁋Et glorificabo ꝛc. in oĩbus ope-
ribus meis tuã gloriã principaliter q̃rendo
s̄m illud .i.Cor.x. Oĩa in gloriam dei facite.
d ⁋Quia mĩa. Hic ɔñr formatur petitio
respectu mali amouẽdi. ꝛ vt petitio sit ma-
gis exaudibilis de futuro ɔfitetur se libera- Uita accipitur pro anima.
tum de preterito di. Q: mĩa tua magna est
sup me. liberãdo me de periculo p̄terito: qd
explicat di. e ⁋Et pro id est. f ⁋Eruisti
aiam meam.i.vitã meam. g ⁋Ex inferno
inferiori. In heb. habetur scol. quod aliqñ Infern⁹ dupl̄r accipitur.
accipitur p inferno ꝛ aliqñ accipit pro fos-
sa: ꝛ sic accipitur hic s̄m heb. aliquos: q: dd
fuerat in periculo mortis propinque quã-
do saul fecit custodiri domũ eius nocte ꝛ oc-

cideret mane ꝛ sic poneret in fossa terre. sʒ euasit ex dei adiutorio: vt h̄r .i.reg.xix. ꝛ hoc ẽ qd dicit dd. Erui-
sti aiam meã ex inferno iferiori. hoc ẽ a fossa sepulture q̃ fit infra terrã. Ra.sa. exponit de iferno pprie dicto
vbi meruerat dauid descẽdere ppter adulteriũ bersabee ꝛ homicidiũ vrie: sed nathã ppheta dixit ei. Trã-
stulit dñs pctm̃ tuũ: s̄m hoc dixit dd. Eruisti aiam meã ꝛc. Sʒ istud non vr̄ ɔuenienter dictũ: q: dauid fecit
psalmũ istũ in psecutiõe saulis existẽs. peccata aũt illa cõmisit dd post mortẽ eius p magnũ tps: vt ptʒ .ij.
reg.xi. Nec põt ɔueniẽter dici q dd hoc dixerit pphetãdo de futuro: q: nõ habuit p̄cognitionẽ sui casus q̃ Falsa opinio.
requirit ad pphetiã. Dañ.x. Intelligẽtia est op⁹ in visiõe: ꝛ iõ accipiẽdo scol. p inferno potest aliter dici .i. q
dauid ibi demeruerat descẽdere p occasione sacerdotũ nobe: cuius dauid fuit in culpa: vt declaratũ fuit .i.
reg.xxij. qd ꝛ recognouit dicẽs ab abiathar. Ego suʒ reus oĩʒ aiaruʒ pr̄is tui: ꝛ reuelatũ fuit dauid q illud
pctm̃ erat sibi relaxatũ a deo ꝛ sic dicit. Eruisti aiam meã ꝛc. Cõsequenter postulat liberari a malo de fu-
turo dicẽs. h ⁋Deus iniqui.s. saul doech ꝛ eorũ satellites. i ⁋Insurrexerũt sup me querẽtes me occi- Postulatio.
dere iniuste. k ⁋Et synagoga.i.cõgregatio. l ⁋Potentium q: potẽtes de regno adherebãt regi sauli.
m ⁋Quesierũt aiam meã auferre eã de corpe. n ⁋Et nõ posuerũt te ꝛc.i.nõ faciunt hoc amore iustitie: Format
sed liuore inuidie: ꝛ sicut ɔtra legẽ tuã q̃sierũt innocentẽ interficere.q.d. ex h̄ decet te me liberare. o ⁋Et petitiões
tu dñe. Hic ɔñr format petitionem de adeptione regni. ꝛ primo allegat diuinã mĩam. que elegit eũ pre fra-
tribus suis di. Et tu dñe miserato: ꝛc. Secundo eius veritatẽ ad quã pertinet implere illud quod dixerat
samueli de regno dauid futuro: cũ dicit. p ⁋Et verax. implenda pmissa: ideo subditur. q ⁋Respice in
me. oculo mie. r ⁋Da imperiũ.i.regnum israel. s ⁋Puero tuo.i.mihi tibi obedienti. t ⁋Et saluum
fac filium ancille tue. matrem aũt suam vocat dei ancillã.i.fidelem ꝛ deuotã. v ⁋Fac mecum signum in
bonum de regno pacifice obtinendo: qd factum fuit sibi qñ philistei ascenderunt contra eum ad destruen-
dum eius regnuʒ eo q audierunt eum de nouo inunctum sup totum israel: vt h̄r .ij.regũ.v. Et dñs dedit
eis signum q iniret bellũ contra philisteos qñ audiret sonitum gradientis in cacumine pirorum: p quod Moralit est expõ.
signum designabatur sibi assistens auxiliuʒ angelorum: sicut dictum fuit ibidẽ. x ⁋Ut videant qui ode-
runt ꝛc. q: tunc philistei fuerunt debellati confusibiliter ꝛ in fugam cõuersi: quod preuidit dauid futurũ:
ideo subdit. y ⁋Qm̃ tu dñe adiuuisti me ꝛc. ꝛ loquitur de futuro per moduʒ p̄teriti propter certitudinẽ
prophetie. Moraliter potest exponi psal. iste de quolibet fideli posito in afflictione corporali ab hoibus ex-
citata: vt spirituali a demonibus. qui pro sua liberatione orat deũ deuote allegans primo decẽtiam exau-
ditionis diuine ex parte sui allegans indigentiã: innocentiã: ꝛ orationis instantiã: ꝛ ex parte dei clementiã
magnificentiã: potentiam: honorificentiã: ꝛ vlterius format petitionẽ suam: ibi. Deduc me. vt in bono ope-
conseruetur ꝛ a malo culpe ꝛ pene p̄seruetur: ꝛ sic tandeʒ in regno glorie coronetur: ꝛ sic consideratis p̄di-
ctis potest ad hoc litera ista de facili applicari ꝛ partes distingui.

⁋Psalmus.lxxxvi.

Fundamẽta eius in montibus. Huic psal. p̄mittitur talis titu. in heb. ꝛ in trãsla. hiero. Filio-
rum chore psal. cãtici. Ex ptʒ expositio ex supradictis psal.lxxxiij.ꝛ.lxxxiiij. De materia vero hu- De materia ps. s̄m aliquos.
ius psalmi dicunt aliq̃ heb. q loquit de ciuitate hierusalẽ quã edificauit salomõ eã claudẽdo
triplici muro. ꝛ de tẽplo qd ibi edificauit valde notabiliter ꝛ sumptuose vt ptʒ .iij.regũ. et .ij.
Paral. Sed hoc non videtur posse stare: q: cũ d: infra. Gloriosa dicta sunt de te ciuitas dei. in
heb. dicitur. Cela quod perpetuitatẽ significat a parte post. vt dictum est supra psal. lxxxiiij.
propter quod hiero. addit hic semper qd est omissuʒ in trãsla. cõi. Ciuitas aũt ꝛ tẽplum qd edificauit salo-
mon non durauit in perpetuum: sed soluʒ .ccccxx. annis s̄m heb. ꝛ tunc nabuchodonosor ciuitatẽ ꝛ templũ
destruxit ꝛ succẽdit .iiij. Regum vltimo. propter quod aliqui alii hebrei doctores dixerũt q psalmus iste lo-
quitur de ciuitate hierusalem ꝛ tẽplo reedificandis per regem messiam quam adhuc expectant nobilius
et alius q fuerint tempore salomonis. vnde dixerunt aliqui ipsorum q in aduentu messie mons syon ele-

Universidad de D[...] Biblioteca

uabitur in altũ.q: dñs trãsferet ibi mõtẽ synai:ꝛ montẽ thabor et montẽ carmeli.ꝛ super istos eleuabitur
Reprobatio ra.sa. mõs syon inducẽtes ad hoc illud Esa.ij.Erit in nouissimis diebus mõs domus dñi in vertice montiũ.ꝛ eleuabitur sup colles:ꝛ sic ẜm eos d᷑ in principio huius psalmi.Fundamenta eius in montibus sanctis ꝛc.Et tres dicunt montes sancti pdicti:q: in vno data fuit lex Exo.xx.in alio ostensa victoria barach.Judic.iiij. in tertio descendit ignis de celo sup sacrificiũ helie.i ij.reg.xviij.Sz dictũ istorum prima facie vr ridiculum ꝛ ficticium:ꝓpter qđ ra.sa.reprobat ipsum super Esa.dicẽs q eleuatio domus dñi est intelligenda ẜm magnitudinẽ signorũ ꝛ mirabilium que fient ibi in aduentu messie q reedificabit tẽplũ ꝛ ciuitatẽ hierusalem in monte syon ꝛ ibi adducẽtur iudei qui sunt dispersi p orbem:q: gentes apud quas sunt dispersi audiẽtes mirabilia dei q tunc fient ibi:filios israel quos inuenient in terris suis

Filiorũ chore canticum.
Psalmus.lxxxvj.

Fundamẽta[a] eius in mõtib⁹[b] sanctis:diligit[c] dñs portas syõ sup[d] oia tabernacula iacob.Gloriosa[e] dicta sũt de te ciuitas[f] dei

mittẽt honorifice offerẽtes eos donũ dño.Et inducit ad hoc auctoritatẽ Esa.lxvj.Annunciabit gloriã meã gentib⁹.ꝛ adducẽt oẽs fratres vestros de cunctis gentib⁹ donum dño in equis ꝛ quadrigis ꝛ lecticis ꝛ in mulis ꝛ carrucis ad montẽ sanctũ meũ hierusalẽ dicit dñs:ꝛ ad h applicat literã sequentẽ. Memor ero raab ꝛ babylonis ꝛc.ꝯñr prout põt.Sz persecutionẽ huius adoptionis ad vitandũ ꝓlixitatem est:q: fundatur sup erroneũ fundamentũ.s.xp̃m venturũ ad salutẽ hoĩm qđ iã transijt in pteritũ ẜm q tenet tota ecclesia tãq diuinis miraculis ꝯfirmata ẜm qđ d᷑.Marci vlti.Illi aũt pfecti pdicauerũt vbiq dño cooperãte ꝛ sermonẽ ꝯfirmãte sequentib⁹ signis.Ad qđ sequit cerã esse fidẽ ecclie vel deuz esse testẽ ꝛ cõfirmatorẽ falsitatis:qđ est manifeste impossibile.Et hãc veritatẽ declaraui diffuse p scriptu.ve.test.in quadã questione de quolibet q a multis habet:ꝓpter qđ hic solũ repeto vnã autoritatẽ q habet Aggei.ij.q est adhuc vnũ modicũ est.ꝛ ego mouebo celũ ꝛ terrã mare ꝛ aridã ꝛ mouebo oẽs gẽtes:veniet desideratus cunctis gẽ-
De q loquitur propheta. tibus:ꝛ implebo domũ ista gloria dicit dominus exercituũ.Aggeus aũt ꝓpheta tũc loquebat de domo illa q a zorobabel ꝛ alijs patrib⁹ deuotis edificabat post reditũ captiuitatis babylonice exhortãs ppl̃m ad illius edificationis opus dicẽs in psona dñi q esset glorificãda mirabiliter in aduẽtu desiderati cunctis gentibus per quẽ intelligitur xp̃s ẜm expositores catholicos ꝛ hebreos:qđ nõ esset verũ nisi xp̃s venisset stante adhuc illa domo q iã diu destructa est p romanos.s.xlij.post passionẽ xp̃i anno. Itez in auctoritate pdicta subdit ꝓpheta.Magna erit glorie dom⁹ istius nouissime plus q pme dicit dñs exercituũ:ex q duo manife-
Opinio aliquorũ. ste ostendunt:vcz q illa domus q tunc edificabat erat nouissima:ꝛ sic nõ erat tertia expectãda futuris temporibus edificãda.vt iudei expectãt ꝓpter qđ dicitur Hiere.vij.Nolite ꝯfidere in verbis mẽdacibus dicẽtes tẽpluz dñi.tẽplũ dñi.q: nõ reedificabit tertio.Aliud est qđ ꝓpheta asseruit domũ secũdam p zorobabel ꝛ alios patres edificatã fore magis glorificandã quam prima fuerit quod nullo modo potest intelligi nisi ꝓpter hoc qđ fuit honorificata gloriose de xp̃i presentia que fuit ibi oblatus a matre sua.Luc.ij.ibi etiã plures personaliter predicauit vt cõcorditer dicunt quatuor euangeliste:ibi etiã multa miracula fecit vtpote cecos ꝛ claudos curando.Mat.xxi.ꝛ alia mirabilia operãdo.In monte etiaz syon in quo erat tẽplũ misit spiritumsanctũ super apostolos.vt dicit hiero.in epistola ad paulũ de omnibus sacre scripture libris quando fuit mirabile maximum.scz q homines illiterati ꝛ simplices statim omnes scripturas sacras intelligerent.ꝛ omnibus linguis loquerentur.ꝛ qui prius erant timidi nulla aduersa pro christo formidarẽt pati sed magis gauderent.ẜm quod dicitur Act.v.Ibant apostoli gaudentes a conspectu cõsilij qm digni habiti sunt pro nomine iesu contumeliam pati.Et ista ꝛ consimilia facta per christum sunt illa signa maiora que ra.sa.dicit fienda in hierusalẽ in monte syon aduentu messie.Sed in hoc errat q expectat fienda illa que iam sunt facta.Authoritas vero Esa.quam allegat pro se loquitur de predicatione apostolorũ alio-
Opinio siodori ẽ q ps loquitur de misterio xp̃i eccl'ie. rumq christi discipulorũ per quã adducti sunt de omnibus mundi partibus aliqui ad fidem christi:que adductio nõ fit p motũ localem sed p motuz anime ad fidẽ.ꝛ ẜm hoc dicit saluator Joã.x.de vocatione gentiũ ad fidem.Et alias oues habeo que non sunt ex hoc ouili et illas oues oportet me adducere.et fiet vnum ouile et vnus pastor.Propter predicta et plura alia que causa breuitatis omitto: sancti doctores nostri. Hiero.Augu.cassiodorus dicunt q iste ps.ad literam loquitur de misterio christi et ecclesie quod quidem misterium cognouerunt filij chore per spiritum prophetic.in hoc psalmo designantes ecclesia nomine syon
ps' diuisio. ꝛ hierusalem quia ẜm veritatem ecclesia prout restringitur ad statum noui testamenti fuit ibi fundata et inchoata per christi oblationem predicationem mortem et resurrectionẽ.ꝛ spiritussancti missionem.ꝛ hoc est quod dicitur Heb.xij.Accessistis ad montem syon et ciuitatem dei viuentis hierusalem celestez ꝛc.Igitur ẜm hoc psalmus iste diuiditur in duas partes ẜm duos ecclesie status.scilicet militantis ꝛ triumphantis.De secundo agitur ibi.Sicut letantium oĩm ꝛc.Circa primum describitur huius ciuitatis.scz ecclesie militantis fastigiũ.Secundo multiplicatio ciuiũ ibi.Memor ero raab.Tertio vtriusq affectiuus principij ibi.Nunquid syon dicet homo.Circa primum dicit. a ¶ Fundamẽta eius.i.ecclesie. b ¶ In montibus sanctis.i.in monte syon vbi christus predicauit.ꝛ in alio monte vbi legẽ euangelicã promulgauit.Mat.v.vi.ꝛ vij.ꝛ in monte thabor vbi coram tribus discipulis petro iacobo ꝛ ioanne futuram gloriam sue resurrectionis in transfiguratione preostendit.Mat.xvij.vel aliter. b ¶ In montibus sanctis.i.in xp̃o et in apostolis.ꝛ hoc modo loquitur Joã.apo.xxi.Et murus ciuitatis habens fundamẽta duodecim.ꝛ in ipsis duodecim noĩa apostolorũ ꝛ agni. c ¶ Diligit dñs portas syon.i.approbat.Et dicuntur hic porte syon illa
Que dñr porte syõ per q fit ingressus ad ecclesiã militantem scz exorcismus ꝛ cathecismi ꝛ baptismus. d ¶ Super omnia tabernacula iacob.i.super cultũ veteris legis:que fuit in plurib⁹ tabernaculis primo in tabernaculo a moyse facto Exo.xxvi.Secũdo in tabernaculo facto a dauid.ij.reg.vi.ꝛ tertio in tẽplo salo.iij.reg.vi. e ¶ Gloriosa dicta sunt de te.in ve.ꝛ no.test.vt patet in psalmorum libro ꝛ in alijs libris propheticis.In no.vo tes. patet vbiq. f ¶ Ciuitas dei.Ciuitas enĩ est ciuium vnitas.In ecclesia vero de omnib⁹ nationibus vniuntur hoies per fidem ꝛ charitatem xp̃i per quod efficiuntur ciues celestes quod dicitur Ephe.ij.Jam non

estis hospites ꝛ aduene sed estis ciues sanctorũ ꝛ domestici ꝛc. g ¶ Memor ero.Hic consequẽter describitur ciuiũ multiplicatio. Circa qđ sciendum q lex mosayca non fuit publicata oĩbus nationibus: sed tm̃ iudeis:ẜm q d᷑ infra ps.clxvij.Non fecit taliter omni nationi.ꝛ iudicia sua nõ manifestauit eis.q: alie gẽtes ad eam non tenebant sed ad legẽ euangelicã oẽs obligantur ꝓpter q xp̃s nõ precepit eam p ap̃los aliosq xp̃i discipulos vbiq publicari.Mar.vlt.Euntes in mundũ vniuersum pdicate euangeliuz omni creature.

Memor[g] ero raab ꝛ babylonis sciẽtiũ me.Ecce alienigene ꝛ tyrus ꝛ populus ethiopũ:hi[h] fuerunt illic. Nunquid[i] syon dicet homo ꝛ[k] hõ nat⁹ est in ea:ꝛ[l] ipse fundauit eã altissimus. Dñs[m] narrabit in scripturis[n] populorũ ꝛ[o] principũ horũ qui fuerunt in ea.Sicut[p] letantium omnium habitatio est in te.

¶ Canticum psalmi filijs chore ad victoriã sup mahalat ad respondendũ eruditioni hemau ezraite.

¶ Psalmus.lxxxvij.

Qui crediderit ꝛ baptizat⁹ fuerit salu⁹ erit: qui vero nõ crediderit cõdemnabit.ꝛ per talem multiplicationẽ multiplicat⁹ est numerus fideliũ p orbẽ:ꝛ hoc est q d᷑. g ¶ Memor ero raab ꝛ babylonis ꝛc.Hic notant aliqui ppl'i circa terrã iude habitãtes q p predicationez ap'lorũ conuersi fuerũt ad fidẽ i magna parte:ꝛ per istos intelligunt alij populi per orbẽ dispersi ex qbus aliq a parte ap'lorũ fuerunt ad fidẽ conuersi sicut dictũ fuit supra psal.xviij.Sciendũ tñ q ẜm heb.ꝛ etiaz beatũ Hiero.in trãsla.iuxta hebreũ hoc nomen raab qđ hic ponit nõ est nomẽ ꝓprium illius mulieris q recepit nũcios iosue ꝛ abscondit.Josue.ij.sed est nomẽ appellatiuũ et significat superbiam per qđ designat gens egypti.q tẽpore moysi per supbiam fuit valde rebellis deo:vt habetur in exodo.sed post mortẽ xp̃i humiliter suscepit fidẽ xp̃i catholicaz per pdicationẽ beati Marci. sicut ethiopes p predicationẽ beati Mathei.Itẽ vbi trãsla.nostra hz.Ecce alienigene in heb.ꝛ in transla.hiero. habet.Ecce palestina in illa terra aliquando multũ viguit fides xp̃iana. h ¶ Hi fuerunt illic.i.aliqui de istis populis pdictis recepti sunt in ecclesia q dicit ciuitas dei vt dictũ est.In heb.ꝛ in transla.Hiero.hr sic Iste natus est ibi.ꝛ est eadẽ sententia q: ly iste refert ad quẽlibet populũ predictũ:vt sit sensus iste.i.quilibet de populis pdictis ad ecclesiã receptus natus est ibi.i.renatus p baptismuz ẜm q dicit saluator Jo.iij. Nisi quis renatus fuerit ex aqua ꝛ spũsancto non põt introire in regnũ dei. i ¶ Nunqd syon.Hic ꝯñr ponitur duorũ predictorũ principiũ effectiuũ qđ est xp̃s ver⁹ hõ ꝛ verus deus cum d᷑.Nunqd syon dicet homo. Ostendit quõ xp̃s est verus homo et ver⁹ de⁹.
q.d.sic in heb.ꝛ in transla.Hiero.hr ad syon dicitur ꝛc.Et sic patet q in transla.ista ly syon est datiui casus: vt sit sensus homo dicet ipsi syon.Iste homo põt intelligi Joannes baptista pnuncians xp̃i aduentum:ẜm quod d᷑ Joan.j.Fuit homo missus a deo cui nomen erat ioãnes:hic venit in testimonium vt testimonium perhiberet de lumine ꝛc.Aliter exponit:vt iste homo sit ipse xp̃s:qui aduentũ suum dicit in mõte syon vbi frequenter pdicauit ipsum esse cõpletũ.Et etiã ecclesie p syon significate aduentum suũ primũ esse cõpletum dicit scz apostolis alijsq discipulis:in quibus ecclesia ẜm statum noui testamenti incepit:ideo subdit. k ¶ Et homo natus est in ea.i.in ecclesia p syon significata vt pdictum est:q: xp̃s natus est de ꝟgine q est nobilissimũ membrum ecclesie.ꝛ dicit in ea:q: christus ab instanti cõceptionis fuit in vtero matris homo perfectus ꝟtutibus ꝛ scientijs:lz non ẜm qtitatem corporis. l ¶ Et ipse fundauit eã altissimus.i.ipse homo qui est altissimus ẜm naturã diuinam fundauit ꝟginẽ eam confirmando sua grã ita q nec mortaliter nec venialiter peccauit:vel eam.i.ecclesiã quam fundauit modo supradicto. m ¶ Dñs narrabit.i.narrari faciet. n ¶ In scripturis populorũ.i.in euãgelijs ad oẽs populos deriuatis modo supradicto.Et dicit narrabit:q: ipse xp̃s nihil scripsit:sed scribere euangelia euangelistis inspirauit. o ¶ Et principum horũ: qui fuerunt in ea.i.in scripturis apostolorũ qui sunt pncipes ecclesie post xp̃m.ꝛ ipsi scripserũt xp̃i ꝛ ecclesie mysterium.vt patet in epistolis pauli ꝛ aliorũ.In heb.ꝛ in trãsla.hiero.habet.Dñs narrabit in scripturis populorum.iste natus est in ea semp:vt dicit Ra.sa.ꝛ bene in hoc ly semp refert ad primã partẽ huius ꝟsus sic. Dominus narrabit.i.narrari faciet modo predicto semp in scripturis populorũ:q: iste scripture vsq ad finẽ mundi narrabunt inter populos credentes:in qbus continetur qđ subditur.Iste natus est in ea.i.ipse xp̃s
De secundo ecclesie statu. natus est de virgine ꝛ ecclesia modo predicto. p ¶ Sicut letantium.Hic ꝯsequenter describitur secũdus status ecclesie triumphantis.in quo est laus iugis ꝛ perpetua:sicut supra dictũ est psal.lxxxiij. Beati q habitant in domo tua dñe:in secula seculorũ laudabunt te ꝛc.et hoc est quod d᷑ hic.Sicut letantium omnium habitatio est in te.non enim potest dici ita generaliter quantũ ad statum vite presentis:nec quantum ad letitiam spũalem:quia semper sunt aliqui mali mixti cum bonis:quibus non competit letitiam spũalem nec quantum ad letitiam corporalem:q: in ecclesia semper sunt aliqui afflicti mesticia temporali.

¶ Psalmus.lxxxvij.

Domine deus ꝛc.Huic ps premittitur talis titu.in heb.Canticum psalmi filijs chore ad victoriam super malahat ad respondendum eruditioni hemau ezraite. Ad cuius intellectum
Duo dicẽdi modi apud hebreos. sciendum q de isto hemau ꝛ ethan ezraite a quo intitulatur psal. sequens duo sunt modi dicendi apud hebreos vnus est q fuerũt leuite cantores:sicut videtur pretendere litera.j.Paralipo.xv.qui habuerunt spiritum prophetie.ꝛ sic ps fecerunt. ꝛ ẜm hoc dicuntur ezraite a loco ezrai.vnde fuerunt oriundi ꝛ hunc modum dicendi secutus sum.iij.Reg.iiij.ꝛ.j.Paralip.ij.vbi de ipsis fit mentio.Alius modus dicendi est q fuerũt de tribu iuda descendentes ab eo per zaram filium eius quia genuit phares ꝛ zaram de thamar.ꝛ hoc videtur litera pretendere.j.Paralipo.ij.Et ẜm hunc modum dicendi dicũtur ezraite.i. de tribu zare: sed quicquid sit de tribu eorum non multum refert ad ꝓpositum:q: tenetur ab omnibus hebreis.ꝛ Hiero. q habuerunt spiritum ꝓphetie per quẽ fecerunt psal.ab eis intitulatos:ꝛ ẜm hoc in isto psal.ptz autor psal.huius.s.hemau ezraita. Item sci-
Alius modus. endum q hec dictio hebraica mahalat est equiuoca:quia significat quoddam instrumentum musicũ ꝛ chorum ꝛ infirmitatem.Et in hac triplici significatione hic accipitur:q: cantus huius psal.magis ꝓprie cantabatur in instrumento musico nomine malahat q in alijs. Item q: cantabatur a choro leuitarum non so-

Universidad de Deusto Biblioteca

lum instrumẽtis musicis:sed etiã vocibus humanis.Item q: ꝭm heb.psal. iste loquit̃ de afflictionibus po-
puli israel ipm debilitantibus ⁊ infirmantibus.Scd̓m latinos ꝟo loquit̃ de passione xp̃i q̃ ꝭm infirmitatẽ
humane nature assumptã ꝯueniebat sibi.Qd̓ aũt in tit.ponit̃ ad victoriã designat canatũ leuitaꝝ in modũ
cantãdi hũc.ꝑ.Qd̓ aũt ponit̃ ibi filiȷ̃s chore ad rñdendũ designat ꝙ illi de choro hemau incipiebant cãtum
huius ps.⁊ filiȷ̃ chore:rñdebant sicut d:.ij.Macha.j.Jonata incohante ceteris aũt rñdentib⁹ ⁊c.⁊ sic in ti-
tulo illo tangit̃ actor ps. ⁊ modus cantandi q̃tum ad cãtores ⁊ instrumẽta ⁊ conatus in cãtu ⁊ materia ps in gñali.Ad eiusdẽ intellectum de facili reducit̃ tit.qui cõiter ponit̃ in biblijs:sed aduertendũ ꝙ hꝫ melach ꝑ malahat:qd̓ ꝓcessit ex ignorãtia idiomatis hebrei:⁊ sic fuit male scriptũ ꝑ lr̃as latinas similiter ꝑ ad victoriã hꝫ i finẽ:⁊ est eadẽ sñia q: finis hic accipit̃ ꝑ vltimo de potentia qd̓ faciebãt leuite in cãtando hũc psal. sicut plenius fuit expositũ supra ti.psal.q̃rti.Sĩr ad dictũ intellectũ reducit̃ ti.positus in trãsla. Hier.nisi ꝙ ꝑ hac dictiõe malahat ponit chorum:⁊ sic accipit vnã ei⁹ significationẽ tm̃ ⁊ alias duas omittit sicut ꝑdictũ est.Ra.sa.dicit ꝙ materia hui⁹ ps sunt afflictiones quas populus iudaic⁹ sustinuit ⁊ maxime in babylonica captiuitate q̃s ꝑuidit hemau ezraita:⁊ sic fecit huc psal.deũ depcando ꝑ populi liberatione.In cuius ꝑsona loquit̃ in hoc psal.qui ꝭm hoc diuidit̃ in duas partes.In prima enim diuinũ auxiliũ implorat̃.in secũda ad hoc rõ multiplex allegat̃ ibi:q: repleta est malis aĩa mea inferno appropinquauit.

Opi.rab. sa. de materia ps.

Domine[a] deus[b] salutis[c] mee in[d] die clamaui:⁊ nocte coram[e] te:intret in cõspectu tuo orõ mea: inclina[f] aurẽ tuã ad ꝑcem meã.Q:[g] repleta est malis anima[h] mea:et[i] vita mea in inferno appropinquabit. Estimatus[k] sum cũ descẽdentib⁹ in lacũ:factus[l] sum sicut hõ sine adiutorio inter[m] mortuos liber.Sicut[n] vulnerati dormiẽtes i sepulchris quor[o] nõ est memor amplius:⁊[p] ipsi de manu tua repulsi[q] sunt.Posuerũt[r] me i lacu inferiori:in tenebrosis et[s] in vmbra mortȷ̃.Sup[t] me ꝯfirmat⁹ ẽ furor tu⁹:⁊[u] oẽs fluct⁹ tuos idũxisti sup me.Lõge[x] fecisti notos tuos a me:posuerũt[y] me abhoĩatione sibi.Tradit⁹[z] sum ⁊ nõ egrediebar ocli mei[b] lãguerũt ꝑ iopia.Clamaui[c] ad te dñe:tota die expãdi ad te man⁹ meas.Nũqd[d] mortuis facies mirabilia: aut[e] medici suscitabunt

Circa primũ dicit. a ℂ Dñe ratione gñalis gubernationis b ℂ Deus rõne creationis. c ℂ Salutis mee ratione liberatiõis de egypto q̃ ex gratitudine hic recolit̃ vt liberatio de captiuitate babylonica citius impetret̃. d ℂ In die clamaui ⁊ nocte.⁊ sic ostendit̃ orõnis pseuerantia ⁊ intẽtio pura:cũ subdit̃. e ℂ Coram te intret in cõspectu tuo oratio mea.Ex hoc ostendit̃ feruẽs deuota quasi se ingerẽs:⁊ ista tria faciunt orationẽ exaudibilem:iõ subdit̃. f ℂ Inclina aurẽ tuã ad precẽ meam:exaudiẽdo eam ꝑ effectũ. g ℂ Q: repleta est.Hic ꝯñr ad ꝓpositũ allegat̃ rõ multiplex:⁊ primo ex horrore illati supplicȷ̃.fuerunt eñ iudei in captiuitate babylonica horribiliter afflicti ex q̃ decẽs erat diuinã miam sup hoc cõmoueri:⁊ hoc allegatur cum d:. g ℂ Q: repleta est malis.s.corporalis. h ℂ Anima.q.d.nõ possum plus sustinere.ideo subditur. i ℂ Et vita ⁊c.In heb.aũt hr̃ a scol appropinquauit. Scol aũt significat fossam in infernũ ⁊ vtroq; modo hic accipit̃.q: per mortẽ corporalẽ quã psalmista allegat ꝓpinquam corp⁹ descendit ad fossam et oĩa ꝑ illo tempore ad infernũ:q: anime q̃tũcunq; iuste descẽdebant ad lymbũ patrum. k ℂ Estimatus sum ⁊c.q.d. ita sum absorptus corpalibus penis:sicut descendẽtes in lacũ ꝓfundũ absorbent̃ aquis. l ℂ Factus sum ⁊c. q: tu subtraxisti a nobis tuũ adiutorium ꝯ babylonios:⁊ humanũ adiutorium nõ habemus. m ℂ Inter mortuos liber.q.d.ab istis afflictionib⁹ non apparet liberatio ꝑ mortem:ex quo sumus destituti adiutorio diuino ⁊ humano. n ℂ Sicut vulnerati ⁊c.i.sicut mortui. o ℂ Quoꝝ non est ⁊c.q: cito dant̃ obliuioni. p ℂ Et ipsi de manu tua.i.de manu tue ꝓtectionis q̃tũ ad statũ vite ꝑsentis. q ℂ Repulsi sunt.q: nõ admittuntur ampli⁹ ad actus vite ꝑsentis:ꝭm ꝙ d: Jo.xvi.Semitã ꝑ quã reuertar ego ambulo. r ℂ Posuerunt me in lacu inferiori.Lacus frequẽter accipit̃ in scriptura ꝑ carcere:q̃ aliquãdo fit sup terrã:aliqñ sub terra:⁊ tunc d: lacus inferior.in captiuitate aũt babylonica multi de iudeis fuerũt positi in carceribus.q: etiã sedechias rex eoꝝ fuit icarceratus ex quo rõnabiliter colligit̃ ꝙ aliq̃ fuerũt positi i carcerib⁹ subterraneis ⁊ q̃tum ad hoc d: hic.Posuerũt me in lacu inferiori i tenebrosis:q: ibi est defect⁹ lucis. s ℂ Et in vmbra mortis:q: nõ pñt hoĩes diu ibi viuere ꝑ naturã. t ℂ Super.hic ꝯñr scd̓o allegat̃ rõ ex rigore diuini iudicȷ̃:ꝭm quẽ populus iudaic⁹ tũc fuit punit⁹:⁊ ideo decens erat vt rigor iustitie tẽperaret̃ per dulcorẽ mie. et hoc allegat ps di. t ℂ Super me cõfirmatus est furor tu⁹.i.rigor iustitie tue. v ℂ Oẽs fluctus tuos.i. impet⁹ tribulationũ. v ℂ Induxisti sup me.⁊ loq̃t de deo ad modũ maris ꝓcellosi. x ℂ Lõge fecisti notos meos a me.vocat hic notos idumeos:q: iudei ⁊ idumei ex duob⁹ fratribus descenderũt:scꝫ iacob ⁊ esau ꝓpter ꝙ d: Deut.xxiij.Non abhoĩaberis idumeum:q: frater tuus est:vnde dicũt hebrei ꝙ qñ ducebant̃ captiuati in babylonem sperabãt habere consolationẽ aliquam ab idumeis ꝑ quoꝝ terrã debebant transire:sed ipsi magis ibi inuenerũt derisionẽ ⁊ desolationẽ:ideo subditur. y ℂ Posuerũt me abhominationem sibi. z ℂ Traditus sum in manu babyloniorum. a ℂ Et nõ egrediebar.de afflictione ⁊ seruitute eoꝝ. b ℂ Oculi mei languerunt pre inopia:afflictio enim mentis et corpis magis apparet in oculis q̃ in alijs partibus. c ℂ Clamaui ad te domine ⁊c.ore ⁊ corde petiui assidue vt rigor tue iustitie erga nos conuertatur in dulcorem misericordie. d ℂ Nunquid mortuis.Hic tertio allegatur ratio ex decore diuini obsequȷ̃ ad quod tertia inde erat electa a deo ⁊ populus iudaicus.propter quod specialem legem accepit a deo.Exodi.xx.et ideo decens erat ꝙ iste cultus restitueretur per hoc ꝙ populus iudaicus de babylone in iudeam reduceretur ꝙ hic allegat Psalmista ostendendo qd̓ alij modi non sunt ita conuenientes dicens. d ℂ Nunquid mortuis facies mirabilia. id est suscitando iudeos mortuos ⁊ sepultos in terra iudea ad seruiendum ibi: quasi dicat non licet enim aliqui fuerunt ibi suscitati tamen fuerunt valde pauci quod autem modicum est quasi nihil reputatur.s.phisicoꝝ. e ℂ Aut medici suscitabuntur ⁊ confitebuntur tibi confessione laudis

Quot modis accipitur lacus

Rogationis allegatio.

Locutio de deo ad modum maris.

Ubi apparet afflictio mẽtis ⁊ corporis.

mi scꝫ qui ꝑ medicos fuerunt suscitati.q.d.nõ se extendit ad hoc ars ipsoꝝ. f ℂ Nunquid narrabit aliquis in sepulchro miam tuã.q.d.nõ q: in sepulchro nõ est nisi corpus inanimatum ⁊ putrefactũ. g ℂ Et veritatẽ tuã in ꝑditionẽ.i.in inferno dãnatorum qui proprie vocatur perditio.q.d.nõ.q: existentes ibi magis blasphemant deum. h ℂ Nunquid cognoscet̃ in tenebris.i.gentibus obtenebratis ignorantia ⁊ errore. i ℂ Mirabilia tua.q.d.nõ impediẽte hoc malicia ipsoꝝ.Sap.ij.Excecauit eñ illos in malicia ipsoꝝ.

Existentes in inferno nõ pñt peccare q: sũt vltra demeritum.

⁊ confitebunt̃ tibi.Nunqd[f] narrabit aliqs in sepulchro miam tuã:⁊[g] veritatẽ tuaꝫ in ꝑditionẽ.Nunqd[h] cognoscẽt i tenebris mirabilia tua[i] ⁊[k] iusticia tua in terra obliuionis.Et[l] ego ad te dñe clamaui:⁊[m] mane orõ mea ꝑueniet te.Ut[n] qd dñe repellis orationẽ meã:auertis[o] faciẽ tuaꝫ a me.Pauper[p] sum ego ⁊ in laborib⁹ a iuuẽtute mea exaltatus[q] aũt humiliat⁹[r] sum ⁊ cõturbat⁹.In[s] me transierũt[t] ire tue:⁊ torrentes tui conturbauerũt me.Circundederũt[u] me sicut aqua tota die:circũdederũt[x] me simul.Elõgasti[y] a me amicũ ⁊ proximũ ⁊[z] notos meos a miseria.

ℂ Eruditio ethan ezraite.

Psalmus.lxxxviij.

Misericordias[a] domini ineternum[b] cantabo.In generatiõe ⁊ generationẽ annunciabo[c] veritatem tuam in ore meo.Qm̃[d] dixisti ineternum misericordia[e] edificabitur in celis:preparabit̃ veritas

k ℂ Et iusticia tua in terra obliuionis.i.in terra ab hoĩbus nõ habita ꝓpter quod d: obliuioni data.q.d.nõ q: ad obsequiũ diuinũ sola creatura itellectualis est apta. Iste aũt vie restituẽdi diuinũ cultũ ad hoc sunt excluse vt ꝑ hoc ostẽdatur exaudiẽda via ꝑdicta.s.ꝑ reductionẽ ppl'i in iudeã ⁊ talis mod⁹ loquẽdi frequẽter est in ꝓphetis:⁊ maxime in libro psal.q̃ metrice scriptus est.s.ꝙ plenuꝫ intellectũ verbi aliq̃d est supplendum. l ℂ Et ego.Hic quarto allegat̃ ratio ex ꝑte humani desiderȷ̃.iudei eñ deuoti q̃ erãt in babylone feruẽti desiderio q̃rebãt redire in iudeã magis ꝓpter cultũ diuinũ q̃ ꝓpter naturale solatiũ ⁊ hoc allegat cum d:. l ℂ Et ego ad te dñe clamaui ore simul et corde. m ℂ Et mane orõ mea ꝑueniet te.i. anteq̃ aliquid operari incipiãt dirigãt orationẽ meã ad te. n ℂ Ut quid dñe ⁊c. eum nõ exaudiẽdo. o ℂ Auertis faciẽ tuã a me loq̃tur de deo more humano: q: hõ auertit faciẽ ab illo quẽ nõ vult exaudire.Cõsequẽter allegat necessitatem exauditionis di. p ℂ Paup sum ego ⁊ in laborib⁹ a iuuẽtute mea.Juuentus aũt ppl'i israel intelligit̃ ꝑ tẽpore quo fuit in egypto ꝭm illud Hie.ij. Recordatus sum tui miserans adolescentiã tuã ⁊ charitatẽ desponsationis tue qñ secuta est me in deserto.s.in exitu israel de egypto ⁊ tunc ppl's israel fuit valde paup ⁊ afflict⁹. q ℂ Exaltatus aũt in adeptione terre ꝓmissionis regib⁹ chanaan debellatis tpe iosue ⁊ adhuc plus tpe dauid ⁊ salomonis:q: tunc populus israel fuit maxime exaltatus. r ℂ Humiliatus ⁊c.ꝑ nabuchodonosor regẽ babylonis ciuitatem ⁊ tẽpluꝫ destruentẽ ⁊ ppl'ꝫ captiuãtẽ. s ℂ In me.i.sup me. t ℂ Trãsierũt ⁊c.i.afflict⁹ punitiõis ⁊ venerũt sup me. v ℂ Circũdederũt me sicut aqua ⁊c.i.sicut aq̃ tãgit itrantẽ ipaꝫ circũquaq; ita punitiões tue terigerũt me in aĩa ⁊ corpe. x ℂ Circũdederũt me si.⁊ h̓ facit ad aggrauationẽ:q: qñ aliq̃ mala pene eueniũt successiue facili⁹ portãt̃. y ℂ Elõgasti a me iimicũ ⁊ ꝓximũ.i.illos q̃ fuerũt añ amici mei,⁊ ꝓximi:ita ꝙ nõ possuꝫ hr̃e ab eis ꝯsiliũ ⁊ auxiliũ. z ℂ Et notos ⁊c.sup.mea:ita ꝙ ꝑ eos nõ põt releuari.In trãsla.ꝟo hier. hr̃.Et notos meos abstulisti.ita ꝙ nõ pñt auxiliũ ferre mihi.Scd̓m docto.nr̃os catholicos Aug.⁊ hiero.⁊c. q̃bus in hac parte magis ast adherendũ materia hui⁹ psal.est passio dñi nostri iesu xp̃i:quã psalmista ꝑuidit per spm̃ ꝓphetie:⁊ etiã scripsit in hoc psal.loquẽs in ꝑsona xp̃i.Sed hãc expositionẽ nõ ꝓsequor:q: clare ⁊ lucide tradita est in glosa super psalteriũ q̃ hr̃ vbiq; ⁊ sic ad eã põt q̃libet recurrere:⁊ ꝭm hoc expõ quã posui est tm̃ figuralis.q: oĩa in figura ꝯtingebant illis.j.Cor.x.

Rõnis allegatio ex hũano desiderio.

Materia ps.est xp̃i passio.

ℂ Psalmus.lxxxviij.

Misericordias dñi.Huic ps.premittit̃ talis ti.in heb.in trãsla. hiero. Eruditio ethan ezraite in quo notatur autor hui⁹ ps.sicut dictuꝫ est plenius ps.prece.Dicit̃ aũt ps.iste eruditio ethã q: de ipso fuit eruditus ꝑ spiritũsanctũ ⁊ ipm scripsit ad eruditionẽ alioꝝ.De materia aũt hui⁹ psal.dicũt cõcorditer docto.hebrei ⁊ latini ꝙ ps.iste loquit̃ de stabilitate ⁊ perpetuitate regni dd̓ q̃ cõpleta est in xp̃o ⁊ in nullo alio:de cui⁹ regno d:. Dañ.vij.Aspiciebã in visione noctis et ecce quasi fili⁹ hoĩs veniebat ⁊c.⁊ subdit̃.Ptãs eius ptãs eterna q̃ nõ auferet̃:⁊ regnũ eius qd̓ nõ corrũpetur ꝭm expositores heb.⁊ lati.sꝫ in hoc ẽ differẽtia ꝙ iudei expectãt hoc esse cõplendũ in messia futuro.Catholici vero dicunt hoc esse cõpletũ in xp̃o q̃ descendit de semine dauid ꝭm carnẽ.Rom.j.⁊ Mat.j.vbi eius gñatio describitur ꝑ dd̓:⁊ de ꝑpetuitate regni eius dixit angel⁹ ad virginẽ Luc.j.Dabit illi dñs de⁹ sedeꝫ dd̓ patris eius:⁊ regnabit in domo iacob ineternum:⁊ regni eius nõ erit finis.Diuiditur aũt ps.iste in duas partes:q: ꝑmo ps.se excitat ad dei laudationẽ.scd̓o explicat hui⁹ laudis rationẽ:ibi.Qm̃ dixisti.Circa ꝑmũ dixit. a ℂ Mias dñi.lꝫ eñ in deo sit tm̃ vna mia sicut ⁊ vna volũtas tñ hꝫ multos effectus ex quib⁹ noiatur in plurali. b ℂ Ineternũ cantabo.i.hoc carmine laudabo ⁊ dicit ineternũ q: preuidit hunc psal. vsq; ad finẽ mundi decantãduꝫ in eccl'ia ⁊ ista laus diuina adhuc erit ꝑfectior in patria.sicut dictum fuit supra ps.xxxiiij.Beati q̃ habitãt in domo tua dñe ⁊c. c ℂ Annũciabo veritatẽ tuã in ore meo.h̓ dicit.q: mia et veritas iustitie semp se cõcomitant̃ in operib⁹ diuinis sꝫ in aliquo ope⁹ plus reluceat iustitia ⁊ in alio mia sicut dictũ fuit sup pleni⁹ ps.xxiiij. d ℂ Qm̃ dixisti. hic ꝯñr explicat huius laudis rõneꝫ.⁊ primo in generali.scd̓o magis in speciali ibi. Cõfitebunt̃. Circa primũ sciendũ ꝙ ratio huius laudis principaliter est ꝑpetuatio regni dauid in xp̃o qui describitur principal'r i hoc ps.vt dictũ est.sꝫ q: lex disponebat ad xp̃m ꝭꝫ qd̓ dicitur.Gal.iij.Lex pedagogus noster fuit in xp̃o.⁊ ideo data fuit illi soli populo de quo xp̃s erat nasciturus prout dictũ fuit plenius in prin.Exo.⁊ ideo secũdaria ratio dicte laudis est datio legis:⁊ vtrũq; beneficium hic describit̃ in quodã generali premittit̃ tamẽ modus qualiter ꝓcesserũt ex ordinatione dei cũ dicitur. d ℂ Qm̃ dixisti.i.ordinasti. e ℂ Misericordia ⁊c.q: effectus diuine mie prius reuelant̃ sctis ange-

Auctor ps.

Diui.ps.

Justitia diuina ẽ inflexibilis.

Universidad de Deusto Biblioteca

lis qui sunt executores operū diuinorū ꝗ hoibus. Dicunt etiā. Edificabitur in celis. q: per effectum diuine mie circa xpi mysteriū reparat ruina angelorū. f ¶ Preparabitur ꝛc. i. veritas iustitie tue que semp cōcomitatur opus mie. Cōsequenter ꝓcedit ad duo bnficia ꝑdicta ꝛ primo ad legis dationē cum dr in ꝑsona dni. g ¶ Disposui ꝛc. i. legē q̄ frequenter in ve. te. vocat testm. h ¶ Electis meis. i. filijs israel: quos elegi in ppl'm peculiarē pnr procedit ad beneficiū principale di. i ¶ Jurauī dō ꝛc. i. nō deficiet gnatio tua de semine tuo vsq̄ ad xpm qd ptz impletū per xpi genealogiā. Mat. j. k ¶ Et edificabo ꝛc. i. regnū ruū ptinuabo succedētib' gnationibus vsq̄ ad xpm. ꝛ ita factū fuisset nisi reges a dō descēdentes potuissent ꝓpedimē tū q: ista pmissio sicut ꝛ multe alie in scriptura fiūt sub ꝑditione si reges a dauid descēdentes deo obedirēt. ſz q: multi declinauerunt ad idolatriā vt ps. iiij. reg. iō regnū dō tpe sedechie fuit interruptū. l ¶ Cōfitebūtur. Hic pnr explicant duo ꝑdicta bnficia in particulari ꝛ primo ꝗtū ad legis dationē. ſcdo ꝗtū ad regē dō ppetuationē: ibi. Tunc locutus est. Circa primū sciendū ꝗ lex fuit data satis ciro post exitū de egypto. ꝛ ideo hic mētio fit de isto exitu ꝛ aliquib' bnficijs illi pplo exhibitis ꝛ primo de bnficijs exhibitis añ ingressum terre pmissionis. ſcdo post ingressum ibi. Thabor. Circa primū dr. Cōfitebūtur ꝛc. hoc em ꝓfitebant facto in descensu mane de qua scribit. Sap. xvj. Panē paratū de celo ꝓstitisti eis ꝛc. m ¶ Et em veritatem tuā. de adimpletione promissionis facte abrahe ꝛ alijs pribus quib' pmisit terram chanaā: quā veritatē ꝓfessi sunt filij israel intrāres in terrā illā. n ¶ In ecclesia sanctorū. i. in loco diuino cultui deputato vbi ꝓueniebāt hoies sancti ꝛ deuoti. Qm ꝛc. Iste nubes fuerunt ille nubes q̄ precedebāt pplm de egypto exeuntē. Exo. xiij. Et illa nubes densissima q̄ operuit mōtē synai qn dns dedit ibi legē. Exo. lxxx. ꝛ de illa nube ꝓcedebāt verba occēque dns dixit in pplo. Exo. xx. In istis aūt duab' singulariter apparuit virtus diuina. p ¶ Similis deo. i. filijs dei. Filij dei dicunt angeli sicut hr. Jo. j. Cū venissent filij dei vt assisterēt coā dno. est igit sensus. Quis in filijs dei. i. in angelis sanctis. Erit filijs deo p equalitatē. q. d. nullus q: etiā ille q̄ inter oes est excellētior distat a ꝓtate in ifinitū. q ¶ Deus q̄ ꝛc. i. angelorū q̄bus secreta diuina prio reuelant vt p eos ad hoies deferantur. r ¶ Magnus ptāte. s ¶ Et terribilis reuerētia ꝛ honore. eo mō quo ꝛ Beñ. xxviij. Quā terribilis est locus iste. i. reuerendus ꝛ venerabilis. t ¶ Sup oēs ꝛc. i. sup oēs angelos q̄ ei assistunt. v ¶ Dne tua i cis. Disposui testamētū electis meis: iurauī dauid seruo meo: vsq̄ in eternū ꝓparabo semē tuū. Et edificabo i gnatione ꝛ gnationē sedē tuā. Cōfitebunt celi mirabilia tua dne: ꝛ em veritatē tuā in ecclesia sanctorū. Qm quis in nubib' equabit dnō. Similis erit deo in filijs dei. Deus q̄ glorificat in cōsilio sanctorū: magnus ꝛ terribilis sup oēs q̄ in circuitu eius sunt. Dne deus virtutū qs similis tibi: potēs es dne ꝛ veritas tua in circuitu tuo. Tu dnābis potestati maris motū aūt fluctuū eius tu mitigas. Tu humiliasti sicut vulneratū superbū: in bracho virtutis tue dispsisti inimicos tuos. Tui sūt celi ꝛ tua ē terra: orbē terre ꝛ plenitudinē eius tu fundasti aquilonē ꝛ mare tu creasti. Thabor ꝛ hermon in nomine tuo exultabunt: tuus brachiū cū potentia. Firmetur manus tua: et exaltetur dextera tua: iustitia ꝛ iudicium preparatio sedis tue. Misericordia et veritas erga nos ꝛ patres nostros q̄bus pmisisti dare terrā chanaā ꝛ coꝝ filijs. g ¶ Precedēt facie tuā. expellēdo aduersarios de terra illa: ꝛ arca tua ꝛ ppiciatorium habeant quietā mansionē: ꝛ q: diuine laudes ibi cātabātur: iō subdit. h ¶ Beatus ppls q̄ scit iubilationē. Isti erant sacerdotes ꝛ leuite ad diuinū obsequiū deputati de q̄bus adhuc subdit. i ¶ Dne in lumine vultus tui ambulabūt. i. in lumie natuālis rōnis qd est qdā impressio diuini luminis vt dictū fuit supra ps. iiij. ꝛ in lumie diuine legis in q̄ lumine ꝛ veritas pcedēt faciē tuā btūs ppls q̄ scit iubilationē. Dne in lumine vultus tui ābulabūt: ꝛ in nomine tuo exultabunt tota die ꝛ m i iustitia exultabūt. Qm gloria virtutis eorū tu es: ꝛ o in bnplacito tuo exultabitur cornu nostrū. Qr dni est assumptio nostra: ꝛ sancti israel regis nostri. Tūc locutus es in visione sanctis tuis: ꝛ dixisti posui adiutorium in potēte: ꝛ exaltaui electū de plebe mea. Inuēi dauid seruū meū oleo sctōynxi eū. Manus mea auxiliabit ei: ꝛ brachiū meū confortabit eū. Nihil pficiet inimicus in eo: ꝛ filius iniqtatis nō apponet nocere ei. Et cōcidā a facie ipsi inimicos eius: ꝛ odientes eū in fugā cōuertaz. Et veritas mea: ꝛ mia mea cuz ipso: ꝛ in noie meo exaltabit cornu eius. Et ponā in mari manū eius ꝛ o in fluminib' dexterā eius. Ipse inuocauit me pater meus tu: deus meus ꝛ suscep tor salutis mee. Et ego primo genitū ponā illū: excelsuz ꝛ pre regibus terre. In eternū seruabo illi miam meā: ꝛ testamētū meū fidele ipsi. Et ponā in seculū seculi semē eius ꝛ thronū eius sicut dies celi. Si aūt dereliqrint filij eius legē meam ꝛ in iudicijs meis nō ambulauerint. Si iustitias ꝓphanauerit ꝛ mādata mea nō custodierit. Visitabo in virga iniqtates eorū et in verberibus pctā eorū.

Quis mle effec' primo reuelatur.

Bnficiorū explicatio.

Panis triplī. s. corporaliter spūaliter ꝛ sacramētaliter.

Terribilis in bonā partē accipit.

Quō angeli distant a deo.

Deus est vniuersaliter in cauſando.

De pharaone.

Quid sit thabor.

De mōte hermon.

Bnficij ꝑncipalis descriptō

Diuisio ꝑme partis.

Ad qd sapiētia sacerdotū ꝛ leuitarū ordinat.

Locutio grāmaticalis.

Man' p fortitudine accipitur.

Pmissionis dō facte recitatio.

Usq̄ quo do. prima adhuc in tres: q: ꝓmo recitat promissio de regni dauid. ꝑmorione. ſcdo de successorū eius correctione: ibi. Si aūt. tertio ō dauid regni perpetuatiōe ibi. Absam. Circa primū dr: s ¶ Tūc. s. illo tpe quo saul tanq̄ rex fuit populo plat'. t ¶ Locutus es sanctis tuis. i. samueli de inunctione dauid. j. reg. x vj. ꝛ ipsi nathā de successione regni dauid. ij. reg. vij. v ¶ Et dixisti. Posui adiutoriū. s. meū. x ¶ In potente. i. in xpo dauid qui a iuuentute leonē ꝛ vrsum ꝛ gygantem interfecit. j. reg. xvij. y ¶ Et exaltaui electū. i. dauid. z ¶ De plebe mea. i. de humili statu q: tunc pascebat oues actuū. j. Reg. xvj. iō subdit. a ¶ Inueni dauid seruū meū. i. seruū fidelē ꝛ bonum. b ¶ Oleo sancto vnxi eū. primo per samuelē. j. Reg. xvj. ſcdo sup iudā tm. ij. Reg. ij. tertio sup totū israel. ij. Reg. v. c ¶ Manus ei mea. i. fortitudo mea. d ¶ Auxiliabit ei cōtra hostes. e ¶ Et brachiū ꝛc. repetitio est eiusdē sntie ad maiorē expressionē. f ¶ Nihil pficiet ꝛc. i. saul cū satellitibus. g ¶ Et filius iniqtatis. i. absalon cū sibi adherētibus qui valde inique rebellauit cōtra dauid patrē suū querēs eius mortē. h ¶ Et concidā a facie eius inimicos eius. i. philisteos querentes destruere regnum eius. ij. Reg. v. i ¶ Et odientes ꝛc. i. ammonitas ꝛ syros q̄ fugerunt a facie exercitus dauid. ij. reg. x. k ¶ Et veritas mea implendo sibi promissum. l ¶ Et misa remittendo ei multiplex pctm. s. adulteriū cū bersabee homicidiū vrie ꝛ superbiā in populi enumeratione vt hr. ij. reg. xj. ꝛ. xxiiij. licet em dauid fuerit punit' palitER: nō tm eternaliter. m ¶ Et in noie. i. ptās regia: propter qd subdit. n ¶ Et ponā ꝛc. q: dauid subiecit sibi terrā philistinorū situatā super mare mediterraneū o ¶ Et in fluminibus ꝛc. i. in syria vbi sunt plura flumina. vñ ꝛ mesopotamia syrie dr a meso qd est mediū ꝛ potamos fluminis q: est in medio fluuiorū hinc ꝛ inde currentiū sicut dictū fuit pleni' Gene. xxiiij. ꝛ hoc fuit impletū qn dauid debellauit syros ꝛ tributo subiecit. ij. reg. x. p ¶ Ipse inuocauit me ꝛc. Dauid fuit valde deuotus ꝛ frequēter inuocauit deū ꝛ saluatorē vt ptz in hoc lib. psal. in pluribus locis. q ¶ Et ego primogenitū ponā illū. i. honorabilē. sicut filius primogenitus est honorabilior alijs. r ¶ Excelsum p regibus terre. s. illius tpis vel pre regibus terre q̄ erant in circuitu iudee quos dō subiecit sibi. vt hr. ij. reg. x. a ¶ In eternum seruabo ꝛc. q: saluatus est salute eterna. b ¶ Et testamentū meū fidele ipsi. i. fideliter adimplebo qd sibi pmisit, de successione regni ꝛ alijs bonis: ꝛ hoc per nathā prophetā. ij. reg. vij. c ¶ Et ponā in seculū seculi semē. i. in succedentib' generationibus seruabo sanctum ipsius vsq̄ ad xpm in quo perpetuabitur regnum eius: ideo subditur. Et thronum eius sicut dies celi. d ¶ Si aūt. Hic cōsequēter ps. recitat pmissionē factā ipsi dauid de successorum eius benigna correctione que hr. ij. reg. vij. ꝛ hic recitatur ī persona dei dicens. Si aūt dereliquerint filij eius. i. reges ab eo descendentes. e ¶ Legem meā ꝛc. qd factum fuerat tempore achaz manasses ꝛ sedechie: vt habetur. iiij. regum. f ¶ Si iustitias meas ꝛc. quod fecerunt eorum aliquid idolatriam inducendo etiā intra templum dni g ¶ Visitabo in virga iniqtates eorum ꝛc. q. d. exterminando eos totaliter vtēs austeritate iudicij: sed castigabo eos afflictionibus tēpora-

Universidad de Deusto
Biblioteca

Prophanare ē p cul a pha no facere scz tēplo.

libus zelo paterne correctionis: ⁊ hoc maxime factū fuit qñ rex sedechias captus fuit ⁊ i babylonē ductus. h ¶ Miam. Hic pñr psal. recitat pmissionē dei de regni dō pperuitate. q hr. ij. reg. vij. ⁊ hic recitat in psona dei di. Miam mea nō dispergā. i. totaliter auferā. i ¶ Ab eo. i. eius successione. k ¶ Neq; nocebo. i. nocumentū irreparabile inferā. l ¶ In vritate mea. modus est asserendi. q. d. sicut sum verus de: ita tale nocumētū non inferā. m ¶ Neq; pphanabo testamentū meū. i. pmissum scz xpi dauid factū. n ¶ Et q̄ pcedūt de labijs meis. i. de labijs nathan pphete in persona mea loquētis ipsi Dauid. q. reg. o ¶ Non faciā irrita sed sequet effectus tpe debito a me dispositorū subdit. p ¶ Semel iurauī i scrō meo. i. in me sancto. sicut gen. xxij. dicit Per memetipsum iurauī dicit dñs. q ¶ Si dauid mētiar. hic accipitur si pro non. i. non mentiar ipsi dauid. r ¶ Semē eius ineterū manebit: q: gnationes a dō vsq; ad xpm quenerūt vt pdictū est quo pperuatū est ei regnū. iō subdit. s ¶ Et thronus ei sicut sol: q: ficut sol ⁊ luna durabunt in pperuū: ita xpi regnū. t ¶ Et testis in celo fidelis q: nō solū est iudex sed etiā testis coā patre ō his q̄ fiunt in terris ⁊ maxīe de hoc qō sustinuit p salute humāi gnis pter qō in corpore ei reseruate sunt cicatrices ad testioniū veritatis. v ¶ Tuxo. Hic pñr psal. declarat deiectionē regni dō qō marse cōtingit p captiuitatē babylonicā quā psal. puidēs dicit. Tu xo repulisti ⁊ desperisti. s. regnuz dō tpe sedechie. x ¶ Distulisti xpm tuū in quo pmisisti pperuare regnū dauid a captione em sedechie vsq; ad natiuitatē xpi fuerit magnū tps in q̄ scri pres illi tpis p tali dilatione suspirabāt ⁊ affligebant fm qō dr: pueri. xiij. Spes q differt affligit aiam. y ¶ Auertisti testamētū serui tui. i. pmissum factū dō suo

Substantia elemētorū nō ānihilabiē sed seorsū pirtutes.

Miam[b] aūt meā non dispgā ab[l] eo: neq[k] nocebo in vritate[l] mea. Neq[m] pphanabo testamētū meū: et[n] q̄ pcedūt ō labijs meis nō[o] faciā irrita. Semel[p] iurauī in sancto meo: si[q] dauid mētiar; semē[r] eius i eternū manebit. Et[s] thron[o] eius sicut sol in cōspectu meo ⁊ sicut luna pfecta in eternū ⁊[t] testis in celo fidelis. Tu [u] vero repulisti ⁊ despexisti: distulisti[x] xpm tuū. Auertisti[y] testamētū serui tui pphanasti[z] in terra[a] sanctuariū eius. Destruxisti[b] oēs spes eius: posuisti[c] firmamētū ei[d] formidinē[d]. Diripuerūt[e] eū oēs transeūtes viā facti[f] est opprobriū vicinis suis. Exaltasti dexterā depримētū eū: letificasti oēs semitas eius. Auertisti[g] adiutoriū[h] gladij eius: ⁊ nō es auxiliatus ei in bello. Destruxisti[k] eū ab emūdatione: ⁊[l] sedem eius i terrā collisisti. Minorasti[m] dies tpis eius perfudisti[n] eū cōfusione. Usq; quo[o] dñe auertis in finē[p] exardescet[q] sicut ignis ira tua. Memorare[r] que mea substantia: nunqd[s] em vane cōstituisti omnes filios hominū. Quis[a] est homo q viuet ⁊ nō videbit mortem eruet[b] aiam suā de manu inferi. Ubi[c] sunt misericordie tue antique dñe: sicut[d] iurasti dauid i vritate tua.

De fama ritanis.

De filijs israel.

Doratio moysi viri dei.

Psalmus.lxxxix.

Omine[a] refugiū factus es nobis[b] generatiōe in gnationem. Priusq;[c] montes fierēt aut formaret terra ⁊ orbis: a[d] seculo ⁊ in seculum tu es deus. Ne[e] auertas hominem[f] in humilitatem: et[g] dixi

Psalmus.lxxxix. Fo.lxxxviij.

vt supra expositū est. iō subdit. d ¶ Sicut iurasti dauid in vritate tua. i. in temetipso q̄ es vitas. e ¶ Memor: esto opprobrij seruorū tuorū. i. opprobrij illati seruis tuis. g ¶ Multarū gentiū. i. a multis gentibus a tpe captiuitatis babylonice vsq; ad xpm: q: toto illo tpe quasi cōtinue pplus expectās xpm fuit in opprobrio. licet tpe machabeorū fuerit subleuat⁹ auxilio paruulo in cantico suo Luce. j. Deposuit potētes de sede ⁊ exaltauit humiles. Fuit em natura humana mirabiliter

die tue antique dñe: sicut[d] iurasti dauid i vritate tua. Memor[e] esto dñe opprobrij seruorū tuorū q̄ō continui[f] in sinu meo multarū[g] gentiū. Qō[h] exprobrauerunt inimici tui dñe qō exprobrauerūt ꝓmutationē xpi tui. Bñdict⁹[i] dñs in eternū: fiat[k] fiat.

eraltata per hoc q̄ fuit in vnitate suppositi a verbo assumpta. ⁊ maxime popul⁹ de quo fm carnem fuit natus xrum ad credentes. f ¶ Qō cōtinui in sinu meo. i. dissimulaui et patienter sustinui opprobriū mihi illatū ab infidelibus. Et loquit pphēta in psona pplī expectātis xpi aduentū vel pēt istud referri et melius ad ppl̄z catholicū qui in pmitiua ecclesia sustinuit multa opprobria patiēter propter xpm fm qō dr Act. v. Ibant apostoli gaudētes a pspectu cōsilij. qm digni habiti sunt p noie iesu ꝓtumeliā pati. iō subdit. h ¶ Qō exprobauerūt cōmutationē xpi tui qō fm hebreos intelligit messia et hoc enim xps ⁊ ēt catholici sustinuerūt multa opprobria. q: per doctrinā xpi ⁊ apostolorū reprobatur vita ⁊ doctrina scribarū ⁊ phariseorū bef. Qō exprobauerūt vestigia xpi tui ⁊ tunc est in qua erat quedā cōmutatio. In heb. ⁊ in trāsla. hiero. plana litera: q: facta ⁊ verba xpi q̄ sunt ei vestigia fuerūt a sacerdotibus ⁊ legisperitis reprobata et pter eorū sequelā catholici a sacerdotib⁹ ⁊ postea tyrānis multa opprobria sustinuerūt ⁊ tormēta ⁊ q̄ talia sustinebant nō solū patienter sed etiā gaudenter: vt dictū est. iō subdit in persona eorū. i ¶ Benedictus dominus in eternum de omnibus quē fecit nobis in prosperis ⁊ aduersis. fm illud psal. xxxiij. Benedicā dominum in omni tpe. scz pspēritatis ⁊ aduersitatis. k ¶ Fiat fiat. i. ita stabiliamur per eius gratiam: secundū illō heb. xiij. Bonū ē gratia stabilire cor. q̄ in aduersis ⁊ pspēris in ipo stabiliter maneam⁹. ps. lxxxix.

Psalmi titul⁹ fm aliquos.

Omine refugiū. Hic psal. pmittit talis titu. in eiusdem sententie est titu. qui cōmuniter ponit oi. aūt glo. supra psal. istuz q̄ intitulat a moyse non sicut ab auctore. sed q: fuit legista. veteris testamenti pphēta noui. ⁊ in hoc psal. aliqua tanguntur pertinentia ad vet⁹ testamentū. et aliqua ad nouū ⁊ ideo intitulatur a moyse. Quis dauid hūc psalmū fecerit. glo. vero ista procedit fm opinionē augustinī q̄ dicit: q̄ dauid fecit oēs psal. licet beat⁹ Hieronymus qui pl⁹ studuit in tālibus et omnes doctores heb. dicunt q̄ plures alij fecerunt psal. inter quos auctores ab ipsis ponitur moyses: sicut plenius dixi in principio huius libri. et illud dictum tanq̄ verisimilius fecit⁹ sum: nec ratio data in glo. valet: quia eadem ratione multi alij psal. in quibus ponuntur aliqua pertinentia ad vetus testamentum ⁊ aliqua ad nouum intitularentur a moyse. quod est manifeste falsum ex precedentibus et sequentibus. Ideo consequenter dico prout videtur mihi q̄ psal. iste sit oratio moysi ad impetrandum beneficia dei populo israel quem deduxit de egypto. Ad impetrandum autem beneficia de futuro modus optimus est ostendere gratitudinem de beneficijs receptis in preterito. ideo ps iste in duas partes diuiditur. quia primo moyses tanq̄ gratus recolit preterita beneficia. ⁊ secundo preces porrigit ad alia impetrāda ibi. Quis nouit. Circa primuz recolit beneficia collata humane nature generaliter. secūdo nature lapse specialiter: ibi. Ne auertas. Prima in duas. q: primo recolit beneficia. scdo errorem circa hoc excludit ibi. Priusq̄ montes fierent. Circa primum sciendum q̄ duplex beneficium fuit collatum homini. etiam ante lapsum scilicet beneficium creationis quo ad imaginem dei creatus est fm animā capax ipsius per cognitionem ⁊ amorem. Scōm beneficium est gubernationis. quia homo vltra creaturas alias corporales ordinatur ad beatitudinem supernaturalem ad quam consequendā indiget speciali gubernatione ⁊ puidentia. de qua dicit apostolus. i. Corinthio. ix. Non est cura deo de bonis. ⁊ hoc duplex beneficiū recolit moyses di. a ¶ Dñe refugium factus es nobis. id est humane nature ex nihilo producte: que per tuam specialem dilectionem ⁊ protectionem dirigitur in finem vite beate. b ¶ A generatione in generationez. quia in statu nature cōdite ⁊ nature lapse indiget hō predicta directione ad consecutionē vite beate. c ¶ Priusq̄ Hic consequenter remouet occasionem errandi: q: diserant. Domine refugiū factus es nobis ⁊c. posset aliquis credere q̄ aliqua factio vel nouitas esset in deo: qō est falsum ⁊ erroneū ⁊ ideo hoc remouet ostēdēs dei eternitatem qui includit immutabilitatē. ⁊ hoc est qō dicit. Priusq̄ mōtes fierent ⁊c. id est anteqū mūdus crearet. d ¶ A seculo ⁊ in seculum tu es deus ⁊ eternaliter. ⁊ ideo q̄ deus dicitur factus refugiū nobis non est per aliquā mutabilitatem in deo vel nouitatem sed tm in creatura factā ad quā sequit realis relatio in ipsa ⁊ rationis tātuz in deo qua sic nominatur de nouo siue ex tempore. sicut et dicitur homo factus vel creatus: ⁊ sic de alijs. e ¶ Ne auertas. Hic consequenter ponitur dei bñficium erga humanā naturam post lapsum. quod est reuocatio de culpa ad gratiā: qō quidem beneficiū deus non desistit prestare nature lapse eā reuocādo aliquando monitis: aliquando beneficijs: aliquando flagellis: ⁊ alijs modis fm ordinem sue sapientie infinite. primo ergo hoc beneficium proponit. secundo errorem humanum circa hoc excluſit ibi. Quoniā mille. Circa hoc primū dicit. e ¶ Ne auertas. id est ne dimittas. f ¶ Hominem in humilitatem. i. hominē per peccatū deiectum a statu sublimi in quo dñabatur creaturis ad statum pseritis miserie in quo patitur etiam a musicis. g ¶ Et dixisti cōuertimini ⁊c. quasi diceret ps ita fecisti quia dixisti peccatoribus. Conuertimini filij hominū per pnam resurgendo de culpa ad gratiā q̄ autē hoc fecerit deus a principio pater q: adam ⁊ eua statim post transgressionem reprehēdit. ⁊ etiam cayn post obitum

Filij dei fuit hō fa ct⁹ vt mor bū cura ret in iudicio de bellaret ⁊ carnē exaltaret.

Duplex beneficium fuit homini datuz.

Nemo potest venire ad me nisi pater me⁹ traxerit eum. Joan. j.

Dei bñficia erga homines.

fratris di. Cur cōcidit facies tua Geñ.iiij. ꝛ post ei⁹ occisionē dixit. Ubi est abel frater tu⁹: quasi inducens eum ad penitentiā. Et istā reuocationē pctōꝝ semꝑ cōtinuauit aliq̄ per seipsū aliq̄ ꝑ angelos aliq̄ per hoīes sanctos vt ptꝫ in decursu vete. ꝛ no. testa. h ¶ Q̄m mille. Hic remouet circa hoc erroꝛē humanum ꝛ pꝛimo ꝑ tpe añ diluuiū. scdo post: ibi. Que pꝛo nihilo habet. Circa pꝛimū sciendū ꝙ hoīes differūt a pctis conuerti sperantes longā vitā. ꝛ h̄ maxie ꝯtingit añ diluuiū in quo hoīes diu viuebāt. s. nongentis annis et octingentis ꝛ aliq̄ pl⁹ vt patet Geñ.v. scꝫ hoc remouet di.

remouet erroꝛē humanum.

h ¶ Q̄m mille anni añ oculos tuos. i. respectu eternitatis qua diuina cognitio mēsurat. i ¶ Tanꝙ dies hesterna que p̄terijt. hoc addit q: temp⁹ pꝛeteritū iaꝫ nihil est tp̄s ꝙtūcūq; longū eternitati comparatum quasi nihil est. k ¶ Et custodia in nocte. Istud est de eodē versu ꝛ accipit hic custodia ꝑ vigilia q: nox distinguit in quatuoꝛ vigilijs in q̄bus solēt mutari milites de nocte ꝑ custodia exercitus. ꝛ sic vna vigilia in equinoctio vernali qñ pꝛimo solēt reges ad bella ꝓcedere nō habet nisi tres hoꝛas ꝛ semper diminuit ꝓcedente tpe vsq; ad solsticium estiuale. ꝛ per hoc designat diminutio tempoꝛis humane vite per moꝛtē accidentalem quasi diceret. ꝛ si cursus naturalis vite hoīs durasset mille annis añ diluuiū tamē aliq̄ breuiat quantū tres hoꝛe vel paucioꝛes distant a die integra. xxiiij. hoꝛaꝝ ꝑ moꝛtem accidentalē et infirmitate superueniente: vel occisiōe sicut vita abel fuit abbꝛeuiata. ꝛ multoꝝ alioꝝ l ¶ Que pꝛo nihilo. Hic

Custodia pꝛo vigilia accipitur.

sti conuertimini filij hoīm. Q̄m[b] mille anni añ oculos tuos: tanꝙ[i] dies hesterna q̄ pꝛeterijt. Et[k] custodia in nocte q̄[l] ꝑ nihilo habent eoꝝ anni erūt. Mane[m] sicut herba trāseat mane floꝛeat ꝛ trāseat vespe desiccat iduret ꝛ arescat. Q:[n] defecim⁹ in ira tua: et in furoꝛe tuo turbati sum⁹. Posuisti[o] iniqtates nr̄as in cōspectu tuo seculū[p] nostrū in illuminatiōe[q] vultus tui. Q̄m[r] omnes dies nostri defecerunt. ꝛ in ira tua defecim⁹. Anni[a] nostri sicut aranea meditabūtur[b] dies[c] annoꝝ nostroꝝ in ipis septuaginta anni. Si[d] aūt in potētatib⁹ octoginta[e] anni: ꝛ[f] amplius eoꝝ labor[g] ꝛ doloꝛ. Q̄m[h] superuenit māsuetudo: et[i] corripiemur. Quis[k] nouit potestatē ire tue: et pꝛe timoꝛe tuo iram tuā dinumerare. Dexterā[l] tuam sic notam[m] fac ꝛ[n] eruditos coꝛde in sapiētia[o]. Cōuertere[p]

consequēter remouet fiduciā vite longioꝛis post diluuiū ex qua erroꝛe hoīes differunt reuerti a pctis. q: extūc vita hoīs fuit magis breuis. Circa qd sciendū ꝙ hic incipit versus sequēs scꝫ hiero. ꝛ hebꝛaicā veritatē litera tñ hebꝛaica sic hꝫ. Fluctuasti eos somnijs erūt. q: in diluuio erāt fluctib⁹ aquarū submersi: exceptis octo personis scꝫ noe ꝛ filijs ei⁹ ꝛ eoꝝ vxoꝛib⁹ Geñ.viij. ꝛ postea vita hoīs fuit abbꝛeuiata intantū ꝙ nō videbatur nisi somn⁹ breuis. ꝛ eadē est sñia litere hieronymi q̄ sic hꝫ. Percutiente te eos: scꝫ aq̄s diluuij somnium erūt. i. q̄si nulli⁹ reputatiōis sicut somniū. ꝛ ad h̄ reducit litera cois q̄ sic hꝫ. l ¶ Quare ꝑ nihilo habentur ꝛc. ꝛ anni vite hoīs decetero erūt de numero eoꝝ que ꝑ nihilo habent: iō subdit. m ¶ Mane sicut herba trāseat ꝛc. per mane intelligit ꝑncipiū vite. per vespere finis. ꝛ sicut aliq̄ herba floꝛet mane et vespere desiccat: sic etiā finis vite humane ei⁹ pꝛincipiū cito succedit. cuius causa subdit cuꝫ dr̄. n ¶ Quia defecimus in ira tua. i. in vindicta quā fecisti per diluuiū vita humana sic ꝓcessit ad defectū ꝛ q: vindicta illa ꝓcessit ex multiplicatiōe pctōꝝ s̄m ꝙ dicit Geñ.vj. Repleta est terra iniquitate a facie eoꝝ: ꝛ ego disperdam eos cū terra. iō subdit. o ¶ Posuisti iniquitates nostras in cōspectu tuo. scꝫ ad puniēdū sicut iudex punit coꝛā se reū quem vult punire. p ¶ Seculū nostrū. id est decursum tempoꝝ nostroꝝ. q ¶ In illuminatione vultus tui. id est palam coꝛam te sicut illud qd in lumie s̄m illud Eccl'. xxiij. Oculi dñi multo lucidioꝛes super solē vias hominū circunspiciunt. r ¶ Q̄m oēs dies nostri defecerūt ꝛc. repetitio est sentētie pꝛedicte ad maioꝛē expꝛessionem. a ¶ Anni nostri sicut aranea meditabunt. In heb. ꝛ in trāsla. hiero. habetur. consumpsimus annos nostros sicut sermonem. i. sicut sermo cito transit ꝛ desinit esse sic anni nostri et pertinet ad sententiā pꝛedictā de bꝛeuitate humane vite. litera aūt cōmunis refert ad inutilitatē laboris que frequēter cōtingit in vita hoīs. q: sicut aranea multū occupatur ad texēdum telam q̄ modico vento dissipatur: sic hoīes multū studēt ꝛ meditantur ad cōsequēdū honoꝛes vel diuitias que velociter amittuntur. ꝛ sic dicitur. ¶ Anni nostri. i. hoīes in annis nostris viuētes. b ¶ Meditabunt inutilia. sicut aranea multū intendit ꝑ tela faciēda. Cōsequēter ꝓsequit magis in particulari ꝛ determinate vite humane breuitatem di. c ¶ Dies annoꝝ nostroꝝ in ipsis. lxx. anni de cōmuni cursu. d ¶ Si aūt in potētatib⁹. i. in bñ complexionatis. e ¶ Octoginta anni. i. in statu cōuenienti. f ¶ Et ampli⁹ eoꝝ. i. temp⁹ vltra pꝛocedens. g ¶ Laboꝛ ꝛ doloꝛ. q: senectus nō est nisi quidā languoꝛ. h ¶ Q̄m supuenit māsuetudo. in heb. ꝛ in trāsla. hiero. habet. Q̄m trāsiuimus cito. q. d. vita p̄sens nō est nisi quidā trāsitus bꝛeuis. Et euolam⁹ de pꝛesenti seculo sicut auis de nido: ꝛ sic cōtinuat sentētie p̄cedenti de bꝛeuitate vite nostre. litera aūt cois pōt reduci ad diuinā sententiā qua imisit diluuiū: q: peccata hoīm demeruerūt deletiōnē humani generis simpliciter. sed per mansuetudinē diuinā saluat⁹ est noe cū filijs suis ꝛ coꝝ vxoꝛib⁹ ad cōtinuationē gn̄is humani. ꝛ q̄ntum ad hoc dicit. h ¶ Q̄m supuenit māsuetudo. scꝫ diuini iudicij ip̄m ꝯtemperās a rigoꝛe. i ¶ Et corripiemur q: hoīes sapientes dictam punitionē attendentes a suis insolentijs emendatur. k ¶ Quis nouit Postq̄ psal. recoluit beneficia dei p̄terita. Hic p̄n̄r pꝛocedit ad alia beneficia impetranda: scꝫ de legis datione ꝛ tabernaculi cōstructione. scd̄m ibi petitur. Respice dñe. Circa pꝛimū pꝛimo cōtinuat se ad pꝛecedentia dicens. k ¶ Quis nouit potestatē ire tue. q. d. ex quo vita hominis est ita bꝛeuiata. ꝛ scientia acquiritur per experientiā longi tpis. Quis nouit potestatē ire tue. i. q̄s taꝫ bꝛeui tpe posset scire excellētiā tue potestatis ꝛ vindicte. q. d. nullus nisi ex tua speciali instructione. ideo consequenter petit hanc instructionē dicēs. l ¶ Dexterā tuam. i. potestatē tuā que per dexteram in scriptura designatur. m ¶ Sic notam fac. nobis illustrando. n ¶ Et eruditos coꝛde. id est fac eruditos coꝛde. o ¶ In sapientia. a te nobis infusa ꝛ data: et hoc fuit impletum quando dedit illi populo legis diuine beneficium. et pꝛopter hoc de illa lege dicit moyses Deutero. iiij. ca. Hec est sapientia nostra ꝛ intellectus coꝛam populis. p ¶ Conuerte dñe respicien-

Quid per mane itelligitur. **Repetitio sñie.** **Hie. trāslatio d̄ hebꝛeo in latinum.** **Uite hūane bꝛeuitas.** **Quid sit senectus** **De vita p̄senti.** **Intelligi de sapia mūdana.**

do nos oclis tue mie. q ¶ Usquequo. i. vsq; ad aliqd tp̄s: vñ alia transla. hꝫ aliquātulū. q. d. illud qd tibi placuerit ꝙtūcūq; apud te sit modicū sufficiet mihi. ꝛ erit mihi magnū. r ¶ Et dep̄cabilis esto sup seruos tuos p̄ces eoꝝ exaudiendo vt sint magis exaudibiles recolit beneficiū in trāsitu maris rubꝛi exitū dicens. s ¶ Repleti sumus mane mia tua q: submersit dñs exercitū egyptioꝝ in mari rubꝛo pꝛebēs filijs isrl' transitū sup siccū hoc fuit factū in vigilia matutina. Exo. xiiij. t ¶ Exultauimus ꝛ delectati sumus ꝛc.

recolit beneficiū i transitu maris.

vsq;quo[q] ꝛ[r] dep̄cabilis esto sup seruos tuos. Repleti[s] sum⁹ mane mia tua: exultauimus[t] ꝛ delectati sumus in oībus dieb⁹ nostris. Letati[u] sum⁹ ꝑ diebus q̄bus nos humiliasti: annis q̄bus vidim⁹ mala. Respice[x] i seruos tuos ꝛ[y] i opa tua: ꝛ dirige[z] filios eoꝝ. Et[a] sit splēdoꝛ dñi dei nostri sup nos: ꝛ[b] opa manuū nostrarū dirige sup nos: ꝛ op⁹ manuū nr̄arū dirige.

¶ Laus cantici dauid. Psal. xc.

Qui[a] habitat in adiutoꝛio altissimi in ꝓtectiōe[b] dei celi cōmoꝛabit. Dicet[c] dño susceptoꝛ[d] me⁹ es tu: ꝛ refugiū meū de⁹ me⁹ sperabo[e] in eū. Q̄m[f] ipse liberauit me de laqueo venātiū: ꝛ[g] a verbo aspero. Scapulis[h] suis obumbꝛabit tibi: ꝛ sub pēnis eius sperabis. Scuto[i] circūdabit te veritas[k] ei⁹ ꝛ nō[l] timebis a timoꝛe nocturno. A sagitta[m] volante in die a[n] negocio perābulāte in tenebris ab icursu ꝛ demonio

q: stati mari trāsito cātauerūt cāticū exultationis dicētes. Cātemus dño gloriose ꝛc. v ¶ Letati sumus ꝑ diebus quibus nos humiliasti. i. hūiliari nos pmisisti in dura et vili seruitute egypti. Opposita eñi iuxta se posita magis elucescunt. ꝛ ideo q: dura seruit⁹ pꝛecedens adhuc habebat in recenti memoꝛia: et hoc augebat ppl'i leticia. x ¶ Respice. Hic p̄n̄r ponit bñficiū de cōstructione tabernaculi ad cultū diuinū ad cuius constructionē senioꝛes populi obtulerunt donaria ꝛ iunioꝛes operati sunt faciendi opus tabernaculi: ꝛ vasa ad ministeriū necessaria. scilꝫ bezebeel filius huri ꝛ plures alij. ꝛ hoc ē qd petit moyses dicēs. x ¶ Respice dñe in seruos tuos. i. senioꝛes inspirando eis voluntatem offerendi donaria ad opus tabernaculi. y ¶ Et in opera tua. i. in opere tabernaculi ꝛ vasoꝛum ad cultū tuū. z ¶ Dirige filios eoꝝ dans eis ad hoc sapiētiā ꝛ intellectū: ꝛ hoc fecit dñs vt hr̄ exodi. xxxi. di. Ecce vocaui bezebeel ex noīe filij Huri ꝛ impleui ipsum spiritu dei sapientia ꝛ intelligentia ꝛc. ꝛ exod. xxxvi. Fecit ergo bezebeel ꝛ dooliab ꝛ oēs viri sapientes quibus dedit dñs sapiētiā ꝛc. a ¶ Et sit splēdoꝛ dñi dei ꝛc. deitas dans tabernaculo sua rñsa: sicut factū est cōstructo tabernaculo vbi dabant diuina rñsa de pꝛopiciatoꝛio s̄m qd dr̄ Exo. xx. Inde pꝛecipiā ꝛ loquar ad te sup ꝑpiciatoꝛium. b ¶ Et opera manuū nostrarū dirige. Istud bis repetitur: semel ꝑ cōstructione tabernaculi: ꝛ semel ꝑ sacrificijs ibidē per manus sacerdotū offerendis. Expositoꝛes nostri cōiter exponūt hunc psalm̄. de xp̄o ab illo loco. Dexterā tuā ꝛc. q̄ in sacra scriptura dr̄ patris dextera. Sed hanc expositionē non ꝓsequoꝛ tum q: mihi magis videt mystica q̄ literalis: tum q: expositio valde sufficiēter ponitur in glosa. Moraliter autem pōt exponi psal. iste vt sit oꝛatio cuiuslibet fidelis: qui vt oꝛatio sua sit exaudibilis: pꝛimo recolit diuina beneficia humano generi pꝛestita: ꝛ sic vlterius petit diuina sapientia illustrari interius in mente ꝛ in operibus suis exterius dirigi diuina virtute.

Expō de xp̄o ab illo loco. **mo. expō.**

¶ Psalmus. xc.

Qui habitat ꝛc. Huic p̄s. p̄mittit talis tit. cōiter in biblijs. Laus cantici ipsi dauid sed iste titulus fuit appositus ab aliquo doctoꝛe ꝑ sua voluntate q: in heb. ꝛ in trasla. hiero. nullus omnino ponitur tit. pꝛopter qd dicunt hebꝛei ꝙ iste p̄s. factus fuit a moyse sicut ꝛ pꝛecedens: ꝛ filiter sequentes vsq; ad. c. psal. qui incipit. Misericoꝛdiam ꝛ iudiciū cantabo tibi dñe: q̄m in nullo istoꝛum in pꝛincipio fit mentio de dauid vel quolibet alio doctoꝛe vel pꝛopheta: ꝛ ideo referuntur ad moysem tanꝙ actoꝛem sicut psal. immediate pꝛecedens. Et sunt. xi. psal. coꝛrespondentes q̄tuꝫ ad numerum. xi. benedictionū quibus moyses benedixit filijs israel. Deutero. xxxiij. Et sicut moyses p̄s. p̄cedenti petijt beneficia dei populo exeunti de egypto: ita in hoc p̄o. denunciat multiplex dei beneficiū super populū. Et s̄m hoc diuidit in tres partes: q: pꝛimo denunciat eis adesse diuinam pꝛotectionē: scdo inimicoꝛū deiectionem: ibi. Cadent a latere tuo mille ꝛc. ꝛ tertio ppl'i exaltationem ibi. Q̄m in me sperauit. Circa pꝛimū dicit. a ¶ Qui habitat in adiutoꝛio altissimi. i. confidenter sperat de eius adiutoꝛio cuiusmodi erat populus isrl' in exitu de egypto q̄tū ad bonos ꝛ deuotos illi⁹ populi. b ¶ In ꝓtectiōe dei celi cōmoꝛabit. Isti eñ superfuerūt a deo pꝛofecti vsq; ad ingressum terre ꝓmissionis: vt pꝫ decursu lib. exodi. ꝛ numeri. licet frequenter mali fuerunt puniti ꝛ moꝛtui in deserto. c ¶ Dicet dño. s. populus deuotus recognoscens dei beneficia. d ¶ Susceptoꝛ meus es tu: q: pharaone ppl'm ꝓsequente de⁹ suscepit euꝫ in sua ꝓtectione. vt hr̄ Exo. xiiij. e ¶ Sperabo in eū. de futuris bonis ab eo ꝯsequēdis. f ¶ Q̄m ipse liberauit me de laqueo venantiū. i. egyptioꝝ me ꝓsequentiū tanꝙ illaqueatum. vnde dicit pharao. Coartati sūt in terra: conclusit eos desertū. q. d. non possunt effugere manus nostras. Exo. xiiij. g ¶ Et a verbo aspero. q: pharao dicebat se eos capere ꝛ interficere. Cōsequenter p̄s. dirigit verbū ad populum in dicto periculo positum di. h ¶ Scapulis suis ꝛc. vñ exo. xiiij. dr̄. Tollēsq; se angelus dñi q̄ pꝛecedebat castra israel: abijt post eos ꝛ sequitur postea. Et erant nubes tenebꝛosa ꝛ illuminans noctē: ita vt ad seinuicem toto noctis tpe accedere nō valerēt: vel pōt illud referri ad colūnam ignis ꝛ nubis qui diuino pꝛecepto per diē cōtempabat pplo isrl' ardoꝛē solis per modum obūbꝛātis. ꝛ de nocte ostendebat eis viā vt sic deus esset eoꝝ ductoꝛ vtroq; tpe vt hr̄ exo. xiij. i ¶ Scuto circūdabit te. i. ꝓteget. k ¶ Ueritas eius qua ꝓmisit moysem esse ductoꝛē ppl'i. iō subdit. l ¶ Nō timebis a timoꝛe nocturno. i. a latronibus ꝛ pꝛedonibus q̄ de nocte solēt inuadere. m ¶ A sagitta volante in die. i. inuadentib⁹ de die cū sagittis: qd fuit impletū qñ amalechite venerūt ad pugnandū cōtra israel in deserto. Exo. xvij. q̄ fuerunt sagittarij sicut ꝛ esau a quo descenderunt. Gene. xxvij. ꝙ aūt esau fuerit sagittarius ptꝫ Geñ. xxvij. vbi dicit ysaac. Sume arma tua pharetram ꝛ arcū moyse aūt oꝛante fugati fuerunt amalechite. Exo. xvij. n ¶ A negocio perābulante in tenebris ꝛc. in heb.

opi. heb. de auctore p̄s. **p̄i. diuisio.** **de pharaone.** **Opi. sa. de istis d̄bere ꝛ q̄res qd significāt.**

Universidad de Deusto Biblioteca

habet Et deber deambulante in tenebris τ quereb vastante in meridie. Et dicit hic ra.sa.q.deber τ quereb sunt noia demonū τ primo eis permissa est potestas magis noscēdi in tenebris:scdo ꝯo magis in meridie siue de clara die. Et videt dictū eius satis pbabile:q: sicut erant angeli deputati sancti ad ptectionē popli isrl' vt supra dictū est τ apparebit infra. ita a deo pmissi sunt angeli mali ad tētādū pplm:τ illi q̄ erant i populo sancti τ boni a tentationib⁹ istoꝝ diuinit⁹ sunt ptecti:τ q̄tū ad istos loquit hic ps. mali ꝯo in illo populo fuerunt pluries deiecti per demonum tentatiōes vt pꝫ in fabricatione vituli.exo. xxxij.τ in alijs eoꝝ malis vt pꝫ li. Nume.in plurib⁹ locis. o ¶ Cadēt.hic ꝑnr denūciās pplo aduersarioꝝ deiectionē dicēs. o ¶ Cadent a latere tuo mille τc. Hoc fuit impletū qn̄ seon rex ammorreoꝝ et rex basan τ balach fili⁹ sephor venerūt ad pugnādū ꝯ ppl'ꝫ isrl':τ fuerūt debellati magis diuina ꝟtute: q̄ humana. p ¶ Ad te aūt nō appropinquabit.s.gladi⁹ aduersarioꝝ ad nocēdū tibi.hoc fuit impletū Nūe.xxxj.vbi dr q debellatis madiāitis principes exercitus israel tribuni τ centuriones dixerunt ad moysen. Nos serui tui recensuim⁹ numerū pugnatoꝝ quos habuimus sub manu nr̄a τ nec vn⁹ quidem defuit ꝑpter qđ recognoscētes hoc esse diuinitus factū obtulerūt dño q̄cquid auri potuerūt inuenire in preda vt ibidē hr̄ τ ideo subdit. q ¶ Verūtñ oculi tui ꝯsidera talē ptectionē diuinā sup te tāq̄ gratus. r ¶ Et retributionē τc.i.deiectionem aduersarioꝝ p suis pctīs τ ex illa ꝯsideratione tanq̄ gratus dño dicit qđ sequit.

Oblatio auri fctā a pncipibus exercituum.

meridiano. Cadēt[o] a latere tuo mille:τ decē milia a
dextris tuis:ad[p] te aūt nō appropinquabit. Verūtñ[q]
oculis tuis ꝯsiderabis:τ[r] retributionē pctōꝝ videbis
Qm̄[s] tu es dñe spes mea altissimū[t] posuisti refugiū
tuū. Nō accedet[v] ad te malū:τ[x] flagellū nō appropi
quabit tabernaculo tuo. Qm̄[y] angelis suis mādauit
de te vt custodiāt te in oibus vijs tuis. In manibus[z]
portabūt te:ne[a] forte offendas ad lapidē pedē tuum.
Sup[b] aspidē τ basiliscū[c] ambulabis:τ ꝯculcabis leo
nē τ draconē. Qm̄ in me sperauit liberabo[d] eū pte
gā[e] eum:qm̄[f] cognouit nomē meū. Clamauit[g] ad me
τ[h] ego exaudiā eum cum[i] ipso sum in tribulatiōe eri
piā[k] eum τ[l] glorificabo eū. Longitudinē[m] dierum re
plebo eum:τ[n] ostendam illi salutare meum.

¶ Psalmus cantici in die sabbati. Psal. xcj.

Aduersarioꝝ deiectio.

s ¶ Qm̄ tu es τc.q: in te cōfido nō in virtute mea. t ¶ Altissimū posuisti refugiū tuū.i.prebuisti te nobis tanq̄ refugiū altissimū ad qđ nō pōt accedere malū. Cōsequēter ps.cōuertit verbū ad ppl'm di. v ¶ Nō accedet ad te malū.i.q̄diu pones in deo spē tuam sicut refugiū nō accedet ad te malū.s.mortalis culpe. x ¶ Et flagellū.s.tpalis pene. Nō appropinquabit tabernaculo cuius cām subdit. y ¶ Qm̄ angelis suis τc.qđ pꝫ ex hoc q angelus pcedebat castra isrl' in colūna ignis τ nubis. Exod. xiij. z ¶ In manibus portabunt te.i.suo ministerio dirigent te in via. a ¶ Ne forte offendas τc.ambulando p loca saxosa τ abrupta τ hoc est qđ dr Deu.viij. Adduxit te dñs p desertū.xl.annis vestimētū tuum quo operiebaris non defecit:τ pes tuus non est attritus.τ istud fuit verificatū in bonis licet mali aliquādo fuerint labore afflicti:sicut ibidē fuit expositū.hanc aūt scripturā. Qm̄ angelis suis τc. Allegauit diabolus dictā de xp̄o Matthei.iiij.sed fm hiero.ipse falso allegauit. b ¶ Super aspidem τc.q: dominus deduxit eos per desertum vbi erant animalia venenosa τ ferocia τ tamen non nocuerunt populo permanenti in bono fm qđ dicit Deutero.viij. Dominus ductor tuus fuit in solitudine mala atq; terribili in qua erat serpens flatu adurens τ scorpio ac dipsas. Et ponit singulare p plurali serpens.i.serpentes τ sic de alijs sicut dicit Exo.viij. Venit musca grauissima.i.muscarum multitudo .τ fm hoc dicitur. b ¶ Super aspides τ basiliscū ambulabis.id est inter talia animalia secure ambulabis.qui etiam erant in deserto:sicut τ predicta que sunt expressa.non enim fuerunt expressa omnia genera animalium venenosorum τ ferocium q̄ erant in illo deserto.τ sufficit aliqua exprimere Deutero.viij.per que intelliguntur alia. c ¶ Quoniaꝫ in me sperauit. Hic vltimo denunciatur populi exaltatio: que maxime fuit quando intrauerunt terram promissionis quam obtinuerunt tempore iosue cum gloria τ triumpho:τ per hoc significabatur ingressus terre viuentiū aptus per xp̄m τ hoc est qđ dicit ps.loquens in persona dei. c ¶ Quoniam in me sperauit populus israel. d ¶ Liberabo eum de impedimētis occurrentibus. e ¶ Protegam eum.a gladijs aduersariorum. f ¶ Quoniam cognouit nomen meum fm qđ dr ps.lxxv. Notus in iudea deus in isrl' magnuꝫ nomen eius. g ¶ Clamauit ad me orando deuote. h ¶ Et ego exaudiam dando ei effectum petitionis sue. i ¶ Cum ipso sum in tribulatione ad exercitum sue patientie. k ¶ Eripiam eum competenti tempore. l ¶ Et glorificabo eum per adeptionem terre promissionis gloriose et perfectius per adeptionem terre viuentium per illam significate:premium enim non deficit a merito sed magis excedit:bonum autem temporale minus est bono virtutis: et ideo quandocunq; pro opere virtutis promittitur aliquod tēporale bonum per illud intelligitur bonum spirituale.quod est principale premium sicut declaratum fuit plenius Geū.xv.τ litera sequens huic vltimo concordat cum dicitur. m ¶ Longitudine dierum τc.quia vita beata non habet terminum. n ¶ Et ostendam illi salutare meum.id est meipsum in quo consistit salus eterna in visione dei aperta. Moraliter ps.iste potest exponi de quolibet fideli sperante in dño spe firmata charitate que est ex gratia τ meritis prouenientis coram qua cum dei adiutorio exercitus cadit delatus τ sic finaliter exaltatur in celestibus coronatur.

causam subdit.

Allegatō diaboli qñ tentauit xp̄ꝫ supra pinnaculum.

beneficiat ppli exaltatio.

Triplex ē meritū ꝯgrui digni:τ cōdigni.bo.i.sen.

Moralis expō.

¶ Psalmus.xcj.

Diui.ps.

Bonum est cōfiteri domino. Huic psal.premittitur talis titulus in heb.τ in transla.communi psal.cantici in die sabbati:τ fm heb.moyses fecit hunc psal.decātandū in die sabbati que celebris est apud hebr.in memoriā bñficij creationis fm quod dr Gene.ij. Et benedicit deus die septimo τ sanctificauit illum τc. Et diuiditur psalmus iste in tres partes.quia primo psalmi. inducit pro beneficio creationis ad gratiarum actionem.τ secundo ostendit ingratorum punitionem ibi. Vir insipiēs.tertio gratorum pmotionē ibi. Et exaltabitur. Circa primum dr.

a ¶ Bonum est cōfiteri dño.scꝫ ꝯfessiōe laudis diuie τ q: talis ꝯfessio nō solū fiebat simplici verbo sed aliquando cū cantu solēni τ potissime in die sabbati.iō subdit. b ¶ Et psallere nomini tuo τc.i.ad gl'iaꝫ nominis tui:ad quā debet talis laus ordinari nō ad temporale lucrum pncipaliter lꝫ ministri dei secundario possint intēdere ad victū suū τ vestitū fm decentē statū. c ¶ Ad annūciandum mane.i.tpe prosperitatis. d ¶ Misericordiā tuā q: quicq̄d psperi habem⁹ venit ex dei mīa. e ¶ Et veritatē tuam.i.iusticiam tuam

hoc ē quātū ad effectū mie dei.

Bonum[a] est cōfiteri dño:τ[b] psallere nomi
ni tuo altissime. Ad[c] annūciandum mane
miam[d] tuā et[e] ꝟitatē tuā per[f] noctem. In
decachordo[g] psalterio cū[h] cātico i[i] citha
ra. Q:[k] delectasti me dñe in factura tua:
et in opibus manuū tuaꝝ exultabo. Quā[l] magnifi-
cata sunt opa tua dñe:nimis[m] pfunde facte sunt cogi
tationes tue. Vir[n] insipiēs nō cognoscet:et[o] stult⁹ nō
intelliget hec. Cū exorti[p] fuerūt pctōres sicut fenū:τ[q]
apparuerūt oēs[r] qui operant iniquitatem. Vt[s] inte
reant in seculū seculi tu[t] autem altissimus in eternum
domine. Quoniaꝫ[v] ecce inimici tui domine qm̄ ecce
inimici tui peribunt. et dispergentur omnes qui ope
rantur iniquitatem. Et[x] exaltabitur sicut vnicornis
cornu meū:et[y] senect⁹ mea in misericordia vberi. Et[z]
despexit oculus me⁹ inimicos:et[a] insurgentib⁹ in me
malignantib⁹ audiet auris mea. Iust⁹[b] vt palma flo
rebit:sicut[c] cedrus libani multiplicabit. Plātati[d] in
domo dñi in atrijs[e] tuis domus dei nostri florebunt.
Adhuc[f] multiplicabuntur in senecta vberi et[g] bene

f ¶ Per noctē.i.tpe tribulatiōis: q: quicq̄d asperi nobis ꝯtingit ex ꝟitate diuie iustitie pcedit vel pōt hoc referri ad solēnitatē sabbati in qua sacerdotes τ leuite nō solū canebant diuinas laudes de die ſ̄ ēt de nocte p aliqua ei⁹ pte.τ q: nō solū canebāt laudes diuinas vocib⁹ humanis ſ̄ ēt musicis instrumentis.iō subdit. g ¶ In decachordo psalterio.i.decē chordaꝝ. h ¶ Cū cātico:qđ fiebat voce humana. i ¶ In cythara q: varijs instrumētis vtebant in canticis diuersis.et rō motiua hui⁹ cātici tangit cū dr. k ¶ Q: delectasti me dñe i factura tua:q̄ creature a deo pducte sunt causa exultatiōis τ delectationis hominū:tū q: creature corporales facte sunt i eis obsequiū:tū q: p grad⁹ creaturaruꝫ anim⁹ hoīs eleuat ad deū cognoscēdū τ amādū:verūtñ q: homo rōnes creaturaꝝ non pōt pfecte attingere. fm q dr Eccl'i.j.c. cuncte res difficiles nec est qui possit eas explicare sermone.ideo subditur admiratiue. l ¶ Quam magnificata sunt τc.τ ex hoc apparet magnitudo diuie potentie. m ¶ Nimis pfunde facte τc.q: diuia secreta nō possunt attingi ab aliqua creatura ꝟtute ꝑpria et nō solū put sunt in deo:sed etiā put sunt in effectibus mirabilib⁹:null⁹ eñ vnq̄ p rationes iuestigare potuit in particulari qualitatem magnetis qua ferrū attrahit:τ ideo dicitur q hoc habꝫ a tota specie q: ꝑprietas illa sequitur speciē magnetis.sed q̄ sit illa ignorat.τ idem est de virtutibus aliarū rerū occultis.τ consideratio taliū debet inducere hoīem ad admirationē τ laudē conditoris.

Oīa propter hominē facta sunt.

Magnitudo diuine potentie.

n ¶ Vir insipiens. Hic cōsequēter ostendit ingratoꝝ punitionē.τ primo tangit eoꝝ vitium dicens. Vir insipiens nō cognoscet. Dicitur autē insipiens ille qui nō sapit bñficium sue creationis.τ iste merito tanq̄ ingratus repellit a beneficio diuine illustrationis.τ ideo subdit. o ¶ Et stultus nō intelliget hec.i.intra senō legit diuina bñficia meditādo. ex quo meret a deo puniri ꝑpter qđ subdit. p ¶ Cū exorti fuerint pctōres sicut fenū.qđ cito arescit τ desiccatur. q ¶ Et apparuerint modico tpe. florentes tpali psperitate. r ¶ Oēs qui operant iniq̄tatem. quos deus aliqñ pmittit psperari tēporaliter ꝑpter aliquod modicū bonum ipsoꝝ: q: non meret eternam mercedē sed tm̄ temporalē:ideo subditur. s ¶ Et intereant in seculū seculi.i. eternaliter ꝑpter suas iniquitates:qđ procedit ex alto dei consilio.iō subditur. t ¶ Tu aūt altissimus τc.et per consequens potēs prout τ qñ et q̄diu placuerit tibi iniquos multipliciter punire:ideo subditur. v ¶ Qm̄ ecce inimici τc. et patet sententia ex dictis. x ¶ Et exultabitur. Hic ꝑnr describit gratiaꝝ pmotio.τ primo q̄tum ad tēporale dñium.scdo q̄tum ad diuinū obsequiū ibi. Plantati. Circa primū dr. x ¶ Et exultabit τc. quod fuit impletum tēpore iosue:qñ triginta τ vnus reges fuerunt a populo israel debellati: vt habetur Iosue.xij. y ¶ Et senectus τc. In heb.habet. Et linitio mea in oleo romoso.i.abundāti:τ hoc fuit ipletum tēpore dauid qui fuit linitus.i.vnctus in regē oleo romoso.i.abundauit:q: ter fuit funct⁹.primo per samuelem.j. Reg.xvj.secundo sup tribu iuda.ij.Reg.ij.τ tertio sup totum israel.ij.Reg.v.ad eandē sn̄iam reducit litera Hieronymi q̄ talis est. Et senectus mea in oleo vberi:τ vocatur tp̄s dauid senectus respectu tpe sub iosue: q: multi anni fuerunt intermedij. Ad eādem sn̄iam reducit lr̄a cōmunis. Et senectus mea in misericordia vberi.quia dauid suscepit vnctionem regni a deo non solū pro persona sua sed etiam pro filijs ab eo descendētibus:vt habet.ij.Reg.vij.τ hoc processit ex magna dei mīa que per oleū designat in scriptura. z ¶ Et despexit oculus τc.quia dauid confidens de dei adiutorio insultum philistinorum τ aliorum aduersariorū suorum reputauit p nihilo. a ¶ Et insurgentibus in me τc. quasi dicat talis rumor tangit aures meas tantūmodo τ non cor.quod cōtingit in dauid non ex superbia vel presumptione de virtute ꝑpria sed ex diuina confidentia. b ¶ Iustus vt palma florebit.vocat moyses ip̄m dauid iustū. quia a deo acceptus fuit et floruit in fama τ virtute τ etiā in sublimitatis honore. ideo subditur. c ¶ Sicut cedrus libani multiplicabitur.q: cedrus valde inaltatur. d ¶ Plantati. Hic consequēter describitur exaltatio populi q̄tū ad cultum diuinū qui tempore dauid fuit valde augmentatus per ipsum quantū ad ordines sacerdotum τ leuitarum.vt habetur primi Paralipome.xxiij.vsq; ad.xxvij.exclusiue.τ hoc est quod dicitur. d ¶ Plantati in domo domini.id est sacerdotes τ leuite ad diuinum cultum ibidem deputati. e ¶ In atrijs tuis domus dei nostri florebunt.quia in atrio sacerdotum hostias immolabant et in alijs atrijs legem docebant. f ¶ Adhuc multiplicabuntur in senecta τc.quia non solum in iuuentute multiplicabantur in bonis operibus:sed etiam in senectute. g ¶ Et bene patientes erūt.id est bona recipientes a deo fm enim philo-

Ingratorūꝫ punitio.

Gratiarū pmotio.

Moyses dauid vocat iustū.

Ubi hostias imolabant.

Universidad de ... Biblioteca

sophum beneficiat⁹ dicitur bñ passus a bñfactore ꝛ hoc sonat litera hieroñ. clari⁹ q̄ talis est. Adhuc in senectute fructificabūt pingues et frōdētes erūt ꝛ pinguedīse gerēt bona opa pducētes. h ¶ Ut annūciēt ꝛc. Hic incipit versus vltimus in heb. ꝛ in transla. Hiero. que sic habet. Annunciantes quia rectus dominus: ꝛ est

Sensus.

sensus ꝙ non solum in iuuentute: sed etiam in senectute annunciarēt populo constanter iustitias domini rectas.

patientes erūt vt[h] annūciēt. Quoniā rectus dominus deus noster: ꝛ nō est iniquitas in eo.

¶ Psalmus.xcij.

¶ Laus cantici dauid in die añ sabbatū quādo fundata est terra. Psalmus.xcij.

Dominus[a] regnauit[b] decorē[c] indut⁹ est: indutus[d] est dñs fortitudinē ꝛ[e] precinxit se. Etenim[f] firmauit orbem terre: qui non cōmouebit. Parata[g] sedes tua extunc: a[h] seculo tu es. Eleuauerūt[i] flumina dñe: eleuauerūt flumina vocē suā. Eleuauerūt[k] flumina fluctus suos a vocib⁹ aquaꝝ multarū. Mirabiles[l] elatiōes maris mirabilis[m] in altis dñs. Testimonia[n] tua credibilia[o] facta sūt nimis: domū[p] tuam decet sanctitudo dñe in longitudinem dierum.

Dominus regnauit. Huic ps premittitur talis ti. in trāslatione. Laus cātici ipsi dauid. in die añ sabbatū qñ fūdata est terra. Et fuit iste tit. apposit⁹ ab aliq̄ doctore p sua volūtate seu imaginatione. q: in heb. ꝛ in trāsla. hiero. nullus oīno est titu. nec iste psal. factus fuit a dauid fm heb. sꝫ magis a moyse: vt supra dictū est. ꝛ dicit ra. sa. ꝙ ps. iste loquitur de tpe messie cui subijciēda sunt regna mūdi: ꝛ tūc iudei hoc vidētes dicēt. Dñs regnauit ꝛc. ꝙ aūt dicit hūc psal. loqui de regno xpi: verum est q: de ipso pphetauit moyses: fm ꝙ dicit saluator Jo.v. Si crederetis moysi crederetis forsitam ꝛ mihi de me eñ ille scripsit. ꝛ Luc. vlt. dicit. Et incipiēs a moyse et oībus pphetis dicēs. Interpretabat illis in oībus scripturis q̄ de ipo erāt: ꝙ aūt dicit xpm vētur est falsum ꝛ erroneū q: iā diu est venit ꝛ regna mundi sibi subiecit per fidez eius in oīb⁹ regnis publicatā quā aliqui in oīb⁹ regnis suscipientes venerūt ad xpi obedientiā. ꝛ sic lrā huius psal. iā impleta est in regno xpi. Et fm hoc ps iste diuiditur in tres ptes: q: pmo describit regni xpi inchoatio: scdo eiusdē impugnatio: ibi. Eleuauerūt flumina. tertio eius ɔfirmatio ibi. Mirabiles. Circa primū dr. a ¶ Dñs. s. iesus xps verus hō verus de⁹. b ¶ Regnauit. q: in sua resurrectione potestatē sup oēm creaturā accepit pp̄ter qd dicit Mat. vlti. Data est mihi oīs potestas in celo ꝛ in terra. c ¶ Decorē indutus est. indumētū eñ diuinitatis est vel fuit humanitas xpi fm qd dr Philip.ij. In similitudinē hoīm factus est ꝛ habitu inuētus vt hō ꝛ hoc indumentū ante resurrectionē fuit passibile ꝛ mortale ꝛ deturpatū in passione: fm ꝙ dr Esa.liij. Non ei spēs neqꝫ decor: sed in resurrectione fuit gloriosum ꝛ sic decoratū. d ¶ Indutus est dñs fortitudinē. q: illud indumentū factū est immortale ꝛ impassibile. e ¶ Et pcinxit se. q: tanqꝫ fortis pcinctus in inferno detentos potēter induxit ꝛ ad celestia deduxit: fm ꝙ dr supra ps.lxvij. Ascendēs in altū captiuā duxit captiuitatē ꝛc. f ¶ Etenim firmauit orbē terre. i. stabilē fecit ꝙuis sit de nihilo vtute sue deitatis. q.d. nō est mirū si fecerit pdicta: cū sit tante virtutis. g ¶ Parata sedes tua extunc. a qua creatione celi empirei parata est sedes hoīs christi ibidē super angelos. h ¶ A seculo tu es. fm ꝙ dicit heb.xiij. Jesus xps heri ꝛ hodie ipe ꝛ in secula. i ¶ Eleuauerunt. Hic pñr describit impugnatio regni xpi qd primo fuit ipugnatum p principes sacerdotū volentes impugnare christi resurrectionē ꝛ ascensionē ꝛ xpi regni pdicationem: vt hr Act.iiij. ꝛ in plurib⁹ alijs locis postea p imperatores romanos ꝛ alios tyrānos q̄ vbiqꝫ terraꝝ extirpare nitebant populū christianū: ꝛ sic de christi regno nō esset amplius memoria in terra. ꝛ hoc est ꝙ dr. i ¶ Eleuauerūt flumina. i. potētes huius mundi q̄ per flumina designant: vt magis patebit infra. i ¶ Eleuauerūt flumina vocē suā. qd fuit impletum quando imperatores romani ꝛ alij tyranni voce publica precipiebant christianos vbiqꝫ exterminari. k ¶ Eleuauerūt flumina fluctus suos. i. persecutiōes suas atroces contra christianos. per talem parabolam loquit Esa.vij. Adducet dñs sup eos aquas fluminis fortes ꝛ multas regē assyrioꝝ. l ¶ Mirabiles. Hic pñr describit regni christi cōfirmatio q̄ facta est p duo specialiter: primū est q: inter persecutiones atrocissimas tyrānoꝝ maximus creauit numerus christianorum. vt patet ex gestis apostoloꝝ ꝛ martyrū ꝛ cronicis tpoꝝ. ꝛ hoc est qd dr. l ¶ Mirabiles elationes maris. i. psecutiones ptātis secularis cōtra fidez catholicam. m ¶ Mirabilis in altis dñs. qui fecit eā maxime crescere in persecutionibus. Secūduz fuit multitudo ꝛ magnitudo miraculoꝝ in testimoniū veritatis predicare per apostolos aliosqꝫ christi discipulos: fm ꝙ dr Mar. vlti. Illi aūt psecti pdicauerunt vbiqꝫ dño cooperāte ꝛ sermonez cōfirmāte sequentibus signis. i. miraculis sola diuina virtute factis: ꝛ ideo erāt testimonia certa veritatis cum deus nō possit esse testis falsitatis: ꝛ hoc est qd dicitur. n ¶ Testimonia tua p opera sola diuina virtute possibilia. o ¶ Credibilia facta sunt nimis. i. magis ꝙ prima principia scientiarum acquisitarū: ꝛ quia illa accipiuntur experientia sensuum qui possunt falli ꝛ deludi. vt frequēter repertuz est sꝫ veritas diuina nō potest fallere neqꝫ falli. p ¶ Domū tuā dñe decet ꝛc. q: domus dei que est ecclesia militans permanebit in sanctitate fidei vsqꝫ ad finem mundi ꝛ in ecclesia triumphante non recipit aliud nisi sanctū fm ꝙ dr Apoca.xx. Non introibit in eam aliquid coinquinatum: ꝛ durabit ineternum.

Opi. falsa de tit. ps.
A quo factus psal.
De christi passione.
Impugnatio regni christi.
regni xpi confirmatio.
Experientia est rerū magistra.
De domo dei.

¶ Psalmus.xciij.

Deus vltionū. Huic ps premittit talis titu. in trāsla. cōi. Psal. dauid quarta sabbati: sed videtur appositus ab aliquo expositore: q: in heb. ꝛ in transla. Hiero. nullus penitus est titulus ne ex litera huius psal. aliquid apparet vnde debeat appropinquari ad decantandum in quarta die sabbati. i. quarta die a sabbato que est tertia dies creationis mūdi: in qua distincta fuerunt elementa. vt habetur Geñ.j. Item secundum heb. dauid non fecit hunc psal. sed moyses vt dictum est. De materia vero huius psalmi. dicunt hebrei ꝙ loquitur de captiuitate ista i qua sunt mō per diuersas partes orbis dispersi: in quib⁹ sustinent opprobia multa et afflictiones

maximas a xpianis a quibus expectant liberari p regē messiā venturū: ꝛ ideo dicūt ꝙ moyses hoc puidens in spiritu fecit hūc psal. interpellās diuinā vindictā ad ppli israel liberationē. Sed hoc fundamētū est erroneus q: aduēt⁹ xpi iā trāsijt in pteritū: sicut frequēter dictū est. ꝛ iō aliud mihi videt saluo meliori iudicio dicendum ꝙ in hoc ps. moyses intēdit reuocare pplm israel a quodā errore pestifero currēte tpe suo. Circa qd sciendū ꝙ fm diuinā puidētiā aliq̄ errauerūt dicētes ꝙ ista inferiora corruptibilia pp̄ter eoꝝ variabilitatē

Fūdamētum erroneum.

¶ Psalmus dauid quarta sabbati Psal.xciij.

Deus[a] vltionū dñs[b] de⁹ vltionū[c] libere egit. Exaltare[d] q iudicas[e] terrā. Redde[f] retributionē supbis. Usqꝫquo[g] peccatores dñe vsqꝫquo[h] peccatores gloriabunt. Affabunt[i] ꝛ loquētur iniquitatē: loquentur omnes qui operantur iustitiam. Populum[k] tuum domine humiliauerunt: ꝛ[l] hereditatem tuā vexauerunt[m] Uiduam[n] ꝛ aduene interfecerūt: et pupillos occiderūt. Et[o] dixerūt nō videbit[p] dñs nec itelliget de⁹ iacob. Intelligite[q] isipiētes i populo: ꝛ[r] stulti aliquādo sapite. Qui[a] plantauit aurem non audiet: aut qui finxit oculum nō cōsiderat. Qui[b] corripit gētes nō arguet[c]: qui docet[d] hoiem scientiaꝫ. Dominus[e] scit cogitatiōes hoiꝫ: qm̄[f] vane sunt. Beat⁹[g] hō quē tu erudieris dñe: ꝛ[h] de lege tua edocueris eū.

non subiacēt diuine puidētie ꝛ maxie actus humani q: nō videbāt qualiter īfallibilitas diuine puidētie stet cū libertate arbitrij in quoꝝ psona dr. Job.xxij. Nubes latibulū ei⁹ circa cardines celi perambulāt nec nostra cōsiderat: ꝛ iste error est valde periculosus vel perniciosus et h̄ sequitur ꝙ hoīes sine freno currant ad vitia p bonis vel malis suis actibus nō expectātes penas aliquas vel pmia: propter qd fuit cura sctis hoibus hūc errorē extirpare. Qd autez iste error cucurrerit tpe Job. ptꝫ: q: allegat lib. iob. ca. pdicto quasi currēs illo tpe: ꝛ per ɔñs tpe moysi q̄ fuit ei contemporane⁹: q: heliu bisites q̄ fuit vnus de quatuor amicis iob cōtra eū disputātib⁹ fm cōmunē opinionē dr fuisse balaā: de quo certum est ꝙ fuit cōtemporane⁹ moysi vt ptꝫ Nume.xxij. Ex quo seq̄tur ꝙ Moyses ꝛ Job fuerūt ɔtemporanei ꝛ per cōseq̄ns error pdictus currebat tpe moysi: ꝛ aliqui de populo israel erāt hoc errore infecti. q: erāt ad mala proni. vt ptꝫ ex libris moysi. pp qd moyses videtur fecisse hūc psal. ad reuocanduz eos ab errore pdicto: qd facit oñdendo punitionē malorum manifeste factā a deo: qd verū nō esset nisi ei⁹ puidētia ad ista inferiora ꝛ ad act⁹ humanos se extenderet. Et fm hoc psal. iste in duas partes diuidit: q: pmo ostēdit ppositūz in punitiōe egyptioꝝ quam filij israel viderant. secundo in punitione iudeo. quam ipsi experti fuerant ibi. Quis consurget mihi. Prima in tres q: primo predictus error in egyptijs esse ostenditur. secundo a filijs israel excludit ibi. Intelligite insipientes in populo. ꝛ tertio ex dictis quoddā correlariū concluditur ibi. Beatus homo. Circa primum dicit Moyses. a ¶ Deus vltionum. i. pnnitionū iuste pcedētiū. b ¶ Dñs. q̄ est iudex superior omnibus. c ¶ Deus vltionū libere egit. q: nō est subdit⁹ alicui legi: ꝛ ideo potest parcere pena fm qd sibi placet cuicunqꝫ delinquēti: nec facit in hoc iniustitiā alicui ꝛ ideo super punitionē maloꝝ deprecād⁹ est: ppter qd subditur deprecando. d ¶ Exaltare oñdendo suam potentiam. e ¶ Qui iudicas terram: inferendo pctōrib⁹ penam. f ¶ Redde retributionem superbis. i. egyptijs ex superbia nolentibus obedire tuis mandatis de dimissione ppli israel. vt in Exo. a. v. ca. vsqꝫ ad. xiij. inclu. Et sciendū ꝙ moyses in h̄ loco loq̄tur p tpe i quo filij israel in egypto detinebant p quē modū pphe. frequēter de pteritis loquunt. iō subdit. g ¶ Usqꝫquo peccatores. i. egyptij ydolatrie dediti. h ¶ Usqꝫ q̄ pctōres gloriabunt detinentes pplꝫ i suitute vtili. i ¶ Affabunt ꝛ loquent iniq̄tatē sicut pharao. Exo.xv. dixit iniq. Quis est dñs vt audiā vocem ei⁹ ꝛ dimittā israel Nescio dñm ꝛ israel nō dimittā. k ¶ Pplm tuū ꝛc. in opibus duris ꝛ luti lateris Exo.j. l ¶ Et hereditatem tuā. i. filios israel q̄ sunt hereditas tua fm illud. Hereditas mea israel. m ¶ Uexauerūt intantū ꝙ vita eoꝝ ad amaritudinē pduxerūt Exo.j. n ¶ Uiduā ꝛ. i. psonis quib⁹ deberēt ɔpati nō pepcerūt qd ptꝫ ex hoc ꝙ pueros natos statim in flumē pijci pceperūt: ꝛ sic nullā crudelitatē exercere ɔtra pplꝫ israel horruerunt: ꝛ cā ei⁹ subdit. o ¶ Et dixerūt: corde suo tenēdo ꝛ ore pferēdo. p ¶ Nō videbit ꝛc. q: tenebāt ꝙ diuina puidentia se extēderet. nō ad ista inferiora vt pdictū est: ꝛ sic sine freno timoris dei faciebant horribilia. q ¶ Intelligite. hic ɔñr hūc errorē excludit a pplo israel q̄ diu morat⁹ fuit cū egyptijs ꝛ sic plures eoꝝ erāt infecti erroribus ꝛ vitijs. qd ptꝫ ex hoc ꝙ post vocē dñi loquētis eis in monte synai. Exo.xx. cito declinauerūt ad ydolatriā per fabricationē vituli ꝛ adorationē Exo.xxxij. ꝛ iō errorē taliū arguit moyses dicēs. q ¶ Intelligite insipientes in populo. i. vos de pplo israel qui estis infecti de errore egyptioruꝫ intelligite efficaciam diuine puidentie ad oīa se extendentis. r ¶ Et stulti aliq̄n sapite: scꝫ ex quo estis separati ab egyptijs veritatem circa diuinā prouidentiam cognoscite: sapiētia eñ est cognitio de diuinis. a ¶ Qui plātauit aurē non audiet ꝛc. q.d. hoc est absurdū ꝙ hoīes corruptibiles cognoscāt ista īferiora ꝛ de⁹ ignoret quia q̄cquid perfectionis est in istis inferioribus totum preexistit eminentius in prima cā pp ꝙ phs.j. de anima arguēs contra empedoclem ducit eum ad inconueniens ꝙ de⁹ aliqua ignoraret que inferiores cognoscunt scꝫ litē qui dicebat simile simili cognosci ista autem inferiora dicebat composita esse ex amicitia ꝛ lite: sed in superioribus lis nō habet locū nec p ɔñs cognitio litis. b ¶ Qui corripit gētes. i. qui egyptios gētiles corripuit nobis videntib⁹ terribiliter puniēdo. c ¶ Non arguet simil'r opa vestra mala. q.d. immo. d ¶ Qui docet hominem scientiā. i. de⁹ a quo est omni sciētia. q.d. quomodo ignorabit illud qd homo scit. e ¶ Dominus scit cogitationes hominum q.d. etiam cogitationes intra mentem latentes ipse cognoscit vsqꝫ ad minima. f ¶ Qm̄ vane sunt. i. ad malum pne: fm quod dicitur Geñ.viij. sensus ꝛ cogitatio cordis humani in malum prona sunt. g ¶ Beatus homo. hic quoddā correlariū cōcluditur ex dictis: ex quo eñ cogitatiōes hoīm vane sunt ꝛ ad malū pne cito declināt ad errores. nisi assit diuina correctio: iō dr. g ¶ Beat⁹ homo quem tu erudieris dñe. ipsum illustrādo de mente. h ¶ Et de lege tua docueris eum. i. docueris eum ad sequendum dictamen legis naturalis que est quedam impssio diuine legis i nobis, ꝛ cum hoc instruxeris eū de le-

Quare Moyses fit ps
Moyses ꝛ iob erāt in eodem tempore.
Ps. diuisio.
Cōtinēs p cōtēto accipitur hic quedicit iudicas terrā
Errorem excludit.
Phs ɔ empedoclez.

ge a te data in mōte synai:de lege p te dāda in euāgelio.de cuiꝰ datiōe futurā habuit moyses noticiā pp qd dicit saluator. Joā.v.c. Si crederet moysi:crederet forsitā ꝛ mihi. i ❡ Ut mitiges eis a diebꝰ malis.id est diuine vltionis pctā punietis. k ❡ Donec fodiat pctōri fouea.i. mors corporalis per quā corpꝰ ponit in fossa terre ꝛ mors eternalis per quā ponit aīa in fouea gehēne vsq ad diē iudicij:in quo simul corpus ꝛ aīa ponentur in gehenna. l ❡ Qr nō repellet dn̄s plebē suā.i.mādatis suis obedientē. m ❡ Et hereditatē suam nō relinquet q in fidelibꝰ adherētibꝰ sibi cōsistit quos in p̄senti fouet p gratias et in futuro p gloriam.iō subdit. n ❡ Quoad usq iustitia scʒ diuina. o ❡ Cōuertat in iudicium.i.ponat in executione in extremo iudicio:in quo oia reducent ad debitū ordinē iustitie. p ❡ Et qui iuxta illā.i.qui tūc secure poterūt expectare tenorē diuie iustitie respondet. q ❡ Oēs qui recto sunt corde pp qd saluator loquens de extremo iudicio dixit apostolis. Luce.xxj. His aūt fieri icipiētibus respicite ꝛ leuate capita vestra.id est exhylaritate corda vestra.ꝛ exponit.b. Grego.ꝛ Sapiē.v.dr. Tūc stabūt iusti in magna cōstantia aduersus eos q se angustiauerunt ꝛc. r ❡ Quis consurget. Hic cōsequenter ostendit diuinā puidentiā extendere ad actꝰ humanos per punitiones hebreoꝝ qui licet pluries fuerit puniti i deserto:tamē fuit ibi duplex notabilis punitio.vna p adoratione vituli.alia p rebellione cōmuni:qr populus voluit in egyptū reuerti.secūda ponitur ibi. Nunquid. Circa primū sciendū q prima punitio facta est de p̄cepto moysi Exo.xxxij.vt dicit. Si qs est dn̄i iungat mihi.ꝛ postea subditur. Ponat vir gladiuʒ super femur suū et

Oēs in iudicio ꝑsonaliter cōparebūt vt cōsciētie singuloꝝ in p̄sentia iudicis singulis pateāt. Ric. iiij. disti. xlvij. art. ij.q.iiij.

Ut mitiges ei a diebus malis:donec fodiat pctōri fouea. Qr nō repellet dn̄s plebem suā ꝛ hereditatem suā nō derelinquet. Quoadusq iustitia cōuertatur in iudiciū:ꝛ qui iuxta illā oēs q recto sunt corde. Quis cōsurget mihi aduersus malignantes: aut quis stabit mecū aduersus operātes iniquitatē. Nisi quia dn̄s adiuuit me:paulominus habitasset in inferno aīa mea. Si dicebā motus est pes meus misericordia tua domine adiuuabit me. Secūdum multitudinem dolorū meorum in corde meo:consolationes tue letificauerūt animaʒ meaʒ. Nunquid adheret tibi cedes iniquitatis qui fingis laborē in precepto.captabūt in animā iusti et sanguinem innocentem condemnabūt. Et factus est mihi dominus in refugiū:ꝛ deꝰ meꝰ in adiutoriū spei mee. Et reddet illis iniquitatem ipsorum ꝛ in malicia eorū disperdet eos; disperdet illos dominꝰ deus noster.

occidat vnusquisq fratrē ꝛ amicū ꝛ proximū suū ꝛc. ꝛ subdit. Et ceciderūt in die illa quasi.xxiij.milia.ꝛ hoc qd dicit moyses loquēs in psona ppria de p̄terito p modū p̄sentis vel futuri.qd frequēter fit i ꝓphetis di. r ❡ Quis cōsurget mihi aduersus.i.aduersus incitātes multitudinē ppli ad fabricationē vituli.fuerūt em̄ aliqui incitantes alios ꝛ isti fuerūt pessimi. s ❡ Aut quis stabit mecū aduersus operātes iniquitatem.i. aduersus sequētes p̄dictoꝝ instigationes. t ❡ Nisi qr dn̄s adiuuit me.i.nisi affuisset mihi auxiliū speciale. v ❡ Paulominus habitasset in inferno anima mea.i.vita mea.accipitur hic infernꝰ p fossa vel sepultura.ꝛ est sensus fuisseʒ mortuꝰ ꝛ sepulture traditꝰ. Unde litera hebraica sic hʒ. Habitasset i taciturnitate anima mea:qr per mortē aufertur loquela. Aaron em̄ timore mortis que sibi iminebat a pplo fecit vitulū.ꝛ libentius populus moysem interfecisset qn̄ cōtriuit vitulū in puluerē. Exo.xxxij.nisi fuisset repressus diuina virtute timorem ei incutiente.vnde subditur. x ❡ Si dicebam motus est pes meus.i.ex quo potuit discedere de mōte synai ad preceptū domini dicentis mihi. Exo.xxxij. Uade descende.peccauit populꝰ tuꝰ quē eduxisti de terra egypti. y ❡ Misericordia tua domine adiuuabit.i.tūc fui certificatus q per tuā misericordiam me ꝓtegeres a populi furore.ideo subdit. ʒ ❡ Secundum multitudinem ꝛc.i.quos sustinui ꝓpter peccata populi in adoratione vituli.ꝓpter qd dolore ꝛ iracūdia motꝰ moyses ꝓiecit tabulas ꝛ fregit eas ad radices mōtis. Exo.xxxi. a ❡ Cōsolationes tue ꝛc.:qn̄ post multā p̄cū instantiā dn̄s p̄ces moysi acceptauit.ꝛ nouas tabulas testi sibi dedit. Exo.xxxiiij. b ❡ Nunqd adheret. Hic ponit scda punitio notabil' heb. ex q ondit q diuina puidētia se extēdit ad regimē actuū humanoꝝ ꝛ ista punitio fuit qn̄ ppl's isrl' territꝰ verbis exploratoꝝ voluit reuerti i egyptū. Nu.xiiij reputās q nō posset implere dei p̄ceptū de trāsitu ad terrā promissiōis pp multitudinē ꝛ magnitudinē pploꝝ ibidē habitātiū ꝛ pp hāc rebellionē exploratores q pplm terruerāt pcussi fuerūt morte repētina a dn̄o:ꝛ sn̄ia mortis diffinita fuit a dn̄o sup oēs q numerati fuerāt in exitu de egypto a.xx.annis ꝛ supra ita q mortui sunt in deserto oēs p̄ter iosue ꝛ caleph filiuʒ iephone vt ibidē hr. Et ex ista punitiōe ꝛ p̄cedēti debuerūt filij isrl' ab errore supradicto reuocari ꝛ h̄ est qd dr. Nunqd adheret tibi sedes iniqtatis.i.habituatio in malo. c ❡ Qui fingis laborē in p̄cepto.i.falso dicis te p̄ceptū dn̄i nō posse adiplere de ingressu terre ab eo ꝓmisse. Et qr ex sua obstinatiōe ex malo voluerūt moysem et aaron iosue ꝛ caleph lapidibus obruere. Nume.xiiij.iō subdit. d ❡ Cātabūt.i.cātauerūt. e ❡ In animā iusti.i.iustoꝝ volētes eos iterficere:sʒ qr defensati fuerūt ꝓtectiōe diuina:sʒ q ibi.dr. Cūq clamaret oīs multitudo ꝛ lapidibꝰ vellet eos obruere vel opprimere appuit glia dn̄i:ꝛc.iō subdit. f ❡ Et factꝰ est mihi dn̄s in refugiū.i.mihi ꝛ alijs tribꝰ mecū eūtibꝰ. g ❡ Et reddet illis iniqtatē ipoꝝ:qr exploratores q terruerāt populū statim pcussi fuerūt more repētina. h ❡ Et in malicia eoꝝ.qr alij eis acqescētes vagabūdi fuerūt per desertū quousq ꝓstrata sunt ibi cadauera eoꝝ:vt ibidē hr ꝛ ideo subdit. i ❡ Disperdet illos dn̄s deus noster.cuius puidentia ad omnia se extendit q̄tūcunq minima.

Secūda punitio ō pplo isrl'.

❡ Psalmus.xciiij.

V Enite exultemus dn̄o. Huic p̄s nullꝰ oīno ti. ꝑponit in heb.nec in transl.hie.iuxta heb. Et fm heb.iste p̄s factꝰ est a moyse circa finē vite sue qn̄ mortui fuerūt in deserto oēs q post exitum de egypto nūerati fuerant a.xx.annis ꝛ supra p̄ter caleph ꝛ iosue vt dictū est p̄cedēti p̄s i quo p̄s inducit filios mortuoꝝ de qbus dicit dn̄s. Nume.xiiij. q ingrederentur terrā ꝓmissionis loco patrum suorum ad dei laudem ꝛ obedientiam:ne ex rebellione ꝛ obediētia impedirentur ab ingressu terre promissionis;sicut et patres eorum et litera huius p̄s ad hoc faciliter

De filijs israel.

pōt applicari. Sʒ apl's heb.iij.ꝛ.iiij.ponit magnā partē huius psal.s.ab illo loco. Hodie si vocē eius audieritis vsq ad finē.q hoc dictuʒ fuit a dauid ad qd sequit q est auctor totius psal.dicit etiā ibidē apostolus q psal.iste nō loquit de ingressu terre ꝓmissionis q iam ante annos multos trāsierat tpe iosue:sed de ingressu terre viuētiuʒ aperiēdo p xp̄m tēpore gratie.qr p suā bn̄dictā passionē amouit impedimentū. Et sʒ hoc p̄s.iste in tres partes diuidit:qr prio ppl's maxime hebraicus fm intētionē apostoli ad xp̄i laudē inducitur:scdo ab hoc multiplex rō adducit:ibi Qm̄ deꝰ magnus.tertio principalis intētio ꝯcluditur ibi. Hodie si vocē eius audieritis Circa p̄muʒ dicit dd puidens xp̄i aduentuʒ in quo erat exultāduʒ.vn̄ in eius natiuitate angeli exultauerūt. Luc.ij. Facta est cum angelo multitudo celestis exercitꝰ vel militie laudātiuʒ deū ꝛc. ꝛ multo fortius hoies debebāt exultare:tū qr venit in natura humana assumpta nō in angelica:sʒ q dr heb. ij. Nusq āgelos apprehēdit.sʒ semē abrahe tū qr venit satisfacere p pctō gn̄is humani nō angeli qd est irremediabile dicit igitur. a ❡ Uenite nō passibꝰ corporis:sʒ affectibus mētis p fidē ꝛ deuotionē. b ❡ Exultemus dn̄o nō solū interius:sed etiā exterius deuotiōis signo qd notat cū dr. b ❡ Exultemus ꝛ iubilemꝰ qr exultatio dr q̄si extra saltatio. qd fit qn̄ mentis deuotio resultat exteriꝰ in sensibili signo silr iubilꝰ dr cordis gaudiū ita intensum q nō pōt interius contineri quin appareat in signo exteriori. c ❡ Deo salutari nr̄o.i. ad laudē iesu xp̄i q

❡ Psalmus.xciiij.

V Enite exultemus dn̄o:iubilemus deo salutari nr̄o. Preoccupemus faciē eius in ꝯfessiōe ꝛ i psalmis iubilemus ei. Qm̄ deꝰ magnꝰ dn̄s ꝛ rex magnus sup oēs deos. Qr i manu eiꝰ sūt oēs fines terre ꝛ altitudies mōtiū ipius sūt. Qm̄ ipsius est mare et ipe fecit illō ꝛ siccā manꝰ eius formauerūt. Uenite adoremꝰ ꝛ ꝓcidamus ꝛ ploremꝰ ante dn̄m q fecit nos:qr ipe est dn̄s deus nr̄. Et nos ppl's pascue eiꝰ ꝛ oues manus eius. Hodie si vocē eiꝰ audieritis nolite obdurare corda vr̄a. Sicut i irratiōe fʒ diē tēptatiōis i deserto. Ubi tēptauerūt me patres vr̄i:ꝓbauerūt ꝛ viderūt opa mea. Quadragita annis offensus fui generatiōi illi:ꝛ dixi semp hi errāt corde.

Psal. diuisio.

Unde dr exultatō

est verus deus ꝛ nr̄a salus:ꝓpter qd fuit sic noiatus Mat.j. Uocabis nomē eiꝰ iesum ipe em̄ saluū faciet pplm suū a pctis eoꝝ.iesus em̄ interp̄tat saluator. d ❡ Preoccupemꝰ faciē eius in ꝯfessione sue deitatis ꝛ hūanitatis ꝛ dicit. Preoccupemꝰ.i.tēptationeʒ dyaboli ab hac ꝯfessione intētis nō ipedire anticipemꝰ. e ❡ Et in psalmis.i.laudibus deuotis. f ❡ Jubilemꝰ ei. g ❡ Qm̄ deus.hic ꝯn̄r ad ꝓpositū multiplex rō adducit:ꝛ p̄mo ex regia dignitate:cuʒ dr. h ❡ Qm̄ deus magnus dn̄s.q.d.bene debemus iubilare xp̄o qm̄ ipse est deus ꝛ p ꝯn̄s magnus dn̄s. i ❡ Et rex magnus super oēs deos.i.sctōs angelos ꝛ ꝓphetas dei amicos:q in scriptura dicunt dij ꝑticipatiue.scdo ex eius ꝑtāte cū dr. m ❡ Qr in manu eiꝰ sunt oēs fines terre.i.in eius ꝑtāte q pōt eos ad nihillū redigere.qd ꝓbat ꝯn̄r dicēs. k ❡ Qm̄ ipius est mare:ꝛ ipe fecit illud.ꝯgregans aquas in vnū locū Gen̄.j. l ❡ Et siccā.i.partē terre aridā. m ❡ Manꝰ eius formauerunt p hoc em̄ q ꝯgregauit aquas in locū vnū qui dr oceanꝰ apparuit pars terre aquis discooperta Gen̄.j.ꝛ h̄ ꝓpter habitationē hoim ꝛ aīalium.tertio adducit ratio ex bn̄ficijs humane nature collatis sp̄aliter inter q primū est creatio hois in imaginē dei:qd nō ꝯuenit alijs corporalibus creaturis:et in recognitionē huiꝰ dr. n ❡ Uenite adoremus.adoratione latrie. o ❡ Et procidamus humiliter adorādo. p ❡ Et ploremus peccata nostra ꝯfitendo. q ❡ Ante dn̄m qui fecit nos ad imaginē ꝛ similitudinē suam. r ❡ Qr ipse est dn̄s deus noster dans se nobis p suā bn̄dictaʒ incarnationē. Scdm bn̄ficiuʒ est diuine gubernationis q speciali modo se extēdit ad humanā naturā vltra bruta aīalia ꝓpter qd dicit apostolus.j.Coꝛ.ix. Non est cura de bobus. Et q̄tum ad hoc dr. s ❡ Et nos populus pascue eius.qr nobis puidet speciali modo pōt etiā hoc referri ad ppl'ʒ hebraicū quē deus pauit manna.xl.annis in deserto:ꝛ ad pplm catholicū quē in eccl'ia pascit quotidie eucharistie sacro. t ❡ Hodie hic ꝯn̄r ꝯcludit intentū p̄ncipale.qd fm aplm est inducere pplm maxie hebraicū ad obediēduʒ xp̄o hūiliter ꝛ deuote ne ipediat ab ingressu terre viuentiuʒ sicut patres eius ipediti fuerūt ab ingressu terre ꝓmissiōis ꝓpter rebellionē ipsoꝝ. Et circa istā ꝯclusionē prio ponit monitio.scdo adducit exēplum ibi. Sicut in irritatione.ꝛ tertio pena illata exprimit ibi. Quadraginta. Circa primū dr. t ❡ Hodie in tpe gratie qd vocat dies. Ro.xiij. Nox precessit:dies aūt appropinquauit ꝛc.vbi p noctē intelligitur vetus testa.p diē nouū. v ❡ Si vocem eius audieritis.ꝛ accipitur hic si pro qr vox dn̄i audita est in lege noua q data est a deo in carne apparēte.vetus aūt testamētū fuit datū p angelū loquēteʒ in psona dei.fm qd dr Actuū.vij. Hic moyses ꝛc.subdit. Hic est qui fuit in ecclesia in solitudine cū angelo qui loquebat in mōte synai. x ❡ Nolite obdurare corda vestra ꝛc.legē euangelicam repellendo. Obduratio em̄ cordis humani in malo non prouenit primo ex parte dei:sed ex parte liberi arbitrij hoīs a deo se auertentis.ꝛ ideo ꝯn̄r deus iuste retrahit gratiā suam cor mollificantē.ꝛ sic in infidelitate ꝛ malo obdurat. y ❡ Sicut in irritatiōe.hic ꝯn̄r ad propositū adducitur exempluʒ de illis qui territi verbis exploratorum rebelles fuerunt dn̄o ꝛ moysi ꝛ voluerunt reuerti in egyptū. Nume.xiiij.ꝛ hoc est qd dicitur. y ❡ Sicut in irritatione.i.nolite obdurare corda vestra sicut fecerūt in deserto. In irritatiōe fm diem tēptatiōis vocatur aūt istud pctm̄ irritatio dn̄i.qr viderant tot mirabilia eius in trāsitu maris rubri ꝛ alijs mirabilibus q nullo modo debebāt dubitare de impletione promissionis diuine:sed q absq difficultate duceret eos in terrā promissionis. ʒ ❡ Ubi temptauerunt me patres vestri.multotiēs vnde dicitur Numeri.xiiij. Jaʒ temptauerūt me p decē vices. a ❡ Probauerunt ꝛc.i.tot viderunt opera mea mirabilia q nullo modo debuerant facere talia. b ❡ Quadraginta.hic cōsequenter ponit pena debita: quia quadraginta annis fuit populus israel impeditus ab ingressu terre promissionis in quibus omnes mortui fuerūt in deserto qui viderant mirabilia dei ꝛ increduli fuerāt vt dicit Nume.xiiij.ꝛ hoc est qd dr. b ❡ Quadragita ānis ꝛc.retardās eos ab ipletiōe ꝓmissi. c ❡ Et dixi semp.ꝛ talis error erat affectatꝰ:et

Magnꝰ hic dicit qualitatem.

De rerū creatiōe.

Ratio. Gen̄.j. faciamꝰ hominē ad ymaginē ꝛ silitudinē nr̄am

Intētū p̄ncipale cōcludit.

Si p qr.

A prouenit obduratio.

Tēptare deū ē peccatū qr p̄supponit ignorantiaʒ ꝛ dubium de diuina p̄fectione. declaratio in sū.

Universidad de Deusto Biblioteca

sic nō alleuiabat sed magis aggrauabat. d ¶ Et isti nō cognouerūt ⁊c.i.pcepta mea in quib⁹ debebāt ambulare: ⁊ hoc malicia ipsoꝝ eos excecāte. e ¶ Ut iuraui.i.irreuocabiliter diffiniui. f ¶ In ira mea.i.in affectu vindicte mee. g ¶ Si intrabūt.i.nō intrabūt. h ¶ In requiē meā.i.in terrā pmissionis quā dedit de⁹ filijs isrl'.⁊ q: illud fuit figura q̄etis bonoꝝ in patria: q: oīa in figura ɔtingebāt illis.j.ad Coꝛ.x. iō per hoc intendit dauid inducere ppl'm maxime hebraicū ne p rebellionē ad xp̄m phibeātur ab ingressu terre viuentiū vbi est quies beatoꝝ.

Et[d] isti non cognouerūt vias meas vt[e] iuraui in ira mea.si intrabunt[g] in[h] requiem meam.

¶ Psalmus dauid qn̄ domus edificabaꝶ post captiuitatem. Psalmus.xcv.

Cantate[a] dn̄o cāticū[b] nouū: cātate[c] dn̄o oīs terra. Cātate[d] dn̄o ⁊ benedicite[e] noi ei⁹ annūciate[f] de die i diē salutare eius. Annūciate[g] īter gētes gloriā ei⁹ in[h] oībus pplis mirabilia eius. Qm̄[i] magn⁹ dn̄s ⁊[k] laudabilis nimis: terribilis[l] est sup oēs deos. Qm̄ omnes dij gentium demonia: dominus autē[m] celos fecit. Confessio[n] et pulchritudo[m] in[n] conspectu ei⁹: sanctimonia[o] ⁊ magnificētia[p] i sanctificatiōe

¶ Psalmus.xcv.

Cantate dn̄o. huic psal. pmittitur titu. in transla. cōi. Psal. dauid cū domus edificabatur post captiuitatē. Et fm istū titu. dauid fecit hūc psal. fm autē heb. moyses fecit hunc psal. vt dictū est supra psal.lxxxix. sed he varietates actoris nō multū refert ad ppositum: q: vterq̄.s.moyses ⁊ dauid spiritū propheticū habuit ⁊ de xp̄i mysterijs pphetauit: vt patuit p predicta. Sꝫ de materia huius psal. a qua depēdet intellect⁹ literalis est magis curandū. Et fm ti. istū psal. iste est diuinarū gratiarū actio seu diuina laudatio de reedificatione tēpli post captiuitatē babylonicā tēpore zorobabel: vt habeꝶ Esd.j. Sꝫ hoc dictū impugnat hiero. p hoc quod dr̄ in pncipio hui⁹ p̄s. Cātate dn̄o ⁊c. qd̄ nō legiꝶ tūc factū: sꝫ magis cātauerunt cāticū antiquū fm qd̄ dr̄.j.Esd.iij. Steterūt sacerdotes in ornatu cū tubis: ⁊ leuite filij asaph in cymbalis: vt laudarēt deū p manū regis dd̄.i.p cātica ab eo facta: vt ibidē fuit factū. a tpe vero dauid vsq̄ ad illā reedificationē fluxerunt quingēti anni vel circiter: q: primū annū fundatum quarto anno salomonis stetit.cccc.x.annis ⁊ tēpus captiuitatis durauit.lxx.annis. Itē per hoc qd̄ subdiꝶ. Annunciate inter gentes ⁊c. gētiles nō fuerunt admissi ad illā reedificationē sed magis repulsi vt hr̄.j.Esd.iiij. preterea in heb. ⁊ in trāsla. hiero. nullus penitus est ti. ⁊ ideo predictus titu. videtur appositus ab aliquo expositore fm imaginationē suam: lr̄am huius psal. ad dictū edificiū applicante. Ra.sa. vero dicit q̄ hic psal. loquitur ad tempus futurum: ⁊ vocaꝶ tp̄s futurum tempus messie qd̄ ipse ⁊ alij iudei dicunt esse futurum ⁊ tunc edificabiꝶ eis tēplum nobilissimum in quo fient iste laudes ⁊ oblationes qui vidētur tangi in hoc psal. cum dr̄ in principio. Cantate dn̄o ⁊c. et postea in medio subditur. Tollite hostias ⁊c. Sed istud scd̄m est erroneum.s.q̄ xp̄s sit vēturus in mundum ⁊ reedificaturus materiale tēplum sicut frequēter supra expressum est. Sꝫ primū est verum q̄ iste psal. loquitur pro tēpore christi: qd̄ proprie incepit a pncipio p̄dicationis euāgelij: ⁊ extunc incepit tēplū reedificari p xp̄m nō ex lapidibus insensibilibus: sꝫ ex xp̄i fidelibus qui sunt lapides viui in edificio celestis hierusalē collocādi. Et fm hoc psal. iste diuiditur in duas partes q: primo psal. inducit ad xp̄i preconiū. ⁊ scd̄o ad eius debitū obsequiū ibi. Cōfessio. Prima in duas q: primo inducit ad actū p̄conij. scd̄o ad diuulgationē euāgelij: ibi. Annunciate. Circa primū dicit. a ¶ Cātate dn̄o.i.dn̄o iesu xp̄o q̄ est rex regū dn̄s dominātium. Apo.xix. b ¶ Cāticum nouū ad nouū em̄ testamentum ptinet cāticū nouū: fm qd̄ dr̄. Nouus rex noua lex noua gaudia. vnde angeli nouū cāticū cātauerunt in natiuitate xp̄i. Luc.ij. Gloria in altissimis deo ⁊c. c ¶ Cātate dn̄o oīs terra.i.oēs habitatores terre q̄bus aduēt⁹ xp̄i fuit causa leticie. d ¶ Cātate dn̄o. repletio est eiusdē ad maiorē excitationē sicut solet fieri i cāticis. e ¶ Et bn̄dicite noi ei⁹ grās agēdo de tāto bn̄ficio. f ¶ Annūciate de die i diē.i.ɔtinuate huiusmodi laudē. g ¶ Annunciate inter gētes. hic pn̄r psal. inducit ad predicationē euangelij que facta est nō solū iudeis: sed etiā gentilibus per orbē dispersis. Et hoc est qd̄ dicitur hic. g ¶ Annunciate inter gentes.i.gloriā sue resurrectionis ⁊ ascensionis ⁊ alia ad fidē pertinentia. h ¶ In oibus populis mirabilia eius.i.opera miraculosa xp̄i q̄ annūciauerunt ppl'i alijq̄ xp̄i discipuli. nō solū verbo. sed etiā facto facientes miracula in noīe ⁊ virtute xp̄i: fm quod dicitur Marci vlti. Illi autē profecti predicauerunt vbiq̄ dn̄o cooperante ⁊ sermonē cōfirmante sequentibus signis. i ¶ Qm̄ magnus dn̄s quasi diceret nō est mirum si talia fiūt virtute eius: q: magnus est in potentia cuius magnitudinis nō est finis. k ¶ Et laudabilis nimis: q: transcendit limites cuiuscūq̄ creature virtutis: propter qd̄ dicitur. Eccle.xliij. Magnificate dn̄m q̄tum potestis. maior est em̄ omni laude. l ¶ Terribilis sup omnes deos. quia terribilis est demonibus qui pro dijs colebantur in idolis a gentibus: ideo subdiꝶ. Qm̄ omnes dij gentiū demonia. m ¶ Dn̄s autē celos fecit non autē dij gentiū. n ¶ Confessio. hic pn̄r psal. inducit ad obsequium christi debitum. ⁊ scd̄o inducit ad hoc motiuum: ibi. Cōmoueatur. Ad debitū autē obsequiū xp̄i primo requiritur interior ⁊ exterior mundicia q: ipse est sanctus sanctorū. Dan.ix. ⁊ q̄tum ad hoc dr̄. Confessio qua tolluntur immundicie interiores. m ¶ Et pulchritudo.i.mundicie exteriores apposite. n ¶ In conspectu eius.i.in cultu ipsius. hec dr̄ ad excludendū immundicias q̄ fiebāt in cultu gētiliū sicut in sacris priami viri ⁊ mulieres incedebant nudi. ⁊ illi faciebāt alie vilitates quas non facerēt modo meretrices. Similiter in cultu veteris legis erant alique immūdicie corporales in effusione sanguinis animaliū immolatoꝝ q̄ nō sunt in cultu noue legis: vbi offertur corpus ⁊ sanguis xp̄i sub speciebus panis ⁊ vini. o ¶ Sāctimonia.i.applicatio ad diuina. p ¶ Et magnificentia in sanctificatione eius.i.in cultu noue legis: q̄ sanctificatio dr̄: eo q̄ significat cultores qd̄ non faciebat cultus veteris legis: ppter qd̄ dicit apl's heb.x. Impossibile em̄ est sanguine taurorum ⁊ hyrcorū auferri peccata: ideo subdiꝶ. Sanctificati sumus p oblationē corporis iesu xp̄i. In hac igitur sanctificatione ⁊ magnificētia: q: in eucharistia totus xp̄s ɔtinetur: quo non pōt aliq̄d maius cogi

De materia psal.

Quare fuerunt anni.

Opinio Ra.sa.

Opinio falsa.

p̄s.diui.

Demōes dij p existimatione ab infidelibus.

tari ratione sue deitatis: iō subdiꝶ. q ¶ Afferte dn̄o patrie gentiū ad fidē xp̄i ɔuersarū. r ¶ Afferte dn̄o ⁊c. fm ɔmē.j.ethicoꝝ. Honor est reuerētia exhibita alicui in testimoniū sue bonitatis: etiā si fiat in secreto: siue corā paucis: sꝫ nūc est gloria qn̄ exhibeꝶ ei in palā corā multis. p hoc em̄ inducimur ad exhibēdū reuerentiam dn̄o nostro iesu xp̄o in publico ⁊ secreto. s ¶ Tollite hostias.i.laudibus diuinis extolle corpus et sanguinem iesu xp̄i sub spēbus panis et vini: que dicuntur hostie in plurali: q: licet sit vnū sacr̄m pfecte. tamen sunt ibi due consecrationes distincte quarum vna alterū nō expectat. Itē q: hoc sacrificiū omnib⁹ sacrificijs ⁊ oblationibus veteris legis ⁊ multiplicibus succedit tanquam pfectū imperfectis. t ¶ Et introite in atria ei⁹.i.loca xp̄i cultui dedicata: q: tamen in omnib⁹ est vnica ecclesia: iō subdiꝶ. Adorate dn̄m in atrio sancto ei⁹. v ¶ Commoueatur. Hic pn̄r adducit ad hoc motiuū principium et scd̄o subdiꝶ exultatio fideliū ibi. Letentur celi. Circa primū dr̄. v ¶ Cōmoueatur a facie ei⁹ vniuersa terra.i.habitatores terre moueantur corā xp̄o motu timoris ⁊ reuerētie: cui⁹ cā subdiꝶ cū dicitur. x ¶ Dicite in gentibus q: dn̄s: sꝫ iesus xp̄s. y ¶ Regnauit.i. regnū sup totā creaturam accepit in sua resurrectione et ascēsione: fm

Quid sit honor.

In sacramento altar triaꝝ spēs visibiles corpus christi verū ⁊ corp⁹ xp̄i misticum sꝫ eccl'ia. de cla. in summa.

eius. Afferte[q] dn̄o patrie gentiū: afferte[r] dn̄o gloriā et honorē: afferte dn̄o gloriā nomini ei⁹. Tollite[s] hostias ⁊[t] introite i atria ei⁹ adorate dn̄m in atrio scō eius. Cōmoueatꝶ[u] a facie ei⁹ vniuersa terra: dicite[x] in gentib⁹: q: dn̄s regnauit[y]. Etem̄[z] correxit orbē terre: qui[a] nō ɔmouebitur: iudicabit[b] populos i eq̄tate. Letentur[c] celi ⁊[d] exultet terra: cōmoueatur[e] mare ⁊ plenitudo ei⁹ gaudebūt[f] campi ⁊ oīa: que i eis sunt. Tunc[g] exultabūt omnia[h] ligna siluarū a facie dn̄i: quia venit qm̄[i] venit iudicare terraꝫ. Iudicabit[k] orbem terre in equitate: ⁊ populos in veritate sua.

qd̄ dicitur Matthei vlti. Data est mihi ⁊c. ⁊ Marci.vlti. Et dn̄s quidē iesus postq̄ locut⁹ est eis assumpt⁹ est in celū ⁊ sedet ad dextris dei. Aug. ⁊ Cassio. hic adducūt dicentes: q: domin⁹ regnauit a ligno: sed hec additio a ligno nō est in heb. nec i greco. nec in trās. hiero. loquēdo de translationib⁹ q̄s vidi ⁊ credo q̄ assumptum sit de transla. theodotionis vel simmachi vel alicui⁹ alteri⁹: q: plures fecerūt diuersas translatiōes. Et quia xp̄s exaltationē regni meruit per suam passionem in cruce fm qd̄ dr̄ Philip.ij. Humiliauit semet ipsum factus obediēs vsq̄ ad mortem: mortem autem crucis: pp quod ⁊ deus exaltauit illum: ideo aliquis translatorum hoc addidit a ligno.s.crucis: ⁊ fm hoc diciꝶ in hymno ecclesiastico. Impleta sunt q̄ cōcinit dd̄ fidelis carmine dicens in nationibus regnauit a ligno deus: ⁊ patet q̄ iste hymnus procedit fm opiniones Aug. dicentis q̄ dauid fecerit hunc p̄s. ⁊ oēs alios. z ¶ Etenim correxit orbem terre. ab errore idolatrie que a tempore p̄dicationis xp̄i ⁊ apostoloꝝ cepit cessare fm q̄ p̄dictum fuit zacha.xiij. In illo die perdam nomina ydoloꝝ de terra. a ¶ Qui nō cōmouebitur.s.a veritate xp̄iane fidei que stabit vsq̄ ad finē mundi quantuncūq̄ tribulationibus impellatur. b ¶ Iudicabit qd̄ intelligitur de iudicio discretionis qd̄ a tempore christi incepit. quia per p̄dicationē ei⁹ a suoꝝ discipuloꝝ aliq̄ vocati sunt ab alijs in fidelitate dimissis iusto dei iudicio sed nobis occulto de quo dicit saluator Ioan.xij. Nūc iudicium est mūdi. iudicium autem discussionis pro penis ⁊ premijs reddēdis expectaꝶ in fine mundi. ⁊ de isto duplici iudicio est nonus p̄s. sicut dictū fuit supra in p̄s illo. c ¶ Letenꝶ celi. Hic consequenter ponitur exultatio fidelium. q̄a aduētus christi in mundum nō solū fuit causa exultationis fidelibus sed etiā creaturis omnibus. et hoc est qd̄ dicitur. Letentur celi.i.ciues celi cuiusmodi sunt angeli sancti qui in natiuitate xp̄i cantauerunt canticū leticie. vt dictū est in pn̄. hui⁹ p̄s. Celi etiam materiales letati sunt quia xp̄o nato stellam nouam miserūt Mat.ij. d ¶ Et exultet terra.i.principes terre. qd̄ impletū est quando reges venerūt xp̄m natum adorare Mat.ij. e ¶ Commoueatur mare ⁊ plenitudo eius.i.mare ⁊ eius vnde sibi reuerentiam exhibebāt: quod factum fuit quando mare ⁊ vnde se ei calcabiles prebuerūt. Mat.xiiij. f ¶ Gaudebunt campi. quod impletum fuit quando pastores in campis congregati super gregem suum vigilantes christum natum adorauerunt gaudentes Luce.ij. Et reuersi sunt pastores glorificantes ⁊ laudantes deum. g ¶ Tunc exultabunt: id est signa exultationis erunt. h ¶ Omnia ligna siluarum. hoc impletum est in aduētu xp̄i in hierusalem quādo populi cedentes ramos de arboribus sternebant in via clamantes ⁊ dicentes. Osanna filio dauid. Mat.xxj. in signum exultationis magne. q̄ autem dicitur ligna omnia hyperbolice est: sicut dicitur omnes de ciuitate cucurrerunt ad spectaculum: licet plures remaneant q̄ vadant. i ¶ Quoniam venit iudicare terraꝫ: iudicio: sꝫ discretionis separando fideles ab infidelibus: vocando electos ad fidē per suam et ecclesie p̄dicationē: propter q̄ dr̄ saluator Ioā.xij. Nunc iudicium est mundi iudicium enim discussionis pro penis ⁊ p̄mijs reddēdis: de quo agitur sequenti psal. expectatur in futuro. k ¶ Iudicabit orbem terre ⁊c. Iudicium enim discretionis quo aliqui vocantur ad fidem ⁊ gratiam alij nō ē valde iustum: licet hoc sit nobis occultum pp quod dr̄ p̄s.xxxv. Iudicia tua abyssus multa. Moraliter pōt exponi p̄s iste de quolibꝫ fideli q̄ est dei filius p gratiam ⁊ adoptionem. sicut xp̄s est dei filius per naturam. ⁊ iō sicut christo competit iudicium discretionis super alios modo predicto. ita cuilibet fideli impositū est iudiciū discretionis super ppriascogitationes locutiones ⁊ operationes: vt nulli iniusto consentiat corde nullum iniustū proferat ore: nec exerceat in opere.

A quo tēpore incepit iudiciū discretiōis xp̄i.

Moralis expositio

¶ Psalmus.xcvj.

Dominus regnauit. Huic p̄s. premittitur talis titul. in transla. communi psal. dauid qn̄ terra eius est ei restituta. ⁊ fm hunc ti. dauid fecit hunc psal. fm heb. vero moyses fecit ipsum vt dictum est supra p̄s.lxxxix. sed de hac varietate non est magna vis. vt dictum est p̄s. precedenti sed magis curandum est de materia huius p̄s. Et fm hūc titu. doc. aliqui dicunt q̄ p̄s iste est gratiarum actio ipsius dauid qn̄ debellatis philisteis: qui regnum ei⁹ inuaserāt ⁊ alijs gentilibus in circuitu qui regnum suū molestabāt: terra sua restituta fuit in pace ⁊ quiete. Sed litera huius psalm⁹ non videtur concordare cum dicitur. Nubes ⁊ caligo in circuitu eius. et post subditur. Ignis ante ipsum precedet: q: in bellis ipsius dauid ɔ ei⁹ aduersarios non legimus apparuisse talia signa. Item apostolus heb.j. allegat scripturam huius psal. dictam ad literam de christo dicens. Et cum intro-

Opi.heb. de authore p̄s.

De bellatiōe phil.

Universidad de Deusto Biblioteca

ducit primogenitum in orbē terre dixit. Et adorēt eū oēs angeli dei qđ accipit ex h ps. cū dicit adorate eū omnes angeli ei⁹. Apostoli enī allegātes scripturā veteris test. non semp acceperūt thema de verbo ad verbum sed sufficit eis aliqñ accipe sensum. Quis hic nō sit magna mutatio in verbo. quia in hoc ps. ponit imperatiuum scđe psone cū dr: Adorate hebrei imperatiuū tertie psone. Sciendu₃ est etiā q duplex est xpi aduentus. s. in mundū q pterijt ⁊ ad iudiciū q futurus est. ps. aūt iste loquit de aduentu ad iudiciū: ⁊ sic intelligitur apostoli verbū ⁊ cū introduxit pmogenitum. i. pcedit introducendū ad iudiciu₃ sicut exposui ibidē. tūc enī appebit in ptāte constitutus tanq pmogenit⁹. In pmo autē aduentu apparuit hūilis ⁊ abiect⁹. huic aūt snse pcordat Rab. Sal. in parte dicēs: q hic ps. loquit ad futuru₃ q vocat temp⁹ messie: sed expectat pmū ei⁹ aduentū adhuc futurū erronee: vt frequēter supra dictu₃ est. Patet igitur fm snsa₃ apo. ⁊ Rab. salo. q ps iste ad literam intelligitur de xpo nō de dauid nisi figuratiue nec ti. in pncipio posit⁹ valz multum ad ppositū. q: in heb. ⁊ in transla. hier. nullus est oio titu. ⁊ iō videt iste tit. appositus fuisse ab aliquo expositore pro sua volūtate. Dōm igr q ps iste loquit de aduētu xpi ad iudiciū discussionis: sicut pcedēs de aduētu eius ad iudiciū discretionis. ⁊ diuidit in tres partes: q: primo describitur ipsius xpi generale dominiū. scđo aduēt⁹ ad iudicium ibi. Nubes. Tertio exultatio fideliū ibi. Audiuit ⁊ ista tria cōsequūtur adinuicē: ⁊ videbitur psequēdo. Circa pmū sciēdu₃ q xps in sua resurrectione ⁊ ascensione accepit super omnia creata generale dominiū ppterea dicit Mat. vlti. Data est ⁊c. ⁊ hoc qđ dicit.

Duplex xpi aduētus.

Opi. rab. salo. de q intelligit psal.

¶ Psalmus ipi dauid quando terra eius restituta est ei. Psalmus. xcvj.

DOmin⁹[a] regnauit exultet[b] terra letent[c] insule multe. Nubes[d] ⁊ caligo i circuitu eius: iusticia[e] ⁊ iudicium correctio sedis eius. Ignis[f] añ ipm pcedet ⁊[g] inflāmabit in circuitu inimicos ei⁹. Alluxerūt[h] fulgura eius orbi terre: vidit[i] et commota est terra. Montes[k] sicut cera fluxerunt a facie dñi a facie dñi ois terra. Annūciauerūt[l] celi insticiā ei⁹: et[m] viderunt oēs populi gloriā ei⁹. Confundentur[n] oēs[o] qui adorāt sculptilia: et qui gloriantur in simulacris suis. Adorate[p] eū omnes angeli eius: audiuit[q] ⁊ letata[r] est syon. Et[s] exultauerūt filie iude: propter[t] iudicia tua domine. Quoniā[u] tu dñs altissim⁹ sup oēz terrā nimis[x] exaltat⁹ es sup oēs deos. Qui[y] diligitis dñz

a ¶ Dñs regnauit ⁊c. dñs noster iesus xps. b ¶ Exultet terra. i. habitātes in terra. q: xps p resurrectionē ⁊ ascēsionē suā pbuit alijs ingressu₃ ad gloriā. c ¶ Letētur insule. q: fides catholica predicata est p aplos aliosq xpi discipulos habitantibus in insulis maris occeani: vt pz de anglia ⁊ hibernia ⁊ etiā maris mediterranei. vt pz de cecilia ⁊ cypro ⁊ plurib⁹ alijs. d ¶ Nubes ⁊ caligo: q: ad gñale dñiu₃ seqtur extremū iudiciū a quo nō pōt appellari: ideo post dominium christi. Hic consequenter describit eius generale iudicium ad quod veniet in magna potestate. ⁊ h est qđ dicit. d ¶ Nubes ⁊ caligo i circuitu ei⁹ ⁊c. xps ascēdēs ad celū habuit nubē in obsequium: fm qđ dicitur Act. j. Uidentibus illis eleuatus est ⁊ nubes suscepit eum ab oculis eoru₃: ⁊ subditur. Hic iesus q assumptus est a vobis in celū sic veniet: sc₃ ad iudiciu₃. Ex quo innuitur q obsequio nubis vtetur. fm qđ dr Luce. xxj. Tunc videbunt filium hois venientem in nube cum potestate magna. ideo subditur. e ¶ Justitia ⁊ iudicium correctio sedis eius. i. correctio orbis pcedens a potestate eius iudiciaria que per sedē designatur eo q snia iudicis sedendo datur: erit. e ¶ Justitia ⁊ iudicium. i. recta ⁊ irreuocabilis. f ¶ Ignis ante ipm precedet: sc₃ ignis conflagrationis q precedit iudiciū. g ¶ Et inflāmabit in circuitu inimicos eius: q: data snia iudicis reprobi illo igne inuoluent: ⁊ sic in inferno retrudent. h ¶ Alluxerunt fulgura eius orbi terre. q: ante iudiciū fient multe impressiones ignee ⁊ terribiles: ideo subditur. i ¶ Uidit et cōmota est terra. i. habitantes in ea: q videntes talia cōmouebuntur commotione timoris. k ¶ Montes sicut cera fluxerunt a facie domini ⁊c. i. fluent: q: loquitur de futuro per modū preteriti propter certitudinem pphetie. quia tunc erunt terremotus magni p loca fm q dicitur Mat. xxiiij. ex quibus ruent montes. l ¶ Annunciauerunt celi iustitiā eius: q: per signa in celo apparentia manifestabit iudicis aduentus ppinquus. m ¶ Et viderunt ⁊c. q: omnes tam electi q reprobi videbunt xpm hoiem venientem in potestate ⁊ gloria q visio erit terribilis reprobis ⁊ delectabilis electis: ideo subdit. n ¶ Confundentur. i. confundantur. o ¶ Omnes qui adorant sculptilia. i. omnes idolatre qui tunc maxime confundentur: qm creaturis attribuerūt cultū soli deo debitum: nō solū ab hoibus: sed etiā ab angelis. iō subditur. p ¶ Adorate eū. i. adorate xpm adoratione latrie. q: est ver⁹ deus. q ¶ Audiuit. hic incipit versus in heb. ⁊ in transla. Hiero. vbi describit exultatio fideliū: q: sicut iudicium extremū erit reprobis terribile: ita iustis erit delectabile. vñ dr Luce. xxj. de illo iudicio. Arescentibus hoībus pre timore ⁊ exultatione: et post subdit. His aūt fieri insipientibus respicite ⁊ leuate capita vestra. i. exhilarate corda vestra fm q exponit Grego. omel. j. ⁊ hoc dictū fuit apostolis p omnibus electis. Igitur circa hoc pmo ponit exultatiō fidelium. scđo quoddā correlariū: ibi. Qui diligitis. Circa primū dr. q ¶ Audiuit syon. i. ecclesia p verbum xpi ⁊ apostolorum qui pnunciauerūt iudiciu₃ futurum. r ¶ Et letata est: q: hoc est materia exultationis p electis: vt dictum est. s ¶ Et exultauerūt filie iude. i. fideles anime ⁊ electe. ⁊ subditur causa huius leticie cum dicitur. t ¶ Propter iudicia. et dicit iudicia in plurali. quia non solum iudicium datum p gloria electorum erit eis causa leticie: sed etiam in iudicium datū pro dānatione reproborum fm qđ dr ps. lxx. Letabitur iustus cū viderit vindictā: ⁊ q: tunc omnia christo pfecte subijcientur: iō subdit. v ¶ Qm tu dñs altissimus super omnem terrā. i. super omnes hoies q in terra nascūtur. x ¶ Nimis exaltatus es super oēs deos. i. āgelos sanctos qui dicunt dij participatiue. Dañ. ij. exceptis dijs quorū non est cū hoibus conuersatio. y ¶ Qui diligitis. Hic vltimo pcludit quoddam correlarium q: iudicium extremū terribile erit iniustis ⁊ delectabile iustis: vt pdictum est. ideo ps. hortatur homines ad iustitias ⁊ ab iniustitia retrahit di[cens]. y ¶ Qui diligitis ⁊c. s. culpe qđ opponit bonitati diuine: ⁊ q possunt peccatū mortale euitare ostendit di[cens]

De ascensione xpi

xps p tpe

Triplex ē adoratio duliepdulie ⁊ latrie ex. iij. sen.

Cām leticie subdit

Continēs pcōtēto. correla.

5 ¶ Custodit dñs animas ⁊c. qui in tentationib⁹ recurrūt ad eius auxiliū fm qđ dr. j. Cor. x. Fidelis deus qui nō patietur vos tēptari supra id qđ potestis: sed faciet cum tēptatione pueñtū vt possitis sustinere. ideo subditur. a ¶ De manu peccatoris liberabit eos. i. de manu demonis q obstinat⁹ est i peccato ⁊ semper hoies trahere nititur ad peccatū. ⁊ q: hec liberatio fit per gratiā diuinā ideo subditur. b ¶ Lux orta est iusto. i. lux gratie diuine. c ¶ Et rectis ⁊c. q: lux gratie est quedā arra glorie propter qđ repetit idē cum dr. d ¶ Letamini iusti ⁊c. q est leticia deuotiōis. e ¶ Et pfitemini ⁊c. grās agentes de dono gratie vos sanctificātis. Moraliter pōt exponi ps. iste de quolibet fideli q est dei filius p adoptionē sicut xps est dei filius p naturā. ⁊ ideo sicut ad xpm ptinet iudicium discutiōis gñale: ita ad quēlibet fidelē ptinet iudiciū discutiōis singulare ppriaz cōscientiā discutiendo. vt qđ ibi inuenerit de male actis ⁊ cogitatis sic p penitentiam puniat vt penā iudicij futuri euadat. fz q dicit apost. j. ad Cor. x. Si nosmetipsos iudicaremus. nō vtiq iudicaremur.

Dyabol⁹ plerūq vult nocere q: eius prās sub ptāte dei

odite malum: custodit[5] dñs animas sanctorū suor[a] de manu pctōris liberabit eos. Lux[b] orta ē iusto: ⁊[c] rectis corde leticia. Letamini[d] iusti in dño: ⁊[e] cōfitemini memorie sanctificatiōis ei⁹. ¶ Psalm⁹. xcvij.

CAntate[a] dño canticū[b] nouū: q:[c] mirabilia fecit. Saluauit[d] sibi[e] dextera ei⁹[f] ⁊ brachiū sctm ei⁹. Notū[g] fecit dñs salutare[h] suū in cōspectu gētiū[i] reuelauit iustitiā suā. Recordat⁹ est[k] mie sue: ⁊ veritatis sue domui israel. Uiderūt[l] oēs termini terre: salutare[m] dei nři. Jubilate[n] dño ois terra: cātate[o] ⁊[p] exultate ⁊[q] psallite. Psallite dño i cythara: in cythara ⁊ voce psalmi: in tubis[r] ductilib⁹ ⁊[s] voce tube cornee Jubilate[t] in conspectu regis dñi moueatur[u] mare

¶ Psalmus. xcvij.

CAntate dño. Huic ps. pmittit talis titu. in heb. ⁊ in transla. hieroñ. Psalmus sine aliqua additione. ⁊ sic per titu. istu₃ non appareat auctor ps. nec eius materia. fz heb. moyses fecit psal. istum vt dictum est supra psal. xc. fm Aug. vero dauid fecit hunc psal. ⁊ oēs alios: sed de hac varietate nō est magna vis. vt dictum est psal. xcv. De materia vero huius psal. dicit ra. sa. hebreus q psal. iste loquitur de tpe futuro per qđ intelligitur tēpus messie quod iudei expectant futurū in quo dicunt multa mirabilia fienda p regem messiā. i. christū. ⁊ fm hoc dicitur in principio huius psal. Cantate dño canticum nouum. q: mirabilia fecit. i. faciet fm ipm q: scriptura hic loquitur de futuro per modum preteriti: propter certitudinē prophetie. tempore enī quo factus est iste ps. christus erat venturus in mundū. sed mirabilia q dicit ista fienda iam sunt facta in aduētu christi: q: dei filius in humana natura apparuit virgo conceperit ⁊ peperit ⁊ cetera mirabilia que christ⁹ fecit non solum sunt mirabilia: sed etiam mirabilissima. Et fm hoc doctores nostri exponūt psal. istu₃ de duplici aduentu christi. sc₃ in mundū. ⁊ ad iudicium generale ⁊ vltimum qđ vocatur iudiciu₃ discutionis. Sed saluo meliori iudicio videtur mihi q cōuenienter potest exponi de aduentu christi in mundū ⁊ de iudicio discretionis quod incepit a tempore predicationis xpi ⁊ apostolorum vt supra dictum est. Et fm hoc ps. iste ⁊. xcv. sunt circa eadē materia₃. vnde ⁊ similiter incipiunt ⁊ magnā habent conuenientiam. non solum in sententia sed etiam in verbis. Bene enim reperiuntur psal. plures de eadem materia facti nō solum a pluribus authoribus. sed etiam ab vno authore. ⁊ ex superius dictis patuit in psal. ipsius dauid. Igit fm hoc ps. iste in duas partes diuiditur: in prima ponitur gratiarūactio de beneficio incarnationis. in secūda de beneficio iudicij discretionis quo electi sunt vocati ad fidē. secūda ibi. Jubilate in cōspectu ⁊c. Circa primum dr. a ¶ Cantate dño. sc₃ iesu christo. b ¶ Canticum nouū tanq authori no. testa. in cuius ortu nouum canticum cantauerunt angeli. Luc. ij. c ¶ Quia mirabilia fecit. nascendo languidos curando mortuos suscitando: resurgendo ⁊ ascendendo. ⁊ spiritūsanctum in signo visibili mittendo quo simplices ⁊ literati sunt noticia scripturarū illuminati ⁊ linguis oim loquebant. Act. ij. d ¶ Saluauit id est salutē fecit. e ¶ Sibi. hoc est ad honorē sui. scilicet dei patris. f ¶ Dextera eius ⁊ brachiū sanctū eius. id est christus dei patris filius qui dicitur eius virtus. j. ad Cor. ca. j. Predicamus christum dei virtutem. virtus autem consistit in parte dextera. propter quod ⁊ frequenter dextera nominatur in scriptura. Similiter christus brachium dei dicitur Esa. liij. Domine quis credidit auditui nostro ⁊ brachiu₃ domini ⁊c. que scriptura intelligitur ad literā de christo. vt plenius ostendetur dño concedente qñ ad locū illum veniemus. g ¶ Notum fecit dominus. id est deus pater. h ¶ Salutare suū id est filium suū pro salute mundi humanatū ⁊ sic visibilem factū. i ¶ In conspectu gentium reuelauit iustitiam suam id est fidem catholicam iustificātem que per predicationē apostolorum ⁊ aliorum xpi discipulorū publicata est gentibus dispersis per orbē terrarum. k ¶ Recordatus est misericordie sue ⁊ veritati sue domui israel id est promissionis facte patribus eius: sicut Geñ. xxij. promissu₃ fuit abrahe. Benedicentur in semine tuo ⁊c. que promissio misericorditer ⁊ veraciter impleta est in christo nato de semine abrahe per iacob qui alio nomine dictus est israel. Ge. xxxij. ⁊ quia effectus huius pmissionis extensus est ad omnes gentes ideo subditur. l ¶ Uiderunt oēs termini terre. i. per fidē cognouerunt ⁊ per miracula coram eis facta. m ¶ Salutare dei nostri. i. dñm iesum christum: per quē est salus hoim. fm quod dicitur Actu. iiij. non est in aliquo alio salus. n ¶ Jubilate. Hic incipit versus. in heb. ⁊ in transla. hiero. vbi ponit inuitatio gratiarūactionum pro iudicio discretionis quo electi ad fidē ⁊ gratiā sunt vocati cum dr. Jubilate deo omnis terra. q: de oibus terre partib⁹ aliq sunt vocati. o ¶ Cātate. i. laudate in cordibus vestris interius. p ¶ Et exultate. in singulis deuotionis exterius. q ¶ Et psal. i. iterecitādo ore psal. a pphetis ad dei laudē factos. Et q: iste ps. tpe ve. test. cātabat a leuitis p expectatiōe dicti bñficij. q talia cātabant nō solū vocibus hūanis fz etiā musicis instrūis. iō subditur. Psallite dño i cy. ⁊c. r ¶ In tubis ducti. i. cū martello factis. s ¶ Et voce tube cornee. q: aliqñ vtebātur instrumētis de cornib⁹ aialiu₃ factis maxie in festo tubarū. qđ celebratur in pncipio septimi mēsis. t ¶ Jubilate in cōspectu dñi. s. iesu christi qui est rex regu₃ ⁊ dñs dominantiū. Apoc. xix. v ¶ Moueatur

Opi. ra. sa. lo. de ma. psal.

De duplici aduentu xpi exprimitur psal

pi. diui.

De xpo intelligit.

Deus per pphetarū dicta promiserat gen⁹ humanū rediturū esse per filiu₃ suu₃.

Universidad de [...] Biblioteca

mare ad eius reuerentiã qđ factum fuit quod pedib⁹ eius se calcabilẽ prebuit. x ℭ Et plenitudo eius.i. habitãtes in insulis maris quo⁊ multi cõuersi sunt ad fidẽ vt dictũ est ps.precedẽti. y ℭ Orbis terrarũ. ⁊ pro id est. z ℭ Qui habitant in eo.q2 nõ solũ de insulis maris:sed etiã de terris oibus aliqui sunt conuersi ad fidẽ. a ℭ Flumina plaudẽt.i.habebunt occasionẽ exultationis si haberent sensu3.⁊ hoc fuit impletũ qñ xps tactu sue sanctissime carnis vim regeneratiuã dedit aquis in baptismo. b ℭ Simul mõtes exultabũt.i.causa exultatiõis erũt:qđ fuit impletũ qñ in mõtibus legẽ euangelicã predicauit ⁊ ibi miracula fecit vt habet Mat.v.⁊ Jo.vj.in plurib⁹ locis.⁊q2 p suã predicationẽ cepit vocare electos ad fidẽ qđ pertinet ad iudiciũ discretiõis iõ subdit p cã dicte exultatiõis seu grãrũ actiõis. c ℭ Qm venit ⁊c.⁊ q2 istud iudiciũ est iustũ q̃uis sit nobis occultũ iõ subdit. Judicabit orbẽ terrarũ i iustitia ⁊c. Psal.iste moraliter põt exponi eodẽ mõ sicut ⁊.xcv.q2 sũt de eadẽ materia vt dictũ est in principio huius psal.

Quid xps fecit p predicatiões

⁊[x] plenitudo eius orbis[y] terra⁊ ⁊ qui[z] habitãt in eo. Flumina[a] plaudẽt manu simul[b] mõtes exultabũt a cõspectu dñi:qm̃ venit[c] iudicare terrã. Judicabit orbẽ terra⁊ in iusticia:⁊ pplos i eqtate. Psal.xcviij.

Domin⁹[a] regnauit irascãt[b] ppli qui[c] sedes sup cherubin moueat[d] terra.dñs[e] in syon magnus et excelsus super oẽs populos. Confiteantur[g] nomini tuo magno:qm̃ terribile[h] ⁊[i] sanctũ est ⁊[k] honor regis iudiciũ[l] diligit. Tu[m] parasti directiões iudiciũ[n] ⁊[o] iustitiã in iacob[p] tu fecisti. Exaltate[q] dñm deũ[r] nostrũ:⁊[s] adorate scabellum pedũ eius:qm̃ sanctu3[t] est. Moyses[v] ⁊ aaron

ℭ Psalmus.xcviij.

Opi. aliquorum falsa.

Dominus regnauit. Huic ps.nullus titulus preponitur in heb. nec in transla.hier. Dicunt autẽ hebrei q̃ moyses fecit ipsum vt dictũ est psal.xc. S3 hoc non videtur verũ:q2 in hoc psal.dr: moyses ⁊ aaron in sacerdotibus ei⁹ ⁊c.subdit. Ipsi inuocabãt dñ3 ⁊ exaudiebat eos ⁊ sic autor huius psal.vr loqui de ipsis tanq̃ de preteritis.ppter qđ ps.iste videt esse fact⁹ nõ solũ post tps moysi:sed etiã post tẽpus samuelis. Et ideo doctores nostri dicunt ipsu3 esse factũ a dauid qui samueli superuixit.⁊ dicunt q̃ fecit psal.istũ de regno christi. Sed saluo meliori iudicio ista expositio videt mihi magis mystica q̃ literalis:q2 in hoc regno psal.fit inuitatio ad dei cultũ fm modu3 veteris legis:vt patebit psequẽdo qui modus nõ habet locũ in christi regno. Ra.sa.vero dicit q̃ psal.iste loquitur de regno messie qui debellaturus est reges gog.⁊ magog.⁊ multos alios populos cum eis.f3 qđ videtur pretendere dictũ ezechielis.xxxix.⁊ tunc regnum mundi pacifice obtinebitur a iudeis:sed hoc dictũ est erroneu3.tum q2 aduentus messie transijt in pteritu3.tum q2 fm dictũ Aug.xx.de ciuitate dei.xj.capitulo ⁊ aliorũ sanctorum gog ⁊ magog de quibus loquitur Ezechiel.non sunt aliqui populi determinati:sed sunt persecutores ecclesie a dyabolo ad hoc inducti ⁊ inducendi circa finẽ mundi. Igit saluo meliori iudicio ps.iste mihi videtur esse factus a dauid ad inducẽdu3 ppl'm ad diuinũ cultũ.de quo fuit valde sollicitus vt p3.j.Para.⁊.ij.reg. Et hoc fuit postq̃ debellatis philisteis ⁊ alijs cõtra regnũ eius surgẽtibus ipse adduxit archã dñi in mõtẽ syon intra tabernaculũ qđ ei tetenderat ⁊ cõstituit ibi sacerdotes ⁊ leuitas ad cultũ dei celebrandũ.vt hr.j.Para.xvj.⁊ fm hoc psalmus iste in duas partes diuiditur:q2 primo dauid incitat populum ad cultũ diuinum. Secundo ad hoc recitat exẽpla sancto⁊ patru3:ibi. Moyses ⁊ aaron. Prima in duas.q2 primo dauid declarat cõstitutionẽ sui regni.secundo inducit ad dei laudẽ:ibi. Confiteantur. Circa primũ dicit. a ℭ Dominus regnauit.id est me regnare fecit per talem modum dixit dominus Genesis.xxij.ad abraham. Nunc cognoui q̃ timeas deum.i.cognoscere feci q̃ eũ dominus fecit regnare dauid patet.ij.regum.vij. Hec dicit dominus exercituum. Ego te tuli de pascuis sequentẽ greges vt esses dux super populum meum israel propter quod regnũ dauid dicitur regnum dei.j.Para.xxix. Seditq̃ salomon super solium dñi in regẽ pro dauid patre suo. b ℭ Irascantur populi.q2 philistei audita vnctione dauid fuerũt irati:⁊ conati sunt regnum eius destruere.ij.reg.v.⁊ similiter alienigene q̃ erant in circuitu iudee.sed quia fuerunt debellati a dauid magis virtute diuina q̃ hũana.ideo subditur. c ℭ Qui sedes super cherubin hoc dicitur quia propiciatorium sustentabatur ab ipsis cherubin.vt dictum fuit Exo.xxv.⁊ dicebatur sedes eo⁊ q̃ inde dabantur diuina responsa. d ℭ Moueatur terra.in transla.hiero.habetur. Concutiatur terra.id est habitantes in terra inimicorum nostrorũ cõcutiantur timore ⁊ nobis subijciantur:⁊ q̃ hoc sit decens fieri allegat. e ℭ Dominus in syon magnus.i.ille qui a nobis colitur in monte syon ⁊ magnus dominus.⁊ excelsus super omnes populos. g ℭ Confiteantur. Hic consequenter dauid inducit populũ ad cultũ dei dirigens sermonem ad deũ dicens. Confiteantur nomini tuo magno confessione debite laudis. h ℭ Quoniam terribile.i.venerabile sicut Geñ.xxviij. Quã terribilis est locus ⁊c. i ℭ Et sanctũ formaliter ⁊ effectiue:quia ois sanctificatio fit in dei noie. k ℭ Et honor regis. In heb.⁊ in trãsla.hiero.hr. Et imperiũ regis.in idẽ redit:q2 obedire imperio dei est eũ honorare. l ℭ Judiciũ diligit.i.equitatẽ sicut p3 in veteri ⁊ no.testa. vbi eã fieri pcipit. m ℭ Tu parasti directiones.i.pcepta moralia q̃ dirigunt in finẽ vlti. Mat.xix. Si vis ad vitã ingredi serua mandata. n ℭ Judiciũ.i.precepta iudicialia. o ℭ Et iustitia.i.cerimonialia q̃ dicuntur iustificationes in scriptura ve.testamenti. p ℭ In iacob tu fecisti.ad hec eñ tria genera preceptorum reducuntur oia mandata que dedit populo israel in monte synai ideo subdit dauid. q ℭ Exaltate.i. q̃tum potestis laudibus extollite. r ℭ Dominũ deum nostrum pro recognitione suorum beneficiorum. s ℭ Et adorate scabellum pedũ eius.id est ante scabellũ pedũ eius ⁊ istud scabellũ dicebatur archa testamenti que erat sub propiciatorio:ita q̃ propiciatorium erat quasi sedile dei.⁊ archa testamenti tanq̃ scabellum eius sedis sicut dictum fuit Exod.xxv. t ℭ Quoniam sanctum est.dicebatur enim archa sancta eo q̃ sancta continebat scilicet tabulas digito dei scriptas et virgam aaron:et vrnam auream manna plenam. v ℭ Moyses. Hic ad propositum adducitur exemplum sanctorum patrum:cum dicitur. Moyses et Aaron in sacerdotibus eius. hoc est fuerunt sacerdotes: deum colentes:quod patet de Aaron quia fuit summus sacerdos: similiter Moyses officio sacerdotali vsus est in consecratione Aaron et filiorum

Opi. expositoris verior.

De philisteis.

Dauid inducit populũ ad dei cultũ

Deus pmittit gliam mãdata eius obseruãtibus.

eius vt dictũ fuit exod.xxviij. x ℭ Et samuel inter eos q̃ inuocãt nomẽ ei⁹.ꝑerat eñ cuneo pphetarũ dñi3 colẽtiũ vt hr.j.re.ix. y ℭ Inuocabãt dñm humiliter ⁊ deuote. z ℭ Et ipse exaudiebat eos sicut patet de moyse ⁊ aarõ in exo.⁊ in pluribus alijs locis:⁊ de samuele.j.reg.vij.⁊.xij. a ℭ In colũna nubis loquebat ad eos.hoc inuenit scriptũ de moyse ⁊ aaron in pluribus locis ⁊ idẽ credẽdũ est de samuele eo q̃ hic dr ⁊ maxime q2 dñs cepit loqui cũ eo a iuuentute:vt hr.j.reg.iij.⁊ cã huius exauditionis:subdit cũ dr. b ℭ Custodiebãt testimonia eius q̃tũ ad iudicialia et cerimõialia que dicunt quedã dei testionia. c ℭ Et pceptũ qđ dedit illis.i.pcepta moralia:q̃ magis pprie dicũt pcepta ⁊ exponitur hic singulare p plurali eo modo quo dr exodi.viij. Uenit musca grauissima.i.musce. d ℭ Dñe deus noster tu exaudiebas eos.repetitio est eiusdẽ ad maiorẽ affirmationẽ. e ℭ Et vlciscẽs i oẽs adinuentiones eorum.i.puniens defectus eo⁊ q̃ nõ pcedebant ex instinctu tuo sed magis ex eo⁊ arbitrio: sicut p3 de moyse ⁊ aaron nume.xx.vbi dr propter aquas ꝯtradictiõis dixitq̃ dñs ad moysem ⁊ aaron.q2 non credidistis mihi vt sanctificaretis me corã filijs israel non introducetis hos populos in terram quã dedi patribus eo⁊ q2 in penã huius fuerũt morte preuenti. f ℭ Exaltate.i.laudibus extollite. g ℭ Dñ3:rõne generalis gubernationis. h ℭ Deũ:rõne creationis. i ℭ Nostru3 ratione cultus spãlis. k ℭ Et adorate in mõte sancto eius.i.in mõte syon qui iã erat diuino cultui applicatus q2 ibi erat arca testamenti ad ministeriũ a leuitis ⁊ sacerdotib⁹ celebrandũ vt pdictũ est.

Exẽplu3 sanctorũ

Causis exauditõnis subdit.

in sacerdotib⁹ ei⁹:⁊[x] samuel inter eos q̃ inocãt nomẽ ei⁹. Inuocabãt[y] dñ3 ⁊ ipse exaudiebat[z] eos in columna[a] nubis loq̃bat ad eos. Custodiebat[b] testionia ei⁹:⁊[c] pceptũ qđ dedit illis. Dñe[d] de⁹ nr̃ tu exaudiebas eos de⁹ tu ppici⁹ fuisti eis:⁊[e] vlciscẽs i oẽs adinuentiones eo⁊. Exaltate[f] dñm[g] deũ[h] nr̃um[i] ⁊[k] odorate i mõ e sancto ei⁹:qm̃ sanctus dñs deus noster.

ℭ Psalmus pro confessione.xcix.

Jubilate[a] deo ois terra: seruite[b] dño in leticia. Introite[c] in cõspectu ei⁹:in[d] exultatione. Scitote[e] qm̃ dñs ipse est de⁹ ipse[f] fecit nos ⁊ nõ ipsi nos. Popul⁹[g] ei⁹ ⁊ oues pascue[h] ei⁹:introite[i] portas ei⁹ in cõfessiõe[k] atria[l] ei⁹ in[m] hymnis ꝯfitemini[n] illi. Laudate[o] nomẽ ei⁹ qm̃ suauis est dñs:i eternũ[p] mĩa ei⁹:⁊[q] vsq̃ in generatione ⁊ gñationem veritas eius.

Tres rões q̃re dicit dñ3 deũ nr̃m

Mystica expõ.

Mystice exponit ps.iste de regno xpi qđ accepit in sua resurrectione ⁊ ascẽsione qđ quidẽ regnũ principes iudeo⁊ irati conati sunt destruere ⁊ postea pricipes romano⁊ s3 ecõtrario factũ est.q2 principes romãi voluntarie submiserũt colla regno xpi a tpe ꝯstãtini ⁊ iudei i futuro xpiano⁊ pricipũ sunt redacti. Hoc igit dd in spũ puidẽs p regnũ suũ figurari introduxit xpm regnãtẽ di. Dñs regnauit ⁊c. ⁊ ad ei⁹ laudẽ induxit ppl'm catholicũ ad hoc adducẽs exẽpla antiquo⁊ patrũ q̃ de regno xpi noticiam habuerũt ⁊ deuotione letati sunt. Uñ ⁊ saluator Joã.viij.dicit de abraam. Abraam pater vester exultauit vt videret diẽ meũ.⁊ eñ vidit ⁊ letatus est. Hãc aũt expositionẽ in pticulari nõ psequor:q2 diffuse tradita est in glo.sup psal.que vbiq̃ hr ⁊ in expositionibus alio⁊ doctorum.

ℭ Psalmus.xcix.

Jubilate deo. Huic ps.premittit talis tit.in heb.psal.ad cõfitendũ ⁊ in transla.hiero.⁊ in ista q2 cõiter vtimur dr.ps.pro cõfessione ⁊ idem penitus importat. Ex hoc aũt titulo non apparet auctor psal.sed a iudeis dr fuisse moyses ab augu.vo ipse dauid:sed de hoc non est magna vis: q2 auctor eius q̃cunq̃ fuerit spiritũsanctum habuit sed ex titulo pdicto satis apparet ad q̃d ps.iste factus fuerit.s.vt cãtaret in oblatione hostie pacifice de qua hr Leui.vij. que offerebatur dño pro aliquo beneficio ab eo obtinendo ad quod preexigitur diuina placatio vel pro beneficio obtento: ad quod debet sequi gratiarumactio ⁊ ppter hoc talis oblatio dicebatur quedã cõfessio diuine laudis ⁊ similiter ps.iste qui decãtabat in oblatione eius.⁊ diuidit in tres partes in prima ad dei laudẽ inducuntur oẽs gñaliter.in scda ppl'us iudaicus offerens spãliter:ibi. Introite in ꝯspectu.tertio ministro⁊ cet⁹ singulariter:ibi. Populus eius. Circa primũ sciendũ q̃ ois hõ a deo recepit spãle bñficiũ.s.rationẽ ⁊ intellectu3 p qđ est capax ipsius dei.qđ alijs creaturis inferioribus nõ cõuenit ppter qđ ad laudẽ dei tenet assurgere ⁊ hoc est qđ dr. a ℭ Jubilate deo ois terra.i.habitãtes in oi terra. b ℭ Seruite dño in leticia.q2 non placent deo seruitia coacta sed voluntaria ⁊ hec sunt delectabilia. c ℭ Introite in cõspectu eius. Hic dñr inducit ppl's hebraic⁹ spãliter q̃ offerebat hostias pacificas ad ostiũ atrij sacerdotũ ita q̃ videbat oblationem sui sacrificij ⁊ q̃tũ ad hoc dr. c ℭ Introite in cõspectu ei⁹.i.ad locũ vñ cõspici poterat diuin⁹ cult⁹ i altari holocausto⁊ qđ pmittebat gentilibus. d ℭ In exultatiõe.i.in mẽtis deuotiõe:cui⁹ rõ subdit. e ℭ Scitote qm̃ dñs ipe ẽ de⁹.i.creator oim qđ declarat in hoc cũ dr. f ℭ Ipse fecit nos dando aiam intellectualẽ: q̃ nõ inducit de potẽtia materie.vñ dicit phũs lib.de afalib⁹ q̃ intellect⁹ est ab extrinseco.⁊ sic p creatiões q̃ soli deo cõpetit q̃ est ṽtutis infinite:q̃ ad creationẽ reqrit q̃ inter ens ⁊ nihil nulla est pportio ⁊ ex hoc sequit q̃ sit creator oim q2 virtus infinita multiplicari nõ põt sed est vna tñ. g ℭ Ppl's eius. Hic inducit ministro⁊ cetus spãliter:q2 in oblatione hostie pacifice sacerdotes ⁊ leuite intrabãt ad altare:illi ad offerẽdũ:isti ad cantandũ ⁊ q̃tũ ad hoc dr. Populus eius ⁊ oues pascue eius introite ⁊c.l3 eñ oẽs hebrei essent populus dei tñ sacerdotes ⁊ leuite spãli mõ dicebant eius ppl's q2 ad eius obsequium deputati erant. h ℭ Et oues pascue eius. q2 de oblationib⁹ ⁊ decimis deo oblatis erãt nutriti ⁊ sustentati eo q̃ deseruiebant diuino cultui iõ subditur. i ℭ Introite portas eius.ad altare diuini cultus. k ℭ In cõfessione scil3 laudis diuine offerendo sacrificia ⁊ cantãdo cãtica ⁊ ad hoc ptinet qđ subdit. l ℭ Atria eius.i.introite in atria eius.q2 altare holocausto⁊ erat in atrio sacerdotũ qđ dicebatur atriũ interius ⁊ sic p alia atria vbi laici erant transibant prius. m ℭ In hymnis.i.laudibus ad hoc factis a sanctis prophetis. n ℭ Confitemini illi confessione laudis. o ℭ Laudate nomẽ ei⁹ qm̃ suauis est dñs.i.cito placabilis hostijs ⁊ laudib⁹ deuotis. p ℭ In eternũ misericordia eius:q2 semper paratus est indulgere penitentibus. q ℭ Et vsq̃ in

dr ma.ps.

pĩ.diuisio.

Creationẽ re⁊ insinuans scriptura deũ esse creatorẽ atq̃ oim visibiliũ vl'inuisibiliũ creatura⁊ in pmordio sui oñdit dicẽs.ge. in principio creauit de⁹ celũ ⁊ terrã magi.sẽ.ij.di.j.

Universidad de
Biblioteca

generatione ꝛ generationē veritas eius fideliter adimplēdo ꝓmissa. Moralr̄ pōt exponi p̄s. iste vt imitatio ad dei laudē ppl's cōis ꝛ ministroꝝ ecclesie in oblatione eucharistie: que cū diuinis laudibꝰ debet afferri deo patri: q: hec est hostia vere pacifica p cuius oblationem summus sacerdos Jesus xp̄s pacificauit omnia q̄ in celis ꝛ in terris sunt colēda.

¶ Psalmus.c.

¶ Psalmus dauid centesimus.

Misericordiā[a] ꝛ iudiciū cantabo tibi dn̄e. Psallā[b] ꝛ intelligā in via[c] immaculata qn̄ venies ad me. Perambulabā[d] in innocētia[e] cordis mei in medio[f] domꝰ mee. Non[g] proponebā ante oculos meos rē iniustā: faciētes[h] p̄uaricationes odiui[i]. Nō adhesit[k] mihi cor prauū: declinātes[l] a me malignū non[m] cognoscebā. Detrahētē[n] secreto proximo suo: hūc[o] persequebar. Supbo[p] oculo ꝛ[q] insatiabili corde cum[r] hoc nō edebā. Oculi[s] mei ad fideles terre vt[t] sedeāt mecū ambulās[v] in via imaculata hic[x] mihi ministrabat. Nō[y] habitabit in medio domꝰ mee qui[z] facit superbiam: qui[a] loquit iniqua nō dixerit in cōspectu oculorum meorū. In matutino[b] interficiebā[c] omnes peccatores terre: vt[d] disperdereʒ de ciuitate domini omnes[e] operantes iniquitatem.

Misericordiā. Huic psal. p̄mittit talis ti. in heb. ꝛ in transla. hiero. ꝛ cōi psal. dd. Ex quo tit. apparet auctor huius p̄s. s. dauid q̄ vr̄ fecisse hunc p̄m. qn̄ cognouit se stabilitū in regno israel a deo fm̄ q hr̄. ij. reg. v. Et cognouit dd qm̄ cōfirmasset eum deꝰ regē sup israel. ꝛ id tunc firmiter proposuit bn̄ vti regia ptāte ad sui meritū ꝛ alioꝝ exēplū: licet ex propria fragilitate ꝛ diabolici instigatione ab hoc ꝓposito aliquando cecide rit vt in facto vrie ꝛ populi numeratione seu aliquibꝰ alijs de quibus tn̄ vere penituit. Et diuidit in tres partes q: primo ostendit qualiter dauid se habuit deuote erga deum Secundo munde ad seipsum. ibi. Perambulabant. tertio iuste ad populum. ibi. Nō proponebā. Et in istis tribus cōsistit bonꝰ vsus regie dignitatis. circa primū dicit. a ¶ Misericordiam ꝛ iudicium cantabo tibi domine. scʒ laudibus recognoscens misericordiaʒ tuam qua me ad regnum promouisti. Et iudicium quo saulem ꝛ domum pius abiecisti Aliter exponit ra. sa. sic. misericordiā ꝛ iudicium cantabo tibi dn̄e. i. recognoscam tuam misericordiam in prosperis attribuens illa tue mie ꝛ nō mee iustitie seu potentie ꝛ iudiciū tuū in aduersis illa attribuens equitati tue iustitie pro demerito mee culpe. b ¶ Psallā ꝛ intelligā qn̄ ad me venies reuelando mihi secreta tua per spm̄ ꝓphetie q̄ est gratia gratis data ꝛ ab habente certitudinaliter cognita non sic aūt est de gratia gratum faciēte. c ¶ In via immaculata. q: spūs non tangit corda prophetarū quādo sunt actu maculati macula carnaliū voluptatum ꝓpter q moyses qui cū deo solitus erat loqui retraxerat se ab actu matrimoniali vt dictū fuit Nume. vij. d ¶ Perambulabam. Hic pn̄r ostenditur qualiter munde se habuit ad seipsum cū dr̄. Perambulabam. i. in operibus meis procedebā. e ¶ In innocētia cordis mei. i. in puritate conscientie f ¶ In medio domus mee. q. d. multo plus extra. q: hoīes ꝛ maxime principes et potentes magis sunt solliciti seruare honestatem inter extraneos q̄ inter domesticos. g ¶ Non proponebam. Hic pn̄r ostenditur iustitia dauid erga populum. ꝛ primo q̄tum ad malos secundo q̄tum ad bonos: ibi. Oculi mei ad fideles. Circa primum ostenditur primo dauid effectus cum dicit. g ¶ Non ꝓponebam ante oculos meos rem iniustā. s. ad concupiscendum aliquid iniustū cupiditate ductus exemplo raptorū. h ¶ Facientes preuaricatiōes. i. diuine legis transgressores. i ¶ Odiui. s. eoꝝ maliciam: q: eiusdē virtutis est diligere bonum ꝛ odire malum ei oppositū. k ¶ Non adhesit mihi cor prauum. q. d. ꝛ si ex passione fuit motus ad horam ad aliquam maliciam nō tamē adhesit mihi per obstinationem. l ¶ Declinantes a me malignum. i. malo igne ignitū. s. igne inuidie: ire: superbie ꝛ hmōi: qui declinabat a dauid talia detestante. m ¶ Non cognoscebā per approbationem q̄tumcūq: esset mihi ꝓximus: sicut patet de Jacob nepote suo: cuius maliciam non approbauit: sed magis reprobās eum interfici iussit. Et q: dauid non soluʒ puniebat peccata operis: sed etiam oris: id subdit. n ¶ Detrahētem secreto proximo suo. i. in eius absentia: ꝛ sic ei celatum q: non pōt audire. o ¶ Hunc persequebar ad puniendum. ꝛ quia non solū puniebat peccata operis ꝛ oris. sed etiā apparentia in alijs signis ideo subditur. p ¶ Superbo oculo. q: dispositio cordis maxime apparet in oculis. q ¶ Et insatiabili corde. qualis est auarus propter qd̄ dr̄ auarus quasi auidus eris quia non potest satiari pecunia. r ¶ Cum hoc non edebā. i. tales non erant cōmensales mei nec de domo mea. s ¶ Oculi mei. Hic pn̄r ostenditur qualiter se habuit ad bonos. ꝛ secundo iteratur qualiter se habuit ad malos: ibi. Non habitabit. Circa primū dicit. s ¶ Oculi mei ad fideles terre. i. fuit sollicitus inq̄rere vbi tales possent inueniri ꝛ mihi sociari. t ¶ Ut sedeant mecū. in consilijs ꝛ iudicijs ꝛ mensis ꝛ q: nō solum habuit bonos consiliarios: sed etiā bonos ministros: ideo subdit. v ¶ Ambulans in via immaculata per vite sanctitatem ꝛ honestatem. x ¶ Hic mihi ministrabat. id est in domo mea seruiebat. y ¶ Nō habitabat. Hic reuertitur ad ostendendū qualiter se habuit ad malos eos a se repellendo cum dicitur. y ¶ Non habitabit in medio domus mee. i. inter ministros meos. z ¶ Qui facit supbiam. alios despiciendo vel conculcando. a ¶ Qui loquitur iniqua ꝛc. q: tales nō audebāt loqui in presentia dauid nec etiam apparere: ꝛ aliqui sunt ita mali q non solum sunt a principibus bonis repellendi sed etiam vita priuandi vt iustitia seruetur ꝛ alij terreantur: ideo subditur. b ¶ In matutino. i. celeriter sine expectatione ne superueniret impedimentum. c ¶ Interficiebam omnes peccatores terre qui pro suis peccatis erant digni morte quod patet de rechab ꝛ caana: qui proditiose interfecerunt isboseth: per hoc credentes placere ipsi dauid: sed ipse eos interfici statim iussit. ij. Regum. iiij. Si autem contrarium arguatur de ioab qui proditiose interfecit abner. ij. Reg. iij. ꝛ tamen distulit punitionē eius vsq: post mortem suam. Dicendum qd̄ dauid nunq̄ fuit ita firmatus in regno: nec ita potens sicut salomō filiꝰ suꝰ vt patet secūdi ꝛ tertij Regum: et ideo non potuit eum ita punire absq: periculo seditionis: sicut tempore Salomonis de quo fuit Dauid reuelatum quod regnaret pacifice absq: populi seditione. ꝛ ideo punitionem eius rationabiliter distulit prout

Duplex ē grā grat data: ꝛ gratū faciēs. ma. ij. senten.

Iustitia dd erga pplm.

qualit se habuit dd ad bonos ꝛ ad malos.

De salomone loquitur.

dictuʒ fuit secūdi Regū. Ad quid aūt dauid interficiebat pctōres subdit. d ¶ Ut disꝑderē de ciuitate dn̄i. id est de hierl'm quā dn̄s ad cultum suū elegit. vt habet. ij. Paral. vj. ꝛ p ipsam intelligit totū regnū dauid in quo hierusalē metropolis erat. e ¶ Oēs operantes iniq̄tatem. q̄tuʒ poterat fieri p viā humanā. Moralitas aūt huius p̄s est q q̄libet princeps se habeat fm̄ formā hic a dauid traditam. deuote se habēs erga deum munde ꝛ honeste ad seipsum ꝛ iuste ad populum sibi subiectum.

Moralis expositio

¶ Psalmus.cj.

¶ Oratio pauperis cū anxiaretur ꝛ coram dn̄o infunderet eloquium suum. Psalmus.cj.

Domine[a] exaudi orōneʒ meā: ꝛ clamor[b] meus ad[c] te veniat. Nō[d] auertas facieʒ tuā a me: in quacūq:[e] die tribulor iclina ad me aurē tuā. In q̄cūq: die inuocauero te: velocit exaudi me. Q:[f] defecert sicut fum' dies mei[g]: ꝛ ossa mea sicut cremiū aruert. Percussus[h] suʒ vt fenū ꝛ aruit cor meū: q:[i] oblitꝰ suʒ comedere panē meū. A voce[k] gemitꝰ mei adhesit os meū carni mee. Silis[l] factꝰ sū pellicano solitudis. factꝰ[m] sū sicut nicticorax i domicilio. Uigilaui[n] ꝛ fctūs sū sicut

Omine exaudi orōneʒ meā ꝛc. huic p̄s premittit talis ti. i heb. ꝛ in trāsla. hie. Orō paupis cuʒ anxiaret. ꝛ corā dn̄o effunderet eloquiū suū. Ex q̄ titulo nō apparet aliq̄s auctor determinatus. tn̄ fm̄ Aug. dauid fecit hūc p̄m. fm̄ heb. vero author in pticulari est incognitꝰ. tenet tn̄ absq: dubio q aliq̄s hn̄s spūmsctm̄ fecit ipm̄ quicūq: fuerit ille. De materia vo huiꝰ psal. dicūt expositores aliq̄ q loquit ad lrāʒ de anxietate in qua fuit ppl's syon. i. illi q̄ remāserunt ibi de voluntate dd ipo fugiēte inde ꝓpter absalō. ij. reg. xv. c. ꝛ isti fuerūt sadoch et abiathar ꝛ alij sacerdotes ibi de mandato dauid archam reportātes et chusi arachites amicꝰ dauid ꝛ decē ꝯcubine ad custodiā domus derelicte. vt hr̄ ibidē: ꝛ isti afflicti propter fugā dd dn̄i sui vacabāt orationi p eius reditu. ꝛ sic intitulat iste p̄s. Oratio paupis scʒ populi in syon remanētis mō predicto: sʒ hec expositio nō hʒ apparentiā. q: in h̄ psalmo fit mētio de edificatione syon q̄ in reditu dauid nō fuit edificata: q: absalon nihil ibi legit destruxisse. Item multa q̄ dicuntur in hoc psalmo nō possunt ad hoc applicari nisi valde extorte. Propter qd̄ alij dicūt magis apparēter q psalmus iste loquitur ad literā de anxietate populi isrl' in captiuitate babylonica detenti: q: deuotiores illius populi erant valde anxiati de destructione ciuitatis ꝛ tēpli vbi vigebat cultꝰ dei ꝓpter qd̄ vacabant orationi p ppl'i liberatiōe ꝛ ciuitatis ꝛ tēpli reedificatione. et posset ad hoc litera satis applicari: sed hec expositio ꝛ cōsimiles videnf infringi p dictum apostoli. heb. j. vbi apostolus allegat literaʒ huius psal. que habet infra. Initio tu dn̄e terrā fundasti ꝛc. vsq: ibi. Et anni tui nō deficient. dictum de xp̄o ad literā probās p eam equalitatē filij ad patrē in potentia ꝛ duratione: vt dictū fuit ibidē. et satis apparet apostoli ꝓcessum intuenti. ꝛ fm̄ hoc p̄s iste loquit ad literā de tempore xp̄i. Huic aūt dicto q̄tum ad h̄ concordat rab. sa. q psalmus iste loquitur ad literā de anxietate populi israel in hac captiuitate positi orātis ꝛ desiderantis ab ea liberari p regem messiā venturum: ꝛ reedificaturum templum ꝛ ciuitatē. ꝛ sic fm̄ eū loquitur de tēpore xp̄i: sed quod dicit ipsum venturum ꝛ tēpluʒ materiale reedificaturum falsum. vt dictū est supra psal. lxxxvj. Accipiendo igitur de dictis eius quod verꝝ est. videtur mihi saluo meliori iudicio qd̄ psal. iste ad literā loquitur de anxietate populi israel cum desiderio deꝑcantis ꝓ aduentu xp̄i: quod maxime contingit tempore antiochi illustris q̄ supra modū afflixit populum israel: vt habet. j. et. ij. Machabeo. ꝛ quanto plus affligebatur tanto magis deprecabatur ꝓ aduentu saluatoris. Et fm̄ hoc psalmus iste in duas partes diuiditur. q: primo ponit afflicti populi deprecatio scd̄o ipsius p xp̄m subleuatio ibi. Tu autē dn̄e. Prima in duas: q: primo ponitur populi petitio: et secundo ad hoc allegatur ratio: ibi. Quia defecerunt. Circa primum dicit psalmista in persona populi anxiati. a ¶ Domine exaudi orationem meam. procedentem ex corde: quia oratio est ascensus mentis in deum fm̄ Damascenum. b ¶ ¶ Et clamor meus. procedens ex ore. c ¶ Ad te veniat. i. acceptus sit coram deo. d ¶ Non auertas faciem tuam a me. repellēdo orationem meam: sicut homo auertit faciem ab eo quē non vult exaudire. e ¶ In quacunq: die tribulor inclina ad me aurem tuam. Loquit de deo ad modum hominis qui inclinat aurem ad audiendum petitioneʒ quam vult exaudire. et quia non solum petit exauditionem: sed etiam exauditionis velocitatē propter magnitudinem tribulationis presentis: ideo subditur. Uelociter exaudi me. f ¶ Quia defecerunt. Hic consequenter pro dicta exauditione allegatur ratio. et primo ex facto. secundo ex verbo: ibi. Tota die ꝛc. Factum quod primo allegatur est pondus tribulationis populi iudaici tempore antiochi qui nitebat totaliter destruere legem dei. vt patet. j. Macha. ij. ꝛ hoc est quod dicitur. f ¶ Quia defecerunt sicut fumus dies mei. id est sunt ꝓpinqui defectui: nisi tu adiuues. g ¶ Et ossa mea sicut cremiū aruerunt. Cremium dicitur a cremo cremas. ꝛ est illud quod in patella remanet de frixione. Antiochus vero nolentes dimittere ritum iudaicum faciebat frangi in sartaginibus ꝛ cremari: vt habet. ij. Machabeo. vij. h ¶ Percussus sum vt fenum. quia sicut fenū ad ardorem solis desiccat sic populus israel ex ardore tribulationis antiochi pro magna parte deficiebat: aliqui per mortem ꝛ aliqui per transitum ad ritum gentilem. vt habetur. j. Macha. j. i ¶ Q: oblitus sum comedere panē meum. q: multi de populo fugerunt ad loca deserta. vbi nō habebant panē ad comedendū fm̄ qd̄ dicitur. ij. Macha. vj. Judas aūt machabeus secessit in desertum locum ibiq: inter feras in mōtibus cū suis vitā agebat: ꝛ feni cibo vescentes demorabantur. k ¶ A voce gemitus ꝛc. Hic accipitur caro pro cute: fm̄ q dicit Hiero. ꝛ hebrei q: taʒ ex fame q̄ ex animi anxietate caro tabescebat et sic cutis ossibus adherebat. l ¶ Similis factus sum pellicano solitudinis. q: sicut dictū est populus fugerat ad deserta. m ¶ Factus sum sicut nicticorax in domicilio. q̄ non apparet de die nec clamat. sic multi de populo absconditi in locis occultis nō audebāt de die cōparere nec etiā aliquē strepitū emittere ne deprehenderētur. n ¶ Uigilaui nō potēs dormire pre anxietate animi. o ¶ Et factus suʒ sicut passer solitarius

Opinio aliquoꝝ de materia psalmi.

Opi. rab. sa. de materi. psal.

p̄i diuisio

Allegatō rōnis pro exauditione.

Caro pro cute accipitur.

De victoria ce.

Universidad de D... Biblioteca

rius. fugitiui eīm nō vadunt vniti sed magis dispersi:⁊ quilibet abscōdit se vbi pōt. p ¶ Tota die. Hic ōñr allegat ratio exauditionis ex v̄bis iniuriosis ⁊ iproperiosis q̄ satellites antiochi pferebāt ꝯ deū ⁊ populum.⁊ hoc est qd̄ dr̄. Tota die exprobrabāt mihi inimici mei.⁊ plus affligebat popul⁹ ex blasphemijs ꝯ deū q̄ contra seipsum. q ¶ Et q̄ laudabāt me.s. derisorie sicut hoī timido aliq̄n dr̄. Ecce hō magne cōstātie et tale improperiū p oppositū irrogatū magis solet pūgere. r ¶ Aduersum me iurabāt.i. iurātes execrando sibi malū ponebāt me tanq̄ exēplū dicētes.

passer solitari⁹ i tecto. Tota[p] die exprobrabāt mihi inimici mei.⁊[q] q laudabāt me aduersū[r] me iurabāt. Qr[s] cinerē tanq̄ panē manducabā:⁊[t] potū meū cum fletu miscebā. A facie[u] ire indignatiōis tue: qr[x] eleuās allisisti me. Dies[y] mei sicut vmbra declinauerunt: et[z] ego sicut fenū arui. Tu aūt[a] dn̄e in eternū pmanes: et[b] memoriale tuū in gnatione ⁊ gnationē. Tu[c] exurgens dn̄e miseberis[d] syon qr[e] venit tp̄s miserēdi eius quia[f] venit tēpus. Qm̄[a] placuerunt seruis tuis lapides[b] eius:⁊ terre[c] eius miserebunt. Et timebūt[d] gentes nomen tuum dn̄e: et[e] omnes reges terre gloriam tuam. Quia[f] edificauit dn̄s syon et[g] videbit in gloria sua. Respexit[h] in oratione humiliū:⁊ nō spreuit precem eorū. Scribantur[i] hec in[k] generatione alte-

Si non fecero h̄ ita male accidat mihi sicut populo iudeorū et qd̄ sensus sit iste ostendit trāsla. Hiero. q̄ sic hz. Exultantes mihi p me iurabant: exultātes mihi.i. deridētes me modo p̄dicto. Per me iurabāt. executionis iuramento ponētes miseriā meā p exēplo q̄ magis exprimit cū subdit. s ¶ Qr cinerē tanq̄ panē mādūcabā. modicū hn̄s de pasta eā decoquens in cinerib⁹.⁊ sic cineres erāt admixti in pane. t ¶ Et poculū meū cū fletu miscebam.i. lachryme fluebāt de oculis meis p̄ dolore: ita q̄ cadebāt in cipho vel in vase in q̄ debebā bibere. Et qr ista miseria ꝯtingit populo ex dei pmissione ꝑpter peccata ppl'i cōmissa. ideo subdit. v ¶ A facie ire indignationis tue.i. vindicte tue: s̄m q̄ dr̄.j. Mach.j. Et facta est ira magna super populum valde. x ¶ Qr eleuans allisisti me.i. grauiter sicut grauius alliditur q̄ de alto deijcitur. Potest etiam dici q̄ iudei fuerāt eleuati tp̄e hester et mardochei: vt hr̄ in libro hester ⁊ hoc tempore monarchie persarum cui successit regnum grecorū: de quo exiuit radix peccati. Anthiochus illustris.j. Mach.j.⁊ iste grauius afflixit iudeos q̄ aliquis p̄cedentiū regum. y ¶ Dies mei sicut vmbra declinauerunt.i. quasi ad nihilū redacti sunt sicut vmbra. z ¶ Ego sicut fenū arui.i. pre feruore tante tribulationis quasi defeci. a ¶ Tu aūt. Hic ōñr describitur populi consolatio per aduentū christi que hic per psal. predicitur.⁊ sic per christum postea fuit impleta. Et diuiditur residuū huius ps. in tres partes. q: primo describitur ecclesie promotio per aduētum christi. secundo futura tribulatio tēpore antichristi ibi. Respondit ei. tertio vite p̄sentis cessatio in fine mūdi: ibi. Initio tu dn̄e. Prima i duas: q: primo describitur ecclesie ꝓmotio. scd̄o ex hoc cōcluditur gratiarū actio: ibi. Scribant hec. Prima in duas. q: primo ponit ecclesie ꝓmotio per xp̄m imediate. scd̄o mediātib⁹ apl'is: ibi. Qm̄ placuerunt. Circa primū sciendū q̄ xp̄s rōne deitatis pmanet in eternū.⁊ hanc veritatē ꝯfessi fuerunt iudei. Joā. xij. dicētes. Nos audiuimus ex lege q: xp̄s manet in eternum:⁊ sic p eternā potētiā mutat tp̄a ⁊ etates transfert: regnaq̄ ꝯstituit. Dan. ij.⁊ sic aliq̄n de tribulationibus releuat ad ꝓsperitatē ⁊ ecōuerso deijcit s̄m suā voluntatē.⁊ hoc est q̄ dr̄. a ¶ Tu autē dn̄e in eternū permanes.i. stabile:⁊ q: stabilis manēs dat cuncta moueri vt dr̄. ij. de cōso. iō subdit. b ¶ Et memoriale tuū in gnatione ⁊c. q: vno intuitu videt successionē om̄ generationū.⁊ subdit: cōsolatio iudeorū xp̄m expectantium. c ¶ Tu exurgēs dn̄e. videt eīm hoībus iacere qn̄ nō prebet eis auxiliū:⁊ p oppositū surgere qn̄ p̄bet. d ¶ Misereberis syon.i. ppl'm colētis deū in syon: de quorū nūero sctūs symeon. Luc. ij. ꝑpter qd̄ rn̄sū acceperit a spūsctō nō visurū se mortē nisi prius videret xp̄m dn̄i quē oēs alij iusti etiā expectabāt: qd̄ fuit adimpletum qn̄ ibi in tēplo fuit oblat⁹ qd̄ erat i mōte syon.⁊ qn̄ ibi p̄dicauit ⁊ miracula fecit.⁊ qn̄ i cenaculo syō sup apl'os spm̄sctm̄ misit: s̄m q̄ dicit Hie. in ep'la ad paulinū de oībus sacre scripture libris.⁊ tūc fuit adimpleta ꝓphetia zacha. ix. Exulta satis filia syō. iubila filia hierl'm q: ecce rex tuus venit tibi iust⁹ ⁊ saluator ⁊ ipse paup. s̄m q̄ allegat Mat. xxj.⁊ p hoc q̄ dr̄ hic paup: manifeste pt3 q̄ consolatio ppl'i in aduētu xp̄i non erat intelligēda p exhibitionē bonorū tp̄aliū sed spūaliū: q̄ tanto meliora sunt quāto q̄ sunt aīe corpalibus p̄ferunt. e ¶ Qr venit tp̄s miserēdi ei⁹. s̄m q̄ fuerat dictū per ꝓphetas ⁊ maxime Dan. ix. vbi aduentus xp̄i sub certis hebdomadibus annorū diffinit. f ¶ Quia venit tp̄s. hoc reduplicatur ad maiorē assertionem. a ¶ Qm̄ placuerunt. Hic ōñr ponit ꝓmotio ecclie q̄ facta est p xp̄m mediātib⁹ apl'is. q̄ p̄dicauerunt fidem xp̄i primo in hierusalē ⁊ iudea. vt hr̄ in actib⁹ apl'orū: iō subditur. a ¶ Qm̄ placuerunt seruis tuis.i. apl'is. b ¶ Lapides ei⁹.i. fideles de iudeis cōuersi q̄ fuerunt primi lapides in edificio spūalis ecclie positi: sicut p̄dictū fuerat zacha. ix. post v̄ba supra p̄missa de aduētu xp̄i. Et saluabit eos dn̄s de⁹ eorū in die illa vt gregem populi sui: q: lapides sancti eleuabunt sup terrā eius. c ¶ Et terre ei⁹ miserebunt.i. iudee: in q̄ primo apl'i p̄dicauerunt ⁊ multa miracula fecerūt. Act. ij. Multa quoq̄ ꝓdigia ⁊ signa p apl'os in hierl'm fiebāt: et ibi subdit. Oēs etiā q̄ credebāt erāt pariter ⁊ habebāt oīa cōia. possessiōes quoq̄ ⁊ substātias vēdebāt ⁊ diuidebant oīa oībus ꝓut vnicuiq̄ opus erat.⁊ iō lapides isti sup terrā eleuati p contēptum tp̄alium apl'is merito placuerunt. d ¶ Et timebunt ⁊c. q: fides xp̄i p apl'os aliosq̄ discipulos diffusa est ad gentes p alias orbis partes. e ¶ Et oēs reges ⁊c. q: nō solū vulgares receperūt fidē xp̄i: s3 etiā p̄ncipes maximi: vt pt3 impletum in plurib⁹ regni terrarū ⁊ in oībus implebit ante finē mūdi. f ¶ Qr edificauit dn̄s syon.i. ecclia3 que merito syō vocat: q: ibi incepit p xp̄i oblationē: p̄dicationē: miraculorū operationē: ⁊ spūsancti missionē, vt supra dictū est. g ¶ Et videbit in gloria sua. ibi eīm manifestauit gl'iam sue resurrectiōis apl'is ⁊ etiā ascēsionis: q: de mōte oliueti ascēdit q̄ est iuxta hierl'm. Act. j. h ¶ Respexit orōnē humiliū ⁊c. adimplēdo petitionē illorū q̄ humiliter ⁊ deuote petebāt ei⁹ aduentū. i ¶ Scribant. Hic ōñr cōcludit gratiarū actio: q: tm̄ bn̄ficiū nō est dandū obliuioni.⁊ iō di. Scribant hec: q: scriptura deseruit memorie. k ¶ In gene. alte.i. vt generatiōes sequētes habeāt de hoc noticiam, sic factū est per euāgelistas ⁊ apl'os qui doctrinā christi et

Nō exauditionis.

A quo exiuit radix peccati.

Ecclesie ꝓmotio.

Notatur hic dies purificatiōis marie.

Promotio ecclie

In iudea apl'i p̄mo predicauerunt.

Ubi est mons oliueti ostēdit.

opa descripserunt vt fideles ppl'i assurgerēt ad laudē xp̄i iō subdit. l ¶ Et populus q̄ creabit laudabit dominū.i. ppl's xp̄ianus q̄ creatur per baptismū p quē cōstituit inesse gr̄e q̄ creatur in aīa. m ¶ Qr ꝓspexit ⁊c. tunc eīm ꝓprie terrā ꝓspexit oculis sue mīe qn̄ visitauit nos oriēs ex alto in incarnatiōe. n ¶ Ut audiret gemit⁹ ꝯpeditorū.i. pctōrū q̄ a diabolo tenebant cōpediti cōsuetudine peccādi. o ¶ Ut solueret ⁊c. a vinculi ignorātie ⁊ infidelitatis. p ¶ Ut annūciēt in syō ⁊c.i. in ecclesia q̄ noīe syō ⁊ hierl'm designat s̄m q̄ dicit apl's heb. xij. accesistis ad syō mōtē ciuitatē dei viuētis hierl'm celestē ⁊c. in qua fideles annūciēt nomē dn̄i ei⁹ fidē libere confitēdo ⁊ p̄dicādo ⁊ laudes ei debitas exhibēdo. q ¶ In cōueniēdo ppl'os p diuersas orbis ptes dispsos. r ¶ In vnū.i. in vnitatem fidei p charitatē formatā: q: nō solū vulgares venerūt ad vnitatē fidei: sed etiā p̄ncipes iō subdit. Et reges vt s'uiāt dn̄o. s ¶ Rn̄dit. Hic ōñr describit tribulatio fideliū tp̄e antixp̄i q̄ erit acerbissima tn̄ breuis i tp̄e s̄m q̄ dr̄ Matt. xxiiij. Erit eīm tribulatio magna qualis nunq̄ fuit ab initio mundi vsq̄ modo neq̄ fiet: ⁊ nisi abbreuiati fuissent dies illi nō fieret salua oīs caro: s3 ꝑpter electos breuiabūtur ⁊ hec breuitas petit hic in ꝑsona ecclesie tūc tribulate cū dr̄. s ¶ Rn̄dit ei.i. ecclesia ipsi xp̄o: ⁊ loquit de futuro p modū p̄teriti ꝑpter certitudinē prophetie. t ¶ In via virtutis sue.i. patientie q̄ tūc erit maxime necessaria. v ¶ Paucitatē dierū meorum.i. dierū afflictionis mee. x ¶ Nuncia mihi vt ex breuitate valeā aliqualiter cōfortari. Litera hebraica ⁊ hie. planior est q̄ sic hz. Afflixit in via.s. hui⁹ vite. fortitudinē meā q: tūc

ra ⁊ ppl's[l] q creabit laudabit dn̄m. Qr ꝓspexit[m] de excelso sctō suo dn̄s de celo in terrā aspexit. Ut[n] audiret gemit⁹ cōpeditorū: vt[o] solueret filios interēptorū. Ut[p] anūciēt in syō nomē dn̄i ⁊ laudē ei⁹ i hierl'z. In[q] cōueniēdo ppl'os in[r] vnū ⁊ reges vt seruiāt dn̄o. Respōdit[s] ei in via[t] virtutis sue: paucitatē[u] dierū meorū núcia[x] mihi. Ne[y] reuoces me i dimidio[z] dierū meorū: in generatiōe[a] ⁊ generationē āni tui. Initio[b] tu dn̄e terrā fundasti: ⁊[c] opera manuū tuarū sunt celi. Ipsi peribunt[d] tu autem permanes: ⁊[e] omnes sicut vestimētum veterascent. Et[f] sicut opertoriū mutabis eos ⁊ mutabuntur tu[g] autē idem ipse es: ⁊[h] anni tui non deficiēt. Filij[i] seruorū tuorū habitabunt[k]: et semē[l] eorū in seculū dirigetur.

¶ Dauid. Psalmus. cij.

Benedic[a] anima mea[b] domino: et[c] omnia que intra me sūt nomini[d] sācto ei⁹.

fortes in fide supra modū affligent. Abreuiabit dies meos.i. dies afflictionis mee ꝑpter electos vt p̄dictū est q: tunc tāta erit tribulatio q̄ videbit aliq̄b⁹ de ecclia q̄ fides catholica debeat total'r deficere. iō subdit in ꝑsona ecclie. y ¶ Ne reuoces me totaliter auferendo de p̄nti vita. z ¶ In dimidio ⁊c.i. an̄ mūdi terminū qd̄ est tp̄s statutū durationis ecclie militantis s̄m qd̄ dicit saluator. Matt. vlt. Ecce ego vobiscū sū3 oībus diebus vsq̄ ad cōsummationē seculi. a ¶ In gn̄a. ⁊c. q. d. tu dn̄e cuius duratio est eterna potes faciliter hoc facere p volūtate tua. b ¶ Initio tu dn̄e. hic ōñr describit vite p̄ntis cessatio q̄ erit in generali resurrectione: motus eīm celi ordinat ad completionē numeri electorū iō ipso habito cessabit ⁊ hoc est qd̄ dr̄ Apoca. x. c. Jurauit per viuentē in secula seculorū q: tp̄s ampli⁹ nō erit ⁊ q: talia ꝓcedent ex ptāte ⁊ voluntate dei que vna est in patre ⁊ filio ⁊ spūsancto: iō dr̄. b ¶ Initio tu dn̄e ⁊c. tu dn̄e iesu xp̄e. Fundasti terrā initio.i. principio tp̄is ⁊ di. fundasti q: terra est centrū mūdi. c ¶ Et opa manuū ⁊c.⁊ per ista duo intelliguntur oēs alie creature. d ¶ Ipsi peribunt ⁊c. sicut eīm eternitas loquitur omnimodā stabilitatē ⁊ immutabilitatem. ita tēpus motuū ⁊ nunciationū. solus aūt deus est omnino immutabilis celi aūt superiores sunt mutabiles q̄tū ad situ. inferiores aūt vt aer quātū ad alternationē in omni autem mutatione est aliqua deperditio q: cessat aliquid esse qd̄ prius erat ⁊ sic in fine mūdi celi peribunt non q̄tum ad substantiam: sed q̄tū ad aliquā dispositionē q: corpora celestia cessabūt a motu locali: ⁊ elemētaria a mutua actione ⁊ alteratione substantijs eorum remanentibus: iō subdit. e ¶ Et omnes sicut vestimentū veterascent a statu in quo sunt. f ¶ Et sicut opertoriū mutabis eos. q: adueniēte estate: vestis hyemalis mutat q: nō est amplius necessaria: remanente tn̄ eius substantia: sic corpora celestia ⁊ elementaria mutabūtur a statu in quo sunt q̄ nō erit amplius necessarius cōpleto numero electorū. g ¶ Tu aūt idē ipse es.s. omnino immutabilis. h ¶ Et anni tui non deficiēt. non est p hoc intelligēdū q̄ in eternitate q̄ est mensura duratiōis diuine sit aliqua successio sed q: eā apprehēdere non possumus nec p ꝯn̄s exprimere nisi per comparationē ad tp̄s. i ¶ Filij seruorū tuorū.i. apostolorū quos genuerunt per v̄bū euāgelij s̄m qd̄ dicit apl's corintheis. In xp̄o iesu per euangeliū ego vos genui ⁊ isti sunt xp̄iani. k ¶ Habitabūt.s. eternaliter corā te post terminum huius vite. l ¶ Et semen eorum in seculum diriget. q: semper actu ⁊ continue in deū ferent. Moraliter pōt exponi p̄s. iste de quolibet vere penitente qui de peccatis commissis affligit p penitētiā ⁊ deū deprecatur vt ad se veniat p gratiam ⁊ ipsum in aduersis stabiliat p patientiā vt sit in termino vite p̄sentis pueniat ad gloriam.

¶ Psalmus. cij.

Benedic aīa mea. Huic p̄o pmittit talis ti. in heb. ⁊ in transla. hiero. dd̄ nisi q̄ p̄ponit litera lamech ad designandū q̄ est datiui casus. Et videt q̄ p̄s. iste sit quedā laus diuina ab ipso dauid cōposita ⁊ s̄m hoc diuidit in tres partes q: primo dauid ad dei laudē excitat naturā3 hūanā. scd̄o āgelicā: ibi. Dn̄s in celo. tertio oē3 creaturā: ibi. Bn̄dicite dn̄o aīa mea. Prima in tres. q: primo dauid inuitat dei laudem ex beneficijs a deo sibi collatis singulariter. scd̄o ex bn̄ficijs collatis ppl'o israel sp̄aliter. ibi Faciēs mias. tertio oībus iustis gn̄aliter. ibi. mia. Circa primū dicit sic dd̄ se excitās ad dei laudē. a ¶ Bn̄dic aīa mea dn̄o.⁊ accipit hic benedictio cōfessiōis s. laudis diuine qua minor benedixit maiori ⁊ nō benedictione cōsecratiōis q̄ fit ecōuerso s̄m qd̄ dicit apl's Heb. vij. Sine vlla contradictione qd̄ minus est a meliori benedicit per hoc aūt qd̄ dicit. b ¶ Aīa mea intelligunt potētie aīe exteriores vt visus auditus ⁊ sic de alijs. c ¶ Et omnia que intra me sunt: supple bn̄dicite. d ¶ Nomini sancto eius,⁊ per hoc intelligunt oēs potentie interiores.s. intellectus voluntas

Tribulatio fideliū in tp̄e antixp̄i.

Uite p̄ntis cessatio.

De celis.

In eternitate nō ē successio.

mo. exp̄o

p̄i diuisio.

Potētie aīe p ipā anima.

fantasia sensus cōis ꝛ appetitus sensitiuus.oīa em̄ ista diuinis laudib⁹ dn̄t applicari. e ℭ Bn̄dic aīa mea dn̄o exponaꝛ sicut prius. f ℭ Et noli obliuisci oēs retributiones eius:q: sicut qđ dicit Sene.li.de bn̄ficijs Oīm ingratissim⁹ est q̄ bn̄ficij accepti oblit⁹ est.dđ aūt a iuuētute a deo magna bn̄ficia recepit q̄ ex tunc leonē vrsum goliath gygātē interfecit:ꝛ cū minor inter fratres esset in regē vnctus fuit p samuelē. g ℭ Qui ppiciaꝛ oīb⁹ iniqtatib⁹ tuis:dđ em̄ valde grauiꝛ legiꝛ peccasse in adulterio bersabee ꝛ homicidio vrie ꝛ i numeratione ppl'i:ꝛ tn̄ de istis obtinuit remissionē a deo vt hr̄.ij.reg.ij.ꝛ vlt.p dn̄s ď alijs minorib⁹ pctis. h ℭ Qui sanat oēs ifirmitates tuas.s.spūales vt dictū ē ꝛ etiā corporales:q: dđ bellis assuetus aliqn̄ sustinuit plagas ꝛ graues ict⁹ de q̄bus bn̄ficio dei fuit fact⁹. i ℭ Qui redemit de interitu vitā tuā qn̄ saul fecit custodiri domū dauid de nocte vt interficereꝛ mane ꝛ fugiēs saluatus est.j.reg.xix. Silr qn̄ saul ꝛ viri ei⁹ cingebant dđ in modū corone ita ꝙ desꝑabat se posse euadere:ꝛ tn̄ saluat⁹ fuit de dei ordinatiōe.j.re.xxiij. k ℭ Qui coronat te in mīa qn̄ fuit coronat⁹ in regē sup tribu iuda.ij. Regum.ij. l ℭ Et miserationib⁹ qn̄ fuit coronat⁹ postea sup totū isrl'.ij.reg.v. m ℭ Qui replet in bonis desideriū tuū dauid dādo de aduersarijs victoriā.ij.Re.v.ꝛ.vj.ꝛ diuitias ꝛ gloriā n ℭ Renouabitur vt aquile iuuēt⁹ tua.s.in resurrectione futura qua resurgēt in etate virili.Dauid aūt mortu⁹ fuit in etate senili.iij.reg.vel pōt referri ad coronationē Salomonis qui viuēte adhuc patre institut⁹ est rex ab eo cum esset adhuc iuuenis: ꝛ sic senectus dauid fuit quodāmodo mutata i iuuētutē inq̄tū fili⁹ reꝑsentat patris ꝑsonā ſm illud Eccl.xxx. Mortuus est pater eius ꝛ quasi nō est mortuus reliquit em̄ similē sibi post se. o ℭ Faciēs.Hic dn̄r recitat beneficia populo israel collata vt sit non solū ipse sed etiā totus populus israel ad dei laudē exciteꝛ.

[marg.: Etas ꝓo erit illa adquē ꝑueīt xp̄s ꝛ iuuēilis vt circa. iij.annos magister iiij.disti. clxx.]

Bn̄dic aīa mea dn̄o:ꝛ[f] noli obliuisci oēs retributiones eius.Qui[g] ppiciaꝛ oibus iniqtatibus tuis qui[h] sanat oēs infirmitates tuas.Qui[i] redemit de interi tu vitā tuā: qui[k] coronat te in mīa ꝛ[l] miserationibus Qui[m] replet in bonis desideriū tuum.renouabiꝛ[n] vt aquile iuuēt⁹ tua.Faciēs[o] mias dn̄s:ꝛ iudiciū oibus iniuriā patientibus.Notas[p] fecit vias suas moysi filijs[q] israel voluntates suas.Miserator[r] ꝛ misericors dn̄s:longanimis[s] ꝛ[t] multū misericors.Nō[v] in perpetuum irasceꝛ:neq; in eternū cōminabiꝛ.Nō[x] ſm pctā nostra fecit nobis:neq; ſm iniqtates nostras retribuit nobis.Qm̄[z] ſꝫ altitudinē celi a terra corroborauit[y] miam suā sup timētes se.Quātū[ƺ] distat ort⁹ ab occidēte:lōge[a] fecit a nobis iniqtates nostras.Quō[b] miseret pater filiorū:misertus est dn̄s timētibus se: qm̄ ipse[c] cognouit figmētū nostrū. Recordatus[d] est qm̄ puluis sumus homo sicut[e] fenū dies[f] eius: tāq̄[g] flos agri sic efflorebit. Quoniam[h] spiritus pertrāsibit in illo et non subsistet:et[i] non cognoscet ampli⁹ locū suum. Misericordia[k] autem domini ab eterno ꝛ

Et diuidiꝛ in duas q: primo recitaꝛ beneficiorū collatio.scđo ad hoc induciꝛ ratio ibi.Dn̄o misereꝛ.Circa primū primo poniꝛ beneficiū liberationis de egypto: cū dr̄. q ℭ Faciēs ꝛc.i.filijs israel qui multas iniurias passi fuerunt ab egyptijs vt pꝫ in exo.quibus fecit misericordiā eos liberando ꝛ iudiciū egyptios multipliciter puniendo:scđo ponitur beneficiū date legis: cum diciꝛ. p ℭ Notas ꝛc.i.ꝑcepta legis que erant vie veniendi ad salutē. q ℭ Filijs ꝛc.i.mandata sue voluntatis expressiua:que nota fecit filijs israel:immediate per seipsum q̄tū ad ꝑcepta decalogi Exo.xx.et p moysen q̄tū ad alia.Tertio poniꝛ beneficiū diuine miserationis cū diciꝛ. r ℭ Miserator ꝛc.qui dicitur misericors ratione effectus interioris ꝛ miserator actu rōne effectus exterioris. o ℭ Longanimis.diu expectans peccatores ad penitentiā. t ℭ Et multum ꝛc.q: mīa superexaltat iudiciū.Iacobi.ij. v ℭ Non in perpetuū ꝛc.s.electis suis quibus finaliter placaꝛ. v ℭ Non ſm ꝛc.puniendo nos circa condignū q: tanta est offensa q̄tus ille qui offendiꝛ deus aūt infinitus est:ꝛ p ꝯsequēs offensa per pctm̄ mortale cōmissa. z ℭ Qm̄ ſm ꝛc.Altitudo celi a terra accipiꝛ ſm medietatem diametri celi ꝛ adhuc deficit spissitudo terrea superficie vsq; ad centrū.punctus aūt orientis distat a puncto occidētali in celo ſm totū celi diametrū:iđ per minorē distantiā intelligiꝛ remissio pene:ꝛ per maiorē remissionē culpe q̄ est maius malum q: opponitur bono spūali pena aūt bono corporali ꝛ hoc est qđ dr̄. x ℭ Qm̄ ſm ꝛc.i.ſm magnam mensuram sue misericordie. y ℭ Corroborauit ꝛc.liberando eos a malo pene. ƺ ℭ Quātum ꝛc.i.ſm mēsurā maiorē sue misericordie. a ℭ Longe fecit ꝛc.liberando nos a malo culpe. b ℭ Quō miseret.Hic dn̄r huius miserationis poniꝛ ratio ꝛ primo ex parte diuine bonitatis cum diciꝛ.Quō miseret ꝛc.scđo ex parte humane fragilitatis:ꝛ primo q̄tum ad animam cū dr̄. c ℭ Qm̄ ipse ꝛc.i.fomitem inclinantem nos ad peccatum ꝛ sic exponitur heb.iuxta illud Gen.viij. Sensus ꝛ cogitatio humani cordis prona sunt ad malum ab adolescētia sua secundo q̄tum ad corpus cum dr̄. d ℭ Recordatus ꝛc.q̄tum ad corpus qđ in puluerē resoluiꝛ vnumq̄dq; em̄ resoluiꝛ in ea ex quib⁹ componiꝛ. e ℭ Homo sicut fenū virēs ad tp̄s modicū. f ℭ Dies eius.i.vita ei⁹ g ℭ Tanq̄ flos ꝛc.q: sicut flos agri ad calorē solis desiccaꝛ.sic vita hoīs ad calorē febris vel alterius infirmitatis statim extermīatur. h ℭ Qm̄ spūs ꝛc.quod potest dupliciter exponi.vno modo de spiritu vitali q̄ ingrediꝛ a corde ꝛ in alijs partibus facit sensum ꝛ motum:ꝛ ipso deficiente deficit spūalis vita. Alio modo de spiritu rationali:qui cum pertransit in corpore desinens ipsum informare deficit vita ſm qđ dr̄.j.de anima in fine:quod egrediente anima corpus expirat ꝛ marcessit. i ℭ Et non cognoscet. in transla.hiero.habetur:ꝛ non cognoscet eum vltra locus:ꝛ vtrūq; verum est quia sicut existentes in vita ꝑsenti non cognoscunt ea que fiūt in receptaculis defunctorū:sic nec defuncti ea que fient in locis viuentiū ſm qđ dicit Augu.li.de cura p mortuis agenda:ꝛ est intelligendū hoc de lege cōi q: aliquando fit aliter ex reuelatiōe speciali. Sciendū etiā ꝙ beati vident in verbo ea que faciunt ad augmētū beatitudinis sue ꝛ sic videntes q̄ fiūt hic inferius ad reuerentiam eorum ꝛ honorem. k ℭ Misericordia.Hic consequenter accipitur ratio laudandi deum ex beneficijs iustis omnibus collatis cum dr̄. Misericordia autem domini ab eterno

[marg.: Hic liber mādatorū dei:et lex q̄ ē in eternum oēs q̄ tenēt eā ꝑueīēt ad vitā Baruch.v.]

[marg.: De celi altitudīe a terra q̄mō accipiꝛ.]

[marg.: Miserationis poniꝛ rō.]

[marg.: Duplex expositō.]

vsq; in eternū.i.absq; termino a parte finis. l ℭ Sup timētes eū timore filialis reuerētie:qui manet etiā in patria:ſm illud psal.xviij.Timor dn̄i sanctus ꝑmanet in seculū seculi. m ℭ Et iustitia illius in filios filiorum.q̄ sunt imitatores paternoꝝ bonoꝝ. n ℭ His q̄ seruant testamētū ei⁹.corde retinēdo ꝛ ope adimplendo.ꝛ p hoc pꝫ lr̄a v̄sus sequētis. o ℭ Dn̄s in celo parauit sedē suā.Hic dn̄r inducit dauid ad dei laudem angelicā creaturā.Circa qđ sciendū ꝙ lꝫ deus sit vbiq; p essentiā presentiā ꝛ potentiā.tn̄ est in celo speciali modo.s.p apertā visionem. ꝛ hͦ est ꝙ dr̄. Dn̄s in celo ꝛc.et q: ibi videꝛ clare a sanctis angelis:iđ subdiꝛ. p ℭ Bn̄dicite dn̄o oēs angeli eius.bn̄dictiōe laudis diuine: q: minor bn̄dicit maiori:vt supra dictū est. q ℭ Potētes virtute.q: v̄tus eoꝝ etiā naturalis supra modū excedit virtute oīm corꝑalium. Et q: hec v̄tus remāsit in demonib⁹:iđ dr̄ Job.xlj. Non est ptās sup terras q̄ ei cōpareꝛ. Verūtamen q: sancti angeli oīno sunt obediētes volūtati diuine:iđ subdiꝛ. r ℭ Faciētes verbum illius ꝛc. Isti sermones sunt diuine reuelatiōes q̄ p̄mo fiūt angelis superiorib⁹ ꝛ p illos medijs.ꝛ p medios iferiorib⁹:ꝛ p inferiores sctis hoīb⁹:ſm Dyo. de angelica hierarchia. s ℭ Bn̄dicite oēs v̄tutes ei⁹.hͦ exponitur dupl'r.vno mō de oīb⁹ angelis cōiter q̄ aliqn̄ dicunꝛ dei v̄tutes ꝑpter excellētiā sue v̄tutis. Alio mō spāliter de ordine medio angeloꝝ scđe hierarchie q̄ dr̄ ordo v̄tutū eo ꝙ ministraliꝛ operanꝛ in miraculis factis diuina v̄tute ꝯ solitū cursū nature.iđ subditur. t ℭ Ministri ei⁹ q̄ facitis volūtatē ei⁹.p talia em̄ miracula ondiꝛ ꝙ de⁹ in creaturis nō agit ex necessitate nature:ſꝫ ex libera volūtate. v ℭ Bn̄dicite.hic vltimo inducit dđ oēm creaturā ad dei laudē di. Bn̄dicite dn̄o oīa opa ei⁹.Creature em̄ intellectuales laudāt eū ꝑprie:q: capaces sunt ipsius p cognitionē ꝛ amorē alie aūt creature laudāt eū methaphorice inquātū i eis ꝛ in eaꝝ ꝑprietatibus relucet dei sapiā ꝛ bonitas ei⁹:ꝛ inq̄tū sūt materia laudis diuse creaturꝭ itellectualib⁹. ℭ Psal.ciij.

vsq; in eternū sup[l] timētes eū.Et[m] iustitia illi⁹ i filios filioꝝ:his[n] q̄ seruāt testm̄ ei⁹.Et memores sūt mādatorum ipsi⁹ ad faciēdū ea.Dn̄s[o] in celo parauit sedē suā:ꝛ regnū ipsius oibus dn̄abiꝛ.Bn̄dicite[p] dn̄o oēs angeli eius potētes[q] virtute: facientes[r] verbū illius ad audiēdā vocē sermonis eius.Bn̄dicite dn̄o[s] oēs virtutes eius.ministri[t] qui facitis voluntatē ei⁹.Benedicite[v] dn̄o omnia opa eius:in omni loco dn̄ationes eius benedic anima mea dn̄o.

Psalmus.ciij.

B Enedic[a] aīa mea dn̄o:dn̄e[b] de⁹ me⁹ magnificatus es vehemēter.Cōfessionē[c] ꝛ decorē induisti:amictus[d] lumine sicut vestimento.Extēdens[e] celū sicut[f] pellem qui[g] tegit aqs superiora eius.Qui[h] ponis nubē ascēsum tuū q[i] ambulas sup pēnas vētoꝝ. Qui[k] facis angelos tuos spūs:ꝛ[l] mistros tuos ignē vrentē.Qui[m] fūdasti terrā sup[n] stabilitatē suā:non[o]

B Enedic aīa mea dn̄o ꝛc.Huic psalmo null⁹ ti.ꝑponiꝛ in hebreo nec i trāsla. Hie.ꝑpter qđ dixerūt aliqui ꝙ nō est psal.distinctus a ꝑcedenti:sed in li.heb.quos vidi poniꝛ ps.distinctus ꝛ similiter in translatione Hieronymi.q: quotaꝛ ps.ciij.ꝑcedens aūt.cij. Et hoc idē dicit Hiero. in ꝓlogo sup lib.ps ꝛ diuidiꝛ in tres ptes.p̄mo ps ad dei laudē se inducit:ibi.Confessionē.tertio dictā laudē resumit:ibi.Cantabo deo.Circa primū di. a ℭ Bn̄dic aīa mea do. ꝛ dicit aīa mea.q.d. non tm̄ lingua sicut faciunt hypocrite.Esa.xxix. Populus hic labijs me honorat cor aūt eoꝝ lōge est a me. b ℭ Dn̄e de⁹ meus magnificat⁹ est.vehemēter.i.tāte excellētie es ꝙ nō potes laudari a creatura q̄tum es laudabilis.Eccl'.xliij. Maior est em̄ oī laude. c ℭ Cōfessionē.hic dn̄r adduciꝛ rō motiua ad dei laudē.ꝛ p̄imo ex ordinata ꝑductiōe mūdi prius.scđo ex debita ꝑuisione viuētiū ibi.Qui emittis.Circa p̄mū sciēdū ꝙ prima ps ꝑncipalis mūdi est celū empireū a ꝑncipio sue creationis angelis replerū.sicut dictū fuit in ꝑncipio Gen.ꝛ hͦ notaꝛ cū dr̄. c ℭ Confessionē ꝛ decorē induisti ita ꝙ p decorē intelligiꝛ celū empyreū dictū a pyr: qđ est ignis.nō ꝙ sit igneū ſꝫ splēdidū.ꝛ sic aliq̄ mō ꝯuenit cū igne in splēdore.p ꝯfessionē intelligiꝛ cōgregatio angeloꝝ sctōꝝ deū ꝯfitētiū ꝯtinue ꝯfessiōe laudis diuine ꝛ istis duob⁹ modis dr̄ de⁹ indut⁹ metaphorice:q: sicut indumētū facit ad ornatū hoīs induti:sic i istis creaturis ꝑncipal'r relucet glīa dei.ꝛ iđ subditur. d ℭ Amictus lumine sicut vestimēto.q: lumē magis ꝑprie est in spūalib⁹ substātijs q̄ in corꝑalib⁹. Scđa ps machine mūdi est celū cristallinū ꝛ sydereū ꝯtinēs spherā stellaꝝ fixaꝝ ꝛ orbes septē planetarū.ꝛ q̄tum ad hoc dr̄. e ℭ Extendēs celū.s.sydereū. f ℭ Sicut pellē:vꝛ em̄ extēdi sup hemisperiū nr̄m q̄si tentorius. g ℭ Qui regis aq̄s superiora ei⁹. In hͦ tangiꝛ celū cristallinū qđ est supra sydereū:qđ dr̄ aqueū. Gen̄.j.eo ꝙ ꝯuenit cū aq̄s in diaphaneitate sicut ꝛ empyreū dr̄ igneū modo ꝑdicto. Tertia ps est elementū ignis ꝛ aeris cōtinēs spaciū quasi intra sperā lune ꝛ superficiē ter. ꝛ aque:ꝛ q̄tū ad hoc dr̄. h ℭ Qui ponis ꝛc.in heb.ꝛ in trāsla.hier.habeꝛ currum tuū.q: nubes p aerē videnꝛ ferri ad modū currū.ꝛ q: talis motus fit cōmuniter p impulsū ventoꝝ: iđ subdiꝛ. i ℭ Qui ambulas ꝛc.et dicunꝛ pēne ventoꝝ metaphorice ad designādum velocitatē motus ipsoꝝ.ꝙ aūt diciꝛ hic deus ambulare sup pēnas ventoꝝ ꝛ agitare nubes q̄si currum suum.per hͦ designaꝛ ꝙ tales impressiōes ꝛ ꝯsimiles fiūt in aere ex diuina dispositiōe.ꝛ q: de⁹ naturā corporalem p angelos administrat.vt di. Aug.sup Gen̄.iđ subdiꝛ. k ℭ Qui facis ꝛc.i. spūali substātia facis angelos tuos.i.nūcios tuos. Angel⁹ em̄ est magis nomē officij q̄ nature. l ℭ Et mini.ꝛc.hoc dr̄.q: angeli legūtur frequēter apparuisse in spē ignis.vt moysi in rubo ardētī.Exod.iij. Vocaꝛ tn̄ angelus ille dn̄s q: ꝑsonā dn̄s representabat:vt dr̄ Greg. Itē.iiij.reg.ij.in trāsla.helye q̄ facta est ministerio angeloꝝ apparuit currus igneus ꝛ equi ignei. Silr̄.iiij.reg.vj. Apparuit mons plen⁹ equoꝝ ꝛ currū igneoꝝ in circuitu helye.q: sicut di. Hie.ad defensionē eius venerūt angeli.ꝛ di. Ignē q: angeli ardēt charitate.ꝛ sūt efficaces ad executionē voluntatis diuine. Quarta pars est elementū terre ꝛ aque qđ simul continetur cū sphera terre. ꝛ de primo dicitur. m ℭ Qui fundasti terrā:q: sicut fundamentū est inferior ps domus:sic terra est inferior machina mundi. n ℭ Sup stabi.ꝛc.i.super centrū mundi ad qđ vndiq; tēdunt naturall'r ptes terre: ideo subditur. o ℭ Non inclinabitur ꝛc. Declinans a cētro in aliqua pte.q: hoc est sibi naturale:de elemēto vero aq̄ sub-

[marg.: Dn̄o de⁹ ē vbiq̄ ꝙ et in celo.]

[marg.: Duplex expositio.]

[marg.: Quomodo creature laudāt deum.]

[marg.: De materia p̄i.]

[marg.: De celo empyreo]

[marg.: Scđa ps machine mundi.]

[marg.: De transla. helye.]

Universidad de Deusto Biblioteca

ditur. p ¶ Abyssus.i.occean' qui dr abyssus ꝓpter sui profunditatē. q ¶ Sicut ve.⁊c.q: occean' circun dat terrā vndiq; excepta vna parte q̄ remāsit arida ꝓpter vitā hoīm ⁊ animaliū terrestriū.vt dictum fuit plenius Geñ.j. r ¶ Super mōtes stabūt aque. Ex hoc loco dicit ra.salo.ꝙ aque in medio occeani sunt altiores q̄ mōtes in terra positi s; hoc falsū est:q: cū aque sint graues ⁊ fluide equaliter tendūt ad centrū vndiq;:⁊ sic nō sunt altiores in medio q̄ in ripa.⁊ ideo illō quod dr hic intelligendū est de aq̄s pluuialibus que generant in nubibus s̄m qd dicit Job. Qui ligat aq̄s in nubib' suis nubes aūt generantur sup cacumina montiū. s ¶ Ab increpatione tua fugiēt q: nubes pluuiose mouentur de loco ad locū s̄m ordinē volūtatis diuine. Aliter exponit hoc referēdo ad hoīes In nubibus eñi frequēter generant impressiones terribiles ⁊ tonitrua fulgura ⁊ turbines que dicūtiur increpatiōes diuine q̄ frequenter sunt signa ire sue:⁊ sic hoies territi fugiūt de cāpis ad loca magis secura. Cōsequenter reuertitur ad dispositionē elemēti terre q̄ in aliquib' locis est mōtuosa in alijs plana.⁊ q̄tū ad hoc dr. t ¶ Ascendūt montes ⁊ descendūt campi.⁊ iste ascēsus ⁊ descēsus nō est aliud q̄ eleuatio maior montium et minor cāpor.vlterius reuertit ad dispositionem elemēti aque dicēs. v ¶ Terminū posuisti sc; aquis occeani. x ¶ Neq; couer. oper.ter.sicut fecerūt tpe diluuij sicut pmisit dñs noe Geñ.ix. x ¶ Neq; erit deinceps diluuiū dissipās oēm terrā. y ¶ Qui hic cōsequenter adducit ratio diuīe laudis ex debita puisione viuentiū.⁊ pmo ex puisiōe habitantium sup aquā. scdo habitantiū intra aquā ibi. Hoc mare.tertio q̄tum ad vtrāq; naturam ibi osa a te.pma in duas.q: primo describitur diuīa puidētia circa viuētiū sup terrā in cibo corpor.scdo in alternatiōe tēpor ibi. Fecit lu.Circa primū describit mixtā puisionē animaliū auiū ⁊ hoim:⁊ primo quātū ad puisionē humidi sine quo vita sensitiua nō pōt cōtinuari dicēs. y ¶ Qui emit.fōtes ⁊c.q: in descensu vel pede montiū oriunt cōmuniter fontes magni ex q̄b' oriūtur fluuij notabiles.⁊ hoc est ad sustētationē viuentiū:ideo subdit. z ¶ Potabunt ⁊c.q: multū habēt de calido interiori. a ¶ In siti sua.i.refici dictis aquis in sua siti.vñ in trāsla. hieronymi sic habet. Et reficiēt onagri sitim suā. b ¶ Sup ea volucres ⁊c.q: sunt alique volucres aquatiles in fluminib' habitātes vel ꝓpe.alie etiā volucres campestres vel nemorose veniūt illuc ad bibēdum et ad loca sua reuertunt gaudentes.ideo subditur. c ¶ De medio ⁊c.hoc dr ꝓpter aues in foraminibus muror habitantes vel etiā in rupib':sicut dr de aquila Job.xxxix. In petris morat ⁊ i accessis rupibus. In hebreo tñ habet: De medio ramor.⁊ in transla.Hiero.De medio nemor.⁊ hoc quātum ad aues in arboribus camporū vel syluarum commorantes. d ¶ Rigans montes.sc; deus. e ¶ De superioribus suis.i. de nubibus pluuiosis sup montes gñatis:vt ibi crescat herba animalibus siluestribus oportuna. f ¶ De fructu operum tuor satiabitur terra.i.de effectu pluuie q̄ est opus tuū fecundabitur terra: ideo subditur. g ¶ Produceus fenum iumentis.ad eorum nutrimentum. h ¶ Et herbam seruituti hominum.id est vsui.granum enim seminatum in terra primo producit herbam:postea spicam:et vltimo granum vnde fit panis ad vsum hominis:ideo subditur. i ¶ Ut educas panem de terra.⁊ quia ad sustentationem vite humane non solum requiritur cibus sed etiam potus : qui principaliter est vinum de vite : ideo subditur k ¶ Et vinum letificat cor hominis.requiritur etiā condimentum:ideo subditur. l ¶ Ut exhilaret ⁊c.et per oleum quod est principale condimentū intelligunt alia:quia pluuia terram humectās fecundat arbores:ideo subditur. m ¶ Saturabunt ligna campi ⁊ ce.⁊c.Dicit eñi philosophus.ij.de anima:ꝙ in arboribus radices sunt similes ori in animalibus:quia p radices attrahitur alimentū arboris ad eius nutritionem ⁊ fructificationem. In hebreo autem ⁊ in transla.Hierony.habetur sic.Saturabuntur ligna domini: et s̄m Rab.salo.ligna domini intelligūtur hic ligna paradisi terrestris.Sed quia illa modo nō veniunt in vsum hominis nisi enoch ⁊ helie.et hic agitur de lignis seruientibus ad vsum hominis: ideo potest dici ꝙ omnia alia ligna conuenienter dicuntur ligna domini:quia sunt eius creature. n ¶ Illic passeres nidificabunt in hebreo:in translatione hieronymi habetur sic.Aues nidificabunt.Aues enim alterius speciei magis nidificant in cedris q̄ passeres qui communiter nidificant in tectis domorum. o ¶ Herodij domus dux est eorum ⁊c.Herodius est nomen auis predalis que gallice vocatur grifant:⁊ nidificat in cedris:⁊ dicitur dux passerum vel auiū eo modo loquendi quo leo rex dicitur animaliū:et ideo cum dicitur.Herodij domus.ibi est punctus:⁊ refertur ad cedros vbi nidificat herodius:cuius nidus dicitur dom' eius.et quod sequitur.Dux ⁊c.refertur ad herodium modo predicto. p ¶ Montes excelsi supple sunt regina ceruisicut petra cauernosa est refugium herinacijs.est autem herinacius animal paruum spinosum. q ¶ Fecit lunam. Hic consequenter ostenditur qualiter deus prouidet viuentibus in alternatione temporū cum dicitur.Fecit lunam in tempore s̄m enim varium motum lune magis apparet sensibilis mutatio aeris s̄m quam alios planetas. r ¶ Sol cognouit occasum suū.id est determinate vadit ad occasum ac si haberet intellectum:q: talis motus est ab intellectu intelligētie motricis p talem motū dicitur ꝙ opus nature est

Alia expō

ratio diuine laudis.

Opi. rab. salo.

Quid sit herodius

Qualiter deus puidet viuentibus

inclinabit in seculum seculi. Abyssus[p] sicut[q] vestimē
tū amictus eius:super[r] mōtes stabunt aque. Ab[s] in
crepatiōe tua fugiēt : a voce tonitrui tui formidabūt
Ascendūt[t] mōtes ⁊ descendunt campi in locū quem
fundasti eis. Terminū[u] posuisti quē nō trāsgredien
tur: neq;[x] couertant operire terrā. Qui emittis[y] fō
tes in cōuallib' inter mediū mōtium pertransibunt
aque. Potabūt[z] omnes bestie agri:expectabūt ona
gri in siti sua[a]. Sup[b] ea volucres celi habitabūt de[c]
medio petrar dabūt voces. Rigans[d] mōtes de[e] su
perioribus suis: de[f] fructu operū tuorū satiabit ter
re. Producēs[g] fenū iumētis ⁊[h] herbā seruituti ho
minū. Ut[i] educas panē de terra:et[k] vinū letificet cor
hois. Ut exhilaret[l] faciē in oleo ⁊ panis cor hois cō
firmet. Saturabunt[m] ligna cāpi ⁊ cedri libani quas
plātauit illic passeres[n] nidificabūt. Herodij[o] dom'
dux est eorū:mōtes[p] excelsi cerui petra refugiū heri
nacijs. Fecit[q] lunā in tēpore:sol[r] cognouit occasum

opus intelligentie. s ¶ Posuisti ⁊c.in hesmiperio nostro per occasum solis. t ¶ Et facta est nox.q: sicut dies est elatio sup terrā ita nox est elatio eius sub terra. v ¶ In ipsa ptrāsibūt oēs bestie silue.q: tūc magis discurrūt ad q̄rendam pdam q̄ de die:iō sequit. x ¶ Catuli leo.⁊c.q: osa illa pcedūt ex diuina puidētia:iō subdit. y ¶ Et querāt a deo escā sibi.⁊ q: habita preda reuertunt ad sua latibula:iō subdit. Ortus est sol ⁊c. z ¶ Exibit hō ad opus suū sicut eñi fere discurrūt per noctē vel de nocte ꝓpter victū querendum sic ecōtrario hō qui est animal māsuetū natura de nocte quiescit:⁊ de die exit ad opera sua:⁊ q: ex talib' effectib' apparet altitudo diuine puidētie nobis incōprehēsibilis:ideo ammiratiue subdit dauid. a ¶ Quā magnificata.i.valde magnificata. b ¶ Sunt opa tua dñe:oia in sapientia fecisti.q: ipa est regula veritatis. c ¶ Impleta est terra possessione tua.i.hoibus ⁊ animalib':q̄ sunt dei creature. d ¶ Hoc mare. Hic pñr agit de puisione viuentiū intra aquā ⁊ primo describit locum eor:cum dr.Hoc mare magnū.sc; occeanus vbi currūt oēs aque. e ¶ Et spaciosū manibus.i.locis.dictio enim heb. hic posita equiuoca est ad designandū manus ⁊ loca. f ¶ Illic reptilia.i.pisces diuersorum generum. g ¶ Quor non est numerus.q: non possunt ab hoīe numerari:sed deo oīa sunt numerata. h ¶ Animalia pusilla cum magnis. In mari eñi sunt pisces aliqui valde parui ⁊ aliqui valde magni:vt cete grandia quor magnitudo est quatuor iugerum terre:vt dicit Plinius. i ¶ Illic naues pertransibunt vt bona in vna terra abundātia deportentur per nauigiū ad aliā talibus carentē ⁊ econuerso. k ¶ Draco iste ⁊c.in heb.⁊ in trāsla.hiero.habet. Leuiathan istum tu formasti.ad laudādum eū.dicunt tñ heb.ꝙ est vnus piscis singularis incredibilis magnitudinis:ideo dr Leuiathan istum in singulari dicūt tñ hebrei ꝙ deus a principio creauit duo indiuidua huius speciei masculum ⁊ feminam: sed q: preuidit deus ꝙ si multiplicarent nauigatio impediret que deseruit vtilitati mūdi.ideo occidit femellā ⁊ sale cōdiuit reseruans eam iustis post resurrectionē:ꝙ aūt subditur. Quem formasti ad ludendū in eo. dicunt ipsi hebrei ꝙ tribus horis deus in die ludit cū leuiathan. Sed primū dictum est ꝯ sacram scripturam Geñ.j. Qr formatis generaliter oibus piscibus dixit deus. Crescite ⁊ multiplicamini:⁊ sic nō creauit aliquā speciē in masculo ⁊ femina quā non vellet multiplicari. Item ꝙ dicūt carnes femelle reseruatas iustis in resurrectione est error sarracenor in quē iudei moderni ceciderunt credentes ꝙ resurrectio sit futura ad vitā animalē cibis indigentem:⁊ qd dicitur qd deus ludit in eo vel cū eo tribus horis in die puerilis est fictitium. Et ideo aliter dicendū ꝙ ps hic loquit de cete cuius plura sunt indiuidua in mari nominans eū leuiathan: sicut Job. xl.qui nominatur etiam draco in translatione cōmuni.q: Geñ.j.vbi dr cete grādia in heb. habet. Dracones magnos tñ sub istis noibus intelligitur principaliter diabolus.sicut in libro Job fuit dictū. Et ideo litera primo est exponenda de ꝓprietatibus ceti.⁊ secūdo de ꝓprietatibus diaboli p illas significatis. Quod ergo primo dicit. Draco iste in cōmuni.⁊ in translatione leuiathan istū in trāslatione hieronymi p pronomē demonstratiuum ⁊ nomen cui adiungit designatur ei' magnitudo euidenter excedens magnitudinē alior animalium terrestriū ⁊ marinor.⁊ p hoc qd subditur ad illudendū ei vel ludendū in eo:non est intelligendum ꝙ ly ad teneat causaliter ad hoc leuiathan finaliter sic format':sed tenet consecutiue:q: ad eius formationem cōsecuta est illusio illa. Ex hoc eñi ꝙ leuiathan factus est a deo in corpore tā magno sequit ꝙ necessaria sit ei magna cibatio ex alijs piscibus maris quos deuorat ꝓpter qd pisces certū videntes ex instinctu naturali fugiūt v̄sus ripā vbi cetus natare non potest ꝓpter aque paruitatē:⁊ ideo cetus eos insequēs impingit ad terrā ⁊ a piscatoribus ibi occidit:q: non pōt se mouere. Et sic illusus sua spe frustrat. Per hoc autem principaliter intelligunt ꝓprietates demonis:q: per demōstrationē corpis eius excedentē cū dicit. Draco iste intelligitur potestas demonis omnem potestatem corporalē excedens si sibi dimittatur per illusionem voce ceti dictā intelligitur illusio demonis. Quia credens christum in se deuorare in sua passione ⁊ membra sua in temporali persecutione per eum contra eos excitata defraudatur ab intento : et remanebit post iudicium ligatus in inferno. Quia non erit amplius ad exercitium sanctor in hoc aere caliginoso. l ¶ Omnia a te expectāt. Hic incipit v̄sus in heb.⁊ in trans.hiero.vbi ps declarat puisionem diuinam circa vtrāq; naturam pdictā simul di. l ¶ Osa.s.viuētia sup terrā ⁊ in aquis. m ¶ A te expectāt vt des illis escam.q: per appetitum naturalem ⁊ sensitiuum tendunt ad id qd est a deo circa ipsum ordinatū. ⁊ sic dictum est supra qd opus nature est opus intelligentie. n ¶ Dante te illis colligent. Hoc dicit spāliter propter illa viuentia.q̄ non solū querunt cibū ad horam sed etiam congregant pro tempore futuro:sicut formica colligit grana in estate vnde viuit in hyeme. o ¶ Aperiente te manū tuam.per diffusionem bonitatis tue in effectibus. p ¶ Omnia implebuntur bonitate.i.bono conuenienti sue nature. q ¶ Auertente aūt te faciem denegando predictā diffusionem. r ¶ Turbabūtur ex defectu nutrimenti. s ¶ Auferes spm eorum.i.vitam. t ¶ Et deficient a vita presenti. v ¶ Et in puluerem suum reuertentur.i.in materiam. vnde fuerunt formata:que p maiori parte est terra. x ¶ Emitte.i.emittens:sicut habetur in heb.⁊ in trāf. Hiero. y ¶ Spm tuum.i.voluntatis effectum z ¶ Et creabuntur.i.de nouo formabunt eadē in spē s̄m cursum nature ⁊ aliqū eodem numero ad declarationem potestatis diuine in opibus miraculosis. a ¶ Et

De prouisione viuentium.

De creatione.

Proprietates demonis.

Omne opositū ex iiij. qualitatib' naturaliter est corrupti.

suū. Posuisti[s] tenebras ⁊[t] facta est nox:in ipa[v] ptrā
sibunt oēs bestie silue. Catuli[x] leonum rugientes vt
rapiant.⁊[y] querāt a deo escā sibi. Ortus est sol ⁊ con
gregati sunt:⁊ in cubilib' suis collocabunt. Exibit[z]
homo ad opus suū:⁊ ad operationem suam vsq; ad
vesperā. Quam[a] magnificata sunt opa[b] tua domine:
oia in sapiētia fecisti:ipleta[c] est terra possessiōe tua.
Hoc[d] mare magnū ⁊[e] spaciosum manib' illic repti
lia[f] quor[g] non est numerus. Animalia[h] pusilla cum
magnis illic[i] naues ptrāsibūt. Draco[k] iste quē forma
sti ad ludādū ei oia[l] a[m] te expectāt vt des illis escam
in tpe. Dāte[n] te illis colligēt:aperiēte[o] te manū tuā
oia[p] implebunt bonitate. Aduertēte[q] aūt te facie tur
babūtur[r] auferes[s] spm eor ⁊[t] deficiēt ⁊[u] in puluerē
suū reuertent. Emitte[x] spm tuū[y] ⁊[z] creabunt:⁊[a] re

renouabis faciem terre:sic pz in estate:q: tunc renouat herbis z floribus:z fructibus: qbus priuata fuerat hyeme. b ¶ Sit gloria dñi.i.laus z honor sibi debit⁹ ipendat. c ¶ In seculũ seculi.i.absq; termino a parte finis. d ¶ Letabit dñs in opibus suis.i.in creaturis ad suã gloriam ordinatis:sm q; dr puer.xvj. Uniuersa ppter semetipm opatus est dñs. e ¶ Qui respicit terrã z facit eã tremere.vt pz in motu terre pcedente ex diuinã ordinatione. f ¶ Qui tãgit montes.tactu fulguris qd frequẽtius cadit in mõtibus altis.

Singula de solabo nitatecre auit q est optimus oim artifex.d alia co sup secundum.

g ¶ Et fumigant. q: ignis fulgurãs magis fumigat q; inflãmat. Sciendũ aũt q; oia pdicta de ordine creaturaz z pmissione viuctiuz ad hoc iducta sunt:vt ex eis rõnalis creatura insurgat ad laudẽ z honorem conditoris. h ¶ Cantabo dño in vita mea.i.q;diu viuã ideo subdit. i ¶ Psallam deo zc. Et dicit cãtabo z psallam:q: diuina laus debet pcedere ex corde z ore. k ¶ Jocundũ sit zc. corã ipo placitũ. l ¶ Ego vero delectabor i dño id est in consolatiõib⁹ diuinis z nõ terrenis. m ¶ Deficiãt pctõres zc. loquit de pctõrib⁹ et iniqs in sua malicia obstinatis. n ¶ Bñdic aĩa zc.z sic terminat canticũ sicut icepit ipm qd frequẽter fit in cãtilenis:z exponat sicut in principio psalmi. ¶ Psal.ciiij.

nouabis faciẽ terre. Sit[b] gloria dñi in seculũ[c] letabit[d] dñs in opib⁹ suis. Qui[e] respicit terrã z facit eã tremere:qui[f] tãgit mõtes z[g] fumigãt. Cãtabo[h] dño in vita mea:psallã[i] deo meo q;diu sũz. Jocũdũ[k] sit ei eloquiũ meũ:ego[l] vo delectabor in dño. Deficiãt[m] pctõres a terra z iniqui ita vt nõ sint: bñdic[n] aĩa mea domino.

¶ Alleluya. Psalmus.ciiij.

Onfitemini[a] dño z[b] inuocate nomẽ ei⁹ annũciate[c] inter gẽtes opa ei⁹. Cãtate[d] ei et[e] psallite ei narrate[f] oĩa mirabilia eius. Laudamini[g] in noĩe scõ eius: letet[h] cor querẽtiũ dñm Querite[i] dominũ z cõfirmamini querite[k] faciem ei⁹ semp. Memẽtote[l] mirabiliũ ei⁹ q fecit: pdigia[m] z[n] iudicia oris ei⁹. Semẽ[o] abraã sui[p] ei⁹ filij iacob[q] electi[r] ei⁹. Jpe[s] dñs de⁹ nr̃ :in vniuersa terra[t] iudicia eius. Memor[u] fuit i seculũ testamẽti sui verbi quod mãdauit in mille gñationes. Quod[x] disposuit ad Abraam:et[y] iuramenti sui ad Jsaac. Et[z]

Onfitemini dño zc. sm q; dr hiero. in plogo sup lib. istum psal. iste primus est inter illos qui dicunt alleluyatici.et sm hoc alleluya qd ponitur inter prin. hui⁹ ps z finẽ pcedentis nõ ptinet ad psal. pcedentem quãuis hoc aliq dicãt: s; ponit magis in pn. hui⁹ ps. tãq; eius titul⁹:q: psal. a titulis suis denoiatur. Sciendũ ẽt q; alleluya nõ est vna dictio:vt credũt aliq:s; due i heb.q: alleluya significat laudate:z est vbũ impatiui modi. ya significat deũ:z tenet hic in actõ casu. patet igit q; ps iste est quedã inuitatio ad laudez diuinã z duo seqntes siliter. Et sm aug. facti sunt a dauid: sm vo hiero.z heb. autor ignoratur articulari. tenetur tamen q; facti sunt ab aliquo viro scõ vel plurib⁹ spũscti bñtibus. diuidit aũt ps. iste in duas partes:q: primo ps excitat populũ ad laudem diuinam. scdo ad hoc efficacius agendum recitat bñficiorum dei memoriam:ibi. Mementote. Circa primum dr ps. a ¶ Confitemini dño confessione laudis p bñficijs ab eo obtẽtis. b ¶ Et inuocate nomẽ eius pro obtinẽdis:q: gratitudo de pteritis bñficijs est optia dispositio p alijs impetrãdis. c ¶ Annũciate inter gẽtes opa ei⁹ sue bonitat z ptãtis declaratiua q explicant ifra. d ¶ Cãtate ei.ore. e ¶ Et psallite ei. corde. f ¶ Narrate zc.i.aliũ ex hoib⁹:q: oĩa nõ pñt narrari sine enũerari pticularit. g ¶ Laudamini in n. s.e.i.opa facite bona de gñe z ex itentiõe glĩe diuie:z sic ex istis opib⁹ laudamini i ope dñi ad quẽ illa opera sunt directa. h ¶ Letet cor qrentiũ dñz.qrẽs.n.aliqd hz materiã leticie qñ est cert⁹ de iuẽtiõe:qrentes aũt dñz fidelr ineniũt eũ infallibilr s; illd mat.vij. Ois q qrit inuenit zc.iõ subdit. i ¶ Querite zc.i.sitis certi de inuentione. k ¶ Querite fa. ei⁹.i.placete in pspectu ei⁹. l ¶ Memẽtote.hic pñr recitat dei bñficia ad laudem eius excitatiua. Et diuidit in qnq; ptes:sm.v.ptes quoz tpibus de⁹ bñficia cõtulit isrl̃ ptes patebunt prosequndo. pma ps ptinet tps abrae vsq; ad iacob.dr igr. l ¶ Memẽtote zc.q: abraã de fornace chaldeoruz miraculose liberauit eos vt dictũ fuit Gen.xj.z ppter vxorẽ ei⁹ pharaonẽ regẽ egypti z abimelech regẽ gerare flagellauit Gen.xij.z xx. m ¶ Prodigia ei⁹. Signa pdicta vocant pdigia qsi pcul a digito dicta:eo q; causa effectiua taliũ ẽ hoib⁹ incognita vel occulta:q: fiũt p cursuz nature:z sic imediate depẽdẽt a diuina volũtate q nobis occulta est. n ¶ Et iudicia oris ei⁹:q: flagellatio regũ dicta fuit qdã effect⁹ diuie iustitie. põt ẽt lra hui⁹ vsi⁹ referri ad mirabilia q fcta fuerũt i terra egypti p moysen z aarõ ad punitionẽ illi⁹ ppli q explicãt infra ps. isto. o ¶ Semẽ abraã.i.vos q estis semẽ abraã debet ista mẽorari. p ¶ Serui ei⁹:q: alijs ad idolatriã dclinantib⁹ abraã pfess⁹ ẽ se soli deo suire tpe neroth. q ¶ Filij iacob.i.vos q estis filij iacob debet ista mẽorari:q: fides abrae p ysaac driuata ẽ ad iacob:alijs ad ifidelitatẽ declinãtib⁹. r ¶ Electi ei⁹:q: cũ adhuc eẽt i vtero mrĩs ei⁹ cũ esau elect⁹ fuit a dño esau reprobato:cũ tñ nihil boĩ aut mali adhuc egissent:vt dr apl's ro.ix. s ¶ Jpe dñs de⁹ nr̃ p vez cultũ z fidẽ:l; sit dñs z de⁹ oĩz p creationẽ z gubernationez:iõ subdit. t ¶ In vniuersa terra iudicia ei⁹:q: p sua volũtate pt pctõres punire. v ¶ Memor fuit i se. re. sui vbi qd mã. in mille ge.i.in oẽs gñatiões fideles z ponit ibi nũerus determinat⁹ pro indeterminato:quia numeri transcẽdentes millenarium non sunt nisi replicationes eius vel partium eius. x ¶ Qd disposuit ad abraã dicẽs ei Gen.xxij. per memetipsum iuraui dicit dñs. quia fecisti rẽ hanc zc. sequitur. Bñdicã tibi z multiplicabo semẽ tuũ sicut stellas celi.z subdit postea. Bñdicent in seie tuo oẽs gẽtes terre qd impletũ ẽ in xpo. y ¶ Et iuramẽti sui ad isaac sm qd dr dñs abrae Gen.xxj. in isaac vocabit tibi semẽ. z ¶ Et statuit. hic pñr describitur tps a iacob vsq; ad ioseph cũ dr. Et statuit illd iacob in pceptũ.s.verbũ dñi ad abraã z isaac de cultu dei:eo q; de seie ei⁹ erat xps nasciturus. vñ dr ei dñs Gen.xxviij. Ego sum dñs deus abraã patris tui z deus isaac, terrã in q dormis tibi dabo et semini tuo, et in illa terra christus nat⁹ fuit per misteriuz nostre redem

Recitat dei beneficia.

quid sint prodigia

Jacob.

Esau.

De tpe vsq; ad ioseph.

ptionis impleuit. per hoc aũt q; dixit dñs. Ego de⁹ abraã patris tui zc. iniunxit sibi cultũ vni⁹ veri dei. vñ et iacob euigilãs dixit. Erit mihi dñs in deũ zc. a ¶ Et israel. in testamentũ eternũ. iste est iacob pdictus qui primo vocatus est iacob:eo q; nascẽs tenebat plantã fratris sui. Gen.xxv. postea aũt vocat⁹ est israel eo q; cum angelo fortiter luctat⁹ fuit Gen.xxxij. b ¶ Dicens tibi dabo terrã chanaã. sicut iã allegatũ est.q: in illa iacob dormiebat. c ¶ Funiculũ hereditatis vestre eo q; illa terra sortib⁹ erat diuidẽda qd impletum fuit tpe iosue postea. d ¶ Cũ essent zc.s.iacob z familia sua. e ¶ Et pertransierũt zc. quia iacob cũ familia sua de terra chanaã trãsiuit in egyptũ Gen.xlj. põt ẽt hoc referri ad abraã.q cum familia sua trãsiuit de chaldea in syriã. Gen.xj.z de syria i terrã chanaã et inde in egyptum Gen.xij.z inde rediit in terram chanaã Gen.xiij.z inde peregrinat⁹ est in geraris gen.xx. similiter isaac de terra chanaã peregrinat⁹ fuit in geraris Ge.xxvj. f ¶ Nõ reliqt hoiem nocere eis. notabili nocumento. vñ z labã persequẽtẽ iacob prohibuit ne ei malũ ageret Gen.xxxj. Et similiter interfectis habitatorib⁹ sychen terror dei inuasit oẽs p circuitũ ciuitatis:z nõ sunt ausi persequi iacob z filios eius inde recedentes Gen.xxxv. g ¶ Et corripuit pro eis reges.s. pharaonẽ regẽ egypti z abymelech regẽ gerare:vt dictũ est supra. h ¶ Nolite tangere christos meos. vnctio aũt corporaria regũ z pontificũ pmo fuit ordinata a deo tpe moysi iõ isti dicunt hic xpi.i.vnctionũ ab vnctione corporali s; spũali q est p gratiã dei. i ¶ Et in pphetis meis zc.q; eñ abraã ppheta fuerit hr Gen.xx. silr isaac pphetice pdixit ventura iacob z semini eius Ge.xxvij. silr iacob futura pdixit nouissimis temporibus Gen.xlix. k ¶ Et vocauit. hic describitur tps ioseph ad moysem q ex ordinatiõe diuia vẽditus fuit in egyptũ ad meritũ sue patiẽtie et ad puidendũ patri suo z fratrib⁹ tpe famis future de q hic dr. k ¶ Et vocauit. scz dñs. l ¶ Famẽ sup terrã:scz septẽ annoz de q hr Gen.xlj. m ¶ Et omne firmamentũ panis.i.sustẽtationẽ vel nutrimentũ. n ¶ Cõtriuit. per h nõ est itelligendum q; panis simpliciter defecerit:q: tũc etiã vendebant alimẽta in egypto. vt hr Gen.xlij. s; q: tũc fuit maxia sterilitas et defect⁹ panis. o ¶ Misit aũ eos. scz iacob z ei⁹ filios. p ¶ Virũ. scz ioseph. qui dr vir a vtute eo q; noluit adulterio dñe sue psentire Gen.xxxix. r ¶ In seruũ venundat⁹ ẽ ioseph principi militie egypti. Gen. xxxix. r ¶ Humiliauerũt i compedib⁹ ei⁹ q: ad falsam accusationẽ dñe sue fuit i carcerẽ religat⁹. s ¶ Ferrum pertrãsijt aĩaz ei⁹ quia ex compedib⁹ ferreis nõ solũ fuit afflict⁹ in corpore s; etiã i mẽte q;uis nõ ceciderit a vtute patiẽtie. t ¶ Donec veniret verbũ ei⁹. qñ a deo instruct⁹ exposuit somnia pincerne regis et pistoris ipsius z hoc veraciter sicut pbauit rei euent⁹ Gen.xl. v ¶ Eloquiũ zc. In trãsla. hiero. hr probauit eũ.s.habere dei spiritũ.q: aurũ pbat in igne. iõ hic ponit inflãmauit pro pbauit. v ¶ Misit rex z soluit eũ audito p magistrũ pincernarũ q; optie interptat⁹ fuerat somnia pdicta Gen.xlj. x ¶ Cõstituit zc. eo q; p interptationẽ somnij sui cognouit eũ habere spiritũ dñi Gen.xlj. y ¶ Et principẽ oĩs possessionis sue. sm q; dr Gen.xlj. Dixit quoq; rursuz pharao ad ioseph. Ecce cõstitui te super vniuersam terram egypti. z ¶ Ut erudiret zc.q.d. nõ habebãt scientiã nisi humanit⁹ acquisitã p exercitiũ studij qd pmo viguit in terra egypti vt hr.j. Macha. ibi pmo gẽs sacerdotũ vacare cõcessa zc. a ¶ Et senes ei⁹ prudentiaz doceret q: non solũ docuit eos de diuinis:s; etiã de agibilibus humanis. b ¶ Et intra zc. cũ filijs z familijs eoruz et hoc ad mandatũ ioseph vt possent ibi viuere famis tpe. vñ habet Gen.xlvj. c ¶ Et iacob accola fuit i terra chan.i. in egypto q sic noiatur eo q; nesraim a q noiata est egyptus fuit filius chan Gen.x. vñ vbicũq; in veteri testamẽto hr: egypt⁹ in latino:in heb. hẽtur mesraim. d ¶ Et auxit ppl'm suũ vehemẽter.s.dñs cui⁹ populus dicebat iacob z filijs ei⁹ eo q; eũ colebat:alijs ad idolatriã declinãtib⁹. e ¶ Et firmauit eũ super inimicos:q: ppter potentiã ioseph timebant oẽs de cognatione ei⁹. f ¶ Cõuertit cor eoruz.s.egyptiorum. g ¶ Ut audirẽt ppl'm ei⁹ filios israel:q: sicut dr Exo.j. Surrexit rex nou⁹ in egypto q ignorabat opera ioseph incepit affligere filios israel p se z ppl'm suũ:ita q; ad amaritudinẽ pducebãt vitã eoz:vt hr ibidem. h ¶ Et dolũ facerẽt in seruos ei⁹.i.in filios israel.q: rex egypti pcepit obstetricib⁹ vt in ptu hebreaz interficerent masculos simulãdo q; passe fuissent abortũ Exo.j. i ¶ Misit moysen. h est quarta pars in qua describitur tps moysi. Et pmo ponit miracula facta in egypto. scdo facta in deserto:ibi. Petierũt. Circa primuz ponunt plura de miraclis fctis p filijs israel tpe moysi:s; nõ ponunt s; ordinẽ historie:ppter qd diuiditur ista partẽ i diuisaz. dr igit. i ¶ Misit moysen seruũ suũ ad liberãdũ filios isrl̃ de egypto de q missiõe hr Exo.iij. k ¶ Aaron quẽ elegit ipsũ. hũc eũ adiunxit moysi. vt p eo loqueret multitudini eo q; erat eloquẽs sm q; dr Exod.iiij. Aaron frater tu⁹ leuites scio q; eloquẽs sit zc. Sequit. Jpe loquetur pro te ad populum. l ¶ Posuit in eis verba signoz suoz. illa eñ signa corã fiebant vtute diuina ad verba tamẽ moysi z aaron ideo ad hoc exprimẽdum conuenienter dicitur. Posuit in eis verba signorum suoz et prodigiorum in terra

statuit illud iacob in pceptũ: z[a] israel in testamẽtum eternum. Dicẽs[b] tibi dabo terrã chanaã funiculuz[c] hereditatis vestre. Cũ[d] essent numero breui:paucissimi z incole ei⁹. Et[e] pertransierũt de gente in gentẽ: et de regno ad populũ alterũ. Non[f] reliquit hominẽ nocere eis z[g] corripuit p eis reges. Nolite[h] tangere christos meos z[i] in pphetis meis nolite malignari. Et[k] vocauit famẽ[l] sup terrã z omne[m] firmamẽtũ panis cõtriuit[n] Misit[o] aũ eos virũ[p] in[q] seruũ venundatus est ioseph. Humiliauerũt[r] in compedibus ei⁹ ferrum[s] pertrãsijt anima eius donec[t] veniret verbuz eius. Eloquiũ[u] dñi inflãmauit eum misit[x] rex et soluit eũ:princeps populorũ et dimisi euz. Constituit[y] eum dñm domus sue z principem[z] oĩs possessionis sue. Ut[a] erudiret pncipes eius sicut semetipsuz z senes ei⁹ prudentiã doceret. Et[b] intrauit israel in egyptuz et iacob[c] accola fuit in terra chan. Et[d] auxit populuz suũ vehemẽter: z[e] firmauit eũ super inimicos eius. Cõuertit[f] cor eorum vt[g] odirẽt populum eius et[h] dolũ facerent i seruos ei⁹. Misit[i] moysem seruũ aaron[k] quẽ elegit ipsuz. Posuit[l] in eis verba signo-

Vir Joseph a virtute.

De ioseph

De iacob quid fecit in terra.

De rege egypti.

chan.i. in terra egypti ratione supradicta. m ℂ Misit tenebras ⁊ obscurauit.ista fuit plaga egypti nona:q: fuerūt tenebre palpabiles in terra egypti:ita q trib' dieb' nemo vidit fratrē suū nec mouit se de loco in quo erat:vbicūq autē habitabāt filij israel lux erat Exo.x. n ℂ Et nō exacerbauerūt ⁊c.q: cū pharao pmittebat penitētiā:de' remouebat plagā ⁊ sic dulcorabat suū sermonē. o ℂ Cōuertit aquas eorū in sanguinē ⁊c.hec fuit prima plaga q̄ habet Exod.vij. p ℂ Et dedit terra eorū ranas.in tanta multitudine q intrabāt oia loca ⁊ officinas egyptiorū.⁊ hec fuit scda plaga q̄ hr Exod.viij. q ℂ Dixit ⁊ venit cynomia .i. musca canina tñ cum hoc venerūt musce graues diuersi generis.⁊ hec fuit quarta plaga q̄ habet Exo.viij. r ℂ Et cinifes in oibus finib' eorū. hec fuit tertia plaga.Exod. viij. s ℂ Posuit pluuias eorū ⁊c.⁊ ista fuit septima plaga in qua grādo et ignis mixta pariter ferebāt Exo.ix. t ℂ Et percussit vineas eorū ⁊c.sc3 in grandine ⁊ igne pdictis. v ℂ Dixit ⁊ venit locusta ⁊ brucus. Ista fuit octaua plaga in qua corrosum fuit qd remāserat ex igne ⁊ grādine. Exo.x.ideo subdit.Et comedit omne fenū ⁊c. x ℂ Et percussit omne primogenitū in terra eorū.⁊ hec fuit plaga.x. in qua sunt mortua oia primogenita hoim ⁊ bestiarū. Exod.xij.De qua vo plaga ⁊ serta nō fit hic mētio. y ℂ Et eduxit eos cū argēto ⁊ auro:q: de mādato dñi acceperūt mutuo a vicinis vasa ⁊ argētea ⁊ aurea ⁊ sic spoliauerūt egyptū. Exo.xij.nō tñ in h cōmiserūt furtū:q: de mādato dei fuit cui' sūt oia sicut ibidē pleni' fuit dictū. z ℂ Et nō erat in ⁊c.h a deo factū fuit vt oēs simul absq ipedimento possent egredi de egypto. a ℂ Letata est egypt' in pfectiōe eorū. Cuius cā subdit cū dr.q: incubuit timor eorū super eos. Ex hoc eñi q oēs primogeniti erāt subito mortui timebāt oēs alij mori si ampli' i terra filij israel morarēt:fm q hr Exo.xij. b ℂ Expādit nubē ⁊c.ptra solis estum. c ℂ Et ignē.i.colonā ignis. d ℂ Ut luceret ⁊c.s3 q dr Exo.xiij.Dñs aūt pcedebat eos ad ostēdēdū viā p die in colūna nubis ⁊ p noctē i colūna ignis.vt dux erat itineris vtroq tpe. e ℂ Petierūt.hic pñr describit mirabilia facta i deserto post exitū de egypto q: deficiētib' cibarijs q̄ acceperāt in egypto ceperūt murmurare dicētes.vtinā mortui essemus p manū dñi in egypto. qñ sedebam' sup ollas carniū ⁊ comedebamus panē in saturitate:⁊ tunc dñs fecit aduolare multitudinē coturnicum ⁊ hoc est qd dr. e ℂ Petierūt ⁊ venit coturnix.i.multitudo coturnicū sicut Exo.viij.venit musca grauissima.i.multitudo muscarum. f ℂ Et pane celi saturauit.i.manna de celo descēdente:vt habet Exo.xvj. g ℂ Dirupit petrā ⁊c.hoc hr Exo.xvij. ⁊ Nume.xx. h ℂ Qm memor ⁊c.q.d.ista bñficia nō fuerūt illi populo collata pter merita sua cū esset rebellis ⁊ murmurās 3 deū.sed pter merita abrae ⁊ ad implēdu3 pmissionē ei factā Geñ.xxij. i ℂ Et eduxit.hic vltimo ponūtur beneficia facta tpe iosue q̄ post mortē moysi eduxit ppl'm israel de deserto ⁊ introduxit in terrā pmissionis de mādato dñi:vt hr Josue.i.⁊ hoc est qd dr. i ℂ Et eduxit sc3 dñs. k ℂ Populū suū.sub ducatu Josue. l ℂ In exultatione.q: multū fuit gauisus sc3 populus qñ iordanis in suo exitu fuit desiccat' Josue.iij. m ℂ Et dedit illis regiones gētiū.vc3 totā terrā chanaā vbi gentiles prius habitabāt vt diffuse tradit in lib. Josue. n ℂ Et labores populorū possederūt.i.ciuitates edificatas laborib' aliorū ⁊ alia bona eorū laborib' acqsita. o ℂ Ut custodiāt iustificationes ei'.i.mādata eius in lege tradita:⁊ qdiu ea seruauerūt in illa terra pacifice habitauerūt. vt ps ex decursu vete.testa. Sciēdū tñ q h nō erat principale premiū:s3 possessio terre viuētiū p illas principaliter intellecta sicut frequēter dictū est supra.pmiū eñi principale est qd meli' meritorio ope op'aūt ṽtutis melius est simplr q̄ qcūq possessio tpalis pter qd nō pōt esse ṽtutis pmiū principale. ℂ Psalmus.cv.

Confitemini dño qm bonus ⁊c.Huic ps premittit talis tit.in heb.⁊ in trās.cōi. Alleluya alleluya.Semel p laude dei in pñti ⁊ iterū pro laude ei' in ciuitate celesti.⁊ fm hoc dr Apoc.xix. Audiui voces in celo angelorū dicentiū alla ⁊c. ⁊ sequit postea. Et iterū dixerunt alla pter qd in ecclesia qñ cantat versus alla in principio dr alla in fine resumit. Diuidit autē iste ps in duas ptes:q: primo ps inuitat ad laudē diuinā.scdo postulat eius gratiā:ibi. Memento nostri. Circa primū di. a ℂ Confitemini dño ⁊c. Bonitate cuius nō est finis:⁊ q: nō solum bonus est in se:sed etiā bonitatē suā cōicat creaturis.ideo subdit. b ℂ Qm in seculū mia eius:q: nō possunt sufficiēter ista enarrari creature itellectuali:iō subdit. c ℂ Quis loquet potētias ⁊c.

rum suorū ⁊ pdigiorum in terra chan. Misit[m] tenebras ⁊ obscurauit:⁊[n] nō exacerbauit fmones suos. Cōuertit[o] aquas eorū in sanguinē:⁊ occidit pisces eorū. Et[p] dedit terra eorū ranas. in penetrabilibus regū ipsorū. Dixit[q] ⁊ venit cynomia ⁊[r] cynifes in omnib' finib' eorū. Posuit[s] pluuias eorū grādinē ignē comburētē in terra ipsorū. Et[t] percussit vineas eorū ⁊ ficulneas eorū ⁊ cōtriuit lignū finiū eorū. Dixit[v] ⁊ venit locusta ⁊ brucus: cuius non erat nūerus. Et comedit oē fenū i terra eorū:⁊ comedit oēm fructu3 terre eorū. Et[x] percussit oē primogenitū in terra eorū primitias ois laboris eorū. Et[y] eduxit eos cū argēto ⁊ auro:et[z] nō erat in tribubus eorū infirmus. Letata[a] est egypt' in profectione eorū: q: incubuit timor eorū super eos. Expandit[b] nubem in ptectione eorū ⁊[c] ignē vt[d] luceret eis per noctē. Petierunt[e] ⁊ venit coturnix:⁊[f] pane celi saturauit eos. Dirupit[g] petrā ⁊ fluxerunt aq:abierūt in sicco flumina. Quoniā[h] memor fuit verbi sancti sui:qd habuit ad abraam puerum suū. Et[i] eduxit populū[k] suū in[l] exultatione:⁊ electos suos in leticia. Et dedit[m] illis regiones gentium: ⁊[n] labores populorum possederunt. Ut custodiant[o] iustificationes eius:⁊ legem eius requirant.

ℂ Psalmus.cv. Alleluya alleluya.

Confitemini[a] dño qm bonus: quonia3[b] in seculū misericordia ei'. Quis[c] loquetur potētias dñi auditas faciet oēs lau

De diluuio.

Per triplicē viā3 ambulare debemus.sc3 p viam innocentie: per viam penitētie ⁊ per viā patiētie.

virtutes sunt velamēta alc. de pe.dis. iij.

Diuisio psalmi.

des eius. Beati[d] q custodiūt iudiciū ⁊[e] faciūt iustitiā in[f] omni tpe. Memēto[g] nostri dñe in bñplacito[h] populi tui visita nos[i] in salutari tuo. Ad[k] videndū i bonitate[l] electorū tuorū ad[m] letandū in leticia gētis tue vt[n] lauderis cū hereditate tua. Peccauim'[o] cū patribus nostris iniuste[p] egim' iniquitatē[q] fecim'. Patres[r] nostri in egypto nō intellexerūt mirabilia tua nō[s] fuerūt memores multitudinis mie tue. Et[t] irritauerunt[u] ascendētes in mari rubro:et[v] saluauit eos propter nomē suū:vt[x] notā faceret potētiā suā. Et[y] increpauit mare rubrū ⁊ exsiccatū est:⁊ deducet eos in abyssis sicut in deserto. Et[z] saluauit eos de manu odientiū:⁊[a] redemit eos de manu inimici. Et[b] operuit aq tribulātes eos vn'[c] ex eis nō remansit. Et[d] crediderūt ṽbis ei' ⁊[e] laudauerūt laudē ei'. Cito[f] fecerunt obliti[g] sunt operū ei':⁊[h] nō sustinuerūt psiliū eius. Et[i] pcupierūt cōcupiscētiā in deserto. Et[k] tentauerūt deū i iaquoso. Et[l] dedit eis petitionē ipsorū et[m] imisit saturitatē i animas eorū. Et[n] irritauerūt

q.d.nullus cū sit potētie infinite ⁊ maior omni laude.Eccle.xliij. d ℂ Beati qui ⁊c.recte iudicādo qtū ad iudices. e ℂ Et faciūt iustitiā:recte viuēdo cū pximo qtū3 ad oēs. f ℂ In omni tpe.q: qui pseuerauerit vsq in finē in bono ope saluus erit fm dictum saluatoris Mat.x. Memento nostri.hic pñr ps.implorat diuinam gratiā:⁊ pmo ponit hui' supplicatio.scdo pctorū pfessio.ibi. Peccauim'.tertio resumit dicta deprecatio ibi.Saluos fac nos.Circa pmū dicit. g ℂ Memēto nostri dñe pferēdo tuā gratiā iō subdit. h ℂ In beneplacito ppli tui: q: suā gratias hñs pl3 ei. i ℂ Uisita nos in salutari tuo.i.ad saluationem nostrā nō ad cōdennationē qualiter visitas reprobos.⁊ q: sal' eterna cōsistit in visione diuina.iō subdit. k ℂ Ad vidēdū sc3 te facie ad faciē. l ℂ In bonitate electorū tuorum.q.d.ad hāc visionē solū perducētur electi dicētes in bonitate finali. m ℂ Ad letandum in leticia gētis tue.q: illā visionem inseparabiliter pcomitat delectatio summa et leticia. n ℂ Ut lauderis cū hereditate tua.id est cū electis qui sunt hereditas tua. o ℂ Peccauimus.q: vera hūiliatio facit deprecationem nostrā efficacē.fm illud Eccle.xxxv.Orō humiliantis se nubes penetrabit ⁊c.iō ps.sue depcationi interponit pctōrū cōfessionem ⁊ cū hoc recolit diuinorū beneficiorum exhibitionē.vt sic nō solū cōfiteat peccata: sed etiā aggrauationē eorū ex diuinorū beneficiorū ingratitudine cōsurgentem. ⁊ diuiditur in octo partes fm octo peccata ⁊ dei beneficia partes patebūt pseqndo. pmum autē pctm est infidelitatis: q: cū ppls vidisset tot dei beneficia.⁊ mirabilia in egypto. tñ diffisus est de dei potestate in trāsitu maris rubri dicēs moysi Exod.xiiij. Forsitā nō erant sepulchra i egypto ideo tulisti nos vt moreremur in hac solitudine.⁊ h est q dicit.

p ℂ Peccauimus cū patribus nostris.i.sicut patres nostri eorū peccata imitantes. Et qñis psal. esset sanctus:tñ cōnumerat se pctōrib' eo q erat mēbrū illius ppli. p ℂ Iniuste egimus. 3 pximū. q ℂ Iniquitatem fecimus.3 deum. r ℂ Patres nostri in egypto intellexerunt mirabilia tua: q: si bñ intellexissent deo decetero firmiter adhesissent. s ℂ Non fuerūt memores multitudis mie tue p eis egyptios multipliciter affligēdo ⁊ eos a flagellis pseruādo sicut pt3 pcedenti ps.⁊ hanc ingratitudinē patrū ostendit per effectum di. t ℂ Et irritauerūt ⁊c.s.moysen sup mare rubrū.⁊ p pñs in eo dñm dicētes. Forsitan nō erāt sepulchra ⁊c.vt pallegatum est. v ℂ Et saluauit eos pter nomē suū.⁊ nō pter iustitiam eorū. x ℂ Et notam faceret potentiā suam:q: oia opa dei ordinant ad ei' gliam.pver.xvj. Uniuersa pter seipm operatus est dñs. y ℂ Et icrepuit mare rubrū ⁊c.hoc habet satis diffuse. Exo.xiiij. z ℂ Et saluauit eos de manu odientiū.i.egyptiorū psequentiū eos ad occidendū. a ℂ Et re.eos de manu ini.i.de potestate pharaonis regis egypti. b ℂ Et operuit aquas tribulātes eos.i.pharaonē ⁊ eius exercitū eos psequētes: ⁊ fm q dr Exod.xiiij. Reuersum est in mare pmo diluculo ad priorē locū fugientibusq egyptijs occurrerunt aque: et inuoluit eos dñs in medijs fluctibus. c ℂ Unus ex eis nō remāsit.sicut ibidem subdit.nec vnus quidem superfuit in eis. d ℂ Et crediderūt ṽbis eius.Dicit hic ra.sa.q filij israel timebāt egyptios seq eos in deserto per aliam viā.quousq viderunt egyptios mortuos super littus maris. sed videntes tūc crediderunt verbis dei ⁊ moysi. e ℂ Et laudauerunt laudē eius dicētes illud canticum. Cantemus deum gloriose ⁊c. Exo.xv. f ℂ Cito fecerūt.Hic ponitur secūdum peccatum.s.murmurationis p defectu cibi ⁊ potu.vt habetur Exo.xvj.⁊.xvij. Item nume.xj.de murmure p defectu carnium.⁊.xx. p defectu aque.⁊ hoc est qd dicitur. f ℂ Cito fecerūt.i.parum steterunt in dei laude. g ℂ Obliti sunt operum eius. qbus eis puiderat in periculis maioribus. h ℂ Et nō sustinuerunt consiliū eius.i. non expectauerunt tps in quo deus disposuerat eis subuenire fm consilium voluntatis sue.sed preuenerunt illud murmurando sine ratione: i ℂ Et concupierunt cōcupiscentiam in deserto:scilicet carniū.vt dictum. k ℂ Et tenta.deu3 in iaquoso id est in loco aque penurioso.⁊ dicit tentauerunt:quia non solum petierunt aquas ad sitim suam releuandam:sed etiam ad experiendum sensibili exemplo si deus esset in eis vel nō:fm quod dr Exo.xvij. l ℂ Et dedit eis petitionē ipsorū.s.carnes ⁊ aquas:vt plenius cōtinetur in locis pallegatis. m ℂ Et immisit ⁊c. quia dedit eis carnes ad vescendum vsq ad mēsem integrum:ita q vertebantur eis in nauseam.ex nimia repletione:vt habetur Nūeri.xj. In heb.⁊ in transla.Hiero.habetur.Et misit tenuitatem in animas eorū: id est defectum viuificandi corpora:quia sicut dicitur ibi. Adhuc carnes erant in ore eorum ⁊ ecce furor domini concitatus in populum percussit eum plaga magna nimis.vocatusq est locus ille sepulchrū concupiscentie:ibi enim sepelierunt ppl'm qui desiderauerat carnes. n ℂ Et irritauerūt.Hec est tertia ps in qua describitur peccatum seductionis chore ⁊ sibi adherentium:qui pro ambitione sacerdotum mouit seditionem contra moysen ⁊ aaron. Numeri.xvj.prout ibidem diffusius fuit dictum: et hoc est quod dicitur. n ℂ Et irritauerunt ⁊c.id est consecratu3 ad fungendū sacerdotio coram domino:fm quod habetur Leuitici.ix. Irritatio autem ista fuit:quia chore ⁊ sibi adherentes dixerunt eis sufficiat vobis. q: omnis multitudo sanctorum est:quasi diceret.debet vobis sufficere quod sitis in eodē gradu cum alijs. Unde subditur

In visiōe diuina cōsistit beatitudo.

Triplex reperitur hūilitas. vitiosa: dolorosa: virtuosa.

Peccatum factū per ignorantiam crassam non est culpe excusatoriū. Bōa. ij.sen.

De filijs israel.

Tertia pars.

Universidad de Deusto Biblioteca

moysen in castris aaron sc3 dn̄i. Aperta[o] est terra ꝛ deglutiuit dathā: ꝛ operuit sup ꝯgregatiōe abyron. Et[p] exarsit ignis in synagoga eoꝝ flāma cōbussit pctōres. Et[q] fecerūt vitulū in oreb: et[r] adorauerunt sculptile. Et[s] mutauerūt gloriā suā in similitudineꝫ[t] vituli comedētis fenū. Obliti[v] sunt deū qui saluauit eos: q[x] fecit magnalia in egypto mirabilia[y] in terra chan: terribilia[z] i mari rubro. Et[a] dixit vt[b] disperderet eos si nō[c] moyses elect⁹ ei⁹ stetisset in cōfractiōe in cōspectu ei⁹. Ut auerteret irā ei⁹ ne disperderet eos: et[d] ꝑ nihilo habuerūt terrā desiderabilē. Non crediderūt[e] vbo ei⁹ ꝛ[f] murmurauerūt in tabernaculis suis: nō exaudierūt vocē dn̄i. Et[g] eleuauit manū suā super eos: vt ꝓsterneret eos i deserto. Et[h] vt deijceret semē eoꝝ in nationib⁹ ꝛ disperderet eos in regionibus. Et[i] initiati sunt beelphegor et[k] comederunt sacrificia mortuoꝝ. Et[l] irritauerūt eū i adinuētiōib⁹[m] suis: multiplicata[n] ē eis ruina. Et[o] stetit phinees: ꝛ[p] placuit ꝛ[q] cessauit quassatio. Et[r] reputatuꝫ est ei ad iustitiaꝫ: in gn̄atiōe[s] ꝛ generationē vsq3 in sempiternum. Et[t] irritauerunt eum ad[v] aquas contradictionis: et[x] vexatus est Moyses propter eos quia exa-

ibidem. Cur eleuamini super populū domini. o ¶ Aperta est terra ꝛ deglutiuit dathan ꝛc. ꝑut diffusius traditur Nume.xv. p ¶ Et exarsit ignis in synagoga eoꝝ ꝛ interfecit ducētos q̄nquaginta viros: q̄ offerebant incēsum tanq̄ vendicātes sibi illicite sacerdotiū: vt hr̄ ibidē. q ¶ Et fecerūt. Hec est quarta pars in qua describit pctm̄ adoratiōis vituli: tn̄ istud p̄cessit tpe īmediate p̄scripto s3 q̄ habetur Exo.xxij. ꝛ hoc est q̄ d̄r. q ¶ Et fecerūt vitulū in oreb. i. ꝓpe mōtē oreb. r ¶ Adorauerūt sculptile. ꝛ ponit hic sculptile p̄ conflatili: q: vitul⁹ ille nō fuit fact⁹ per sculpturam s3 per fusurā. vt hr̄ Exo.xxxij. ꝓpter q̄d in heb. ꝛ in trāsla. hie. hr̄. Et adorauerūt conflatile: q: tn̄ vtrūq3 est nomē idoli. iō ponitur hic vnū p alio in transla. cōi. s ¶ Et mutauerūt gloriā suā. i. deū verū in quo debebant gloriari: ꝛ qui gl'iose eos eduxerat de terra egypti. t ¶ In similitudinē vituli comedentis fenum q̄ est animal irrationale et per ꝯns extrane⁹ a diuinitate. v ¶ Obliti sunt deū qui saluauit eos de seruitute dura egypti. x ¶ Qui fecit magnalia in egypto egyptios multipl'r flagellādo. y ¶ Mirabilia in terra chā. i. in egypto sic noīata rōne supradicta populū israel a plagis egyptioꝝ protegēdo. z ¶ Terribilia i mari rubro pharaonē ꝛ ei⁹ exercitū submergēdo. a ¶ Et dixit. s. dn̄s. b ¶ Ut disperderet eos ꝓpter eorum ingratitudinē. c ¶ Si nō moyses electus ei⁹ stetisset in cōfractiōe suis orationibus impediēdo effectū diuīe vindicte vn̄ dixit ei dn̄s exod.xxxij. Cerno q̄ popul⁹ iste dure ceruicis sit dimitte me vt irascatur furor me⁹ ꝯ eos ꝛ deleam. ꝛ ibidē subdit. Placatusq3 est dn̄s ꝛc. ꝛ sic ꝑ3 sn̄ia q̄d subdit Ut auerteret irā ei⁹ ꝛc. d ¶ Et ꝑ nihilo. Hic incipit versus in heb. ꝛ in trans. hie. ꝛ est quinta pars i qua ponit pctm̄ rebelliōis qn̄ populus territus verbis exploratuꝫ voluit reuerti in egyptū ꝑut diffuse tradit. Numeri. xiiij. ꝛ hoc est q̄d dicitur. d ¶ Et pro nihilo habuerunt ꝛc. i. terraꝫ abrae ꝑmissam lacte et melle fluentem siue manantē cā em̄ pro nihilo habuerūt qn̄ in egyptū reuerti voluerūt. e ¶ Nō crediderunt verbo eius q̄ ꝑmiserat eos introducere in terrā illam. f ¶ Et murmurauerunt in taberna. ꝛc. ſm quod d̄: Num̄.xiiij. Igr̄ vociferās oīs turba fleuit nocte illa: ꝛ murmurati sunt ꝯ moysen ꝛ aaron ꝛc. denocte aūt remanebāt intra tabernaculū. g ¶ Et eleuauit manū suā sup eos ꝛc. tūc em̄ data est ꝯtra eos sententia diuina vt oēs q̄ numerati fuerūt a viginti annis ꝛ supra nō egrederent terrā ꝑmissionis: s3 morerentur in deserto preter caleph ꝛ iosue Numeri.xvi. h ¶ Et vt deijceret semen eoꝝ ꝛc. ista pena fuit tūc comminata: tn̄ p̄cibus moysi impedita. i ¶ Et initiati sunt. Hec est sexta pars in qua describitur peccatū populi israel in idolatria Beelphegor: q̄d pleni⁹ describitur Num̄.xxv. Circa q̄d sciendū q̄ Ninus rex assyrioꝝ qui cōdidit niniuē patre suo mortuo belo noīe imaginē fecit quā belum nominauit ꝛ hoibus reis cōfugientibus ad imaginē parcebat ꝓpter q̄d hoies ceperūt illi imagini exhibere diuinos honores ꝛ inde deriuata est idolatria ad alias gentes: ꝛ similiter nomina idoloꝝ q: sicut assyrij idolū suū vocauerūt belū ita alij bel vt babylonij ꝛ alij beel ꝛ alij baal ſm varietates idiomatū. Moabite aūt idolū suū vocauerūt beelphegor de quo hic agitur ꝛ est nomē compositū ex duob⁹ integris. s. beel ꝛ phegor q̄d est nomē montis vbi colebat. Igitur balach rex Moabitarū de cōsilio balaam misit puellas pulchras ꝛ nobiles ꝓpe tentoria filiorum israel vt per eas inducerent ad idolatriā: ꝛ sic de⁹ offenderet ꝯ populuꝫ israel. ꝛ aliqui de populo luxuriosi ascendebant ad eas ꝛ cū vellēt eas cognoscere nō assentiebāt ſm p̄ceptū regis balach nisi cū eis prius idolatrarent vt dictū fuit pleni⁹ Numeri.xxv. de quo secuta fuit dei ira cōtra populū et plaga magna: ꝛ hoc est quod d̄r. i ¶ Et initiati sunt beelphegor. i. applicati sunt cultui illi⁹ idoli. k ¶ Et comederunt sacrificia mortuoruꝫ. i. de carnib⁹ animaliū idolis imolatoꝝ. l ¶ Et irritauerūt eū sc3 deū. m ¶ In adinuētionibus suis. i. in pctis studiose ab eis factis. n ¶ Et multiplicata ꝛc. q: tūc occisi sunt .xxiiij. milia hoim vt ibidem d̄r. o ¶ Et stetit phinees. ꝯstanter ꝯtra idolatras q: occidit zambri ducē trib⁹ symeonis cū muliere madianite. p ¶ Et placauit. s. deū p suū bonū zelū. q ¶ Et cessauit quassatio. i. plaga filijs israel. r ¶ Et reputatuꝫ ꝛc. q: ꝓpter hoc factū fuit certificat⁹ a deo q̄ succederet patri suo in summo sacerdotio vt ibidē dicitur. s ¶ In generatiōe: q: adhuc istud factū recolitur in memoria iustitie ipsius. t ¶ Et irritauerūt
Hec est septima pars de pctō ꝯtradictionis ꝓpter aque defectū q̄d pleni⁹ ponit Nume.xx. Et ꝯtingit an̄ factum p̄cedēs l3 post scribat. q: p̄s nō semp tenēt ordinē historie ꝛ hoc est q̄d d̄r. t ¶ Et irritauerūt eū. s. dn̄m v ¶ Ad aq̄s ꝛc. q: impatienter ꝛ cōtentiose locuti sunt ꝯtra moysen ꝓpter aque defectū. ꝛ p ꝯns ꝯtra dn̄m non expectātes debite ei⁹ bn̄placitū. x ¶ Et vexat⁹ ē moyses ꝓpter eos. i. turbat⁹ mēte intātuꝫ q̄ timuit ne deus denegaret eis aquā propter maliciā eoꝝ: ꝛ sic non credidit plene verbis dn̄i q̄bus ei dixit ꝛ aaron fratri suo. Loq̄mini ad petrā corā eis ꝛ ille dabit eis aq̄s ꝓpter q̄d percutiēdo petrā ꝓtulit verbum dubitatiuum dicens. Non de petra hac aquā vobis poterimus eijcere: vt ibidem plenius fuit expositum. ideo sub

iiij.pars.
de populo israel.
v.pars
vj.pars
vij.pars.

cerbauerunt spiritū eius. Et distinxit in[y] labijs suis non[z] disperdiderunt gētes quas dixit dn̄s illis. Et cōmixti sunt inter gētes ꝛ didicerūt opera eoꝝ: ꝛ seruierunt sculptilib⁹ eoꝝ: ꝛ factū est illis in scādalū. Et immolauerunt[a] filios suos: et filias suas demonijs. Et effuderunt sanguinē innocentē sanguinē filioꝝ suorum ꝛ filiarū suaruꝫ. quas sacrificauerūt sculptilib⁹[b] chanaan. Et[c] infecta est terra i sanguinib⁹ ꝛ cōtaminata est in opibus eoꝝ: et[d] fornicati sunt in[e] adinuētionibus suis. Et[f] iratus est furore dn̄s in populum suū: et[g] abhoiat⁹ est hereditatē suā. Et[h] tradidit eos in manus gētiū: et[i] dn̄ati sunt eoꝝ q oderūt eoꝝ. Et tribulauerūt eos inimici eoꝝ: et[k] humiliati sunt sub[l] manibus eoꝝ: sepe[m] liberauit eos. Ipsi[n] aūt exacerbauerunt eū in cōsilio suo: ꝛ humiliati[o] sunt iniq̄tatibus suis. Et vidit cū tribularent: ꝛ audiuit orationē eoꝝ. Et[p] memor fuit testamēti sui: ꝛ[q] penituit eū ſm multitudinē mie sue. Et[r] dedit eos in misericordias in conspectu oīm qui ceperāt eos. Saluos[s] fac nos dn̄e deus noster: ꝛ[t] congrega nos de nationib⁹. Ut[u] confiteamur nomini i sancto tuo: ꝛ[u] gloriemur in laude tua. Benedictus[x] dn̄s deus israel a seculo ꝛ vsq3 in seculum ꝛ dicet[y] omnis populus fiat[z] fiat.

¶ Alleluya. Psalmus.cvj.

ditur. y ¶ Et distinxit in labijs suis. i. manifeste ostendit in modū loquēdi hesitationē cordis sui ꝓpter q̄d statim fuit a deo rep̄hensus ꝛ ab ingressu terre ꝑmissionis exclusus. z ¶ Non disperdiderūt. Hic est principium v̄sus in heb. ꝛ in trāsla. Hier. ꝛ est octaua ps in qua agit de pctō idolatrie in terra ꝑmissionis iā adepta ꝑpetrato. ꝛ diuidit in duas: q: pmo describit culpa. ꝛ scd̄o pena: ibi. Et iratus est. Circa primū sciendū q̄ dn̄s precepit habitatores terre chanaan interfici. Nūer.xxxiiij. ne p eos filij israel ad idolatriā traherent. ꝛ ipsi cupiditate ducti ꝑmiserūt eos viuere ꝓpter tributū q̄d eis reddebant. vt dictū fuit in libro iosue. ꝛ sic tracti fuerūt ad idolatriā eoꝝ: ꝛ hoc est q̄d d̄r. z ¶ Non disperdiderunt gentes. ꝛ ꝑ3 ex dictis lr̄a vsq3 ibi. a ¶ Et immolauerūt filios ꝛc. q̄ in idolis colebant. et ex hoc apparet vehemētia peccati idolatrie in filijs israel: q: nō solum imolabant demonijs aīalia in cultu diuino s3 etiā ꝓlem suam quā naturaliter diligunt ꝛ cōseruant bruta aīalia q̄ntūcunq3 ferocia. b ¶ Sculptilib⁹ chanaā. i. chananeoꝝ inter eos habitantiuꝫ: vt dictū est. c ¶ Et infecta est terra in sanguinib⁹. i. polluta ꝛ cōtaminata est s3 q̄ subditur. Et ꝯtaminata est ꝛc. d ¶ Et fornicati sunt. i. idolatrauerūt: q: idolatria fornicatio noīatur i scriptura q: in ea recedit aīa a sponso suo xp̄o sc3 deo. e ¶ In adinuētionibus suis. i. studiose ꝛ cū magna diligētia acq̄sitis. f ¶ Et irat⁹ est. Hic ꝯn̄r ponit pena q̄ est auxilij diuini subtractio ꝛ aduersarioruꝫ dn̄atio. ꝛ h̄ est q̄ d̄r. Et iratus est furore dn̄s: in quo notat grauitas culpe deū ꝓuocātis. g ¶ Et abhominat⁹ est hereditatē suā. s. filios israel q̄ dicunt dei hereditas in scriptura qui ꝓpter pctā sua fuerūt reiecti a protectione diuina. sicut cib⁹ abhoīabilis reijcit. h ¶ Et tradidit eos ꝛc. idolatrie deditarū. i ¶ Et dn̄ati sunt ꝛc. et sic ex odio p̄cedenti grauius afflixerunt eos. ideo sequit. Et tribulauerunt ꝛc. k ¶ Et humiliati sunt corā deo. l ¶ Sub manibus eoꝝ pena inflicta dante eis intellectuꝫ. m ¶ Sepe liberauit eos. sicut ꝑ3 ex decursu libri Judicū q: qn̄cūq3 ab inimicis afflicti humiliter deū deprecabantur suscitabat dn̄s iudices ad eoꝝ liberationē. ꝛ ſm q̄ d̄r Jud.ij. Cūq3 dn̄s iudices suscitaret eis in diebus eoꝝ flectebatur mia ꝛ audiebatur afflictoꝝ gemitus ꝛ liberabat eos de cede vastantiū. n ¶ Ipi aūt ꝛc. q: malū culpe ꝑuenit ex defectibilitate liberi arbitrij: ꝛ non ex deo. o ¶ Humiliati ꝛc. ꝛ ꝑ3 lr̄a ex dictis vsq3 ibi. p ¶ Et memor ꝛc. i. ꝑmissi sui p moysen dicti Deut.xxx. Si ad cardines celi fueris dissipatus sc3 ꝓpter pctā tua inde retrahet te dn̄s de⁹ tuus si vere penitueris. ꝛ assumet atq3 introducet in terrā quā possederūt patres tui. q ¶ Et penituit ꝛc. ad modū penitētis se habuit qn̄ quos captiuauerat de captiuitate reducit. r ¶ Et dedit ꝛc. ꝛ hoc ꝑ3 de manasse rege iuda quē de captiuitate in regnū restituit .ij. Para. xxxij. ꝛ de ioachin rege iuda quē rex babylonis de carcere abstulit ꝛ inter maiores regni sui ꝯstituit .iiij. reg. vlti. s ¶ Saluos fac. Hec est vltima ps huius p̄s. in qua resumit psal. suā deprecationē ad ppl'i isrl' liberationem di. Saluos fac nos dn̄e deus nr̄ de seruitute ꝛ angustijs in q̄bus ppl's tu⁹ est afflict⁹ in diuersis terris. q: a tpe iudicū fuit ppl's israel frequēter captiuat⁹ a diuersis gētibus. t ¶ Et cōgrega nos de nationibus in loco tui cult⁹. s. in iudea. v ¶ Ut cōfiteamur noī scō tuo. cōfessione tue laudis. v ¶ Et gloriemur in laude tua. in p̄senti p grām ꝛ in futuro p gloriā. x ¶ Bn̄dictus dn̄s deus israel in oibus q̄ facit ꝛ faciet nobis in aduersis ꝛ ꝓsperis. y ¶ Et dicet. i. dicat. q: heb. ꝑ optatiuo vtunt futuro idicatiui. z ¶ Fiat fiat. In heb. hr̄ Amen q̄d significat stabilitatē veritatis. ꝛ ponit hic semel tantum. ¶ Psal.cvj.

Confitemini dn̄o. Huic p̄s p̄mittit ta.ti. in heb. All'a. ꝛ ꝑ3 sn̄ia ex supradictis psal.ciiij. De materia aūt hui⁹ p̄s. di. Aug. q̄ est grāꝝ actio p redēptione gn̄ali facta p xp̄m quā p̄uidit in spū ꝛ ad hoc inducit q̄d subdit. Dicāt q̄ redēpti sunt a dn̄o. Et sequit. vn̄ facta sit illa redēptio. A solis ortu ꝛ occasu ab aq̄lone ꝛ mari. S3 lr̄a sequēs nō ꝯsonat q̄ nō vr̄ loq̄ de redēptiōe p xp̄3 facta: s3 magis de liberatiōe a q̄busdā ꝑiculis corꝑalib⁹. vt magis videbit ꝓsequendo ꝓpter q̄d rab. sa. d̄r q̄ iste p̄s. est q̄daꝫ inuitatio ad gratiarū actionē quorūcūq3 liberatoꝝ diuinitus a ꝑiculis ꝛ āgustijs. Et hic sensus saluo meliori iudicio videt mihi lr̄alis. expositio vō Aug. magis mistica videt. nec valet motiuū q̄d ꝑ ea inducit. Dicant q̄ redēpti sunt. A solis ortu ꝛc. q: sicut ꝑ3 ex decursu libri Jud. ꝛ .iiij. Reg. illis tpibus ppl'us israel frequēter fuit captiuat⁹. ꝛ si nō totalit tn̄ ꝑticulariter ad oēm positionē terrarū in circuitu terre ꝑmissionis existentiū. ꝛ p ꝯns iudei potuerūt redimi ꝛ in iudeaꝫ reduci. Igitur ſm sensum istū p̄s. iste in duas ꝑtes diuidit q: pmo p̄s. inducit ad gratiarū actionem liberatos a ꝑiculis gn̄aliter. scd̄o liberatos a q̄busdā periculis sp̄aliter. ibi. Errauerūt. Circa primū sciendū q̄ p̄s inducit ad grāꝝ actionē non solū a ꝑiculis liberatos s3 etiam alios per ipsos. ꝛ iō cōstructio prime ꝑtis in-

Octaua pars.
Pctm̄ est deo odibile.
Pctōr propter pctm̄ triplicem penā incurrit. pma rememoratiōis ꝯsciētie. scd̄a sepatiōnis a deo tertia dn̄ationis
Ultia ps.
De materia p̄s.
Expō cōmentatoris Ameitoi opinio
Diuisio p̄s.

cipit ibi. c ¶ Qui redēpti sunt.i.liberati a q̄buscunq̄ periculis. d ¶ A dño.i.p dñm. e ¶ Quos rede.&c. eos affligētia qualitercūq̄. f ¶ De regionib' diuersis erant dispsi. g ¶ Cōgregauit eos in terra sua.s.iudea. h ¶ A solis ortu & oc.i.ab oībus terris circa iudeā positis in quacunq̄ plaga ppe vel longe. Isti inq̄ dicunt deū laudādo & alios ad h' inuitādo sicut dauid liberat' de manib' achis regis geth dixit supra.xxxiij. psal. Magnificate dñm mecū &c.ita isti liberati dicāt alijs. a ¶ Confitemini dño qm̄ bonus. cui' bonitatem in nr̄a liberatione expti sum'. b ¶ Qm̄ in seculū mīa eius.q: nunq̄ denegat vere penitentibus. i ¶ Errauerunt. Hic pn̄r inuitat liberatos ab aliq̄bus periculis spāliter q̄ cōmunis solēt accidere hoib'. & diuiditur in sex ptes s̄m sex particulas: & patebūt partes psequendo. Primū periculū est deuiationis in itinere: ad qd sequunt alia.s.famis & mortis & psimiliū. ad hoc habet exēplū Gen.xxi. de agar & ismaele filio suo q̄ errabat in solitudine bersabee: & psumpta aq̄ in vtre puer fuit in piculo mortis: s; dñs matrē & puerū liberauit de periculo p angelū: & simile contigit multis alijs. & hoc est qd d'. Errauerūt in solitudine in iaquoso. q: in talib' desertis nō sunt aque nisi valde raro. k ¶ Viā ciuitatis habitaculi nō inuenerūt vnā stratā ducentem ad aliquā ciuitatē vbi possent habitare secure: q: in desertis nō sunt tales vie. Et ex hoc sequit periculū famis & sitis. eo q̄ victualia nō iueniunt in desertis. iō subdit. l ¶ Esuriuit siti. anima eoꝝ in ipis de. q: ex defectu victualium sequit defectus viriū victualiū. m ¶ Et cla. ad dñm vt liberarent. n ¶ Et de ne. eoꝝ. id est ex dictis periculis. o ¶ Eri. eos cla. ad se deuote. p ¶ Et de. eos in viā rectā. sua puidentia nō humana. q ¶ Vt irent in ciuitatē ha.i.i qua possent habitare secure. & sibi de victualibus puidere: & q: ad h' debet sequi gratiarū actio. ideo subditur. r ¶ Confiteant dño mīe eius.i. inducant ad pfitendū illos q̄bus facte sunt. s ¶ Et mirabilia eius filijs hoim.i.q̄ facta sunt filijs hoim inducāt supple eos ad gr̄as agendū. t ¶ Q: satiauit aiam inanē.i.debilitatem ex deuio itineris. v ¶ Et aiaz esurientē ex defectu cibi. v ¶ Satiauit bonis. & accipit hic aia p ipo hoie eo modo quo totum denoiatur a nobiliori sui pte. x ¶ Sedentes. Hic ponit liberatio a scdo periculo s; captiuationis ab hostibus a quo multi liberati sunt diuinit'. Exēplū hui' ht.ij. Parali.xxxiij. de manasse rege iuda liberato diuinitus a carcere & cōpedibus & in suo regno restituto: & simile cōtingit multis: & hoc est q̄ d'. x ¶ Sedentes in teneb.&c. q: carceres sunt cōmuniter in locis tenebrosis. y ¶ Vinctos in mēdicitate & ferro: q: talibus datur strictus victus & austerus & causa talis captiuationis subditur. z ¶ Quia exacerbauerūt eloquia dei.i. deū loquentē per legē & pphetas. a ¶ Et hu. est in labo.&c.i.a supbia deiectuz afflictione dante eis intellectū. b ¶ Et infirmati sunt.i.debilitati virtute. c ¶ Nec fuit qui adiu. auxilio hūano eis deficiēte tales supple dñs frequēter liberauit. & causa subditur. d ¶ Et cla. ad dñm vere penitētes & petētes eius auxiliū. e ¶ Et de necessitatib' eoꝝ.i. de pdictis malis ex quo tenent ad gr̄aꝝ actionē. Liberauit eos. iō subdit. f ¶ Cōfiteant dño. & ptz ifra ex dictis. g ¶ Suscepit eos. hec est tertia pars in qua ponit liberatio a tertio piculo.s. infirmitatis corpalis q̄ aliq̄ a deo inducitur ppter petā: & a deo sanat adueniēte vera pnīa. exemplū ht. iiij. Reg.x. de ezechia rege iuda. & simile multis alijs cōtingit de quib' dicitur. g ¶ Suscepit deos de via &c. scilicet ad puniendū infirmitatē corporis sicut pater accipit filiuz ad castigandū. h ¶ Propter iniusti &c. id est fracti & debilitati infirmitate. i ¶ Omnem escā abhominata &c. infirmitate ingrauescente. k ¶ Et appropinquauerūt &c. ex desperatione recuperande sanitatis: sicut Ezechias infirmatus dixit. Ego dixi in dimidio dierum meorum vadam ad portas inferi. Esa. xxxviij. eo q̄ esayas dixerat sibi ex parte dñi. Dispone domui tue morieris em̄ tu & nō viues. l ¶ Et clamauerunt &c. exponat sicut supra. m ¶ Misit verbū suū.i. effectuz verbi sui. n ¶ Et sanauit eos: q: dicere dei est facere psal.xxxij. Ipse dixit & facta sunt. o ¶ Et eripuit eos de interioribus eoꝝ.i. ab infirmitatibus ducentibus eos ad interitum mortis. p ¶ Confiteantur dño. exponatur sicut prius. q ¶ Et sacrificent sacrificium laudis. q: in veteri lege sacrificia offerebātur cum diuinis laudibus et sic est in noua lege de sacrificio eucharistie. r ¶ Et annūcient opera eius. in seipsis experte p mirabilē sanationē. s ¶ In exultatiōe deuotiōis & nō dissolutiōis. t ¶ Qui descendūt. hec est q̄rta ps in qua po-

Triplex ē nunc effectus erga peccātes prim' d' bñficiorū tpalium collatio. scds diuturna expectatio. terti' vulcis reuocatio.

Tertia ps in q̄ ponitur libatio a tertio piclo.

Ezechias

Sig̃tio prius.

sacri altaris.

Confitemini[a] dño quoniaz bonus: qm̄[b] in seculum mīa eius. Dicāt qui[c] redempti sūt a[d] dño quos[e] redemit de manu inimici: de[f] regionib' cōgregauit[g] eos. A solis ortu[h] & occasu: ab aqlōe & mari. Errauerūt[i] in solitudie i inaquoso viā ciuitatis[k] habitaculi nō inuenerūt. Esurietes[l]: & sitiētes aīa eoꝝ in ipis defecit. Et clamauerūt[m] ad dñz cū tribularentur: &[n] de necessitatib' eoꝝ eripuit[o] eos. Et deduxit eos[p] in viā rectā: vt[q] irēt in ciuitatē habitatiōis. Cōfiteant[r] dño mīe eius &[s] mirabilia ei' filijs hoiz. Q:[t] satiauit aiaz inanē: &[u] animā esuriētē satiauit[v] bōis. Sedētes[x] in tenebris & i vmbra mortis vinctos[y] in mēdicitate & ferro. Q:[z] exacerbauerūt eloqa dei: & cō filiū altissimi irritauerūt. Et hūiliatū[a] est in laborib' cor eoꝝ et[b] infirmati sunt: nec[c] fuit q adiuuaret. Et[d] clamauerūt ad dñz cū tribularent &[e] de necessitatib' eoꝝ liberauit eos. Et eduxit eos de tenebris & vmbra mortis: & vincula eoꝝ dirupit. Cōfiteant[f] dño mīe eius & mirabilia ei' filijs hoim. Q: contriuit portas ereas: & vectes ferreos cōfregit. Suscepit[g] eos de via iniqtatis eoꝝ: ppter[h] iniustitias em̄ suas hūiliati sūt. Oēm[i] escā abhominata est aīa eoꝝ: et[k] appropinquauerūt vsq̄ ad portas mortis. Et[l] clamauerūt ad dñz cū tribularent: & de necessitatib' eoꝝ liberauit eos. Misit[m] vbū suū &[n] sanauit eos &[o] eripuit eos de interioribus eoꝝ. Confiteātur[p] dño misericordie ei': et mirabilia eius filijs hoim. Et[q] sacrificēt sacrificiū laudis et[r] annūcient opa ei' in[s] exultatiōe. Qui[t] de-

nitur gratiarū actio p liberatione a quarto periculo qd est tempestas in mari a deo immissa. & a quo frequenter hoies diuinitus liberant. Exemplū habet Josue.s. q: ppter testamentū a deo immissum periclitabantur & diuinitus fuerunt liberati. & hoc est qd dicit. t ¶ Qui descendūt mare in nauib'. mare enim distat a centro circūquaq̄ eq̄liter. & ideo est inferi' ipa terra vbiq̄ sicut in ripa: put dictū fuit supra ps.ciij. v ¶ Facientes operationē in aq̄s multis. Ibi em̄ est magn' labor dirigēdo nauē & remigādo. & sic de alijs.

scēdūt mare in nauibus: faciētes[u] opationē in aquis multis. Ipsi[x] viderūt opera dñi: et[y] mirabilia ei' in profundo. Dixit[z] & stetit spiritus pcelle &[a] exaltati sūt fluctus ei'. Ascēdūt vsq̄ ad celos & descēdūt vsq̄ ad abyssos: aia[b] eorū in malis tabescebat. Turbati[c] sūt & moti sunt sicut ebrius: &[d] oīs sapiētia eoꝝ deuorata est. Et[e] clamauerūt ad dñm cū tribularentur: et de necessitatibus eorū eduxit eos. Et statuit[f] procellam eius in aurā[g]: et[h] siluerūt fluctus eius. Et[i] letati sūt q: siluerūt et[k] deduxit eos in portū[l] voluntatis eorū. Confiteātur[m] dño misericordie eius: et mirabilia eius filijs hominū. Et[n] exaltent eū in ecclesia[o] plebis et[p] in cathedra seniorū laudent eū. Posuit[q] flumina in desertū et[a] exitus aquarū in[b] sitim. Terrā[c] fructiferam in salsugiñe: a[d] malicia inhabitantiū in ea. Posuit[e] desertū in stagna[f] aquarū et terram sine aqua in exitus aquarū. Et[g] collocauit illic esuriētes: et[h] constituerūt ciuitatem habitationis. Et[i] seminauerunt agros & plantauerūt[k] vineas: et[l] fecerūt fructū natiuitatis. Et[m] benedixit eis & multiplicati sūt nimis: & iumēta[n] eoꝝ nō minorauit. Et[o] pauci facti sūt &[p] vexati sūt a tribulatiōe maloꝝ & dolore. Effusa[q] est ptētio sup pncipes eoꝝ: &[r] errare fecit eos i inuio: &[s]

x ¶ Ipsi viderunt opa dñi. q: multa insolita vident in mari. y ¶ Et mirabilia ei' in pfundo. aliquando em̄ descendūt aliqui de nautis ad recolligendū anchoras piectas vsq̄ ad profundum maris. z ¶ Dixit & stetit spūs pcelle: q: ad imperium dñi excitat ventus cōmouens mare: & iō cū dicit hic. Stetit non importat quietatio vēti. sed magis fortificatio. sicut homo stās fortior est q̄ iacēs vel sedēs. ppter qd in trāslatione Hierony. habetur. Dixit & surrexit ventus tēpestatis. a ¶ Et exaltati sunt fluctus eius. Ascēdūt vsq̄ ad celos &c. q: qn̄ vnde sunt magne i mari. nauis eleuata sup vndaz ascendit vsq̄ ad magnam partē aeris qui vocat celū in scriptura. vnde dicunt volucres celi qui volitāt per aerem & qn̄ vnde de altitudine descēdūt videtur q̄ debeant descendere vsq̄ ad pfundum maris qd dicitur abyssus. b ¶ Anima eoꝝ in malis tabescebat ppter periculū imminentis naufragij. c ¶ Turbati sunt & moti sunt sicut ebrius: q: ex magna commotione maris mouet cerebrū. & per pn̄s turbatur caput & vires aīe sensitiue. d ¶ Et oīs sapientia eoꝝ deuorata est: q: turbato cerebro & virtute fantastica impedit intellectus ab actu suo. q: s̄m quod dicitur. iij. de anima intelligentibus nobis necesse est fantasmata speculari. e ¶ Et clamauerunt ad dñm exponat sicut supra. f ¶ Et statuit pcellā eius. i. potestatez. g ¶ In auram. i. in ventum suauem siue transquillem. h ¶ Et siluerunt fluctus eius. quia fluctus maris cōturbati faciunt terribilem sonitum. qui cessat fluctibus quietatis. i ¶ Et letati sunt. s. hoīes in nauib' existētes. k ¶ Et deduxit eos. s. dñs. l ¶ In portū voluntatis eoꝝ. i. in portū ab eis desideratū & q: ad hoc debet sequi gratiaꝝ actio: iō subdit. m ¶ Confiteantur &c. exponat vt supra. n ¶ Et exaltent eū laudes debitas reddēdo. o ¶ In ecclesia plebis. i. loco diuini cultus vbi puenit populus fidelis. p ¶ Et in ca. & hoc d': q: in vete. le. doc. magis pfecti sciētia et etate docebant legē & pphetias iuxta templū. & in no. le. pdicatores annūciant vbuz diuinū. q ¶ Posuit. Hec est quinta pars in qua describit liberatio a piculo q̄nto qd pcedit ex sterilitate terre q̄ cōiter contingit ex nimia siccitate. que aliq̄n a deo ppter peccata hoim immittit: & s̄m ordinē diuine sapiētie remittit et hoc habet exēplum. iij. reg. xvij. De siccitate facta tpe achab ad vbum helye. & ad pres eius reuocata. iij. Reg. xviij. & similiter pluries ptingit vel in toto vel in parte. Dictum ergo ad hoc d':. q ¶ Posuisti flu. in desertum ea desiccādo ad modū deserti. q: aliq̄n ex magna siccitate & longa non solū desiccant torrētes gn̄ati ex aquis pluuialibus. sed etiam desiccant fontes ex q̄bus flumina oriūtur. iō subdit. a ¶ Et exit' aquarum. i. fontes ex quibus aque exeunt subterraneis locis. b ¶ In sitim. id est in ariditatem. & quia ad hoc sequitur desiccatio terre sequitur. c ¶ Terram fructiferā in salsuginē. i. posuit terram que prius proferrebat fructus vberes in sterilitatem sal enim reddit terrā sterilem: & causa subditur. d ¶ A malicia inhabitantium in ea. i. talia facit deus de punitione habitantiū: & q: succedente vera penitentia condescendit diuina mīa. ideo subditur. e ¶ Posuit desertum. i. terrā predicto modo desiccatam. f ¶ In stagna aquaꝝ dando pluuias & niues in tāta abundantia q̄ in statum pristinum reducuntur torrentes fontes et flumina. g ¶ Et col. &c. reducendo habitatores qui inde fugerāt propter nimiam sterilitatem. h ¶ Et constituerunt &c. reparando loca q̄ ppter inhabitationē facta fuerant in tempore ruinosa ita q̄ fuerunt apta ad habitandum. i ¶ Et se. ag. ad habendum cibum. k ¶ Et plan. vi. ad habendū potum. l ¶ Et fec. fru. na. i. fructū naturalē & bonū. terra em̄ que diu quieuit a cultura qn̄ iterū incipit coli solet ferre fruct' multiplices & bonos. m ¶ Et bene. eis multiplicādo tpalia & spiritualia. n ¶ Et in eoꝝ non mi. minus dicit et plus significat. i. multiplicauit. o ¶ Et pau. hec est sexta pars in qua ponitur liberatio a sexto periculo quod est dissensionis inter cōciues que quāto est intimior tanto est piculosior: & in ea solēt perire maiores qui sunt capitanei dissensionum & p superbe cadere per oppositū: & dictū ad hoc d'. o ¶ Et pau. fa. sunt conciues alicuius ciuitatis vel cōpatriote. p ¶ Et vexa. sunt a tri. iteri' cōsurgēte & vno cōsurgat subditur. q ¶ Effusa &c. vt patet manifeste in ciuitatibus lombardie et in alijs locis. r ¶ Et erra. fecit &c. id est iusto suo iudicio permisit eos errare deuiando a iudicio rōnis recto. s ¶ Et non in via. per quā possent habere intentum: licet esset malum & sic defraudantur non solū a bono rationis: sed etiā bono sensualita-

Peribit sapientia sapiētib' et perdaz sapientiā sapientū & prudentia prudētuz reprobabo. Esa.xxix.

Quinta pars.

Vera penitentia est peccata plangere & plāgēda iteruz nō pmitter. de pe. di. iij.

Universidad de Deusto Biblioteca

tis ab eis optato. t ¶ Et adiuuit pauperē de inopia.q: ꝯtentio tyrānoꝝ ⁊ mutua occisio ē pauperū oppre sorū; ab eis subleuatio ⁊ multiplicatio nō solū in bonis tēporalib⁹:sʒ etiā in ꝓle:iō subdit. v ¶ Et posuit sicut oues familias.⁊ q: talis mutatio dextere excelsi est bonis causa leticie.iō subdit. x ¶ Uidebūt recti ⁊c.⁊ q: est tristicie occasio malis ⁊ iniquis.iō subdit. y ¶ Et oīs iniquitas.oīs hō iniqu⁹. ʒ ¶ Opilabit os suū.ex sua deiectiōe fact⁹ tacēs ⁊ mut⁹ i fine ꝯcludit ꝑ oībus ꝑdictis. a ¶ Quis sapiēs ⁊ custodiet hec

non i via. Et[t] adiuuit pauperē de inopia:⁊[v] posuit sicut oues familias. Uidebūt[x] recti ⁊ letabuntur:et[y] omnis iniquitaʒ opilabit[z] os suū. Quis[a] sapiēs et custodiet hec ⁊[b] intelliget misericordias[c] domini.

¶ Canticum. Psalmus dauid.cvij.

Paratuʒ[a] cor meū de⁹ paratū[b] cor meuʒ cantabo[c] et[d] psallā in[e] glīa mea. Exurge[f] psalteriū ⁊ cythara exurgā[g] diluculo. Cōfitebor[h] tibi in populis[i] domine: et psallam tibi in nationib⁹. Quia[k] magna est super celos misericordia tua:et[l] vsq̄ ad nubes veritas tua. Exaltare[m] sup celos de⁹ et sup omnem terrā gloria tua:vt liberētur dilecti[n] tui. Saluū fac dextera tua ⁊ exaudi me de⁹ locut⁹ est in sancto suo. Exultabo ⁊ diuidā sychimā:⁊ conuallē tabernaculorum dimetiar. Me⁹ est galaad ⁊ me⁹ est manasses et effraim susceptio capitis mei. Juda rex meus moab lebes spei mee. Ju idumeā extēdā calciamētū meū:mihi alienigene amici facti sūt. Quis deducet me i ciuitatē munitā:q̄s deducet me vsq̄ i idumeā. Nōne tu de⁹ qui repulisti nos:⁊ nō exibis de⁹ i ℣tutibus nostris. Da nobis auxiliū de tribulatione:q:

in archa cordis sui tanq̄ thesaurū charissimum. b ¶ Et intelliget.i.intra se leget frequenter meditādo. c ¶ Misericordias dñi que subueniūt homini in omni necessitate fideliter inuocāti. Numer⁹ aūt ꝑdictorū periculorum a quib⁹ de⁹ liberat pōt sic accipi quia periculū cōtingit a principio intrīseco vel extrinseco.si pmo mō aut paucarū personarum vel toti⁹ cōitatis:si pmo mō hoc contingit aut ex parte aīe ⁊ sic cōtingit periculum deuiationis in itinere ꝓcedēs ex ignorantia:vel ex parte corporis ⁊ sic accipit periculum infirmitatis cōtingētis ex humoꝝ distemperātia. Si ab intrinseco ⁊ est cōmunitatis sic accipit periculuʒ dissentionis. Si autem sit ab extrinseco.hoc ꝯtingit dupliciter.vno mō:ab hoste:⁊ sic accipit captiuitas Alio mō a cōtinēte.s.aere q̄ ꝓpter impulsionem ventoꝝ cōturbat mare.⁊ sic accipit periculum tempestatis.aut ꝑ nimiā siccitateʒ reddit terrā sterilē:⁊ sic accipit periculum sterilitatis.

Duplex acceptio.

¶ Psalmus.cvij.

Paratum cor meū ⁊c. Huic psal. premittitur talis titu.in heb ⁊ in trāsla.hie. Canticuʒ psal.dauid per hoc aūt q̄ ꝓponit canticum datur intelligi q̄ dauid gratias agēdo hūc psal. ꝓcātabat.⁊ sic venit super eū spūs ꝓphetie.reuelans ea q̄ in hoc psal. sunt descripta sicut de heliseo dicit. ð:. iiij. Reg.iij. Cumq̄ caneret psaltes facta est super euʒ manus dñi ⁊c. De materia hui⁹ psal.pꝫ ex circūstāti lrā q̄ est grāꝝ actio de restitutione regni isrl' in statū bonū tpe dauid⁊ victoria sibi a deo ꝯcessa de aduersarijs ⁊ potissime de idumeis quos redegit de tributo.ij.reg. viij. h etiā pꝫ per ti.psal.lix.qui ꝑs.ꝯuenit cū isto nō solū in snia:sed etiā in ℣bis ab illo loco.vt liberent dilecti tui ⁊c.vsq̄ ad finē:principiū tñ differt hic ⁊ ibi.q: psal.ille īcipit a plāctu eo q̄ dō ibi plāgit deiectionē regni isrl' ante tps suū. Jste aūt ꝑs incipit a leticie cātu ex victoria ipī dauid ꝯcessa. Et fm hoc psal.iste i duas ꝑtes diuiditur.⁊ ꝑmo ponit hic exultatio.scđo exultationis rō:ibi. Ut liberent. Circa primū sciendū q̄ qñ exultatio mentis in deū fm ꝑtem superiorē aīe intēditur:fit quedā redundātia ad vires inferiores eam sequētes suo modo:sic aūt fuit in dauid qñ fecit istū ꝑm.⁊ hoc est q̄ dicit. a ¶ Paratū cor meū deus.i.aīa in ꝑte superiori. b ¶ Paratū cor meū in parte supiori.per cor eñi ex quo ꝓcedit sensus ⁊ mot⁹ ad alias ꝑtes corpis intelligit anima q̄ est principiū vite in corpe. c ¶ Cātabo ore. d ¶ Et psallaʒ mēte fm illud psal.lxxxiij. Cor meū ⁊ caro mea exultauerūt in deuʒ. e ¶ Jn gloria mea. Gloria est clara noticia cū laude. Dauid aūt inter alios ꝓphetas habuit valde clarā noticiā ⁊ ꝓphetiā suam ꝓtulit ꝑ modū diuine laudis:vt dictū fuit in principio huius libri diffusius:ꝓpter qđ ꝓphetia sua hñ vocat hic glīa. f ¶ Exurge psalteriū ⁊ cythara.q: dauid psalmos suos cātabat voce ꝓpria ⁊ musicis instrumentis. g ¶ Exurgā diluculo. illa eñi hora hoīes deuoti surgunt ad laudē dei.vnde ⁊ angeli deū laudātes dicunt astra matutina. Job.xxxviij. Cuʒ me laudarent astra matutina ⁊ iubilarēt oēs filij dei.⁊ Geñ.xxxij. Angelus dñi luctās cū iacob dicit ei. Dimitte me iam eñi ascendit aurora.q.d.iam est hora laudādi deū non luctādi:sicut dictū fuit ibidē. h ¶ Confitebor tibi.cōfessione laudis. i ¶ Jn populis ⁊c.ꝑuidit eñi in spū q̄ ꝑs sui forent in futuris gñationibus decantandi:sicut videmus impletū in ecclesia. k ¶ Quia magna ⁊c.q̄ eñi aliquibus angelis de celo cadētibus alij remanētes fuerunt firmati processit ex misericordia dei. l ¶ Et vsq̄ ad nubes ⁊c.i. veritas iustitie tue:per quā angeli superbientes ceciderunt in hoc aere caliginoso vbi generant nubes:ꝓpter qđ dicuntur aeree potestates. m ¶ Exaltare ⁊c.per celuʒ ⁊ terrā intelligitur omnis creatura quā excellentia dei excedit in infinitū. n ¶ Et liberent. Hic incipit ℣sus in heb.⁊ in transla. Hie.vbi dauid reddit rōnem sue exultatiōis:que est restitutio regni israel in melius quā exprimit.primo per modum petitionis a deo dicens. n ¶ Ut liberentur ⁊c.et exponatur ista litera vsq̄ ad finem psal.sicut supra exposita est psal.lix.

De materia psal.

Pꝫ diuisio

Aīa ē ꝑncipium ⁊ causa mouendi et quiescēdi

¶ Psalmus.cviij.

Deus laudem ⁊c. Huic psal. premittit talis titu.in heb. Ad victoriā dauid ꝑs. ⁊ in translatione Hierony.pro victoria dauid canticum:⁊ patet sententia ex supradictis psal.iiij.et.xij. De materia vero huius psal.dicit beatus Petrus Actuum.j.q̄ litera huius intelligitur de passione christi specialiter q̄tum ad hoc q̄ fuit traditus a iuda ꝓditore:q̄ motus fuit adhuc auaricia:⁊ iudei ex inuidia,vnde ð: Act.j. Jn diebus illis exurgens Petrus in medio fratrū di.

De materia psal.

Uiri fratres oportet impleri scripturā quā predixit spūssanctus per os dauid de iuda.qui fuit dux eoꝝ qui comprehēderunt iesum.⁊ subdit postea. Scriptū est in lib.psal. Fiat cōmoratio eoꝝ deserta ⁊ nō sit q̄ habitet in ea.⁊ episcopatū eius accipiet alter. Prima ℣o pars huius verbi habet supra psal.lxviij. ⁊ scđa in hoc psal.tñ btūs Petr⁹ ꝯiunxit vtrāq̄ scripturā. Act.j.vt allegatū est.q: vtraq̄ pars loquit de xpī passiōe. Et prima pars exprimit penā iudeoꝝ ꝑ xpī morte:q: fuerūt captiuati ꝑ romanos ⁊ terra eoꝝ destructa. Scđa vero ꝑs exprimit substitutionē mathie loco iude. Ad ꝓditionē ℣o xpī cōcurrūt isti.s.iudas vēdēdo ⁊ iudei emēdo.vt describūt quattuor euāgeliste.igit fm h̄ dauid in hoc psal.loquitur in ꝑsona xpī hoīs q̄ frequenter legit patrem orasse ⁊ potissimū imminēte sua passione. Et fm hoc ꝑs iste diuidit in tres ꝑtes:q: primo ponit orōnis xpī ichoatio. Scđo ad h̄ inducit rō:ibi. Q: os pctōris.⁊ tertio subdit orōnis inchoate ꝯsummatio:ibi. Et tu dñe. Circa primū ð: in ꝑsona xpī. a ¶ Deus.scʒ pater quē xp̄s hō legit frequēter deū suū vocasse. Mat.xvij. Hely hely lamazabathani: qđ interpretat de⁹ meus de⁹ meus quare me dereliquisti. b ¶ Laudē meā ne tacueris.i. orationē meā ad te directā. Jn oī eñi oratiōe debita laudat deus nō dissimules nec differas exaudire. c ¶ Q: os peccatoris. Hic ꝯñr adducit rō vt sua orō fiat cito exaudibilis:⁊ accipit ex dolositate sue traditiōis imminentis:vbi pmo describit ꝓditoꝝ culpa.⁊ scđo pena:ibi. Fiāt dies. Proditores aūt fuerunt iudei emētes ⁊ iudas vēditor ⁊ culpā vtro-

vana salus hominis. Jn deo faciemus virtutē:⁊ ipē ad nihilum deducet inimicos nostros.

¶ Pro victoria dauid canticū. Psal.cviij.

Deus[a] laudē[b] meā ne tacueris:q: os[c] peccatoris et[d] os dolosi sup me apertū est. Locuti[e] sunt aduersum me lingua dolosa:⁊ sermonib⁹ odijs circūdederunt me et[f] expugnauerūt me gratis. Pro[g] eo vt me diligerēt detrahebant[h] mihi:ego[i] aūt orabam. Et[k] posuerūt aduersum me mala ꝑ bonis:et[l] odiuʒ ꝓ dilectione mea. Constitue[m] sup me peccatorē[n] et[o] diabolus stet a dextris eius. Cū[p] iudicat exeat[q] cōdēnatus:et[r] orō eius fiat in pctm̄. Fiant[s] dies eius pauci:et[t] episcopatū eius accipiat[u] alter. Fiant[x] filij eius orphani:⁊ vxor eius vidua. Nutantes[y] transfe-

rūq̄ simul describit:sicut ℣ba emētis ⁊ vendētis simul cōcurrūt:⁊ q̄tum ad hoc dicit. c ¶ Quia os peccatoris.s.cet⁹ sacerdotū qui pmo habuerūt noticiā de xpō q̄ esset a deo missus:fm q̄ dictū fuit sup illđ Mat. xxi.agricole aūt vidētes filiū dixerūt. Hic est heres. Sed q: xp̄s cepit rephendere eoꝝ vitia ⁊ hr̄e grāʒ coram cōmuni pplo.ista cognitio de xpō fuit in eis obscurata ꝑ inuidia:⁊ odio ꝯ xpm q̄ obscuritas magis aggrauabat q̄ alleuiabat pctm̄:⁊ iō cet⁹ sacerdotū ð: os pctōris. d ¶ Et os dolosi.i.iude ꝓditoris: q̄ sciēs principes sacerdotū ꝯgregatos ad tractādū de morte xpī accessit ad eos tractās cū eis de ei⁹ vēditiōe. Luc.xxij. e ¶ Locuti sunt aduersuʒ me lingua dolosa.s.iudei ⁊ iudas simul tractādo de traditione mea. Itē q̄tū ad iudeos singulariter ℣bis dolosis q̄rentes eū capere i sermone. Mat.xxij.dicētes. Magr̄ scim⁹ q: verax es ⁊c. Hoc dicebāt dolose:vt facili⁹ possent eū cape:vt hr̄ ibidē. Itē Joā.viij. ꝓponētes q̄stionē de muliere dephēsa in adulterio vt si diceret eā dimittēdā arguerēt eū legis trāsgressorē.si lapidandā dicerēt eū crudelē:⁊ sic redderēt eū pplo odibilē:vt pleni⁹ dictū fuit ibidē. e ¶ Et ꝯmonib⁹ odij ⁊c.dicētes ei ex odio. Jo.viij. Samaritanus es tu.⁊ demoniū habes.⁊ Jo.ix.dicētes de eo. Non est hic hō a deo q̄ sabbatū nō custodit. f ¶ Et expugnauerunt me ⁊c.vñ dixit eis Joan.x. Multa bona opa ondi vobis ex pr̄e meo:ꝓpter qđ eoꝝ op⁹ vultis me occidere:⁊ i tota passiōe sua expugnauerūt eū gratis.i.sine cā. g ¶ Pro eo vt me diligerēt.i.ꝑ bono qđ eis feci vñ me diligere deberēt. h ¶ Detrahebāt de me. Luc.xj. Jn beelzebub ꝑncipe demonioꝝ eijcit demonia.⁊ Mat.xj. Ecce hō vorax ⁊ potator vini:publicanoꝝ ⁊ pctoꝝ amic⁹. i ¶ Ego aūt orabā:vñ de eo ð: Lu.vj.c.q̄ erat ꝑnoctās i orōne dei. k ¶ Et posuerūt ⁊c.reddētes ℣ba iniuriosa detractiōes ⁊ ꝑsecutiōes ꝓ bonis q̄ fecit iter eos docēdo:sanitates ꝯferēdo.sicut pꝫ in euangelio. l ¶ Et odiū ꝑ ⁊c.q: ex dilectione magna erga ppl'm iudaicū opabat salutē in medio terre.ꝓpter q̄ ð: Mat.xxiij. Quotiēs volui ꝯgregare filios tuos quēadmodū gallina ꝯgregabat pullos suos sub alas:⁊ ꝑ ista dilectione ꝯcepit ppl's iudaic⁹ maximum odiū ꝯ xpm. m ¶ Cōstitue sup me.i.cōstitues. n ¶ Pctōrem.i.cayphā qui erat pōtifex anni q̄ dicit hic peccator.eo q̄ vltimatū consiliū dedit de morte xpī. Jo.xj. o ¶ Et diabolus stet a dextris ⁊c.stabit:q: ad hoc a diabolo excitabatur principaliter:q: cū esset tūc pontifex poterat alios ad suam sniam inclinare. p ¶ Cum iudicat.istud ad iudā spāliter refertur:cui⁹ iudiciū a xpō fuit ꝓlatū in cena cū dicit de iuda. Ue homini illi per quē filius hoīs tradetur ⁊c. Mat.xxvij. Est aūt ve cōminatio pene eterne. q ¶ Exeat condēnatus.q: post ℣ba ꝑdicta xp̄s dedit iude panē intinctū:quo accepto introiuit in eū sathanas ad ampli⁹ eum possidendū:⁊ exiuit ꝯtinuo de societate xpī ⁊ apostoloꝝ:vt habet Joā.xij.⁊ iuit ad ꝑficiendū ꝓditionē suā accipiēdo cohortē a pōtificib⁹ ⁊ phariseis ministros:vt traderet i manus eoꝝ iesum:vt habet Jo.xviij. ideo subditur. r ¶ Et orō ei⁹ fiat in pctm̄. Hic accipitur oratio ꝓ oratiōe oris:fm interꝑtationē nominis oratio orōnis:⁊ hec oratio nō fuit directa ad deū:sʒ ad ꝑncipes iudeoꝝ vt traderēt sibi societatē armatorū. s ¶ Fiant. Hic ꝯñr ponit ꝑdicte culpe debita pena:⁊ primo ipsius iude spāliter.scđo ppli iudaici gñaliter: ibi. Nutantes. Circa primū ð:. s ¶ Fiant dies eius pauci.q: cito suspendit seipsum postq̄ tradiderat xpm Mat.xxvij.⁊ Act.j. t ¶ Et episcopatū eius.s.apostolatū.vñ ⁊ episcopi in eccl'ia sunt successores apostoloꝝ: vt habetur in decretis dist.xxj.c. in nouo testa. v ¶ Accipiat alter.s. beatus Mathias qui loco eius fuit electus. Act.j. x ¶ Fiant filij ei⁹ orphani ⁊ vxor ⁊c.scʒ ipsius iude:ꝑ quibus sustētādus fur erat:⁊ loculos habens tradendo vxori ⁊ filijs ea que dabant ꝓ egenis:vt dicit hic quidā doc.⁊ satis cōcordat ei qđ dicitur Joā.xij. vbi cū dixisset iudas de vnguento effuso. Quare hoc vnguentū nō venijt.i.nō vendit trecētis denarijs ⁊ datū est egenis:⁊ subdit euāgelista. Dicit aūt hoc.nō q: de egenis ꝑtinebat ad eum:sed q: fur erat et loculos ⁊c. y ¶ Nutantes. Hic cōsequēter ponitur pena populi iudaici generaliter qui in penā mortis xpī per romanos fuit captiuatus ⁊ destructus,⁊ primo describit hec pena, scđo recolitur causa ibi, Pro eo ⁊c,

De passione xpi.

Que fuit cā passionis xpi.

Xp̄s orabat vt oñderet se ipsuʒ esse humanū.

De iuda.

Pena populi iudaici.

Universidad de D[...] Biblioteca

Circa primū dicitur. y ¶ Mutantes transferenť filijs eius.i.iudaici populi. z ¶ Et mendicēt oībus bonis suis spoliatis. a ¶ Eijciant de habitationib⁹ suis.q2 de tota iudea fuerūt eiecti. b ¶ Scrutet̄ fene. ꝛc. In transla.hiero.ponit̄ exactor: ꝛ iste fuit tyrus qui p̄cepit oēm substantiā iudeoꝝ diligēter acquirere ꝛ auferri.ideo subdit. c ¶ Et diripiāt alieni labores eius.i.diuitias eoꝝ laboribus acq̄sitas. d ¶ Non sit illi adiutor.q2 nullus alius populus ausus fuit iuuare iudaicū populum ꝯ romanos imo etiā agrippa rex qui erat iudeus noluit eos iuuare.sed magis cōiunxit se romanis: vt refert Josephus lib.de iudaico bello. e ¶ Nec sit q̄ misereat̄ pupillis ei⁹: quia milites romani sine mīa eos partim occidebant partim captiuabāt multipliciter affligētes: iō subdit. f ¶ Fiāt nati ei⁹ in interitum ꝛ in gn̄atione vna.i.infra tempus vni⁹ generationis.q2.xlij.anno post passionem christi debellauerūt eos romani. g ¶ Deleat̄ nomē ei⁹.q2 illi qui remanserūt de iudeis dispersi sunt per diuersas partes orbis: subiecti gentib⁹ alijs ita q̄ nō faciunt per se populū habentē aliquaꝫ terrā seu dominium. h ¶ In memoriam redeat iniquitas patrū ei⁹ ꝛc.q2 infra.xlij.annos p̄dictos illi qui tractauerūt de morte xp̄i erant mortui saltem p maiori parte: sed eoꝝ iniquitas fuit ad memoriā reducta: qn̄ i vindictā mortis xp̄i captiuitas fuit sup populū inducta. i ¶ Fiant cōtra dn̄ꝫ semp.i.fient. q2 illi qui remanserūt pro maiori parte sunt obstinati in infidelitate: ꝛ sic sunt cōtra dn̄ꝫ. k ¶ Et dispereat de terra memoria eoꝝ.q̄rtuꝫ ad bonum: q2 de eis nō remanet nisi memoria ad malū eoꝝ: fm quod dicit̄ Prouer.x. Memoria iusticū laudibus et nomē impioꝝ putrescet. l ¶ Pro eo q̄ꝺ ꝛc. Hic recolitur dicte punitionis causa: cū dicit̄. Pro eo q̄ꝺ non est recordat⁹ ꝛ incipit hic versus in heb. ꝛ in trāsla.hie. m ¶ Facere miam min⁹ dicit ꝛ pl⁹ significat.s.q̄ populus iudaicus fecit crudelitatem maximā in persecutione saluatoris: ideo subdit. n ¶ Et persecut⁹ est hoīeꝫ.i.xp̄ꝫ de v̄gine natū.ei⁹ enī deitatē p̄sequi nō poterāt. o ¶ Inopē et mēdicū.xp̄s enī duxit vitā pauperē valde. p ¶ Et cōpūctū corde.i.afflictū mēte ex iudeoꝝ ingratitudine. q ¶ Mortificare.q2 pylato iudicāte illū dimitti debere noluerūt acquiescere dicētes. Si hūc dimittis non es amic⁹ cesaris. Jo.xix. r ¶ Et dilexit maledictionē.q̄ imprecat̄ p̄secutorib⁹ innocentē Deut.xxvij. ꝛ in multis alijs locis. s ¶ Et veniet.i.q2 p̄secutionē atrocissimā sustinuit a romanis. t ¶ Et noluit bn̄dictionē.que in legē imprecabat̄ p opibus mis. v ¶ Et elongabitur ab eo.q2 romani nō fuerūt miserti populo iudaico. x ¶ Et induit ma.sicut vesti.i.fuit circūdat⁹ maledictiōib⁹ sicut hō circūdatur vestimēto: ꝛ q2 pena huius maledictionis nō tātuꝫ tetigit iudeos in exteriorib⁹ bonis: sed ēt in interiorib⁹ corporis et aie: iō subdit̄. Et intrauit sicut aqua in interiora ei⁹. y ¶ Fiat ei sicut vestimētū ꝛc.pꝫ ex dictis sentētia. z ¶ Et sicut zona qua semper p̄cingit̄.q2 fuerūt ligati.ꝛ sic violēter tracti extra terrā suā ꝛ sic captiuati. In fine hui⁹ maledictionis cōcludit psal. loquēs in p̄sona xp̄i hoīs. a ¶ Hoc op⁹ eoꝝ.hec pena q̄ p̄dicta est p ope malo reddita illis. b ¶ Qui detrahūt mihi.i.iudei qui multipliciter detraxerunt xp̄o: vt p̄dictū est. c ¶ Qui loquūtur mala aduersus animā.i.vitā meā: de cui⁹ destructiōe inter se tractauerūt vt p̄dictū est. d ¶ Et tu. Hic vltimo ponit̄ oratiōis xp̄i superi⁹ inchoate cōsummatio dicētis ad patrē. Et tu dn̄e.i.dn̄e angeloꝝ et hoīm. e ¶ Fac mecū.scꝫ misericordiā me resuscitādo ꝛ glorificādo. f ¶ Propter nomē tuū.i.vt nomē tuū glorificetur per meā exaltationē. g ¶ Q2 sua.est misericordia sanās oēs morbos ꝛ vulnera. h ¶ Libera me.a iudeorum persecutione. i ¶ Quia egen⁹ ꝛc.q2 vt dictū est duxit vitaꝫ valde pauperem. k ¶ Et cor meū ꝛc. xp̄o fuisse et iudeorum ingratitudine. l ¶ Sicut vmbra ꝛc.de vita p̄senti per morteꝫ ꝛ passionem meam. m ¶ Et excussus sum sicut locuste.i.transiens de loco ad locum fugiendo p̄secutionē.sicut patet Mathei.ij.vbi dicitur q̄ propter persecutionē hiero.fuit portat⁹ in egyptum.ꝛ fugiens persecutionē iudeoꝝ abijt trans iordanem.Joā.x.ꝛ alias propter eorum p̄secutionem abijt in regionem iuxta desertum in ciuitate q̄ dr̄ effrem. Joā.xj. a ¶ Genua mea ꝛc. Jeiunauit enī xp̄s.xl.noctib⁹ cōtinue. Matth.iiij.ꝛ postea esuriit ex attenuatione corporis: ꝛ non solum ex illo ieiunio: sed etiam alijs laboribus ꝛ vigilijs passus est fatigationē corporis que maxime sentitur in genibus eo q̄ sustinēt pond⁹ corporis.vnde dicitur Joā.iiij. Jesus aūt fatigat⁹ ex itinere sedebat super fontem. b ¶ Et caro mea īmutata est in macie. c ¶ Propter oleum.i.ex defectu olei in quo notatur tenuitatis cibi sui cōdimēto carētis. Et huic cōcordat trāsl.hie.q̄ sic habet. Et caro mea macilēta est absq̄ oleo. In heb.sic hr̄. Et caro mea macilēta est absq̄ pinguedine.corp⁹ enī xp̄i optime complexionatum erat: quia virtute sp̄ussancti formatū que nō pōt deficere: ꝛ ideo in iuuentute habuit cōuenientem carnositatē: que tamē fuit īmutata in maciē ꝛ ieiunijs laborib⁹ et vigilijs.ppter q̄ꝺ Joā.viij.dixerunt iudei ad eum. Quinquaginta annos nondum habes ꝛc.sic enī locuti fuerunt: quia q̄uis haberet tm̄.xxxij. annos cū dimidio; vel.xxxiij.fm alios videbatur tamen satis plus habere propter mutationem corporis

rantur filij ei⁹ ꝛ[z] mēdicēt: eijciant̄[a] de habitationib⁹ suis. Scrutetur[b] fenerator oēm substantiā ei⁹: ꝛ[c] diripiāt alieni labores ei⁹. Nō sit[d] illi adiutor: nec[e] sit qui misereatur pupillis ei⁹. Fiāt[f] nati ei⁹ in iteritū: in generatione vna deleat̄[g] nomē ei⁹. In[h] memoriam redeat iniqtas patrū ei⁹ in cōspectu dn̄i ꝛ pctm̄ matris eius nō deleat̄. Fiāt[i] cōtra dn̄m semp: ꝛ[k] dispereat de terra memoria eoꝝ p[l] eo q̄ꝺ nō est recordat⁹ facere[m] miam. Et[n] p̄secut⁹ est hoīeꝫ inopē[o] ꝛ mēdicū. ꝛ[p] cōpunctū corde mortificare[q]. Et[r] dilexit maledictionē et[s] veniet ei: ꝛ[t] noluit bn̄dictionē ꝛ[v] elōgabit̄ ab eo. Et[x] induit maledictionē sicut vestimētū: ꝛ itrauit sicut aqua in iteriora ei⁹ ꝛ sicut oleū ī ossib⁹ ei⁹. Fiat[y] ei sicut vestimentū q̄ operit̄: ꝛ[z] sicut zona qua semp precingitur. Hoc[a] opus eorūꝫ qui[b] detrahunt mihi apud dominūꝫ: ꝛ qui[c] loquūtur mala aduersus animam meam. Et[d] tu domine fac mecū[e] ppter[f] nomē tuum: quia suauis[g] est mia tua. Libera[h] me quia[i] egenus et pauper suꝫ ego: et[k] cor meū conturbatuꝫ est intra mea. Sicut[l] vmbra cū declinat ablatus suꝫ: et[m] excussus suꝫ sicut locuste. Genua[a] mea īfirmata sunt a ieiunio: et[b] caro mea īmutata est ppter[c] oleū

Xp̄s a iudeis pro xxx. denarijs fuit datus: in illorūꝫ destructiōe dabant̄ xxx. p denario.

Ambigē dū nō est diuersas ī xp̄o fuisse volūtates. mag. sen. dist. xiij.

de corpe christi.

et faciet ex predictis. d ¶ Et ego ꝛc.vt pꝫ ex supradictis.ꝛ maxime hoc fuit in sua passione: iō subditur. e ¶ Viderunt ꝛc.me deridēdo: sicut dicit̄ Mathei.xxvij. Preterentes aūt blasphemabāt eū mouētes capita sua ꝛ dicentes. Vach qui destruis templum dei ꝛc. f ¶ Adiuua ꝛc.in passiōe ꝯfortādo. g ¶ Saluū me fac a morte suscitādo. h ¶ Et sciāt ꝛc.i.ptās tua qua sola mortui resurgere possunt. i ¶ Maledicēt illi. q2 iudei in malicia obstinati apostolis gloriā resurrectiōis p̄dicantib⁹ illi maledicebāt. Act.xix. Cū aūt quidam indurarentur ꝛ nō crederēt maledicentes viā dn̄i corā omni multitudine paul⁹ discedens ab eis segregauit discipulos ꝛc. k ¶ Et tu ꝛc.q2 p̄dicationē apostoloꝝ ꝯfirmauit p curationes languidoꝝ ꝛ suscitationes mortuoꝝ: ꝛ alia dei beneficia que dicūt̄ bn̄dictiōes i scripturis.iō subdit̄. l ¶ Qui insurgūt ꝛc.q2 dictis miraculis cōfundebantur aduersarij veritatis. m ¶ Seru⁹ ꝛc.q2 xp̄s letabat̄ ī se ꝛ in membris suis. n ¶ Induantur ꝛc.i.vndiq̄ habebāt cām verecundie sicut vestimētū circūdat vndiq̄. o ¶ Et operiantur sicut diploide ꝛc. In trāsla.hie. habetur. Sicut pallio.ꝛ ex dictis patet sn̄ia. quia est repetitio eiusdē sn̄ie sub alijs v̄bis sicut solet fieri in orōnib⁹ ꝛ cāticis. p ¶ Cōfitebor dn̄o.confessione laudis. q ¶ Et in medio multoꝝ laudabo eū q̄ꝺ v̄rificatum fuit in xp̄o qn̄ post resurrectioneꝫ discipulis suis apparuit manifestās resurrectionē suā ad laudem dei patris ꝛ etiā in membris suis per que laudauit deū patrē ꝛ laudat vbiq̄ in eccl̄ia. r ¶ Qui astitit a dextris pauperis.i.xp̄i hominis in se ꝛ in membris suis. s ¶ Vt saluam faceret a persequentibus animam meā.me resuscitādo ꝛ membra mea ꝓtegendo ꝛ sua gratia viuificando. ¶ Psalmus.cix.

Deridere aliquē aliquando pctm̄ mortale aliquādo veniale.

Et ego[d] fact⁹ suꝫ opprobriū illis: viderūt me[e] ꝛ mouerunt capita sua. Adiuua[f] me dn̄e de⁹ me⁹: saluū[g] me fac ppter miam tuā. Et[h] sciāt q2 man⁹ tua hec: ꝛ tu dn̄e fecisti eā. Maledicēt[i] illi ꝛ[k] tu bn̄dices: qui[l] in surgunt in me ꝯfundant̄. seruus[m] aūt tuus letabitur. Induantur[n] qui detrahūt mihi pudore: ꝛ[o] operiantur sicut diploide ꝯfusiōe sua. Cōfitebor[p] dn̄o nimis in ore meo: ꝛ[q] in medio multoꝝ laudabo eum. Qui[r] astitit a dextris paupis vt saluā[s] faceret a persequētibus animam meam.

¶ Psalmus dauid.cix.

Dixit[a] dn̄s dn̄o[b] meo: sede[c] a dextris meis Donec ponā[d] inimicos tuos: scabelluꝫ

Dixit dn̄s domino. Hic incipit scd̄a pars principalis in executiōe hui⁹ libri sicut dictuꝫ fuit a principio i qua agitur de sacerdotio xp̄i. tn̄ ista diuisio nō est p̄cisa. q2 cū hoc tractant̄ multa alia: sed est per reductionē ad istud q̄ꝺ in hoc psal. tangit̄ cui p̄mittitur talis tit. in hebreo. Psalmus dauid sꝫ preponitur litera lamech ad designandū q̄ dauid est datiui casus. ꝛ sic apparet auctor huius psal. q2 appropriatur ipsi dauid sicut auctori. De materia vero hui⁹ psal. dicunt aliqui hebrei q̄ est gratiarū actio p victoria diuinitus ꝯcessa abrae de quatuor regibus: vt habet̄ plenius Gen.xiiij. Et sic exponunt q̄ꝺ dicit̄ in principio. Dixit dn̄s dn̄o meo. vt sint verba eliezer serui abrae di. a ¶ Dixit dn̄s.i.deus qui est dn̄s omniū. b ¶ Domino meo.s. abrae. c ¶ Sede a dextris meis.i.sis securus de ꝓtectione mea in bello ꝯ amraphel ꝛ alios qui erant cum eo. d ¶ Donec ponā inimicos tuos.i.reges p̄dictos q̄ dicunt̄ iimici abrae eo q̄ captiuauerūt loth neporē suū. e ¶ Scabellum pedū tuoꝝ: habendo de eis plenā victoriam. ꝛ sic conuenieter applicant l̄ram ad suū ꝓpositum prout possunt. Alij vero hebrei dicūt q̄ est gratiarū actio ipsius dauid de hoc q̄ dn̄s eū assecurauerit in p̄secutione saulis q̄ nō traderet̄ in manus eius: ꝛ sic cum dr̄. Dixit dn̄s ꝛc. v̄bum est ipsius dauid dicētis p gratiarū actione. a ¶ Dixit dn̄s.i.deus dixit mihi: tibi. b ¶ Dn̄o meo.i.p meo dn̄o saule me p̄sequēte. c ¶ Sede a dextris meis. id est sis securus de protectione mea. quia non traderis in manibus eius. d ¶ Donec ponam inimicos tuos. id est omnes illos qui nituntur te impedire a regni consecutione. e ¶ Scabellum pedū tuoꝝ.i.totaliter tibi subiectos. q̄ꝺ fuit impletū.vt pꝫ.ij.reg. ꝛ.j.Paral. ꝛ sic ꝯn̄r nitantur applicare l̄ram ad istud ꝓpositum. Istas duas expositiones nō intēdo p̄sequi. tum ad ꝓlixitatē vitandam. tum q2 ꝯtinet falsitatē ꝛ a l̄ra dissonantiā. q̄ꝺ patet de prima expositione: fm illud q̄ꝺ in principio dicitur. Dixit dn̄s dn̄o meo ꝛc. est v̄bum eliezer. ꝛ per ꝯn̄s alia q̄ sequunt̄ ad quod videt̄ sequi q̄ sit auctor p̄s. cui repugnat p̄s tit. vt dictū est. Item scd̄a expositio q̄ di. Dixit dn̄s dn̄o meo.i.p meo dn̄o saule: videtur erronea manifeste. Item illud q̄ dicit̄ infra. Tu es sacerdos in ꝛc. nō pōt cōuenire ipsi dauid nec etiā abrae q2 nō fuerūt sacerdotes: vt pꝫ de dauid manifeste. similiter de abraā q2 dedit decimas melchisedech sacerdoti. Gen.xiiij. Preterea dato q̄ fuissent sacerdotes illud sacerdotiū nō fuit eternū. ꝛ ideo hec l̄ra dicit̄ de illo solo cui⁹ sacerdotiū est eternū scꝫ xp̄o: fm q̄ diffuse tractat apl̄s ad heb.vij.di. Jesus aūt eo q̄ maneat in eternum semetipsum habet sacerdotiū. ꝛ iō psal. iste ad literā sequit̄ de xp̄o. Item hoc patet per dictum saluatoris. Mat.xxij. vbi dicitur. Cōgregatis aūt phariseis interrogauit eos iesus dicēs. Quid vobis videtur de xp̄o cuius filius est. dicunt ei. Dauid ait illis. Quomodo ergo dauid in spiritu vocat eum dn̄m dicēs. Dixit dn̄s dn̄o meo sede a dextris meis ꝛc. et subditur. Si ergo dauid vocat eum dn̄m q̄o filius eius est. Et nemo poterat ei respōdere verbū. q2 pharisei diuinitatē xp̄i ignorabāt p quā xp̄s est domin⁹ ipsi⁹ dauid et filius eius fm carnem. Roma.j. Qui factus est ei ex semine dauid fm carnē. Ex verbis autem predictis duo apparent manifeste. scꝫ q̄ dauid fuit actor hui⁹ psal. ꝛ q̄ p̄s. iste loquit̄ de xp̄o. hoc etiā apparet p dictū apostoli heb.j. vbi per literam huius psalmi probat xp̄m maiorem angelis dicēs. Ad quē autem angelorum dixit aliquando. Sede a dextris meis. quoadusq̄ ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum quasi diceret nulli ideo subdit. Nonne omnes sunt administratorij spiritus in ministeriū missi. Probatio autem non nisi ex sensu literali: fm q̄ dicit Augu. contra vincentium donatistam. ex quo patet fm sententiā apostoli q̄ hic psal. loquitur ad literam de xp̄o. Item hoc pōt declarari per dicta doctoꝝ hebreoꝝ antiquorum primo q2 ionathan filius oziel qui tante auctoritatis fuit ꝛ est apud hebreos q̄ nullus fuit ausus cōtradicere sibi in transla. sua caldaica vbi nos habemus. Dixit domin⁹ dn̄o me ꝛc. transtulit sic. Dixit domin⁹ verbo suo sede ꝛc. Abraam autē nō pōt dici dei verbum nec dauid: sed tm̄ dei filius dictus xp̄s. fm q̄ dicitur Jo.

De materia psal.

Cōmētator ñ has insequtur expositiones.

Psalm⁹ dr̄ de vero sacerdote scilꝫ christo.

Universidad de Deusto Biblioteca

i.In principio erat verbū ꝛc.hoc etiā patet p quandā glo.hebraicam ꝗ est rabi Joden super illud psal.xvii. Et dedisti mihi protectionē salutis tue ꝛ dextera tua suscepit me. Glo.in futurū deus sctūs ꝛ bndictus cōuertere faciet regē messiam ad dexterā suā sicut scriptū est ps.cix.Dixit dñs dño meo sede a dextris meis.ꝛ idē dicit rabi moyses hardasan super illud Gen.xviii.Apparuit aūt illi dñs ad illicē mēbre ꝛc. patet igit ex dictis xpi ꝛ apostoli Pauli:ꝛ doctoꝝ antiquoꝝ apud hebreos ꝛ adhuc apparebit psequendo hūc psalmum ꝙ psal.iste intelligēdus est de xpo.His pmissis

Psalmi diuisio.

pedū tuoꝝ.Uirgam[a] virtutis tue emittet[b] dominus ex[c] syon dominare[d] in[e] medio inimicorum tuorum. Tecū[f] pncipiū in die[g] virtutis tue in splendoribus[h] sanctorum:ex vtero[i] ante luciferū[k] genui te. Jura

psal.iste in duas ptes diuidit: q: pmo describitur xpi cōditio.scdo agit de eius sacerdotio:ibi.Jurauit dñs.Cōditio aūt ipsi' xpi est deus ꝛ homo i vna psona:ita ꝙ sm naturaꝫ humanā est minor patre:sm diuinā equalis ei. primo ergo ostendit ista minoritas: ꝛ secundo equalitas:ibi.Tecū principiū: minoritas aūt fuit ostensa per hoc ꝙ xps in natura humana fuit exaltatus a deo patre in sua bndicta ascensione.nullus eñ exaltat nisi a maiore se:ꝛ hoc est qđ dicit dauid loquens de futuro p modū preteriti propter certitudinē pphetie. a ℭ Dixit dñs.i. deus pater. b ℭ Domino meo. ipsi christo quē dauid vocat dñm suum rōne deitatis. c ℭ Sede a dextris meis.quod impletū fuit a sua ascensione:sm ꝙ dicit Marci vlt. Et dominus quidē iesus postꝙ locutus est eis assumptus est in celū:ꝛ sedet a dextris dei. d ℭ Donec ponam inimicos tuos.i.iudeos:qui psecuti fuerunt xpm ad mortem. e ℭ Scabellum pedū tuorum.id est subiectos tibi:quod videmus impletum:q: illi qui de iudeis crediderunt sunt xpo subiecti per fidē.Illi vero qui increduli remanserūt sunt membris xpi subiecti: q: in terris principū xpianorū manent sicut serui et abiecti:inter saracenos autem habitare non permittuntur:vt a fide dignis audiui. Ad ascensionem vero xpi secuta est missio spūssancti in signo visibili:vt habetur Actuum.ii. propter quod dicitur Joan.vii. Nondum erat spiritus datus:quia iesus nondum erat glorificatus. Ista vero missio facta fuit in monte syon:vt dicit Hierony.in epistola ad paulinum de omnibus sacre scripture libris:et apostoli aliiꝙ discipuli spiritusancto confirmati:de syon exierunt ad predicandum per orbem gloriaꝫ christi:sm quod dixerat eis saluator: Actuum.i.Accipietis virtutem superuenientem spiritussancti in vos.ꝛ eritis mihi testes in hierusalem ꝛ in omni iudea ꝛ samaria:et vsꝙ ad vltimum terre. Et hoc est quod predixit hic dauid dirigens sermonem ad christum. a ℭ Uirgam virtutis tue:id est potestatē docendi in omnibus linguis ꝛ faciēdi miracula ad confirmationem doctrine. b ℭ Emittet.id est deus pater:qui cum filio misit spiritumsanctum conferentem potestatem istam apostolis. c ℭ Et syon.quia spiritussanctus ex syon vel in syon apostolis fuit missus:vt predictum est.Et ex syon missi sunt apostoli ad predicandū non solum a filio sed etiam a patre:ꝛ quia per doctrinā ꝛ miracula apostolorum illi qui per orbem propter idola christum persequebantur conuersi sunt ad fidem ꝛ subiecti ipsi christo.ideo subditur. d ℭ Dominare.scilꝫ tu christe. e ℭ In medio inimicorum tuoꝝ.Notanduꝫ vero ꝙ potestas docendi predicta conuenienter significatur per virgam quia doctores hebreorum antiquitus virgam portabant in signum doctrine.et similiter baculum portant pastores ecclesie.vnde apostolis ad predicandum missis.Matthei.vi.dicitur ꝙ non portant aliquid in via nisi virgam tantum.similiter potestas miracula faciendi per virgam designatur:vnde Moysi misso a deo in egyptum dicitur Exodi.iiii.Uirgam quoꝙ hanc sume in manu tua:in qua facturus es signa. f ℭ Tecum principium.Hic consequenter ostenditur equalitas christi ad patrem que conuenit ei ratione diuine nature que est eadem in patre ꝛ filio:et hoc est quod dicitur. f ℭ Tecum principium.Principium dicitur hic ipse pater sm quod dicitur Joannis.i.In principio erat verbum. id est in patre filius qui est cum filio inquantum est vnus cum eo in natura ꝛ distinctus in persona:hoc autem importat hec dictio tecum: scilicet vnionem distinctorum. g ℭ In die virtutis tue.hoc est in charitate patris ꝗ est dies sine nocte. Apocal.xxi.Nox enim non erit illic:in qua die videtur aperte virtutis christi quantum ad deitatem ꝛ humanitatem:quia sancti in patria efficiuntur interius in aspectu deitatis:exterius in aspectu humanitatis:vt dicit Augustinus super Joannem:ideo subditur. h ℭ In splendoribus sanctorum:qui illuminati lumine glorie eleuantur ad dictam visionem. i ℭ Ex vtero ante luciferum genui te.hoc dicitur in persona patris:nec mirum quia modus loquendi frequenter mutatur in prophetis:ꝛ maxime in psal. vt frequenter apparuit in predictis:ostenditur hic coeternitas filii ad patrem. i ℭ Ex vtero.quia filius est de substantia patris. k ℭ Ante luciferum genui te.id est ante productionem stellarum que nomine luciferi designantur sicut totuꝫ a nobiliori parte denominatur.et per consequens generatio filii precedit creationem celi cum quo facte sunt stelle:tempus autem sequitur motum celi:ꝛ per consequens ante tempus est generatio filii:ꝛ per consequens eterna:quia ante tempus non est nisi eternitas.Litera autem hebraica sic habet.Populi tui principes in die virtutis tue in decore sancto de matrice aurore tibi ros adolescentie tue:et secundum istam literam in prima parte huius versus non ostenditur equalitas filii ad patrem: sed magis continuatur sententia versus precedentis:in quo agitur de potestate docendi et miracula faciendi apostolis data per quam facti sunt principes super omnem terram in spiritualibus:secūdum ꝙ dicitur psal.xliiii. Constitues eos principes super omnem terram ꝛc.et hoc est quod dicitur hic. Populi tui. id est apostoli aliiꝙ discipuli cum eis existentes in die penthecostes.Principes supple sunt constituti: quia communiter hoc verbū est in omnibus suis modis ꝛ temporibus supponitur in hebreo. In die virtutis tue:id est in die penthecostes qua declarata est virtus tua in missione spiritussancti in signo visibili:secundum quod dicitur Actuum secundo.Dextera igitur dei exaltatus effudit hunc quem vos videtis ꝛ auditis. In decore sancto.quia gratia spiritussancti sanctificat et decorat.De matrice aurore ꝛc. Hic ostenditur quod sicut apostoli confirmati fuerunt virtute spiritussancti:sic eadem virtute formatum fuit corpus christi de virgine:et hec est sententia Rabi barachie exponentis super Genes.illud Trenorum vltimo.Pupilli facti sumus absꝙ patre.deus sanctus et benedictus. ait israeli.Uos dixistis coraꝫ me pupilli facti sumus absꝙ patre.redemptor: quem ego ex vobis suscitabo sine patre et iste:sicut scriptum est ps.cix. De matrice aurore tibi ros

De ptāte apostolorū data a deo.

Eq̄lis xpi ad patrē ex parte diuinitatis.

Filius est de substātia patris nō ꝙ substātia patris diminuatur.

infantie tue.Ex hoc igit dicto ptꝫ ꝙ psalm' iste sꝫ intentionē illi' doctoris loquit de xpo qui expectabatur vt redemptor:ꝛ ꝙ nasciturus erat in terris de matre sine patre:ꝛ sm hoc exponit ista litera.De matrice aurore.i.de vtero virginis ꝗ aurora dr:q: sicut sol visibilis oritur de loco aurore:sic xps de virgine ort' est qui dicitur sol iustitie.Malach.iiii.Orietur vobis timētibus nomē meū sol iusti.Tibi ros.i.corp' formatū ꝟtute spiritussancti de purissimo sanguine beate virginis sicut ros generatur ꝟtute celesti in materia humoris

Quomodo vter' ꝟginis aurora dicit.

uit[a] dñs ꝛ nō penitebit eū:tu[b] es sacerdos in eternū scdm[c] ordinē melchisedech. Dñs[d] a dextris tuis cōfregit in die ire sue reges. Judicabit[e] in nationibus implebit[f] ruinas cōquassabit[g] capita i terra[h] multoꝝ. De[i] torrēte in via bibit: ppterea[k] exaltabit caput.

ℭ Psalmus.cx.Alleluya.

Confitebor[a] tibi dñe in[b] toto corde meo in[c] cōsilio iustoꝝ ꝛ congregatione.Magna[d] opa domini exquisita[e] in in volūtates eius. Confessio[f] et magnificentia opus ei':[g] iustitia ei' manet in sclm scli.

Adolescentie tue:q: dei filius immutabilis. et etern' corpore assumpto de ꝟgine factus est infans ꝛ adolescēs ꝛ tandē vir perfectus a ℭ Jurauit dñs.Hic psequēter agit de xpi sacerdotio:ꝛ q: ad sacerdotiū in difficilibus et dubiis pertinebat vltimū iudiciū.Deutero.decimoseptimo. Si difficile et ambiguū apud te iudiciū esse perspexeris:surge ꝛ ascēde ad locū quē elegit dñs deus tu' veniesꝙ ad sacerdotes leuitici generis ꝛc.iō hic pmo agitur de sacerdotio christi.scdo de ei' iudicio finali ibi.Judicabit.Circa primuꝫ dicit. a ℭ Jurauit dñs ꝛ nō penitebit eū.i.firmit statuit ꝛ absꝙ retractione.Gen.xxii. per memetipsuꝫ iuraui dicit dñs ꝛc.sequitur in semine tuo bndicentur oēs gētes terre:qđ impletum ē in sacerdotio christi de semīe abrae descendentis benedictio eñ pertinet ad officiū sacerdotis. b ℭ Tu es sacerdos in eternū qđ intelligit de sacerdotio xpi:vt supra declaratū est.ꝛ idē Rab.moyses hadarsan sup illđ Gen.xiiii.At vero melchisedech rex salem. hoc est ac si diceret scriptura Psalmo.cix. Tu es sacerdos in eternū:scdm ordinē melchisedech. iustus ꝛ saluator vt dū zacharie.ix. Jubila filia hierusalē ecce rex tu' venit tibi iust' ꝛ saluator:ex hoc dicto habet ꝙ melchisedech ꝗ īterpretat rex fuit iustitie figura christi ꝛ hec scriptura hui' psalmi.cix.intelligēda est de xpo. c ℭ Scdm ordinē melchisedech.q: sicut melchisedech obtulit panē ꝛ vinū in sacrificium.Gen. xiiii.sic christus in sacrificio eucharistie consecrat corpus suū ꝛ sanguinem:quia ī hoc sacrificio ipse est sacerdos ꝛ hostia. d ℭ Dominus a dextris tuis confregit in die ire sue reges.isti sunt qui aduersus christū resurrexerunt:scilicet herodes et pontius pylatus ꝛ principes iudeorum regentes populum:sicut dictum fuit diffusius psal.ii.exponendo illud Astiterunt reges terre ꝛc.et isti fuerunt confracti in die ire dei.i.vindicte ipsius:quia pylatus et herodes fuerunt relegati in exilium per imperatorem romanum et principes iudeorum per romanos exterminati. e ℭ Judicabit.Hic consequenter agitur de iudicio finali quod fiet per christum auctoritate ex deitate. executiue in humanitate:quia in forma humana in iudicio apparebit:ꝛ hoc est quod dicitur. e ℭ Judicabit in nationibus.quia illud iudicium erit generale. f ℭ Implebit ruinas.in heb.habetur.Funera quia corpora defunctorum que per mortem fuerunt a vita presenti resuscitabuntur diuina virtute:et sic replebūtur animabus ea viuificantibus vt sic iusti sint beati in anima et corpore:ꝛ impii damnati in vtroꝙ:ideo sequitur. g ℭ Conquassabit capita.id est grauiter dānabit tyrannos huius mundi.qui fuerunt super alios principes et capitanei. h ℭ In terra multorū.quia in multis terris magis viget ꝛ viguit tyrānis ꝙ regnum.Consequenter ostenditur vnde potestas iudicandi merito:ie concessa est christo homini:cum dicitur. i ℭ De torrente in via bibit.id est de fluctu seu impetu tribulationis bibit in via vite presentis ꝛ maxime in sua passione.ppter quod dicit iacobo ꝛ ioāni Math.xx. Potestis bibere caliceꝫ quē ego bibiturus sum.ꝙ autem per torrentem intelligatur impetus tribulatiōis patet Esa.xx. Spiritus eius velut torrens inundans vsꝙ ad mediū colli ad perdēdos gentes in nihilum. k ℭ Propterea exaltabit caput potestatiue iudicando et omnibus dominando: sm quod dicitur Phili.ii. humiliauit semetipsum factus obediens vsꝙ ad mortem.mortem autem crucis:propter quod ꝛ deus exaltauit illum ꝛc.

De herode ꝛ pylato.

De iudicio finali

Ptās iudicandi xpo pcessa ē ex passionis merito.

ℭ Psalmus.cx.

Confitebor tibi domine in toto corde ꝛc.In precedenti psal.actum est de sacerdotio christi et eius sacrificio quod est eucharistia.In isto agitur de eucharistie efficacia:q: sicut baptism' est quedam spiritualis generatio:sic eucharistia est regenerator spiritualis nutritio tamen cum hoc agitur hic de quibusdam aliis operibus diuinis ex quibus omnibus est laudandus et ideo huic psal.premittitur pro ti. Alleluya quod significat laudate deum.et est hic duplex dictio sicut dictum fuit supra psal.ciiii.Diuiditur autem psal.iste in duas partes:quia primo psal.deum laudare promittit. secundo ad hoc rationes adducit:ibi.Magna opera domini.Circa primum dicit a ℭ Confitebor tibi domine.confessione laudis. b ℭ In toto corde meo.intellectu scilicet et affectu:ꝛ ideo non solum labiis sicut illi de quibus dicit dominus Esa.xxix.Populus hic labiis me honorat. cor autem eorum longe est a me. c ℭ In consilio iustorum ꝛ congregatione: ꝛ non in conuenticulis infidelium et hereticorum. d ℭ Magna opera domini.hic ad propositum rationes adducit:ꝛ primo ex diuinis operibus generaliter.secundo ex beneficio eucharistie specialiter:ibi.Memoriam fecit.Circa primum di. d ℭ Magna opera domini.quod patet in rerū productione ꝛ in gubernatione. e ℭ Exquisita in omnes voluntates eius:quia si aliquis querat rationem operum dei:inueniet ꝙ omnia dependent ex eius mera voluntate ꝛ gratia propter quod ex suis operibus est magis laudand':ppter qđ subditur. f ℭ Confessio ꝛ magnificentia opus eius.qñ eñ aliqua proprietas alicui cōuenit excellenter nō solum dicitur talis in concreto:sed etiā in abstracto:sicut ille cui largitas cōuenit per excellentiaꝫ non solū dicitur largus:sed etiam ipsa largitas.deus autem ex suis operibus est excellenter laudādus:vt dictum est:ideo conuenienter dicitur hic. f ℭ Confessio ꝛ magnificentia opus eius.id est opus dei est confessio laudis siue laus ipsa et magnificentia opus eius. g ℭ Justitia eius ꝛc.iustū enim est ꝙ eius volūtas semper impleatur.

De materia psal.

Diuisio psi.

b ¶ Memoriam.hic ponit ratio ostise laudis ꝛ bñdictio eucharistie specialiter.ꝛ primo ponit hui⁹ sacra
menti cõditio.scdo ei⁹ institutio:ibi.Redemptionẽ.prima in duas:q: primo ponit ei⁹ cõditio respectu pre
sentis vite.secũdo respectu future:ibi.Memor erit.Conditio aũt eucharistie respectu vite p̄sentis est spiri
tualis q̄ fuit figurata in veteri testamẽto in mãna de quo de⁹ nutriuit filios israel in deserto Exod.xvj.ci
bus aũt ille sapidus erat valde et nutritiuus bonis ſm q̄ dr Sapien.xvj.Panẽ paratũ de celo prestitit eis

Memoriã[b] fecit mirabiliũ suoꝝ misericors ꝛ mise
rator dominus:escam[i] dedit timẽtibus se.Memor[k]
erit in seculũ testamenti sui virtutẽ[l] operũ suorum
annunciabit[m] populo suo.Ut[n] det illis hereditatẽ
gentiũ:opa[o] manuũ eius veritas[p] et[q] iudiciũ.Fide
lia[r] omnia mãdata eius confirmata[s] in seculũ seculi
facta ĩ veritate ꝛ equitate. Redemptionẽ[t] misit do
minus populo suo:mãdauit[v] ineternũ testamẽtum
suum.Sanctũ[x] ꝛ terribile nomẽ eius:initiũ[y] sapien
tie timor domini.Intellectus[z] bon⁹ omnib⁹ facien
tibus eum laudatio[a] eius manet in[b] seculũ seculi.
¶ Alleluya. ¶ Psalmus.cxj.

sine labore omne delectamentũ in se haben
tem malis aũt erat insipidus ꝛ abhomina
bilis.q̄ñ dicebãt Nume.xxj.Nauseat aĩa no
stra super cibo isto leuissimo sic eucharistie
cibus sapidus est gustui spirituali ꝛ nutriti
uus in gratia ipsis bonis: ꝑpter qđ dicit sal
uator Joã.vj.Si quis manducauerit ex hoc
pane viuet ĩneternũ.malis aũt est valde no
ciuus ſm qđ dr.j.Corinth.xj.Qui mãducat
et bibit ĩdigne iudiciũ sibi mãducat et bibit
propter hoc ꝛ quedã alia dr a doctoribus q̄
istud mãna fuit eucharistie figura potissima
figuratũ aũt reducit ad memoriã figurati:
et hoc dicitur hic.Memoriã fecit dñs mira
bilium suoꝝ. i ¶ Escam dedit timentib⁹ se
scʒ corpus suũ in sacramẽto eucharistie.per
quod reducunt ad memoriam mirabilia dei
que fecit filijs israel in manna. k ¶ Me
mor erit. hic consequẽter describit conditio
efficacie eucharistie respectu vite future.habet em̄ efficaciã introducendi ad vitã beatã ſi deuote sumatur
et ꝑpter hoc viaticũ nominat ꝛ quãtũ ad hoc dr. k ¶ Memor erit ĩ seculũ testamẽti sui hoc est hui⁹ sacra
menti qđ dicit testamentũ vt videbit infra. l ¶ Uirtutẽ operũ suoꝝ.i.efficaciã hui⁹ sacramẽti a deo no
bis collati. m ¶ Annũciabit pplo suo q: xp̄s ꝑ semetip̄m hoc annũciauit aplis ꝛ apostoli ecclesie p̄mitiue
et sic cõsequẽter annũciat in ecclesia quotidie:q̄ aũt sit virtus annũciata hic subdit. n ¶ Ut det illis he
reditatem gentiũ.i.vitã beatã ad quã introducit hoc sacramentũ.ꝛ dr vita beata hereditas gentiũ.eo q̄
oẽs gẽtes in q̄ñtũ sunt facte ad imaginẽ dei hñt quandã aptitudinẽ ad hãc hereditatẽ ꝑpter qđ dr.j.Thi.ij.
q̄ de⁹ vult oẽs hoĩes saluos fieri ꝛ ad agnitionẽ veritatis venire qđ est vex volũtate ante nõ tñ voluntate
consequente. o ¶ Opera manuũ ei⁹ maxie in hoc sacramẽto. p ¶ Ueritas.q: ibi continetur corpus xp̄i
verum. q ¶ Et iudiciũ.scʒ vite sumẽtibus deuote:ꝛ iudiciũ mortis sumẽtibus indebite. r ¶ Fidelis oĩa
mandata eius ꝛ maxime mandatis eius de cõsecratione ꝛ vsu sacramẽti:quod habetur in textu euangelij.
s ¶ Confirmata in seculũ seculi:q: mandata euangelica sunt miraculis cõfirmata:ſm quod dr Mat.vlti.
Illi aũt ꝑfecti predicauerũt vbiq̄ domino cooperante ꝛ sermonẽ confirmãte sequentib⁹ signis:ꝛ propter
hoc nõ põt subesse falsitas cũ deus nõ posset esse testis falsitatis:ideo subdit.Facta ĩ veritate ꝛ equitate.
t ¶ Redemptionẽ.Hic ponitur ipsius eucharistie institutio.hoc aũt sacramentũ christus instituit in cena
imminente sua passione.vt pʒ in euãgelio:ꝛ hoc est qđ dicit hic. t ¶ Redemptionẽ misit dñs pplo suo.
tunc deus pater misit populo suo redemptionem quando christus ex obediẽtia dei patris venit ad suã pas
sionem per quã redemptũ est genus humanũ. v ¶ Mandauit ineternũ ꝛc.q: tũc instituit eucharistie sa
cramentum:qđ vocatur testamentũ:vñ dixit xp̄s in eius institutiõe Mat.xxvj.Hic est sanguis me⁹ noui te
stamenti ꝛc.et.j.Corin.xj.dicitur.Hic calix nouum testamentũ est in meo sanguie.per hoc aũt q̄ dr ineter
num:designatur p hui sacramento nõ succendẽt alia sicut sacramẽtis veteris legis successerũt noua.ꝛ illa
sacramenta.huic aũt sacramẽto succedit vita beata.in qua plena fruitio ipsius christi cõtenti in hoc sacra
mento cuius deitatis beati reficiũtur interius ꝛ humanitate exterius:ſʒ q̄ dicit Augustin⁹ super Joannẽ.
q̄ autem mandatis dei ꝛ specialiter mandato eius de eucharistia sit firmiter obediendũ ostẽditur cũ dicit.
x ¶ Sanctum ꝛ terribile nomen eius.quia sanctũ est in se formaliter ꝛ effectiue obedientibus ꝛ terribile
inobedientibus.ꝛ q: per timorẽ dei declinat omnis a malo Prouer.xv.ideo subditur. y ¶ Initium sapiẽ
tie timor domini.q: recedens a malo accedit ad bonũ sibi oppositũ. z ¶ Intellectus bonus ꝛc.i.intelle
ctus diuini mandati est valde bonus illis qui implent mandatum in opere ſm verũ intellectum eius illis
autem qui non adimplent:talis intellectus est magis nociuus q̄ profectiuus:ſm quod dicitur Luce.xij.
Seruus qui cognouit voluntatẽ domini sui ꝛ nõ preparauit ꝛ nõ fecit ſm voluntatẽ eius:vapulabit mul
tis plagis.qui aũt non cognouit voluntatẽ domini sui ꝛ fecit digna plagis vapulabit paucis. a ¶ Lauda
tio eius qui impleuit mandatã dei ſm verum intellectum. b ¶ Manet in seculũ seculi.quia eternaliter
manet premium operis virtuosi ꝛc.

Sacramẽtũ altaris fuit figuratũ in mãna.

De⁹ vult oẽs hoĩes fieri volũtate añtecedẽte ꝛ nõ cõsequente.

Qñ christus instituit sacramẽtũ eucharistie.

¶ Psalmus.cxj.

Beatus vir ꝛc.Huic psal.premittitur pro titulo Alleluya.cuius expositio est dicta supra in aliqui
bus tamen libris additur ipsi alleluya reuersionis aggei ꝛ zacharie:sed hoc nõ est in heb.nec in
transla.hiero.ꝛ ideo videtur esse additum ab aliquo expositore pro sua volũtate.ad intellectũ
autem huius psal.sciendum q̄ licet beatitudo sit reddenda pro operibus virtuosis generaliter
tamen per quandam appropriationem dicitur reddenda pro operibus misericordie specialiter.
vnde dicit saluator Mat.xxv.Uenite benedicti patris mei possidete paratum vobis regnum a constitutio
ne mundi.Esuriui enim ꝛ dedistis mihi manducare:sitiui ꝛ dedistis mihi bibere ꝛc.et propter hoc in hoc
psal.dicitur reddenda felicitas pro operibus misericordie.ꝛ primo ostenditur propositum.et secũdo de mi
sericordibus oppositum:ibi.Peccator.Prima in duas:quia primo ostenditur propositũ de felicitate in via.
scdo in patria:ibi.In memoria.Circa primũ sciendũ q̄ felicitas q̄ põt haberi in vita presenti principaliter
cõsistit in operibus bonis aĩe interiorib⁹.secundario vero cõsistit accidentaliter in bonis exterioꝝ put

Felicitas nõ cõsistit in hoĩs exteriorib⁹ neq̄ ĩ virtute.

sunt ipsis virtuosis quedã instrumẽta virtutis.ſm qđ dixit Ambrosius super lucam. Sicut diuitie impedi
mẽta sunt reprobis:ita probis sunt adiumenta virtutis.et ideo psalmista.ĩ hac parte permixtim loquitur
de istis et de illis dicens. a ¶ Beatus vir:scilicet in presenti in quo pro bono virtutis habito in
re habetur beatitudo futura in spe. b ¶ Qui timet dominũ timore filiali qui reformidat offensam:vñ
subditur.c ¶ In mandatis eius volet nimis.istđ nimis non ĩportat vitiũ:sed affectũ intensũ ad implen

Beatus[a] vir qui[b] timet dominum in[c]
mandatis eius volet nimis. Potens[d]
in terra erit semen eius: generatio[e] re
ctorum benedicetur.Gloria[f] et[g] diuitie
in[h] domo eius et[i] iusticia eius manet[k]
in seculum seculi. Exortũ[l] est in tenebris lumen re
ctis:misericors[m] et miserator[n] et[o] iustus. Jocund⁹[p]
homo qui miseretur ꝛ[q] commodat disponit[r] sermo
nes suos in iudicio.q:[s] in eternum non commoue
bitur.In[t] memoria eterna erit iustus:ab[u] auditiõe
mala nõ timebit.Paratum[v] est cor eius sperare in
domino confirmatum[x] est cor eius non[y] commoue
bitur donec[z] despiciat inimicos suos.Dispersit[a] de
dit[b] pauperibus[c] iusticia eius manet in seculum se
culi:cornu[d] eius exaltabitur[e] in gloria. Peccator[f]
videbit et irascetur dentibus[g] suis fremet et tabescet
desiderium[h] peccatorum peribit.
Alleluya. ¶ Psalmus.cxij.

dum domini preceptum et potissime in ope
ribus misericordie: quia iter omnia bona ex
teriora bonũ ꝑlis ẽ precipuũ:ideo sequitur.
d ¶ Potens in terra erit semen ei⁹.hoc fre
quenter videm⁹ cõtingere q̄ homines mise
ricordes habent filios potentes sibi succe
dentes: sicut Salomõ potẽtissim⁹ successit
Dauid pio et misericordi. Et q: potẽtia tẽpo
ralis nõ ẽ laudabil' nisi hẽat bõitatẽ amoris
annexam:ideo subdit. e ¶ Generatio recto
rum benedicet:quia bonũ ei ĩprecabit a po
pulis ꝑpter bonũ virtutis. f ¶ Gloria:id est
bona fama. g ¶ Et diuitie:id est tẽporaliũ
abundantia. h ¶ In domo eius:id est ĩ fa
milia timentis deum et opera misericordie
facientis. i ¶ Et iusticia eius:id est meritũ
sue iusticie. k ¶ Manet ĩ seculũ seculi. hoc
est diu ĩ filijs suis sibi succedentibus ſm qđ
dicitur Exod.xxxiiij.Qui custodit misericor
diam in milia ꝛc. l ¶ Exortum est in
tenebris lumen rectis corde.quia recte viuẽ
tes ĩ presenti iter peccatores tãq̄ ĩ tenebris
illuminant specialiter a deo lumine sue gra
tie ꝑ quã inhabitant mentẽ ꝛ ꝑpter hoc sub
ditur. m ¶ Misericors ꝛc.quasi diceret il
lud lumen ipse ẽ de⁹ illũinãs mentẽ:ꝛ ꝑ il
luminationẽ creatam speciali modo ĩhabi
tat mentẽ qui ẽ misericors quantũ ad habitũ misericordie. n ¶ Et miserator quandũ ad actũ.nõ ẽ ꝑ hoc
intelligendũ q̄ in deo sit aliq̄ distinctio habitus et actus sicut in nobis.sed perfectionẽ diuinã apprehẽde
re non possumus ꝑut est ĩ se nec per ꝯñs nominare sed sicut est ĩ nobis vbi habitus virtutis ꝛ act⁹ realr
distinguunt. o ¶ Et iustus.q: semper iusticia cum mĩa concurrit in diuinis operibus.In transl.vero.lxx.
addit.Dominus ad oñdendum q̄ illud qđ dicit ibi. Misericors ꝛ miserator et iustus refert ad ip̄m deum
p ¶ Jocundus homo qui miseretur dando liberaliter non potentibus reddere. q ¶ Et commodat. gra
tis potentibus redde.ille em̄ qui sic operat ex habitu mĩe operat iocunde.quia ſm philosophũ.ij.ethico
rum.signum habitus generati est delectatio ĩ opere. r ¶ Disponit sermones suos ĩ iudicio.i. recte rõnis
vt omnino caueat a temeritate locutionis. s ¶ Q: in eternũ nõ commouebitur.i.a stabilitate virtutis.
t ¶ In memoria.Hic ꝯñr agitur de felicitate post hanc vitam reddenda ꝑ operib⁹ misericordie cũ dicit
In memoria eterna erit iustus ꝛ accipit hic iusticia ꝑut dr de virtute mĩe. Justicia em̄ vno mõ accipitur
ꝑ omni virtute. u ¶ Ab auditiõe mala nõ timebit.quã audient ĩmisericordes ĩ die iudicij.Mat.xxv.Ite
maledicti in ignẽ eternũ.seq̄tur.Esuriui ꝛ nõ dedistis mihi manducare.Sitiui ꝛ nõ dedistis mihi bibere
ꝛc.Sed bonam auditionẽ quam audient misericordes.Uenite benedicti patris mei ꝛc.sicut allegatũ est
supra. v ¶ Paratum cor eius sperare in dño non in rebus caducis ꝛ defectibilibus. x ¶ Confirmatum
est cor eius ĩ bono ꝑ habitum virtutis ꝛ grẽ ſm q̄ dr ad heb.xiij.Bonum est gratia stabilire cor. y ¶ Nõ
ꝯmouebit a stabilitate virtutis deo ip̄m ꝯseruante. z ¶ Donec despiciat inimicos suos.i.spũs malignos:
qui tunc ab hoĩe despiciunt q̄ñ de eis habet plenum triumphũ qđ ẽ in morte q̄ñ decedet ĩ statu grẽ.Et q:
ꝑdicta meret hõ ꝑ opa mĩe.iõ subdit. a ¶ Dispersit.ꝑ amorẽ dei sine aliq̄ acceptione. b ¶ Dedit li
beraliter absq̄ spe retributionis terrene. c ¶ Pauperibus xp̄m rep̄sentãtib⁹.Mat.xxv. Quod vni ex
minimis meis fecistis:mihi fecistis ꝛ non adulatoribus seu histrionibus quib⁹ multi dant abundanter et
nihil pauperibus. d ¶ Cornu eius.i.potentia tp̄alis q̄ visus ẽ ad bonũ virtutis. e ¶ Exaltabit ĩ glĩa
scʒ celesti vbi augmentabitur ei⁹ potẽtia. f ¶ Pctõr.hic ꝯñr oñdit q̄ ĩmisericordib⁹ reddet oppositũ.i.
dolor ꝛ tristicia qđ p̄t exponi de p̄ñti vita sic Pctõr videbit ꝛ irascet:q: impius videns ꝑsperitatẽ iusti con
turbat:ꝛ nõ solum interius:sed etiam exteriori signo:vñ seq̄tur. g ¶ Dentibus suis ꝛc.q: motus animi
redundat ad corpus h ¶ Desideriũ peccatorum peribit:q: peccatores desiderant permanere in tempora
li ꝑsperitate.ꝛ deficit eis ĩ morte:ꝛ aliq̄ñ valde repẽte.alio modo expõit de vita futura ĩ qua iniusti torq̄
buntur non solum de pena sibi afflicta:ſʒ etiã de iustoꝝ gloria.q: lʒ ipsi non cognoscãt ĩtuitiue ꝛ particu
lariter:tñ cognoscũt abstractiue ꝛ generaliter in q̄ñtum in quodã generali sciunt eos esse in maxima dele
ctatione:quod facit ad augmentũ sue miserie. ¶ Psalmus.cxij.

Quõ de⁹ est misericors.

De felicitate eterna

De pena q̄ dabit ĩmisericordibus.

Laudate pueri dominum:lauda.ꝛc.Huic psalmo premittitur pro titulo Alleluya.quia in eo
psalmus inducit ad laudem dei ex consideratione sue excellentis prouidentie quia abiectos
ꝛ depressos iniuste aliquando subleuat ad statum magni honoris et glorie:quia ioseph su
bito eleuauit de carcere ad hoc q̄ esset prepositus egypti et secundus a rege. Genes.xlj. Et
ſm hoc psalmus iste in duas partes diuiditur quia primo psal.ad laudem dei inducit.secun

De ma.ps

Diui.ps.

do ad hoc ratione adducit:ibi Excelsus.Circa primum dicit. a ❡Laudate pueri dñs nō accipiunt h pueri rōne etatis discretionis carentes:sed accipiunt h pueri pro subiectis z ministris sicut dixit achimelech ad dd de viris qui erāt cū eo.j.reg.xxj.Si mūdi sunt pueri maxime a mulierib⁹ mādu cent zc.z h mō loquit freqnter scriptura.Oēs aūt sūt deo subiecti z ei⁹ fuitio et laudib⁹ obligati. b ❡Sit nomē dñi bñdictū. i.sicut ē i seipso bñdictū sic bñdicat a subditis nō bñdictiōe ɔsecratiōis q̄ fit tm̄ a maiori:s; bñdictiōe laudis q̄ ipēdit a minori. c ❡Ex hoc nūc z vsq; in seculū.i.fm extensionē ois duratiōis. d ❡A solis ortu vsq; ad oc.i.f; oēs extēsionē distātie localis. e ❡Excelsus.Hic ɔñr ps. iducit rōnē ad ppositū q̄ accipit ex excellētia sue puidētie ex q̄ merito dz laudari.iō dr.Excelsus sup oēs gētes dñs.Gētūcūq; sint magne z diuerse. f ❡Et sup celos.i.sup angelos q̄ sūt ciues celestes. g ❡Gloria eius q̄a de omnib⁹ hoib⁹ z angelis ad suā gloriā ordinat z disponit:ideo subdit. h ❡Quis sicut do.de.no.q.d.null⁹. i ❡Qui in altis habitat.p sue glorie refulgētiā. k ❡Et humilia respicit.p suā puidētiā l ❡In celo. q: supbiētes āgelos ide deiecit z humiliter sibi adherentes i glīa cōfirmauit. m ❡Et in terra.q: i pma etate rebellātes homines in diluuio submersit:z humilē noe cū sua familia saluauit.z q: si le fit frequēter in particularib⁹ psonis.ideo subdit. n ❡Suscitās a terra iopē z de stercore.i.de loco vili z fetido. o ❡Erigēs pauperē.hoc patuit in manasse rege iuda q̄ pp supbiā de regno suo fuit deiectus a deo:z ab inimicis suis in carcere fetido fuit reclusus z fame afflict⁹.z pp hūilitatē suā ide a deo releuat⁹ z i regnū restitut⁹.ij.paral. xxxiij.iō subdit. p ❡Ut collocet eū cū pncipib⁹.tanq; eis psidēs.iō subdit. q ❡Cū pncipib⁹ populi sui. pōt aūt hoc referri ad exultationē humiliū i gloria celesti i qua collocant humiles cū angelis q̄ dicunt in scriptura pncipes.z distiguit per tres hierarchias:hierarchia aūt idē est q̄ sacer pncipat⁹:z q: dicta exultatio nō solū fit i sexu virili s; et muliebri:ideo subdit. r ❡Qui habitare facit sterilē zc.dans ei fecūditatē p quā ē honorabilis i domo mariti:i qua pus erat contēptibilis z abiecta ppter sterilitatē:ideo subditur. s ❡Matrem filiorū letātē.exēplū habet.j.regum.j.de anna que propter sterilitatē cōtemnebatur in domo helcane a fenenna:z concessa sibi fecunditate plis fuit honorabilis z letabūda vnde fecit canticum illud.

Duplex est bñdictio vna ē cōsecrationis alia ē laudis.

Deus sup bis resistit hūilib⁹ āt dat grās Ja. iiij.

De manasse.

Laudate[a] pueri dominū:laudate nomē dñi.Sit[b] nomē dñi bñdictū ex[c] hoc nūc z vsq; i seculū.A solis[d] ortu vsq; ad occasū laudabile nomē dñi.Excelsus[e] super oēs gētes domin⁹:z[f] sup celos gloria[g] ei⁹.Quis[h] sicut dñs de⁹ noster q[i] i altis habitat z[k] hūilia respicit i celo[l] z i[m] terra.Suscitās[n] a terra iopē:et de stercore erigēs[o] pauperē.Ut[p] collocet eū cū[q] pncipibus cū principib⁹ populi sui.Qui[r] habitare facit sterilē in domo.matrem[s] filiorum letantem.

Alleluya. ❡Psalmus.cxiij.

In[a] exitu israel de egypto:dom⁹[b] iacob de[c] pplo barbaro.Facta[d] ē iudea sāctificatio ei⁹:isrl[e] ptās ei⁹.Mare[f] vidit z fugit iordāis[g] ɔuersus ē retrorsū.Mōtes[h] exultauerūt vt arietes z colles sicut agni ouiū.

Expō all'. Exultauit cor meū in domino zc.j.reg.ij.Allegorice exponit.ps.iste de abiectiōe populi iudaici:ppter incredulitatem z exultationem populi gentilis in bonis gratie:eo q̄ deuote recepit fidem catholicam:z sic synagoga facta est sterilis z abiecta et ecclesia i fide gentiū facta est fertilis z letabunda et hoc modo loquitur apostolus Gala.iiij.inducens illud Esa.liiij.Letare sterilis que nō parturis erumpe z clama q̄ nō parturis.quia multi filij deserte magis q̄ eius que habet virum.Et vocat gentilitatē sterilem z desertam:q: multo tempore fuit deserta a deo ppter peccatum idolatrie z sterilis in ple ad dei cultū educare.z ibidem premittit apostolus.Scriptum est quoniam abraam duos filios habuit.vnum de ancilla z vnum de libera:z sequitur.Hec sunt per allegoriam dicta.hec enim sunt duo testamenta zc.Hanc expositionem nō prosequor:q: diffuse tractata est ab aliis in pluribus locis.

❡Psalmus.cxiij.

In exitu isrl de egypto.Huic ps.in transl.hiero.premittit Alleluya p titulo.tū i heb.ē finis p. precedentis.i hoc aūt ps.iducit ps.ad dei laudē ex cōsideratione beneficij populo israeli exhibiti in exitu de egypto.z pmo ad beneficiū recolitur:secūdo ex hoc dei laus concluditur ibi. Non nobis.Circa pmum recoluntur plura mirabilia a deo facta in exitu de egypto fm ordinē hystorie aliq̄ narrādo post q̄ tn̄ fuerūt pus facta sicut frequēter fit i scriptura z maxime metrice posita q̄lis est ista.dt igit. a ❡In exitu israel de egypto q̄ habetur Exo.xiij. b ❡Dom⁹ iacob.quia totus populus israel descendit de iacob.q̄ alio nomine dict⁹ est israel.Gen.xxxij. c ❡De populo barbaro. oēs populi dicuntur barbari exceptis hebraicis:grecis:z latinis quia alia idiomata dicuntur barbara. d ❡Facta ē iudea sanctificatio eius.q: in iudea viguit cultus diuinus z scientia legis pphetarū. e ❡Israel potestas eius:sicut exercitus regis dr ei⁹ potestas.quia deus per filios israel tanq; per exercitū suum eiecit chananeos de terra illa.vt hr in lib.Josue.z sic israel dicitur ptās dei inq̄tū per potestatem a deo sibi concessam eiecit gentem.z fm hoc ista litera facta est iudea zc.respicit terminū exitus de egypto.in heb. z in transla.Hieronymi sic habetur.actus est iudas zc.z fm hoc respicit pncipium exitus de egypto:quia tribus iuda prima intrauit mare rubrum sequens moysen aliis formidantibus.et tardantibus:z sic facta est dei sanctificatio inq̄tum factum istud declarauit dei sanctitatē.in cuius confidentiam tribus iuda constanter secuta est moysen.Israel potestas eius.quia p israele pugnauit contra egyptios.Exodi.xiiij.z dicebant Egyptij.fugiamus israelē.dñs enim pugnat pro eis contra nos. f ❡Mare vidit z fugit:quia se i partes diuisit retrahendo se a medio ad preceptum domini ac si haberet sensū z intellectum:q: creatura obedit creatori ad nutū g ❡Jordanis conuersus est retrorsū.hoc fuit in exitu de deserto.vt habet Josue.iij. quia aque iordanis ex origine sua descendentes steterūt z eleuate fuerunt ad modum collis.z sic in parte reuertebantur versus locū originis:sicut aq̄ fluminis inueniens obstaculum resultat versus originis locū h ❡Mōtes exultauerunt vt arietes zc.i.cām exultationis dederunt filijs isrl:q: i trāsitu fluuij arnon scopuli ex vna parte inclinati fūt vsq; ad ripā oppositā fluminis z sic pbuerūt trāsitum filijs israel z interfecerūt isidias ibi latētes cōtra filios israel sicut dictū fuit Num.xxj.vbi describit sic.Sicut fecit i mari rubro ita faciet in torrentib⁹ arnon scopuli torrentiū iclinati sūt zc.z sic dicunt etiā i se exultasse metaphorice sicut z de mari rubro dictū ē.Mare vidit z fugit.q: ad modū cognoscētis iter siccū filijs israel pbuit.z similiter scopuli dicto modo inclinati videbant applaudere aduētui filiorū israel z trāsitui. i ❡Quid ē tibi mare zc.quasi diceret vnde venerit ista mirabilia i mari rubro z iordane z collibus vt dictū ē.z respōdet. k ❡A facie dñi mota est terra.q.d.a diuina volūtate pcesserunt ista cui obediūt etiā isensibilia. Quia sicut ad dei nutū mota est terra quādo absorbuit dathan z abyron ita aq̄ z colles i pdictis z cōsimilib⁹ alijs. Unde z subdit aliud mirabile factū quod fuit in deserto:cum dicitur. l ❡Qui couertit petrā i stagna aquarū.dādo abūdātiā aq̄ de petra Exo.xvij. m ❡Et rupē in fontes aquarū Nume.xx.vbi dicit. Cumq; moyses eleuasset manū pcutiēs virga bis silicem egresse sunt aque largissime zc. n ❡Non nobis. hic ex pdictis miraculis diuinis honor cōcludit.z pmo ostēdit q̄ sit honorād⁹.scdo a quib⁹: ibi.Non mortui laudabūt te.Prima i duas q: pmo dei gloria ex dictis cōcludit Secūdo idolatria excludit ibi.Simulachra gētiū.Circa primū di.psal. n ❡Nō nobis dñe,nō nobis.attribuat glīa de pdictis mirabilib⁹ z cōsimilib⁹. o ❡Sed nomini tuo da gloriā:q: in talibus tota ratio facti est potentia faciētis fm quod dicit Augu. p ❡Super mia tua z veritate tua talia enī facta sūt a deo populo israel ad declarationē diuine veritatis qua impleuit pmissiones factas patribus sc; abrae:isaac:z iacob.z similiter ad declarationē diuie misericordie:q: quis populus israel ipsū frequenter prouocaret ad iram:vt in adoratione vituli z alijs malis que fecit i deserto:tamē adimpleuit promissū patrib⁹ factū in hoc declarās misericordie sue effectū.

De ma.p.

De idiomatibus.

De filijs israel.

Quid est[i] tibi mare quod fugisti:z tu iordāis quia cōuersus es retrorsum.Mōtes exultastis vt arietes:z colles sicut agni ouiū.A[k] facie domini mota ē terra a facie dei iacob.Qui[l] cōuertit petrā i stagna aquarū:z[m] rupē i fontes aquarū.Nō[n] nobis domine nō nobis:sed[o] nomini tuo da gloriā.Sup misericordia[p] tua z veritate tua:nequādo[q] dicāt gētes vbi[r] ē deus eorū.De⁹[s] autē noster i celo:omnia quecunq; voluit fecit.Simulachra[t] gētiū argētū z aurū:opera[u] manuū hoim.Os[x] habēt z nō loquent:oculos hñt z nō videbūt.Aures hñt z nō audiēt:nares hñt z nō odorabūt.Man⁹ hñt z nō palpabūt.pedes habēt z nō ambulabunt non clamabūt i gutture suo.Similes[y] illis fiant qui faciunt ea:z[z] omnes qui cōfidunt i eis Domus[a] israel sperauit in domino:adiutor[b] eorū z protector eorū est.Domus[c] aaron sperauit in domino:adiutor[d] eorum z protector eorū est.Qui[e] timent dominum sperauerunt in domino:adiutor eorū z protector eorū est.Dominus[f] memor fuit nostri:z[g] benedixit nobis.Bñdixit domui israel:bñdixit domui aaron.Bñdixit omnibus qui timent dominū:pusillis cū maioribus.Adijciat[h] dominus super vos:sup vos z super filios vestros.Benedicti[i] vos a domi

Miraculū dr q̄c q̄d admirationē asserere pt q̄si sit ɔ naturam mirabile qd est ad miratiōe dignum. Calepin⁹

q ❡Nequādo dicāt gētes.id est gētiles idola colētes. r ❡Ubi est deus eorū.sc; hebreorū:si enī nō adimplesset pmissa eis facta:videret gētilib⁹ q̄ defecisset virt⁹ sua:z q: tot mirabilia fecit pro eis poterant libere dicere gētilib⁹. s ❡De⁹ autē noster in celo:quia ibi magis relucet sua potestas. verūtamē q: se extēdit ad oīa inferiora:quod patet per ei⁹ miracula facta i mari z i terra:vt premissū est ideo subdit.Omnia quecūq; voluit fecit. t ❡Simulachra.Hic cōsequēter excludit idolatria cuius pmo ostendit vanitas.z secundo latrie vtilitas ibi Domus israel.Primum ostenditur per hoc q̄ idola facta sunt de sensibili materia artificialiter.z hoc est quod dicitur. t ❡Simulachra gentium zc.quia materia artificialium est tota substantia eorum fm philosophum.ij.phisico. v ❡Opera manuum hominum.per sculpturā sicut sunt lignea lapidea.vel per fusuram sicut metallica. x ❡Os habent zc. ostēdit euidenter q̄ careant vita per carentiam affatus.visus:auditus olfactus.tact⁹.z gressus.quibus vita manifestat in hominibus et animalibus z patet litera vsq; ibi. y ❡Similes illis fiant qui faciunt ea.scilicet artifices quia carent vita spirituali sicut illa sensibili. z ❡Et omnes qui cōfidunt in eis.scilicet idolorū cultores quia confidunt in nihilum.sicut z idolum nihil est.j.Corinth.viij. a ❡Domus israel sperauit in dño.Hic consequenter ostenditur latrie vtilitas.z primo in euasionē mali.secūdo in adeptionem boni:ibi.Domin⁹ memor.primum patet per hoc q̄ colentes dñm proteguntur ab eo in periculis.z hoc est qd dicit. a ❡Domus israel ipsum deuote colendo. b ❡Adiutor z protector eorum ē.sicut patet contra pharaonē z eius exercitum Exod.xiiij.z contra reges chananeorum.vt patet in libro.Josue. c ❡Domus aaron zc.licet domus aaron continetur in domo israel:sicut pars in toto.tamen de ea fit specialis mentio:quia ad eam pertinebat sacerdotium quod est latrie officium. d ❡Adiutor z protector eorum est.sicut patet in deuoratione chore a terra.eo q̄ volebat sibi z suis vsurpare sacerdotiū cōtra aaron z filios ei⁹ Nume.xvj. e ❡Qui timent dominū sperauerunt in dño.dicit Rab.Salo.q̄ hoc dicit propter cōuersos de gentilitate ad iudaismum qui non erant de beneficijs israel tamen deus erat adiutor eorum simul cū filijs israel.quia multi de talibus ascenderunt cum eis de egypto:vt habetur Exod.xij.potest z hoc exponi de gentilibus deū colētibus qualis fuit sanctus iob z multi alij. f ❡Dominus memor.Hic consequenter ostenditur vtilitas latrie in consecutione boni temporalis z spiritualis:z hoc ē quod dicit. f ❡Dñs memor fuit nostri. licet obliuio nō cadat in deo nec p consequens recordatio pprie dicta tn̄ fm cōem modū loquēdi hoim dr recordari aliquorū qn̄ facit eis bonū.ideo subdit. g ❡Et bñdixit nobis.multiplicādo in spūalibus z tpalibus bōis: quod declarat ɔñr i toto pplo israelicū dr.Bñdixit domui israel.scdo specialiter i tribu sacerdotali di.Bñdixit domui aaron.tertio gñaliter i oibus deū colētib⁹ siue sunt ɔuersi ad iudaismū siue gētiles recte viuētes:q̄b⁹ psal.iprecat bonorū augmēta di. h ❡Adijciat dñs sup vos ite; alia bōa ɔferēdo. i ❡Bñdicti vos a

Latrie vtilitas.

latria grece idē est qd religio latine Au.x.de ci.c.iiij.

Fecit de⁹ rónalem; creaturā q̄ summe bonū itelligeret et itelligendo amaret ⁊ amādo possideret ac possidēdo frueretur magi. sen. di. j.

dño per cōsecutionē gratie in presenti: ⁊ glorie in futuro. k ❡Qui fecit celū ⁊ terrā ꝓpter qđ pōt dare suā benedictionē gratie in presenti vita q̄ ꝑ terrā designat̄ ⁊ glorie in futuro que ꝑ celum significat̄: qđ adhuc amplius declarat dicens. l ❡Celū celi dño. q: ibi magis relucet gloria sua in angelis sanctis. m ❡Terrā aūt dedit filijs hoīz. i. habitationi eoꝝ ꝓ vita presenti in qua si debite viuāt ⁊ deū colāt assumet̄ ad habitationē celestē cū angelis. ſm qđ dicit̄ Math. xxij. in resurrectione erunt sicut angeli in celo. n ❡Nō mortui. supra ostēdit ꝙ de⁹ est colēd⁹ Hic cōsequenter ostēdit a q̄bus. ⁊ loquit̄ de cultu meritorio dicēs. nō mortui laudabūt te dñe q: sunt extra statū merēdi. q: ſm Damasc. Quod est hominib⁹ mors hoc est angelis casus o ❡Neq: oēs q̄ descēdūt in infernū. q: si accipiat̄ ꝓ inferno damnatorum ibi nō est dei laus sed magis blasphemia. si aūt de limbo patrū vel puerorū in originali descēdētiū iā sunt extra meriti statū. p ❡Sed nos q̄ viuim⁹ ita vita presenti. q ❡Benedicimus dño meritorie. q: stat⁹ meriti durat vsq: ad mortē: ꝓpter qđ in ipso laudat̄ de⁹ meritorie. r ❡Ex hoc nūc ⁊ vsq: in seculū. i. vsq: ad finē presentis seculi: q: tūc deficiet tēp⁹ meriti: permanebit tamen laus sanctorum in patria. ps. lxxxiij. Beati qui habitāt in domo tua dñe in secula seculoꝝ laudabūt te. In hoc psal. moraliter intellecto inuitat̄ quilibet peccator: miām ꝯsecutus ad dei laudē pro beneficio exitus de peccato quod ꝑ egyptū designat̄: eo ꝙ egyptus tenebra interpretat̄ cuius iudea fit sanctificatio: eo ꝙ interpretat̄ cōfessio. tunc fugit mare. i. amaritudo culpe iordanis qui interpretatur riuus iudicij retrorsum conuertetur. sc3 a iudicio cōdennationis ad iudiciū saluationis. Terra moueat̄ a facie dñi: q: homo dict⁹ ab humo mouet̄ motu bone opatiōis. De petra. i. corde pri⁹ duro fluūt aq̄ deuotiōis. idolatria abijcit̄. q: auaritia q̄ est idolorum seruitus. Ephe. v. cap. ꝑ liberalitatē eijcitur ⁊ deus fide spe ⁊ charitate colitur. ⁊ sic ab homine viuificato per gratiam benedicitur. ❡Psalmus. cxiiij.

no: qui[k] fecit celum ⁊ terram. Celu3[l] celi domino: terra3[m] autē dedit filijs hominū. Non[n] mortui laudabunt te domine: neq:[o] omnes qui descendūt in infernum. Sed[p] nos qui viuimus benedicimus[q] domino: ex hoc nunc et vsq: in seculum.

Alleluya. ❡Psalmus. cxiiij.

Dilexi[a] q̄m[b] exaudiet dominus: vocem orationis mee. Qꝛ[c] inclinauit aurē suā mihi: ⁊ in diebus meis inuocabo. Circūdederūt[d] me dolores mortis ⁊[e] pericula inferni inuenerūt me. Tribulationē ⁊[g] dolorē inueni[h]: ⁊[i] nomen dñi inuocaui. O[k] domine libera animā mea3 misericors[l] dominus et iustus et deus noster miseretur. Custodiēs[m] paruulos dominus: humiliatus[n] sum ⁊ liberauit[o] me. Conuertere[p] anima mea in requiē tua3: quia[q] dominus benefecit tibi. Qꝛ[r] eripuit animā meā de morte: oculos meos[s] a lachrymis[t] pedes meos a lapsu. Placebo[u] domino: in[x] regione viuorum. ❡Psalmus. cxv.

ps. diuisio

Dilexi. huic ps. ꝑmittitur talis tit. Alleluya in trāsla. hiero. tū in heb. ponit̄ in fine ꝑcedētis ps. Sciēdū ꝙ aūt hebreos aliosq: doctores cōiter dauid fecit hūc psal. ꝓ liberatiōe sua a periculis in persecutione saulis: de qua materia fecit plures psalmi. vt patuit per ꝑdicta. ⁊ diuidit̄ in duas partes: q: prio ꝯfitet̄ suā liberationē. scđo mouet̄ ad gratiarū actionem ibi Cōuertere. Circa primū sciēdū ꝙ ps. aliqñ mutat modū loquēdi de futuro ad preteritū vel ecōuerso: licet sit locutio de eodē facto q: hic modus frequēs est in ꝓphetijs ⁊ maxie in cāticis metrice scriptis qualis est iste ps. et alij psalmi. dicit igit̄. a ❡Dilexi sc3 dñz. b ❡Qm̄ exaudiet dñs ⁊c. licet em̄ deus sit ꝓpter se diligēd⁹ ⁊ sup oia. tamē qñ alicui cōdescēdit ꝑbet ei occasionē magis diligēdi ipm̄. c ❡Quia inclinauit aurē suā mihi. loquit̄ de deo more humano q̄ iclinat aurē ad petitionē quā vult exaudire: ⁊ ideo auris inclinatio in deo nō est aliud ꝙ exauditio. d ❡Circundederūt me dolores mortis. sc3 imminētis qñ saul fecit custodiri domū ipsius dauid: vt mane moreret̄. j. Reg. xix. ⁊ qñ saul ⁊ ei⁹ exercit⁹ cingebāt dauid in modū corone ita ꝙ dauid desperabat se posse euadere. j. Reg. xxiij. e ❡Et pericula inferni inuenerunt me. in hebr. ꝓ inferno ponit̄ scol. qđ nō solū significat īfernū sed etiā significat fossa3 siue sepulturā: ⁊ sic accipit̄ hic: eo ꝙ sequit̄ ad mortē. f ❡Tribulationē ī corpore. g ❡Et dolorē in mente. h ❡Inueni in ꝑsecutione saulis iniuste me persequētis. i ❡Et nomē domini inuocaui. frequenter enim dauid rogauit pro liberatione a saulis persecutiōe. k ❡O dñe libera animā meā. i. vitā meā. l ❡Misericors dñs ⁊ iustus. q. d. decens est vt a te sequar miām in mea liberatione: ⁊ iustitiā in saulis cōdēnatiōe. m ❡Custodiens paruulos dñs: ꝓpriū est deitatis succurrere in casibus desperatis. puuli em̄ nō possunt se defēdere a potentib⁹: ⁊ ideo decēs est vt de⁹ succurrat eis. in tali ꝟo statu erat respectu saulis regis. vñ dicebat. j. Reg. xxiiij. Quē persequeris rex israel quē persequeris canē mortuū ꝑsequeris ⁊ pulicē vnū. ideo subdit n ❡Humiliatus sum mente corā deo: ⁊ potestate corā mūdo. o ❡Et liberauit me. sua gratia ⁊ virtute. p ❡Conuertere. hoc post sue liberationis cōfessionē cōuertitur ad gratiaꝝ actionem di. Cōuertere anima mea in requiem tuā. i. in deū per gratiarū actionem: in quo solo mens humana quietat̄ ſm ꝙ dicit Augu. lib. cōfessionū. Inquietū est dñe cor meū donec requiescat in te. q ❡Quia dñs ⁊c. ꝓpter quod debes ei regratiari: ⁊ repetit beneficiū supra positū dicēs. r ❡Quia eri. aiā3 meā de mor. imminēte vt patet ex dictis. s ❡Oculos ⁊c. legit̄ em̄ dauid plorasse in ꝑsecutione saulis. j. Reg. xx. vbi dr̄ Fleuerūt pariter. s. dauid ⁊ ionathas ⁊ subdit̄: dauid aūt amplius. t ❡Pedes meos a lapsu. s. i manu saulis: q: quātumcūq: sollicite ⁊ ardenter quereret eū vt pat3. j. Reg. tamē in manib⁹ ei⁹ nō cecidit deo ipsum ꝓtegēte. ſm qđ dr̄. j. Reg. xxiij. Querebat saul dauid cunctis dieb⁹: ⁊ nō tradidit eū dñs in manu ei⁹. ideo cōcludit dauid. v ❡Placebo dño ei deuote seruiēdo. x ❡In regione viuorū. i. in vita presenti. ⁊ potest in vita celesti q̄ dicit̄ terra viuentiū. Moraliter potest exponi psal. iste de quolibet fideli liberato diuinit⁹ ab afflictione corporali vel spirituali qui recognoscens suā liberationē surgit ad gratiarū actionem. ❡Psalmus. cxv.

Miemē suras. nō ponere ꝑt nec tpe diffinire de pe. distin. j.

Moralis expō.

Credidi. Huic ps. nullus omnino ti. ꝑponit̄ i heb. quē exponit Rab. salo. de dauid posito ī ꝑsecutiōe absalon: ī qua legit̄ peccasse ꝑ deceptionē ⁊ tolerasse patiēter illā ꝑsecutionē ⁊ grārū actionē ꝓmisisse ad suā liberationē. vt magis videbit̄ ꝓsequēdo. ⁊ iō ps. iste ī tres ꝑtes diuidit̄: q: pmo ponit̄ pmū. secūdo scđz: ibi. Quid retribuā. tertio tertiū ibi. Uota mea. Circa primū sciēdū ꝙ fugiēte dđ de hierl'm ꝑꝑ absalon. Siba seru⁹ miphiboseph occurrit ei cū duob⁹ asinis onerat̄ panib⁹ ⁊ alijs victualib⁹: q̄rēs ꝑ hoc dđ fauorē quē credebat firmiter reuerti ad dignitatē regiā ⁊ diffamauit miphiboseph ꝯcupiscēs ei⁹ hereditate3 quib⁹ factis ⁊ ꝟbis dđ decept⁹ dixit ei. Tua sūt oia q̄ fuerūt miphiboseph. vt hr̄. ij. Regum. xvj. ⁊ hoc ē qđ dr̄ dauid. a ❡Credidi. ꝟbis sibe nimis faciliter. b ❡Propter qđ locut⁹ sū nimis ꝑcipitāter cōcedēdo ei hereditatē dñi sui. c ❡Ego aūt hūiliat⁹ sum nimis: q: ꝑꝑ absalon erat fugitiu⁹. In heb. hr̄. Afflict⁹ sū nimis: ⁊ filij mei ꝑsecutiōe q̄ diberet me honorare. hoīes aūt afflicti sūt improuidi ad loquendū ꝑꝑ qđ dr̄ ꝑhs. ij. elencoꝝ. Cōturbati minus ꝓuidēt. ⁊ iō subdit dđ. d ❡Ego dixi ī excessu meo. i. ꝓuent⁹ dicta turbatiōe. vñ ī heb. hr̄. Ego dixi festīatiōe. vel subitatiōe mea. q: ex turbatiōe mētis ꝑcipitāter locut⁹ fuit. e ❡Oīs hō mendax. videbat enim filiū ꝓpriū se ꝑsequentē ⁊ totū ppl'm isrl' quē a pericul' multotiēs liberauerat ei ꝯuiētē ſm qđ dr̄. ij. reg. xv. Toto corde vniuersus isrl' seq̄tur absalon. ⁊ iō cito credidit ꝙ et miphiboseph ī h̄ seq̄ret̄ absalon cū alijs vñ postea dđ vidēs se deceptū retractauit sniā3 q̄ntū ad hr̄ditatis medietatē. ij. reg. xix. ⁊ l3 tūc dđ grauiter peccauerit equādo ꝟuum dño. vt dictū fuit. ij. reg. xix. tū tenēdū ē ꝓbabiliter ꝙ postea penituit. ⁊ ꝙ ꝓ alia medietate quā dimisit Sibe. eo ꝙ sibi adheserat ī ꝑiculo posito in alijs satisfecit miphiboseph: l3 nō sit scriptū: q: nō oia sūt scp̄ta. f ❡Quid retribuā dño. h̄ ꝯñr describit̄ patiētia dđ ī illa ꝑsecutiōe q̄ p3 ex h̄ ꝙ ꝟba semei sibi maledicētis valde patiēter portauit. ij. reg. xvj. ⁊ iō illā ꝑsecutionē ꝓ suis peccat̄ ⁊ ꝓ bñficijs a deo sibi collatis acceptauit. ⁊ hoc ē qđ dicit. f ❡Quid retribuam dño ⁊c. de manib⁹ saul me liberādo ⁊ ad regnū ꝓmouēdo ⁊ mortē mihi debitā ꝓ adulterio ⁊ homicidio relaxādo ⁊ respōdet g ❡Calicē salutaris accipiā. i. atrocitatē ꝑsecutōis. q̄ i scriptura calix dicit̄ acceptādo h ❡Et nomē dñi inuocabo: ꝓ mea liberatione a dicta ꝑsecutōe. i ❡Uota mea dño reddā. hic ꝯñr ponit̄ grārū actio ab eo ꝓmissa i ꝑdicta fuga. ſm ꝙ hr̄. ij. regū. xv. vbi dixit ad sadoch. Reporta archam dei in vrbē si fuenero grā3 ī oculis dñi reducet ⁊ oñdet mihi eā ⁊ tabernaculū suū: h̄ aūt dicebat ꝓponēs ⁊ ꝓmittēs ibi facere sacrificiū. iō dr̄. hic. i ❡Uota mea dño reddā corā oī populo ei⁹. i. ī tēplo vbi conueniebat ppl's ⁊ subdit cām di. k ❡Preciosa in ꝯspectu dñi ⁊c. i. nō de facili ꝑmittit eos mori sicut res ꝑciosa nō ꝯtemnit̄ de facili. ⁊ ꝑ hoc intelligit liberationē suā a morte: nec ponit se ī numero sanctoꝝ ex eleuatione. s3 magis ꝯfitens dei bonitatē in se sicut ezechias. iiij. reg. xx. dixit de seipso. Memēto dñe quō ambulauerī corā te ī ꝟitate corde ꝑfecto ⁊c. cā3 āt sue libatiōis oñdit di. l ❡O dñe q: ego ꝟuus tu⁹ te colēdo. m ❡Et filii⁹ ⁊c. ī h̄ deuotās merita mrīs sue. vl' sic dr̄ ra. sa. vocat se ꝟuū natū ī domo prīsfamilias. q̄ ē magis dilect⁹ a dño ꝙ ille q̄ ē emptici⁹ de foro ipse aūt erat nat⁹ in domo dei. i. a fidelib⁹ deo ꝟuientib⁹. gentiles aūt ad fide3 cōuersi dicebant̄ magis empticij. n ❡Dirupisti vīn. i. ꝑꝑ ꝑdicta liberasti me de ꝑsecutiōe absalon ⁊ alioꝝ: q: sibi fauētiū īpediētiū me a regni mei regimine sicut vincula materialia impediunt hominem ne possit libere agere. Itē q: ꝑsecutio absalon fuit mota ꝯ dđ ī penā peccati ꝓ adulterio bersabee et homicidio vrie. ſ3 q̄ dđ ꝑdixit ei nathan. ij. reg. xij. ⁊. h̄ dr̄ dñs. Ecce ego suscitabo sup te malū de domo tua ⁊c. ⁊ iō dauid liberat⁹ ab illa ꝑsecutiōe dixit se liberatum a vinculis dictoru3 pctōꝝ: eo ꝙ ꝑꝑ illa erat obligatus ad illā penā sustinēdam o ❡Tibi sacrificabo hostiā laudis. ꝑ sacerdotes hostias offerētes. ⁊ cantores in sacrificijs laudes diuinas p ❡Et nomen dñi inuocabo. q: non solum per alios laudauit deū sed etiam in ꝓpa persona hunc psal. ⁊ alios decantando q ❡Uota mea. q̄ feci positus in ꝑsecutiōe absalon. r ❡Dño reddā sicut ꝓmisi. s ❡In ꝯspectu oīs ppl'i ei⁹. i. in loco diuini cult⁹ vbi poterat ⁊ debebat ascēdere oīs ppl's israel q̄ntū ad masculos tribus tpib⁹ in anno ſm ꝙ dicitur Exo. xiiij. ⁊ vbi erat tatis cultus oñdit di. t ❡In atrijs dom⁹ domini. i. tabernaculo in quo erat archa posita. q: tēplū tpe dđ nō erat adhuc edificatum. v ❡In medio tui hierl'm: q: illud tabernaculum erat i ciuitate dđ. j. reg. vj. que ciuitas dicebat̄ fortaliciū ipsius hierl'm. Mo. pōt exponi ps. iste de q̄libet fideli q̄ si aliquādo deficiat per alterius deceptionē suā ignorantia3 cōfitetur humiliter. ⁊ tribulationē insurgentem sustinet patienter: a qua liberatus agit deo grās reuerent. ❡Psalmus. cxvj.

Credidi[a] propter[b] quod locutus sū: ego autē[c] humiliatus sū nimis. Ego[d] dixi i excessu meo: omnis[e] homo mēdax. Quid[f] retribuā domino: ꝓ omnib⁹ que retribuit mihi. Calicē[g] salutaris accipiā: ⁊[h] nomē domini inuocabo. Uota[i] mea domio reddā corā omni populo ei⁹: ꝑciosa[k] in cōspectu domini mors sāctoꝝ ei⁹. O domine[l] q: ego seru⁹ tu⁹ ego seru⁹ tu⁹ ⁊[m] fili⁹ ācille tue. Dirupisti[n] vīcula mea tibi[o] sacrificabo hostiā laudis: ⁊[p] nomē domini inuocabo. Uota[q] mea domino[r] reddā i cōspectu[s] omnis populi ei⁹ in[t] atrijs dom⁹ dñi i[u] medio tui hierusalē.

ꝟ ma. ps.

Mendaciū est fl'a vocis significatio cū intentōe fallendi. xxij. q. ij. c. ille ꝟ

Patiētia dauid.

gratiarū actō.

Opi. rab

Mo. expositio.

Laudate dñm. Huic ps. in transf. hierony. ꝑponit̄ all'a ꝓ titulo. quod significat laudate deum quia in hoc ps inducunt̄ omnes populi tam gentiles ꝙ iudei. ad laudem dei pro aduentu ipsius christi qui instituit vnam ecclesiam ex iudeis ⁊ gentibus ad dei gloriam ⁊ honorem: et hoc modo allegat apostolus scripturam huius ps. Romanoꝝ. xv. dicens. Dico em̄ iesum xp̄m ministrū fuisse circūcisiōis. i. populi iudaici in fide instruendi. ⁊ postea subdit de gentilibus omnes autē super miā honorate deum sicut scriptum est. Propterea confitebor tibi in gentibus ⁊c. ⁊ sequitur iterum. Laudate omnes gentes dominum: ⁊ magnificate deum omnes populi: quod accipitur

Universidad de ... Biblioteca

ex pncipio huius ps.ista ait pnidēs psal.i.spū.di. a ℂ Laudate dñm oēs gētes.i.oēs gētes ad xp̄z vel ad fidē xp̄i vocādi. b ℂ Laudate eū oēs ppl'i.i.iudei in.xij.tribub⁹ diuisi.ꝛ pponit gētiles iudeis.q: pauci de iudeis p:io crediderūt ꝛ multi de gētilib⁹.sȝ qđ dicit apost.Rom̄.xi.Cecitas ex pte p̄tingit i israel donec plenitudo gētiū itraret.ꝛ sic oīs israel salu⁹ fieret q: iudei puertent circa finē mūdi.ꝛ iō hic inuitat ad laudē post gētiles ꝛ pdicte laudis subdit rōnē di. c ℂ Qm̄ pfirmata est sup nos mīa ei⁹.loquit de futu-

Xp̄s pro tempore.

ro p modū pteriti pp certitudinē pphetie:i aduētu em̄ xp̄i ꝛ nō aū fuit misericordia dei pfirmata p effectū q̄ aū expectabat p magnū desideriū. d ℂ Et veritas dñi ipse est xp̄s q̄ dicit de seipso Jo.xiiij.Ego sum via veritas ꝛ vita. e ℂ Manet in eternū.sm q dicit ap'lus heb.xiij.Jesus xp̄s heri ꝛ hodie ipse ꝛ in secula. ℂ Psalmus.cxvij.

Alleluya. ℂ Psalmus.cxvj.

Laudate[a] dominum oēs gentes:laudate[b] eum omnes populi.Quonia[c] cōfirmata est super nos misericordia eius:ꝛ[d] veritas domini manet[e] in eternum.

Alleluya. Psalmus.cxvij.

Confitemini[a] dño[b] qm̄ bonus:qm̄[c] in seculū misericordia ei⁹.Dicat nūc israel qm̄ bonus qm̄ in seculū misericordia eius.Dicat nūc domus aaron qm̄ bonus:qm̄ in seculū mīa ei⁹.Dicāt[d] nunc q timēt dñm qm̄ in seculū mīa eius.De[e] tribulatiōe inuocaui dñm:ꝛ[f] exaudiuit me in latitudine dñs.Dñs[g] mihi adiutor:non[h] timebo qd faciat mihi homo.Dñs[i] mihi adiutor:ꝛ[k] ego despiciam inimicos meos.Bonū[l] est cōfidere i dño:q̄[m] cōfidere in hoīe.Bonū[n] est sperare in dño:q̄[o] sperare in pncipibus.Oēs[p] gētes circuierūt me:ꝛ[q] i noīe dñi q:[r] vltus suȝ in eos.Circūdātes[s] circundederūt me:et in noīe dñi q: vltus sum in eos.Circundederunt[t] me sicut apes ꝛ[u] exarserūt sicut[x] ignis sicut in spinis:et i noīe dñi q: vltus sum in eos.Impulsus[y] euersus[z] sum vt caderē ꝛ[a] dñs suscepit me.Fortitudo[b] mea et laus mea dñs et factus est mihi in salutē.Uox[c] exultatōis et salutis:in[d] tabernaculis iustoꝝ.Dextera[e] dñi fecit[f] virtutem dextera[g] dñi exaltauit me dextera[h] dñi fecit virtutem.Non[i] moriar sed viuam et[k] narrabo opera dñi.Castigans[l] castigauit me dñs:et[m] morti non tradidit me.Aperite[n] mihi portas iusticie et igressus[o] in eas confitebor domino : hec[p] porta dñi iusti[q] intrabunt in eam.Confitebor[r] tibi quoniaȝ exaudisti me : ꝛ factus es mihi in salutem.Lapidem[s]

De ma. ps.

Onfitemini dño .Huic ps.in transl.hiero.pmittit p titulo alleluya q: ps.inuitat ad dei laudem.ꝛ dicunt q dauid fecit hūc ps.inuitans ppl'm ad dei laudē p sua liberatiōe de saulis psecutiōe ꝛ populi israel a gētiliū circūstātiū pturbatiōe sub suo regimine vt pȝ.ij.reg.ꝛ hoc facit in hoc ps.ad locū illū.Aperite mihi portas ꝛc.ab illo vero loco vsq ad finē iducit ad laudē dei p edificatiōe tēpli.qđ puidit ꝛ pdixit edificādū tpe salomonis filij sui.ꝛ sm hoc qđ ibi subdit.Lapidē quē reprobauerūt edificātes ꝛc.exponūt de quo

Opi.ꝯ cōmē.i sensu lrali.

dā lapide illius edificij q̄ frequēter a lathomis fuit oblatus in edificio muri.sed semp inueniebatur nimis longus vel nimis curtus:ꝛ sic pluries reiectus fuit ab eis tanq̄ ineptus:sed in psummatiōe muri in copulatiōe duaꝝ parietum inuētus fuit aptissimus.qđ p mirabili fuit tunc reputatū:qđ puidit dauid ꝛ scripsit fiendum.ꝛ sic sensus lrālis est hic de illo lapide materiali.ꝛ de xp̄o mystice.tm̄ exponitur.Sed saluo meliori iudicio hoc non vr mihi bn̄ pcordare verbis xp̄i.Mat.xxi.q̄ loquens de seipso a iudeis reprobādo dixit eis.Nunq̄ legistis in scripturis.Lapidem quē reprobauerunt edificātes hic factus est in caput anguli.A dño factum est istud ꝛc.ꝛ idē hr̄ Luce.xx.Item Actuum.iiij.Petrus ostendēs p:incipibus sacerdotū christi glorificationē post eius passionē.Act.iiij.dt de eo.Hic est lapis q̄ reprobatus est vobis edificātibus q̄ factus est in caput anguli ꝛ nō est in aliquo alio salus.Ex q̄bus pȝ q ps iste quātū ad istā pte est intelligēdus de xp̄o ad literā.tum q: pbatio nō valet ex scriptura sacra nisi p sensum lrālem : sm q dicit Aug.ꝯ vincentium donatistam.tum q: iudei nō recipiebāt nisi sensum lrālem.Itē h̄ dt rab.sa.heb.sup illud michee.v.Et tu bethleem ephrata paruulus es in nubibus iuda.ex te mihi egredietur q̄ sit dñator in israel ꝛc.gl.ex te mihi egrediet q̄ sit dñator messias filius dđ sicut ipse dt.ps.cxvij.Lapidē quē reprobauerunt edificātes hic factus est in caput anguli.Ex hoc eius dicto tria patēt sm eius snīam.primum est q dđ hunc ps.fecit scđm q in parte loquit de xp̄o ad lrām.tertium q xp̄s prius erat reprobandus ꝛ postea glorificādus:sicut narrāt euāgeliste.qđ āt supra inducit de lapide angulari in edificio tēpli salomonis nō obsistit.tum q: illud dictū nō hr ex biblia.iij.reg.ꝛ.ij.paralip,vbi agit ad lrām de illo edificio neq a iosepho:sȝ solū h̄ inueni dictū a magistro petro comestore in historia scolastica sup.iij.regū.ꝛ sic eius dictū securus fui.Mat.xx.ꝛ iō suppono q dictū eius sit verū.tm̄ sensus lrālis in hoc ps.est de xp̄o.Sensus em̄ literalis est:q̄ p:io intendit a scriptore:ꝛ iō si de hoc lapide fuisset scriptū.iij.reg.vbi intendit descriptio hystorica illius edificij sensus lrālis esset de illo lapide materiali.sȝ vbi scribit illius lapidis misteriū.sensus literalis est de christo figurato p lapidem illum.sicut est in pposito:vt patet per dicta xp̄i ꝛ beati Petri:ꝛ Rab.salo.heb.sicut Exod.xvij.vbi Moyses intēdit scribere historiā aque de petra pducte sensus literalis est de illa petra materiali.i.Cor.x.vbi paulus ap'ls intendit scribere misterium huius historie di.Bibebant autem de spirituali psequente eos petra.petra autem erat christus.sensus literalis est de christo et non de lapide materiali.His igit p:emissis psalmus iste in duas partes diuiditur:q: p:imo dauid inducit ad dei laudationem.secundo adducit ad hoc rationem ibi.De tribulatione.Circa p:imum inducit ad dei laudationem populum generaliter dicens. a ℂ Confitemini.confessione laudis omnes generaliter. b ℂ Domino quoniam bonus.bonitatis cuius non est finis. c ℂ Quoniam in seculū misericordia eius quia subuenit eum semper deuote requirentibus.Secundo inuitat specialiter populum israel dicens.Dicat nunc israel.tertio specialius tribum sacerdotalium dicens.Dicat nunc domus aaron qm̄ ꝛc.ꝛ pȝ sententia ex versu p:ecedenti:ꝛ quia non est speciosa laus in o:e peccato:is.Eccl's.ideo circa pdictos ad dei laudem inuitatos ostendit quoꝝ laus est deo accepta dicens. d ℂ Dicant nunc qui timent dñm.timore filiali q̄ vitat patris offensam.Qm̄ bonus ꝛc.exponat sicut supra. e ℂ De tribulatiōe.Hic pñr dauid adducit rōnes inducētes ad dei laudē.ꝛ p:io ex liberatiōe sui.scđo ex redemptione generis humani.ibi fortitudo.Prima in duas:q: p:io recolit suā liberationem.secundo assurgit ad gratiaꝝ actionē:ibi.Uox exultationis.Circa p:imū dt dauid. e ℂ De tribulatiōe inuocaui dñm.positus em̄ in psecutiōe saulis legit dñm psuluisse.i.reg.xxiij.ꝛ in psecutiōe filij sui absalon.ij.reg.xv.ꝛ in illis psecutionibus multos psal.fecit ad dei laudem.vt patuit ex sup:adictis. f ℂ Et exaudiuit me in latitudine dominus.dilatando potestatem meam ꝛ dñium. g ℂ Dñs mihi adiutor.vtpote in bello contra goliath gygantem ꝛ in periculis p:opter saulem me psequentem ꝛ consimilibus.ꝛ ideo dicit. h ℂ Non timebo quid faciat mihi homo.s.

Diui.ps.

Ds recolit suā liberationem.

timore deijciēte virtute.aliq̄n em̄ dauid in piculis positus timuit sicut qn̄ mutauit os corā achis.i.reg.xxi. Ille timor nō fuit vitiosus deijciēs in desperationē de deo. i ℂ Dñs mihi adiutor:cuius virtuti nullus pōt resistere. k ℂ Et ego despiciā inimicos meos sicut goliath despexit de diuino auxilio pfisus cōtra eū vñ dicit ei.i.reg.xvij.Tu venis ad me cū gladio ꝛ hasta ꝛ clypeo:ego āt venio ad te in noīe dñi ꝛ sequit.Et auferam caput tuum a te.ꝛ dabo cadauera castrorum philisthim hodie volatilibus celi ꝛ bestijs terre ꝛc.

l ℂ Bonū est pfidere in dño.q̄ nō deficit in necessitate. m ℂ Quā cōfidere in hoīe hoc dicit propter habitatores seile ꝛ zipheos in q̄bus pfidebat.eo q seilā ab hostibus liberauerat:ꝛ de gn̄e zipheoꝝ erat ꝛ tamen isti voluerunt eum in manu saul tradere.i.re.xxij. n ℂ Bonū est sperare in dño.q̄ reddit p:emiū p virtutum operibus absq dubio. o ℂ Quaȝ sperare in p:incipibus.hoc dicit ppter p:incipes duodecim tribuuȝ israel q̄ adheserunt absalon in psecutiōe dauid reddētes ei malū p bono. p ℂ Omnes gētes circuierunt me.id est filij israel agētes erga me sicut extranei ꝛ gētiles q: existētes cum absalon intēdebāt dauid occidere:ita q nō posset euadere. vt hr̄.ij.re.xviij. q ℂ Et in noīe dñi.supple ptingit ꝯtrium. r ℂ Quia vltus sum in eis:q: multi occisi fuerūt ꝛ alij pfusibiliter fugerunt.ij.reg.xviij. s ℂ Circundantes circundederunt me.repetitio est eiusdē snīe ad maiorē assertionē. t ℂ Circūdederunt me sicut apes volētes me pungere gladijs suis tāq̄ aculeis. v ℂ Et exarserūt nimia ira ptra me. x ℂ Sicut ignis in spinis nitentes me velociter consumere ad modum ignis spinas velociter cōburentis. y ℂ Impulsus.id est ppulsus fugere de loco ad locum in psecutiōe absalon de ciuitate regia ad desertuȝ. z ℂ Euersus sum vt caderē:videlicet qn̄ lesbidenoch nisus fuit pcutere dauid:sed psidio fuit ei abisai filius saruie.ij.regum.xxi.ideo subditur. a ℂ Et dñs suscepit me.succurrens mihi q: p abisai ꝛ in alijs multis piculis dñs succurrit ei. b ℂ Fortitudo.Hic pñr post sue saluatiōis narrationem insurgit ad gratiarum actionē dicens.Fortitudo mea et laus mea dñs.q̄si diceret.ex quo de pdictis periculis diuina virtute sum saluatus a me est magnifice laudandus:ꝛ ideo pñr inuitat dei ministros ad laudādum di. c ℂ Uox exultatiōis ꝛ salutis.i.pro mea salute resonet. d ℂ In tabernaculis iustoꝝ.i.in loco diuini cultus circa quē ministri habitāt. e ℂ Dextera dñi.id est virtus eius.que per dexteram significatur eo q est fortior manus. f ℂ Fecit virtuteȝ me de psecutione saulis liberando. g ℂ Dextera domini exaltauit me.loco eius ad regnum me promouendo. h ℂ Dextera dñi fecit virtutem.me absalon saluando:ideo subditur. i ℂ Non moriar sed viuam . post dictas persecutiones scđm totum cursum vite mee naturalis secundum q dicitur.iij.regum.i.Et rex dauid senuerat habebatq etatis plurimos dies ꝛc. k ℂ Et narrabo opera dñi.q̄ circa finem vite sue p:ecepit salomon edificare templum dans ei exēplar ipsius ꝛ edificioꝝ in circuitu.vt hr̄.i.Paralipome.xxviij. ampliauit etiam cultum diuinum per ordines sacerdotuȝ ꝛ leuitarum.i.Parali.xxiiij.ꝛ.xxvi. l ℂ Castigans castigauit me dñs.persecutio enim filij sui absalon immissa fuit sibi a deo ad puniendum eius adulterium cum bersabee ꝛ homicidium vrie secundum q p:edixit ei nathan.ij.reg.xij. m ℂ Et morti nō tradidit me.lȝ meruissem propter adulterium ꝛ homicidium qui morte puniuntur scđm legem. n ℂ Aperite mihi portas iusticie.quoniam persecutio ꝛ saluatio ipsius dauid fuerunt figura persecutiōis ipsius xp̄i ꝛ sue saluationis in se p resurrectionem ꝛ corporis glorificationem:ꝛ in membris suis per gratie collationem in p:esenti ꝛ glorie in futuro.ideo postq̄ dauid adduxit rationem laudandi deum ex liberatione sui. hic consequenter adducit ad hoc rationem ex saluatione generis humani per christuȝ.ꝛ diuiditur in duas partes.quia p:imo describitur dicta saluatio.secundo ex hoc subditur gratiaruȝ actio ibi hec est dies.Circa p:imum sciendum q saluatio generis humani facta est per fidem christi passi et glorificati propter qđ dauid loquens in persona generis humani p:imo petit sibi aperiri ingressum huius fidei dicēs. n ℂ Aperite mihi portas iusticie.id est accessum ad fidem ꝛ sacramenta ecclesie per que datur ingressus ad locum glorie.sacramenta enim veteris legis non iustificant secundum q dicitur Roma.iij.ex operibus legis nō iustificabitur omnis caro.ꝛ subditur.Justicia autem dei est per fidem iesu christi:sed sacramenta noue legis iustificant:ꝛ ideo dicuntur porte iusticie. o ℂ Et ingressus in eas confitebor.ꝛ quid debet confiteri subditur. p ℂ Hec porta domini.id est ipse christus qui dicitur hic porta in singulari quia omnes articuli fidei ꝛ etiam sacramenta ecclesie que dicuntur porte in plurali non habent efficaciam nisi ab vno christo:quia omnes articuli sunt de eius diuinitate vel humanitate.ꝛ oīa sacramenta fluxerūt de latere eius dormientis in cruce.ꝛ ideo dicitur hic porta in singulari.secundum q ipse dicit Joannis.x.Ego sum ostiuȝ per me si quis introierit saluabitur.et ideo subditur. q ℂ Justi intrabunt in eam per fidem et deuotionem . et sic per eam intrabunt in gloriam. r ℂ Confitebor tibi quoniam exaudisti me.dauid enim et alij sancti in limbo detenti hoc confessi sunt quando christus eduxit eos de loco inferni:et quia hoc fuit per meritum sue passionis ideo subditur. s ℂ Lapidem.scilicet christum qui vocatus est lapis:vt supra sen.

Snīe repetitio.

Gratiaꝝ actio.

Qui i vno pctō mortali offenderit sic vita eterna priuet ac si esset oīm reus de pe.di-stin.v.

Sacra habēt efficacia a xp̄o meritorie ex.iij.

Universidad de Deusto Biblioteca

allegat^ est. ⁊ etiā dañ. ij. vt dr̄ de xp̄o. lapis aūt qui percusserat statuā fact⁹ est mons magn⁹ et impleuit vniuersam terrā. qd̄ intelligit̄ de xp̄o s̄m expositores hebraicos ⁊ latinos. t ¶ Quē reprobauerūt edificātes. i. sacerdotes iudeorū ⁊ doctores ad quoꝝ spectabat officiū edificare i fide ⁊ morib⁹ ppl'm. v ¶ Hic factus est in caput anguli. cōstituens vnā ecclesiā ex iudeis ⁊ gētibus cuius ip̄e est caput ⁊ pastor: ꝓpter qd̄ di. Joā. x. Et alias oues habeo que nō sunt ex hoc ouili. ⁊ illas oportet me adducere: ⁊ fiet vnū ouile ⁊ vn⁹ pastor. v ¶ A dño factum est istud. i. a dño

De xp̄o.

iesu xp̄o facta est ista vnio. x ¶ Et est mirabile i oculis nostris fideles em̄ qui ex iudeis crediderūt in xp̄m admirati fuerūt q̄ viderūt spiritūsanctū dari in signo visibili cornelio: ⁊ alijs gētilib⁹ q̄ erāt cū eo. Actuū. x. Et obstupuerūt ex circūcisiōe fideles q̄ venerāt cū petro: q: in nationes gratia spiritussancti effusa est qua gratia vniuit gētiles ⁊ iudeos in vna christi ecclesia. y ¶ Hec est dies. Hic ꝯsequēter ponitur gratiarūactio cū dr̄. Hec dies idest tēpus noui testamēti qd̄ vocatur dies rōne veritatis reuelate q̄ latebat in veteri testamento sub figurarū obscuritate. ꝓpter qd̄ paulus Roṁ. xiij. vocat vetus testamētū noctē ⁊ nouū diē di. Nox precessit: dies aūt appropinquauit ⁊c. z ¶ Quā fecit dñs licet faciat oia tēporalia generaliter: dicitur tamen facere aliquod tēpus specialiter propter bonū qd̄ in illo contingit s̄m modū vsitatū loquēdi quē tenet in scriptura loquēdo de tēpore xp̄i.

Gratiarū actio.

quem[t] reprobauerūt edificantes hic[u] factus est in caput anguli. A domino[v] factū ē istud: ⁊ est[x] mirabile in oculis nostris. Hec[y] est dies quā[z] fecit domin⁹ exultemus[a] ⁊ letemur in ea. O dñe[b] saluum me fac: o[c] domine bene prosperare: benedict⁹[d] qui venit in nomine domini. Benedicimus[e] vobis de domo dñi. deus[f] dominus et illuxit nobis. Cōstituite diē[g] solēnem in cōdensis[h] vsq̄[i] ad cornu altaris. Deus[k] me⁹ es tu: et[l] cōfitebor tibi: deus[m] meus es tu et exaltabo te. Cōfitebor[n] tibi quoniam exaudisti[o] me: et[p] fact⁹ es mihi in salutem. Confitemini[q] domino quoniā bonus: quoniam in seculum misericordia eius.

¶ Alleluya.

Psalmus. cxviij

a ¶ Exultem⁹ ⁊ letemur in ea. i. interius ⁊ exterius: tñ cū modestia deuotionis s̄m illō p̄s. lxxxiij. Cor meū ⁊ caro mea exultauerūt i deū viuū. Cōsequēter cōuertit se dauid ad deprecandū xp̄m de salute eterna obtinēda per ip̄m dicēs. b ¶ O dñe saluū me fac. educendo me de limbo cū patrib⁹ sctis. c ¶ O dñe bene ꝓsperare multiplicando ecclesiā tuā in fidelibus tuis. d ¶ Bñdictus q̄ venit in noīe dñi. i. xp̄s qui venit in noīe patris ꝓ salute mūdi. ⁊ hoc modo cantabāt pueri xp̄o ad passionē venienti Math. xxj. ⁊ de illa laude videtur hic dauid ꝓphetasse. e ¶ Benediximus vobis de domo dñi. hoc est verbū apostoloꝝ xp̄i q̄ fuerūt primi in domo ei⁹ q̄ est ecclesia ⁊ benedixerūt ppl'is veritatē euāgelij nūciando ⁊ sacramenta ministrādo. ⁊ vñ habuerūt hanc potestatē subditur. f ¶ Deus dñs ⁊ illuxit nobis. i. xp̄s dñs noster q̄ est ver⁹ deus ipse illuxit nobis spiritūsanctū cōferēdo ad scripturas intelligēdū: ⁊ in sacramēta ecclesiastica ꝯferēdū: ⁊ q: eadē potestas remanet in rectorib⁹ eccl'ie: ideo ad eos sermo dirigit̄ cū dr̄. g ¶ Cōstituite diē solē. i. dies solēnes natiuitatis xp̄i resurrectiōis ascensionis: ⁊ cōsimiles: q̄ cōstituti sūt solēnes per ecclesiā. h ¶ In cōdensis. i. vt ppl's fidelis cōueniat ad ecclesiā in densitate plebis: iō subdit̄. i ¶ Usq̄ ad cornu. q. d. ita q̄ ecclesia impleat̄ pplo ⁊ clero. k ¶ Deus meus es tu. iesu xp̄e. l ¶ Et cōfitebor tibi cōfessiōe laudis. m ¶ De⁹ me⁹ es tu ⁊ exaltabo te. tua magnalia narrādo: in dieb⁹ em̄ solēnib⁹ maxie debet in ecclesia fieri talis cōfessio ⁊ enarratio. n ¶ Cōfitebor tibi dñe. vox est eccl'ie deū laudātis. o ¶ Qm̄ exaudisti me dep̄cantē deuote. p ¶ Et fact⁹ es mihi in salutē cōferēdo grām in p̄nti ⁊ gloriā in futuro. ꝓpter qd̄ inuitātur oēs ḡnaliter ad dei laudē cū dr̄. q ¶ Cōfitemini dño ⁊c. ⁊ exponat̄ sicut i p̄ncipio psal. q: hic v̄sus i fine resumit̄ sicut i catilenis solet fieri. Psal. cxviij.

Misit deus filiuz suum natū de muliere factum sub lege. s. q̄tū ad obseruationes spōtaneā legis vt oēs q̄ sub lege erant redimeret. ad Gal'. iiij.

B Eati imaculati. Huic psal. p̄mittit̄ p ti. All'a. cui⁹ expositio patuit supra p ti. Ꝟo nō apparet auctor psal. tenet̄ tñ q̄ fuerit ꝓpheta sctūs quicūq̄ fuit. Est aūt iste psal. alphabetic⁹: alio tñ mō q̄ alij alphabetici. q: i isto sub qualibet lr̄a hebraici alphabeti ponunt̄ octo v̄sus p ordinētia q̄ oēs v̄sus primi octonarij incipiūt p lr̄am aleph q̄ est p̄ma lr̄a ⁊ oēs v̄sus secūdi octonarij p beth q̄ est scd̄a: ⁊ sic cōsequēter de alijs. Et q: trāslator nō potuit sic trāsferre q̄ oēs v̄sus p̄mi octonarij inciperent ab a q̄ est p̄ma lr̄a alphabeti latini: ideo p̄o octonario preposuit aleph ad significādū q̄ oēs v̄sus illius octonarij p aleph incipiūt in heb. currebat aūt tūc quidā mod⁹ specialis versificandi s̄m ordinē literarū alphabeti: sicut apud nos in illo hymno. A solis ortu cardine in quo v̄sus incipiūt inordinate p literas alphabeti latini incipiēdo ab a vsq̄ ad g inclusiue: vt pz intuenti hymnū illū. sed in hoc psal. octo v̄sus incipiūt a qualibet lr̄a. ibi aūt vn⁹ ē tm̄. Nec video ibi aliā significationē nisi modū versificādi specialē. vt dixi loquēdo de sensu literali. De materia hui⁹ psal. sciēdū q̄ aliq̄ doctores exponūt eū totū de dauid ad literā: s; q: in quolibet octonario easdem historias de dauid reperiūt qd̄ alibi nō inuenit̄ in eodē psal. nec videtur fuisse intētiōis psal. in eodē psal. totiēs eādē historiā repetere: iō aliā via intendo ꝓcedere. Circa quā sciendū q̄ s̄m plures expositores catholicos psal. iste loquitur de beatitudine que frequēter i hoc psal. sub noīe beatitudinis vel vite sp̄ualis memorat̄. Beatitudo aūt dupliciter habet̄ vno mō in re ⁊ sic habet̄ tm̄ in patria. alio modo in spe: ⁊ sic habet̄ in via p bonoꝝ operū merita: sicut dicit philosophus. i. Ethico. de felicitate policita q̄ cōsistit in virtutū q̄ pueros beatificamus in spe: nō q: adhuc operātur virtuose: sed q: vidētur bone indolis ⁊ apti ad habēdū v̄tutes politicas tp̄e ꝓcedēte igit̄ de beatitudine: vt habet̄ in via loquit̄ psal. iste ⁊ diuidit̄ in duas ptes: q: p̄mo agitur de btitudine in ḡnali. scd̄o de ꝑtinētibus ad ipsam magis in speciali: ibi. In quo corrigit. Prima in duas. q: primo agitur de beatitudinis statu. scd̄o de ei⁹ appetitu: ibi. Utinā dirigātur. Pria adhuc i duas. p̄mo ondit̄ q̄ statū btitudinis assequūtur. scd̄o q̄ ab ipso excludūt̄: ibi. Nō em̄. Circa p̄mū sciēdū q̄ btitudo put h̄r̄ī via cōsistit i pfectiōe vite actiue ⁊ cōtēplatiue: vita vero actiua ꝓcedit cōtēplatiuā: q: mēs nō pōt eleuari libere i cōtēplatiōe v̄itatis nisi passiōes appetit⁹ sensitiui fuerint moderate p exercitū moralis v̄tutis: qd̄ ptinet ad vitā actiuā. vñ dr̄ Grego. vj. moral'. Cum aliqui cōtēplatiōi artē tenere desiderāt: prius se i cāpo p exercitū opis ꝓbent vt sol

De materia psal.

ps. diuisio.

In quo consistit btitudo hui⁹ vite.

licite sciant si nulla iā mala proximis irrogāt: si irrogata ab alijs equanimiter portāt: si obtētis bonis temporalib⁹ nequaq̄ mēs letitia soluit̄. si substractis nō nimio dolore sentiat̄ ⁊c. ⁊ ideo primo ponitur pfectio vite actiue cū dicitur. a ¶ Beati immaculati. i. carētes macula mortalis peccati. b ¶ In via. vite presentis. c ¶ Qui ambu. ⁊c. mādata ei⁹ ope adimplēdo. q: nō sufficit declinare a malo: sed cū hoc reqrit̄ opari bonū ꝓpter qd̄ dicit Greg. omel'. xxxij. Minus est mala nō agere: nisi etiā quisq̄ studeat ⁊ bonis operibus insudare. Scd̄o tāgit̄ pfectio vite cōtēplatiue: cū dr̄. d ¶ Beati qui scru. ⁊c. i. eloquia diuina p ꝓphetas nobis tradita: q̄ sunt miraculis tāq̄ diuinis testimonijs cōfirmata. Mar. vlt. Illi aūt ꝓfecti predicauerūt vbiq̄ dño cooperāte ⁊ sermonē cōfirmāte sequentibus signis. e ¶ In toto corde exquirunt eū. i. intellectu ⁊ affectu. differt em̄ cōtēplatio sanctoꝝ a cōtēplatione philosophoꝝ. Q: cōtēplatio philosophoꝝ est ꝓpter pfectionē cōtēplātis: ⁊ ideo sistit in intellectu: sed cōtēplatio sanctoꝝ q̄ ē cōtēplatio theologica est ꝓpter amorē ipsius cōtēplati. s. dei: ⁊ iō nō sistit in intellectu p cognitionē: sed trāsit ad effectū p amorē: ⁊ iō sancti cōtēplatiōe ista ponunt amorē dei tāq̄ principaliter intētum. f ¶ Nō em̄. hic ōñr ostēdit̄ q̄ a pfectione predicta excludūtur sc; delinquētes: qd̄ notat̄ cum dr̄. Nō em̄ qui operant̄ iniquitatē i vijs ei⁹ ambulauerūt: sed magis in deuijs a via virtutis ⁊ etiā negligentes. qd̄ notat̄ ibi cu; dr̄. g ¶ Tu mādasti mādata tua custodiri nimis. i. cū magna diligentia ⁊ sollicitudine qua carēt negligētes. Et p ōñs a mādatoruz diuinoꝝ impletione. Quoꝝ aliqua ptinent ad vitā actiuā. s. illa q̄ ptinēt ad charitatē pximi. aliqua vero ad cōtēplatiuā q̄ directe ptinēt ad amorē dei.

B Eati[a] immaculati i via[b]: qui ambulāt[c] in lege dñi. Beati[d] qui scrutantur testimonia ei⁹: in toto[e] corde exquirūt eū. Nō[f] em̄ qui operātur iniquitatē: i vijs eius ambulauerūt. Tu[g] mādasti: mandata tua custodiri nimis. Utinā[h] dirigātur vie mee: ad[i] custodiēdas iustificationes tuas. Tunc[k] nō confundar cum perspexero in omnibus mādatis tuis. Confitebor[l] tibi directione cordis. in eo[m] q̄ didici iudicia iustitie tue. Justificationes[n] tuas custodiam[o]: nō me[p] derelinquas vsq̄quaq̄.

I N quo[a] corrigit adolescentior viā suam in custodiēdos[b] sermōes tuos. In[c] toto corde meo exq̄siui te ne repellas[d] me a mādatis tuis. In[e] corde meo abscōdi eloquia tua: vt[f] non peccem tibi. Benedictus[g] es dñe. doce[h] me iustificationes tuas. In[i] la

Duplex ē ꝯtēplatio

h ¶ Utinā. hic ōñr agit̄ de beatitudinis appetitu: cū dr̄ in psona toti⁹ ecclesie vtinā dirigātur vie mee. i. id est pcessus cogitationū ⁊ operū meorū. i ¶ Ad custodiēdas iustificationes tuas. i. mādata tua ad vitam actiuā ⁊ cōtēplatiuā ptinētia q̄ cōtinet iustitiā pfectā: ⁊ q: hoc nō pōt fieri nisi precognoscat̄. q: ad incognitum nullus dirigit̄ nisi in casu: iō subdit̄. k ¶ Tūc nō cōfundar cū pspexero. i. pfecte inspexero. In oībus mādatis tuis cognoscēdis. ⁊ q: ad hoc requirit̄ illustratio ⁊ dilectio dei: iō subdit̄. l ¶ Cōfitebor tibi i directione cordis. i. q̄ directio cordis mei ad itelligēdū predicta sit a te: iō subdit̄. m ¶ In eo q̄ didici iudicia iustitie tue q̄ nō potuissem sine tua dilectiōe didicisse: ⁊ q: sicut dictū est talis noticia nō sistit in intellectu: sed trāsit ad effectū p dilectionē q̄ s̄m Greg. opat̄ magna si est: iō subdit̄. n ¶ Justificationes tuas. i. mādata tua. o ¶ Custodiā ope adimplēdo: ⁊ q: ad hoc reqrit̄ assistētia diuine grē q̄ facit op⁹ meritoriū. iō subditur p ¶ Nō me derelinquas vsquequaq̄. q. d. si me ad momentum dimiseris nō potero custodire.

Dei mandata q̄ ad charitatē primi ptinēt: ad vitā actiuā referunt̄ illa q̄ ad dei amores ad cōtemplatiuam.

I N quo corrigit. Hic incipit scd̄s octonarius vbi psal. incipit tractare de pertinētib⁹ ad beatitudinem que cōsistit in operibus vite actiue ⁊ cōtēplatiue vt dictū est. ⁊ primo de ptinētibus ad actiuā. scd̄o ad cōtemplatiuā. xj. octonario: ibi. Defecit in salutari ⁊c. Prima in duas: q: circa perfectionē vite actiue primo ponitur remotio impeditiui. secūdo assecutio ꝓmotiui octonario quinto ibi. Legē pone. Circa primū sciēdū q̄ ad pfectionē vite actiue triplex est impedimētum sc; passionis impulsus virtutis humane defectus ⁊ corpis aggrauātis pondus. primo ponitur primū. secūdo secūdū ibi. Retribue. tertio tertiū: ibi. Adhesit pauimēto. Ad euidētiā dicēdorum: sciendum q̄ pfectiones vite actiue ⁊ cōtemplatiue sunt cōnexe: q: sicut dictu; est actiua disponit ad contemplatiuam: ⁊ cōtemplatiua ex amore dei facit descendere ad actiuam pro necessitate pximi releuāda: in cuius figura angeli describūtur ascendentes ⁊ descendentes in scala iacob. Gen. xxviij. ⁊ p ōñs pertinētia ad vtrāq̄ vitam habēt adinuicē cōnexionē: ⁊ multofortius diuersa ad actiuā pertinētia adinuicē cōnectūtur: ⁊ sic pertinētia ad cōtēplatiuā ꝓpter qd̄ in singulis octonarijs versuū plura de cōtētis in alijs octonarijs ponuntur. variatis tñ verbis ⁊ ordine sicut pz intuēti literā hui⁹ psal. ꝓpter qd̄ diuisio ei⁹ p octonarios quā incepi ⁊ ꝓsequar nō est precisa. Ꝟbigratia. q̄ in hoc scd̄o octonario precise agat̄ de repressione passionū: sed sicc̄ hoc plura alia ponunt̄ i alijs octonarijs cōtēta: tñ hic ponunt̄ p quādā reductionē ad hmōi repressionem sc; per modum antecedentie vel consequētie ⁊ hmōi: li; talis reductio aliqn̄ sit longinqua ⁊ eodē mō dicēdum de alijs octonarijs. His igit̄ p̄missis: q: iste octonari⁹ intitulat̄ a reprehēsione passionū sc; irascibilis ⁊ cōcupiscibilis q̄ magis vigēt de cōi cursu tp̄e iuuētutis iō dr̄ p modū q̄onis. a ¶ In quo corrigit adolescētior viā suā: sequēdo passiōes ire ⁊ cōcupiscētie. ⁊ r̄ndet̄. b ¶ In custodiēdos sermones tuos. q̄ inducūt ad repressionē passionū: ⁊ q: cōcupiscētes sp̄ū correptionis vt frequēter ex magno feruore mouent̄ in p̄ncipio: iō in psona alicui⁹ talis subdit̄. c ¶ In toto corde meo. ex te ne repe. me a mā. tuis. minus dicit ⁊ plus significat. d ¶ Ne repellas me. i. admittas me ad cognitionē ⁊ impletionē mādatoꝝ tuoꝝ: ⁊ q: incipiēs intelligere diuina mādata efficit̄ ad ea. iō subdit̄ e ¶ In corde meo ab eloq̄a tua. tāq̄ thesaurū dilectū q̄ abscōdit̄ vt seruet̄. f ¶ Ut nō peccē tibi. q: mādata dei sic abscōdita pseruāt ab offēsa dei: ⁊ q: talisoꝝ esse grat⁹ erga deū: iō p modū grārūactiōis subdit̄. g ¶ Bñdict⁹ es dñe. de bono qd̄ in me cepisti. h ¶ Doce me iusti. tuas. pficiēdo qd̄ inchoatū est. gratitudo em̄ de iā accepto est meritoria respectu acciendi. ⁊ q: habēs notitiā mādatoꝝ vult etiā alios venire ad agnitionē eoꝝ: ideo subdit̄. i ¶ In labijs

Triplex impedimentū anteq̄ vita actiua sit perfecta.

Questio.

Universidad de Burgos Biblioteca

meis pnũciaui.alijs iudicãdo. k ¶ Omnia iudicia oris tui.vt intẽdãt iuxta correctioni:τ q: p tale exercitiũ generatur habitus qui facit delectabiliter operari.ideo subditur. l ¶ In via testimonioꝝ ⁊c. q: signũ habitus generati vel acquisiti.est delectatio in opere:vt dr.ij.Ethi. m ¶ Sicut in oibus diuitijs lz sicut nõ importat equalitatẽ tñ sed etiã supabũdãtiã fm illud Sap.vj.c.Et diuitias nihil esse dixi in cõpatiõe illius τ q: delectatio inducit ad fortius operãdũ τ meditãdum.ideo subdit. n ¶ In mãdatis tuis exer. τ cõsiderabo vias tuas:τ q: cessatio ab actu considerandi tantũdem inducit obliuionẽ: ideo subditur. o ¶ In iusti.tuis medita.⁊c. patet ex predictis sententia.

bijs meis pnũciaui omnia[k] iudicia oris tui. In via[l] testimoniorum tuorum delectatus sum sicut[m] in omnibus diuitijs. In mãdatis[n] tuis exercebor:τ cõsiderabo vias tuas. In[o] iustificationib⁹ tuis meditabor: non obliuiscar sermones tuos.

Retribue[a] seruo tuo viuifica[b] me: τ[c] custodiã sermões tuos. Reuela[d] oculos meos τ cõsiderabo mirabilia de lege tua. Incola[e] ego sũ in terra:nõ[f] abscõdas a me mãdata tua. Cõcupiuit[g] anima mea desiderare iustificationes tuas: in omni tempore. Increpasti[h] superbos:maledicti[i] qui declinant a mandatis tuis. Aufer[k] a me opprobriũ τ[l] cõtẽptum: quia testimonia[m] tua exquisiui. Etenim[n] sederũt principes τ aduersuz me loquebãtur:seruus[o] autem tuus exercebatur in iustificationibus tuis. Nam[p] et testimonia tua meditatio mea est:τ[q] cõsilium meũ iustificationes[r] tue.

Retribue. Hic remouet secũduz impedimẽtũ pfectiõis vite actiue qñ puenit ex defectu ṽtutis humane que lz possit facere opus bonũ de gñe nõ tñ op⁹ meritorium vite eterne ad qd requiritur gratia dei. Ro.vj. Gratia dei vita eterna: τ ideo istud impedimẽtũ nõ est per aliquod positũ: sed magis negatiuũ forme per quaz fit op⁹ meritoriũ.ista aũt negatio siue defectus tollit p collationẽ gratie supplẽtis defectuz nature.igit primo petit hmõi supplementũ.scdo tãgit hmõi suppletiõis impedimentũ:ibi. Increpasti. Circa primũ sciẽdum q duplex est meritũ scz cõgrui τ condigni. meritũ aũt cõdigni supponit gratiã habitualẽ in merente.meritũ ṽo cõgrui ipsum precedit:q: meritũ cõgrui est qñ hõ ex ṽtute naturali studet bonũ opari:τ sic facit qd in se est.τ p ɔñs meret de cõgruo q de⁹ det sibi gratiã p quã vlteri⁹ meret de cõdigno:τ hoc est qd petitur hic in persona nature humane cũ dr. a ¶ Retribue seruo tuo.i.homini ad bonũ conati fm facultatẽ nature. Retribue de cõgruo gratiã tuã:ideo subdit. b ¶ Viuifica me.q: gratia animã viuificat vita gratie sicut anima corpus vita nature. c ¶ Custodiã ser.tuos.i.mãdata tua meritorie qñtum ad meritũ cõdigni. Et q: gratia illuminat intellectum ad supnaturalia cognoscẽda:iõ subdit. d ¶ Reuela oculos meos ⁊c.τ necessitatẽ hui⁹ illuminationis subdit di. e ¶ Incola ego sum in terra quasi diceret incole celi scz angeli sancti clare vidẽt talia:sed hoies terreni nõ possent videre talia absq illuminatione tua. f ¶ Non abscõdas a me mãdata tua.i.reueles mihi ea:q: minus dicẽdo plus signat:τ q: diuine reuelationes fiũt desiderãtib⁹ eas. Sap.vj. Preoccupat eos q se cõcupiscũt vt se illis prior ondat:iõ subdit. g ¶ Cõcupiuit aĩa mea desiderare ⁊c.ista aũt cõcupiscẽtia est in appetitu itellectiuo q reflectit sup actũ suũ sicut eñ intellectus intelligit se intelligere: ita volũtas vult se velle:vel poti⁹ aĩa p volũtatẽ:τ dicit. Cõcupiuit aĩa mea desiderare iustificationes ⁊c.q: sicut notitia intellectus pcedit de impfecto ad impfectũ:sic amor volũtatis. h ¶ Increpasti. Hic tãgitur collationis gratie impedimẽtũ qd est supbia:sicut humilitas est gratie meritoria.vnde dicitur Iaco.iiij. Deus superbis resistit:humilibus aũt dat gratiã. τ fm hoc dicitur. Increpasti supbos:scz angelos supbientes de celo eijciẽdo:τ primos parẽtes cõtẽnẽtes mãdatũ dei de paradiso terrestri. i ¶ Maledicti qui declinãt a mãdatis tuis.primi eñ parẽtes ppter transgressionẽ diuini mãdati incurrerũt maledictionẽ:fm qd dicitur Gen.iij. Maledicta terra in ope tuo ⁊c.ideo ɔñr petit huius impedimẽti ammonitio. k ¶ Aufer a me opprobriũ.maledictionis. l ¶ Et cõtẽptũ trãsgressiõis. m ¶ Quia testimonia ⁊c.ad sciẽdũ ea intelligẽdũ:iõ si trãsgrederer nõ esset ex ignorãtia sed cõtẽptu.τ causa dicte petitionis subdit cũ dicit. n ¶ Etenim sederũt prin.⁊c.isti principes sunt demones fm q dr Ephe. vj. Nõ est nobis colluctatio aduersus carnẽ τ sanguinẽ:sed aduersus principes τ potestates aduersus mũdi principes tenebrarũ harũ cõtra spũalia nequitie in celestibus.τ isti principes frequẽter tractãt ad inuicem qualiter possint hoies sanctos τ literatos deijcere p cõtẽptũ diuinoꝝ mãdatoꝝ sicut narrat Greg.in dial. q iudeus in p:ano idoli abscõdit⁹ audiuit demones tractãtes de deiectione andree epi fundane ciuitatis. o ¶ Seruus aũt tuus.q: qñto hõ pcipit se a demonib⁹ forti⁹ impugnari:tãto magis dz in bonis opibus exerceri:ad qd reqritur diligẽs mẽtis cõsideratio:iõ subdit. p ¶ Nã τ testimonia tua meditatio mea est.i.meditatio mea iugiter versatur circa ipsa. q ¶ Et cõsiliũ meũ qd intẽdo simpliciter prosequi. r ¶ Iustificationes tue.impletiones mãdatorum tuorũ que iustificant hominem.

Triplex ẽ meritum ex Bo.super pri mũ sentẽ.

De incõuenienti qd ex peccato prouenit.

Exemplũ de aliquo iudeo.

Adhesit. Hic ponitur tertium impedimẽtum qd est pondus corpis aĩam aggrauãtis ab operibus virtutis fm q dr Sap.ix. Corpus qd corrũpitur aggrauat aĩam τ deprimit sensuz multa cogitantem terrena inhabitatio.hoc aũt impedimentum aggrauãs auferetur in resurrectione:q: tunc gloria anime redũdabit ad corpus faciens ipsum gloriosum anime obediẽs ad nutum fm q dr Ro.viij. Ipsa creatura liberabit a seruitute corruptionis in libertatẽ glorie filiorum dei.in presenti aũt nõ aufertur nisi per modum alleuiationis qd fit vno mõ p augmentum gratie aĩam fortificãtis ad dictũ põdus leuius portãdum.sicut ille qui grauiter portat decẽ si multum augeatur virtus eius cũ dicto pondere nõ solũ poterit ambulare:sed etiã currere.τ de tali alleuiatione dicitur. Ro.vij. Infelix hõ qs me liberabit de corpe mortis hui⁹.τ rñdet. Gratia dñi nostri iesu xpi in qñtum fortificat cõtra corpis aggrauationẽ.igitur in hoc octonario.iiij. primo petitur hmõi alleuiatio. secundo alleuiationis cõfirmatio:ibi. Dormitauit. Tertio vtriusq declaratio:ibi. Viam mãdatorum. Circa primum

Quid sit pauimentum.

dicitur. a ¶ Adhesit pauimẽto aĩa mea.pauimẽtũ est terra vel aliquid terreũ:vt lapides:τ ideo cũ dicit. Adhesit pauimẽto aĩa mea.sensus est. aĩa mea corpi terreo τ corruptibili aĩam aggrauanti est coniuncta. b ¶ Viuifica me.i.fortifica me in vitã gratie ad põdus corpis leui⁹ ferẽdũ. c ¶ Scdm ṽbũ tuũ.de quo scribit Deut.viij. Non in solo pane viuit hõ:sed in omni verbo qd egredit de ore dei.q: sicut cib⁹ corpalis fortificat robur corpis sic verbũ diuinũ robur mẽtis. d ¶ Vias meas.i.pcessus meos difficiles in via virtutis ppter aggrauationẽ corpis e ¶ Enũciaui.p orationem deuotã petẽs alleuiari. f ¶ Et exaudisti me p augmẽtũ tue gratie.τ q: augmẽtũ istud semp dz plus τ plus appeti.ideo subdit. g ¶ Doce me iustificationes tuas.que doctrina fit per augmẽtum gratie amplius illuminãtis. h ¶ Viã iusti.tuaꝝ instrue me.repetitio est eiusdẽ sñie ad maiorem affectus expressionẽ. i ¶ Et exer. in mi.tuis.i.in operibus virtutũ moraliũ infusarum que sunt mirabiles:tñ q: causatur in nobis ex diuina infusione:fm q dicit Augu. Virtus est bona qualitas mentis qua quis bene vtitur τ nullus male vtitur quã de⁹ in nobis sine nobis operat:tum q: habẽt aliud mediũ τ aliũ finẽ q virtutes acquisite:q: in temperãtia seu in virtute tẽperãtie acquisita in sumptione ciboꝝ mediũ institutum a rõne est vt nõ noceat valitudini corpis nec impediat actũ rõnis in tẽperãtia infusa. medium statutũ a lege diuina est vt castigetur corpus τ in seruitutẽ aĩe redigat.similiter finis virtutis moralis acquisite est vt homo bene se habeat in politica hoiz.finis aũt infuse vt bene disponat ad politicã ciuiũ super

Quid sit virt⁹ apd Auge.

Adhesit[a] pauimẽto anima mea: viuifica[b] me scdm[c] verbũ tuum. Vias[d] meas enũciaui[e] τ[f] exaudisti me:doce[g] me iustificatiões tuas. Viam[h] iustificationum tuarũ instrue me et[i] exercebor in mirabilibus tuis. Dormitauit[k] anima mea pre tedio:confirma[l] me in verbis tuis. Viam[m] iniquitatis amoue[n] a me et[o] de lege tua miserere mei. Viã[p] veritatis elegi:iudicia[q] tua non sum oblitus. Adhesit[r] testimonijs tuis domine noli[s] me confundere. Viam[t] mandatorum tuoꝝ cucurri cum[v] dilatasti cor meum.

Legem[a] pone mihi domine viam iustificationũ tuarũ:et[b] exquiram eã semper. Da[c] mihi intellectum τ scrutabor legẽ tuã: τ[d] custodiã illã ĩ toto corde meo. Deduc[e] me ĩ semita mãdatoꝝ tuoꝝ: q: ipsaz volui. Inclina[f] cor meũ ĩ testimõia tua τ nõ ĩ auariciã

norum fm q dr Ephe.ij. Iã nõ estis hospites τ aduene:sed estis ciues sctoꝝ τ domestici dei. k ¶ Dormitauit. Hic ɔñr petit pdicte alleuiationis ɔfirmatio.q: semp hõ dz timere casum a gr̃a alleuiãte ppt variabilitatẽ fragilitatis hũane.iõ dr. Dormitauit aĩa mea pre tedio:fm q dicit hic cassiodorus. dormire est ppe pigri.fm illud pũerb.xxiiij. Vsq quo piger dormis. dormitare aũt est lapsi seu fatigati.sctis aũt hoib⁹ tediosa est sarcina corpis cui opz cõdescẽdere cõcedẽdo ei refectionẽ sufficiẽtẽ τ quietẽ.in quo cõdescensu faciliter deficit hõ nimis cõpatiẽdo:τ sic disponit ad casum.iõ subdit. l ¶ Cõfirma me.grãm tuã in me cõseruãdo.τ q: ad hoc facit diuini verbi frequẽs meditatio.iõ subdit. In ṽbis tuis. m ¶ Viã iniqtatis.i. dispositionẽ ad lapsum p nimiũ cõdescẽsum ad corp⁹. n ¶ Amoue a me tua gr̃a mihi pcauẽdo: τ q: in talibus nõ est tãta pseruatio quin aliqñ incurrat aliqd pctm saltẽ veniale.iõ subdit. o ¶ Et in lege tua miserere mei.s.si ab ea declinaui p pctm mortale vel in ea cespitaui seu retardat⁹ fui p veniale: τ hui⁹ miserationis cãm allegat.ex pte sui di. p ¶ Viã veritatis elegi.fm ptẽ aĩe supiorẽ q ad optima depcat. q ¶ Iudicia tua nõ sum oblit⁹ qb⁹ pctõres terribiliter puniuisti eos submergẽdo tpe diluuij τ igne sulphuris incendẽdo qñ sodomã subuertisti τ in cõsilib⁹.τ q: terrore taliũ hõ a malo retrahit τ ad bonũ cõuertit.ideo subditur. r ¶ Adhesit testimonijs tuis dñe.firmiter pponẽs ea custodire. s ¶ Noli me cõfundere.i.permittere ɔfundip recidiuũ pcti. t ¶ Viã. hic ɔñr describit vtriusq petiti declaratio.s.alleuiatiõis τ ɔfirmatiõis q fiũt p augmẽtũ gr̃e alleuiãtis τ stabiliẽtis:vt dictũ est.augmẽtata ṽo gr̃a charitas augeẽ:quia sunt idẽ realiter vel saltẽ ɔnexa iseparabilr.p charitatẽ ṽo cor dilatat.τ sic qd a pncipio erat sibi graue leuiter portat.τ hẽ qd dr. t ¶ Viã mãdatoꝝ tuoꝝ cucurri.i via ṽtutis faciliter ambulãdo. v ¶ Cũ dilatasti cor meũ p donũ charitatis q mãdata diuina facit leuia:fm q dr.j.Ioã.v. Mãdata ei⁹ grauia nõ sunt. glo. amãti q: charitas vires augmẽtat fz q dt Greg.omel.xj. Vires qs imperitia denegat charitas admistrat.

Dormire dr dupliciter. vno modo corporaliter alio modo de per manẽtia in pctõ.

Charitas est virt⁹ q diligitur deus propter se:et prim⁹ propter deũ. ex.iij. senten.

Legem pone. Postq actũ est de remotione impedimẽti circa pfectionẽ vite actiue. Hic ɔñr agit de assecutione pmotiui qd est triplex.s.fidelis dirigẽs:spem subleuãs τ charitas stimulans:τ primo ponit primũ.scdo scdm ibi. Mentor esto.tertio tertiũ: ibi. Bonitatẽ fecisti. Circa primũ sciẽdum q fides hẽ dupliciter. Vno mõ qñtũ sufficit ad ppriã salutẽ:τ sic hẽ etiã a simplicibus fidelibus. Alio modo cũ hoc qñtum ad eius defensionẽ cõtra hereticos τ infideles:τ sic hẽ a maioribus. primo ergo agit de fide simpliciũ:τ scdo de fide maiorũ:ibi. Et veniat.prima adhuc in duas:q: primo petit fidei directio.scdo deuij remotio:ibi. Inclina cor. Circa primũ sciẽdũ q lz ṽitas pma sit obiectũ fidei formale:τ fz hẽ ptinet ad vitã ɔtẽplatiuã tñ materialr τ p reductionẽ ad fidẽ ptinẽt oĩa q ordinant ad ipsuz deũ q est ṽitas prima.inter hec aũt cõtinent opa virtutũ q pcedũt ex fide p dilectionẽ operãte τ ptinente ad pfectionẽ vite actiue:τ hẽ mõ agit hic de fide put dirigit ĩ opib⁹ vite actiue:τ fm hẽ dr psal.loquẽs in psona hũane nature. a ¶ Legẽ pone ⁊c.sicut eñ lex hũana dirigit ĩ opib⁹ iustitie politice.sic fideles in opib⁹ iustitie diuine. b ¶ Et exquirã eã semp.q: habita fide qñtum ad prima credibilia excitat anim⁹ ad ingrẽdũ de his q sequunt ad ipsa:τ q: ad hoc reqrit q intellect⁹ a deo moueat:iõ subdit. c ¶ Da mihi intellectũ ⁊c.pfecte cognoscẽdo qd nõ posset sine tuo auxilio:τ q: talis cognitio ordinat ad op⁹: iõ subdit. d ¶ Et custo.⁊c.qñtũ ad actus iteriores. e ¶ Deduc me ⁊c.qñtũ ad actus exteriores:τ q: ex tali exercitio gñatur qdã inclinatio ad act⁹ siles:ideo subdit q: ipsam volui. f ¶ Inclina. Hic ɔñr petit remotio impedimẽti qd est triplex:primũ est cõcupiscẽtia oculoꝝ q respicit aggrauationẽ bonoꝝ tpaliũ τ qñtũ ad hoc dr. Inclina cor meũ i te.tua.τ nõ ĩ auariciã aĩm a diuinis opib⁹ retrahẽtẽ. Scdm est cõcupiscẽtia carnis q

Fides dr dupl'r.

Universidad de D... Biblioteca

vt plurimū accendit ex aspectu impudico: ⁊ ꝗtum ad hoc subdit. g ¶ Auerte ocu.⁊c.i.spectacula ad ma lū luxurie inducentia.tertiū est supbia vite: ⁊ ꝗtū ad hoc subdit. h ¶ Statue ser.tu.⁊c.timor eni dñi facit hoiem veraciter humiliari. i ¶ Amputa opprobriū meū.i.occasionē labēdi in peccatū qd est opprobriosum. k ¶ Qd suspicatus sum.i.timui.vñ in trāsla.hie.hr.Qd reueritꝰ sum. l ¶ Quia iu.tu.io.decedentibus absq mortali culpa.vñ Lu.xxi.salua loquens de signis pcedentibꝰ extremum iudiciū dicit. Hiis aūt fieri incipiētibꝰ respicite ⁊ leuate capita vestra.i.exhilarate corda vestra: ⁊ dicit grego.ibidē.nec mirū q: audiēt illā dulcē sententiam. Uenite bened.pa.mei ⁊c. Math.xxv. m ¶ Ecce cōcupiui mādata tua scire ⁊ operari. n ¶ In equi.tua viui.me.augmētando in me vitā gratie ⁊ dicit in equitate tua q: talis equitas iusti p quā homo dirigitur in deū meritorie nō est nisi p gratiam a deo homini datam que iustificat impium.

Triplex impedimentū ab obseruatiōe mandatorum dei.

Auerte[g] oculos meos ne videant vanitatem: in via tua viuifica me. Statue[h] seruo tuo eloquiū tuum: in timore tuo. Amputa[i] opprobrium meū q[k] suspicatus sum: q: iudicia[l] tua iocūda. Ecce[m] cōcupiui mādata tua: in equitate[n] tua viuifica me.

Et[a] veniat sup me misericordia tua domine salutare[b] tuum secūdum eloquiū tuum. Et[c] respōdebo exprobrantibus mihi verbū[d] quia[e] speraui i sermonibꝰ tuis. Et ne[f] auferas de ore meo verbū[g] veritatis vsq quaq quia[h] in iudicijs tuis supsperaui. Et[i] custodiam legē tuā semp: in seculū ⁊ in seculū seculi. Et[k] ambulabā in latitudine: q: mandata[l] tua exquisiui. Et[m] loquebar de testimonijs tuis: in[n] cōspectu regū ⁊ nō confundebar. Et[o] meditabar in mādatis tuis: que dilexi. Et[p] leuaui manꝰ meas ad mādata tua q̄ dilexi: ⁊[q] exercebor in iustificatiōibꝰ tuis.

Memor[a] esto verbi tui seruo tuo: in[b] quo mihi spē dedisti. Hec[c] me[d] cōsolata ē in humiliate mea: quia[e] eloquiū tuum viuificauit[f] me. Superbi[g] inique agebant vsquequaq: a[h] lege autē tua non declinaui. Memor[i] fui iudiciorum tuorum a seculo dñe: et[k] consolatus sum. Defectio[l] tenuit me: p peccato-

Petitur fides ad duo.

Uerbū loquela ps orōnis deceptio filius dei.

Et veniat. Hic dñr petit fides nō solū ad simplicē credulitatē: s3 ad eiꝰ cōstātē cōfessionē ⁊ defensionē qd frequēter factū est etiā in simplicibꝰ p spūsancti assistentiam. ⁊ hoc est qd dr. a ¶ Et veniat ⁊c.largiendo fidē modo dicto: ⁊ iō subdit. b ¶ Salutare tuū sm eloquiū tuū: vt sc3 spūs tuus loquat in me: sm qd dr Math.x. Nō eni vos estis q̄ loquimini: sed spūs pris vestri q̄ loquit i vobis. c ¶ Et rūdebo exprobrantibꝰ mihi.i. opprobriose loquētibus mihi pter fidē. sicut factū est a multis catholicis. d ¶ Uerbū.s.veritatis a spūsancto mihi administrādum. e ¶ Quia speraui in sermonibꝰ meis i.in sermonibꝰ a te mihi cōferēdis ⁊ nō i sermonibꝰ ex mea sciētia pferēdis: iō subditur. f ¶ Et ne auferas de ore meo minꝰ dicendo plus signat.i.cōferas ori meo. g ¶ Uerbū veritatis.q: a spūsancto nō pōt cōgredi falsū. h ¶ Quia i iudicijs tuis.sup diuino eni iudicio licet hoibus occulta fiunt aliqñ simplicibus tales illustrationes veritatis: ⁊ q: ad talē illustrationē sequit diuine legis impletio.iō sequit. i ¶ Et custo.le.tu.semp. eā ope adipledo. k ¶ Et ambu.i la.s.charitatis q̄ est lrāte latitudinis q ēt se extēdit ad inimicos Math. v.diligite inimicos vros bñfacite his q̄ oderūt vos. l ¶ Q: mā.tua.nō solū speculatiue: s3 ēt practice: ex tali xo exercitio meret charitas augeri: vt tādē merēt pfici: iō sequit. m ¶ Et lo.de testi.tuis cōstāter itrepide n ¶ In cōspe.re.vt p3 de sydrach misac ⁊ abdenago corā nabuchodonosor rege Dañ.iij.de petro ⁊ Joā.corā pricibibꝰ sacerdotū. Actuū.iiij.⁊ de mltis alijs: vt p3 de sctā lucia ⁊ sctā agnete ⁊ cōsimilibꝰ. o ¶ Et meditabar i mādatis tuis q̄ dilexi.dilectio eni alicuiꝰ rei facit de illa frequēter meditari. p ¶ Et leuaui manus meas ad mādata tua pfecte adiplēdo sine quo nō sufficeret meditatio: iō subdit. q ¶ Et exercebor i iustificationibꝰ tuis.i.in operibꝰ mādatorū tuorū que iustificant hominem: dum tamen modo debito impleant.

Inimici sūt diligēdi inquātū hoies.

Quid sit spes.

Memor esto ⁊c. Hic dñr ponit scdm pmotiuū i psecutiōe vite actiue qd ē spes subleuās ex hoc eni q: spes subleuat ad expectationē vite btē i patria cōfortat hō i opibꝰ vite actiue i via. Spes aūt ē certa expectatio future btitudis ex grā ⁊ merit pueniēs.aliter nō esset spes.s3 psumptio prio igit agit de spe put respicit grā3 dei.scdo put respicit vsū bonū liberi arbitrij.ibi. Portio mea. Pria i duas: q: prio agit de spe put respicit diuinā grā3.scdo timore respiciēte fragilitatē ppriā: ibi. Defectio. Circa pmū dr. a ¶ Memor esto vbi tui ser.tuo.i.qd dixisti seruo tuo: iste seruꝰ fuit abraā cui deꝰ pmisit vitā btām ⁊ semini eiꝰ Geñ.xxv. Suscipe celū ⁊ nūera stellas si potes: ⁊ dixit ei: sic erit semē tuū i q̄ pmisit abrae ⁊ imitatoribꝰ fidei sue gloriā celestis prievt ibi pleniꝰ fuit dcm.vñ accipit i officio mortuoꝝ illō. Signifer sctūs michael repsētet eas i lucē sctā3 quā oli abrae pmisisti ⁊ semini eiꝰ. b ¶ In q̄ mihi spē de.i.oī imitāti fidē abrae cui reuelatū fuit mysteriū xpi.vñ dicit saluator Joā.viij. Abraā pr vr exultauit vt vsderet diē meū.vidit ⁊ gauisꝰ ē. c ¶ Hec.s.spes future btitudis. d ¶ Me cōsolata est i hūilitate mea.i heb.i afflictiōe mea fideles eni a tyrānis oppressi ⁊ afflicti ex ista spe fuerūt in tormentis multipliciter cōsolati intm q nō solū patiēter: s3 etiā gaudēter sustinebāt. e ¶ Quia eloquiū tuū.quo p misisti abrae ⁊ semini eiꝰ vitā beatā. f ¶ Uiuificauit me.i.cōfortauit in afflictiōe ⁊ q: ex patiētia ⁊ cōstātia fideliū tyrāni affligebant: excogitātes adhuc grauiora tormēta 3eos iō subdit. g ¶ Supbi iniq agebāt vsq quaq qrētes affligere fideles multimode. h ¶ A lege aūt tua nō decli.q: fideles i talibꝰ cōstāter steterūt. i ¶ Memor fui iu.tu.⁊c.qbꝰ malos pdidisti ⁊ cōfidētes i te liberasti: ⁊ noe de diluuio: loth de subuersiōe sodome ⁊ gomorre: ⁊ tres pueros de camio ignis. k ¶ Et cōsolatꝰ sū.sperās q liberabis me.q: si aliqñ dñs nō liberet fideles suos i morte tpali: sicut machabeos nō liberauit de tormēt anthiochi.ij. Mach.vij. tū fuerūt meliꝰ liberati q̄ tres pueri de camio ignis ardētis sm qd dicit Aug.q: illi fuerūt liberati de igne postea morituri machabei.xo fuerūt liberati de pñti miseria i eternū victuri. l ¶ Defectio.hic dñr agit de

De tribꝰ pueris de camino ignis liberati.

timore proprie fragilitatis: q: ꝗtūcūq homo sperare debeat de deo tñ d3 timere ne labat in pctm ex propria fragilitate: ⁊ sic frustretur sua speriō dr. l ¶ Defectio tenuit me.i.timor magnus.vñ in trāsla.hiero.dicitur horror tenuit me m ¶ Pro peccatori.dere.⁊c.qui sunt multi valde sm qd dr Eccl.i. Stultoꝝ infinitꝰ est numerus.⁊ Math.vij.Lata est porta ⁊ spaciosa via q̄ ducit ad pditionē: ⁊ multi sunt q̄ intrāt p eā: ⁊ ideo quilbet ꝗtūcūq iustus d3 semp timere ne similiter sibi accidat ex ppria fragilitate cū sit eiusdē speciei: et nature: ⁊ q: ad talē casum euitādum multū valet oratio p quā mēs a terrenis retrahit ⁊ ad diuina subleuat: iō subdit. n ¶ Cantabiles mihi erāt iustificationes tue.i. laudes diuine. o ¶ In loco peregrinatiōis mee. in via presentis vite qua tēdimus ad patriā sicut peregrini.⁊ q: diuine laudes nō solum dicēde sunt de die sed etiā de nocte: ideo subditur. p ¶ Memor fui ⁊c. ⁊ q: orationē d3 comitari sancta opatio.ideo subdit. q ¶ Et custodiui legē tuā per mādatorū tuorū impletionem: ⁊ q: ista habet homo a dei gratia ideo subditur. r ¶ Hec facta est mihi.id est hec gratia mihi a deo facta est: vnde ⁊ in trāsla.hiero.iuxta heb.habetur hoc factum est mihi. s ¶ Quia iusti.tu.exquisiui.vñ dicit saluator Math.vij.Querite ⁊ inuenietis.

Plures sunt dannandi q saluandi.

Lex ē ars honeste viuēdi ligās hoies ad sui obseruātias in.ij.sen.

ribus[m] derelinquētibus legē tuā. Cantabiles[n] mihi erant iustificationes tue: in[o] loco pegrinatiōis mee. Memor fui nocte[p] nominis tui dñe ⁊[q] custodiui legem tuam. Hec[r] facta est mihi: quia[s] iustificationes tuas exquisiui.

Portio[a] mea dño: dixi custodire[b] legem tuā. Deprecatus[c] sum faciē tuā in toto corde meo: miserere[d] mei scdm eloquiū[e] tuū. Cogitaui[f] vias meas: ⁊[g] conuerti pedes meos i testimonia tua. Parat[h] sum et non sum turbatus vt custodiam mādata tua. Funes[i] peccatoꝝ circūplexi[k] sunt me: ⁊[l] legem tuā nō sum oblitus. Media[m] nocte surgeba3 ad cōfitendum tibi: sup iudicia[n] iustificationis tue. Particeps ego[o] sum omnium[p] timentium te: et[q] custodientiu3 mandata tua. Misericordia[r] tua domine plena est terra: iustificationes[s] tuas doce me.

Bonitatem[a] fecisti cu3 seruo tuo domine scdm[b] verbu3 tuum. Bonitatem[c] et disciplinā[d] et scientiā doce[e] me: quia[f] mādat tuis credidi. Priusq̄[g] humiliarer ego[h] deliqui: ppterea[i] eloquiu3 tuu3 custodiui

Portio mea. Hic cōsequēter agitur de spe put puenit ex bono liberi arbitrij cū dr. a ¶ Portio mea dñe.i.firmiter spero q tu sis pars ⁊ portio mea in futura beatitudine.⁊ vnde surgat ista spes sequitur. b ¶ Dixi custodire legē tuā per bonū vsum liberi arbitrij tua gratia informati.⁊ q: ad hmōi vsus cōtinuationē facit oratio deuota sequit. c ¶ Deprecatus sum ⁊c.id est intellectu ⁊ effectu. d ¶ Miserere mei cōtinuādo in me bonū vsum liberi arbitrij: cuius cōtinuatio pcedit ex gratia dei. e ¶ Scdm eloquiū tuum.quo dixisti petite ⁊ accipietis. f ¶ Cogitaui vias meas.i. pcessus in bono qui sunt tardi ex fragilitate humana: sed festini ex diuina gratia: iō subdit. g ¶ Et cōuerti pedes meos ⁊c.vigoratꝰ ex tua gratia.ideo subdit. h ¶ Paratus sum ⁊ nō sum turbatus.habitꝰ eni facilitat hoiem ad opus: ⁊ ideo habētes habitū gratie dispositi sunt ad faciliter agēdum bona opa vite actiue in quibus alij difficultatē patiūtur: ⁊ q: cursu3 bonoꝝ demones nitunt ipedire suis tentationibꝰ: iō subdit. i ¶ Funes pctōꝝ.i.tētatiōes demonū. k ¶ Circūplexi sunt me.ad ipediēdū me i bono ope. l ¶ Et legē tuā nō sum oblitus.tua gratia cōfortatus: ⁊ q: de hoc d3 hō deo esse gratꝰ: subdit. m ¶ Media nocte surgebā ad cōfitendū tibi in cōfessiōe laudis. n ¶ Sup iudicia iusti.tue.i.de hoc q tuo sancto iudicio voluisti me in iustitia custodire: iō subditur. o ¶ Particeps ego sum.ex tua bonitate. p ¶ Omniū timentium te.timore filiali q̄ cauet offensam. q ¶ Et custodiētiū mādata tua p sanctā operationē.iste eni sunt due partes iustitie: sm qd dictū fuit supra psal.xxxiij. Declina a malo ⁊ fac bonū: et q: pdicta gratia diuina confertur omnibus se ad eam debite disponētibus: ideo subditur. r ¶ Misericordia tua dñe plena est terra ⁊ quia quāto plus habentur bona spiritualia tanto magis desiderantur: ideo subditur. s ¶ Iustificationes tuas doce me.bona spiritualia in me augmentando.

Effectus habitus gratie.

Bonitatē fecisti. Hic ponit tertiū pmotiuū i pfectione vite actiue qd est charitas stimulās ad opus bonū: sm qd dr.ij.Corin.v. Charitas xpi vrget nos stimulat aūt ad opꝰ bonū ex cōsideratione beneficiorum dei in mēte ⁊ corpe receptorū: ⁊ primo ponit stimulatio charitatis ex beneficijs ex parte mētis.⁊ scdo corpis: ibi. Manus tue. Circa primū sciēdū qd sicut charitas stimulat ad bonū: ita recalcitrat cōtra malū ⁊ primo ponit primū.scdo scdm ibi. Multiplicata est.bñficia aūt dei ex pte mētis sunt duplicia sc3 bona naturalia ⁊ gratuita ⁊ ꝗtū ad hoc dr. a ¶ Bonitatē fecisti cū seruo tuo dñe.aīam ei cōferendo ad imaginē tuā creatā: ⁊ bona gratie supaddēdo q̄ fuerūt data homini in statu innocētie: ⁊ post lapsum dātur i baptismo ⁊ añ dabant regulr in circūcisiōe. b ¶ Scdm verbū tuū hr. Geñ.i.⁊ ait deꝰ. Faciamꝰ hoiem ad imaginē ꝗtū ad bonū nature ⁊ similitudinē nostrā ꝗtū ad bona grē. Et q: nō d3 homini sufficere: s3 semp d3 pfectū i spūalibꝰ qrere sm qd dicit Augu. lib.de pfectiōe iustitie. Nemo cū multū pfecerit dicat mihi sufficit.exiuit eni de via ante terminū: iō vltra petit di. c ¶ Bonitatē ꝗtū ad pfectionē appetitꝰ. d ¶ Disciplinā ⁊ sciētiā ꝗtū ad pfectionē intellectꝰ. e ¶ Doce me illustratiōe tue grē ampliore: ⁊ dicit disciplinā ꝗtū ad cognitionē moraliū ⁊ scientiā quātu3 ad cognitionē speculabiliū. f ¶ Quia mādatis tuis credidi.op3 eni discipulū magistro credere si velit proficere. Heb.xi. Accedētē op3 credere: q: est ⁊c. Esa.vij.sm aliā trāsla. Si nō crederetis nō intelligeretis: ⁊ q: inter dei bñficia ad aīam ptinētia nō solu3 est collatio gratie: sed etiā correctio culpe. Prouerb.iij. Quē eni diligit dñs corrigit sine qua nō trāsit pñs vita: ideo subditur. g ¶ Priusq̄ humiliarer p tuā correctionem. h ¶ Ego deliqui incurrēdo culpā. i ¶ Propterea eloquiū tuū custodiui.ex diuina eni correctiōe experit

Tertiū pmotiuū in perfectione vite actiue.

Non est dignꝰ sciētia q̄ sciēte ssurgit pceptori. Boe.d discipli.

homo q̃tũ bonũ ſit de deo obedire: ꝓpť qḋ efficitur magis ſollicit⁹ ei⁹ mãdata cuſtodire. k ℭBon⁹ es tu.gratiã cõferẽdo ⁊ culpã corripiẽdo:⁊ q: bonũ eſt ſuipſius diffuſiuũ:ideo ſubditur. l ℭEt in boni. ⁊c. bonitatẽ tuã mihi cõicãdo. m ℭMultiplicata.hic pñr poniť recalcitratio charitatis ꝯtra malũ qḋ fit reſiſtẽdo tẽtationibus demonũ.⁊ hoc notať cũ dr. m ℭMultiplicata eſt ⁊c.i.demonũ me nitẽtiũ impellere ad peccatũ. n ℭEgo aũt.charitate ſtimulat⁹. o ℭIn toto corde meo.i.intellectu ⁊ affectu. p ℭScrutabor mãdata tua.ad intelligẽdũ ⁊ operãdũ vt ſic euadã eorũ tormẽta. q ℭCoagulatũ eſt ⁊c.i.in malicia cõpreſſuʒ:q: ſpũs maligni ſunt in malicia obſtinati. r ℭEgo vo ⁊c. ad facili⁹ eis reſiſtẽdũ. s ℭBonũ mihi ⁊c. id eſt ꝑ inſultus demonũ dediſti mihi cognitionem fragilitatis mee. ne ex donis tuis caderem in ſupbiam hoc modo dicebat paul⁹ ad Corinth.xij. Ne magnitudo reuelationũ extollat me datus eſt mihi ſtimulus carnis mee angelus ſathane qui me collaphiſet. t ℭUt diſcã ⁊c.experimẽto enim ꝓprie fragilitatis moueť homo ad magis addiſcẽdũ artem ſe defendendi cõtra impugnationem demonis que habeť ꝑ no.⁊ ve.teſta.iõ ſubditur. v ℭBonũ mihi ⁊c.q: decem precepta decalogi locutus eſt dñs in monte ſynai per angelũ ei⁹ pſonã repreſentantẽ:⁊ legẽ euãgelicam locutus eſt dñs nobis ꝑ filium in carne apparẽtem ſm qḋ dr hebre.j.Locutus eſt nobis in filio quẽ cõſtituit heredem vniuerſorum ⁊c. x ℭSuper milia auri ⁊ argenti: quia bona ſpiritualia excedũt temporalia q quãto ſunt anime corporalibus preferũtur.

Obſtina-tio in peccatis eſt peccatuʒ in ſpiritũ ſanctum.

Ubi fuerũt data precepta decalogi.

Bonus[k] es tu ⁊[l] in bonitate tua doce me iuſtificationes tuas. Multiplicata[m] eſt ſup me iniquitas ſuperborũ ego[n] autem in toto[o] corde meo ſcrutabor[p] mãdata tua. Coagulatũ[q] eſt ſicut lac cor eorũ:ego[r] vero legem tuã meditatus ſum. Bonũ[s] mihi quia humiliaſti me.vt[t] diſcam iuſtificationes tuas. Bonũ[v] mihi lex oris tui:ſuper[x] milia auri ⁊ argenti.

MAnus[a] tue dñe fecerũt me ⁊ plaſmauerũt me:da[b] mihi intellectum vt[c] diſcam mãdata tua. Qui[d] timẽt te videbũt[e] me ⁊ letabũtur:q: in verba tua ſupſperaui. Cognoui[f] dñe q: equitas iudicia tua.⁊[g] in veritate tua humiliaſti me. Fiat[h] miſericordia tua vt[i] conſoletur me:ſcdm[k] eloquium tuũ ſeruo tuo. Veniãt[l] mihi miſerationes tue ⁊ viuã quia[m] lex tua meditatio mea eſt. Confundantur[n] ſuperbi: quia[o] iniuſte iniquitatem fecerũt in me:ego[p] autem exercebor in mandatis tuis. Conuertantur mihi[q] timentes[r] te: et[s] qui nouerunt teſtimonia tua. Fiat[t] cor meum immaculatũ in iuſtificationibus tuis:vt[v] nõ cõfundar.

Sũt tria principia rerũ naturalium materia: forma:priuatio.philoſophus

MAnus tue.hic cõſequẽter poniť ſtimulatio charitatis ex beneficijs receptis a ꝑte corpis. circa qḋ ſciẽdũ ꝙ materia eſt ꝓpter formã:⁊ corpus ꝓpter animã: ⁊ ideo cõpetit ei formatio ſm ꝓportionẽ ad aĩam.aĩa aũt humana ad imaginẽ dei creata eſt caput ipſius ꝑ cognitionẽ ⁊ amorẽ:⁊ ideo corp⁹ ei⁹ a deo formatũ eſt in ſtatura recta:vt ex figura corporis diſponať ⁊ quodãmodo doceať cõtẽplari ⁊ amare celeſtia.vñ di.poeta.Os homini ſublime dedit celũq videre.Juſſit ⁊ erectos ad ſydera tollere vult⁹.Et ſilr cũ qrereť ab empedocle cur viueret:rñdit vt aſtra aſpiciã:celũ ſubtrahe nullus ero.hic igiť beneficiũ recognoſciť cũ dr. a ℭMan⁹ tue ⁊c.in ſtatura recta ad videndũ celũ. b ℭDa mihi intellectũ.hoc eſt itellect⁹ ad te cognoſcẽdũ ⁊ amãdũ. c ℭUt diſcã mã.tua.vt ſic poſſim ea opera adimplere ſtimulat⁹ tua charitate. d ℭQui timẽt te timore filiali annexo charitati. e ℭUidebũt ⁊c.q: charitas dei gaudere facit de bono ꝓximi:ſm ꝙ dr.j.Corin.xiij.de charitate.Nõ gaudet ſup iniq̃tate cõgaudet aũt veritati:⁊ q: hoĩes boni aliqñ ex fragilitate hũana cõmittũt aliqua ꝓpter q a deo puniũtur in pñti:ne poſtea graui⁹ puniãtur:ſicut pz.iij.reg.xiij.de viro dei q ſeduct⁹ a falſo ꝓpheta in bethel redijt.ꝓpter qḋ a leone occiſus fuit:tñ leo cadauer ei⁹ nõ tetigit:ſed magis ꝓſeruauit ad oſtẽdẽdũ pctm ei⁹ illa pena deletũ ĩ alijs ei⁹ actib⁹ vite ſue meritũ.iõ ſubdiť. f ℭCognoui dñe ⁊c.qb⁹ puniſt lʒ aliqñ ſint occulta. g ℭEt in ỽtute ⁊c.me corripiẽdo iuſte. h ℭFiat mĩa tua.in offenſarũ mearũ deletionẽ. i ℭEt cõſoleť me.de ſpe vite eterne. k ℭScdm eloq̃ũ ⁊c.i.ipſi abrae cui ꝓmiſiſti vitã eternã:⁊ ei⁹ ſemini.vt dictũ ẽ ſupra.vij.octonario hui⁹ pſal. l ℭUeniãt mihi ⁊c.vita gr̃e ĩ pñti ⁊ gl̃ie ĩ futuro. m ℭQ: lex ⁊c.q q̃dẽ meditatio ẽ diſpõ ad gr̃aʒ habẽdã ⁊ habitã augmẽtãdã:⁊ q: ex defectu bonorũ cauſatur ꝯcluſio demonũ ſeq̃ť. n ℭCõfundãť ſupbi.i.ſpũs maligni.q de celo ꝓpter ſuã ſupbiã ſunt deiecit. o ℭQ: iniuſte ⁊c.lʒ eñi iuſte a deo ꝑmittãť nos tẽtare:tñ ꝑtãte ſibi cõceſſa vtũť iniq̃ volũtate. p ℭEgo aũt.q: q̃to hõ ſentit ſe a demonib⁹ pl⁹ tẽtari tãto magis dʒ ĩ bonis opib⁹ exerceri.⁊ q: in pugna ꝯ demones idiget hõ ſuffragijs bonorũ iõ ſubdiť. q ℭCõuertãť mihi.i.ad auxiliũ meũ. r ℭTimentes te.timore filiali. s ℭEt q ⁊c.itelligẽdo ⁊ opãdo:⁊ q: ꝑ bonũ exercitiũ purificať cor hũanũ:iõ ſubdiť. t ℭFiat cor ⁊c. i. ĩ exercitio mãdatorũ iuſtificatiũ. v ℭUt nõ ꝯfundar.in pñti ꝑ lapſum culpe ⁊ in futuro ꝑ lapſum in foueã gehẽne.

De beatitudine in vite contẽplatiue actibus. Uita contemplatiua melior eſt actiua.

DEfecit in ſalutari tuo. Poſtq̃ actũ eſt de beatitudine prout conſiſtit in perfectione vite actiue. Hic conſequẽter agitur de ea prout eſt in actibus vite cõtemplatiue. Circa qḋ ſciendum ꝙ vita contẽplatiua delectabilior ⁊ ſublimior eſt actiua:q: cõtẽplatio magis ꝓprie verſatur circa deũ: actio vero circa ꝓximũ propter qḋ dicit ſaluator Luc.x. Martha martha ſolicita es:et turbaris erga plurima. Maria autem optimaʒ partem elegit:⁊ ideo primo agitur de eius ſuauitate. ſcdo de eius ſublimitate:ibi. Mirabilia. Prima in duas:q: primo oſtẽditur eius ſuauitas ex parte obiecti contẽplati.ſecũdo ex modo contẽplandi:ibi. Quomodo dilexi legẽ tuã. Prima adhuc in duas:q: primo oſtẽditur dicta ſuauitas.ſecũdo ſuauitatis ſtabilitas:ibi. In eternũ dñe. Prima adhuc in duas:quia primo ꝓnitur dicte ſuauitatis delectamentum:ſecũdo ſubdiť eius impedimẽtum:ibi. Narrauerunt mihi iniqui. Circa primũ ſciẽdũ ꝙ q̃to aĩa in cõtẽplatione magis eleuatur tãto magis ab occupatiõe exteriorũ ſenſuũ retrahitur ⁊ qñ cõtemplatio multũ itẽdiť ſenſus exterior ab actu ſuo ceſſat ⁊ impediť vt in raptu.⁊ ſic aĩa quodãmõ deficit ĩq̃tũ ceſſat ab actu exteriori abſorpta ĩ cõtẽplatiõe ſũmi boni:⁊ delectatiõe ſeq̃nti ḃ ẽq̃

dicitur. a ℭDefecit in ſalutari tuo aĩa mea.q: talis defectio eſt valde ſalutaris. b ℭEt in verbũ tuum ſupſperaui.quo ꝓmiſiſti abrae vitã beatã ⁊ eius ſemini. quãto eñi aliquis plus in cõtẽplatione eleuatur tãto magis de veritate hui⁹ ꝓmiſſionis certificatur. c ℭDefecerunt oculi mei in eloquiũ tuũ:q: quãto oculi interiores aĩe plus eleuãtur in deũ:tãto magis percipiũt diuinã bonitatẽ ⁊ veritatẽ que in ſacra ſcriptura diuinus eloquijs exprimũtur trãſcendere omne bonum creatũ in infinitũ.⁊ ꝑ cõſequens aſcẽditur eius deſiderium ad vidẽdũ deũ immediate ⁊ eo fruendũ:ideo ſubditur. d ℭDicentes qñ conſolaberis me in perfecta beatitudine et q: ex tali eleuatione ad diuina redditur homo quaſi inſenſibilis circa exteriora agibilia:ideo ſubditur. e ℭQuia factus ſicut vter in pruina. Uter eñi in pruina derelict⁹ videtur nõ applicabilis.vltra humanis vſibus:⁊ iõ hoĩes excellẽter cõtẽplatiui reputantur in agibilibus ⁊ pollicitis quaſi ſtolidi.vñ ⁊.iiij.Reg.ix.Principes exercitus qui erãt cũ ieſu dixerũt de ꝓpheta q venerat ad eũ inungẽdũ.Qui venit inſanus iſte ad te:⁊ in figura hui⁹ facies moyſi apparuit cornuta ex cõſortio ſermonis dñi. Exo.xxxiiij.quia excellẽter cõtẽplatiui ab hoĩbus mũdanis reputãtur fatui:⁊ tñ ſm veritatẽ ſunt ſapiẽtiſſimi:q: ſapientis ꝓprie cõſiſtit in cõtẽplatione prime cauſe:nõ ſolũ ſm ſanctos:ſʒ etiã ſm philoſophos:vt hr̃.j.metha.⁊ q: excellẽter cõtemplatiuis vita preſens vertiť in tedium:iõ ſubdiť. f ℭQuot ſunt dies ⁊c.i. q̃diu retardabor a beatitudine celeſti: hoc modo dicebat paulus apl's Philip.j.deſiderium habẽs diſſolui ⁊ eſſe cũ xpo. g ℭQñ facies ⁊c.extremũ eñi iudiciũ in quo perſecutores hũani gñis ſcʒ demones detrudenť

In beatitudie aĩe appetit⁹ ſatiatur.

DEfecit[a] in ſalutari tuo anima mea:⁊[b] in verbum tuũ ſuperſperaui. Defecerunt[c] oculi mei in eloquiũ tuum. dicẽtes[d] quãdo cõſolaberis me. Quia[e] factus ſum ſicut vter in pruina iuſtificationes tuas nõ ſum oblitus. Quot[f] ſunt dies ſerui tui:qñ[g] facies de perſequẽtib⁹ me iudicium. Narrauerũt[h] mihi iniqui fabulationes ſed[i] non vt lex tua. Oĩa[k] mãdata tua veritas iniqui[l] perſecuti ſunt me adiuua[m] me. Paulominus[n] cõſummauerũt me in terra:ego[o] aũt nõ dereliqui mãdata tua. Secũdũ[p] miſericordiã tuã viuifica me ⁊[q] cuſtodiam teſtimonia oris tui.

IN eternũ[a] dñe verbuʒ tuũ permanet in celo. In[b] generatione ⁊ generationem veritas tua:fũdaſti terrã[c] ⁊ ꝑmanet. Ordinatiõe[d] tua ꝑſeuerat dies:qm̃[e] oĩa ſeruiũt tibi. Niſi ꝙ lex[f] tua meditatio mea ẽ tũc[g] forte piſſẽ ĩ hũilate[h] mea. In etnũ[i] nõ obliuiſcar

Omnes demones erunt in inferno poſt iudicium vniuerſale

in infernũ a ſanctis ⁊ maxime a cõtẽplatiuis deſideratur:q: nũc vita cõtẽplatiua nũc inchoata cõſummabitur.vnde dicit Aug.ſup Joã.exponẽs illud verbũ dñi.Sic eñi volo manere donec veniã.i.inchoata contẽplatio maneat donec veniã ꝑficiẽdo cũ venero ſcʒ ad iudicium. h ℭNarrauerũt.hic tãgit cur dicte ſuauitatis que eſt in cõtẽplatione impedimẽtum:qḋ cõtingit ꝑ falſas ſuggeſtiones hereticorũ ⁊ infideliũ:ideo ſubdiť. Narrauerũt mihi iniqui fabulationes:q: hereſes ⁊ ſecte cõtinẽt multa fabuloſa ⁊ cõficta. i ℭSʒ nõ vt lex tua:q nullã falſitatẽ cõtinere põt cũ ſit a prima veritate deriuata:ideo ſubdiť. k ℭOmnia mandata tua veritas.ſ.infallibilis. l ℭIniqui ꝑſecuti ſunt me.infideles eñi ⁊ heretici illos ꝑſequũtur querẽtes occidere quos verbis nõ poſſunt auertere a veritate:ideo ſubditur. m ℭAdiuua me:cõtra eorũ deceptiones ⁊ ꝑſecutiones. n ℭPaulominus cõſummauerũt me in terra:aliqñ eñi fuit talis ꝑſecutio ⁊ tãta ꝙ ab aliqb⁹ timebãtur ſcti cõtẽplatiui deficere:ſicut qñ helias fugit a facie iezabel ꝓphetas dñi iterficientis.iij.reg.xix.⁊ qñ manaſſes impleuit hierl'm ſanguine ꝓphetarũ vſq ad os.iiij.reg.xxj.⁊ tpe arrij heretici in q catholici fuerũt in maxia ꝑſecutiõe:ita ꝙ q̃ſi videbanť deficere.q: tñ in oĩb⁹ ꝑſecutionib⁹ aliq fideles reſeruati ſunt cõſtãtes.iõ ſubdiť. o ℭEgo aũt nõ ⁊c.Et q: hoc nõ proceſſit ex virtute hũana:ſed magis ex bonitate diuina:iõ ſubdiť. p ℭScdm miam tuã viuifica me ꝯfirmãdo me ĩ ꝑſecutione. q ℭEt cuſtodiã te.oris tui.i.ꝑcepta decalogi ⁊ ỽba ſctĩ euãgelij q ꝓceſſerũt ex ore dei ſicut dictũ eſt ſupra octonario.ix.

Precepta in euãgelijs cõtẽta ſũt de conſilio.

IN eternũ.hic cõſequẽter deſcribiť cõtẽplationis ſtabilitas.⁊ primo ponitur hmõi ſtabilimẽtum.ſcdo tãgiť impedimẽtũ:ibi. Niſi ꝙ lex tua. Circa primũ dr. a ℭIn eternũ dñe verbum tuũ ꝑmanet in celo. Iſtud verbũ quo deus alloquiť ciues celeſtes ſunt diuine illuminatiões ſeu reuelationes angelis facte.quarũ alique tñ ꝑmanebũt vſq ad diẽ iudicij: ſcʒ ille q ſunt de ſalutis hoĩs ꝓcuratione ſeu ꝓmotione que tũc terminabiť:ſed illuminatio q̃tũ ad notitiã diuine eſſentie ⁊ pſonarũ durabit in eternũ. Et q: reuelatiões ꝑtinẽtes ad ꝓcurationẽ noſtre ſalutis ꝑ angelos reuelanť hoĩbus ſanctis ſm diſpoſitionẽ diuine ſapiẽtie:ideo ſubdiť. b ℭIn gñatiõe ⁊ gñationem veritas tua.ꝑ angelos hoĩb⁹ reuelata in oĩb⁹ gñationib⁹ ſibi ſuccedẽtib⁹ ſicut enoch ⁊ noe in gñatione ante diluuiũ abrae ⁊ alijs patriarchis ⁊ ꝓphetis in gñationib⁹ vſq ad xpm ⁊ tpe xpi vſq ad iudiciũ. c ℭFundaſti terrã ⁊ ꝑmanet.q.d.cũ terra ſit facta ꝓpter habitationẽ hoĩm multofortius ꝑmanebũt tue illuſtrationes neceſſarie ad ſalutẽ eorũ. Ulterius oſtendit hoc idẽ alio exẽplo. d ℭOrdina tu ꝑ dies ſenſibiles. e ℭQm̃ oĩa ſeruiũt tibi obediẽtia ad nutũ ſuo creatori.q.d. multofortius ꝑſeuerabit dies intelligibilis.i.reuelatio tue veritatis neceſſaria ad directionẽ nr̃e ſalutis. f ℭNiſi ꝙ lex. Hic pñr tãgitur quoddã ĩpedimẽtũ:⁊ eſt duplex.ſ.ab itrinſeco:⁊ ab extrinſeco.ſcdm poniť ibi. Me expecta. Circa pmũ ſciẽdũ ꝙ corp⁹ corruptibile aggrauat aĩaʒ vt dr Sap.ix.ꝓpť qḋ min⁹ ꝑcepit diuinã illuſtrationẽ min⁹ ſeq̃ť ei⁹ directionẽ.⁊ ꝑ hoc hʒ aliqñ ruẽdi occaſionẽ.ꝯ qḋ piculũ maxie valet diuine legis frequẽs meditatio. vñ dr hie.ad ruſticũ monachũ. Ama ſanctarũ ſcripturarũ ſtudia ⁊ carnis vitia non amabis. ⁊ ꝓpť hoc dicit pſal. f ℭNiſi ꝙ lex tua meditatio mea eſt.i.niſi fuiſſem occupat⁹ in tali meditatiõe. g ℭTũc forte periſſem lapſuʒ in culpã graue. h ℭIn humilitate mea.i.impulſus corruptiõe mee carnis q ex ſua vilitate rõ eſt mee humiliationis.ſm illud Michee.vj. Humiliatio tua in medio tui:⁊ q: tale cõſeruatiuũ dʒ diligẽter cuſtodiri tãq̃ valde neceſſariũ:ideo ſubditur. i ℭIn eternum nõ obli.iu.tu. que continentur in lege tua.

Duplex ẽ ĩpedimẽtum.

Universidad de Deusto Biblioteca

k ¶ Quia in ipsis viui.me.per eorum meditationē preseruando me a peccati morte.ideo cōcludit vlterius.
l ¶ Tuus sum ego.eo q vitā meā reseruasti dicto modo. m ¶ Saluū me fac.de futuro sicut et fecisti de
preterito. n ¶ Qm iustificationes tu.in lege cōtētas.Exqsiui itellectu et affectu. o ¶ Me expecta.Hic
tāgit impedimētū ab extrinseco qd est insidiatio demonū bonos subuertere querētiū ppter qd dr. Me ex
pectauerūt peccatores.i.spūs maligni in peccato obstinati. p ¶ Ut pderēt me.p lapsum mortalis culpe
q ¶ Testi.tua intellexi.i.intra me legi intel
ligere em est intus legere.et sic eorū insidias
euasi.qr sacre scripture deuota meditatio est
armatura cōtra tētationes demonū et qr ex
tali meditatione intelligit finis pfectionis
humane subdit. r ¶ Ois cōsummationis
i.hūane pfectionis. s ¶ Uidi finē et quis
sit iste finis pfectionis humane ondit cū dr.
t ¶ Latū tc.istud est mandatū charitatis:
qd est tāte latitudinis q se etiā extēdit vsq
ad inimicos vt dictū est supra.q aūt sit finis
pfectionis humane ptz.j.ad Ti.j.Finis prece
pti est charitas.et Deute.x.dr.Qui petit dns
de9 tuus a te nisi vt timeas tc.sequit et vt di
ligas eū in toto corde tuo tc.ppter qd salua.
Math.xxij.di.In his duobus mādatis tota
lex pēdet et pphete.et loquitur de duobus
preceptis dilectionis scilicet dei et proximi.

iustificationes tuas:qr[k] in ipsis viuificasti me. Tu[l]
sum ego saluum[m] me fac:qm[n] iustificationes tuas ex
quisiui. Me[o] expectauerūt peccatores vt[p] pderēt me
testimonia[q] tua intellexi. Omnis[r] cōsummatiōis vi
di[s] finem latum[t] mandatum tuum nimis.
Quomodo[a] dilexi legē tuā dne tota[b] die
meditatio mea ē. Sup[c] inimicos meos
prudētē[d] me fecisti mādato tuo[e] quia[f] in
eternuz mihi est. Sup[g] oēs docētes me
intellexi.qr[h] testimonia tua meditatio
mea est. Super[i] senes intellexi[k]: quia mandata tua
quesiui. Ab[l] omni via mala phibui[m] pedes meos vt
[n] custodiā verba tua. A iudicijs[o] tuis non[p] declinaui
quia[q] tu legem posuisti mihi. Quā[r] dulcia faucibus
meis eloquia tua:sup mel ori meo. A[s]
mandatis tuis intellexi:pptera[t] odiui
omnem viam iniquitatis.
Lucerna[a] pedibus meis verbū[b] tuum:et[c]
lumen semitis meis. Iuraui[d] et statui cu

Quomodo dilexi. Hic cōsequen
ter ostenditur suauitas seu bo
nitas vite cōtēplatiue ex parte
modi cōtemplādi.et primo ostē
ditur ppositū.secūdo excludit
oppositū:ibi iniquos odio. Pri
ma in duas:qr primo ostēditur ppositū inq
tū cōtēplatio pficit intellectū: secūdo inq
tū dirigit effectū ibi.Ab omni.Circa primū
sciendū q modus cōtēplādi pphetarū est p
scientiā virtute intellectus agētis ex sensib9 acquisitā cui pōt falsitas admisceri ex itellectus errore.cōtem
platio vero fideliū est p sacrā scripturā virtute spūsancti a supnis reuelatā:ppter qd nō pōt ibi falsitas in
ueniri:ppter qd talis modus cōtēplādi melior est et amabilior.et iō di.psal.in ppli fidelis psona. a ¶ Quō
dilexi.i.valde dilexi. a ¶ Legē tuā dne q in sacra scriptura cōtinetur:et maxime legē euāgelicam q dr lex
amoris. b ¶ Tota die tc.qr oculus mentis dirigitur ad illud qd in se dirigitur.et causa huius dilectiōis
qtum ad perfectionē intellect9 subditur cū dr. c ¶ Super inimicos meos.i.sup infideles:qui lz qtum
ad naturā sint amici:sunt tāmē qtū ad infidelitatē inimici. d ¶ Prudētē tc.i.cognoscētem.qr nō habent
sacrā scripturā:sed tñ humanit9 reptam qtum ad gentiles:vel si habēt nō tñ intelligūt eā vere sed puerse
cuiusmodi sunt iudei et heretici. e ¶ Mādato.i.p mādatū tuū a me vere itellectum ex tua illustratione.
Hō edocetur dupl'r f ¶ Quia in eternū mihi est.i.mihi impressum insepabiliter. g ¶ Si p oēs docē.de sacra aūt scriptura
edocet hō dupl'r.Uno mō ab hoie pito in itellectu sacre scripture:et i tali notitia discipulus aliqñ trāscēdit
magistrū:qr aliqñ hz clari9 ingeniū et diligēti9 exercitiū:sicut cōtingit i plurib9 fidelib9. et i psona taliū dr.
g ¶ Sup do.me itellexi:sacre scripture veritatē.cui9 cā subdit. h ¶ Qr testimonia tua me.mea est.Circa
testimonia tua cōtinue vsat qtū hūana fragilitas patit.Alio mō docet a deo sicut edocti fuerūt apli de q
bus di.Hie.i epla ad paulinū de oib9 sacre scripture libris. Quicqd em alijs exercitatio et qtidiana in lege
meditatio tribuere solet h illis spūsanct9 suggerebat et erāt iuxta qd scriptū est docibiles deo.hoc etiā mō
fuerūt edocti plures alij sctī sicut de btō Frā.legit et plurib9 alijs.et iste mod9 sciēdi ē excellētior pcedēti ppt
qd i psona subdit. i ¶ Sup senes p exercitū lōgi tpis sacre scripture notitiā hñtes. k ¶ Intellexi cui9 cā
subdit.Qr mādata tua qsiui.i.itellectū vbor tuor a te f feruēti et deuota orōne postulaui et dedisti mihi si
Bonitas contēplationis. cut scribit Sap.vij.Inuocaui et venit i me spūs sapie. l ¶ Ab oī.Hic oñr pōit bonitas ōtēplatiōis put di
rigit affectū:et pmo iuitatio mali.scdo i psecutiōe boni:ibi.Luc.pe.meis.qtū ad pmū dr. l ¶ Ab oī via ma
la.q ducit ad pditionē. m ¶ Prohibui tc.direct9 p ōsiderationē legis tue. n ¶ Ut cu.tc.i.mādata negati
Duplicia sunt dei mādata. aliq sunt affirmatiua que iubent aliquid fieri aliq sunt negatiua que phibēt ne aliqd fiat. ua q phibēt malū. o ¶ A iu.tuis.i lege ōtētis. p ¶ Nō decli.ad iniustā snīam timore hūano vel fauore.
q ¶ Qr tu legē tc.quam teneor sequi absq declinatione.Et qr ex tali exercitio expectat optima retribu
tio delectās aīm:ideo subdit. r ¶ Quā dul.fau.meis elo.tc.os et fauces ibi accipiūt p viribus superiori
bus aie quibus dulcedo celestiū in pñti aliquo modo sentitur et pregustatur.et p oñs pctm qd est huius dul
cedinis impedimētū oditur.ideo sequit. s ¶ A mādatis tuis intellexi:dulcedinē tue retributiōis fm qd
dicit Esa.lxiiij.Oculus nō vidit de9 absq te:et auris nō audiuit q preparasti diligētib9 te. t ¶ Propterea
odiui oēm viā iniquitatis: qr impedit cōsecutionē predicte dulcedinis et suauitatis.
Lucerna pedib9.Hic oñr pōit directio ōtēplatiōis i psecutiōe boni:et pmo ponit hmōi directio.
scdo ipedimēti remotio:ibi.Hūiliat9 suz.Circa pmū dr. a ¶ Lucerna pedib9 meis.i. pgressu
meo i opib9 bonis. b ¶ Uerbū tuū.a me diligēter ōsideratū. c ¶ Et lumē semit meis.repetitio
est eiusdē snīe sub alijs vbis ad maiorē expssionē:vl' h addit:qr vbū diuinū nō solū dirigit i ad
iplēdis pcepti diuinis:sz etiā i cōsilijs euāgelicis q dicunt semite qsi vie strictiores et magis cōpēdiose:et qr
talis psecutio est valde bona:et p oñs diligēter custodiēda:iō subdit. d ¶ Iuraui et statui.i.firmiter et sine

mutatione pposui et disposui. e ¶ Custodire iudicia iustitie tue.p quā iustitiā puenit ad hō ad salutez.
f ¶ Humiliatus sum.Hic oñr ponit impedimēti remotio.qd est duplex.s.a carne et ab hoste. scdm ponit — Ponit impedimēti remotio.
ibi.Posuerunt pctōres. Primū impedimētū est a carne corruptibili:q aggrauat aīm impediens ipm ab ex
pedita psecutione boni.et qtum ad hoc dr. f ¶ Humiliatus tc.i.multū inclinatus et aggrauatus a carne
que est etiā mihi cā humiliationis rōne vtilitatis sue. g ¶ Uiuifica me fortificādo me ō grauitatē dictā.

stodire[e] iudicia iusticie tue. Hūiliat[f] sum vsquequaq
dne:viuifica me[g] fm verbum[h] tuum. Uoluntaria[i]
oris mei beneplacita[k] fac domine:et[l] iudicia tua do
ce me. Anima[m] mea in manib9 meis semp:et legem[n]
tuam non sum oblitus. Posuerunt[o] peccatores la
queū[p] mihi:et[q] de mādatis tuis nō erraui. Heredita
te[r] acquisiui testimonia tua in eternū:quia[s] exulta
tio cordis mei sūt. Inclinaui[t] cor meū ad faciēdas
iustificationes tuas in eternū[u] ppter[x] retributionē.
Iniquos[a] odio habui[b] et legē tuā dilexi.
Adiutor[c] et[d] susceptor meus es[e] tu:et[f] in
verbum tuum supersperaui. Declina
te[g] a me maligni et scrutabor mandata
dei mei. Suscipe[h] me secūdū eloquium
tuum et[i] viuam et[k] non cōfundas me ab expectatio
ne[l] mea. Adiuua me[m] et saluus ero:et[n] meditabor
in iustificationibus tuis semper. Spreuisti[o] omnes
discedentes a iudicijs tuis:qr[p] iniusta est cogitatio
eorum. Preuaricantes[q] reputaui omnes peccato
res terre ideo[r] dilexi testimonia tua. Confige[s] timo
re tuo carnes meas a[t] iudicijs enim tuis timui.

h ¶ Scdm verbum tuū.i.vt possim exequi
facilius legē tuam. et quia ad hoc impetran
dum facit oratio deuota:subditur. i ¶ Uo
luntaria oris mei.i.precamina voluntarie et
deuote ex ore meo ad te directa. k ¶ Bene
placita fac dne.id est vt accepta sint corā te.
l ¶ Et iudicia tua doce me.non solum itel
ligenda:sed etiā opere adimplēda: subditur
causa petitionis cum dr. m ¶ Anima mea — Quid sit animā in manibus habere.
in manibus meis semp. animā in manibus
habere in scriptura signat in periculo esse.
ppter qd Judic.xij. Iepte de bello periculo
so qd acceperat ō filios Amon dixit. Posui
animaz meā in manibus meis. et idē dicitur
de dauid de bello cōtra goliath.j. Reg.xix.p
hoc ergo dr hic. Anima mea tc. intelligitur
periculuz aie de lapsu ex carne aggrauante
ōtinue propter q homo indiget ad diuinum
auxilium implorādum recurrere. per quod
obtinet quod subditur. n ¶ Et legem tuā
non sum oblitus.meditās eā in corde et exe
quens in opere. o ¶ Posuerunt.Hic poni
tur secundū impedimētuz ab hoste qui sem
per nititur executionē boni operis impedi
re.et qtum ad hoc dr. Posuerunt pctōres.i.
demones. p ¶ Laqueū mihi.i.deceptionē
ad impediendū a psecutione boni. q ¶ Et
de mandatis tuis nō erraui:eorum suggestio
nibus consentiendo p gratiā tuam me pser
uantem:et qr hoc tenēdū est firmiter sequit.
r ¶ Hereditate acquisiui testimonia tua.i.
immobiliter quātū est ex desiderio meo sicut hereditas est immobilis possessio. s ¶ Qr exultatio cordis
mei sunt ppter hoc. Mat.xiij.figuratur p thesaurum in agro absconditū quē qui inuenit homo abscondit
et pre gaudio illius vadit et vendit omnia q hz et emit agrū illum:qr ad hoc requirit diligentia magna et la
bor:ideo subdit. t ¶ Inclina cor meū ad fa.iusti.tuas.et nō audiendas tm:qr nō auditores legis sz factores
iustificabuntur. Rom.ij.ca. v ¶ In eternū.i.pseueranter:qr qui pseuerauerit vsq in finē hic saluus erit. — In eternū perpetuū et sempiternū.
Mat.xxiiij.ideo subditur. x ¶ Propter retributiones que est idem q salus eterna.
Iniquos.ostensa bonitate contemplationis sacre scripture.Hic oñr excluditur oppositum sci
licet malicia deceptionis erronee doctrine.et primo ostenditur detestabilis.et secundo formi
dabilis:ibi.Feci iudicium.Circa primū dicit psal.in persona cuiuslibet fidelis. a ¶ Iniquos
odio habui:quorum natura est diligenda:sed infidelitas detestanda:et per oppositum veritas fi — Iniq sūt diligendi inqnātus homines
dei intelligēda:iō subdit. b ¶ Et legē tuā dilexi.et qr ad hoc requirit auxiliuz dei.iō subdit.
c ¶ Adiutor.in euitatione falsitatis. d ¶ Et susceptor me9.in fide vitatis. e ¶ Es tu.q es
veritas infallibilis:ppter qd subditur. f ¶ Et in verbū tuū supsperaui.quo vitā beatam promisisti Abrae
et semini eius.id est omni fidem eius imitanti.Gen.xv.vt dictum est supra.Et quia infideles ratione infide
litatis non solum sunt odiendi:sed etiam fugiendi propter periculum corruptionis ab eis:ideo subditur.
g ¶ Declinate a me maligni et scrutabor mandata dei mei. sinceriter sine admixtione erroris vestri: et qr
deus tales recipit vt filios charissimos:fm illud.ij.Cor.vj.Exite de medio illorum scz infidelium et separa
mini dicit dominus sequitur.Et respiciam vos et ero vobis in patrem tc. ideo subditur. h ¶ Suscipe me
fm eloquiū tuum.iam allegatum. i ¶ Et viuam.vita gratie. k ¶ Et non confundas me.i.confundi per
mittas in frustratione spei mee:ppter quod subditur. l ¶ Ab expectatione mea:spes enim est certa expe
ctatio future beatitudinis:et qr homo non potest eam ōsequi virtute propria.ideo subditur. m ¶ Adiuua
me et saluus ero.q.d.nullo modo possem sine tuo auxilio. n ¶ Et meditabor in iustificationibus tuis sem
per fm qd dicitur Apoc.xxij.Justus iustificetur adhuc:et qr peccatores a spe dicte beatitudinis defraudan
tur subditur. o ¶ Spreuisti omnes discedentes a iudicijs tuis.qui dicunt a deo spreti:qr non sunt ad gra — Qui dicūtur a deo spreti.
tiam suam amissi:nec per ōns ad gloriam cuius cā subdit. p ¶ Quia iniusta est cogitatio eorum.i.retorta a
rectitudine veritatis ad malū operādum ppter qd adhuc subditur. q ¶ Preuaricātes tc.preuaricātes.i.
a lege dei variantes seu declinantes. r ¶ Ideo dilexi testimonia tua.que recte faciunt incedere per viam
veritatis et iustitie.et quia carnis petulātia frequenter impedit in hac via subditur. s ¶ Confige timore
tuo carnes meas.i.motus carnales mortifica. t ¶ A iudicijs enim tuis timui. quibus totum mundum
submersisti aquis diluuij ppter peccatum luxurie.omnis em caro corruperat viam suam.vt Gen.vj.et sodo
mam cū alijs quatuor ciuitatibus igne sulphureo succendisti ppter enormitatez luxurie.Gen.xix.et horum
iudiciorum consideratio carnem configit timore motus illicitos reprimendo.

Universidad de De
Biblioteca

Malicia i deceptionis.

[F]Eci iudicium. hic pñr ostñr malicia deceptionis erronee formidabilis: q: demões q̃ sunt maliciosi nobis inuisibiles maxie conatur hominẽ iducere ad errorẽ in fide. ꝛ iõ circa hoc iminet homini periculũ maximũ nisi p̃seruet p diuinũ auxiliũ: ad qd impetrandũ multũ facit ꝙ hõ cuz primo iusteuixerit de pctõ: ꝛ iõ hic allegat cũ dr. a ℂ Feci iudiciũ ꝛc.i.tradi pmittas. b ℂ Calũniantibus me.i.demonibus mihi nocere semp querẽtib⁹. valꝫ etiã ad dictũ auxiliũ impetrandũ obsequiuz deo p̃stitũ qd allegatuz dr. c ℂ Suscipe seruum tuum in bonum protectõis tue.

[F]Eci[a] iudiciũ ꝛ iustitiã: nõ tradas me calumniantibus[b] me. Suscipe[c] seruũ tuũ in bonũ: nõ[d] calũnient me supbi. Oculi[e] mei defecerunt in salutare tuũ: ꝛ[f] in eloquiuz iustitie tue. Fac[g] cuz seruo tuo scd̃z miam tuã: ꝛ[h] iustificatiões tuas doce me. Seru⁹[i] tu⁹ sũz ego: da[k] mihi itellectũ vt sciã testimõia tua. Tps[l] faciẽdi dñe dissipauerũt[m] legẽ tuã. Iõ[n] dilexi mãdata tua: sup[o] aurũ ꝛ topaziõ. Propterea[p] ad oĩa mãdata tua dirigebar: omnẽ viã iniquã[q] odio habui.

[M]Irabilia[a] testimonia tua: ideo[b] scrutata est aĩa mea. Declaratio[c] s̃monũ tuoruz illuminat: ꝛ intellectũ dat paruulis. Os[d] meũ aperui ꝛ attraxi[e] spiritũ quia[f] mandata tua desiderabã. Aspice[g] i me et miserere mei: scd̃m[h] iudiciũ diligentiũ nomẽ tuuz. Gressus[i] meos dirige[k] secundũ eloquium tuum: et[l] non dominetur mei oĩs iniustitia. Redime[m] me a calumnijs hominũ: vt[n] custodiã mãdata tua. Faciem[o] tuam illumina super seruũ tuum: ꝛ doce me iustificationes tuas. Exitus[p] aquarũ deduxerũt oculi mei:

d ℂ Nõ calũniẽ. me supbi.i.sps maligni qui sunt supbissimi s3 qd dr Job.xli. de demone Ipe est rex sup oẽs filios supbie. e ℂ Oculi mei defecerũt in salutare tuũ.q.d.nõ possum ip̃z assequi v̄tute ppria: q: trãscẽdit naturalem hõis facultatẽ. f ℂ Et in eloquiũ iustitie tue q: trãscendit v̄tutẽ naturalẽ intelligentie: ppter qd subdit. g ℂ Fac cum seruo tuo sm miaz tuã supplẽdo defectũ humane nature p tuã gratiã. h ℂ Et iustifi.tuas doce me, vt possim eas intellectu capere et ope adiplere. ꝛ ad h̃ rõ allegat cũ subditur. i ℂ Seru⁹ tu⁹ sum ego. ꝛ iõ teneor implere mandatũ tuũ: qd nõ possuz nisi itelligã ip̃m ideo subdit. k ℂ Da mihi intel. vt sciaz te. tua. ꝛ sic adiplere valeã ip̃a. l ℂ Tps faciendi dñe. q.d. nõ differas intellectũ mihi dare q: tps ẽ dãdi cui⁹ rõ subdit cũ dr. m ℂ Dissipauerunt legẽ tuã. heretici doc. puersi peruertentes ei⁹ verũ intellectũ. ꝛ iõ necessariũ est vt seruis tuis des ꝛ p̃serues verũ ei⁹ intellectuz ꝛ q: h̃ dz haberi tanq̃ donũ charissimum subdit. n ℂ Ideo dilexi mãdata tua veraciter intellecta. o ℂ Super aurũ ꝛ topaziõ. i. lapidẽ p̃ciosuz. s3 ꝙ dr Sapi.vij. Nec comparaui illi lapidẽ p̃ciosum qm̃ omẽ aurũ in cõparatiõe illi⁹ arena ẽ exigua. s. sapie q̃ cõsistit in v̄o intellectu mãdatoꝝ dei. ꝛ q: q̃to pl⁹ p̃ciositas sapie cognoscit tantopl⁹ q̃rit ꝛ amat: iõ subditur p ℂ Propterea ad oĩa mãdata tua diri. toto conatu intellectus et per cõñs a me oppositũ odio habetur: iõ sequitur. q ℂ Oẽm viaz iniquã.i.errorem ad pctã ducentem odio habui.

q̃sq̃s prudentiã insequi desideras tũc recte p rationes viuas Sen. d.iiij. virtutibus.

[M]Irabilia testimonia. Descripta bonitate vite cõtẽplatiue. hic pñr describit ei⁹ sublimitas. et scd̃o annexa ei⁹ iocũditas: ibi. Principes. Circa p̃mũ notãdum ꝙ ad sublimitatẽ cõtẽplatiõis ascendit frequẽti meditatiõe ꝛ feruẽti orõne. igit p̃mo ponit p̃mum. scd̃o scd̃m ibi Clamaui. Prima in duas q: p̃mo ponit cõtemplatiõis ascensus. scd̃o ex h̃ cõñs zelus ibi. Justus es dñe. Prima adhuc in duas. q: p̃o circa cõtemplationẽ describit mentis eleuatio. scd̃o ponit impedimẽti oblatio ibi. Gressus meos. Circa p̃mũ notãdũ ꝙ ascẽsus cõtemplatiõis p̃bie incepit ab admiratione vt dr. i. meth. Propter admirari ceperũt hoĩes philosophari. vidẽtes em̃ effect⁹ nature mirabiles vt chorusciatiões fulgura. terremot⁹. ꝛ siĩa iceperũt cãs p̃scrutari: ꝛ sic philosophari. ꝛ eodẽ mõ ad sublimitatẽ cõtẽplatõis theologie scti doc. vt hie. aug. ꝛ siĩes iceperũt ascẽdere ex admiratõe: q: vidẽtes facs scripturas mirabiles cõsidẽrẽs d̃ diuio auxilio itellectu eaꝝ sanũ iq̃rere ceperũt: ꝛ dõ adiuuãte repierũt ꝛ q̃rũt ad h̃ dr: a ℂ Mirabilia ꝛc. i. mirabiles scripture sacre testimõijs diuis cõiter: s3 ꝙ dr Mar. vl. Dño cooperante ꝛ s̃monẽ cõfirmãte sequtib⁹ signis. b ℂ Iõ scru. est aĩa mea. q̃rẽdo eaꝝ itellectũ i tui adiutorij cõfidẽtia. ꝛ q: vna scriptura itellecta apit viã ad aliã itelligẽdã. iõ subdit c ℂ Declaratio s̃mo. tuoꝝ illu. ꝛc. i. v̄e hũilib⁹: s3 abcõdit a supbis: s3 ꝙ di. salua. Mat. xi. Cõfitebor tibi pr̃ dñe celi ꝛ tre q: abscõdisti h̃ a sapiẽtib⁹ ꝛ prudẽtib⁹ ꝛ reuelasti ea puulis: q: cognitio v̄itat̃ excitat appetitũ ad ãpli⁹ cognoscẽdũ iõ sub. d ℂ Os meũ aperui. i. itellectũ p conatũ extẽdi ad capiẽdũ v̄bũ dei qd est cib⁹ aĩe s3 illõ Deut. viij. Nõ i solo pane viuit hõ: s3 i oĩ v̄bo qd pcedit de ore dei. ꝛ iõ itellect⁹ h̃ noĩe oris designat. q: i aĩalib⁹ os dr illa ps corpis p quã cib⁹ accipit. e ℂ Et attraxit spm̃. s. itelligẽtie q̃ dat desiderãtib⁹ ip̃z. iõ sub. f ℂ Qd man. i. desi. Et q: h̃ pcedit ex dei liberalitate ꝛ mia: sub. g ℂ Aspice i me ꝛ mi. mei. eleuãdo itel'm meũ ad capiẽdũ v̄itatẽ trãscẽdẽtẽ itellect⁹ mea facultate. h ℂ Scd̃z iu. dili. no. tuũ. i. sicut iuste disposuisti facere diligẽtib⁹ te. Qr sicut dr sup vij. ca. celestij hiera. Ubi scia foris stat dilectio itrat. i ℂ Gress⁹ meos. hic pñr petit ipedimẽti remotio. circa qd sciẽdũ ꝙ i cõtẽplatiõe diuie veritat̃ ipedit curiositas p̃scrutãt̃. s3 qd dr puer. xxv. Qui p̃scrutator est maiestatis opp̃met a gl'ia: ꝛ iõ h̃ p̃mo petit remoueri cũ dr. i ℂ Gressus meos. i. pcessus meos in cõtemplatiõe k ℂ Dirige sm elo. tu. ꝛ nõ sm motũ aĩ curiosum ꝛ p̃sumptuosũ. l ℂ Ut nõ do. mei oĩs iñu. ꝛ accipit hic iniustitia p q̃lꝫ peccato qd põt cõtingere ex inq̃rẽtis curiositate. sicut em̃ oĩs virt⁹ dicit q̃dãmõ iustitia: sic oĩs deuiatio a virtute i iustitia noiat. scd̃o i cõtẽplatiõe veritat̃ ipedit pturbatio ab extriseco mota. ꝛ h̃ petit remoueri di. m ℂ Redime me a calũ. hoim. vt nõ impediãt a q̃ete cõtẽplatiõis aĩz meũ. n ℂ Ut cus. mã. tua. que custodiri nõ p̃nt absq̃ eoꝝ noticia: ꝛ sic cõtẽplatiua dirigit actiuã: ꝛ q: illustratus a deo in cognitiõe veritatis desiderat ampli⁹ illustrari: sub. o ℂ Faciẽ tuã ꝛc. verũtñ q: deo pmittẽte ꝛ diabolo instigãte in tali altitudine cõtẽplatiõis insurgat aliq̃ñ mot⁹ vane gl'ie s3 qd dr cor. xij. Ne magnitudo reuelationũ extollat me ꝛc. q̃ mot⁹ stati cũ pcipit debet purgari lachrymis cõtritiõis. iõ subdit. Exitus aquarum deduxerunt ꝛc.

In pl⁹ ẽ v̄buz dei q̃ eucharistia dispositum augu.

[J]Ustus es dñe. Postq̃ descriptus est cõtẽplationis ascensus. Hic consequẽter describit sequẽs zelus discipuli etiã p̃ficientes in cognitiõe alicui⁹ doctrine solẽt p ea mirabiliter zelare. Circa qd notandũ ꝙ calor naturalis dupl'r accendit. Uno mõ ab extrinseco ad p̃ntiam sui cõrij ppter qd vẽtres animaliũ i hyeme sunt calidissimi sm ꝙ dr phũs. Alio modo ab intrinseco ex virtute naturali sicut calor naturalis fortior est in iuuẽtute q̃ in senectute. Eodẽ modo zelus diuine legis dupl'r accendit. Uno mõ ex p̃sentia transgressionis ipsius: sicut. i. mach. ij. de mathathia. Accensus est furor eius sm iudiciuz legis: ꝛ insiliens trucidauit illũ sup aram. s. in deum in cõspectu ei⁹ idolis imolantẽ. ꝛ Nũe. xxv. dicit de phinees q̃ factũ fecit simile zelo meo cõmotus est ꝛc. Alio mõ ex conditione verbi diuini qd est incentiuũ a diuine legis zelum. sm ꝙ dr Deut. xxxij. In dextera ei⁹ linea lex. Primo igit ponitur primo modus. scd̃o secũdus: ibi. Ignitũ eloquiũ. Circa primum sciendũ ꝙ q̃to est lex rectior ꝛ iustior: tanto zelus p ea dz esse feruentior. ꝛ ideo primo ponit rectitudo legis diuine: cũ dicitur. a ℂ Justus es dñe. q: est regula iustitie ppter qd lex ab eo data nõ põt esse nisi recta ideo subdit. b ℂ Et rectũ iudiciũ. i. lex tua sm quã de alijs debet fieri iudiciũ: q: quicquid inuenit ei repugnãs iudicandũ est falsum ꝛ per consequens lex diuina est summe desiderãda ꝛ custodiẽda. iõ subdit. c ℂ Mãdasti iustitiã. i. legem tuã iustitiã continẽtez. d ℂ Testimonia tua. ꝛ pro id est. i. testimonia tua q̃ sunt idẽ qd ipsa lex a deo data ꝛ testificata. ꝛ ꝙ iste sit intellectus pꝫ ex trãsla. Hiero. iuxta heb. q̃ sic habet. Precepisti iustitiam testimonij tui ꝛ veritatem tuã. i. veritatem legis tue.

Calor naturalis dupliciter accenditur.

Nota.

Lex aliquãdo capitur pro constitutione populi: aliquãdo p regula.

quia non custodierunt legem tuam.

[J]Ustus[a] es dñe: ꝛ[b] rectũ iudiciũ tuũ. Mãdasti[c] iustitiã testimonia tua[d]: et veritatem tuã nimis[e]. Tabescere[f] me[g] fecit zelus meus: q:[h] obliti sunt v̄ba tua inimici mei. Ignitũ[i] eloquiũ tuũ vehemẽter: et seruus tu⁹ dilexit illud. Adolescẽtul⁹[k] sum ego et[l] cõtẽptus: iustificatiões[m] tuas nõ sũz oblit⁹. Justitia[m] tua iustitia in eternũ. ꝛ[n] lex tua v̄itas. Tribulatio[o] ꝛ angustia inuenerũt me: mãdata[p] tua meditatio mea est. Equitas[q] testimonia tua in eternũ: intellectum[r] da mihi et[s] viuam.

[C]Lamaui[a] in toto corde exaudi[b] me dñe iustificationes[c] tuas requiram. Clamaui[d] ad te saluum me[e] fac vt[f] custodiam mandata tua. Preueni[g] in maturitate ꝛ clamaui: quia[h] in verba tua supersperaui. Preuenerũt[i] oculi mei ad[k] te diluculo vt[l] me-

e ℂ Nimis. i. valde. ꝛ subintelligit custodiri. ꝛ ideo exponit in trãsla. cõi ppter qd zelatores ipsius vidẽtes eã trãsgredi interi⁹ accẽdunt. ideo subdit. f ℂ Tabescere. i. liquefieri. g ℂ Me fecit zelus meus circa legẽ tuã. h ℂ Qr obliti sunt v̄ba tua inimici mei faciẽtes cõ eam acsi eã p nihilo reputarẽt. et oẽs tales reputat p̃s. inimicos suos: q: sunt aduersarij veritatis. i ℂ Ignitũ. Hic pñr ponit scd̃s mod⁹ accensionis zeli. s. ex cõditione v̄bi diuini cũ dr. Ignitũ eloquiũ tuũ: q: inflãmat ad amorẽ diuinũ q̃ p̃prie dr zelus. eo ꝙ est amor singularis. k ℂ Adolescẽtulus. h. d. p̃s. in p̃sona populi diuine legi subiecti. lex aũt vetus fuit data post duo milia annoꝝ vel circiter a p̃ncipio mũdi. ꝛ sic popul⁹ sub hac lege existẽs dicit adolescentulus respectu populi q̃ precessit a principio mũdi: ꝛ multofortius ppl's xp̃ianus q̃ postea cepit esse per duo milia annoꝝ vel circiter. l ℂ Et contẽptus. q: post legẽ datam ꝛ ingressum terre p̃missionis populus iudaicus fuit multipliciter seruituti subiectus varijs gẽtibus: vt pꝫ lib. iudicũ. m ℂ Justificationes tuas nõ sum obli. Hoc videt repugnare ei qd dictũ est imediate. q: ppl's israel traditus fuit s̃uituti p̃dicte ppter trãsgressiones legis. vt pꝫ in li. iudicũ. Dicendũ ꝙ in illo pplo semper remãserũt aliq̃ iusti ꝛ stabiles i lege dei ppter quoꝝ merita populus frequẽter liberatus fuit a s̃uitute. vt patet in eodẽ lib. ꝛ pro illis dicit hic de populo in cõmuni. Justificationes tuas ꝛc. sm illaz regulam quã posui in principio Gen. de corpore dñi permixto ex bonis ꝛ malis ppter qd in scriptura boni frequẽter vituperant ratione maloꝝ. ꝛ mali cõmendantur ratiõe bonoꝝ. clarius aũt exponit hec lr̃a de populo xp̃iano: q̃ in p̃mitiua ecclesia fuit multipliciter afflictus ꝛ cõtẽptus tyrannis. ꝛ tñ p hoc a fide catholica nõ recessit: ideo subdit. m ℂ Justitia tua iustitia in eter. q: iustitia q̃ est per fidẽ ducit ad eternitatẽ beatitudinis. n ℂ Et lex tua veri. q: nullã põt continere falsitatẽ ppter qd non solũ dicit vera s3 veritas in abstracto. ad denotandũ v̄itatis puritatẽ. o ℂ Tribulatio ꝛ angustia inuenerũt me. in tyrannoꝝ persecutione. p ℂ Mãdata tua me. mea est. meditatio em̃ diuine legis prebet constantiã in aduersis. q ℂ Equitas testimonia tua in eter. tantam em̃ equitatẽ continet ꝙ nõ solum dicãtur equa in concreto. sed equitas in abstracto. r ℂ Intellectum da mihi ad ea cognoscendum ꝛ opere adimplẽdũ. s ℂ Et viuã. vita gratie in presenti ꝛ glorie in futuro. sm illud Deut. viij. Non in solo pane viuit homo. sed in omni verbo quod procedit de ore dei.

Secundus ascẽsiõis modus.

Quo tpe fuit data lex vetus

[C]Lamaui in toto corde. Hic cõsequenter agitur de sublimitate contẽplationis put acquiritur oratione feruẽti: ad qd duo faciũt. s. cõditio orõnis. ꝛ hũiliatio orãtis. primo ponit primuz. secundo scd̃z: ibi. Uide humilitatẽ meã. Prima in duas. q: primo ponit orõnis cõditio. scd̃o impedimenti remotio: ibi. Appropinquauerũt. Circa primum dr. a ℂ Clamaui in toto corde. hoc est intellectu ꝛ affectu feruẽter ꝛ deuote. b ℂ Exaudi me dñe eleuãdo me ad cognitionem tue veritatis. ideo subditur. c ℂ Justificationes tuas requirã. q: q̃to plus cognoscunt tanto amplius requirũtur. d ℂ Clamaui ad te. orando deuote. ꝛ est repetitio sententie predicte ad expressionem affectus maiorem. e ℂ Saluũ me fac. illustrando me tua veritate. f ℂ Ut custodiã mãdata tua. que custodiri nõ possunt nisi p̃cognita. g ℂ Preuenit in maturitate ꝛ clamaui. q. d. iste clamor festin⁹ nõ pcedit ex impetu passionis. s3 ex deliberatiõe rationis. h ℂ Qr in verba tua supsperaui. i. plusq̃ in verbis alioꝝ quorũcunq̃. q: verba tua falsitatẽ nõ possunt cõtinere. i ℂ Preuenerũt oculi mei. i. intellectus ꝛ affectus. k ℂ Ad te dilu. i. tpe iuuẽtutis. l ℂ Ut meditarer eloquia tua. q̃ sunt a tpe iuuẽtutis meditãda. sm

Cib⁹ anime ẽ verbũ dei nõ dicitur viuit hõ .i. aĩa hominis.

illud Eccle.xij. Memento creatoris tui in diebus iuuentutis tue. τ q: oratio taliũ debet exaudiri sequitur.

Bona dei carmẽ nitidũ facũdia p̃stãs nitit ex astris a superis q̃ Fadmantuanus.

m ℭ Uocẽ meam audi. me illustrando. n ℭ Scdm miam tuã dñe. q: bona dei pcedũt ex sua mia τ liber
tate. o ℭ Et ſm iudiciũ tuũ.s. primũ in quo iudicas cũ trãquillitate τ mia. p ℭ Uiuifica me. lumine tue
gratie. q ℭ Appropinquauerũt. Hic pñr ponit impedimẽti remotio qd est malorũ psecutio turbantiũ per
hoc mẽtes deuote cõtẽplantiũ quorũ malicia pmo ponit ibi cum dr. q ℭ Appropinquauerũt psequentes
e iniquitati.i. appropinquauerũt mihi p-
sequentes me inique r ℭ A lege τc. q̃ prohi
bet psecutionẽ innocẽtiũ. s ℭ Prope es τc.
ad me seruandũ τ eos repellendũ si tibi pla
cuerit. t ℭ Et oẽs vie τc.q.d. siue dimittas
me in tribulatiõe siue liberes totũ facis iu-
ste q: aliqñ iusto suo iudicio innocẽtes per
mittit tribulari ad augmentũ sui meriti si-
cut pz de sancto Job τ alijs multis. v ℭ Ini
tio cognoui τc.i. a principio ex q̃ habui vsuz
rationis τ incepi tua testimonia intelligere.
x ℭ Q: in eternũ fundasti ea. τ hoc est verũ
generaliter de testimonijs noue legis τ de te
stimonijs vete. legis quãtũ ad moralia prece
pta que manẽt in noua lege τ effect⁹ istorũ
in premio manebit in eternum.

ditare[l] eloquia tua. Uocẽ[m] meã audi secundũ[n] mise
ricordiã tuã dñe: et[o] secundũ iudiciũ tuum viuifica[p]
me. Appropinquauerunt[q] persequentes me iniqui
tati: a[r] lege aũt tua lõge facti sunt. Prope[s] es tu do
mine: τ[t] oẽs vie tue veritas. Initio[u] cognoui de te
stimonijs tuis: quia[x] in eternum fundasti ea.
Ide[a] humilitatẽ meã τ[b] eripe me q:[c] le
gẽ tuã nõ sum oblit⁹. Judica[d] iudicium
meũ τ[e] redime me ppter[f] eloquiũ tuuz
viuifica me. Longe[g] a peccatorib⁹ salus
q:[h] iustificatiões tuas nõ exqsiert. Mi
sericordie[i] tue multe dñe secũdũ[k] iudiciũ tuũ viuifica[l]
me. Multi[m] qui psequunt me tribulãt me: a[n] testimo
nijs tuis nõ declinaui. Uidi[o] puaricãtes τ[p] tabesce
bã: q: eloquia tua nõ custodierũt. Uide[q] qm̃ mãdata
tua dilexi dñe: i mia[r] tua viuifica me. Principiũ[s] ver
borũ tuorũ veritas: in eternũ[t] oia iudicia iusticie tue.
Rincipes[a] persecuti sunt me gratis: τ[b]
a verbis tuis formidauit cor meũ. Leta
bor[c] ego sup eloquia tua: sicut[d] qui inue
nit spolia multa. Iniqtatẽ[e] odio habui
τ abhominatus sum legẽ[f] aũt tuã dile-

De altitudine contẽplationis.

V Ide humilitatẽ. Hic pñr agit
de altitudine contemplationis
prout acquiritur hũilitate orã
tis cũ dicitur. a ℭ Uide hu-
militatem meã ſm q scribitur
Eccl.xxxvj. Oratio humiliãtis
se nubes penetrabit τ donec aspiciat altissi-
mus nõ cõsolabitur. b ℭ Et eripe me de te
nebris ignorãtie eleuãdo ad cõtemplationẽ
veritatis tue. c ℭ Q: legẽ tuã τc.q.d. illud
modicum qd de lege tua capere potui firmi
ter retinui. τ id dicẽs. videt vt addas ampli⁹
Et qm̃ tempore quo psal. loquebant totum
genus humanũ erat impeditũ a visiõe btã
in qua perficitur vita cõtemplatiua. iõ subdi
tur. d ℭ Judica iudiciũ meũ.i. fer pro me
sententiam cõtra dyabolũ me detinentẽ captiuũ. e ℭ Et redime me. tuo sanguine ab ei⁹ ptãte. f ℭ Pro-

De xpi resurrectione loquit

pter eloquiũ tuũ τc. qd osee a te ispirat⁹ dixit.vj. Uiuificabis nos post duos dies i tertia die suscitabis nos
vbi loquit pphera de resurrectiõe xpi p quã gen⁹ humanũ ẽ viuificatũ vita grẽ τ glorie. τ q: pctm̃ demonis
non est sic remediabile. iõ subdit. g ℭ Longe τc.i. a demonib⁹ in pctõ obstinatis. h ℭ Q: iusti. τc. subij-
ciendo se hũiliter dispositioni tue. s: magis p superbiã ab ea resilierũt. i ℭ Mie tue τc. erga gen⁹ humanũ
cuius pctm̃ est remediabile. k ℭ Scdz iudiciũ tuũ.s. discretiõis quo nũc discernis pios ab ipijs. l ℭ Ui
uifica me. p augmẽtũ grẽ tue: cuius necessitatem subdit dicẽs. m ℭ Multi qui psequent.q.d. multi sunt
demones τ mali hoies a cõtemplatiõe tua bonos ipediẽtes ppter qd indigẽs auxilio tue gratie vt possint

Preuaricator aua ricãdo ſ est transgrediẽdo dictus est qui ab officij sui p̃scpto deflectit atq aberrat. Cal.

in bono pseuerare. iõ subdit. n ℭ A testimonijs tuis nõ declinaui. fult⁹ robore auxilij tui. o ℭ Uidi pua
ricãtes.i. ipios legẽ tuã trãsgrediẽtes. p ℭ Et tabes.i. lachrymis fluebãt. vñ in trãsla. hiero. hr. Et merebã.
sicut em̃ ad virtuosum ptinet letari de obseruatiõe diuine legis ita τ tristari de eius transgressione non so
lum in se sed etiã in alijs τ q: hoc est meritoriũ augmẽti gratie subdit. q ℭ Uide qm̃ τc. zelans pro eis in
me τ in alijs. r ℭ In mia τc. p augmentũ gratie pcedẽs τ tua mia τ liberalitate: τ ad hoc consequẽdũ al-
legatur veritas diuĩa ad quã ptinet implere pmissa augmẽtationis gratie disponẽtibus se ad eam cũ dr.
s ℭ Principiũ τc. verba tua pcedũt a mẽte tua q̃ est veritas increata τ ois veritatis create regula. τ ideo
sunt stabilia ppter qd subdit. t ℭ In eternũ τc. q: sententia dei in extremo iudicio de glĩa bonorũ τ pena
reproborum stabit in eternũ ſm qd dicitur Math.xxv. Et ibũt hi in ignẽ eternũ. iusti aũt in vitã eternam.
P Rincipes persecuti. Postq̃ descripta est vite cõtemplatiue sublimitas. Hic cõsequenter descri
bitur ei annexa iocunditas τ primo ponitur huiusmodi exultatio. secundo petit eius augmẽ-
tatio ibi. Appropinquat deprecatio. Circa primum premittitur perturbatio contemplatiõis
vt per hoc exaltatio sequens contemplationem euidentius appareat. hec autez perturbatio-
nis vno modo est ab extrinseco. scz a demonibus deuotos a contemplatione et oratione per-
turbantibus. sicut legitur frequenter de multis sanctis: τ q̃tum ad hoc dicitur. a ℭ Princi-

Perturbatio a duobus.

pes persecuti sunt me gratis. id est demones de quibus dicitur Ephe.vj. cap. Non est nobis colluctatio ad-
uersus carnem τ sanguinem sed aduersus principes τ potestates et aduersus τc. Alio modo ab extrinseco.
scilicet a fragilitate humana propter quã homo q̃tuncũq iustus timore concutitur ne fiat transgressor le-
gis diuine τ quãtũ ad hoc dicitur. b ℭ Et a verbis τc. sed q: ad vtrũq cõtemplatio affert solatiũ iõ sub
ditur. c ℭ Letabor ego super elo.τc. meditando ipsa. d ℭ Sicut qui inuenit τc. cui⁹ gaudiũ duplicat.
scz de obtentu victorie τ prede magnitudine sic contẽplatiu⁹ delectatur de victoria ꝯ hostes quã habet in
spe: τ p cõsequẽs de obtentu glorie: q: spes est certa expectatio future btitudinis: τ q: amor vnius cõtrarij
inducit odiũ alterius τ ecõuerso subdit. e ℭ Iniquitatẽ odio habui. τ abhoiatus sũ tanq̃ q̃d vile f ℭ Le-

gem tuã dilexi tanq̃ q̃d vtile τ honorabile eã iugiter meditãdo. τ q: ex hoc prsilit hõ in laudem diuinam:
ideo subdit. g ℭ Septies in die laudẽ dixi tibi: in septẽ horis canonicis. h ℭ Sup iudicia iustitie tue. cõ
ferendo oĩa opa iusta: q̃ sunt quedã executionis iustitie tue latentis in tua mente: τ qm̃ vita cõtẽplatiua est
quieta respectu actiue q̃ hz laborem annexũ subdit. i ℭ Pax multa diligẽtib⁹ legẽ tuã. q: ex tali dilectione
quasi iugiter meditant sacrã scripturam. k ℭ Et nõ est illis scandalũ.i. tanta occasio ruẽdi in pctm̃ sicut

xi. Septies[g] in die laudẽ dixi tibi: sup[h] iudicia iustitie
tue. Pax[i] multa diligẽtib⁹ legẽ tuã: τ[k] nõ est illis scã
dalum. Expectabã[l] salutare tuũ dñe: τ[m] mãdata tua
dilexi. Custodiuit[n] aĩa mea testimonia tua: τ testimo
nia tua: et[o] dilexi ea vehementer. Seruaui mandata
tua τ testiõnia: q:[p] omnes vie mee in conspectu tuo.
A Ppropinquet[a] depcatio mea in ꝯspe-
ctu tuo dñe: iuxta eloquiũ[b] tuũ da mi-
hi intellectũ. Intret[c] postulatio mea i
ꝯspectu tuo: ſm eloquiũ tuũ[d] eripe me.
Eructabũt[e] labia mea hymnũ: cum do
cueris me iustificatiões tuas. Pronũciabit[f] eloquiũ
tuũ: q:[g] oia mãdata tua eqtas. Fiat[h] man⁹ tua vt sal
uet me: qm̃[i] mãdata tua elegi. Cõcupiui[k] salutar tuũ
dñe: τ[l] lex tua meditatio mea ẽ. Uiuet[m] aĩa mea τ lau
dabit[n] te τ iudicia tua adiuuabunt me. Errauit[o] sicut
ouis q̃ pijt q̃re[p] ſuũ tuũ q: mãdata[q] tua nõ sũ oblit⁹.

actiuis q̃ freqnter hñt materiã turbationis
pter qd dñs dr Lu.x. Martha martha sol
licita es τ turbaris erga plurima: τ sequitur
Maria optimã partẽ elegit q̃ τc. q: vita cõtẽ-
platiua pficit in prima subdit. l ℭ Expecta
bam τc.i. claritate visionis tue et fruitionis
beate: τ q: ad hoc puenit p obseruationẽ mã
datorũ dei: ſm q dr Mat.xix. Si vis ad vitaz
ingredi ſua mãdata. iõ subdit. m ℭ Et mã
data tua dilexi. ea tanq̃ rem charissimã dili
genter custodiendo. n ℭ Custodiuit aĩa
mea testimonia tua.i. illa q̃ pertinẽt ad cul
tum latrie: q: sunt q̃dam testificatiões deita
tis. o ℭ Et dilexi τc.i. valde intẽsẽ ita q p
ly vehemẽter nõ intelligit aliquis excessus
indebitus vel inordinat⁹ τ huius obseruatio
nis cã subdit cũ dicit. Seruaui τc. p ℭ Q:
omnes τc.i. oĩa facta dicta τ cogitata mea
patent in ꝯspectu tuo qd dz mouere hoĩem
ad tue legis obseruantiã absq aliqua obli-
gatione τ remissione ppter q dicit Boetius
quinto de cõsolatione. O viri magna est vo-
bis indita necessitas probitatis si dissimula
re non vultis quoniã cuncta agitis ante ocu
los iudicis cuncta cernentis.

Ex eo q̃ vi. a contemplatiua directius ptinet ad dilectiones dei ẽ magis meritoria q̃ actiua.

A Ppropinquet. Hic pñr petitur augmentatio dicte iocunditatis annexe contemplationi et q:
propter talem annexationem augmentata contẽplatione augmentatur talis exultatio ideo
petitur augmentum contemplationis cuz dicitur. a ℭ Appropinquet delectatio mea in con
spectu tuo. per effectuz tue exauditionis: τ que sit illa petitio subditur cum dicitur. b ℭ Iux
ta eloquium tuum da mihi intellectum. hoc est ſm altitudinem eloquij tui qui trãscendit fa-
cultatem humani ingenij eleua intellectum meum ad ipsum intelligendum. c ℭ Intret po-
stulatio mea repetitio est sententie pmisse ad exprimendũ magnum desideriuz petitionis sue. d ℭ Scdm
eloquiũ tuuz eripe me: id est ſm eloquij tui altitudinem eripe me a meditatione terrestrium ad que medi-
tanda natura humana est pna. eleuando me ad contemplationem celestium: τ quia ad talem eleuationem
sequitur laus cordis τ oris sequit. e ℭ Eructabũt labia tua hymnũ τc. predicto modo eleuando: et quia
ex cognitione diuinorum eloquiorum descendit homo ad docendum proximum subditur. f ℭ Pronuncia
bit τc. ex charitate docendo proximum cuius necessitas subditur cum dicitur. g ℭ Quia omnia τc. q: sunt
recta via veniendi ad salutem ad quam non potest aliter deuenire. τ quia talis doctrina non est efficax sine
speciali adiutorio dei. ſm q dr puer.xvj. Hominis est animum preparare: sed domini gubernare linguam.
ideo subditur. h ℭ Fiat manus τc.i. dirigat linguam meam in docendo ad meã τ aliorũ salutem. i ℭ Qm̃
mandata τc. pre omnibus temporalibus ad ea meditandum operandum τ docendum: et q: ad hoc mouet
amor eterni pmij subditur. k ℭ Concupiui τc.i. salutem eternam q̃ est in te obiectiue. l ℭ Et lex tua τc.
eo q dirigit ad consecutionem huius salutis. puer.vj. Mandatum lucerna est: lex lux τc. et quia ad hoc se
quitur augmẽtũ gratie in qua est spiritualis vita sequitur. m ℭ Uiuet anima mea. vita gratie in psenti
et glorie in futuro. n ℭ Et laudabit te. laude impfecta in psenti vita sed laude perfecta in futuro ſm qd
dicitur supra psalm̃.lxxxiij. Beati qui habitant in domo tua domine: in secula seculorum laudabunt te.

In beatitudiẽ terminat appetit⁹ anime.

o ℭ Erraui sicut ouis que perijt. que non videtur intelligi de errore in moribus. quia statim subditur.
Mandata tua non sum oblitus. sed de errore ſm modum communem loquendi hominum mundanorum.
Ad cuius intellectũ sciẽdũ q quis dr errare quando segregat se a grege. homines autem tendentes ad per
fectionem contemplationis segregant se a communi habitatione hominum vt libere possint vacare cõtem
plationi diuine. τ tales ab hominibus mundanis reputantur stulti et huic seculo perditi. vnde τ religiosi
mundo mortui dicuntur. et ſm hoc dicit psal. in persona contemplatiui. o ℭ Erraui sicut ouis que perijt.
quantum ad reputationem hominum mundanorum: τ quia refugientibus amore dei mundanum consor-
tium conceditur diuinum. ſm illud Osee.ij.ca. ducam eam in solitudinem τ loquar ad cor eius τc. ideo sub-
ditur. p ℭ Quere seruum tuum: eum interius consolando. q ℭ Quia mãdata tua non sum oblitus. ter
renis inherendo per amorem: sed celestia appetendo ad qd tendit mandatorum tuorum obseruatio.

Mandatorũ obseruatio tendit in appetendo celestia.

ℭ Psalmus.cxix.

A D dñm cũ tribularer. Huic ps. pmittit talis ti. in heb. Canticũ graduũ. τ similiter in alijs q̃tuor-
decim sequẽtib⁹. s: i aliq̃b⁹ eorũ fit aliq̃ additio. vt videbit. dicunt aũt isti.xv. ps cãtica graduũ
ſm doc. heb. τ latinos. eo q in ascẽsu tẽpli q̃ erat p.xv. gradus cantabãt a sacerdotib⁹ τ leuitis
primus ps. in pmo gradu. τ scds in secũdo. τ sic de alijs. Sed vtrũ isti ps. ad h fuerint facti va-
rie dr. Dicũt em̃ aliq̃ q dauid q̃ pcepit salomõi edificare tẽplũ τ tradidit ei descriptionẽ tẽpli τ
porticum τ per ꝯñs graduum: vt habetur in Paralip.xxviij. fecit ps. istos ad decantandum in

Universidad de Deusto Biblioteca

gradibus mō pdicto. Dicūt etiā q p ascensum graduū corporaliū intelligit ascensus in gradib⁹ virtutū qui tangūtur in ps. istis gradatim ascendēdo. ¶ Sed ꝫ primū videt esse q: terti⁹ ps. v. xij. xiiij. intitulant a dauid sic. Canticū graduū dauid. similit. viij. a salomone sic. Canticū graduū salomonis vel salomoni. Ceteri aūt oēs intitulant sine tali additiōe sic. Canticū graduū. Et ex tali variatiōe intitulationis videt q nō oēs facti sunt a dauid: sed solū illi q ab eo sunt intitulati. nisi appareat aliunde q dauid fecerit sicut dicet infra de aliquib⁹ ps. ⁊ q. viij. fact⁹ sit a salomone ceteri vō ab aliquib⁹ alijs spū pphetie habentibus quoꝝ noīa sunt ignota. Et ex h sequitur q nō fuerūt facti a dd vt decantarent modo supradicto. Cōtra scdm dictū videtur esse q ita altus grad⁹ virtutis ponit in pmo ps. sicut in aliquo sequētiū scdm expositionem eoꝝ q exponūt illud. Heu mihi q: incolatus me⁹ plongat⁹ est. qd exponūt de hoīe sic perfecto q ex desiderio vite celestis vita presens ei efficit tediosa. qd ē maxie pfectionis in vita psenti ꝫ qd dicebat paul⁹ de se ipso Phil. j. desyderiū hñs dissolui et eē cum xpo. Nec ordo istoꝝ ps. ostēdit talē ordinem graduū virtutū literā ipsoꝝ psiderāti. Igitur propter pdicta et similia. saluo meliori iudicio videtur mihi dōm. q oēs isti ps. non fuerunt facti ab eodē autore. nec ad h vt decantarent in gradib⁹ mō pdicto. ꝫ aliqs vel aliq de sacerdotib⁹ seu cantoribus deuotis ps. istos ab alijs factos ordinauerūt decātari in solēnib⁹ dieb⁹ mō pdicto ascendendo gradus templi: sicut be. grego. q ordinauit officiū ecclesiasticū ps. a dd factos ⁊ alijs antiqs applicauit ad diuersa festa q: aliq decātant i festis apostoloꝝ: alij in festis virginū: ⁊ sic de alijs: ⁊ aliqn ex modica puenientia sicut Benedic scōs. appropatur angelis ex illo vsu. Qui facit angelos suos ⁊c. ⁊ iō intēdo pmo exponere ps. istos literalr sm modicitatē intellect⁹ mei. postea in fine aliqd addere breuiter de mystica expositione.

Opi. expo. dauct ps.

¶ Canticum graduum. Psalmus.cxix.

Ad dominū[a] cum tribularer clamaui et exaudiuit me. Domine[b] libera animā meam a labijs iniquis: ⁊[c] a lingua dolosa. Quid[d] detur tibi aut quid apponatur tibi ad linguam dolosaz. Sagitte[e] potentis acute cuz carbonibus[f] desolatorijs. Heu[f] mihi quia incolatus meus prolongatus est: habitaui[g] cum habitatibus cedar multum incola fuit anima mea. Cum[h] his qui oderunt pacem eram[i] pacificus cum[k] loquebar illis impugnabāt[l] me gratis[m]

a ¶ Ad dñm cū tribularer. Ex ti. hui⁹ ps. suprapositō nō appet ei⁹ autor. De materia vō eius dr Rab. sa. q est oro p liberatiōe ppli israel a tribulatiōe captiuitat. in q nūc sunt p orbē dispsi a q expectant iudei per messiam futuꝝ liberari. cui⁹ aūt oro sit nō dr. ꝫ supponit q sit facta ab aliq scō spū dei hñte qd est verū: sed pmū ei⁹ dictū est fl'm: q: aduēt⁹ xpi iā trāsit in pteritū: sicut frequēter dictum est ppter qd vr mihi melius dōm q sit oratio alicui⁹ scti viri qcunqs fuerit: p liberatiōe ppli israel de captiuitate babylonica sub qua multi illi⁹ tpis psal. ⁊ oratiōes fecerūt vt pꝫ de Daniele. ix. ca. ⁊ in hoc lib. ps. in plurib⁹ locis. Et sm h ps. iste in tres partes diuidit. q: pmo petit dicta liberatio. scdo pdicit babylonioꝝ punitio: ibi. Quid detur tibi. tertio plangit liberatiōis dilatatio: ibi. Heu mihi. Circa pmū sciēdū q gratitudo de bñficio pterito est dispositio ad impetrandū futurū. ppter qd psalmi. in persona populi israel tanq grad⁹ recognoscit pteritum beneficium dicēs. a ¶ Ad dñm cū tribularer clamaui ⁊ exaudiuit me. quod couenieter intelligit de tribulatione quā passus fuit populus per sennacherib ante captiuitatē babylonicam. pro qua ezechias et esayas pphera ⁊ populus clamauerunt ad dominuz ⁊ exauditi fuerunt. q: dñs misit angelum suum ⁊ percussit in castris sennacherib centum octogintaquinqs milia bellatoꝝ propter qd compulsus fuit fugere ad terram suam vbi interfectus fuit a filijs suis. vt habet. iiij. Regum. xix. Consequēter ps. petit liberationem de captiuitate babylonica in persona populi captiui dicens. b ¶ Domine libera animam meam a labijs iniquis. i. babylonioꝝ qui inique blasphemabāt deū dicētes iudeis q de⁹ eoꝝ erat impotens ad liberandū de manibus suis: ⁊ tales diuine iniurie magis grauabant deuotos q proprie. c ¶ Et a lingua dolosa: q: babylonij frequenter imponebant eis falsa: et sic dolose extorquerent eorum bonum. d ¶ Quid detur tibi. hic predicitur babyloniorum punitio que facta fuit per Cyrum ⁊ Darium destruētes ciuitatem babylonicam ⁊ occidentes populum vt habetur Dañ. vj. ⁊ hoc dicit ps. cōuertens verbū suum ad populuz babylonicum. d ¶ Quid detur tibi ⁊c. i. que pena inferetur tibi ad puniendum peccata lingue tue pdicta. et respondet. e ¶ Sagitte potētis acute. i. populi psaꝝ ⁊ medoꝝ qui sagittis interfecerunt populū babylonicum sm qd dr Esaie. xiij. Suscitabo super eos medos qui argētuz nō querāt: ⁊ auꝝ nō velint: sed sagittis interficiant paruulos ⁊c. vel aliter. e ¶ Sagitte potētis. i. ipsius dei omnipotentis: cuius perse ⁊ medi fuerunt instrumenta ad puniendum babylonica peccata. f ¶ Cum carbonib⁹ desolatorijs: q: incenderūt babylonem ⁊ facta est ita desolata q nō habitat ab hoībus sed a feris ⁊ venenosis aīalibus sm q predixit Esa. xiij. ca. de babylone. Nō habitabit vsqs in finē: ⁊ seqtur. Sed habitabūt ibi bestie ⁊ dom⁹ eoꝝ replebit draconib⁹. in trāf. hie. ⁊ in heb. hr. Cū carbonib⁹ iuniperoꝝ: qui diu pseruāt ignem scꝫ per annuz vt dr in libro qui vocatur catholicon. qñ carbōes isti cinerib⁹ sunt operti. añ dicitur iuniperus a gignoris. ⁊ pir quod est ignis qsi gignēs ignē: ⁊ vt dr ra. sa. p h intelligit ignis gehēne inextinguibilis in quo puniunt babylonij qui fuerūt idolatre pessimi. f ¶ Heu mihi. hic pñr plāgit pdicte liberatiōis dilatatio: cum dr in psona populi in babylonia detenti. Heu mihi quia incolatus meus. i. mora mea in terra aliena vñ in heb. ⁊ in transla. hie. habetur. Peregrinatio mea plongata est. valde em tristabile est populo fideli cū idolatris diu morari: ⁊ maxime in eoꝝ seruitute. g ¶ Habitaui cum habitantib⁹ cedar. i. cum habitantibus in terra cedar qui fuit filius ismael Genes. xxv. de quo ismaele pro se ⁊ sua posteritate dicitur Geñ. xvj. Hic erit ferus homo manus eius contra omnes ⁊c. ⁊ per illos intelliguntur babylonij: qui contra filios israel fuerunt crudeles ⁊ duri. ⁊ ideo replicatur planctus de mora cum ipsis: cum subdit. Multum incola fuit anima mea. cui⁹ etiam causa replicatur cum dicitur. h ¶ Cum his qui oderunt pacem. i. cum babylonijs rōnibus dictis. i ¶ Eram pacificus. non reddendo eis iniurias pro iniurijs. k ¶ Cum loquebar illis. modeste et rationabiliter. l ¶ Impugnabant me. calumnijs. m ¶ Gratis. i. sine causa. Moraliter potest exponi psalmus

psal. diuisio.

Petit liberationem.

Babyloniorū punitio.

vnde dicitur iuniperus.

Incolat⁹ est habitatio in aliena terra.

Mo. expositio.

iste de quolibet fideli existēte in tribulatiōe corporali seu spirituali ex demonū tentatiōe a qua petit deuote liberari: ⁊ q demones arceant ab ipugnatiōe fideliū in gehennā retrusi: ⁊ suspirat pro dilatione sui remedij.

¶ Psalmus.cxx.

Leuaui oculos meos. Titu. hui⁹ psal. est. Canticū graduū. de quo dicendū est sicut psal. pcedēti: De materia vō hui⁹ psal. vr mihi saluo meliori iudicio q sicut pcedēs ē oro alicui⁹ scti in spū dei habentis p reditu ppli isrl de babylōica captiuitate sic ps iste est oro p bono statu populi de captiuitate reuersi. de q hr. j. Esd. dicit igr ps i ppli psona. a ¶ Leuaui ocu. me. in mō. hoc est deū ⁊ ciues celestes q dicunt montes infra psal. cxxiiij. Mōtes in cir. ei⁹. i. angeli vt exponit Aug. b ¶ Vñ veniet auxiliuz mihi. Diuina em adiutoria hoībus psti ta cōiter p angelos administrant. pncipaliter tñ sunt a deo ppter qd subdit. c ¶ Auxilium meū a dño: ⁊ nō ab idolis q nullā habent virtutē nec ab angelis sanctis nisi ministerialiter tñ vt dictū est: q: nō sunt creatores celi ⁊ terre psequēter psal. cōuertit smonem suū ad pplm israel di. d ¶ Nō det in commotionē pedē tuū. i. nō pmittat ampli⁹ te duci in captiuitatem extra terraz tuam. e ¶ Neqs dormiet q custodit te. s. de⁹ ⁊ angeli sancti qbus pmitti custodiā fideliū: q dicūtur ab hoībus dormire qñ subtrahūt suffragiū m. verūtamē ꝫ veritatē in eius nō cadit somn⁹ q est passio sensitiue ptis ppter qd dicuntur vigiles Dañ. iiij. In sentētia vigiliuz decretum est ⁊c. iō subdit. Ecce nō dormitabit neqs dormiet ⁊c. f ¶ Dñs custodit te. in bono. f ¶ Dñs ptectio tua. cōtra malū tibi inferendū. g ¶ Super manū dexteraz tuam. plusq man⁹ dextera posset ptegere ⁊ custodire ⁊ p manū dexteram intelligit oīs ptās humana. h ¶ Per diē sol nō vret te. i.

De materia psi.

angeli nō tristātur de pditione alicui⁹ custoditi quisqs audeant de saluatiōe Bo. ex. ij. sen.

¶ Canticum graduum. Psalmus.cxx.

Leuaui[a] oculos meos in mōtes vñ[b] veniet auxiliū mihi. Auxiliū[c] meū a dño qui fecit celū ⁊ terrā. Nō[d] det i pmotionē pedē tuū: neqs dormitet[e] q custodit te. Ecce non dormitabit neqs[e] dormiet qui custodit isrl. Dñs[f] custodit te dñs[f] ptectio tua super manū dexterā[g] tuam. Per[h] diē sol non vret te: neqs[i] luna per noctē. Dñs[k] custodit te ab omni malo: custodiat[l] animā tuam dominus. Dominus custodiat[m] introitū tuū et exitū tuū: ex[n] hoc nunc et vsqs in seculū.

¶ Canticū graduum. Psal.cxxi.

Letatus[a] sum in his que dicta sunt mihi: in domum[b] domini ibimus. Stantes[c] erant pedes nostri: in atrijs[d] tuis hierusalem. Hierusalem[e] que edificatur vt[f] ciuitas: cuius[g] participatio eius in idipsum. Illuc[h] enim ascenderunt tribus trib⁹[i] domini: testimoniū[k] israel ad[l] confitendū nomini domini. Quia[m] illic sederunt sedes in iudicio[n]: sedes super[o] domuz dauid.

nō vrat te: q: hebrei nō habēt optatiuū modū: sed loco ei⁹ vtunt futuro indicatiui modi. q. d. ardor solis nō exurat te p diē sicut fecit i babylonia vbi cogebaris opari in agris i feruore diei sicut cogūtur sui. i ¶ Neqs luna p noctē. i. gelu in hyeme: qd maxime intendit de nocte qñ aer est depuratus a nebulis ⁊ luna lucet clare ppter qd dicebat Jacob Geñ. xxxj. Die noctuqs estu vrebar et gelu. k ¶ Dñs custodit te ab oī malo. i. potēs est te custodire a malo culpe ⁊ pene. l ¶ Custodit animā tuā dñs. i. vitā tuam corporalē ⁊ spūalem. m ¶ Dominus custodiat introitū tuum ⁊ exitum tuū. i. dirigat te omnibus operibus tuis a principio vsqs in finem. n ¶ Ex hoc ⁊c. id est semper.

¶ Psalmus.cxxj.

Letatus sum. Titu. Canticū graduū. ⁊ patet sentētia ex supradictis. De materia aūt huius ps. videtur mihi saluo meliori iudicio: qd sit oratio dauid exultās in domo de edificatione ciuitatis ⁊ templi quā preuidit fiendā per salomonē filiū suū: sicut dixit ei nathan ppheta de mādato dñi. ij. Reg. vij. Et diuidit in duas ptes: q: primo ponit exultatio p huiusmodi edificatione. secundo subdit deprecatio p edificij cōseruatione: ibi. Rogate. Circa pmum dr. a ¶ Letatus sum in his q dicta sunt mihi. p diuinā reuelationē factā Nathan pphete: ⁊ que sint illa subdit cum dicit. b ¶ In domū dñi ibimus. vbi exprimit templi edificatio: quo edificato populus ibat illuc i diebus solēnibus: ppter qd subditur. c ¶ Stantes erāt pedes nostri loquit de futuro p modū preteriti propter certitudinē pphetie: ⁊ licet dauid ante illud tps mortuus fuerit tñ cōnumerat se futuris hoībus eo q erat pars populi ⁊ princeps sequit. d ¶ In atrijs tuis hierusalē. erant em ibi atria p salomonez edificata scꝫ atriū sacerdotum vbi erat altare holocausti: ⁊ atriū mundoꝝ vbi orabāt homines mundi. ⁊ atriū immūdorum vbi erant immundi. e ¶ Hierusalem q edificatur vt ciuitas. s. valde notabilis sicut de aliquo notabili clerico dicit. Hic est clericus scꝫ per excellentiā: ⁊ eodē modo dicitur hic. f ¶ Ut ciuitas. scꝫ valde excellens: in hoc exprimitur edificatio ciuitatis quā fecit salomon valde notabilē claudens eam triplici muro: ⁊ edificia valde solēnia faciens in ea: vt patet. iij. Reg. iij. et. iiij. Reg. xxij. g ¶ Cuius participatio eius in idipsum. i. cum ipso templo de cuius edificatione premissum est quod fecit salomon valde notabile: vñ dicit ij. Paral. ij. Domus quā edificare cupio magna est nimis ⁊ inclyta: ⁊ ad correspondentiā nobilitatis templi edificauit ciuitatē hierusalem valde notabilē: ideo de ea dicitur. g ¶ Cuius participatio ⁊c. vnde in heb. habetur. Hierusalem q edificatur vt ciuitas qua efficiamur ei simul. i. que associatur templo prius edificato in nobilitate ⁊ fama edificij. h ¶ Illud enim ascenderunt tribus. s. duodecim. i ¶ Tribus dñi. quia in populo israel in duodecim tribubus diuisio erat verus cultus dñi ceteris gētibus ad idolatriam declinantibus. k ¶ Testimoniū israel. i. sm testimoniū ipsi⁹ israel: qui alio noīe vocatus est iacob: qui testificando predixit edificationem templi futuram. Geñ. xxviij. l ¶ Ad confitendum ⁊c. confessione laudis. ⁊ oblationis. m ¶ Quia illic sederunt sedes. id est super sedes. n ¶ In iudicio. ad determinandum casus dubios in alijs ciuitatibus ⁊ locis contingentes: qui determinabantur per sacerdotes et reges: sm quod dicitur Deutero. xvij. ideo subditur. o ¶ Sedes super ⁊c. per domū dauid intelligūtur reges ab eo descendentes.

De materia psi.

Futuri p preteriti temporis locutio.

populus israel in xij. trib⁹ diuidit.

Universidad de D[eusto] Biblioteca

p ¶ Rogate. Hic consequēter ponit deprecatio pro ciuitatis ⁊ templi cōseruatione: pro qua psal. nō solum orat sed ad orandū alios inuitat di. p ¶ Rogate q̄ ad pacē ⁊c. hoc est ad tranquillū statū in ea habitantium. q ¶ Et abundātia: supple scʒ bonorum temporaliū ⁊ spiritualiū. r ¶ Diligentib9 te. q: est ciuitas ad dei cultū electa: ita ꝙ psal. verbū suū dirigit ad ciuitatē hierusalē. s ¶ Fiat pax in ꝟtute tua. i. fortitudo murorum ⁊ edificiorum tuorum tanta sit ꝙ aduersarij nō possint perturbare pacē ciuitatis. vñ in transla. hiero. habetur. Fiat pax in muris tuis. ⁊ q: pax ciuitatis nō cōseruatur ex muris tm̄: sed cum hoc ex abundātia victualiū ⁊ armorum: iō subditur. t ¶ Et abūdantia ⁊c. in q̄bus solent armature ⁊ victualia reponi. v ¶ Propter fratres meos. i. ꝓpter iudeos natione quos psal. vocat fratres ſm modū ꝯsuetū scripture. v ¶ Et primos meos. i. cōuersos de gentilitate ad iudaismū q: plures tales erāt inter iudeos in iudaismo. x ¶ Loquebar pacem ⁊c. orādo deū ꝓ tua pace. Tpe enī orationis hō fidelis cū deo loquit. Et q: psal. non solū mō desiderabat pacē ꝓpter cōuersos et iudeos: sed ꝑncipaliter ꝓpter cultū dei q̄ vigebat in hierusalē: iō subdit. y ¶ Propter domū ⁊c. i. ꝓpt templū diuino cultui deputatum. z ¶ Quesiui bona tibi. a deo tibi impendenda ꝑ orōnē meā. ¶ Psal. cxxij.

Rogate[p] que ad pacē sunt hierusalē: ⁊ abūdātia[q] diligentibus[r] te. Fiat[s] pax in ꝟtute tua: ⁊[t] abundātia in turrib9 tuis. Propter[u] fratres meos ⁊[v] primos meos: loquebar[x] pacē de te. Propter[y] domū domini dei nostri: quesiui[z] bona tibi.

¶ Canticum graduum. Psalmus. cxxij.

Ad[a] te leuaui oculos meos q[b] habitas in celis. Ecce[c] sicut oculi seruorum in manib9 dominorum suorum. Sicut oculi ancille in manibus dñe sue: ita[d] oculi nostri ad dominū deū nostrū: donec misereat nostri. Miserere[e] nostri dñe miserere nostri: q: multum repleti[f] sumus despectione. Quia[f] multū repleta est anima nostra opprobriū[g] abundantib9 ⁊[h] despectio superbis.

Dema. ꝑi

Ad te leuaui oculos meos. titulus hui9 psalmi est. Cāticū graduū: cui9 patʒ sententia ex supradictis. Et videt ps. iste esse oratio alicuius sancti prophete pro liberatiōe populi israel ab afflictione inducta per anthiochū illustrem in qua popul9 mirabiliter fuit afflict9 ⁊ despectus vt hr̄ ꝑmi Machabeorum. c. ij. qd ꝓuidens ꝓpheta dixit in ꝑsona ppl̄i in illa afflictiōe futura. a ¶ Ad te leuaui oculos meos cordis ⁊ corporis. b ¶ Qui habitas in celis licet enī de9 sit vbiqꝫ per essentiā ꝑsentiā ⁊ potentiam: tamē speciali mō dr̄ habitare in celis vbi facie ad faciē videt a sanctis. Popul9 enī posit9 in illa afflictione sub antiocho ꝓ sua liberatiōe pluries orauit deū deuote: vt habet. j. Macha. c. ij. c ¶ Ecce sicut oculi seruorum in manib9 dñorū suorum. Sicut oculi ⁊c. Seruus enī ⁊ ancilla nihil habēt nisi a dño ⁊ domina: ⁊ per cōsequēs filij seruorum suorum totū auxiliū suū expectāt a dño suo ⁊ similiter ancilla a domina sua et hoc modo popul9 in dicta tribulatione cōstitutus nō videbat se posse liberari via humana ꝓpter qd in deo erat tota expectatio ⁊ spes sua: ideo subdit. d ¶ Ita oculi nostri ad dñm deū nostrū donec misereat nostri. liberādo nos a ꝑsecutiōe antiochi. e ¶ Miserere nostri dñe miserere nostri. Ad hoc enī replicat petitio vt ostēdatur afflictiōis intētio per quā fit magis exaudibilis: et ad hoc subdit ratio: cū dicit. f ¶ Qz multū repleti sumus despectiōe: q: antiochus in templo posuit abhominādū idolū vt habet. j. Machab. j. populū etiā iudaicū compellebat multū afflictiue ⁊ contemptiue transire ad gentilem ritū: ideo subditur. f ¶ Quia multū repleta est anima nostra. i. vita nr̄a ⁊ supplēdū est afflictione ⁊ contemptu ⁊ est modus loquendi dolentis. quia ex vehemētia doloris truncat verba sua ꝓpter qd aliquid est supplēdū ad habēdum intellectum. g ¶ Opprobriū abundātib9. i. antiocho ⁊ ei9 exercitui qui abundabant diuitijs eo ꝙ spoliauerant regnum egypti ⁊ templū dñi in hierusalē ⁊ etiā ciuitatē vt hr̄. j. Macha. j. h ¶ Et despectio superbis. q: propter ista erāt valde elati in superbia in tantū ꝙ de antiocho dicit. ij. Mach. v. ꝙ erat ita elat9 ac si haberet pelagus ad ambulandū ⁊ terrā ad nauigandum. ¶ Psalmus. cxxiij.

Beatitudinis subiectuʒ est de9 rōne sūme bonitatis ⁊ veritatis Ric. iiij. sent. xlix. ar. j. q. vj.

Aīa ꝓ vita.

Supbia ſm spēm suaʒ ⁊ ex gñe suo ē mortale pctm̄ q: ꝓ supponit contentū diuine regule cui non vult subijci. ß clauasio.

¶ Canticum graduū. Psal. cxxiij.

Nisi[a] q: domin9 erat in nobis dicat nunc[b] israel: nisi[c] q: dñs erat i nobis. Cū[d] exurgerent hoies i nos: forte[e] viuos deglutissent nos. Cum[f] irasceretur furor eorū in nos forsitam[g] aqua absorbuisset[h] nos. Torrentem[i] pertransiuit anima nostra: forsitan[k] ptransisset aīa nostra aquā intolerabilē. Bñdictus[l] dñs qui nō dedit nos in captione dentib9 eorum. Anima[m] nostra sicut passer erepta est: de laqueo venātiū. Laqueus[n] cōtrit9 est: ⁊ nos liberati sum9. Adiutoriū[o] nostrū in noie dñi: qui fecit celum ⁊ terram.

Nisi quia dñs. Huic psal. ꝓmittit talis ti. in heb. Canticū graduū dauid ⁊ sic apparet auctor ps. De materia aūt eius mihi videtur ꝙ dauid fecerit hūc ps. gratias agens de sua liberatione et populi sui a philisteis ascēdentibus cōtra eū qñ eū audierūt esse inūctum in regē super israel ij. Reg. v. vt sic dauid occiderent ⁊ regnuʒ ei9 destruerent. sed fuerunt debellati virtute diuini auxilij. vt ibidem habetur. Et dixit dñs ad dauid. Dabo tibi philisthym in manu tua: sed in hoc igitur dauid inuitat populū ad deū laudādum di. a ¶ Nisi q: dñs erat in no. per adiutorium speciale. b ¶ Dicat nunc israel. i. popul9 israel habita victoria de philisteis replicat hoc dicēdo. c ¶ Nisi q: ⁊c. ad ostendēduʒ maiorē gratitudinē de auxilio diuino. d ¶ Cū exurgerēt hoies in nos. i. philistei vt predictum est. e ¶ Forte viuos deglutissent nos. i. nō potuissemus resistere eorū impetui sicut nec illud quod deglutitur deglutiēti. f ¶ Cum irasceretur furor eorum in nos q̄ philistei venerūt cōtra dauid et populum ei9 cum magno furore ⁊ desiderio eos destruēdi. ideo subdit. g ¶ Forsitā aqua. s. tribulationis q̄ per impetū aque designat Esa. viij. Adducet dñs sup eos aq̄s fortes ⁊ multas. s. regē assyriorum. ⁊c. h ¶ Absorbuisset nos: inducēdo nos vndiqꝫ sicut ille q̄ absorbet aq̄ vndiqꝫ circūdat ea quasi diceret nō potuissem9 aliqualiter euasisse. i ¶ Torrentē ptrāsiuit aīa nostra. in heb. ⁊ in transla. hie. habet. Torrēs trāsisset super aiam nostrā. ⁊ ꝑ torrētes intelligit impetus philistinorum quo dauid ⁊ popul9 fuissent obruti nisi fuissent diuinitus saluati. ⁊ ideo cum dr̄ hic Torrentē ptransiuit aīa nostra. locutio est figuratiua. sicut illud poeticum. Perflauit fistula buccas. ⁊ siꝉr cum dr̄. k ¶ Forsitan ptrāsisset aīa nostra aquā intolerabilē. q: in hebreo. ⁊ in trāsla. hier. hr̄. Forsitan ptrāsissent sup aiam nostrā. aque supbie vel fortes: iō subdit ꝓ gratiarum actione. l ¶ Bñdictus dñs ⁊c. min9 dicit ⁊ plus signat q: nō solū eos a philisteis capi nō ꝑmisit. sed et philisteos eis subiecit. iō subdit. n ¶ Aīa nostra sicut passer erepta est de laqueo venātiū. i. de insidijs philistinorum: ⁊ per quē modum subditur. n ¶ Laqueus cōtritus est ⁊c. q: exercitus philistinorum a dauid ⁊ populo suo fuit debellatus: ⁊ q: h' fuit virtute diuina subditur. o ¶ Adiutorium nostrū in nomine dñi: qui fecit celū ⁊ terrā. q. d. non in noie idolorum qui nullā hñt ꝟtutē. Quod ideo dicitur: q: philistei tūc fugientes reliquerūt idola sua ad salutē ppl̄i philistinorum ⁊ etiam sui impotētia: q: dauid ⁊ viri ei9 tulerūt ea: vt habet. ij. reg. v. ¶ Psal. cxxiiij.

De philisteis.

¶ Canticum graduum. Psal. cxxiiij.

Qui[a] cōfidūt in dño sicut mōs[b] syon nō[c] cōmonebit in eternū qui habitat in hierusalē. Mōtes[d] in circuitu ei9. ⁊[e] dñs in circuitu populi sui: ex hoc nūc ⁊ vsqꝫ in seculū. Qz[f] nō relinquet dñs virgā peccatorū sup[g] sortē iustorū vt nō extendāt iusti ad iniquitatē man9 suas. Bñfac[h] dñe bonis ⁊ rectis corde. Declinantes[i] autem in obligationes[k] adducet[l] dñs cum operantibus[m] iniquitatem: pax[n] super israel.

¶ Canticum graduum. Psalmus. cxxv.

In[a] conuertēdo dominus captiuitatem syon facti[b] sumus sicut cōsolati. Tūc[c] repletū est gaudio os nostrū ⁊ lingua nostra exultatiōe. Tūc[d] dicent inter gētes magnificauit dñs facere cū eis. Magnificauit[d] domin9 facere nobiscū facti[e] sum9 letantes. Conuertere[f] domine captiuitatē nostrā sicut torrēs i austro. Qui[g] semināt in lachrimis. i exultatiōe[h] me

Qui confidunt. Titu. hui9 psal. est. Canticū graduū. cui9 sñia ptʒ ex supradictis. De materia vero hui9 psal. nō videtur ꝙ intelligat de hierusalē materiali cuius nunq̄ fuit tāta pax ⁊ sublimitas q̄ta describitur i hoc psal. vt videbit q: multotiēs fuit impugnata ⁊ pluries destructa bis totaliter s. semel per nabuch. ⁊ semel per romanos. et pluries particulariter q̄tum ad aliquā ptes murorum ⁊ edificiorum: vt ptʒ ex libris reg. Paralip. ⁊ Macha. Et ideo exponit id de hierl'm spūali. s. ecclesia de qua dr̄ Apoc. xxj. Uidi ciuitatē sanctā hierusalē descendētem de celo ⁊c. in qua ꝑ fidē xp̄i habitāt christiani: quod ꝓuidēs psal. in spū ꝓphetico dicit. a ¶ Qui confidunt in dño. nō in idolis vanis nec i rebus mundanis. b ¶ Sicut mons syō est: q: sicut mōs syon immobilis ita q̄ vere cōfidunt in dño a stabilitate fidei non mouent. ideo subdit. c ¶ Non cōmouebitur in eternum q̄ habitat in hierl'm spūali ꝑ fidē charitate formatā. Et cāʒ hui9 stabilitatis subdit di. d ¶ Mōtes in circuitu ei9. i. angeli ad custodiam ecclesie deputati. e ¶ Et dñs in circuitu populi sui. ꝓpter ꝙ dicit Mat. vlt. Ecce vobiscū sum oībus diebus vsqꝫ in cōsummatione seculi. f ¶ Qz nō relinquet ⁊c. i. potestatem eorum. g ¶ Sup sortē iustorum. i. ꝑualere iustis itm̄ vt moueant a statu fidei ⁊ ꝟtutis: q: facit cū tētatiōe ꝓuētum vt possint sustinere: vt dr̄ apl's Cor. x. ideo subdit. Ut nō extendāt iusti ⁊c. ⁊ q: boni merent ꝑmiari ⁊ mali puniri subdit psal. h ¶ Bene fac dñe bonis ⁊ rectis ⁊c. cōferendo eis bona grē in pn̄ti ⁊ glorie in futuro. i ¶ Declinātes aūt a rectitudine fidei ⁊ ꝟtutis. k ¶ In obligatiōes. i. ad pctā q̄ obligāt ad penā: iō i trāsla. hier. hr̄ sic. Qui aūt declināt ad prauitates suas ⁊c. l ¶ Adducet dñs ad penā eternā. m ¶ Cum operātibus iniq̄. s. cum demonib9 obstinatis in iniq̄tate: ꝓpter ꝙ dr̄ Mat. xxv. Ite maledicti in ignē eternū q̄ paratus est diabolo ⁊ angelis eius. n ¶ Pax sup israel. nō sup ſm carnē: sed ſm spm̄. i. sup ppl'm catholicū ꝓpter qd in natiuitate xp̄i cātauerunt angeli Luc. ij. Gloria in altissimis deo: ⁊ in terra pax hoibus bone voluntatis. Per bonā enim voluntatē habent pacem cordis in eternum: ſm ꝙ dicitur ꝓuerb. xij. non cōtristabit iustum quicquid ei acciderit: ⁊ per illam disponuntur ad pacem supernam. ¶ Psalmus. cxxv.

De materia psal.

Nullū bonum maner irremuneratum nec nullū malum impunitū boe. iiij. de cōsola.

In conuertendo. Titulus huius psal. est. Canticū graduū sine aliqua additione: ⁊ patet sententia ex supradictis. De materia vero huius psalmi ptʒ ex circūstantia litere ꝙ loquitur de reditu populi israel a babylonica captiuitate: q: de captiuitate facta ꝑ romanos non est reuersus populus iudaicus neqꝫ reuertetur: vt frequēter supra dictū est. Dicit igitur psal. a ¶ In conuertendo ⁊c. reducēdo populū de babylone in hierl'm in qua est mons syon vbi fuerat tēplum et domus regia. b ¶ Facti sumus ⁊c. magna enī consolatio fuit eis redire ad locum cultus diuini. c ¶ Tunc repletum est gau. ⁊c. q: statim cum venerunt in hierusalem erexerunt altare obtulerunt hostias cum diuinis laudibus: vt habetur. j. Esd. iij. d ¶ Tunc dicent ⁊c. Cyrus enim rex persarū per totū regnum suum fecit publicari edictum in quo habitabant gentiles de reditu iudeorum in terrā suā in quo edicto continebatur preceptum dñi dei hoc sibi factum. Esd. j. propter qd gentiles hoc audiētes dicebāt deum celi magnificasse populū israel: ⁊ aliqui eorum conuertebantur ad iudaismū de quo etiā iudei letabant: ideo subditur. d ¶ Magnificauit dñs facere no. de reditu nostro ⁊ cōuersione gentilium. e ¶ Facti sum9 letantes. verūtamen q: adhuc non erat edificatū templuʒ nec ciuitas reparata: iō subditur. f ¶ Conuerte re dñe ⁊c. ventus australis est pluuiosus: ⁊ ideo facit fluere torrētes prius desiccatos ⁊ sic petit psal. ꝙ gratia diuina affluat in pplo de captiuitate reducto: sicut tpe salomonis ꝑ reedificationē ciuitatis ⁊ tēpli vbi dabantur diuina respōsa. Et ad hoc impetrandum allegat psal. populi penitentiā: q̄ est dispositio ad grām impetrandā di. g ¶ Qui seminant in lachrymis. ꝑ verā contritionē de peccatis. h ¶ In exul. me. ex con-

De materia psi.

De cyro persarū rege

Lachrīe lauāt delictū. de pe. dist. iij.

s:cutione gratie diuine ⁊ dñr applicat ad populũ isrl'di. i ℂ Euntes in captiuitatẽ babylonicã. k ℂ Ibãt et flebãt.ex cõtritione de pctis ꝑpter q̃ pctã captiuitatẽ meruerãt. l ℂ Mittẽtes semina sua.sicut eñ fructus ꝑducitur ex semine:sic ex vera ⁊ pfecta penitentia suo modo reportat bñficium diuine gratie:iõ subditur. m ℂ Uenientes aũt ⁊c.⁊ pꝫ litera ex dictis. Moraliter autẽ põt exponi psalmus iste de quolibet redeũte de pctõ mortali tanq̃ de babylone que cõfusio interpretatur:⁊ per verã pniam cõsequitur donum gratie in presenti ⁊ glorie in futuro.

Moralis expositio

tent. Euntes[k] ibant ⁊ flebant mittẽtes[l] semina sua. Uenientes[m] autem veniẽt cum exultatione portantes manipulos suos.

ℂ Canticum graduũ salomonis. Psal.cxxvi.

Nisi[a] dominus edificauerit domũ in vanum[b] laborauerunt q edificãt eam. Nisi dominus custodierit ciuitatẽ: frustra vigilat qui custodit eã. Uanum[c] est vobis ante lucẽ surgere:surgite[d] postq̃ sederitis qui[e] manducatis panẽ doloris. Cũ dederit[f] dilectis suis somnũ[g] ecce hereditas[h] dñi filij merces[i] fructus vẽtris. Sicut[k] sagitte ĩ manu potẽtis:ita filij[l]

ℂ Psalmus.cxxvi.

De titulo psalmi.

Nisi dñs. Huius ps ꝓmittit talis titu.in heb.⁊ in transla.Hiero. Canticũ graduum salomonis. ⁊ sm q̃ dr Rab.sal. iste ps intitulatur a salomone nõ sicut ab authore:sꝫ q: factus fuit ab ipo dauid qui sicut ꝓuidit eũ edificaturũ domũ dñi:ita preuidit eũ accepturũ in vxorẽ filiaꝫ pharaonis cõtra diuinã legem q̃ prohibet iudeis accipe mulieres alienigenas. ⁊ sm hoc dicit. Nisi dñs edificauerit domũ in vanum laborauerũt qui edificant eam.q.d.frustra edificat domũ dño qui trãsgredit eius mandatum q: melior est obedientia q̃ victime.i. reg.xv.Et ad hanc snīaꝫ applicat lrãm sequẽtem. Sed istud dictuꝫ videt esse manifeste ꝯ sacrã scripturã q̃ dicit.iij. Reg.viij.⁊.ij. Paralip.v.q̃ edificata domo nebula ĩpleuit eam in signũ diuine acceptiõis.⁊.ij. Paral'.viij. q̃ ignis tũc descẽdit de celo ⁊ deuorauit holocausta ⁊ victimas ⁊ maiestas dñi impleuit domũ. Item.iij.reg.ix.dicit q̃ dñs apparuit salomoni sicut apparuit ei in gabaon.dixitq; dñs ad euꝫ.Exaudiui orationẽ tuã ⁊c.⁊ subdit.Et sanctificaui domũ hanc quã edificasti:⁊ p oĩa ista ostendit q̃ illa edificatio fuit deo accepta. Itẽ salomon nõ videt in aliquo peccasse accipiendo filiã pharaonis in vxorẽ.sicut dictũ fuit.iij.Reg.iij.⁊ ideo dicendũ q̃ salomon fecit ps istũ.q: tñ reputabat se ⁊ totũ populũ nõ sufficere ad edificationẽ dom⁹ dñi:sm q̃ ipse dixit.ij.Parali.ij.Quis eñ ꝓualere poterit vt edificaret ei domuꝫ dignã q̃si diceret nullus nisi ipsemet deus apponat manũ suã:ideo sm hoc dr. Nisi dñs edificauerit domũ in vanũ laborauerũt qui edificãt eã. Circa qd sciẽdũ q̃ domus dñi dupl'r edificat. Uno modo corpaliter ex lignis ⁊ lapidib⁹. Alio mõ spũaliter p doctrinã in fide et in morib⁹:⁊ in vtraq; edificatione reqrit diuinũ auxiliũ. Igit in hoc psal.agit primo de edificatione corporali.scdo de spũali:ibi.Cũ dederit dilectis suis. Circa primum dicit salomon. a ℂ Nisi dñs edificauerit domũ.dirigẽdo ⁊ cõfortãdo artifices. b ℂ In vanũ laborauerũt q̃ edi.⁊c.vnde ⁊ lapis angularis ꝯsumãs edificiũ parietũ pluries fuit reiect⁹ ab artificib⁹ sicut inutilis:⁊ tñ in cõsumatione edificij fuit aptissimus: qd a dño factũ est sm q̃ dictũ est supra psal.cxvij.Lapidẽ quẽ reprobauerũt edificãtes hic fact⁹ est in caput anguli.A dño factũ est istud ⁊c.Et ad hoc adducit exemplũ de custodia ciuitatis humana q̃ non valet sine diuina cũ dr. Nisi dñs custodierit ⁊c.⁊ sm snīam ꝓdictã alloquit psal. artifices di. c ℂ Uanũ est vobis ⁊c. id est de mane ⁊ hꝫ trãsla.hiero.⁊ hoc est ante solis ortũ:nisi supple adsit diuinũ adiutoriũ:vt ꝓmissum est. d ℂ Surgite postq̃ sederitis ⁊c.in heb.habet. Retardãtes sessionẽ: mãducãtes panẽ laborantiũ.⁊ est sensus:sicut vanũ est vobis mane surgere ad incipiẽdũ opus nisi assit diuinũ adiutoriũ:ita sine tali adiutorio vanũ est retardare sessionẽ.i. quietẽ ab opere op⁹ multũ ꝯtinuãdo. Et mãducãtes panẽ laborãtiũ isti sunt artifices manualiter operãtes.trãsla.aũt cõis põt sic exponi. d ℂ Surgite postq̃ sederitis.q.d. nõ oportet vos nimis cito surgere ad opus:q: si vobis assit diuinũ adiutoriũ plus faciet q̃ sollicitudo vestra nimia et ideo. d ℂ Surgite postq̃ sederitis.i.postq̃ ꝯuenienter quieueritis. e ℂ Qui mãducatis panẽ doloris.i. vos operarij q̃ habetis victũ ex labore corpali acq̃situm:qui labor est cã doloris in corpib⁹ vestris. f ℂ Cũ dederit. Hic ꝯñr agit de edificio spũali p doctrinã sanã fidei ⁊ moꝝ. Circa qd sciendũ q̃ hec est ꝓa lrã heb. vt dicũt heb.saltẽ moderni. Sic dabit excitãti sese a somno:⁊ est finis versus ꝓcedentis in heb.⁊ in trãslat. Hiero.⁊ continuat snīe ꝓcedenti:in qua dixerat oparios hr̃e victũ per magnũ laborem corporalẽ:subdens. Sic dabit scꝫ dñs victũ ꝯuenientẽ sine tali labore excitãti se a somno:ꝑpter amorẽ studij legis diuine sicut facit doctor studiosus:⁊ subdit. Ecce hereditas dñi.quã magis approbat deus q̃ domũ materialem. Filij.i. discipuli edocti a doctore predicto. Circa qd sciendũ q̃ ly filij prout scribitur in heb.non põt esse genitiuus singularis numeri sed nrũs pluralis.⁊ quid sit illud bonũ qd acquiritur:dictis discipulis ostendit cũ dicit. Merces fructus ventris.i.bonũ qd reportant discipuli est fructus legis q̃ est sapiẽtia. ⁊ dicitur fruct⁹ ventris eo q̃ latet in corde:qd hic vocatur venter eo modo loquendi quo dicitur Prouerb.xxij. Appone cor tuũ ad doctrinã meam que pulchra erit tibi cũ seruaueris eã in ventre tuo:sic exponit Rab.salo. Ad hũc aũt intellectum põt aliquo modo reduci trãslatio cõmunis:q̃ sic habet. Cum dederit dilectis suis.i.studiosis doctoribus in doctrina fidei ⁊ moꝝ:qui sunt a deo dilecti. g ℂ Somnũ.i.requiẽ per mortẽ que dicitur somnus in scriptura Jo.xi. Lazarus amicus noster dormit:sed vado vt a somno excitem eum. h ℂ Ecce hereditas domini filij.i.fideles edocti ab ipsis in fide ⁊ moribus:qui dicũtur eorum filij in scriptura sunt hereditas domini magis dilecta q̃ domus materialis:⁊ quid sit bonũ quod reportant finaliter ostenditur cum dicitur. i ℂ Merces fructus ventris.i.christus qui est fructus vẽtris virginalis est merces eorum:q: est beatitudo obiectiue.in aspectu eñ sue diuinitatis reficiũtur beati interius ⁊ in aspectu sue humanitatis exterius:sm q̃ dicit Aug.super Joan. k ℂ Sicut sagitte in manu potẽtis q̃ sunt parate aduersariorum destructionem. l ℂ Ita filij excussoꝝ.i.de numero expeditoꝝ ad pugnã tanq̃ excussi ab impedimentis.in heb.aũt habetur. Ita filij iuuentutum:⁊ est eadẽ snīa:q: iuuenes sunt magis expediti ad pugnandũ:⁊ isti

De salomone.

Domum dñi dupl'r edificat.

Somnus pro morte accipitur.

sunt illi filij de quibus ꝓdictum est qui sunt edocti in fide ⁊ moribus a sanctis doctoribus:⁊ sic sunt parati debellare aduersarios veritatis:sm q̃ dr ad Tytũ.i. Amplectentẽ eum q̃ sm doctrinã est fidelẽ sermoneꝫ vt potens sit exhortari in doctrina sana ⁊ eos qui ꝯdicunt arguere. m ℂ Beatus vir qui impleuit desideriuꝫ suum ⁊c.in heb.⁊ in trãsla.hiero.hꝫ. Pharetrã suã ex ipsis:p quã intelligit schola doctoris vel ecclesia boni pastoris:vbi congregant tales filij sic edocti.ad eundẽ sensuꝫ reducit lrã cõis:cũ dr. Desideriũ suũ ex ipsis q:

Pharetra est vagina vbi sagitte reponunt.

excussoꝝ. Beatus[m] vir q impleuit desiderium suũ ex ipis:nõ[n] ꝯfundet cũ loquet inimicis[o] suis in[p] porta.

ℂ Canticum graduum. Psalmus.cxxvij.

Beati[a] oẽs qui timent dñm qui[b] ambulant in vijs ei⁹. Labores[c] manuũ tuarũ q: mãducabis:beatus es ⁊ bñ tibi erit. Uxor[d] tua sicut vitis abundãs in lateribus[e] domus tue. Filij[f] tui sicut nouelle oliuarum in[g] circuitu mẽse tue. Ecce[h] sic bñdicet homo q̃ timet dñm. Benedicat[i] tibi dñs ex syon:et[k] videas bona hierusalẽ oĩbus dieb⁹ vite tue. Et[l] videas filios filioꝝ tuorum:pacem[m] super israel.

ℂ Canticum graduum. Psalmus.cxxviij.

Sepe[a] expugnauerunt me a iuuentute mea dicat[b] nũc israel. Sepe[c] expugnauerũt me a iuuẽtute mea:etenĩ[d] nõ potuerũt mihi. Supra[e] dorsum meũ fabricauerũt pctõres ꝓlongauerũt[f] iniqtatẽ suam. Dñs[g] iustus ꝯcidet ceruices pctoꝝ cõfundantur[h] et cõuertantur retrorsum oẽs[i] qui oderũt syon. Fiant[k] sicut fenũ tectoꝝ qd priusq̃ euellat exaruit. De quo[l] nõ[m] ĩpleuit manũ suã q metet:⁊ sinũ suũ q manipulos colliget. Et[n] nõ dixerũt q ꝓteribãt bñdictio dñi sup vos:bñdicimus vobis in noĩe domini.

bonus doctor desiderat hr̃e tales filios:⁊ similiter bon⁹ pastor:⁊ q: bonitas eoꝝ redũdat ad meritũ doctoris vl' pastoris:ꝑpter qd talis doctor vel pastor est btũs vir.iõ subditur. m ℂ Beat⁹ vir.s.ex ꝯgregatiõe eoꝝ. n ℂ Nõ cõfundet talis doctor vel pastor:vel h̃ refert ad quẽlibet discipuloꝝ electoꝝ. o ℂ Cũ loqtur inimicis suis.i.aduersarijs veritatis eos potẽter arguẽdo. p ℂ In porta.hoc est in loco patẽti vel in porta.i.in iudicio:q: iudices antiquitus in portis sedebãt ⁊ ibi coram eis aliqñ facte sunt disputationes fideliũ cum infidelibus. ℂ Psalmus.cxxvij.

Beati oẽs. Tit.huius psal.est. Canticum graduũ:cui⁹ snīa pꝫ ex supradictis. De materia vero hui⁹ psal.videt q̃ sit quedã inuitatio ad timorẽ dei:ꝓmittẽdo deũ timẽtibus ꝓsperitatẽ tẽporalem sm vet⁹ testamentum:in quo p talibus bona temporalia ꝓmittebãtur:sm q̃ dr Esa.i. Si volueritis ⁊ audieritis me bona terre comedetis et sm h̃ dicitur. a ℂ Beati oẽs q̃ timẽt dñꝫ et dicit oẽs indifferẽter:q: non est ꝑsonarũ acceptio apud deũ. Act.x. b ℂ Qui ambulãt in vijs eius.mãdatis suis obediẽdo q̃ sũt vie deueniẽdi ad salutẽ. c ℂ Labores manuum tuarũ ⁊c.i.si timueritis deũ habebis abundantiã bonoꝝ temporaliũ. ita q̃ nõ oportebit de alieno viuere. secũdo promittit abundantia in ꝓle q̃ est magis reputãda q̃ diuitiarũ abundãtia cũ dicit. d ℂ Uxor tua ⁊c. q: pariet tibi filios multos. e ℂ In lateribus ⁊c.q: habebis abundanter vñ poterunt nutriri in domo tua.⁊ nõ solũ nutriti:sꝫ etiã ad augmentũ perduci.iõ subdit. f ℂ Filij tui ⁊c.gratiose crescẽtiũ. g ℂ In circuitu mẽse tue.parati ad ministrandũ tibi honorifice. Tertio ꝓmittit celebritas fame cũ dr. h ℂ Ecce sic bñdicet hõ.i. cõmendabit et ei bona imprecabunt:q: quilibet dicet de eo. i ℂ Bñdicat tibi dñs ex syon.i.in tẽplo qd erat in monte syon vbi fiebãt oblationes p salute timẽtiũ deũ:⁊ dabant diuina rñsa. k ℂ Et videas bona hierlm oibus dieb⁹ vite tue.magna eñ erat ꝯsolatio pplo deuoto qñ ciuitas hierl'm in qua vigebat cult⁹ diuinus erat in bono statu. l ℂ Et videas filios ⁊c.i.lõgam vitã habeas. m ℂ Pacẽ sup isrl'.resumat ly videas.s.pacẽ sup totũ populũ magna eñ erat ꝯsolatio timẽtib⁹ deũ videre pplm in pacificũ statum. ℂ Psalmus.cxxviij.

De ma.psi

Sepe expugnauerũt me a iuuẽtute mea. Titul⁹ huius psal.est. Canticũ graduũ.⁊ pꝫ snīa ex supradictis. De materia vo hui⁹ videt saluo meliori iudicio q̃ sit gratiarũ actio p liberatione populi isrl' a ꝑsecutionib⁹ suis q̃ frequenter legit facta a deo. Et diuidit in duas ptes:q: primo ponitur dicta liberatio. scdo ꝑsequentiũ punitio.ibi dñs iustus. Circa pmum dr. a ℂ Dicat nũc israel.gratãter recognoscẽdo liberationẽ sui a piculis. b ℂ Sepe expugnauerũt me a iuuẽ. mea.iuuẽtus aũt israel dr qñ fuit in egypto.vñ dixit dñs Hier.ij.c. Recordatus sum adolescentiam tuã qñ secuta es me in deserto ⁊ loquit de congregatione populi israel:tunc eñ liberauit eos dñs ab egyptijs persequentibus in mari eos submergendo. Exod.xiiij. ⁊ postea ab amalechitis eos inuadentibus. Exod.xvij.⁊ ideo replicatur. c ℂ Sepe expugna.me ⁊c. d ℂ Etenĩ nõ potuerũt mihi.s.ꝓualere:q: egyptij fuerunt submersi ⁊ amalechite debellati. e ℂ Supra dor.⁊c.egyptij filij israel grauia onera imponentes vt habetur in Exodo. f ℂ Prolõgauerunt ⁊c.nolẽtes dimittere populũ ad dei mandatũ.⁊ sic nõ solũ fuerunt filijs israel crudeles:sed cũ h̃ deo rebelles. g ℂ Dñs. Hic ꝯñr ponit dictoꝝ ꝑsecutoꝝ punitio: cuꝫ dr. Dñs iustus ⁊c.eos malis gratibus suis humiliãdo. h ℂ Confundant ⁊ conuertant retrorsum.tanq̃ debellati a deo. i ℂ Omnes qui oderũt syon.q̃ tunc erat locus diuini cultus:⁊ p hoc intelligunt filij israel qui locum istũ causa deuotionis frequentabant. k ℂ Fiant sicut fenũ ⁊c.qd post modicum vigorem cito deficatur ⁊ deficit:⁊ in hoc petit ps.q̃ prosperitas ꝑsequentium populũ israel cito transeat ⁊ deficiat. l ℂ De quo.i.de feno tectoꝝ. m ℂ Non impleuit ⁊c.q: reputat ipsum inutile:⁊ in hoc designat psal.q̃ ꝓsperitas temporalis maloꝝ nõ est vtilis:sed magis nociua. n ℂ Et non dixerũt ⁊c.modus est hoim transeũtiũ iuxta terre nascẽtia bonũ fructũ facientia imprecari bñdictionem dñi super ipsa:⁊ non sup terre nascẽtia nullũ bonum fructũ faciẽtia:⁊ p hoc petit psal.q̃ ꝑsecutorib⁹ populi israel nõ imprecent ꝓspera:sed magis aduersa sm ordinem diuine iustitie mala eorum punientia. ℂ Psalmus.cxxix.

materia psalmi. ⁊ gratiarũ actio pro liberatione populi israel.

Persecutorum dictoruꝫ punitio.

Universidad de D
Biblioteca

[D]E profundis cla. Titul⁹. Canticũ gradnũ: ꝛ pꝫ sñia ꝑ ꝑdicta. De materia vo huius psal. dicunt aliqui ꝙ ẽ oro ipsi⁹ dd ꝑ sua liberatiõe a pctis adulterij cũ bersabee ꝛ homicidio vrie: sed finis psal. videt magis pcedere ꝙ sit oratio ꝑ liberatiõe ppłi israel a babylonica captiuitate facta ab aliquo spũ dei hñte. q̃ loquẽs in psona ppłi dicit. a ❡De pfundis. i. de terra babylonis q̃ est dimissa respectu iudee. ꝛ etiã q: in babylonia aliq̃ de iudeis erãt positi in carcerib⁹ subterraneis. b ❡Clamaui ad te dñe orãdo corde ꝛ ore. c ❡Fiãt aures tue intendentes. loquit de deo ad modũ hoĩs cui⁹ aures sunt attẽte ad petitionẽ quã vult exaudire. d ❡Si iniquitates obseruaueris domine. volendo eas vsq ad vltionem punire. e ❡Dñe q̃s sustinebit. q̃si dicat null⁹: q: peccata propter que popul⁹ fuit captiuat⁹ fuerunt multa et grauia valde. vt patet ex. iiij. Reg. ꝛ. ij. Para. a ❡Qꝛ apud te ppi. est: et pro ꝛc. in heb. hꝫ. Qꝛ tecuꝫ est ppiciatio propter hoc timeberis. qd exponit ra. sa. sic. Qꝛ tecuꝫ est ppiciatio. i. q: tu sol⁹ potes pctã dimittere. Propter h̃ timeberis. i. es timẽdus si em̃ ali⁹ posset pctã remittere non sic esset. quia ad illũ posset eẽ recursus. Et ad idẽ vr tendere trãsla. hie. q̃ sic hꝫ. Qꝛ tecũ est ppiciatio cũ sis terribilis. ſm vo trãsla. cõmunẽ sic allegatur ratio ꝙ de⁹ nõ puniat pctã ad plenum ꝛ allegatiõe sue mĩe cũ dꝫ. a ❡Quia apud te ppiciatio est: quasi dicat q: ppriuꝫ tibi ẽ misereri ꝛ parcere: nõ decet te iniquitates ꝑdicto mõ obseruare. b ❡Et ppter legem tuã q̃ pmittit vere penitẽtibus misericordiam. c ❡Sustinui te dñe. expectando beneficiuꝫ tue misericordie. d ❡Sustinuit anima mea in verbo ei⁹. qd pmittit misericordiam penitentibus. ꝛ sic est repetitio eiusdem sententie sub alijs verbis ad maiorẽ expressionẽ affect⁹. sicut cõmuniter fit in deuotis orationib⁹. e ❡Sperauit anima mea in dño ꝛc. hic est principiũ versus qui talis est in heb. ꝛ in transla. hiero. Anima mea ad dominũ a vigilia matutina vsq ad vigiliã matutinã. ꝛ sic exponit. Anima mea ad dominũ: intenta per deuotionẽ expectãdo suã misericordiã. A vigilia matutina vsq ad vigiliã matutinã. i. a pncipio diei naturalis vsq in finẽ cõcludẽdo diẽ ꝛ noctẽ: ꝛ per hoc insinuat psal. ꝙ anima iusti debet semper ad dominum esse intẽta: nõ solũ tpe psperitatis signato per diẽ: sꝫ etiã aduersitatis assignato per noctẽ. ꝛ sic cũ transla. communi dicit. f ❡A custodia matutina vsq ad noctẽ: ly vsq ad noctem intelligit inclusiue. g ❡Speret israel in domino. hic est principiũ versus sequentis in heb. ꝛ in transla. hiero. dicit igitur. Speret israel in domino. misericordiã eius patiẽter expectãdo. cui⁹ rationem assignat di. h ❡Quia apud dominũ misericordia. q̃ superexaltat iudiciuꝫ. vt de Jaco. ij. i ❡Et copiosa apud eum redemptio. q. d. potens est multis modis redimere populum israel de captiuitate: ꝛ non solum de captiuitate corporali: sed etiam spirituali. ideo subditur. k ❡Et ipse redimet israel ex omnib⁹ iniquitatibus ei⁹. quod semper verificatur de vere penitentibus. et sic ex fine huius psal. apparet ꝙ est oratio pro toto populo israel sicut predictum est in principio eius.

❡Canticum graduum. Psalmus.cxxix.

[D]E profũdis[a] clamaui[b] ad te dñe: domine exaudi vocẽ meã. Fiãt[c] aures tue intendẽtes in vocẽ depcatiõis mee. Si iniquitates[d] obseruaueris dñe: dñe[e] q̃s sustinebit. Qꝛ[a] apud te propiciatio est: ꝛ[b] propt legeꝫ tuã sustinui[c] te dñe. Sustinuit[d] aĩa mea in verbo ei⁹: sperauit[e] aĩa mea ĩ dño. A custodia[f] matutina vsq ad noctẽ: speret[g] israel ĩ dño. Quia[h] apud dominũ mĩa ꝛ[i] copiosa apud eũ redemptio. Et ipe[k] redimet israel: ex omnibus iniquitatibus eius.

❡Canticum graduum. Psalm⁹.cxxx.

[D]Omine[a] nõ est exaltatũ cor meũ: neq[b] elati sunt oculi mei. Neq[c] ambulaui in magnis: neq[d] in mirabilib⁹ super me. Si[e] nõ humiliter sentiebam: sed exaltaui[f] animã meam. Sicut[g] ablactatus est super matrẽ suã ita[h] retributio in animã meã. Speret[i] israel in dño ex[k] hoc nũc et vsq in seculum.

❡Psalmus.cxxx.

[D]Omine nõ est exaltatũ. Huic ps. premittit talis ti. in heb. Canticũ graduũ ipsi dauid. Ex quo patet ꝙ dauid fecit ps. istum. Circa quod sciendum ꝙ sicut in corpore naturali bona et mala dispositio capitis redundat in membris: sic meritum ꝛ demeritũ principis redundat in subditis. vnde ꝛ populus israel fuit percussus ppter peccatum dauid in populi numeratione vt habetur. ij. regũ. xxiiij. Ideo dauid hoc cõsiderans in hoc psal. pponit corã deo meritũ vite sue nõ ad iactantiam sed in se recognoscens diuinã misericordiam ꝛ gratiã ad populi sibi subditi cõseruationem: sicut. iiij. reg. xx. Ezechias dixit. Obsecro domine memẽto queso quomodo ambulauerim coram te in veritate ad impetrandum prolongationem vite sue. Et quia humilitas est fundamentum aliarum virtutum: ideo in hoc ps. magis facit mentionem de sua humilitate per hoc insinuãs alia bona superedificata a deo. dicit igitur. a ❡Dñe non est exaltatuꝫ cor meũ. motu superbie interiori. b ❡Neq elati sunt oculi mei. in signo exteriori. Dispositio em̃ cordis magis apparet in oculis q̃ in partib⁹ alijs. c ❡Neq ambulaui in magnis. ostendendo superbiam in facto. d ❡Neq in mirabilibus super me. i. in transcẽdentibus statum meum. vt per hoc essem in admiratione hoĩm: qd maxime querũt superbi. e ❡Si nõ humiliter sentiebam. de meipso. f ❡Sed exaltaui aiam meã. i. meipsum a parte denominãdo totuꝫ me superbiam eleuando fiat sup. de me punitio in modũ qui sequitur. g ❡Sicut ablactatus est super matrẽ suã. a quo mater subtraxit mãmillã sic a deo subtrahatur mihi omnis cõsolationis dulcedo: sed q: nolebat populum puniri ppter ipm: ideo subdit. h ❡Ita retributio in animã meã. i. fiat punitio in ppria psona. sic em̃ loquebatur. ij. reg. xxiiij. Ego sum qui peccaui: ego qui inique egi. iste oues q̃d fecerunt vertat obsecro ira tua contra me: ideo subditur. i ❡Speret israel in domino. psequi bona ab ipso: ita ꝙ occasiõe mei nõ puniatur in aliquo. k ❡Ex hoc nũc ꝛ vsq in seculũ. i. per totũ tempus futuꝝ. Moralitas aũt hui⁹ ps. est vt principes mundi exemplo dauid zelent pro salute populi sui.

❡Psalmus.cxxxi.

De materia ps.

Solus ergo de⁹ hominẽ interius mundat a peccati macula ꝛ a debito pene eterne soluit. Mag. sẽ. iiij. distic. xviij.

Similitudo.

Humilitatis pfectio consistit in decem gradibus.

[M]Emento dñe dauid. Titul. huius psal. Canticum graduũ. licet in hoc ti. nõ ponat nomẽ dauid: tamen fuit autor hui⁹ psal. vt dictũ fuit supra psal. xxij. et apparebit in pcessu hui⁹ ps. in quo dauid facit mentionẽ principaliter de duob⁹: vꝫ de deuotione quã habuit de edificatione templi. ꝛ de pmissione sibi facta a deo q̃tuꝫ ad successionẽ regni in filijs suis de q̃bus duob⁹ hꝫ. ij. reg. vij. pmo ergo ponit primum. secũdo scdꝫ: ibi. Jurauit. Prima in duas. Circa primum dicit. a ❡Memento dñe dd. Conferẽdo ei bona gratie ꝛ glie. b ❡Et ois mãsuetudis eius. que manifeste patuit in h̃ ꝙ sauli ipꝫ ad mortem psequẽti bis a morte pepcit cũ posset eũ occidere: ꝛ qd plus est de manib⁹ viroꝝ suorum saulẽ occidere volentiũ liberauit ipm: vt hꝫ. j. reg. xxiiij. et. xxvj. Et q: non solũ fuit mãsuetus: sꝫ etiã valde deuot⁹: iõ subditur. c ❡Sicut iura. ꝛc. lꝫ em̃ sit deus oĩm gñaliter: tñ dicit deus iacob spãliter: q: voluit ei exhibere spãleꝫ cultũ. Geñ. xxviij. dicẽs. Erit mihi dñs in deũ. ꝛ lapis iste quẽ erexi in titulũ vocabit dom⁹ dei ꝛc. et quale fuerit votum dauid subdit. d ❡Si introiero. i. non introibo. e ❡In tabernaculũ dom⁹ mee. ibi habitãdo in mẽtis quiete. f ❡Si ascẽdero. i. nõ ascendam. g ❡In lectum strati mei. ibi dormiendo deliciose. h ❡Si dedero. i. non dabo. i ❡Somnũ oculis meis: pfectum ꝛ quietuꝫ. k ❡Donec inueniã locũ dño. i. aptuꝫ ꝑ tẽpli edificatiõe: iõ subditur.

❡Canticum graduum.cxxxi.

[M]Emento[a] dñe dauid: ꝛ[b] ois mãsuetudinis ei⁹. Sicut[c] iurauit dño votum vouit deo iacob. Si[d] introiero in tabernaculuꝫ dom⁹[e] mee si[f] ascẽdero i lectũ[g] strati mei. Si[h] dedero somnũ[i] oculis meis ꝛ palpebris meis dormitationẽ ꝛ requiẽ tẽporib⁹ meis: donec[k] inueniã locũ dño tabernaculũ[l] deo iacob. Ecce[m] audiuimus eam in ephrata[n] inuenim⁹ eã[o] in cãpis silue. Introibim⁹ in[p] tabernaculũ eius: adorabim⁹[q] in loco vbi[r] steterunt pedes eius. Surge[s] dñe in requiem tuã: tu[t] et archa sanctificatiõis tue. Sacerdotes[v] tui induantur[x] iusticiam: et sancti[y] tui exultent[z]. Propter[a] dauid seruuꝫ suũ: nõ auertas[b] faciẽ christi

l ❡Tabernaculum deo iacob. i. vt edificem ei templũ qd aliqñ vocatur tabernaculũ: sic em̃ pposuit dauid firmiter facere supposita tñ dei voluntate: nec est per hoc intelligendũ ꝙ nullo modo intraret domũ suam vel lectũ seu dormiret: sed ꝙ talia nõ faceret cũ bona ꝛ pfecta quiete mẽtis donec domũ dei cõpleret: ꝛ ĩ hoc exprimitur magnũ eius desideriũ ad domus dñi cõplementũ: ꝛ hoc modo dicit ſm cõmunem modũ loquendi de hoĩe multum desideranti finẽ alicuius negocij ꝙ non dormiet bonũ somnũ donec cõpleuerit tale negocium. Et quia dñs noluit ꝙ ipse edificaret: sed expectaretur tps filij sui salomonis: fuit liber a voto. Dñs enim habuit acceptum eius bonũ ppositũ: ſm ꝙ dꝛ. iij. reg. viij. ꝙ cogitasti in corde tuo edificare domũ nomine meo bene fecisti hoc ipsuꝫ mente pertractans. verũtamen non edificabis mihi domũ: sed filius tuus. m ❡Ecce audiuimus. Hic consequẽter ostenditur deuotio dauid in arche transla. facta. ꝛ primo q̃tum ad translationem factã tempore dauid. scdõ q̃tum ad translationẽ tpe salomonis ibi: surge dñe. Circa primuꝫ sciendum ꝙ archa primo habuit stabilẽ mansionem in sylo vbi posita fuit tempore iosue qui erat de tribu effraim: ſm ꝙ habetur Josue. xix. Congregati sunt oẽs filij israel in sylo ibiq fixerũt tabernaculũ testimonij et ibi fuit archa circiter annis. ccc. ꝛ. x. scꝫ vsq ad illud tps quo capta fuit a philisteis ꝛ portata in terrã eorum: vt hꝫ Reg. v. ꝛ extunc nõ habuit stabilẽ mansionẽ quousq fuit posita in tẽplo p salomonem edificato: sed in terra philistinoꝝ fuit translata de ciuitate in ciuitatẽ: vt habet. j. reg. v. ꝛ inde remissa in terra isrl': vt habetur. j. Reg. vj. ꝛ tunc fuit posita in cariathiarim. vt habet. j. reg. vij. ꝛ inde translata fuit in masphat et inde in galgala: vt dꝛ libro de hebraicis questionib⁹. ꝛ postea fuit trãslata in nobe vbi erat tẽpore saulis ſm ꝙ habetur. j. Reg. xxj. ꝛ inde fuit translata ꝛ posita in gabaa in domũ aminadab. ꝛ inde transtulit eam dauid in domũ obededom: ꝛ inde in ciuitatẽ dauid. vt habet. ij. reg. vj. Igitur dauid in trãsla. arche de omnibus istis locis noĩe facit mẽtionẽ. sed tñ de sylo vbi fuit primo posita ꝛ de gabaa vñ accepit eã. ꝛ de loco vbi posuit eã cũ dicit. m ❡Ecce audiuimus eam. s. archã fuisse positam. n ❡In ephrata. i. in sylo que est in sorte ephraim. ꝛ ideo nõ accipit hic ephrata pro ciuitate bethleẽ que alio noĩe vocata est ephrata: vt habet Geñ. xxxv. q: archa nunq̃ legitur fuisse in bethleeꝫ. o ❡Inuenimus eã in campis silue. i. in gabaa que est in territorio cariathiarim. que ciuitas siluaꝝ interpretatur. gabaa em̃ prout hic accipit ꝛ cariathiariꝫ sunt loca ppinqua. vt dictũ fuit pleni⁹. ij. reg. vj. p ❡Introibimus in tabernaculũ eius. ꝛ loquit de tabernaculo qd tetendit ei dauid in hierl'm. vt habet ibidẽ. q ❡Adorabimus in loco. i. versus locũ. r ❡Ubi steterunt ꝛc. ppiciatoriũ em̃ qd dicebatur sedes dei erat sup archã. ita ꝙ operculũ arche erat quasi scabellũ dei sedẽtis super ppiciatoriũ: vt dictũ fuit plenius Exo. xxv. Homines aũt veniẽtes ad tabernaculũ orõnis eã adorabant versa facie ad locũ arche. s ❡Surge dñe. Hic psequenter describitur trãslatio arche ad templum edificatũ a salomone vbi habuit stabilẽ mansionẽ ꝛ quietam quã translationem preuidit dauid fieri post mortẽ suam: ideo di. s ❡Surge dñe in requiẽ tuã. hoc est in domũ a salomone filio meo edificandã. vbi elegisti stabilẽ mansionẽ ꝛ quietã. t ❡Tu et archa sanctificationis tue: que sic noĩatur. eo ꝙ continebat sancta scꝫ tabulas digito dei descriptas. ꝛ virgã aaron ꝛ vrnam aureã mãna plenam. v ❡Sacerdotes tui. i. ad tuum obsequiũ deputati. x ❡Induant iustitiã. ita ꝙ non solũ ornentur exterius ornamẽtis corporalibus. sed etiã interi⁹ virtutibus. y ❡Et sancti tui. i. sacerdotes ꝛ leuite tuo obsequio deputati. Sanctum em̃ in vna significatione idẽ est ꝙ diuino cultui deputatũ. vñ ꝛ etiã vestes ad hoc deputate dicuntur sancte. z ❡Exultent. i. te laudẽt cuꝫ deuotione mentis in signo exteriori apparente. ſm illud psal. lxxxiij. Cor meũ ꝛ caro mea exultauerũt in deũ viuum. a ❡Propter dauid seruũ tuũ. i. ppter merita eius ꝛ deprecationem. b ❡Non auertas faciẽ xpi tui salomonis de mandato tuo in regem vncti. Dicũt em̃ hebrei ꝙ cum sacerdotes transferrent archam ad templũ salomonis porte clauserũt se cõtra eos: ꝛ cũ orarent dñm et cantarent ſm istum qñ venerũt aduersum istũ porte aperuerunt se: ꝛ sic vidit ois ppl's ꝙ dauid erat deo acceptus. vsq em̃ ad illud tempus multi de populo tenebãt contrarium propter adulteriũ cum bersabee et

Psal. materia in q̃ dd mẽtionẽ facit de duob⁹

De archa

Quomodo capit ephrata.

Translatio arche

Sacerdos dꝛ sacra dans docẽs sacris deditus.

homicidium vxie.⁊ ad declarandum ꝙ illa peccata erāt sibi dimissa fuit facta illa clausio portaꝝ ⁊ apertio sicut dictū fuit pleni⁹.iij.Reg.vij.⁊.ij.Paralypome.vj. c ℂ Iurauit dñs dauid veritatē. Hic ꝯsequēter agitur de pmissione successionis regni in prole dauid.⁊ primo ponit dicta promissio.scđo pmissiōis ratio:ibi. Quoniam elegit. Circa primū dicitur. c ℂ Iurauit dñs dauid.i.ipsi dauid veritate3 q: est veritas prima. d ℂ Et nō frustrabitur eū.denegādo pmissum ⁊ quod sit illud subditur. e ℂ De fructu ventris tui ponam super sedē tuā.hoc ei pmisit per nathan prophetam.ij.Reg.vij.⁊ hoc primo promissum fuit impletu3 in salomone filio dauid:qui in regno ei successit.⁊ multo pfecti⁹ i xp̄o descēdente a dauid sm carnē cui⁹ salomon figura fuit:in quo dauid regni accepit perpetuitatem. f ℂ Si custodierint filij tui testamētum meū.i.decē legis pcepta q̄ de⁹ ptulit in mōte synai.Exo.xx. g ℂ Et testimonia mea hec que docebo. q̄tū ad alia mandata q̄ dominus dedit populo p moysen. h ℂ Et filij eorum vsq in seculū.i.absq temporis determinatiōe. i ℂ Sedebūt super sedē tuā.sc3 regni tui ⁊ ita fuisset factū si pdicta seruassent:s3 reges a dauid descēdentes multipliciter trāsgressi fuerūt legē diuinā.vt pt3 ex decursu.iiij.reg.et.ij. Paral.iō ista successio in dignitate regni tpe sedechie fuit interrupta.vt habet.iiij.reg.vltimo. k ℂ Qm̄ elegit dñs. Hic ponit predicte pmissionis ratio que fuit deuotio ipsi⁹ dauid ad diuinū cultū et ideo dñs voluit ꝙ loc⁹ sui cult⁹ esset ppe dauid placatū.⁊ hoc ē qđ d:. k ℂ Qm̄ elegit dñs syon.i.monte3 syon vt ibi edificaret templum suū.iō subdit. l ℂ Elegit eā in habitationem sibi:licet em̄ de⁹ sit vbiq:dicebatur tamē ibi specialiter habitare:eo ꝙ dabant ibi diuīa respōsa de ppiciatorio qđ dicebat sedes dei.electionē aūt hui⁹ loci ostēdit de⁹ qñ deus pcepit ipsi dauid per gad prophetam vt extrueret ibi altare ⁊ offerret hostias ⁊ exaudiuit eū dñs in igne de celo descēdente.super altare.vt hr̄.j.Para.xxj.ppter qđ dauid hoc vidēs dixit.Hec est dom⁹ dei:⁊ hoc est altare in holocaustum in israel ⁊c.vt habetur ibidē in principio.xxij.ca. m ℂ Hec requies mea.q: archa dñi inde nō fuit ad aliud templum translata. n ℂ Viduā eius benedicēs benedicā ⁊c.i.personas habentes deuotionē ad hūc locū quantumcūq sint parui pōderis in populo in bonis spiritualib⁹ ⁊ temporalibus multiplicādo. o ℂ Sacerdotes eius induā salutari.i.saluabo eos vndiq sicut indumentū circūdat hominē circūquaq. o ℂ Et sancti ei⁹.i.leuite ministrantes ei deuote. q ℂ Exultatione exultabunt.i.exultatiōe mētis ⁊ corporis non per dissolutionem sed per deuotionē. r ℂ Illud pducā cornu dauid.i.dignitatem regiam ipsius prolongabo in filijs suis propter ipsum ideo subditur. s ℂ Paraui lucernā christo meo.i.memoria regni ipsi dauid.vnde.iij.reg.xij.vbi agitur de transla.decē tribuū ad hieroboā dicitur de roboā nepote dauid.Filio autem eius dabo vnā tribum vt remaneat lucerna dauid seruo meo ⁊c.et simile verbū dicitur de pluribus regibus a dauid descendentibus qui ppter peccata sua meruerunt destructionē regni ꝙ hoc tantum fiebat vt remaneret lucerna dauid. t ℂ Inimicos ei⁹ induam confusione. quod factum fuit tempore dauid ⁊ salomonis ⁊ plurium alioꝝ regum a dauid descendentiū quando bene se habebant ad cultum diuinū:vt patet de ezechia:cuius tempore angelus domini pcussit centu3 octogintaquinq milia in castris sennacherib:⁊ sic fuit compulsus fugere cū confusione:vt habetur.iiij.reg.xx. v ℂ Super ipsum autē.quantum ad personam eius ⁊ domū ipsius. x ℂ Efflorebit sanctificatio mea.i.vnctio regia que durauit vsq sedechiam.In heb.habetur:Lucebit corona mea.quod potest intelligi de corona regni materiali que erat de auro ⁊ gemmis fulgentibus.

Ubi de⁹ ptulit decē precepta.

Promotionis rō

Officiu3 sacerdotis est sacramētu3 corpis et sanguis dñi ꝯficere orones dicere et bñdicere dona dei p electis xxv.

tui. Iurauit[c] dñs dauid veritatē:et[d] nō frustrabitur eum:de[e] fructu ventris tui ponā super sedē tuā. Si[f] custodierit filij tui testamētū meū:⁊[g] testimonia mea hec que docebo eos. Et[h] filij eoꝝ vsq in seculum:sedebunt[i] super sedē tuā. Qm̄ elegit[k] dñs syon elegit[l] eam in habitationē sibi. Hec[m] requies mea in seculū seculi:hic habitabo qm̄ elegi eā. Viduā[n] ei⁹ bñdicēs benedica3 pauperes ei⁹ saturabo panib⁹. Sacerdotes[o] eius indua3 salutari:⁊[p] sancti tui exultatione[q] exultabūt. Illud[r] producā cornu dauid:paraui[s] lucernam xp̄o meo. Inimicos[t] eius induā confusiōe: super[u] ipsum aūt efflorebit[x] sanctificatio mea.

ℂ Canticū graduū ipsi dd.psal.cxxxij.

Ecce[a] q̄ bonum ⁊ q̄ iocundū habitare[b] fratres in vnū[c]. Sicut[d] vnguētum in capite:qđ descēdit[e] in barbam: barbam[f] aaron. Quod[g] descēdit in orā vestimēti eius:sicut[h] ros hermon qui[i] descendit in montem syon. Quoniam[k] illic mandauit dominus benedictionem:et[l] vitam vsq in seculum.

ℂ Psalmus.cxxxij.

Ecce q̄ bonu3. Huic ps̄.pmittit talis ti.in heb.Canticū graduū ipsi dauid: ex q̄ pt3 autor hui⁹ psal.De materia vo ei⁹ dicūt expositores cōiter ꝙ loq̄tur de vnitate pplī israel ad inuicē per charitatē sub vno rege ⁊ sub cultu vni⁹ dei de q̄bus fact⁹ fuerat ps̄.pcedenti.Et s3 hoc dicit dauid. a ℂ Ecce q̄ bonū ⁊ q̄ iocundū.i.valde bonū ⁊ valde delectabile:scilicet. b ℂ Habitare fratres.i.filios israel q̄ dicūtur fratres propter vnitatē cult⁹ diuini. vñ d: Deut.xxiij. Non fenerabis fratri tuo ad vsurā.i.iudeo s3 alieno.i.gentili. c ℂ In vnū p cōcordiā charitatis sub vna lege ⁊ sub vno rege. Ad hoc adducit duplex exemplū.Primū est de vnguēto vñ ꝯsecrabat summus sacerdos qđ erat valde pciosum redolēs ⁊ suaue cū d:. d ℂ Sicut vnguentū in capite.s.sūmi sacerdotis.Dicit em̄ Ra.sa.ꝙ vnctio illa fiebat cū digito cōsecrātis intincto vnguēto.q̄ digitus pmo applicabatur capiti ipsi⁹ cōsecrādi ⁊ detrahebat versus palpebras ex vtraq parte.⁊ sic descēdebat versus barbā:iō subditur. e ℂ Quod descēdit in barbā.nō cuiuscūq:sed. f ℂ Barbā aaron. summi sacerdotis tm̄ ab aaron descendētis. Alij em̄ minores sacerdotes nō consecrabant per talē vnctionē sicut dictū fuit pleni⁹ Exo.xix. et Leui.viij. g ℂ Quod descēdit in orā vestimenti eius.hebrei dicūt. Quod descendit super vestimētoꝝ oris eius.⁊ est versu precedenti:⁊ refertur ad barbā summi sacerdotis:que descendebat super oram superiorem tunice istud de hiacynthine:⁊ superhumeralis:q̄ supra d: os vestimenti.⁊ iō pt3 ꝙ cu3 d: in trans.nostra.in oram ⁊c.nō intelligitur ora inferior vestimenti sed superior.Et referēda est sententia huius versus ad precedente3 vt sit sensus. Sicut vnguetū tale est valde redolēs ⁊ suaue sic habitare fratres in vnū mō pdicto

De materia psal.

est valde bonum. h ℂ Sicut ros her. Hic est principiū tertij versus ⁊ vltimi huius psal. vbi ponitur scđm exemplū ad ppositū de sensu roris q̄ est valde suauis a bonus terra nascētibus:ita similiter valde bonū est habitare fratres in vnū:⁊ q̄tum ad hoc dicitur. h ℂ Sicut ros her.i.descendēs in montē hermō qui mōs est fructuosus ⁊ pascualis v̄tute roris ibi descēdentis. i ℂ Qui descendit in montē syon nō est intelligendum ꝙ idem ros numero de monte hermon descēdat sup montem syon:tum q: vnus mōs multu3 distat ab alio.tum q: mons hermō est dimissior ꝙ sit mons syō.ppter hoc d: mōs modicus supra psal.xlj.De terra iordanis ⁊ hermonij a mōte modico.sed idē ros specie ⁊ in q̄litate suauitatis ⁊ fecūditatis descēdit sup vtrūq mōtem:⁊ sic est sensus ꝙ sicut ros descendēs in montē hermō ⁊ ros descēdēs in mōtē syō sūt valde boni sic ēt habitatio fratrū mō supra dicto est valde bona:⁊ qđ sit rōnabile talē rorē in mōtē syō descēdere ostendit cū subdit. k ℂ Qm̄ illic mādauit dñs bñdi.i.in monte syō vbi erat tēplū ⁊ sacerdotes ibi bñdicebāt ppl'3. l ℂ Et vitā.i heb.hr̄. Bñdictionē vite. q: sacerdotes bñdicentes imprecabātur populo bona tpalia ⁊ spūalia quib⁹ continuat et cōseruat vita corpois ⁊ aīe. Et eandē sententiam importat translatio cōmunis que habet. Et vitam vsq in seculum:vt patet de se.

ℂ Canticum graduū. Psalmus.cxxxiij.

Ecce[a] nunc bñdicite dñm oēs serui dñi. Qui[b] statis i domo dñi i atrijs[c] domus dei nr̄i. In[d] noctibus extollite man⁹ vestras in sancta:et[e] bñdicite dñm. Bñdicat[f] te dñs ex syon:q[g] fecit celū ⁊ terrā.

ℂ Psalmus.cxxxiij.

Ecce nunc bñdicite. Huic ps̄ premittitur talis tit.in heb. Canticū graduū:⁊ patet snīa ex supradictis. De materia vo huius psal.satis pt3 ꝙ est quedā inuitatio sacerdotū ⁊ leuitarū ad laudem dei cū dicitur. a ℂ Ecce nūc bñdicite ⁊c.i. o vos sacerdotes ⁊ leuite qui ad diuinū obsequium a deo estis electi.ppter qđ subdit. b ℂ Qui statis in domo dñi. ad ipa3 officiēdam. c ℂ In atrijs dom⁹ dei nostri:q: in atrijs ⁊ pprie atria erāt habitacula eoꝝ vt essent semp parati ad sua officia:non solu3 de die:sed etiā de nocte.iō subditur. d ℂ In noctibus extollite manus vestras in sancta.deuote orādo versa facie ad sanctū sanctoꝝ vbi erat archa ppiciatoriu3. e ℂ Et benedicite dñm.bñdictione cōfessionis diuine laudis q̄ impeditur maiorib⁹ a subditis: et non bñdictione consecrationis q̄ cōtrario modo impendit sc3 inferioribus a superiori:de qua d: heb.vij. sine vlla ꝯdictione qđ minus est a meliori bñdicitur ꝯñr psal.postq̄ seruos dei ad dei laudē inuitauerat eisde3 bñdictionē dei optat di. f ℂ Bñdicat te dñs ex syon.i.ex tēplo qđ est in monte syon.in quo tēplo erat ppiciatoriū vbi dabātur diuina rñsa.⁊ inde pcedebat ppiciatio ⁊ bñdictio diuina:⁊ dicit. f ℂ Benedicat te in singulari.q: in principio psal.dixerat ꝙ deberent esse vnū pcordia charitatis. g ℂ Qui fecit celū ⁊ terrā.hoc d: ad excludendum manicheoꝝ errorē qui dicunt inferiora a diabolo esse creata. Ultimo circa quindecim ps̄.graduū predictos ponēda est quedā breuis expositio mystica ad dandū occasionē vlterius meditandi magis deuotis. Ad cuius intellectū sciendū ꝙ macrobius sup somnū scipionis distinguit virtutes in politicas purgatorias purgati aī ⁊ exemplares vero ponit in deo q̄tum in eo sunt exēplaria oim.⁊ p ꝯñs virtutum.⁊ ideo de istis nihil ad ppositum.q: hic agit de virtutib⁹ put proficiūt ad statum hoim. Uirtutes aūt ab hoibus habentur dupliciter:vno modo cōi ⁊ humano:⁊ sic dicunt virtutes policite:q: hō est animal politicum. Alio modo excellenter:quasi modo diuino:⁊ tales virtutes a philosopho vocant heroice siue diuine.vij.ethicoꝝ. Hunc aūt modū habēdi virtutes distinguit macrobius in duos. Unus est put hō est intendentia ad talem perfectionem diuinā.⁊ sic dicunt virtutes purgatorie. Alius modus est put hō iam assecutus est terminū dicte tendētie q̄tum potest hr̄e in p̄senti vita:et sm hoc dicunt virtutes purgati animi. Hec aūt distinctio virtutum in tribus gradibus sub alijs verbis ponitur a catholicis doctorib⁹ sm tres gradus hominum vel potius in statu hominum prout gradatim tendunt ad perfectionem ita ꝙ primus gradus est incipiētium scđs profitentium.tertius peruenientiū seu perfectoꝝ:⁊ tanguntur in tribus quinarijs quindecim ps̄.graduum. Igitur circa primū quinariū in quo tangit perfectio incipientiū considerandum est ꝙ incipiens aggredi statum virtutis patitur difficultatē ⁊ turbationē ppter resistentiā passionū sensitiue partis:ita qđ eius temperantia magis est dicenda continentia quecū difficultate tenet se cōtra passiones:⁊ similiter dicēdum est de alijs tribus virtutibus cardinalibus:que deficiūt sm suum modū a perfectione virtutis:ppter quod necesse h3 recurrere ad diuinū auxiliū implorādum:⁊ sm hoc dicit in primo ps̄. Ad dñm cū tribularer ⁊c. Scđo ex hoc vlterius cōcipit quādam fiduciā habendi cū diuino auxilio de passionibus triumphum:et q̄tum ad hoc d: in ps̄.ij. Leuaui oculos meos in mōtes.vñ veniet auxiliū mihi ⁊c. Tertio ex hoc vlteri⁹ concipit spē deueniendi ad deū debite colendū passionib⁹ quietatis.iō d: .iij.ps̄. Letat⁹ sum in his q̄ dicta sunt mihi in domū dñi ibimus ⁊c. Quarto ex hoc vlterius cōcipit spē reportādi celeste pmium ex dicto obsequio et sm hoc dicitur.iiij.ps̄. Ad te leuaui oculos meos qui habi.in ce. Ecce sicut oculi seruo. in manib⁹ dñoru3 suoꝝ.s.ad recipiendū mercedē ab eis. Ita oculi nostri ⁊c. Quintus gradus est vt de incohata pfectione sm predicta homo nō glorief:sed totū attribuat diuine gratie ⁊ sibi nihil sm dictū saluatoris. Luc.xvij. Cū oia feceritis que precepta sunt vobis dicite serui inutiles sumus:⁊ sm hoc dicitur in.v.ps̄. Nisi quia dñs. Circa scđm quinarium in quo describit status pficientiū.primus gradus est ꝙ sedatis iā passionibus per exercitum virtutis confidat de stabilitate in bono cum dei adiutorio.propter quod dicitur in primo ps̄. Qui confidunt in dño sicut mōs syon ⁊c. scđs gradus est vt liberatus a passionibus ipsum prius vt captiuū detinētibus ad percipiendū diuinas cōsolationes assurgat:ppter qđ in.ij.ps̄ dicitur. In conuertendo dñs captiuitatem syon facti su.sicut ꝯsolati. Tertius gradus est.vt pfectionē in q̄ cū dei adiutorio iā pfecit ad alios deriuet p proximi edificationē in qua scit se nihil posse agere sine dei assistētia spāli ppter ꝙ d: i.iij.ps̄. Nisi dñs edifica.do.⁊c. Quartus gradus est:vt edificatione primoꝝ sumptus debitos non requirat sed gratia

De materia psal.

maniche orum erro de creatione inferioꝝ.

virtutes ab hominib⁹ dupliciter habentur.

Sūt quatuor v̄tutes cardinales: sc3 prudētia cōtinētia fortitudo ⁊ iustitia.

Universidad de Deusto Biblioteca

impendat sm q dicit apostol'.ij.ad Thessa.iij.nocte et die operãtes ne quẽ vestrũ grauarem'.nõ quasi non habuerimus potestatẽ sed vt nosmetipsos formã darem' vobis ad imitãdũ nos: et p̄pter hoc in quarto psal. dicitur.Beati oẽs q̃ timẽt dñ3 q̃ ambu.in vijs ei'.gratis exẽplo et v̄bo p̄rimũ edificãdo:iõ subdit.Labores manuũ tuarũ q: mãducabis btũs es τc.Quint' grad' est vt p̄pter tribulationes insurgẽtes a p̄dictis bonis opibus desistat:iõ subdit in quĩto ps̄.Sepe expugnauerũt me a iuuẽtute mea τc.Circa tertiũ quinarium in quo describit stat' p̄fector. considerandum q sicut d: Jaco.j.Patiẽtia op' p̄fectum hꝫ patiẽtia v̄o hꝫ in duplici gradu.primus est q hõ tribulatiões patiẽter sustinet et p̄pter eas a bono opere non desistit: et hic est vltim' grad' p̄cedẽtis quinarij:vt dictũ est. Secũdus est q̃ est altior: et vbi incipit.tertius quinarius est qñ nõ solũ homo p̄secutiones patiẽter tolerat:sꝫ etiã p̄secutoribus bonum optat p̄ eis orãdo exẽplo xp̄i in cruce dicẽtis.Luce.xxiij.Pater ignosce illis q: nesciunt q̃d faciunt.Et p̄pter hoc d: in.j.ps̄. De p̄fundis clamaui ad te dñe.i.de p̄fundo tribulationis orãdo etiã pro inimicis.vnde subditur. Si iniquitates obseruaueris dñe: dñe quis sustinebit. et q: tanta p̄fectione habita de facili insurgit aliq̃s mot' saltẽ leuis proprie elatiõis dyabolo instigãte q̃ insidiatur hoĩbus p̄fectis.iõ scd's grad' ẽ vt ex perfectione habita null' mot' elationis surgat interius: nec aliquod signũ appareat exterius:iõ subdit ps̄.ij.Dñe nõ est exaltatũ cor meum:neq3 elati sunt oculi mei τc.Tertius autem gradus est vt hõ q̃cquid est cordis et operis applicet p̄ votũ diuinis obsequijs. et iõ d:.iij.psal. Memento dñe dauid τc. q: charitas est vinculũ p̄fectiõis:sm qd̃ dicit Colocen. et iõ quart' gradus vt est homo sit in charitate p̄fectus sm modũ q̃ tradit Act.iiij.Multitudinis credẽtiu3 erat cor vnũ et aĩa vna et p̄pter hoc dicitur in.iiij.psal.Ecce q̄ bonũ τc.Quintus grad' est q homo ex perfectiõe charitatis q̄tu3 possibile est obliuiscatur hui' seculi et occupetur in diuinis laudib' quasi mẽte habitans in ciuitate celesti.sm illud Phi.iij.Nostra cõuersatio in celis est: et p̄pter hoc dicit psal.v.Ecce nũc benedicite dñm oẽs serui dñi.Qui statis in domo domini τc.

De gradibus hoĩ3. Per tres vias debem' ambulare p̄ viã innocẽtie pñie et patientie.

Dyabol' tẽptat vt decipiat.

¶ Alleluya. Psalmus. cxxxiiij.

Laudate[a] nomen dñi laudate[b] serui dominu3. Qui statis[c] in domo domini in atrijs domus dei nostri. Laudate[d] dñ3 quia bon' dñs psallite[e] nomini ei' qm̃ suaue. Qm̃ iacob elegit sibi dñs israel possessionẽ sibi. Q:[f] ego cognoui q magn' est dñs: et[g] de' noster pre oĩbus dijs. Oĩa[h] quecunq3 voluit dñs fecit in celo et[i] in terra:in[k] mari et i oĩbus abyssis. Educẽs[l] nubes ab extremo terre.fulgura in pluuia3[m] fecit. Qui[n] p̄ducit vẽtos de thesauris suis:q[o] percussit p̄mogenita egypti ab hoĩe vsq3 ad pec'. Et[p] misit signa et p̄digia ĩ medio tui egypte:in[q] pharaonez et in oẽs seruos ei'. Qui pcussit[r] gentes multas et[s] occidit reges fortes. Seon[t] regẽ amorreorum et og regẽ basan et[u] oĩa regna chanaan. Et[x] dedit terrã eorũ hereditatẽ:hereditatẽ israel pp̃lo suo. Dñe[y] nomen tuũ ineternũ dñe[z]:memoriale tuũ in[ʒ] generatione et generationẽ. Quia[a] iudicabit dñs populu3 suũ: et[b] in seruis suis deprecabitur. Simulachra[c] gentiũ argentũ[d] et aurũ:opera manuũ[e] hoĩu3. Os[f] habent et[g] non loquentur:oculos habent[h] et non videbunt. Aures habent et non audient:neq3[i] enĩ est spũs in ore ipsorũ. Similes[k] illis fiant q faciunt ea et[l] oẽs q cõfidunt in eis. Domus[m] israel benedicite[n] dño:domus[o] aaron benedicite[p] dño. Domus[q] leui benedicite[r] dño:qui[s] timetis dñm benedicite[t] dño. Benedictus[u] dñs ex syon:q[x] habitat in hierusalẽ.

¶ Alleluya.cxxxv.

Confitemini[a] domino quonia3[b] bonus: quoniam[c] in seculũ misericordia eius. Confitemini deo[d] deorum: quoniam. Confitemini[e] dño dñorum:qm̃. Qui[f] facit mirabilia magna solus:qm̃. Qui[g] fecit celos in intellectu:qm̃. Qui[h] firmauit terra3 sup aquas:qm̃. Qui[i] fecit luminaria magna.qm̃. Solẽ[k] in potestatem diei:qm̃. Lunam[l] et stellas in potesta-

¶ Psalmus.cxxxiiij.

De mãia psalmi.

Laudate nomẽ.Huic psal.p̄mittitur talis tit.i heb.Alla.i.laudate deũ.ex quo ti.nõ apparet auctor psal.sꝫ satis apparet q psal.iste est quedã inuitatio fideliũ ad laudẽ dei. et p̄mo ponitur inuitatio in generali.scd'o magis in speciali sm diuersos stat' ibi.Dom' israel.prima in duas;q: p̄mo ponit dicta inuitatio.scd'o subditur ad hoc multiplex ratio:ibi.Laudate dñm. Circa primũ dicit ps̄. a ¶ Laudate nomẽ dñi.ipsum laudib' extollẽdo. b ¶ Laudate serui dñm.cũ oẽs tenentur seruire deuote p̄ bñficio creationis et gñalis gubernatiõis. c ¶ Qui statis in domo domini τc.quia preter atriũ sacerdotum vbi offerebantur hostie erãt alia atria:vbi vulgares vacabãt orationi et in vno eor. recipiebantur gentiles q̃ veniebãt in hierusalem causa orationis.sm qd̃ dicitur Joã.xij.Erant autem gentiles quidã ex eis q̃ ascenderãt vt orarẽt in die festo. d ¶ Laudate.Hic consequenter inducitur multiplex ratio laudis diuine. et primo ex sue deitatis veritate.scd'o ex idolor. falsitate:ibi. Simulachra gentiũ.veritas aũt deitatis ex duob' allegatur.Primo ex sua bonitate.scd'o ex sua potestate:ibi.Q: ego cognoui.Circa primũ dicit ps̄. d ¶ Laudate dñm q: bonus est.est enĩ ĩfinite bonitatis: propter qd̃ est summe laudabilis.iõ dicit. e ¶ Psallite nomini ei' q: suauis est.est enĩ nomẽ dñi mel in ore:melos in aure: et iubilus in corde vt dicit Berñ.Et licet oẽs teneant deũ laudare.vt p̄dictũ est:tñ principaliter pp̃ls israel quẽ elegit vt inde in humanitate assumpta nasceret p̄pter qd̃ legẽ diuinam ei dedit: et hoc est qd̃ dicit.Qm̃ iacob elegit sibi dñs τc. f ¶ Quia ego cogno.Hic accipit ratio diuine laudis ex sua potestate q̃ apparet in affectib' et beneficijs hoĩbus exhibitis. et primo hoc ostenditur in beneficijs exhibitis omnibus generaliter.scd'o populo israel specialiter:ibi.Qui pcussit.Circa primũ dicit ps̄. f ¶ Quia ego τc.quasi dicat hec debet esse ratio laudandi deũ:q: ego cognoui q magnus est dñs magnitudine cuius nõ est finis. g ¶ Et de' noster τc. et accipit hic dij participatiue:cuiusmodi sunt angeli sancti quib' p̄eest ipse deus tanq̄ ministris dñs:iõ subditur. h ¶ Oĩa quecunq3 τc.aliquos angelos ibi stabiliendo et alios propter superbiã suã inde ejiciẽdo. i ¶ Et in terra aliquos hoĩes per gratiã suã vocãdo: et alios iusto dei iudicio licet occulto dimittẽdo. k ¶ In mari τc.aliquos tempore inde tẽpestatis mirabiliter saluãdo alijs periclitantibus p̄pter vẽtor. flat':iõ subdit. l ¶ Educẽs τc.i.a mari occeano. vnde vt plurimũ eleuantur vapores humidi ex quib' nubes generant. et iste occeanus est terre habitabilis termin'. m ¶ Fulgura in pluuiam fecit:q: frequẽter in dictis nubib' generãtur tonitrua et inde p̄cedũt coruscatiões et fulgura:que terminant p̄ hoc q nubes in pluuiã resoluunt. n ¶ Qui produc.ven.de thesau.suis.i.de locis hoĩbus occultis. o ¶ Qui pcussit.Hic cõsequẽter adducitur ratio diuine laudis ex effectibus dei mirabilibus pro populo israel factis cũ dicitur.Qui pcussit primogenita egypti de qua percussiõe habet Exod.xij. p ¶ Et misit signa et prodigia τc.pro populi israel liberatione.sicut in Exod.vbi describuntur decem plage egypti. q ¶ In pharao. et in omnes serui eius quos post multa flagella finaliter submersit in mari rubro.vt habetur Exo.xiiij. r ¶ Qui percus.gen.mul.in conspectu filiorum israel post egressum de egypto.s.amalechitas Exo.xvij. s ¶ Et occidit reges fortes: et qui sunt illi subditur t ¶ Seon regem amor. et og regem

Tenemur deu3 laudare propter tria bñficia a nobis p̄ ipsum facta. p̄mũ d: creationis:scd'm redẽptionis:tertiũ bonorum largitionis.

basan:de quor. occisiõe hꝫ Numeri.xxj. u ¶ Et oĩa regna chanaã:vbi interfecit per iosue et filios israel reges.xxxj.vt hꝫ lib.Josue.xij. x ¶ Et dedit terrã eor. hereditate3.non cuicunq3:sꝫ populo israel.vt hꝫ lib. Josue et q: ex istis est a filijs israel spãliter laudabilis subditur. y ¶ Dñe nomẽ tuũ in eternũ sit laudabile a nobis. z ¶ Dñe memoriale tuũ ineternũ.i.remaneat memoria bñficior. tuor. ʒ ¶ In gñatiõe et generationẽ.i.in generationibus sibi succedẽtibus sicut videmus ipletum. a ¶ Quia iu.do.p.suũ dando p̄ eo sulam p̄tra persecutores eius iniuste. b ¶ Et in s̄uis suis deprecabit.i.deprecabilis efficiet orones eor. exaudiẽdo. c ¶ Simulachra.hic adducit rõ diuine laudis ex falsitate idolor.q̃ p̄ dijs a gẽtibus colebantur. et hoc est qd̃ d:. c ¶ Simulachra gentiũ.i.a gẽtibus p̄ dijs venerata. d ¶ Argẽtum et aur.supple sunt quãtu3 ad materiã. e ¶ Opera manuũ hoĩum q̄tũ ad formã p̄ artificiũ factã. f ¶ Os hñt.s.similitudinarie:qd̃ p̄bat p̄ hoc qd̃ subdit. g ¶ Et nõ loquentur quia carent proprio oris opere. Unũquodq3 enĩ hꝫ p̄priũ opus in qd̃ cũ3 põt d: illud cũ aũt nõ põt d: illud nisi equiuoce.sicut oculus lapideus aut depictus eo q nõ põt videre.vt d: ph's.ij.de aĩa. et eodẽ mõ exponendũ est qd̃ subdit. h ¶ Oculos hñt τc.quor. rõ reddit cũ subdit. i ¶ Neq3 enĩ est spũs in ore ipsor. et ideo ex quo nõ habent spm̃ non possunt habere opera vite q̃ mediantibus spiritibus exercent:vt dicit lib.de differentia spũs et aĩe. k ¶ Similes illis fiãt q̃ faciũt ea:q: carent sensu discretiõis. et motu bone operatiõis. l ¶ Et oẽs q̃ confidunt in eis.q: cõfidunt in nihilo.eo q idolum nihil est sm q dicit ap̄lus.Cor.viij. m ¶ Domus israel.Postq̄ inducit ps̄. populu3 ad dei laudẽ in gñali hic p̄ñr inducit ad idẽ magis in spãli distinguẽdo status populi israel cum d:. m ¶ Domus israel. quãtũ ad.xij.tribus. n ¶ Benedicite dño. benedictione que consistit in cõfessione laudis. o ¶ Domus aaron.quãtũ ad sacerdotes qui distinguebant p̄tra alios de tribu leui. p ¶ Bñdicite dño bñdictione laudis.isti enĩ tenebant ad hoc p̄ ceteris rõne officij. q ¶ Domus leui.quãtum ad leuitas.i.put distinguebant p̄ sacerdotes.isti tñ et illi erant de tribu leuiti. q ¶ Benedicite dño.eũ laudãdo p̄ ceteris populis ex offõ imposito. s ¶ Qui timetis dñm.hoc d: p̄pter p̄uersos de gẽtilitate ad iudaismũ q̃ nõ erant de aliq̃.xij.tribuũ. t ¶ Benedicite do.eo q de grã sua iunxit vos populo suo. u ¶ Benedictus τc.i.ex templo qd̃ erat in monte syon:q: ibi cum magna solẽnitate celebrabantur laudes diuine. x ¶ Qui habitat in hierusalem.qd̃ d: eo q elegit eam.vt ibi esset templum suo nomini dedicatum.vt habetur.ij.Paralip.vj.Elegi hierusalem vt sit nomen meũ in ea: et in illo templo erat propiciatorium quod sedes dei dicebatur:vt dictum fuit diffusius Exo.xxv.

De iosue.

Simulachr d: alicui' ficta ymago. Sale.

Distinguit stat' pplĩ israel.

¶ Psalmus.cxxxv.

Confitemini.ti.huius ps̄.est all'a.ex quo p3 q ps̄ iste est inuitatio ad dei laudẽ sicut et p̄cedẽs facta ab aliquo scto viro.cuius nomẽ sm heb. et hiero.ignorat.Et diuidit in tres p̄tes.q: primo ponit inuitatio ad laudẽ dei ex bñficijs collatis oĩbus gñaliter:scd'o ex collatis populo israel spãliter:ibi.Qui pcussit egyptum.tertio ex bñficio collato oĩ viuenti vita sensibili:ibi Qui dat escã.Circa p̄mũ d: ps̄. a ¶ Cõfitemini dño cõfessiõe laudis. b ¶ Qm̃ bonus.bonitate cuius nõ est finis. c ¶ Qm̃ in seculum mĩa eius.q: semp̄ paratus est parcere et misereri v̄e penitẽtibus.Et notãdũ q in quolibet v̄su huius ps̄.ponit ista clausula.Qm̃ in eternu3 mĩa eius. in heb.ita q.xxvj.vicib' ponit in hoc ps̄.eo q sicut d: ra.sa.a p̄ncipio mũdi vsq3 ad dationẽ legis in monte synai fuerũt.xxvj.gñationes in q̃bus fuit sustẽtatus sola diuina miseratione: et nõ ex alicuius legis date a deo obseruatiõe. Iste ãt.xxvj.gñatiões colligunt ex sacra scriptura sicut a Gene.v.hꝫ q adã genuit seth.q̃ seth genuit enos:q̃ caynã:q̃ malaleb:q̃ iared:q̃ enoch:q̃ matusalem:q̃ lamech:q̃ noe:q̃ sem.Itẽ geñ.xj.hꝫ q sem genuit arphaxat:q̃ sale:q̃ haber:q̃ phalech:q̃ reu:q̃ saruch:q̃ nachor:q̃ thare:q̃ abraã:abraã v̄o genuit isaac geñ.xxj.Isaac genuit iacob.geñ.xxv.iacob leui geñ.xxix.Itẽ Exodi.vj.hꝫ q leui genuit caath:q̃ amrã:q̃ moysen q̃ genuit gerson.Exo.ij. et i hac gñatiõe fuit data lex Exo.xx. d ¶ Cõfitemini deo deor..i.angelorũ q̃ dñr dij p̄ticipatiue e ¶ Cõfitemini dño dñor..i.principũ terre.puer.viij.Per me reges regnant τc. f ¶ Qui facit τc.mirabile d: alicui qd̃ trãscẽdit cognitionẽ eius: et ideo aliq̃ sunt mirabilia simplicibus q̃ nõ sunt mirabilia sapientibus.sicut eclipsis solis vel lune mirabilis est laico nõ aũt astrologo: et per hunc modũ aliq̃ sunt mirabilia hominibus nõ tñ angelis.Illa v̄o sunt mirabilia simplr̃ siue magna q̃ trãscendũt facultatẽ totius nature create. et hec sunt soli deo possibilia. g ¶ Qui fecit celos in intellectu.i.p̄ intellectum et voluntatem et non p̄ nature necessitatem. h ¶ Qui fir.ter. sup aquas id est iuxta aquas sm cõem modũ loquẽdi quo d: talis ciuitas est sup mare et talis sup secanã. i ¶ Qui fe.lumi.mag. et q̃ sunt illa subdit. k ¶ Solem in ptãtẽ diei:q: dies est latio solis sup terram. l ¶ Lunã et stellas in potestatẽ

De ma. ps̄.

De gñatiõibus i monte synai.

Dño angeli dñr dij.

noctis.i.ad illuminādū noctē. m ℭ Qui pcussit. Hic ponit imitatio ad laudes dei ex beneficiis diuinis collatis israeli cū dr. m ℭ Qui pcussit egyptū nouē plagis pp̄ter ppl'm isrl' liberādum: vt hr̄ in Exod. n ℭ Cū primogenitis eoꝝ. ista fuit decima plaga Exod.xij. o ℭ Qui eduxit israel de medio eoꝝ.i.egyptiorū. p ℭ In manu potēti ꝛ brachio excelso. timebant em̄ oēs egyptij mori si populus israel amplius detineret in egypto. Exo.xij. q ℭ Qui diuisit mare rubrū in diuisiões. ex hoc dixerūt aliq̄ q̄ mare rubrū fuit diuisum in.xij.locis. ita q̄ quelꝫ tribus habuit viā p se distinctā ab alijs. Sꝫ h̄ fuit ip̄robatū Exo.xiiij. Et lꝫ mare diuisum fuerit in vno tm̄ loco: ptes tū illius diuisionis dicūtur hic diuisiões: q: aque erant eis p muro a dextris ꝛ a sinistris. r ℭ Et eduxit israel p mediū eius p̄bēs eis iter siccuꝫ. s ℭ Et excussit pharaonē ꝛ virtutē eius.i. exercitū eius. t ℭ In mari rubro. vbi psequebātur populū israel: ex nimia obstinatiõe ꝯ deū. v ℭ Qui traduxit ppl'm suū p desertū.xl. annis quousq̄ mortui fuissent oēs q̄ exierūt de egypto p̄ter caleph ꝛ iosue ꝛ filios leui. eo q̄ territi verbis exploratū voluerūt reuerti in egyptū vt dictū fuit plenius Nume.xiiij. x ℭ Qui percussit reges magnos: q̄m̄ expositū est hoc p̄s. precedēti vsq̄ ibi. Hereditatē israel suo suo inclusiue hoc excepto q̄ iste versus. Et oīa regna chanaaꝫ nō est in heb. nec in trāsla. hiero. ꝛ iō vr̄ hic appositus ab aliquo expositore sicut ponit in textu p̄s. p̄cedēti. y ℭ Quia i humilitate nostra q̄ fuimus valde deiecti ꝛ ꝯtempti seruiture egypti. z ℭ Memor fuit nostri. in nos liberādo iō subdit. a ℭ Et redemit nos ab inimicis nostris.i. egyptijs q̄ vitam filiorū israel pducebāt ad amaritudinē afflictiõibus duris: vt hr̄ Exo.j. b ℭ Qui dat escā: hic ponit inuitatio ad dei laudē ex bn̄ficio collato oī viuenti vita sensibili. cuꝫ dr. b ℭ Qui dat escam oī carni, viuētia em̄ vita vegetabili tm̄. vt plante nō habēt carnē silr nec angeli: in q̄bus tm̄ est vita intellectiua: quia sp̄s carnem ꝛ ossa non hꝫ. Lu.vl. c ℭ Confitemini deo celi: lꝫ em̄ sit deus totius creature: tamen speciali modo dicitur deus celi eo q̄ videtur ibi clare. d ℭ Confitemini dño dominorum quoniam in eternū ꝛc. totus iste versus vr̄ hic appositus ab aliquo expositore: q: non est in hebreo: nec in translatione hieronymi.

In quot locis mare rubrū fuit diuisum.

Caro p̄prie mortuorū est q̄ careat aīa. cal.

tem noctis: q̄m̄. Qui[m] pcussit egyptū cū[n] primogenitis eoꝝ: q̄m̄. Qui[o] eduxit israel de medio eorū: q̄m̄. In manu[p] potētis ꝛ brachio excelso: quoniā. Qui[q] diuisit mare rubrū i diuisiões: q̄m̄. Et[r] eduxit israel p mediū eius: quoniā. Et[s] excussit pharaonē ꝛ virtutē eius in mari[t] rubro: quoniā. Qui[v] traduxit ppl'm suū p desertū: quoniā. Qui[x] pcussit reges magnos q̄m̄. Et occidit reges fortes: quoniaꝫ. Seon regem amorreorū quoniā. Et og regē basan: quoniā. Et dedit terrā eoꝝ hereditatē: quoniam. Hereditatem israel seruo tuo: quoniā. Quia[y] i humilitate nostra memor[z] fuit nostri: quoniā. Et[a] redemit nos ab inimicis nostris: quoniā. Qui[b] dat escaꝫ oī carni: quoniam. Confitemini[c] deo celi quoniā. Confitemini[d] dño dñorū: quoniā in eternū misericordia eius.

ℭ Psalmus.cxxxvj.

SUper[a] flumina babylonis illic sedimus[b] ꝛ fleuimus[c]: dū[d] recordaremur tui syon. In[e] salicibus i medio eius: suspēdimus[f] organa nostra. Quia illic iterrogauerūt nos q captiuos duxerunt nos verba cātionū. Et[g] q abduxerūt nos hymnum[h] cātate nobis de cāticis syō. Quō[i] cātabim' cāticū dñi: i terra[k] aliena. Si[l] oblitus fuero tui hierusalē: obliuiōi[m] det dextera mea. Adhereat[n] lingua mea faucibus meis si nō[o] meminero tui. Si[p] nō proposuero tui hierusalem in principio leticie mee. Memor[q] esto domine filiorum edon: in[r] diē hierusalē. Qui[s] dicūt exinanite exinanite vsq̄[v] ad fundamētū i ea. Filia[x] babylonis misera[y]: beatus[z] q retribuet tibi: retributionē tuā quā[a] retribuisti nobis. Beatus[b] qui timebit et[c] allidet paruulos suos ad petram.

ℭ Psalmus.cxxxvj. SUper flumina. Huic p̄s. nullus oio ti. in heb. nec in trans. hiero. ꝛ iō ti. q̄. in aliquib' biblijs ponit.s. p̄s. dauid pp hieremiā fuit appositus ab aliquo expositore eo q̄ snia p̄s. ꝯsonat lamentatiõibus hieremie. q: iste p̄s. loquit de templi destructione ꝛ de babylonica captiuitate: cuius autor ignoratur fm hiero. ꝛ heb. ꝛ diuidit in duas partes. q: primo describit populi captiuati lamentatio. scdo aduersantium punitio. ibi. Memor esto. Circa pmū dr. a ℭ Sup flumina babylonis. q: terra illa abūdat aquis fluuialibus. b ℭ Illic sedimus.i. diu habitauimus sicut dr Deut.i. Sedistis ergo in cades berne multo tpe. c ℭ Et fleuimus habitādo ibi in amaritudine. cuius cā subditur cū dr. d ℭ Dum recorda. ꝛc.i. templi q̄ erāt in monte syon incensi ꝛ destructione q̄ destructione plus affligebantur q̄ de sua captione. e ℭ In salicibus in me.i. in medio babylonis q̄ est plena salicibus propter abundantiam fluminum. f ℭ Suspendimus organa nostra.i. subtraximus nos ab oī carmine leticie: non solum rōne captiuitatis ꝛ destructionis templi sed ēt rōne exaggregatiōis mali: q: babylonij exigebāt carmina leticie ab hoībus in tanta amaritudine ꝯstitutis ꝛ hoc est q̄d dr. Quia illic inter nos ꝛc. g ℭ Et q̄ abduxe. nos de iuda in babylonē captiuos dicebāt nobis sup. h ℭ Hymnū cantate nobis de cāticis syon. hoc est de canticis q̄ cantabant in tēplo q̄d fuit in monte syon. ꝛ subdit responsio iudeoꝝ. i ℭ Quō cantabimus canticum domini.i. deputatum diuino cultui. k ℭ In terra aliena.i. idolatrie subdita. q.d. nullo mō dꝫ hoc fieri. vñ ꝛ balthasar rex applicās vasa diuini cultus humanis vsibus statim fuit a deo punitus vt hr̄ Dañ.v. l ℭ Si oblitus fuero tui hierusalem.i. destructionis tue cantās canticum leticie quasi oblitus destructionis tue. m ℭ Obliuioni detur dextera mea: id est tota virtus mea per infirmitatem vel mortem. n ℭ Adhereat lingua mea ꝛc. ita quod non possim loqui. o ℭ Si non meminero tui. dolendo continue de tua destructione. p ℭ Si non proposuero ꝛc. id est accidente causa alicuius leticie non recordabor in principio de tua destructione dolendo: et supplendum est puniar a deo vnde dicitur Ecclesiasti. vndecimo. In die bonorum ne immemor sis malorū. q ℭ Memor esto domine filiorum ꝛc. Hic consequenter ponitur aduersantium punitio: et primo idumeorū qui semper fuerūt iudeis molesti: sicut esau a quo descēderūt idumei q̄rebat occidere iacob a quo descēderūt iudei: vt hr̄ Geñ.xxvij. iō di. q ℭ Memor esto dñe filioꝝ edon.i. idumeoꝝ ad puniēdū eoꝝ nequitiā. r ℭ In diē hierusalē.i. destructiōis hierusalē in q̄ fuerūt idumei cū babilonijs eos incitātes ad totalē destructionē ciuitatis. iō subdit. c ℭ Qui dicunt.i. dixerūt babylonijs. t ℭ Exinanite.i. totaliter exterminate hierusalē. v ℭ Usq̄ ad fundamētū. Cōsequēter petit psal. punitionē babyloniorū dicēs. x ℭ Filia babylonis.i. gens babylonica. y ℭ Misera. in heb. ꝛ i trāsla. hiero. hr̄. Uastata. ꝛ loquit de futuro p modū p̄teriti propter certitudinē pphetie p̄uidit em̄ regnū babylonis destruēdū p cyrū ꝛ dariū iō subdit. z ℭ Beatus q̄ retribuet tibi retributionē tuā.i. penā tibi debitā. a ℭ Quā retri. no.i. pp mala q̄ fecisti nobis. b ℭ Beatus q̄ timebit ꝛ allidet puulos suos. in heb. hr̄ tuos ꝛ in transla. hiero. ex quo pꝫ q̄d litera cōis que hꝫ paruulos suos intelligat de paruulis babylonis quos crudeliter interfecerūt medi ꝛ perse in babylonis destructionē fm q̄d dr Esa.xiij. de babylonijs. Suscitabo sup vos medos qui argētū nō querant nec aurū. velint sꝫ sagittis paruulos interficient: ꝛ lactātibus vteris nō miserebūtur ꝛ super filios non parcet oculus eorū. c ℭ Et allidet paruulos suos ad pe. ex crudelitate enim accipiebāt pueros p pedes ꝛ allidebant capita eoꝝ cōtra parietes. Moraliter pōt exponi psal. iste de quolibet penitente qui lamentatur se fuisse in captiuitate demonis per peccatū mortale ꝛ petit punitionem demonis a membrorum suorum in gehennam secundum ordinem diuine iusticie. ℭ Psalmus.cxxxvij.

De ma. p̄s.

De babylonijs.

Cō semel deo dedicatus est ad humanos vsus amplius redire non debet.

Moralis expositio

ℭ Ipsi dauid. Psalmus.cxxxvij.

COnfitebor[a] tibi dñe in[b] toto corde meo quoniam[c] audisti oīa verba oris mei. In conspectu[d] angelorū psallam[e] tibi adorabo[f] ad tēplū sanctū tuū: ꝛ[g] cōfitebor nomini tuo. Sup[h] mia tua ꝛ[i] veritate tua: quoniā magnificasti[k] super[l] oē nome[m] sanctū tuū. In[n] quacūq̄ die inuocauero te exaudi me multiplicabis[o] in aīa mea virtutem. Confiteantur[p] tibi dñe oēs reges terre: q:[q] audierūt oīa verba oris tui. Et[r] cantent in vijs dñi: quoniam[s] magna est gloria dñi. Quoniā[t] excelsus dominus ꝛ humilia respicit ꝛ[v] alta a longe cognoscit. Si[x] ambulauero in medio

COnfitebor tibi dñe. Huic psal. p̄mittit talis tit. in heb. Ipsi dauid: ex quo appet autor p̄s. nō tū eius materia: sꝫ ex circūstātia litere vr̄ q̄ sit gratiarū actio ipsius dauid postq̄ liberatus fuit a persecutiōe absalon ꝛ rebelliōe sybe filij bocri: ꝛ venit ad templū dñi ad adorādū ꝛ regratiādū sicut pmiserat fugiens a facie absalon put hr̄.ij.reg.xv. Et dixit rex ad sadoch. Reporta archam dei in vrbē si inuenero gratiā in oculis dñi: reducet me ꝛ ostēdet mihi eā: ꝛ tabernaculū suū. Et fm hanc sniam p̄s. iste in duas ptes diuidit q: primo dauid ipsi deo regratiatur. scdo ad simile alios reges hortat. tibi. Confiteant tibi. Circa primū dicit dauid. a ℭ Cōfitebor tibi dñe ꝯfessiōe laudis ꝛ gratiarū actiōis. b ℭ In toto corde meo.i. in toto intellectu ꝛ affectu. c ℭ Qm̄ audisti verba oris mei. hoc nō est in heb. nec in transla. hiero. vñ vr̄ q̄ primo fuerit quedā gl. ad ostēdēdū causam quare dauid gratias deo agebat.s. eo q̄ orationē suā exaudiuerat q̄ petiuerat a persecutione absalon liberari ꝛ postea hec gl. forte interlinearis fuit inserta textui per imperitiā scriptorum sicut ꝛ in multis alijs locis biblie factū est simile. d ℭ In cōspectu angelorū tibi assistentium fm illud Math.xviij. Angeli eoꝝ semper vident faciem patris qui in celis est. e ℭ Psallā tibi querens tibi placere ꝛ angelis tuis ꝛ nō hominibus vanis. f ℭ Adorabo ad templū sanctū tuum.i. versa facie ꝛ extensis manibus ad ipsum sic em̄ orabant iudei vbicūq̄ essent. vt hr̄.iij.reg. g ℭ Et cōfitebor nomini tuo. in laude ꝛ gratiarū actiōe ꝛ subditur causa. h ℭ Super mīa tua quā mihi fecisti liberando me de persecutione absalon ꝛ dissensione excitata per sibā.ij.reg.xx. i ℭ Et veritate tua.i. iusticia tua quā fecisti puniēdo eos p sua culpa. quia absalon cū suo exercitu fuit debellatus ꝛ siba decapitatus. k ℭ Qm̄ magnificasti.i. magnifica refecisti. l ℭ Super oē.i. sup oēm virtutē creatā. m ℭ Nomen tuū. oēs em̄ hoīes boni audientes p̄dictam misericordiā dei erga dauid ꝛ iusticiā absalon ꝛ sibam. magnificabant deū nomen eius laudibus extollēdo. n ℭ In quacūq̄ ꝛc. hoc dicit q: beneficiū diuinū iam p̄stitū prebet confidentiā obtinendi futurū. ideo subdit. o ℭ Multiplicabis in aīa mea virtutē.s. patientie ꝛ obtinēde victorie. p ℭ Cōfiteantur. Hic ꝯſr̄ inducit alios reges ad laudē dei ex cuius virtute dependet status ꝛ dignitas eorū dī. Cōfiteantur tibi dñe oēs reges terre recognoscēs tuū dñium gnāle. q ℭ Quia audierūt oīa verba oris tui.i. illa q̄ fecistis mihi cōtra absalon ꝛ sibam. ꝛ non loquit de regibus terre gnāliter: sed de regibus in circuitu iudeorū existentibus ad quos venit rumor predictorum qui cito diuulgatur. Et bene nominantur facta dei eius verba: q: eius facere ꝛ dicere sunt idē: fm q̄d dr supra psal.xxxij. Dixit ꝛ facta sunt. r ℭ Et cantēt in vijs dñi.i. ppter vias dñi. que sunt eius opera. s ℭ Qm̄ magna est gloria dñi. istud dꝫ cantare cantico laudis diuine. Et q: nō solū gloria dñi est magna in se. sed ēt in effectu. ideo subditur. t ℭ Qm̄ excelsus ꝛc. vt attollat. v ℭ Et alta a longe ꝛc.i. superba ab eterno cognoscit vt deprimat vnde in heb. hr̄. Et alta a longe cōfringet. ꝛ hoc dr specialiter propter humilitatē dauid fugientis a facie absalon nudis pedibus incedendo et lamentando. vt habetur.ij. Regum.xv. Et iniurias semei humiliter dissimulando.ij. regum. xvj. Quā humilitatē de' respexit ipsum dauid in regno restituēdo et propter superbiam absalon quē deiecit a regno quod inuaserat per mortem vilem ꝛ asperam nec post se reliquit prolem masculinam ad sui memoriam. vt hr̄.iij. regum.xviij. Et quia beneficium a deo obtentum prestat confidentiam obtinēdi aliud de futuro in casu simili. iō subdit dauid. v ℭ Si ambulauero ꝛc. sicut fecit fugat' ab absalon. x ℭ Ui

De materia psalmi.

Psal. diui.

Qui p̄scire beat' est nūq̄ a beatitudine separatur. Nota de bñficio.

Humilitas ē scala paradisi.

uificabis me.i.saluabis me a morte iminēti. y ¶ Et sup irā ꝛc.scz absalon achitophel sybe ꝛ ꝓsimilium. z ¶ Extēdisti ꝛc.faciēdo de eis vindictā. a ¶ Et saluū ꝛc.a ꝓsecutiōibus eor. b ¶ Dextera tua.i.virtus tua ꝛ nō mea. Et q: dauid sic sperabat de futuro si casus ꝓsimilis cōtingeret subdit. c ¶ Dñs retribuet ꝛc.penā mihi aduersantibus. d ¶ Dñe misericordia ꝛc.q: semp paratus est recipere recurrentes ad ipm. e ¶ Opera ꝛc.i.regnū meū qō p te ꝓsecutus sum. f ¶ Ne despicias.subtrahēdo a me manū precionis

Moralis expō.

tue. Moraliter p̄ exponi psal.iste vt sit gratiarū actio deuota cuiuslibet liberali diuinitus a persequentiū tribulatiōe ꝛ inuitatio aliorū ad confessionem deuotam laudis diuine.

¶ Psalmus.cxxxviij.

De materia psal.

Omine pbasti. Huic psal.p̄mittit talis tit.in heb. Ad victoriā psal.dauid in quo appet autor psal.scz dauid ꝛ modus cantādi hūc psal.cū p̄mittit. Ad victoriā q: cārabat a leuitis cuq̄ quodā conatu vnius chori p̄ alterū adhabē dū victoriā in cātu sicut frequēter dictū fuit supra. De materia vero huius psal.vt ex circūstātia litere q̄ sit q̄dā assurrectio ad ꝓfessionē diuine laudis ex consideratiōe eminētie diuine. Et diuidit in duas pres: q: primo dauid describit dei eminētiā.scdo ꝓsurgit ad eius reuerētiā ibi. Quia tu possedisti.prima in duas q: primo describit celsitudinē diuine sciētie.scdo latitudinē sue p̄nītie:ibi. Quo ibo.circa primū di. a ¶ Dñe pbasti me et cog.me.i.cognosci me fecisti.homo enī p̄obat aliq̄ ad hoc q̄ noticiā accipiat de illo. sz deus cuius scientia est infinita nō sic pbat vt accipiat noticiā: sz vt alij accipiāt et hoc mō loquit Beñ.xvij. Nūc cognoui q̄ timeas deū.i.cognoscere feci p hoc enī q̄ abraas ad mādatū dei voluit filium immolare fuit nota hoibus p̄ōptitudo sue obedientie ꝛ siḡ p̄turbatiōes q̄s dauid sustinuit a saule absalon ꝛ alijs patiēter nota fuit hoibus ꝓfectū sue patiētie. b ¶ Tu cognouisti ꝛc.i.q̄cūq̄d feci sedēdo q̄escēdo vel ambulādo. Aliter exponit sic. b ¶ Tu cognouisti sessionē meā.i.transmutationē meā sup regnū israel. c ¶ Et resurrectionē meā i regno post mortē absalon.q: vtrūq̄ a deo fuit. Et q: nō cognoscit exteriora: sz et latētia i corde:iō subdit. d ¶ Intelleristi co.ꝛc.i.ab eterno. e ¶ Semitā meā ꝛc.i.iustitie exercitū:sm q̄ dr.h.reg.viij. Et mēsus ē dauid duos funiculos vnū ad occidēdū ꝛ aliū ad vinificādū. f ¶ Inuestigasti.i.ꝓfecte cognouisti sicut res q̄ inuestigant vsq̄ ad minima ꝓfecte cognoscit: q: inuestigatio ꝓprie dicta q̄ ꝓportat decursū vni⁹ rei note ad aliā cognoscēdā nō est in deo. g ¶ Et oēs vias ꝛc.añq̄ essem in rerū natura. h ¶ Quia nō est ser.ꝛc.sup.suficiēs ad explicādū celsitudinē tue sapientie iō ad hoc subdit. i ¶ Ecce dñe tu cogno.ꝛc.i.ola q̄ erunt et q̄ fuerūt quātūcūq̄ sint aliqs latētia. k ¶ Tu formasti me.p̄ncipaliter q: cause scōe nō agūt nisi in virtute p̄le. l ¶ Et posuisti ꝛc.ad tenēdū me in esse.artifex enī creatus cōpleto artificiato remouet manum suā ab eo sicut carpentator a pomo facta: q: nō est eius ꝓseruator:sed tm̄ factor:sed artifex olum deus formata creatura nō subtrahit manū suam ab ea:quia nō est tantū factor eius sed et conseruator: ꝛ ideo si retraheret manū suam ab eius cōseruatione deciderет in nihilū: ꝛ propter p̄dicta cōcludit. m ¶ Mirabilis facta est sciētia ꝛc.i.mirabilior q̄ ego possum cogitare ꝓpter q̄d hic transtulit. Mirabilior est sciētia tua a me.hebrei enī nō habent comparatiuū gradū.sed vtuntur positiuo p eo q̄ ablatiuo casu:sm q̄d habetur supra psal.cxvij. Bonū est confidere in dño ꝛc.i.melius. n ¶ Confortata est ꝛc.i.super somnis eleuata. o ¶ Et nō potero ad eā.s.cōprehendendā. p ¶ Quo ibo.hic p̄nr ostēdit latitudinem diuine potentie que se extendit ad oēm locū: ꝓpter q̄d dicit. p ¶ Quo ibo a spū tuo.a teipso: q: spūs est deus. Joā.iij. q ¶ Et quo a facie tua fugiā.i.a p̄nītia tua.q.d.hoc est impossibile:quod probat consequenter dicēs. r ¶ Si ascēdero in celū tu illic es.per refulgentiam tue glorie. s ¶ Si descendero ad infernū ades per exercitum tue iustitie. t ¶ Si sumpsero pennas meas diluculo.i.si habere pennas quibus possem citissime vel altissime volare ante claram diem ꝛ sic peruenire ad dexterā maris. v ¶ Etenim illuc manus tua deducet me sine qua nulla creatura potest aliq̄d opus facere. x ¶ Et tenebit me dextera tua aliter deciderem in nihilum: vt predictum est: ꝛ sic non possum effugere presentiam tuā. y ¶ Et dixi forsitan tenebre conculcabunt me. quasi dicere posset aliquis ignarus. licet deus sit presens vbiq̄ tamen non videt ea que fiunt in tenebris: sicut homo existens in loco tenebroso non videt ea que sunt in presentia sua:hoc remouet dicens. z ¶ Et nox illuminatio mea in delicijs meis.q.d.ipsa nox illuminata est coram deo: vt videantur ibi ab ipso delicie carnales que communiter fiunt in tenebris:sm illud Job.xxiij. Oculus adulteri obseruat caliginem:et probat consequenter q̄ nox ita nota sit deo sicut dies et dicit.

Inuestigare ꝛc dr: questigare ē q̄rēdo inuenire.

a ¶ Quia tenebre non obscurabunt ꝛc.q: nihil eis existens latet te. b ¶ Et nox sicut dies illuminabitur.i.ita clare patet conspectui tuo sicut ꝛ lux propter quod subditur. c ¶ Sicut tenebre eius ita ꝛ lu-

men eius.i.eodē mō patēt ipsi deo ꝛ ea q̄ fiunt in vtroq̄. d ¶ Quia tu possedisti.hic p̄nr ex p̄cedētibus dauid ꝓsurgit ad laudē diuinā.ꝛ p̄ro ad laudandū deū in se.scdo in amicis suis ibi. Mihi aut.Circa primū dicit. d ¶ Quia tu possedisti renes meos:formādo me in vtero matris. e ¶ Suscepisti me ꝛc.in vita me ꝓseruādo:ꝛ i ꝓsecutiōibus p̄tegendo:ꝛ ad dignitatē regni promouēdo.q.d.ꝓpter ista ꝛ cōsimilia. f ¶ Cōfitebor tibi.bonitatē:ꝛ ꝛuā cognoscēdo. g ¶ Quia terribiliter magnificatus es in trans.hiero.hr.

men eio. Quia[d] tu possedisti renes meos:suscepisti[e] me de vtero mātis mee. Cōfitebor[f] tibi q:[g] terribiliter magnificat[h] est mirabilia[i] opa tua:ꝛ[k] ala mea cognoscet nimis. Nō[l] est occultatū os meū a te:q̄[m] fecisti i occulto:ꝛ[n] substātia mea in iferioribus terre. Imperfectū[o] meū viderūt oculi mei:ꝛ[p] in libro tuo oēs[q] scribētur:dies[r] formabūtur ꝛ[s] nemo ī eis. Mihi[t] āt nimis honorati sunt amici tui de⁹:nimis[v] cōfortat[x] est p̄ncipat[y] eor. Dinumerabo eos[z] ꝛ sup arenā multiplicabunt:exurrexi[a] ꝛ[b] adhuc sum tecū. Si[c] occideris deus peccatores:viri[d] sanguinū declinate a me. Qui[e] dicitis ī cogitatiōe accipiēt[f] i vanitate ciuitates suas. Nōne[g] q̄ oderūt te dñe oderā:ꝛ[h] sup inimicos tuos tabescebā. Perfecto[i] odio oderam illos:inimici facti sūt mihi. Proba[k] me de⁹ ꝛ scito cor meū:interroga[l] me ꝛ cognosce semitas[m] meas. Et[n] vide si[o] via ini

men eio. Quia[d] tu possedisti renes meos:suscepisti[e] me de vtero mātis mee. Cōfitebor[f] tibi q:[g] terribiliter magnificat[h] est mirabilia[i] opa tua:ꝛ[k] ala mea cognoscet nimis. Nō[l] est occultatū os meū a te:q̄[m] fecisti i occulto:ꝛ[n] substātia mea in iferioribus terre. Imperfectū[o] meū viderūt oculi mei:ꝛ[p] in libro tuo oēs[q] scribētur:dies[r] formabūtur ꝛ[s] nemo ī eis. Mihi[t] āt nimis honorati sunt amici tui de⁹:nimis[v] cōfortat[x] est p̄ncipat[y] eor. Dinumerabo eos[z] ꝛ super arenā multiplicabunt.i.si vellem eos numerare nō possem:sicut nec maris arenā.videmus enī sensibiliter q̄ corpora celestia q̄ sunt incorruptibilia supra modū excedūt corpora elementaria ꝛ mixta que sunt corruptibilia in cōtinua quātitate.ꝛ eodē mō valde probabile est q̄ angeli q̄ sunt adhuc superiores nature excedāt in numero oēm corporalem creaturam:propter quod dicitur Dan.vij. Milia miliū ministrabāt ei ꝛ decies milies centena milia assistebant ei.vbi designatur maxima multitudo angelorum nobis incognita per replicationem ꝛ multiplicationem maximorum numerorum:ꝛ quia ꝓpheta dauid cognouit per reuelationem se futurum in societate angelorum:ad quas electi assumūtur:ideo subdit. y ¶ Exurrexi.p̄ tuam gratiam a peccatis que ꝓmisi.s.adulterij cum bersabee:ꝛ homicidij vrie:ꝛ numerationis populi. z ¶ Et adhuc sum tecum.i.p̄nti p̄ gratiam ꝛ in futuro per gloriam:de q̄ loquebatur dauid per modum presentis propter certitudinem sibi facte reuelationis. a ¶ Si occideris dicens. a ¶ Si occideris deus peccatores.ꝛ accipitur hic si pro quia:vt sit sensus:quia certū est q̄d tu occides peccatores obstinatos morte gehenne:que dr mors secunda. Apoca.xx.ideo supple dico. b ¶ Viri sanguinum declinate a me:quia horreo etiam vos videre:cuius causa subditur. c ¶ Quia dicitis in cogitatione.scz vestra. d ¶ Accipient in vanitate ciuitates suas.viri enim sanguinum semper cogitāt q̄d possint alienas ciuitates ꝛ loca capere:populum occidere et bona rapere:ꝛ istud procedit ex vanitate superbie existentis in eis. Et quia tales sunt deo ꝛ hominibus iustis odibiles:ideo subdit dauid. e ¶ Nōne qui oderunt te domine oderam.q.d.sic:q: eorū vitium est odiendū bonis hominibus:sicut est odiosus deo. f ¶ Et super inimicos tuos tabesce.i.resoluebar interius ex zelo iusticie tue contra eos iratus. iō ꝛ incurrat aliquod peccatus saltem leue:ideo subdit dauid. h ¶ Proba me deus ꝛ sciro cor meum.id est cito fac me scire ea que latent in meo corde.probatio enim dei non est ad hoc q̄ ipse noticiam accipiat:sed alius sicut dictū fuit in principio huius psalmi. i ¶ Interroga me et cognosce.id est fac me cognoscere. k ¶ Semitas meas.i.facta ꝛ cognita mea occulta. l ¶ Et vide.i. fac me videre. m ¶ Si via iniqui-

Dr.iij.ange.hiera. ꝛ sub prima media ꝛ i sima q̄bus sūt.ix.ordines angelorum.

Postulatio dō.

Universidad de Deusto Biblioteca

tatis est in me.i.aliq̄ latens culpa vt per veram pn̄iam expediar ab ipsa. n ¶ Et deduc me in via eterna i.ad beatitudinem eternam:ad quam nullus potest peruenire nisi fuerit totaliter expeditus a peccato:vt qđ dr̄ apocal'.xxj. Non intrabit in ea aliquid coinquinatum. Moralitas huius p̄s.est qđ quilibet exeplo dauid diligenter consideret dei noticiam oia intuētem ⁊ attendat ipsum vbiq̄ p̄ntem:⁊ sic assurgat ad dei sanctorūq̄ eius reuerētiam:⁊ ad detestationem iniquorum. ¶ Psalmus.cxxxix.

quitatis in me est[u]:deduc me a via eterna.

¶ Ad victoriam p̄s.dauid.cxxxix.

Ripe[a] me dn̄e ab hoie malo :a[b] viro iniquo eripe me.Qui[c] cogitauerūt iniqtates i corde:tota[d] die ɔstituebant prelia. Acuerūt[e] linguas suas sicut serpētes: vt venenū aspidū sub labijs eoꝝ.Custodi[f] me dn̄e de manu peccatoris:⁊ ab[g] hoib⁹ iniquis eripe me.Qui[h] cogitauerunt supplantare gressus meos:abscōderūt[i] supbi laqueū mihi.Et funes[k] extēderūt i laqueū:iuxta[l] iter scādalū posuerūt mihi: Dixi[m] dn̄o de⁹ me⁹ es tu:exaudi[n] dn̄e vocē deprecatiōis mee.Dn̄e[o] dn̄e virtus salutis mee:obūbrasti[p] sup caput meū in die[q] belli.Nō[r] tradas me dn̄e a desiderio meo peccatori[s]:⁊ cogitauerūt[t] ɔtra me ne derelinquas me:ne[v] forte exaltēt.Caput circuitus eorū:labor[x] labiorum ipsoꝝ operiet[z] eos.Cadent sup eos carbones:i ignē deijcies eos in miserijs[a] nō subsistent.Vir linguosus[b] nō dirigēt in terra:viru3[c] iniustū mala[d] capient i interitu.Cognoui[e] q:[f] faciet dn̄s iudiciū inopis:⁊[g] vindictā pauperum.Verūtn̄[h] iusti confitebunt nomini tuo:⁊[i] habitabūt recti cū vultu tuo.

Mo. expositio. Ripe me.Huic p̄s.p̄mittit titit.in heb.⁊ in trans.hiero.Ad victoriā p̄s.dauid:⁊ p3 sufa ex dictis in tit.psal.p̄cedētis. De materia vero huius p̄s.vr̄ ex circūstātia lr̄e q̄ fuit ab eo factus cū esset in psecutiōe saulis petēs ab eo diuinitus liberari:p quo fecit multos alios
Thema.p̄. p̄s.vt p3 ex supradictis q: illa psecutio fuit longa ⁊ dū in maximis piculis vt p3 ex decursu.j.regū. Igit̄ f̄m hoc p̄s.iste diuidit in duas ptes. In prima dauid petit suā liberatione. In scd̄a pphetice p̄dicit psecutoꝝ punitionē ibi.Caput circu. Prima in duas.q: primo dauid p sua liberatiōe ipetrāda allegat psecutorum nequitiam. Scd̄o suam in deo ɔfidentiam:ibi.Dixi dn̄o. ¶ Circa p̄mū sciedū q̄ cū deus sit iustissimus ad eū pertinet liberare innocētes de psecutionibus iniquoꝝ:iō dicit dauid. a ¶ Eripe me dn̄e ab hoie malo.i.a saule reddēte mihi malū pro bono. b ¶ A viro iniq̄ eripe me.i.a doech incitāte saulē ad psequendū me. c ¶ Qui cogitauerunt iniquitates in corde:cogitantes multis machinationibus me occidere. d ¶ Tota die ɔstituebant p̄lia.q: de ɔsilio doech ⁊ aliorum malignātiū:saul frequēter eduxit exercitū ad capiēdū dauid. e ¶ Acuerūt linguas suas ⁊c.q: doech ⁊ alij detractores incitabāt maligne saulē ad psequēdū dauid inique:ppter qđ dr̄ dauid ad saul.j.regū.xxiiij. Quare audis verba hoium loquētiū dauid q̄rit malū aduersum te ⁊c.iō subdit. f ¶ Custodi me dn̄e de manu peccatoris.i.saulis obstinati in peccato odij ɔ̄ me. g ¶ Et ab hoibus iniquis eripe me.i.a doech ⁊ alijs sibi in malicia adherētibus. h ¶ Qui cogitauerūt supplātare gressus meos:vt ad regnū puenire non valeā sicut a dn̄o pmissus est mihi p samuelē. i ¶ Absconderūt superbi laqueū mihi:q: frequēter posuerūt insidias occultas ɔtra dauid. k ¶ Et funes extenderunt in laqueū.querentes me capere ēt per illos q̄ deberent me diligere.s. per habitatores ceile quos dauid liberauerat de philisteis ⁊ p zipheos de quoꝝ gn̄e dauid erat:⁊ t̄n isti voluerunt eū in manibus saul tradere:vt hr̄.j.regum.xxiij. l ¶ Iuxta iter scandalum posuerūt mihi.i.quesierunt me capere per cōsiderationem locorum vbi consueueram ire:vnde.j.regu3.xxiij.dixit saul zipheis. Abite ergo ⁊ diligentius p̄parate ⁊ curiosius agite ⁊ considerate locum vbi sit pes eius ⁊c. m ¶ Dixi dn̄o. Hic ɔn̄r dauid pro sua liberatione allegat suam in domino confidentiam modus est enim magnifici liberare confidentes in eo propter quod dixit dauid. m ¶ Dixi dn̄o deus meus es tu.in quo confido ⁊ nō in mea virtute. n ¶ Exaudi dn̄e vocem deprecationis mee.liberando me a saulis persecutione:⁊ q: gratitudo de beneficio iam prestito est dispositio ad aliud obtinendum.ideo dauid ad impetrandum liberationem suam de persecutione saulis recolit tanq̄ gradus beneficium quod ei deus prestiterat liberando eum de manu goliath gygantis dicens. o ¶ Domine dn̄e virtus salutis mee.i.per cuius virtutem fui saluatus. p ¶ Obumbrasti super caput meum.me protegendo. q ¶ In die belli quod accepi cu3 goliath getheo. r ¶ Non tradas me dn̄e a desiderio meo.i.extra desiderium meum. s ¶ Peccatori.i.sauli obstinato in peccato odij contra me.minus enim dicit ⁊ plus significat.per hoc enim qđ dicit q̄ talis traditio esset extra desiderium suum significat q̄ eam horrebat:sicut in communi modo loquendi quando contingit alicui quod est sibi horridū:dicit hoc non desiderabam vel non percbam.ad significandū illius qđ accidit sibi.⁊ subdit causam dicti horroris cum subdit. t ¶ Cogitauerunt cōtra me per vias diuersas me occidere. v ¶ Ne forte exaltentur.habentes de me intentum propter hoc supple peto non tradas me in manibus eoꝝ.⁊ est modus loquendi truncatus sicut solent loqui homines in timore positi. x ¶ Caput circuitus. Postq̄ dauid petit suam liberationem. Hic consequenter prophetice predicit persecutorū suorum punitionem ad cuius intellectum sciendum quod Saul persequens Dauid ex desiderio occidēdi eum cingebat eum et viros eius in modum corone ne posset euadere vt habetur primi Regu3 vigesimotertio. Ad hoc autem incitabatur a Doech ⁊ alijs detractoribus falso diffamantibus dauid apud eum ⁊ ista iniquitas Saulis ⁊ detractorum contra Dauid:fuit occasio quod deus permisit eos occidi in monte gelboe vt puniretur ista malicia eorum.⁊ hoc est quod dicitur caput circuitus eoꝝ.i.Saul qui erat caput exercitus circundantis dauid modo dicto. y ¶ Labor labiorum.i.frequens detractio doech ⁊ aliorum consimiliū. z ¶ Operiet eos:id est erit occasio q̄ operiantur morte in monte gelboe:sicut autem captam operit ⁊ hete. Et quia non solum fuerunt puniti temporali morte sed etiam igne gehenne f̄m communem opinionem iō subditur.Cadent super eos carbones ⁊c. a ¶ In miserijs non subsistent.quia pena infernalis est importabilis,⁊ q: doech detractor pessimus non solū fuit punitus in se:sed ēt in prole:q: dauid filiu3 eius fecit

Diui. p̄s.

Allegatio ɔfidētie ad dominum.

Dō petit liberationem.

occidi.eo q̄ dixit se saulē interfecisse q̄rēs p hoc ipsi dauid placere vt dictū fuit.ij.re.j.iō subdit. b ¶ Vir linguosus nō dirigēt in terra:q: doech nō reliquit filiū superstitē iō adhuc subdit. c ¶ Virū iniustū.s. doech idumeū. d ¶ Mala capiēt in interitu.s.suo ⁊ filij sui:⁊ iō subdit hīc mala in plurali.Et q: sicut dictū est ista punitio fuit facta ad vindicādū mala q̄ fecerāt dauid ⁊ viri eius iō subdit. e ¶ Cognoui.s.p pphetie spūm. f ¶ Quia faciet dn̄s iudiciū inopis.i.ipsius dauid q̄ fuit inops in fuga saulis intantū q̄ a nabal petijt cibū.j.reg.xxv. g ¶ Et vindictā pauperū.i.viroꝝ dauid q̄ erāt pauperes f̄m q̄ dr̄.j.reg.xxij.Et ɔuenerūt ad eū oēs q̄ erāt in angustia ɔstituti ⁊ oppressi ere alieno ⁊ amaro aio ⁊ factus est eoꝝ p̄nceps. Et q: dauid ⁊ viri eius in illa psecutiōe nō declinauerūt a fide vnius dei ⁊ ipsi⁹ cultu.iō subdit. h ¶ Verūtn̄ iusti ɔfitebūtur nomini tuo ēt in tribulatiōibus positi. i ¶ Et habitabunt recti ⁊c.i.placentes in ɔspectu tuo. ¶ Psalmus.cxl.

Maior pena dānatoꝝ est pditio visiōis dei loquēdo de pena damni.

Psalmus dauid.cxl.

Omine[a] clamaui ad te exaudi[b] me intēde[c] voci mee cū clamauero ad te.Dirigat[d] oratio mea sicut incēsu3 in cōspectu tuo eleuatio[e] manuū meaꝝ sacrificiū vespertinū.Pone[f] dn̄e custodiā ori meo:⁊[g] ostiū circūstantie labijs meis.Non[h] declines cor[i] meū in verba malicie ad[k] excusandas excusationes in peccatis.Cum[l] hominibus operātib⁹ iniqtatē:⁊[m] nō cōicabo cū electis eorū corripiet[n] me iustus in mi a ⁊ increpabit me:oleum[o] āt peccatoris non[p]

Omine clamaui.Huic p̄s.premittit talis tit.in heb.p̄s.dđ. ex quo p3 autor psal.De materia vero eius vr̄ ex circūstātia lr̄e q̄ dauid expertus se peccasse pctō lingue vt apparebit psequēdo fecit hunc psalmu3:petēs a dn̄o:vt nō pateret̄ amplius recidiuū.Et diuidit in duas ptes:q: p̄io dauid exaudiri postulat. scd̄o petitionē suam explicat ibi.Pone dn̄e. Circa p̄mū dicit. a ¶ Dn̄e clamaui ad te. corde ⁊ ore deprecādo. b ¶ Exaudi me.petitionē meā adimplēdo. c ¶ Intēde voci mee cū clamauero ad te.repetitio est eiusdē snīe ad maiorē effectus expressionē. d ¶ Dirigat oratio mea sicut incēsum in ɔspectu tuo.oblatis em̄ sacrificijs in altari holocaustoꝝ qđ erat sub diuo sacerdotes qui obtulerant sacrificia lauabāt manus ⁊ pedes:⁊ sic intrabāt primā portam templi vbi erat altare incēsi ibi cremātes tymiama: qđ hic dr̄ incēsum ⁊ tūc dicebat̄ sacrificiū cōsummatū Hebreos.ix. In priori quidē tabernaculo introibāt semp sacerdotes oblationē sacrificioꝝ cōsummantes:illa enim sacrificia nō erant deo grata ex se:s3 ex deuotione offerentium:que q̄dem deuotio significabatur per cremationē incensi:ideo tunc dicebant̄ sacrificia ɔsummari p hoc ergo qđ dicit dauid.Dirigat oratio mea sicut incēsum ⁊c.petit qđ sua oratio sit consummate exaudita:⁊ idē petit̄ per hoc qđ subditur. e ¶ Eleuatio manuum meaꝝ sacrificiū vespertinū: q: post oblationē iugis sacrificijs ibi vespere nō offerebat̄ aliud vsq̄ ad mane diei sequentis. f ¶ Pone dn̄e. Hic ɔn̄r dauid explicat suam petitione3 ⁊ diuiditur in duas.quia primo petit preseruari a lingue culpa.secundo a culpe pena.ibi.Quoniam adhuc.per linguam enim homo multipliciter peccat ⁊ contra hoc petit dicens. f ¶ Pone dn̄e custodiam ori meo:vt nō peccem per precipitationē loquēdi sicut alias fecit dicendo sibi omnia tua sunt que fuerunt miphiboseth in quo peccauit dauid:vt dictū fuit.ij.reg.xvj.⁊ supra psal.cxv. g ¶ Et ostium circūstantie labijs meis.dicitur aute3 ostium circunstantie qđ retractat verbum male prolatum.cuius contrarium fecerat dauid:quando numerationem populi male precepit:nec ad verbum ioab retractare voluit f̄m q̄ hr̄.ij.reg.vlti.⁊ ideo petit dauid vt hoc vlterius sibi non cōtingat dicens.Et ostium circunstantie ⁊c. h ¶ Non declines.i.declinare permittas. i ¶ Cor meū in verba malicie.i.ad proferendum verba maliciose composita sicut feci quando dixi vrie:vt descenderet in domū sua3 ⁊ lauaret pedes:vt sic cu3 vxore sua dormiret:vt puer de me conceptus sibi attribueretur ⁊ adulterium meum celaretur.vt habetur.ij.Regum.xj. k ¶ Ad excusandas ⁊c.resumitur ly non declines cor meu3.i. declinare permittas. k ¶ Ad excusandas excusationes in peccatis.vt pertinaciter defendam peccatum meum excusationibus falsis. l ¶ Cum hominibus operantibus iniquitatem.i.cum saule ⁊ sibi similibus qui peccatum suum de reseruatione agee regis amalech:⁊ pinguium animalium contra dei p̄ceptu3 pertinaciter defendit contra samuelem eum arguentem.j.reg.xv. m ¶ Et non cōicabo cum electis eorum. In heb.⁊ in transla.hie.hr̄. In delicijs eorum.est igitur sensus q̄ dauid nolebat cōicare cum talibus etiam in mensa vbi habentur cibaria delicata siue electa.Et quia humiliter recipiebat correctionem iustoꝝ:vt p3.ij.reg.xij.vbi correctionē nathan pphete de adulterio cū bersabee ⁊ homicidio vrie humiliter recepit.⁊ silr̄ correctionē gad pphete de populi numeratiōe:vt hr̄.ij.reg.xxiiij.iō subdit. n ¶ Corripiet ⁊c. quia vterq̄ ppheta post eius pn̄iam denūciauit sibi veniā:vt patebit ibidem. o ¶ Oleū aūt peccatoris nō impinguet caput meū. In heb.hr̄.Oleū aūt capitis non phibebit caput meu3.quod exponit.ra.sa.de vnctiōe regia:⁊ sic dauid dicit.Oleum capitis.i.vnctio regalis in capite meo recepta.Non phibebit caput meū.s.ab humilitate debita ip̄m p superbiā eleuādo vt nō acquiescā correctioni iustorum: sicut eleuauit saulem:vt p̄dictū est.Ad hunc aūt sensum potest reduci trāsla.cōis. o ¶ Oleū aūt peccatoris.i.vnctio regia hois inde superbientis qui dr̄ peccator eo q̄ in oī peccato includit̄ superbia. p ¶ Non impinguet caput meum contra deū ⁊ eius nuncios superbiendo:⁊ hoc modo dr̄ de superbo.Jo.xv.Cucurrit aduersus deum ⁊ exacto collo ⁊ pingui ceruice armatus est.Transla.hiero.h3.Oleum autem amaritudinis nō ipinguet caput meum.Ratio huius diuersitatis est:quia dictio hebraica hic posita.s.ros est equiuoca ad significandum caput:quam significationem sequuntur:hic heb.ad significandum fel.loco cuius trāstulit hieron.amaritudinis:quia frequenter in scriptura amaritudo significatur noie fellis ⁊ econuerso potest tn̄ trahi ad sensum precedentē vt per amaritudinē intelligat̄ superbia pcedens aliqū ex vnctione regia,sicut

De mate. psalmi.

Dona inīquoꝝ nō pbat altissimus nec respicit in oblatōibus eoꝝ .xo iiij.q.v.

De saule.

Sensus.

Omniu3 peccatoꝝ radix est superbia ma.sen.

Universidad de [illegible] Biblioteca

impugnet caput meũ. Qm̃[q] adhuc ꝛ oratio mea in bñplacitis[r] eorꝫ: absorpti[s] sunt iuncti[t] petre iudices[v] eorꝫ. Audient[x] verba[y] mea qm̃ potuerũt: sicut[z] crassitudo terre erepta est super terrã. Dissipata[a] sunt ossa nostra secus[b] infernũ: qr[c] ad te dñe oculi mei: in[d] te speraui nõ auferas animã meam. Custodi[e] me a laqueo quẽ[f] statuerũt mihi: ꝛ[g] a scãdalis operãtium iniquitatẽ. Cadẽt[h] in retiaculo eius peccatores: singulariter[i] sum ego donec transeam[k].

¶ Eruditio dauid cũ esset in spelunca oratio. cxlj.

patet in saul. Ista litera. Oleum aũt peccatoris nõ ipugnet caput meũ exponit cõiter a doctoribus nostris de verbo adulatoris significato noĩe olei. sicut dr: psalmo. liiij. Molliti sunt sermones eius sup oleũ: ꝛ sic petit dauid ꝙ verba adulatorũ nõ erigãtur in superbiam ꝛ dei ɔtemptũ. prima tñ expositio vr mihi magis literalis. q ¶ Qm̃ adhuc. hic ɔñr dauid petit pseruari a pena p peccato lingue debita: ꝛ primo a pena infligẽda in pñti. scdõ a pena inferni ibi. Sicut crassitudo. Circa primũ dicit. q ¶ Qm̃ adhuc ꝛ oratio mea. supple ptendit ad ipetrandũ id qđ subdit. r ¶ In bñplacitis eorꝫ. in heb. hr. in malis eorꝫ cui cõcordat trãsla. hiero. q sic hꝫ. Pro malicijs eorũ nõ sunt mihi occasio delinquẽdi: ꝛ p ɔñs ꝙ debeat puniri in pñti. Ad hũc ẽt sensum põt reduci transla. cõis cũ dr. t ¶ In bñplacitis eorꝫ. i. in malis eorũ i qbus delectãtur: eo ꝙ peccãt ex habitu q causat delectationẽ in ope malo: fm illud Prouer. ij. Qui letãtur cũ malefecerint et exultãt in rebus pessimis. Consequẽter adducit exẽplũ ad ppositum. s. ꝙ aliq sancti p verbis malis aliorũ deliquerint: ꝛ sic puniti fuerint in pñti cũ dr. Absorpti sunt iuncti petre iudices eorũ. vbi hꝫ transla. hiero. et sic litera heb. Ablati sunt iuxta petram iudices eorum: ꝛ est eadem sententia hic ꝛ ibi. ꝛ exponunt hic heb. de moyse ꝛ aaron qui iudices fuerũt populi israel ꝛ sancti: ꝛ tamen pro murmurationibus populi contra deum peccauerunt ad aquas ɔdictionis dubitantes de impletione verbi diuini qđ eis dixerat. Loquimini ad petram corã eis ꝛ illa dabit aquas: ꝛ pro illo peccato fuerunt priuati ingressu terre promissionis. vt habetur Nume. xx. ꝛ hoc est quod dicit. s ¶ Absorpti sunt. i. per peccatũ lapsi. t ¶ Iuncti petre. i. iuxta petram de qua debebant aquam ejicere. v ¶ Iudices eorum. i. moyses ꝛ aaron. q. d. dauid multo fortius debeo mihi timere: ꝛ per ɔñs deum orare ne propter verba malorum trahar ad peccandum: ꝛ per ɔñs ad penam sustinendum. x ¶ Audient. i. audiant quia heb. pro optatiuo vtuntur futuro indicatiui vt frequenter dictũ est. y ¶ Verba meã qm̃ potuerunt. in heb. ꝛ in transla. hiero. hr. Verba mea quoniam decora sunt ꝛ in hoc sermonem dirigit ad maliloquos: ꝛ est sensus. audient verba mea maliloqui corrigẽtes se a sua malicia. Quoniam decora sunt. i. ad decorẽ honestatis inducentia. ꝛ per ɔñs receptione digna. Ad hunc sensum potest trahi litera cõmunis. Audient verba mea. scilicet maliloqui ad suam correctionem. Quoniam potuerunt. s. se corrigere ad monitionem verborum meorum. z ¶ Sicut crassitudo terre erepta est ꝛc. Hic incipit versus in hebr. ꝛ in transla. hiero. vbi dauid petit preseruari a pena gehenne primo tñ ostendit modũ hanc penam incurrẽdi. secundo petit ab ea liberari: ibi. Quia ad te dñe. Circa primũ sciendũ ꝙ hec est litera in hebreo. Sicut findens ꝛ scindens in terra. Et in transla. hiero. Sicut agricola cũ scindit terram sicut dissipata sunt ꝛc. ꝛ est eadem sñia: vt patet. ꝛ est sensus: quia sicut ille qui scindit terram facit ibi quandam profunditatẽ ꝛ terre dissipationem: sic. a ¶ Dissipata sunt ossa nostra. i. sic dissipata est virtus mentis nostre que p ossa significatur: in quibus est robur corporis. b ¶ Secus infernum. i. prope infernum. vñ in hebreo. ꝛ in translatiõe hierony. hr. In ore inferni. dissipatio enim virtutis que fit per vitia facit appropinquare ad penã gehenne ad eundem sensum reducitur litera cõmunis: cum dicitur. Sicut crassitudo terre erepta est super terram. Crassitudo proprie est in animali: ꝛ latet sub pelle: ꝛ ad similitudinem huius crassitudo terre dicitur que latet sub eius superficie: qñ vero terra aratur. superficies subuertitur: ꝛ sic crassitudo eius sursum erigit. Est igitur sensus: sicut crassitudo terre ad sursum apparet ex terre scissione cum vomere: sic ossa nostra dissipata sunt secus ꝛc. ꝛ exponatur sicut supra. c ¶ Quia ad te dñe. Hic incipit versus in hebr. ꝛ in transla. hiero. vbi ɔñr dauid petit preseruari a dicta pena gehenne. ꝛ incipit hic constructio. Non auferas animã meam. i. non permittas eam auferri a conspectu gratie tue: ꝛ per ɔñs trahi ad penam gehenne. Quia ad te domine oculi mei tanq̃ ad protectorem meum. d ¶ In te speraui. quasi diceret: decet vt me pserues a pena gehenne. quia modus est magnifici liberare sperantes in se. e ¶ Custodi me a laqueo. s. deceptionis. f ¶ Quem statuerunt mihi. s. spiritus maligni. g ¶ Et a scandalis ꝛc. Scandalum enim est dictus vel factum minus rectum prebens alteri occasionem ruine: ꝛ sic petit dauid ne peccatum lingue aliene habeat sibi occasionem ruine. h ¶ Cadent in retiaculo eius peccatores. i. occasionem peccandi amantes fm illud Eccle. iij. Qui amat periculum in illo peribit. i ¶ Singulariter sum ego. i. a societate male loquentium me subtrahendo: ne sint peccandi occasio. k ¶ Donec transeam de presenti vita ad sanctorum requiem. Moralitas aũt huius psal. est vt homo qui alias expertus est per linguas se peccasse vel ad hoc peccatum sentit se pronũ esse exemplo dauid peniteat vt sic a recidiuo per deuotam orationem preseruet ꝛ a pena debita liberetur.

Exempli deductio

Ita peccat q̃s fratrem suũ videt peccare ꝛ tacet sic q̃ peccãti non indulget gl. super mat. si peccauerit.

Quid sit scãdalũ.

Moralis expositio

¶ Psalmus. cxlj.

Voce mea ad dñm. Huic psalmo premittitur talis titu. in heb. Eruditio dauid cũ esset in spelunca oratio. per hoc autem ꝙ dr. Eruditio ostẽditur ꝙ dauid in cõpositione huius psal. fuit eruditus a spũsancto: ꝛ illũ scripsit ad eruditionem aliorꝫ per hoc aũt ꝙ dr. Oratio designatur ꝙ factus fuit p modũ simplicis orationis: ꝛ per hoc ꝙ dr. Cum esset in spelunca: ostenditur locus vbi fuit factus. Et fm ꝙ dicit hie. in plogo super librum psal. intelligit de spelunca odollam: ad quã fugit dauid postq̃ euaserat de manibus philistinorũ volẽtiũ eũ occidere in geth: vt habetur. j. Regum in principio. xxij. ca. ꝛ in fine. xxj. Et fecit hunc psalmum anteq̃ venirent ibi ad eum illi de cognatione sua ꝛ homines amaro animo ꝛ oppressi ere alieno existentes. Igitur secundum hoc psalmus iste in duas partes diuiditur: quia primo dauid ostendit anxietatem animi sui. Secundo petit diuinitus consolari: ibi. Clamaui ad te domine. Circa primum dicit. a ¶ Voce mea ad do. clama-

Psi. diuisio.

Voce[a] mea ad dñm clamaui: voce[b] mea ad dñm deprecatus sum. Effundo[c] in cõspectu eius orationem meam: ꝛ tribulationẽ[d] meam ante ipsuꝫ pnũcio. In[e] deficiendo ex me spiritum meũ: ꝛ[f] tu cognouisti semitas meas. In[g] via hac qua ambulabã: absconderũt superbi laqueum mihi. Considerabã[h] ad dexteram ꝛ videbam: et[i] nõ erat qui cognosceret me. Perijt[k] fuga a me: et[l] nõ est qui requirat animã meã. Clamaui[m] ad te dñe dixi tu[n] es spes mea portio[o] mea in terra viuẽtium. Intende[p] ad deprecationem meam: quia humiliat9 sum nimis. Libera[q] me a persequẽtibus me: quia[r] cõfortati sunt super me. Educ[s] de custodia animã meã ad[t] confitendum nomini tuo: me[v] expectant iusti donec[x] retribuas mihi.

¶ Psalmus dauid quando persequebatur eum filius suus absalon. cxlij.

Domine[a] exaudi orationẽ meã auribus[b] percipe obsecrationẽ meã: ꝛ i veritate[c] tua exaudi me in tua iustitia. Et[d] nõ intres in iudiciũ cũ seruo tuo domine: qr[e]

ui: quia ex magna anxietate nõ poterat a clamore cõtinere. b ¶ Voce mea ad dñm deprecatus sum: repetitio est eiusdẽ sñie ad maiorẽ effectus expressionem. c ¶ Effundo in cõspectu ei9 ꝛc. hoc dicit qr orando lachrymas effundebat ꝛ hoc modo loquebatur anna. j. Regũ. j. Effunde animã meam in cõspectu domini. d ¶ Et tribulationẽ meã ante ipsum pnũcio. non ad aliquid sibi manifestãdũ qr oĩa nuda ꝛ aperta sunt oculis eius: sed ad cõsolationẽ aliquã impetrãdũ: cuius causa subditur cũ dicitur. e ¶ In deficiẽdo ex me spũ meũ. q. d. in tãta afflictione sum ꝙ fere expiro. f ¶ Et tu cognouisti semitas meas. per quas ego possum incedere magis secure q. d. illas nõ video nisi dirigas me: iõ subdit. g ¶ In via hac qua ambulabã abscõderũt superbi laqueũ mihi: qr saul ꝛ ei9 satellites in terra israel querebant p multas insidias eum capere. ꝛ cũ inde fugeret in geth philistei voluerũt eũ occidere: iõ subdit. h ¶ Cõsiderabã ꝛc. i. vbi possem inuenire aliquam prosperitatẽ q p dexterã designat. i ¶ Et nõ erat qui cognosceret me. qr in terra isrl nullus audebat humanitatẽ prestare timore regis saulis. k ¶ Perijt fuga a me qr dauid fugiens in terrã philistinorꝫ fuit ibi in periculo maiori: vt predictum est: ideo subditur. l ¶ Et nõ est qui requirat animã meã. i. vitã meã ad saluãdũ ipsam. m ¶ Clamaui. Postq̃ dauid explicauit anxietatẽ animi sui hic ɔñr petit ab ea liberari dicẽs. Clamaui ad te dñe posit9 in dicta anxietate. n ¶ Dixi tu es spes mea. qr p te solũ spero liberari. o ¶ Portio mea in ter. ꝛc. i. inter viuentes huius seculi nõ habeo vnde viuã nisi p tuam protectionẽ: qđ dixit qr erat exul ꝛ pfugus ab hereditate sua tpali. p ¶ Intẽde ad deprecationem meã. qr humiliat9 sum nimis. q. d. ita afflictus sum ꝛ abiect9 ꝙ cũ magna difficultate possum sustinere: iõ subdit. q ¶ Libera me a psequẽtib9 me: scꝫ a saule doech ꝛ similibus. r ¶ Quia ɔfortati sunt sup. i. fortiores me intãtum ꝙ nõ possum resistere pter regiã potestatẽ me psequẽtẽ. s ¶ Educ de custodia animam meam. i. de carcere: sicut dr Geñ. xlij. Tradidit illos custodire tribus diebus ꝛ tribus noctibus. tertio vero die eductis de carcere ꝛc. vñ in heb. ꝛ in transla. hiero. hr sic. Educ de carcere animã meã. i. meipsum a nobiliori parte denominãdo totum. carcerẽ aũt vocat dauid illã spelũcam in qua erat abscõditus nec audebat exire. t ¶ Ad cõfitẽdum nomini tuo. ad hoc eñ principaliter desiderabat dauid a psecutiõe saulis liberari: vt posset libere accedere ad tabernaculum dñi: ꝛ ibi cõfiteri dño cõfessione laudis. v ¶ Me expectant iusti. s. samuel ꝛ alij iusti de pplo israel: qui expectabãt cũ desiderio coronationẽ dauid in regem. sicut dixerat p samuelem. x ¶ Donec retribuas mihi p persecutione quã patior pter dignitatẽ regni. in heb. habetur. Me coronabũt iusti cum retribueris mihi: qđ fuit impletum qñ seniores de omnibus tribubus israel vnxerũt dauid in regem. ij. Reg. v. Moraliter põt exponi psal. iste de quolibet fideli in magna afflictione existẽte exemplo dauid explicante coram deo anxietatẽ animi sui petẽdo deuote ab ea diuinit9 liberari: vt sic cõfessione laudis dñi sine posset libere domino cõfiteri.

Liberationis petitio.

Psalmus. cxlij.

Domine exaudi orationẽ meã. Huic psal. premittitur talis tit. in heb. ꝛ in transla. hiero. Psal. dauid in aliquibus biblijs ponit talis additio psal. dauid qñ psequebat eum filius suus absalon: que quidẽ additio videt apposita ab aliquo doctore seu expositore eo ꝙ lrã hui9 psal. videt satis ad hoc cõcordare. illa eñ persecutio durauit plurib9 dieb9: ꝛ ideo dauid in illa existens fecit plures psal. vt pꝫ ex supradictis orãdo deum deuote p sua liberatione. Igit fm hec psal. iste in duas partes diuidit. In prima ponit petitio lachrymosa. secũdo subdit exauditio gratiosa: ibi. Spũs tu9. Prima adhuc in duas: qr prio ponit dicta petitio. scdo petitiõis ratio: ibi. Quia persecutus est. Circa primũ dicit dauid. a ¶ Dñe exaudi ꝛc. a psecutione absalon me liberãdo. b ¶ Auribus percipe obsecrationẽ meã. repetitio est eiusdem sentẽtie ad maiorẽ deuotionis expressionẽ. c ¶ In veritate tua exaudi me in tua iustitia. i. in veritate tua que est idem ꝙ iustitia tua: ꝛ in hoc allegat verbũ diuinũ quo precepit filijs parẽtes honorare. Exodi. xx. Honora patrẽ tuũ ꝛ matrẽ tuã ꝛc. ꝛ ideo ad veritatem diuinam ꝛ iustitiam ptinebat liberare dauid a psecutione filij sui a quo debebat honorari. d ¶ Et nõ intres in iudicium cum seruo tuo. i. mecum. Sciebat eñ dauid ꝙ illa psecutio ex permissione diuina erat nota cõtra eum pter punitionem adulterij sui cum bersabee ꝛ homicidij vrie. secũdum ꝙ dixerat sibi nathã ppheta. ij. Reg. xij. Hec dicit dñs. Ecce ego suscitabo sup te malum de domo tua ꝛc. ꝛ ideo dicebat dauid. Non intres in iudicium cum seruo tuo quasi dicat nõ punias me fm rigorem iustitie fm quem dauid meruerat mortem: qr fcdm diuinã vtrũq plectitur morte: ꝛ ad hoc allegat fragilitatem humanam qua peccauerat dicens. e ¶ Quia nõ iustificabitur in cõspectu tuo omnis viuens. i. nullus homo viuens iustificabitur: quia quãtũcũq sibi caueat: tamen frequenter labitur saltem venialiter peccando. Prouerbiorꝫ. xxiiij. Septies in die cadit iustus ꝛc. ꝛ in hoc allegat dauid quod deceat deum rigorem iustitie tẽ-

De materia psi.

Postpositũ patrez deum carnis quoq pater diligat ꝛ mater. mag. iij. sentẽ. dist. xxix.

perare pro humana fragilitate. f ¶ Quia persecutus est inimicus. Hic poniť predicte petitionis ratio q̄
accipitur ex atrocitate psecutionis quā dauid sustinebat.ideo dicit. f ¶ Quia psecutus.i.absalon ⁊ achi
tophel ei⁹ cōsiliarius. g ¶ Animā meā.i.vitā meā. querebāt em̄ eū occidere. h ¶ Humiliauit in terra
vitā meā.tūc em̄ fugit dauid peditādo flens ⁊ operto capite:vt habeť.ij.Reg.xv.Iniurias etiā semei valde
humiliter sustinuit.ij.Reg.xvj. i ¶ Collocauit me in obscuris:q: dauid fuit cōpulsus se abscōdere in lo
cis desertis ⁊ cauernosis. k ¶ Sicut mor
tuos seculi.qui ponūtur in foueis subterra
neis. l ¶ Et anxiatus est sup me spūs me⁹
ex nimia afflictione. m ¶ In me turbatū
est cor meū ppter maliciā filij mei me perse
quētis. n ¶ Me.fui dierū antiquoꝝ.i. die
rum noe in quib⁹ mūdum submersisti dilu
uio p pctō luxurie:⁊ in quibus per noe ami
cum tuū maledixisti ipsi cham p patris de
risione. Gen.ix.quasi dicat dauid ex istis val
de timeo punitionem meā pro peccato adul
terij cum bersabee ⁊ dānationem filij mei p
mea psecutione ppter qđ eū mortuū valde
luxit:vt habeť.ij. reg.xviij. vt ibidē plenius
fuit dictū. o ¶ Meditatus sum in oībus
operib⁹ tuis.in quib⁹ semp ocurrit iustitia.
p ¶ In factis manū tuaꝝ.repetitio est eius
dem snīe ad maiorē affect⁹ expressionē. ⁊ q:
diuina iustitia est formidāda. iō subdit da
uid. q ¶ Expādi manus meas ad te.s.hu
militer deprecando. r ¶ Anima mea sicut
terra sine aqua tibi.in heb.hr̄ sicut terra las
sata.et est eadem snīa: q: terra sine aqua in
pulueres resoluiť:q̄si res lassata dissipať:et
ex hoc bene designat dauid q̄ erat tot⁹ disso
lutus timore diuine iustitie: propter quod
Similitudo de fra. subdit adhuc. s ¶ Velociter exaudi me do
mine defecit spūs me⁹.i.ppe defectum sicut
de hoīe ad mortē appropinquāte diciť iā est
mortuus. t ¶ Nō auertas faciē tuā a me.
tāq̄ offensus cōtra me.⁊ loquitur de deo ad
modū hoīs qui indignāter auertit faciē suā
ab eo cōtra quē est offensus. v ¶ Et simi
lis ero descēdētib⁹ in lacū.s. si auertas faciē

nō iustificabiť in cōspectu tuo omnis viuēs. Quia[f]
persecutus est inimicus animā[g] meā humiliauit[h] in
terra vitā meā. Collocauit[i] me in obscuris sicut[k] mor
tuos seculi:⁊[l] anxiatus est super me spiritus me⁹ in
me[m] turbatū est cor meū. Memor[n] fui dierū antiquo
rū meditat⁹[o] sum in oībus operib⁹ tuis:in factis[p] ma
nuum tuarū meditabar. Expādi[q] manus meas ad
te:aīa mea[r] sicut terra sine aqua tibi. Velociter[s] exau
di me dñe:defecit spūs meus. Nō[t] auertas faciē tuā
a me:et[v] similis ero descēdētibus in lacum. Auditā[x]
fac mihi mane miam[y] tuā:quia[z] in te speraui. Notā[a]
fac mihi viam in qua ambulē:quia[b] ad te leuaui aīaꝫ
meā. Eripe[c] me de inimicis meis dñe ad te cōfugi do
ce[d] me facere volūtatē tuā quia deus me⁹ es tu. Spi
ritus[e] tuus bonus deducet me in terram rectā pro
pter[f] nomē tuū dñe viuificabis me in [g]equitate tua.
Educes[h] de tribulatione aiam meā:⁊[i] in mīa tua di
sperdes oēs inimicos meos. Et pdes[k] oēs qui tribu
lāt aīam meā:qm̄ ego seruus tuus sum.

¶ Psal. dauid aduersus goliā.cxliij.

BEnedictus dñs[a] deus meus qui docet
manus meas ad preliū:⁊ digitos meos
ad bellū. Misericordia[b] mea ⁊[c] refugiū

tuā a me mō pdicto. x ¶ Auditā fac mihi ma.i.celeriter sine retardatiōe. y ¶ Misericordiā tuā. p effe
ctū euidētē. z ¶ Quia in te spaui.nō in vtute hūana. a ¶ Notā fac mihi viā in qua ambulē.vt sic ad lo
cū saturitatis pueniā.hoc dicit dauid q: fugiebat vagabūdus p desertū. b ¶ Quia ad te leuaui aīam meā.
de auxilio tuo sperādo. c ¶ Eripe me de inimicis meis.i.absalon ⁊ sibi adherētib⁹. d ¶ Doce me facere
volūtatē tuā.hoīes em̄ cōturbati minus puidēt:⁊ iō tūc maxime indigēt a deo edoceri. e ¶ Spūs tuus
bon⁹.Hic pñr poniť exauditio gratiosa. habuit em̄ dauid respōsum ex diuina reuelatiōe se fore liberādū
de psecutione absalon ⁊ in regno suo restituēdū:vt dictū fuit supra psal.iij.iō dicit dauid. e ¶ Spūs tu⁹
bonus deducet me in terrā rectā.i.in hierusalē vbi erat tabernaculū ⁊ archa dñi. f ¶ Propť nomē tuum
dñe viui.me.de piculo mortis mihi iminēte. g ¶ In eq̄tate tua.⁊ nō mea. h ¶ Educes de tri.aīam meā.i.
vitā meā vel meipsum. i ¶ Et in mīa tua.q: illi q̄ erāt cū absalon ad psequēdū dauid fugerūt dispersi ad
diuersa loca fm qđ dr.ij.reg.xviij.Oīs aūt isrl' fugit in tabernacula sua ⁊c. k ¶ Et pdes oēs q̄ tri.aīa.meā.
q: achitophel se suspēdit.ij.reg.xvij.⁊ absalon iterfect⁹ fuit ⁊ multi de pplo cū eo.ij.reg.xviij.⁊ syba fili⁹ bo
chri mouēs ꝯ dauid seditionē decapitat⁹ fuit.ij.reg.xx. Moralr' exponiť psal.iste de q̄libet fideli existēte in
psecutione graui a qua lachrymose petit diuinit⁹ liberari: ppter qđ mereť gratiose exaudiri. Psal.cxliij.

Quisq̄s teneť cōformare volūtatē suā volūtati diuine.i. volēdo hoc q̄ deus vult ipm velle bo.ex.s. senten.

Moralis expositio

BEnedictus dñs deus meus. Huic psal. pmittiť talis ti. In hebreo ⁊ in trāsla. hiero. dauid sine
aliqua additione. dicit tn̄ hiero. in plogo sup librū ps. q̄ dauid fecit hūc psal. cū steterit contra
goliā gethesi de quo hr̄.j.reg.xvij. Circa qđ sciēdū q̄ dicit Aug. de pugna dauid ⁊ golie: q̄ da
uid accepit hāc pugnā ex instinctu spūsancti ⁊ ex reuelatiōe preuia q̄ dñs volebat p ei⁹ victo
riā philisteos debellare: ppter qđ dixit golie.j.reg.xvij. Tu venis ad me cū gladio ⁊ hasta ⁊ cly
peo: ego aūt veni ad te ī noīe dñi.⁊ subdiť. Et dabit te dñs in manu mea ⁊ pcutiā te ⁊ auferā
caput tuū a te:⁊ dabo cadauera castroꝝ philistijm hodie volatilib⁹ celi ⁊ bestijs terre:vt sciat oīs terra q: ē
dñs de⁹ in isrl' ⁊c. Igitur fm istā snīam ps. iste in duas ptes diuidiť:q: primo dauid diuinū sibi assistēs ad
iutoriū cōfiteť.secūdo laudare dñm polliceť:ibi. De⁹ canticū nouū. Prima adhuc in duas:q: primo cōfiteť
assistētiā adiutorij diuini. Scdo hoc attribuit bonitati diuine ⁊ nō sibi:ibi. Dñe quis est homo. Circa pmū
sciēdū q̄ dauid pcessit ad pugnā ꝯ goliath inermis excepto baculo ⁊ funda:vt hr̄.j.reg.xvij.vt p hoc in ei⁹
victoria magis reluceret virt⁹ diuina. hō aūt ī baculo pugnat cū manib⁹.⁊ q̄tū ad hoc dicit. a ¶ Bñdict⁹
dñs ⁊c.pugnādo vero in funda vtiť magis pprie digitis.⁊ q̄tū ad hoc subdiť. Et digitos meos ad bellum.
b ¶ Misericordia mea.q: ppriū est ipsius dei parcere ⁊ misereri:iō dauid vocat eū misericordiā ī abstra
cto di. Misericordia mea, in beneficijs mihi cōferēdis. c ¶ Et refugium meū in periculis p te euitandis.

Psalmi diuisio.

d ¶ Susceptor meus:tāq̄ pater miarum. e ¶ Et liberator meus. in periculis occurrētib⁹. f ¶ Prote
ctor me⁹ cōtra golie insultus. g ¶ Et in ipso spaui de victoria obtinēda. h ¶ Qui subdis pplm̄ meū sub
me in heb.⁊ ī trāsla.hie.hr̄. Qui subdis pplos mihi.i.philisteos existētes in magna multitudie ppť qđ dicū
tur ppli ī plurali p hoc em̄ q̄ dauid goliā iterfecit fuerūt oēs philistei debellati:vt hr̄.j.reg.xvj.ad hūc aūt in
tellectū reduciť lr̄a cōis. Qui subdis pplm̄ meū.i.pplm̄ israel. Sub me.i.sub obediētia mea: ppter hoc em̄

meum susceptor[d] me⁹ ⁊[e] liberator meus. Protector[f]
meus ⁊ in ipso[g] speraui:qui subdis[h] populum meū
sub me. Dñe[i] quis est homo: quia[k] innotuisti ei:aut[l]
filius hoīs quia[m] reputas eum. Homo[n] vanitati[o] si
milis factus est. dies ei⁹ sicut vmbra pretereūt. Dñe[p]
inclina celos tuos ⁊ descende:tāge[q] montes ⁊[r] fumi
gabūt. Fulgura[s] chorusationem et[t] dissipabis eos:
emitte[v] sagittas tuas ⁊[x] cturbabis eos. Emitte[y] ma
num tuā de alto eripe me ⁊[z] libera me de aquis mul
tis ⁊ de manu filiorū alienorum.[a] Quorum[b] os locu
tum est vanitatē et[c] dextera eorū dextera[d] iniquita
tis. Deus[e] canticū nouum cantabo tibi:in psalterio[f]
dacachordo psallā[g] tibi. Qui[h] das salutē regib⁹ q̄[i]
redemisti dauid seruū tuū:de gladio maligno eripe[k]
me. Et erue me de[l] manu filioꝝ alienoꝝ quoꝝ os lo
cutū est vanitatē:⁊ dextera eorū dextera iniquitatis
Quorū[m] filij sicut nouelle plātatiōes.ī iuuētute sua.

q̄ dauid goliā deuicit habuit magnū nomē
in pplo israel:⁊ fuit positus sup viros belli ꝯ
aduersarios regni. ⁊ p hoc fuit disposit⁹ ad
hoc q̄ populus desideraret dominiū ei⁹ vñ
cū ppls venit ad eū:vt vngeret eū regē dixit
ei.ij.reg.v. Cū esset saul rex sup nos tu eras
educēs ⁊ reducēs israel. i ¶ Dñe.hic pñr
dauid totū attribuit diuine bonitati.⁊ pro
q̄tum ad reuelationē sibi factā de victoria ꝯ
goliā:vt predictū est di. Dñe quis est homo.
id est ipse dauid. k ¶ Quia innotuisti.i. vi
ctoriā de golia reuelādo. l ¶ Aut fili⁹ ho.
id ē ipsemet dauid q̄ vocať fili⁹ isai.j.regū.⁊
ij.in plurib⁹ locis. m ¶ Quia re.eū.tāta vi
ctoria dignū.q.d. hoc puenit ex tua bonita
te tm̄:iō subdiť. n ¶ Homo. id est dauid.
o ¶ Vanitati silis fact⁹ est ⁊c.i.nulli⁹ mo
menti ⁊ in se ⁊ in sua reputatione. ppter qđ
postq̄ iā adept⁹ fuerat regiā dignitatē.d.ij.
reg.vj. Vilior fiam plusq̄ fact⁹ sum.⁊ ero hu
milis in oculis meis. Scdo attribuit diuine
bonitati obtētū victorie dicens. p ¶ Dñe:in
clina celos tuos ⁊ descēde.nō p loci mutatio
nem sed pietatis cōdescēsionē. q ¶ Tāge
montes.i.pcute philisteos supbos. r ¶ Et

attribuit totū diuine bonitati.

fumigabūt.i.virtus exercitus eorū extingueť sicut titio cui⁹ flāma extincta fumigat. s ¶ Fulgura coru
sca.i.ostēde tue virtutis euidētiā. t ¶ Et dissipabis eos.i.acies eoꝝ. v ¶ Emitte sagittas tuas.i.dirige
lapides in eos qui dicūtur hic sagitte eo q̄ emittūtur a longe de funda sicut sagitte de arcu. x ¶ Et con
turbabis eos:q: pstrato golia ictu lapidis philistei cōturbati ⁊ stupefacti fugerūt ⁊ filij israel eos insequē
tes multos occiderūt.j.reg.xvij. y ¶ Emitte manū tuā de alto:⁊ eripe me de manu golie. z ¶ Et libera
me de aquis multis.i.de philisteis eo modo loquēdi quo diciť Apo.xvij. Aque quas vidisti sup quas mu
lier sedet ppli sunt ⁊c. a ¶ Et de manu filioꝝ alienoꝝ.⁊ pro.i.de manu philistinoꝝ qui dicūtur filij alieni
eo q̄ erāt idolatrie dediti. b ¶ Quorū os locutū est vanitatē:q: goliath noīe omniū philistinorū expro
brabat agminibus israel hodie.j.reg.xvij. c ¶ Et dextera eoꝝ.i.vtus ad bellādum. d ¶ Dextera iniqui
tatis:q: cōtra israel habebāt iniustum bellum. e ¶ Deus canticū nouū. Hic cōsequēter dauid pro benefi
cijs predictis deū laudare pmittit in qua quidem laude primo diuinū beneficium recognoscit ⁊ scdo pspe
rum statum gentis sue deposcit ibi. Quorū filij. Circa primū dicit. e ¶ Deus canticū nouū can. tibi in re
cognitionē noui bñficij f ¶ In psalterio decachordo.i.decē cordas habēte. g ¶ Psallā tibi.cantus enim
huius psal. magis appropriabať huic instrumēto q̄ alteri:quē decantabat dauid nō solū voce humana:sed
etiam instrumēto musico. h ¶ Qui das salutē re.i.mihi ⁊ saul.vocat em̄ se regē:eo q̄ erat inunctus p sa
muelem ⁊ filr saulē eo q̄ adhuc actu tenebat regnū ⁊ vterq̄:tūc fuit saluatus: q: dauid habuit victoriam
de golia ⁊ saul de exercitu philistinorū:q: tn̄ hoc pcessit ex victoria dauid vt predictum est, ideo subditur.
i ¶ Qui redemisti dauid seruū tuū de gladio maligno.i. de gladio golie cui⁹ hastile erāt quasi liciatoriū
texentiū:⁊ ferrū sexcētos ciclos habebat ferri:vt hr̄.j.reg.xvij. k ¶ Eripe me et erue me.hic incipit ver
sus sequēs immediate pcedētem in heb.⁊ in trāsla.hiero. l ¶ De manu filioꝝ alie.⁊c.exponať sicut supra
q: est repetito eiusdē sicut frequēter fit in canticis. m ¶ Quorū filij ⁊c. Hic dauid psperitatē israel depo
scit:put sonat lr̄a heb.⁊ trāsla.hie.q̄ sic habēt. Ut sint filij nr̄i israel iuuenes. Quasi plātatio crescēs ī ado
lescentia tua.i.pficiāt in virtute corpis ⁊ mētis. Filie nostre quasi angeli ornate ad similitudinē tēpli.i.vt
ornētur ⁊ tradātur nuptui vt sic possit meli⁹ ppls multiplicari. ⁊ in hoc petit dauid psperitatē ppli israel
q̄tum ad silitudinē psonarū. Cōsequēter idē petit q̄tū ad multiplicationē bonoꝝ temporaliū. sine qua nō
potest multiplicatio ppli sustētari.⁊ primo in terrenascētib⁹ scꝫ blado ⁊ vino ⁊ similibus di. Promptuaria
nostra plena et supeffundētia ex hoc in illud. scdo in aialibus:cū subdiť. Pecora nostra in milibus innume
rabilia in cōpitib⁹ nostris tauri nostri pingues. sic habet trāsla.hiero. lr̄a hebraica est eadē snīa q̄ talis est.
Oues nostre a milib⁹ in decē milia in egressibus nostris boues nostri pingues. tertio in edificijs ⁊ clausu
ris cū dr̄. Non est interruptio scꝫ in muris ciuitatū. Et nō est egressus vñ possint fugere illi qui apud nos de
tinētur captiui de alienis gentibus. Et nō est vlulatus in plateis nostris ppter inimicos nostros subito ir
ruentes.q.d. sint ciuitates nostre ita fortes ⁊ munite q̄ nō habeam⁹ timere incursuꝫ subitū hostiū: nec mi
rādū est de mutatiōe modi loquēdi. videlicet de optatiuo modo ad idicatiuū: ⁊ de futuro ad pñs:q: talis
mutatio frequēs est in pphetijs:⁊ maxie ī scripturis metrice cōpositis cuiusmodi est liber psal.⁊ q: pspe
ritas tpalis nō est ad bonū male vtētiū.ſꝫ tm̄ bñ vtētiū fm q̄ dicit beat⁹ Ambrosius sup Luc. Sicut diuitie
impedimēta sunt reprobis:ita pbis sunt adiuuamēta virtutis:iō subdiť. Beat⁹ ppls cuius talia sunt. si tn̄
bene vtatur ppter qđ subdiť. Beatus ppls cuius est dñs deus eius:q: ille qui verum deum colit bene vtiť.
tēporali psperitate. Aliqui vero expositores nostri lr̄am predictā ab illo loco. m ¶ Quorum filij prout ia

Similitudo de philisteis.

Dauid deposcit prosperitatē israel.

Ad quid sit prosperitas tēporalis.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de D... Biblioteca

cet in trãslatione cõmuni exponũt de philisteis cõiungẽdo lr̃e p̃cedẽti.q: vt isti dicũt gloriabant̃ de multitudine ⁊ pulchritudine prolis masculine ⁊ feminine.⁊ de abũdãtia in terren ascẽtibus ⁊ animalibus:⁊ de fortitudine ciuitatũ:⁊ sic in fine subditur. Beatũ dixerũt.s.philistei. Populũ cui hec sunt.vel beatus ppl's cuius sunt talia iactãdo se de predictis. Sed q: male vtẽres cuiusmodi erant philistei nõ erãt p hoc beatiores sed miseriores.ideo ad repellẽdũ dictũ eoꝝ subdit. Beat⁹ populus cuius dñs deus eius.qualis erat populus iudeoꝝ colẽs vnũ verũ deũ. Sed quia heb.⁊ hiero.lr̃am p̃dictã nõ referũt ad philisteos:sed magis ad heb.vt visum est.iõ trãslatio cõis põt reduci ad intellectũ eoꝝ supra positum sic.vt ab illo loco. Quoꝝ filij ⁊c. fit cõstructio suspẽsiua vsq; ad illũ locũ. Beatũ dixerũt ⁊c.⁊ ibi incipiat constructio. Beatuz dixerũt ⁊c.beatitudine que habet in presenti. Populum cui hec sunt.s.premissa in lr̃a cũ dicit. m ¶ Quoꝝ filij sicut nouelle plantationes ⁊c.i.qui abũdãt in bona prole masculina ⁊ feminina ⁊ in terrenascẽtib⁹ ppter qd subdit. n ¶ Promptuaria eoꝝ plena eructãtia ex magna abũdãtia. o ¶ Ex hoc in illud. ppter diuersas species terrenascẽtiũ abũdãtes.⁊ silr̃ in aialib⁹ ppter qd subdit. Oues eoꝝ fetose abũdãtes in gressibus ⁊c. Et silr̃ in fortibus ciuitatibus: ppter quod subditur. p ¶ Nõ est ruina macerie neq; trãsitus.vbi hostes possunt faciliter incurrere:⁊ p cõsequẽs. q ¶ Neq; clamor in plateis eoꝝ.ex subito incursu hostiũ q debeat deũ laudare talia pplo israel ostẽdit cũ subditur. r ¶ Beatus ppl's cui⁹ dñs de⁹ eius: quasi dicat: hic solus est ppl's iudaic⁹ in quo pro tũc vigebat fides vnius dei ⁊ eius cult⁹. ⁊ ideo cũ ex hoc sit beat⁹ principaliter decet q habeat abũdãtiã bonoꝝ temporaliũ que hominibus bonis facit adiutorium virtutis. Moraliter põt exponi psal.iste de quolibet fideli qui habita victoris de hoste visibili vel inuisibili cuiusmodi est spũs malignus exẽplo dauid insurgit ad dei laudem.

Constructio suspẽsiua.

Beat⁹ dicitur cui ad nutuz oĩa succedunt.

Filie eorum cõposite:circũornate vt similitudo templi. Promptuaria[n] eorum plena eructãtia ex[o] hoc in illud. Oues eorum fetose abũdãtes in gressibus suis boues eorum crasse. Nõ[p] est ruina macerie neq; trãsitus:neq; clamor[q] in plateis eorum. Beatum dixerũt populuz cui hec sunt:beatus[r] populus cuius dñs deus eius.

¶ Psalmus dauid. cxliiij.

Exaltabo[a] te de⁹ me⁹[b] rex[c] et[d] benedicã nomini tuo in seculũ[e] et in seculũ seculi. Per[f] singulos dies benedicã tibi ⁊ laudabo nomẽ tuũ in seculũ et in seculũ seculi. Magn⁹[g] dñs et[h] laudabilis nimis et[i] magnitudinis eius nõ est finis. Generatio[k] et generatio laudabit opera tua:et[l] potẽtiã tuam pronũciabũt. Magnificẽtiã[m] glorie sanctitatis tue loquẽtur:et[n] mirabilia tua narrabũt. Et[o] virtutẽ terribilium tuorũ dicẽt.et[p] magnitudinem tuaz narrabũt. Memoriam[q] abũdãtie suauitatis tue eructabũt[r] ⁊[s] iustitiã tuã exultabũt[t]. Miserator[u] ⁊[x] misericors dñs patiens[y] et[z] multum misericors. Suauis[a] dominus vniuersis et[b] miserationes eius sup oĩa opera eius. Confiteantur[c] tibi domine omnia opera tua:⁊[d] sancti tui benedicãt[e] tibi. Gloriam[f] regni tui dicẽt ⁊[g] potentiam tuam loquẽtur. Ut[h] notã faciãt filijs hominũ potentiam tuã et[i] gloriã magnificentie regni tui. Regnum[k] tuum regnum omnium seculorum ⁊ dominatio tua in omni generatione ⁊ generationem. Fidelis[l] dominus in omnibus verbis suis et[m] sanct⁹ in oĩbus operib⁹ suis. Alleuat[n] dñs omnes qui corruunt et[o] erigit oẽs elisos. Oculi[p] oĩm in te sperant domine et[q] tu das escam illis in tempore oportuno. Aperis[r] tu manũ tuã:et[s] imples omne animal benedictione. Justus[t] dñs in omnibus vijs suis:et[v] sanctus in omnibus operibus suis. Prope[x] est domin⁹ omnibus inuocãtibus eum: omnibus inuocãtibus eum in veritate. Uoluntatem[y] timentium se faciet[z]

¶ Psalmus. cxliiij.

Exaltabo te. Huic psal. premittitur talis titu.in heb.⁊ in transla.hiero. Hymnus dauid. Circa quod sciendum q hymnus proprie est laus diuina cum cantico seu exultatione:⁊ ideo si nõ sit laus dei sed alterius persone:nõ est hymnus,etiam si fiat cũ exultatione.⁊ similiter si sit laus diuina ⁊ non fiat cum cãtico seu exultatione:sed magis cum fletu sicut planctus hiere:nõ est proprie hymnus.⁊ ideo per hoc quod dicitur in titu. Hymnus dauid signatur q dauid fecit hunc psal.ad dei laudẽ cum cantico seu exultatione. Et diuiditur in duas partes:quia primo dauid deum laudat.secũdo alios ad hmõi laudem excitat:ibi. Generatio. Circa primũ di. a ¶ Exaltabo te deus, per creationem. b ¶ Meus.per fidem ⁊ specialem deuotionẽ. c ¶ Rex per omnium gubernationem rex eñ dicitur a regendo. d ¶ Et benedicam nomini tuo,non benedictione consecrationis que a maiore impenditur minori. Heb.vij. Sine vlla cõtradictione quod minus est a meliore benedicitur.sed benedictione gratiarũactionis ⁊ laudis que a minori exhibetur maiori. e ¶ In seculum ⁊ in seculuz seculi. preuidit enim dauid q psal.iste ⁊ alij ab eo facti essent cantandi in futuris generationibus ad laudez dei. f ¶ Per singulos dies benedicam tibi.quia dauid singulis diebus aliqua hora vel pluribus intendebat diuinis laudibus:cuius ratio subditur ibi. g ¶ Magnus dominus.nõ magnitudine molis sed virtutis. h ¶ Et laudabilis nimis.i.plusq possit a creatura laudari. Eccle.xliij. Benedicentes dominum exaltate illum q̃tum potestis.maior est enim omni laude. i ¶ Et magnitudinis eius non est finis.q: potestas nõ est determinata ad aliquem certum effectum sed omni facto potest semper maius facere. k ¶ Generatio. Hic consequenter dauid alios ad laudem excitat:⁊ primo excitat patres veteris testamenti, secundo noui:ibi. Confiteantur tibi. Tertio omnes in cõmuni:ibi. Alleuat dominus. Circa primum dicit. k ¶ Generatio ⁊ generatio laudabit opera tua.i.laudet.hebrei enim pro optatiuo vtuntur futuro indicatiui modi.per hoc autem q dicitur hic. Generatio ⁊ generatio:intelligitur generatio infidelium veteris testamẽti que precessit captiuitatem babylonicam ⁊ generatio que secuta est vsq; ad christum. l ¶ Et potentiam tuam pronunciabũt:qua eduxisti hebreos potenter de egypto:vt patet in Exod.⁊ etiam de captiuitate babylonica:vt habetur Esd.j. m ¶ Magnificentiam glorie sanctitatis tue loquentur. quam ostendisti in datione sancte legis. n ¶ Et mirabilia tua narrabunt.que tunc virtute diuina apparuerunt vt habetur Exod.xix. o ¶ Et virtutem terribilium tuorum dicẽt.i.iudicia terribilia in apertione terre ⁊ deuoratiõe chore ⁊ aliorum sibi adherentium in rebellione. Nume.xvj.⁊ in alijs punitionibus terribilibus. p ¶ Et magnitudinem tuam narrabunt quam ostendisti in rebellione og regis basan:⁊ seon regis amorreorum. q ¶ Memoriam abũdãtie suauitatis tue.qua pauisti eos mãna in deserto:⁊ potasti eos aquis productis de saxo durissimo. r ¶ Eructabunt.i.te corde deuote proferent ⁊ narrabũt. s ¶ Et iustitiam tuam quia chananeos de terra promissionis eiecisti:⁊ filios israel ibi habitare fecisti. t ¶ Exultabũt id est cum exultatione deuota referent hic ⁊ predicta opera tua. v ¶ Miserator q̃tum ad effectum. x ¶ Et misericors

De materia p̃si.

Diui. p̃si.

Ad laudẽ excitat dauid alios.

dñs q̃tum ad effectum. y ¶ Patiẽs q: nõ statim infert punitionẽ p peccatis:sed aliqñ differt etiã p totam vitã peccatoris.qd videt hoibus nimis differre.ideo subdit. z ¶ Et mul.mise.tñ totũ bene facit sm ordinem sue sapiẽtie. a ¶ Suauis dñs vniuersis:q: oĩbus creaturis dat esse qd est desideratissimũ hoibus sm se.licet aliqñ rõne mali adiuncti efficiatur aliquibus tediosum:⁊ cum hoc aliquibus dat viuere vt vegetabilibus ⁊ vltra hoc sentire aialibus ⁊ vltra predicta intelligere hoibus ⁊ angelis. b ¶ Et mise. ei⁹ ⁊c. q: diffusio sue bonitatis ad omnẽ creaturaz modis predictis nõ procedit ex aliqua obligatione seu debito ex parte dei:sed ex mera bonitate ⁊ pietate ipsius. c ¶ Confiteant. Hic cõñr icitat fideles no.te.ad laudẽ dei di. c ¶ Cõfiteãtur tibi dñe oĩa opera tua.i.laudent te sm suũ modũ:q: ⁊ si irrationabilia ⁊ sensibilia nõ laudẽt deũ proprie.eo q carent intellectũ bonũ qd habẽt in deũ referẽte tñ laudãt deũ inq̃tum sunt materia diuine laudis intelligibilib⁹ creaturis. d ¶ Et sancti tui.i.fideles no.te. cõsecrati per sacramẽta noui testamẽti que sunt efficacia ad sanctificationem nõ sic ante erãt sacramẽta legalia que apostolus appellat infirma ⁊ egena:ad Gal.iiij. e ¶ Benedicãt tibi p patrib⁹ ve.te.eo q in ipsis cõpletũ est misterium xp̃i. f ¶ Gloriã regni tui di.i.p̃dicabũt gloriam regni celestis qd fecerũt ap̄li alijq; discipuli p orbẽ dispersi.patres aũt veteris testamẽti annũciauerũt gloriã regni terreni. Deutero.xxviij. Si audieris vocẽ dñi dei tui ⁊c. ⁊ seq̃tur. Faciet te dñs deus tuus excelsiorem cunctis gẽtibus q̃ versant in terra. ⁊ Esa.j. Si volueritis ⁊ audieritis me bona terre comedetis:tñ in istis pmissionibus ⁊ cõsilibus intelligebãtur bona spũalia principaliter pmissa: vt frequẽter dictum est supra.q: tñ pplus rudis illa nõ capiebat ideo patres ve.te.illa tacebãt que p patres no.te.sunt aperte predicata. g ¶ Et potẽtiã tuã.lo.i.ostendẽt per miracula doctrinã euãgelicã cõfirmãtia:sm qd dicitur Math.vlti. Illi aũt pfecti p̃dicauerũt vbiq; dño cooperãte ⁊ sermonẽ cõfirmãte sequẽtibus signis. h ¶ Ut notã faciã fi.ho.potẽ.tu.per opera totã virtutẽ nature create trãscẽdẽtia. i ¶ Et gloriã ma.re. tui.gloria est clara noticia cũ laude in regno aũt celesti de quo hic ẽst sermo est clara dei visio.⁊ magis laudatio.iõ regnũ illud dicit gloriosum:est etiã eternũ ppter qd subditur. k ¶ Regnũ tuũ re.oĩm seculoꝝ ⁊c.sm qd dicitur Luc.j. Regni eius nõ erit finis. l ¶ Fidelis dñs ⁊c.totus iste versus videt hic apposit⁹ ab aliquo trãslatore vel expositore:q: nõ est in heb.nec in trãsla.hiero.põt tñ sic exponi. l ¶ Fidelis dñs in omnibus verbis suis:q: semp implẽtur ⁊ nõ trãseunt in vacuũ.sm qd dicit sal. Math.v. Jota vnum aut vnus apex nõ preteribit a lege donec oĩa fiant ⁊c. m ¶ Et sanctus in oĩbus opibus suis.sanctũ eñ dicit qd est ad dei gloriã ordinatũ.ppt qd res etiã isensibiles vt calix ⁊ vestes ⁊ hmõi dicũtur sancte:eo qd sunt ad diuinũ cultũ ordinate:oĩa aũt opa diuina sunt ad dei gloriã ordinata:sm qd dicit puerb.xvj. Uniuersa ppter semetipsum opatus est dñs.⁊ iõ dicitur sctũs in oĩb⁹ suis operib⁹. n ¶ Alleuat dñs. Hic cõñr psal. inducit oẽs gñaliter ad laudẽ dei.⁊ hoc ex beneficijs cõiter oĩb⁹ exhibitis.⁊ iõ primo dicta beneficia ad memoriam reducit. scdõ ppositũ cõcludit ibi. Laudationẽ dñi. Circa primũ primo tãgit diuina beneficia reuelãdo malis di. n ¶ Alleuat dñs oẽs qui corruunt:q: corruẽtes in culpam semp paratus est reuelare q̃tum est in se.licet aliqui renuant sm qd dr̃ Prouer.j. Extẽdi manũ meã ⁊ nõ fuit q̃ aspiceret ⁊ ex hoc seq̃t q paratus est releuare a pena gehẽne q̃ p culpa mortali debetur:corruẽtes aũt in penam tẽporalẽ aliqñ releuat sicut pz de manasse rege iuda.iiij. Reg.⁊.ij. Paral.xxxiij.quem de captiuitate ⁊ carcere releuauit ad suuz regnum.⁊ silr̃ de sancto Job.⁊ multis alijs quos temporaliter releuauit de miserijs:tñ non sic est de omnibus etiaz dilectis suis.vt pz in sanctis martyribus.sed alleuauit eos melius eos trãsferẽdo de miseria presenti ad gloriã celestẽ. o ¶ Et erigit oẽs elisos.eodẽ modo exponat.q: est repetitio eiusdẽ sentẽtie sub alijs verbis. Consequẽter tãgit diuina beneficia in donis pmouendo di. p ¶ Oculi omniũ in te sperãt dñe per hoc aũt qd subdit. Et imples omne animal ⁊c.patet q hec scriptura nõ loquit gñaliter de omni creatura vt exponũt aliqui:sed tñ de creatura animata aĩa sensibili cuiusmodi est homo ⁊ aial brutũ ppter hominẽ factũ dicit:igit. p ¶ Oculi oĩm in te sperãt dñe.q: a deo expectãt puisionẽ victualiũ non solum hoĩes sed etiã bestie ⁊ aues.sm qd dicit Math.vj. Cõsiderate volatilia celi ⁊c. ⁊ subdit ⁊ pater vester celestis pascit illa. q ¶ Et tu das escã illis in tpe opor.aliqua eñ animalia sunt que sm cõditionem nature sue per magnũ tpis spacium nõ comedũt sed nutrimẽto prius recepto viuunt sicut hyrũdines non comedunt in hyeme:sed viuũt in alimẽto recepto in estate:vt dicit cõmẽtator albert⁹ sup.ij.de aĩa.⁊ de pluribus alijs ponit exempla. r ¶ Aperis tu manũ tuã p bonitatis diffusionẽ. s ¶ Et imples omne aĩal benedictione.i.cõueniẽti refectione. t ¶ Justus dñs in oĩb⁹ vijs suis.i.pcessibus suis cũ sit ipsa regula iustitie ⁊ veritatis. v ¶ Et sanctus in oĩbus operib⁹ suis exponatur sicut supra. x ¶ Prope est dñs omnibus inuocãtibus eum:sed q: hoc est intelligẽdum de fideliter inuocãtibus tñ:ideo subditur. Omnibus inuocantibus eum in veritate.q: inuocãtes eũ pie.i. de pertinentibus ad salutem pro se ⁊ perseuerãter semper ab eo exaudiuntur tempore tamẽ debito:ideo subditur. y ¶ Uolũtatem timentiũ ⁊c.que est annexus charitati. z ¶ Faciet. q: tales supponũt volũtatem suã diuine voluntati.⁊ sic sicut diuina volun-

Incitat fideles.

Quid sit gloria.

Inducit oẽs ad laudem.

Hõ creatus ppter deuz oĩa ppter hominẽ.isi.do.de sũmo bono

Pater cura pater gñatione pater etate pater creatiõe.

tas impletur ita ꝛ sua. a ¶ Et deprecationē eoꝝ exaudiet.ſi ſit pia pro ſe ꝛ perſeuerās ꝛ vt predictū eſt
b ¶ Et ſaluos faciet eos ſalute eterna ꝛ aliqñ etiā tpali vt dictū eſt ſupra. c ¶ Cuſtodit dñs oēs. di.ſc.ſi
cut amicos chariſſimos in ciuitate celeſti collocādos. d ¶ Et oēs pctōres in peccato mortali decedētes.
e ¶ Diſpdet de pditiōe gehēne. f ¶ Laudationē.hic ex predictis bñficijs ꝯcludit pſal.deū ab oib⁹ hoi-
bus eſſe laudādum ꝛ primo incipit a ſeipſo di.Laudationē dñi loquet os meū.ꝛ ſecūdo alios ad idē inui-
tat. g ¶ Et bñdicat oīs caro.i.oīs hō q̄ fre-
quēter in ſcriptura caro noiat.ſm ꝙ dr̄ ſu-
pra pſal.lxxvij.Et recordat⁹ eſt q: caro ſunt
ꝛc.Geñ.vj.Nō pmanebit ſpūs me⁹ in hoīe in
eternū q: caro eſt. h ¶ Nomini ſancto eius
ſcꝫ dei a quo oīs ſcītas deriuat. i ¶ In ſe
culū ſeculi ꝛc.i.eternaliter vbicūqꝫ eñ fit ta
lis replicatio hui⁹ dictiōis ſeculū eternitas
deſignat ſaltē a pte poſt ſm doctores heb.
Senſus aūt lr̄alis hui⁹ pſal.etiā moral vt pꝫ
ex dictis.ppt qđ nō opꝫ aliā moralitatē ad-
dere nec in cōſimilibus. ¶ Pſalmus.cxlv.
Lauda aīa mea.Huic pſal.p titu.
preponitur Alleluya. qđ ſignifi-
cat laudate deū vt dictum eſt ſu-
pra.Circa materiā hui⁹ pſal.cōſi
derādū eſt qđ ex decurſu veteris
teſtamēti pꝫ ꝙ q̄diu filij iſrael cōfidētiam
habuerūt in dño bene fuit eis:qñ aūt diffi-
dentes de diuino auxilio recurrerūt ad hu-
manū maliū fuit eis.vnde ꝛ ſedechias rex cō
fidens de adiutorio regis egypti contra re-
gem babylonis fuit captus ꝛ excoculatus: et
ciuitas hierl̄m deſtructa,ꝛ ppl̄s captiuatus.
vt habet.iiij.reg.ꝛ.ij. Paral.in fi.multa etiā
alia exempla poſſent ad hoc adduci de ſcri-
ptura:ſed pṕter breuitatē omitto:qđ cōfide
rās autor hui⁹ pſal.q̄ ſm heb.ignorat in hoc
pſal.declarauit ꝙ nō de hoib⁹:ſed de deo eſt

De pſal. materia.

et^a deprecationē eorū exaudiet:ꝛ^b ſaluos faciet eos.
Cuſtodit^c dñs oēs diligētes ſe:et^d oēs peccatores di
ſperdet^e.Laudationē^f domini loquetur os meū:et^g
benedicat omnis caro nomini^h ſancto ei⁹ in ſeculū^i ꝛ
in ſeculum ſeculi. Alleluya. Pſalmus.cxlv.
Lauda^a aīa mea dñm laudabo^b dominū
in vita mea pſallam^c deo meo q̄diu fue-
ro.Nolite^d cōfidere in pricipib⁹:in^e filijs
hominū in quibus nō eſt ſalus. Exibit^f
ſpiritus eius et reuertetur^g in terram^h
ſuam:in^i illa die peribūt^k omnes cogitationes eorū.
Beatus^l cuius deus iacob adiutor eius:ſpes ei⁹^m in
domino deo ipſius qui^n fecit celū et terrā:mare ꝛ oīa
que in eis ſunt.Qui^o cuſtodit veritatē in ſeculum fa-
cit^p iudiciū iniuriā patiētibus:dat^q eſcam eſurienti-
bus.Dominus^r ſoluit cōpeditos:dñs^s illuminat ce-
cos.Dominus^t erigit eliſos:dñs^u diligit iuſtos. Do-
minus^x cuſtodit aduenas pupillum^y:et^z viduā ſuſci-
piet^a et^b vias pctōrū diſperdet^c:Regnabit^d dñs in ſe-
cula deus tuus ſyon in^e generatione ꝛ generationē.

cōfidēdū:ꝛ diuidit in duas partes.q: primo pſal.laudat deū ſm hui⁹ pſal.titu.Scđo deſcēdit ad ꝓpoſitū
ibi.Nolite.Circa primū di. a ¶ Lauda aīa mea dñm.q.d.nō laudē eū labia mea tātum ſicut illoꝝ de qui-
bus dr̄ Eſa.xxix.Populus iſte ore ſuo ꝛ labijs ſuis glorificat me:cor aūt ei⁹ longe eſt a me. b ¶ Laudabo
dñm in vita mea.i.in vita preſenti q̄diu durabit. c ¶ Pſallam deo meo q̄diu fuero.i.in futuro.laus eñ
diuina nō tollit a ſāctis p mortē ſed morte pficit. d ¶ Nolite cōfidere.Hic pñr deſcēdit ad ꝓpoſitū ꝛ oſtē
dit primo ꝙ cōfidētia in hoībus eſt fugiēda.ſcđo ꝙ cōfidētia in deo eſt amplectāda:ibi.Beat⁹ cuius.Circa
primū di. d ¶ Nolite cōfidere.i.in prin.qui ſunt principales ꝛ potētiores inter alios:ꝛ ideo ſi nō eſt po-
nenda cōfidentia in talib⁹ multo minus in alijs:ideo ſubdit. e ¶ In filijs hoim in qb⁹ nō eſt ſalus.i.
nō poſſunt ſeipſos ſaluare:qđ ſtatim declarat di. f ¶ Exibit ſpūs ei⁹.i.aīa cuiuſlibet hoīs egredietur de
corpore etiā malis grauibus ſuis. g ¶ Et reuertet.ſ.corpus. h ¶ In terrā ſuā.vnde habuit originem
ſm illā dñi ſentētiā.Geñ.ij.Donec reuertaris in terrā de qua ſumpt⁹ es:q: puluis es ꝛ in puluerē reuer-
teris. i ¶ In illa die.ſ.ſeparationis aīe a corpe. k ¶ Peribūt oēs cogitatiōes eoꝝ.q: nō poterūt exeq̄
qđ facere ꝓpoſuerūt.Per dicta nō eſt intelligēdum ꝙ hō nullo mō debeat de hoīe cōfidere:ſed ꝙ nō cōfi
dat in hoīe principaliter ꝛ ex diffidētia diuini adiutorij de quo debet principaliter cōfidere:et cōſequenter
vero de hoīe inq̄tum eſt inſtrumētum vel coadiutor ipſius dei. l ¶ Beatus.Hic pñr oſtēdit ꝙ de deo pn
cipaliter cōfidēdū eſt di.Beat⁹ cuius de⁹ iacob adiutor eius.ꝛ magis nolatur hic deus iacob q̄ alteri⁹ pa
triarche.q: hic loquitur pſal.de cōfidētia in deo:quā dixit iacob vt haberet cōfidētiā in eo. Geñ.xlvj. Noli
timere deſcēdere in egyptū.et ſequitur.Ego deſcēdā tecū illuc ꝛ ego educā te inde reuertētē. m ¶ Spes
eius in dño deo ipſius tāq̄ in ſuo protectore ꝛ ſaluatore:cuius ratio cōſequēter reddit.ꝛ primo ex diuina po
teſtate cū dicitur. n ¶ Qui fecit celū ꝛ terrā ꝛc.ꝛ ſic pōt vbiqꝫ ſaluare:q: ei⁹ poteſtas attingit vbiqꝫ. Se
cūdo ex diuina virtute q̄ adimplet pmiſſa:iō ſubdit. o ¶ Qui cuſtodit veritatē in ſeculū.tertio ex dei eq
tate cū dr̄. p ¶ Facit iudiciū iniuriā patiētib⁹ eos vindicādo:quarto ex dei pietate:cum dicit. q ¶ Dat
eſcam eſurien.ſupplens defectū nutrimēti. r ¶ Dñs ſoluit cōpeditos.a carcerib⁹ liberādo. s ¶ Dñs
illuminat cecos.viſum reſtituēdo. t ¶ Dñs erigit eliſos.claudos erigēdo.vñ in heb.ꝛ in trāſla.hiero.hr̄.
Curuos.ꝛ de oib⁹ iſtis poſſent poni exēpla de ſcriptura:ſed ꝓpt breuitatē omitto.Per iſta etiā tria pdicta
ſubintelligit remotio cuiuſlibet alteri⁹ impedimēti.Quinto adducit ratio ex diuina charitate:cū dicitur.
u ¶ Dñs diligit iuſtos.q: ipſe eſt regula iuſtitie ꝛ ſimilitudo eſt cauſa dilectionis.ꝛ q: diuina charitas ſe
extēdit potiſſime ad debiles ꝛ impotētes pſonas:iō ſubdit. x ¶ Dñs cuſtodit aduenas.extra terrā nati
uitatis ſue exiſtētes. y ¶ Pupillū.i.infantē matre carētē. z ¶ Et viduā.orbatā marito. a ¶ Suſcipiet
in ſua cura ſpāli. b ¶ Et vias pctōꝝ.i.pceſſus iniquoꝝ ꝯ hmōi pſonas impotētes. c ¶ Diſpdet.ſicut fre
quēter factū eſt ex diuino bñficio ſpāli.ꝛ q: ptās dei eſt eterna:iō cōcludit. d ¶ Regnabit dñs i ſecula de
tuus ſyon.lꝫ eñ ſit de⁹ oīum locoꝝ:tñ dr̄ hic ſpāliter de⁹ ſyon:q: ibi fuit tēplū ſuo cultui dedicatū.ibi etiā
miſit ſpūſctm ſup apoſtolos in ſigno viſibili in die pēthecoſtes. e ¶ In generatione ꝛ generationē alle-
luya:id eſt laudate deū in oibus gñationib⁹ ſibi ſuccedētib⁹.ꝛ ſic terminat pſal.in laudē dei a qua incipit.

Ps. diuiſio.

Hoim volūtas eſt mutabil':iō cōfidētia nō eſt adhibenda:iō dr̄ nolite cōfidere.

Patriarcha patriꝫ princeps:hoc ē pōtificū pimus.

Cec⁹ ąpe eſt qui ſupne cōtēplationis luceꝫ ignorat ex canone ꝛ hoc ſpiritualiter.

¶ Pſalmus.cxlvj.
Laudate dñm.iſte ps.in heb.eſt ſine ti.q: alleluya poſitum in aliquibus biblijs pro ti.hui⁹ pſal.
eſt de ps.precedēti:ſi dicatur ꝙ alleluya poſitū in prin.hui⁹ pſal. ſit ei⁹ titu. vbi eñ nos habe-
mus.Laudate dñm qm̄ bonus eſt ps.ꝛc.in heb.hr̄ alleluya qm̄ bonus eſt ps.ꝛc.Et ſm hoc iſte
ps.poteſt dici alleluiaticus:q: apud hebreos nō ſolum pſal.ſed etiā aliqui libri nominātur ab eo
qđ ponit in principio.ſicut liber Geñ.nomi-
natur apđ hebreos breſith qđ ſignificat in
principio.ꝛ eodē modo alij libri moyſi deno
minātur a ſuis principijs:ꝛ ſm hoc iſte pſal.
dicitur alleluiaticus:q: incipit p alleluia.Et
diuiditur in duas partes: q: primo pſal. ad
dei laudē nos inducit.ſecūdo ad hoc rōnes
adducit.ibi.Edificans hieruſalē dñs. Circa
primū dicit. a ¶ Laudate dñm qm̄ bonus
eſt pſalm⁹.i.bonū eſt pſallere ad honorē di-
uini nominis:iō ſubdit. b ¶ Deo noſtro ſit
iocūda decoraqꝫ laudatio.i.pcedēs ex mētis
ꝛ corpis iocūditate ſm illud pſal.lxxxiij.Cor
meū ꝛ caro mea exultauerūt in deū viuum
per deuotionem ꝛ non per diſſolutionē ꝛ ex
decore cōſciētie ſeu puritate:q: nō eſt ſpecio
ſa laus in ore peccatoris.Eccle.xv. c ¶ Edi
ficās hieruſalem dñs.Hic cōſequenter pſal.
adducit rōnes diuine laudis ſumptas ex ei⁹
bñficijs:ꝛ pmo ex bñficijs fact̄ pplō iſrl' ſpāli
ter.ſcđo oib⁹ gñalr ibi.Precinite. beneficiū
aūt factū filijs iſrael qđ hic recolitur eſt libe
ratio a captiuitate babylonica circa quam
primo oſtēdit diuinas potētiā di.Edificans
hieruſalē do.ſcꝫ p neemiā.cui volūtatem de
dit ꝛ poteſtatē reedificādi hieruſalē di. ¶ Di
ſperſiones iſrael cōgregabit ſcꝫ p zorobabel
ꝛ ieſum filiū ioſedech primo.ꝛ poſtea per eſ-

De materia ps.

Alleluya. ¶ Pſalmus.cxlvj.
Laudate^a dominū quoniā bon⁹ eſt pſal
mus deo nr̄o ^b ſit iocūda decoraqꝫ lau-
datio . Edificās ^c hieruſalē dominus:
diſperſiones^d iſrael congregabit. Qui^e
ſanat cōtritos corde et^f alligat cōtritio
nes eorum.Qui^g numerat multitudinē ſtellarum ꝛ^h
omnibus eis nomina vocat.Magnus domin⁹ no-
ſter ꝛ magna virtus eius:et^i ſapientie eius nō eſt nu
merus.Suſcipiens^k māſuetos dominus humiliās^l
autem peccatores vſqꝫ^m ad terram. Precinite^n do-
mino in cōfeſſione:pſallite deo ^o noſtro in cythara.
Qui ^p operit celuꝫ nubibus:ꝛ^q parat terre pluuiam.
Qui producit in montibus fenum: et herbam ſerui
tuti hominum.Qui^q dat iumētis eſcam ipſorum ꝛ^r
pullis coruorū inuocātibus^s eum.Nō^t in fortitudine
equi volūtatem^u habebit:nec^x in tibijs viri benepla
citum^y erit ei. Beneplacitum^y eſt dño ſuper timētes
eum:et in^z eis qui ſperant ſuper miſericordiam eius.

Ps. diuiſio

Rōnes laudis.

dram ꝛ per neemiā. e ¶ Qui ſanat cōtritos ꝛc.i.filios iſrae qui erant in amaritudine animi in babylo-
ne. f ¶ Et alligat cōtritiones ꝛc.reducēdo eos cum letitia ad terram natiuitatis eoꝝ. ſecūdo circa hoc tā
git diuinam ſapientiam di. g ¶ Qui numerat ꝛc.q: facit eas in certo numero. h ¶ Et omnibus eis no
mina ꝛc.nomina eñ imponūtur a ꝓprietatibus rerū:ipſe aūt cognoſcit vſqꝫ ad minima oēs virtutes ꝛ ꝓ-
prietates ſtellarum:ideo ſubditur. i ¶ Et ſapiētie eius nō eſt numerus.q: infinita eſt quātum ad cogni
ta:q: nō ſolum cognoſcit facta ꝛ fienda:ſed etiā poſſibilia fieri. ſimiliter q̄tum ad modum cognoſcēdi eſt
infinita.q: charitas ſue cognitionis eſt infinita que comprehēdit ſe ꝛ oīa alia.Tertiō.Circa hoc tangit dei
miſericordiam dicens. k ¶ Suſcipiens māſuetos dñs.i.filios iſrael de babylone educens:qui inter baby
lonios erant humiles ꝛ manſueti non reddētes iniurias pro iniurijs.Quarto tāgit eius iuſtitiam dicens.
l ¶ Humilians autem peccatores.i.babylonios in peccatis obſtinatos. m ¶ Vſqꝫ ad terram per cyrum
et darium qui pro magna parte babylonis populum occiderunt ꝛ babylonē deſtruxerūt: ita ꝙ facta eſt in
habitabilis hominibus ſicut dictum eſt ſupra pſalmo.cxix. n ¶ Precinite.Hic cōſequēter adducit rōnes
diuine laudis ex beneficijs collatis generaliter.Et primo incitat ad dei laudem di.Precinite domino in cō
feſſione.id eſt in laude oris. o ¶ Pſallite deo noſtro in cythara.q.d.non ſolum ad laudandum vocibus hu
manis ſed etiam muſicis inſtrumētis quibus vtebātur leuite cantores.ſecūdo ſubditur beneficium com-
muniter a deo preſtitum.cum dicitur. p ¶ Qui operit celum nubibus.ꝛ ad quid ſubditur. q ¶ Et pa-
rat terre pluuiam vt fecūdetur ad terrenaſcētium productionem:ideo ſubditur.Qui producit in montib⁹
fenum:ꝛ herbā ſeruituti hoim.ꝛ qualiter deſeruiat oſtendit di. q ¶ Qui dat iumētis eſcam ipſoruꝫ iumē
ta dicūtur quaſi iuuamēta vt equi ꝛ muli ꝛ cameli.ꝛ huiuſmodi animalia quibus vtitur homo in vectu-
ris ꝛ agriculturis.ꝛ huiuſmodi.ꝛ ſic terrenaſcentia que ſunt eſca iſtorum animalium cedunt in ſeruitutē
hominū.Et q: deus non ſolum prouidet iſtis animalibus:ſed etiā alijs et auibus:ideo ſubditur. r ¶ Et
pullis coruorum inuocātibus eum.dicit eñ Iſido.ꝙ corui non miniſtrant cibum pullis ſuis donec videāt
eos nigreſcere plumis:quia tunc recognoſcunt eos tanq̄ ſuos:ſed anteq̄ habeant plumas nigras nutriū
tur rore celeſti:ꝛ ſic dicūtur a deo nutriri.per hoc aūt qđ dicitur. s ¶ Inuocātibus eum.non eſt intelli
gendum ꝙ iſta inuocatio ſit per aliquam recognitionem in pullis exiſtentem:ſed quia vnaqueqꝫ res p ap-
petitum naturalem tendit ad ſuam perfectionē.ſic dicūtur inuocare deum a quo recipitur omnis perfe-
ctio ꝛ omne bonum. t ¶ Non in fortitudine equi.hoc eſt in equitibus de ſua fortitudine confidentibus
magis q̄ de deo. v ¶ Voluntatem habebit.i.non placent ſibi. x ¶ Nec in tibijs viri. hoc eſt in pedibus
in ſuo robore confidentibus magis q̄ deo. y ¶ Beneplacitum erit ei.quia tales frequenter debellantur
a paucis et male armatis.ita ꝙ victoria magis apparet facta virtute diuina q̄ humana propter quod ſub
ditur. y ¶ Beneplacitum eſt domino ſuper timētes eum.ꝛ ideo nō confidunt de virtute ſua:ſed diuina.
z ¶ Et in eis qui ſperant ſuper miſericordia eius:quia non preſumūt de ſua iuſtitia: ſed dei miſericordia:
ideo talis frequenter datur victoria:licet ſint pauci et quaſi inermes:ꝛ de hoc habentur exempla multa in
libris regum iudith ꝛ machabeorum.que propter breuitatem omitto ; quia ſunt ſatis nota.
¶ Pſalmus.cxlvij.

Quō dei ſapientia eſt īfinita

Māſuet⁹ mitis q̄ſi manu aſſuet⁹ māſuetus vt feſtus ait neqꝫ mīa meſt⁹ ne ꝙ crudelitate ſeu⁹ ſed modeſtia tēperat⁹. cal.

De psal. materia.

Lauda hierusalē. Huic ps. p̄mittitur pro titu. in aliquib' libris Alleluya aggei et zacharie. qđ videtur appositū ab aliquo trāslatore seu expositore eo q videbatur sibi q ps. iste esset quedam laus pro reedificatione tēpli et ciuitatis hierusalē: qđ factū fuit tēporib' aggei et zacharie pphetarum ad hoc populum exhortātiū: sed in heb. nullus penit' est ti. nec videt mihi saluo meliori iudicio q psal. iste loquat de reedificatione hierusalem post captiuitatē babylonicā: q: in hierusalē tūc reedificata nō fuit tāta pax et abūdantia q̄ta describit in hoc psal. imo frequēter inuadebat a gentibus circūstātib' et subiecta fuit seruituti persarū et medoꝝ et postea grecoꝝ: et postea romanoꝝ. fuit etiā tanta penuria bonoꝝ temporaliū q tpe neemie qui ciuitatē tūc reedificauit multi de populo israel disponebant vendere filios suos in seruos et filias in ancillas: vt de precio eoꝝ possent habere alimēta: vt hr̄ Nee. v. cap. Et ideo videt mihi q psal. iste loquit de edificatione spūalis hierusalem q̄ est ecclesia ſm q dicit Apo. xxi. Ostēdit mihi ciuitatē sanctā hierusalē descēdētē de celo et c. que edificata est a xp̄o nō de lapidibus materialib' sed de spiritualibus que sunt fideles adinuicē charitate et fide cōiuncti. igit ſm hoc psal. iste diuiditur in duas partes: q: primo ecclesia ad dei laudē inuitat. secundo ad hoc ratio assignatur: ibi. Qm̄ cōfortauit.

Psal. di.

Alleluya. Psalmus. cxlvij.

Lauda[a] hierusalem dominū lauda deū tuum syon. Quoniā[b] cōfortauit seras portarū tuarū benedixit[c] filijs tuis in te. Qui[d] posuit fines tuos pacē: et[e] adipe frumenti satiat te. Qui[f] emittit eloquiū suum terre velociter[g] currit sermo eius. Qui[h] dat niuē sicut lanam nebulam[a] sicut cinerē spargit: Mittit[b] cristallum suam sicut buccellas: ante[c] faciē frigoris eius quis sustinebit. Emittet verbum suum et liquefaciet ea flabit spiritus eius et fluent aque. Qui[d] annunciat verbum suum iacob: iusticias et[e] iudicia sua israel. Non[f] fecit taliter omni nationi: et[g] iudicia sua non manifestauit eis.

Hierusalem ciuitas in terra aia fidelis ecclesia ministrans pria celestis exponitur.

Circa primū sciēdū q sicut ecclesia vocat hierusalē: ita etiā noiatur syon. eo q in monte syon fuit templū diuino cultui deputatum. et q: in hierusalē et in syon fundata fuit ecclesia: vñ dicitur heb. xij. Accessistis ad montē syon et ciuitatē dei viuētis in hierusalē et c. et ideo sub vtroq noie inuitat ecclesia ad dei laudē cū dr. a Lauda hierusalē dn̄m et c. Potest etiā dici q hic inuitatur hierusalē et syon ad lrā ad dei laudē pp̄ter hoc q ibi ecclesia incepit p doctrinā xp̄i: q: in tēplo qđ erat in hierusalē et in monte syon frequēter docuit. et doctrinā suā miraculis cōfirmauit: in hierusalē etiā passus fuit. et resurrectionē suā discipulis manifestauit. et ibidē spiritūsanctū in die pēthecostes apostolis dedit. vt pz ex decursu euāgelioꝝ et Actuū. ij. b Qm̄ cōfortauit. Hic cōsequēter dicte inuitationis ratio assignat. que primo accipit ex beneficio noue legis: secūdo ex beneficio veteris legis: ibi. Qui annunciat. Prima in duas. primo ponitur dictū beneficiū. secūdo declarat quoddā dictū: ibi. Qui dat niuem. Circa primum di. ps. c Qm̄ cōfortauit seras portarū tuarū sup. debes laudare deū. dicūtur aūt hic porte hierusalem sacramēta noue legis: et maxime sacramētū baptismi per qđ est ingressus ad ecclesiam. Sere autē huiusmodi portarū sunt virtutes sacramētoꝝ que dicūtur hic cōfortare: q: sacramēta noue legis habēt virtutem sanctificādi: q̄ virtus erat in sacramentis veteris legis. ideo subditur. b Benedixit filijs tuis in te. benedictione gratie. d Qui posuit fines tuos pacē. ppter qđ nato xp̄o angeli nūciauerūt ea. Luc. ij. Gloria in altissimis deo et in terra pax hoibus bone volūtatis. q̄ est pax cordis interna per quā acquiritur pax celestis et eterna. e Et adipe fru. in sacramēto eucharistie qđ cōficit in pane de frumēto et est spiritualis refectio. f Qui emittit eloquiū. i. verbū euāgelicū qđ precepit publicari p orbē terrarū p apostolos aliosq discipulos xp̄i ad hoc missos. Mat. vlti. Euntes in mūdū vniuersum p̄dicate euāgeliū omni creature. g Velociter currit sermo ei': q: euāgeliū breui tpe fuit publicatū vbiq in tota terra habitabili. s. viuēte adhuc beato petro. sicut declaratū fuit diffusius supra psal. xviij. h Qui dat niuē. Hic pn̄r declarat vltimo dictū de veloci publicatione euāgelij: et hoc per effectus mirabiles q̄ fiunt velociter ex voluntate dei cū dicitur. Qui dat niuē sicut lanā. hoc est ad modū lane albā et mollē. et hoc fit valde velociter cum in dissolutione nubiū in pluuia cōgelatur anteq̄ ascēdat ad terrā. a Nebulā sicut cinerē spargit. id est ad modū cineris colorată colore subalbido. et talis sparsio nebule fit valde subito. b Mittit christallum suā. in heb. habet mittit glaciē suam. et idem est q: christallus est glacies longo tpe indurata. et est valde mirabilis mutatio cum aqua tam mollis et fluida in glaciē tā duram et solidam ita cito mutat videlicet aliquādo in vna nocte vel minori tempore. c Ante faciē frigoris ei' quis sustinebit. q. d. nullus homo si deus velit ipsum intēdere tm̄ eni posset a deo frigus intēdi q nō possit sustineri: et sicut aqua velociter induratur et solidat in glaciē: ita cito mollis et fluida eius volūtate efficitur: ideo subditur. Emittet verbum suū et liquefaciet eum et c. d Qui annūciat. Hic cōsequēter ponitur ratio diuine laudis ex beneficio veteris legis. Circa qđ sciēdū q q: christus erat nasciturus de populo israel a iacob descēdēte: ideo populus ille pollere debuit pre ceteris speciali sanctitate: sicut dictum fuit diffusius in principio Exod. propter qđ illi populo facte fuerūt cōmuniter reuelationes ppheticę et specialiter data fuit lex diuina in monte synai. vnde dicit apostolus. Roma. iij. Quid ergo amplius iudeo est. Et respondet multum per omnem modum. primū quidem q: tradita sunt illis eloquia dei et c. et hoc estq qđ dicitur hic. d Qui annūciat verbum suum iacob. habuit enim reuelationem de christo de tribu iuda nascituro: vt pz Geñ. xlix. vbi dicit. Non auferetur sceptrum de iuda et dux de femore eius donec veniat qui mittendus est. i. christus. vnde et in translatione chaldaica habetur. donec veniat messias. e Et iudicia sua israel. i. legem populo israel cū alijs preceptis ponūtur iudicialia. f Non fecit taliter omni nationi. reuelationes enim prophetice nō sic facte fuerunt alijs gentibus cōmuniter sed valde raro. vt sancto. Job et aliquibus alijs valde paucis. g Et iudicia sua nō manifestauit eis. i. legem veterem qua solum dedit iudeis. licet aliquando gentiles admitterentur ad ritum illius legis.

Quid per hierusalē et portas significatur.

Judei primum prophetias et mandata dei acceperunt.

Psalmus. cxlviij.

De hui' ps. mate. Diui. ps.

Laudate dominum de celis. Huic ps. p̄ponitur talis ti. in heb. et in trans. hierony. Alleluya. In aliquibus biblijs additur aggei et zacharie. quod fuit additum ab aliquo translatore seu expositore nescio tamen quare. quia ps iste non videtur plus factus ab eis q̄ ab alijs: sed est quedam inuitatio omnium creaturarum ad laudandum deum facta ab aliquo viro sancto quicunq fuerit cui' nomen ignoratur ſm heb. et pphetauit de p̄mo xp̄i aduentu in fine huius ps. qui diuiditur in duas partes: quia primo ad laudem dei inuitātur creature superiores. secundo inferiores: ibi. Laudate dominum de terra. Circa primum primo ponitur dicta inuitatio. Secūdo inuitationis ratio. ibi. Quia ipse dixit. p̄mo inuitantur creature superiores generaliter cum dicitur. a Laudate dominum de celis et c. secundo magis specialiter vbi primo exprimitur natura angelica cum dicit. b Laudate eū omnes angeli eius. q̄ sunt in tribus hierarchijs et nouem ordinibus. c Laudate eum omnes virtutes eius. ad laudem dei inuitatur specialiter ordo ṽtutum q: per angelos illius ordinis fiunt effectus mirabiles in admiratione diuine potestatis homines inducentes. et per pn̄s ad ei' laudem. secundo natura celestis corporea et primo q̄tum ad celum sydereū: quod est nobis magis notum cum dicitur. d Laudate eum sol et lu. et c. lz eni corpora celestia sint inanimata vt dicit Dama. tn̄ dicuntur laudare deum inq̄tum ex sua pulchritudine et virtute dicunt homines in cognitionē et laudem ipsius dei pn̄ter inuitat celum empireum di. e Laudate eum celi celoꝝ. dr̄ eni empireum celum celorum. q: est super alios

Alleluya. cxlviij.

Laudate[a] dominum de celis: laudate eum in excelsis. Laudate[b] eum omnes angeli eius: laudate[c] eum omnes virtutes eius. laudate[d] eum sol et luna laudate eum stelle et lumen. Laudate[e] eum celi celorum et[f] aque que super celos sunt laudēt[g] nomē domini. Quia[h] ipse dixit et facta sunt: ipse mandauit et creata sunt. Statuit[i] ea ineternum et in seculum seculi: preceptum[k] posuit et[l] non preteribit. laudate[m] dominum de terra trachones omnes abyssi. Ignis[o] grando[p] nix glacies spiritus procellarum que[q] faciunt verbum eius Montes[r] et omnes colles ligna[s] fructifera et omnes cedri. Bestie[t] et[v] vniuersa pecora: serpētes[x] et[y] volucres pennate. Reges[z] terre[a] et omnes populi principes[b] et[c] oēs iudices terre. Juuenes et virgines senes cum iuniorib' laudēt nomen[d] dn̄i quia[e] exaltatum est nomen ei' soli'. Cōfessio[f] eius super[g] celum et terrā et[h] exaltauit

celos. Quod aūt ponitur hic celi in plurali. hoc est p diuersas mansiones electorum ibi existentes: ſm q dicit salua. Jo. xiiij. In domo patris mei mansiones multe sunt. Consequenter inuitat celum cristallinum: qđ dr aqueū pp similitudinē in dyaphanitate: sicut empireū dicitur a pir qđ est ignis pp similitudinē in claritate di. f Et aque que sup celos sunt q: celū cristallinum est super celum sydereū. g Laudent nomen dn̄i. eo mō quo dictum est. h Quia ipse dixit. hic pn̄r ponitur dicte laudationis rō que est duplex: vna ex beneficio creationis cum dicitur. Quia ipse dicit et facta sunt et c. et sic habēt ab eo esse et per hoc excludit error illoꝝ qui dicūt q creature incorruptibiles: vt intelligentie et corpa celestia non hn̄t deū p cā efficientē: sz tm̄ p finali. Secunda rō accipitur ex duratione earū eterna a parte post cū dr. i Statuit ea ineternū et c. sed q: ista conseruatio inesse dependet ex diuina volūtate ideo subditur. k Preceptum posuit quod maneant in ppetuum q̄tū ad suā ſbam. l Et non preteribit. idest reducendo eos ad nihilum lz posset facere sicut d nihilo creauit. m Laudate dn̄m. h pn̄r inuitantur ad dei laudem creature inferiores q̄ sunt in regione elementari: et p̄mo inuitat natura irrationalis. secundo rōnalis. ibi reges terre. Circa p̄mū dr. m Laudate dominū de terra. et in hoc tangit infimū elementum: et pn̄r elemētū aque cū dr. n Trachones et oēs abyssi: dn̄r aūt h abyssi loca pfunda occeani vbi habitant cete grādia que dicunt h trachones. vñ Gen. j. vbi nos habem'. Creauit deus cete grandia in heb. hr̄. Creauit deus trachones magnos. pn̄r tangit elementū ignis et aeris cum dr. o Ignis q̄tum ad supius elementū. p Grando nix glacies spūs pcellaꝝ. i. venti facientes procellas in mari. ista enim generantur in aere. q Que faciunt verbum eius. quia faciunt illud ad quod ordinantur ex diuina institutione. consequenter reuertitur ad elementū terre q̄tum ad illđ qđ supereminet et eleuatur in aere di. r Montes et omnes colles dn̄r aūt colles montes minores. s Ligna fructi. et c. arbores eni adherent terre. et iđ cū ipa pputant. vñ et tertia die pducte sunt arbores sicut et terra distincta. Gen. j. Consequenter descendit ad ea que mouentur in terra cum dicitur. t Bestie q̄tum ad aīalia siluestria vñ dicuntur bestie quasi vastie. v Et vniuer. pec. q̄tum ad domestica. x Serpentes q̄tum ad animalia reptantia q̄ non mouentur pedibus. y Et volucres pennate. et in hoc tangit anīata se mouentia per aerē oīa autem ista inuitant ad dei laudem et ipsum laudant inq̄tū in ipsis relucet diuina bonitas: et sunt materia laudis diuine intelligibilib' creaturis. z Reges terre. h pn̄r inuitatur ad dei laudem rationalis creatura que est humana: et p̄mo ponitur dicta inuitatio. secundo inuitationis ratio: ibi. Laudent nomen domini. Circa primum inuitantur p̄mo superiores cum dicitur. z Reges terre. vnde dr. j. Pe. ij. Siue regi tanq̄ precellenti. Consequenter inuitatur alij in generali cum dr. a Et omnes populi. s. regibus subiecti et vlterius inuitantur magis in speciali cum dicitur. b Principes qui dominantur in regibus. c Et omnes iudices terre qui sunt instituti a regibus et principibus ad terminandum causas. Consequenter inuitantur alij cuiuscunq sexus et etatis cum dr. Juuenes et virgines senes cum iunioribus. d Laudent nomen domini. Hic incipit versus in heb. et in trans. hiero. vbi ponitur ratio dicte inuitationis ad laudem dei et ponitur hic duplex ratio. Prima accipitur ex diuina celsitudine cum dicitur. d Laudent nomen dn̄i. s. omnes predicti. e Quia exaltatum est nomen eius solius. quia omnis creatura nihil est in comparatione ipsius: iđ subditur. f Confessio eius. idest confessio laudis ipsius. g Super celum et terram. idest fiat habitantibus in celo et in terra. Secunda ratio accipitur ex condescensione diuina et sua incarnatione benedicta: quod notatur cum dicitur. h Exultauit cornu populi sui q: per hanc incarnationē natura humana ē supra modum exaltata. vnde et christus propter hoc vocat cornu in nouo testamento et vete. vnde dixit zacharias habita reuelatione de christi incarnatione propinqua

q̄re ple p singulari

Nota errorē scribentiū Dracones cū debeat dici trachones

Hic p cornu xp̄i denotatur.

Universidad de Deusto Biblioteca

Erexit dominus nobis cornu salutis in domo dauid pueri sui.Luce.j.Et anna mater samuelis similiter de hoc pphetauit dicens.j.Regum.ij.Dabit imperium regi suo z sublimauit cornu xpi sui.Et quia aduent' xpi in mūdum fuit angelis valde iocūdus pp qd cantauerunt.Gloria in altissimis deo in natiuitate ipsius.Luc.ij.ideo subdit. i ¶Hymnus omnib' sanctis eius.i.angelis beatis qui speciali mō dicuntur sancti.Deut.xxxiij.Dominus de sina.venit et subditur.Apparuit de monte pharaon:et cum eo sanctorū milia.i.angeloꝝ.vt ibidem fuit expositum.Et qꝛ nō solū fuit iocundus angelis.sed etiam hominib':z maxime debuit esse iocundus populo israel de q̄ fuit natus ꝑm carnem.iō subditur. k ¶Filiis israel.resumatur ly hymnus qui signat laudm de deo cum cantico seu exultatione:vt dictum est supra.psal.cxliiij. l ¶Populo appropinquāti sibi. idest populo israel ꝑm genus ppinquius sibi:vt dictū est supra:qꝛ maria mater ei' fuit de populo illo.

cornu populi sui.Hymnus[i] omnibus sanctis eius:filiis [k]israel populo[l] appropinquāti sibi. ¶Alleluya.cxlix.

Cantate[a] domino canticum nouum:laus[b] eius in ecclesia sanctorum.Letetur[c] israel in eo q̄ fecit eum:et[d] filie syon exultēt in rege[e] suo.Laudent nomen eius in choro in tympano[g] et psalterio psallant ei.

Quia[h] beneplacitum est domino in populo suo:et[i] exultauit mansuetos in salutem.Exultabunt[k] sancti in gloria letabunt[l] i cubilib' suis.Exultatōes dei[m] i gutture eoꝝ [n]gladii ācipites i manibus[o] eoꝝ.Ad faciendā vidictā in nationibus:increpationes in populis.Ad alligādos reges eorum in compedibus:et nobiles eorum in manicis ferreis.Ut faciant[p] in eis iudicium conscriptum:gloria[q] hec est omnibus sanctis eius.

¶Psalmus.cxlix.

Cantate domino. Huic ps.in heb.et in trans.hiero.preponitur p ti.alleluya.et per hoc designatur q est quedā laus diuina:z ꝑm heb.est diuina

Ma.ps.l laus pro victoria quam expectant sibi affuturaꝫ per regē messiā q̄ ꝑm eos subiiciet populo iudeorum omnes nationes et reges eorum:ꝑm q videtur littera pcedere infra.Ad faciendā vindictam zc.Sed hec expositio innitit falso fundamento:scꝫ q xp̄s sit venturus in mundū cū iste aduentus iam transierit in p̄teritum vt freq̄nter dictum est supra:et ideo q̄tum ad hoc expositio tanq̄ erronea dimittatur:et p q̄to pōt habere veritatē accipiatur vt ps.iste sit quedā laus facta ab aliq̄ sancto viro p victoria pfecta quā habituri sunt fideles populi in secundo aduentu xpi scꝫ ad iudicium:qꝛ tunc tyranni et potentes huius mūdi,qui fideles afflixerunt in corpore et aīa detrudentur in infernum:et sancti cum xp̄o regnabunt ineternū:quod p̄uidens in spiritusancto aliquis vir sanctus cuius nomen ignoratur ꝑm heb.fecit ps.istum:ꝑm vero.b.Aug.dd fecit ipsum.Igr̄ ꝑm hanc sniam

Diui ps. ps iste in duas partes diuiditur:et p̄mo fidelis populus ad laudem inducitur:secundo ad hoc rō adducitur ibi.Qꝛ beneplacitum est.Circa p̄mū dt ps. a ¶Cantate dn̄o zc.p nouo bn̄ficio fidelibus affuturo. b ¶Laus eius in ecclesia sanctoꝝ.s.ve.ac noui testa:qꝛrū vna est eccli̇a:lꝫ aliq̄n ecclesia magis stricte accipiat pro synagogā diuidit. c ¶Letet israel zc.i.in xp̄o venturo ad iudicium qui potentia sue deitatis fecit totū mūdū.Et vocat h ppl's fidelis q̄cūq z potissime xpian' isrl':vt dr Ro.ij.Nō eñ q̄ i manifesto iudeus est neq q̄ in manifesto in carne est circūcisio:sed q̄ in abscōdito iudeus circūcisio cordis in spū nō lr̄a. d ¶Et fi.syō.i.eccl'e q̄ vocat syō:vt dictū est.s.p̄.cxlvij. e ¶In rege suo.i.i xp̄o q̄ in iudicio appebit in regia maiestate sicut in p̄mo aduētu appuit in nr̄a infirmitate. f ¶Laudēt.n.e.i.c.idest i societate cōcordi caritate:qꝛ de bn̄ficiis oīb' de' in cōi est laudādus. g ¶In ty.z.p.p.ei.p ista instr̄a designat sp̄ualis gaudii redūdātia de mente steriori ad extra:ꝑm illud ps.lxxxiij.Cor meū et caro mea exultauerunt in deūviuū:et ēt qꝛ nō solū in ver.te.sed etiā in no.eccl'a vtit nō solū sono vocū:sed etiā instr̄oꝝ:vt tympanis z organis in plib' locis. h ¶Qꝛ bn̄.Hic adducit rō laudandi deū.Circa qd sciendū q lꝫ aduēt' xp̄i ad iudiciū futurū sit valde terribilis iniustis:erit tn̄ delectabit iustis:pp qd salua.Lu.xxj.loq̄ns ap̄lis d signis p̄cedētib' extremū iudiciū subdit di.His aūt fieri incipientib' respice z leuate capita vr̄a.i.exhilarate corda:ꝑm qd exponit.b.Greg.hom.j.z iō aduēt' xp̄i ad iudiciū dꝫ esse delectabilis iustis:qꝛ habebūt iudicē gratum:et h est qd dr. h ¶Qꝛ bn̄.est.d.i.p.s.lꝫ ei oēs boni z mali sint sui gn̄alr:tn̄ iusti dicunt ppl's su' spālr q̄ sunt a deo electi ad regnādū cū eo in ciuitate celesti. i ¶Et ex.mā.in sa.loq̄tur h de futuro p modū p̄teriti pp certitudinē pphetie z dn̄r h māsueti potissime illi

Post iudiciū aīe appetitus cessabit q̄ dulciter sustinēt opp̄ssiones tyrannorū amore dei q̄ in iudicio futuro erūt exaltati:iō subdit. k ¶Exul.s.in.g.qꝛ post iudiciū sancti erunt gloriosi in aīa z corpe:z sic augmētata gl'a:augmentabitur coꝝ exultatio et leticia:qꝛ tunc totalr q̄etabit aīe appetit':iō subdit. l ¶Letabuntur in cu.su.qꝛ cubile est locus q̄ei.Et dr in plurali cubilib' p diuersis glorie g̃dib' seu mansionib':qꝛ lꝫ sit eadē beatitudo oīm obiectiue:non tn̄ formaliter:quia lꝫ oēs sancti videant deū et eo fruant:tamen vnus videt ipsum clarius altero et dulcius fruit ipso:et quia tunc in corporibus gloriosis erit laus vocalis ꝑm q dicunt aliqui doctores z probabiliter:ideo subditur m ¶Exultationes dei in gut.eorum.quia laus vocalis incipit a gutture z arteriis. n ¶Et gladii ancipites.i.ex vtraq pte scindentes. o ¶In manibus eorum ad fa.zc.per hoc intelligitur constantia sanctorum et potentia in extremo iudicio contra illos qui iniuste oppresserunt eos in hoc mundo ꝑm q dr Sapien.v.Tunc stabunt iusti in magna constantia aduersus eos qui se angustiauerunt zc.Uel potest referri illa littera ad angelos sanctos qui erunt executores diuini iudicii separando impios a iustis:et mittendo eos cum demonib' in ignē inferni ꝑm qd dr .Machab.xiij.Exibunt angeli et separabunt malos de medio iustoꝝ:et mittent eos in caminum ignis:z qꝛ ab illa pena non poterunt solui aut liberari:ideo subditur. Ad alligandos reges eoꝝ zc. p ¶Ut faciant in eis iudi.conscri.i.executionē extremi iudicii in diuina prescientia ab eterno conscripti:et etiam in libris vete.ac no.testa.Et quia talis executio diuine iusticie cedet ad augmentū glorie electorum:ꝑm q dicit supra ps.lvij.Letabitur iustus cum viderit vindictam:ideo subditur.
q ¶Gloria hec est omnibus sanctis eis.vel illud potest referri ad sententiā.datam pro electis:quia sicut an

geli erunt executores diuini iudicii:mittendo,malos in gehennam:ita erunt executores trāsferendo electos in anima z corpore ad gloriam sempiternam.

¶Psalmus.cl. psal.diui.

Laudate dominum in sanctis eius.Huic ps premittitur talis titu.in heb.et in transla.hiero.Alleluya.ad designandū q psal.iste est quedam inuitatio ad laudeꝫ dei:et exponitur communiter ad litteram que referendo ad tempus.vete.testam.et ꝑm hoc in hoc psal.tria tanguntur.primum est laudationis locus cum dicitur a ¶Laudate dn̄m in sanctis eius:z vocatur hic sancta prima pars templi que dicebatur templum siue sancta z secunda que dicebat sanctum sanctorum vbi sacerdotes dicebāt diuinas laudes:quia primam partem intrabant quotidie sacerdotes sacrificiorum officia consummantes.secundā vero partem intrabat summus sacerdos semel in anno : vt habetur heb.ix. et quia deus nō solum summus laudandus est in terris:sed etiam in celis:ideo subditur. b ¶Laudate eum in firmamento virtutis eius . z vocatur hic celum empireū firmamentum eo q est immobile et firmum . z sic diuine contemplationi

Tēplū veteris testamēti i tres ptes diuidebatur.

¶Alleluya. cl.

Laudate[a] dominum in sanctis eius:laudate[b] eum in firmamēto virtutis eius. Laudate[c] eum in virtutibus[d] eius:laudate[e] eū secundum multitudinē magnitudinis ei'. Laudate[f] eum in sono tube : laudate eum in psalterio et cythara.Laudate euꝫ in tympano z[g] choro: laudate[h] eum in chordis et organo. Laudate euꝫ in cymbalis benesonantibus laudate eum in cymbalis iubilationis:omnis[i] spiritus laudet dn̄m. Alleluya.

¶Explicit psalterium.

et eius laudi aptissimum. c ¶Laudate eum.Hic ponitur secundū scilicet ipsius dei laudandi magnificus status:cum dicitur.Laudate eum in virtutibus eius.licet enim diuina virtus sit vnica sicut eius substantia:tamen est multiplex in effectibus:ita q nunq̄ tot effectus producit quin possit adhuc pducere plures:ideo dicitur. d ¶In virtutibus eius.idest in effectibus suis iam factis et fieri possibilibus : z quia magnitudo virtutis eius est nobis incomprehensibilis:ideo subditur. e ¶Laudate eum ꝑm multitudinē,magnitudinis eius.idest q̄tumcūq poteritis:quia adhuc ad debitam eius laudem nō attingetis.Eccle.xliij.Benedicentes dn̄m exaltate eum q̄tum potestis:maior est enim omni laude. f ¶Laudate eum.Consequenter ponitur tertium:scilicet laudationis modus:z quia in vete.test.nō solum laudabant deum vocibus humanis:sed etiam musicis instrumentis:ideo dicitur.Laudate eum in sono tube zc.z nominantur hic plura instrumenta musica quibus vtebantur sacerdotes z leuite:z descriptionem eorum pertranseo quia sunt satis nota:excepto vno cum dicitur. g ¶Et choro.z dicunt aliqui q chorus:est instrumentum de corio factum:et habet duas fistulas de ligno.vnam per quam inflatur:et aliam per quam emitti t sonum.et vocatur gallice cheurete:credo tamen magis q hic accipitur chorus pro laudantium societate. h ¶Laudate eū in chordis.idest in instrumentis habentibus chordas de ere seu intestinis:sed quia iste modulationes instrumentorum seu vocum deo non sunt accepte:nisi inq̄tum procedunt ex mentis deuotione:ideo concludit in fine.
i ¶Omnis spiritus laudet dn̄m.videtur autem mihi q psal.iste potest aliter exponi vt sit conclusio totius li.psal.z consequenter se habens ad precedentem psal.qui terminatur in translatione electorum ad celesteꝫ gloriam peracto iudicio extremo:z ideo in hoc psal.inuitatur omnes ciues celestes ad dei laudem perpetuā inter quos primo inuitantur homines ad gloriam assumpti:quia christus in humanitate assumpta z beata virgo maria excedunt omnes angelos in celesti gloria:et ideo dicitur.Laudate dn̄ꝫ in sanctis eius.idest in societate sancto rum ex hominibus.Laudate eum in firmamento virtutis eius.i.in celo empireo:quod est bonorum locus z dicitur firmamentum ratione pretacta . Secundo inuitantur ciues celestes q̄tum ad angelos cum dicitur.Laudate eum in virtutibus eius.i.in societate angelorū qui nominatur nomine virtutum eo q medius ordo medie hierarchie nominatur ordo virtutum:extrema autē aliquando nominant a medio.Laudate eum ꝑm multitudinem magnitudinis eius.licet autem magnitudo diuina sit vna z nō multiplicata in se:dicitur tamen quodāmodo multiplicari inq̄tum ab ea producuntur multi effectus magni:z qꝛ isti effectus maxime relucent in ciuibus celestibus tam angelis q̄ hominibus:ideo vtrisq dicitur. Laudate eum ꝑm multitudinem magnitudinis eius.Laudate eū in sono tube laudate eū zc.ꝑm q dicit beatus Grego.Balbutiendo prout possumus excelsa dei resonamus:scilicet per sensibilia nobis nota:ideo hic exprimuꝫtur multa instrumenta musica:nō quia habent locum in celesti patria:sed ad designadū magnitudinē iocunditatis celestis:in qua licet sit laus vocalis ꝑm aliquos doctores vt dictuꝫ est psal.precedenti: tamē laus mentalis siue spiritualis est principalior:ideo in fine concluditur.Omnis spiritus laudet dominū.i.spiritus angelicus et humanus.qui ibi continue laudant deum:ꝑm q dicitur supra:psal. lxxxiij. Beati qui habitant in domo tua dn̄e in secula seculorum laudabunt te.Ad quam laudem nos perducat qui cum patre z spiritu sancto viuit:z regnat in secula seculorum.Amen.

Nota verbū grego.

¶Explicit postilla super librum psalmorum edita a fratre Nicolao de lyra ordine minorum sacre theologie doctore excellentissimo.

Universidad de Deusto Biblioteca

Incipit tabula ad inueniendum s[ecundu]m alphabeti ordinem quemlibet psalmum. Psalmi autem nõ signati sunt de psalmo .cxviij. sc[ilicet] Beati immaculati. Primo psal. incipiẽtes ab

A
Ad te dñe leua. fo.xxj
Ad te dñe cla. f.xxiij.
Afferte dño. fo.xxiij.
Audite hec. fo.xlij.
Attendite. fo.lv.
Adhesit paui. fo.cij.
Appropinquet. f.cv.
Ad dñm cũ tribularer. fo.cv.
Ad te leuaui oculos. fo.cviij
B
Beatus vir q̃ nõ abijt. fo.iiij.
Beati quorum. fo.xxvj.
Benedicam dñm. fo.xxviij.
Beatus qui intelligit. fo.xxxv.
Benedixisti dñe terram. fo.lxxiij.
Bonum est cõfiteri. fo.lxxx.
Benedic.j. fo.lxxxvij.
Benedic.ij. fo.lxxxviij.
Beatus vir qui timet. fo.xcvij.
Beati immaculati. fo.cj.
Bonitatem fecisti. fo.ciij.
Beati oẽs qui timẽt dñm. fo.cx.
Benedictus dñs deus. fo.cxvij.
C
Cum inuocarem. fo.xij.
Confitebor.j. fo.xiij.
Cõserua me dñe qm̃. fo.xv.
Celi enarrant. fo.xvj.
Confitebor.ij. fo.cxiiij.
Confitebimur. fo.lxiij.
Cantemus dño. fo.xcv.
Cantate.j. fo.xcviij.
Cantate.ij. fo.lxxxij.
Confitemini.j. fo.lxxxix.
Confitemini.ij. fo.xc.
Confitemini.iij. fo.xcij.
Confitebor.iij. fo.xcvj.
Credidi propter. fo.xcix.
Confitemini iiij. fo.xcix.
Clamaui in toto. fo.cvj.
Confitemini.v. fo.cxiij.
Cantate.iij. fo.cxlix.
D
Dñe quid multiplicati. fo.vj.
Dñe ne.j. fo.viij.
Dñe deus meus in te. fo.ix.
Dñe dñs noster. fo.ix.
Dixit insipiens.j. fo.xiiij.
Dñe quis habitabit. fo.xv.
Diligam te dñe. fo.xv.
Dñe in virtute. fo.xviij.
Deus deus meus, respi. fo.xix.
Dñs regit me. fo.xx.
Dñi est terra. fo.xx.
Dñs illuminatio mea. fo.xxij.
Dixit iniustus. fo.xxx.
Dñe ne.ij. fo.xxxij.
Dixi custodiam xxxiiij
Deus auribus xxxvij
Deus noster refugium xl
Deus deorum dominus xliij
Dixit insipiens.ij. xlv
Deus in nomine tuo xlv
Deus repulisti. xlvj
Deus deus meus ad te lj
Deus misereatur nostri liij
Deus in adiutorium lviij
Deus iudicium lix
Deus venerunt gentes lxviij
Deus stetit in synagoga lxxj
Deus quis similis erit tibi lxxj
Domine deus salutis mee lxxv
Domine refugium factus es. lxxviij
Dominus regnauit decorem lxxx
Deus vltionum dominus lxxxj
Dominus regnauit exultet lxxxiij
Domine audiui auditionem
Dominus regnauit irascant lxxxiiij
Domine exaudi orõnẽ meã.j. lxxxvj
Deus laudem meam ne. xciiij
Dixit dominus domino meo xcv
Dilexi quoniã exaudiet xcviij
Defecit in salutari ciiij
De profundis cx
Domine non est exaltatum cx
Domine probasti me cxiiij
Domine clamaui ad te cxvj
Dñe exaudi orationẽ meã cxxij
E
Exaudi domine iusticiam xiiij
Exaudiat te dominus xx
Exaltabo te domine quoniã xxiiij
Exultate iusti in domino xxvj
Expectans expectaui xxxiiij
Eructauit cor meum xxxix
Exaudi deus orationem xlvj
Eripe me de inimicis xlix
Exaudi deus deprecationem l
Exaudi deus orationem lij
Exurgat deus & dis. liiij
Exultate deo adiuto. lxx
Et veniat super me misericor. cij
Ecce q̃ bonum & q̃. cxj
Ecce nunc benedicite cxij
Eripe me domine ab cxvj
Exaltabo te deus cxviij
F
Fundamenta eius in mon. lxxxiiij
Feci iudicium cv
I
In domino confido quomodo xij
Iudica me domine quoniam xxij
In te domine speraui xxv
Iudica domine nocentes xxix
Iudica me deus xxxvij
Iubilate deo omnis terra liij
In te domine speraui non lix
Inclina domine aurem lxxxiij
Iubilate deo omnis terra lxxxv
In exitu israel de egypto xcvij
In quo corrigit adolescentior cj
Ineternum domine ciiij
Iniquos odio habui cv
Iustus es domine cvj
In conuertendo cx
L
Laudate pueri dominum xcvij
Laudate dominũ omnes gen. xcix
Legem pone mihi domine cvij
Lucerna pedibus meis ciij
Leuaui oculos meos cviij
Letatus sum in his que. cviij
Laudate nomen domini. cxj
Lauda anima mea dominum. cxix
Laudate dominũ quoniã bon⁹. cxx
Lauda hierusalem dominum. cxx
Laudate dominum de celis xxxix
Laudate dominum in sanctis cxl
M
Magnus dominus & lau. xlj
Miserere mei deus s[ecundu]m xliiij
Miserere mei deus quoniã xlvj
Miserere mei deus mise. xlviij
Misericordias domini ineter. lxxvj
Misericordiam & iudicium lxxxv
Memor esto verbi tui cj
Manus tue domine cij
Mirabilia testimonia ciij
Memento domine dauid cvj
N
Noli emulari lij
Nonne deo subiecta l
Nisi quia dñs erat in nobis cviij
Nisi dominus edificauerit cix
O
Omnes gentes plaudite. fo.xl.
P
Paratum cor meũ deus. fo.xciij
Portio mea dñe. fo.ciij
Principes persecuti. fo.cvj.
Q
Quare fremuerunt. fo.v.
Quemadmodum. fo.xxv.
Quid gloriaris. fo.xlv.
Quam bonus israel. fo.lxj.
Qui regis israel. fo.lxix.
Quam dilecta. fo.lxxij.
Qui habitat in adiu. fo.lxxix.
Quomodo dilexi legem. fo.ciiij.
Qui confidunt fo.cix.
R
Retribue seruo tuo. fo.cj.
S
Saluum me fac dñe. fo.xiij.
Si vere vtiq̃ iusticiam. fo.xlviij.
Saluum me fac deus. fo.lvj.
Sepe expugnauerunt. fo.cx.
Super flumina baby. fo.cxiij.
T
Te decet hymnus. fo.lij.
V
Verba mea auribus. fo.vij.
Vsquequo dñe obliuisce. fo.xiiij.
Vt quid deus repulisti. fo.lxij.
Voce mea ad dñm.j. fo.lxiij.
Venite exultemus. fo.lxxxj.
Vide humilitatem. fo.cvj.
Voce mea ad dñm. fo.cxvij.

Explicit tabula.

Confitebor tibi domine: confessione laudis & gratiarumactiõis. b Quoniam iratus est mihi ppter peccata mea me puniendo in captiuitate babylonica: & in persecutione anthiochi illustris et pluribus temporibus aliis. c Conuersus est furor tu.i. in mãsuetudinem. d Et consolatus es me p tuã benedictã incarnationem: iõ subditur. e Ecce de⁹ &c. visibiliter apparens in carne assumptã. f Fiducialiter agã et non timebo, amplius retardari a vita beata q̃ per xp̃m fuit apta. Sic enim confitebatur in pmitiua ecclesia sub apostolis in hierusalem congregata que pro maiori parte erat de gente iudeorum: vt p3 in actibus apostolorum. g Quia fortitudo mea.i. dans mihi fortitudinem in aduersis. h Et laus mea dominus.q: virtute diuina in pmitiua ecclesia fideles non solum patienter sustinebant tormenta: sed gaudenter et cum laudibus diuinis. i Et factus est &c.q: immediate transibant ad vitaz celestẽ quod non fiebat sanctis ve.test. k Haurietis aquas &c.i. vos catholici haurietis dona spiritussancti de sacris no.te. in q̃bus confertur gratia qđ non fiebat in sacris ve.leg. l Et dicetis &c. exhortãdo vos mutuo ad laudem diuinam. m Confitemini do. eius beneficio recognoscendo. n Et inuocate &c. ipsum deuote laudãdo. o Notas facite in populis.i. in omnibus gentib⁹ per predicationem euangelice veritatis. p Adinuentiones eius.i. modos mirabiles humane salutis quos adinuenit diuinã sapientiã in filij dei incarnatiõe pdicatione passiõe resurrectiõe & ascẽsione. q Memorote qm̃ excelsum est &c. Philip.ij. dedit illi nomẽ qđ est super oẽ nomen. vt in noĩe iesu oẽ genu flectatur celestium terrestium & infernorũ: & oĩs lingua confiteatur: q: dñs noster iesus xp̃s in gloria est dei patris. r Cantate domino &c. ponendo naturã humanã in xp̃o ad patris dexterã. s Annũciate hoc &c. qđ impletũ est p pdicationẽ alior xp̃i disc. ip orbẽ vniuersũ. t Exul. in corde. v Et lauda in ore. x Habitatio syon.i. ecclesia que vocatur syon. Heb. xij. Accessistis ad syon montem et ciuitatem dei viuentis celestem hierusalem &c. y Quia magnus in medio tui sanctus israel.i. xp̃s sanctificans fidelem populum nomine israel appellatum: vt frequenter supra dictum est. Potest etiã hec littera referri ad montem syon: in quo erat templum vbi legitur christus frequenter predicasse et mirabilia fecisse. ibi etiam apostolis suam resurrectionem manifestauit: et super eos spiritumsanctum in signo visibili misit: vt dicit Hieronymus in epistola ad Paulinum: de omnibus sacre scripture libris.

incarnat⁹ est vni⁹ p[er]sone filij.

Sunt. vij dõa.s.

De xp̃o

Incipiunt cantica canticorum Esa.xij. capite.

Confitebor[a] tibi dñe qm̃[b] irat⁹ es mihi conuersus[c] est furor tuus & [d] consolatus es me. Ecce [e] saluator me⁹ fiducialiter[f] agã et non timebo. Q[uia][g] fortitudo mea & [h] laus mea dominus: et[i] factus est mihi i salutem. Haurietis[k] aquas in gladio de fontibus saluatoris: & [l] dicetis in illa die. Confitemini[m] domino: & [n] inuocate nomen ei⁹. Notas[o] facite in populis adinuentiones[p] eius: mementote[q] quoniam excelsum est nomen eius. Cantate[r] dño qm̃ magnifice fecit: annunciate[s] hoc in vniuersa terra. Exulta[t] & [v] lauda habitatio[x] syon quia[y] magnus in medio tui sanctus israel.

Esaie.xxxviij.

Ego[a] dixi in[b] dimidio dierum meorum: vadam[c] ad portas inferi. Quesiui[d] residuum annorum meorum: dixi[e] non[f] videbo dñm in[g] terra viuentium. Non aspiciam hominem vltra: & [h] habitatorez quietis. Generatio[i] mea ablata: & [k] conuoluta est a me: quasi[l] tabernaculum pastorum. Precisa[m] est velut a texẽte vita mea dũ adhuc ordiret succidit me: de mane vsq̃ ad vesperã finies me. Sperabam vsq̃ ad mane quasi leo: sic contriuit oĩa ossa mea. De mane vsq̃ ad vesperaz finies me: sicut[n] pull⁹ hyrundinis sic clamabo: meditabor[o] vt columba. Attenuati[p] sunt oculi mei: suspicientes in excelso. Domine[q]

Ego dixi. Et diuidit in duas partes.q: pmo Ezechias recolit anxietatem animi in qua fuerat secundo bonũ quod deus sibi p Esaiã pmiserat ibi. Tu autem eruisti. Circa pmũ dr. b In dimidio dierum meorum: tunc enim ezechias erat.xxxix. anno vite sue: qđ sic p3: q: iiij.reg. xviij. dr q̃ ezechias erat.xxv. annorum qñ regnare cepit: q̃ sil iuncti faciunt.liiij. an. a q̃b⁹ si subtrahant.xxv. q̃b⁹ regnauit post ĩfirmitatẽ istã remanẽt.xxxix. & sic erat in.xxxix.an. qñ infirmat⁹ fuit: qđ est q̃si medium vite hoim: s[ecundu]m cursuz nature. c Vadam ad portas inferi. in heb. hr scol. qđ aliqñ accipit pro fossa vel sepulchro: et sic accipitur quantum ad corpus ezechie: aliqñ autẽ accipitur pro inferno: et sic accipitur quantum ad aiam eius accipiendo tamen inferiũm pro lymbo patrum: & iõ non dicitur, hic ad infernum: sed ad portas inferi: q: lymb⁹ ille a sanctis dr esse in supiori pte inferni d Quesi. &c.i. mecum psiderabam q̃t annis posses viuere p naturã. e Dixi audito vbo esaie morieris tu &c. f Nõ vi. &c.i. templum dñi &c. g In terra vi.i. inter oẽs viuentes nõ aspiciã hoiem vltra in pñti vita. h Et habitatorẽ q̃e.i. ppl'm regni babi tantem in pace mortuo sennacherib q̃ dicebat ezechias: q: iam esaias sibi dixerat q̃ ante ruinã sennacherib & libationẽ ciuitatis & ppli: vt p3.c. pcedenti: & iõ graue erat illud bonũ tp̃s non videre. i Generatio mea &c. idest non habeo filium mihi succedentẽ in regno: & q̃ psonat dictũ ra.sa. supra posito et non habebat adhuc filium k Et puoluta est &c. ne extendatur vltra p generationes futuras sicut pallium plicatum non extẽditur. l Quasi ta.pa. quod qñ mutant locũ deponũt et plicant ad alibi portandũ. m Precisa est velut ad texen.vi. mea &c.i. in medio pcessus sui sicut tela aliquando scinditur a texente dum est adhuc in fieri. n Sicut pullus hyrundinis.i. clamans p statu recipiendo a matre. o Meditabor: in gentibus multis & vt columba que habet gemitum pro cantu. p Attenuati sunt oculi mei &c. quia ex diuina attẽtione oculorũ ad aliq̃d debilitat virtus visiua. q Dñe vim patiõe infirmitatis ad mortẽ me ducentis

p9. diuisio

In inferno iiij. st p[ar]tes pma dr vbi erãt pres. ij. purgatorium. iij. dr vbi sũt pueri sine bap. mortui. q̃rta dr vbi sũt pene Ricar. iiij.

r ¶Respōde p me.sic est in heb.ꝛ lib.correctis.q.d.non possum mortem euadere nisi negocium meū accipias super te. s ¶Quid dicā creatori meo. t ¶But quid respondebit mihi.sicut figulus luto.q.d.non habeo de factis suis contendere. a ¶Cum ipse fecerit me creando vel aliter.cum ip se fecerim.hāc infirmitatem suo iusto iudicio inferendo p delictis meis.et ideo non habeo nisi illa referre humiliter coram ipso:ꝑ subditur.Recogitabo ꝛc. b ¶Domine si sic vi.ꝛc.vt sꝫ constitutus sum in tali angustia. c ¶Corripies me idest corripias ita ꝙ hec infirmitas non sit mihi ad mortem sed ad correctionem.

Recogitare ānos in amaritudine:ē pcā ad memoriam reducere.cū cōtritione:ꝓp̄ter dicit ꝛbi:q: tal recogitatio ē deo facienda ꝺt ois: q: ñ ꝺ vno sed de omnibus ꝺr i amaritudine q: cō tritione sꝫ pcā ad memoriā reducēda ꝺt aie mee q: fania ppa q̄s ꝺꝫ do c re ꝺ pctis suis et nō de alienis

d ¶Et viui.me.i.viuifices.heb.enim non habent optatiuum:sed loco eius vtuntur futuro indicatiui. e ¶Ecce in pace.i.tempore pacis mihi annunciate p esaiā sup destructione sennacherib de ꝓpinq̄ futura. f ¶Amaritudo mea amarissima.i.amaritudo mortis mihi imminētis nisi tu iuues me valde augmentabitur eo ꝙ per mortem priuabor ab assecutiōe et beneficio dicte pacis. g ¶Tu aūt.hic ꝯfr ezech.recolit bñficiū a deo sibi ꝓstitum de ꝓlonga ione sue vite dicēs Tu aūt eruisti animā meā.i.vitā meā. h ¶Ut nō periret.per mortem. i ¶Proiecisti post tergum tuum omnia ꝛc.quasi nolens ea videre amplius ad puniendū:ꝛ sic viuificasti me non solum corporaliter:sed etiam spiritualiter:sed etiam spiritualiter. k ¶Quia nen infernus confitebitur ꝛc.post mortem enim non habet locum confessio peccatorum. l ¶Non expectabunt qui descendunt in lacum.idest infernum damnatoꝝ. m ¶Veritatem tuā.i.effectū tue veritatis qua pmisisti salutem humani generis per xp̄m quia non eduxit illos qui ibi detinebant. n ¶Uiuens viuēs ipse ꝯfitebitur tibi.ad ꝯfessionē enim peccati requiritur vita p̄ns:q: nō hꝫ locum post mortē vt dictum est.Ad ꝯfessionē laudis requiritur vita gratie:q: non est speciosa laus in ore peccatoris.Ecclesia.xv.c.id duplicatur lꝫ viuens. o ¶Sicut ꝛ ego hodie.confitebor vtroq̄ mō.fecit eñi hanc orōnem post conualescentiam de infirmitate.vt predictum est. p ¶Pater.s.quicunq̄ de populo israel. q ¶Filijs.s.suis. r ¶Notā faciet veritatem tuam.qua sanasti me sicut dixisti per esaiā.et hoc narrabunt patres filijs suis ad gloriam tuam:et quia ezechias semper indigebat diuino auxilio etiam post sanationem:ideo concludit in fine. s ¶Domine saluum me fac.quia ex te pendet salus corporis mei et anime. t ¶Et psalmos nostros cantabimus.ego et ministri tui. v ¶Cunctis diebꝰ idest in aliqua parte dierum singulorum. x ¶In domo domini vbi est locus deputatus orationi:et sic oratio ceteris paribus est magis exaudibilis ibi ꝙ alibi.

vim patior:responde[r] pro me quid[s] dicam aut[t] quid respondebit mihi cum[a] ipse fecerim.recogitabo tibi omnes annos meos:in amaritudine anime me.Domine[b] si sic viuitur et in talibus vita spiritus mei corripies[c] me et[d] viuificabis me:ecce[e] in pace amaritudo[f] mea amarissima.Tu[g] autem eruisti animam meam vt[h] non periret.proiecisti[i] post tergum tuum omnia peccata mea.Quia[k] nō infernus confitebitur tibi:neq̄ mors laudabit te:non[l] expectabunt qui descendut in lacum veritatem[m] tuam. Uiuens[n] viuens ipse confitebitur tibi sicut[o] et ego hodie:pater[p] filijs[q] notam[r] faciet veritatem tuam.Domine[s] saluum me fac:ꝛ[t] psalmos nostros cantabimus cunctis[v] diebus vite nostre in[x] domo domini.

¶Primi regum secundo capitulo.

Exultauit[a] cor meū in domino:ꝛ[b] exaltatū est cornu meū in deo meo.Dilatatū[c] ē os meum super[d] inimicos meos:quia letata sum in salutari tuo.Non est[e] sanctꝰ vt est dominus neq̄ enim est alius extra te:et non est fortis sicut deus noster.Nolite[f] multiplicare loqui sublimia gloriantes.Recedant[g] vetera de ore vestro:quia[h] deus scientiarum dominus est et ipsi preparantur cogitationes. Arcus[i] fortium superatus est:et[k] infirmi accincti sunt robore.Repleti[l] prius pro panibus se locauerunt:et[m] famelici saturati sunt. Donec[n] sterilis peperit plurimos:et[o] que multos habebat filios infirmata est.Dominus[p] mortificat et[q] viuificat:deduxit[r] ad inferos et[s] reducit.Dominus[t] pauperem facit et ditat:humiliat et subleuat.Suscitat de puluere egenum et de stercore eleuat,pauperem vt sedeat cum principibus et solium gloriae teneat.Domini[v] enim sunt cardines terre:et posuit super eos orbem.Pedes[v] sanctorum suorum seruabit:et[x] impij in tenebris conticescent:quia[y] non in fortitudine sua roborabitur vir.Dominum formidabunt aduersarij eius:et super ipsos in celis tonabit.Dominus[z] iudicabit fines terre et[a] dabit imperium regi suo:et[b] sublimabit cornu christi sui.

Exultauit cor meum domino.gaudium ꝓp̄e loquendo est delectatio appetitus intellectiui ab intra in bono adepto vel presenti.Sed quando resultat in signis exterioribus:tunc dicitur exultatio et dicitur quasi extra saltatio.totaliter enim gaudebat anna de beneficio sibi collato a deo ꝓm illud psalmum.Cor meum et caro mea exultauerunt in deum viuum. b ¶Et exaltatum est cornu meum in deo meo.Cornu in sacra scriptura accipitur pro motu cordis tendentis in aliquid arduum:et si careat regula rationis et legis diuine dicitur cornu superbie.si autem dictis regulis mensuretur dicitur cornu magnanimitatis vel magnificentie:quod est quando alius ex bñficio ab o o lato in p̄nti per spem tenditod maius beneficium a deliberalitate consequendum sic autem mouebatur anna in augmentum gratie consequende a deo in vita presenti et complementum glorie in futuro. c ¶Dilatatum est os meum ad deum aperte et magnifice laudandum de collato mihi filio:et quia fenenna et liberi eius de hoc torquebantur.ideo subditur. d ¶Super inimicos meos odiebat enim eorum malitiam:sed diligebat naturam secundum charitatis formam. c ¶Non est sanctus vt est dominus:quia ipse est sanctus per essentiam:alij autem per participationem et hoc modo exponatur quod subditur.Et non est fortis ꝛc. f ¶Nolite.Hic consequenter anna inuehitur cōtra ingratam superbiam.quia fenenna de ꝓle sibi a deo data superbierat.de quo tamen debet et esse humilior et deo gratior:et hoc est quod dicitur:Nolite multiplicare loqui sublimia:idest superba et aliorum contemptiua:qualia erant verba fenenne contra annam.vt patet ex predictis.cap.j. g ¶Recedant vetera:idest mala verba iam quasi ex longa consuetudine inueterata. h ¶Quia deus scientiarum ꝛc.q.d.nihil latet eum:sed omnia certitudinaliter retinet ad iudicandum etiam secreta cordium:ideo subditur.Et ipsi preparantur cogitationes. i ¶Arcus for.ꝛc.arcū fortiū vocat lingua fenēne ꝛ puerorum eiꝰ:ex q̄ ꝓcedebāt ꝟba pugnitiua q̄si sagitte. k ¶Et infirmi ꝛc.loq̄tur ꝓ se ꝛ suis filibꝰ nō eñi āna erat īfirma ꝛ ipotēs ad ꝓlificandū:ſꝫ roborata ē ad h̄ ex dono dei. l ¶Repleti ꝛc.loq̄t̄ mercha.qꝫ pꝰ satiati ꝛ postea icurrūt famē ꝛ defectū sibi plꝰ cruciant.sic sint ꝺ fenēna q̄ filij pꝰ libis pleāt:ꝛ postea mortui st. m ¶Et fa[m]eli ꝛc.q: āna pꝰ fa[m]elica ꝛ d[e]sideras ꝺ ꝓle hñda:hñit ꝓlē ad sufficientiā sub. n ¶Donec ꝛc.i heb.h̄r.Donec sterilis pepit.vij.Alij ꝟo heb.dicūt ꝙ q̄n āna pariebat vnū puerum.fenenna sepeliebat duos de suis:ꝛ ideo nato quarto ipsius anne puero octo liberi fenenne fuerunt mortui:ꝛ sic non remanserunt sibi nisi duo pueri:q: ꝓm ipsos.x.habuit vt dictū est supra.i.c.Igitur quādo vidit ꝙ anna quintum cōceperat ꝛ appropinquabat partui timuit de morte duorū liberorū q̄ sibi remanserant:ꝓpter qꝺ humiliauit se coram anna:ꝛ instanter petijt vt oraret pro vita puerorū sibi remanentiū:quod ꝛ factū est:ꝛ ideo illi duo pueri licet essent ipsius fenenne.tamē de cetero vocati sunt pueri anne:eo ꝙ eius orōnibus erat vita eis concessa.Iste aūt expositiones nō habentur de textu:sed ponunt̄ ab heb.ad verificandum hoc dictū peperit.vij.Et ideo melius videtur dicendū ꝙ trans.nostra sit melior in qua ꝺr.Peperit plurimos ad cuius intellectū sciendū ꝙ dictio heb.que ponit̄ hic scꝫ syba equiuoca est ad designandū.vij.ꝛ hāc significationē sequunt̄ hic heb.moderni vt ꝓre dictū est.ꝛ ad designandū satietatē:ꝛ hanc significationem secutus est trāslator noster:ꝛ forsitā illo tp̄e heb.illā significabant ſꝫ hoc igit̄ anna pepit satietatē.i.habuerat pueros ad sufficiētiā quā sufficientiā expressit transl. dicendo.plurimos.qꝺ ꝯuenientius fuit dicere ꝙ si dixisset satietatē vel satis ꝓm enim quod ꝺr.Hie.in epistola ad pāmachiū de optimo genere interpretādi melior interpretatio nō semp est transferendo verbū ex verbo sed aliquādo melius est transferre sensum ex sensu.vt eadem veritas diuersis ꝓprietatibus ideomatū applicetur. o ¶Et qui multos habebat ꝛc.quia sicut anna multiplicabatur in prole.ita fenenna diminuebatur.ꝓm ꝙ dicunt expositores hebr.ꝛ catholici. p ¶Dñs mortifi.pueros fenenne. q ¶Et viuifi.pueros anne. r ¶Deducit ad infe.in heb.habetur.Ad fossam.i.sepulchrū. s ¶Et reducit.q: aliquando cōtingit ꝙ aliquādo de quorū sepultura iā tractatur ad vitā reseruant̄:sicut de ezech.habetur.iiij.reg.xx.p humiliatione sua corā dño. t ¶[Dn]s pauperē ꝛc.q: de diuitijs ꝛ honoribus frequēter deijcit aliquos ꝓpter eorū superbiā ꝛ aliquos pauperes ꝛ abiectos eleuat ad diuitias ꝛ honores propter eorū humilitatem:per hoc innuit anna ꝙ sic factum est a dño de ipsa fenenna. v ¶Dñi eñi sunt ꝛc.Hic ꝯfr ponitur dei magnificatio ꝛ primo q̄tum ad potentiā:ꝛ hoc in actu creationis:cum ꝺr.Dñi enim sunt cardines ꝛc.scđo q̄tum ad sapientiā in actu gubernationis cum ꝺr. v ¶Pedes sanctorum ꝛc.dirigēdo eos in via morū:tertio q̄tum ad eius iusticiā in actu debite punitionis cū ꝺr. x ¶Et impij in tenebris cōticescent.s.in tenebris culpe:ꝛ postea in tenebris gehēne. y ¶Quia nō in forti.ꝛc.q: per potentiam secularē nullus poterit manū dei euadere. z ¶Dominus iudicabit fines terre iudicio extremo. a ¶Et dabit imperiū regi suo.i.ipsi xp̄o cui pater dedit iudiciū:vt h̄r Joh.v.ꝛ q: iudicabit in forma humanitatis:in qua fuit corā pilato iudicatus ideo sequitur. b ¶Et sublimabit cornu xp̄i sui.i.vncti sui.xp̄s eñi in humanitate fuit vnctus plenitudine grātie.licet aūt xp̄s apparebit in iudicio in forma hūanitatis:tamē nō erit infirmitati subiecta sicut fuit corā pilato.Sed apparebit in forma gloriosa omni creature etiā supremis angelis prelata:ideo bene ꝺr.Et sublimabit cornu.i.potestatē xp̄i sui.tunc eñi potestas xp̄i sublimabit quando oīa ei ꝑfecte subijcientur quod nō est adhuc impletū ꝓm qꝺ dicit paulus apo.heb.ij.Nunc aūt nedum videmus oīa esse subiectā ei.Ad cuius intellectū considerandū quod in christo est duplex natura:scꝫ diuina ꝛ humana.secundū diuinam naturā oīa sunt ei plene subiecta:nec potestas eius deprimi potest aut sublimari cum sit infinita.ꝓm vero naturā humanā sublimata est potestas christi:ꝛ adhuc sublimat̄:licet eñi ab instanti illius sancte vnionis nature diuine ꝛ humane in supposito verbi omnia plene subiecta fuerint humanitati christi auctoritatiue:nō tamen executiue primū patet:q: quanto aliqua sunt deitati ꝓpinquiora:tanto alia sunt ei magis subiecta:sicut patet de elemētari regione que tota subiecta est lationi astrorum.Corpora vero celestia subiecta sunt angelis siue intelligentijs mouētibus ea.ꝛ iterū angeli inferioris hierarchie ꝛ medie hierarchie subiecti sunt āgelis hierarchie superioris.natura aūt hūana in xp̄o ab instanti vnionis predicte propinquior fuit deitati omnibus angelis quia vnita est ei in esse hypostatico.Angeli eñi quantumcunq̄ supremi nō sunt ei sic vniti:quia nusq̄ angelos apprehendit.vt dicitur Hebreo.ij.sed tantum per operationem scilicet per apertam visionē ꝛ fruitionem perfectam ꝛ ideo ab instanti vnionis predicte omnia sunt subiecta christo homini auctoritatiue.Secundū similiter patet quia ante resurrectionē natura humana in christo fuit passibilis ꝛ subiecta penalitatibus ad complendū mysterium nostre redemptionis ꝛ sic nō fuerunt ei omnia subiecta executiue.Sed quando resurrexit ad vitam immortalē natura illa fuit plene gloriosa in anima ꝛ corpore.ꝛ per consequens potestas eius fuit sublimata.propter quod tunc dixit apostolis.Mathei vlti.Data est mihi ꝛc.et adhuc sublimabitur in futuro iudicio.quando sententia eius quam profecret in natura humana vt predictum est.perfecte implebitur in omnibus tam electis ꝙ damnatis:ꝛ ꝓm hoc dicit hic.Et sublimabit cornu christi sui.Sciendū autem ꝙ ionathan filius oziel in transla.chaldaica aliter exponit canticum anne predictum cuius sensum accipiā prout potero addendo etiam aliqua ad maiorē intellectum.dicit̄ igitur ꝙ anna per spiritū propheticum cognouit statum iudeorum futurū tempore filij sui samuelis ꝛ temporibꝰ sequentibus:ꝛ ꝓm hoc prophetiam suam protulit per modū orationis:ꝛ diuine laudis sicut ꝛ ꝓs.sunt quedā prophetie prolate per modū laudis diuine.Dicit igitur ꝙ anna primo spiritu prophetico cognouit filium suū samuelem futurū prophetam magnū in israel.ꝛ facturū signa ꝛ mirabilia sicut patet i.Regū.vij.ꝙ ipso offerente sacrificiū pro filijs israel dñs intonuit fragore magno.ꝛ exterruit philisteos ꝛ debellauit.ꝛ i.Regum.xij.Samuele rogante deum.dñs dedit voces ꝛ pluuias contra solitum cursum nature.vt per hoc populus israel petendo regem cognoscere se peccasse.vt habetur.i.regum.xij.Cognouit etiam ꝙ tempore filij sui filij israel de seruitute philistinorū essent liberandi.saltem in parte.ꝛ ꝓm hoc dicit.Exultauit cor meum in dño ꝓpter predicta.secundo cognouit in spiritu prophetico ꝙ filius filij samuelis.s.heman cuꝫ

Duplex ē modꝰ inimicos diligēdi.

De xp̄o in iudicio.

Natura nihil facit nisi a superioribꝰ gubernet̄ q: elemēta sunt ꝑma corpora aq̄bꝰ corpibus alia corpa generātur ꝑbus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

quattuordecim filijs suis futuri erant cantores diuinarum laudum in templo dñi.vt habetur.j. Paral.xxv. et propter hoc dicit. Et exaltatum est cor meū.i.gloria mea in deo meo. Tertio vidit anna per spiritū prophetie ꝙ philistei propter captionē arche ꝛ deductionem in terram suā percutiendi erant a dño intātum ꝙ compellerentur eam remittere super claustrum nouū cum emenda pro peccati sui recognitione ponēda in capsella iuxta archā mures aureos ꝛ agnos augeos.vt habetur.j.Regum.vj.ꝛ propter hoc dicit.dilatatū est os meum ad narrandū vindictā dñi.super inimicos meos.i.philisteos qui erant inimici populi israel.Quia letata sum in salutari tuo.in hoc ꝙ coges hostes remittere archam modo pdicto.Quarto vidit anna ꝙ sennacherib dicturus esset blasphemias cōtra dñm:ꝛ ꝙ niteretur destruere ciuitatem hierusalem ꝛ templum: sed ab angelo dñi percuteretur eius exercitus vsq ad.cxxxv.milia virorum:ꝛ sic compelleretur fugere in terram suam verecunde:vt habetur.iiij.Regum.xix.et propter hoc dicit anna.Non est sanctus vt est dominus quia ipse est sanctus sanctorum:vt habetur Dan.ix.Neq enim est alius extra te:scilicet verus deus: quia alij dicuntur dei erronei:sicut iupiter et saturnus ꝛ consimiles vel participatiue vt iudices ꝛ viri sancti.Et nō est fortis:sicut est deus noster:quia in momento ꝛ per vnicum angelum conteret ipsius sennacherib exercitum Quinto vidit futurum esse ꝙ nabuchodonosor rex babylonis destrueret ciuitatem ꝛ templū ꝛ populum israel captiuaret:vt habetur.iiij.regum vlti.et de hoc multum gloriaretur.propter quod dicit.Nolite multiplicare loqui sublimia gloriantes de ciuitatis destructione ꝛ populi israel captiuatione. Recedant vetera de ore vestro.idest verba superba que dicuntur vetera:quia initium omnis peccati est superbia: vt habetur Eccle.x. Quia deus scientiarum dñs est.q.d.ipse fecit tempora futura determinata in quibus adducet super vos vindictam propter peccata.vnde ꝛ postea nabuchodonosor infuriam versus est:vt habetur Dan.iiij.Et balthasar eius abnepos sm iosephū occisus est secundū vero alios heb.balthasar fuit eius nepos cui concordat dictum Hiere.xvij.Ego dedi oēs terras istas in manu nabuchodonosor regis ꝛ seruient ei omnes gētes ꝛ filio eius ꝛ filio filij eius.nec plures ibi exprimuntur:et babylon destructa fuit per cyrum ꝛ darium:vt habet Danielis quinto.Et ipsi preparantur cogitationes:quia homo videt ea que patent deus autem intuetur cor. vt habetur.j.Regum.xvj.Sexto vidit ꝙ greci afflicturi essent filios israel tempore antiochi illustris:qui coegit filios israel transire ad gentilē ritum.ꝛ in templo dñi posuit abhominandum idolum vt habetur.j.Machabeo.primo.Et ꝙ per mathatiam ꝛ filios eius greci forent debellandi ad mundandum templū domini: vt habetur Macha.iiij.ꝛ propter hoc dicit anna.Arcus fortium superatus est.idest virtus grecorum est debellata.Et infirmi accincti sunt robore idest machabei qui respectu grecorum videbantur nullius momenti et tamen pluries eos superauerunt et de terra israel eiecerunt.vt patet in processu libri Macha. Septimo. vidit in spiritu tribulationem futuram in iudei tempore aman agagite:ꝛ filios israel liberandos ab illa per mardocheum et hester:vt habetur in processu libri hester:et ꝙtum ad hoc dicit anna.repleti alias saturati prius.idest aman ꝛ filij eius pleni diuitijs ꝛ delitijs temporalibus.Panibus se locauerunt:quia pro seruāda et sustendenda vita sua libenter supposuissent se seruituti hester ꝛ mardochei.vnde hester.vij.dicitur ꝙ amā rogauit hester reginam pro anima sua.Et famelici saturati sunt.idest iudei qui tunc erant pauperes ꝛ abiecti per hester et mardocheum fuerūt eleuati per totum imperium assueri.donec sterilis peperit plurimos. .i.hierusalē siue iudea que sm hebreos modo dicitur sterilis.eo ꝙ iudei qui sunt eius filij inde sunt eiecti ꝛ p orbem dispersi:pariet tamē plurimos vt dicunt.q: in aduentu messie quē expectant dicūt hierusalē ꝛ iudeā debere repleri filijs israel ibide de diuersis mundi partibus cōgregandis. Et dicūt ꝙ tunc oēs alienationes subijciētur eis.Et q̄ multos habebat filios infirmata est.i.roma siue romanū imperiū qd vastauit iudeam ꝛ dispersit iudeos tunc debilitabitur ꝛ ad nihilū deducetur.Sed illud qd hic dicitur de partu sterilis sm veritatem intelligitur de ecclesia que primo videbatur sterilis pp̄ter paucitatē fideliū sed peperit plurimos in cōuersione multitudinis gentiū ad fidem.ꝛ sic exponit apostolus ad Gal.iiij.ca.Letare sterilis ꝛc.Et q̄ multos habebat filios infirmata est.i.synagoga.vt pz per orbem vniuersum.Dñs mortificat. Hic cōsequenter ostendit sm dictū ionathan filij oziel vñ predicta cōtingant.sc3 ex virtute diuina q̄ potest mortificare viuentes:ꝛ viuificare mortuos.i.potētes huius seculi deducere ad nihilū ꝛ abiectos ꝛ impotes qui quasi mortui ꝛ descendētes ad inferos computātur reducere ad prosperū ꝛ potentē statum.ꝛ eod.m modo exponit quod subditur.Dominus pauperem facit ꝛ ditat humiliat ꝛ subleuat.q: sm ipsum populum iudaicū quē depauperauit ꝛ humiliauit per romanos ditauit ꝛ subleuabit per regem messiam.ꝛ sic eleuabit eum de stercore vilificationis ad sedem glorie ꝛ exaltatiōis temporalis.Domini enī sunt cardines terre.in hebreo habetur fortes terre.Et posuit super eos orbem.quia terra tenet infimū locum:sicut in domo fundamentū. Pedes sanctorum suoꝝ seruabit ne ruant in culpam:ꝛ inde in gehennam.Et impij in tenebris conticescent.sc3 in tenebris gehenne.Quia non in fortitudine sua roboratur vir.quia non potest propria virtute subsistere nisi diuina virtute sustentur.Dominū formidabunt aduersarij eius.idest omnes gentiles quos vocat omnes extra sectam iudaicam existentes:ꝛ ideo vocat eos aduersarios dei:et in aduētu messie deterreri et subiugari.ideo subditur.Dominus iudicabit fines terre:reddens penam pro peccatis perpetratis.Et dabit imperium regi suo.idest messie futuro sm ipsos.Et sublimabit cornu.i.potestatem christi sui.i.messie quod idem significat.Messias enim hebraice:ꝛ christus grece:ꝛ vnctus latine idem significant.Reges enim per inunctionem instituebantur.ꝛ iudei expectant messiam futurū regem ꝛ dominari temporaliter super totum mundum. Ex predictis patet ꝙ expectant predictum messiam circa cessationem romani imperij. Et sm veritatē ille qui tunc veniet in maxima potestate temporali erit antichristus sm ꝙ dicit apostolus.ij.ad Thessal.ij.ca. vbi signum precedens aduentum antichristi dixit esse cessationem romani imperij di. Quoniam nisi venerit discessio primum.i.discessio a subiectione romani imperij.sm ꝙ exponunt doctores et reuelatus fuerit homo peccati perditionis.i.antixps ꝛc.

Nō est nisi vn' de' qā si essē plures dij oēs essēt oīpotētes ꝛ vn' posset destruere aliū qd est falsū rich. et.j.sen.

Omine audiui.Hic consequenter ponitur oratio prophete.cui tamen premittitur talis titulus in heb.et est de integritate textus.sicut sunt ti.in lib.psal.prout ibidem fuit dictum. Oratio abacuch pphete pro ignorantijs.Et dicunt hic aliqui ꝙ propheta peccauit ex ignorantia murmurando de diuinis iudicijs quasi minus rectis vi.supra cap.j.ppterea egredietur iudicium peruersum:et ideo audita diuina responsione suū peccatum cognouit.et pro eius remissione orauit.sed non videt mihi verisimile ꝙ ppheta,a deo illuminat' ꝛ inspirat' ignorauerit. diuina iudicia fore recta saltē in gñali.licet modū rectitudinis forsitan ignorauerit in particu

lariter per consequens non est verisimile ꝙ de eis murmurauerit in persona propria:sed assumens personā infirmorum de diuinis iudicijs murmurantiū sicut ibidem fuit dictū.et hoc apparet ex eo qd dicit hic. Pro ignorantijs in plurali.si enī loqueretur in persona propria conuenientius diceretur in singulari pro ignorātia.Igitur sicut superius accepit personā infirmorū murmurando.ita hic orando vt peccatū ignorantie eis remitteretur a dño. a Domine audiui.Hic cōsequenter ponitur oratio in qua propheta sic procedit. q: primo denunciat destructionem babylonis scdo modum captionis:ibi.Ego autem.Sicut supra dictum est ppheta desiderabat potentiam chaldeorum destrui propter eorum maliciam.et de eius futura destructione audierat diuinā responsionē cap.ij.id exclamat. Domie audiui auditionē tuam.i.penā chaldeorum futuram quam audire me fecisti. b Et timui.pre admiratione rigoris tue iustitie.vel aliter.Timui de pena infirmorū populi mei de tuis iudicijs murmurantium c Domine opus tuum.idest punitionem chaldeorū que fiet virtute tua magis q̄ humana. d In medio annorum viuifica illud.i.viuificabis ponendo in effectu.et istud medium annorū referūt aliqui ad balthasar qui interfectus fuit in virili etate:ꝛ sic in medio annorum suorū. tamen videtur mihi ꝙ melius potest referri ad annos destructiōis templi.a cuius destructione vsq ad primū annum cyri fluxerunt.lij.anni.sm hebreos: et inde vsq ad eius reparationem sexto anno darij.xlvj.Job.ij. Quadraginta et sex annis edificatum est templū hoc.Et certū est

de regib'

Oratio abacuch prophete pro ignorantijs.
Capitulo tertio.

Omine[a] audiui auditionem tuam et[b] timui.Domine[c] opus tuum: in[d] medio annorum viuifica illud. In medio annorum notum facies:cum[e] iratus fueris misericordie[f] recordaberis:Deus[g] ab austro veniet:et[h] sanctus de monte[i] pharam.Operuit[k] celos gloria eius:ꝛ laudis[l] eius plena est terra. Splendor[m] eius vt lux erit:cornu[n] in manibus eius. Ibi[o] abscondita est fortitudo eius:ante[p] faciem eius ibit mors.Egredietur[q] diabolus ante pedes eius:stetit[r] et[s] mensus est terram Aspexit[t] et[v] dissoluit gentes:et[x] contriti sunt mōtes seculi.Incuruati[y] sunt colles mundi:ab[z] itineribus eternitatis eius.Pro[a] iniquitate vidi[b] tentoria ethiopie:turbabuntur pelles terre madiā.Nunquid[c] in fluminibus

ꝙ hoc dicebatur de templo per zorobabel reedificato.Balthasar vero in quo chaldeorum regnum defecit p duos annos fuit occisus ante primum annū cyri in quibus regnauit darius medus Dan.v. et sic occisio balthasar fuit quasi in medio dictorum annorum:quia quinquaginta sunt ex parte vna et quadragintaocto ex parte altera.Sciendum tamen ꝙ quadraginta sex anni a primo anno cyri vsq ad sextum darij accipiuntur sm computationē grecorum et latinorum.sm hebreos autem pauciores:vt plenius dixi hester.j.Dan.ix.per hoc tamen non infringitur expositio dicta:q: quod est inter duos terminos dicitur esse in medio licz plus satis ab vno termino q̄ ab alio.et hoc modo primus annus cyri potest dici in medio annorū licet ppinquior satis fuerit reparationis templi q̄ eius destructioni.De verificatione illius verbi.Job.ij. Quadraginta ꝛ sex annis ꝛc.Non est curandum.q: nō est verbum xpi nec euangeliste.nisi tm̄ referendo:sed est verbū iudeorum obicientium xpo contra quē multa falsa dixerunt:vt pz ex euangelijs. e Cum iratus fueris populū tu de captiuando. f Misericordie recorda:ipsum per cyrum liberando. g Deus ab austro.Hic alludit propheta historie eductionis populi de egypto que est ad austrū respectu iudee:et est sensus. Deus ab austro veniet.idest sicut deus a parte australi venit cum populo.populū ad terrā promissionis deducendo.sm illd Deute.ij. Nouit dñs iter tuum habitās tecum.xl.annis.sic veniet cū persis ad liberandum ipsum de captiuitate babylonica. h Et sanctus.idest de' qui est sanctus sanctorū. i De monte pharā.idest sicut pduxit populū per locum illū.Nume.x.ita deducet populū suum reducendo in iudeā. k Operuit celos gloria eius.idest potestas eius gloriosa de destructione babylonica. l Laudis eius plena est terra. q: de illa destructione multe regiones hausie sunt q̄ fuerant a chaldeis afflicte:vt dictū est cap.preceden. m Splēdor eius.idest fulgor armoꝝ exercitus cyri ꝛ darij qui dicitur splendor dei.eo ꝙ ille exercitus erat executor diuine iustitie. n Cornua in manibus eius.idest arcus extenti ꝛ baliste:q: persi ꝛ medi erant optimi sagittarij. o In abscondita est forti.eius.quia victoria illi exercitui concessa magis fuit virtute diuina latente q̄ humana. p Ante faciem eius ibit mors.In heb.habetur pestilentia.Aduentum enī cyri ꝛ darij cōtra babyloniam precessit mortalitas debilitans virtutē chaldeorum. q Egrediet diabolus ante pedes eius.quia tales percussiones frequenter fiunt per demones:sicut dicitur de egyptijs psal.lxxvij. Immissiones per angelos malos. r Stetit.Hic incipit versus alius in hebreo.et refertur ad exercitū cyri ꝛ darij qui stetit in obsidione babylonie vsq ad eius captionē:ideo subditur. s Et mensus est terram.q: terra babylonie fuit diuisa principibus exercitus sm suam portionē. t Aspexit.sc3 aduersarios confidenter. v Et dissoluit gentes.sc3 babylonis et eam adiuuantes. x Et contriti sunt montes seculi.idest maiores principes babylonie qui ante erant altiores in hoc seculo. y Incuruati sunt colles.idest humiliati et deiecti principes minores. z Ab itineribus eternitatis idest a processibus exercituum cyri et darij ab eterno preuisis a deo. a Pro iniquiquitate.sc3 destructionis templi a chaldeis.vt predictū est capitulo precedenti. b Vidi tentoria ethiope.sc3 turbata et similiter madiā.vnde quod dicitur hic. Pelles.idest hebreos habet cortine.Isti enī populi fuerunt cū nabuchodonosor in destructione templi.et cū nepote eius balthasar fuerunt debellati. c Nunquid.Hic cōsequenter ponitur modus captionis.ꝛ diuiditur in tres partes: quia propheta primo denunciat captionis modum secūdo approbat diuinū iudicium:ibi.Audiui.Tertio reuertitur ad propositum:ibi.Ficus enim.Prima diuiditur adhuc in duas:quia primo iste modus exprimitur. secundo historie iosue alluditur ibi.Sol et luna.Tertio reuertitur ad narrandū captionis modum:ibi.Viam fecisti.Circa primum sciendum ꝙ perse ꝛ medi videntes ciuitatem babylonis inexpugnabilē propter murorum altitudinem et fortitudinem.longe a ciuitate diuiserunt fluuium euphratem in plures alueos. ꝛ sic per alueum principalem diminutum intrauerunt ciuitatem vbi non erat murus.et hoc est quod dicitur. Nunquid in fluminibus.idest in euphrate.qui dicitur flumina in plurali.tum propter eius magnitudinē

Quot anī a syro ad darium.

Alludit ppheta.

Cōtritio est maxia pars penitentie.

Universidad de Deusto Biblioteca

tum propter diuisionem dictam. d ¶ Iratus es domine: aut in fluminibus furor rc. inferēdo babylonijs effectum tue vindicte. quasi dicat sic. e ¶ Uel in mari. idest in euphrate qui nominatur mare more hebraico. quo omnis congregatio aquarū magna mare dicitur ſm illud Gen. j. Congregationesq; aquarum appellauit maria. f ¶ Indignatio tua. contra babylonios. quasi diceret. sic non enim talis diuisio euphratis videbatur posse fieri nisi speciali adiutorio dei. g ¶ Qui ascendens. sic est in libris correctis. et in hebreo.

De babylonia.

h ¶ Super equos tuos. idest sup equos medorum et persarum dando eis r equitib' virtutē capiendi babyloniā. i ¶ Et quadrige tue. in quib' pugnabāt antiquit'. k ¶ Saluatio. captio em̄ babylonie fuit saluatio populi inde per cyrum liberando eum a captiuitate. l ¶ Suscitans suscitabis arcū tuū; idest arcus medorū r persarum q̄ dicitur tui q: ad executionē tue iusticie exteri. m ¶ Iuramenta tribubus que locut' es. i. ad seruādum iuramenta que fecisti abrahā: isaac r iacob de terra a tribub' possidenda. q: per hoc redierunt due tribus r alique de decem in iudeam. n ¶ Fluuios scindes. i. euphratem modo predicto: ita q̄ est repetitio eiusdē ad maiorem expressionem. o ¶ Uiderunt rc. aque in effectu potestatis tue. p ¶ Et voluerunt montes idest superbi babylonij. q ¶ Gurges aquarū transijt idest impetus euphrat(is) a suo alueo diuertit modo p̄dicto r ¶ Dedit abyssus vocem suā. i. fundus euphratis denudat' aquis: ita ostendit dei virtutē super babylonios ac si clamaret: sicut dicitur ca. prece. lapis de pariete clamabit. s ¶ Altitudo sc; ipse deus qui non solum dicitur altus in concreto: sed etiā altitudo in abstracto sicut dicit veritas et iusticia: et hoc pp̄ter excellentiā tue altitudinis. t ¶ Manus suas leuauit. ad puniendum chaldeos.

Ostēdit dei virtute super babylonios.

iratus[d] es domine: aut in fluminibus furor tuus: vel[e] in mari indignatio[f] tua. Qui[g] ascēdes super[h] equos tuos et[i] quadrige tue saluatio[k]. Suscitans[l] suscitabis arcū tuum: iuramēta[m] tribubus que locutus est. Fluuios[n] scindes terre viderunt[o] te r[p] voluerūt mōtes gurges[q] aquarum transijt. Dedit[r] abyssus vocē suam: altitudo[s] manus[t] suas leuauit. Sol[v] r luna steterunt in habitaculo suo: in[x] luce sagittarū tuarum ibunt. in splēdore fulgurantis haste tue. In fremitu[y] conculcabis[z] terram: r[a] in furore obstupefacies[b] gentes. Egressus[c] est in[d] salutē populi tui: in salutem[e] cū xp̄o tuo. Percussisti[f] caput de domo impij: denudasti[g] fundamentum eius vsq; ad collum. Maledixisti[h] sceptris eius capiti[i] bellatorum eius: venientibus[k] vt turbo ad[l] dispergendū me. Exultatio[m] eorum sicut qui deuorat pauperē: in abscōdito. Uiam[n] fecisti in mari equis[o] tuis in[p] luto aquarum multarum. Audiui[q] et[r] conturbatus est venter meus a voce[s] contremuerunt[t] labia mea. Ingrediatur[v] putredo in ossib' meis et subter me scateat. Ut[x] requiescā in die[y] tribulationis vt[z] ascendā ad[a] pplm accinctū nostrū. Ficus[b] enī

v ¶ Sol r luna. Hic propheta alludit historie iosue: cum dicitur. Sol r luna steterunt rc. i. sicut steterunt pugnante iosue contra cananeos in signū diuine virtutis sibi assistentis: sic assistet virtus dei medis r persis pugnantibus contra chaldeos: ideo subditur. x ¶ In luce sagittarū ibunt. i. cor; sagitte dirigentur ad interficiendum chaldeos. et similiter eorum haste propter quod dicuntur tue: quia a te directe in executione tue iusticie. y ¶ In fremitu exercitus cyri r darij. z ¶ Conculcabis terram. sc; babylonis. a ¶ Et in furore. idest in vindicta tua. b ¶ Obstupefacies gentes ad auxilium babylonior; venientes. c ¶ Egressus es. idest egredieris cum medis r persis eos dirigendos. d ¶ In salutem populi tui. quia per illam victoriam cyrus dedit populo licentiā reuertendi in iudeam: ideo subditur. e ¶ In salute cum christo tuo. idest cyro de quo dicitur Esa. xlv. hec dicit dominus christo meo cyro rc. Sciendum tamē q̄ cyrus non dicitur ibi christus nisi inquantū fuit figura iesu christi: r ideo hec littera ad iesum christum principaliter est referenda vt sit sensus. Sicut fuisti cum cyro ad liberationē populi tui de babylone sic eris cum iesu ad liberationem populi tui de inferno: que salus est figurata per salutem populi a cyro datam. f ¶ Percussisti caput. i. balthasar regem. g ¶ Denudasti fundata eius vsq; ad collum. i. manifeste ostendisti multiplex eius viriū per vindicte tue effectum. h ¶ Maledixisti sceptris eius. i. dominationibus eius. i ¶ Capiti bellator; eius idest principi sue militie. r subditur causa. k ¶ Uenientibus vt turbo. i. cū impetu r furore. l ¶ Ad dispergendum me. i. populū meū in hierusalem r iudea. m ¶ Exultatio eorum in destructione ciuitatis r templi r captiuatione populi: sicut rc. n ¶ Uiam fecisti in mari. Hic propheta reuertitur ad narrandū captionis babylonice modum sicut in cantilenis idem frequenter repetitur: qui modus fuit per diminutionē euphratis qui dicitur hic mare sicut r supra cum dicitur. Uiam fecisti in mari. i. in euphrate. o ¶ Equis tuis idest equis medorum r persarū qui dicūtur tui eo q̄ a te sunt directi in executione tue iusticie. p ¶ In luto aquarum quia alueus euphratis non erat totaliter desiccatus: r sic erat ibi lutum derelictum ab aquis multis que ibi ante fuerant. q ¶ Audiui. Hic consequēter propheta approbat iudicium diuinū de captiuatione populi sui ad purgationem peccatorum di. Audiui sc; populum infirmū murmurantem contra tuū iudiciū de eius captiuatione. r ¶ Et conturbatus est venter meus. timui enim ne suo murmure ad iram prouocaret te. s ¶ A voce. i. murmuris eorum. t ¶ Contremuerunt labia mea quasi loqui non potentia sed tm̄ cum tremore moueri. v ¶ Ingrediatur putredo. q. d. captiuitas super nos inducta qua aliquando putrescunt corpora est patienter toleranda. x ¶ Ut requiescam a labore captiuitatis. y ¶ In die tribulationis. i. tempore babylonice destructionis. z ¶ Ut ascendam de caldea in iudeā per cyri licentiam. a ¶ Ad populum accin. nostrum. i. armis paratū. sic em̄ ascenderunt filij israel de babylone pp̄ter periculum hostium in via. vel dicitur populus accinctus. i. depositus ad gradiendum. r loquitur hic pp̄heta in persona populi de babylone rediturī: q: tēpore illius captiuitatis ipse erat in iudea ſm historiā Dan. xiiij. quis em̄ nō sit autentica: tamen p̄babilis reputatur. b ¶ Ficus. supra posuit modum captionis babylonis ex debellatione cuiū. hoc idem ostendit ex defectu victualiū. dominus enim ante aduētum cyri et darij contra babyloniam induxit terre sterilitatem: ita q̄ fortalicia non potuerunt sufficiēter muniri: ideo dicit Ficus enim nō florebit. i. modicum florebit: ita q̄ faciet modicum fructum quasi pro nihilo reputandū ſm q̄ dicitur. ij. Phisi. Quod modicū est quasi nihil reputatur. r etiā ſm cōmunē modū loquendi quo dicitur

Licētia in malā presumitur

Approbat iudiciū diuinum

Fic' arbor: infirmitas: fructus.

nihil est in arboribus q̄n ibi est modicus fructus: r ita intelligitur illud qd̄ subditur de vineis oliuis et aruis c ¶ Abscidetur de ouili pe. rc. q: propter defectū pastus aīalia poterunt parū fructificare. d ¶ Ego autē audita babylonis destructione r ppl'i iudee liberanōe pp̄heta exclamat di. Ego aūt in dn̄o gaudebo applaudens diuine iusticie ex liberatione populi iude. e ¶ Et exultabo in deū rc. i. salutari meo liberante populū meum de captiuitate babylonica. r ſm hoc iesus est nomen appellatiuū. Sed quia dictum est q̄ liberatio de

non[f] florebit: et non erit germen in vineis. Mentietur opus oliue et arua non afferent cibum. Abscidetur[c] de ouili pecus: et non erit armentum in presepibus. Ego[d] autem in domino gaudebo et[e] exultabo in deo iesu meo Deus[f] dominus fortitudo mea et[g] ponet pedes meos quasi ceruorum. Et super[h] excelsa mea deducet victor; in[i] psalmis canentem.

¶ Exodi. xv. capitulo.

Antemus[a] domino gloriose[b] enī magnificatus est equum et ascensorē deiecit in mare. Fortitudo[c] mea r[d] laus mea dominus et factus est mihi in salutem. Iste[e] deus meus et glorificabo eum: de'[f] patris mei et exultabo eum. Dominus[g] quasi vir pugnator; omnipotens[h] nomen eius currus[i] pharaonis r exercitum ei' proiecit in mare. Electi principes eius submersi sunt in mari rubro abyssi[k] operuerunt eos descenderunt in profundum quasi lapis. Dextera tua domine magnificata est in fortitudine: dextera[l] tua domine percussit inimicū et in multitudine glie tue deposuisti[m] aduersarios meos. Misisti[n] iram tuam que deuorauit eos sicut stipulā et in[o] spiritu furoris tui congregate sunt aque. Stetit[p] vnda fluens: congregate[q] sunt abyssi in medio maris. Dixit[r] inimicus persequar r comprehendā diuidam spolia: implebitur anima mea. Euaginabo gladium meum interficiet[s] eos manus mea. Flauit[t] spirit' tuus r operuit eos mare: submersi[v] sūt quasi plūbū ī aq̄s vehemētib'. Quis[x] similis tui ī fortib' dn̄e q̄s similis tui magnific'[y]

captiuitate babylonica figura est liberatiōis patrū de lymbo inferni sic fienda per iesum xp̄m: et vtrāq; liberationē videbat pp̄heta futurā: ideo iesus est hic etiā nomen p̄prium f ¶ Deus dn̄s fortitudo educēdo me sua virtute. primo de babylonie. scd̄o de inferno vt dictum est. et sic est verbū pp̄hete loquentis in p̄sona ppl'i in babylone captiuati r in lymbo detenti. g ¶ Et ponet pedes meos q̄si ceruorū. q: redeuntibus de babylone dedit virtutē et agilitatē gradiendi r liberatis de lymbo virtutem egrediēdi: r ad celū ascendēdi: ideo subditur. h ¶ Et sup excelsa mea deducet me victor; q: populus d babylone rediens ascendit iudeā que est terra montuosa et potissime quia venit in hierusalem r ibi templum fundauit in monte syon. j. Esd. iij. et detenti in inferno ascenderunt in celū cū victore xp̄o. i ¶ In psalmis canentem. q: populus rediens de babylone deū laudabat in via et magis in termino. j. Esd. iij.

Iesus aliq̄n est proprium aliq̄n appellatiuum.

Antemus dn̄o. per hoc designatur q̄ inuicem se inuitabant ad dei laudē. b ¶ Gloriose em̄ mag. est. ex submersione enim egyptiorum longe lateq; diffusum est preconium sue magnitudinis. c ¶ Fortitudo mea scil; effectiue. d ¶ Et laus mea sc; materialiter. quia ex eius facto habuerunt materiam laudis. e ¶ Iste de' meus. dicunt hebrei q̄ ly iste facit demōstrationem ad sensum: q: filij israel videbāt deū et ostendebant cū digito super mare rubrū in aliqua tamen similitudine visibili: q: deitas non potest sic videri. vnde dicunt q: clarius tunc vidit deū populus q̄ pp̄hete postea sed istud de scriptura non habet auctoritatem ideo eadem facilitate contēnitur qua probatur maxime cū populus parum ante contra moysem acriter r iniuste murmurasset. nec est verisimile q̄ scriptura tantam dei condescensionem tacuisset: ideo dicendum est q̄ ibi demonstratio ad intellectum accepta tamen ex effectu visibili. ex hoc enim q̄ videbant factum soli diuine virtuti possibile intelligebant dei presentiā adesse. f ¶ Deus patris mei. hoc additur ad ostendendū q̄ per merita sanctorum patrum deus fecit eis illud beneficium. g ¶ Dominus quasi vir pug. hic subditur laudis ratio et primo p̄pter beneficiū preteritum. scd̄o p̄pter futurū: ibi. Et portasti eum rc. Circa primum dicitur. Dominus quasi vir pugna. i. fortis pugnator: quia tamen eius fortitudo incōparabiliter excedit omnem fortitudinem creatam. ideo subditur. h ¶ Omnipotens nomē eius. quod patet per effectum multiplicem sequentem cum dicitur. i ¶ Currus pharaonis r ex. eius proiecit in mare. eos fluminibus feriendo r rotas currū subuertēdo vt dictum est prece. ca. k ¶ Abyssi ope. eos. i. aque profunde ex dei precepto super eos reuerse vt predictū est. l ¶ Dextera tua do. rc. idest pharaonem caput exercitus. m ¶ Deposuisti aduersarios meos. idest egyptios eos sequētes in heb. habetur. Aduersarios tuos. r est eadem sententia. erant enim aduersarij ipsius dei et populi israel. n ¶ Misisti iram tuam que deuora. rc. idest ita faciliter sicut ignis stipulam deuorat. o ¶ In spiritu furoris tui. congregate sunt aque. videtur q̄ deberet dicere. In spiritu dulcoris tui: quia ex dei gratia aque congregate sunt quasi muri. hic et inde vt filij israel possent transire dicendū q̄ idē effectus est dulcedinis heb. r furoris egyptijs cōgregatio enī aquarū predicta gratiosa fuit heb. prebens eis transitum: sed dura fuit egyptijs. quia filij israel transitū habuerunt malis gratibus eorum: r quia propter dictam cōgregationem secuti sunt hebreos. et submersi. p ¶ Stetit vnda fluens. idest aqua de natura sua fluida stetit cōtra naturā suam sicut murus erecta. q ¶ Congregate sunt abyssi. per hoc enī q̄ retraxerunt se aque vt preberent mediū iter. eleuate sunt aque in altū in medio mari. quia ex tali cōgregatione nō exierunt ripas maris. r ¶ Dixit inimicus persequar. in corde suo r ore. s ¶ Interficiet eos manus mea. i. potestas exercitus mei. hec cogitabat pharao. sic vulgariter dicitur. Multum remanet de cogitatione fatui. ideo seq̄tur. t ¶ Flauit spiritus tuus et ope. eos mare: q: sicut ad flatū venti palee mouent. ita ad nutū dei mare reuersū est sup eos. v ¶ Submersi sunt quasi plumbū rc. p grauitatē plūbi intelligit q̄ erāt peccatis valde aggrauati r submersione digni. x ¶ Quis similis tui in fortibus dn̄e. q. d. nullus: quia finiti ad infinitum nulla est comparatio. y ¶ Magnificus in sanctitate. facta autem

Triplex ē meritū sc; cōdigni digni r congrui bo.

Man' p̄ p̄tāte.

aliquando licet sint magna tamē frequenter sunt mala: sed dei facta non possunt esse nisi facta. z ℂ Terribilis.s. egyptijs. a ℂ Atq; laudabilis.s. heb. b ℂ Et faciens mirabilia in vtrisq;. sed in egyptijs in eorum destructionē in heb. ad eorum saluationē. c ℂ Extendisti manū tuam.i. manū iusticie tue ad vindicandum. que cū cessat a punitione malorū videtur esse contracta. d ℂ Et deuo. etc. nō q intrauerunt viscera terre: sed q descenderunt ad terram que erat in fundo maris ita aperti acsi fuissent a terra absorpti.

e ℂ Dux fuisti per angelum precedentem. et per columnā ignis et nubis viā die noctuq; ostendentem. vt pꝫ ex predictis. f ℂ Populo quē redemisti. nō auro vel argento. sed mirabilibus signis. g ℂ Et portasti. Hic cōsequenter subdit ratio laudis diuine ex beneficijs futuris. et est hic prophetia cū laude et primo ponitur beneficiū qd erat vltimū in executione: sed primū in intentione. s. introductio filiorū israel in terrā pmissionis et specialiter in hierusalē vbi edificandum erat templū ad diuinū cultū. qd vocatur habitaculum sanctū dei: et hoc est qd dr. Et portasti eum. i. portabis. loquit ēm scriptura de futuro p modū preteriti pp certitudinē prophetie pdestinationis: q illud qd est pdestinatū a deo fieri est ita certū acsi iam esset factum. h ℂ In fortitudine tua. q p signa diuina virtutis deduxit eos dñs ad terrā pmissionis: vt pꝫ in iordanis siccatione: et in regū fortissimorū debellatione et in subuersione ciuitatis hierico et similibus. i ℂ Ad habitaculū sanctū tuū. i. ad locū vbi postea fundatū est templū. k ℂ Ascenderunt populi et irati sunt. q amalechite et populi qui erant eis confederati audientes q filij israel transierant mare rubrū et essent in deserto eis ppinquo irati sunt timentes ne inuaderent terrā eorum et ideo anteq essent magis fortificati voluerūt eos de ere et ascenderunt ad pugnandū cū eis. vt habetur infra. xvij. c. l ℂ Dolores obtinuerūt habitatores philistiim. ex prosperitate filiorū israel. tum q antiquitus fuerant molesti patri eorū isaac. vt

Rō laudis diuine.

in sanctitate: terribilis[z] atq;[a] laudabilis et[b] faciens mirabilia. Extendisti[c] manum tuam et deuorauit[d] eos terra: dux[e] fuisti in misericordia tua populo[f] quem redemisti. Et portasti[g] eum in fortitudine[h] tua: et habitaculum[i] sanctum tuum. Ascenderunt[k] populi et irati sunt: et dolores[l] obtinuerunt habitatores philistijm. Tunc[m] conturbati sūt principes edon robustos moab obtinuit tremor: obriguerunt[n] omnes habitatores chanaam. Irruat[o] super eos formido et[p] pauor in magnitudine brachij tui. Fiant[q] immobiles quasi lapis donec[r] pertranseat populus tuus domine: donec pertrāseat populus tuus iste quam possedisti. Introduces[s] eos et plantabis in monte[t] hereditatis tue: firmissimo[v] habitaculo tuo quod[x] operatus es domine. Sanctuarium tuum domine quod firmauerunt manus tue dominus regnabit in eternum et vltra. Ingressus[a] est enim eques pharao cū curribus et equitibus eius in mare: et reduxit dominus super eos aquas maris. Filij autem israel ambulauerunt per siccum in medio eius.

ℂ Deuteronomij. xxxij. capi.

Audite[a] celi que loquor audiat terra verba oris mei. Concrescat[b] vt pluuia doctrina[c] mea fluat ros eloquium meum. Quasi imber super herbam et quasi stille super gra

habetur Gen. xxvj. ca. tū q habitabāt infra terminos terre eis pmisse. m ℂ Tunc cōturbati sunt princi. edom. robu: moab obti. tremor ne filij israel inuaderēt eos tū frustra timuerūt. q dñs inhibuit filijs israel ne pugnarēt ꝯtra eos. n ℂ Obtinuerūt oēs habi. chanaā cū ēm audierūt q dñs siccasset aquas iordanis ante eos vt intrarēt ad terrā chanaā. timor nimius irruit sup eis. ſm q raab meretrix dixit exploratoribus filiorum israel. Josue. ij. ca. Pertimuit et clangit cor nostrū nec remāsit in nobis spūs ad introitū vestrū. et hoc designatur cum dr hic. Obriguerūt. q tremor magnus facit mēbra exteriora rigescere. o ℂ Irruat sup eos formido interius. p ℂ Et pauor exterius. q ℂ Fiant imo quasi lapis: ita q nō possint se defendere. r ℂ Donec ptrāseat ppls tuus dñe ad locū vbi fundatū est tēplū. s ℂ Introduces eos et plātabis. i. radicare facies intantum q nō possint inde auelli virtute hūana. t ℂ In mōte he. tue. i. in terra pmissionis q est mōtuosa. v ℂ Firmissi. ha. i. tēplo ibi fundato. x ℂ Qd opatus est dñe sicut principalis actor: ſꝫ salomon opatus est in hoc sicut minister dei et loquit p modū pteriti de futuro ex causa supradicta: cū dr. Qd opatus es: q nondū erat factum tēplū. Cōsiderandū aūt q sicut dictū fuit Gen. xv. ca. vbicūq; in sacra scriptura p opibus virtutū pmittuntur bona tpalia: illa nō sunt principaliter intellecta q finis semp dꝫ esse melior eis q sunt ad finē. Primū aūt finis est operis qd ordinat in illud. et ideo sub illis bonis tpalibus pmissis q sunt minora bona q opa virtutum intelligunt illa bona spūalia principaliter intēta: sicut in pmissione terre pmissionis intelligit terra viuentiū. i. ciuitas celestis pmissa. et ita hic sub pmissione tēpli materialis intelligit principaliter pmissa domus celestis vel templū vbi deus colitur. nō per speculū in enigmate sed per ingē laudē et in aperta visione ſm q dr Ps. lxxxiij. Beati q habitant in domo tua dñe in secula seculorū laudabūt te. et hoc dicit ra. sa. in loco isto. et eius dictū ꝯsonat fidei nostre: et sic intelligit qd dr hic firmissimo habitaculo tuo qd operatus es dñe etc. q celū ēpireū qd est hi tēplū vel locꝰ btōrū est factū a pncipio creatiōis mūdi et eius actor et artifex fuit deus solus. Notandū etiā: q qd supra dixit p modū pteriti ppter certitudinē pphetie hic replicat p modū futuri cū dr. Introduces eos etc. q futurū erat q itroducerent. z ℂ Dñs reg. in eter. et vltra in heb. hr in sclm et vltra. sclm aūt pprie signat tps. l. annorū. sed cū addit ei. et vltra signat eternitatē. et bene: q hic regnabit: dr nō regnauit ab eterno. sicut nec fuit creator ab eterno nec dñs: q talia noia et vba ꝯsignāt creaturā subiectā q nō fuit ab eterno. a ℂ Ingressꝰ est eqs. pha. ista qd fuit dictū i pncipio cātici hic repetit i fine sicut solet fieri i cātilenis.

Quid fecit tremor.

Celū empireū est btōrꝝ locꝰ.

Creare ē ex nichilo aliqd facere mag. pmo sentē.

De mate. Substantia elemētorꝝ eē nō desinet eorꝝ virtutes, non.

Audite celi que lo. descripta institutione ducis. Hic cōsequēter describit exhortatio plebis ad perseuerantiam in lege et diuinis mādatis. et hoc per canticū ab eis memoriter tenendū et decantandū in quo moyses pmittit phemiū. secūdo exequit intētū ibi. Date magnificentiā. tertio ponit epilogū ibi. Venit ergo moyses. In plogo excitat attentionē ppli ad dicēda pmo et vbi firmitate cū dr. a ℂ Audite ce. etc. ac si dicat. sicut celū et terra sūt res stabiles. sic mei sermones. scdo euitate cū dr. b ℂ Cōcrescat vt pluuia. et dr ꝯcrescat. i. ꝯcrescere faciat opa virtutū. c ℂ Doctrina mea sicut ros et pluuia

rescere faciunt terre nascentia. tertio ex auctoritate cū dicitur. d ℂ Quia nomē dñi inuocabo. q. d. non loquor ex auctoritate mea sed diuina. c ℂ Date magnificētiam. Hic moyses exequitur intentū: et primo ostēdit deum esse pfectissimū et optimū. scdo colendū. ibi. Nunquid etc. tertio iudiciū eius esse iustū ibi. Vidit dominus. Circa primum exprimitur primo dei perfecta bonitas. scdo per oppositū populi malignitas. ibi. Peccauerunt. perfectionē aūt diuine bonitatis ondit ex. vij. conditionibus. Primo. q magnus est in pprijs qd no. cum dicitur. Date magnificentiā deo nostro. scdo perfectus in factis: ibi. Dei perfecta sunt opera. tertio verus in iudicijs: ibi. Et oēs vie eius iudicia. quarto fidelis in promissis: ibi. Deus fidelis. v. sanctus i donis ibi. et absq; vlla iniquitate. q nulli iniuriat si det vni gratiam et nō alteri. sed totum facit sancte. licet aliter aliqñ iudicetur ab hoīe. Math. xx. An oculus tuus neq est: quia ego bonus sum. sexto iustus in premijs reddendis. ibi. Justus. septimo rectus in penis inferendis. ibi. Et rectus. f ℂ Peccauerūt. Hic per oppositū ostenditur populi malignitas cum dicitur. Peccauerunt ēm in sordibus. s. idolatrie. g ℂ Et non filie eius: q ex hoc q prius filij dei erant per gratiam facti fuerunt filij perditionis per culpam. h ℂ Generatio praua. per corruptionē affectus. i ℂ Atq; peruersa p corruptionē intellectus k ℂ Heccine reddis dño. s. malum pro bono l ℂ Popule. credēs vtile qd nō est. m ℂ Et insipiens nō cognoscēs vtilitatem vbi est. n ℂ Nunquid hic ondit deum esse colendum ex septē bñficijs. Primū est primarie creationis qd notatur cū dicitur. Nunqd nō est ipse pater tuus colendus et venerandus. q. d. sic. o ℂ Et creauit te. in eductione de nihilo. p ℂ Fecit in distinctiōis pmordio. q ℂ Possedit. nō ꝯseruationis auxilio. quod si ignoras. r ℂ Memento etc. per tuā cogitationē reducendo gnationes ad primā creationē. s ℂ Interroga. vt discas patrum narrationē. Scdm beneficiū est gratuite electionis qua elegit ppl israel pre alijs. et qtū ad hoc dicitur. t ℂ Quādo diuide. etc. s. in cōfusione linguarū. q per hec diuise sunt gētes et diffuse p mundū.

Ppli malignitas.

Sunt. lxx lingue populorum.

mina quia[d] nomen domini inuocabo. Date[e] magnificētiam deo nostro: dei perfecta sunt opera et omnes vie eius iudicia. Deus fidelis et absq; vlla iniquitate iustus et rectus peccauerunt[f] ei et[g] non filie eius in sordibus. Generatio[h] praua atq;[i] peruersa heccine[k] reddis domino popule[l] stulte et[m] insipiens. Nunquid[n] non ipse est pater tuus: qui possedit[o] et fecit[p] et[q] creauit te. Memēto[r] dierum antiquorum cogita generationes singulas. Interroga[s] patrem tuum et annunciabit tibi: maiores tuos et dicent tibi. Quando[t] diuidebat altissimus gentes: quando separabat filios adam. Constituit[v] terminos populorum: iuxta[x] numerum filiorū israel. Pars[y] autem domini populus eius: iacob funiculus hereditatis eius. Inuenit[z] eum in terra deserta: in[a] loco horroris et[b] vaste solitudinis. Circunduxit[c] eum et[d] docuit et[e] custodiuit quasi pupillam oculi sui. Sicut[f] aquila prouocans ad volandum pullos suos: et super eos volitans[g] Expandit alas suas et assumpsit eum atq; portauit in humeris suis. Dominus solus dux eius fuit: et non erat cum eo deus alienus. Constituit[h] eum super excelsam terram: vt comederet fructus agrorum. Et[i] suggeret mel de petra oleumq;[k] de saxo durissimo. Butirum[l] de armento et lac de ouibus cum adipe agnorū et arietū filiorum[m] basan. Et[n] hyrcos cum[o] medulatrici: et sanguinem vue biberem maracissimum. Incrassatus[p] est

v ℂ Cōstituit terminos pplorū. q distincti sunt ſm. lxx. linguas. x ℂ Juxta nu. etc. qui ingressi sunt egyptū cū iacob q fuerūt. lxx. vt hr Gen. xlvj. dr. Oēs aīe domꝰ iacob que ingresse sunt egyptum fuere. lxx. et ſm hoc sunt. lxx. ppli distincti ſm diuersas liguas seu ideomata. Transla. lxx. hꝫ iuxta nūerum filiorū dei p quos aliq intelligūt angelos. ita q ſm eos tot saluabunt hoīes quot remāserūt angeli boni. vel tot hoīes quot sunt angeli stātes et cadētes vt dicūt aliqui. et ſm hoc dr hic. Cōstituit terminos pplorū determinat numerus electorū. y ℂ Pars aūt dñi ppls eiꝰ. q ppls israel fuit deo specialr dedicatus. Tertiū bñficiū est separatio ab errore idolatrie. Primo chaldeorū. vñ abstulit abraā. vt habet Gen. xj. et qtum ad hoc dicitur. z ℂ Inuenit eū in terra deserta. i. puata dei cultu. a ℂ In loco horroris: q chaldei colebāt ignē tanq deū qd est horrendū. scdo ab errore egyptiorū a quo reuocauit in dario legis. et qtum ad hoc dicit. b ℂ Et vaste solitudinis. eo q in solitudine synai data est lex. Quartū bñficium est reductio ad terrā pmissionis et quantū ad hoc dr. c ℂ Circūduxit eū s. p desertū vsq; ad terre pmissionis ingressuꝫ. d ℂ Et docuit p moysem dando Deut. Quintū bñficiū est paterne ptectionis: et qtuꝫ ad hoc dr. e ℂ Et custodiuit quasi pupillā oculi sui inter alias ptes corporis pupilla oculi diligentissime custoditur: sic et filij israel p ceteris pplis habuerūt beneficiū diuine ptectionis. Sextū beneficiū est salubris eductionis de egypto. et qtuꝫ ad hoc dr. f ℂ Sicut aqla puocās ad volandū pullos suos etc. q p multa signa et mirabilia eis data puocauit eos deus ad egrediendum de egypto. g ℂ Expādit alas suas et assumpsit etc. qñ aqla vult trāsferre pullos suos de loco ad locum portat eos sup humeros suos: q nō timet a parte supiori. sed tm a pte inferioris ne emittātur sagitte: iō ponit pullos sup humeros suos: vt primo ipsa recipiat sagittas q pulli pcutiant. sic angelus personā dei representans posuit se inter castra filiorū israel et egyptios sup mare rubrū. vt habet Exod. xiiij. c. ne sagitte et spicula egyptiorū lederent israelē. Septimū bñficium fuit solēnis introductionis in terram pmissionis et qtum ad hoc dicit. h ℂ Constituit eū sup excelsam terrā q terra pmissionis altior est alijs terris in circuitu existentibus. i ℂ Ut suggeret mel de petra. i. de terra petrosa: q in terra pmissionis sunt arbores in qbꝰ mellificāt apes. k ℂ Oleū de saxo durissimo quā ibi ēt in locis saxosis sunt oliue de quarū fructu fit oleū. Aliter exponitur q in vasis lapideis mel et oleū reseruātur. l ℂ Butyrū de armēto etc. et subditur. m ℂ Filiorū basan. q terra og regis basan est valde pascualis et apta aīalibꝰ nutriendis: vt hr Numeri. xxxij. n ℂ Et hyrcos. s. paruulos q vocant hedi. o ℂ Cum medulatrici: et sanguinē vue biberent etc. i. cū panibꝰ factis de farina tritici delicatissima et a cortice exteriori purgata. p ℂ Incrassatus est dilectus. Hic dñr ondit p oppositū populū a deo n. tura recessurum cū dr. p ℂ Incrassatus est dilectꝰ. i. ppls israel primo a deo dilectus. repletus est omnibus bonis in terra promissionis. et loquitur scriptura de futuro per modum preteriti propter cer

De chaldeis.

d filijs isrł

De natura aquile circa pullos

De terra pmissiōis

Universidad de Deusto Biblioteca

titudinem prophetie. a ¶ Et recalcitrauit.a deo recedendo. b ¶ Incrassatus est.delitijs. c ¶ Impinguatus.diuitijs. d ¶ Dilatatus:honoribus ꝛ excellentijs. ꝛ q: ista sunt frequenter occasio dimittendi deum et cõuertendi se ad idolatrie cultum. Ideo subditur. e ¶ Dereliquit deum ꝛc.idolatria autẽ aliquãdo impẽditur demonibus in aliqua effigie apparentib9 ꝛ q̃tum ad hoc dicitur. f ¶ Immolauerunt demonijs.aliquando corporibus celestibus ꝛ q̃tum ad hoc subditur. g ¶ Dijs quos ignorabant.q: partes eorũ vt moyses et aaron ꝓhibuerũt adorare celi miliciaꝫ aliquando idolis humana arte adinuentis et q̃tum ad hoc dicitur. Noui recentesqꝫ venerũtqꝫ ꝛc.et subditur. h ¶ Uidit dñs. Hic cõsequenter ostenditur diuinũ iudiciuꝫ esse iustum puniendo populũ predictum. Circa quod primo ponit cõminationis materia secundo dilationis causa ibi. ꝛ dixi vbinã sunt tertio punitionis forma ibi Nonne hic cõdita sunt. Circa primũ pmo eis cõminatur dominus subtractionẽ sui auxilij cum dicitur. i ¶ Abscõdam faciẽ non aspiciendo ad eorũ afflictionem. k ¶ Generatio enĩ per.:est.ꝓpter deprauationẽ affectus. l ¶ Et infideles filij ꝓpter deprecationẽ intellectus. scdo cõminatur eis subiectionẽ respectu vilis populi:et q̃tum ad hoc dicitur. m ¶ Ipsi me prouoca.colendo creaturã. n ¶ Et ego ꝓuoca.ꝛc.supponendo eis vilẽ gentem.tertio cõminatur eis afflictionẽ supplicij. ꝛ primo a creaturis nõ viuẽtibus dicit̃. o ¶ Ignis succensus est.i.pena eis preparata. q: nomine ignis in sacra scriptura itelligitur ois pena vel dicendũ ꝙ ista cõminatio respicit futurũ iudiciũ ante qd̃ precedet ignis terrã cõburens. o ¶ Et sagit.meas cõ.in eis sagitte diuine.hic vocantur pene ab eo subito immisse ad modũ sagittarũ. scdo a viuentibus et primo a volatilibus:cum dr̃.Deuorabunt eos aues.scdo a feris aialibus:ibi.Dẽtes bestiaruꝫ ꝛc.tertio a reptilibus:ibi. q ¶ Cum fu.trahẽ.super ter.q: reptibilia incedunt super terrã.trahendo costas.quarto ab hominibus cuꝫ dicitur. r ¶ Foris vasta.eos gla. scꝫ aduersariorũ. s ¶ Et intus pauor.propter imminens periculũ. t ¶ Iuuenem simul ac virgi.ꝛc.q̃tum ad oẽm etatẽ ꝛ sexum. v ¶ Et dixi.Hic cõñr ponitur dilationis causa.Et primo ponitur dilatio cum dicitur.Et dixi.i.proposui eos delere totaliter.ita ꝙ nõ remaneret eoꝝ memoria.et subditur dilationis causa que est duplex.vna est ne hostes superbirent impugnando virtuti sue factũ diuine vindicte qd̃ notatur cũ dr̃. x ¶ Ne forte su.ꝛc.ꝛ nota ꝙ loquit̃ hic scriptura de deo ad modũ hominis:qui aliquid proponit statim facere et postea mutat cum tamen talis mutatio non fit in deo sed solũmodo in suo

Duplex ẽ generatio carnalis ꝛ spũalis.

Dilatiõis causa.

dilectus et[a] recalcitrauit incrassatus[b] impinguatus[c] dilatatus[d]. Dereliquid[e] deum factorẽ suũ:ꝛ recessit a deo salutari suo. Prouocauerũt eum in dijs alienis:et in abhominationibus ad iracundiam concitauerunt. Immolauerunt[f] demonijs et nõ deo dijs[g] quos ignorabant. Noui recentesqꝫ venerunt quos coluerunt patres eoꝝ Deum qui te genuit dereliquisti:et oblitus es dñi creatoris tui. Uidit[h] dñs et ad iracundiã cõcitatus est: quia prouocauerunt eum filij sui et filie. Et ait abscondã[i] faciem meã ab eis et considerabo nouissima eorum. Generatio[k] enim peruersa est:et[l] infideles filij. Ipsi[m] me prouocauerunt in eo qui non erat deus:ꝛ irritauerunt in vanitatibus suis. Et[n] ego prouocabo eos in eo qui non est ppl's ꝛ in gente stulta irritabo illos. Ignis[o] succẽsus est in furore meo et ardebit vsqꝫ ad iferni nouissima. Deuorabitqꝫ terram cum germine suo:et montiũ fundamenta comburet. Congregabo super eos mala et[p] sagittas meas cõplebo in eis. Consumentur fame:et deuorabũt eos aues morsu amarissimo. Dentes bestiarũ immittã in eos cum furore[q] trahentiũ super terram atqꝫ serpentium. Foris[r] vastabit eos gladius:ꝛ[s] intus pauor:iuuenem[t] simul ac virginẽ lactantẽ cũ homie sene. Et dixit[v] vbi nam sunt cessare faciaꝫ ex hominibus memoria eorum. Sed propter iram inimicorum distuli:ne[x] forte superbirent hostes eorum ꝛ dicerent man9 nostra:excelsa et non dominus fecit hec omnia. Gens[y] absqꝫ consilio et[z] sine prudẽtia vtinã[a] saperent ꝛ[b] intelligerent ac nouissima[c] prouiderent. Quomodo[d] persequebatur vnus mille[e] et duo fugarent decem milia. Nonne[f] ideo quia deus suus vendidit eos et dominus cõclusit illos. Nõ[g] enim est deus noster vt dij eorũ:et[h] inimici nostri sunt iudices. De vinea[i] sodomorum vinea eorum:et de suburbanis gomorre. Uua eorum vua fellis: et botrus amarissimus. Fel drachonum vinum eorum : et venenum aspidum insanabile. Nonne[k] hec condita sunt apud

effectu. Scda cã dilatiõis est:vt daret̃ pplo isrl̃ tp̃s pnie.ꝛ hoc est qd̃ dr̃. y ¶ Gens absqꝫ cõsilio est nõ ꝑcauendo malũ. z ¶ Et sine pruden.id nõ eligẽdo bonũ. a ¶ Utinã saperẽt ꝑterita. b ¶ Et intelligerẽt.ꝑñtia c ¶ Ac nouissima ꝓuiderẽt.i.futura.q: ꝑ preteritoꝝ memoriã:ꝛ ꝑsentiũ intelligentiã hꝫ hõ viã ad ꝓuidendũ de futuris. d ¶ Quõ ꝑsequebat̃ vn9.de aduersarijs. e ¶ Mille de iudeis. f ¶ Nõne iõ ꝛc.q.d.deberet manifeste cognoscere ꝙ hoc nõ est ex ꝟtute siue fortitudine aduersarioꝝ.sꝫ ex vĩdicta diuine iusticie.Et q: aliq̃s posset q̃rere quare de9 ita punit pctã ppl'i israel.cũ dij aliaꝝ gentiũ nõ puniũt pctã suoꝝ cultorũ.iõ ad hoc rñdetur cũ d̃r. g ¶ Nõ enĩ est de9 noster vt dij eoꝝ q: est de9 verus ꝛ potẽs ꝛ nolẽs exercere iusticiã suã. illi autẽ nõ cũ sint dij falsi.ꝛ q: de9 executionẽ iusticie aliq̃n facit ꝑ malos hoĩes sicut ꝑ hoĩes sicut ꝑ demones.ideo subdit̃. h ¶ Et ini. nr̃i sũt iudi.q: de9 zelo sue vĩdicte supposuit rõ iudeos p̃lo chaldeis tp̃e nabuchdo.ꝛ postea romanis tp̃e tyti ꝛ vespasia.ꝛ iudicabãt eos ꝑ voluntate sua ad mortẽ ꝛ exiliũ ꝛ alias penas hui9 vĩdicte subditur cã:q̃ fuit iudeoꝝ culpa q̃ notat̃ cũ d̃r. i ¶ De vinea sodo.in quo ostẽdit̃ grauitas pctĩ ipsoꝝ in hoc ꝙ sodomis cõpantur. Et nota ꝙ pctm̃ pmo est in corde ꝑ cõsensuꝫ.scdo i interiori machinatiõe ad op9 ꝑpetrãdum tertio q̃n ꝓcedit in exteriorẽ actũ primũ vocat̃ hic vinea.scdm̃ vua ꝛ tertiũ vinũ. k ¶ Nõne hec cõdita posita causa dilatiõis ad tp̃s hic cõñr describit̃ forma impletionis:eo ꝙ nõ fuerũt vsi tp̃e sibi dato ad pniam:ꝛ pmo describit̃ eoꝝ punitio.scdo aduersarioꝝ destructio:ibi.Uidere ꝙ ego sim solus.Circa pmũ q̃rit̃ certitudo punitionis:cũ d̃r.Nõne hec cõdita sunt apd̃ me ꝛc.q.d.lꝫ distulerim punire pctã ppl'i mei q̃si ignorata non tñ est ita:q: sunt firmiter retẽta ꝛ obſuata apd̃ me ad puniẽdũ suo tp̃e.scdo subdit̃ acceleratio tp̃is cũ d̃r. Iuxta est

Questio.

Respõsio.

dies ꝑditiõis.tertio seueritas afflictionis cũ dr̃. l ¶ Iudicabit po. suũ feriẽdo pctã eoꝝ. m ¶ Et in seruis suis miserebitur q: in qualibet captiuitate iudeorũ dimisit aliquos vt cũ eis exerceret suã misericordiã vnde et circa finẽ mundi cõuertentur ad fidẽ xp̃i. n ¶ Uidebit ꝙ infirmata sit manus. loquit̃ de captione iudeorum ad modum ciuitatis debellate:in cuius muris exterioribus ponũtur aliqui viri fortes ad defensionem et illi primo deficiunt ꝓpter lassitudinem:ꝛ quãtum ad hoc dicitur. Uidebit ꝙ infirmata sit manus.scilicet bellantium.scdo deficiunt illi qui sunt inclusi in fortalitijs interioribus:ꝛ quantũ ad hoc dicitur. a ¶ Et clausi quoqꝫ defecerunt:et per cõñs aliũ cõsumuntur:ideo dicitur. Et residui consumpti sunt. b ¶ Et dicent:scilꝫ aduersarij eorum eos subsanantes et deridẽtes ad augmentationẽ pene. c ¶ Ubi sunt dij eorum.q.d.non potuerunt eos defendere sicut rapsaces loquebãtur.iiij.reg.xviij.vel aliter.vt sint verba aliquorũ iustorum de populo israel sicut hieremias ꝛ plures aliũ iusti fuerunt tẽpore captiuitatis babylonice qui videntes populi miseriã dicebãt eam euenisse propter idolatrie culpã ꝛ dicebãt.vbi sunt dij eorũ ꝛc.ꝛ hoc magis cõsonat littere sequẽti cum dicitur. d ¶ De quorũ victimis c. adipes.Hic enĩ erat modus in sacrificijs idolatrantiũ:ꝙ adipes a sacerdotibus comedebantur:ꝛ vinũ libaminũ dicebat̃:qd̃ ꝓhibitũ fuerat in sacrificijs dñi:vt habet̃ Leui. in pluribus locis. e ¶ Surgant ꝛ opulentur vobis.q.d.nõ possunt vt manifeste videtis. f ¶ Uidete ꝙ ego sim ꝛc.hic denũciatur aduersariorum destructio ad cõsolationẽ iudeorum.Hic enĩ modus fuit ꝓpheraꝝ vt postq̃ denũciauerant mala futura populo israel ꝓpter sua peccata:in fine ad eius cõsolationeꝫ denunciabant vastationẽ aduersariorũ sicut patet in Esa.Hiere.ꝛ pluribus aliis ꝛ hoc rationabiliter:q: licet infideles essent executores diuine iusticie puniendo eos qui deũ colebant de peccatis suis:tamẽ hoc non faciebant ex amore ꝛ obediẽtia ad deũ:sed cupiditate nocendi vel ex aliqua alia mala volũtate sicut ꝛ demones ex mala volũtate ꝛ per

Captiu9 babylone venit ꝓpt ydolatrie culpam.

te:et signata in thesauris meis. Mea est vltio et ego retribuã eis in tẽpore vt labatur pes eorũ. Iusta est dies perditionis ꝛ adesse festinant tempora. Iudicabit[l] dñs pplm̃ suum:et[m] in seruis suis miserebitur. Uidebit[n] ꝙ infirmata sit manus et[a] clausiqꝫ defecerunt residuiqꝫ cõsumpti sunt. Et[b] dicent vbi[c] sunt dij eoruꝫ in quibus habebant fiduciam. De[d] quorũ victimis comedebant adipes:et bibebant vinum libaminũ. Surgant[e] et opitulẽtur vobis:et in necessitate vos protegãt. Uidete[f] ꝙ ego sim solus:et nõ sit alius deus preter me. Ego[g] occidam et[h] ego viuere faciam:percutiã[i] et[k] ego sanabo:et nõ est qui de manu mea possit eruere. Leuabo[l] ad celũ manũ meã:ꝛ dicã viuo[m] ego in etnũ. Si[n] acuero vt fulgur gladium meũ:et arripuerit iudiciũ manus mea. Reddã[o] vltionem hostibus meis:et his qui oderunt me retribuã. Inebriabo[p] sagittas meas sanguine:et gladius me9 deuorabit carnes. De[q] cruore occisorum et de captiuitate nudati inimicorum capitis. Laudate[r] gentes populum eius:quia[s] sanguinẽ seruoꝝ suoꝝ vlciscetur. Et vĩdictã retribuet in hostes eoꝝ:et ꝓpicius erit terre ppl'i sui.

¶ Hymn9 triũ puerorũ. Danie.iij.

Benedicite[a] omnia opera domini domino: laudate ꝛ superexaltate euꝫ in secula. Benedicite[b] angeli domini dño laudate ꝛc. Benedicite[c] celi dño laudate ꝛc. Bñdici

Sunt ibi tortores serpẽtib9 horridiores:deformes nigri nunq̃ ad ꝓbera pigri.cartũ.

uersa exequũtur diuinã iusticiã:q: dñs voluntatibus malis demonũ ꝛ hominũ vtitur ad gloriã suam:ꝛ ideo mali hoĩes diuinã iusticiã exequẽtes merẽtur a deo puniri:ꝓpter quod ꝓphete vastatores iudeorũ finaliter denũciabant destrui ꝛ vastari:ꝛ eodẽ modo hic facit moyses.ꝛ primo ostenditur vnitas veri dei:cũ dicitur. Uidete ꝙ ego sim solus:q: aliũ dij nõ habent potestatẽ iuuandi. g ¶ Ego oc.mala faciẽtes. h ¶ Et ego vi.bene agentes. i ¶ Percutiã vos.cum me ad iracundiã ꝓuocaretis. k ¶ Et ego sa.cũ ad me per penitentiã reuersi fueritis:sed sic nõ eritis de aduersarijs vestris quos ego destruã simpliciter.vnde subditur. l ¶ Leuabo ad celum manũ meã.modus est iurandi ad affirmationẽ eius quod sequitur. m ¶ Uiuo ego in eternũ.i.sicut verũ est ꝙ vita mea est imutabilis:ita faciaꝫ vindictã de aduersarijs vestris:ideo sequitur. n ¶ Si acuero vt ful.gla.meũ.ꝛ accipitur hic pro quia. o ¶ Reddam vl.ho.meis.hostes enim domini dicuntur hic hostes filioꝝ israel:quia licet puniendo filios israel essent executores diuine iusticie:hoc tamen faciebant ex mala voluntate ꝛ peruersa intẽtione:intendẽtes diuinũ cultum qui apud iudeos erat destruere:ꝛ ideo cõsequenter dicũtur hostes domini. Deus tamẽ per omnipotentiã suã ꝛ sapientiã vtitur malis actib9 ꝛ voluntatibus hominũ ad suam gloriã:vt supra dictũ est. p ¶ Inebriabo sagittas meas.i.penas voluntate mea imissas.ꝛ si queratur quõ inebriabũtur:subditur. q ¶ De cruore occisoꝝ ꝛ de capi.modus erãt antiquitus ꝙ captiui ducebãtur nudatis capitibus ad maiorem eoꝝ confusionẽ ꝛ victorie declarationẽ:ꝛ quia deus sic puniet aduersarios filioꝝ israel:ideo concluditur. r ¶ Laudate gentes populum eius.i.populum israel qui dicitur specialis populus dei. s ¶ Quia sanguinẽ seruoꝝ suoꝝ.i.iudeoꝝ qui ei seruiebãt in cultu latrie:ꝛ accipitur hic totum pro parte ꝑm vnã regulam exponendi sacrã scripturã.licet enĩ in populo israel essent multi mali:tamen etiã cum illis erant multi boni:ꝛ frequẽter cum malis interficiebãtur ꝛ captiui ducebantur:sicut patet de thobia ꝛ daniele cum socijs suis:ꝛ de vindicta taliũ loquitur hic scriptura. t ¶ Et propicius erit terre populi sui.quia post captiuitatẽ babylonicam fuerunt iudei reducti ad terram suam:et tunc fuit quando longo tempore manserat quasi deserta.

Totum ꝑ parte

Benedicite oĩa opera dñi.Hic cõñr tres pueri inuitãt creaturas ad laudandũ deum celi:ꝛ primo creaturas in generali dicẽtes. a ¶ Bñdicite oĩa opa ꝛc.Et cõsiderandũ ꝙ in oĩb9 istis sequẽtibus vtũtur istis verbis bñdicite:laudate:ꝛ superaltate eadẽ rõne qua vsi sunt in precedentibus noĩbus his.bñdictus.laudabilis ꝛ superaltatus. b ¶ Bñdicite angeli.hic inuitant creaturas in speciali.ꝛ primo creaturas pure spũales.scdo corpales:ibi. c ¶ Bñdicite celi.tertio creaturã cõpositã ex spiritu ꝛ corpe:ibi.Bñdicite filij hoim. Dicit igit̃ primo.Benedicite angeli ꝛc.primo enĩ inuitant creaturã angelicam tanq̃ deo ꝓpinquiorẽ.vñ dicit Aug. lib.xij.cõfes.Duo fecisti dñe vnũ ꝓpe te:scꝫ naturã angelicã.Aliud prope nihil.scꝫ materiã primam.Benedici

Inuitatõ ad laudãdum deũ.

Universidad de Deusto Biblioteca

te celi. Hic inuitant creaturas corporales. τ primo corpora celestia. secundo ea que pertinent ad elementa: ibi Benedicite imber. Circa primū dr sic. Benedicite celi dño τc. vbi inuitant celum sydereum cū spheris septez planetarum τ celum cristallinum: ideo dicitur. d ¶ Benedicite aque τc. Illud enim celum dicitur aqueum propter quandam similitudinem: quia conuenit cum aqua in diaphancitate. tertio inuitant angelos in ꝗtū mouent orbes: quia ex motu eos cognoscimus ꝙ ex tali motione ministrant: τ hoc est quod dicitur. Benedicite virtutes τc. decimo inuitant ea que faciunt ad ornatum celi: scilicet solem τ lunam et alia luminaria cuz dicitur. Benedicite sol τc. et patent in littera predicta. e ¶ Benedicite imber. hic inuitant ea que pertinent ad elementa. τ primo inuitant ipsa elementa. secundo ea que faciunt ad ornatū elementorum: ibi. Benedicite cete. prima in duas quia primo inuitant elementa superiora. secundo inferiora: ibi. Benedicat terra. Considerandum autez in omnibus istis ꝙ ista inanimita τ ratione carentia dicuntur benedicere deum et laudare per quēdam similitudinem in ꝗtum perficiuntur, ea ad que ordinantur a deo: τ iterum in ꝗtum ex consideratione taliū creature rationales assurgūt ad benedicendum τ laudanduz deū. primo igitur inuitant elementum aeris tangendo tres impressiones que fiunt in aere, multuz vtiles ad vitam hominū et fructificationem terrenascentium que sunt imber τ ros τ spiritus. i. vētus: τ hoc est quod dicitur. Benedicite imber et ros dño. Secundo tāgitur elementum ignis et eius effectus: qui est estus cum dicitur. Benedicite ignis τc. tertio tangitur alternatio temporis causata ex motu solis in obliquo circulo scilicet hyēs et estas quia sole existente in signiz australibus causatur hyems eo autem existente in signis septentrionalibus causatur estas. τ hoc est qđ dicitur. f ¶ Benedicite frigus. i. hyems τc. Quarto inuitant impressiones que fiunt in oppositis temporibus. scilicet in vere τ autūno cum dicitur. g ¶ Benedicite rores et pruina dño τc. quia ros plurimum fit in vere pruina in autumno vt dicit philo. ij. metheo. Quinto inuitant impressiones q̄ fiunt in hyeme: ibi. Benedicite gelu τ frigus domino τc. Sexto inuitant ea que fiunt in motu solis diurno in duobus hemispherijs. q̄ sūt nox τ dies lux τ tenebre: quia sole existēte in hemispherio nostro causatur dies τ lux. quando autem est in hemispherio opposito causatur nox τ tenebra et hoc est quod dicitur. Benedicite noctes τc. Septimo inuitant duas impressiones notabiles: que sunt fulgura τ densitas nubium. ibi. Benedicite fulgura. h ¶ Benedicat terra. Hic inuitant elementa inferiora: scilicet terram et aquam et primo inuitant terram secundum se: ibi. Benedicat terra τc. Secundo ꝗtum ad partes eius: ibi. Benedicite montes et colles dño. Tertio ꝗtum ad ea que germinantur ex terra τ adherent ei propter quod pertinent proprie ad ornatum terre: ibi. Benedicite vniuersa germinantia τc. τc. Consequenter inuitant elementum aque et primo ꝗtum ad originem fluminum: que flumina in mari congregantur: ibi Benedicite maria τc. i ¶ Benedicite cete τc. Hic inuitant ea que pertinent ad ornatum elementorum cuiusmodi sunt aīalia in elemētis viuētia et mouētia seipsa. τ prīo q̄ ꝯuertinent ad elementū aque cuiusmodi sunt pisces: τ hoc est qđ dr. Bñdicite cete τc. exprimunt hic cete. q: sūt pisces maximi τ mirabiles multū inter creaturas dei. Scđo inuitāt ea q̄ ptinēt ad ornatū aeris: cū dr. k ¶ Bñdicite oēs volucres celi. τ accipit hic celū improprie pro celo aereo. tertio inuitant ea q̄ pertinent ad ornatū terre cū dicit. l ¶ Benedicite oēs bestie. ꝗtum ad animalia siluestria vnde dicuntur, bestie quasi vastie. m ¶ Et pecora. ꝗtum ad animalia domestica. n ¶ Benedicite filij. hic inuitant composita et spiritualia et corporalia: scilicet naturam humanam. et primo generaliter cum dicitur. Benedicite filij hominum τc. secundo populum israel specialiter cuz dicitur. o ¶ Benedicat israel τc. et hoc est ꝙ ille populus speciali cultu diecbatur peculiaris deo. tertio adhuc specialius sacerdotes cum dicitur. p ¶ Benedicite sacerdotes τc. et hoc quia debent pollere speciali sanctitate in populo. quarto ministros, sacerdotibus adiunctos: ibi. Benedicite serui dñi τc. et quia laus non est accepta deo nisi fiat ex spiritu et sanctitate τ humanitate: ideo subditur. Benedicite spiritus τ anime iustorū τc. Ultimo terminant laudem istam in seipsis sicut a seipsis inchoauerunt: cum dicitur. q ¶ Benedicite anania τc. hoc est quia specialem rationem laudandi habebant.

Imber ros vētus sūt tres ipressiones necessarie ad vitā hoim

De ipressionibus hiemalib⁹

Quō causant dies τ nox.

In sacerdote debēt eē qtuor sciē. s. grāmatica musica iuris ꝯsīc et copori ars.

te[d] aque omnes que super celos sunt domino: laudate. Benedicite omnes virtutes domini domino: laudate. Benedicite sol et luna domino: laudate. Bñdicite stelle celi domino: laudate. Benedicite[e] imber et ros domino: laudate. Benedicite omnis spiritus dei domino laudate: Benedicite ignis τ estus domino: laudate. Benedicite[f] frigus et estas domino: laudate. Benedicite[g] rores et pruina domino: laudate. Benedicite gelu et frigus domino: laudate. Benedicite glacies et niues domino: laudate. Benedicite noctes et dies domino: laudate. Benedicite lux et tenebre domino: laudate et superexaltate. Benedicite fulgura et nubes domino: laudate. Benedicat[h] terra dominum: laudet et superexaltet eum in secula. Benedicite mōtes et colles domino: laudate. Benedicite vniuersa germinantia in terra domino: laudate. Benedicite fontes domino: laudate. Benedicite maria et flumina domino: laudate. Benedicite[i] cete et omnia que mouentur in aquis domino: laudate. Benedicite[k] omnes volucres celi domino: laudate. Benedicite[l] omnes bestie et[m] pecora domino: laudate. Benedicite[n] filij hominum domino: laudate. Benedicat[o] israel dominum: laudet et superexaltet eum in secula. Benedicite[p] sacerdotes domini domino: lauda. Benedicite serui domini domino: laudate. Benedicite spiritus et anime iustorum domino: laudate. Benedicite sancti et humiles corde domino: laudate. Benedicite[q] anania azaria misael domino: laudate et superexaltate eum in secula.

¶ Luce primo capitulo.

Benedictus τc. In quo cantico primo premittit pertinentia id redemptorem. secundo pertinētia ad ipsius precursorem: ibi. Et tu puer. Circa primum dicitur. a ¶ Benedictus dñs omniū per generalem gubernationem. b ¶ Deus. per creationem. c ¶ Israel. per specialen cultum et

¶ Expositio hymnorum per totum anni circulum.

Liber iste dr liber hymnorū. Hymnus dr laus dei cū cantico. Quatuor fuerūt ꝑncipales auctores qui hymnos ꝯposuerūt. s. Gregorius Prudentius Ambrosius Sedulius. Sed quidam vir prudens noīe hylarius videns illos multos hymnos ꝯposuisse dignū duxit quosdam in vnū colligere τ cōpendiose cōponere breuem τ vtilem tractatū in quo oēs hymni vtiliores maxime essent. Prima intentio fuit describere illos q̄ cantantur in pria feria: τ sic deinceps sm ordinē. Utilitas maxima est vt perlecto libro cognitionem habeamus vnitatis τ trinitatis. Supponit theorice. i. diuine ꝯtemplationi: sed q: mētione fecimus de feria videamus qđ sit feria. Feria est solennis dies Beatus enim siluester videns hebreos dicentes prima sabbati scđa sabbati τ sic deinceps sīr videns gentiles nomina suorum deorum vel stellarū posuisse vt dies lune dies martis τc. voluit mutare mores τ sectam eoꝝ. s. hebreoꝝ τ gentilium τ loco huius inuenit hoc nomē feria: sed in fine septimane seruauit sabbatum qđ fecit ad figuram: q: sabbatum interpretatur requies τ nos per totā ebdomadam. i. ꝑ totum spaciū vite nostre qđ currit spacio septem dierū debemus laborare τ niti summo conamine vt perueniamus ad requiē τ ad eternam beatitudinē vnusquisqꝫ hymnus hꝫ suam materiam. In illis qui sunt de nocte accipit. materiam ipsum tp̄s. i. significationē ipsius tp̄is. s. vt expellat a nobis tenebras ignorantie τ vitiorū vt informet nos virtutibus τ sanctispiritus charitate. In illis vero q̄ sunt de die accipit materiam ipsum lumen τ vult deprecari deum vt quēadmodū illuminat nos sua claritate τ splendore solis in corpore: sic illuminet nos sanctispiritus gratia in mente. Amen.

Fuerunt quatuor auctores hymnoꝝ

¶ Die dominica ad nocturnum. Primus hymnus.

Primo dierū τc. Materia huius hymni est ꝯmēdatio dñici τ ꝯmēdat eū ꝑ ꝑtes. Hec sunt partes ꝙ mūdus ꝯditus fuit eodē die quo xp̄s resurrexit: τ ꝑ hanc cōmēdationē beatus Gregorius vult ob dñici diei obicem monere nos ad honorē ipsius de lecto mane surgere τ deū q̄re. Dominicus dies merito τ cū discretiōe oīm dierū primus dr: q: dr primus respectu omniū creaturarū. Tertius dr respectu resurrectiōis dñi: q: tertia dei resurrexit. Octauus dr respectu octaui diei: q: in octaua die oēs resurgere debemus ad eternā vitā. Et iō q̄ramus in dñi-

Materia hymni.

Primo[a] dierū oium quo mūdus extat cōditus: vel quo resurgēs ꝯditor nos morte vita liberet. Pulsis procul torporibus: surgamus[b] oēs ocius τ nocte q̄ramus piū: sicut prophetā nouimus. Nostras ꝑces vt audiat suamqꝫ dexterā porrigat vt expiatos sordibus: reddat[c] poloꝝ sedibus. Ut quiꝗ sacratissimo: huius diei tp̄e horis quietis psallimus: donis beatis muneret. Jaz[d] nūc p̄r̄na claritas te postulam⁹ afatim: absit libido sordidās oisqꝫ act⁹ noxi⁹. Ne feda[e] sit vel lubrica: nostri ꝯpago corpis: ꝑ

co die quo xp̄s resurrexit ip̄m xp̄m vt a morte vitioꝝ ad vitā τ gaudiū sempiternū resurgamus in die iudicij quo bona bonis: mala malis reddent. Descēsus fiat ad lrām. Ego dico dñicum diē maiorē eē alijs oibus: quia mūdus fuit ꝯditus τ xp̄s resurrexit eodem die ergo hꝫ primatū sup alios dies ergo maior est alijs diebus. Locus est a ꝑtibus sufficiēter enumeratis vel a positiōe antecedētis. O fres oēs surgamus in primo dierum oim. i. dñica die ocius. i. citius q̄ in alijs diebus: quo. s. dñico die mūdus extat ꝯditus. i. factus vel ꝑ τ quo die ꝯditor. i. creator oim creaturaꝝ existēs vita nr̄a sꝫ apostolū resurgēs a morte: nos liberet ab inferno vel a potestate diaboli: surgamus dico a nr̄is corporibus. i. peccatis τ vitijs τ nō solūmō surgamus: sed q̄ramus ꝑ obseruationem mandatorum pium. i. deū in hac nocte sicut nouimus ꝓphetaz dauid deum quesisse sicut ipse ait. Media nocte surgebam ad ꝯfitendum tibi τc. Item lauabo ꝑ singulas noctes. Unde in omelia beati Gregorij legitur de quodam qui postq̄ aliquantulū soporis corpori suo dedisset extra mediam noctem surgebat τ vigilans perorabat qui tādiu hoc fecit donec facta est vox de celo a dño dicens peccatū tuum dimissum est tibi. b ¶ Surgamus inq̄ τ queramus piū vt audiat nostras preces. i. orationes pro vitandis vitijs τ acquirendis virtutibus τ porrigat suam dexteram. i. auxiliuz: vt nos expiatos. i. absolutos τ purgatos sordibus. i. a vitijs vel a sordibus vitiorum reddat sedibus polorum. i. celoruz τ angelorum. i. ponat nos in celo. c ¶ Reddat inq̄ nos polorum sedibus vt muneret supple nos beatis donis id est donis celestibus quisqꝫ id est quicunqꝫ psallimus. i. canimus ei scilicet domino quietis horis. id est horis noctis in sacratissimo tempore quo christus resurrexit tempore dico huius diei scilicet dominice: vel muneret in sacratissimo tempore huius diei. i. in die iudicij qui dicitur sacratus: quia ibi bona bonis: mala malis reddentur: sed quia superiora per nos habere nequimus vertit se nunc ad filium τ monet nos ꝙ deprecemur ipsum: quatinus omnis libido: omnis macula τ alia mala facta a nobis remoueant. d ¶ Jam postulamus te nunc. O paterna claritas: τ affatim. i. abundanter: vt libido. i. luxuria mala concupiscentia. Libido dico sordidans corpora nostra et omnis actus noxius. i. nociuus. i. oē malum opus absit. i. longe sit remotum ne anima cum corpore sordescat. Afatim aliquando cum vnico scribitur τ est cōpositum ex a τ fabile quasi abunde τ non discibiliter significat: τ corripit ante penultimam: si vero scribatur cum duplici ff significat facunde τ antepenultimam producit. e ¶ Et ideo te postulamus ne feda sit. id est sordibus plena: vel lubrica. i. labilis ad luxuriam compago nostri corporis. id est coniunctio nostri corporis τ anime que tunc dicitur feda quando caro preest virtuti: τ ratio est pulchra quando predominatur corpori: vel precemur vt caro subeat menti per quam. s. compaginem crememur anima τ corpore. i. cruciemur acrius. i. valde acriter ignibus. i. doloribus auerni. i. inferni. Auernus dr ab a qđ est sine τ ver veris quod est delectatio quasi sine vere. i. sine delectatione. Auernus est locus in inferno. vbi est semper ignis

Ordinat ꝑncipalr resurrectio i electis vt ipi electi ꝯūr vltimum finē suū. ricar. iiij. dist. xliij.

Exēpluz.

Per xp̄m redēptūē gen⁹ humanū ad reparatiōnē nature angelice.

Quot modis accipitur afatim.

Uñ dr auernus.

in quo impij cremabūtur q̄ in hac vita p̄ immūdiciā exacuerūt. f ¶ Et q: timemus ne ignibus crememur O redēptor: q̄sumus.i.rogamus: ⁊ cū desiderio q̄rimus ob hoc.i.ppter hoc vt diluas nr̄a pbra.i.peccata q̄ probrant.i.vituperāt ⁊ maculant aīam ⁊ corpus ⁊ ꝯferas.i.ꝯcedas nobis ꝯmoda.i. vtilia ppetua perhēnis vite.i.eterne glorie. g ¶ Quo p vt exules nos pegrina a celesti patria actu.i.operatiōe carnis quēadmodū ille q̄ est alienus a patria dr̄ exul ⁊ peregrinus.i.longe remotus a patria: sic ⁊ nos p opera vitiosa et pctā efficimur exules a celesti patria:

quā auerni ignibus: ipsi crememur acrius. Ob hoc redēptor q̄sumus: vt pbra nostra diluas: vite perhēnis commoda: nobis benigne cōferas. Quos[g] carnis actu exules: effecti ipsi celibes: vt stola precemur cernui: melos canamus glorie. Presta[h] pr̄ pijssime: patrisq̄ ꝯpar vnice: cū spiritu paraclyto: regnās p oē seculum. Amen.

nos ipsi effecti.i.facti celibes.i.vitā virtuosā ⁊ celestē ducētes vt p̄stolamur.i.expectamus ⁊ speramus nos inq̄ cernui.i.inclinati ⁊ oculos sursū tenētes ad dn̄m canamus.i. ꝯferam⁹ melos.i.dulcē cātū ore ⁊ corde glorie.i.ad honorē tue laudis. hn̄ em̄ cātat q̄ a bonis operibus nō cessat. h ¶ O pijssime q̄ piasti.i.mundasti nos a vitijs pr̄.i.o creator ⁊ actor oīm rerū: ⁊ o vnice.i.o xp̄e fili dei viui vnice dico cōpar.i.equalis s̄z diuinitatē pr̄i.i.oīpotēti in pugillo celū ⁊ terrā ꝯtinētitu dico regnās cū spiritu paraclito.i.ꝯsolatore p oē seculū.i.añ oīa secula p̄sta.i.dona nobis q̄ supra orauimus amen.i.sine fine ⁊ sine defectu.i.sine initio ⁊ sine fine.

Christus patri eq̄lis s̄m diuinitatez minor s̄z humanitatem.

¶ De dn̄ica ad laudes hymnus.ij.

Eterne[a] rex ꝯditor: noctē diemq̄ q regis: ⁊ tēpor̄ das tēpora vt alleues fastidiū. Preco[b] diei iā sonat: noctis profunde puigil: nocturna lux viātibus: a nocte noctē segregās. Hoc[c] excitat⁹ lucifer: soluit polum caligine: hoc oīs errorū chorus: viā nocēdi deserit. Hoc[d] nauta vires colligit: pōtiq̄ mitescūt freta hoc ipā petra ecclesie canēte culpam diluit. Surgamus[e] ergo strennue: gallus iacētes excitat: ⁊ somnolētos increpat: gallus negātes arguit. Gallo[f] canēte spes redit egris salus refundit mucro latronis ꝯditur fides lapsis reuertitur. Jesu[g] labentes respice ⁊ nos viuendo corrige: sic respicis lapsos

De materia hymi.

Eterne rex ⁊c. Materia huius hymni est ꝯmēdatio ⁊ laudatio altissimi dei oīm cōditoris q̄ etern⁹ est.i.sine initio ⁊ fine. Et distingue q̄d distat iter eternū ppetuū sempiternū ⁊ tēporale. Eternuz est qd̄ caret p̄ncipio ⁊ fine vt deus. Perpetuū h̄z principiū cū tp̄e ⁊ h̄z finē vt mūdus. Sempiternū est qd̄ h̄z principiū sub tp̄e: nec h̄z finē vt aīa. Temporale est qd̄ incipit cū tp̄e: ⁊ h̄z finē vt corpus nostrū. Construe. Eterne rex cōditor.i.factor q̄ regis.i.disponis ⁊ gubernas noctem.i.peccatorē vel diabolū ⁊ q̄ regis diem.i.iustum ⁊ das tempora.i.diuersitates temporū.i.spaciorum huius vite vt alleues fastidiū.i.remoueas laborem nostrum. Eterni dei sapientia vt hoīs subleuaret fastidia tempora mira delectatione variauit. Nam si semper nox esset homo deficeret ⁊ periret corpore inertia ⁊ propter tenebras. Et si semper dies esset miser homo nimio laboris studio affectus ēt periret. ⁊ iō dn̄s misertus nostri diei ⁊ noctis spaciū posuit ⁊ terminū ⁊ temporibus tēpora dedit subeūtia. Et nota q̄ quēadmodū anni sunt q̄tuor partes vel quatuor tempora: eodem mō homo cōstat ex q̄tuor elementis. b ¶ Preco diei.i.ioannes: vel preco diei.i.christi iam sonat.i.nunciat diem.i. christū: preco dico peruigil noctis ꝯfunde.i.inferni ꝯfundi nocturna lux.s.ioannes qui añ lucez surrexit. vt luceret hominibus qui erant in tenebris huius mundi viātibus.i.volētibus ire ad christū est segregās noctē a nocte.i.peccatum a peccatore.i.q: quos vult assumit: quos vult in suo finit errore. Uel aliter construe. Preco.i.dn̄s noster qui est premium suis dei.i.patris iam sonat.i.manifestat euangelicam predicationem per predicatores suos ipse peruigil.i.cognoscens noctis profunde culpaz ⁊ nocturna lux sup.lucet viantibus.i.presens ecclesia que lucet in huius mundi tenebris est segregans noctem.i.discernens vnam quāq̄ aīam peccatricem gentem penitentē de cōmissis a nocte.i.ab illa peccatrice anima que ex toto corde deum reliquit: ita q̄ non vult iam venire ad pniam. c ¶ Hoc excitatus lucifer.i.quo dn̄o predicante vel ioanne lucifer.i.verus predicator lucem diuine gratie ferens alijs excitatus inq̄ soluit polum caligine.i.aīam fidelem ab omni nigredine vitiorum ⁊ hoc omnis polus errorum.i.exercitus maligni diaboli deserit viam nocendi.s.iesu excitante ⁊ peccator currit ad portum.i.ad christū vt ibi requiescat ⁊ vires bone operationis ibi resumat ⁊ pcone canente oīs deceptio diaboli vel exercitus eius vel chorus.i.conuenticulus errorum.i.hereticorum deserit viam suam.i.maledictam sniām nocendi.i.faciendi alijs nocumentum vel impedimentum. d ¶ Sicut nauta pre nimio dolore noctis fatigatus tendit ad portum: vt ibi recolligat vires aliquātulū requiescēs: sic aīa fatigata nimio labore vitiorum ⁊ peccator tendit ad portum.i.ad christum per confessionem: vt ibi requiescat ⁊ vires bone operatōis recolligat. Cōstrue. Nauta.i.nauis ductor colligit vires.i.virtutes: hoc.s.deo precone.i.christo freta.i.ebullitiones vitiorum ponti.i.huius mundi mitescunt.i.mansuescunt. ⁊ hoc.s.p xp̄m ipsa petra ecclesie.i.petrus qui est fundamentum ecclesie diluit canendo.i.flendo ⁊ penitendo culpam trine negationis: quia ter negauit dn̄m. e ¶ Et quia gallus i.christus vel predicator nos excitat ad bene agendum surgamus.s.a peccatis strennue.i.festinanter penitentiā facientes.i.in peccato gallus excitat.i.cōmouet ad lapsos vel cristētes gallus increpat.i.redarguit somnolētos.i.peccatis permanētes: q: sicut ille q̄ dormit vagus ⁊ ineptus est ad oē opus: sic anima in peccatis manēs manis efficitur deo ⁊ gallus arguit.i.reprehendit negantes.i.nolentes surgere de peccatis. f ¶ Gallo canente.i.peccatore predicante spes redit i.fiducia recuperandi salutem redditur: ⁊ salus.i.vita eterna refunditur.i.largitur per pniam egris.i.peccatoribus mucro latronis conditur.i.insidie diaboli que mucro cedunt homines ⁊ cruciant animam eternaliter: ⁊ sic gallo canente fides lapsis reuertitur. g ¶ Et quoniā gallo canente spes redit. O iesu saluator mundi respice.i.miserere labentes in peccatis:

Quid significet sempiternum.

De ioāne

Lucifer stella: lucifer malus angelus.

Cōfessio animā a morte liberat: cōfessio aperit padisū: ꝯfessio spē salutis tribuit. ma. iiij. sen.

nos viuēdo.i.miserādo corrige.i.castiga nos si respicis.i.misereris lapsos.i.labētes q̄ in peccatis cadūt a peccatis resurgēt pctā cadūt.i.delent̄. q̄ p ⁊ culpa.i.pctm̄: soluit.i.purgat. fletu.i.lachrymarum gemitu. h ¶ Tu lux ⁊c. Et q: pctā cadūt si respicis.i.remittunt. iō o tu xp̄e q̄ es lux mūdi.illuminās nr̄as mentes refulge sensibus.i.illumina nr̄as mētes ⁊ discute.i.remoue: somnū mētis.i.pctm̄ vel torporē nr̄m: ⁊ hoc ad honorē tuū.s.vt nr̄a vox sonet.i.laudet te.i.nomē tuū o xp̄e p̄mū.i.maxime ⁊ psallamus.i.applaudamus ore.s.voce ⁊ corde tibi.i.ad honorem tui.

cadunt fletuq̄ culpa soluit. Tu lux[h] refulge sensib⁹: mentisq̄ somnū discute: te nostra vox p̄mū sonet: ⁊ ore psallamus tibi.

¶ Alius hymnus. die do. ad noctur. alio tpe. iij.

Nocte[a] surgētes vigilem⁹ oēs: semp i psalmis meditemur: atq̄ viribus totis dn̄o canam⁹ dulciter hymnos. Ut pio[b] regi pariter canētes: cū suis sctis mereamur aulā igredi celi simul ⁊ beatā: ducere vitā. Prestet[c] hoc nobis deitas beata: pr̄is ac nati pariterq̄ scti spūs cui⁹ roboat i oī: glia mūdo. Amē.

Ecce[a] iā noctis teneat vmbra lucis aurora rutilās corruscat viribus totis rogitemus oēs cunctipotētē. Et deus[b] noster miseratus oēm pellat languorē tribuat salutem: donec ⁊ nobis pietate patris regna polorum.

¶ Ad primam hymnus.v.

Iam[a] lucis orto sydere: deū p̄cemur supplices vt in diurnis actib⁹ nos seruet a nocētibus. Linguā refrenās tēperet ne litis horror insonet visum fouēdo ꝯte-

¶ Alius hymnus die dominica ad noctur. alio tempore. iij.

Nocte surgamus ⁊c. in h̄ hymno nos hortando ammonet Greg. vt q̄diu in mūdo laboramus ne nocti.i.pctō subditi simus: s̄z cū oī studio p executiōe bonor̄ oper̄ vigilam⁹: q: si vigilia nr̄a soli deo intēdēdo fuerit ꝯuida ad aures dei pculdubio pueniet. Materia hui⁹ hymni est laudatio nois dei ⁊ ipsi⁹ totis viribus decātare laudes ⁊ hymnos intētio: vt surgamus de vitijs ⁊ adhereamus virtutibus. Distinguamus ergo sic. O fr̄es nos oēs surgētes nocte.i.de pctō vigilemus i.pseueremus in dei laudē semp ⁊ sine fine in psalmis.i.in bonis operibus meditemur i.pseueremus vigilādo ⁊ canamus dn̄o.i.saluatori nr̄o dulciter.i.suauiter hymnos.i. laudes.s.totis viribus.i.aīa ⁊ corpore. Uigilare em̄ debemus sine fine: q: nescimus q̄n veniet dn̄s: an mane an sero: an media nocte: nocte dicit: q: de nocte venit dn̄s.s.i nubibus.i.in vel amine carnis. q: fuit q̄si nox q̄n incarnatus fuit in beata virgine: q: deitas latebat in carne. ⁊ iō nocte.i.in hac p̄nti vita vigilare debemus ⁊ nō tota nocte dormire q: in nocte veniet dn̄s. vñ dr̄. Uigilate q: nescitis diē neq̄ horaz. ⁊ iō vigilemus in ꝓsperis ⁊ in aduersis ne desinētes aut bona opa interrūpētes ⁊ omittētes lassemur: s̄z iugiter ⁊ indefesse deo seruiamus vñ nō q̄ inceperit: s̄z q̄ pseuerauerit vsq̄ in finē saluus erit. Inchoata em̄ virtus nō ꝓficit nisi ad finē perducatur.

...ma. hym.

Uigilantib⁹ ⁊ nō dormiētibus iura subueniunt extra de reg. iuris.

b ¶ Ut pio ⁊c. Canamus hymnos vt nos canētes.i.laudes psoluētes pio regi.i.xp̄o pariter.i.corpe ⁊ aīa mereamur ingredi aulam celi.i.regnū eterne beatitudinis ⁊ ducere.i.hr̄e simul vitā eternā vel beatā.i.purā vel sanctā. c ¶ Prestet hoc ⁊c. Dicit q̄ nos debemus canere pio regi vt mereamur celi ingredi ianuā ⁊ beata deitas.i.deus vnus.s.pr̄ ⁊ filius ⁊ sp̄s.s̄. p̄stet.i.donet nobis oibus hoc.i.eā q̄ supra orauimus gloria xp̄us.i.laus cui⁹ deitas roboat.i.resonat in oī mūdo.i.vbicūq̄. vñ dr̄. Quicq̄d in mūdo fit p ipsi⁹ fabricatiōez fit.s.dn̄i p quē deū ⁊ in quo sunt oīa. Oia em̄ illi soli famulent̄ celū terrā ego iplebo dixit dominus.

¶ Ad laudes die dominica hymnus. iiij.

Ecce iam ⁊c. Materia huius hymni est miseratio xp̄i ⁊ ꝯtinuat̄ hymno superius dicto sic q: surreximus nocte.i.de pctō canēdo. Nox deponit̄ ⁊ ecce dies appropinquat: q: sicut ille qui gallo canēte in nocturnis horis iter disponit agere.i.inchoat: sic ille q̄ in nocte huius mūdi ad celestia ire desiderat gallo canēte.i.p̄dicatore p̄dicāte surgit ⁊ iter incipit p bonā operationē. Construe. Ecce vmbra.i.ignorātia vel obscuritas noctis.i.dyaboli: iā tenuat̄.i.annihilat̄ aurora lucis.i.xp̄s patris cognitio rutilans.i.splēdorē emittēs corruscat.i.splēdet. Et nota q̄ sicut aurora depellit noctē sic xp̄s deuicit diabolū: q: xp̄s est princeps nostre humilitatis aurora xp̄s i.q̄si aureū colorem habens: q: corruscatiō rogitemus oēs.i.deprecemur viribus totis.i.cū oibus viribus anime ⁊ corporis cunctipotentem: quia omnia in sua potestate sunt. b ¶ Ut deus noster miseratus nostri.s.quia miserando nos redemit pellat.i.remoueat oēm languorē.i.oē peccatum ⁊ pellēdo pctm̄ tribuat salutem.i.vitam corporis ⁊ anime q: per dei gratiam non ꝓprijs meritis vita datur. donec ergo nobis pietate patris.i.ipsius misericordia regna polorum. Prestet hoc nobis ⁊c.

Duplex ē resurrō. s. spūalis q̄ē de peccato ad gratiaz ⁊ corporalis de aīa ⁊ corpe.

¶ Ad primam hymnus. v.

Iam lucis ⁊c. Materia hui⁹ hymni ē deprecatio ad dn̄m vt orto sydere.i.xp̄o dignet̄ nos segregare a vitijs ⁊ nos iduēdo ꝟtutib⁹ repellat supbiā: ⁊ nos faciat hūiles. Et q̄m vmbra noctis i.pctm̄ recessit a nobis iō lux ꝟa.i.xp̄s iā habitet in cordib⁹ nr̄is. Construe sic. sydere iā lucis orto.i.xp̄o nato q̄ refulsit i mūdo sic sol iusticie q: redimēdo eripuit nos de tenebris ⁊ vmbra mortis.i.a peccato nos supplices.i.humiles precemur deū.i.valde oremus apud deum vt in diurnis actibus.i.assiduis bonis operibus seruet nos a nocētibus i.custodiat ⁊ ꝓtegat nos a peccatis ⁊ oibus aduersis. Dico vt nos seruet a nocētibus gr̄a xp̄i refrenās.i.compescēs linguā ⁊ temperet eam ne horror litis.i.contentio vel seductio diaboli insonet.i.in nostra corda sonet visum fouendo contegat id est nutriendo ⁊ regulando concupiscentias nostras et visum sic protegat ne vanitates hauriat.i.

Demate.

Universidad de Deusto Biblioteca

ne videamus ea q̄ videda nō ſunt. Et nō ſolū viſus oculoꝝ ſit mundatus: ſ3 ēt cordis vt gaudiū vanitatis nō hauriam⁹ ⁊ in delectatiōibus ⁊ ꝯcupiſcētijs nō gaudeamus vn̄ dn̄s ait. Nō mihi pn̄t viuere q̄ nō ſunt mortui mūdo: eſtimam⁹ eñ timere ſi deo ⁊ mūdo volumus ꝑfrui. Et alibi. Nō eſt ꝯuētio xp̄i ad belial. Diabolus eñ ⁊ de⁹ nō bn̄ ꝯueniūt: nec in vna ſede morant. Et deus in euāgelio. Nemo pōt duob⁹ dn̄is ſeruire deo. ſ. ⁊ mammone. i. pecunie male acquiſite ⁊ diuitijs. Et nota q̄ iter amorē dei ⁊ hui⁹ mūdi hic ē dr̄ia q̄ amor huius mūdi in ꝑncipio dulcis eē vr̄: ſ3 finē h3 amaꝝ. Vn̄ eccl's. Nouiſſima āt eius amara ſicut abſcinthiū amor dei ab amaritudine incipit: ſ3 vltima ei⁹ dulcedine plena ſunt. Hec ē ſalutaris māſio. ſ. de⁹: h̄ ſunt tabernacula iuſtoꝝ in q̄b⁹ vox leticie ⁊ exultatiōis ſonat ſemꝑ vbi beati habitabūt cuius decorē ꝓpheta ꝯcupiuit cui⁹ habitatōe3 optauit cui⁹ deſideriū flagrauit. b ¶ Intima cordis ſint pura. i. mūda a mala cogitatiōe: ⁊ vecordia. i. ſtulticia q̄ facit hoīe3 eē vecordē abſiſtat. i. abſit a nobis ꝑcul: q̄ ꝑ ⁊ parcitas. i. abſtinētia cibi ⁊ pot⁹ terat. i. minuat ſupbiā carnis. i. pctm̄ ⁊ ſtimulos ei⁹: q: niſi habeam⁹ parcitatē cibi ⁊ potus: oīa in ꝯriū ſupradicta nobis euenient nec poterimus refrenare linguā nr̄a3 nec nr̄a intima erūt pura: ſ3 ſordida ⁊ horror litis eis aſſociabit: et ſic ꝑ h̄ ⁊c. mala ꝯdēnabimur. c ¶ Ut cum dies abſceſſerit. i. xp̄s receſſerit a nobis per mala opa: q̄ pro ⁊ ſors. i. mala diſpoſitio vel ſors. i. diabol⁹ vel ſol ꝑ ſui abſcētiam reduxerit noctē. i. pctm̄: q: nihil aliud ē dies q̄ illuminatio ſolis ꝑ aerē vel aer ſole ꝑcuſſus noctē inq̄. i. pctm̄: nos ꝑ abſtinētiā vitioꝝ mūdi. i. pn̄tis ſeculi purificati canamus gloriā. ſ. ſempiternā ipſi. i. deo. Et q: nox receſſit ⁊ dies venit: referam⁹ gloriā deo: ⁊ hoc iure. d ¶ Referamus gloriā deo ⁊ hoc iure dico: q: tot ⁊ tāta ꝯtulit nobis q: pctm̄ ꝑceſſit ⁊ a morte liberauit nos ⁊ ad vltimū nos in filios collocauit ⁊ ſuſcepit. Gloria. i. laus ſit deo patri q̄ ꝑ ⁊ eius ſoli filio. i. vnico ieſu xp̄o. ⁊ hoc cū ſpiritu paraclito. i. ꝯſolatore. Sp̄ūſſanctus dr̄ ꝯſolator. i. aduocatus primus: ideo q: diſcipuloꝝ corda q̄ fuerunt meſta de morte chriſti reddidit conſolationi ⁊ tunc. i. in preſenti ⁊ imperpetuum. i. ſine fine. Amen.

Nemo p̄t h̄re duas militias. c. q̄ militare poſſit ⁊ nō. l. iiij.

Sp̄s paraclit⁹ dr̄ ꝯſolator.

gat: ne vanitates hauriat. Sint pura cordis ītima abſiſtat ⁊ vecordia: carnis tereat ſupbiā: potus cibiq̄ parcitas. Ut cū dies abſceſſerit: noctēq̄ ſors reduxerit mūdi ꝑ abſtinentiā: ipſi canamus gloriam. Deo patri ſit gloria: eiuſq̄ ſoli filio: cū ſpiritu paraclito ⁊ nunc ⁊ imperpetuum. Amen.

¶ Ad tertiam. hymnus. vj.

Nunc ſctē nobis ſp̄ūs: vnū p̄ri cū filio: dignare ꝓmptus ingeri: noſtro refuſus pectori. Os lingua mens ſenſus vigor cōfeſſionem ꝑſonet flāmeſcat igne caritas accendat ardor ꝓximos.

¶ Ad. vj. hymnus. vij.

Rector potēs verax de⁹ q̄ tēperas rex vices: ſplēdore mane īſtruis: ⁊ ignibus meridiē. Extingue flāmas litiū: aufer calorē noxiū cōfer ſalutem corporū verāq̄ pacē cordiū.

¶ Ad tertiam hymnus. vj.

Nunc ſancte ⁊c. Mate. hui⁹ hymni eſt deprecatio ſcti ſp̄ūs q̄ vt dignet in pectore nr̄o deſcēdere quā. ſ. deprecationē facim⁹ ī hora tertia. In hora tertia peccauit adā in paradiſo: ꝓpter qd̄ pctm̄ inde eiect⁹ eſt. iō ſpirituiſancto facimus hāc orationē vt ſicut ab adā ꝑ ſuggeſtionē ſeparat⁹ eſt ita ꝑ eius correctiōe3 nr̄o pectori ingeri dignet. Et ſicut inflāmauit apoſtolos hora tertia ſic dignet ingeri in cordib⁹ nr̄is vel infundi vt mereamur deū vere laudare ⁊ hoc eſt. O ſancte ſp̄ūs tu dico ꝓmpt⁹. i. paratus ad ꝑquirēdū ⁊ ꝯſolādū q̄ es vn⁹ vel vnū. i. vn⁹ ſubſtātie p̄re cū filio dignare ingeri. i. infundi nobis tūc. i. adhuc. ſ3 iā dico. tu ſp̄ūs refuſus nr̄o pectori. i. vt infundas nobis. ſſ. vel ſimus repleti te. ſſ. vt ꝯſequamur remiſſionē pctōꝝ: vel vn⁹ aut vnū p̄ri cū filio in eēntia vel in ꝑtāte vn⁹ dr̄ ꝑ quandā eſſentiā triū ꝑſonaꝝ vn⁹ ꝑtinet ad ſubſtātiā nō ad ꝑſonā. ⁊ h̄ eſt qd̄ dr̄: vn⁹ patri cū filio. b ¶ Os lingua ꝑtinēt ad corpus. mēs vō ad aīam: ⁊ ſenſus ad vtrūq̄ ꝑcedit. Et ſilr̄ eodē mō ꝑtinēt ſp̄ūſſctūs ad vtrūq̄. ſ. ad p̄rem ⁊ filiū q: in vtroq̄ ꝑcedit. ⁊ tn̄ nō tres dij: ſ3 vnus eſt de⁹. Et nota q̄ in ſole tria ſunt. ſ. ſpera claritas ⁊ calor. Spera ſolis naturaliter ſplēdēs ⁊ calēs. Summus p̄r naturaliter ſapiēs eſt ⁊ amās. Spera ſolis ⁊ ſplēdor ⁊ calor nō ſunt tres ſoles ſ3 vnus ſol. Sūmus pater ⁊ ſapiētia ⁊ amor eius nō ſunt tres dij ſ3 vnus eſt deus. In ſpera ſolis ignea p̄rem intelligere debemus. in ſplēdore filiū. in calore. ſſ. Os lingua. i. corpus ⁊ mens. i. aīa ſenſus. i. vterq̄. ſ. corpus ⁊ aīa vigor. i. virtus ꝑſonet. i. credat vel ꝯfiteat ꝯfeſſionē. i. trinitatē. ſ. p̄rem ⁊ filiū ⁊ ſp̄ūmſanctū eē vnū deū. caritas. i. amor dei ⁊ ꝓximi flāmeſcat. i. ardeat in nobis ignis ſup. ſanctiſp̄ūs ardor ſue caritatis accēdat. i. illuminet ſp̄ūali amore. ꝓximos. i. amorem dei deſiderantes.

Hoc qd̄ ſi. ſpirati ſſ. h3 a patre bo. ij. ſen.

Si eſſent plūs dij cēnt oīpotētes ⁊ ſic vnus poſſ3 aliū deſtruere qd̄ ē incōueniens.

¶ Ad ſextam hymnus. vij.

Rector potēs ⁊c. Materia huius hymni ſumit ꝑ q̄litates ⁊ diuerſitates aeris ⁊ tēporis ex hoc. ſ. q̄ maximus calor ſolet eē aliq̄n in meridie ⁊ q̄nq̄ ſolet nocere aīe ⁊ corpori. vn̄ deum rogare debemus vt in nobis extinguat flāmas vitioꝝ noſtroꝝ ⁊ tribuat nobis ſuā caritatē in cordibus nr̄is ⁊ nō ſolū hora tertia deū rogare debemus: ſ3 ēt ſexta q̄ adā eiect⁹ fuit de paradiſo ꝑ ſuperbiā vt vn̄ ꝑ trāſgreſſionē fuit eiectus: illuc redeamus ꝑ bonā operationē xp̄o annuāte q̄ eadē hora in cruce poſitus fuit. a ¶ O tu rector q̄ regis oīa potēs. i. q̄ potes oīa facere q̄ vis. q: manus tua potētia ⁊ in ea oīs ꝑtās ⁊ fortitudo verax deus q̄ nūq̄ mētiris: q: tu ipſe veritas es ⁊ verax in verbis ⁊ ꝓmiſſis tuis q̄ nūq̄ fallūt q̄ tēperas. i. q̄ mitigas vices. i. viciſſitudines rerū. ⁊ inſtruis mane. i. inſipiētes bona opera facere ſplēdore ſolis. i. lumine ⁊ inſtruis meridiē ignib⁹. i. calore. ſ. caritate. b ¶ Extingue flāmas litiū. i. ſuffoca calores mūdanoꝝ tentationū vel extingue flāmas. i. mortifica in nobis flammas. i. ardores libidinis vel litiū. i. odioꝝ vel diſcordiaꝝ aufer calorē. i. remoue amorem a nobis ⁊ appetitū noxiū. i. noxiarū rerū q: tu bonus es calor ⁊ ſol vite eterne. confert. ſ. ſalutem nobis corporum ⁊ animarū q̄ pro ⁊ pacem cordium. i. animorum veram. i. non fictam.

Materia.

¶ Ad nonam hymnus. viij.

Rerum deus ⁊c. Materia huius hymni eſt q̄ nō ſolū in hora ſexta deprecādus ⁊ laudād⁹ eſt de⁹ ſ3 ēt in hora nona. in q̄ xp̄s migrauit de hoc mūdo ad p̄re3 vt poſſimus trāſire de. vitijs ad virtutes ⁊ ad bonas operatiōes. O de⁹ tenax a teneo tenes q̄ oīa tenes ſub ꝑtāte tua ⁊ pietate vigor. i. virtus rex ꝑmanēs in te īmotus. i. nō variabilis q: nūq̄ in ſeipſo mouet determinās. i. diuidēs tp̄a lucis diurne. i. quotidiane ſucceſſib⁹. i. q̄buſlibet diſtinctiōib⁹. b ¶ Et q: h̄ dcā facis largire. i. ꝯcede clarū veſpere. i. finē nr̄e vite ⁊ exitū q̄ ꝑ vt nr̄a vita nuſq̄ decidat. i. nō cadat in aliquo graui pctō ſ3 ꝑhēnis gloria. ſ. illa q̄ eſt ſine fine exiſtēs ſup. ꝑmiu3 mortis ſacre inſtet nobis ꝑ remiſſionē peccatoru3.

¶ Ad nonam hymnus. viij.

Rerū deus tenax vigor: īmotus ī teꝑmanēs lucis diurne tp̄a ſucceſſibus determinās. Largire clarum veſpere: quo vita nuſq̄ decidat: ſed premiu3 mortis ſacre: perhēnis inſtet gloria.

¶ Ad veſperas die dn̄ica hymnus. ix.

Lucis creator optime: lucē diex ꝓferēs primordijs lucis noue: mūdi parās originē. Qui mane iūctū veſperi: diē vocari p̄cipis: tetrum chaos illabit: audi p̄ces cū fletibus. Ne mēs grauata crie vite ſit exul mūere dū nil perhēne cogitat ſeſeq̄ culpis illigat. Celoꝝ pulcet ītimum: vitale tollat premium: vitemus oē noxium: purgemus oē peſſimū.

¶ Ad completorium hymnus. x.

Te lucis añ terminū: rex creator poſcimus: vt ſolita clemētia: ſis preſul ad cuſtodiā. Procul recedāt ſomnia: ⁊ noxiū fantaſmata: hoſtemq̄ noſtrū comprime: ne polluātur corpora.

¶ In q̄drageſima ad ꝯpletorium hy. xj.

Chriſte q̄ lux es ⁊ dies: noctis tenebras dētegis: luciſq̄ lumē crederis: lumē beatū ꝑdicās. Precamur ſctē dn̄e: offende nos ī hac

¶ Ad veſperas die dn̄ica hymnus. ix.

Lucis creator ⁊c. Materia hui⁹ hymni ē ſuocatio quā fecit beatus greg. ad dn̄m vt ſicut p̄cepit mane iunctū veſpere vocari diē ita vt audiat p̄ces nr̄as: ⁊ ꝯmendat diē dn̄icū ꝑ op⁹ qd̄ quotidie factū eſt ⁊ ī eodē die: vt ibi fiat lux ⁊ fctā eſt lux. O optīe creator lucis. i. filij tui vel angeloꝝ ꝓferēs. i. tribuēs lucē. i. filiū tuū. i. apl'oꝝ tuoꝝ q̄ dies vocant parās originē. ſ. q̄n dixiſti. fiat lux. i. initiū noue lucis primordijs mūdi. i. apl'orū q̄ lux interpretat. vn̄ dr̄. Uos eſtis lux ī iſta vita illuſtrātes oīa. Uos eſtis ſal terre ꝯdicētes mox tēperātiam ipſi apl'i paſtores ſunt apl'oꝝ oīa ꝯſeruantes. b ¶ Et tu q̄ p̄cipis mane iunctū veſperi vocari diē. i. diē ⁊ noctē q̄ es dies naturalis vn̄ dictū ē. Factū eſt veſpere ⁊ mane dies vn⁹ vel aliter, tu q̄ p̄cipis mane iunctū veſperi vocari diē. i. deitatē iunctā carni nr̄e q̄ obſcura eſt vt veſper vocari diē. i. xp̄s q̄ eſt ver⁹ dies tetrū chaos. i. nox ⁊ pctm̄ ⁊ obſcuritas vitioꝝ: illabit. i. cadit in nos. ⁊ iō audi p̄ces nr̄as cū fletib⁹. i. cū deſiderijs lachrymaꝝ. c ¶ Dico audi p̄ces nr̄as ⁊ q̄re ne mens. i. aīa nr̄a ſit pōderata crie. i. pctō vitioꝝ ⁊ h̄ eſt qd̄ dr̄. ne mēs grauata. i. pōderoſa vel oppreſſa crie. i. pctō ſit exul. i. ſit aliena munere. i. dono eterne beatitudinis vite. i. xp̄i q̄ eſt vita: dū mens nil ꝑhenne cogitat. i. ꝑpetuū ſ3 illigat. i. illaqueat ſeſe culpis vitioꝝ. d ¶ Ergo ⁊ nos debemus accipere xp̄m vel eternā beatitudinē ⁊ vt hoc fiat mēs pulſet. i. inquirat intimum celoꝝ. i. xp̄m ⁊ tollat. i. acquirat vitale p̄miū. i. eternā beatitudinē: ergo vitemus oē noxium. i. oē pctm̄ quātu3 ad corpus purgemus oē peſſimū. i. oē peccatum quātum ad aīam.

Materia hymni ē gregorij ſuocatio ad dn̄m.

Quacūq̄ hora ingemuerit peccator inīq̄tatū ei⁹ nō recordabor. Ezech.

¶ Ad ꝯpletorium hymnus. x.

Te lucis ⁊c. Materia huius hymni eſt deū deprecari in inceptiōe noctis vt ſicut deprecamur deū in inceptiōe diei. vt cuſtodiat nos ꝑ totā diē. ita in inceptiōe noctis vt nos cuſtodiat ꝑ totā noctē deū deprecamur. O rex creator poſcimus. i. petimus te añ terminū lucis. i. añq̄ de mūdo exeamus vel añq̄ dies recedat: vt ſis preſul. i. cuſtos vel ſpeculator. ac cuſtodia vel ſis ꝑſul ad cuſtodiā. i. ad cuſtodiēdā aīam. b ¶ Dico ſis ꝑſul ad cuſtodiā vt ꝑcul recedāt ſomnia. i. longe ſint a nobis remote illuſiōes demonū vel praue delectatiōes carnis ⁊ fantaſmata noxiū. i. occulte deceptiōes vel ſuggeſtiōes noxiū vel apparitiōes. i. malignoꝝ ſpirituū. Nox diuidit in ſex ꝑtes. ſ. ſero ſiue veſper. ꝯticiniū: intēpeſtū: gallicīniū. crepuſculū. mane. Sero eſt q̄n nox īminet illud. ſ. tp̄s. qd̄ ſequit ſolē occidētē qd̄ ēt heſperus dr̄ ab illa ſtella poſt ſolē oriēte. Cōticiniū eſt hora q̄n hoīes cubitū ꝑgūt. Intempeſtū eſt q̄n nihil operant. ⁊ eſt cōis hora quieſcēdi oīm: mediū tp̄s inter gallicīniū ⁊ cōticiniū. Gallicīniū eſt q̄n galli emittūt voces. Crepuſculum eſt q̄n dubiū eſt inter diem ⁊ noctē. Mane eſt q̄n aurora apparet ⁊ ꝯprime noſtrū hoſtē. i. diabolum vel carnem ne corpora noſtra polluant. ſ. malo vel corporali pollutione.

Diui. noctis.

¶ In quadrageſima ad completorium. xj.

Chriſte qui ⁊c. Materia huius hymni eſt q̄ deprecari debemus deum. vt det nobis quietam noctē ⁊ defendat a ꝑfido hoſte ⁊ oculi ſic ſomnū capiant. q: cor ad deū ſemꝑ vigilet. O chriſte qui es lux angeloꝝ ⁊ illuminator omnium ſanctoꝝ. vn̄ ipſe dixit. Ego ſum lux mūdi ⁊ dies eſt chriſtus q̄ illuminat oēm diē ⁊ parat oēm lucē. Cum aūt mirabile ſit q: ſicut p̄r eſt lux et filius ⁊ ſp̄ūſſanctus ſit lux. nō tn̄ tres luces. ſ. p̄r ⁊ filius ⁊ ſp̄ūſſanctus vna ⁊ inſeparabilis eſt lux: ſicut in hac dictiōe q̄ eſt lux: ſunt tres litere ⁊ vnus ſonus. cui ad ſignificationē ipſius ſenſus aliq̄d addi vel minui nō pōt ſic quoq̄ cū tres ꝑſone ſint vna eſt deitas cui naturaliter addi vel minui nihil pōt. Nō eñ deus tres eſt q: ſi veꝝ eſſet: iā lux vna nō eſſet. Nā q̄cq̄d corporaliter diuidi pōt in illa ſubſtātia q̄ diuerſitatē patit nō pōt dici vnū ⁊ detegis. i. aperis tenebras. i. verſutias noctis. i. diaboli ⁊ crederis lumē lucis. i. p̄ris tu dico p̄dicās. i. ꝓmittēs apl'is beatu3 lumen. i. ſp̄ūmſanctū. b ¶ O ſancte domine

Materia.

Universidad de Deusto Biblioteca

qui dn̄aris ꝑcamur.i.rogamus te defende.i.ꝓtege nos a vitijs ab isidiatorib⁹ nr̄is.i.demonib⁹.q̄ vt leones rugiētes circuunt q̄rētes quē deuorāt: vt ait apl's.in hac nocte.i.in p̄nti vita ꝛ requies sit nobis in te.i.requiescam⁹ tecū in celesti regno tribue.i.ꝯcede quietā noctē.i.trāquillā ꝛ securā. c ¶ Ne grauis somnus.i.graue pctm̄ vel delectatio pcti.irruat.i.opprimat nos nec hostis.i.diabolus surripiat.i.fraudulēter decipiat nos nec caro nr̄a illi ꝯsentiēs.s.diabolo i pctō nos statuat reos.i.faciat eē culpabiles tibi.i.dn̄s q: dn̄s nr̄ est scdm̄ naturā. d ¶ Quāuis dico ꝙ grauis somnus nō irruat tn̄ nō dico ꝙ oculi somnū nō capiāt imo aliquātulū capiāt: ꝛ h' est oculi somnū capiāt.i.aliquātulū capiāt: vt corp⁹ refocilleť cor.i.mens semp vigilet ad te ꝛ o tu dn̄e dextera tua.i.auxiliū tuū ꝓtegat famulos.i.qui⁹ te diligunt. e ¶ Defensor nr̄ aspice nos ꝛ reprime insidiātes.i.demones q̄ semp insidianť nobis ꝛ q: maligni spūs semp sunt parati insidiari nobis ꝛ nocere ꝛ aīas iugulare: iō petim⁹ vt deus eos reprimat ꝛ restringat ne nocere valeāt. Et notādū ꝙ maligni spūs tres hn̄t habitatōes.s.in inferno in aere.ꝛ in terra. Illi q̄ i terra manēt diuidunť in duabus ptib⁹: ꝛ vocanť lerue.ꝛ lerues lerue i nocte ledūt: lerues āt i die. guberna.i.rege nos tuos famulos quos mercat⁹es.i.redemisti tuo sanguine. Et nota ꝙ diu ꝑ pctm̄ serui fuimus. mō per xp̄m liberi facti sumus q: nec auro corruptibili s3 ꝓprio sanguine suo nos redemit. f ¶ Et q: sumus redēpti sanguine dn̄i iō nō debemus voluptati nr̄e satisfactionē facere: s3 p̄ceptis eius ꝓ salute nr̄a nosmetipsos onerare ꝛ iugiter applicare. vn̄ dauid. Preceptu3 dn̄i lucidum illuminans oculos meos. O dn̄e memēto nr̄i in graui isto corpore.i.corruptibili q̄ es defensor anime: o tu dn̄e adesto nobis.i.esto ad defensionē nr̄a3.

Diabol⁹ temptat hoīes vt ꝓlonget iudicium vl'e.

Demon ē tanq̄ leo rugiēs circuit q̄rēs quē deuoret. paulus.

preceptū dei hō ds obseruare ꝑ ꝓ obligatiōes ꝑꝑ dānatiōis euitatiōem ꝓpter vite eterne adeptionem.

nocte nobis in te requies: qetā noctē tribue. Ne grauis somnus irruat: nec hostis nos surripiat: nec caro illi ꝯsentiēs: nos tibi reos statuat. Oculi somnū capiāt: cor ad te semp vigilet: dextera tua ꝓtegat: famulos qui te diligunt. Defensor nr̄ aspice: insidiātes reprime: guberna tuos famulos: quos sanguine mercatus es. Memēto nostri dn̄e in graui isto corpore: qui es defensor anime: adesto nobis dn̄e.

¶ Feria secunda ad nocturnum hymnus.xij.

Omno refectis artub⁹ spreto cubili surgim⁹ nobis p̄r canētib⁹: adeē te deposcim⁹. Te lingua p̄mū ꝯcinat te mētis ardor ambiat. vt actuū sequentiū tu sancte sis exordiū. Cedāt tenebre lumini ꝛ nos diuino syderi vt culpa quā nox ītulit lucis labescat munere. Precamur idē supplices noxas vt oēs amputes ꝛ ore te canentiū: lauderis imperpetuum.

¶ Feria scd̄a ad laudes hymnus.xiij.

Plēdor p̄rne glorie de luce lucē ꝓferēs lux lucis ꝛ fons lumis dies diē illuminās. Uerusq3 sol illabere micam⁹ nitore ꝑpeti iubarq3 scti spūs: īfunde nr̄is sensib⁹. Uotis vocem⁹ te p̄re3: p̄rem ꝑhennis glorie p̄r potētis gr̄e: culpā releget lubricā. Informet actus strēnuos dentē retūdat inuidi casus fecūdet asperos: donet gerēdi gratiā. Mentem gubernet ꝛ regat: casto fideli corpore fides calore feruecat fraudis venena nesciat.

¶ Feria scd̄a ad nocturnū hymnus.xij.

Omno refectis ꝛc. Materia huius hymni est ꝙ debem⁹ surgere de lecto.i.de pctō ꝛ deprecari deū vt dimittat nobis peccata nr̄a.s.pctā p̄terita ꝛ futura. Cū facimus inuocatiōes ad deū p̄rem sic debemus dicere. O deus p̄re fectis artub⁹ somno.i.sensib⁹ nr̄is repletis mūdana delectatōe surgim⁹ spreto cubili.i. ipsa delectatiōe q: postq̄ fuerint mēbra nr̄a refocillata somno ꝛ reparata virtute: debemus cū indignatiōne spernere ꝛ ad dei seruitiū festinare: ꝛ tūc deus aderit nobis: deposcimus.i.deprecamur te adesse.s.p̄ntē nobis canētibus laudātibus. b ¶ Et iō nō solū corde s3 ēt lingua te deprecamur: o dn̄e lingua nr̄a cōcinat.i.laudet te ꝓmū.i.maxime sup oīa ardor.i.amor mētis nr̄e ambiat.i.desideret te: ꝛ ad q̄d vt tu sancte p̄r sis exordiū.i.principiū nostror actuū sequētiū vt oīs nr̄a actio a te semp incipiat ꝛ ꝑ te cepta finiať. c ¶ Tenebre.i.vitia ꝛ pctā cedēt.i.locū dēt lumini.i.xp̄o ꝛ nox supple cedat diurno syderi.i.soli vt culpa i.pctm̄ quā nox intulit nobis.i.diabolus labescat.i.euanescat munere.i.gratia lucis.i.xp̄i vel spiritussancti. d ¶ Nos supplices.i.humiles ꝑcamur idē.i.illud ad q̄d vt ampures.i.auferas oēs noxias.i.oīa pctā ꝛ vitia vt lauderis ꝑpetuū ore canentiū te.

¶ Feria scd̄a ad laudes hymnus.xiij.

Plendor ꝛc. Materia huius hymni est p̄ris ꝛ filij ꝛ spiritussancti credulitas intātū ꝙ p̄r sit i filio: ꝛ filius in p̄re ꝛ spūssanct⁹ ꝓcedēs ab vtroq3. Et ꝑ hāc credulitatē rogamus vt ꝯfirmet.i.ꝯferat nobis suā gr̄am. vt sit nobis cibus ꝛ potus. O xp̄e q̄ es splēdor p̄rne glorie.i.p̄ris q: ꝑ p̄rem glorificať ꝓferēs.i.spūmsanctū de luce.i.de p̄re vel ꝓferēs.i.manifestās lucē.i.seipsu3 eternā lucē veniētē in hūc mūdū de luce p̄rna. O lux.i.filius lucis.i.p̄ris ꝛ fons ꝛ origo luminis vel spūssancti tu dico dies illuminās diē.i.illos quos p̄dicatiōe aplor facis illuminari. b ¶ Et o tu xp̄e q̄ es verus sol illabere.i.descēde micās nitore ꝑpeti.i.ꝓprio tuo lumine eterno ꝛ infunde i.mitte iubar.i.splēdorē spūssancti nr̄is sensibus.i.nr̄is mentibus vt nō solū vocemus te filiū s3 patrem. c ¶ Et nō solū vocemus te filiū s3 votis vocemus.i.p̄cemur cū desiderio vocemus inq̄ te patrē ꝑhennis glorie ꝑpetue: q: infinita erit ꝛ vocemus vt p̄r potētis gratie releget.i.restringat vel mittat in exiliū culpā lubricā.i.libidinē q̄ facit hoīem cito labi de bono ad malū. d ¶ Dixi inuocemus ꝛ q̄re: vt p̄r informet.i.ꝯponat actus strennuos.i.honestos.s.bonas opatiōes ꝛ retūdat.i.frangat dentē.i.fortitudinē mūdi.i.diaboli. Et quemadmodu3 aliquis mordet escam. ita diabolus mordet ꝛ seducit christianos operando mala in eis ꝛ fecundet.id est facit prosperos casus nostros asperos: scilicet castigando nos sepissime facit fecundare. Donet nobis gratiam gerendi id est patiendi eosdem casus asperos. e ¶ Modo couertit se ad

Materia.

Diabol⁹ suggerit nobis cōsiliu3 qd̄ nostru3 ē eligere vl' refutare qd̄ suggerit.aug.

fideles.q.d. fili⁹ infundat in nobis iubar sanctispūs ꝛ act⁹ nostros dirigat ꝛ gubernet mētē.i.aīam nostra3 ꝛ regat eā castā in fide catholica fideli corpe scte ecclie vt fides nr̄a ferueat.i.ardeat calore charitatis vel amore spūscti: ꝛ nesciat venena.i.hereses fraudis.i.diaboli. f ¶ Ut mēs sit nescia fraudis xp̄s sit nobis cibus.i.p̄dicatio dei qui reficiat nos.i.mētes nr̄as vt cib⁹ reficit corp⁹ ꝛ hac comestione.i.p̄dicatiōe habeamus potū.i.fidē. Fides est charitas p̄dicationis ꝙ ꝑ et xp̄s sit cib⁹ celestis ꝛ fides sc3 catholica sit noster potus leti.i.alacres vel hylares bibam⁹ sobriā ebrietatē.i. tēperatā.s. infusionē spūscti: vt nos seruet a pctō. Ebrietas spūs est sobria.i. tēperata ꝛ modesta. q: hoīes inflāmat amore dei: ꝛ seruat ab amore pcti: q: sicut ille q̄ est ebri⁹ obliuioni tradit oīa nec recordatur: sic q̄ plen⁹ est spūsctō vel gr̄a spūscti oīa mūdana obliuiscit. g ¶ Hic dies.i.p̄ns vita leta trāseat.i.extermineť let⁹ dies.i.xp̄s aducniat ad nos ꝛ pudor.i.castitas sit vt diluculum.i.vt aurora luceat fides sit velut meridies ꝛ ferueat amore spūssancti sicut meridies feruet ꝛ mēs crepusculū nesciat.i.pctm̄ q: crepusculu3 est lucis.i.diei finis ꝛ noctis principiū. h ¶ Aurora.i.p̄r ꝓuehit cursus i.ducit filiū suū ad sui supiora aurora ꝓdeat i.manifesteť tot⁹ i substātia deitatis: q: fili⁹ in substātia deitatis tot⁹ est in patre ꝛ pater tot⁹ in vbo.i.in filio: q: tot⁹ vnus est deus.

Fides est virt⁹ qua credūtur que nō videnť ma. iij. sentē.

Pudor in iuuenib⁹ laudādat in senib⁹ vituperāda.

Christusq3 nobis sit cibus: potusq3 noster sit fides leti bibam⁹ sobriā ebrietatē spūs. Let⁹ dies hic trāseat: pudor sit vt diluculū: fides velut meridies: crepusculū mēs nesciat. Aurora cursus prouehit aurora totus ꝓdeat in p̄re totus filius ꝛ tot⁹ in vbo pater.

¶ Feria secunda ad vesperas hymnus.xiiij.

Mmēse celi cōditor qui mixta ne cōfunderet aque fluēta diuidēs celū dedisti limitem. Firmās locū celestibus: simulq3 terre riuulis: vt vnda flāmas temperet: terre solū ne dissipēt. Infunde nūc pijssime donum perhennis gratie fraudis noue ne casibus nos error atterat vet⁹. Lucē fedus inueniat sic luminis iubar ferat hec vana cūcta terreat hāc falsa nulla ꝯprimāt.

¶ Feria tertia ad nocturnum.xv.

Onsors paterni luminis: lux ipse lucis ꝛ dies noctē canēdo rūpimus: assiste postulātibus. Aufer tenebras mentium: fuga caterуas demonū expelle somnolētiā: ne pigritantes obruat. Sic christe nobis omnibus: indulgeas credētibus: vt prosit exorantibus quod precinētes psallimus.

¶ Fera.iij.ad laudes.xvj.

Les diei nuncius: lucem propinquā precinit nos excitator mētiū: iam christus ad

¶ Feria secūda ad vesperas hymn⁹.xiiij.

Mmense ꝛc. Materia hui⁹ hymni est inuocatio quā fecit autor: vt quēadmodum xp̄s aquas ab aquis in secūda die sepauit partē in terrā relinquiť ꝛ partē in celo attulit ꝓpter nimietatē aque: iō q: terra cōfusa erat ꝛ nec calor solis dissiparet res mūdanas: ita diuidat mētes nr̄as a malis opcribus. Sed q̄riť cur partē attulit in celu3: ꝛ ad q̄d celum igneū est. Ignis leuis materia est. iō si nō interposuisset aliud elemētū puta aquā ignis totā terrā leuiter cōbureret. Et si querať qualr aque manēt sup ignem. Aug.di.ꝙ fortitudo ignis aquā coagulat et coartat. Itē q̄riť si celū mobile est rotūdum: quō aque manēt sursum. Amb.dat hoc exēplum: q: multa corpora exterius sunt rotūda que interi⁹ sunt quadrata ꝛ sic pōt esse celū. Celestes nāq3 nature igne sunt. vn̄ spūs diciť purus ether q: rogus.i.ignis nisi vnda supioris ꝛ inferioris aque ethera siue ignem tēperaret totā terrā incēderet: ꝛ ruptā in puluerē dissiparet. O xp̄e cōditor immēse.i. sine mensura celiq̄ diuidēs fluenta aque.i.aquarū cursus ne cōfunderet mixta sup faciē terre.i.cōfusionē faceret celum dedisti limitē.i.terminū inter aquas supiores ꝛ inferiores. b ¶ Tu dico firmās locū inter aquas celestes ꝛ aquas terrestres celestibus.i.angelis vel aquis ꝛ simul riuulis terre.i.fluminib⁹ vel peccatorib⁹ vt vnda id est aqua temperet flāmas.i.ignē firmamēti ne flāme dissipēt solū terre.i.soliditatē. c ¶ O tu pijssime infunde nunc.i.in p̄nti donū perhēnis gratie.i.spūssancti ne error idolatrie vel originale pctm̄ vetus.i.antiquus atterat.i.cōterat nos: casibus noue fraudis.i.heresis vel diaboli nouus diciť q: nullus alius peccauerat per originale pctm̄. d ¶ Fides nostra inueniat lucē tuā: o tu xp̄e ꝛ inueniēdo ferat iubar.i. splendor luminis.i.spūssancti ꝛ ferendo iubar tribuat se nobis hec fides terreat cūcta vana.i. cūctā prauitatem hereticā nulla comprimāt.i.deprimant hanc sc3 fidem.

¶ Feria tertia ad nocturnum.xv.

Onsors paterni ꝛc. Materia huius hymni est surrectio noctis vt sicut nox surgēdo rūpimus noctē: ita xp̄s surgēdo rūpit mortē.i.vincit pctm̄ vel sicut dies adueniēs noctis vmbram effugat sic adueniēte vero lumine sc3 xp̄o ipse christus vitiorum.i.peccatorum tenebras ꝛ fugauit et totum mundum illuminauit. O christe consors.i.equalis vel cōscius eius nature q: est pater q: vnum est nomē patris ꝛ filij ꝛ spiritussancti paterni luminis: tu inquā christe consors luminis tuipse lux.i.filius lucis.i.patris ꝛ dies dierum vel omnium luminum rumpimus noctem.i.peccatum canendo.i.laudādo te. Et iō assiste postulātibus tecum precibus. c ¶ Aufer tenebras.i. ignorātias mentium nostrarū fuga caterуas demonum.i.turbas malignorum spirituum expelle somnolētiam.i.anime pigritiam ne illa somnolētia.i.peccatorum dormitio vel negligentia obruat.i. precipitet pigritantes.i.in peccatis dormientes. d ¶ Sic id est taliter o xp̄e indulgeas.i.miserearis oībus credentib⁹ nobis vt qd̄ precinētes.i.laudātes psallimus ore: sc3 ꝛ corde prosit orātibus.i.proficiat nobis deprecātib⁹.

¶ Feria tertia ad laudes.xvj.

Les ꝛc. Materia hui⁹ hymni est exhortatio xp̄i ad nos vt surgam⁹ a vitijs ꝛ adheream⁹ virtutibus ꝛ premittit exēplū alitis.i.galli. Sicut enī gallicātus nos excitat vel vocat ad diē veniētem sic xp̄s excitat mētes nostras ꝛ vocat nos ꝑ scripturas sacras ad opa ṽtuosa prenūciās ꝙ in pri-

Materia hymni.

Ignorantia crassa ꝛ culpe excusatoria Boe.ij.senten.

Universidad de Deusto Biblioteca

mo est vētur' ei' vero aduēt' tp̄s ignorat: vn̄ bene d: surgite z vigilate q: nescitis diē neq3 horā zc. Ales.i. gallus nūci' diei ꝑcinit.i.ꝓdicit lumē.i.diē nobis ꝓpinquā xp̄s excitator mētiū nr̄az vocat nos ad vitam iā.i.iā ad se vocat nos. b ¶Christ' clamat.i.vocat z ꝑcipit nobis auferre.i.relinq̄re lectulos dicēs. O desi des.i.o pigri relinq̄te lectulos egros.i.carnalitatē vel corda vr̄a sopore.i.pctō irretitā aut isequētes libidi nē. Et vigilate caste nō postulātes recte nō tortuose.sobrie nō ebrie z bn̄ debetis facere hoc q: ego xp̄s iam prim' sum vobis vl' ꝑm aliā lr̄az o casti aīaz corpe z o recti verbo z ope z sobrij.i.tēpati cibo z potu vigilate iā sum prim'. c ¶Et q: xp̄s est prim' o fratres sciam'.i.vocem' iesu3 vos dico flētes ꝑcātes.i.cū fletu rogātes illū sobrie.i.cū sobrietate siue in oī feditate intēta supplicatio.i. assidua deꝑcatio vetat cor mūdū dormire.i.aliquo mortali pctō manere. d ¶O tu xp̄e discute.i.dissipa vel discute.i.diuide somnū.i. pctm̄ vel diabolū ne nos decipiat. z tu rūpe discutiēdo vīcula noctis.i.diaboli vel penas inferni: q̄ dicūt nox vt nos nō decipiāt tu solue pctm̄ vet'.i.originale z ingere.i.īmitte nouū lumē.i.sp̄msctm̄ q̄ dicit nouus: q: eijciēdo a nobis vetera et peccata nos renouauit lumine gratie.

Lachryme lauāt delictum de pe. di stin.s.

¶Feria tertia ad vesperas.xvij.

Materia hymni.

Telluris zc. Materia hui' hymni est deprecatio quā facimus ad deū vt sicut de' pr̄ facit celū z terrā z diuisit supiora ab iferiorib': ita sua pietate nr̄a pctā dimittat z sicut dedit terrā imobilē vt faceret fructu3 gratū: ita faciat mēbra nr̄a acceptabilia ad fructificādū sibi. O ingēs cōditor telluris.i. toti' orbis q̄ eruens.i.diuidēs solū mūdi ab aquis.s.ab inferiorib' z a supiorib': atq3 ꝑ et dedisti terrā īmobilē z hoc pulsis molestijs i.elemētis q̄ valde molesta erāt dū inter se essent cōfusa.i.simul mixta. b ¶Ut illa terra.s.ꝓferēs.i.ꝓducēs germē aptū.i. cōgruū hoīb' sisteret.i.ꝑmaneret fecūda.i. abūdās z fertilis fructu acceptabili: illa dico decora. i.speciosa fuluis florib'.i.rubeis z albis: q3 ꝑ et dare gratū pastū.i.cibū acceptabilē tā homibib' q̄ pecudib'. c ¶O xp̄e mūda.i.purga vulnera puste mētis.i.pctā vl' flāmas aīe peccatricis z hoc gr̄a vigoris.i.spūsctī vt diluat facta.i.emēdet pctā cōmissa fletu.i.gemitu atterat.i.auertat prauos mot'.i.refrenet nr̄os prauos act'. d ¶Et mēs illuminata obtēperet iussis tuis.i.obediat mādatis tuis z nō approximet.i.nō accedat vl' appropinquet malis vllis.s.opib': s3 gaudeat spleri bonis opib' z nesciat actū mortis.i.cogscat mortale pctm̄ vel penas īferni. ¶Feria.iiij.ad noctur.xviij.

Materia hymni.

Rerum creator zc. Materia huius hymni est inuocatio ad deū vt dignet criminib' nr̄is ignoscere: vt sicut surgimus de lecto z rūpim' noctē sic xp̄s rūpat pctā. O optime creator oīm rerū z o rector noster aspice nos.i.libera nos a quiete noxia: q: q̄ carnē oblectāt noxia sunt sancte aie nos dico libera.i.redime mersos.i.obmersos sopore.i.pctō. b ¶Ideo poscim'.i.deprecamur te o sancte xp̄e ignosce.i.parce culpis oībus vel ignosce tu criminib' nr̄is oībus surgimus de virtute in virtutē: sc3 cōfitēdo peccata: z rūpim' moras.i.impedimēta noctis.i.diaboli. c ¶Tollimus.i.subleuamus mētes.i.cogitationes: z manus.i.operationes sicut nouimus ꝓphetā.s.dauid q̄ p̄cecipit.i.iubet nobis gerendū.i.faciēdū dicens. Media nocte zc. z paulus censuit.i.scripturis suis indicauit dicēs. Hora est iam nos de somno surgere: gestis.i.factis. d ¶O de' vides malū qd̄ gessimus.i.fecimus: z ideo pandimus occulta nostra.i.peccata sc3 ꝑ cōfessionē gemētes.i.suspirātes fundimus tibi preces: z ideo dimitte.i.dona qd̄ peccauimus.i.delinquimus.

Cōfessio est salus aīaz. au gu. li. cō.

¶Feria quarta ad laudes.xix.

Acceptio huius nomis nox.

Nox zc. O nox.i.diabole zc. Nox aliqn̄ accipit ꝑ ira: ꝑ tpe: pro diabolo: z ꝑ obscuritate: z iō o tenebre.i.o pctā z nubila discordie hereticoz z turbida mūdi.i.turbationes z seditiones: cōfusa.i.ꝑmixta discedite.i.recedite: q: sicut nox diē sic pctā iustitiā z diabolus xp̄m fugit. Recedite inquā z bene debetis: q: xp̄s intrat mētes fideliū polus.i.corpus albescit.i.nitescit bonis operibus quid dicam per singula xp̄s venit in corda nostra. b ¶Calligo terre.i.obscuritas nostra scinditur.i.diuiditur vel secreta hereticoz: caligo dico percussa radio solis aspectu: xp̄i id est diuino verbo z calor.|id est vigor spiritussancti qui recessit|ꝓpter presentiam tenebrarū iam|redit aie

vitam vocat. Auferte[b] clamat lectulos egros sopore desides: casteq3 recte ac sobrie vigilate iā sum[c] proximus. Jesum[c] canemus vocibus: flentes precātes sobrie intēta supplicatio: dormire cor mundum vetat. Tu[d] christe somniu3 discute: tu rūpe noctis vincula: tu solue peccatum vetus nouūq3 lumē ingere.

¶Feria tertia. Ad vesperas.

Telluris[a] ingēs cōditor: mūdi solū q eruens pulsis atq3 molestijs terram dedisti immobilē. Ut germē[b] aptū ꝓferēs: fuluis decora florib' fecūda fructu sisteret pastūq3 gratu3 redderet. Mentis[c] peruste vulnera mūda vigoris gratia: vt facta fletu: diluat: motusq3 prauos atterat. Jussis[d] tuis obtēperet: nullis malis approximet bonis repleri gaudeat z mortis actū nesciat.

¶Feria quarta ad nocturnum.xviij.

Rerum[a] creator optime: rectorq3 noster aspice: nos a quiete noxia: mersos sopore libera. Te[b] scte xp̄e poscim': ignosce tu criminibus: ad cōfitendum surgimus: morasq3 noctis rūpim'. Mētes[c] manusq3 tollim': ꝓphetā sicut nouim': nobis gerēdum precidit: paulusq3 gestis censuit. Uides[d] malu3 qd̄ gessimus: occulta nostra pandimus: preces gemētes fundimus: dimitte quod peccauimus.

¶Feria quarta ad laudes.xix.

Nox[a] tenebre z nubila: cōfusa mūdi et turbida hic itra albescit polus xp̄s venit discedite. Caligo[b] terre scindit ꝑcussa solis radio speculo rebusq3 iā color redit:

bus nostris vultu intēti syderis.i.splēdore spūsctī q̄ est ver' sol. c ¶O xp̄e nouim' te solū redēptorē z illuminatorē te z nō aliū pura mēte z simplici.i.sine ypocrisi: qs flendo pctā: z canēdo.i.laudādo te intende.i. prebe assensum nr̄is ꝑcib'.i.itētionib'. d ¶Multa.i.multe virtutes sunt illita nobis.i.iuncta vel vncta fucis.i.falsis colorib'. Fuc' d: falsus color q̄ mixt' inter veros colores offuscat eos q̄ oīno purgent tua luce i.tuo splēdore: bn̄ dico tua luce: q: o tu xp̄e es lux eoz syderis.i.oriētalis.s.ꝑtis. z ideo illumina nos sereno vultu.i.claritate spiritussancti.

Sūt tres virtutes theologales.s.spes fides charitas. Et quatuor cardinales.s. prudentia cōtinentia māsuetudo z iustitia.

¶Feria quarta ad vesperas.xx.

Celi de' zc. Materia hui' hymni est laus quā cōsonat voce sc3 corde z ope tenemur deo psoluere: iō.s.q: ad vtilitatē nr̄ī oīa cōstruxit z fecit vt celū z terra et multa alia. Primo fecit celū z terrā. postea mare: quarta die solē z lunā zc. Itē ad brauiū sue remunerationis nobis pateat accessus. ꝑteritaz pn̄tia dimittēdo pctā nos ad sui amorē faciat puenire. O sanctissime de' celi q̄ pingis.i.decoras lucidū poli cētrū.i.spaciū vel pūctū poli: vel zodiacū ꝑ quē signa decurrūt. zodias aīal iterpretat: cētrū est medietas spere. Hic posuit cētrū ꝑ toto celo.i.partē ꝑ toto igneo cādore.i. splēdore: tu dico augēs decore lumine.i. claritate sc3 centrū poli cū pictura sc3 z claritate stellaz. b ¶Tu q̄ cōstituēs rotā solis flāmeam.i.ardētē quarta die. Notādū ē q̄ ꝑ quatuor dies mūdus sine sole ꝑmāsit. Prima die facta est angelica creatura. scd̄a die celū z aer: tertia die terra z aqua. quarta die sol z luna: q̄nta die pisces z aues: sexta die aīalia z hoīes: z tu es ministrās.i.tribuēs ordinē lune: z vagos i.varios syderū recursus.i.stellarū mot': q: nō currūt cursu eodē semp stelle vel q̄tū ad planetas est vag' cursus. Ali' est em̄ cursus solis: ali' syderū. c ¶Et q̄re vt luna daret terminū direptiōis.i.sepatiōis vel diuisiōis noctib' vel etiā lumini.i.diei: vt daret notissimū signū primordijs.i.principijs mēsium q: mēsis h3 trigita dies pauloplus vel minus. d ¶Et q: tu fecisti hec oīa illumina cor hominū z absterge sordes.i.prauas cogitatōes mētiū nr̄arū z resolue culpe vinculū euerte moles criminū.i.magnitudines peccatoz.

¶Feria quarta ad noctur.xxi.

Materia hymni.

Nox atra.zc. Materia hui' hymni est rogare deū vt ipse caligines mētis ac corpis a nobis expellat. Rogam' ēt ī hoc clemētiā dei vt nos defendat ab hoste ātiq̄ z expellat ī itrīsecā obscuritatē z mētis z corpis caliginē z sui luminis claritatē cōcedat. Atra nox.i.diabol': vl' pctm̄ ꝯtegit.i.obtenebrat calores oī3 rerū terre: q: noctis obscuritatis oīa cōtegit z colores herbaz z ceteraz rez ī suis ꝓfundis tenebris obducit z sepelit. S3 cū h̄ sit nūc q̄ lucē syderū hēam' ī mēte z h̄ ī medijs noctib'.i.qn̄ mūd' sedet ī tenebris z pl' sp crescāt īcēdia carnis surgam' ꝯfitētes deū.s.iudicē cordiū nr̄oz. Et rogem' iudicē vt auferat a nobis caliginē pctōz z det nobis sue gr̄e dulcedinē Et iō cū nox atra ꝯtegit.i.tenebrosas reddit colores oīm rez terre: nos ꝯfitētes tibi pctā nr̄a poscim' te.i. poscim' ea q̄ sūt ī te.s.mīas te dico o iuste iudex cordiū.s.aīaz nr̄az z q̄re. b ¶Ut auferas piacula.i.grauia pctā z abluas mētis sordes.i.suggestōes diabolicas q̄ pūgūt nos z o xp̄e dones gr̄a3 scti spūs crimīa arceāt i.expellāt z q̄re. c ¶Dico q̄ expellāt crimina. Et q̄re q: ecce mēs ipia.i.peccatrix torpet.i.pigrescit. quam mētē culpa noxia.i.mala mordet.i.ligatā tenet z mēs gestit.i.cupit tollere.i.depellere a se obscura.i.pctā: z gestit te q̄rere o redēptor. d ¶Et q: gestit te repelle ītrinsec'.i.ex aīa caliginē.i. cecitatē pctī q̄ maxie.i. multū. vt illa mēs gaudeat se collocari ī btō lumine.i.ī eterna btitudine. ¶Feria.v.ad laudes hy'.xxij.

Lux ecce zc. Iste hymn' cōtinet idē cū supiori hymno. sed intētio ꝓsus est hec sc3 ne oculi peccēt hic ponit anapest' ꝓ spōdeo z spōde' scd̄o loco ponit ꝓ iābo. Nox vsq3 mō texit colores terre s3 mō discedit q: ecce lux aurea.i.euāgelica ꝑdicatio surgit in corda nr̄a. z iō oīs cecitas pellens.i. diabolus fatiscat.i.euanescat: q: cecitas traxit.i.duxit nosmetipsos in ꝑceps.i.in ruinā vel ī precipitiū diu.i.multū deuio errore. b ¶Dixit q̄ lux surrexit. z iō lux cōferat nobis serenū.i.virtutem spūsctī z ꝑstet nobis puros.i.donet nobis puritatē aīe sibi ad honores suū z hoc sit vt nihil loq̄mur subdolū.i.ceptiuū z nihil voluam' obscurū.i.nullū cogitem' pctm̄. c ¶Tota dies.i.totū tp̄s vite nr̄e decurrat: sit vt n̄ loquēdo subdolū nec līgua mēdax sit.i.nec dicat mēdaciū nec man' peccēt.i.nō faciāt aut opent aliq̄d mali nec oclī lubrici peccēt.i.vidēdo z cōcupiscēdo illicita nec nos.i.culpa īq̄net.i.nō polluat corp' nr̄3

Pctm̄ hō d3 dimittere ꝓpt tria quia peccatū ē deformitas quas deus detestatur z iniquitas quam demon amplexatur īfirmitas q̄ mund' dissipat. bo. de dicta salutis.

vultu intenti syderis. Te[c] xp̄e solum nouimus: te mēte pura z simplici flendo z canendo quesumus intende nostris sensibus. Sūt[d] multa fucis illita q̄ luce purgent tua lux eoz syderis vultu sereno illumina.

¶Feria quarta ad vesperas.xx.

Celi[a] deus sanctissime qui lucidū centrū poli candore pinguis igneo augēs decore lumine. Quarto[b] die qui flāmeā solis rotā cōstituēs lune ministrās ordinē vagos recursus syderū. Ut noctib'[c] vel lumini direptionis terminū ꝑmordijs z mētiū signū daret notissimū. Illumina[d] cor hoīz absterge sordes mētiū resolue culpe vinculū euerte moles criminū.

¶Feria quarta ad nocturnum.xxi.

Nox atra rerū ꝯtegit: terre colores oī3 nos ꝯfitētes poscim': te iuste iudex cordiū. Tu[b] auferas piacula: sordesq3 mētis abluas donesq3 xp̄e gratia3: vt arceant crimina. Mens[c] ecce torpet impia quā culpa mordet noxia obscura gestit tollere et te redēptor querere. Repelle[d] tu caliginem intrinsecus q̄ maxime vt in beato gaudeat: se collocari lumine.

¶Feria quinta ad laudes hymnus.xxij.

Lux[a] esse surgit aurea pallens fasticat cecitas q̄ nosmetipsos in ꝑceps diu errore traxit deuio. Hec[b] lux serenū cōferat purosq3 nos ꝑstet sibi nihil loq̄mur sub dolū: voluamus obscurū nihil. Sic[c] tota decurrat dies: nec ligua mēdax nec man' oculi nec peccēt lubri nec noxa corpus inquinet. Speculator astat desup q nos

Universidad de Deusto Biblioteca

o ¶ Et nolite peccare quia speculator.i.oñs astat.i.pspicit desup.i.de celo nos oibus dieb⁹.i.quotidie et actus nostros pspicit.i.videt ⁊ cõsiderat a prima luce.i.a natiuitate in vesperum vsq; in noctem.

¶ Feria quinta ad vesperas hymnus.xxiij.

De creatione.

Agne ⁊c. In hoc hym.cõtinet ꝗd deus fecit in quinto die.s.creauit pisces ⁊ aues ex aqua ⁊ ipsorum ꝗ ex aqua fecit partim ⁊ immisit gurgiti vt pisces partim leuauit in aera vt aues. Creauit quoq; cete grãdia bñdixitq; eis dicẽs. Crescite ⁊ multiplicamini ⁊ replete aq̃s maris auesq; multiplicẽt sup terrã. Pisces ⁊ aues de aqua sunt ortti: sed aues nõ comedunt ĩ oi tpe vt pisces qõ iõ fit q: aues p cõitum gñant vt ⁊ nos gñam⁹ qõ nõ est ĩ piscibus vel q: sunt calidioris nature. Intẽdit ẽt auto: rogare deũ: vt nos ꝗ sum⁹ abluti sacro baptismate sic seruet vt nesciam⁹ lapsus criminũ ⁊ vt mala culpa nõ deprimat.i. criminalia pctã. O de⁹ magne potẽtie ꝗ remittis gen⁹.i. pisces ⁊ aues gen⁹ dico ortũ ex aqua baptismatis partim gurgiti.i.i mari.i. in inferno vt pisces.i. malos hoies ⁊ leuas ptim in aera: vt aues.i. bonos hoies q̃si diceret. Sicut in aere aues collocasti: ita in celo homines vel sanctos. b ¶ Tu dico impuẽs i. ubmergẽs diuersa.i.deorsum mersa vt pisces.i.malos hoies lymphis.i.aquis infernalib⁹ ⁊ irrogãs.i.subleuãs subiecta.i. sursum vecta vt aues. i. puros hoies pdita. i. orta vna stirpe.i.vno baptismate renati rapiant i.accipiãt diuersa loca vt aera ⁊ aquã.i. vitã eternã ⁊ eternã donationẽ. c ¶ Et tu ꝗ oia fecisti largire.i.tribue hoc. s. nescire lapsus criminũ.i.casus illũ ꝗ in baptismo dimissus est cũctis seruulis tuis quos vnda sanguis tui mũdat a pctõ: nec p et ⁊ nõ ⁊ tribue non serre. i.portare vel hẽre rediũ mortis.i. penã diaboli. d ¶ Ad hoc largiter vt culpa.i.grauе pctũ nõ deprimat.i.aggrauet vel aggrauat vllũ xpianũ ⁊ iactãtia.i.supbia de bonis nõ leuet.i.nõ rollat vllũ ⁊ mẽs elisa.i.pcussa vel vulnerata vitijs nõ cõcidat.i.nõ incidat in despationẽ: nec p et ⁊ nõ clara mẽs inflata per supbiam nõ corruat in infernum.

¶ Feria.vj.ad nocturnum hymnus. xxiiij.

Supbia oim malor radix nos exhortamur de pctõ somno surgere p cõtritionẽ confessiones et satisfactionem.

Pctũ est deformitas q̃ de⁹ detestat: iõ illõ remo. debemus. bo. de materia hymnui.

Tu trinitatis ⁊c. In hoc hymno nos hortat auto: de somno surgere: ⁊ medelã vitior q̃rere. Intẽdit ẽt ĩ hoc hym.ipaz trinitatẽ laudare vl' iuocare p quã mũd⁹ regit vt ꝓpleat nos suo lumine vt ꝗcq̃d peccauim⁹ fraude demonũ: ipe xps abstergat celit⁹. O tu vnitas.i.o tu sctẽ spũs ꝗ pcedis a pre ⁊ a filio trinitatis vn⁹ de⁹ ĩ trinitate ꝗ regis.i.ꝗ gubernas potẽter.i. potẽtia tua orbẽ.i. mũdũ itẽ de.i.respice vl' ausculta laudũ cãtica.i.carmia hymnor nror ꝗ cãtica excubãtes.i.vigilãtes psallim⁹.i.cãtamus. b ¶ Iã psurgim⁹ oẽs lectulo.i.desidia. Lect⁹ ō: ab electi ⁊ mollib⁹ herbis: sup quas antiq̃ requiescebãt quieto tpe.i.in horis noctis ⁊ ad q̃d: vt flagitem⁹.i.implorem⁹ a te medelã oim vulnerũ.i. indulgẽtias oim pctor nror. c ¶ Quo p vt ⁊ vt ptãs glie tue.i.tue laudis: abstergat.i.abluat celit⁹.i.diuinit⁹ illõ pctũ ꝗcq̃d vitior.i.pctor veliq̃m⁹.i.fraude vl' ꝓceptiõe demonũ peccauim⁹ ĩ noctib⁹.i.ĩ tenebris vitior. d ¶ Nec p ⁊ ⁊ p nõ nrz cor⁹ nõ sit sordidũ.i.pollutũ vl' fetidũ nec tor⁹or.i.pigritia vl' malitia cordiũ nror istat nõ ⁊ ardor spũs.i.amor vl' grã spũsctõ repescat.i.nõ deficiat ĩ nobis ꝓtagio.i.ppt maculã vl' inãnationem criminis.i.pctl. e ¶ Ut amor tue grẽ nõ deficiat ĩ nobis ob hoc.i. ppt hoc.o redẽptor q̃s te reple nos tuo lumie.i.splẽdore p qõ lumẽ nõ ruamur vllis actib⁹.i.nõ credam⁹ vllis pctis circul' diez.i.reuolutiõib⁹ diez.

Terna ⁊c. Materia hui⁹ hym.ẽ iuocatio ad xpm filiũ btẽ marie ¶ Feria.vj.in lau.hym.xxv.

Virginis vt dignet nobis misam suã tribuere ⁊ dexterã porrigere vt mereamur cor⁹roborationẽ fidei spei ⁊ charitatis obtinere. O xpe tu dico eterna glia celi.i.ãgelor vl' q: pf p te glorificat: ⁊ o btã spes mortaliũ.i.xpianor ⁊ o vnice celsi tonãtis.i.celestis pris fm diuinitatẽ: ⁊ o ples.i.fili castе virginis fz hũanitatẽ. b ¶ Da dexterã.i.auxiliũ tuũ nobis surgẽtib⁹ a vitijs ⁊ ita mẽs nra sobria i.abstinẽs exurgat.s.ad laudẽ tuã.q̃ p ⁊ ⁊ illa flagrãs.i.ardẽs ĩ laudẽ.i.ĩ cõmemorationẽ dei repẽdat.i.psoluat ōbitas ãtes ĩ hymnis ⁊ cãti.deo oñi. c ¶ Lucifer.s.stella matutina.i.xps nat⁹ refulget ⁊ nõ ciat mũdo lucẽ spsaz.i.natã tyndiq̃ dispsaz ⁊ ne nõciat q: caligo noctiũ.i.obscuritas diaboli cadit.i.recedit: ⁊ iõ lux sancta.i.xps q̃ ẽ lux sctificata nos illumiet lumie spũsct ĩ ⁊ sctificet nos ⁊ saluet nos. d ¶ Ut ipa lux manẽs.i.pmanẽs.i nrĩs sẽsib⁹.i.i nobis q̃ hẽm⁹ q̃nq; sensus cor⁹poreos: repellat a nobis noctẽ.i.diabolũ scli hui⁹.i.mũdi.⁊ illu-

lu seruet pectora nra purgata a vitijs omni fine dei.i.omni ope vite nostre. e ¶ Fides quesita a nobis in baptismo iam primum.i.cito ideo dicit primũ: q: fides prima cognominat inter virtutes in illo loco vbi dicit fides spes ⁊c. radicet.i.ponat radices sensibus nostris altis.i.profundis fecũda spes.i.pspera p quam spem speramus vitam cõgaudeat.i.simul letetur ⁊ crescat.qua scz spe ⁊ etiam fide charitas exaltat maior. Juxta illud apostoli. Maior autem horum est charitas.

Fides est damẽtũ.

¶ Feria sexta ad vesperas.xxv.

Lasmator ⁊c. In hoc hym. cognoscitur illud qõ fecit deus in sexta die creatis ꝗdẽ oib⁹ reptilib⁹.s.piscibus auib⁹ ⁊ alijs bestijs sexta die formauit deus adam ⁊ ꝓcepit oib⁹ aãlib⁹ dicens. Crescite ⁊ multiplicamini ⁊ replete terram ⁊ dñamini piscib⁹ maris ⁊ volatilibus celi ⁊ vniuersis ꝗ viuũt sup terrã. Posuitq; eũ in paradiso delitiarum ⁊ oparet ⁊ custodiret illud. Intẽdit itaq; auto: rogare deũ vt sicut fecit hoẽm superiorẽ cũctis animantib⁹ sic faciat vt nõ sit inferior aãlibus ppter pctã suã. Queritũ cur de⁹ hoies creauit quos malos futuros prescibat: q: ficut ꝓuidit q̃ mali essent futuri: sic etiã puidebat de malis factis eor ꝗ boni ipse facturus esset vel ꝗ boni hoies essent futuri. i. O de⁹ plasmator.i.creator: hois scz ade ꝗ solus ordinãs cũcta.i.disponẽs iubes pducere.i.pcreare pmittis humũ id ẽ terrã vel humũ.i.ecclesiã.s. bonos ⁊ malos hoies. Ecclesia est cõgregatio fidelium genus reptãtis: vt serpẽtũ ⁊ fere.i. bestiarum. b ¶ Et o tu ꝗ fecisti dictu iubentis.i.verbo tuo ꝓcipiẽtis magna corpa.i.immẽra pecora ⁊ bestias oiz specierũ diuersarũ viuida.i.animata ⁊ subdẽs.i.supponẽs illa aãlia dedisti homini vt seruiãt p ordinẽ.i. vt omnia aãlia supposita sint homini quedam vt hoies illa animalia comederẽt scz boues lepores ⁊ porcos ⁊ talia ⁊ alia vt illis vterent ⁊ illa equitarent: vt equos et mulos ⁊ sic de ceteris. c ¶ Et o deus repelle a seruis tuis quicq̃d suggerit.i.ifert se p immũdiciã.i.p aliquem supfluitatẽ culpã vel turpitudinẽ vel p sordidam comestionẽ aut morib⁹.i.p prauã cõsuetudinẽ: vt cũ aliq̃s postq̃ incepit peccare nequit se abstinere: sed vult semp perseuerare aut interserit.i.miscet actib⁹.i.opationibus scz cũ mala facimus. d ¶ Da premia.i. remunerationẽ gaudiorũ eternor.da munera gratiarũ.i.dona spũsancti dissolue vincula litis.i.dissipa vel disrumpe peccata odij astringe.i.cõiunge federa pacis.i.cõtubernia supne pacis. ¶ Sabbato aute nocturnos hymnus. xxvij.

Sunt sẽpẽ dona spũsẽti.

Unme ⁊c. Materia hui⁹ hymni est cognitionẽ hẽre trinitatis in vnitate ⁊ vnitatis in trinitate. Intẽdit ẽt auto: rogare deũ vt cingat lũbos nros cingulo castitatis ⁊ adurat.i.flãme vel repleat corda nra igne spũsancti: vt casto corpe ⁊ mũdo deo seruire mereamur. O de⁹ summe clemẽtie.i.alte pietatis ⁊ o factor.i.cõpositor machine.i.structure mũdi tu dico vn⁹ potentialr.i. in potẽtia fm diuinitatẽ ⁊ trin⁹ psonalr.i.trin⁹ ĩ psonis. b ¶ Et tu pius ntũs p pctõ suscipe benigne nros fler⁹.i.lachrymas cũ cãticis.i.cũ hymnis vel laudib⁹ q̃ p vt fruamur te largi⁹.i. ampli⁹: ⁊ ꝗ corde puro.i.mũdo sordid⁹.i.a vitijs. c ¶ Adure.i.accẽde igne ꝓgruo.i.spũsctõ lũbos nros ⁊ iecur.s.cpar morbidũ ⁊ ad morbũ pertiñ iclinarũ. Et no.q̃ hec tria iecur cerebrũ lũbi cogũt hoiem peccare vt sint accinti.i.lũbi sint casti ꝗ libidinẽ ppetẽ.i.sp remoto pessimo luxu.i.iniq̃ luxu ...remota sit pessima luxuria ⁊ alia vitia.sint pcul. d ¶ Ut q̃cq̃.i.q̃cũq; pcinẽdo.i.psallẽdo rũpim⁹.i.oñ vigilam⁹.s.diuidim⁹ horas noctiũ oẽs diremur.i.diuites efficiamur afatim.i.abũdãter btẽ donis patrie.i.beatitudine scz patrie celestis.

Materia hymni.

Nrũs pro vocatiuo

Que tria sunt mẽbra quã cogũt hominẽ peccare.

¶ Sabbato in laudibus hymnus.xxvij.

Aurora ⁊c. Hymn⁹ iste ꝓtinuat supiori ita nos rũpim⁹ horas noctiũ vt nos oẽs diremur.i.diuites sim⁹ ĩ xpo ⁊ ecce aurora.i.xps iã spargit polũ.i.illuminat corda hoiz. Mortat ẽt nos vt tal⁹ nos habeam⁹ ĩ ꝓclo vel ĩ mane vt ad illõ vltimũ mane venire possim⁹ ⁊ audire mereamur.s. Venite bñdi.⁊c. Nã fintro mũdi termino petões pperuis tenebris obscurati tradẽt. Fidelib⁹ xo ⁊ nullis ꝗ in hac vita sunt nõ ĩ noctẽ sz ĩ lucẽ glia ⁊ ñmiũ effluẽt.i.abũdãter clarescẽt: ⁊ hoc ẽ qõ ꝓcamur. Aurora.i.xps spargit polũ.i.illuminat mẽres vel ecclias ⁊ dies illabit.i.ĩmergit terris ⁊ speculũ.i.pulchritudo vl' aspect⁹ lucis.i.claritas resultat ⁊ iõ oẽ lubricũ.i.oẽ pertiñ discedat a nobis. b ¶ Fãtasma.i.fantasia vel illusio nostris.i.diaboli decidat.i.cadat vl' ruat rear⁹.i.culpa mẽris subruat.i.cadat a nobis ⁊ ꝗcq̃d horridũ.i.deformẽ culpe aor.i.diabol⁹ vel nocturna cogitatio attulit nobis ĩ tenebris scz cadat a nobis. c ¶ Ut mane illud

Universidad de Deusto Biblioteca

[O]ltimum.i.iudicium futurum vel charitas.i.aduẽtus xp̄i qđ mane cernui.i. inclinati prestolamur.i.speramus vel expectamus effluat.i.eueniat nobis in lucẽ dum hec.i.nox concrepat.i.resonat canore.i.cantu vel laude. ¶ De trinitate ad vesperas. hymnus.xxix.

Lux ꝛc. In hoc hymno materia sumit circa qualitatẽ tp̄is die recedẽte ꝛ nocte aduenientẽ. Intẽdit inuocare trinũ deũ in ꝑsonis ꝛ trinitatẽ i vnitate: vt ifundat in cordib⁹ nr̄is lumẽ sp̄ussancti vt simplices laudare mereamur deũ.s.in ꝓsperis ꝛ in aduersis: ꝛ ita cõcedat nobis trãsire diẽ ꝛ noctẽ sine pctõ ꝛ sine ipedimẽto sathane ꝛ hoc est. O btã trinitas.i.o de⁹ lux hominũ vel mũdi vel angelorũ ꝛ vnitas principalis.i.q̄ hꝫ pricipatũ sup angelos sol. i. xp̄s igne⁹ recedit a nobis iã ꝛ iõ ifunde lumẽ.i. sp̄msctm̄ in cordib⁹ nr̄is.i.sensib⁹ vt illõ hr̄e mereamur. b ¶ Dico funde sp̄msctm̄ vt deprecemur te ꝛ vt adiunes nos in ꝑncipio vel mane.i.tp̄e matutino laudũ carmine. Sero mane meridie ꝛ tota die debemus laudare deũ ꝛ orare ꝑ singulas horas.s.q̄tidie ꝛ i omnibus horis ꝛ oi tp̄e. vñ ait ꝓpheta. Vespe et mane ꝛ meridie ꝛc.ꝛ depcemur vespi.i.i fine mũdi ꝛ nr̄a simplex.i.hũilis gl̄ia laudet te ꝑ cũcta scl̄a.i.ꝑ oia scl̄a ꝛ ꝑ ꝑpetue.i.sine fine.

Materia hymni.

¶ Sabbato aduentus hymnus.xxx.

[C]onditor ꝛc. Materia hui⁹ hymni est de aduẽtu xp̄i ꝛ de incarnatione eiusdẽ: q: de⁹ descẽdẽs de celo se exinaniuit. formã serui accipiẽs ꝛ humiliauit se vsq̄ ad mortẽ: qualiter egressus est de honestissima clausula virginis tãq̄ sponsus de thalamo suo cui spõte oia obediũt.s. terrestria celestia ꝛ infernalia. Intẽdit etiaꝫ rogare deũ vt ꝑ hãc icarnationẽ nostras preces exaudire dignetur: ꝛ a sagitta diaboli liberare. O cõditor q̄ es cõpositor alme sydex id est stellarũ o eterna lux credẽtiũ.i.christianorũ fideliũ o christe redẽptor omniũ hoim exaudi preces supplicũ.i.humiliũ tibi supplicantiũ. b ¶ Qui cõdolẽs.i.nobiscũ dolens vel cõpatiẽs seculũ.i.seculares perire interitu mortis.i.pena infernali saluasti.i.liberasti de potestate diaboli mũdum languidũ.i. languẽtem in peccatis donãs remediũ.i.redẽptionẽ tui sanguinis reis. i. peccatorib⁹. c ¶ Vergẽte mũdi vespere.i. appropinquãte vl' declinãte fine mũdi es sic egressus supple vti ꝑ sicut sponsus egredit de thalamo: egressus inquã de honestissima.i.de castissima clausula.i.claustro ṽginis marie m̄ris tue. d ¶ Et iõ q: egressus es vel q: saluasti mũdũ forti potẽtie cui⁹.i.xp̄i oia flectunt genua.i.laudãdo ipsum celestia.i.angeli terrestria.i.hoies fatẽt subdita.i.cõfitent illi subiecta esse nutu.i.sponte.i.ad tuã volũtatẽ: ꝛ q: obediũt nr̄o saluatori ꝛ oia clamãt de⁹ me fecit iõ te deprecamur. e ¶ Ergo q: ita est deprecamur te o agie.i.o sancte xp̄e vẽture iudex seculi.i.ad iudiciũ conserua nos in tp̄e.i.i hac vita a telo hostis ꝑfidi.i.a suggestione diaboli q̄ sagitta dr̄. f ¶ Et q: de⁹ misit filiũ suũ xp̄m vt nos redimeret referam⁹ gr̄as ei laus honor virt⁹ gl̄ia deo patri ꝛ filio sancto simul paraclyto: id est cõsolatori in sempiterna secula. amẽ.i.sine fine. ¶ Dñica prima aduent⁹ ante nocturnũ hymn⁹.xxxi.

Christus sumpsit nõnullos defect⁹ necessarios ad redẽptionẽ faciendã et non oẽs. ex.iij. senten.

[V]erbũ ꝛc. Iste hymn⁹ agit de supradicta materia: ꝛ ꝯtinuat supiori: ita xp̄s egressus est de vtero ṽginali: vti spõsus de thalamo suo: ꝛ iõ oia ei humiliãt: ꝛ nõ est mirũ: q: ip̄e descẽdit de patre.i. de celo: ꝛ hec est respõsio ꝯ hereticos q̄ dicebãt xp̄m venisse sꝫ nõ de patre: quib⁹ rñdendũ est. O supnũ verbũ.i.dei fili⁹ ꝑdiẽs.i.manifestãs te ineffabiliter a patre olim exiẽs qñ incarnatus est qui de matre nat⁹ subuenis.i.succurris orbi ꝑdito cursu.i.plenitudine tp̄is decliui.i.ꝓni vel declinati ad finẽ seculi. b ¶ Et tu q̄ talis es illumina nũc.i.in pñti tuo lumine nr̄a pectora ꝛ cõcrema.i. accẽde tuo more.i tua gr̄a vt audito ꝑconio.i.ꝑdicatiõe aploꝝ vel audito ꝑconio ꝓphetaꝝ lubrica.i.pctã sint pulsa nr̄is cordib⁹ tãdẽ i fine sepatiõis corpis ꝛ aie. c ¶ Et o tu supnũ verbũ.i.o fili dei cũ aderis.i. affueris vel adueneris iudex post.i.in fine mũdi rimari.i.experiri vel inq̄rere facta pectoris.i.pctã cogitationis sis reddẽs vicẽ.i.remunerationeꝫ ꝑ abditis.i.ꝑ occultis pctis ꝛ iustis.i.sctis regnũ eternũ ꝑ bonis opib⁹ q̄ in pñti seculo opati sunt. d ¶ Et nõ arcemur.i.cõstringamur demũ.i. ad vltimũ malis ꝑ q̄litate criminis.i.ꝑ magnitudine vel cumulo pctõꝝ: sꝫ sim⁹ cõpotes.i.simul potẽtes sim⁹ cũ btis.i.sctis.ꝑhẽnes.i. perpetualr̄ vel ꝑhẽnes.i.habitatores celorũ celibes.i.celestẽ vitã ducẽtes. ¶ Ad laudes hymnus.xxxij.

De materia hym.

Christus in forma humana iudicabit in vl'i iudicio potestate delegata. ex v. sen.

¶ De trinitate ad vesperas hymnus.xxix.

[L]ux[a] beata trinitas: ꝛ principalis vnitas iã sol recedit igneus: infunde lumẽ cordibus. Te[b] mane laudũ carmine: te deprecemur vesperi te nostra simplex gloria: per cuncta laudet secula.

¶ Sabbato aduentus hymnus.xxx.

[C]onditor[a] alme syderũ: eterna lux credentiũ: xp̄e redẽptor oim exaudi ꝑces supplicũ. Qui[b] cõdolẽs interitu mortis perire seculũ: saluasti mũdũ languidum donãs reis remediũ. Vergẽte[c] mũdi vespere: vti spõsus de thalamo: egressus honestissima: virginis matris clausula. Cui[d] forti potẽtie genu flectũt oia celestia terrestria: fatẽt nutu subdita. Te[e] depcamur agie vẽture iudex scl̄i: cõserua nos in tp̄e: hostis a telo ꝑfidi. Laus[f] honor virtus gloria deo patri ꝛ filio sancto simul paraclito in sempiterna secula. Amen.

¶ Dñica ꝑma aduẽt⁹ ante nocturnũ hymn⁹.xxxi.

[V]erbũ[a] supnũ ꝑdiẽs: a p̄re olim exiẽs q nat⁹ orbis subueni cursu declinaui tp̄is. Illumina[b] nũc pectora: tuoq̄ amore cõcrema: audito vt ꝑconio: sint pulsa tãdẽ lubrica. Iudexq̄[c] cũ post aderis: rimari facta pectoris: reddẽs vicẽ ꝑ abditis: iustisq̄ regnuꝫ ꝑ bonis. Nõ[d] demũ arcemur malis ꝑ q̄litate criminis: sꝫ cũ btis ꝯpotes: sim⁹ ꝑhẽnis celibes.

¶ Ad laudes hymnus. xxxij.

[V]ox clara ecce itonat: obscura q̄q̄ icrepat pellãtur emin⁹ somnia: ab ethere christus

[V]ox clara ꝛc. Materia hui⁹ hymni idẽ est qđ in supradicto hymno: dictũ est superi⁹ q̄ xp̄s venit olim a patre: q: ecce vox.i.ꝑdicatio xp̄i intonat. Ecce clara vox.i.ioãnes celestis intonat.i.terribiliter ꝑdicat de nube carnis penitẽtiã: ꝛ increpat queq̄ obscura.i.oia vitia vel pctã ꝛ iõ oia somnia.i.vana ꝛ muta pctã pellãtur emin⁹.i.lõge: q: xp̄s iã ꝓmicat.i.fulget ab ethere.i. de celo vel a diuina scriptura. b ¶ Et iõ mẽs nostra torpida.i.pigra resurgat a vitijs q̄ mẽs extat sauciata: id est manet vulnerata sorde.i.pctõ bene dicit q̄ surgat mẽs: q: sydus.i. xp̄s refulget ꝑ spiritũsanctũ nouũ.i.de virgine natũ vt tollat.i.remoueat a nobis oẽ noxiũ.i. peccatũ. c ¶ Agn⁹.i.dei fili⁹ mittit e sursum.i.de celis laxare.i.cõdonare debitũ.i.originale peccatũ vel penas pcti gratis.i. dono vel spõte sua ꝛ sine aliqua remuneratione: ꝛ iõ oẽs demus vocẽ cũ lachrymis.i. cõfessionẽ pctõrũ ꝑ indulgẽtia.i.ꝑ remissione pctõꝝ. d ¶ Bene dico dem⁹ vocẽ cũ lachrymis: vt cum ille agnus fulserit.i.fulgẽs aduenerit scđo aduentu.i.iudicio ꝛ horror.i.pauor illi⁹ cinxerit.i.circũdederit mũdũ.i.mũdanos nos nõ puniat.i.nõ dãnet ꝑ reatu.i.ꝑ pctõ sed pius id est xp̄s propitius nobis nos tũc ꝓtegat.i. defendat a potestate diaboli.

Pctm̄ originale est carẽtia iustitie originalis. Scot⁹.s. senten.

¶ In die circũcisiõis ad laudes hy⁹.xxxiij.

[V]eni redem.ꝛc. Materia huius hymni est inuocatio ad deũ vt veniat ostẽdere partũ virginis nõ ex virili semine: sed diuino sp̄u cooperãte ẽẽ factũ: ꝛ q̄liter egressus est a p̄re regressus ad p̄reꝫ ꝛ q̄liter est eq̄lis p̄ri: ꝛ loq̄t de p̄nti q̄si de futuro vl' possum⁹ dicere s̄m lr̄aꝫ. Veni redẽptor gẽtiũ.i.ostẽde te illis q̄ in mũdo habuerũt notitiã tui hoc est veni redemptor. O xp̄e redẽptor gẽtiũ.i. gẽtiliũ vl' iudeoꝝ veni in mẽtib⁹ nr̄is ꝛ ostẽde ꝑtũ ṽginis marie: et iõ oẽ scl'm.i.seculares miret.i.mirẽt: q: talis part⁹ decet deũ vt de sp̄usctõ ꝛ maria ṽgine ꝑmanẽte. b ¶ Vere talis pt⁹ decet deũ: q: nõ ex virili semine sꝫ mistico spiramine.i.secreto ꝛ sctõ ṽbũ dei.i.fili⁹ dei factũ ẽ caro.i. hõ ꝛ fruct⁹ vẽtris marie floruit sicut flos crescit: vñ maria ṽga ẽ: fili⁹ ei⁹ flos. d ¶ Et ecce alu⁹ ṽginis.i.vẽter marie tumescit.i.crescit ꝛ tñ claustra pudoris.i.ṽginitas ꝑmanẽt itegra: q: ṽginitas nõ ẽ violata ꝛ vexilla sup oim ṽtutũ.i.miracula micãt.i.fulgẽt vel virtutũ quarũ de⁹ ẽ vexillũ.i.custos: ꝛ iõ de⁹ ṽsat i tẽplo: q: recept⁹ ẽ a symeone: vel ṽsat i tẽplo.i.i aluo marie virginis. d ¶ Xp̄s ꝑcedẽs de thalamo suo.i.de vtero virginis: q: ipsa fuit illi lect⁹ castitatis.s.de regi aula pudoris.i.de palatio regali exñs gygas gemine substãtie.i. diuinitatis ꝛ hũanitatis: q: de⁹ ẽ ꝛ hõ. gygas dr̄ eo q̄ insupabilis ꝛ irreuocabilis ad vitã hui⁹ mũdi occurrit nobis. vñ dđ. Exultauit vt gygas ꝛc. vt alacris currat viã.i. de hoc mũdo trãseat ad patrẽ. e ¶ Egressus ei⁹ a p̄re: qñ descẽdit i vterũ virginis regressus ei⁹ ad p̄reꝫ qñ redijt i celũ: vñ dđ. A summo celo ꝛc. Et ipse ait i euãgelio. Ego veni a p̄re i mũdũ. Iterũ relinquo mũdũ ꝛ vado ad p̄reꝫ. excursus vsq̄ ad inferos. qñ descẽdit ad iferna recursus ad sedẽ dei.i. ad dexterã p̄ris. f ¶ Et o tu xp̄e eq̄lis eterno p̄ri s̄m diuinitatẽ accingere tropheo.i.victoria carnis.s.induere carnẽ triũphauit sup diabolũ tu dico firmãs.i.roborãs ṽtute ꝑpeti.i. ꝑhẽniter infirma.i.vitia.s. fragilitates nr̄i corpis ꝛ aie. g ¶ Vere ꝑcedis de thalamo o tu xp̄e q: ꝑsepe tuũ.i.ecclesia iã fulget ṽtutib⁹ ꝛ nox spirat.i.emittit nouũ lumẽ.i.natũ sine pctõ qđ lumẽ nulla nox.i.nulla obscuritas hereticorũ: q: heretici dicũt te nõ accepisse carnẽ iterpellat.i.obscuret ꝛ luceat lumẽ tuũ iugi fide.i.assidua ṽtute. ¶ In die na. añ no.xxxiiij.

Materia hymni.

Triplex ẽ redẽptoris aduẽtus scꝫ ꝑ carnẽ.i. in mẽtem ꝑ gr̄am vel per vl'e in iudicium.

[C]hriste redẽptor ꝛc. Materia hui⁹ hymni est inuocatio quã facim⁹ ad xp̄m vt sicut dignatus est accipere carnẽ humanã ꝛ illã sibi vnire ita preces nr̄as exaudire digneť ꝛ nos a pctis liberare. O xp̄e redẽptor gẽtiũ vel oim q: oẽs gẽtes redemisti tuo sanguine ꝛ o tu vnice.i. õ tu vnigenite patris ex p̄re ꝑcedẽs tu dico solus nat⁹ ineffabiliter s̄m diuinitatẽ. vñ ait scriptura. Gñationeꝫ ei⁹ q̄s enarrabit añ ꝑncipiũ.i.añ mũdi cõstitutionẽ. b ¶ O xp̄e tu es lumẽ ꝛ splẽdor p̄ris: q: ꝑ tep̄r innotuit mũdo tu es ꝑhẽnis.i.ꝑpetua spes oim intẽde.i.audi ꝑces q̄s famuli tui fundũt ꝑ orbẽ.i.per oẽs gẽtes q̄ ꝑ vniuersuꝫ orbẽ orãt assidue apđ te. c ¶ Dico q̄ debes ad ꝑces nr̄as itẽdere: q: assũpsisti hũanã car. O autor nr̄e salutis.i.redẽptiõis memẽto.i.recordare q̄ sumpseris q̄ndã.i.i tp̄e p̄terito formã.i.silitudinẽ nr̄i corpis ex virgine illibata.i.itacta: q: añ partũ ꝛ post partũ ꝛ i ptu ṽgo ꝑmãsit. d ¶ Pñs dies.i. natiuitas testat sic ita. currẽs ꝑ annicirculũ.i.ꝑ vnũquẽq̄ annũ q: tu sol⁹ adueneris exñs sal⁹ mũdi a sede

Materia hymni.

promicat. Mẽs[b] iã resurgat torpida: q̄ sorde extat saucia sydus refulget iã nouũ: vt tollat omne noxiũ. E sursuꝫ[c] agnus mittitur: laxare gratis debitũ: oẽs pro indulgẽtia: vocem dem⁹ cũ lachrimis. Scđo[d] vt cũ fulserit mũdũq̄ horror cinxerit: nõ pro reatu puniat: sed pius nos tunc protegat. Laus honor ꝛc.

¶ In die circũcisionis ad laudes hymn⁹.xxxiij.

[V]eni[a] redẽptor gentium ostende partum virginis: miret omne seculũ: talis decet partus deũ. Nõ[b] ex virili semine: sed mistico spiramine verbũ dei factũ caro. fructusq̄ vẽtris floruit. Aluus[c] tumescit virginis: claustra pudoris permanẽt: vexilla virtutũ micant versat in tẽplo de⁹. Procedẽs[d] de thalamo suo pudoris aula regia gemine gygas substãtie alacris vt currat viã. Egressus[e] ei⁹ a patre ꝛ regressus eius ad patrẽ excursus vsq̄ ad inferos. recursus ad sedẽ dei. Equalis[f] eterno patri carnis tropheo accingere infirma nostri corporis: virtute firmãs perpeti. Presepe[g] iam fulget tuum: lumẽq̄ nox spirat nouum: q̄ nulla nox interpellat: fideq̄ iugi luceat.

¶ In die nati. ante noctur.xxxiiij.

[C]hriste redẽptor gẽtiũ. ex patre patris vnice solus ante principiũ natus ineffabiliter. Tu[b] lumẽ tu splendor patris: tu spes perhẽnis oim intẽde quas fundũt preces: tui per orbẽ famuli. Memẽto[c] salutis autor q̄ nr̄i quondã corpis ex illibata ṽgine nascẽdo formã sũpseris. Sic[d] pñs testat dies currens

Universidad de Deusto Biblioteca

patris.i.viuēs de celo opat' est salutē in medio terre. e ¶Hūc.i.dīē vel autorē celū.i.celestes vel stelle ꝑ celū stella q̄ apparuit magis.i.trib' regib' vel angeli intelligūtur q̄ pastorib' cū nimio gaudio dixerunt gloria in excelsis deo. Et p mare tyrānos vel q: mare se p̄buit calcabile ipsi deo terra.i.terrena ptās vel pastores hūc mare q: magi nauigio venerūt ⁊ omne q̄d ī eis ē.s.in celo ⁊ i terra laudat hūc autorē.i.diem vel partē tui aduēt' omne dico exultās cū cantico.i.hymno. f ¶Et nō solū terra ⁊ mare laudat te sed etiā nos quoq̄.i.silr q̄ sumus redēpti tuo sancto sanguine ꝯcinim'.i.canim' nouū hymnū.i. nouā laudē ob diē.i.ꝑpter diē natalis tui.

¶De natiuitate hymnus.xxxv.

A Solis ⁊c. In hoc hymno agit̄ de incarnatione dn̄i ⁊ de natiuitate quomodo puerpera enixa est xp̄m q̄ nō horruit stabulū ⁊ p̄sepe: ⁊ sic cōtinuat̄ supiori. Dixit q̄ celū terra mare ⁊ omne q̄d in eis est laudat eū principē:⁊ vere:q: ab ortu solis vsq̄ ad occasum vniuersus orbis canit deū.i.laudat:vl' aliter dixi q̄ ei' p̄sepe iā fulget nouo lumine:⁊ iō canam' ipsuz natum de maria v̄gine principem mūdi a solis ortu vsq̄ ad occasum. A solis ortu cardine.i. ab origine mūdi.vel solis.s. ab oriente solis vsq̄ ad limitē terre.i.vsq̄ ad occidētem canamus.i.laudam' xp̄m deū.i.principē: xp̄m dico quo natū:de maria v̄gine vel natū.i.filiū marie v̄ginis. b ¶Bene dico q̄ debemus laudare deū:q: beat' autor.i.factor seculi induit.i.assumpsit seruile corp'.i.formā serui ⁊ cōditor carnis nostre liberās carnē nostrā carne sua:q: formā hoīs assumēdo carnē nostrā liberauit ⁊ quare nō pderet hoīes quos cōdidit.i.creauit. c ¶Et vere induit:q: gr̄a celestis ipse xp̄s intrat viscera caste parētis id est matris:⁊ sic vēter puelle baiulat.i.portat secreta.s.celestia q̄ nō nouerat ante cōceptionē. d ¶Et vere baiulat secreta q̄ non nouerat.q: dom'.i.aluus pectoris marie pudici.i.casti fit tēplū dei.i.dom' dei repēte.i. cito dom' dico itacta nesciēs virū p carnis pmixtionē cōcepit.i.portauit filiū.i.xp̄m: ⁊ v̄ verbo operāte.s.v̄tute sp̄ūsancti vel verbo: id est post v̄bū q̄d gabriel p̄dixerat ipsuz scituꝝ ide dr̄. Ecce cōcipies ⁊ paries filiū ⁊c. e ¶Dico q̄ ꝯcepit ⁊ vere q: puerpera.i.ma

De incarnatiōe domini ⁊ natiuitate.

per anni circulum q̄ solus a sede patris:mūdi salus adueneris. Hūc[e] celū terra hūc mare:hunc omne q̄d in eis est autorem aduētus tui:laudat exultans cantico. Nos[f] quoq̄ qui sancto tuo:redēpti sanguine sumus diem natalis tui:hymnum nouum cōcinimus.

¶De natiuitate hymnus.xxxv.

A Solis[a] ortus cardine ad vsq̄ terre limitem xp̄m canam' principē natū maria virgine. Beat'[b] autor seculi:seruile corpus induit:vt carne carnē liberās:ne pderet quos cōdidit. Caste[c] parētis viscera:celestis intret gratia:vēter puelle baiulat:secreta q̄ nō nouerat. Domus[d] pudici pectoris:tēplū repente fit dei:itacta nesciēs virū:verbo cōcepit filiuz. Enixa[e] est puerpera:quē gabriel p̄dixerat:quē matris aluo gestiēs:clausus ioānes senserat. Feno[f] iacere ptulit:p̄sepe nō abhorruit:paruoq̄ lacte past' est: p quē nec ales esurit. Gaudet[g] chor' celestiū:⁊ angeli canū deo:palāq̄ fit pastorib':pastor creator omniū.

¶De natiuitate ad matutinas hymnus.xxxvi.

N Uncium[a] vobis refero de supnis:natus est xp̄s dn̄ator orbis in bethleem iude: sic enim ꝓpheta dixerat ante. Hunc[b] canit[c] letus chorus angelorum stella declarat veniūt eoꝝ principes dignū celebrare cultū mistica dona. Thus deo myrrhā: trocletem humādo:bracteas regi criseas dicēti: cū colunt

ria pariens puerū enixa est.i.peperit filiū quē gabriel predixerat nascituꝝ:⁊ quem ioānes clausus' aluo matris scilicet elisabeth senserat.i.cognouerat gestiens.i.gaudens. f ¶Ipse nō pertulit vel patitur famem:et ipse puer.i.christus pertulit.i.passus est iacere vel poni feno presepis: presepe etiā non abhorruit id est refutauit vel repudiauit presepe.i.stabulum:q̄ pro et est pastus.i.nutritus paruo lacte virginis per quem scilicet christum ales.i.nutrix maria aqua nutriebatur ipse christus nō esurit.i.nō patitur famē.maria em̄ christū portabat ⁊ christus eam agebat ⁊ quem celum ⁊ terra capere non potuit:aluus beate virginis portauit. g ¶Et quia natus est chorus.i.societas celestium.i.spirituuz gaudet ⁊ angeli.i.troni ⁊ dominationes principatus ⁊ potestates:⁊ sic de ceteris canunt deo gloriam:⁊ pastor.i.creator omnium sit palam.i.notus ⁊ natiuitas sua fit cognita ⁊ nūciata pastoribus iuxta turrum abnam iuxta quem locū pastores pro consuetudine aderant ⁊ erat illa planicies apta pastoribus illius regionis.

Sanctificauit tabernaculum suuz altissim' nō a pctō quod habuit: sed a peccato q̄d habere potuisset.

¶De natiuitate ad matutinas.xxxvi.

N Uncium ⁊c. Materia huius est preparatio gaudij de natiuitate xp̄i redemptoris ⁊ gaudiū annūciatū est nobis p angelū apparentem pastoribus in via dicētem. Annūcio vobis gaudiuz magnū ⁊c. Cuius natiuitatis hec signa ⁊ miracula secuta sunt sc̄z stella q̄ apparuit magis querētibus deū q̄ duxit eos preuia vsq̄ ad xp̄m. In cuius natiuitate herodes ⁊ quilibet malus cōfundit̄ vel doctrina mala ⁊ pniciositas siue malicia tp̄is eo nascēte cessauit: sc̄z idolorum cultura ⁊ sacrificia vana seditiones ⁊ bella:q: in natiuitate xp̄i pax fuit sup vniuersuz orbem. Et est vox angeli loquētis fero.i.nuncio vobis de supnis.i.de celo xp̄s dico dn̄ator orbis filius dei natus est in bethleem iude.i.in ciuitate illa q̄ forte accidit tribui iude.em̄ p q: ꝓpheta dixerat ante.i. prophetauerat sic futurū esse. b ¶Chorus angeloꝝ canit hunc sc̄z xp̄m.chorus dico letus ⁊ exultatus ⁊ laudās deū stella q̄ duxit:magos.i.sapiētes declarat.i.manifestat eis saluatorē eoꝝ.i.oriētales principes.i.reges celebrare.i.honorare deū sc̄z dignū cultū ⁊ offerre mistica dona deo. c ¶Isti tres reges meminere id est memoriā habuerūt offerre tria mūera.s.aurū thus ⁊ myrrhā trocletem.i.rotūdam q̄ est arbor.ita dicta a loco vbi nascitur ⁊ habet aureū colorē ⁊ declinatur hec trocletis hui' tis.humādo:quia mortalis erat

Materia hymni. De natiuitate xp̄i. De magis Stella q̄ ipsos ducit fuit creata de nouo.

et meminere deo offerre bracteas criseas.i.laminas aureas:q: crisis grece idē est q̄ aurū latine:regi dicēti.i.xp̄o cū colūt.i.venerant vnū deū ⁊ meminere dare tria mūera illo trino.i.trinitati:q: vnū sunt pater ⁊ filius ⁊.ss. d ¶Gloriā canam' monadi.i.vnitati trine cū deo ⁊ sp̄ūsancto fuso ab vtroq̄ vel trine monadi.i. deo q̄ est trin' in psonis:⁊ vn' in essentia.d: em̄ hec monas hui' monadis.⁊ canam' pli diue.i. genite a p̄re cum deo patre.⁊ nō tm̄ canamus patri sed etiam flamini.i.sp̄ūisancto.fuso.i.pcedente ab vtroq̄.

Dederūt aurū tanquā regi thus tanquā deo myrrhaz tanq̄ homini.

vnuz meminere trino tres dare terna. Gloria[d] trine monadi canam' cū deo diue:genite pli flamini sancto ab vtroq̄ fuso corde fideli.

¶In die epyphanie.xxxvij.

H Ostis[a] herodes impie: xp̄m venire qd times:nō eripuit mortalia q regna dat celestia. Ibāt[b] magi quā viderāt stellā sequētes preuiā lumē reqrūt lumīe deū fatent munere. Lauacra[c] puri gurgitis celestis agn' attigit peccata q̄ non detulit:nos abluēdo sustulit. Nouū[d] genus potentie aque rubescunt idrie vinumq̄ iussa fundere:mutauit vnda originem.

¶De sancta maria hymnus.xxxviij.

A Ue[a] maris stella dei mater alma atq̄ semp v̄go felix celi porta. Sumēs[b] illud aue gabrielis ore:fūda nos i pace mutans nomē eue. Solue[c] vincla reis profer lumē cecis:mala nr̄a pelle bona cūcta posce. Mōstra[d] te esse matrē sumat p te p̄ces qui p nobis nat' tulit esse tu'. Uirgo[e] singularis iter oēs mitis nos culpis solutos mites fac ⁊ castos. Uitā[f] p̄sta purā iter para tutū:vt vidētes iesuz semp colletemur. Sit[g] laus deo p̄ri summo xp̄o dec' spirituisancto trinus honor vnus.

¶Item de sancta maria.xxxix.

Q Uem[a] terra ponthus ethera colunt adorant predicant:trinam regentem machinam: claustrum marie baiulat.

¶In die epyphanie.xxxvij.

H Ostis ⁊c. Materia huius hymni est ꝓclamatio quā facim' ꝯ herodē q̄ audita natiuitate xp̄i amittere regnuz timuit: idq̄ multos pueros interfecit. Intētio authoris est tractare de trib' miraculis in die epyphanie factis.s.de magoꝝ apparitione de aq̄ in vinū cōuersa: ⁊ de xp̄i baptismate. Et no. q̄ hymn' iste ꝯtinuat̄ supiori: ita dixi q̄ xp̄s nat' est ⁊ ptulit iacere in feno. vn̄ herodes de natiuitate ei' iratus occidit multos pueros timēs ne amitteret regnū s̄z nō deberet:q: ille qui est rex regū ⁊ dn̄s dn̄antiū nō venit vt ei regnū auferret: sed totū mūdū in tāto crimine inuolutū pctis liberaret. O impie herodes hostis q̄d.i.cur times venire xp̄m ipse non eripit mortalia qui regna dat celestia. b ¶Magi ibāt quesitū xp̄m ⁊ adorare euz sequētes stellā preuiā.i. p̄cedentē quā viderant et requirūt lumē.i.xp̄m lumine.i.stella ⁊ fatēturū de mūere.s.thure auro ⁊ myrrha. c ¶Celestis agn'.i.xp̄s attingit.i.suscepit lauacra.i.baptismū puri gurgitis.i. iordani ⁊ sustulit.i.abstulit a nob' abluēdo nos p baptismū pctā q̄ nō detulit.i.secū nō portauit q: imunis erat absq̄ pctō. d ¶Et ideo dico nouū.i.inauditū genus potētie. hidrie rubescunt.i.flauescūt.s.aque intromisse ponit em̄ continēs p ꝯtēto: ⁊ vnda.i. aq̄ iussa fundere vinū mutauit originē.i. naturā p̄cepto dei.

De pueris occisis ꝑpter christuz.

¶De sancta maria.xxxviij.

A Ue maris stella ⁊c. Materia huius hymni est salutatio ab angelo facta sic di. Aue gr̄a plena dn̄s tecum:q̄ virtute altissimi obūbrata fuit ⁊ solo v̄bo ꝯcepit. Intēdit etiā author ip̄am mariā inuocare vt nomen eue p quā mors intrauit mutet ⁊ vt soluat vincula pctōꝝ ⁊ p̄stet nobis vitā eternā a cūctis reatibus absolutis. Hinc etiā laudare nos hortat̄:⁊ glorificare hūc diē ꝑpter hoc q̄d euasim' de domo diaboli ⁊ venim' potius p fidem ⁊ p gr̄am dei ad ip̄am ⁊ d: hoc p simile ⁊ facit per cōparationē. Sicut em̄ stella prestat ducatū nautis vt veniant ad portū:ita ducatu virginis marie venim' ad portū.i.ad xp̄m. O stella maris.i.mūdi aue.i.salue o alma.i.sancta mr̄ dei atq̄ aue semp.i.eternaliter v̄go:q: ante partū ⁊ in partu et post ptum.o porta felix celi aue.i.salue. b ¶Et q: tu es sumēs illud aue.i.salutationē q̄ fert̄ ab ore gabrielis.funda nos ī pace.i.in eterna beatitud̄e tu dico mutās nomē eue:in aue.i. maledictionē in vitā eternam.i.in tuā bn̄dictionē. b ¶Et q: tu v̄go facta es stella maris:⁊ q: mutasti nomē eue.i.maledictionē eue delesti ⁊ dedisti nobis bn̄dictionem ⁊ cōfudisti morte ⁊ dedisti nobis vitā ppetuam:ideo solue vincla.i.ligamen peccati hūani reis.i.pctōribus ⁊ pfer.i.tribue lumen cecis.i.infidelibus ⁊ pelle.i.abijce a nobis mala nostra.⁊ posce.i.postula filio tuo cūcta bona. c ¶Monstra te esse matrē.i.ostēde te placādo filiū tuū ⁊ filius tuus sumat p̄ces tuas p te.filius dico ille qui tulit.i.sustinuit eē tuus natus p nobis:vt nos saluaret. e ¶Et q: sustinuit eē filius tu':ideo o virgo singularis q: nulla similis est tibi q: post partū v̄go in partu virgo ⁊ ante ptum mitis inter oēs alias mulieres:⁊ o virgo castitatis mater fac nos solutos a culpis et fac nos mites.i.māsuetos ⁊ castos.sc̄z in corpore ⁊ anima fac nos mūdos. f ¶Et q: mater es castitatis ⁊ suauitatis o virgo presta.i.dona vitam purā nobis ⁊ para.i.tribue iter tutū vt nos videntes iesum filiū tuum semper colletemur.i.gaudeam' in eo.s.in p̄nti ei laudes psoluentes ⁊ in futuro eum plenius ⁊ pfectius cognoscentes gaudeam' ⁊ exultemus cū dn̄o nostro filio tuo. g ¶Et q: descēdit dn̄s noster in vterū v̄ginis ideo laus.i.gloria sit deo patri dec' honor sit summo xp̄o excelso ⁊ sp̄ūisancto sit honor trin' ꝑpter vnitatē psonaꝝ ⁊ vnus ꝑpter vnitatē essentie vel vn' honor sit trinus.i.patri ⁊ filio ⁊ spirituisancto.

De salutatiōe qua āgel' mariam salutauit.

Uirgo maria fuit sine maculatiō stella dicit.

¶Item de sancta maria.xxxix.

Q Uem terra ⁊c. Intētio hui' hym. est q̄ author vult ostēdere hoc q̄d ꝓphete de xp̄o nūciauerūt in genitrice dei maria esse cōpletum.ōndit similiter qualiter claustrū marie baiulat xp̄z. Et nota q̄ deus fecit hoiem ⁊ posuit eū in paradiso terrestri ⁊ p̄cepit ei ne comederet de ligno

De p̄mo homine.

vite.i.de pomo qđ erat in medio paradisi:ſꝫ dyabolo suadēte eue: ⁊ eua postmodū ade simul suadēte eam bo comedētes: ⁊ sic diabolo placētes mortalit̄ peccauerūt ⁊ post pctm̄ tāte corruptiōis de paradiso statim a dño eiecti:⁊ nudos eē cognouerūt. Uidēs ḡ deꝰ ꝙ aliter nō posset redimere genꝰ humanū nisi ꝑ feminā in vterū v̄ginis filiū suū destinauit ⁊ incarnari voluit ꝑ quē sumꝰ redēpti ⁊ a pctō liberati vñ grates reddere tenemur. Dictū ē superiꝰ ꝙ maria stella maris est mater dei ⁊ etiā quē celū ⁊ terrā capere nō poterat tū claustrū marie eū baiulat. Construe claustruꝫ.i.vēter btē marie baiulat illū deū quē regenteꝫ trinā machinā mūdi.s.celū terram mare vel machinā.i.aīe cōcupiscibilitatē.rōnabilitatē.sensualitatē.quē.s.xp̄ꝫ terra.i.boni ponthus.i.mali ethera.i.celestes colūt.i.honorant.adorāt.i.cōmendāt p̄dicāt.i.nunciant. b ¶ Dico ꝙ celū.i.celestes terra.i.terreni ⁊ oīa siue celestia siue terrestria laudāt i.adorāt illū quē celū ⁊ terra capere nō poterant ⁊ vere q: viscera puelle.i.beate ꝑfusa.i.repleta grā celi.i.rore celesti gestāt xp̄m cui scꝫ xp̄o luna.i.variatio lune:sol ī cursu suo ⁊ omnia deseruiūt.i. famulant̄ ꝑ tpa.i.temporaliter. c ¶ Et q: tulit xp̄ꝫ possumꝰ dicere ꝙ est btā mater munere.i.donis filij sub archa.i.circūdatiōe ⁊ secreto vētris cuiꝰ.s.matris supernꝰ artifex.i.celestis creator clausus est ille dico ɔtinēs mūdū.i.vniuersitatē oīū rerum pugillo.i.in dispositione. d ¶ Et q: supernus artifex clausus est sub pectore virginis marie possumꝰ dicere ꝙ v̄go maria sit beata nūcio celi.angelica salutatiōe maria dico fecūda.i.fertilis spūsctō per aluuꝫ cuiꝰ i.marie fusus est.i.missus ⁊ natꝰ ē de v̄gine maria desideratꝰ a iudeis ⁊ gentibꝰ xp̄s.

Illa ꝗ genuit vnigenituꝫ a patre plenuꝫ grē ⁊ veritatis maiora ḡtie p̄uilegia dbuit accipere. thom.iij. parte.

Cuiᵇ luna sol ⁊ oīa deseruiūt ꝑ tpa perfusa celi gratia gestāt puelle viscera. Beataᶜ mater munere cuiꝰ supernus artifex mūduꝫ pugillo ɔtinēs ventris sub archa clausus est. Btāᵈ celi nūcio:fecūda sancto spiritu:desideratꝰ gētibus:cuius per alnū fusus est.

¶ Item de sancta maria.xl.

Gloriosa dña excelsa supra sydera:q te creauit ꝓuide lactasti sacro vbere. Qđᵇ eua tristis abstulit tu reddis almo germine itrēt vt astra flebiles celi fenestra facta es. Tuᶜ regis alti ianua et porta lucis fulgida:vitam datam per virginem gentes redempte plaudite.

¶ In purificatiōe btīssime dei genitricis marie.xlj

Uod chorꝰ vatū venerandꝰ oliꝫ:spūsancto cecinit repletꝰ:in dei factū genitrice constat eē maria. Hecᵇ deuꝫ celi dominumq̧ terre v̄go ɔcepit peperitq̧ v̄go atq̧ post partū meruit manere inuiolata. Queᶜ senex iustꝰ symeō in vlnis:ī domo sumpsit dñi gauisus hoc qđ optauit ꝓprio videre lumē xp̄ꝫ. Tuᵈ libēs votis petimꝰ precātum regis eterni genitrix faueto claraq̧ celsi renitēs olimpi regna petisti. Sitᵉ deo nr̄o decꝰ ⁊ ptās:sit salꝰ ꝑpes sit honor ꝑhēnis q poli summa residet ī arce trinꝰ ⁊ vnus. Amen.

¶ In assumptōe btē marie v̄ginis.hymnus.xlij.

¶ Item de sancta maria.xl.

Gloriosa domina ⁊c. Materia huiꝰ hymni est ꝙ maria peperit saluatorē:⁊ q: deꝰ ɔtulit ei tantā gratiam ꝙ peperit saluatorē ⁊c.facit auctor apostrophā.i.ɔuersionē sermonis:⁊ quia deꝰ ɔtulit ei tantā gratiā ꝙ peperit saluatoreꝫ ɔuertit sermonē suū ad ipāꝫ ōndendo eā eē gloriosāꝫ dī. O gloriosa dña excelsa ⁊c.i. o sponsa dñi maria excelsa.i. alta supra sydera.i. in summo celo vbi nō ē aliꝗ vis vētorum:tu lactas sacro vbere illū ꝗ te creauit ꝓuide.i.sua sapīa. b ¶ Tu reddis.i.restituis almo germie.i. sctō filio tuo illđ.s.paradisuꝫ qđ eua tristis.i. misera abstulit a nobis ⁊ es fctā fenestra celi.i.xp̄i.vt flebiles i.flentes pctā sua intrēt astra.i.celos. c ¶ Dico ꝙ hoīes flētes pctā sua intrāt celos ⁊ vere q: fctā est ianua i.ostiuꝫ alti regis fulgida.i.splēdida porta lucis xp̄i ⁊ o gētes redēpte.s.a xp̄o plaudite.i.gaudete vitā eē datam per v̄ginē.s.mariā.

De mysterio puri. be.marie

¶ In purificatiōe beatissime dei genitricis marie hymnus.xlj.

Uod cho.⁊c. In hoc hym. agit auctor de nati.xp̄i ⁊ q̄liter debet eē ɔpletū in maria qđ ꝓphete nunciauerūt ꝙ maria ɔcepit ⁊ pepit filiū ⁊ symeō gauisus suscepit eū in tēplo. Dicimꝰ ergo ꝙ prophete senserūt de aduētu ⁊ de nati.xp̄i. Isaias.n.dt. In medio duū aīaliū cognosceris.i. inter bouē ⁊ asinū.⁊ alibi. Egrediet̄ v̄ga đ radice iesse.⁊ Abacuch sentiēs de xp̄o sic ait. In medio duū aīaliū ⁊c. Multi alij ꝓphete annūciauerūt ⁊ ꝓphetauerūt de xp̄o ħ totū ɔpletuꝫ ē in maria:q: natꝰ baptizatꝰ crucifixus ⁊ in tēplo p̄ntatus:⁊ a iusto symeone ⁊ ab anna vidua susceptus.vñ a ꝑsonis illis ꝗ dño obuiauerūt dictū est festū illđ in ꝗ hymnꝰ iste cantat̄ palpāti dñi.i.obuiatō Constructio qđ chorꝰ vatū.i.exercitꝰ ꝓphetaꝝ.s.dđ ⁊ alioꝝ chorꝰ dico venerādus ɔcinit.i.ꝓphetauit olim repletus.i.adipletus spūsancto ɔstat.i.manifestū est eē fctū.i.ɔpletū in maria genitrice dei. b ¶ Et vere constat esse factū:q:.s.btā v̄go ɔcepit dñm.i.xp̄m deum celi ⁊ terre:⁊ virgo peperit illū quē gessit vel cōcepit.i.portauit atq̧ ꝑ et:⁊ meruit inuiolata manere.i.māsit incorrupta post partuꝫ. c ¶ Quē.i.xp̄m symeō iustus ⁊ senex.i.annosus sacerdos sumpsit.i.suscepit in vlnis.i.in brachijs suis in domo.i.in templo dñi gauisus.i.letus videre suo ꝓprio lumine qđ optauit.s.xp̄ꝫ qđ optauit per multa tempora vel si textꝰ habeat ob optatū ꝓprio videre lumē xp̄m. Construe sic ob hoc ergo qđ videret ꝓprio lumine.i.oculis carnalibus xp̄m optatum quem diu anteꝙ moreretur videre desiderauerat. d ¶ O genitrix.i.mater eterni regis scꝫ xp̄i ꝗ caret p̄ncipio ⁊ fine petimus te faueto.i.ɔcede votis.i.p̄cibus p̄cantū.i.famuloꝝ libēs.i.libēter ꝙ pro et tu renitēs.i.splēdēs petisti.i.accepisti vel accessisti clara regna olimpi celsi.i.alti celi.vel sic ⁊ clara ⁊ renitens petisti.i.accepisti regna celsi olimpi. e ¶ Decus ⁊ ptās sit deo nr̄o ꝑpes salꝰ vel laus.i.ꝑpetua glīa sit illi.⁊ ꝑhennis honor sit illi.i.deo nr̄o ꝗ residet in summa arce poli.i.in altitudine celi trinus in ꝑsonis ⁊ vnus in substantia.

Uirgo maria voluit purificari rōne hūilia tiōis:rōe occultatiōis:rōe exemplificatiōis

¶ In assumptione btē marie virginis.hymnus.xlij.

Quam ⁊c. Hoc metrū est tetrametruꝫ.sunt hic quatuor versus ⁊ vnoquoq̧ eoꝝ sunt.iiij.pedes quoꝝ primus est spōdeus.secūdus iambus tertius dactilus. quartus spondeus siue trocheus. Materia huius hymni est duplex cōmendatio ipsius materie:tam a gñe ꝙ a meritis. Cōmendatio a gñe est q: ipsa est de regia stirpe.s.dauid. Cōmendatio a meritis est q: ipsa peperit xp̄m saluatorē nostrū. Cantat̄ hymnus iste in trāsitu beate marie qualiter transiuit de hoc mūdo ad patrē vel si mauis decere qualiter in assumptione spūs eam assumpsit. Utrū assumpta virgo maria fuerit cū corpore an sine corpore:dubitat̄.ſꝫ melius est eā credere assumptā cuꝫ corpore.

Qualitas carminis hymni.

Quam glorifica luce chorusca stirps dauitice regia ꝓles sublīmis residens virgo maria supra celi genas etheris oēs. Tuᵇ cum v̄gineo mater honore angeloꝝ dño pectoris aulā sacris viscerībꝰ casta parasti natus hinc deus est corpe xp̄s. Queᶜ cūctis venerās orbis adorat:cui nūc rite genu flectunt oēs:a quo nos petimꝰ te veniēte abiectis tenebrꝭ gaudia lucꝭ. Hocᵈ largire pr̄ luminis ois natū ꝑ ꝓpriū flamine sacro:q tecū nitida viuit ī ethera regnās ac moderās secula cūcta. Amē.

O regia proles stirps dauitice. O maria que es ramus ipsius dauid. Ipse enim fuit quercus a qua rami producunt ⁊ tu es ramus et stirps⁊ proles ꝗ ponunt̄ pro eodem sed non idem significant est enī proles qđ aliūde habet initiuꝫ. stirps idem est ꝙ truncus a quo ramus velut a patre filius procedit. O ꝗ. id est quantuꝫ glorifica luce id est gloriosa choruscas splendida parens o virgo maria tu dico sublimis.i.in sublimi scꝫ in celo tu es residens id est sedeus super omnes etheris celi genas.i.super angelos genitos in celo. quia in celo fuerunt creati angeli a deo. b ¶ O maria mater cū virgineo honore. hoc est existens mater ⁊ virgo.tu virgo inꝗ casta parasti aulam pectoris.i. pectus tātum domino: et q: preparasti viscera tam mundata: ideo hinc.i.ex illis visceribus natus est xp̄s deus id est dignatus est nasci corpore.i. quantum ad corpus:quia humanitateꝫ sumpsit in te. c ¶ Quem cunctis venerans orbis adorat: id est quē omnes homines venerant̄ ⁊ adorant cui.i.ad honorem cuius omne genu flectitur.i.omnes flectunt genua a quo scꝫ xp̄o nos petimus te veniēte.i. itercedēte gaudia lucis eterne abiectis tenebris .i. pctis remotis a nobis. d ¶ Superius fecit author apostropham ad beatā mariā:sed in hoc loco ad patrē:vt ipe dignet̄ nobis dare ꝗ p̄dicta sunt dī. O pr̄ lumis ois.i.origo⁊ factor totiꝰ claritatis largire nob ħ.s.gaudia lucꝭ largire inꝗ ꝑ ꝓpriū natū.i. amore filij tui⁊ ħ sacro flamine.i.amore spūssancti ꝗ xp̄s viuit tecū ī nitida ethera.i.in celo regnās ac moderās secl'a cūcta.i.oēs gentes existētes in hoc seculo.

virgo maria fuit assūpta cuꝫ corpore ⁊ anima.

¶ De sancta agatha hymnus.xliij.

Artyrisᵃ ecce dies agathe v̄ginis emicat eximie:qua xp̄s eā sociat⁊ diadema duplex decorat. Stirpeᵇ decēs elegans specie:sed magis actibꝰ atq̧ fide terrea ꝓspera nil reputās:iussa dei sibi corde ligans. Fortiorᶜ hec trucibusq̧ viris exposuit sua mēbra flagris: pectore quā fuit valido torta mammilla docet patulo. Delitieᵈ cui carcer erat:pastor ouē petrus hāc creat inde gauisa magisq̧ flagrās cūcta flagella currit ouās:ethnicaᵉ turba rogū.fugiēs huius et ipsa meret opē quos fidei titulꝰ decorat:his venerem magis premat. Jamᶠ renitēs quasi spōsa polo: ꝑ miseris supplicat dño sic sua festa coli faciat se celebrātibus vt faueat. Gloriaᵍ cū patre sit genito spiritui ꝓuide sacro q deus vnus est omnipotens hanc nostri faciat memoriam. Amen.

¶ De sancto benedicto hymnus.xliiij.

¶ De sancta agatha hymnus.xliij.

Artyris ecce dies ⁊c. Prudentius qui hunc hymnū in honore beate agathe composuit laudat deum qui tantam constantiam contulit sancte agathe virgini. Ecce idem est videte dies agathe martyris eximie.id est mane virginis emicat.i.valde splendet:quia licet dic christꝰ sociat id est coniungit eam sibi vel accedere facit eā ad se ⁊ duplex diadema.id est duplex corona scilicet martyrij ⁊ castitatis decorat id est honorat eam. b ¶ Decens.i.nobilis stirpe fuit ⁊ ꝓgenie elegans specie id est decens ⁊ conueniens ⁊ pulchra facie:sed magis pulchra actibus atq̧ fide id est operibus fidei.illa dictio reputans nil pro nihilo ducēs terrea id est terrena prospera id est terrenorum prosperitatem ⁊ ligans id est retinens sibi corde.i.in mente iusta.i.precepta dei. c ¶ Hec scilicet agatha fortior viris trucibus.i.crudelibus exposuit sua mēbra.i.dedit flagris.id est verberibus ⁊ flagellis mamilla torta a carnificibus docet manifestat patulo.id est aperte ꝙ.i.ꝙtuꝫ ipsa agatha fuit valido pectore:id est forti mente ⁊ corpore. d ¶ Cui agathe carcer erat delitie.id est pro delitijs vel loco delitiarū pastor ouem petrus recreat.id est consolatur hanc ouē.id est agathā ⁊ inde gauisa.id est leta ⁊ magis flagrās in amore dei currit.id est sustinuit cuncta flagella ouās.id est gaudens. e ¶ Ethnica turba.i. gentilis vel pagana que iuxta ethnam habitauit fugiens rogum.id est combustioneꝫ ipsa turba meretur opem ipsius agathe.id est meruit auxilium ergo deus premat magis ⁊ restringat venerem.i.luxuriam his.id est hominibus quos titulus.id est honor vel signum fidei decorat.i.honorat. Et nota ꝙ quodā tempore ethna cepit comburere totā ciuitatē carthaginensium:⁊ ideo pagani venerunt ad sepulchrum sancte agathe ⁊ acceperunt velum ⁊ proiecerunt in ignem:⁊ statim ignis extinctus est. f ¶ Tu stella renitens.i.splendens polo.i. in celo quasi sponsa xp̄i supplica dño pro miseris.id est pro nobis peccatoribus vt faciat coli.i.celebrari sua festa sic vt faueat.i.det auxilium celebrantibus se. g ¶ Gloria ⁊ laus sit genito.i.filio cum patre ⁊ spiritui sacro.i.sancto prouide qui deus vnus ⁊ omnipotens faciat hanc scꝫ agatham memoriam.i. nostri qui eius festum ⁊ memoriam celebramus meminerit ⁊ nos adiuuet suis precibus. Amen.

Prudentius auctor hymni istius.

De sancta agatha.

Prestaret mori ꝙ agere ɔ bonū virtutis. ar. ij.ethi.

Miraculum de igne.

¶ De sancto benedicto hymnus.xliiij.

Universidad de Deusto Biblioteca

De sctō bn̄dicto.

Christe ꝛc. In hoc hymno agit auctor de vita ꝛ habitu sancti benedicti ꝛ de miraculis eius:scꝫ de capisterio fracto in pueritia sua sanato ꝛ de puero a lacte tracto. Intēdit rogare deum qui est vita ꝛ lux omniū fideliū vt nostra vota suscipiat ꝛ nostra pctā expellat.ꝛ fauorē suū tribuat ꝛ gratiā suā ꝓcedat meritis sancti benedicti. O xp̄e tu decus.i.honor atq; ꝟtus sanctorum:ꝛ q: ꝑ te ꝟtuosi sunt,ꝛ vita:q: per te viuū ꝛ forma:q: te imitari debēt.vn̄ dixisti.Ego sum via veritas ꝛ vita:quia per te erunt ad patrē:ꝛ lux q: per te illuminantur et salus:q: per te salui facti sunt:ꝛ tu q̄ talis es o clemēs.i.o misericors suscipe vota supplicum.i.supplicantiū ꝛ pariter hymnum b ¶ Qui attrahēs dudū.i.olim tuū benedictū ad virtuosa opa segregasti mire.i. mirabiliter mūde.i.a mūdo quare vt discēs reprobare.i.ꝯtrahere vel spernere ꝓbra mūdi i.peccata mundi ꝛ iniquitates sequeret te: quia tu dixisti q̄ sequit me nō ambulat i tenebris:sꝫ habebit lumē vite ꝛ mie dicit dn̄s. c ¶ Deuotū animū.i.religiosū cui⁹ pueri i.benedicti gratia fidei de qua plenus erat sanctus bn̄dict⁹ ꝑstās valere.i.posse qua gr̄a fidei valens bn̄dictus peregit mira miracula que in dyalogoꝝ libro possunt inueniri pro ꝑcibus et mēte fideli. d ¶ Dehinc.i. deinde extendēs pedē in remotis locis.i.heremo magis volēs cruciari q̄ fouere art⁹ iuuenilis corporis:ꝛ quare q: erat ardēs casto amore dei scandēs.i.ascēdens ardua.i.excelsa. e ¶ Oēs resonem⁹.i.persoluam⁹ gloriā i.laudē patri.ꝛ o alme.i.o sancte sp̄us compar.i.equalis vtriusq; scꝫ patris et filij tu dico vnus de⁹ omni tempore secli resonem⁹.i. resoluamus gloriā semper.i.in omni tēpore tibi.i.ad honorē tui. f ¶ Cōstructio. Imbuit.i.docuit vel impleuit post hinc.i.deinde hoīes beatos.i. bonos vel bn̄dictos regulis artis.i. strictis retundi.i.refrenari animos superbos ꝛ docuit subdere colla.i.mentem semper iugo dn̄i poloꝝ.i.ꝑceptis dn̄i. g ¶ Ex quibus sanctis sanct⁹ maurus fuit sedul⁹.i. assiduus minister.s.sancti bn̄dicti obseqnēs id est obediēs patri.i.bn̄dicto traxit puerū scꝫ mersum:puerum dico retractū gurgite fontis latice.i.ex aqua equoris leuatū.i.existentem super planiciem aque. h ¶ O xp̄e precamur veniaꝫ meritis huius sancti bn̄dicti vt arceas.i.repellas a nobis iram et tribuas fauorem.i.auxiliū p̄stans gratiā virtutum ꝛ veniā pctōꝝ nobis:tu dico mitis.i. suauis respiciendo ad oēs. i ¶ O alme de⁹ id est sancte rector.i.gubernator orans.i.deprecamur prebe nobis vt fides nr̄a resistat vitijs atq; ministret studij virtutū pectore puro. Gloria patri ꝛc.

Sctōs rogare debem⁹ propter nr̄aꝫ inopiam.

Sāctorū gloriā dei reuerētiā boñ. iiij. sent. dist. xlv.

Exēpluꝫ.

Sol⁹ pcōrū veniaꝫ tribuit q̄ sol⁹ est offensus scꝫ deus.

Christe[a] sanctoꝝ dec⁹ atq; ꝟtus vita et forma via lux et auctor supplicū vota pariterq; hymnū suscipe clemēs. Qui[b] tuū dudū bn̄dictū ad te attrahēs mire segregasti mūdo vt ꝓbra mundi reꝓbare dicēs te sequeret. Cui[c] deuotū animū pueri gratia p̄stās fidei valere qua valēs mira ꝑcib⁹ peregit mēte fideli. Dehinc[d] extēdens pedē in remotis ardua scandēs cruciari malēs:corpis art⁹ iuuenis ardens casto amore. Glīa[e] patri resonemus oēs ꝛ tibi compar vtriusq; semꝑ sp̄us alme de⁹ omni tpe secli. Imbuit[f] post hic hoīes beatos:regulis artis aio retundi ꝛ iugo semꝑ dn̄i polorū subdere colla. Ex[g] quibus maurus sedul⁹ minister obseqnens patri latice lauatū gurgite fontis puerū retractatū. Huius[h] o christe meritis ꝑcamur:vt arceas irā tribuas fauorē gratiaꝫ p̄stās veniāq; nobis mitis ad oēs. Prebe[i] oramus de⁹ alme rector ꝛ fides nostra vitijs resistat atq; virtutū studijs ministret et pectore puro.

¶ Tempore quadragesimali hymnus.xlv.

Iam[a] xp̄e sol iustitie noctis recedāt tenebre nūc mētis eat cecitas:virtutū ꝛ lux redeat. Da[b] tp̄s acceptabile ꝛ penitens cor tribue:ne nos noxios trāseat hoc qd̄ benigne ꝓrogas. Quiddam[c] peferre licet grandiū:maiori tuo munere quod demptio fit criminū. Dies[d] venit dies tua:in qua re florēt oīa:letemur in hac vt tuā:ꝑ hanc reducti gratiam. Te[e] rerum vniuersitas: clemens adoret trinitas ꝛ nos noui per veniam nouū canam⁹ canticū. Presta[f] beata trinitas:cōcede simplex vnitas: vt fructuosa sint tuis ieiuniorum munera. Amen.

¶ Tempore quadragesimali.xlv.

Iam xp̄e etc. In h̄ hymno rogat auctor deū vt i hoc tpe tribuat nobis cor penitēs ꝛ q̄s lōganimitate pietat expectauit sua benignitate ad se ꝯuertat. O xp̄e sol iustitie.i.splendor pietat tenebre noctis.i.pctā nr̄e mētis.s.cecitas eat.i.recedat nūc.i.i hoc tpe:vel lux ꝟtutū redeat.i.ꝟtutes bonoꝝ opeꝝ i nobis redeāt.i.reuertant. b ¶ Da tp̄s acceptabile.i.ꝯgruū ad penitētiā qd̄ ante passionē scꝫ i veteri testamēto nō erat:q: ocul⁹ ꝓ oculo ꝛ dēs ꝓ dēte dabit:mō aūt nō sic et tribue nobis cor penitēs vt nō trāseat.i.nō reddat nos noxios hoc.i. ꝓpter hoc qd̄ ꝓrogas i.interpellas deū patrē ꝓ nobis benigne.i.misericorditer. c ¶ O xp̄e da quiddā.i.paululū penitētie ferre i.agere nobis.qd̄.i.ꝓpter quā penitētiā dēptio.i.ablutio criminū fit ꝛ hoc tuo munere maiori criminib⁹ q̄s delet crimina licꝫ ꝓ q̄uis grādiū.i.magnoꝝ pctōꝝ. d ¶ Uere debes dare penitētiā:q: tu es dies iudicij vel paschalis festiuitas venit:q: nos sum⁹ in q̄s fines seculoꝝ deuenerūt dies.s.paschalis venit.i.accedit:dies dico illa i qua scꝫ die oīa scꝫ mētes hoīꝫ reflorēt.i.micāt ꝟtutib⁹:iō letemur i hac die vt ꝓ sicut reducti sum⁹ id est redēpti ꝑ hāc tuā gratiā.i.gratis ꝛ redemisti nos ꝛ saluasti. e ¶ Et iō o clemēs trinitas in ꝑsonis ꝛ vnitas in essentia vniuersitas reꝝ.i.vniuersa res adoret te:ꝛ nos facti noui ꝑ veniā.i.ꝑ tuā gratiā canamus canticū nouū.i.iubileū.iubileū est qd̄ mēte nec ore pōt exprimi. f ¶ O beata trinitas presta.i.dona.s.trinus deus in personis ꝛ o simplex vnitas.i.in substātia concede.i.iube vt munera ieiunioꝝ nostroꝝ sint fructuosa.i.fruct⁹ bonoꝝ ferētia tuis fidelib⁹ ieiunantib⁹.id est ieiunia nr̄a sint acceptabilia:ꝛ tibi placentia

Opera meritoria mortificari dicuntur ꝑ pctm̄ q̄ tū per pniaꝫ reminiscere pūt sed opera mortua nūq̄. Ri. v. senten.

¶ In quadragesima hymnus.xlvi.

Audi benigne cōditor ꝛc. Materia huius hymni est cōmendatio ieiunij: ꝛ hortatur nos ieiunare et deo seruire ꝛ in hoc tempore ieiunij in orationibus plusq; in alijs diebus insistere vt in die iudicij habeamus vitā eternam. O benigne conditor.i.creator omniū rerum audi preces nostras cū fletibus, preces dico fusas in hoc sacro ieiunio quadragenario.i.in numero quadraginta dierum in quibus digne ieiunare debem⁹. b ¶ Et quia fundimus preces.o alme scrutator.i.inquisitor oim cordiū nostroꝝ. bene dico scrutator:q: tu scis.i. cognoscis infirma virium: et q: tu scis exhibe.i.ostēde vel da gratiā remissionis tue reuersis.i.penitentibus ad te. c ¶ Bene dixi reuersis.q: peccauimus multum quidem.i. certe sed parce id est cōdona confitentibus peccata ꝛ cōfer.i.tribue medelam languidis .i. medicinā peccatoribus ad laudem tui nois.i.ad hoc vt nomen tuū laudetur. d ¶ Et conferendo medicinā dona cōteri.i.minui ꝑ abstinētiā comestiōis corp⁹ nostrum extra se sicvt mēs sobria.i.abstinēs vel modesta ieiunet ꝓsus.i. oino a labe.i.a putredine criminum id est peccatorum.

materia hymni.

¶ In quadragesima.xlvi.

Audi benigne cōditor:nostras ꝑces cū fletibus i hoc sacro ieiunio:fusas quadragenario. Scrutator[b] alme cordiū: infirma tu scis viriū:a te reuersis exhibe remissiōis gratiā. Multū[c] quidem peccauimus:sed parce cōfitentib⁹:ad laudē tui nois: confer medelam languidis. Sic[d] corpus extra conteri dona per abstinētiam:ieiunet vt mēs sobria a labe prorsus criminum.

Ecce tēpus idoneū:medicina peccaminum qbus deū offendim⁹: corde ꝟbis opibus. Qui[b] pius ꝛ ꝓpicius:nobis pepercit hacten⁹:ne nos cū nr̄is ꝑderet tātis iniq̄tatib⁹. Hūc[c] igit ieiunijs cū ꝑcibus ꝛ lachrymis:multisq; bonis alijs placem⁹ deuotissime. Ut[d] nos a cūctis sordib⁹ purgās ornet ꝟtutibus:angelicis ꝛ cetibus nos iungat in celestibus. Sit[e] benedictus genitor:eiusq; vnigenitus cum spiritu paraclito in sempiterna secula. Amen.

Ecce tempus ꝛc. In hoc hymno hortatur nos author vt ab omni peccato nos abstineamus ꝛ rogemus deū cum lachrymis ꝛ precibus vt ipse remittat peccata nostra nobis ꝛ nos mundet ab omni labe pctōꝝ quibus scꝫ peccatis offendimus deum ꝯ nos corde.i.vana cogitatione:verbis.i. iniquis sermonibus turpiloquijs:opibus.i.prauis et illicitis actibus. b ¶ Dico q̄ verbo ꝛ opere deū offendimus qui scꝫ deus existens pius ꝛ ꝓpicius .i. misericors pepercit nobis hactenus.i.hucusq; ne sm̄ mala nostra nos pariter cū nostris iniquitatibus ꝑderet : sed ita pepercit vt mediāte te patrono auxilio ad ip̄m veniam⁹ ꝛ amando in bonis operibus ꝑseueremus. c ¶ Et pepercit nobis misericorditer placem⁹.i. placatum nobis faciamus hūc.s. deū ꝛ q̄mo cū ieiunijs.i.cum abstinentia cibi ꝛ potus ꝛ cū precibus.i.cum orationibus assiduis:q: ipse ait. Petite ꝛ accipietis:et alibi. Amen amen dico vobis:quicquid orantes petitis credite et fiet vobis ꝛ cū lachrymis cōpunctionis ꝛ cum multis bonis alijs placemus eū deuotissime.i. cum magna deuotione. d ¶ Dixi q̄ placemus eum deuotissime vt ipse purgat nos a cunctis sordibus. id est peccatis ornet nos virtutibus et faciat nos perseuerare in eis ꝛ iūgat nos in celestib⁹.i. in regno celoꝝ angelicis cetibus.i.societatib⁹ angeloꝝ. e ¶ Genitor id est deus pater sit benedictus:q; ꝑ et eius vnigenitus.i.xp̄s qui est filius vnicus eius sit bn̄dictus cum spiritu paraclito.i. consolatore in sempiterna secula.

Cōfessio cadit sub precepto diuino q: q̄libet tenetur recuperare gratiā dei perditaꝫ. Sco. sup iiij. sente.

¶ In quadragesima. hymnus.xlvij.

Clarū decus ieiunij: mōstrat orbi celit⁹ qd̄ xp̄s auctor oim cibis ditauit abstinēs. Hoc[b] moyses carus deo legisq; lator fact⁹ est:hoc heliā ꝑ aera: curru legauit igneo. Hoc[c] daniel misteria victor leonū viderat ꝑ hoc amic⁹ intim⁹:spōsi ioānes claruit. Hec[d] nos sequi dona deus ꝑ exēpla parcimonie:tu robur auge

¶ In quadragesima hymnus.xlvij.

Clarum ꝛc. In hoc hymno hortatur nos et admonet author ieiunioꝝ humilitatem et auctoritatem habere a christo ꝛ efficaciam:et vt antiqui patres moyses ꝛ helyas consecuti sunt viam eternam:ita consequamur. Constructio. Clarum decus ieiunij:id est cōmendabile ieiunium monstratur:id est datur celitus orbi:id est mundo quod ieiunium christus auctor omnium rerum abstinens cibis ditauit id est sanctificauit : vel auctor id est factor omnium rerum ditauit ieiunium. b ¶ Hoc moyses ꝛc. id est ex hoc ieiunio Moyses cui data est lex in tabulis lapideis factus est carus lator:id est dator legis vel legislator hoc Helyā leuauit in curru igneo per aera : id est per aerem ad celum : quia Helyas transgressus iordanem cum socio suo Helyseo dimisso pallio raptus est in curru igneo in celum. postea Helyseus reuersus percussit iordanem cum pallio, ꝛ aquis recessit et transiuit sicco vestigio. c ¶ Hoc daniel misteria ꝛc. id est ex hoc ieiunio Daniel viderat misteria et hoc cognouerat per spiritumsanctum : victor id est superator leonum. Et per hoc sanctum ieiunium Joannes amicus intimus sponsi: id est christi fidelissimus claruit: id est clarus factus est. d ¶ Et quia isti facti sunt sancti vel beati. O deus dona nobis:vt nos possimus hec sequi per exēpla eorum parsimonie:id est abstinentie cibi ꝛ potus;ꝛ tu auge robur:id est fortitudinē mentium dans spiritale gaudium.

materia.

Cui et q̄uo data est lex diuina.

e ¶ O pater presta nobis hec.s.que supra orauimus per filiũ.i.amore filij et per almũ.i.sanctũ spũ.tu dico existens vnus deus per euum .i.in eternũ cũ his scz filio ⁊ spũ paraclito triplici cognomine.

¶ In quadragesima ad matutinas.lxviij.

Materia hymni.

EX more ⁊c. Materia huius hymni est cõmedatio ieiunij et hortat nos ieiunare et deo seruire hoc tpe ieiunij in orationib⁹ ⁊ bonis operibus plusq; alijs diebus vt inde habeam⁹ vitã eternã: O fratres seruem⁹ hoc ieiunium in quo modo sum⁹ scz caste ⁊ honeste nos docti.i. istructi ex more.i.ex cõsuetudine mystico.i.figurato: dico ductũ notissimo circulo.i.reuolutione quaterdeno diez.id est per quadraginta dies vel ductu.s.circulo.ab ¶ Lex data per moysen ⁊ pphete scz helyas ⁊ alijs perstulerunt hoc ieiunium et xps sacrauit illud postmodum.i.postea: qr p quadraginta dies ieiunauit donãs nobis exemplũ vt tempore ieiunij s valeam⁹ redimere totius anni de pdita tempora p opera nostra praua ieiunando per.xl.dies: ⁊ a malis abstinendo ⁊ bñ ieiunare debemus qr pphete ieiunauerunt et xps rex ⁊ factor oim cõsecrauit illud ieiunãdo. c ¶ Et quia pphete et postea xps consecrauit hoc ieiuniũ vtamur ergo parcius.i.rẽperantius q̃ in alijs dieb⁹ verbis malis ⁊ cibis ⁊ potibus.i.a superfluitate comestionis et ebietate abstineamus qr mediãte crapula in peccatis labimur ⁊ vẽter mero estuans de facili spumescit in libidinẽ ⁊ nõ solum in istis vtamur parcius: sed etiã iocis illicitis ⁊ somno.i.dormitione ⁊ artius.i. strictius prestemus.i. perseueremus in custodia a se nostre. d ¶ Dico q̃ relictis vitijs pstemus in custodia virtutũ ⁊ vitemus .i. abijciamus a nobis ãte pessima.i.peccata vel prauia opera que subruunt mentes vagas.i.aggrauant: q̃ pro et non debemus vllũ locum .i. vllã causam.nocendi tyrãnidis.i.crudelitatis calido hosti id est diabolo.

¶ In quadragesima hym. xlix.

Materia

IEcam⁹ ⁊c. In hoc hymno hortatur nos auctor vt rogemus deum precibus ⁊ lachrymis vt ipse auertat a nobis irã suam et remittat nobis delicta nostra. Nos oẽs cernui.i.inclinati ⁊ humiles dicamus.i. confiteamur.s.peccata nostra ⁊ singuli id est quilibet nostrũ clamem⁹.i.vociferemus p venia ⁊ plorem⁹.i.deflea m⁹ scz peccata nr̃a ante iudicem.i. xp̃m qui est futurus iudex iudicare viuos ⁊ mortuos ⁊ seculũ p ignẽ.⁊ q̃re dico q̃ clamem⁹.s. vt flectamus iram vindicẽ.i.iracũdiã vindictẽ ⁊ vindictã accipientẽ de cõmissis pctis. b ¶ Deus nõ offendim⁹.i.irritauimus tuã clemẽtiã.i.tuã benignitatẽ nr̃is malis.i.carnalib⁹ opibus: qr tu pius ⁊ misericors es ⁊ dixisti nolo mortẽ pctoris: sed vitã ⁊ vt puertanẽ ⁊ viuãt pcordis ꝓpunctionẽ o remissor.i. ꝓdonator delictorũ effũde.i. emitte nobis desup.i.de supno solio indulgẽtiã pctorũ. c ¶ Et mittere debes de celo nobis veniã qr nos redemisti sanguĩe tuo. ⁊ ideo memẽto o tu dñe qr tui sum⁹ redẽpti scz p q̃ duci plasmatis.i.fragilis qr de limo terre ⁊ pcamur te dñe ne tu des.i.pmittas alteri.i.inimico gñis hũani honorẽ nomis tui.s.nos: qr noie tuo xp̃e xp̃iani vocati sumus. d ¶ Et qr alter nõ debet occupare honorẽ tui nõis rogamus te Iara.i.dimitte malũ.i.pctũ q̃ gessim⁹.i.q̃ male perpetrauimus ⁊ auge.i.augmẽta bonum q̃ possimus a te quo p vt possimus.i.valeamus placere tibi randẽ.i.hic in presenti.i.in cõspectu tuo ⁊ perpetim.i. perhenniter.

¶ Dominica in passione hymnus.l.

De passione christi quam necessitate voluntaria assũpta pas est ex ij.sen.

VEXilla regis ⁊c. Materia hui⁹ hymni est talis.vt dr Amb. Passio dñi venit ⁊ qr venit debemus de passiõe aliq̃d agere. ⁊ qr debem⁹ aliq̃d dicere ergo dicam⁹. Vexilla regis. vexilla dñi sunt istq̃ baptismus de q̃ ipse dixit. Nisi q̃s renatus fuerit ⁊c. Itẽ vexilla sunt corp⁹ ⁊ sanguis eius. vnde ipse dixit. Nisi mãducaueritis carnẽ filij hois ⁊c. Constructio vexilla.i.signa regis.i. xp̃i pdeũt idest apparẽt mysteriũ.i.sacrificiũ.s.passio xp̃i crucis fulget: qr expugnauit diabolũ quo mysterio conditor.i.creator carnis suspẽsus est patibulo ⁊ hoc carne p hũano gñe vel in carne sua p nia. b ¶ Ego dixi q̃ xp̃s suspẽsus est patibulo.i.in cruce ⁊ ideo xp̃s imolata est hostia vel talis est ira scz in ara crucis gr̃a redẽptionis.i.saluationis hũani gñis tendẽs.i.extendẽs man⁹.s. suas in cruce ⁊ tendens vestigia sanguinis ipsi⁹ ⁊ p hoc notat q̃ sanguis fluerat p totũ corp⁹ ipsius rẽdẽt dico viscera fnumerabilia qr intrãtũ fuit extẽsus xp̃s in cruce q̃ oia mẽbra ei⁹ poterãt nũerari.cõfixa.i.pforata clauis. Clauĩ essẽ fuerũt positi ĩ manib⁹ suis ⁊ pedib⁹ ⁊ lãcea ĩ latere ⁊ ide exiuit sanguis ⁊ aqua exide dico manauit sãguis redẽptõ

nis ⁊ aqua baptismatis ex q̃bus nos christiani regeneram⁹ in fonte ⁊ in sacro baptismate. c ¶ Ecce mysterius crucis fulget per totũ mundũ qr p crucẽ habemus altare p corpus xp̃i hostiã per sanguinẽ vinus et per sudorẽ aquã ex q̃bus sacrificiũ facimus singulariter: qr ex ĩmolatiõe crucis sibi fit altare: ⁊ iõ per crucem habemus altare in quo sacrificam⁹ quo.i.in quo patibulo vulnerat⁹ insuper: scz sup clauos mucrone i.acumine lancee dire.i.crudelis. ⁊ ad q̃d ad hoc scz vt nos lauaret crimine.i.pctõ vnda.i.aqua manauit.i. perfluxit cũ sanguĩe. d ¶ Ex eo tpe patrata sunt q̃ scripta sunt de xp̃o p ppheras. Unde ipse sumẽs acetũ ĩ cruce cũ spõgia dixit cõsummatus est. Que david cõcinit.i.pphetauit fideli carmĩe ĩ psalterio sunt implera ista dicendo nationib⁹.i.in gentib⁹ diuersis. de⁹ regnauit a ligno.i.a passiõe surrexit. e ¶ Et qr pepẽdit in cruce possum⁹ pferre vocẽ admirationis. O q̃tũ fuit ornata arbor decora i.pulchra ⁊ fulgida.i.splẽdida ornata.i decorata purpura regis.i.purpureis mẽbris xp̃i. Arbor dico electa rãgere.i.sustinere tas sancta mẽbra digno stipite.i.sctõ trũco. f ¶ Ue bnã fuit arbor vel crux ĩ qua pepẽdit pciũ mundi.s.xp̃s brachijs.i.cornib⁹ cui⁹.i.crucis preciũ secli int⁹ pepẽdit. Arbor dico statera i.libra corpis xp̃i tulit pdam tartaris.nã descendens dñs de cruce ad tartara nullum de suis ibi reliquit. In b loco ꝗmo dirigitur ad cruces. g ¶ Et qr es statera fctã o crux aue i.salue tu dico vnica spes nr̃a auge.i.multiplica sustitiã pijs.i.pietatẽ habentib⁹: b tpe passiõis ⁊ dona veniã.i.remissionẽ pctorũ scz reis. h ¶ Et qr nos redemisti tuo sanguĩe ideo o summa trinitas de⁹ oĩpotẽs oĩs spiritus collaudet te ⁊ q̃s scz hoies p misteriũ crucis.i.per passionẽ saluas.i.liberas rege per secula cuncta. Amen.

¶ Dñica in passiõe ad horas .hymnus.lj.

ANge lingua ⁊c. Hymn⁹ iste continuatur superiori dicerat eni q̃ dñs positus fuit in cruce: ⁊ lat⁹ ei⁹ pforatum et sic depcamur eni q̃ sicut mortuus est.i.sicut corpus q̃ assumpsit in virgine ⁊ in cruce mortificari passus est p nostra redemptiõe et ad inferna descẽdit.cũ diabolo pugnauit et eum superauit sic faciat nos vincere cuncta nobis aduersantia scilicet diabolum ⁊ mundum ⁊ concupiscentia eius et domesticum inimicum scilicet carnem de qua dicitur. Quanto familiaris magis est pestis: tanto periculosior. O lingua pange.id est manifesta prelium certaminis gloriosi.id est victoriam quã christus obtinuit moriendo ꝗm carnes quando vicit mortem morte sua. vnde ipse ait. O mors ero mors tua ⁊c. et super tropheum scilicet de victoria crucis dic triumphum nobilem de inimicis fugatis qualiter redempto.r.id est liberator orbis id est totius mundi immolatus in ara crucis vicerit.id est vicit diabolum. Et nota q̃ ad ante passionem christi diabolus duas manus.id est duas potestates scilicet in corpore ⁊ in anima hominis habuit quia quosdam in corpore ⁊ in anima quosdam tantum in anima post mortem temporalẽ trahebat ad se. Sed modo post passionem vnam habẽt manum quia de duabus potestatib⁹ amisit vnam. b ¶ In hoc loco apostrophat se auctor: si aliquis forte diceret quare fuit immolatus christus respõdeo sic quia condoluit de deceptione primi parentis scilicet ade. Christus condolens de facta fraude parentis nostri ade pthoplausti.i. primi formati quando corruit primus parẽs morte.i. in mortem ⁊ hoc morsu vetito pomi nocialis.id est. nociui ipse christus tunc notauit preordinando signauit signum sue crucis vt solueret.id est recuperaret damna ligni .scilicet que venerant per lignum id est pomum veritum c ¶ Bene dico q̃ christus tunc notauit lignum vt solueret damna ligni quia nullo alio modo poteramus recuperari et hoc aggreditur dicere. Ordo salutis nostre depoposcerat hoc opus .scilicet vt deus carnem sumeret et patibulum crucis subiret ⁊ per lignum damna soluerentur vt ars id est deus qui est artifex omnium rex fallerer.i.destrueret artẽ multiformis proditoris.i.diaboli.vt xp̃s ferret medelã.i.salutẽ omnium gentium inde.i.ex illa re.scz a ligno vnde .i.de quo ligno hostis.i.diabolus leserat.i.nocuerat. b ¶ Ergo quando id est postq̃ plenitudo temporis.i.quando vltima etas venit id est vt deus sacrificaret filium conditor orbis id est christus natus missus est ab arce patris in mundum atq; factus caro vel carnalis prodiit id est exijt de ventre virginali. Et nota quod sicut os sine macula pulcher ⁊ redolens ac suauis nascitur ita christus sine semine ⁊ sine crimie de vtero virginis mare prodijt. e ¶ Infans.id est christus positus inter arcta id est angusta presepia vagit id est plangit. Et nota q̃ vagire est proprium puerorum: virgo maria mater sua alligat mẽbra sua inuoluta pãnis ⁊ fascia.i.vitela cingit pedes ⁊ man⁹ ⁊ crura stricta. f ¶ Gloria ⁊

Mysterius crucis

Christus passus est in ligno ⁊ satisfactõ hominis scz christi correspũderet ofẽse hois hois scilz ade ade q̃ peccauerat in lignocomedendo de fructu ligni scienti boni et mali.

Materia

Filij dei factus caro.i.hõbo.q̃.sen.

Universidad de Deusto Biblioteca

honor deo sit vsq̃quo altissimo vna.id est equaliter patri ꝛ filio inclito.i.glorioso paraclito.i.spirituisancto sit laus ꝛ gloria similiter equalis gloria ꝛ coeterna maiestas ꝛ tribus personis ꝛ vni deo cui laus est potestas per eterna secula.Amen. ¶Ad horas dñica in passione.lij.

De romanis.

Lustra ꝛc. Nota q̄ lustra dicitur spacium quinq̃ annoꝝ ꝛ dicit̃ a lustrando eo q̄ romani p spaciũ quinq̃ annoꝝ lustrabant totã romam ꝛ nos similiter per quinq̃ etates debem⁹ lustrare totam romã .s. sanctã ecclesiam vincentē inimicos. Hymnus iste sic cõtinuat̃ xp̄s carnaliter erat.xxx. annoꝝ cũ esset deditus passioni. Lustra sex ꝛ nota accusatiui vel ablatiui casus põt ibi legi. Ablatiui casus sic legunt̃. xp̄s qui est implēs tp̄s.i. etatem corpis humani sex lustris iã pactis ꝛ tertius põt habere lustris sex q̃ iaꝫ peractis frequentius tñ est accusatiui: ibi legant̃ sic. xp̄s qui est implēs tp̄s.i. etatē corporis hũani scꝫ p sex lustra iam peracta natus se volente.i. sponte natus ad hoc vt pateret̃ agn⁹.i. christus sine macula deditus passioni leuat̃ in cruce a iudeis imolandus.i. sacrificãdus stipite.i.ligno. b ¶Hic.i.in cruce dederũt ei fel ꝛ acetũ vel fel mixtum aceto: ꝛ arũdo.i. calamus tradit̃ ei in signũ derisionis ꝑ sceptro: et ꝑpter hec sputa adhibita sunt ei: corpus mite.i.suaue pforatur clauis ꝛ lancea: ꝛ inde sanguis ꝛ vnda.i. aqua ꝑfluit.i. exiuit de corpore ei⁹: quo flumine.i.ꝑ qua sanguinis effusiõe terra.i.hũiles põthus.i. fluctuãtes vitio astra.i.iusti: ꝛ mũdus.i.mũdani lauantur.i.purgant̃. Per aquã debemus intelligere baptismũ. per sanguinem crisma. ꝛ dicũt quidam q̄ angeli boni purgati sunt de labe quam habuerũt de illis qui ceciderũt: vt lucifer ꝛ sui cõplices: ideo dicit astra. c ¶Et quia redemit nos in cruce leuatus oēs debemus clamare: o crux fidelis arbor inter oēs es vna.i.sola nobilis: quia nulla silua profert talē arborem fronde.i. protectione flore.i. decore germine.i. fructu vel radice vel flore.i. xp̄o quivocatus est flos a ꝑphetis: q: sicut flos ꝑcedit sine feditate vel aliqua putredine: ita xp̄s ex vtero virginis ꝑcessit sine aliquo pctõ dulce lignũ fuit illud qd̄ sustinet dulces clauos christi ꝛ dulce põdus.i.xp̄m. d ¶Et q: p̄cium mũdi pepēdit in te: iõ o arbor alta flecte.i.humilia ramos i.brachia crucis ꝛ laxa.i.relaxa viscera christi tensa.i.extēsa in te: ꝛ ille rigor.i.duricia lentescat.i.mollescat quem rigorē natiuitas.i.natura dedit tibi vt tēdas stipite.i.in cruce miti.i.humili membra superni regis. e ¶Ut sola fuisti digna scꝫ ferre p̄ciũ secli.i.sustinere illũ q̃ fuit appreciatus triginta argēteis atq̃ p̄parare portam quasi nauta mũdo naufragio.i.periclitato.i.omnib⁹ periclitãtib⁹ quē mundũ sacer cruor.i.sanctus sanguis perunxit.i.mundauit ille dico fusus corpore agni.

De potu christi in cruce.

Dño xp̄s flos dicit̃.

inclito paraclito: cui laus est ꝛ potestas p eterna secula. Amen. ¶Ad horas dñica in passione.lij.

Lustra sex qui iã peracta tēpus implēs corporis se volēte natus ad hoc passioni deditus agnus in cruce leuat⁹ imolandus stipite. Hic[b] acetũ fel arũdo sputa clauis lãcea: mite corp⁹ pforatur sanguis vnda ꝑfluit terra põthus astra mũdus quo lauant̃ flumie. Crux[c] fidelis int̃ oēs arbor vna nobilis nulla silua talē ꝑfert fronde flore germine: dulce lignum dulces clauos: dulce põd⁹ sustinet. Flecte[d] ramos arbor alta tēsa laxa viscera: ꝛ rigor lētescat ille quē dedit natiuitas: vt supni mēbra regis mittēdas stipite. Sola[e] digna tu fuisti ferre secli p̄ciũ: atq̃ portuꝫ p̄parare nauta mũdo naufragio: quē sacer cruor perũxit fusus agni corpis. Glia ꝛ honor deo vsq̃q̃ altissimo ꝛc. ¶Tēpore paschali.liij.

Chorus noue hierusalē nouã mellis dulcedinē ꝑmat colens cũ sobrijs paschale festũ gaudijs. Quo[b] christus inuictus leo dracone surgens obruto: dũ voce perso-

¶Tempore paschali. liij.

Materia hymni.

Chorus ꝛc. Metrũ est iambicũ. Auctor est ambrosius ꝛc. Materia hui⁹ hymni est inuitare nos ad laudē festi paschalis cũ militauerimus ꝯtra diabolũ. Dicit ergo chorus noue ꝛc. Notandum est q̄ primo vocabatur ciuitas illa iebus: secundo iebusalē. tertio salem. quarto hierusalem per qd̄ significat̃ multiplex hoīs status. Jebus interpretat̃ conculcam̄: ꝛ hoc est quod aliquis in adolescētia intonsus efficit̃. Jebusalem interpretat̃ pax cõculcationis: ꝛ hoc est qñ aliquis habitat ꝛ delectat̃ in predictis. Salem interpretat̃ pax: ꝛ hoc est qñ aliquis reuersus est a vitijs. Hierusalē interpretat̃ visio pacis: ꝛ hoc est qñ aliquis fruet̃ celesti gaudio. Uñ hoc nomē hierusalem quatuor modis accipit̃ ad literã. Hierusalē est illa ciuitas palestine. Anagorice hierusalē est ecclesia triũphans scꝫ chorus celestis patrie. Jn hoc loco accipit̃ sic. Chorus noue hierusalē i.noue aīe.s. cuiuslibet hoīs bene innouati ꝛ purgati vitijs promat noua dulcedine.i.dulce melos. Melos dicit̃ a mel: q: sicut mel fit ex diuersis generibus rex: ita ꝛ melos est qd̄ fit ex diuersis notulis nouũ. vnde. Cantate dño canticũ nouum. Mel dicit̃ a miscendo. vnde ꝑhibebatur q̄ in lege nemo in sacrificio poneret mel sꝫ semp sal. Mel essi fit ex diuersis generibus rex homo non debet esse diuersis: sed vniformis in bono. vnde vinũ ꝛ siceram non bibet. etiã sumitur hic vinũ in mala significatione. vinũ fit ex vno gñe rerũ illi bibũt q̃ tale q̃d faciũt semp nõ sit rep̄hensibile. Sicera fit ex diuersis generib⁹ rex q̃ duo mixta sese corrũpunt vt de ceruisia aut granũ corrũpit aquã aut aqua granũ. Jlle ergo bibit sicerã qui facit aliq̃d qd̄ videtur de genere bonoꝝ cũ non sit. Chorus dico colēs festũ paschale cũ gaudijs sobrijs. Sobrius cõuenit ad corpus. vñ Sobrie ꝛ iuste ꝛ pie viuamus in hoc seculo. Juste quo ad ꝑximum: pie quo ad deũ: sobrie q̃ ad nosmetipos. b ¶Quo.s.festo paschali xp̄s inuict⁹ leo: vt narrat phisiologus. Sicut leo rugitu suo resuscitat catulũ post triduũ ita pr̃ filius: q̃re dict⁹ est leo ille dico surgēs dracone.i.diabolo obruto.i.lapso dñ viua voce vt ꝑsonat genimĩa viperarũ vñ docuit nos fugere a vētura ira: vel gñaliter põt legi de ãgelis q̃ viua voce resuscitabũt mortuos ad iudicium excitat functos a morte fm primã lrãm a morte.i.a mortali pctõ. fm aliã literã a morte quam omnis

Dño iterp̄tat̃ hierusalem.

Uñ dicit̃ mel.

Dño efficit̃ mel.

A morte itelligit̃ dupl̄r.i.mortali pctõ. lꝫ a sepatione corporis ab anima.

homo habebit. c ¶Ipse scꝫ deus refudit.i. retro fudit vel reddidit predã quã tartar⁹.i.infern⁹ improb⁹.i.insatiabilis deuorarat.i.ad se traxerat captiuitate libera.i.aīe sanctoruꝫ liberate sequunt̃ iesum: vñ illud quocunq̃ pergis ꝛc. d ¶Nos supplices.i.humiles precemur iesum regeꝫ.i.xp̄m. nos dico milites p̄cemur inq̃ xp̄m cũ prece ꝛ laudib⁹ vt ordinet nos in suo clarissimo palatio.i.in celo inter sanctos: vñ in euãgelio. Jn domo patris mei mansiones multe sunt. e ¶Gloria sit patri supremo.i.excelso p secla.i.per secula: ꝛ est ibi sincopa gloria dico nescia mēre.i.incomprehensibili possibilitate humana vñ de⁹ regnabit ineternũ ꝛ vltra ꝛ honor sit ei scꝫ patri cũ filio ꝛ spiritui paraclyto. Amen.

Sincopa est remotio litere vel syllabe de mediodictionis a fin: qd̄ est cõ ꝛ copa cisio dicit̃.

nat: a morte functos excitat. Quã[c] deuorarat improbus predã refudit tartar⁹ captiuitate libera: iesuꝫ sequunt̃ agmĩa. Jp̄ꝫ[d] canēdo supplices: regē p̄cemur milites: vt in suo charissimo nos ordinet palatio. Per[e] secla mēte nescia: patri supremo glia: honorq̃ sit filio ꝛ spũ paraclito. Amen. ¶Tp̄e pas.liiij.

Rex eterne dñe rex creator oĩꝫ quies ꝛ ante secula semp cũ patre filius. Qui[b] mundi i p̄mordio adã plasmasti hoīeꝫ cui tue imagini vultũ dedisti simĩlem. Queꝫ[c] diabol⁹ deceperat: hostis hũani generis cui⁹ tu formam corpis assumere: dignatus es. Ut[d] hominē redimeres: quē añ iam plasmaueras ꝛ nos deo cõiungeres: per carnis ꝯtuberniũ. Queꝫ[e] editũ ex virgine pauescit oīs aīa p quē ꝛ nos resurgere deuota mēte credim⁹. Qui[f] nobis per baptismuꝫ donasti indulgentiã q tenebamur viculis ligati ꝯscientie. Qui[g] crucē ꝑpter hoīem suscipere dignatus es dedisti tuũ sanguinē nostre salutis p̄ciuꝫ. Quesumus[h] auctor oĩm in hoc paschali gaudio ab omni mortis impetu tuũ defende populum.

¶Ad matutinas tempore paschali.lv.

Aurora lucis rutilat celũ laudib⁹ intonat mundus exultãs iubilat gemens infern⁹ vlulat. Cum[b] rex ille fortissimus: mortis confractis viribus pede cõculcans tartara soluit a pena miseros. Jlle[c] qui clausus lapide custoditur sub milite: triumphans põpa nobili victor surgit de funere. Solutis[d] iam gemitibus: ꝛ inferni doloribus quia surrexit domin⁹: resplendēs clamat angelus. Tristes[e] erãt apl̃i: de nece sui dñi queꝫ pe-

¶Tempore paschali hymn⁹.liiij.

Rex eterne ꝛc. Oēs isti hymni habent vnã materiã ꝛ vnaꝫ intentioneꝫ q: de passiõe xp̄i ꝛ de resurrectione tractãt. Ostēdit eñ q̄ sicut mortuus est ꝑpter delicta nostra sic ꝛ resurrexit ꝑpter iustitiam ꝛ iustificationē nostrã ꝛ ꝯtulit nobis verũ pascha.i.transitũ de terra ad celuꝫ: de inferno ad paradisuꝫ. Jtē rogat vt sua resurrectio sit nostra redemptio ꝛ in paschali tempore vel gaudio.i.in die iudicij defendat nos a periculo mortis.i.a dãnatiõe. Uel materia hui⁹ hymni est vt deprecēmur vt sicut ille plasmauit adã ꝛ accepit corporis ei⁹ formam: vt nos redimeret a ptãte diaboli ꝛ iungeret nos deo patri ita liberet nos ab omni delicto in hoc paschali gaudio. O dñe eterne rex q: in oī tp̄e rex regũ tu dico creator oĩm rerum ꝛ qui semp es fili⁹ cũ patre añ secula i.ante mũdi ꝯstitutionē. b ¶Qui plasmasti hoīem vel formasti de nihilo in p̄mordio i.in p̄ncipio mũdi cui.i.ade dedisti vultuꝫ similem.i.mentē silē p rõneꝫ tue ymagini.i. tue forme: vñ in Geñ. Formauit de⁹ hoīem ad silitudinē suã. c ¶Quē adã.s.diabol⁹ hostis.i.isidiator hũani gñis: vel hostis q: nos in adã deceperat. Jdeo tu formã ade dignatus es assumere vt sic nos redimeres et hoc est cui⁹ ade dignat⁹ es assumere corpis formam. d ¶Dico q̄ dignat⁹ es formã sui tui accipere ad hoc vt redimeres hoīeꝫ: scꝫ adã ꝛ alios quē hoīeꝫ iã añ plasmaueras. ꝛ nos redimendo cõiungeres deo patri p ꝯtuberniũ i.per vnionē vel p habitaculũ vel p ꝯiũctionem carnis.i.humanitatis. e ¶Quē editũ i.natũ ex ꝟgine maria oīs aīa.i.oīs spũs rationalis pauescit.i.mirat̃ per quē credimus resurgere nos dñ veneris iudicare viuos et mortuos deuota mēte. f ¶O tu xp̄e q̄ donasti nobis scꝫ oīb⁹ credētib⁹ pie ꝛ q̃d indulgentiaꝫ originalis pcti.i.remissionē p baptismũ q̃ tenebamur ligati viculis ꝯsciētie. g ¶Qui dignat⁹ es suscipere crucē.i.passionē crucis ꝑpter hoīeꝫ ꝛ dedisti tuũ sanguinē p̄ciũ nr̃e salut̃ q: cũ sangue tuo emisti nos et redemisti. h ¶Et q: tot ꝛ tãta fecisti q̄ nos a morte liberasti. iõ auctor oĩꝫ rerũ quesum⁹.i.rogam⁹ te in hoc paschali gaudio.i.in tua resurrectiõe defēde.i.ꝑtege ppl̃ꝫ tuũ a morte eterna iã redēptuꝫ ab oī mortis impetu.i.ab oī piculo ne denuo in mortē corruam⁹. ¶Ad matutinas tp̄e paschali.hymnus.lv.

De resurrectione christi.

Aurora ꝛc. Materia hui⁹ hymni est laudare deũ extirpare vitia ꝛ adherere virtutib⁹. Et nota q̄ eccl̃ia dr̃ aurora ꝛ q: aurora expellit tenebras ita eccl̃ia penit⁹ extirpat vitia ꝛ pctã. Aurora dicit q: xp̄s resurrexit: celestes creature intonēt laudib⁹ ꝛ hoīes exultãtes laudãt ꝛ diabol⁹ vlulat ꝛ gemit. Expone ergo sic. Aurora lucis rutilat.i.qñ aurora pullulat et icipit detesere celũ.i.celestis creatura itonat.i.resonat laudib⁹ mũd⁹ exultãs iubilat.i.hoīes credētes i deũ cãtãt ꝛ infernus gemēs.i.diabol⁹ vlulat ꝛ plãgit: q: dolet de amissiõe eoꝝ q̃s tenebat mortuos.s.adã ꝛ alios q̃s secum deus traxit ad requiē. b ¶Dico q̄ celũ tũc itonat laudib⁹ cũ rex ille fortissim⁹.i.xp̄s ꝯculcãs pede.i.pietate sua tartara.i.diabol⁹ soluit.i.liberauit miseros hoīes a pena diaboli ꝛ h̄ ꝯfractis virib⁹ mortis.i.diaboli. c ¶Uere fractis virib⁹ mortis.i.diaboli soluit a pena miseros hoīes q: ille clausus lapide.i.monumēto custodit̃.i. vigilat̃ sub milite.i.sub militib⁹ singulare ꝑ plurali p sinodochē q̃ triũphãs.i.vincēs pompa nobili.i. victoria q: tũc aīas ab inferis extraxit surgit.i.se sursuꝫ erigit de funere.i.de morte victor.i.triũphator. d ¶Accipe de p̄dicto versu xp̄s erat victor salutis iaꝫ gemitib⁹ ꝛ inferni doloribus angelus resplendēs.i. valde nitēs clamat dicēs mulierib⁹. Jte dicite discipulis eius ꝛ petro q: surrexit dñs. e ¶Jsta dixerunt senten.

Credere deũ est credēdo amare credere deo ē credere ea eē vera q̃ de ip̄o dicunt̃. credere deũ est credere q̄ de⁹ ē mag. iiij. senten.

Universidad de De... Biblio...

angeli mulieribus q: apostoli erāt tristes de nece.i.de morte sui dñi quē dñm serui impij.i.iudei dānarant id est dānauerāt crudeli pena mortꝭ. f ¶ Et q: apl'i erāt tristes de nece sui dñi iõ angelꝰ ꝑdixit mulieribꝰ blādo sermone: dñs vidēdus est in galilea a nobis quātociꝰ.i.subito. g ¶ Jlle mulieres dñi pergūt concite.i. sollicite dicere hoc apostolis: vidētes eū viuere.i.xp̄ʒ osculant pedes dñi.i.locū vbi perfoderāt eū perfidi iudei. h ¶ Quo agnito.i.quo audito: q: surrexit dñs discipuli.i.apostoli pergūt ꝓpere.i.festinãter in galileā videre facieʒ dñi. Desideratā scilicet ab eis.

De resurrectione.

i ¶ Sol nitet.i.splēdet radio suo mundo in paschali gaudio claro.cū.i.qñ apl'i cernūt iā xp̄ʒ visu corporeo. k Diximꝰ ꝙ tūc apparuit discipulis sʒ q̄daʒ illorꝫ scʒ thomas cū abesset in apparitiõe narrātibus alijs nõ credit. vñ dñs ostēdit ei sua vulnera ⁊ ait. Noli esse incredulus sed fidelis. Et nota ꝙ quatuor de causis cicatrices vulnerū ostendit dñs scʒ vt esset signū victorie: vt deinceps de resurrectione nõ dubitarēt. ⁊ nõ crederēt eū fantasticū corpus accepisse: aut vt esset patrē itercessio. Cõstructio O stēsa sibi vulnera.i. ostēsis vulneribus sibi.i.apostolis in fulgida carne xp̄i illi apostoli fatenꝭ.i.ꝑdicant voce publica.i. manifesta dñm resurrexisse. l ¶ O xp̄e clementissime rex tu posside.i.guberna corda nostra.i.mentes simul cuʒ corporibus vt redeamus.i.persoluamꝰ ad honorē tuū omni tempore laudes tibi debitas.

De thome incredulitate.

¶ Sabbato in octauis pasche.
Ad vesperas. hymnus. lvj.

D cenā ⁊c. Materia huiꝰ hymni est ꝙ nos inuitat auctor ad cenaʒ agni illiꝰ q̄ tollit pctā mūdi scʒ accipiendū corpꝰ ⁊ sanguinē dñi de quo dictū est. Qui sumit corpus xp̄i idigne iudiciuʒ sibi manducat ⁊ bibit. Qui vero digne habet vitam eternā. Nos vero positi ad cenā prouidi agni.i.ad accipiēduʒ corpꝰ ⁊ sanguinē dñi vel ad vltimū ꝑceptuʒ xp̄i q: sicut post cenā nullum restat prandiū ita post nouū testamentum nullū restat ꝑceptū. Ad cenā agni ꝓuidi ⁊ agni cādidi stolis albis.i.cū ỽtutibꝰ canamus ꝓncipi xp̄o.i.laudemꝰ eū de resurrectione post transitum maris rubri.i.post baptismum vel post gloriam resurrectionis. b ¶ Sanctissimū corpꝰ cuiꝰ xp̄i torriduʒ.i. crematū q: passuʒ in ara crucis gustãdo.i.suscipiendo cuʒ eiꝰ rosea cruore viuimꝰ deo.i. diuine. c ¶ Dico ꝙ viuimꝰ deo ꝓtecti.i.defensi vel seruati vespere pasche.i.vltima eta

Materia.

Unde dr̄ azima.

na mortis crudeli: serui dānarat impij. Sermone[f] blādo angelꝰ ꝑdixit mulieribꝰ i galilea dñs vidēdus est quātocius. Jlle[g] dñ pergūt cōcite apostolis hoc dicere vidētes eū viuere osculant pedes dñi. Quo[h] agnito discipuli in galileā ꝓpere ꝑgunt videre faciē desiderant dñi. Claro[i] paschali gaudio solo mūdo nitet radio cū xp̄ʒ iā apostoli visu cernūt corporeo. Ostēsa[k] sibi vulnera i xp̄i carne fulgida resurrexisse dñʒ voce fatentur publca. Rex[l] xp̄e clemētissime tu corda nostra posside vt tibi laudes debitas reddamꝰ oĩ tpe.

Sabbato in octaua pasche. ad vesperas. lvj.

D cenam agni ꝓuidi: ⁊ stolis albis cādidi post trāsitū maris rubri xp̄o canamꝰ principi. Cuiꝰ[b] corpꝰ sanctissimū in ara crucis torridū cruore eiꝰ rosco gustãdo viuimꝰ deo. Protecti[c] pasche vespere a deuastãte āgelo: erepti de durissimo pharaõis imperio. Jā pascha nostrū xp̄s est q̄ imolatꝰ agnꝰ ē sinceritatis azima: caro eiꝰ oblata est. O vere[e] digna hostia per quaʒ fracta sunt tartara redēpta plebs captiuata redit ad vite ꝑmia. Cū[f] surgit xp̄s tumulo victor redit de baratro tyrānum trudēs vinculo ⁊ reserans paradisum. Quesumus auctor ⁊c.

¶ Jn ascensione domini. lvij.

Eterne rex altissime redēptor et fideliuʒ quo mors soluta deperit datꝭ triumphꝰ gratie. Scādens[b] tribunal dextere pr̄is potestas omniū collata iesu celitus que non erat hūanitꝰ. Ut trina rerū machina celestiū terrestriū et infernorꝫ cōdita flectāt genu

te vel mysterio resurrectiõis xp̄i q̄d nocte pasche factuʒ est ab angelo deuastãte.i.percutiēte primogenita egypti erepti.i.liberati de durissimo imperio pharaonis.i.diaboli. d ¶ Cõstrue. Christus est iaʒ nostrum pascha.i.transitus de vitijs ad virtutes q̄ xp̄s est agnus.i.patiēs ⁊ imolatꝰ ꝓ oĩbus nobis. Uel sic q: xp̄s immolatus ꝓ nobis est agnus sinceritatis.i.puritatis caro eiꝰ oblata.i.sacrificata est azima.i.sine fermēto vel sine amaritudine. Azima dicit ab a q̄d est sine ⁊ zima q̄d est fermentuʒ vel amaruʒ. inde azima q̄si sine amaritudine. e ¶ O vere digna hostia.i.sacra ꝑ quā.s.hostiā tartara sunt fracta ⁊ per quaʒ plebs captiuata.i. anime sanctoruʒ in iferno detente sunt redempte ⁊ per quā ꝑmia vite eterne sunt reddita plebs dico. captiuata redit .i. reuertitur ad premia vite supple eterne. f ¶ Cum.i.quando xp̄s surgit tumulo.i.de sepulchro victor redit de baratro.i.de fouea inferni trudēs.i.claudēs tyrannuʒ.i.diabolū vinculo.i.cuʒ ꝑtãte sua ligans euʒ ⁊ reserās paradisum fidelibus tuis q: tua misericordia hoc fecisti ideo rogamus te.

De ascēsione.

Solus xp̄s ascendit ad celuʒ ꝓpria virtute.s. trinitatis vt hr̄ io. iij. nemo ascēdit ad celuʒ nisi q̄ descēdit de celo.

¶ Jn ascensione domini. lvij.

Eterne ⁊c. O eterne rex altissime ⁊ redemptor fideliuʒ quo.i.per quam mors soluta deperit.i. destructa extitit vel perijt. vel mors.id est descensus ad iferna quia sancti illuc modo illuc nõ descendunt vt ante passionem christi triumphus.id est victoria gratie datur iam glorificatis in aĩa ⁊ corpore glorificãdis in resurrectiõe. b ¶ Tu es scandēs.i.ascendēs tribunal.i.sedem dextere patris.i.ad equalitatem patris potestas omnium rerum est collata.i.tributa iesu scʒ christo ⁊ hoc celitus.id est diuinitus possumꝰ dicere ꝙ solus est ad dexterā patris ceteri ordines sanctorꝫ ad sinistrā respectu claritatis filij q̄ potestas nõ erat ei collata humanitus.id est ꝙdiu vel qñ erat in mundo. c ¶ Dico ꝙ ptās datur diuinitus xp̄o q̄ nõ erat humanitus vt trina reruʒ machina scʒ celestium terrestrium ⁊ infernorum condita a te flectant genu iam subdita.i. flectentes genua. celestes terre

ni ⁊ infernales sunt subdita.i.humiliata tibi.i.ad honorē tui. d ¶ Angeli vidētes humanā formā vel naturam tremūt.i.mirant scʒ q: videbāt humanā naturā ꝑ ip̄m xp̄m ad dexterā patris collocatā ⁊ exaltatā: ⁊ hoc vice versa mortaliū: q: tremebāt ⁊ mirabant. Et nota ꝙ añ natiuitatē xp̄i angeli ab hoibus se adorari patiebantꝭ: sʒ nõ postea sicut legimꝰ de ioanne q̄ cū vellet angelū adorare: inquit angelꝰ ioanni. Noli me adorare seruꝰ tuꝰ eñi suʒ ⁊ fratrū tuorꝫ. Caro ade culpat nos.i.per adā i pctm̄ cadimꝰ. Caro xp̄i purgat nos i. per xp̄m de vitijs ad virtutes surgimus. Caro dei ⁊ deꝰ regnat q: xp̄s deus est homo e ¶ O xp̄e tu esto nostrū gaudiū manēs perditum.i.nobis parat honoratū vel sublimatum olimpo.i.in celo tu q̄ regis.i.gubernas fabricam mundi vicens mundana gaudia.i. amor tuꝰ sup excellit oēs delectatiões mūdi. f ¶ Quasi diceret superexcellit gaudia mundi ⁊ hic nos precãtes quesumꝰ.i.deꝑcamur te ignosce culpis oĩbus.i.dimitte nobis peccata nr̄a ⁊ subleua.i.sursuʒ leua corda ad te superna gr̄a.i.ꝓ summa mia. g ¶ Nos q̄sumus te vt cū.i.qñ nubes iudicis.i.xp̄i ceperit clarere repēte. Uel alia lectura. Ut cū.i. qñ ceperis clarere.i.fulgere nubes icidis rubente.i.clarescēte.i.te ip̄o iudice adueniēte aʒ nobis repellas penas debitas ꝑ adā ⁊ reddas.i.tribuas ꝑ gratiā coronas ꝑditas ꝑ culpam inuētas ⁊ collatas ꝑm meritū ꝑ gratiā q: nõ necessitate cogēte sʒ volūtate ⁊ gratis a morte liberauit ⁊ saluauit nos. h ¶ O domine iesu xp̄e q̄ scãdis supra sydera.i.super oēs celos gl'ia.i.laus ⁊ honor sit tibi cū pr̄e et sancto spū in sempiterna secula. Amen.i. fine defectu.

De āgelis

iaʒ subdita. Tremūt[d] vidētes angeli versa vice mortaliuʒ culpa caro purgat caro regnat deus dei caro. Tu[e] esto nr̄m gaudiū manēs olimpo ꝑditū mūdi regis q fabricā mūdana vincēs gaudia. Hic[f] deprecantes quesumꝰ ignosce culpis oĩbus ⁊ corda sursuʒ sub leua ad te supna gaudia. Ut[g] cū rubēte ceperis clarere nube iudicis penas repellas debitas reddas coronas ꝑditas. Gl'ia[h] tibi dñe q scãdis supra sydera cuʒ patre ⁊ sctõ spū in sempiterna secula. Amen. lvij.

Esu nr̄a redēptio amor ⁊ desideriū deꝰ creator oĩʒ hõ in fine tēporꝫ. Que[b] te vicit clemētia vt feras nr̄a crimia crudelē mortē patiēs vt nos a morte tolleres. Jn fern[c] claustra penetrās tuos captiuos redimēs victor triūpho nobili ad dexterā pr̄is residens. Jpsa[d] te cogat pietas vt mala nr̄a supes parcendo voti compotes nos tuo vultu saties. Tu[e] esto nostruʒ gaudiū qui es futurus ꝑmiū sit nostra in te gloria per cuncta semper secula. Amen.

¶ Jn vigilia penthecostes hymnus. lviij.

Eni creator spūs mētes tuorꝫ visita imple superna gratia: q̄ tu creasti pectora. Qui[b] paraclitꝰ dixeris: donū dei altissimi fõs viuus ignis charitas ⁊ spiritalis vnctio. Tu[c] septiformis munere dextre dei tu digitꝰ tu rite ꝓmissū patris ſmone ditãs guttura. Ascende[d] lumē sensibus infunde amorem cor

Esu nostra ⁊c. O iesu nostra redēptio tu dico amor ⁊ desideriuʒ nostrū .i.amor desiderabilis deꝰ creator oĩʒ q̄ est in fine temporuʒ factus hõ. Uñ deꝰ ⁊ hõ ⁊ hoc i vltima etate. b ¶ Que.i. quanta clemētia.i.pietas vincit.i.compulit vt ferres.i.portares vel deleres nr̄a crimĩa scʒ pctā patiēs crudelē mortē crucis ꝓ pctĩs nostris: ⁊ quare vt tolleres.i.liberares nos a morte.i.a diabolo. c ¶ Tu penetrãs.i.frāgens claustra iferni redimēs sanguie tuo captiuos q̄ tenebant iuste in iferno residēs ad dexteram pr̄is manēs victor triūpho nobili i.mirabili victoria. d ¶ Jpsa pietas q̄ coegit vt subires mortē crucis cogat.i.compellat te vt superes nostra mala.i.dimittas nobis debita nostra ⁊ facies.i.impleas ⁊ tui facies nos compotes nostri voti.i.desiderij tuo vultu.i.tua presentia. e ¶ Et tu qui es futurus nostrū premium esto nostrum gaudium.i.in presenti ⁊ in futuro ⁊ nostra gloria.i.laus sit in te semper.i.in omni tempore per cuncta secula. Amen.

Jesus in ꝓptuʒ hõ dr̄ nr̄a redēptio q: ꝑ passionem meruit nobis vitaʒ.

¶ Jn vigilia penthecostes hymnus. lviij.

Eni creator ⁊c. Materia huius hymni est spiritussanctus quē pater promiserat quando dixit ioeli. Et fundam de spiritu meo super omnē carnem. Filius promisit quando dixit: Si assumptus fuero in celum mittam vobis paraclytum ⁊ apostolis simul orãtibus in hora tertia mūdus tonuit ⁊ subito venit spiritussanctus: ⁊ apostoli inflammati spiritusancto diuersis loquebantur magnalia dei. Jntentio est rogare deum vt purget pectora nostra superno splendore et illuminet gratia spiritussancti ⁊ expellat a nobis visibiles ⁊ inuisibiles hostes vt habeamꝰ vitam permanentem cum ipso. O creator sancte spiritus dei veni ⁊ visita mentes tuorum fideliuʒ: ⁊ veniēdo imple pectora superna gratia que tu creasti.i.fecisti. b ¶ Qui paraclytus.i.consolator diceris donum dei altissimi ⁊ diceris fõs viuus de quo nõ cõmunicat alienus: vel fons viuus aque saliētis in vitā eternā ⁊ diceris ignis quia corda hominū ad dilectionē dei ⁊ proximi accendis: et vitia.i.peccata consumis. ⁊ diceris charitas q: facis diligere deū ⁊ ꝓximū. ⁊ diceris spiritalis vnctio q: de spiritali vnctione.i.de spūsctõ vngis corda hoim ⁊ humilient in baptismo. c ¶ Tu es septiformis munere.i.donis gr̄e.i.ꝓpter septiformē gratiaʒ. Septē eñ sunt dona spūsctī: spūs sapiētie ⁊ intellectꝰ: spūs ꝯsilij ⁊ fortitudinis: spūs sciētie ⁊ pietatis et amoris. Tu es digitus.i.potētia dextre dei: q: sicut nodi digitorꝫ sunt varij: ita varia sunt dona spūssancti ⁊ tu es ꝓmissum patris ditãs.i.faciens diuites guttura vel pectora sermone rite.i.recte vel tu es ditãs pectora promissum.i.ex promisso ⁊c. d ¶ Et tu q̄ operaris oĩa accende lumen sensibus.i.mentibus nostris: et infunde cordibus nostris amorem.i.dilectionē dei firmãs infirma.i.debilia nostri corporis perpetim.i. perhenniter vel perpetue virtuti.i.mirabiliter cum virtute perpetua et semper nos firmans.i. protegens.

Spūs dr̄ missꝰ ad discipulos vt illis ꝑmaneret vt eo ad ambituʒ vti valere vt i coquiescerem.

e ¶ Repellas hostem longi⁹.i.remoueas eū ꝓcul a nobis ꝛ dones pacē ꝓtinus.i.cito vitem⁹ omne noxiū i.peccatū sit te ꝑuio.i.ductore. f ¶ Da o sancte spirit⁹ vt per te sciamus patrē atq; noscamus filiuz ꝛ credamus ꝛ vtrisq; spiritum.i.ꝓcedēte a patre ꝛ filio omni tempore. Amen. ¶ In die penthe. añ noc. lix.

IAm xp̄s ꝛc. Materia hui⁹ hymni est eadē q̄ ꝛ in ꝓmisso spirit⁹.i.ꝯsolator vel aduocatus dicit quia consolat nos cum sum⁹ in pctīs trahēdo nos ad celestē patriā. ipe spūssanctus cū splēdore feruenti apparuit discipulis suis et q2 sermo igneus futur⁹ erat. iō in ignea lingua eis apparuit: q2 fecit eos ardētes in dilectione dei ꝛ proximi ꝛ perito sermone affluentes. Cōstrue xp̄s ascēderat iā ꝯm humanitatem astra.i.celos. Christ⁹ dico regressus i.reuersus vn̄ venerat datur⁹ apostolis munera ꝓmissa patris.i.spm̄sanctū. b ¶ Solēnis.i.festiualis dies vrgebat.i.festinabat vel imminebat septies septē que sunt quadraginta ꝛ nouez ꝛ vno addito quinquaginta. Per septē intelligim⁹ tēporalia ꝛ corporalia per que septē totū tp̄s vite nostre voluit in quo debem⁹ liberari a pctīs vt ꝑueniam⁹ ad illam beatitudinez q̄ intelligit per quadraginta dies in quib⁹ ieiunare debem⁹ vt peruenire possumus ad diē sabbati.i.ad requiē quo die mystico.i.figuratiōe septemplici.i. per figurā septemplicem orbis.i.septimana volutus septies.i.per quadraginta ꝛ nouez dies signas btā tpa scz futura.i.eternam requiem. c ¶ Et q2 xp̄s ascēderat dn̄i hora tertia videbat eē cūctis.i.oībus apostolis mūdus intonat repēte.i.subito ꝛ ille sonus vel mundus nūciat deū venisse orantib⁹ apostolis.i.simul in vnū locū ꝯgregatis ꝛ orantib⁹ et expectantibus ꝓmissionez dn̄i sui scz xp̄i cum ipse de illa ꝓmissione eis añ ascensionē locutus fuisset di. Uado et venio ad vos et mittā vobis paraclitū.i.ꝯsolatorē q̄ docebit vos oēm veritatez: ꝛ ita facit ꝑfectiores i omni sciētia erāt q2 diuersa genera linguaꝝ loquebant ꝛ ꝑdicabāt magnalia dei. d ¶ Et quando q̄dem pater misit spiritū ergo ignis spiritus decorus.i.pulcher est almus de lumine patris q̄ spūs compleuit scz vt haberēt scientiam loquēdo in pectora apostoloꝝ vel hominuz fida.i.fidelia xp̄i ꝛ hoc calore.i.ardore ꝟbi.i.filij. e ¶ Uiscera apostoloꝝ impleta.i.satiata gaudēt q2 facit eos loquentes ꝛ etiā ardētes in amore ꝛ afflata.i.inflāmata spūsancto intonant diuersas voces.i.loquunt idiomata oīz linguaꝝ ꝛ fatent vel fant magnalia dei.i.mirabilia dei.i.ꝑdicant nomē xp̄i. f ¶ Ex omni gēte.i.ex oībus gentibus cogniti sunt apostoli scz a grecis: latinis: barbaris: cunctisq; admirātibus apl̄i loquunt linguis oībus q̄ sunt.lxxij. g ¶ Cū apostoli ita loquebant oēs admirabantur sic loquētes credētes deū in eis eē: sz iudea increpat eos.i.plebs iudeoꝝ incredula.i.infidelis illa dico vesana.i.insana toruo spū.i.superbo ꝯcrepat alūnos.i.discipulos xp̄i ructare crapulā musti.i.affirmat eos vino inebriari. h ¶ Estimabāt iudei ꝙ pre nimio potu musti.i.p ebrietatē apostoli taliter loquebant: sz petrus occurrit signis.i.miraculis ꝛ virtutibus docet.i.ꝓbat ꝑfidos iudeos ꝓfari.i.loqui falsa ioelis prophete testimonio ꝓbauit eū ioel sic. Effundam de spū meo super omnē carnem: ꝛ ꝓphetabūt filij vestri et filie vestre. i ¶ Laus sit patri cum filio simul ꝛ sancto paraclyto ꝛ mittat vobis oībus fidelib⁹ carisma.i. donum spiritussancti vel gratiā spiritussancti. ¶ In die penthecostes ad vesperas.lx.

BEata ꝛc. Materia hui⁹ hymni est spiritussanctus quē pater ꝛ filius promiserunt ioele dicente. Effundam de spū meo super omnē carnem ꝛ prophetabunt filij vestri ꝛ filie vestre. et filius dixit. Si assumptus fuero a vobis in celū mittā vobis paraclytum: ꝛ apostolis orantib⁹ mundus intonat ꝛ venit spiritussanctus in specie ignis quo apostoli inflammati loquebantur magnalia de varijs linguis. Queritur vtrum filius sit a patre non factus: sed genitus ex preiacēti materia. Dico ex substantia patris ꝛ non ex aliquo sed ex patre. Similiter dico de processione spiritussancti: quia fit ex patre ꝛ filio ꝛ de substantia vtriusq; coequalis eis ꝛ non ex aliquo factus nec ex nihilo. Construcio orbita.i.reuolutio anni reduxit nobis beata gaudia cum spiritus paraclitus effulsit.i. resplenduit in discipulos. b ¶ Construe ignis.i.spiritussanctus cū splendore feruēti apparuit discipulis: quia sermo eorum futurus igneus erat: et ideo in linguis et igne apparuit: quia fecit eos ardentes in dilectione dei ꝛ proximi ꝛ pariter sermone affluentes quod dicitur hic ignis.i.spiritussanctus detulit figuram lingue vibrāte.i.feruēte lumie suo.i.splēdore vt illi apostoli ꝛ discipuli essent proflui.i.fecundi ꝛ loquētes

Trib⁹ in specieb⁹ spūssctūs fuit missus i spē ignis in spē lfgua ꝛ in spē columbe

Questio.

Pater in diuinis a nullo factus quia primū ꝓncipiū nec creat⁹ q2 nō ē creatura nec genit⁹ q2 a nullo substātiā nec eē accipit.

...dibus: infirma nostri corporis virtute firmās perpetim. Hostem^e repellas lōgius: pacēq; dones ꝓtin⁹ ductore sit te ꝑuio vitem⁹ omne noxiū. Per^f te sciamus da patrez noscamus atq; filiū: te vtriusq; spiritum credamus omni tempore.

¶ In die penthecostes ante nocturnum.lix.

IAm xp̄s astra ascēderat regressus vn̄ venerat: promissa patris munera sanctū daturus spm̄. Solēnis^b vrgebat dies quo mistico septemplici orbis volutus septies signat btā tempora. Dum^c hora cunctis tertia repēte mūdus intonat orātib⁹ apostolis deū venisse nūciat. De^d patris ergo lumie decorus ignis alm⁹ est q fida xp̄i pectora calore verbi compleuit. Impleta^e gaudent viscera afflata sancto spiritu voces diuersas intonāt fantur dei magnalia. Ex^f omni gēte cogniti grecis latinis barbaris cunctisq; admirātibus linguis loquunt oībus. Iudea^g tunc incredula vesana toruo spū ructare musti crapulam: alumnos xp̄i cōcrepat. Sed^h signis ꝛ virtutib⁹ occurrit ꝛ docet petr⁹ falsa ꝓfari ꝑfidos: iobelis testimonio. Sit^i laus patri cū filio: sancto simul paraclyto nobisq; mittat fili⁹ carisma scti spūs. Amen.

¶ In die penthecostes ad vesperas.lx.

BEata nobis gaudia anni reduxit orbita cū spūs paclit⁹: effulsit in discipulos. Ignis^b vibrāte lumie lingue figurāt detulit ꝟbis vt essent ꝓflui: ꝛ caritate feruidi. Linguis^c loquunt oīm turpe pauēt gētiliū musto madere deputant quos spūs repleuerat. Patrata^d sunt hec mistica pasche pacto tpe sacro die ꝛ nūc ro quo lege fit remissio. Tūc^e de⁹ pijssime vultu pcamur cernuo illapsa nobis celit⁹ largire dona spūs.

verbis.i.varijs linguis ꝛ feruidi.i.ardētes ꝛ inflāmati charitate. c ¶ Illi apostoli loquunt linguis oīm: ꝛ ideo turbe gentiliū pauent.i.mirant ꝛ turbe ille deputant.i.valde putant madere.i.abūdare musto.i.vino illos quos spūssanctus suo splēdore repleuerat. d ¶ Cum filij israel.xlix.ānis ꝑ desertū errassent in quinquagesimo anno iuxta montem Synai cum fulgure ꝛ tonitruo legem acceperunt. Item in lege moysi filij israel emebant seruos ꝛ ancillas et agros ꝛ possidebāt quadraginta ꝛ nouē annis in quinquagesimo anno omnes liberabantur inde dicit annus iubileus.i.remissionis ꝛ significat octauā diē resurrectionis in qua oēs liberati erūt a seruitute diaboli: ꝛ h' est mistica ꝛ figuratiua sunt parata.i.cōpleta peracto.i.cōpleto tempore pasche sacro numero dierū.i.quinquagenario quo numero fit remissio i lege moysi vel mistice.i.figuratiue. e ¶ O pijssime de⁹ precamur te nunc.i.in presenti vultu cernuo.i. prono largire dona spiritussancti illapsa nobis celitus.i.diuinitus infusa.

fili⁹ genitus: quia suū esse a patre accipit spūs sanct⁹ ꝓcedens a pre ꝛ filio a filio tamen ꝑ patrem.

¶ De sancto ioanne baptista hym.lxj.

UT queant laxis resonare fibris mira gestorum famuli tuoruz solue polluti: labij reatum sancte ioannes. Nuncius^b celso veniēs olimpo: te patri magnū fore nasciturū nomen ꝛ vite seriē gerende ordine promit. Ille^c promissi dubi⁹ superni ꝑdidit prompte modulos loquele: sed reformasti genit⁹ perēpte organa vocis. Uentris^d obstruso positus cubili senseras regē thalamo manentē hinc parēs nati meritis vterq; abdita pādit. Antra^e deserti teneris sub annis ciuiū turmas fugiēs petisti: ne leui saltē maculare vitam famine posses. Prebuit^f hyrtū tegimē camelus artubus sacris strophen bibētes: cui latex haustū sociata pastū: mella locustis. Ceteri^g tantū cecinere vatum: corde presago iubar affutur tu: q̄dem mūdi scelus auferentē iudice prodis. Non^h fuit vati spacium per orbis: sanctior quisquam genit⁹ ioanne: qui nephas secli meruit lauantem tingere lymphis.

O Nimis felix meritisq; celsi: nesciēs labē niuei pudoris ꝑpotēs martyr heremiq; cultor maxime vatum. Serta^b terdenis alios coronāt aucta crementis duplicata quosdam trina cēteno cumulata fru...

¶ De sancto ioanne baptista.lxj.

UT queant ꝛc. Hymnus iste vitā et mores habitū ꝛ conuersationem sancti Joānis baptiste describit: orans ꝛ ꝑsuadens vt ei⁹ consuetudinē imitemur vt ad eius beatitudinē ꝑuenire mereamur. O sancte ioānes solue.i.relaxa reatum labijs.i.oris polluti.i. macula gestoruz tuoꝝ.i.factoꝝ fibris.i. venis laxis.i. resolutis vel vocib⁹ apertis. b ¶ Nuncius celso est veniēs olympo.i.celo scz angelus gabriel veniens olimpo ꝓmit.i.nūciat te fore magnuz nasciturū patri tuo zacharie ꝛ nomē tuū similiter promit: q2 dixit ioānes vocet ꝛ promit seriem.i.ordinē vite gerende. d. Uinū et siceram nō bibet ordine.i.ꝯm ordinē quē gessit. c ¶ Ille.s.zacharias dubi⁹.i.incredulus ꝓmissi supni.i. celestis ꝓmissionis perdidit prompte modulos loquele.i.modū locutionis. Ambrosius dicit ꝙ zacharias vocē amiserat in ꝯsonātibus. q2 eas formare non poterat. sed tu formasti o sancte ioānes genit⁹.i. natus organa vocis pempte.i. extincte vocis. d ¶ Et tu positus.i.recūbens cubili.i. vētre matris tue obstruso.i.clauso senseras regē.i. xp̄m manētez.i. iacentē thalamo.i.vētre marie hinc.i. ex hoc ꝙ tu nouisti xp̄m o ioānes parens vterq;.s.zacharias ꝛ elizabeth pādit abdita.i.prophetauerant abscondita. Pater autem dixit Bn̄dictus dn̄s deus israel: ꝛ hoc non suis meritis: sed meritis.i.ꝓpter merita nati.i.filij scz ioānis. Mater autē dixit. Unde euenit mihi ꝙ mater dn̄i mei veniat ad me. e ¶ O sancte ioānes tu fugiēs turmas.i.turbas ciuiū petisti antra.i.obscuram speluncā deserti sub teneris annis.i.in etate duodecim annoꝝ ne posses maculare vitā sanctā famine.i. verbo ocioso. Ociosum est ꝟbum q̄d aut vtilitate rectitudinis: aut iusta rōne necessitatis caret famine dico saltē leui.i.sine bono fructu. f ¶ Camelus ꝑbuit hyrtū tegimen.i.asperū vestimētū sacris artubus bidentes.i.oues ꝑbuerunt strophen.i.cingulū cui scz ioāni latex.i.aqua ꝑbuit haustū ꝛ cui mella ꝑbuerūt pastuz mella dico sociata locustis.i.volatilibus. g ¶ Ceteri vatū.i.alij ꝓphete cecinere.i. ꝓphetauerūt tm̄.i.tantūmodo corde presago.i.prouido iubar esse affuturum.i.xp̄m venturum: sed tu discretus es ab alijs ꝓphetis dicens. Ecce agnus dei ꝛc. prodis.i.ostendis xp̄m sup. auferentē scelus mundi.i.peccatū iudice.i.cū digito di. Ecce agnus dei ꝛc. h ¶ Quisquam homo genitus nō fuit sanctior ioāne per spaciū vasti orbis.i. ampli mūdi. vnde veritas ait. Inter natos mulierum ꝛc. scz corruptarū mulieruz. Quidam opponūt de xp̄o sed non valet q2 de virgine natus est: qui ioānes meruit tingere.i.baptisare limphis.i.aquis iordanis lauantem.i.xp̄m purgantem nephas.i.peccatum secli.i.seculi: et est sincopa.

O Nimis felix ꝛc. Et quoniā meruisti xp̄m tingere lymphis. Tu dic o nimis felix celsi meriti nesciens id est ignorans labem.i.sordem niuei pudoris id est pulchre castitatis martyr.i. testis ꝑpotens id est pre alijs potens dixisti ecce agnus dei ꝛc. vel martyr.i. decollatus ꝛ cultor.i. habitator heremi. id est loci solitarij tu dico maxime vatuz: quia propheta ꝛ plusq; propheta. b ¶ Tres ordines hic notantur scz tricesimus: sexagesim⁹: ꝛ centesimus in quibus continentur omnium hominum ordines: scz continentes: coniugati ꝛ virgines qui ꝛ designantur per tres viros scz per Noe per Danielem ꝛ per Job. per noe coniugati ꝛ per Job continentes per Danielem virgines designantur. Unde in euangelio: alij sunt in lecto alij in villa alij in agro. hoc tractum est de euange-

Sctūs ioannes baptista in matris vtero fuit sāctificatus patrem ꝛ matrē dimisit desertū penitentiaz actur⁹ petit tunica pellicea i dut⁹ fuit: ei⁹ poculuz aqua fuit comestio vero mel siluestre ꝛ locuste ī die ruz calcer ꝓpter veritatis ꝑdicationē dcolatus fuit.

Ratione ꝑuilegiorum q̄ ioannes habuit fuit maior.

Resurgere presupponit lapsu.

Tres ordines.

lio vbi dicitur de semine iacto ī terrā. Aliud sexagesimū: aliud tricesimū: aliud cēcesimū fructū attulit. ꝫ dicitur hic serta terdenis. i. triginta coronam alios. s. cōiugatos q̄ habēt secū fidē trinitatis ⁊ adherēt decē preceptis legis ⁊ alia serta aucta. i. augmētata ⁊ duplicata crementis. i. ad duplum crescentia. scz in sexagesimum fructum coronāt quosdā scz continentes qui viterūt in charitate ⁊ habēt sex opera misericordie et castitatis vel charitatis vt pascere ieiunos: vestire nudos ⁊c. Et trina. i. tria serta cumulata. i. aggregata exter triginta aucta p additionem denarij.

scz p decē coronāt te o sancte ioānes qui es virgo centeno fructu: q: cēcesim⁹ fruct⁹ coronat. i. ornat virgines. Et vt breui⁹ exponam⁹ a tricesimo fructu vel ordine cōiugati a sexagesimo cōtinētes a cēcesimo ꝗgines post dissolutionē cōpōis et anime coronantur in eterna beatitudine. Et nota q̄ tricesim⁹ numerus surgit a ternario ⁊ q: cōiugati habēt fidē sante trinitatis ⁊ adherēt decem precepta legis. Sexagesimus numerus a senario et denario surgit quia cōtinētes habent sex opa mie ⁊ charitatis. s. pascere ieiunos ⁊c. Virgines in cēcesimo ordine ponuntur ⁊ significāt pfectionē q: cēcenar⁹ numerus surgit a trino tricesimo ⁊ denario. i. decē superaddito ⁊ ita sunt centū per cētū numerus perfectus intelligit ⁊ in hoc ordine fuit beatus ioānes nō absurde immo aperte fm loquelā digitorū p tricesimū numerū cōiugatorum ⁊ p sexagesimū cōtinētiū p centesimus virginū merces accipitur. Periti em̄ prima cōputatione articulorū quā appellāt loquelam digitorum in sinistra manu per quā vita tēporalis intelligit vsq̄ in nonagintanouē solebant cōputare. Centū autē ⁊ deinde in dextera parte per quam celestis vita designatur. Unde de quodā centenario habemus in quodam lib. sic. Jam dextera computat annos. In hoc loco facit autor numerum suum per quinq̄ digitos manus scz per pollicem: per indicē: per medius: medicum ⁊ auricularē. Auricularis in palma posit⁹ significat vnitatē. Medicus cū ipso positus duo significat. Medius cū ipsis positus. s. in medio tria. Deinde auricularis erectus medio ⁊ medico iacētibus q̄tuor significat. Medicus cū illo erectus medio iacēte in palma q̄nq̄ designat. Medicus cū illis erect⁹ sex significat. Jtē auricularis in palma ertēsus septē significat. Medicus eodem mō positus in palma octo significat. Medius simili mō positus nouē significat. Index q̄ vsq̄ hic nihil fecit p dicto mō positus decē significat amplexū vero molli pollici adiūctus triginta significat. p quē numer⁹ satis ꝓgrue accipit merces ꝓiugato ginta significat p quē numer⁹ satis ꝓpetenter accipit merces ꝓtinentiū: graue ess̄ est ab amplexu ⁊ voluptuosa delectatiōe ⁊ ꝓsuetudine abstinere. Unde scriptū est. Noli ꝓsuetudine maius. In dextera ō: cētū. per quē numer⁹ q: fit in dextera pte vita celestis intelligit: nō inmerito accipit merces virginū: q: in hac vita mundā ⁊ immaculatā viā ducētes celestē ⁊ angelicā inquārū pñt ducūt. c ¶ Et q: tu talis es o sancte ioānes potēs nūc repelle. i. remoue duros lapides. incredulitates nostri pectoris optimis. i. terribilibus ⁊ magnis ⁊ fecundis planans iter asperū. i. petrosum dirige calles refleros. i. curuos in peccatis ⁊ tortuosos. o ¶ Ut pius sator. ⁊ ō: a sero feris. i. creator mūdi ⁊ redēptor: mēribus puris pulsa liuione. i. liuore abiecta ⁊ venenosa sorde vitiorū veniens dignet ponere gressus sacratos. i. sancta itinera rite. i. sine offensiōe. e ¶ Superni ciues. i. celestes angeli celebrāt te laudibus o deus simplex scz substātia ⁊ trine scz in pōnis pariter ⁊ nos supplices. i. humiles p̄cantur veniam. i. indulgentiā parce redēptis. i. dimitte nobis redemptis peccata nostra: quia redemisti nos sanguine tuo proprio. Amen. i. ita fiat.

Defructu saluādor

Deus auctoritate ꝓpria peccata dimittit: q: sol⁹ offensus ⁊ sol⁹ ꝓductor gr̄e: apli ⁊ eorum sequaces hō meritorie. et ij. sentē.

Unde ō: sator.

¶ In festo apostolorū petri ⁊ pauli hymn⁹. lxij.

Elix p oēs festū cardines apostolorum prepollet alacriter: petri beati pauli sacratissimi quos christus almo cōsecrauit sanguine ecclesiarū deputauit principes. Hi[b] sunt oliue due coram dño: ⁊ candelabra luce radiantia p̄clara celi duo luminaria fortia soluunt peccatorum vincula portas olympi: reserant fidelibus. Habent[c] supernas potestatem claudere sermone sedes et pandere splendentia lumina poli super alta sydera lingue eorum claues celi facte sunt laruas. repellunt: vltra mundi limites

Quid significant quinq̄ digiti.

ctu te sacer ornant. Nūc[c] potens nostri meritis optimis: pectoris duros lapides repelle asperū planās iter ⁊ reflexos dirige calles. Ut[d] pius mundi sator redemptor mēribus pulsa liuione puris rite dignetur veniēs sacratos ponere gressus. Laudib⁹[e] cines celebrāt supnūte deus simplex pariterq̄ trine supplices et nos veniā p̄caminū parce redemptis. Amen.

¶ In festo apostolorū petri ⁊ pauli hymn⁹. lxiij.

Elix p oēs festū cardines apostolorum prepollet alacriter: petri beati pauli sacratissimi quos christus almo cōsecrauit sanguine ecclesiarū deputauit principes. Hi[b] sunt oliue due coram dño: ⁊ candelabra luce radiantia p̄clara celi duo luminaria fortia soluunt peccatorum vincula portas olympi: reserant fidelibus. Habent[c] supernas potestatem claudere sermone sedes et pandere splendentia lumina poli super alta sydera lingue eorum claues celi facte sunt laruas. repellunt: vltra mundi limites

tus soli deo adhibend⁹ vel latria est volūtaria p̄fessio diuinemaiestatis. ydolatria vero est cultus deo debitus creature exhibitus. Et hec differentia solet assignari inter latria ydolatria dulia ⁊ yperdulia. De latria ⁊ ydolatria q̄d sit dicetur est. Dulia vero est honor qui debet sctis. Unde de beata virgine sciendum q̄ inq̄tum est persona sancta ei debet dulia: sed inq̄tum est mater dei debet ei yperdulia. i. magna excellentia: quia yperdulia debetur excellenti sicut est caro xp̄i beata virgo crux xp̄i: quia fuit instrumentum nostre redemptionis. ⁊ cōcordat cū dicentib⁹ q̄ est dulia maior ⁊ minor de latria ⁊ dulia. ⁊ differentijs habet in ca. venerabiles ymagines de consecra. dist. iij. in glo. ibi posita. Jtem nota q̄ ydolū aliquādo dicitur lignus vel alia res sic figurata quādoq̄ vero dicitur cōiunctum ex ymagine ⁊ demone presidēte et ita sumitur. s. ad Corin. viij. dicit q̄ ydolū nihil est. Hactenus cōmēdauit autor vtrūq̄ scz petrum ⁊ paulū: mō vult tantūmodo petrū commendare. o ¶ Beatus petrus rupit laqueos carbenarū q: ceciderūt carbene de manibus ei⁹ p angelū nunclārez mirabiliter. i. fortiter xp̄o iubēte ⁊ ipse custos ouilis: ⁊ doctor fidelis ecclesie ⁊ pastor gregis christiani et conseruator oīm fidelū arceat. i. repellat truculentem. i. crudelē rabiem. i. est feuitiaz luporuz. i. demonū vel hereticorū. e ¶ Quodcunq̄ vinclis. i. sententijs constrinxerit. i. ligauerit ⁊ constringet erit ligatum astris. i. in celis et quod resoluerit in terris arbitrio id est iudicio suo erit solutum super radium solis vel celi. ⁊ erit iudex seculi in fine mūdi f ¶ Petrus erat talis qualis superius ostēditur: sz paul⁹ nō impar huic scz petro equalis doctor gentium ⁊ sacratissimum templū id est vas electionis et in morte. i. in passiōe compar. i. equalis huic ⁊ f corona participa id est concors ambo illi lucerne sunt ⁊ decus id est honor ecclesie conuscant claro vibramine. i. magno splendore in orbe. i. in mundo.

Tripler ē adoratio.

De petro et paulo.

¶ Auctor romā cōmendat dicens.

g ¶ O roma felix. id est beata es que purpurata. i. decorata precioso sanguine horum qui passi sunt tantorum principum id est tāmagnorum scz petri et pauli excellentis. id est superas omnē pulchritudinē mundi nō tua laude sed meritis sanctorū. i. propter sanctos quos iugulasti id est interfecisti gladijs cruētatis id est sanguinolentis quia in re occisi sunt. h ¶ Et quia habebitis potestatem ligandi atq̄ soluendi ergo o martyres gloriosi: scilicet petre ⁊ paule lilium. id est ornamētum vel flos mundi et milites celestis aule triumphales id est victoriosi munite. id est defendite nos ob omnibus malis nostris almis precibus ⁊ serte nos super ethera. id est ad ethereum celum. i ¶ Gloria sit deo patri per immensa secula id est per immutabilia secula: ro tu nate. id est filii dei vini decus ⁊ imperium qui imperas celo ⁊ terre et mari sit tibi ⁊ potestas ⁊ spiritui sancto indiuidu id est inseparabilis salus sit trinitati que trinitas vnus deus est salus omnium gentium per infinita seculorum secula. Amen.

Non fuit petrū me cessarius negare. xp̄s h̄ fuerit necessarius ad iplere deficit q̄ de ne dicit.

¶ In festiuitate apostolorum Petri et pauli. lxiij.

Urea ⁊c. O lux lucis. id est filius patris perfudisti omne seculum. id est repleti aurea luce. id est predicatione apostolorum lumina aurea dicti sunt apostoli propter sapientie splendorem ⁊ bonitatis ⁊ bone vite quibus nos illuminant et decore roseo. id est rubeo martyrio tu dico decorans celos. id est celestes creaturas inclito martyrio. i. nobili passione hac sacra die sez in hac sacra festiuitate que dies dat veniam. id est indulgentiam reis. id est peccatoribus b ¶ Iam tor celi. id est petrus hostiarius: doctor orbis. id est predicator mūdi scz paulus pariter. i. simul funt iudices secli et sunt vera lumina mundi alter. id est petrus: triumphans. id est vicens per crucem alter. i. alius scz paulus triumphans ense laureati. id est coronati possidēt senatum principatum vite eterne. c ¶ Apostropham facit ad petrum sic dicens o petre bone pastor clemēs accipe iam. i. vota precantū. id est preces resolue vincula peccati potestate tibi tradita a christo qua potestate claudis ⁊ aperis celum. i. patu disum cunctis verbo. id est sermone.

¶ De sancto paulo. lxiiij.

Doctor 7c. O paule doctor egregie instrue .i. compone nostros mores 7 satage .i. labora trãsferre nos mente polu3 .i. celestia mẽte cogitare 7 que in celis sunt tota mẽte desiderare donec .i. quousq3 perfectum in vtraq3 parte .sc3 aĩa 7 corpe largiatur .i. tribuat nobis in futuro plenius id est de9 largiatur illo euacuato .i. penit9 dimisso sc3 mortalitate quam gerimus ex parte .i. in hoc mortali corpore quasi in aliã partem hominis versa fuerit .i. in futuro gloriabitur homo pleni9 et perfecti9 data sibi imortalitate vtriusq3 partis sc3 corporis et anime. b ¶ Cõstrue sic. Oliue bine .i. oliue pietatis vnice .i. indiuise vel vnius amoris impetrate .i. postulate a deo nos viuere deuotos fide 7 robustos .i. firmos spe marime repletos fonte gemine caritatis .sc3 dilectionis dei 7 primi impetrate inq3 dico post mortem carnis .i. separationẽ corporis 7 anime. c ¶ Sempiterna gloria .i. eterna gloria sit trinitati in tribus psonis 7 honor sit eis atq3 iubilatio .i. laudatio: sit ei trinitati in vnitate .sc3 in vno deo cui trinitati qui est vnus deus manet imperiu3 ex tũc .i. ab exordio mũdi 7 mõ in psenti per eterna secula .i. per omnia sequentia. Amen.

Null9 potest diligere deũ q9 nullus põt deu3 velle bonu3 7 b̃t3 q̃tum ad effectu3.

¶ De sancto paulo hymnus .lxiiij.

Doctor ecclesie paule mores instrue 7 mẽte polum nos trãsferre satage donec perfectu3 largiatur pleni9 euacuato qd ex pte gerim9. Oliue^b bine pietatis vnice fide deuotos sepe robustos marie fõte repletos caritatis gemie post mortẽ carnis impetrate viuere. Sic^c trinitati sempiterna gloria: honor potestas atq3 iubilatio in vnitate cui manet in perpetuũ ex tunc 7 modo per eterna secula. Amen.

¶ In dedicationis sancti michaelis archangeli hymnus .lxv.

Ibi christe splendor patris vita virtus cordiũ in ɔspectu angelorũ votis voce psallimus alternãtes ɔcrepãdo melos damus vocib9. Collaudem9^b veneran tes oẽs celi milites s3 pcipue pmata3 celestis exercit9 michaelẽ in ṽtute ɔterentẽ zabulõ. Quo custode^c procul pelle christe rex piissime: omne nephas inimici mũdos corde 7 corpe paradiso redde tuo nos sola clemẽtia. Gloriã^d patris melodis psonemus vocibus: gloria3 christo canamus gloriam paraclito, qui trinus 7 vnus deus: extat ante secula. Amen.

¶ In dedicatione sancti michaelis archangeli hymnus .lxv.

Ibi christe 7c. In hoc hym. intẽdit auctor laudare dñm intẽdit etiam in hac ɔmemoratiõe sancti michaelis gratia vel amore ipsius archãgeli collaudare oẽs angelos s3 marie michaelẽ qui est princeps militie celestis rogat itaq3 7 precatur vt oẽs angeli nobis assistãt 7 demones a nobis repellãt seu mũdos corde 7 corpore nos reddãt. O christe qui es splẽdor patris vita 7 virtus cordiu3: q3 sicut viuit corp9 per animam ita viuit aĩa per christũ psallimus ibi in ɔspectu angelorꝝ votis ac precibus .i. corde 7 voce dam9 melos .i. melodias vocib9 nostris concrepãdo .i. resonãdo alternãtes .i. vocib9 alternatis decantãtes. b ¶ Nos collaudemus venerantes oẽs celi milites id est angelos celi pcipue primatem celestis exercitus sc3 michaelẽ cõterentẽ zabulon .i. diabolu3 in ṽtute crucis. Michael interpretatur qs est de9: quasi dicat quis est ita fortis vt deus noster qui creauit nos ad laudãdum se per hoc nomẽ michael ostẽdit q nullus põt facere q̃ de9 fecit. c ¶ Quo custode scil3 michaele o christe piissime .i. fortissime procul pelle .i. abijce longe omne nephas .i. omne peccatũ inimici .i. diaboli 7 redde nos sola vel sancta clemẽtia tuo paradiso: id est in requie3 nos dico mundos factos corde 7 corpore: id est tam in anima quam in corpore. d ¶ Et quo custode scilicet michaele christus expellat a nobis omne nephas inimici 7 faciat nos mundos corde 7 corpore. ideo personemus gloriam patri vocibus melodis id est dulcedinis vel dulcibus melodijs. 7 canamus gloriam christo .id est ei filio. et canamus similiter eadem qualitate gloriam .id est laudem et honorem paraclito id est spiritui sancto qui extat id est manet deus trinus in personis 7 vnus in vnitate substantie ante secula id est ante omnia secula. Amen.

Quõ interpretat michael.

¶ In dedicatione sancti michaelis archangeli ad laudes hymnus .lxvi.

Christe sanctorꝝ decus angelorꝝ rector humani generis 7 auctor nobis eternũ tribue benign9 scãdere celũ. Angelus^b pacis michael ad istã celitus mittas rogitamus aulam: nobis vt crebro veniente crescant prospera cuncta. Angelus fortis gabriel vt hostem pellat antiquum volitet ab alto: sepius templum veniens in studio nostri misertus. Ange-

¶ In dedicatione sancti michaelis archangeli ad laudes. lxvi.

Christe 7c. O christe sanctorꝝ decus angelorꝝ. sanctorꝝ dico ad differentiam malorꝝ. Et nota q auctor facit hic inuocationem ad omnes 7 singulos bonos angelos rector humani generis et auctor tu benignus tribue nobis scandere id est ascendere celum id est regnum eternum. b ¶ Rogamus mites celitus: id est dirige ad istam aulam .i. ecclesiam michaelem angelu3 pacis qui nos placet deo. quotiens eñ magna nunciãtur a deo michael mittitur. quando vero maiora gabriel mittitur: vt marie zacharie ad medelã raphael mittitur vt thobie ad hoc mittatur vt cuncta prospera crescant veniente michaele 7 angelo dei crebro id est frequenter. c ¶ Gabriel

Triplex ẽ templu3 sc3 corporale materiale et spirituale.

interpretatur fortis angelus .i. fortitudo dei per qd intelligit q fortis fuit 7 potẽs ad defendendu3 fortitudinem diaboli per virtutẽ sancte crucis 7 gabriel fortis angelus volitet .i. volet ab alto celo vt pellat antiquum hoste3 .i. diabolu3. gabriel dico veniens sepius in istud templũ .i. ecclesiã misert9 nostri. d ¶ O xpe mitte nobis raphaelẽ medicũ salutis nostre. Raphael interpretatur medicina dei 7 signat xp3 qui tulit nobis de celis medicinã cuius gratia mundati sumus ab omni pctõ 7 liberati ab hoste antiq̃ vt sanet .i. curet nos oẽs egrotos in mẽte 7 dirigat actus nostros .i. nostras operationes prauas ad bonas operationem. e ¶ Et q3 facimus inuocationem angelorum maria genitrix dei nostri. 7 totus chorus angelorũ assistat semper .i. omni tempore nobis oĩbus 7 tota concio beata id est exercitus angelorum nobis assistat simul vt isti intercedant pro nobis. f ¶ Beata deitas .s. patris ac nati .i. filij 7 spiritussancti prestet .i. tribuat nobis pariter hoc quod predictu3 est gloria cuius spiritus roboat .i. personat in omni mundo. Amen.

lum^d nobis medicũ salutis mitte de celis. Raphael vt oẽs sanct egrotos: pariterq3 nr̃os dirigat actus. Hinc^e dei nostri genitrix maria tot9 et nobis chor9 angelorum semper assistat simul 7 beata cõcio tota. Prestat^f hoc nobis deitas btã: patris ac nati: pariterq3 sanctispiritus roboat in oĩ glĩa mũdo. Amen.

¶ In festiuitate oĩ3 sctõꝝ ad vespas hymn9 .lxvij.

Christe redemptor omniũ conserua tuos famulos beate semper virginis placat9 sctis pcibus. Beata^b quoq3 agmina celestium spirituũ pterita psentia futura mala pellite. Vates^c eterni iudicis apostoliq3 dñi suppliciter exposcim9 saluari vestris pcib9. Martyres^d dei inclyti: cõfessoresq3 lucidi: vestris orationib9 nos ferte in celestib9. Chorus^e sanctaꝝ virginũ monachorumq3 omniũ simul cũ sanctis oĩbus cõsortes xpi facite. Gentes^f auferte perfidẽ credentium de finibus vt xpo laudes debitas psoluam9 alacriter. Gloria^g patri ingenito eiusq3 vnigenito vna cum sancto spiritu in sempiterna secula. Amen.

¶ In festiuitatate omnium sanctoru3 ad vesperas hymnus .lxvij.

Christe 7c. Hic facit inuocationem ad omnes ordines angelorum 7 deprecatur eos vt ipsi assint nobis: 7 a nobis omnia vitia repellent 7 nos purificatos corde: 7 corpe: 7 opere: ad celestia regna pducant. O christe redemptor omnium scilicet fidelium: conserua tuos famulos qui tibi famulantur tu dico placatus sanctis precib9 btẽ marie ṽginis. b ¶ Beata agmina celestiũ spirituũ sc3 angelorꝝ pellite quoq3 .i. similiter preterita mala .i. vitia presentia 7 futura a nobis. c ¶ Vates .i. o vos prophete eterni iudicis .i. xpi o apostoli domini exposcimus .id est deprecamus suppliciter saluari vestris precib9. d ¶ O martyres dei inclyti .i. nobiles 7 electi 7 confessores lucidi .i. casti ferte nos ĩ celestib9 regnis vestris orationibus. e ¶ Chorus sanctarum virginis 7 omnium monachorum facite nos christi consortes id est participes celesti regni cum omnibus sanctis. f ¶ Auferte .id est remouete gentem perfidem .id est infidelem de finibus credentiũ 7 ad quid vt persoluamus alacriter id est iocose christo laudes debitas. g ¶ Gloria id est laus sit igenito patri eiusq3 vnigenito id est filio iesu christo. vna id est pariter cu3 sancto spiritu in senpiterna secula. Amen.

Oẽs sctĩ maiori suntsuscepturi glorias post iudicium q3 erit in cor. 7 aĩa et nũc est in aĩa tm̃. Ri. iiij sẽ.

¶ In solẽni. om. san. ad lau. hymnus: lxviij.

Iesu saluator seculi redemptis ope subueni 7 pia dei genitrix salutẽ posce miseris. Cetus^b oẽs angelici patriarchaꝝ cunei 7 pphetarum merita nobis precẽtur veniam. Baptista^c xpi puius 7 clauiger ethere9 cu3 ceteris apostolis nos soluãt nexu criminis. Chor9^d sacrat9 martyrũ ɔfessio sacerdotu3 7 ṽginalis castitas nos a pctĩs abluãt. Electorꝝ^e suffragia oẽsq3 ciues celici: annuãt votis supplicũ 7 vite poscãt premiũ. Laus^f honor virt9 gloria deo patri et filio sctõ simul paraclito ĩ sempiterna sctã. Amen.

¶ In solennitate omnium sanctorum ad laudes hymnus. lxviij.

Iesu saluator 7c. Hymnus iste continuatur superiori sic dixi. o christe conserua tuos famulos et bene debes quia redemisti nos o iesu salualuator seculi subueni id est succurre redemptis ope scilicet tuo auxilio. 7 opia dei genitrix posce id est impera salutem animarum nobis miseris. b ¶ Omnes angelici cetus id omnes angelorum societates seu exercitus cunei id est chori patri archarum 7 merita prophetarum precentur id est postulent vel impetrent nobis veniam id est indulgentiam peccatoru3. c ¶ Baptista ioannes preuius id est precursor christi 7 clauiger scilicet petrus ethereus id est celestis cum ceteris apostolis soluant nos a nexu criminis id est a vinculis peccatorum. d ¶ Sacratus chorus id est sacer cetus martyrum 7 confessio sacerdotum id est iustorum 7 castitas virginalis id est virginum abluant nos a peccatis. e ¶ Suffragia id est patrocinia electorum vel monachorum 7 omnes celici celi ciues id est angeli annuant id est faueãt votis: id est precibus supplicum id est humilium 7 poscant id est impetrent premium vite eterne. f ¶ Laus honor virtus gloria sit deo patri 7 filio simul sancto paraclyto in sempiterna secula. Amen.

De sancto Martino hymnus .lxix.

Rex xpe marti. rc. auctor cōmendat et laudat deuz de cōuersatione et habitu beati martini: qz hic pauper et modicus celum diues ingreditur: qz per constantiam fidei et in confessione trinitatis trium mortuorum quorum anime detinebantur clause in inferno suscitator fuit: rogat itaqz dominum vt sicut per confessionem sancte trinitatis tres mortuos suscitauit ab inferno: ita suscitet nos a peccato: et sicut induit pauperem parte sue clamidis: sic nos induat iustitiam. O xpe rex eterne dec⁹ id est honor martini iste scz martinus est tua laus tu es sal⁹ illius martini tu tribue nos colere te in hūc scz martinum quin id est insuper tribue nobis ipsum martinum colere in te christo. b Tu qui das martinus gemma existens presuluz id est episcopoz et sacerdotuz fulget id est splēdet per cardines id est per angulos orbis id est per quatuor partes mundi da id est concede vt martinus soluat per ingens meritū nos quos graues culpe id est criminalia peccata premunt id est detinent. c En .i. ecce hoc scilicet martinus pauper in diuitijs et modicus scilicet ī persona corporis diues in virtutibus exeundo de mundo ingreditur celum cohortes id est exercitus celi obuiant ei lingue. scilicet homines trib⁹ israel iudei gentes id est gentiles ouant id est applaudunt. d Ut pro sicut: sicut vita illius sit transitus id est obitus eius fulget id est splendet celis id est in celo et in aruo id est in terra seu in mundo trāsitus dico splendidus et ideo quia fulget piuz est gaudere cunctis hominibus et hic dies id est hoc festum sit salus cunctis e Gloria sit trinitati scilicet patri et filio et spirituisancto: vt pro sicut sicut martinus confessus est. s. fide et ope fidē cui⁹ martini et ipse de⁹ roboret ī nobis

qsi martyr: tenēs dr martin⁹ q2 mū duz carnē diaboluz mortē tenuit de martino.

pditiōes martini.

De sancto martino hymnus. lxix.

Rex xpe martini decus hic laus tua tu illius tu nos in hūc te colere ī ipz quin tribue. Qui^b das p orbis cardies qz gēma fulget presulū da quos pmunt culpe graues soluat p ingēs meritū. En^c pauper hic et modicus celū diues ingredit celi cohortes obuiāt ei lingue trib⁹ ouāt. Ut^d vita fulget trāsitus celis et aruo splēdid⁹ gaudere cūctis piū est cunctis sal⁹ sit hic dies. Sit^e trinitati gl'ia martin⁹ vt cōfessus est cui⁹ fidem per opera in nos et ipse roboret.

Martine par apostolis festum colentes tu foue qui viuere discipulis vis aut mori nos respice. Fac^b qd olim gesseras nunc presules clarifica auge dec⁹ ecclesie fraudes elide sathane. Qui^c ter chaos euisceras mersos reatu suscita diuiseras vt clamidem nos indue iustitiam. Ut^d spiritalis gratie quondam recorderis tue monasterio nunc ordini iam pene lapso subueni.

Martine par rc. In hoc hymno commēdat auctor beatū martinum per constantiam fidei eius quam habuit in suscitatione trium mortuoz. O martine par apostolis id est equalis in suscitatione mortuorum: quia tres mortuos suscitauit vt apostoli: quia globus igneus id est spiritussanctus descēdit sup eum tu foue. i. est resuscita a peccato colentes tuuz festum qui vis viuere aut mori discipulis. i. ad vtilitatē discipulorum quia nec mori timuit nec viuere recusauit. vnde et ipse effundens orationem apud dominum ait. o domine si ad huc populo tuo suz necessarius non recuso laborem fiat voluntas tua. quia nec viuere nec mori recusasti ideo respice nos vt tuis meritis mundi corde et corpore aulaz celi ingredi mereamur: sicut fecisti in tempore tuo prelatos ecclesie famosos. b O martine fac id est effice nunc hoc presenti tempore scilicet nos esse iustos quod gesseras id est feceras olim predicando clarifica id est illumina nunc presules ecclesie id est prelatos auge decus ecclesie. elide id est frange et reprime fraudes sathane id est diaboli aduersarij. c Qui euisceras id est euacuasti chaos id est infernum ter id est tres mortuos suscitasti tu qui ter intrasti in infernum resuscitando tres mortuos suscita mersos reatu id est culpa primi parentis et propria vt pro sicut tu diuiseras clamidez pauperi sic indue nos iustitiam. d O martine subueni id est succurre monastico ordini id est ordini monachorum iam lapso id est relapso in peccatis pene id est fere vt recorderis quondam spiritualis vel spiritalis gratie tue.

cōmēdatio b. martini.

De apostolis ad vespas hy⁹. lxx.

Exultet celuz laudib⁹ resultet terra gaudijs apostolorum gloria sacra canunt solēnia. Vos^b secli iusti iudices et vera mūdi lumia votis pcamur cordiū: audi te pces supplicū: Qui^c celū vbo clauditis serasqz ei⁹ soluitis nos a peccatis oibus soluite iussu qsumus.

De aplis

De apostolis ad vesperas hymnus. lxx.

Exultet celū rc. In hoc hymno facit auctor inuocationē ad apostolos vt ipsi p nobis deprecentur et suis precibus a nobis vitia repellent vt cōuenietes ad iudiciū nō pro reatu puniant sed repletos eternis gaudijs faciant. Et nota qz dies iudicij non dicitur ideo qz tunc erit dies: sed apparebunt omnia nobis tanqz in die celuz id est celestis curia exultet id est gaudeat laudibus terra. i. est terreni scz homines resultet gaudijs homines canunt. i. laudāt sacra solennia gloria apostoloz. b Vos apostoli iusti iudices secli p seculi. et vera lumia mundi: qz totus mundus illuminatus eoz predicatione: precamur vos votis cordiū. i. precibus cordis audite preces supplicantium. i. humilium c Qui clauditis scz peccatoribus celū verbo. i. sermone et soluitis scilicet bonis seras. i. clausulas eius quesumus. i. precamur vos soluite. i. absoluite nos a peccatis omnib⁹ iussu. i. precepto

d Precepto quoz scz apostolorum salus id est sanitas et langor id est infirmitas omnium hominum subditur. sanate egros. id est peccatores moribus id est prauis cogitationibus et voluntate mala peccādi reddentes nos virtutibus. i. operationibus virtuosis. e Et rogamus vos vt cum christus iudex aduenerit in finem seculi faciat nos esse compotes sempiternis gaudijs. Amen.

De apostolis ante nocturnum hymnus. lxxi.

Quorū^d precepto subditur salus et lāgor oim sanate egros moribus nos reddentes virtutibus. Ut cū^e iudex aduenerit christus in finē seculi nos sempiternis gaudijs faciat esse compotes.

De apostolis ante nocturnū hymnus. lxxi.

Eterna christi munera apostolorū gloria laudes canētes debitas letis canamus mētib⁹. Ecclesiar^b pricipes belli triūphales duces celestis aule milites et vera mūdi lumia. Deuota^c sanctoz fides inuita spes credētiū pfecta christi charitas mūdi triūphat principē. In^d his paterna gloria in his voluntas spūs exultat in his fili⁹ celū replet gaudijs. Te^e nunc redēptor quesumus vt ipsoz cōsortio iungas precantes famulos in sempiterna secula. Amē.

Eterna xpi rc. Hymnus cōtinuatur superiori: scilicet exultet celum laudibus. Nos canētes debitas laudes christo in honore apostolorū canamus letis mētibus. i. iocundis gloria. i. ad gloriam apostoloz eterna munera. i. dona christi q sua pietate nobis largit⁹ est. b Isti sunt principes ecclesiarum isti sunt triūphales duces belli id est triumphantes isti sunt milites celestis aule id est palacij: et sunt vera mundi lumina: qz pdicatione illorū illuminatus est mundus. c Fides deuota sanctoruz id est obediēs inuicta spes credentiū perfecta christi charitas id est amor triumphat. i. superat principē mundi id est diabolum. Unde venit enim princeps mundi hui⁹ et in me non habet quicqz. d Paterna gloria exultat in his scilicet apostolis voluntas spiritus sancti exultat in his filius exultat in his quid: dicam per singula celum repletur gaudijs. e O redemptor quesumus te nunc. i. in presenti vt iungas precantes seruulos consortio ipsorum scilicet apostolorum in sempiterna secula. Amen

Dicit credere psēn suz dare.

Plurimorum martyrum ad vesperas hymnus. lxxij.

Sanctorū meritis inclita gaudia pāgamus socij gestaqz fortia nā gliscit anim⁹ pmere cātibus: victorū genus optimū. Hi^b sunt quos retinens mūdus inhorruit ipsum nā sterili flore p ariduz sprenere penit⁹ teqz secuti sunt rex christe bone celitus. Hij^c pro te furias atqz ferocia calcarūt hoim seuaqz verbera cessit his lacerās fortiter vngula nec carpsit penetralia. Cedunt^d gladijs more bidentiū nō murmur resonat nec qrimonia: sed corde tacito mēs bene cōscia conseruat patientiā. Que^e vox que poterit linguā retexere q tu martyribus munera preparas rubri nā fluuio sanguinis laureis ditātur bene fulgidis. Te^f summa deitas supplices poscim⁹ vt culpas abluas noxia subtrahas: des pacē famulis nos quoqz gloriā per cuncta tibi secula. Amen.

Plurimorum martyrum ad vesperas. lxxij.

Sanctorum rc. In hoc hymo laudat auctor deum in commemoratione sanctorum martyrum: qui mundum cuz pompis suis de cum vicijs et concupiscentijs suis dimiserūt et spreuerunt vnde in terris laudantur et in celis honorantur. Intēdit itaqz rogare deū vt nos suos famulos iungat consortio sanctorum martyrum. O socij pangamus id est cantemus inclita gaudia id est preclara meritis sanctoz et fortia gesta eorum nam animus gliscit id est cupit vel gaudet promere id est laudare cum cantibus optimum genus victorum. i. martyruz. b Hi sunt martyres quos mūdo retinens id est dum viuerent in mundo inhorruit id est odio habuit nam ipsi martyres spreuere penitus ipsum scilicet mūduz peraridum id est valde siccum flore sterili id est non fructuoso et secuti sunt celitus id est diuinitus te o christe bone rex. c Hij martyres calcarunt id est sustinuerūt passi sunt et vicerunt pro te furias hominum id est insanias infideliuz atqz verba ferocia id est crudelia et seua id est iniuste illata et vngula id est quoddā genus tormenti cessit id est locuz dedit his martyribus lacerans id est puniens fortiter vltra queuis tormēta nec pro eter non carpsit penetralia martyrum vel apostoloz id est non fuerunt fracta vel diuisa eorum viscera et hoc virtute dei quia virtus dei erat in eis vel non carpsit penetralia id est intima eoruz et nō potuerunt tormentorum generibus a proposito sancto retrahi. d Ipsi ceduntur id est iugulantur gladijs crudelibus more bidentium id est consuetudine ouium murmur eorum nō resonat nec querimonia. i. lamentatio non auditur. sed mens bene conscia id est boni meriti conseruat patientiā tacito corde: quia fortes patientes et firmi erāt pro fide christi in bello. e Et quia omnia hec pro christi nomine patiebātur. igitur que vox et que lingua poterit retexere id est dicere vel explicare munera id est dona que tu martyribus preparas nam ipsi rubri id est rubei fluido. i. id est fluente sanguine ditantur id est coronātur laureis id est coronis bene fulgidis. f O summa deitas nos supplices id est humiles poscimus id est rogamus te vt abluas id est deleas culpas nostras. i. peccata nostra et subtrahas noxia id est ipsa peccata nobis et des pacem

Quilibet tenetur mortē subire pro xpo si necessitas affuerit Bo. iij. sē.

De vno cōfessore hymnus. lxxiij.

famulis tuis ꝙ.i.similiter nos oēs demus gloriā,tibi.i.ad honorē tuum per cuncta secula Amen.

¶ De vno confessore hymnus.lxxiij.

De vno cōfessore.

Iste confessor. Materia hui⁹ hymni est ꝙ totis viribus deū super oīa laudare debetis. Intendit etiā auctor in hoc hymno tractare de ascensione illi⁹ cōfessoris in cuius memoria pñs hymnus totis laudibus celebraṫ. Iste cōfessor dñi sacratus a dño letus:i. exultans meruit hodie.i. in hac die scādere .i. ascendere secreta celi.i. ad celos festa cuius sancti plebs deuota celebrat per totuȝ orbē b ¶ Qui scilicet confessor fuit castus corpore ꝛ in anima pius. i. sanctus prudens.i.sapiens humilis pudicus in verbis sobrius in cibis ꝛ quietus.i.tranquillis dum.i.donec vegetauit id est nutriuit artus id est membra corporis eius presens vita id est quādo erat in hoc seculo. c ¶ Ad sacrum tumulum cuius confessoris membra languentem id est egrotanti restituūtur modo id est in presenti sanitati id saluti frequenter quolibet morbo.i.a quacunqȝ infirmitate illa mēbra fuerint grauata. d ¶ Unde nunc noster chorus nostrū fratrum canit hunc hymnum in honore ipsius confessoris libenter id est voluntarie et ad id canimus:vt iuuemur pijs meritis. id est patrocinijs ꝛ orationib⁹ eius per oēm euum.i.per cūcta secula. e ¶ Salus.i.gloria decus.i.honor atqȝ virt⁹ semper erit illi deo ꝙ residens supra cacumē.i.supra altitudinē celi trinus in personis ꝛ vnus in essentia gubernat machinam id est fabricaȝ totius mundi.

Iste cōfessor dñi sacrat⁹ festa plebs cui⁹ celebrat p orbē hodie let⁹ meruit secreta scandere celi. Qui^b pius prudēs hūilis pudicus sobrius cast⁹ fuit ꝛ quietus vita dū p̄sens vegetauit ei⁹ corporis art⁹. Ad^c sacrum cui⁹ tumulū frequenter mēbra languentē modo sanitati quolibet morbo fuerint grauata restituunṫ. Un^d[c] nū[c] noster chorus in honore ipsi⁹ hymnū canit hūc libenter:vt pijs eius meritis iuuemur omne p euuȝ. S[alus]^e[..] sal⁹ illi dec⁹ atqȝ virt⁹ q supra celi residēs cacumē totius mūdi machinā gubernat trin⁹ ꝛ vnus. Amē.

¶ Plurimorū martyruȝ ad laudes.lxxiiij.

Rex gloriose martyrū corona cōfitentiū qui respuentes terrena pducis ad celestia. Aurē^b benignā ptinus appone nostris vocibus trophea sacra pangimus: ignosce quod deliquim⁹. Tu^c vincis in martyribus parcendo confessoribus tu vince nostra crimina donando indulgentiam.

¶ Plurimorū martyrū ad laudes.lxxiiij.

Nullus martyr tot penas passus est sicut xp̄s.

Rex ꝛc. Materia hui⁹ hymni est inuocare regē; martyruȝ vt dirigat ad nos aures sue clemētie ꝛ qđ deliquim⁹ ꝑpt merita sanctorum in quorū cōmemoratione p̄sens hymnus cātatur parcere vel ignoscere dignetur. O gloriose rex martyrū corona .i. brauiū ꝛ merces confitentium nomē tuū ꝙ perducis respuentes terrena ad celestia [re]gna. b ¶ Tu appone aurem tuā benignā protinus.i.statim nostris vocibus ꝛ ignosce quod deliquimus ꝙ pāgimus sacra trophea id est victoriā martyruȝ. c ¶ Tu vincis seuitiā tyrannorū in martyribus parcēdo confessoribus:q: nō vis per martyriū finiant vitam suam tu vince.i.destrue nostra crimina donando nobis indulgentiam. quia tu non vis mortem peccatoris.

Deus tuoruȝ militū sors ꝛ corona p̄miū laudes canētes martyris absolue nexu criminis. Hic^b nēpe mūdi gaudia ꝛ blādimēta noxia caduca rite deputās puenit ad celestia. Penas cucurrit fortiter ꝛ sustulit viriliter pro te effundens sanguineȝ eterna dona possidet. Ob^d hoc p̄catu supplices te poscimus pijssime i hoc triumpho martyris:dimitte noxā seruulis. Laus ꝛ perhennis ꝛc.

Deus ꝛc. O deus sors.i.pars tuorum militū.i.hereditas.vñ dd. Dñs pars hereditatis mee. ꝛ corona p̄mium q: fm meritū tribuis mercedē absolue nos nexu criminis .i.a laqueo peccatorum nos dico canētes laudes martyris cui⁹ hodie festū celebraṫ. b ¶ Hic martyr deputās.i.iudicās vel estimās rite.i.recte gaudia mūdi ꝛ blādimēta eē noxia ꝛ caduca puenit nēpe.i.certe ad celestia regna. c ¶ Et ipe cucurrit fortiṫ.i.pstās forti aio penas.i.tormēta hui⁹ mūdi trāsiuit ꝛ sustulit.i.sustinuit illas penas viriliṫ effūdēs sāguinē suū ꝛ iō possidet eterna dona. d ¶ Ob h.i.ppter hoc q: p te sanguinē fudit o pijssime pr̄ nos supplices poscim⁹.i.p̄camur te p̄catu.i.p̄cib⁹ hūilibus i hoc triūpho.i.i hac victoria martyris dimitte noxā.i.culpā seruulis.

¶ Unius martyris ad laudes.lxxv.

Martyr dei qui vnicū patris sequēdo filiū victis triūphās hostib⁹ victor fruēs celestibus. Tui^b precat⁹ munere nostrū reatū dilue arcens mali contagium vite remouens tedium. Soluta^c sunt iā vincula tui sacri corporis nos solue vinclis seculi amore

¶ Unus martyr.ad lau.lxxv.

Merito rie xp̄s pctā solnit.

Martyr ꝛc. Materia huius hym.est vt relictis delectationib⁹ ꝛ vanitatib⁹ huius seculi bona opa exercēdo deū consequamur. O martyr dei qui fuisti victor victis hostibus tu dico triumphans sequēdo vnicū filiū patris es modo fruens celestibus bonis. b ¶ Et q: tātis bonis frueris dilue.i.extingue reatū.i.pctm̄ nostrū tu dico arcēs cōtagiū mali.i.diaboli remouēs tediū vite.s.famē sitim nuditatē frigus.s.nobis donādo tēporalia necessaria. c ¶ Et q: vincula tui sacrati corpis sunt iā soluta nexib⁹ huius seculi et eo cum: p̄o, sic solue nos

a peccatis tuis precibus:ꝛ hoc amore filij dei.

¶ In natali plurimarum virginum ad vesperas hymnus.lxxvi.

Iesu corona virginum ꝛc. In hoc hymno laudat auctor deum in commemoratione sanctarū virginum atqȝ domando fragilem sexum meruerūt scandere secreta celi. Rogat itaqȝ ꝛ deprecatur deum ꝛ nesciamus vulnera corruptionis. O iesu corona virginuȝ quem scȝ te mater illa mirabiliter concepit.scilicet sancta maria que sola mater inter alias virgo parturijt.tu clemēs accipe id est suscipe hec vota nostra.i.has p̄ces. b ¶ Tu que pascis id est delectaris in lilia id est bona opera septus id est circūdatus choreis id est ordinibus virginum et es decorans id est coronans sponsas gloria ꝛ reddens sponsis premia. c ¶ Quocunqȝ id est ad quemcunqȝ locum pergis ille virgines sequuntur te atqȝ canentes cursitant id est currunt post te laudibus ꝛ personāt dulces hymnos id est laudes. d ¶ Et quia virgines personāt tibi laudes precamur te adauge largius id est augmenta amplius nostris sensibus ꝛ da prorsus id est omnino nobis omnibus nescire vulnera corruptionis.

Mai⁹ meritū ē obseruare virginitateȝ ꝙ aliquā duci i vxorem.

filij dei. Presta pater pijssime ꝛc.

¶ In natali plurimarum virgi.ad ves.lxxvi.

Iesu corona virginū quē mater illa concepit ꝙ sola virgo parturijt hec vota clemens accipe. Qui^b pascis inter lilia septus choreis virginū sponsas decorans gloria sponsisqȝ reddēs p̄mia. Quocūqȝ^c pergis virgines sequuntur atqȝ laudibus post te canentes cursitāt hymnosqȝ dulcis personant. Te^d deprecamur largi⁹ nostris adauge sensib⁹ nesci[re] prorsus omnia corruptionis vulnera. Presta pater ꝛc.

¶ De virginibus ante nocturnum. lxxvij.

Uirginis ples opifexqȝ matris virgo queȝ gessit peperitqȝ ṽgo virgis festuȝ canimus tropheū accipe votū. Hec^b tua virgo duplici btā sorte dū gessit fragilē domare corporis sexū domuit cruentū corpore seculū. Unc^c nec morteȝ nec amica mortis seua penarū genera pauescēs sanguie fuso meruit secreta scandere celi. Hui⁹^d obtētu de⁹ alme nostris iā parce culpis vitia remittēs quo tibi puri resonem⁹ almum pectoris hymnū. Gloria tibi domine ꝛc.

¶ De virginibus ante nocturnum. hymnus. lxxvij.

Uirginis proles. Materia hui⁹ hymni est canere deo laudes et sequi vestigia eius. Commemoratio sanctarum virginum agitur in isto hymno. O ples id est o fili marie virginis et o opifex id est creator matris quem scilicet te virgo maria gessit id est portauit virgo scilicet maria peperit id est parturijt: nos canimus festum virginis tropheum id est victoriam et ideo accipe id est suscipe votuȝ id est preces nostras. b ¶ Hec tua virgo est beata duplici sorte scilicet castitate et martyrio dum gessit id est dum desiderauit domare id est macerare fragilem sexum id est femineū qui sexus fragilis est ꝛ illa domuit id est deuicit seculum cruentum id est sanguinolentum. c ¶ Unde quia domuit fragilem sexum id est corpus suum nec pro ꝛ et nō fuit pauescens id est timens mortem nec seua genera penarum nec fuit amica mortis:scilicet dyaboli vel peccati:ꝛ ideo sanguine fuso cōsummato martyrio ipsa virgo meruit scandere id est ascendere secreta celi, id est ad celos. d ¶ Et quia meruit scandere celuȝ o alme deus parce iaȝ culpis id est peccatis obtentu id est prece vel oratione huius virginis vitia remittēs quo pro vt:vt nos puri id est casti resonem⁹ tibi almū.i.canticū.i.cātem⁹ sanctā laudem tibi.i.ad honorem tuum.

Expōdesideratio nis spūaliter expositi.

¶ In dedicatione ecclesie hymnus. lxxviij.

Urbs btā hierusaleȝ dicta pacis visio ꝙ cōstruitur i celis viuis ex lapidib⁹ ꝛ angelis coronata vt sponsata comite. Noua^b veniēs e celo nuptiali thal[am]o p̄parata vt spōsata copuleṫ dño platee ꝛ muri ei⁹ ex auro purissimo. Tōsionib⁹^c pressuris expoliti lapides suisqȝ aptanṫ locis p man⁹ artificis:disponuntur permansuri sacris edificijs. Porte^d nitēt

¶ In dedicatione ecclesie. lxxviij.

Urbs ꝛc. In hac commemoratione celes[ti]s hierusalem auctor laudat deum qui hoc sacro templo infudit iugiter suam benedictionem quapropter rogat deuȝ vt in hoc templo sancto suo oēs pmereamur acquirere bona eterna et adepta suis sanctis perhenniter possidere. Hierusalem beata vrbs est ciuitas celestis constituta vel cōstructa de animabus sanctoruȝ qui sunt viui lapides ꝛ dicta est id est interpretata visio pacis que hierusalē ꝯstruitur in celis:ex viuis lapidibus.i.sanctis animabus sanctorum qui sunt viui lapides:illa dico coronata.s.angelis:ꝛ vt spōsata.i.sponsa comite.i.sponso.i.sicut mulier ornata est viro.i.sponso ita ecclesia xp̄o. b ¶ Ista noua sponsa.i.sancta ecclesia veniēs e celo.i.xp̄o ista dico p̄parata nuptiali.i.ṽginali thalamo vel lecto.i.lauacro baptismatis vt p sicut sponsata copuletur.i.coniungatur domino platee.i.vie.s.pfecti ambulātes in vijs domini:ꝛ muri.i.p̄dicatores illi⁹ sponse sunt ex auro purissimo.i.ex splendore sanctorum qui splendidi efficiūtur vt aurum purissimum. c ¶ Lapides.i.sancti martyres expoliti.i.optati ad edificandum tōsionibus.i.percussionibus ꝛ flicti pressuris.i.tribulationib⁹ q: sicut lapides in muro sunt edificati.ita anime sanctorū sunt ordinate in paradiso ꝯ p ꝛ aptantur.i.ordinantur vel disponuntur suis locis per manus artificis id est per manus filij dei dico permansuri sacris edificijs.i.celestibus edificijs. d ¶ Porte scilicet templi.ni

De portis

Universidad de Deusto Biblioteca

tent id est resplendēt margaritis.i.virtutibus additis.i.similibus vel introitu patentib⁹.i.apertis oīs christianus qui pro christi noīe premittit.i.cruciat in hoc mūdo.i.in hoc seculo introducit illuc.i.in celestē hierusalem virtute meritorum.i.bonorum operum suorum. e ¶Christus dicitur lapis angularis quia a iudeis fuit reprobatus vnde dauid. Lapidem quem reprobauerunt edificātes ꝛc.tamē duos populos in vnū coniunxit:scilicet iudaicum ꝛ gentilem qui christus dei filius perduxit nos ad eternam beatitudinē summi regis id est dei patris.xp̄s fūdamentū totius ecclesie missus est a patre vel est factus lapis angularis ꝙ lapis nectit.i.cōiūgit compage.i.coniūctiōe parietis in vtroq̄.i.i duobus populis:sc3 in iudaico ꝛ gentili quē sc3 xp̄m syon suscepit. Sancta syon interpretat ecclesia vel speculatio i quo sc3 xp̄o:vel ecclesia credens.i.christianus ꝙ credit: pmanet.i. firmiter stat:sc3 in fide scē eccl'e. f ¶Ois illa sancta ciuitas.i.ecclesia militās deo.i.ad honorē:dei ē sacra.i.sacrata ꝛ dilecta.i.amata a deo ꝛ plena modulis.i.cātilenis angelorum in laude dei ꝛ canore.i.cantu vel canore iubilo.i.dulci exultatione. Jubilus est gaudium illud qd̄ est interius in hoīe qd̄ omnino nō pōt referri nec omnino taceri p̄ nimia exultatione ꝛ sancta ecclesia p̄dicat trinum. deum sc3 in psonis quoq̄ p ꝛ vnū in substantia vel essentia cū fauore.i.cū prece. g ¶O summe deus exoratus:sc3 a nobis.i.tu deprecatus adueni p gratiam in hoc templo.i.in ista ecclesia ꝛ suscipe vota.i.p̄ces vel orationes deuotas precantiū.i.rogantiū te clemēti bonitate.i.tua pietate infunde.i.immitte iugiter.i.perhenniter vel assidue largā benedictionem. h ¶Hic sc3 in sacrata ecclesia: vel hic.i.in isto loco cōgregatio fideliū.i.omnes hoīes fideles pmereātur.i.mereātur acquirere.i. adipisci et obtinere petita id est iustas ꝛ scās suas petitiones et mereamur possidere.i. retinere perhenniter.i. pperuo adepta.i.precib⁹ suis acquisita et mereātur introire.i.ingredi paradisum.i.celū cū sanctis.iustis fideles dico trāslata in requiē in gaudi[illegible] sempiternum. Amen.

margaritis additis patentib⁹ ꝛ virtute meritorū illuc introducitur omnis qui pro christi nomine in hoc mundo premitur Angularis fundamentum lapis christus missus est qui compage parietis in vtroq̄ nectitur quem sancta syon suscepit in quo credens permanet. Omnis[f] illa deo sacra et dilecta ciuitas plena modulis et laude et canore iubilo trinū deum vnicumq̄ cum fauore predicat. Hoc[g] in templo summe deus exoratus adueni et clementi bonitate precum vota suscipe largam benedictionem hic [illegible]nde iugiter. Hic[h] promereantur omnes petita acquirere ꝛ adepta possidere cum sanctis perhēni[illegible] paradisū introire translati in requiē. lxxix.

Corde natus ex parentis āte mūdi exordium alpha et o cognominat⁹ ipse fons et clausula omnium que sunt fuerūt queq̄ post futura sūt seculorum seculis. O beatus[b] ptus ille virgo cū purpurea edidit nostram salutē feta sācto spiritu ꝛ puer redemptor orbis: os sacratū protulit seculoꝝ seculis. Psallat[c] altitudo celi psallant omnes angli. quicquid est virtutis vsq̄ psallat in laudem dei nulla linguarum silescat vox et omnis consonat seculorū seculis. Ecce[d] quē vates vetustis concinebāt seculis quem prophetaꝝ fideles [illegible]agine spopōderant emicat promissus olim cuncta collaudent deum seculorū seculis. Te[e] senes et te iuuentus paruulorum te chorus turba martyrum virginumq̄ simplicis puellule voce concordes pudici perstrepunt concentibus seculorum seculis.

¶Hymnus.lxxix.

Corde ꝛc. Materia hui⁹ hymni ē duplex natiuitas filij dei. Una videlicet eterna ꝙ erat genitus añ initiū mūdi ꝛ hoc ex corde sue matris ꝛ lic3 mūdus fuerit prior añ natiuitate3 tñ diu añ p̄figurata ei⁹ natiuitas. Alia ē natiuitas temporalis ꝙ fili⁹ erat natus tpe ex v̄gine maria vt pt3 i sequēti versu. Et nominatur fili⁹ dei alpha ꝛ o.i.p̄ncipiū ꝛ finis:q: alpha est p̄ma litera apud grecos.o vero vltima. Et hoc vult filius dei est nat⁹ ex corde parētis sue matris ꝛ hoc est añ exordiū.i.initiū mūdi ꝛ cognominat⁹ ē ip̄e alpha i.principiu3 ꝛ o.i.finis ipse.s.filius dei est fons.i.principiū ꝛ clausula.i.finis omnium que sunt in presenti ꝛ que fuerunt in preterito ꝛ que sunt futura:ꝛ hoc in [illegible]culis seculorum.i.in viuentibus in seculis seculorum b ¶Hic prosequitur secundam natiuitatem xp̄i videlicet temporale3 dicēs. O quā sanctus est ille partus quem tam btā virgo ꝛ puerpera edidit.i.peperit nostrā salutē.i.filiū dei ꝙ est nostra sal⁹ ipsa virgo feta.i.repleta spūscō ꝛ puer ꝙ est redēptor.s.sator toti⁹ orbis.i.puer ptulit sacratū.i.sanctū [illegible]os.s.p̄dicando sacram doctrinā iudeis in tēplo seculoꝝ seculis. c ¶Hic incitat oēs creaturas ad laudē dei.ꝛ p̄mo celestia. Et dicit altitudo celi.i.turba celestis psallat.i.decantet natiuitatē xp̄i ꝛ oēs angeli psallāt.i.laudent ꝛ quicquid est virtus vsq̄.i.vbicunq̄ est aliqua virtus celestis psallat.i.iubilet in laude3 dei ꝛ nulla linguarum silescat sc3 quin laudet deū ꝛ omnis vox totius mundi consonet in laudem dei in seculorum seculis. d ¶Hic vt supra incitat omnia vel ad laudem dei dicens. Ecce cuncta.i.omnia laudent deū qm̄ vates.i.p̄phete cōueniebant.i.p̄phetabāt vetustis seculis.i.hoībus ꝙ tūc fuerūt:ꝛ ꝙ fideles pagine ꝛ scripture p̄phetaꝝ spoponderant.i.decantauerāt filius dei p̄missus olī3.i.p̄phetizatus a p̄phetis ille micat.i.splēdet in sua natiuitate seculoꝝ seculis. e ¶Hic simpliciter citat omnia genera hominū ad laudē natiuitatis xp̄i dicēs. O fili dei senes laudant te:ꝛ iuuentus laudat te:ꝛ chorus turba paruulorum laudat te:et turba martyrum virginumq̄ simplices puellule id est puere virgines laudant te ꝛ pudici id est casti siue sint masculi siue femine concordes id est concordiam habentes laudes perstrepunt id est laudant concentibus id est cantantibus.

Incitatio.

f ¶Hic refert gratiarūactiones deo in psona trinitatis. O christe tibi sit hymnus.i.laus ꝛ melos.i.dulcis cantus ꝛ perhēnis laus sit tibi ꝛ actio gratiarū sit tibi cum alioq̄ spiritu.i.cum sancto spiritu honor virtus ꝛ victoria ꝛ regnum sit tibi eternaliter viuentibus in secula seculorum. Nota melos est dulcis cantus ꝛ dicitur a mel quod est dulce ꝛ edos quod est cantus quasi dulcis cantus.

¶Hymnus.lxxx.

Tibi[f] xp̄e sic cū patre alioq̄ spiritu hymnus melos laus p̄hēnis gratiarūactio honor virt⁹ victoria regnum eternaliter seculorum seculis.

¶Hymnus lxxx.

Festum nunc celebre magnaq̄ gaudia compellunt animos carmina promere cū xp̄s soliū scandit ad arduū celorum pius arbiter. Cōscendit[b] iubilans letus ad ethera sanctorū populus p̄dicat inclytum cōcinit pariter angelic⁹ chorus victoris boni gloriam. Qui[c] scandēs superos vincula vinx[illegible]at donans terrigenis munera plurima districtus rediēs arbiter oīm qui mitis modo transijt. Oramus[d] dn̄e conditor inclyte deuotos famulos respice ptegens vt nos liuor edax demōis obruat demergat vel iferos. Ut[e] cū flammiuoma nube reuerteris occulta hoīm pādere indicans ne des supplicia horrida noxijs: s3 iustis bona p̄mia. Presta[f] hoc genitor optime maxime hoc tu nate dei ꝛ bone spirit⁹ regnans ppetuo fulgida trinitas per cuncta pie secula. Amen.

Festu3 ꝛc. Materia hui⁹ hym. est laudatio dei in ascensione eius. Primo enim dicit hoc festum esse laudabile. secundo dirigit sermonem ad beatam trinitatem vt conseruet nos adoptione eterna. Ultimo etiam ostendit qualiter christus in die nouissimo sit reuersurus manifestare occulta peccata. dicēs primo sic. Festu3 nunc id est presens vel instans est celebre ꝛ magna gaudia istius festi compellunt id est cogunt aios nostros promere id est cātare carmina id est laudes cū id est quando christus scandit id est ascendit ad arduum solium id est ad summu3 celum existens pius arbiter id est māsuetus iudex celorum. b ¶Materia huius versus est ꝙ christus lete ascendebat in celum ꝛ secu3 multi angelorum decantantium gloriam et honorem deo. Et dicit christus conscendit id est simul cum alijs scādit iubilans gaudens ꝛ letus ad ethera.i.celos ꝛ populus sanctoꝝ id est turba celestis predicat.i. clamat xp̄m esse inclytum.i.valde gloriosum:q̄ p ꝛ angelicus chorus.i.angelorum congregatio concinit.i.decantat gloriam boni victoris id est christi. ¶Nota differunt celum aer ꝛ ether vt patet in hoc versiculo. Aera dic nostrum sed dicas ethera summum. c ¶Materia huius versiculi est ꝙ ille qui ascēdit ligauit diabolum vinculis in inferno:ꝛ dedit hominib⁹ plura munera ꝛ transiens mitis de hoc mūdo rigidus iudex reuertit. Et dicit. Qui sc3 xp̄s scandens.i.ascēdens superos.i.supra celos vincerat vincula.i.diabolū in inferno ꝛ ipse inq̄ xp̄s est donās terrigenis.i. hoīb⁹ in terra habitantib⁹ plurima mu[illegible]era ꝛ ip̄e rediens.i.reuertens districtus.i.rigidus arbiter.i.iudex hoīm qui nunc de isto mundo mitis.i.misericorditer trāsiuit. d ¶Hic deprecatur xp̄m vt suos famulos pseruet ne liuor inuidia siue odiū demonis eos dirigat in infernū di.O inclyte dn̄e cōditor.i.gloriose factor nos oramus respice ꝛ ptege deuotos istos famulos ne edax liuor.i.horribilis ira demonis.i.diaboli obruat.i.rapiat vel circūueniat nos vel demergat in inferos. Nota edax est nomē verbale ꝛ venit a verbo edo ꝛ notat assiduitatē sicut oīa noīa in ax. Uñ edax.i.odiū assidue vorās e ¶Hic ostēdit qualiter xp̄s reuersurus sit in nouissimo die manifestare occulta pctā hoīm. Dicit ergo qñ sic venerit ꝙ tunc nō inferat famulis suis horrida supplicia: s3 donec vitā eternā. Et vt meli⁹ intelligas sic expone. Nos oramus vt cū reuerteris nube flāmiuoma.i.splēdida nube iudicās pandere.i. manifestare occulta.i. secreta hoīm ne des.i.inferas horrida supplicia.i.horribiles penas noxijs.i.peccatorib⁹:sed iustis bona premia. f ¶Hic dirigit sermonē suum ad trinitatē dicens. O optime genitor presta.i.da hoc sc3 ne dānemur ꝛ o maxime nate dei ꝛ bone spiritus da ne dampnemur:ꝛ o fulgida trinitas regnans perpetuo.i. in euum ꝛ per cuncta secula.i.eternaliter:presta hoc ne dampnemur eternaliter. Amen.

De materia hym.

Sedere a dextris ꝯpetit solo filio dī rōne eq̄litatis quo ad diuinitatē ꝛ potioris glorie ꝙ ad hūanitatē assistere ꝯuenit soli mr̄i ei⁹ e ē cōuenit oīb⁹ electis iō ascēdit in celū .s. trinitatē Guiller. turonū.

¶Hymnus.lxxxi.

Sit porta christi puia referta plena gratia transitq̄ rex et permanet clausa vt fuit per secula. Genus[b] superni luminis processit aula virginis: sponsus redēptor conditor sue gigas ecclesie. Ho-

¶Hymnus.lxxxi.

Sit porta ꝛc. Materia huius hymni marie dei genitricis p̄conia continet solatium spem et refugiū nobis atq̄ solutionem criminum sibiq̄ ipsi vero summum gaudium in progenerando dei filium accessisse demonstrat propter bene meritum gratiarū enim bonorum operu3 ꝛ virtutum premium est honor. Porta christi id est maria porta dico ab effectu: per eā enim salus humano generi allata est referta plena gratia id est diuine bonitatis vel gratia repleta sit peruia id est penetrabilis non ampla ꝛ deuiabilis vel arcta et intransibili: ꝙ id est et rex christus transit scilicet per portam via generationis vel incarnationis et porta dico permanet clausa id est incorrupta vel fuit per secula id est ab eterno virgo ad generandum ꝛ concipiendū deputata ꝛ cremata. b ¶Quis autem ille rex respondet genus id est genitus vel proles superni luminis.i. altissimi patris processit id est exiuit aula palatio vel habitaculo marie id est vtero virginis per temporalē spiritusancto mediāte conceptionem rex dico existens sponsus.i.amator ꝛ fidelis sue ecclesie:q: sempiterna inter eum ꝛ nos est vnio quemadmodū inter coniuges.i. christianitatis redemptor.i.liberator et con-

Quid iste hymnus cōtinet.

Universidad de [illegible] Biblioteca

ditor id est creator existens .s. et gigas fortis athleta bellator ecclesie scz fidei per gloriosas sue carnis resurrectionem. c ¶ Et ideo rex et redemptor oīm existens honor matris scz marie quē meruit ex humilitate et gaudium tum temporale ex angelica salutatione tum eternale ex summi boni filius est perfruitione spes immensa.i.infinita fidelium et credentiū in christum resoluit.i.dolet et abluit nostra crimina id est peccata tegit per atra.i.nigra amara inuisa pocula.i. potus et gustus mortis: scilz sue crudelissime. d ¶ Ne ergo beneficiorū simus ingrati et immemores gloria.i.laus honor et reuerētia sit deo patri cui nihil deest.q: omnipotēs: quia p et soli filio ei^9 scz conceptio et genito in tēpore et ab eterno cū spiritu paraclyto.i.consolatore ab ambob^9 pcedente nūc.i.in hac vita et in ppetuū.i.in eterna patria.

virgo maria merito cōgrui et digni meruit eē mater dī et nō merito cōdigni.

nos[c] matris et gaudiū immēsa spes credentium per atra mortis pocula resoluit nostra crimia. Deo[d] pr̄i sit gloria eiusqz soli filio cū spiritu paraclyto et nūc et imperpetuum. Amen.

¶ Hymnus.lxxxij.

Pange lingua gloriosi corporis mysterium sanguinisqz preciosi quem in mundi preciuz fructus ventris generosi rex effudit gentiū. Nobis[b] nat^9 nobis dat^9 ex intacta virgine et in mundo cōuersatus [ver]bi sparso semine sui moras incolatus miro clausit ordine. In[c] supreme nocte cene recūbens cuz fratribus obseruata lege plene cibis in legalib^9 cibū turbe duodene se dat suis manib^9. Verbū[d] caro panem verū verbo carnē efficit fitqz sanguis christi merum et si sensus deficit ad firmāduz cor syncerū sola fides sufficit. Tm̄[e] ergo sacramentū veneremur cernui et antiquū documētuz nouo cedat ritui: pstet fides supplementū sensuum defectui. Genitori[f] genitoqz laus et iubilatio salus honor virtus quoqz sit et benedictio procedenti ab vtroqz compar sit laudatio. Amen.

¶ Hymnus.lxxxij.

Pange lingua etc. Materia huius hym. est de laude venerandi venerabilissimi sacramenti eucharistic qd inter cetera sacramenta excellentissimum existit ex parte rei cōtente cōtinet enī verū corpus et sanguinez dn̄i nostri iesu xpi qui p nobis vt litera dicit confusus est p nostra salute et auctor sic dicit. O ligua humana pāge.i.canta mysteriū.i. secretum et prefiguratū siue diuinū gloriosi corporis.s. christi.i. et pciosi.i.dignissimi sanguinis quē scilicet sanguinē rex.scz christus existens fructus generosi ventris id est castissime virginis marie effudit in precium id est in redemptionez gentiū mūdi.i.toti^9 orbis. b ¶ Hic recōmendat christum de sua generatione tēporali atqz eius conuersatiōe necnon de sanctissima predicatione. Et vult scilicet christ^9 filius dei natus est nobis in redemptionem nostram atqz datus est nobis in salutē: et hoc ex itacta id est castissima virgine scilicet maria et conuersatus id est ambulauit in mūdo scz.xxxiij.annis sparso.i.dilatato verbi semine scz predicando et clausit miro ordine moras id est tarditatem sui incolatus id est sue habitationis in hoc mundo. c ¶ Hic author ponit institutionem huius dignissim[i] sacramen[ti] [e]t qn̄ fuit institutū et qualiter vt in litera: et sic expone christus recūbens.i.iacens ad comestionē cū fratrib^9 suis.s.sanctis

De eucharistia que aliqñ sumit spūaliter tm̄ sacramētaliter trā tū spūaliter et sacramentaliter quā si presbiter tm̄ pōt cōficere in psona xpi declaua. in sua sūma.

¶ Hymnus.lxxxiij.

Gaude[a] visceribus materni intimis felix ecclesia que sacra replicas sancte festa marie plaudent astra solum mare.

apostolis suis in nocte supreme.i.vltime cene obseru[ata] lege veteri scz mosayca plene.i.perfecte in cibis legalibus.i.veteri lege deputatis: vt scribit in leuitico. et dat se suis manib^9: cibū turbe duodene.i.duodecim apostolis: et hoc inchoando nouū testamentū. Ex quo notari pōt quod iudas etiā sumpsit verū corp^9 xpi de sacratissimis manibus suis: et hoc sibi in pditione. vn̄ dicit Augu. xps corpus suū in cena cuz alijs discipulis etiā iude dedit vt nobis exēplū daret quod peccatorib^9 occultis nō essent sacramenta deneganda. et vt oēm occasionē ei auferret malefaciēdi quā assumere potuisset si in aliquo ab alijs discipulis ante apertā maliciam fuisset discret^9: et de hoc habetur in canone sicut iudas. de cōse.di.ij. d ¶ Hic author ponit modū quo xps hoc excellentissimū sacramētuz instituit. vn̄ materia huius sacri est panis et vinū. Forma vero verborū est. Hoc est corpus meū etc. Ulterius dicit quod et si res huius sacramēti ad sensuz videri nō possit sufficit: tm̄ fides. Dicit nāqz Greg. Crede et māducasti. vn̄ sic expone. Verbū.i.forma verborū ad hoc deputatorū simul etiam caro effici verbo verū panē et carnē scz xpi. quod pro et merū.i.vinū fit sanguis xpi. et si sensus extunc deficit tm̄ sola fides sufficit scz meritorie ad firmandū.i.confortan[dum] syncerū.i.clarū et purū cor. e ¶ Hic author exhortatur nos ad venerandū hoc egregiū sacramentū q: dignius est antiquo testamento. vn̄ dicit. Ergo.i.ideo nos cernui.i.nos humiles hoies veneremur tm̄ sacramentū sanctissimi corporis et sanguinis xpi et antiquū documentū.i.testamētuz qd fuit inperfectū cedat.i.locū det nouo ritui.i.testamento et fides prestet.i. adimpleat supplemētuz defectui sensuū scz exterior. Unde nota quod sensus exterior in hoc sacramento decipitur: q: ponūtur dei accidentia sine subiecto: et hoc spūaliter. f ¶ Hic auctor agit gratias trinitati dī. Laus sit genitori.i.deo patriqz et genito.i.filio dei et iubilatio salus honor.i. decus. quoqz etiā virtus et benedictio quodlibet illorum sit genitori et genito scz cōpar.i.equalis laudatio sit procedenti ab vtroqz.i.spirituisancto qui nos adiuuet vt sine hoc dignissimo sacramento non moriamur.

¶ Hymnus.lxxxiij.

Gaude etc. Materia huius hymni est de natiuitate beate marie virginis. et primo alloquitur sanctam matrem ecclesiaz vt de hoc festo gaudeat in quo nata fuit. Et bene dicit quod ecclesia debeat gaudere: quia eius natiuitas gaudiū annunciauit vniuerso mundo. Nota duplex est ecclesia scz militans et triumphans et de vtraqz loquitur. q: celuz et terra de presenti festo gratulātur in quo

De natiuitate beate marie.

nata fuit virgo permanens ante partū et post partum dicit. Ideoqz o felix ecclesia mater gaude et letare in intimis visceribus.i.in intimo corde q.i.in qua ecclesia replicas sacra festa marie que.i.in qua astra.i.celū solū.i.terra scz et mare plaudunt.i.gaudent de illo festo. b ¶ Hic cōmendat eius natiuitatez dicēs. Cuius marie generatio.i.natiuitas est magnifica.i.gloriosa cuius vita claruit.i.refulsit sacris actib^9.i.bonis operibus. et cuius marie finis.i.mors tenet summum honorem et summam beatitudinem sine fine.i.eternaliter.

In ecclesia dei dūtaxat tres solēnizantes natiuitatis scz xpi marie et ioānes.

Cuius[b] magnificata est gn̄atio cui^9 vita sacris claris actibus: cuius finis honorē summū sine tenet fine. Que[c] virgo peperit virgoqz pmanet lactauit pprijs vberib^9 deū portantēqz gerebat vlnis pna tremēti b^9. Felix[d] multiplici laude puerpera regis porta fui clausa phēniter mūdi stella fluctis floris virgula regia. Te[e] nūc suppliciter sancto theotocos regis ppetui sponsaqz poscim^9 vt nos semp vbiqz miti munere ptegas. Sanctis[f] obtineas virgo precatib^9 pacis psidiū dulce diutine nobis atqz beati regni do[na] phē nia. Presta[g] sūme pr̄ pr̄is ac vnice amborūqz [si]mul spirit^9 annue q regnas de^9 vn^9 oī tēpore secul[i].

c ¶ Hic cōmendat beatissimaz virginē ex eo quod genuit lactauitqz filiuz suum christū dominum nostrum dicēs. Que virgo scilicet maria peperit.i.genuitqz.i.et permanet post partum virgo lactauit.i. lacte nutriuit proprijs vberibus que.i. et prona.i. humilis existens gerebat.i. portabat portantem deum: scz totius mundi et hoc trementibus vlnis.i. timidis brachijs. d ¶ Hic cōmēdat auctor mariam ex parte multiplicis felicitatis sue ex eo quod meruit esse genitrix dei vult nāqz quod ipsa erat sponsa christi paries et fuit porta eterni regis et stella maris et virgula floris. Dicit nāqz. O maria tu existens felix multiplici laude.i.munere: q: tu es felix puerpera regis.s.xpi et tu es clausa porta sui scz regis phenniter et es stella.i.illuminatio.i.trāsitorij fluctis scz mūdi et tu es regia virgula floris scz nobilitatis. Fuit enim de nobili psapia ex stirpe dauid. e ¶ Hic auctor dirigit petitionem ad virginē mariam vt obtineat nobis veniam dicens. O maria sacratissima tu existens sancta theotocos.i.dei genitrix ex sponsa ppetui.i.eterni regis nos poscimus et nunc suppliciter.i.humiliter vt ptegas nos semper.i. omni tēpore et vbiqz.i.omni loco et hoc miti munere. Nota theotocos dicit dei genitrix quasi tota diuina sed theoticos.i. diuinus. et dicitur a theos grece quod valet de^9 latine. Theos enim apud grecos timor dicitur vnde theos dicitur deus quia timor oībus colentibus eum. f ¶ Hic vltimo ostendit quod debeat impetrare nobis pacem atqz eterna gaudia. vult ergo. O virgo maria tu obtineas nobis tuis sanctis precatibus.i.orationibus dulce presidium.i. auxilium et tutelam pacis diutine id est longe atqz perhennia dona id e[st et]erna munera beati regni. g ¶ Hic facit auctor petitionem ad trinitatem vt patet in litera dicens. O [su]mme pater ac vnice fili patris pre[sta] nobis et spiritus simul amborum scilicet patris et filij annue.i.concede nobis deus que regnas vnus i[d e]st in regnando es vnus omni tempore seculi.i.eternaliter.

Hic cōmēdatio.

Aliqs pōt dare veniam ppria auctoritate vt deus aliqs meritorie vel xps aliqs ministrales vel virgo maria.

¶ Hymnus.lxxxiiij.

Inuentor rutili dux bone luminis qui certis vicibus tempora diuidis merso sole chaos ingruit horridū lumen redde tuis christe fidelibus. Quamuis[b] innumero sydere regiam lunariqz polum lampade pinxeris incussu silicis lumina nos tamen monstra saxigeno semine querere. Ne[c] nesciret homo spem sibi luminis in christi solido corpore

¶ Hymnus.lxxxiiij.

Inuentor rutili etc. Materia huius hymni est ignis. Et q: vt dicit moyses. Deus tuus ignis cōsumens est et omnes transferentes sm aliquam similitudinem se transferunt ignis autem proprietates deo competere possunt quare deo conuenienter assimilatur etc. Et sic ecclesia in vigilia pasche ignem excitat de petra vel silice signans christum esse lumen in petra repositum sequenti die excitari rogās nos conseruari in agnitione luminis et docere nos sicut multipliciter fouemus et nutrimus ignem. ita docere nos velit querere gratiaz de saxigeno semine: mediante sua passione dicens. O bone dux christe iesu scilicet existens inuentor rutili luminis id est fulgentis et splendentis per creationem solis et totius celi qui diuidis id est distinguis ordinas tempora id est dies annos menses etc. ceteris vicibus id est debita conuenienti alteratione vel ordinatione horridum chaos. i.horribilis confusio vel tenebrositas ingruit.i.incidit merso sole scz te christo occiso et in lapide reposito vel obscurato lumine o christe redde scilicet per resurrectionem tuis fidelibus id est in te credentibus lumen scz gratie vel agnitionem vere fidei. b ¶ Unde quamuis christus lux vera et iam per morem perdita ipse pinxeris.i.ornaueris regiam scz domum vel mansionem in numero id est infinito sydere quo ad nos saltez quod p et pinxeris dico poluz pars pro toto.i.celum lunari lampade id est lumine lune lampas continens lucem pro luce poniturtamē monstras id est ostendis doces nos scilicet homines incussu id est concussiōe silicis id est lapidis querere id est querendo inuenire lumina id est ignes illuminosos saxigeno semine.i.de natura lapidea vel lapidis aut saxi et hoc literaliter: sed mystice dupliciter. saxigeno semine id est de christo qui saxū vel petra dicit querere lumē.i.gratiam etc. vel doces nos querere lumen, id est veram contritionem ex cōcessu silicis vel de saxigeno semine id est indurato corde peccatorū. c ¶ Et quia virtus conseruat mēbra per influentiam capitis: ideo ne nesciret id est cognosceret quia due negationes affirmant homo fidelis sibi id est ad suam vtilitatem scilicet esse spem illam virtutem q a solo capite christo confirmat mēbra spem dico cōditam id est conseruatam in solido id est firmo corpore christi qui scz christus voluit se dici id est vocaristabilem petrā vnde.i.de qua petra vel christo gen^9 id est origo scilicet lucis vel luminis venit nostris.

Attritio contritio confessio.

Mēbra corpis mediāte capite cōseruātur.

igniculis idest ignibus scz nr̃e fidei que excusa est ex petra. d ¶ Quomodo cõseruetur ignis excussus di-
cit quos scilicet igniculos ⁊ ignes pascimus.i.cõseruamus ⁊ nutrimus licmis madentibus .i. filis hume
factis rore.i. humilitate pinguis oloi.i.pinguedine olei ac ⁊ pascimus dico ignem aridis facibus.i.siccis
lignis scilicet appositis quin id est insuper pingimus.i.cõponimus fila scripea id est de scripo vel huiusmo
di iunco facta collita id est maculata vel intincta floribus vel florentibus fauis id est cum cera quã apes

Quid sit famis. de floribus sumpserunt prius id est ante mel
le presso id est humiditate mellis prius ex-
tracta.i exausta. e ¶ Non tantum neutritur
ignis per ceram a floribus ⁊ fauo expressam
Uerumetiam flamma id est ignis vel lumẽ
viget id est prestat durat viuax id est in vita
⁊ proprio esse seu id est sicut scilicet fit quã-
do caua testula id est concaua lampas que
ex argillosa terra coquitur vel alias paruũ
In igne tria sunt calor: lumen: substantia. vas suggerit id est ãministrat licheolo id est
paruo liueo panno ebrio id est humefacto
vel oleo perfuso succum id est liquorem vel
alimentũ seu id est vel .i. manet ignis sicut
pin⁹ talis arbor fert.i.amministret scilicet f
alimentum igni vel nutrimentum piceam
alimoniam id est nutrimẽtum de pice factũ
seu id est vl scilicet viget flãma sicut supra sci
licet extensa que fit ex superfluo canopi ca-
lens id est calorem habens vel ardens bibit
id est assumit vel attrahit ceraz teretez id est
rotundam. f ¶ Et sic habito ⁊ conseruato
igne ad quid ignis ait. O deus se existẽs res
digna luce:quia sicut in spiritualibus simpli
cissimum deus sic inter corporalia vel mate
rialia subtilissimum ignis ⁊ lux quẽ scilicet
lucez tuus grex id est fidelis electus popul⁹
tibi offerat scilicet tanq̃ pro sacrificio princi
pio id est initio noctis roside id est gratio se
splendide odorifere quam:scilicet lucem tu
deus tribuis id est concedis ⁊ prestas nil .i.
Visus est sensus dignior aliis sensibus. nihil preciosius luce tum quia est prima re-
rum creaturarum tuum luce dico cernimus

conditam qui dici stabilem se voluit petram nostris
igniculis vnde gen⁹ venit. Pinguis[d] quos olei rore
madẽtibus licmis ac facibus pascimus aridis quin
⁊ fila fauis scripea flores impresso melle pri⁹ collita
pingimus. Uiuax[e] flamma viget seu[f] caua testula suc
cũ lintheolo suggerit ebrio seu pinguis picẽ fert eli-
moniã seu cerã terentẽ stuppa calẽs bibit. O res[f] di-
gna de⁹ quã sibi roside noctis principio grex tu⁹ of-
ferat luce quã tribuis nil p̃ciosius luce qua p̃mia reli
qua premia cernim⁹. Tu[g] lux vera oculis lux q̃z sensi
bus ..t⁹ tu speculũ:speculũ tu fortis lumẽ tu famu
lans offero suscipe tinctũ pacifici crismatis vnguine
Splendẽt[h] ergo tuis pater munerib⁹ flammis mobi
lib⁹ scilicet atria absentẽq̃ diez lux ãgit emula nox
quã cũ lacero vita fugit peplo. Per christum[i] geni-
tum summe pater tuũ in quo inuisibilis stat tibi glo
ria qui nr̃ dñs qui tu⁹ vnic⁹ spiras de patrio corde
paraclitum. Per quẽ[k] splẽdor honor laus sapientia
maiestas bonitas ⁊ pietas tua regnũ continuat tri-
plici numine texens perpetuis secula seculis.

¶ Hymnus.lxxxv

reliqua bona scilicet creatura:quia lux est ratio videndi. g ¶ Quemadmodum autem lux vel ignis est
quoddam medium videndi sic ⁊ deus. Tu scilicet o deus est vera lux oculis scilicet spiritualibus sanctorũ
in patria ratione deitatis quoq̃ pro ⁊ scilicet o deus es lux sensibus id est oculis carnalibus per tui sacra
tissimi corporis resurrectionem ratione humanitatis,quibus oculis fruentur in patria omnes sancti tu sci
licet deus es intus id est interiorum id est spiritualium oculorum speculum id est per gratiam infusionez
que relucent ⁊ resplendent. Tu es speculum fortis id est ab extra scilicet oculorum corporaliuz grata visio
per miraculorum ostensionem. Tu deus suscipe lumen id est ex silice excussum quod scilicet lumẽn ego fa
mulans id est seruiens offero scilicet tibi id est in sacrificium exhibeo lumen dico suscipe tinctũ.i.humefa-
ctum vnguine id est vnguẽto pacifici crismatis scilicet vel eius liquoris ab effectu dicti quia pacẽ faciat.
Epitetõ. h ¶ Et sic suscepto sacrficio o pater in diuinis atria scilicet tua id est templo in quibus constituisti modo
tuis muneribus id est donis nobis datis docendo excutere ignem ex silice ⁊ fouere atria dico splendẽt id
est lucem mobilibus flãminis:epiteton perpetuũ flãmma enim semper mouetur.q̃ pro et lux id est splen
Quomõ xp̃s ẽ dominus nr̃. dor scilicet solis agit id est causat absentem diem per radiorum extentionem quam lucez emula nox id est
inuisa ⁊ odiosa victa scilicet existens id est superata scilicet a luce fugit id est in fugam se vertit cũ lacero
id est destruo peplo id est cooperimento vel velamine scilicet tenebrarum.vel mystice diem pro nouo testa
mento ⁊ noctem pro veteri capere quis potest. i ¶ Et vt grata sint gratificata laudat diuinitatem dicẽs.
Summe pater scilicet suscipe tinctum lumẽ ⁊ accensum per christum genitum tuum id est propter filium.
In quo scilicet filio stat tibi id est manet firmiter visibilis gloria id est apparẽs ⁊ manifesta qui scilicet chri
stus est noster dominus scilicet per emptionem ⁊ nature humane liberationem ⁊ assumptionem:qui scili
cet christus est tuus vnicus scilicet in tempore etiam ab eterno progenit⁹ filius summe pater dico spiras
id est emittis p̃cedere facis de patrio corde id est paterno:scilicet cum filio tuo paraclyto id est consolatorẽ
spiritumsanctum. k ¶ Per quem scilicet christum dei filium splendor scilicet eternus scelicet et honor
id est gloria scilicet laus scilicet eterna continuat id est dilatat ⁊ prolongat regnum scilicet tuum quod nõ
est aliud quam summi boni visio ⁊ fruitio sempiterna per quem christum dico tua sapientia scili. et ⁊ pru
dentia scilicet ⁊ tua maiestas id est imperiũ vel potestas scilicet ⁊ tua bonitas ⁊ tua pietas id est clemẽtia cõ
tinuat scilicet perseueranter regnum celeste per quem scilicet christum dico tu summe pater scilicet es cõ
texeos id est connectens ⁊ per fatũ ordinãs secula id est tempora vel regna transitoria perpetuis seculis id
est eternis temporibus ⁊ eternaliter triplici numine id est triplici persona vel maiestate diuinitatis. Fa-
cta enim regunt orbem certa stant omnia lege.'

¶ Hymnus. lxxxv.

VIta sanctorum ⁊c. Materia huius hymni deprecationem prestringit vt qualiter palmam xp̃s ⁊
triumphum obtinens contra diabolum maxime in cruce ⁊ post gloriosam corporis sui resurre- ma.hym.
ctionem ⁊ ascensionem victor essẽt taliter ⁊ his festiuis diebus paschalib⁹ in victoria ⁊ grã
sua sursum a carnis voluptatibus nos trahat ne finaliter a iudice ⁊ victore in profũdi inferna
precipitemur. O xp̃e deus existẽs sanctorũ vita;q: dicis via sum veritas ⁊ vita scz ⁊ decus.i.ho-

VIta sanctorum decus angelorũ vita cũ
ctorum pariter piorũ christe qui mortis
moriẽs ministrũ exuperasti. Tu[b] tuo le
tos famulos trophẽo nũc i his sua pla-
cidis dieb⁹ in quibus sacrum celebratur
pascha per omnẽ orbem. Pascha[c] quo victor rediẽs
ab imo atq̃ cũ multis aliis resurgẽs ipse susceptam
super alta carnez astra leuasti. Nunc[d] in excelsis domi-
nus refulgẽs ⁊ supra celos deus eleuatus inde ven-
turus homo iudicatus denuo iudex. Corda[e] tu sur-
suz modo nr̃a tolle quo pater dexter residẽs alto
ne surgẽtes facias in ima p̃cipitari. Hoc[f] pater tecũ
hocidẽ sacratus prestet amborũ die christe flat cum
quibus regnas deus vnus omni iugiter euo Amẽ.

nor angelorum id est celestium nunciorũ ha
bentes potentissimum donum ⁊ non solum
illis existẽs pariter.i.simul cunctorum pio-
rum vel iustorum hoim vita:quia vires cre-
scendi in virtutibus tribuas. O christe dico q̃ xp̃s õvia
moriens scilicet in cruce exuperasti.i.debella q: p̃para
sti vicisti mortis ministrum.i.diabolum qui uit hoib⁹
eue persuadendo primum induxit mortem viã salut̃
tandem omnibus posteris. b ¶ A quo mi vitas q:
nistro per te liberati sumus:ideo tu christe nõ merit̃
serua.i.custodi scz nos ab eo nunc scz tempo vita btõz
ris in his placidis diebus scz tibi placentes
q: a te instituti letos famulos tuos gauden
tes tuo Throphẽo id est victoria tua p̃ eã cũ
humana caro reuixit ⁊ letatur in quibus die
bus gaudij leticie vel liberationis vel exitus
a captiuitate diaboli celebratur.i.veneratur
pascha illud tempus festiuum solẽne p om-
nẽ id est totum orbem. c ¶ Unde quãdo pa-
scha hebraica dictio transituz significat qua
lis.ergo christi trãsitus quem ecclesia com-
memorat ⁊ celebrat fuerit dicit pascha quo.i.in quo festo paschali rediẽs victor.i. iterato veniens scilicet
xp̃s postq̃ mortu⁹ est ab imo vel infima parte terre.i.inferno atq̃.i.⁊ cum multis aliis scz hoibus scz xp̃s
resurgens a morte ⁊ inferni vincula penetrans ipse iesu vel saluator leuasti scz in sursum et ad celũ susceptã
carnem scz humane creature super alta astra.i.omnes celos ⁊ choros angelorum. d ¶ Ex quo sic glorio
se ascendit nunc dominus filius dei christus refulgẽs.i.resplendens in excelsis.i.in celis scz oibus sanctis
nos quidem per spem ⁊ fidem ipsis vero per spem ⁊ fruitionem. ⁊ deus christus eleuatus sursum supra ce
los:quia solus altissimus.i.deus eleuatus dico existens homo iudicatus.i.ad mortem a p̃lato cõdennat⁹
inde.i.post hoc vel in posterũ venturus scz in die iudicij tremẽdi.i.qui veniet denuo.i.tandem vel iterato
iudex scz viuorum ⁊ mortuorum. e ¶ Cum autem illud eius iudicis strictissimũ habebitur iudiciuz:ita Vix iust⁹
q̃ vix iustus saluabitur. Ideo modo.i.in presenti ⁊ tempore gratie tu xp̃e tolle.i. trahe sume accipere nr̃a saluabit̃
corda sursum scz ad te. Et ad eum locũ quo scz vbi vel in quo residens es eternaliter in alto celo residẽs es i. v̄tute
dico dexter patri.i.in dextris.i.optimis bonis oipotentis patris ne id est nõ facias nos resurgentes sciliz xp̃i qui of
homines in extremo iudicio venturos ad iudiciuz precipitari precipites fieri ex nr̃is malis in ima id est bus ape-
profunda inferni loca. f ¶ Et vt ab inferni penis liberemur rogamus te pie christe.i.vncte vt hoc scilicet riat ianu
quod petimus pater.scz tuus in diuinis prestet cõcedat ⁊ permittat tecũ ⁊ ne dãnemur scz per [illegible] inter am pa-
pellationem vel intercessionem. O christe dico sacratus flatus.i.scilicet amborum scz qui tam patris q̃ filij radisi
processione deus existens prestet.i.concedat hoc idem scz quod petiuimus. Cum quib⁹ scilicet patre ⁊ spiri
tusancto regnas iugiter.i. perseueranter continue deus in essentia omni euo id est per omne tẽpus.

¶ Perutilis atq̃ q̃ pluribus necessaria expositio eximij in theologia p̃fessoris Nycolai de lyra sup
psalterio vna cum hymnorum ⁊ canticorum totius anni ⁊ q̃plurimum aliorum paticularium. Im-
pressa lugduni p honestũ viruz Joannẽ Marion tertia die Octobris. M.ccccc xx. Finit feliciter.

Universidad de Deusto Biblioteca

¶ Sequitur tabula hymnorum per ordinem alphabeti ⁊ s'm numerum hymnorum.

A	
Ales diei	folio.cxxxiij.
Aurora iam spar.	fo.cxxxv
A solis ortu cardine	fo.cxxxvi
Aue maris stella	fo.cxxxvij
Audi benigne conditor	fo.cxxxix
Aurora lucis rutilat	fo.cxli
Ad cenam agni	fo.cxli
Aurea luce ⁊ decore roseo.	fo.cxliiij
B	
Beata nobis gaudia	fo.cxliiij
C	
Christe qui lux es ⁊ dies	fo.cxxxij
Consors paterni	fo.cxxxiij
Celi deus san.	fo.cxxxiiij
Conditor alme syderum	fo.cxxxv
Christe redemptor	fo.cxxxvi.
Christe sanctorum decus	fo.cxxxviij
Clarum decus	fo.cx[illegible]
Chorus noue	fo.cxl
Christe sanctorum decus ange.	fo.cxliij
Christe redemptor	fo.cxlv
Corde natus	fo.clxvi.
D	
Dicamus omnes	fo.clxij
Doctor ecclesie	fo.cxliiij
Deus tuorum militum	fo.cxlvi
E	
Eterne rerum	fo.cxxx.
Ecce iam noctis	fo.cxxxi
Eterna celi gloria	fo.cxxxiiij
Ecce tempus idoneum	fo.cxxxix
Ex more docti.	fo.cxxxix
Eterne rex altissime	fo.cxli
Exultet celum laudibus.	folio.cxlv.
Eterna christi munera	folio.cxlvi
F	
Felix per omnes	fo.cxliij
Festum nunc ce.	fo.cxlvij
G	
Gaude visce.	fo.cxlviij
H	
Hostis herodes impie	fo.cxxx
I	
Iam lucis orto	fo.cxxxi
Immense celi	fo.cxxxiij
Iam christe sal.	fo.cxxxviij
Iesu nostra redemptio	fo.clxij
Iam christus astra	fo.clx[illegible]
Iesu saluator seculi	fo.cxlv
Iste confessor	fo.cxlvi
Iesu corona virginum	fo.cxlvij
Inuentor rutili	fo.cxl[illegible]
L	
Lucis creator	fo.cxxxij
Lux ecce surgit	fo.cxxxiij.
Lustra sex	fo.cxl
M	
Magne deus	fo.cxxxiij
Martyris ecce	folio.cxxxviij
Martine par.	fo.clxv
Martyr dei	fo.cxlvi
N	
Nocte surgentes	fo.cxxxi
Nunc sancte nobis spiritus	fo.cxxxi
Nox ⁊ tenebre	fo.cxxxij
Nox atra rerum	fo.cxxxij
Nuncium vobis	folio.cxxxvi
O	
O lux beata trinitas	fo.cxxxv
O gloriosa domina	fo.cxxxvij
O ꝙ glorifica	fo.cxxxviij
O nimis felix	fo.cxliij
P	
Primo dierum	fo.cxxx
Plasmator hominis	folio.cxxxv
Pange lingua gloriosi prelium	folio.cxl
Pange lingua gloriosi corporis	fo.cxlviij
Q	
Quem terra ponthus ethera	fo.cxxxvij
Quod chorus vatum	fo.cxxxvij
R	
Rector potens verax deus	fo.cxxxi
Rerum deus tenax vigor	fo.cxxxij
Rerum creator possimus	folio.cxxxij
Rex eterne domine	fo.cxli
Rex christe mart.	fo.cxlvi.
Rex gloriose	fo.cxlvi
S	
Somno refectis	fo.cxxxij
Splendor paterne	fo.cxxxij
Summe deus	fo.cxxxv
Sanctorum meritis inclita	fo.cxlvi
Sit porta christi	fo.cxlviij
T	
Te lucis ante terminum	fo.cxxxij
Telluris ingens	fo.cxxxiij
Tu trinitatis	fo.cxxxiiij
Tibi christe splendor patris	folio.cxliiij
V	
Verbum supernum prodiens	fo.cxxxv
Vox clara ecce	fo.cxxxv
Veni redemptor	fo.cxxxvi
Vexilla regis prodeunt	fo.cxxxix
Veni creator spiritus	fo.cxlij
Ut queant laxis resonare	fo.cxlij
Virginis proles	fo.cxlvij
Urbs beata hierusalem	fo.cxlvij
Vita sanctorum	fo.cl

¶ Finis tabule.

¶ Iste sunt prerogatiue gloriose virginis Marie s'm auctoritates sanctoruꝫ doctorum fidelium in vnū collecte pro augmētatione deuotionis fidelium ⁊ ipsius gloriose virginis reuerentia ⁊ honore ⁊ laude dulcissimi filij eius domini nostri iesu christi.

¶ Bernardus in quodam sermone. Bernardꝰ
Unde christus de virgine gloriosa natꝰ fuisset ob eiꝰ virginitatē de qua natꝰ est ob de
uotissimā humilitatē. ¶ Orosiꝰ super cātica. O quā dulcissima vox marie in auribꝰ Orosius
saluatoris deū intonuerit ꝓ salute peccatoris. ¶ Ignatiꝰ in epistola ad beatā virgi Ignatiꝰ.
nē. Quis nō gaudeat o virgo preclara de tua pietate tam validat imēsa: qua ipsa di
uina flectit seuitia et vincta: mūdiqꝫ huiꝰ sustentatur machina vniuersa. ¶ Sedu Seduliꝰ.
lius in primo carmine. Scio ꝙ dudū celestia atqꝫ terrestria corruissent si nō ea ma Hiero.
rie gratia sustentasset. ¶ Hierony. in libro sapientie. quid igitur est hoc ꝙ virgo dei
se dixrat quasi vitam: vitam enim se vocauit et xp̄s: ergo ipsa per omnia quasi xp̄s. Chrisost.
¶ Chrisostomus in quodam sermone. Nunqꝫ inueni nec repperi hominem non fore
exauditum qui marie se faceret sedulum et deuotum. ¶ Anselmꝰ in lib de dulcedi Anselmꝰ
ne. Scio veraciter fratres charissimi ꝙ nulla dulcedo nulla iocunditas potior esti-
matur ꝙ ꝙ quis in laude virginis ꝓfundatur. ¶ Augustinus in libro de trinitate. Scio ⁊ fidelibꝰ hoc pro Augusti.
mitto ꝙ fetus in vtero materno mortuus si fuerit deuote inuocata gratia marie sanus incolumisqꝫ exiet
vt non solum id quod viuum sed quod mortuuꝫ fuerit eius expers gratie nullatenus esse possit. ¶ Orosiꝰ
super cātica. Nil dulcius nilqꝫ iocūdius repperi ꝙ laudibus marie virginis immolari. ¶ Chrisosto. in quo Orosius.
dā sermone. Maria prius erat sancta ꝙ nata eiusqꝫ superabundante sanctitate ⁊ merito salus ipsa super Chrisost.
uenit toti mundo. ¶ Augusti. in libro de natura ⁊ grati[illegible] Ceteris quidē sanctis per partes data est gratia Augusti.
maria autem se totum infudit plenitudo gratie. ¶ Ric[illegible]rdus de sancto victore. Nihil a throno dei diuini Richardꝰ
muneris defluit aut descēdit quod per marie manus nō per trāsierit. ¶ Anselmus in sermōe quodā. Ne-
scit mater aliud agere in mētibꝰ humanis ꝙ incessanter m[illegible]erere peccatoris ⁊ pro nobis oculis astare om Anselmꝰ.
niū saluatori. ¶ Hieronymus in libro de prerogatiua [illegible] Magis quippe deꝰ cultū remunerat ꝙ matri Hiero.
impenditur ꝙ qd sibijpsi ꝙtumlibet ministrat. ¶ Hu[illegible] sancto victore. O virgo xp̄i quāte tua pietas
est efficacie ⁊ virtutis que non solum volentem sed ⁊ re[illegible]entem in viā prouehis dirigisqꝫ salutis. ¶ Am
brosius in libro prefationū. Ad deuotionem quippe n[illegible] marie tota concutitur ⁊ terretur collegio po
testatis maligne: maresqꝫ presentia inestimabili[illegible]us infert supplicia ⁊ tormenta. ¶ Origenes in Bernar.
libro de ritu ecclesie: Nunqꝫ hoīm aliquis hostem a[illegible] timuit corporalem sicut maligni spiritus mariam Ignatiꝰ.
dei matrem. Bernardus in floribus. deleat miam [illegible] virgo beata si quis est qui te inuocatā in necessita
tibus suis sibi meminit defuisse. ¶ Ignatiꝰ i epistola ad seniores. Uide quomodo perire possis nisi velis ⁊ Beda.
ipse. Maria cū te semp exaudit xp̄s aūt marie peccatorū aliquē nūqꝫ [illegible]gabit. ¶ Beda in omelia sup mis Euse.
sus est. Quem iam deus dānationi eterne adiudicat maria adhuc gratia ipsum liberat ⁊ cōseruat. ¶ Euse
bius in quodam sermone. O quanta pietate polles o virgo christi: quos eū deus saluare non potest p iusti Augu.
tiam tu per tuam salues misericordiam infinitam. ¶ Augustinus in libro retractionum. Scio me nisi spō Ambro.
te velim nequaqꝫ posse perire pre nimia atqꝫ inestimabili pietate marie. ¶ Ambrosius i libro de virginita-
te. Credēdū est deū habere potestatem super impossibilibus vniuersis preter hoc ꝙ nō potest reijcere pre- Fortuna.
ces marie matris. ¶ Fortunatus in omelia. Nemo est taꝫ desperatus in scelere qui nō delectetur aut gau Igna.
deat in inuocatione nominis marie. ¶ Ignatius in epistola ad beatam virgineꝫ. Impossibile est aliqueꝫ Chriso.
saluari peccatorem nisi per tuū o virgo auxilium ⁊ fauorem. ¶ Chrisostomus in libro de preconio marie. Hugo.
Tribularet nimium si hoc virgo in te nescirem solatium ꝙ inuita dānari finis aliquē peccatorē. ¶ Hugo Euse.
de sancto victore. Sperans in virgi[illegible] nūqꝫ irritari poterit vllo laqueo aut dolore. ¶ Eusebius in sermōe. Hiero.
Nullo tempore aut momento sic viu[illegible] vt aliquando expers fueris gratie ⁊ auxilij matris xp̄i. ¶ Hierony
mus in epistola ad eustochium. Nun[illegible] marie effug[illegible] poteris misericordias licet nō sentias nec agnoscas Seduliꝰ.
etiā qualitercūqꝫ viuas. Seduliꝰ in primo carmine. Quātūcunqꝫ quis peccauerit aut in quantacūqꝫ altitu
dine positus fuerit oīmodo marie deuotus extiterit omne malum quod se sibi obtulerit sanus eqdē inco Hiero
lumisqꝫ transibit. ¶ Hieronymus ad nepontiuꝫ. Maria si super te deuote fuerit inuocata mox a te ꝑcul Ber.
pelluntur mala ⁊ pericula vniuersa. ¶ Bernardus in libro de dulcedine aīe. Nescirem quonā refugerē ꝙd
nam sperarem quomodo me saluarem si non me totū marie gratie cōmendarem aut super eius auxilio
me fundarem. ¶ Haymo super apocalypsis. O ꝙ gaudens est eius obitus qui marie dū viueret sedulus Haymo.
fuit ⁊ deuotus. ¶ Origenes in registro. Neqꝫ enim tam grande malum femina in hunc mūdū seminauerat Orige.
quin infinitum magis bonum ipsa que magis ꝙ femina est inferat ⁊ inducat. ¶ Ambrosius in oratiōe ad Ambro.
beatam virginem. Pro peccatoribus virgo beata intercedere nunc non cesses qui si non esse nunqꝫ esses.
¶ Origines in libro de ritu ecclesie. Unusquisqꝫ aūt fidelium vitā sic ordinet ⁊ disponat ꝙ hūc sibi ritum
⁊ consuetudinem faciat vt inuocato nomine marie [illegible] dormiat atqꝫ resurgat. ¶ Eugenius in sermōe. Nul Euge.
lum ibi tonitruum aut tempestas: nulla coruscatio: nullum fulmē fieri poterit vbi marie aliqualiter me
moria fulmina fulminescit. ¶ Ciprianus martyr de fine mundi. Sic mors disponatur vt vna secū in oreqꝫ Cipri.
suo nomen gloriose virginis moriatur. ¶ Hugo de sancto vitore. Demones quidem sufferre nō possunt im
mo territi fugiūnt ⁊ descendunt dum marie obsequia inolescunt: suaqꝫ ipsis demonibus augent supplicia Hugo.
insignia gloriosa ¶ Hieronymus in libro de viris illustribus. In omni tempore in quo quis exercetur pri- Hiero.
mum semper marie gratia inuocetur ¶ Cassianus in libro collationū. Tota salus humani generis in mul Cassia.
titudine consistit marie gratie ⁊ fauore: nulliusqꝫ celestis virtutibus expers esse poterit ꝙ marie nunc gra
tiam inquirit. Isidorus de sommo bono. Ad plenam sufficit salutem corporis ⁊ anime laus digna plena Isido.
riaqꝫ marie. ¶ Richardus de sancto victore. Dignum quippe est quod nunqꝫ ineternum dānabitur qui Richar.
nunc in presenti marie laudes preconiaqꝫ fecetatur. ¶ Augustinꝰ in libro soliloquiorū. O quanta iocūditas Augu.
cordis mei ex laude prouenit matris dei. ¶ Hylarius super Mattheū. Quātūcunqꝫ peccato obnoxiꝰ fuerit Hyla.
nunqꝫ ineternū interibit si tantum marie deuotus fuerit. ¶ Fortunatus in omelia. Gratias quippe est ob

Universidad de Biblioteca

Orosius. Eusebius Hiero. Ambro. Ansel. Helyn. Grego.

sequium quod marie impeditur ⁊ quod sanctorum cuilibet exhibetur ⁊ offertur immo gratior est deo laus que marie oblata fuerit. ⁊ que sibi inolescit. ¶ Orosius super cantica. Maria siquidem non solum sicut deus sed quasi plus ⁊ deus: quos enim non potest saluare deus per iusticiam ipsa per suam saluat miam infinitam. ¶ Eusebius in sermone. Vere beata mors illa creditur qm marie aduentus presentia sancitur. ¶ Hieronimus ad eustochium. Nullum in hac vita reserunt a deo pene ppie sicut mariam miserie alicone. ¶ Ambrosius in li. prefationum. iā non poterit nos odisse deus dum inuocata fuerit deuote mater eius. ¶ Anselmus Tu quasi deus ⁊ plusq̃ deus dei em̃ potentiam tu transcendis quia nos tua saluas misericordia quos saluare non potest sua iusticia. ¶ Helynandus in planctu christi. Sine ipsa nō fuit sed nec est saluatus quisq̃ nec saluabitur in eternum. ¶ Gregorius in registro. Quantucunq̃ beata maria fuisset virgo nunq̃ tū deum concepisset nisi humilitatem infinitam habuisset.

¶ Si fieri posset ⁊ arene puluis ⁊ vnde
Undarum gutte rose gemme lilia flamme.
Ethera celicole nix grando serus vterq̃
Et volucrum penne sed ⁊ pecudum genus omne
Siluarum rami frundes pecudum quoq̃ pedes.
Ros gramen stelle annues pluuie ⁊ ariste
Et lapides montes conualles terra dracones
Lingue cuncta forent minime deprimere posseng
Que sis vel quanta regina virgo maria
Que tua sit pietas nec littera nec dabit . 3.
¶ Flores tantarum offerentem virgo beata.
Virtutum tibi omnium criminum veria data.
Suscipe nec detur ei pro culpa pena parata
De tua gratia det sibi premia grata.

¶ Laus deo.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca